do:ꝛ ꝟ ē laudabile (Delectat) ꝟ colligit. 4.cās enūerataſ (Quā vicit) ꝟ ponit victoriā (Zelus) zelus ſꝫ Dyo. ē amoꝛ ītēſus. vñ ñ patit aliqd ꝺrīū anīato. (Domꝰ dei) .i. eccl'ie (Quo iardeſcētes). ſ. dū ñ patimur eccl'iā ab iſi delibꝰ ipugnari. (Carnaliū.) q̄ꝫtū ad illos q̄ iueniūt ſibi errozes vt carnis curā faciāt ī ōſiderys. ſic̄ q negāt ꝓuidētiā dīnā de rebꝰ hūanis: ꝛ aie ꝓpetuitatē vt īpune poſſint peccare. (Animaliū) quātū ad errantes: ex eo q̄ nō eleuātur ſupꝛa ſenſibilia: ſed ſm rōnes coꝛpales volunt de diuinis iudicare. (Dauitice turris.) hoc ſumit̄ Lant. 4.ꝰ ſic̄ turris dauid ꝛc̄. p dauid ſignificat xp̄s: turris eius eſt fides vel eccl'ia: clipei ſunt rōnes ꝛ auctes ſanctoꝝ. (Uel potiꝰ munitā oñdere.) q̄ ipſe nō iuenit rōnes: ſed potiꝰ ab alys īuentas cōpilauit: ꝛ in hoc tangit vnā vtilitatē. ſ. excluſionē erꝛoꝛis. (Ac theologicaꝝ.) ꝟ tāgit aliā quātū ad manifeſtationē veritatis. ꝛ hoc in ꝑmis tribus libꝛis. (Necnō ꝛ ſacramētoꝝ.) ꝛ ꝟ quātū ad q̄ꝛtū. (Nō valere.) ꝟ ponit cauſam mouētē q̄ dicit charitatē in ꝓximū. ꝛ ꝑmo ponit cām mouentē. ſecūdo retrabētem. ibi. (Quāuis nō ambigamus (lingua.) ad pītes: vel quātū ad cōicationē doctrine. (Stilo) ꝓpter abſentes: vel ad ꝓpetuandū memoꝛiā. (Bigas) .i. linguā ꝛ ſtilum gbꝰ q̄ſi duabꝰ rotis vehit̄ a magꝛo ī diſcipulū (Agitat xp̄i charitas) ꝟ ſumit̄ pꝭ. Lo. 5. Charitas xp̄i vrget nos. ¶ Cōtra. Eccl'ici. 9. Nemo ſcit ꝛc̄. g̃ ꝛc̄. ¶ Rñ. charitas dr̄ vnoꝰ habitꝰ infuſus: ꝛ hunc nullus pōt ſcire ſe habere certitudinaliter: niſi p reuelatōez: ſed pōt conȝcere p aliqua ſigna ꝓbabilia. Alio mō dr̄ charitas amoꝛ multuȝ appꝛecians amatuȝ: ꝛ ſic aliqs pōt ſcire ſe habere charitatem. (Quāuis nō) Dic ponit tertiā cām retrabētē. ſ. ꝺictionem inidoneꝝ. Et circa hoc tria facit. ꝑmo ponit ꝺictōis euidētiā p ſimile in alys. ſcō ꝺictionis cām ex inoꝛdiatione volūtatis ex qua erroꝛ: ex quo īuidia: ex qua cōtradictio oꝛit̄. ibi (Qz diſſentiētibus) tertio ꝺicentiū negtiā. ibi. (Qui nō rōni calūnie.) que eſt occulta ꝛ pticularis ipugnatio. (Cōtradictionē.) q̄ eſt apta ꝛ ī toto ꝛ vlis. (Obnoxiū.) q̄ſi pene vel noxe addictū (Ueri rōne pfectū) .i. pficiebat ſm rōnem veritatis. vȝ. q̄ꝫtū ad illos q male intelligūt: ꝛ tñ malū itellectū ptinaci volūtate defendūt. (Cōplacet.) quātum ad illos: quoꝝ volūtas ioꝛdinate pōſt ſe trahit iudiciuȝ rōnis vt veꝝ iudiceꝛ illud q̄ placet. (Offendēti) .i. q̄ diſplicet. ¶ Cōtra. z. Eſdre 4.ꝰ omnes benignant̄ in opibus eius. g̃ ꝛc̄. ¶ Reſpōdeo veritas ſm ſe ſemp amat̄: ſed p accñs pōt hēri odio: ꝛ ꝟ accñs eſt infinitū: qz cauſe p accñs ſm ꝑm ifinite ſunt. ¶ Deus bꝰ ſeculi ſumit̄. z. Lo. 4. ꝛ exponit̄ de deo vero q operat̄ inuidiam permittēdo: vel de dyaꝰ cui ſeculum obedit q opat̄ ſuggerendo. (Diffidētie.) vel qz diffidūt de deo: vel qz de eis diffidēdū eſt ex rōne moꝛbi: quāuis nō ex ptāte medici. (Qui nō rōnem.) ꝟ oñdit cōtradicētium negtiā. ꝛ ꝑmo ex inoꝛdinata ꝓfeſſiōe. ſcō ex ſimulata religiōe. ibi. (Habēt rōnem ſap.) 3° ex ptinaci contentione. ibi. (Qui cōtentioni.) oſtēdit aūt ꝑmo ex duobus eos eſſe inoꝛdinatos. ſ. qz volūtas nō ſequit̄ rōnem: ſꝫ ecōuerſo: qō tāgit vbi dicit. (Qui nō rōni) Et qz rōnē ſuā nō ſubyciūt ſacre doctrie: qō notat̄ ibi. (Nec doctrine ꝛc̄.) (Sōniarunt) q̄ſi fantaſiādo. ſicut hō in ſomnys (Sed ad fabulas.) ſumit̄ de ꝑma Timo. 4. fabula eniȝ compoſita eſt ex miris ſꝫ ꝑm: ꝛ iſti ſemper volūt noua audire (Profeſſio) .i. ſtudiū ꝛc̄. (Docēda) .i. digna docere (rōnez) .i. argumentū ad oñendū ſapiētiā. (In ſuppſtitione.) ſuperflua religiōe exterius ſimulata (Qz fidei defectionē.) ſumitur. i. Timo. 4. diſcedent quidam a fide ꝛc̄. (Omniū verboꝝ.) ¶ Cōtra Beda nulla falſa eſt doctrina que nō aliqua vera interniſceat. ¶ Rñdeo illa vera que dñt quāuis in ſe vera ſint: tñ quātū ad vſum eoꝝ falſa ſūt: qz falſo vtunt̄ eis (Pruriginē) .i. iordinatū deſiderium noua audiēdi. ſicut pꝛuritus cōcitat̄ ex calore iordinato. ſumit̄. z. Ti. 4. Erit tēpus ꝛc̄. (Dogmate) ꝓpter hoc q̄ ratio voluntatē ſequit̄. (Cōtentioni.) q̄ ſꝫ Ambꝛo. ad Ro. eſt ipugnatio veritatis cum cōfidētia clamoꝛis. (Ueritas.) ſcō Eſdre. 4. Ueritas manet ꝛc̄. (Voꝝ igit̄.) Dic reddit auditoꝛē docilē prelibādo cauſas operis. Et ꝑmo ponit cauſaȝ finalē quātum ad duas vtilitates. ſ. deſtructionem erꝛoꝛis. vnde dicit. (Odibilem.) ps. odiui eccleſiam ma. (Ne virus.) .i. ne venenū. Et manifeſtationē veritatis. vñ dicit. (Lucernā ꝛc̄.) ſumit̄ de Luce. 8. Nemo accēdit lucernā (ī cādelabꝛo) .i. ī apto. Secūdo tangit cauſam efficientē. ſ. ꝑncipalē (Deo patri.) inſtrumētalē (Compegimus) qz hoc opus eſt q̄ſi ꝓpaginatū ex diuerſis auctoꝛitatibus (Sudoꝛe) quocū q̄ defectu coꝛporali qui ſequitur laboꝛē ſpirituale. Tertio oſtēdit cauſaȝ materialē. ibi. (Ex teſtimonys veritatis.) ps. Initio cognoui ꝛc̄. Quarto cauſaȝ formalē quātum ad diſtinctionē libꝛoꝝ. (In quattuoꝛ libꝛis) ꝛ quātum ad modū operis. (In quo maioꝝ exempla.) quātū ad ſimilitudines. (Doctrinā) quātum ad rōnes. (Uipere.) heretice. hereticꝰ. n. pariendo alios in ſua bereſi pereūt ſicut vipera. (Prodidimus.) reſeruauimus. Adycit viam. (Complexi.) amplexātes. (Impie) infidelis (Inter vtrūq̄.) ſ. nec nimis alte: nec nimis humile: vel iter duos cōtrarios erꝛoꝛes. ſic̄ ſabellꝰ ꝛ arry. (Nō a pīnis) ſm illud ꝓuer. zz. nō trāſferres termios ꝛc̄. (Nō igit̄ debet.) hic reddit auditoꝛem attentum. ꝛ ꝑmo ex vtilitate operis. (Sentētias.) ſententia ſm Auicē. eſt diffinitiua ꝛ certiſſima cōceptio. ſecūdo ex ꝓfunditate materie. ibi. (In hoc aūt tractatu Piū lectoꝛē) qui ſm fidem itelligat. (Liberꝝ coꝛrectoꝛē) qui ſolū ꝓpter coꝛrectionē coꝛrigat. Liber. n. ſm ꝓbm dr̄ q cauſa ſui ē: ꝛ nō ꝓpter odiū vel inuidiam. tertio ex oꝛdinatione modi ꝓcedendi. ibi. (Ut autem qō queritur.)

¶ Incipit ſententiaruȝ liber primus de myſterio trinitatis. ¶ Diſtinctio. I.

VEteris ac noue legis contīnētiā diligēti indagine ēt atq̄ ēt ꝓſiderātibus nobis ꝑuia dei gratia īotuit ſacre pagine tractatoꝛes circa res vel ſigna precipue verſari. Ut enī egregius doctoꝛ Aug. ait in lib. de doctria xp̄iana. Omnis doctria vel reꝝ eſt vl ſignoꝝ: ꝟ res ēt p ſigna diſcunt̄. Proprie aūt ꝟ res appellant̄ q̄ nō ad ſignificādū aliqd adhibent̄. Signa ꝟo quoꝝ vſus eſt in ſignificādo: eoꝝ aūt aliq̄ ſunt: quoꝝ oīs vſus ē in ſignificādo nō in iuſtificādo. i. q̄bus nō vtimur niſi aliqd ſignificādi gr̃a: vt aliqua ſacra legalia: alia que nō ſolū ſignificāt: ꝟ ꝓferūt q̄ intus adiuuet: ſicut euāgelica ſacramēta. Ex quo aperte itelligit̄ que hic appellentur ſigna: res ille. vȝ. que ad ſignificandū aliquid adhibent̄. Omne ergo ſignū etiaȝ res aliqua eſt: qō. n. nulla res eſt omnino nihil eſt: vt in eodeȝ Augu. ait. nō aūt ecōuerſo oīs res ſignuȝ ē: qz nō adhibet̄ ad aliqd ſignificādū. Cuꝝ bis itēderit theologo

rū speculatio studiosa ac modesta diuinā scriptūrā formā pscriptā i doctrina tenere aduertet. De his g nobis adituz ad res dīnas aliq̄tenus itelligēdas deo duce apire volēt⁹ disserēdū ē. t prio de reb⁹: postea de signis disseremus.

¶ De rebus cōiter agit.

IN g in reb⁹ ꝓsiderādū ē: vt i eodē ait Aug. q res alie sūt qb⁹ fruēdū ē: alie qb⁹ vtēdū ē: alie q̄ fruūt̄ t vtunt̄. Jlle qb⁹ fruēdū ē nos btōs faciūt: istis qb⁹ vtēdū ē tēdētes ad britudinez adiuuamur t q̄si adminiculamur vt ad illas res q̄ nos beatos faciūt puenire eisq̄ iherere possim⁹. ¶Res ꝙo q̄ fruunt̄ t vtunt̄ nos sumus q̄si iter vtraq̄ ꝓstituti t angli sci. Frui āt ē amore iherere alicui rei pp seipsaz. Uti ꝙo id qđ i vsuz venerit referre ad obtinēdū illud quo fruēdū ē: al's abuti ēnō vti. Nā vsus illicit⁹ abusus vel abusio dz noiari. ¶Res g qb⁹ fruendū est sūt p̄ t fili⁹ t spūs scūs. eadē tñ trinitas q̄dā sūma res ē cōisq̄ oib⁹ fruentib⁹ ea: si tñ res dici dz t non rez oinz cā: si tñ t cā. Nō. n. facile pōt inueniri nomen qđ tāte ꝓueniat excellentie: nisi qđ meli⁹ dr̄ trinitas ꝙ vn⁹ de⁹. ¶Res aūt qb⁹ vtenduz est mūdus est t i eo creata. Uñ Aug. in eodē. Utendū ē ꝙ mūdo nō fruendū: vt inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt itellecta ꝓspiciant̄. i. vt ꝑ tpalib⁹ eterna capiant̄. Jtez i eodez. In oib⁹ reb⁹ ille tñ sūt qb⁹ est fruendū q̄ eterne t icōmutabiles st: ceteris aūt vtēdū est vt ad illaz p fruitionē pueniat̄. Uñ Aug. i li. io. de tri. fruimur cognitis in quibus ipsis pp se volūtas delectata cōquiescit. Utimur ꝙo eis que ad aliud referimus quo fruendum est.

¶ Jtē qd iter sit iter frui t vti aliter q̄z supza.

NOtādū ꝙo q idē Aug. i lib. x. de tri. al'r q̄z supza accipiēs vti t frui sic dicit. Uti ē assumere aliqd i facultatez volūtatis. Frui āt ē vti cū gaudio: ñ adhuc spei: ꝙ iaz rei. Jōq̄ ois q fruit̄ vtit̄. assumit. n. aliqd in facultatē volūtatis cū fine delectatōis: nō āt ois q vtit̄ t fruit̄ si id qđ i volūtatis facultatē assumit: hō pp ipm: ꝙ pp aliud appetit. Et attende q Augu. vr̄ dicere illos frui tñ q i re gaudēt nō iā in spe: t ita i hac vita ñ videmur frui: ꝙ tñ vti vbi gaudemus in spe: cū supza dcm̄ sit frui ē amore iherē alicui rei pp se qual'r etiam multi ꝙ adherent deo.

¶ Determiatio coz q̄ vñr ꝓria.

HEc g q̄ sibi ꝓdicē vñr sic ꝺtermiam⁹ dicētes nos t ꝙ t i futuro frui: ꝙ ibi pp̄e t pfecte t plene vbi p spēz videbimus quo fruemur. ꝙ āt dū in spe ābulamus fruimur qdē: ꝙ ñ adeo plene. Uñ Aug. i li. io. de tri. fruimur cognitis in qb⁹ volūtas est t ē. Jdē i li. de doctria x̄piana ait. Angeli illo fruētes iaz bti sunt quo t nos frui desideramus: t q̄z tū in hac vita iaz fruimur vl̄ p speculū vel in enigmate tāto nr̄az pegrinatiōez t tolerabili⁹ sustinemus t ardētius finire cupimus.

¶ Alia determinatio.

POtest ēt dici q q fruit̄ ēt i hac vita ñ tñ ꝙ gaudiū spei: ꝙ ēt rei: q: iā dilectat̄ in eo qđ diligit. t ita iā rēaliq̄tenus tz. Cōstat g: q: deo debemus frui nō vti. Jllo. n. vt Aug. ait frueris quo efficeris btūs t i quo spē ponis vt ad id pueniaz. De hoc ēt idē ait i li. de doctria x̄piana. Dicim⁹ ea re nos frui quā diligimus pp se. t ea re nobis fruēdū ē tñ q̄ efficimur bti: ceteris ꝙo vtēdū: freq̄nter tñ dr̄ frui cū delectatōez vti. Cū. n. adest qđ diligit̄ ēt delectatōez secū gerit. si tñ p ea trāsieris t ad illud vbi pmanēdū est ea retuleris vteris ea t abusiue ñ pprie diceris frui. Si ꝙo ibe seris atq̄ pmāseris finē i ea ponēs leticie tue. tūc ꝙe t pprie dicēdus es frui: qđ ñ ē faciēdū nisi i illa tritate. i. i sūmo t icōmutabili bono.

¶ Utr̄ boib⁹ sit fruēdū vel vtendum.

QUm āt hoies q fruunt̄ t vtunt̄ alijs reb⁹ res aliq̄ sint: q̄rit̄ vtr̄ se frui debeant: an vti an vtrūq̄. Ad qđ sic respōdet Aug. i lib. de doctria x̄piana. Si pp se hō diligēdus ē fruimur eo. si pp aliō vtimur eo. vr̄ aūt mihi pp aliud diligēdus. qđ. n. pp se dil'gēdū ē i eo ꝓstituit̄ vita btā: cui⁹ ēt spes ꝙ tpe ꝓsolat̄. In hoie āt spes ponenda nō est: q: maledict⁹ ē q ꝙ facit. g si ligde aduertas nec seipo q̄sq̄ frui dz: q: ñ dz se diligē pp se: ꝙ pp illō quo fruēdū ē. Huic āt ꝓriū vr̄ qđ apls ad Philemonē loq̄ns ait. Jta fr̄ ego te fruar i dño: qđ ita determiat Augu. Si dixiss tñ te fruar t ñ addidiss i dño: videret̄ finē dilectionis ac spem ꝓstituisse i eo. Sz q: illō addidit i dño se finem posuisse eodēq̄ frui significauit. Cuz. n. vt idē Augu. ait. homie in deo frueris deo potius q̄z homine frueris.

¶ Queritur vtr̄ deus fruat̄ an vtat̄ nobis.

SEd cū de⁹ diligat nos vt frequenter scriptura dicit: q̄ ci⁹ dilectiōez erga nos m'tū cōmēdat: q̄rit Aug. qūo diligit: an vt vtens an vt fruens: t ꝓcedit ita. Si fruit̄ nob eget bono nr̄o: qđ nemo sanus dixerit. ait. n. ppha. Bonoz̄ meoz nō indiges. omne enim bonū nostrum vel ipse est

vel ab ipso ē. nō ḡ fruīt nobis: ꝫ vtīt. Si. n. nec fruīt nobis nec vtīt nō iuenio q̄o diligat nos. Neqz tñ sic vtīt nobis vt nos reb⁹ alijs. Nos .n. res q̄bus vtimur ad id referimus vt dei bonitate pfruamur. Deus ꝟo ad suā bonitatem vsuz nr̄m refert. ille. n. miserēt nr̄i pp suā bonitatē. Nos aūt nobis iuicē pp illi⁹ bonitatē. Ille nr̄i miserēt vt se pfruamur. Nos ꝟo iuicez nr̄i miseremur vt illo fruamur. Cuz. n. nos alicui⁹ miseremur ⁊ alicui ꝟsulimus ad ei⁹ q̄dez facimus vtilitatē eāqz ituemur. Sed ⁊ nr̄a fit ꝟñs cū misericordiā quā alij ꝟpendimus nō relinqt de⁹ sine mercede. Hec aūt merces sūma est vt ipso perfruamur. Item quia bonus est sumus: ⁊ iquātum sumus boni sumus. Porro aūt: q: ēt iust⁹ ē nō ipune mali sumus: ⁊ inquātuz mali sumus int̄ñ ēt min⁹ sumus. Ille ḡ vsus quo nobis vtīt de⁹ nō ad ei⁹: ꝫ ad nr̄az vtilitatē referēt: ad ei⁹ ꝟo tm̄m̄ bonitatē.

¶ Utrꝫ vtēdū aut fruendus sit ꝟtutib⁹.

Hic ꝟsiderādū ē vtrꝫ ꝟtutib⁹ sit vtendū an fruēdum. Quibusdā vr̄ q: eis sit vtēdū ⁊ nō fruēdū. ⁊ hoc ꝟfirmāt auctē Aug. q vt ptaxatū ē dicē nō eē fruēdū nisi trinitate. i. sūmo ⁊ icōmutabili bono. Itē dicūt iō fruēdū ñ eē eis: q: pp se amāde nō sunt: ꝫ pp eternā btitudinē. Illō aūt quo fruēdū ē pp se amādū ē. Sz q ꝟtutes pp se amāde nō sunt: imo pp solā btitudinē ꝟbāt auctē Aug. q i lib. xiij. de tri. ꝺ quosdā ait. Forte ꝟtutes q̄s pp solā btitudinē amam⁹ sic psuadere nobis audēt vt ipsaz beatitudinē nō amemus: q̄ si faciūt ēt ipas vticz amare desistimus: qñ illā pp quā solā istas amauim⁹ nō amamus. Ecce bis ꝟbis vr̄ Augu. oñdere q ꝟtutes ñ pp se: ꝫ ꝓpter solā btitudinē amāde sint. Q̄ si ita est ḡ eis fruēdū ñ ē. Alijs ꝟo eꝺ vr̄. s. q eis fruēdū sit: q: pp se petēde ⁊ amāde sē: ⁊ ꝟfirmāt auctē Amb. q ait sup illū locuz eple ad Gal. Fructus aūt spūs ē charitas gaudiuz: pax: patiētia: ⁊ cē. Hic nō notat opa: ꝫ fructꝰ: q: pp se petēda sūt. Si ꝟo pp se petēda sūt ḡ pp se amāda sunt. Nos aūt bazꝫ q̄ vr̄ auctū repugnātiā de medio eximere cupiētes dicim⁹: q ꝟtutes pp se petēde ⁊ amāde sūt: ⁊ tm̄ pp solā btitudinē: pp se q̄dē amāde sunt: q: delectāt sui possessores sincera ⁊ scā delectatōe ⁊ in eis pariūt gaudiū spūale. Uerūtm̄ ñ h̄ ē ꝟsistēduz: ꝫ vltra gradiēduz: nō h̄ hēat dilectōis gressus neqz h̄ sit dilectōis termin⁹: ꝫ referat h̄ ad illō sūmū bonū: cui soli oīno iherēdū ē: q: illud pp se tm̄ amādū ē ⁊ vltra illud q̄rēdū nihil ē. illud .n. ē supremus finis. Jō Aug. ait q eas diligamus pp solā btitudinē nō qn eas pp se diligamus: ꝫ q: idipm̄ q eas diligimus referim⁹ ad illud sūmū bonū cui soli iherēdū ē: ⁊ i eo pmanēduz finisqz leticie ponēdus: q̄re ꝟtutib⁹ nō ē fruēdū. Sz dicet aliqs frui ē amore iherē alicui rei pp seipaz vt pdictū est. Si ḡ ꝟtutes pp se amāde sūt ⁊ eis fruēdū ē. Ad qō dicimus i illa descriptōe vbi dr̄ pp seipaz itelligēdū ē tm̄mō vt. s. amēt pp seipz tm̄ vt ñ referat ad aliō: ꝫ ibi ponat finis: vt supra oñdit Augu. dicēs. Si ihēseris atqz pmāseris finez ponēs leticie. tūc ꝟe ⁊ ꝓprie frui dicēdus es: qō nō ē faciendū nisi i illa trinitate. i. i sūmo ⁊ icōmutabili bono. vtēdū est ḡ ꝟtutibus: ⁊ p eas fruēdū sūmo bono: ita ⁊ de volūtate bona dicimus. Unde Aug. i li. io. de tri. ait. Uolūtas est p quā fruimur: ita ⁊ p ꝟtutes fruimur ñ eis nisi forte aliq̄ ꝟt⁹ sit de⁹ vt charitas ō q̄ postea tractabit.

¶ Epilogus.

Omniū ḡ q̄ dcā sūt ex quo de reb⁹ specialiter tractauimus: h̄ sūma ē q alie sē qb⁹ fruēdū ē: alie qb⁹ vtēdū: alie q̄ fruunt̄ ⁊ vtunt̄. Et iter eas qb⁹ vtēdū ē ēt q̄daz sunt p q̄s fruimur vt ꝟtutes ⁊ potentie animi q̄ sunt nālia bona: de qb⁹ oīb⁹ añqz de signis tractemus agēdū est. ac primū de rebus q̄bus fruēdū est. s. de scā atqz idiuidua trinitate.

¶ Diuisio textus.

Enito phemio h̄ ē initiuz pītis opis ī quo magister dinoꝛ nobis doctrinā tradere intendit: q̄ztū ad ingsitōez ꝟitatis ⁊ destructiōez erroris. vñ ⁊ argumentatiuo mō ꝓcedit ī toto ope. ⁊ ꝑcipue argumētis ex auctib⁹ sumptis. Diuidit aūt in duas ptes. In q̄rū p⁹ ingrit ea de qb⁹ agēdū ē ⁊ ordinē agēdi. In z⁹ pseḡt suā itētōez: ⁊ in duas ptes diuidit. z⁹ ibi. (Dic itaqz ⁊c.) Ea aūt de qb⁹ i hac doctria ꝟsiderādū ē cadūt in ꝟsideratōez h⁹ doctrie fm̄ q ad aligd ynū referunt̄. s. deū a quo ⁊ ad quē sūt. ⁊ ideo ea de qb⁹ agēdū est diuidit p absolutū ⁊ relatū. vñ diuidit ī ptes duas. In p⁹ ponit diuisionē eoꝛ de qb⁹ agēdū ē p absolutū ⁊ relatū ꝫ cognitiōez. In z⁹ ꝫ desideriū. ibi (Jd ḡ i reb⁹ ꝟsiderādū ⁊c.) ¶ Circa p⁹ duo facit. p ponit diuisionē eoꝛ de qb⁹ agēdū ē i res ⁊ signa: q̄ ad cognitōez reꝛ ducūt. z⁹ ꝟcludit ordinē agendi. ibi. (Cūqz his itēderit theologoꝛ ⁊c.) In p tria facit. p ponit diuisionē. z⁹ ꝓbat p auctē. (Ut. n. egregi⁹) 3⁹ ponit mēbroꝛ diuisiōis expōnē. ibi. (Proprie aūt h̄ res ⁊c.) vbi p̄mo expōit qd sit res. z⁹ qd sit signū. ibi (Signa ꝟo ⁊c.) 3⁹ vtriusqz ꝓpatōez. ibi. (Omne igit̄ signū) ¶ Jd ḡ i rebus. h̄ dimissis signis subdidit res p absolutū ⁊ relatuz ex pte desidery. s. p fruibile: qō pp se ōsiderat̄. ⁊ vtile cuius ōsideriū ad aliud referēt: ⁊ diuidit ī ptes duas. Primo ponit diuisionē. Scōo epilogat ⁊ ꝟcludit itētōez ⁊ ordinē. ibi. (Omniū igit̄ q̄ dicta ⁊c.) Pria ī tres. p̄mo ponit diuisionē. scōo ptiū manifestatōez. ibi. (Ille qb⁹ fruēdū.) 3⁹ mouet dubitatōes. ibi (Lū aūt hoies ⁊c.) In z⁹ duo facit. p manifestat diuisionē. z⁹ ponit q̄dā ꝟrietatez ⁊ soluit ibi.

¶ Nōdū vo q̄ idē Augu. Circa p̄mū duo facit. Primo manifestat ptes diuisiōis p diffinitiōes. Scōo quātū ad suppositā. (Res igit̄ q̄bus fruēdū ⁊c.) Circa p̄mū q̄tuor facit. p̄mo diffinit fruibilia p effectū. 2o vtilia. ibi (Istis q̄b⁹ vtēdū.) 3o diffinit vtētia ⁊ fruētia. ibi. (Res vo que fruunt̄.) 4o diffinit vti ⁊ frui ad ꝓbationē totius. (Frui aūt ⁊c.) Et codē ordine ꝓcedit manifestādo ꝑm suppositā. ¶ Notādū vo q̄ idē) Vic ponit ꝓrietatē ad hec tria. p̄mo ponit diuersam assignationē vti ⁊ frui. scōo ꝯcludit ꝓrietatē ad p̄dicta. ibi. (Et attēde q̄ vr̄.) 3o ponit solutionem. ibi. (Nec g̃ q̄ sibi.) Et p̄mo soluit p diuisionē. 2o per interemptionē. ibi. (Pōt dici.) (Cū aūt hoies.) Vic mouet dubitatōes de habitudine eo⁊ q̄ ptinēt adinuicē. Et p̄mo q̄rit de vtētib⁹ ⁊ fruētib⁹ an sint vtilia vel fruibilia. scōo de fruibilib⁹. s. de deo vt⁊ sit vtēs nobis vel fruēs. ibi. (Sz cū deus diligat.) 3o de q̄busdā vtilibus vt⁊ sint fruibilia. ibi. (Vic cōsiderandū est vt⁊ vtutibus.) Quelibet ha⁊ partiū dicit̄ in q̄nē ⁊ sol'onē. ¶ Qō. I.

Hic querunt tria. Primo de vti ⁊ frui. Scōo de vtibilibus ⁊ fruibilib⁹. Tertio de vtētibus ⁊ fruētibus. Circa p̄mū q̄runt duo. p̄mo quid sit frui ꝑm rem. scōo quid sit vti ꝑm rem.

¶ Utrum frui sit actus intellectus. I.

Circa primum sic ꝓcedit. Vr̄ q̄ frui sit act⁹ itellectus. Nobilissimus. n. actus ē nobilissime potentie. altissima aūt potētia in homīe est intellectus. g̃ cū frui sit pfectissimus actus hominis: q⁊ ponit hominem in suo fine vltimo: videt̄ q̄ sit actus itellectus. ¶ ℘. sicut dicit Aug. visio est tota merces: sed merces totius meriti cōsistit in fruitiōe diuinitatis. g̃ fruitio est essentialiter visio: sed visio est actus intellectus. ergo ⁊ fruitio. ¶ Sed videt̄ q̄ sit actus voluntatis. actus enī determinat̄ ex obiecto: sed obiectū fruitionis est fruibile: qō est finis vltimus. finis aūt cū rationez boni habeat est obiectū volūtatis. g̃ ⁊ frui est actus volūtatis. ¶ ℘. Augu. diffinit fruitionē p voluntatē dicens. fruimur cognitis in quibus ⁊c. g̃ magis videt̄ esse actus voluntatis q̄z intellectus.

Item videt̄ q̄ sit actus oiuz potētia⁊. Premiū eniz respōdet merito: sed homo meretur per oēs potētias. g̃ ⁊ ꝑm omnes p̄miabit̄: sed p̄miū est ipsa fruitio. ergo fruitio est omniū potētiarum. ¶ ℘. Aug. dicit q̄ hō iueniet pascua iterius in dīnitate salutoris: ⁊ exterius in humanitate. g̃ videt̄ q̄ tam vires exteriores q̄z interiores fruent̄. ¶ Sed vr̄ q̄ nullius potētie sit. Omnis. n. actus denoīat̄ a potētia cui⁹ est: sicut intelligere ab itellectu: sz frui nō denoīat̄ ab aliq̄ po⁹. g̃ ⁊c. ¶ Unde vlterius querit̄ cuius habitus actus sit: ⁊ videt̄ q̄ tm̄ charitas: sicut. n. dr̄. i. Lozi. 13. charitatis virtus pfecta est: sed ꝑm p̄bum. Felicitas est operatio virtutis perfecte. ergo fruitio in qua est tota nostra felicitas ē actus charitatis. ¶ Hoc idē videt̄ ex diffinitione Augu. inducta in littera frui est amore inherere ⁊c. ¶ Sz vr̄ q̄ non tantū charitatis. ad fruitionē enim tria cōcurrunt: perfecta visio: plena comprehensio: indefesio amoris consumati. ergo videtur q̄ sit actus etiā succedentiuz fidei ⁊ spei. ¶ ℘. ꝑm fruitionem cōiungimur deo: sed omnis virtus cōiungit nos deo: cū virtus sit dispositio perfecti ab optimum: vt dicit̄ in septimo physicoꝝ. ergo fruitio est actus ꝑm omnem virtutem.

Respondeo dōz: q̄ fruitio ꝯsistit in optima opatiōe hois: cuz⁹ fruitio sit vltia felicitas hois: felicitas aūt nō ē in hītu: sz i opōne sz p̄bz: optia aūt opatio hois ē opatio altissime pōe. s. intellect⁹: ad nobilissimuz obm q̄ ē ds. vñ ipsa visio dīnitatis ponit̄ tota substanr̄e btitudis. Jo. 17. Hec ē vita eterna ⁊c. Ex visione aūt ip̄m visum cito videat̄ per silitudinē sz p eēntiam: efficit̄ quodāmō itra videt̄: ⁊ ista est ꝯphēsio q̄ succedit spei: ꝯñs visionē q̄ succedit fidei: sic̄ spes quodāmodo generat̄ ex fide: ex b aūt q̄ ip̄m visum receptū est intra videntē vnit sibi ipsum videntē: vt fiat q̄si q̄dā mutua penetratio per amorē: sic dr̄. i. Joā. 4. qui manet in charitate ⁊c. Ad vnionē aūt maxime cōueniēt̄is sequitur ōlectatio sūma: ⁊ in b perficit̄ nostra felicitas: quā fruitio nomināt ex parte sui cōplemēti magis q̄z ex pte p̄ncipy: cū i se includat quādā delectationem. Et iō dicimus q̄ ē actus voluntatis ⁊ ꝑm habituz charitatis q̄uis ꝑm ordinez ad potentias ⁊ habitus p̄cedentes.

Ad primum g̃ dōm q̄ appetit⁹ sp sequit̄ cognitionē. vñ sic̄ iferior ps hz sensum ⁊ appetitū g diuidit̄ in irascibile ⁊ ꝯcupiscibile. ita supma ps hz itellectū ⁊ volūtatez: quoꝝ itellectus est altior ꝑm originē: ⁊ volūtas ꝑm pfectionē: ⁊ silis ordo ē in habitib⁹ ⁊ ēt in actib⁹. s. visiōis ⁊ amoris. fruitio aūt nomīat altissimaz opationē q̄tū ad sui pfectionē. ¶ Et sil'r ēt pz solutio ad scōz: q⁊ visio nō hz pfectā rōnē felicitatis nisi ꝑz q̄ est opatio pfecta per ea q̄ sequunt̄. Perficit. n. delectatio operationez sicut pulchritudo iuuētutem. vt dr̄. io. ethi. ¶ Alia duo cōcedimus. ¶ Ad aliud dōm q̄ iferiorum potentiaruz nō p̄t esse fruitio ꝓprie dicta. nō. n. hūt operationē circa finem vltimū quē nō apprehendūt cū sint virtutes materiales: sed sic̄ nūc intellectus perficit̄ accipiendo ab inferiorib⁹ potentyis: ita erit in p̄ria ecōuerso. q̄ perfectio ⁊ gaudiū supiorꝝ ptis redundabit in iferiores potentias. vñ Aug. de spū ⁊ aīa: sensus vertet̄ in rōnē inq̄tuz. s. sua remuneratio ⁊ gaudiū a ratione emanabit. ¶ Ad aliud dōm q̄ humanitas xp̄i nō est vltimus finis vñ in visione eius nō erit ꝓprie fruitio: sz erit q̄dā accidentale gaudiū ⁊ nō substialis btitudo. ¶ Ad aliō dōm q̄ q̄ñ aliqs act⁹ est absolute alicui⁹ pōe: denomīat̄ ab illa: sic̄ itelligere ab itellectu: sed q̄n̄ est act⁹ vni⁹ pōe ꝑm ordinē ad alterā a nulla denominat̄: sic̄ scire est actus rōnis ꝑm ordinē ad intellectū: q⁊ inquātuz p̄ncipia deducit in cōclusiones. sil'r frui est act⁹ volūtatis ꝯñs actū itellect⁹. s. aptā dei visionē. ¶ Alia duo cōcedim⁹. ¶ Ad alia p̄z solutio p ea q̄ dicta sunt: q⁊ q̄uis tria ꝯcurrāt ad fruitionē tñ in amore pficit̄: vt p̄ius dictū est. ¶ Ad vltimū dōm q̄ alie vtutes cōiungūt deo per modū meriti ⁊ dispōnis: sed sola charitas per modū pfecte vnionis.

¶ Utr⁊ vti sit actus rationis. II.

Circa secūduz sic ꝓcedit. vr̄ q̄ vti sit act⁹ rōnis. Ordinare. n. vnū ad alter⁊ est pōe ꝯferentis cuiusmodi ē rō: sed vti dic̄ ordinē ad finē. g̃ ē act⁹ rōnis. ¶ ℘. Ut dic̄ p̄bs. 6. ethi. ordinatio eorum que sunt ad finē ⁊ inuētio finis pertinēt ad prudentiam. p̄udentia aūt est habit⁹ rōnis. g̃ ⁊ vti qō dicit talez ordinationē est act⁹ rōnis. ¶ Sz vr̄ q̄ sit act⁹ volūtatis: q⁊ voluntas ponit̄ in diffinitione eius. vti. n. est assumere aliqd in facultatē volūtatis. ¶ ℘. illud ordinat̄ ad finē qō finē cōsequit̄: sed frui qō dicit cōsecutionē finis ē act⁹ voluntatis: vt dictuz est. g̃ ⁊ vti.

Respōdeo dōm q̄ vti dr̄ multipliciter. Aliquādo .n. nominat quālibet operationem: sz q̄ dicimus vsum alicui⁹ rei esse bonū vel malum: ⁊ ꝑm b videt̄ diffiniri ab Augu. vti est assumere aliqd in facultatem vo⁹. i. (Ut opemur de eo q̄ vtimur ad nutū volūtatis) Aliq̄n dic̄ frequētiā opōnis ꝑm q̄ vsus est idē qō cō-

suetudo: ꝛ sic diffinit Victorin⁹. Usus est actus frequenter de po⁹ elicit⁹. vtroq; modo ꝓ istoꝝ est actus cuiuslibz potẽtie. Dicit etiaz aliquãdo vti eoꝝ que ad finem ordinant aliquẽ: ꝛ sic vti sumit h̃ q̃tũ ad p̃ma diffõnẽ q̃ ponitur. Illõ ãt qõ ẽ ad finẽ iducit ad finẽ suũ trib⁹ opõnib⁹. ·Pria est opõ rõnis pstituẽtis finẽ ꝛ ordinãtis ꝛ dirigẽtis in ipz. Scda ẽ opõ volũtatis impantis. Tertia ẽ opõ vtutis motiue exeq̃ntis: vti aũt noiat executõez ei⁹ qõ ad finẽ ordinatũ est: nõ fm actũ ꝓpriũ alic⁹ motiuaꝝ viriuz: sz cõiter ꝓsupposita ordinatõe in finẽ. vñ est act⁹ volũtatis q̃ est vlis motoꝝ viriũ fm ordinẽ ad rõnem.

Ad primuz g̃ dõm: q⁹ vti ꝓsupponit ordinẽ: sz ei⁹ suba magis ẽ in executiõe volũtatis.

¶ Ad 2m dõz: q⁹ prudẽtia ẽ pfectio rõnis practice fm q⁹ est recta. Rectitudo ãt ei⁹ ꝛ vitas ẽ vt dr. 6. Ethi. fm cõueniẽtiã cũ appetitu recto. vñ prudentia nõ tñ pficit ad actũ q est ipsi⁹ rõnis: sz ẽt ad actũ volũtatis q regulat⁹ ẽ rõne: sic eligere: ꝛ si sit act⁹ volũtatis vel liberi arbitrij ẽ (tñ prudẽtie.

¶ Qõ. II.

Circa obiecta dictoꝝ actuz. p q̃ rit õ fruibilib⁹. 2o õ vtibilib⁹. Quãtũ ad p̃m duo q̃rũt. ꝓ vtꝝ solo deo sit fruẽdũ. 2o vtꝝ vna tñ fruitiõe vt pluribus.

¶ Utꝝ fruẽdũ sit solo deo. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr q⁹ non solo deo fruẽdũ sit. Dis. n. rebus fruẽdũ ẽ: vt dr in lra: q̃ nos btõs faciũt. btitudo ãt creata btõs nos fac. g̃ ea fruẽduz est: nõ g̃ tñ õo. ¶ P. vltim⁹ finis hois ẽ sua felicitas: felicitas ãt ei⁹ ẽ pfectissima opatio: cũ igit vltio fine fruẽdũ sit: opõne pfectissima fruẽdũ est: qõ ẽt vr per phm in ꝓ ethi. q dicit q⁹ felicitas nõ q̃rit pp aliqd aliud. ꝛ p Boetiũ q dic⁹ btitudo ẽ stat⁹ oiuz bonoꝝ aggregatione pfect⁹. ¶ P. Tulli⁹ dicit: honestũ est q⁹ sua vi nos trahit: ꝛ sua dignitate nos allicit: sz qõ p se allicit pp se amatur. g̃ oi honesto fruẽdũ ẽ: ꝛ ita oĩb⁹ vtutib⁹. g̃ nõ tñ deo. ¶ P. Apls ad Philemonẽ dicit. Itaq; fr ego te fruar in dño. g̃ ẽt hoie iusto frui possum⁹: ꝛ p ꝝs quolibet hoie q est ad imaginẽ dei: ꝛ q̃libz creatura in q̃ ẽ vestigiũ dei.

Contra rõ dilectõis est bonitas: sed oĩs bonitas refert ad bonitatẽ dei a q̃ fluit: ꝛ cui⁹ silitudinẽ gerit. g̃ nihil est diligẽdũ nisi in ordine ad deuz. g̃ solo deo fruẽduz ẽ. ¶ P. Prouer. 16. dr. Uniuersa pp semetipm opatus est deus. g̃ ipse est finis oĩum: oĩa g̃ pp ipsuz diligenda sunt. ꝛ sic idem qõ prius.

Respõdeo dõz: q⁹ frui aliquo dr tripliciter. Aut sicut obiecto: ꝛ hoc mõ solo deo fruẽdũ est: qz ad bonitatẽ ipsi⁹ dei ordinat tota bonitas vniuersi: sicut bonũ toti⁹ exercit⁹ ad bonum ducis: vt dr. xi. metaph̃. Alio mõ sicut habitu eliciente actuz fruitiõis: ꝛ hoc mõ beatitudine creata ꝛ charitate fruenduz est. tertio modo fruimur aliquo: sicut ĩstrumẽto fruitiõis: ꝛ hoc modo fruimur potẽtia: cui⁹ fruitio est actus.

Ad primum g̃ dõz: q⁹ aliqd facit btũz dupl'r: vl effectiue: sic de⁹: ꝛ h̃ solo fruẽdũ ẽ: vel vt obo: vl formal'r: sicut albedo facit albũ: ꝛ h̃ fruendũ est formal'r loquẽdo: ꝛ sic btitudo beatũ facit. ¶ Ad 2m dõm: q⁹ obm opatiõis terminat ꝛ pficit ipsam ꝛ est finis ei⁹. vñ impossibile est opationẽ hẽre rõnez finis vlti mi: sz qz obm nõ cõsequit nisi per opationẽ. ideo est idez appetit⁹ opatõis ꝛ obiecti. vñ si aliquo modo ipa fruitione fruimur h̃ erit iquãtũ fruitio nos deo ꝓiungit: ꝛ eadẽ fruitiõe fruemur fine ꝛ opatiõe: cui⁹ obiectũ est finis vltimus: sicut eadẽ opatõe intelligo itelligibile: ꝛ intelligo me intelligere. ¶ Ad 3m dicendum: q⁹ ꝓpter se dr dupl'r. vno mõ fz q⁹ opponit ad pp aliud: ꝛ h̃ mõ vtutes ꝛ honestũ nõ pp se diligunt: cũ ẽt ad aliud referant. Alio⁹ dr pp se fz q⁹ opponit ad p accñs: ꝛ sic dr pp se diligi qõ hz ĩ nã sua aliqd mouẽs ad diligẽdũ: ꝛ h̃ mõ vtutes pp se diligũtur: qz hñt in se aliqd vñ q̃rant: ẽt si nihil aliud ab eis contingeret: nõ tñ est incõueniẽs vt aliqd pp se amet: ꝛ tñ ad alteꝝ ordinet: sicut dr in. i. ethi. Est ãt aliqd qõ desideratũ nõ pp aliqd qõ in se hz: sz tñ fz qõ ordiat ad alteꝝ vt effectiuũ illius: sic potio amara amat nõ pp aliqd qõ in ipa ẽ: sz qz sanitatẽ efficit: ꝛ hõ nullo mõ pp se diligunt: siue ꝓpter se dicat cãm formalẽ: sicut vtus dr pp se diligi siue finalẽ sicut deus. ¶ Ad 4m dõm q⁹ hoie iusto nõ ẽ simpliciter fruẽdũ: sz in deo: ita q⁹ obtuz fruitõis sit de⁹: ꝛ repñtãs ipz gr̃e obtũ p silitudinẽ: in q̃ habitat de⁹: sit hõ scũs. nec tñ sequit q⁹ hoie pctõre sit fruẽdũ in deo: qz nõ est in eo gr̃a q facit deũ inhitare: ꝛ q̃ est exẽplar expssium illius sũme bonitatis q̃ fruendũ est: ꝛ multo minus h̃ sequit õ creatura irrõnali: nõ eniz sufficit ad hoc simílitudo imaginis ꝛ vestigy: sed similitudo gratie.

¶ Utrum fruamur deo vna fruitione. II.

Circa secũduz sic ꝓcedit. vr q⁹ nõ vna fruitõe deo fruamur. act⁹. n. distinguunt fz obta: sz obta fruitiõis sũt tres res diltincte ꝓpetatib⁹ psonalibus. s. pr̃ filij ꝛ spi. scũs. ergo fruitiões sũt tres ¶ P. opatio aie sistẽs in cõi nõ est pcã: nisi ẽt descendat ad ꝓpria: sicut cognitio gñis pficit p cognitõez oĩe: ꝛ multo pl⁹ desideriũ ꝛ amoꝝ pficit in pticulari: sz fruitio ẽ opatio pcã: g̃ nõ tñ fruemur eẽntia cõi trib⁹ psonis: sz singul psonis: ꝛ ꝓpetatib⁹ ipsaꝝ: ꝛ ita vr q⁹ nõ sit vna tñ fruitio. ¶ P. qcqd hz filius ꝛ refert ad pr̃z a quo hz: sicut Jo. 5. dr. Mea doctrĩa nõ ẽ mea sz. Sz bonitatẽ accepit filius a pre nascẽdo: sic eẽntiã. g̃ ꝛ fruitõez bonitatis filij debem⁹ referre in fruitõez pr̃is. g̃ nõ est eq̃liter fruẽdũ trib⁹ psonis: multo min⁹ g̃ nec eadẽ fruitione.

Cõtra sicut de⁹ trinitas ẽ vnũ p̃n oĩuz: ita ẽ vn⁹ finis oĩuz: sz eadẽ opõ cõis est toti⁹ trinitat iquãtũ est vnũ p̃n. g̃ eadẽ ẽ fruitio triũ inq̃tũ ẽ vn⁹ finis. ¶ P. opõ felicitatis ẽ ad nobilissimũ obz: vt dicit phs. io. ethi. nobilissimũ ãt ẽ vnũ tñ: qz qõ p supabũdãtiã dr vni soli ꝟuenit. g̃ cũ fruitio sit opõ vltie felicitatis referr ad vnũ tñ obiectũ: ergo fruimur tribus psonis: inquãtuz sunt vnum: ergo inquãtum est vnum obiectum.

Respõdeo dõm q⁹ vna fruitione fruimur tribus psonis. ꝛ h⁹ ratio est duplex. Una ex pte eẽntie. Obz. n. fruitiõis est sũma bonitas. vñ fruitio respicit vnãquãq; psonã iquãtũ ẽ sũmũ bonũ: vñ cũ eadẽ numero sit bonitas triũ: eadẽ erit ꝛ fruitio. Alia rõ sumit ex pte ꝓprietatũ: sicut. n. dicit phs q nouit vnũ relatiuoꝝ cognoscit ꝛ reliquũ: ꝛ sic cum tota fruitio originet ex visione: vt prius dictũ est: q fruitur vno relatiuozuz inquãtũ hz fruit ꝛ reliquo. psone aũt tres distiguunt tñ fm relationes: ꝛ iõ in fruitõe vni⁹ includit fruitio alteri⁹: ꝛ ita ẽ fruitio eadẽ triũ: sz ꝑma rõ melioꝝ est: que tangit rationẽ obiecti: a qua actus habet vnitatem.

Et per hoc pz solo ad p̃m qz tres psone non distinguunt fz id q⁹ sũt obz fruitõis: imo vniunt in eo. s. in sũma bonitate. ¶ Ad secũduz dicenduz q⁹ ꝓprietate vniuscuiusq; psone fruimur vt paternitate: tamẽ pr̃nitas nõ dicit rationẽ fruitiõis: vnde fruemur pr̃nitate inquãtum paternitas est idẽ re qõ summa bonitas: differens tamẽ rõne. ¶ Ad tertiũ dõz q⁹ illa reductio nõ ponit gradũ bonitatis in pr̃e ꝛ filio: sz tñ ordinẽ nãe: ꝛ iõ nõ tollit eq̃litas ꝛ vnitas fruitionis.

¶ Utꝝ vtẽdũ sit oĩb⁹ alys a deo. Questio. III.

Deinde queritꝫ ꝺ vtibilibꝫ. ¶ Utꝛ oibꝫ alys ꝓter deū sit vtēdū. ꝛ vr̄ ꝙ non. Uti enim est assumere aliquid in facultatem voluntatis: illud autē tm̄ ē hoc mō assumptū qō nr̄e opationi subiacet: nō aūt oia creata sunt talia: sicut celum ꝛ angeli q̄ nō sunt opabilia a nobis: ꝯ nō possumus oibus vti.

¶ P̄. illo vtimur quo tēdētes ad beatitudinē iuuamur: sz creaturis ipedimur frequenter sicut dicitur. Sap. i4. Creature facte sunt ꝛc. ꝯ nō oibꝫ possumꝰ vti. ¶ P̄. si oibus ꝓter deū tenemur vti. ꝯ qñcunqz nō referimꝰ aliqd in deū peccamꝰ: sz qñcūqz referamus aliquid in deū meremur. ꝯ oīs actus ē meritoꝛiꝰ vel demeritoꝛiꝰ: ꝛ sic nullus actus erit indifferens. ¶ P̄. sequitur ꝙ nullū pctm̄ sit veniale: qz si refertur in vltimū finē nō est aliqō pctm̄ si aūt ꝓstituatur aliqs finis alius vltimꝰ nō relatꝰ ad finē vltimū est pctm̄ mortale: cū igitur oīs actus rationis sit ad aliquē finē: opz ꝙ ille finis vel sit finis vltimꝰ: ꝛ sic nō ē pctm̄: vl̄ sit alius finis nō relatꝰ ad finē vltimū: ꝛ sic erit pctm̄ mortale. ꝯ nihil est pctm̄ veniale.

Contra .i. Loꝛ. iz. Siue manducatis siue bibitis oīa in gl̄iaz ꝛc. ꝯ videt ꝙ oibꝰ sit vtēdū. ¶ Itē sicut deus ē pfecte pōe: ita est pfecte bonitatis. sz ad pfectionem pōe ciꝰ pertinet ꝙ nihil hēat eē nisi ꝓductū ab ipso: ꝯ ꝛ ad perfectiōem oīne bonitatis ptinet ꝙ ametur nihil nisi qō est in ordine ad ipm.

Respondeo dom̄ ꝙ quecūqz sūt bona nō habēt bonitatē nisi inq̄tū accedūt ad similitudinem bonitatis diuine. vñ oz cū bonitas sit rō dilectionis ꝛ desidery: vt oīa amentr̄ in ordine ad bonitatē p̄ma. Oē aūt qō bonū ē a deo est. vñ q̄ ab ipso nō sūt: nec q̄renda sunt: nec eis vtendū est: ꝛ iō nullo pctō vtendum est. qz pctm̄ nō est a deo. Pena āt a deo est: ꝛ iō pena vtēdum est: ꝛ ordināda ad finē fm̄ ꝙ ꝓmouet meritum hominis ducens euz in cōsideratiōez sue infirmitatis. ꝛ fm̄ ꝙ purgat pctā. Silr̄ ēt res mūdi ab ipso sunt: ꝛ eis vtēdū est: vel inq̄tū cōferunt ad dei cognitiōem oñdentes ipsius magnitudinē: vel fm̄ ꝙ p̄bēt subsidiū vite nr̄e ordinate in deū. Similiter opa nostra que mala nō sunt ab ipso sūt: ꝛ ꝓpter ipm̄ facienda: nō ꝙ quālibet opatiōem opoꝛteat semp actualr̄ referre i deū: sed sufficit vt habitualr̄ in deo constituāt finem sue voluntatis.

¶ Ad p̄mū ꝯ dom̄: ꝙ illis creaturis nō vtimur tanq̄ a nobis operatis: sed sicut in dei cognitiōem ducentibus.

¶ Ad scm̄ dom̄. ꝙ creature q̄tū ē i se nō ipediunt nos a ꝛnāda btitudine: sed ex pte nr̄a inq̄tū eis abutimur in eis sistendo sicut i fine. ¶ Ad 3m dōz ꝙ 2m theologū nullus actus ꝓcedens a volūtate deliberāte est indrīs: ga si referr̄ in deū supposita gr̄a meritoꝛiꝰ est: si āt nō est referibilis pctm̄ est: si vero est referibilis ꝛ non referat̄ vanus est ociosum autem iter peccata apud theologū computatur. ¶ Ad 4m dom̄: ꝙ q̄uis ille qui peccat venialiter nō referat actu in deum suam opatiōem: nihilominꝰ tamen deum habitualiter ꝓ fine hz: vnde nō ponit creaturam finem vltimum cum diligat eaz citra deum. sed ex hoc peccat: quia excedit in dilectione: sicut ille ꝙ nimis ꝛmoꝛatur vie: non tamen exit a via.

¶ Utrum frui conueniat oibus rebus. Qō. IIII.

Deinde queritur de fruentibus et vtentibꝫ. Et p̄ Ad p̄mū fruētibꝫ. 2ō vtentibꝫ. sic ꝓcedit: Fruitio dic̄ desideriuz getatū in finem: sed oīs creatura etiā insensibilis desiderat naturaliter suum finem: ꝯ cum cōtingat ipsam conseq̄ suum finem ꝛ quiescere in eo: videt ꝙ fruitio sit creature insensibilis. ¶ P̄. fruitio est eiꝰ qō per se querit̄ nō relatum ad alterū: sed bruta querūt aliqua in quibꝰ delectātur ꝛ nō referūt ad aliud: qz carent rōne ordināte. ꝯ brutoꝝ est fruitio. ¶ P̄. nāli dilectiōe contingit aliquē diligere deū sup oīa: cuz nāliter cognoscatur eē summū bonū: ꝛ ita ꝓp se amādū: sz fruimur eo qō ꝓp se amamꝰ. ꝯ cōtingit hoiez exīstem in nālibus tm̄ frui deo. ¶ P̄. cōtingit ꝙ aliqs exīs in pctō mortali alicuius sue actionis deū finem vltimū cōstituat non referens ad aliud: hoc aūt est frui. ergo pctōr ēt pōt frui deo.

Sed econtrario videtur ꝙ nec etiā iust̄ fruatur ī via: frui enim est quiescere volūtatē delectatā ī cognitis ꝓp se: sz q̄diu aliquis est in via nō gescit. ꝯ q̄diu est ī via aliqs deo nō fruitur. ¶ P̄. vr̄ ꝙ nec ēt bti fruāt. sicut enī hr̄ ī lr̄a: oē qō fruit aliq̄ eget illo: sz qcqd eget aliq̄ caret illo: cum igitur beati nō careāt deo: vr̄ ꝙ nō fruātur illo. Ex quo ēt concluditur ꝙ nec seipso deus fruatur cum non seipso indigeat.

Respōdeo dom̄ ꝙ sicut supra dctm̄ ē: fruitio pōit q̄dā delectatiōem ī fine. delectatio āt nō pōt eē nisi ī cognoscēte ꝓp qō plato dixit: ꝙ ōlectatio ē gnatio sensibilis ī nāz. i. q̄ sentit nāe cōueniēs: ꝛ iō cum creature insensibiles nō cognoscāt: nō delectātur nec fruuntur. ¶ Item fruitio ꝓprie loquēdo est tm̄ vltimi finis bruta āt vltimū finez nō apprehendūt: nec finez ꝓprimū pōt ordinare ad finē vltimū: cū careāt rōne: cuiꝰ est ordinare: vñ non ꝓpe fruunt̄. ¶ Silr̄ peccatoꝛ ponit finem vltimū i q̄ nō ē. vñ cū veꝝ finē nō habeat nō ve fruitur. ¶ Ulteriꝰ āt fruitio dicit delectatiōem ī fine. vñ perfcā fruitio non est nisi sit pfcā delectatio: q̄ esse non pōt ante cōsecutiōem finis: ꝛ iō iust̄ homo nō pfecte fruit̄: sz bti q cōsecuti sūt finem vere ꝛ pfecte ꝛ ꝓprie fruuntur.

¶ Ad p̄m ꝯ dom̄ ꝙ q̄uis oē desideriū conseq̄t̄ cognitiōez desideriū tm̄ creature insensibilis non seq̄t̄ cognitionem ī ipsa exīstē: sz cognitiōem motoꝛis p̄mi (qcunqz sit ille) ordinātis vnūquodqz ī suū finez: ꝛ iō sine cognitiōe nec delectationem nec fruitionē hīt. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ pecora q̄uis delectentr̄ in fine: ille tm̄ finis non est vltimꝰ: imo ē relatꝰ ad aliud: nō ab ipsis: sed a ꝓuio ordināte oīa in se ipm̄: ꝛ iō cū nō delectent̄ ī vltimo fine simplr̄. sed ī vltio apphenso ab eis aliquo mō dicunt̄ frui: sz iproꝑe. ¶ Ad tertiū dom̄: ꝙ delectatio seq̄t̄ opationem pfectā. pfecta āt ē opatio q̄ ꝓcedit ab hītu. hītus āt acq̄siti vl̄ nāles nō pficiunt ad vltimā btitudinem pr̄ie: vt supra hītuz ē sufficiēter ꝛ ꝓprie: qz vt dicit Aug. in libꝛo de pnīa: quodā familiari contactu ad experiēdaz eius suauitatem adiacet amāti amata creatura: sz voluptas creatoꝛis lōge alterius gn̄is est. ꝛ iō sine hītu gratuito nō ē delectatio talis q̄ ad fruitiōem sufficiat. Uel dom̄ ꝙ delectatio nālis non ponit aliq̄ opatiōem in actu: sz tm̄ q̄dā nālem inclinationem q̄ in actū reducit̄ ꝑ hītū charitatis. ¶ Ad 4m dom̄ ꝙ exīs in mortali peccato diligit aliqd hītualiter supra deū: ꝛ si nō in actu semp. ꝛ iō non fruit̄ ipso. sed illo ad qō oīa ordinat. ¶ Ad qntū dom̄: ꝙ ē duplex ges. s. ges desidery: ꝛ ges motꝰ. ges desidery ē qñ desideriuz sistit in aliq̄: ꝓp qō oīa fac̄ ꝛ q̄rit: ꝛ nō desiderat aliqd vlteriuz: ꝛ b̄ mō volūtas iusti gescit in via in deo: ges āt motus ē qñ ꝓuenit̄ ad terminū q̄situ. ꝛ ista ges volūtat̄ erit in pr̄ia: b̄ āt ges facit pfectā fruitiōem: sz pria impfectaz ¶ Ad 6m dom̄: ꝙ aliqd eget altero duplr̄. aut sicut eo a q̄ dependet scm̄ eē: ꝛ b̄ mō oīa egēt deo: qz fm̄ Greg. oīa ī nihilum tenderēt nisi ea manꝰ cōditoꝛis teneret: non .n. ē tm̄ cā fieri. sed eē rez. ꝛ b̄ mō bti egēt deo. Alio modo oī gs egere illo qō nōduz hz: ꝛ sic nō egēt. ¶ Ad vltimū dom̄: ꝙ b̄ itelligēdū ē qñ fruēs ꝛ id quo fruit̄ sūt diuersa

in ẽntia:qõ nõ ẽ in dña fruitiõe.ꝛ ideo ꝓfecte ipe fruiť scipo. vñ Bre.sup Job.40.Esto glioſus ꝛc. dic̃. Ipe glioſus ẽ q dũ seipso fruiť accedentis laudis indigẽs nõ ẽ.

¶ Utꝛ vſus conueniat exiſtentibus in patria. II.

Ad secũdum sic ꝓcedit:vř q in pria nullus erit vtẽs. Uia.n.non ẽ nec̃ia hito fine. vñ Ber. Quid nec̃e est scala tenẽti iã soliũ:ſz vſus ẽ eozũ q̃ sũt ad finez q̃ se hñt ꝑ modũ vie.igiť in btis consecutꝰ finẽ non erit vſus. ¶ P̃.vti ẽ referre aliqd in altꝛ:sed B̃ nõ ꝑt fieri nisi vnũ cogiteť pᵒ aliud:qõ non vř eẽ i pria fm Aug. Qꝛ non sũt ibi cogitationes volubiles.g̃ vř q

Contra non sit ibi vſus.

ꝓstat q i pria manet dilectio dei ꝛ ꝓximi. qꝛ charitas nũq̃ excidit.pᵒ.Coꝛ.13.Sz ꝓximᵒ nũq̃ diligeť pp se:ſz pp deũ.sp ergo erit ibi dilectio vſus.

Respondeo dom:q vſus est eoꝛ q̃ sũt ad finem: ſz eoꝛ q̃ sũt ad finẽ:q̃dã sunt icludẽtia finez ꝛ contĩgentia ipm:ꝛ B̃ sũt q̃ non repugnãt pfecti oni finis:sic̃ dispões mãe manẽt cũ forma subali.ꝛ taliũ erit vſus in pria:sicut pfectiões nãles:ꝛ 7ᵐ dona spꝰ sci: ꝛ alia q̃ ex sua rõne impfectionẽ non dicũt. Quedã autez sũt ad finez sic̃ distãtia a fine: vt motᵒ ꝛ hꝺ.ꝛ ista pp suaz impfectionẽ non ꝓpatiť finis.vñ taliũ non erit vſus i patria:sicut pene ꝛ actᵒ fidei ꝛ spei ꝛ cibi ꝛ hꝺ.

¶ Ad ꝑᵐ dom:q sicut inuenimᵒ i ꝓcessu cognitiõis q i cognitionẽ ꝑncipioꝝ venit qs per ꝑncipiata: qbᵒ tñ habitꝰ magis ipa cognoscit q̃ ꝑncipiata: nec idiget ꝓncipiatis ad cognitionẽ ꝑncipioꝝ: q̃ iã p se cognoscit: nec̃io tamen ꝑncipiatoꝝ cognitionẽ amittit: imo illa cognitio p ꝑncipia pficiť.ita ẽ in ꝓcessu hoĩs i deũ:qui p creaturas i deum venit:quo hito creaturis nõ eget ad ipm hñdũ.sed p ipm venit i pfcñ vſũ oĩum alioꝝ:sic ẽt ẽ i ꝓcessu nature qõ p dispões acqriť forma q̃ hita ẽ ꝑnᵐ oĩum accñtiuz: ꝛ ita ẽ in oĩbᵒ alys inuenire. ¶ Ad zᵐ dom: q cogitatio volubilis ꝓpe dř q̃ ẽ p discursum rõnis cui nõ offerť statim qõ q̃rit. vñ oz q inuẽiat ꝓcedẽdo ab vno i aliud. ibi ãt statiz sine difficultate occurret i illo dino lumie gegd q̃retur:vñ ẽt hoĩes itelligũt itellcũ dcisormi sicut ꝛ angeli:nõ ãt excludiť succesſio cogitationũ i pria:ꝛ multo minus ordo vnius ad altꝛ:q ẽt sine successione esse potest.

¶ Aliud ꝓcedimus. ¶ Expositio textᵒ pᵗie distictõis.

Circa litterã q̃ritur ȯ hoc qõ dř (Sacre pagine tractatores circa res vel signa) vř eni diuisio eẽ incõpetẽs: eo q ꝓtingit idẽ signum eẽ ꝛ rẽ: sic̃ corꝑ xp̃i vel character in baptismo. ¶ P̃.ipsemet dic̃ q oẽ signũ res ẽ:ꝛ ita vř q diuisio nõ sit p opposita.

¶ Itẽ creature oẽs sũt signũ dine bonitatis:ꝛ ita videť q fere oĩa q̃ in hac doctria traduntᵒ sũt signa. ¶ Ad qõ dom q ista diuisio nõ ẽ data p oppositas res:ſz p oppositas rõnes ſz absolutũ ꝛ relatũ. signũ.n.ẽ qõ ẽ istitutũ ad aliqd signãndũ:res ãt ẽ que hz absolutã significatoez nõ ad aliud relatã.vñ nõ ẽ incõueniẽs q idẽ sit signuz ꝛ res respcũ diuersoꝝ:sicut ẽt idẽ hõ ẽ ꝑ ꝛ filiꝰ. vñ ꝑz solo ad ꝑᵐ. ¶ Ad zᵐ dom:q res duplr sumiť i ꝓcessu bᵒ locutionis:sumiť.n.cõiter ꝓ oi ente:ꝛ sic oẽ signũ ẽ res: sumitur ẽt magis stricte p eo qõ ẽ res tñ ꝛ nõ signũ:ꝛ sic ꝺ signuz diuidiť. ¶ Ad zᵐ dom:q q̃nis creature sint signũ alicᵘ: nihilominᵒ tñ ad B̃ ꝓncipalr nõ sũt istitute.ꝛ iõ nõ ꝓtinẽtur sub signis nisi fm qd.

Deinde q̃riť de B̃ q dř (Et ꝓmo de rebᵒ ꝛ post de signis ꝛc) ¶ Uř.n.q ꝓiᵒ agendũ est de signis.res.n.ꝓ signa discũť:vt in lra dř.g̃ ꝓ cognitionem signoꝝ deuenimᵒ i cognitiõem rerꝝ. ¶ Ad qõ dom:q hoc segť qñ signa ꝛ res sũt eiusdẽ ordinis .s. q ꝓiᵒ determinãdũ ẽ ȯ signis q̃ de rebᵒ: q̃ ꝓ illa signa signãntᵒ:sic ãt nõ

se hñt signa sacr̃alia ad ea de qbᵒ i ꝑmis tribᵒ libꝛis agiť. Uel dozꝰ q alius ẽ ordo fuãdus i accipiẽdo cognitoez et tradẽdo:accipiẽs.n.cognitoez ꝓcedit de signis ad signata quasi mõ resolutozio:qꝛ signa magis sũt nota q̃ ad ipz ſz tradẽs cognitoez signoꝝ oz q res añ signa mãifestet: eo q signa sumũť ꝓ ſilitudine ad res. vñ oz ꝓcogscer res ad cognitiõem signoꝝ:ad q̃ ꝓ ſilitudinem sumunť.

Deinde queritur de B̃ qõ dicit quasi inter vtraſq constituit. Uidetur enim ex B̃ q hõ sit mediũ iter vtibilia ꝛ fruibilia.cᵒ ꝛriũ vř ex B̃ q vtus ꝓtineť iter vtibilia.virtᵒ ãt ẽ de maxime bonis fm Aug.quibᵒ nullᵒ male vtiť.nãles ãt põe sũt media bona qbᵒ aliqs male põt vti ꝛ bene.ꝛ ita vř q vtutes sũt supra boiez. ¶ Ad qõ dom:q ordo bonozum duplr põt ꝛsiderari:aut ꝓ ꝓpatiõem ad rectitudinẽ vite: ꝛ B̃ mõ vtus q̃ ẽ siť cã ꝑ se talis rectitudinis ẽ maximuz bonũ.põ ãt nãlis q̃ ẽ sicut mãle ad talẽ rectitudinẽ: ẽ mediũ:ꝛ res alie que sũt exteriᵒ ãminiculãtes sũt mĩma bona. põt ẽt ꝛsiderari ordo bonoꝝ fm ꝓgressum i btitudinẽ:ꝛ B̃ mõ ipm btificãs erit maximũ bonũ:ꝛ participãs btitudinẽ erit mediũ:ꝛ disponẽs ad ipam erit mĩmuz.

Itẽ q̃ritur de B̃ (Res alie sũt qbᵒ frui ꝛc.) Oẽ eni qõ ẽ vel ẽ finis vl ẽ ad finẽ:ſz fruibile hz rõez finis:vtibile ãt rõem eoꝝ q̃ sũt ad finẽ. ergo vtibile ꝛ fruibile sufficiẽter diuidũt res:ꝛ ita tertiũ membruz supfluit:ꝑcipue cũ ipe pᵒ dicat:q hoĩbus q vtẽtes ꝛ fruẽtes sũt vtẽdũ ẽ. ¶ Ad qõ dom:q aliqd ẽ ad finẽ ordinatũ duplr.vl siť ꝓgrediẽs in finẽ.ꝛ B̃ mõ fruẽs ꝛ vtẽs ẽ ad finẽ:vel sicut via i finẽ:ꝛ B̃ mõ vtibile ẽ ad finez. vñ vtibile nõ ꝓprehẽdit oĩa q̃ sũt ad finẽ nisi valde large accẽptũ:nec ẽ icõueniẽs si idẽ ꝓtineať sub duobᵒ membꝛis: cũ diuisio sit data p oppositas rões:ꝛ nõ p oppositas res

Item queritur ȯ B̃ (Utibile ẽ id qõ in vſuz) Uř q male notificet:qꝛ vſum nõ ẽ magis notũ q̃ vti:ꝛ ita vř q diffõ nõ sit p magis nõ. ¶ Ad qõ dom:q totũ B̃ q dř. Jd qõ in vſũ venit:ponit loco vniᵒ dictionis ꝛ ẽ circũlocutio hᵒ q dico vtibile:qõ ẽ obm hᵒ actᵒ vti.actᵒ ãt ꝓueniẽter p suũ obm diffinitur.

Item queritur de B̃ (Nõ.n.facile ꝛc.) q̃ sit cã hᵒ dicti. ¶ Ad qõ dõz:q nos ꝓponimᵒ noĩa rebᵒ fm q veniũt i cognitiõem nr̃am:ꝛ qꝛ nos cognitiõem accipimᵒ a rebᵒ creatis ꝓponimᵒ noĩa fm modũ rerꝝ creatarꝝ:ea aũt q̃ sũt i creaturis nõ sũt p eũdẽ modũ in deo:ſz excellẽtioꝛi mõ:iõ noĩa q̃ nos ꝓponimᵒ nõ sũt sufficiẽtia ad significãdũ deũ:sicut ꝑz.q noĩa significãtia in abstracto significãt qd impfcñ nõ p se subsistẽs vt humanitas vl albedo:ꝓcreta ãt significãt qd ꝓpositũ: quozum neutrum dine ꝓuenit nobilitati.

Item queritur ȯ B̃ (Tãto nr̃ ãt ꝛ p.ꝛ cole.ꝛc) Uř eni ꝛriũ per id qõ dř ꝓuer.13.Spes q̃ differť affligit aiaz. Et ita p B̃ qõ i speculo cognoscimᵒ et pñtiã desideramᵒ itolerabili? abñtiam sustinemᵒ. ¶ Ad qõ dom:q inquãtũ spes ẽ desiderati absentis sic ẽ cã afflictiõis:inq̃tũ ãt res desiderata p spez ꝛ impfectã cognitiõem aliq̃ mõ efficiť pñs: sic affert q̃dã

Deinde queriť de B̃ q dicit (No (delectatõem. tãdũ q idẽ ꝛc.) Uniᵒ enim vnica ẽ diffõ:sicut ꝛ eẽ.g̃ de vti ꝛ frui non debẽt dari multe diffões.

¶ Ad qõ dõz:q si inueniret aliqua diffõ que diceret eẽ rei fm compatiõem ad oẽs cãs ipsius ꝓprias eẽt perfectissima:ꝛ vna tñ:sed inueniũtur diffões notificãtes eẽ rei ples ſz diuersas cãs: vnde aliqua datur p cãz finalẽ: quedã per formalem:ꝛ sic de alys:inueniũtur ẽt alie notificationes sumpte ex ꝓprietatibus ꝓpriᵒ esse rei:ꝛ tales ẽt pñt esse plures. ¶ Dicendũ ergo q̃tum ad pcles

ptinet q; pria diffō ō frui. s. Frui ē amore iherere ⁊c. dat̄ p ꝓpatiōem ad obm ⁊ hitū eliciētē actū. Scōa ät. s. fruimur cognit] ⁊c. dat̄ p ꝓpatiōem ad pōm c⁹ ē act⁹ fm ordiné ad pōm pcedētē. s. cognitiuā. 3ª. s. frui ē yti cum gaudio ⁊c. dat̄ p ꝓpetatē ꝯitē actū inq̄tū pfcūs ē. s. gaudiū de re bita. Silr dōm q; pª diffō de yti. s. Uti ē referre ⁊c. dat̄ p ꝓpationem ad obm ⁊ ad finē de yti ꝑpe dcō. Alia ät. s. Uti ē assumere ⁊c. dat̄ de yti cōiter sūpto p ꝓpatio-

Deinde circa (nē ad pōz opantē ⁊ vlr mouētē. B q; dic̄. Neq; tñ sic vtit ⁊c. Notādū q; oñdit dr̄iaz vsus nr̄i ad vsū dinū i duob⁹. s. i B q; nos referim⁹ vsū nr̄z q̄ opamur circa res ad vtilitatē nostrā: ille vo nō ad vtilitatē suā sz nr̄az. ¶ Item ipe refert vsū suū q̄ reb⁹ vtit̄ ad bonitatē suā: nos vo nō ad bonitatē nr̄az sz ipsi⁹. ¶ Et B oñdit i opib⁹ mie. p⁹ ⁊ planū ē. Et 2° in opib⁹ creationis: ipe. n. pp bonitatē suā fecē nos: ⁊ iō dic̄. Qz bon⁹ est sum⁹: ⁊ ex eo q; sum⁹ bēm⁹ bonitatem: ⁊ B ꝓdest nobis: ⁊ sic pz q; B op⁹ est ad nr̄am vtilitatem. 3° oñdit i ope iustic̄ie: ipse. n. punit nos pp bonitatē suaz: ⁊ iō dic̄ (Qz iust⁹ ē nō ipune mali sum⁹) Qz iustic̄ia eius bōitas ei⁹ē: B ēt ad vtilitatē nr̄az cedit: qz ad B pūimur p malo. vt a malo r̄cedam⁹: ⁊ ita a nō eē pp qō dic̄ (Inq̄tū mali sum⁹) Min⁹ sum⁹: qz q̄to mag] mali sum⁹ min⁹ sum⁹: malū. n. ē ꝓuatio. vñ q̄to multiplicat̄ in nobis tanto

Deinde q̄rit̄ (elōgat nos ab eē pfecto. de B q; dic̄ (Jtē qz bon⁹ ⁊c.) Ur̄. n. eē flm: sic̄. n. dic̄ Boeti⁹ li. de hebdōadib⁹ si remoueat̄ p itellcm̄ bōitas a deo adhuc remāebūt alia ētia: ⁊ alia: sz nō bona: q̄ nō qz bon⁹ ē sum⁹.

¶ Respondeo dicēdū: q; opa dīna pñt ꝓpari ad dīna attributa: sic̄ ad cāz efficiētē exēplarē: ⁊ B mō sapia creatura ē a sapia dei: ⁊ eē creature ab eē dīno: ⁊ bōitas a bonitate: ⁊ sic logt̄ Boe⁹. Sz tñ qz bonitas bz rōez finis: ⁊ finis ē cā oiuz cāz. iō oēs iste ꝓcessiōes ꝓfectionuz i creaturas attribuūt̄ bōitati dīne ēt a dionysio q̄uis a diuersis attributis exemplentur.

Jtē queritur (de B q; dic̄ (Inq̄tū sum⁹ boni ⁊c) Alia. n. rō bōi ⁊ ētis: ⁊ ita vr̄ falsum dicere.

¶ Respondeo dicēdum. q; q̄uis bonum ⁊ ens dr̄ant fm itētiones: qz alia ē rō boni ⁊ entis tñ ꝓuertūt̄ fm suppositā eo q; oē eē ē a bono ⁊ ad bonū. vñ inq̄tū nō dic̄ idētitatē itentiōis: sz eq̄litatē suppositoz boni ⁊ entis.

¶ De mysterio trinitatis ⁊ vnitatis. Bi. II.

Hoc itaq; vera ac pia fide tenēduz est q; trinitas sit vnus solus ⁊ verus de⁹: vt ait Aug. in libro primo de trinitate. s. pater ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs: ⁊ h trinitas vni⁹ eiusdēq; substantie vel essentie dicitur creditur ⁊ intelligitur: que est summum bonū: qd purgatissimis mentibus cernitur. Adentis enī humāe acies īualida i tā excellēti luce nō figit̄ nisi p iustic̄iaz fidei emūdet̄. Jdē in eodē. Nō approbo qd i oīone dixi: deus qui non nisi mundos vez scire voluisti. rñderi. n. pōt multos non ēt mundos multa scire vera. De hac ergo re summa ⁊ excellentissima cū modestia ⁊ timore agendū est: ⁊ attētissimis auribus atq; deuotis audiēdum: vbi queritur vnitas trinitatis pr̄is. s. ⁊ filij ⁊ spūs sci: qz neq; piculosius alicubi creatur: neq; laboriosius aliq̄d q̄ritur: neq; fructuosius aliq̄d inuenitur. Proinde ois q; audit ⁊ legit ea que de ineffabili ⁊ iaccessibili deitatis luce dicuntur studeat imitari atq; seruare qd̄ venerabilis doctor Aug. in. i. li. de trini. de seipso ait. Non pigebit me inquit sicubi hesito querere: nec pudebit sicubi erro discere: Quisquis ergo hoc audit vel legit vbi pariter certus ē mecū pgat: vbi pariter hesitat querat mecū: vbi errorē suuz cognoscit redeat ad me vbi meum reuocet me. Jtaq; ingrediamur simul charitatis viam tēdentes ad eum de quo dictum est: querite faciem eius semper.

¶ Que fuerit intentio scribentium de trinitate.

Omnes autem catholici tractatores: vt i eodē libro Aug. ait. q; ō trinitate q̄ de⁹ ē scripserūt: hoc intēderūt fm scripturas docere: q; pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spiritꝰ scūs vnꝰ sint sube: ⁊ isepabili eq̄litate vnꝰ sint deꝰ. Aug. i li. retractationū. vbi dixi ō patre ⁊ filio q; gignit ⁊ quē gignit vnū ē: dōm fuit vnū sunt: sicut ipa ꝟitas apte logtur dicens: ego ⁊ pr̄ vnū sum⁹: vt sit vnitas i eēntia ⁊ i p̄sonis p'alitas: iōq; nō sunt tres dij: sed vnꝰ deꝰ sz pr̄ genuerit filiū: ⁊ iō filiꝰ nō sit q; pr̄ ē: filiusq; a p̄re sit genit⁹: ⁊ iō pr̄ non sit q; filiꝰ ē ⁊ spūs scūs: nec pr̄ sit nec filiꝰ: sed tñ p̄rs ⁊ filij spūs vtriq; coeq̄lis: ⁊ ad trinitatis vnitatē ptinens. Teneam⁹ q̄ p̄rem ⁊ filiū ⁊ spūm scm̄ vnū esse nāliter deū vt ait Aug. i lib. ō fide ad Petrū. Neq; tñ ipm̄ p̄rem eē q; filiꝰ: nec filiū ipm̄ eē q; pr̄ ē: nec spūm scm̄ ipm̄ eē q; pr̄ ē aut filiꝰ. Una ē. n. p̄rs ⁊ filij ⁊ spūs sci eēntia: quā greci homousion vocāt: i q̄ nō ē aliud pr̄ aliud filiꝰ aliꝰ spūs scūs: q̄uis sit personalr alius pater alius filius alius spūs sanctus.

¶ Quis ordo seruādus sit cū de trinitate agit̄.

Getur vt in libro prio de trinitate docet Aug. primū fm auctes scāz scripturaz: vtz ita fides se bēat demonstrādum ē. Deinde aduersus garrulos rōcinatores elatiores q̄z capaciores: rōnib⁹ catholicis ⁊ silitudinib⁹ ꝟgruis ad defēsionē ⁊ assertiōem fidei vtēdū ē: vt eoz inq̄sitioni b⁹ satisfaciētes māsuetos pleni⁹ istruamus: ⁊ illi si nequerint: inuenire qd̄ q̄rūt de suis mētib⁹ poti⁹ q̄z ō ipa ꝟitate: vel ō nr̄a assertiōe ꝓq̄rāt.

¶ Testimonia sanctoz de trinitate.

Proponam⁹ q̄ i mediū veteris ac noui testamenti auctes qb⁹ dīne vnitatis atq; trinitatis ꝟitas ōmf̄etur: ac primū ipa legis exordia occurrant:

vbi Moyses ait. Audi israel dñs deꝰ tuꝰ deus vnꝰ ē. Itē ego sū dñs deꝰ tuꝰ q̄ eduxi te de terra egypti. Non erūt tibi dij alij p̄ter me. Ecce h̄ significauit vnitatē dine nāe. Deꝰ.n. ⁊ dñs vt ait Amb. in li. de trinitate. nomē ē nāe: nomē ē p̄tātis. Itē alibi loquēs deꝰ ad moysē ait. Ego sū q̄ sū: ⁊ si q̄sierit nomē meū: vade ⁊ dic eis. q̄ ē misit me ad vos. Dicēs.n. ego sū: non nos sumꝰ: ⁊ q̄ ē nō q̄ sumꝰ: aptissime declarauit vnū deū solus eē. In cātico ēt Exodi legit. Dñs oipotēs nomē eiꝰ: nō ait dñi vnitatē volēs significare. Psonaꝝ quoq; pl'alitatez: ⁊ nāe vnitatē sil'r ondit dñs i Geneſi dicēs. Faciamꝰ boiem ad imaginē ⁊ sil'itudinē nostrā. Dicēs.n. faciamꝰ ⁊ nr̄aꝝ pl'alitatē oñdit psonarū. dicēs ꝯo imaginē vnitatē cēntie. Ait.n. dicit Aug. in li. de fide ad petrū. Si i illa nā patris ⁊ filij ⁊ spūs scī: vna eēt tm̄ psona: nō diceret faciamꝰ boiez ad imaginē ⁊ sil'itudinē nostrā. Cū.n. dicit ad imaginē oñdit vnā nām eē ad eꝰ imaginē hō fieret: cū ꝯo dicit nostrā ostēdit eūdē deum nō vnā ꝫ ples esse personas.

¶ Aperte oñdit q̄ nec solitudo nec diuersitas nec singl'aritas ibi ē: sed sil'itudo.

Hilariꝰ quoq; i li. tertio ō tri. dic̄ his ꝯbis sign̄ari q̄ i trinitate nec diuersitas ē: nec singl'aritas vl' solitudo: sed sil'itudo ⁊ pl'alitas siue distictō. Ait.n. sic. Qui dixit faciamꝰ boiez ad imaginē ⁊ sil'itudinē nostrā inuicē ples eē sui sil'es. i eo q̄ dicit imaginē ⁊ sil'itudinē nr̄aꝝ oñdit. Imago.n. sola ñ ē: ⁊ sil'itudo nō sibi ē: neq; diuersitatē duobꝰ admisceri alteriꝰ ad alteꝝ sil'itudo pmittit. Item idē i li. iiij. absoluti voluit itelligi significationē hāc nō ad se tm̄ eē referēdā dicēdo faciamꝰ bo. ad ima. ⁊ simi. no. Professio.n. ꝓsortij sustulit itelligētiā singularis: q: ꝓsortiū aliq̄ nō pōt eē sibi ipi solitario. Neq; rursū solitudo solitarij recipit faciamꝰ. neq; q̄sq; alieno a se loq̄tur nr̄am. Uterq; n. sermo. s. faciamꝰ ⁊ nr̄aꝝ. vt solitariū eūdēq; nō patif. ita neq; diuersum a se alienūq; significat. Solitario ꝓuenit faciā ⁊ meā. Nō solitario ꝯo ꝓuēit dicere faciamꝰ ⁊ nr̄am. vterq; sermo vt non solitariū tm̄: ita neq; differētē neq; diuersū eē significat: nobis quoq; nec solitariꝰ neq; diuersus ē ꝓfitēdus. Itaq; ḡ deꝰ ad cōem sibi cū deo imaginē eandēq; sil'itudinē boiez repit opari: vt nec significatio efficiētis admittat itelligētiā solitudis nec opatio ꝓstituta ad eandē imaginē vel sil'itudinē patiaf diuersitatē diuinitatis.

¶ Quid ex verbis illis itelligi debeat.

In his verbis Hilariꝰ pl'alitatē psonarū v[illegible]nit itelligi noie ꝓsortij: atq; significauit noie ꝓsortij vl' pl'alitatis nō poni aliq̄d ſz remoueri. Plurales tas.n. vel ꝓsortiū psonaꝝ cū dr̄ solitudo ⁊ singularitas negaf cū dicimꝰ pl'es eē psonas significamꝰ q̄ nō ē vna sola. Jō Hilariꝰ volens ista subtil'r ⁊ sane itelligi ait. Pfessio ꝓsortij sustulit itelligētiā singularitatis nō dicit posuit aliq̄d. Ita ēt cū dicimꝰ tres psonas singularitatē ⁊ solitudinē tollimꝰ: ⁊ q̄ p̄ nō ē solus nec filius ē solus: nec spūs scūs ē solus significamꝰ: ⁊ q̄ nec p̄ tm̄ ē ⁊ filius: nec p̄ tm̄ ⁊ spūs. s. nec filiꝰ tm̄ ⁊ spūs. s. Deꝰ h̄ ät pleniꝰ i seq̄nti ageē: vbi ēt ꝫ qd sil'es dicāf tres psōe: ⁊ vtq; aliquo modo sit ibi diuersitas vel dr̄ia ostendetur.

¶ Ad id quod ceperat redit: vt alias. s. auctoritates supponat.

Nunc ꝯo ad ꝓpositū redeamꝰ: ⁊ ad oñdēdā psonaꝝ pl'alitatē atq; cēntie dine vnitatē alias sc̄oꝝ auctoritates iducamꝰ. Moyses dicit. In p̄ncipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā: p deū significans p̄em: p p̄ncipiū filiū. Et q̄ō apud nos dr̄ deꝰ hebraica ꝯitas hz heloī: q̄ō ē pl'ale hꝰ singularis q̄ō ē bel. Q̄ō ḡ ñ ē dictū hel q̄ō ē deꝰ: ꝫ heloim q̄ō pōt iterp̄tari dij sine iudices ad pluralitatē psonaꝝ referē: ad quā ēt illud attinere vf q̄ō diabolus p ꝓpētē dixit. Eritis sicut dij. ꝓ quo bf in hebreo heloim: ac si diceret eritis sicut dine psone. Ille ēt maxumꝰ ꝓphaꝝ ⁊ regū Dauid: q̄ suā p̄cedētibꝰ ceteris p̄fert itelligētiā dicens. Supsences itelleri: vnitatē dine nāe oñdens. ait dñs nomen ē illi. nō dicit dñi. Alibi ēt eiusdē vnitatē ⁊ eternitatē sil'r oñdens ait ex psona dei. Israel si me audieris non erit in te de. re. ne. ado. de. alie. Aliud hoꝝ vt dicit Amb. ō. i p̄ō li. de tri. significat eternitatem: aliud vnitatē subē idr̄ntis: vt neq; posterioꝝ ē p̄e neq; alteriꝰ dinitatis filiū vl' spm̄ scm̄ esse credamꝰ. Nā si p̄e posterioꝝ ē filiꝰ vl' spūs sāctus recēs ē: ⁊ si vniꝰ nō ē dinitatis alienꝰ ē: sed nec posterioꝝ ē: q: recēs nō ē: nec alienus: q: ex p̄e natꝰ ē filiꝰ. Ex p̄e ꝓcessit spūs scūs. Alibi quoq; distinctiōem psonaꝝ insinuās ait. Uerbo dñi celi firmati sūt ⁊ spi. o. e. o. v. eoꝝ. Alibi ēt ait. Bñdicat nos deꝰ deꝰ nr̄. bñ. nos ō. ⁊ me. eū oēs fines terre. Trina ꝓfessio dei trinitatē exp̄imit psonaꝝ: vnitatē ꝯo cēntie aperit cū singl'ariter subiūgit eū. Isaias quoq; dic̄ se audisse Seraphin clamātia. Scūs scūs scūs dñs deꝰ. Per hoc q̄ dicit ter scūs trinitatem

signat: p̄ b̄ q̄ subdit dñs vnitatē essentie. Dauid quoq; eternā filij gnatiōez apte insinuat ex psona filij ita dicēs. Dñs dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. De hac ineffabili generatōe Isaias. ait. Gnationē ei⁹ q̄ qs enarrabit In libro quoq; sapie eternitas filij cū p̄e mostrat vbi sapia ita loq̄t. Dñs possedit me i initio viaꝝ suaꝝ anteq̄ ḡceq̄ faceret a p̄cipio ab eterno ordinata sū añq̄ terra fieret: necdum erāt abyssi: t ego iā ꝓcepta erā: necdū fontes necdū mōtes aut colles t ego parturiebar: adhuc terrā nō fecerat t cardines orbis terre: qñ p̄parabat celos aderā: qñ apprehēdebat fūdamēta terre cū eo erā cūcta ꝓponens t delectabar p singulos dies ludēs coram eo. Ecce aptū de eterna gēitura testimoniū quo ipa sapia perhibet se añ mūdū ꝓceptā eē t parturiri. i. gēitā t apud p̄em eternal̄r existere. Ipa ēt alibi ait. Ego ex ore altissimi pdij p̄iogenita añ oēz creaturā. Adicheas quoq; ppha eternaz xpi gnatiōez t tpalē ex Maria sil̄ insinuauit dicēs Et tu bethleem effrata pusillus es i milib⁹ iuda ex te egredieť q̄ sit dñator in israel: t egressus eius ab initio a diebus eternitatis.

¶ Spālia testimonia de spū sancto.

DE spū scō ēt exp̄ssa documēta in veteri testō hēmus. In Genesi. n. legit Spūs dñi ferebať sup aq̄s. Et Dauid dic̄. Quo ibo a spū tuo. Et in li. sapie dr̄. Spūs scūs disciplie effugiet fictum benignus est. n. spūs sapie. Isaias quoq; dicit Spūs domini super me t c̄.

¶ De testimonijs noui testamenti.

NUnc p⁹ testimonia veteris testi de fide scē trinitatis t vnitatis ad noui testi auctes accedam⁹: vt in medio duū aialiū testamētoꝝ cognoscatur xpitas: t forcipe de altari sumať calculus quo tāganť ora fideliū. Dñs itaq; xp̄s vnitatē dine eētie ac psonaꝝ trinitatez apte insinuat aplis dicēs. Ite baptizate oēs gentes in noie p̄is t t filij t spūs. s. amē. In nomie vtiq; ait vt ait Amb. in li. p̄io de trinitate: nō in noib⁹ vt vnitas eētie oñdať. p noia tria q̄ supposuit tres eē psonas ꝺclarauit. Ipe ēt ait. Ego t p̄ vnū sum⁹: vnū dixit vt ait Amb. i eo. li. ne fiat discretio p̄tātis t nāe: t addidit sum⁹: vt p̄ez filiūq; cognoscas. s. vt pfect⁹ p̄ filiuz pfectū genuisse credať: t q̄ p̄ t fili⁹ vnū sint nō ꝓfusione ꝑ vnitate nāe. Joānes quoq; in epla canonica ait. Tres sūt q̄ testimoniū dāt in celo: p̄ xp̄s t spūs scūs: t hi tres vnū sūt. Ipe etiā in initio euāgelij sui ait. In p̄cipio erat xp̄s: t ver. er. a. d. t. d. e. x. Ubi apte oñdit filiū sp t eternal̄r fuisse apud p̄em vt aliū apud aliū. Apls quoq; apte trinitatē distinguit dicens. Misit de⁹ spm̄ filij sui in corda nr̄a. Et alibi. Si spūs ei⁹ q̄ suscitauit Jesuz hītat i nob t c̄. Ite alibi trinitatē atq; vnitatē euidētissime cōmēdat dicēs. Qui ex ipo t p ipm̄ t i ipo sunt oīa ipsi glia. Ex ipo ait vt Aug. in li. de trinitate dicit pp p̄em: p ipz pp filiū: in ipso pp spm̄ scm̄. Per b̄ vo q̄ nō ait ex ipsis p ipos t i ipis nec ait ipsis glia ꝫ ipsi: insinuauit hāc trinitatē vnū dñz deū eē. Sz q̄ pene singule sillabe noui testi hanc ineffabilis trinitatis atq; vnitatis veritatē ꝓcorditer insinuāt inductiōi testimoniorū sup hac re supsedeamus: t rōnib⁹ ꝓgruisq; silitudinibus ita eē put infirmitas nostra valz ostendamus.

¶ Diuisio textus.

POstq̄ inquisiuit ea de quibus agendum ē in hoc ope: hic p̄sequitur suā intentionem: t diuiditur in duas ptes. ¶ Cum enim vt supra dcm̄ ē sacre doctrie intētio sit circa diuina. diuinū aūt sumitur f̄m relationē ad deum vel vt p̄ncipiū vel vt finē: fz q̄ apocalipſ p̄ dr̄. Ego sum alpha t o. consideratio h⁹ doctrine erit de rebus f̄m q̄ exeunt a p̄mo: t f̄m q̄ referuntur in ipsum vt in finem. ¶ Uñ in p̄ma parte determinat de rebus diuinis f̄m exitum a principio. In scā scōm reditum in finē: t b̄ in principio tertij. ¶ Aliter pōt diuidi f̄m intentionem magistri: q̄ in p̄ia determinat de rebus. in scā de signis. t b̄ i q̄rto. ¶ Ite p̄ma in tres. in p̄ma de fruibilibus: in scā de vtibilibus in scō libro. in tertio de his q̄ ordinant vtibilia ad fruibilia: que etiā partim sūt vtibilia partim fruibilia: t hoc in tertio libro. Scōm p̄mā diuisionē diuiditur p̄ma pars in duas. In p̄ma determinat de diuinis scōm exitū a principio in vnitate eētie. In scā de diuinis fz exitū in diuersitate eētie: t b̄ in scō li. ¶ P̄im⁹ āt liber diuiditur in duas ptes: exitus enim personarum in vnitate eētie est causa exitus creaturaꝝ in essentie diuersitate. Unde in p̄ma parte determinať trinitas personarum in vnitate essentie: que distinguitur f̄m exitus vnius persone ab alia. In scā determinantur attributa quedam: ex quorum rōnibus cōpletur cālitas in diuinis personis respectu p̄ductionis creaturarum. s. de scientia potentia voluntate ifra. 35. distinctio. (Cumq; supra disseruimus) P̄ima diuiditur in duas partes. P̄imo enim inquirit trinitatem personaruz in vnitate essentie de qua intendit. In scā ꝓsequitur determinatiōez vnitatis t trinitatis inuente infra. 8. distinctione (Sicut de veritate t c̄) P̄ima in duas. In p̄ma manifestat vitatem. In scā excludit dubitatiōem. 4. distinctione. (Dic oritur q̄ō t c̄.) Ite p̄ma i duas. In p̄ma inquirit modum inuestigandi trinitatē in vnitate. In scā oñdit trinitatem personarum in essentie vnitate. ibi (P̄oponamus ergo t c̄.) Modū autez inuestigandi oñdit q̄tū ad tria. P̄imo q̄tum ad ingrenduz conditionem: scōo q̄tum ad intentiōem ibi (Omnes autem catholici) 3° q̄tum ad inquirendi ordinem ibi (Ceterum vt in libro

primo ꝛc.) Inquirentiuꝫ aūt conditionem in prima pte describit triplr. Primo q̄tum ad ipsoꝝ puritatem que necessaria ē ad tante veritatis ꝓtemplatiōem: scōo q̄tū ad reuerētiā ꝛ attentiōem. ibi (De hac igr re ꝛc.) Tertio q̄tū ad mutuā charitatē: qz vn⁹ indiget alterius auxilio pp difficultatē mās. ibi (Perinde oīs q audit ꝛc.)

¶ Oēs aūt catholici ꝛc.) Dic oīdit intentōem ingrentium de trinitate. Et primo oīdit qd doctores itēderūt docer. Scōo ꝓcludit qd oporteat nos tenere. ibi (Teneamus igitur ꝛc) ¶ Propōam⁹ g ꝛc.) Dic oīdit trinitatē personaꝝ in vnitate eētie. ꝛ primo p auctes. scōo per rōnes. 3ª distinctio. ibi (Apo. nāq3 ait) Prima in duas. p̄ ostēdit ꝓpositum per auctes veteris testi. scōo p auctes noui. ibi (Nūc vo post testimonia) Prima in tres. i prīa ostēdit spāliter eētie vnitatē. scōo cōiter vnitatē ꝛ trinitatē. p̄ p auctē legis. scōo ꝓphaꝝ ibi (Personaꝝ quoq3 plalitate ꝛc.) Tertio spāliter personarum distinctiōem ibi (Dicēdū quoq3 eternā ꝛc.) Et p̄ scōm ꝓcessionē filij a pre. scōo q̄tū ad ꝓcessionē spūs sci ab vtroq3.

Qō. I.

AD euidentiam eoꝝ que h̄ dicūt quinq3 querunt. Primo de vnitate diuine eētie. scōo vtruꝫ in illa vnitate sit īuenire diuersitatē attributoꝝ. 3º vtrū plalitas rōnum fm q̄s attributa dr̄nt sit aliquo mō in deo vel tm̄ i intellectu rōcinantis: q̄rto vtꝝ illa vnitas ꝓpatiat pluralitatem personarum. Quīto si ꝓpatiat: Utꝝ pluralitas illa sit pluralitas realis vel rationis tantum.

¶ Utrum deus sit tm̄ vnus. I.

AD primum sic ꝓcedit. vr̄ q non sit necessariū ponere vnuꝫ deū. ¶ Ab vno. n. p̄ ꝛ simplici ꝓcedit tm̄ vnū fm ph̄m: fz ples bonitates inueniūtur ptici pare in creaturis: sic sapia bonitas paꝝ ꝛ h̄. g̊ vr̄ q ꝓcedāt a plib⁹ ꝑmis ꝓncipijs: ꝛ sic ē ponere ples deos: ꝛ h̄ vr̄ fuisse erroꝝ gētiliū: vt dic̄ Dion. li. de dīnis noīb⁹. qō ēt p3 ex h̄ q ponebāt vnū deū sapie: ꝛ aliā deā pacē: ꝛ sic de alijs. Itez sic dr̄ 4º metheoroꝝ perfectum vnūquodq3 ē q̄ñ pōt pducere sibi sile i nā: fz dīna eētia ē pfectissima: g̊ vr̄ q possit pducere aliā eētiā sibi silez ita q̄ sint ples dīne eētie. ¶ Itē prīa mā q̄ ē pura pō ē vna: ꝛ q̄to forme sibi sūt ꝓpingores inueniūt pauciores nūero: p̄ enī pficit p q̄tuoꝝ formas elemētares: p⁹ p plurimas formas mixtoꝝ corporeꝝ: g̊ in vltimo remotiōis a mā dz inueniri maxima plalitas: ꝛ ita vr̄ q cum deus sit maxime remot⁹ a materia: q natura diuīa sit maxime multiplicata: et sic sunt plures dy.

CONtra oīs natura que īuenit in plurib⁹ fm prī⁹ et posteri⁹: oz q descēdat ab vno prīo i q̄ pfecte habeatur. vnitas. n. ꝓncipiati attestat vnitati ꝓncipy: sicut oīs caloꝝ originat ab vno calidissimo qō ē ignis: fz entitas īuenit in plurib⁹ fm prī⁹ ꝛ posteri⁹. g̊ oz eē vnū ꝑmū ens pfectissimū: a q̄ oīa entia hūt esse: ꝛ h̄ est de⁹: ē igr vn⁹ de⁹. ¶ P̄. si sint plres dy per eētiam distincti: oz q eoꝝ essē tie diuidātur abinuicez eētiali dīa: sicut q̄ differūt specie vel gñe: vel que differant numero. Si aūt differunt gñe vel spē: oz q aliq̄ dīa differāt: illa āt dīa aut pertinet ad bonitatē aut nō: si non. g̊ de⁹ in quo erat dīa non h̄z purā bonitatē: ꝛ sic nō ē puꝝ bonū: si āt ptinet ad bonitatē ꝛ illa nō inuenitur in alio: g̊ ille i quo nō inuenitur nō erit pfect⁹ i bonitate: oz aūt deū eē summū bonuz qō sit ꝛ purū ꝛ perfectū in bonitate. g̊ ipse ē esse plres deos. ¶ Si dicaꝝ q illa dīa ē eadē fz ipēm in vtroq3: fz dīns nu mero. ¶ Contra. quicquid est eiusdem spēi non dividitur fm numerum nisi fm diuisionem materie vel alicuius potentialitatis. ergo ꝛ illa dīa ē eadem fz spēz differēs nūero: oportebit g̊ q i ōo sit aliqd pōle: ꝛ sic ens diminutū: ꝛ dependēs ad aliud qō ē ꝓtra rōnem ꝑmi entis. ¶ P̄. eius i quo nō differt suū esse ꝛ sua quiditas nō potest pticipari quiditas sua siue eētia: nisi ꝛ eē participetur: sed q̄cunq3 diuiditur eētia alicuius per participationez. participatur essentia eadem fm rationem: et nō fm idem esse. ergo impossibile est eius in quo nō differt essentia ꝛ esse: essentialē participatiōem diuidi vel multiplicari: ꝛ tale aūt ē deus: alias eēt suū eēt acqsitū ab aliquo: g̊ impole est q diuinitas multiplicetur vl̄ diuidatur: ꝛ ita erit vnus tm̄ deus.

RESpondeo dōz q cum oīs multitudo ꝓcedat ab vnitate aliqua: vt dicit Dion⁹ si⁹: oz vniuersitatis multitudinem ad vnū ꝓncipium entiū p̄ reduci qō est deus. hoc eniz ꝛ fides supponit ꝛ rō demō

Ad primuz g̊ dōm. q q̄uis bōitates p (strat. ticipate in creaturis sint differētes rōne: tamen hūt ordinē adinuicē: ꝛ vna includit alteraz ꝛ vna fundatur super alterā: sicut i itelligere includitur viuere: ꝛ i viuer̄ icludit eē: ꝛ iō nō reducūt i diuersa ꝓncipia fz i vnū: si ēt ordinē nō haberent: non ꝓp̄ b̄ excluderetur vnitas primi ꝓncipy: qz qō in ꝓncipio vnitum ē in effectib⁹ multiplicatur: semp. n. in cā est aliqd nobili⁹ q̄z i causato. vnde primū ꝓn̄m⁹ fz sit vnū ꝛ simplex re: sunt tm̄ in eo plures rōnes perfectionū. s. sapie vite ꝛ h̄: fm q̄s diuerse perfectiones re differētes in creaturis cāntur.

¶ Ad scōm dōm: q hoc ē de perfectione dīne eētie q sibi similis ꝛ eq̄lis alia eētia eē nō pōt: si. n. ab ipsa esset oporteret q esse illius eēt dependens ab ipa: ꝛ sic incideret i illam eētiaz potentialitatis: per quā distingueret ab eētia dīna: que est actus purus: nō aūt opz q qcqd ē de nobilitate creature: sit de nobilitate creatoris q̄ ipaz ꝓportionaliter excedit: sicut aliquid est de nobilitate canis: vt eē furibūdum: q eēt ad ignobilitatez hominis. vt dicit Dion⁹. ¶ Ad 3ᵐ dōz: q simplex ꝓncipiū hz rōnez vnitatis: ꝛ quia mā est potentia tm̄: ideo est vna nūero: nō per vnā formā quā hēat: sed per remotiōem oīuz formaꝝ distinguentiū: ꝛ per eādem rōnem act⁹ pur⁹ ꝛ p̄m⁹ est vn⁹ nō multiplicabilis: sicut mā multiplicat̄ p aduētum formaꝝ: fz oīo ipossibilis ad diuersitatem.

¶ Utrum in deo sint plura attributa.

CIrca secūdum. sic ꝓceditur. vr̄ q in dīna eētia nō sit pluralitas attributoꝝ. ¶ Illud. n. est maxime vnū q oīo a plalitate remouet̄. albius enī est fz ph̄m qō est nigro impmixti⁹: sed diuina eētia est summe vna que est principium totius vnitatis. ergo in ea nulla pluralitas attributoꝝ cadere poterit. ¶ Item vnius simplicitatis ē opatio vna: fz dīna eētia est vna ꝛ simplex: g̊ hz tm̄ vnā opationem diuersoꝝ autem attributoꝝ sūt opationes diuerse: sicut scie scire: ꝛ voluntatis velle: ꝛ sic de alijs. ergo in deo nō īuenitur diuersitas attributoꝝ.

CONtra sicut dicit Augustinus. Omne qō simpliciter melius est esse q̄z non esse deo est attribuendū: fz sapia bonitas et h̄ simpliciter sunt melius esse q̄z non esse. g̊ sunt in deo. ¶ P̄. omne qō dr̄ fm quid originatur ab eo qō ē simplr ꝛ absolute: fz inuenim⁹ quedā eē pfecta nō absolute. fz fm suā nām: quedā plus ꝛ quedā minus. g̊ opz eē aliquod pfectū absolute ꝛ simplr a quo oīa alia pficiātur. fz sicut dicit ph̄s in qnto metaphice pfcōn sim plr ē i q̄ inueniūt oēs nobilitates repte in oīb⁹ generibus. ꝛ ꝓmentatoꝝ dicit ibidē: q b̄ ē de⁹: g̊ in deo ē repire pōm bonitatem: ꝛ quicquid aliud est nobilitatis i q̄cunq3 re.

Respondeo dōz:q̄ qcqd ē entitatis ⁊ bonitatis in creaturis totū ē a creatore:impfectio āt nō ē ab ipso:sed accidit ex pte creaturax: inq̄tuz sūt ex nihilo:qō āt ē cā alicui⁹ bz illud excellētius ⁊ nobilius. vñ oz q̄ oēs nobilitates oīum creaturax inueniāt in deo nobilissimo mō ⁊ sine aliqua impfectiōe:⁊ iō que in creatur sūt diuersa in deo pp sūmā simplicitatē sūt vnū. sic g̃ dōm ē q̄ deo ē sapia bonitas ⁊ hꝺ:q̄x quodlibet ē ipa dina eēntia:⁊ ita oia sūt vnū re:⁊ qz vnūquodq; eox ē in deo fm sui vltimā rōnē:⁊ rō sapie nō ē rō bonitatis i quātū hꝺ.relingt̄ q̄ sūt diuersa rōne:nō tñ ex pte ipsi⁹ rōcinātis:sz ex ꝓpetate ipsi⁹ rei:⁊ inde ē q̄ ipse nō est cā rex oio eq̄uoca:cū fm formā suā ꝓducat effcūs siles nō nō vniuoce sz analogice:sic̄ a sua sapia dcr̄uat oīs sapia: ⁊ ita de alys attributis fm doctrinā Dionysij. Uñ ipse ē exēplaris forma rex:nō tñ q̄tū ad ea q̄ sūt in sapia sua .s. fm rōnes ydeales:sed ēt q̄tū ad ea que sūt in nā sua. s. attributa. ¶ Quidam āt dicūt q̄ ista attributa nō drīt nisi penes ꝺnotata i creaturis:q̄ nō pōt eē:tum qz causa nō bēt aliquid ab effectu.sz eꝰ: vñ deꝰ nō dr̄ sapiēs:qz ab eo est sapia:sz potiꝰ res creata dr̄ sapiēs inq̄tū imitat dīnā sapiam:tū qz ab eterno creaturis nō exñtibꝰ etiā si nūquā future fuissēt fuit vex dre q̄ ē sapiēs bonꝰ ⁊ hꝺ. nec idē oio signāt p vnū ⁊ p aliō:sic̄ idē signāt p noia sy/ ¶ Ad ꝓmum ergo dicēduz:q̄ pl'alitas attri/ (nonima. butox in nullo ꝓiudicat summe vnitati:qz ea que i alys sunt vt pl'a i eo sūt vnū ⁊ remāet pl'alitas tñ fm rōnē q̄ nō opponit̄ summe vnitati i re:sz nēcio ipsa ꝓsequtur si sil' assit pfectio. ¶ Ad zm dōm q̄ opatio dei ē sua eēntia: vñ sicut eēntia ē vna:ita opatio ē vna in re:sz pl'icatur per diuersas rōnes:sic̄ ēt est ex pte eēntie:que lz sit vna: ꝓsiderātur tñ i ea plures rōnes attributox.

¶ Utx pluralitas rōnū gbꝰ attributa differūt sit tantuz in intellectu vel etiam in deo. III.

Circa tertium sic ꝓcedit: vr̄ q̄ pl'alitas rōnū fz q̄s attributa differūt nullo⁹ sit in deo:sz tñ in itellcū rōcinātis. ¶ Dicit.n. Dionysi⁹ ꝑ cap⁹ de dīnis noīb⁹. Oēm sctox theologox hymnum: iuenies ad bonos thearchie ꝓcessus manifestatīe ⁊ laudatiue dei noiatiōes diuidētē. ¶ Et ē sensus q̄ noia q̄ i laudē dinam sci assumunt fm diuersos dīnitatis ꝓcessus:gbꝰ ipse deꝰ mānifestat diuidūt:g̃ ista pl'alitas ñ ē ex pte dei:sz ex pte diuersox effectuū:ex gbꝰ itellcūs nr̄ deū diuersimode cognoscit ⁊ noiat. ¶ ꝑ. Diony. dicit i epla ad Haiū:si aligs vidēs deū intellexerit qō vidit.non ipz vidit:sz aligd eox q̄ sunt eiꝰ:si g̃ predcā noia differūt fz diuersas rōnes q̄s de eis itellexim⁹ istis rōnibꝰ nihil re/ spōdet q̄ i deo sit:sz in bis q̄ dei sunt. s. creaturis. ¶ ꝑ. ꝰmētatox dicit. iz. metaphice. loquēs de huiꝰ noīb⁹:q̄ multiplicitas quā ista noia ptēdūt ē i deo fm intellectū ⁊ nullo mō fm rem.g̃ vr̄ q̄ pl'alitas hax rōnū sit fz itel/ lectū nr̄m tñ. ¶ ꝑ. q̄gd est in deo deꝰ ē:si g̃ iste rōnes fm q̄s attributa differūt sūt in deo:ipse sūt deꝰ:sed deus ē vnꝰ ⁊ simplex. g̃ iste rōnes fz q̄ i deo sunt nō sunt ples ¶ ꝑ. illud qō in se ē vnū oibꝰ modis nō ē radix alicui⁹ multitudinis in eo exñtis:sz eēntia dīna ē vna oibꝰ mo/ dis:qz ē summe vna:g̃ nō pt eē radix alic⁹ multitudinis in ea exñtis:pl'alitas g̃ dictax rōnū nō radicat̄ in essētia dīna sz in itellectu tñ. ¶ ꝑ. Dam. dicit q̄ in deo oia sūt vnū pter in gñatiōe ⁊ gñationem ⁊ ꝓcessionē: si g̃ sapia ⁊ bonitas ⁊ hꝺ attributa sūt i deo:fm q̄ in ipso sūt nō ba bēt aliquā pl'alitatē:g̃ pl'alitas rōnū quā noia signāt ñ

Sed contra ē i deo:sz in intellcū nr̄o tñ. diony. vltimo capō de diuīs noīb⁹ dicit q̄ deus dicitur perfectus sicut omnia in seipso com prehendēs:⁊ hꝺ ē ēt qō pbs ⁊ ꝓmen. dicit in .5°. metaph. q̄ deꝰ dr̄ pfectꝰ:qz oēs pfectiōes q̄ sūt in oibꝰ gñib⁹ rerum in ipo sūt:hꝺ āt perfectio q̄ deꝰ pfcūs ē fm rē ⁊ nō fm itel lectū tñ. g̃ ista attributa q̄ pfectiōem demāant nō sūt tā tū in itellectu:sz i re q̄ deus ē. ¶ ꝑ. Diony. 9. cap. de diui nis noīb⁹. dic̄ q̄ creature dicūt deo siles:inq̄tū imitant deū q̄ pfecte imitabilis nō ē a creatura:ista āt imitatio ē fm pticipatiōem attributox:g̃ creature sūt deo siles:fz sapiam bonitatē ⁊ hꝺ:sz ꝺ nō posset eē nisi predcā eēnt i deo fm ꝓpas rōnes. g̃ rō sapie ⁊ bonitatis ꝓprie in deo est. ⁊ ita hꝺ rōnes nō sunt tñ ex pte itellectus. ¶ ꝑ. sa/ piētia nō dr̄ equoce de deo ⁊ creatura:alias sapia creata nō duceret in cognitionez sapie increate:⁊ sil'r ē de pō et bonitate ⁊ de alys hꝺ:sed ea que ꝑdicāt̄ de plib⁹ fm rō/ nes oīno diuersas equoce ꝑdicātur:g̃ aliquo mō rō sapie fm q̄ de deo dr̄:⁊ de creaturis ē vna:non gdē p vniuoca tionē sz p analogiā. ⁊ sil'r est de alys:sz rō sapie fm q̄ de creaturis dr̄: non est eadē rō cū rōne bonitatis ⁊ pōe: g̃ ēt fm q̄ ista de deo dicunt̄ non sūt eedē rōnes:sz diuer/ se. ¶ ꝑ. sic̄ deꝰ vere ē pr̄:ita ēt vere ē sapiēs:sz ex ꝺ q̄ ve re deꝰ est pr̄:non pt dici q̄ rō pr̄nitatis sit in intellcū tñ. g̃ nec ex ꝺ q̄ deꝰ vere est sapiēs:pt dici q̄ rō sapie sit in itellectu tñ:sz rō pr̄nitatis q̄ real'r in deo est non ē eadē cū rōne diuinitatis. Uñ nec pr̄nitate est deꝰ: nec dīnita/ te ē pr̄:⁊ tñ ista pl'alitas rationū nō tollit simplicitatē di uinā: ꝓ ꝺ q̄ eēntia ⁊ pr̄nitas idē sunt in re:g̃ sil'r si pona/ mus sapiam ⁊ eēntiam eē idem re oīno:⁊ rationes eoruz diuersas non tollet̄ simplicitas dīne eēntie:sed dīne essē tie simplicitas est tota cā q̄re ista attributa in deo non differūt:g̃ non ē iconueniēs ponere q̄ sapie ⁊ bonitatis rō in deo est:⁊ tñ vna nō ē altera:si res oīno vna ponatur ¶ Si dicat̄ q̄ nō ē sil'e de relationib⁹ psonalibus:⁊ ō at/ tributis eēntialib⁹:qz in deo nō sūt nisi duo predicamen ta. s. suba ⁊ relatio:vñ rō rel'onis est alia a rōne subē:non tamen rō sapie ⁊ alioꝝ absoluto⁹ est alia a substantia.

¶ Contra. relatio i dīnis hab⁹ dupliceem comparationē vnam ad suum correlatiuum:fm quā ad aligd dr̄. Aliaz ad eēntiam fm quā est idē re cū ea:sed fm id qō aliquid est idē alteri:nō facit numex cū eo.g̃ q̄ relatiōes ad ali/ ud predicamentum ptineāt q̄z ad ꝑdicamtū subē est p ꝓpa ratiōem ad suū relatiuū.g̃ adhuc manet eadē ꝓpatio sa piētie ⁊ pr̄nitatis ad eēntiam.

Respōdeo dōm:q̄ sicut supra dcm̄ ē sapia ⁊ boni tas:⁊ oia hꝺ sunt oīno vnū re in deo:sz drīt rōne:⁊ hꝺ ratio nō ē tñ ex pte ipsi⁹ rōcinātis: sed ex ꝓpetate ipi⁹ rei. ¶ Ad cuius rei euidentiaz vt diligēter explicet̄:qz ex ꝺ pendet tot⁹ itell's eox q̄ in ꝑ libro dicū tur. 4. opz videre. ¶ Primo gd sit rō fm quā dicim⁹ at/ tributa rōne differre. ¶ 2° quo dicat̄ aliq̄ rō i aliqua re eē vl' nō eē. ¶ 3°. vtx iste rōnes diuerse attributox sint i deo vel nō. ¶ 4° vtx pl'alitas istax rōnū sit tñ ex pte intellectus nr̄i: vel aliquo modo ex pte rei.

Quantum ad ꝓmū pertinet:sciendum ē q̄ rō put ꝺ sumit̄ nihil aliud ē q̄z id qō apphen dit itellect⁹ de significatione alic⁹ noīs:⁊ ꝺ in bis q̄ bēnt diffōnem ē ipsa rei diffō fm q̄ phs dicit 4° metaphice. rō quā signāt nomen est diffō:sz q̄dā dicūt bre rōnez sic dictā q̄ non diffiniuntur:sicut q̄titas ⁊ q̄litas ⁊ hꝺ q̄ non diffiniūtur:qz sunt gña gñalissima: Et tñ ratio q̄litatis ē id qō significat̄ noīe q̄litat⁹:⁊ ꝺ ē illud ex quo q̄litas hz q̄ sit q̄litas. vñ non refert. vtx illa q̄ dicunt̄ bre rōnem habeāt vl' non bēant diffōnem. Et sic pz q̄ ratio sapie q̄ de deo dr̄ est id qō concipit̄ de significatione hꝰ nominis q̄uis ipsa sapia dīna diffiniri non possit:nec tñ ꝺ nomen ratio signāt ipam conceptionez:qz ꝺ signāt p nomen sa/

pientie:vel per aliud nomen rei:sed signat intentionez huius ꝯceptionis:sicut ꝛ ß nomẽ diffõ:ꝛ alia noia secũde

Et ex hoc patet (i positiõis. zm.ſ.qđ rõ dicaꝫ eẽ ī re:nõ enī ß dr̃ q̃si ipa intentio quã signat nomen rõnis sit in re: aut ẽt ipa ꝯceptio cui ꝯuenit talis itẽtio sit in re ex̃ aiam:cuz sit ī aia sicut in subo:ſz dr̃ eẽ in re inq̃tũ in re ex̃ aiam ẽ aligd qõ rñdet ꝯceptiõi aie:sicut signatuz signo. ¶ Uñ sciẽdũ ꝙ ipa ꝯceptio itellꝰ triplr̃ se hz ad rez que ẽ extra aiam. ¶ Aliqñ . n. ß qõ itellectꝰ ꝯcipit ẽ silitudo rei existentis ex̃ aiam:sicut ß qõ ꝯcipitur de ß noie hõ: ꝛ talis ꝯceptio itellectꝰ hz fũdamẽtũ in re imediate:inq̃tuz res ipa ex sua ꝯformitate ad intellectũ facit ꝙ itellꝰ sit verus:ꝛ ꝙ nomẽ signans illũ intellcm̃ ꝓprie de re dicaꝫ. ¶ Aliqñ aũt ß qõ signat nomẽ nõ ẽ silitudo rei exĩtis ex̃ aiam:ſz ẽ aligd qõ ꝙsequitur ex mõ intelligẽdi rem que est ex̃ aiam:ꝛ hm̃ sũt intẽtiões q̃s intellꝰ nr̃ adinuenit:sic signatum hꝰ noĩs genꝰ:nõ est silitudo alicuiꝰ rei ex̃ aiam exĩtis:ſz ex ß ꝙ intellectꝰ itelligit aiã:vt in plibꝰ spẽbꝰ attribuit ei intẽtiõem gñis ꝛ hm̃ intẽtionis ſz ꝓmũ fũdamẽtum nõ sit in re ſz in itellcũ:tñ remotũ fundamentũ ẽ res ipa . Uñ itellꝰ nõ ẽ falsus q̃ has itentiões adinuenit:ꝛ silr̃ est de oibꝰ alys:qui ꝙsequũt̃ ex mõ itelligendi:sicut est abstractio mathẽaticoꝝ ꝛ hm̃ . ¶ Aliqñ vero id qõ significaꝫ per nomẽ nõ hz fundamẽtum ī re: neqz ꝓmũ neqz remotũ:sicut ꝯceptio chimere:qz neqz ẽ silitudo alicuiꝰ rei ex̃ aiam:neqz ꝙsequitur ex modo itelligẽdi rẽ aliquã nãe.ꝛ iõ ista ꝯceptio ẽ falsa. ¶ Unde pz zm.ſ.ꝙ rõ dr̃ eẽ ī re inq̃tũ signatũ noĩs cui accidit eẽ rõez in re:ꝛ ß ꝓtingit ꝓpr̃e qñ ꝯceptio intellcũs est silitudo rei

Quantum aũt ad 3m.ſ.vtz rõnes attributoꝝ in deo sũt. Sciẽdum est ꝙ circa ß vr̃ eẽ duplex opinio. Quidã enī dicũt vt Aui.ꝛ Raby moyses ꝙ res illa que deꝰ ẽ:est quoddã eẽ subsistẽs: nec aligd aliud nisi eẽ in deo ẽ. vñ dicũt ꝙ ẽ eẽ sine essentia:oĩa aũt alia que deo attribuũtur ỽificãt̃ ꝺ deo duplr̃ ſm eos. Uel per modũ negatiõis. Uel per modũ cãlitatis. Per modũ negõnis duplr̃. Uel ad remonendũ ꝓuationẽ seu defectũ oppositũ:vt dicimꝰ deuz sapiẽtẽ:vt removeaꝫ defcũs q ẽ ī carẽtibꝰ sapĩa. Uel ſm ꝙ aliquid ex negatiõe cõsegtur:sic ẽ de ß noĩe vnꝰ:qui ex ß ipso ꝙ nõ ẽ diuisus ẽ vnꝰ. Silr̃ ex hoc ipo ꝙ ẽ imãlis ẽ itelligens. vñ ſm eos oĩa ista noĩa potius sunt ĩuenta ad remouendum:q̃z ad ponẽdũ aligd in deo. Itẽ per modũ cãlitatis duplr̃. Uel inq̃tũ ꝓducit ista in creaturis:vt dicaꝫ deus bonꝰ:qz bonitatẽ creaturis influit:ꝛ sic de alys. Uel inq̃tum ad modũ creature se hz:vt dicaꝫ deus volens vel pius inq̃tũ se hz ad modũ volentis vel py in mõ ꝓducẽdi effcm̃:sicut dr̃ iratus:qz ad modũ irati se hz. Et ſz hãc opinionem segtur ꝙ oĩa noĩa q̃ dicũt̃ de deo ꝛ creaturis dicãtur equoce:ꝛ ꝙ nulla silitudo sit creature ad creatorem ex ß ꝙ creatura ẽ bona vel sapiens:vel hm̃ aliquid: ꝛ ß expresse diẽ Raby moyses. Scõm ß illud qõ ꝯcipiꝫ de noĩbꝰ attributoꝝ nõ referr̃ ad deũ:vt sit silitudo alicuiꝰ qõ in eo est:vñ segtur ꝙ rõnes istoꝝ noĩum nõ sunt in deo quasi fundamẽtũ ꝓmũ hẽant in ipso:sed remotum:sicut nos dicimus de relatiõibꝰ q̃ ex tpe de deo dicũtur. hm̃. n. relones in deo ſm rẽ nõ sunt:ſz sequunt̃ modũ intelligẽdi:sicut dcm̃ est de intentionibꝰ:ꝛ sic ſz hãc opinionẽ rõnes hoꝝ attributoꝝ sunt tñ in intellectu et nõ in re:q̃ deꝰ est:ꝛ ĩtellectus eas adĩuenit ex cõsideratione creaturaꝝ vel per negatiõem vel p cãlitatẽ:vt dcm̃ est. ¶ Alỹ vero dicũt vt Diony.ꝛ Anſ.ꝙ in deo preeminenter existit quicquid perfectionis in creaturis est:ꝛ ß eminẽtia attẽdit̃ q̃tũ ad tria.ſ.q̃tũ ad vtilitatem:qz in-

de sunt oẽs pfectiões adunate que non ꝯgregant̃ in alicꝫ vna creatura. Item q̃tum ad plenitudinẽ:quia est ibi sapientia sine omni defectu:ꝛ similiter de alys attributis quod non est in creaturis. Item q̃tum ad vnitatem. que enim in creaturis diuersa sunt:in deo sunt vnum:ꝛ qz in illo vno hz oĩa:ideo ſm illud vnuz causat oĩa cognoscit oĩa:ꝛ oĩa sibi per analogiam silantur:ſm g̃ hanc opinionem cõceptiones quas itellectus noster ex noĩbꝰ attributoꝝ cõcipit sũt vere silitudines reique deus est:q̃uis deficiẽtes ꝛ nõ plene:sicut ẽ de alys rebꝰ q̃ deo silantur. Uñ hꝰ rõnes nõ sũt tñ ī itellcũ:qz hñt ꝓmũ fundamẽtũ ī re q̃ deꝰ est.ꝛ ex ß cõtingit ꝙ qcgd segtur ad sapiam inq̃tũ hꝰ:recte ꝛ ꝓpr̃e conuenit deo. ¶ De aũt opiniões q̃uis in superficie diuerse videãtur:tamen nõ sunt ꝛie siquis dictoꝝ rõnes ex causis assumit dicẽdi. Quia ꝓmi cõsideraverunt ipsas res creatas quibus imponunt̃ nomina attributoꝝ:sicut ꝙ hoc nomen sapientia imponit̃ cuidam qualitati:ꝛ hoc nomen eẽntia cuidam rei q̃ non subsistit:ꝛ hec longe a deo sunt:ꝛ ideo dixerunt ꝙ deꝰ est eẽ sine eẽntia:ꝛ ꝙ nõ est in eo sapĩa ſm se. ¶ Alỹ vo consideraverũt modos perfectiõis ex quibus dicta nomĩa sumũtur:ꝛ quia deus ſm vnum simplr̃ eẽ oĩbus modis perfectus est qui ĩportãtur p hm̃ noĩa:ideo dixerũt ꝙ ista noĩa positiue deo cõueniunt. ¶ Sic g̃ ꝓz. ꝙ quelibet harum opinionum nõ negat hoc qõ alia dicit: qz nec ꝓmi dicunt aliquẽ modũ pfectionis deo de esse:nec scõi qualitatẽ aut res nõ subsistẽtes in deo ponerẽt. ¶ Sic g̃ pz tertiũ.ſ.ꝙ rões attributorum sũt vere in deo:quia ratio noĩs magis se tz ex parte eius a quo imponitur nomen: q̃z ex parte eius cui imponitur.

Quantum vero ad q̃rtuz.ſ.vtz plalitas istaꝝ rõnuz sit tñ ex pte intellectus nr̃i: vel aliquo modo ex parte rei. Sciẽdum est ꝙ ista pluralitas rõnum contingit ex hoc ꝙ res que deus est:superat itellectum nostrũ: Intellectus enī noster nõ potest vna conceptiõe diuersos modos perfectiõis accipe:tũ qz ex creaturis cognitiõem accipit:ī gbus sunt diuersi modi pfectionũ ſm diuersas formas:tum qz ß qõ ī deo est vnum ꝛ simplr̃:plurificatur in intellectu nostro etiã si immediate a deo reciperet:sicut mltiplicatur ꝓcessio siue bonitatis in alys creaturis. vnde cum deus ſm vnam ꝛ eandẽ rem sit omnibus modis perfectus:vna conceptione nõ potest integre perfectionez eius apprehendere:ꝛ per cõsequens nec nominare:ꝛ ideo opz ꝙ diuersas conceptiones de eo habeat:que sunt diuerse rationes:ꝛ ꝙ diuersa nomina imponat significantia rationes illas . vnde nomina illa non sunt synonima inq̃tum significant rationes diuersas. Si autem intellectus nr̃ deũ per seipsũ videret:illi rationi posset imponere nomen vnum:qõ erit ī patria:ꝛ ideo dicitur Zacha. vltimo. In illa die erit dominus vnus:ꝛ nomen eius vnum. Illud autem nomen vnum non significat bonitatem tñ:nec sapientiam tñ: aut aliquid hm̃.sed significata omnium istoruz icluderz. ſz tñ si itellectus vidẽs deum per essẽtiam impõeret nomẽ rei quã videret ꝛ nominaret mediãte ꝯceptiõe quã de ea habet:oporteret adhuc ꝙ imponeret plura nomina:quia impossibile est ꝙ cõceptio intellectus creati repñtet totam perfectionem diuine essentie. vñ de vna revisa diuersas conceptiones formaret ꝛ diuersa nomina imponeret:sicut etiam Chrys. dicit: ꝙ angeli laudant deum:quidã vt maiestatẽ:quidam vt bonitatem:ꝛ sic ꝺ alys in signum ꝙ ipsum non vident visione comprehẽdẽte:sed conceptio perfecte repzesentans eum ẽ vbũ increatũ.ꝛ ideo est vnũ tñ. ¶ Sic g̃ pz ꝙ plalitas noĩum venit ex ß ꝙ ipse deus nostrum intellectum excedit. Ex

aũt deus excedat intellectum nostrum est ex parte ipsius dei ꝓpter plenitudinẽ ꝑfectionis eius: ⁊ ex parte intellectus nr̃i qui deficiẽter se hz ad eã cõprehendẽdã. vñ pz q̃ pluralitas ista ꝓnoz rõnuz nõ tm̃ est ex parte itellect⁹ nostri: sz ẽt ex parte ipsius dei: inquãtũ sua perfectio supat vnãquãq; cõceptionẽ nr̃i itellectus, ⁊ iõ pl̃alitati istaruz rõnum r̃ndet aliquid in re que de⁹ est: nõ quidẽ pl̃alitas rei: sz plena ꝑfectio ex q̃ ꝟtingit vt oẽs iste cõceptiões ei aptent̃. ¶ Qui ergo dixerunt q̃ pluralitas ista ẽ tantuz ex parte intellectus nostri: vel ex parte effectuum quodammodo verum dixerunt ⁊ quodãmodo nõ. Si enim hoc referatur ad causam multiplicationis sic veruz dicunt q̃ est ex parte itellectus nr̃i ⁊ effectuũ quodãmodo ex eo q̃ itellect⁹ noster nõ põt ꝟcipe diuinã ꝑfectionem vna ꝟceptõe: sz pluribus: cui⁹ vna rõ est ex h̃ q̃ est assuefactus ad res creatas. Si aũt referat̃ ad moduz quo iste rõnes attribuunt̃ deo: falsuz dicũt. nõ. n. ex hoc q̃ bona facit: vel q̃ ad modũ bonoꝝ se hz bon⁹ est: sz q̃ bon⁹ est iõ bona facit. ⁊ alia participãdo ei⁹ bonitatẽ ad modum ei⁹ se hñt. vñ si nullã creaturã fecisset nec facturus esset ipse in se talis esset vt posset vere ꝟsiderari ſm oẽs istas ꝟceptões quas habz nũc itellectus noster ipsiuz ꝟsiderãdo. ¶ Et sic pz 4m̃ q̃ pluralitas istoꝝ nominũ nõ tm̃ est ex pte itellectus nr̃i formantis diuersas conceptiões de deo que dicunt̃ diuerse rõnes: vt ex dictis pz: sz ex parte ipsi⁹ dei: inquãtũ. ſ. est aliqd in deo cozrespõdẽs oib⁹ istis cõceptionib⁹. ſ. plena ⁊ oĩmoda ipsius perfectio: ſm quã cõtingit q̃ qõlibet nominũ significantiũ istas cõceptiones de deo vere ⁊ ꝓprie dr̃: nõ autẽ ita q̃ aliq̃ diuersitas vel multiplicitas ponat̃ in re que deus est rõne istoꝝ attributoꝝ. ¶ His visis facile est r̃ndere ad obiecta.

¶ Ad ꝓmum g̃ dõm: q̃ intẽtio Diony. est dicere q̃ ſm diuersas bonitates quas creaturis influit de⁹ nominat̃ manifestat̃ ⁊ laudat̃: nõ aũt ita q̃ rõnes illaꝝ bonitatuz ex hoc verificent̃ de deo: q̃ creaturis eas ifluit: sed magis ecõuerso: vt dcñ est. quãuis. n. conditio cause cognoscat̃ ex cõditionibus effectus. nõ tm̃ conditio cause verificat̃ ꝓpter cõditiones effectus: sed ecõuerso. ¶ Ad 2m̃ dõm: q̃ itellectus noster id q̃ concipit de bonitate vel de sapiẽtia nõ refert in deũ quasi in eo sit per modũ quo ipse cõcipit: q̃ h̃ esset cõprehendere eius sapiam vel bonitatem: sed itelligit ipsaz bonitatẽ diuinã cui aliqualiter sĩmile est q̃ itellectus noster concipit esse supra id q̃ de eo cõcipit̃. vñ per hꝺ cõceptões nõ vr̃ ipse deus ſm q̃ in se est: sz itelligit̃ supra itellectũ: ⁊ h̃ vult dicere Diony. in illa auctoritate. ¶ Ad 3m̃ dõm: q̃ multiplicitas ista attributoꝝ nullo modo ponit̃ in deo q̃si ipse ſm rem sit multiplex: sed tm̃ ipe ſm suã simplicẽ perfectionẽ multitudini istoꝝ attributoũ cozrespõdet: vt vere de deo dicant̃: ⁊ h̃ intẽdit cõmentator. ¶ Ad 4m̃ dõm: q̃ sicut ratio hominis nõ dr̃ esse in hoĩe quasi res q̃dã in ipso: sz est sicut in subo in itellectu: ⁊ est in homine sicut in eo q̃ ꝓstat fulcimẽtũ veritati ipsius: ita etiã rõ bonitatis diuine est in itellectu sicut in subo: in deo aũt sic̃ in eo q̃ cozrñdet ꝑ quãdã similitudinẽ isti rõni faciẽs eius veritatem. vñ pz q̃ rõ ꝓcedit ex malo itellectu ei⁹ q̃ dr̃. ¶ Ad 5m̃ dõz: q̃ aliqd dr̃ fundari vl̃ radicari i aliquo metaphorice. ex q̃ firmitatẽ hz. Rõnes aũt intellecte hñt duplicẽ firmitatẽ. ſ. firmitatez sui esse. ⁊ hãc hñt ab itellectu. sicut alia accñtia a suis subiectis. ⁊ firmitatẽ siue veritatis: ⁊ hanc habent ex re cui cõformant̃. ex eo. n. q̃ res est vel nõ est locutio ⁊ intellectus veritatẽ vl̃ falsitatẽ habet. Rationes g̃ attributoꝝ fundant̃ vel radicant̃ in itellectu q̃tũ ad firmitatẽ sui esse: q̃ vt dcñ est intellectus est earum subm. In essentia aũt diuina quãtũ ad firmitatẽ siue veritatis: ⁊ hoc in nullo repugnat dine simplicitati. ¶ Ad 6m̃ dõm: q̃ in deo oĩa sunt vnũ re ꝓter in generationem: generationẽ ⁊ ꝓcessionẽ que cõstituunt ꝑsonas re distinctas. Nõ aũt opz q̃ quicqd ꝓter ista de deo dr̃ sit vnũ ratõe. Et similiter itelligendũ est qõ dicit Boetius: q̃ sola relatio multiplicat trinitatẽ. ſ. pluralitate reali. tũc. n. aliquid est vnũ re ⁊ rõne multiplr: qñ vna res respondet diuersis cõceptionib⁹ ⁊ nominibus: vt de ea verificent̃. sicut pũctũ: qõ cũ sit vna res: r̃ndet ſm veritatẽ diuersis cõceptionibus de eo factis. siue ꝓut cogitat̃ in se. siue ꝓut cogitat̃ centrũ: siue ꝓut cogitat̃ ꝓncipiũ linearũ: ⁊ he rõnes siue ꝟceptiones sunt in itellectu sicut in subo: ⁊ in ipso pũcto sicut in fundamẽto vitatis istarũ ꝟceptionũ: q̃uis istud exẽplũ nõ sit vsquequaq; ꝟueniens. sicut nec alia que in diuinis inducuntur.

¶ Utrum in diuinis sint plures persone. IIII.

Ad quartum sic ꝓcedit: vr̃ q̃ in vnitate diuine essentie nõ sit pl̃alitas ꝑsonaruz. In oĩbus. n. creaturis ita est q̃ ad multiplicatõez suppositoꝝ sequit̃ multiplicatio essentie ſm numeꝝ. sicut alia humanitas est numero i sorte ⁊ platone: sz creature sunt exẽplate a deo. cuz igit̃ dĩnã essentiã impossibile sit multiplicari: vt supra oñsum est: vr̃ q̃ impossibile sit esse ibi pluralitatẽ suppositoꝝ vel ꝑsonaꝝ. ¶ Itẽ coꝝ que sunt idem: si vnũ multiplicat̃ vel cõmunicat̃ ⁊ reliquum: sed in deo idẽ est quo est ⁊ qõ est: siue essentia ⁊ suppositus. si ergo eẽntia nõ multiplicat̃. ergo nec suppositũ. ergo ⁊c̃.

¶ Itẽ natura ſpeciei ad hoc multiplicat̃ in pluribus ĩdiuiduis: q̃ nõ põt totam perfectionem hẽre in vno: eo q̃ indiuiduum est cozruptibile ⁊ species incozruptibilis. vñ in incozruptibilibus est tm̃ vnũ idiuiduũ in vna specie. sicut sol: sed natura diuina habet oẽm perfectionẽ in vno supposito. ergo vanũ est esse pluralitatez suppositorum: ⁊ h̃ nõ potest esse in deo.

Contra. sicut dicit Diony. Bonũ ẽ cõicatiuũ sui: sz deus est summe bonus. g̃ summe se cõmunicabit: sz ĩ creaturis nõ summe se cõicat: q̃ nõ recipiũt totã bonitatẽ suã. g̃ oz q̃ sit cõicatio ꝑfecta: vt. ſ. totã suã bonitatẽ alij cõicet. hoc aũt nõ põt eẽ in diuersitate eẽntie. g̃ opz esse plures distinctos in vnitate dine essentie. Hoc idẽ arguit̃ ex ꝑfectõe dine beatitudis q̃ ponit summũ gaudiũ qõ sine cõsortio hẽri nõ põt. ¶ Hoc ẽt arguitur ex ꝑfectione dine charitatis. perfecta. n. charitas est amoz gratuit⁹ q̃ tẽdit in aliũ: sz nõ erit amoz summus: nisi summe diligat. summe aũt nõ diligit creaturã q̃ nõ sũme diligẽda ẽ. g̃ opz q̃ in ipa creatrice eẽntia sit summe diligẽs ⁊ sũme dilect⁹ distincti in essentie vnitate.

Respondeo cõcedẽdũ est absq; vlla ambiguitate esse in deo pluralitatẽ suppositorum vel ꝑsonaꝝ in vnitate eẽntie: nõ ꝓpter rõnes iductas q̃ nõ necio ꝟcludũt: sz ꝓpter fidei veritatẽ.

¶ Ad ꝓm̃ g̃ dõz: q̃ i creatura differt eẽntia rei ⁊ eẽ suũ: nec hz eẽntia esse nisi ꝑ ꝟpatõez ad hñtẽ eẽntiã. ⁊ iõ q̃ eẽntia creata cõicat̃: cõicat̃ tm̃ ſm rõnẽ suã ⁊ nõ ſm eẽ: q̃ ſz illud eẽ nõ est nisi in vno tantũ hñte. dina aũt eẽntia est idẽ qõ suũ esse. ⁊ iõ q̃ ꝟmunicat̃ eẽntia cõicat̃ ẽt esse. vñ eẽntia nõ tm̃ est vna ſm rõnez sz ſm eẽ. ⁊ ꝑ hoc põt esse vna numero in plurib⁹ suppositis. creature aũt q̃uis exẽ plent̃ a deo: tm̃ deficiũt a repũtatõe eius. ¶ Ad 2m̃ dõm: q̃ essentia ⁊ suppositũ sunt in deo idẽ re. nihilominus tm̃ differũt rõne. sicut de attributis dictũ est. vñ Lõmen. in xi. metaph̃. dicit q̃ vita ⁊ viuẽs nõ significãt idez in deo. sicut noĩa synonima. ⁊ iõ ꝟtra rõnẽ suppositi est q̃ cõmunicet̃: nõ aũt ɔ rõnẽ essentie. Iõ vna essentia cõmunicat̃ pluribus suppositis. ¶ Ad 3m̃ dicendum: q̃ necessitas fi-

nis est necessitas cõditionata ꝛ ex suppõne. vñ nõ queri/
tur in illis q̃ sunt necessaria absolute: ꝛ multo min⁹ in il/
lis q̃ sunt p se necessaria nõ hñtia necessitatez ab aliquo.
vñ dico q⁹ pluralitas suppositorũ in diuina essentia nõ ẽ
ꝓpter aliquẽ finẽ: imo propter seipsam est necessario: cũ
ipse deus sit finis omniũ. vñ nõ põt cõcludi q⁹ sit vana:
qz vanũ est qõ est ordinatũ ad finẽ quẽ nõ ꝓsequit.

¶ Utꝛ diuine psone differãt realr aut tñ rõne. V.

Ad quintum sic ꝓcedit: vr q⁹ pluralitas suppo/
sitorꝫ in diuinis nõ sit realis: sz tñ
ratiõis. Sicut.n. dicit Dama. Tres psone re idẽ sunt: ra/
tione aũt ꝛ cognitõe distinguunt. g̃ vr q⁹ nõ sit ibi plura/
litas realis. ¶ P. Augu. dicit q⁹ tres psone in nullo abso
luto distinguunt: sed tñ in his que sunt ad aliqd. res aũt
nõ est ad aliquid: sed est absolutũ. g̃ vr q⁹ tres psone non
sunt tres res: ꝛ ita nõ est ibi realis distinctio. ¶ Itez ps/
one distinguunt ꝓ ꝓpietates: ꝓprietates aũt ille nõ addũt
supra essentiam fm rem: sed tñ fm ratiõez. g̃ videt q⁹ di
stinctio psonarꝫ quã faciũt sit tñ distinctio rõnis. ¶ Itẽ
sicut paternitas ꝛ essentia differũt ratione: ita sapiẽtia ꝛ
essentia. si g̃ hoc sufficit ad distinctõez realẽ suppositorꝫ:
videtur q⁹ etiam fm diuersa attributa distinguant realı
ter suppositа: ꝛ ita sunt tot psone quot attributa. hoc aũt
est inconueniens. ergo ꝓprietates non faciunt realez di/
stinctionem suppositorum.

Contra. Augu. dicit res qui bus fruẽdũ est sunt pa/
ter ꝛ filius ꝛc. g̃ tres psone sunt plures res.
g̃ eorꝫ plitas est pluralitas realis. ¶ Itẽ distictio ratõis
nõ sufficit ad distinctõez suppositorꝫ: cũ vnus ꝛ idem hõ
possit in se diuersas rõnes bre: ꝛ cũ suppositũ dicat quid
reale. si g̃ nõ est in diuinis nisi distinctio rationis nõ erit
ibi vera plalitas personarũ: qõ est hereticus.

Respondeo dõm: q⁹ dicere psonas distingui tñ
ratõe sonat heresim sabellianã. ꝛ iõ
simplr dõm est q⁹ plalitas personarus est realis: quo mo
do aũt hꝫ possit esse videndũ est. ¶ Sciendus est igit q⁹
ꝓprietas psonalis. s. relatio distinguẽs est idẽ re q⁹ diuina
essentia: sed differẽs ratiõe: sicut ꝛ de attributis dcm est.
ratio aũt relatiõis est vt referat ad alterus. ꝓtest g̃ du
pliciter cõsiderari relatio in diuinis: vel ꝑ cõparationez
ad essentiã: ꝛ sic est rõ tñ vel per cõparatõez ad illud qõ
refertur: ꝛ sic per ꝓpriam rationẽ relationis. relatio rea/
liter distinguit ab illo. Et per comparationez relationis
ad suũ correlatiuus oppositũ distinguunt persone: ꝛ non
ꝑ comparatõem relationis ad essentiã. ꝛ ideo est plurali
tas personarꝫ realis: ꝛ nõ tñ rationis.

¶ Ad ꝑm g̃ dõm q⁹ auctoritas Dama. sic itelligẽda est ra/
tione. i. relatõe. ꝛ dicit relatio ratio per comparationem
ad essentiã: vt dcm est. ¶ Ad zm dõm: q⁹ res est de tran/
scendẽtibus. ꝛ ideo se hz cõiter ad absoluta ꝛ ad relata. ꝛ
ideo est reseſſentialis fz quã persone nõ differũt. Et est
res relatiua siue personalis fm quaz psone distinguunt.
¶ Ad 3m dõm: q⁹ quãuis relatio ꝑ cõparationẽ ad essen/
tiam sit rõ tñ: tamẽ per comparationẽ ad suuz correlati
uum est res ꝛ realiter distinguẽs ab ipo. ¶ Ad 4m dõm:
q⁹ lz sapientia fm suã rõnem differat ab alys attributis:
nõ tñ opponit ad aliqd aliud attributũ: cũ sapiẽtiã boni
tatem ꝛ alia attributa secũ compatiat in eodẽ subiecto. ꝛ
ꝛ iõ nõ hz rõnẽ distiguẽdi suppositа diuine nãe. sicut ha/
bẽt relatões oppositе: sz sicut sapiẽtia dina realr facit ef/
fectũ sapie ꝓ veritatẽ rõnis ipsi⁹q̃ manet: ita relatio fa/
cit verã distinctõez ꝓpter rõnẽ relationis verꝫ que sal/
uatur. ¶ Expositio textus.

Substantie vel essentie: qz non ꝓprie dr substan/
tia vt infra. 8. distinctiõe dr. ¶ Credit
ꝛ itelligitur.) ista ordinantur fm q⁹ acquirit fides in cre
dẽte. ꝓmũ.n. est ꝓdicatorꝫ verbũ. sicut dr Io. io. Quo
modo credẽt ꝛc. Secũdũ est assensus fidei in ipso credẽ
te: ꝛ vltimo ꝑ fidẽ deuenit in ītellectũ. Isa. 7. Nisi credi
deritis ꝛc. (Purgatis mẽtib⁹) sed diuersimode. Ad hoc
enim q⁹ videat nãli cognitõe: opz mẽtẽ purgari a sensibili
bus ꝛ fantasmatib⁹. ad hoc aũt q⁹ ꝑ fidẽ cernat: opz men
tem purgari ab errorib⁹ ꝛ nãlibus rõnibus. Ad hoc autẽ
q⁹ videat essentiã opz mentẽ purgari ab omni culpa ꝛ
miseria. (In taz excellẽti luce.) logt de ituitu mẽtis ad
similitudinẽ visus corporalis. sicut. n. nõ possimus defi/
gere oculũ in excellẽs luminosiz: ita etiã mens nra nõ fi
git in excellẽtia diuine lucis: vt aliqd determiate cogno
scat nisi ꝑ fidẽ. vnde etiaz phi in diuersos errozes ꝓlapsi
sunt. ꝛ iõ dicit phus in. z. metaphꝫ. sicut se habz oculus no
ctue ad lucẽ solis: ita se hz intellcus noster ad mãifestissi
ma nãe. (Per iniusticiã fidei.) iusticia hic sumit ꝓ iusti
cia generali q̃ est rectitudo aie in cõparatõe ad deũ ꝛ ad
ꝓximũ ꝛ vnius potẽtie ad aliã: ꝛ dr iusticia fidei: qz in iu
stificatiõe ꝓmus motus ẽ fidei. sicut dr Heb. xi. Accedẽ
tẽ ad deũ opz credere ꝛc. (Nõ approbo) ista notula affi/
git ad excludẽdũ falsiz itellcm g̃ posset ex predictis ha
beri. s. q⁹ deus nullo mõ a peccatoribus cognosci posset.
¶ Nec periculosius) hoc.n. est fundamentũ totiꝰ fidei:
quo destructo totũ edificiũ subruit. vñ etiã dicit phus in
ꝓmo celi ꝛ mun. q⁹ paruus erroꝛ in ꝓn⁹ maximus est in fi
ne. (Nec fructuosius) cognitio. n. trinitatis in vnitate ẽ
fructus ꝛ finis totius vite nostre. (Ubi dixit de patre.)
ista notula apponit ad corrigendũ hoc qõ posuit in litte/
ra hoc vbũ suz es est singulariter ꝑdicari de tribꝰ psonis.
ꝛ rõ fuit: qz significat subam q̃ est vna triũ psonarꝫ: sz po
stea retractauit: qz q̃uis significet subaz: tñ significat eã
ꝑ modũ actus: ꝛ actꝰ numerant fm suppositа. vñ dz plu/
raliter ꝑdicari tribꝰ psonis. (Primoz. legis.) vbi. s. ꝓmo
legis ꝓcepta poni icipiunt. Exo. zo. Deutro. 6. (Deus. n.
dñs) vr q⁹ deꝰ nõ sit nomẽ nãe ꝑ derivatões huiꝰ nomis
theos q̃s Dama. ponit. Dicit. n. q⁹ theos qõ est deꝰ dr ab
ethiz q⁹ est ardere: qz deꝰ noster ignis ꝓsumẽs ẽ. Deutro.
4°. dr ẽt atheaste: q⁹ est considerare vel videre: qz oia vi/
det. Uel a thein q⁹ est currere vel fouere: qz ꝑ oia vadit
omnia saluãs ꝛ cõtinẽs que omnia operatiõe ꝓportant⁹
ergo ꝛc. ¶ Item dominus fm esse suũ est relativũ. g̃ nõ
significat potestatem: sed relationem.

¶ Ad ꝓmum g̃ dõm: q⁹ hꝫ nomẽ deus potest ꝓsiderari du
pliciter. Uel quãtũ ad id a quo nomẽ imponit qõ est q̃si
q̃litas nominis: ꝛ sic est nomẽ operationis fm Dama. Uel
quãtũ ad id cui imponit qõ est suba significata ꝑ nomẽ:
ꝛ sic est nomen nature: qz ad significandũ diuinam nãm
est impositũ. ¶ Ad zm dõm: q⁹ relationes fundãtur sup
aliquid qõ est causa ipsarꝫ in subiecto sicut equalitas su/
pra quãtitatez: ita ꝛ dominiũ supra potestatẽ. vnde dicit
Boeti⁹: q⁹ dominium est potestas coercendi subditos. ꝛ
Diony. dicit q⁹ dominiũ ẽ nõ peiorꝫ. i. subditorꝫ excessus
tñ: sed bonorꝫ ꝛ pulchriorꝫ omnimoda ꝛ perfecta posses
sio. vera ꝛ nõ cadere valẽs fortitudo. Ad hꝫ. n. q⁹ aliquis
sit dominus requirunt diuitie ꝛ potẽtia: ꝛ super hec duo
fundat relatio dominy. (Personaruz quoq; plura ꝛc.)
Sciendum q⁹ Augu. ꝛ Hyl. ex hac auctoritate. Faciam⁹
ho. ꝛc. nituntr ostendere vnitatem essentie ꝛ personaruz
pluralitatẽ. Exo. 4. verbis ibi positis: sed differenter: qa
Augu. considerat tantũ cõsignificationez numeri in eis.
vñ per hꝫ duo. Faciamus ꝛ nostrã. ostẽdit trinitatẽ perso
narum. per hꝫ vero duo Imaginẽ ꝛ similitudinẽ. vnitatẽ
essentie. ¶ Hyl. aũt ex quolibet horꝫ quattuor intendit
ostẽdere ytrũqꝫ hꝫ mõ. Similitudo. n, significat relatõez

causatã ex vnitate qualitatis:que relatio regrit distincta suppositа.est.n.similitudo rez differentiũ cadẽ q̃litas. vñ rõne eiꝰ qõ cãt similitudinẽ oñdit vnitatẽ eẽntie:qz ẽ eadẽ bonitas ⁊ sapia: vel qcqd aliud p modũ q̃litatis significaẽ:nec põt ibi esse diuersitas bonitatis ſm numerum:vt pbatuz est.Sz ex pte relatõis designaẽ suppositoz distinctio.Et eadẽ est ratio de hoc nomine imago:q̃ dicit imitatõez vniꝰ ad altez ſm aliqd vnũ:⁊ hoc tangitur vbi dicit Dil'.(Quocũqz ⁊c.)silr etiã ex parte baruz duarũ dictionũ.Faciamus ⁊ nostrã.accipit vtrũqz:plaritatẽ gdẽ psonaz rõne pluralis numeri: sz vnitatẽ eẽntie rõne cõsortij qõ designaẽ in vtroqz.Cõsortiũ.n.opz q̃ sit in aliquo vno:⁊ qz nõ põt esse in dinis vnũ in specie ⁊ diuersuz in numero:opz q̃ sit vnũ numero. ⁊ hoc tãgit ibi. (Jtẽ idẽ ⁊c.)differũt etiã q̃tũ ad aliud:qz Augu. videẽ accipe similitudinẽ ⁊ imaginẽ tñ hoïs ad deũ: sz Hyla. accipit similitudinẽ ⁊ imaginẽ vnius persone ad aliaz:⁊ q̃ homo accedat ad illam similitudinez quãtum potest. (Diuersitas)ppter diuisionẽ essentie.(Singularitas) ppter incõmunicabilitatez diuine nature.(Solitudo) ne remoueatur societas personarũ que est per vnionem amoris.(Similitudo.)cõtra diuersitatẽ.(Pluralitas) contra singularitatẽ.(Distinctio)cõtra solitudinẽ.(Significatio efficientis)q̃tũ ad ℔ q̃ dicit faciamus(Operatio cõstitutionez)in ipsuz operatũ.(Maximus ppheta.)quãtum ad moduz reuelationis:que est per intellectualem visionẽ ⁊ quãtum ad ꝓuilegiuz ꝓmissi seminis. (Dominꝰ possedit me.)loquit de filio inquãtum appꝛopꝛiatur sibi sapiẽtia.dicit autẽ deus possidere sapientiã: quia ipse solus eam perfecte habet:possideꝫ enim qõ ad nutũ habetur.vnde philosophus in ꝓncipio metaphysi. dicit q̃ diuina scientia est possessio diuina ⁊ nõ humana. (Uiarũ.).i.creaturarũ per quas in ipsum itur.(Ordinata.)secundũ ordinem nature qui est filij ad patrem: ⁊ secundũ ordinẽ cause qui est idee ad ideatũ.(Cõcepta)dicitur cõcipi:quia claudit in vnitate eẽntie patris.(Parturiri.)inquãtum exit a patre per distinctionez personarũ.(Cardines.).i.extremitates terre.ſm Jsido.vel cause in quibus terra ⁊ ea que in terris quasi voluunt ⁊ conseruant.(Delectabar.)cõsoꝛs paterne glozie.(Per singulos dies.)quãtum ad ratiões creaturaruz que in deo sunt. (Lux)quãuis creature i seipsis sint tenebze(Ludens.)ppter ocium cõtemplationis sapientie. sicut enĩ operationes ludi nõ appetuntur ꝓpter aliud: sed in seipsis habent delectationez: ita ⁊ cõtemplatio sapientie. (In medio duuz animaliũ.)hoc sumit de abacuc.3. ſm aliam litteraz:⁊ per duo animalia significant duo testamenta.(Sorcipẽ de altari)hoc dicit Jsaie.6.⁊ p sorcipẽ q̃ hz duo brachia significant duo testamenta.⁊ p calculũ vitas sacre scripture.vñ i ps.dr. Jgnitũ eloquiũ tuũ ⁊c.

¶ Jncipit oñdere quo mõ per creaturã potuerit cognosci creator. ¶ Distin. III.

Apostolus nãqz ait q̃ inuisibilia dei a creatura mũdi p ea q̃ facta sũt intellecta ꝓspiciũt:sempiterna quoqz virtꝰ ei⁹ ⁊ dinitas: p creaturaz mũdi itelligit hõ pp excellẽtiã qua excellit iter alias creaturas: vel pp ꝓuenientiã quã hz cũ omni creatura. hõ igit inuisibilia dei itellectu mẽtis ꝓspicere potuit: vel ẽt cõspexit p ea q̃ facta sunt.i.p creaturas visibiles vel inuisibiles. A duobus.n.inuabat.s.a nã q̃ rõnalis erat: ⁊ ab opibꝰa dõ factis vt mãifestareẽ hoïs vitas. Jõ Apls dicẽ: qz dꝰ reuelauit illis.s.dũ feẽ opa i qbꝰ artificis aliq̃tenꝰ relucet idiciũ ẽ.

¶ Prima rõ vl modis qũo potuit cognosci deꝰ.

Nam sic ait Amb. Ut ds q̃ nã inuisibilis est etiã a visibilibus possz sciri opus fecit qõ opifice visibilitate sui manifestaut vt per certũ incertum possz sciri: ⁊ ille deus oium esse crederẽ q̃ hoc fecit qõ ab hoie impole est fieri. Potuerũt g̃ cognoscere siue cognouerunt vltra oẽz creaturã illũ esse q̃ ea fecit q̃ nulla creaturaz facere vel destruere valz. Accedat quecũqz vis creatura ⁊ faciat tale celũ ⁊ talez terrã: ⁊ dicã:qz deꝰ est. Sed qz nulla creatura talia facere valet:cõstat supꝛa oẽm creaturam illum esse qui ea fecit:ac p hoc illũ esse deuz humana mens cognoscere potuit.

¶ Scõa rõ q̃ potuit cognosci vel modus quo nouerunt.

Alio ẽt mõ dei vitatez ductu ratõis cognoscere potuerũt vel ẽt cognouerũt. Ut.n. Aug. ait in lib. d ciui. dei. Uiderũt sũmi phi nullũ coꝛpꝰ deũ esse. ⁊ ideo cũcta coꝛpoꝛa trãscẽderũt q̃rentes deũ. Uiderunt ẽt qcqd mutabile est nõ esse summũ deũ omniũqz pncipiũ. ⁊ iõ oẽm animam mutabilesqz spũs trãscẽderũt. Deinde viderũt omne qõ mutabile est nõ posse esse nisi ab illo q̃ incõ mutabiliter ⁊ simplr est. Jntellexerũt igit euz ⁊ omnia ista fecisse ⁊ a nullo fieri potuisse:

¶ Tertia rõ vel modus.

Onsiderauerũt etiã qcqd ẽ i substãtijs vel coꝛpꝰ esse vel spũz. meliusqz aliqd spũz esse q̃z coꝛpus: sz lõge meliozem qui spiritum fecit ⁊ coꝛpus.

¶ Quartus modus vel rõ.

Jntellexerũt etiã coꝛpoꝛis spẽm itelligibilez: ⁊ itelligibilẽ spẽm sensibili ꝓtulerũt.sensibilia dicimus q̃ visu ⁊ tactu coꝛpis sentiri queunt:itelligibilia q̃ ꝓspectu mẽtis itelligi.Cũ g̃ in eoꝛ cõspectu ⁊ coꝛpus ⁊ aius magis minusqz speciosa eẽnt.si aũt omni spẽ carere possent oino nulla eẽnt: viderũt esse aliqd quo illa speciosa facta sũt: vbi ẽ ꝓma ⁊ icõmutabilis spes. iõqz incõparabilis: ⁊ illud eẽ rez ꝓncipiũ rectissime crediderũt:qõ factũ nõ esset: ⁊ ex quo cũcta facta essent:ecce tot modis potuit cognosci veritas dei.Cũ g̃ deꝰ vna sit ⁊ simplex eẽntia q̃ ex nulla diuersitate partiũ vel accidentiuz consistit: plaliter tñ dicit aplus inuisibilia dei:qz pluribꝰ

modis cognoscit̄ xpitas dei p ea q̄ facta sūt. Et pperuitate nāq; creaturaꝝ itelligit̄ ꝯditor eternus et magnitudie creaturaꝝ oipotēs: et ordine ⁊ dispōne sapiēs: et gubernatione bonus. Oia aūt h̄ ad vnitatē ōitatis ptinēt mōstrādā.

¶ Q̄uo i creaturis appet vestigiū trinitatis.

Nunc restat ostēdere an p ea q̄ facta sūt aliq̄ trinitatis vestigiū vel indiciū exiguū hēri potuerit. Dic h̄ Aug. i. vi. d̄ tri. Opz vt creatorē p ea q̄ fcā sunt itellcū ꝯspiciētes trinitatē itelligamus. Hui⁹. n. trinitatis vestigiū i creaturis appet. Hec. n. q̄ arte dīna fcā sunt ⁊ vnitatē quādā i se oīdūt ⁊ spēz ⁊ ordinē. Mā q̄d q; hoꝝ creatoꝝ ⁊ vnū aliqd ē. sic̄ sunt nāe corpoꝝ ⁊ aiarū: ⁊ aliq̄ spē formant̄ sic̄ sunt figure vel q̄litates corpoꝝ ac doctrie vl̄ artes aiarū: ⁊ ordinē aliquē petit aut tenet: sic̄ sunt pōdera vel collocatōes corpoꝝ ⁊ amores vel delectatiōes aiarū. Et ita i creaturis plucet vestigiuz trinitat⁊. In illa. n. trinitate sūma origo ē oium rerꝝ ⁊ pulchritudo pfectissima ⁊ btissima delectatio. Sūma aūt origo: vt Aug. oñdit i lib. de xa religiōe itelligit̄ de⁹ pr̄ a quo sunt oia: a quo fili⁹ ⁊ spūs scūs: pfectissima pulchritudo itelligit̄ fili⁹. s. xpitas pr̄is nulla ex pte ei dissimilis: quē cū ipso ⁊ i ipo pr̄e veneramur: q̄ forma ē oiuz q̄ ab vno fcā sunt ⁊ ad vnū referunt̄. Que tñ oia nec fierēt a pr̄e p filiū: neq; suis finib⁹ salua eēnt nisi deus sūme bon⁹ eē q ⁊ nulli nāe q̄ ab illo bona cēt inidit. ⁊ vt in bono ipso maneret alia q̄stū vellet alia q̄stū posset dedit. Que bonitas spūs scūs itelligit̄ q ē donū pr̄is ⁊ filij: q̄re ipz donū dei cū pr̄e ⁊ filio eq̄ icommutabile colē ⁊ tenē nos ꝯuenit. Per ꝯsiderationez itaq; creaturaꝝ vni⁹ subē trinitatē itelligimus. s. vnū deū pr̄ez a quo sum⁹: ⁊ filiū p quē sumus: ⁊ spūz scūz i quo sumus. s. principiū ad q̄d recurrimus: ⁊ formā quā segmur: ⁊ grāz qua reꝯciliamur vnū. s. quo auctore ꝯditi sumus: ⁊ filiatiōne eius p quā ad vnitatē reformamur: ⁊ pacē q̄ vnitati adheremus. s. deū q dixit fiat: ⁊ xpuz p q̄d fcm̄ est oē q̄d subalt̄ ⁊ nāliter ē: ⁊ donuz benignitatis ei⁹ q̄ placuit q ab eo p xpm̄ fcm̄ est ⁊ reꝯciliatū auctori vt nō iteriret. Ecce oñsuz ē q̄liter i creaturis aliq̄tenus imago trinitatis idicat̄. Nō. n. p creaturarū ꝯtemplatōez sufficiēs noticia trinitatis pōt hēri vel potuit sine doctrie vel iteriozis ispiratiōis reuelatiōe. Uñ illi antiq phi q̄si p vmbrā ⁊ de lōginquo viderūt xpitatē deficiētes i ꝯtuitu trinitatis: vt magi pharaōis in tertio signo. adiuuamur tñ i fide inuisibiliū p ea q̄ facta sūt.

¶ Quomodo in aīa sit imago trinitatis.

Nunc xo ad eā tā pūciam⁹ disputatōz vbi i mēte hūana q̄ nouit deū vel pōt nosse trinitatis imaginē reperiamus. Ut. n. Aug. i. xiiij. li. de tri. Et hūana mēs nō sit ei⁹ nāe cui⁹ de⁹ ē: imago tñ illi⁹ quo nihil meli⁹ ē ibi q̄rēda ⁊ iuenīēda ē quo nā nra nihil hz meli⁹. i. i mēte. In ipsa. n. mēte et añq̄z sit pticeps dei ei⁹ imago repit̄: ⁊ si. n. amissa dī ptcipatiōe deformis sit: imago tñ dei ꝑmānet. Eo. n. ipso imago dei ē mens quo capaz ē ei⁹. eiusq̄z ee pticeps pōt. Jā g̃ i ea trinitatē q̄ ōs ē ingram⁹. Ecce g̃ mēs sui meminit itelligit se. h̄ si cernim⁹ cernim⁹ trinitatē: nōdū qdē deuz. nz imaginē dei. Hic. n. q̄dā appz tritas memorie itelligētie ⁊ amoris. Hec g̃ tria potissimum tractemus memoriā itelligētiā ⁊ volūtatē. h̄ g̃ tria: vt ait Aug. i. io. li. d̄ tri. nō sūt tres vite: nz vna vita: nec tres mentes: nz vna mēs vna eēntia. Memoria xo dr̄ ad aliqd. ⁊ itelligentia ⁊ voluntas sine dilectio silr̄ ad aliqd dr̄. vita xo dr̄ ad seipaz ⁊ mēs ⁊ eēntia. h̄ g̃ tria eo sr̄ vnū quo vna vita vna mēs ⁊ vna eēntia: ⁊ qcqd aliō ad seipa singula dñr ēt silr̄: nō pliter: nz singulariter dñr: eo xo tria sūt quo ad se iuicē referūt̄.

¶ Q̄uo eq̄lia sint: q; capiūt̄ a singul' oia ⁊ tota.

Equalia ēt sr̄ ñ solū singula singulis: nz ēt singula oib⁹ aliogn nō se iuicē capent: se aūt iuicē capiūt̄: capiunt̄. n. ⁊ a singul' singula: ⁊ a singul' oia. Memini. n. me hr̄e memoriā ⁊ itelligētiā ⁊ voluntatē: ⁊ itelligo me intelligere ⁊ velle atq; me minisse: ⁊ volo me velle ⁊ memisse ⁊ itelligē.

¶ Q̄uo illa tria memoria capiat.

Totāq; meā memoriā ⁊ itelligentiā ⁊ voluntatē sil' memini. Q̄d. n. memorie mee nō memini illud nō ē i memoria mea. Nihil aūt tā in memoria ē q̄z ipsa memoria: totā g̃ memini. Jtē qcqd itelligo itelligere me scio ⁊ scio me velle qcqd volo: quicquid aūt memini scio. Totā igit̄ intelligētiaz totāq; voluntatem meā memini.

¶ Q̄uo illa tria tota capiat itelligentia.

Similr̄ cū hec tria itelligo tota sil' itelligo: neq; n. qcq̄z itelligibiliū ē q̄d ñ itelligā: nisi q̄d ignoro: q̄d aūt ignoro nec memini nec volo. Quicquid aūt itelligibiliū nō itelligo: ꝓnter etiā nec mmini nec volo: qcqd aūt itelligibiliū memini ⁊ volo consequenter intelligo.

¶ Quomodo illa tota capiat voluntas.

VOlūtas mea ēt totā itelligētiā totāq; memoriā meā capit dū vtor eo toto qđ itelligo t memini. Cū itaq; iuicez a singulis t oia tota capiant eq̄lia sunt tota singla totis singulis: t tota singula sil' oib⁹ totis: t hec tria vnuz: vna vita: vna mēs vna eētia. Ecce illius summe vnitatis atq; trinitatis: vbi vna est essentia t tres psone. imago est mēs hūana licz impar. Adens aūt hic p aio ipso accipit vbi est imago illa trinitatis. Propzie xo mens dr: vt ait Augu. nō aia ipsa: ħ qđ in ea est excellentius: q̄liter sepe accipit. Illud ēt sciēdū ē q̄ memoria nō solū absentiū est t preteritoz: sed etiam presentiū: vt ait Aug. in q̄rtodecimo libro de trinitate. alioquin non se caperet.

¶ Ex quo sensu illa tria dicantur vnum esse t vna essentia queritur.

HIc attēdēdū ē diligēter ex quo sensu accipiēduz sit qđ supza dixit illa tria .s. memoriā itelligētiā t volūtatē eē vnū. vnā mētē vnā eētiā: qđ vtiq; nō vr vez esse iuxta ppzietatē sermōis. Adēs .n. i. spūs ratiōalis essentia spūalis est t icorporea. Illa xo tria naturales propzietates seu vires sunt ipsius mentis t a se inuicez differūt: qa memoria nō est itelligentia vel voluntas: nec intelligentia voluntas siue amoz.

¶ Quod etiā ad se inuicem dicunt relatiue.

ET hec tria ēt ad se iuicē referunt: vt ait Aug. in nono lib. de trini. Adens .n. amare seipsam vel meminisse nō pōt: nisi ēt nouerit se. Nā qūo amat vl meminit qđ nescit? Adiro itaq; mō ista tria iseparabilia sunt a semetipsis: t tñ eoz singulum t simul omnia vna essentia est: cum t relatiue dicantur adinuicem.

¶ Hic aperitur qđ supza querebat .s. qūo hec tria dicantur vnum.

SEd iā vidēdū est qūo hec tria dicantur vna suba. ió. s. qz in ipsa aia vel mēte subaliter existūt. nō sicut accidētia in subiectis q̄ pñt adesse t abesse. Uñ Aug. i lib. nono de trini. ait. Ammonemur si vtcunq; videre possumus hec in aio existere subaliter: nō tāq; in subiecto vt color in corpore: qz t si relatiue dñr adinuicē singula tñ subaliter sunt i sua suba. Ecce ex quo sensu illa tria dicant vnum eē vel vna suba. Que tria: vt ait Aug. in lib. decimoqnto de trini. in mēte nāliter dinitus istituta q̄sq; vinaciter p̄spicit: t quā magnū sit in ea. Uñ pōt ēt sempiterna imutabiliscq; nā recoli ?spici cōcupisci. Reminiscit. n. p memoriā itueī p itelligētiaz. amplectit per dilectionē pfecto reperit illius summe trinitatis imaginem.

¶ Qz in illa silitudine est dissimilitudo.

VErūtñ caueat ne hāc imaginē ab ea dē trinitate factā ita ei ?pareat vt oīno existiet silez: ħ potī⁹ i q̄licūcq; ista silitudie magnā quocq; dissilitudinē cernat. ¶ Prima dissilitudo.

QUod breuiter oñdi pōt. Dō vn⁹ p illa tria itelligit meminit diligit. qui nec mēoria ē. nec itelligētia. nec dilectio: ħ ō bz. Un⁹ q̄ bō est q bz ō tria: nō tñ ipe ē hec tria. In illi⁹ xo sūma simplicitate nāe q̄ de⁹ é: q̄uis vn⁹ sit de⁹: tres tñ psone sunt pr̄ t fili⁹ t spūs scūs: t he tres vn⁹ de⁹. Aliud ē itaq; trinitas res ipsa. aliud imago trinitatis i re alia. pp quā imaginē ēt illud i quo sūt ō tria imago dr̄ .s. hō: sic imago dr̄ t tabula t pictura q̄ ē i ea: ħ tabula noie imaginis appellat pp picturā q̄ ē in ea. ¶ Altera dissilitudo.

RUrsus ista imago que ē hō bñs illa tria vna psona ē. illa xo trinitas non vna psona ē: ħ tres psone: pr̄ filij: t fili⁹ pr̄is t spūs pr̄is t filij. Itaq; in ista imagie trinitatis nō ō tria vnus hō: ħ vni⁹ hois sūt. In illa xo sūma trinitate cui⁹ ō imago ē ñ vni⁹ dei sūt illa tria: ħ vn⁹ ōs: t tres sūt ille p̄sone: ñ vna psona. illa. n. tria ñ hō sūt: ħ hois sūt vel i hoie sūt. Sz nūqd possum⁹ dicē trinitatē sic eē i ōo: vt aliqd dei sit: nec ipa sit de⁹. Absit vt ō credam⁹. Dicam⁹ q̄ in mēte nr̄a imagiez trinitatis: ħ exiguā t q̄lēcūcq; eē q̄ sūme trinitatis ita gerit silitudinez vt ex maxia pte sit dissimilis. Sciēdum xo q̄ ō trinitas mētis: vt ait Aug. i. xiiij. li. ō tri. ñ ppea tñ imago dei ē: qz sui memierit mēs t itelligit ac diligit se: ħ qz pt ēt meminisse t itelligē t amare illū a q̄ fcā ē.

¶ Alia assignatio trinitatis in aia. s. mens noticia amoz.

PRo est ēt alio mō alijsq; noib⁹ distingui trinitas i aia: q̄ ē imago illi⁹ sūme t ieffabil' trinitatis. Ut. n. ait Aug. i ix. li. ō tri. mēs t noticia ei⁹ t amoz tria q̄dā sūt. Adēs. n. nouit se t amat se: nec amar se pt nisi ēt nouerit se. Duo q̄dā sunt mēs t noticia ei⁹. Itē duo q̄dā sūt mēs t amoz ei⁹. Cū ḡ se nouit mēs t amat se māet trinitas. s. mēs amoz t noticia. Adēs aūt ō ñ accipit p aia: ħ p eo qđ in aia excellenti⁹ ē. Hec āt tria cū sint distincta a se inuicē: dñr tñ eē vnū: qz in aio subaliter existūt.

¶ Quia mēs vice patris: noticia filij: amor spiritus sancti accipitur.

Est ipsa mēs q̄si p̄rens: & noticia ei⁹ q̄si ples ei⁹. Ades.n. cū se cognoscit noticiā sui gignit: & ē sola parēs sue noticie. tertiꝰ est amor q̄ de ipsa mēte & noticia ꝓcedit dū mēs cognoscēs se diligit se. nō.n. posset se diligere nisi cognosceret se: amat etiā placitā ꝑplem. i. noticiā suaz: & ita amor qdā cōplexꝰ est parentis & ꝑlis.

¶ Quod nō est minor mēte noticia: nec amor vtroq̄.

Nec minor est ꝑples parente dum tantam se nouit mens quāta est: nec minor est amor parente & ꝑle. i. mente & noticia: dum tantū se diligit mens quantū se nouit & quanta est.

¶ Quod hec tria in seipsis sunt.

Sunt etiam hec singula in seipsis: qa & mēs amans in amore est: & amor in amantis noticia: & noticia in mente noscēte est. Ecce in his tribꝰ qualecūq̄ trinitatis vestigiū apparet.

¶ Quō mēs ꝑ ista ꝓficit ad itelligendū deum.

Mens itaq̄ rōnalis ꝓsiderās hec tria: & illā vnā eēntiā in qua ista sunt: extendit se ad ꝓtemplationē creatoris & videt trinitatez in vnitate: & vnitatem in trinitate. Intelligit.n. vnū deū esse vnā essentiā vnū principiuz. Intelligit quia si duo essent vel vterq̄ insufficiēs esset: vel alter supflueret: qa si aliquid deesset vni qđ alter haberet: nō eēt ibi summa ꝓfectio. Si vō nihil vni deesset qđ haberet alter cuz in vno essent oia: alter supflueret. Intellexit ergo vnū esse deuz vnū oiuz auctorē: & vidit q̄ absq̄ sapia nō sit q̄si res fatua. & iō itellexit eum bēre sapiam q̄ ab ipso genita est: & qa sapiētiam suam diligit intellexit etiam ibi esse amorem.

¶ Hic de summe trinitatis vnitate.

Quapropter iuxta istaz ꝓsideratōez: vt ait Aug. i lib. ix. de tri. credamus patrē & filiū & ſpūm scm̄ vnū eē deū vniuerse creature conditorē & rectorē: nec patrē eē filiū nec ſpūz scm̄: vel patrē eē vl̄ filiū: ꝫ trinitatē relataz adinuicē ꝓsonaruz. Ut.n. ipse ait i libr. de fide ad petrū. Una ē nā sine eēntia p̄ris & filij & ſpūs sci nō vna ꝓsona. Si.n. sic esset vna ꝓsona sicut ē vna suba p̄ris & filij & ſpūs sci: ꝺaciter trinitas non diceret. Rursus qdē trinitas eēt vera: ꝫ vnꝰ deus trinitas ipsa nō eēt. si quēadmodū p̄ & filius & ſpiritus scūs ꝓsonarū sunt abinuicē ꝓprietate distincti: sic fuissent nāturaz quoq̄ diuersitate discreti. Fides aūt patriarcharū ꝓpharū atq̄ apl̄orū vnū deū ꝑdicat eē trinitatē. In illa ergo sancta trinitate vnꝰ deꝰ ē p̄ q̄ solus eēntialiter de seipso vnū filiū genuit: & vnꝰ filiꝰ q̄ de vno patre solus eēntialr natus: & vnus ſpūs scūs qui solus essentialr a p̄re filioq̄ ꝓcedit. Hoc aūtē totū nō pōt vna persona. i. gignere se & nasci ō se & ꝓcedere de se. Ut.n. ait Augus. in primo libro de trinita. Nulla res est que seipsam gignat vt sit.

¶ Diuisio p̄me partis textus.

In parte ista ostendit magister vnitatem essentie & trinitatem ꝑsonaz ꝓpr̄ones & silitudines quasdā: & didit in ptes duas. In pª oñdit vnitatē eēntie dine ꝓpr̄ones nāles. In zª oñdit trinitatē ꝑsonaz ꝓ silitudies creaturaz. ibi (Nūc restat ostēdere) ¶ Circa pm̄ tria facit. pº oñdit ꝓ auctē apl̄i ꝓbantis vnitatis dine essentie possibilitatē. zº iducit ꝓbōnē ibi (Nā sicut ait Amb.) ȝº excludit q̄dā obiectōem. ibi. (Cū g̃ deꝰ vna &c.) zª aūt ps in q̄ ponit ꝓbōnē: diuidit in q̄tuor p̄m. 4. rōnes q̄s ponit. harū aūt diuersitas sumit̄ p̄m vias deueniēdi ex creaturis i deuz: q̄s Dyo. ponit. 7. capº de dīnis noibº. dic̄. n. q̄ ex creaturis tribº modis deuenimus i deū. s. ꝓ cālitatē ꝓ remotōez ꝓ eminētiā. Et rō bº est: qz eē creature ē ab altero. vñ p̄m B ducimur i cām a q̄ ē. B aūt pōt eē dupl̄r: aut q̄tū ad id qđ receptū ē: & sic ducimur ꝓ modū cālitatis: aut q̄tū ad modū recipiēdi: qz impfecte recipit̄. & sic habuimus duos modos. s. ꝫ remotōez impfectōis a deo: & p̄m B q̄ illud qđ receptū ē i creatura ꝓfectiº & nobiliº est in creatore: & ita est modus eminētiam. ¶ Prima g̃ rō sumit̄ ꝓ viā cālitatis: & formaī sic. Oē qđ hz eē ex nullo oz q̄ sit ab alio a q̄ esse suū fluxerit: ꝫ oēs creature hñt esse ex nihilo: qđ manifestaī ex eaz imperfectōe & potentialitate. g̃ opz q̄ sint ab aliquo vno p̄mo: & hoc est deus. ¶ Secūda rō sumit̄ ꝓ viā remotionis & est talis. Ultra omne impfectuz opz esse aliqđ ꝓfectū: cui nulla quidē impfectio admisceaī: sed corpus est impfectū: q̄ est terminatū & finitū suis dimēsionibus & mobile. g̃ opz vltra corpora esse aliqd qđ nō ē corpus. ¶ Itē omne icorporeū mutabile de sui nā ē imperfectuz. g̃ vltra omnes spēs mutabiles. sicut sunt aīe & angeli opz eē aliqđ ens incorporeū & imobile & oīno ꝓfectū: & hoc est deus. ¶ Alie due rōnes sumunt̄ ꝓ viā eminētie: ꝫ pōt dupl̄r attendi eminētia: vel quātum ad esse: vel quātum ad cognitionē. ¶ Tertia g̃ sumit̄ rō ꝓ viaz eminētie in esse: & est talis. Bonū & melius dicunt̄ ꝓ comparationē ad optimū: ꝫ in subys inuenimus corpus bonū & ſpūm creatū melius: in quo rn̄ bonitas nō est a seipso. g̃ opz esse aliqđ optimū a q̄ fit bonitas in vtroq̄. ¶ Quarta sumitur per eminentiā in cognitione: & est talis. In q̄ buscūq̄ est inuenire magis & minus speciosuz est inuenire aliqđ speciositatis p̄ncipium: per cuius ꝓpinquitatem aliud alio dicit̄ speciosius: sed inuenimus corpora eē speciosa sensibili specie: species aūt speciosiores specie intelligibili. ergo oportet eē aliqd a quo vtraq̄ speciosa sint: cui spiritus creati magis appropinquant. (Nunc restat ostendere.) hic ostendit trinitatem personarum per similitudines in creaturis. & primo per similitudinem vestigy. scōo ꝓ similitudinē imaginis. ibi (Nūc aūt ad eā)

¶ Circa p^m duo facit. ꝑmo. n. oñdit p auctez Aug. qũo in vestigio creaturarũ repñtaꝫ trinitas ꝓsonaruꝫ. z^o ex ipsa silitudine vestigy ꝛcludit ꝓsonarũ distinctõez: ibi. (Per ꝛsideratõez creaturaꝝ) vbi distinguit tres ꝓsonas. ꝑmo quo ad nos. ꝛ hoc triplr ꝺm exitũ nostrũ a deo: ꝛ ꝺm reditũ in ipsum: ibi. s. (Principiũ ad qõ.) Et ꝺm bñficiũ ipsi^9 dei: ibi (Unũ. s. qũo aut q̃re.) z^o cõcludit p cõparationez ad oĩa: ibi. s. (Deuz q dixit) vltimo oñdit vestigy repñtationẽ eẽ ĩsufficiẽtẽ: ibi (Ecce oñsuz ꝛc.) ¶ Qõ. I.

Quia autem in pte ista ostẽdit q̃liter venit in cognitõez dei p vestigiũ creaturarũ. ideo duo querunt. ꝑmo de dĩna cognitõe. z^o de creaturaꝝ vestigio. ¶ Circa p^m q̃runt q̃ttuor. ꝑmo vtruz de^9 sit cognoscibilis a creaturis. z^o vtꝝ deũ esse sit p se notuz. 3° vtrũ possit cognosci p creaturas: ꝛ quoꝝ sit deum per creaturas cognoscere. 4° qd de deo philosophi p creaturas cognoscere potuerunt.

¶ Utrum deus possit cognosci ab ĩtellectu creato. I.

Ad primum sic ꝓcedit: vr ꝙ de^9 nõ sit cognoscibilis a creato intellectu. Dicit enim Dyo. õ dĩnis noĩbus: ꝙ deũ nec dicere nec ĩtelligere possumus: qõ sic ꝓbat. Cognitio est tm̃ exñtiũ: sz de^9 ẽ supra oĩa exñtia. g̃ est supra oẽm cognitõez. ¶ Itẽ de^9 plus distat a quolibet exñtiũ ĩtelligibiliũ notoꝝ nobis q̃ distet ĩtelligibile a sensibili: sz sensus nõ põt ĩtelligibile cognoscere. g̃ nec de^9 põt a nr̃o intellcũ cognosci. ¶ Itẽ ois cognitio est p spẽm aliquã: p cui^9 ifoꝛmationẽ fit assimilatio cognoscẽtis ad rẽ cognitã: sz a deo nõ põt abstrahi aliqua spẽs cũ sit simplicissimus. ergo nõ est cognoscibilis. ¶ Itẽ vt dicit phs: omne ĩfinitũ est ignotũ: cui^9 rõ est: ga de rõne ĩfiniti ẽ vt sit extra accipiẽtẽ ꝺm aliqd sui: ꝛ tale est ignotũ: sz de^9 est ĩfinit^9. g̃ est ignot^9. ¶ Itẽ phus dicit ꝙ ita se hñt fantasmata ad ĩtellectũ. sic̃ colozes ad visuz: sz visus coꝛpalis nihil videt sine coloꝛe. g̃ intellcũs nr̃ nihil ĩtelligit sine fantasmate: cũ igit̃ de deo non possit foꝛmari aliqõ fãtasma: vt dr̃ Isaie. 40. Quã imaginẽ ponetis ei. vr ꝙ nõ scit cognoscibilis a nr̃o ĩtellectu.

Contra. Jere. 9. dicitur. In hoc glozieꝫ qui glozianꝫ scire ꝛ nosse me: sed ista non est vanaglozia ad quã de^9 hortaꝫ. ergo videtur ꝙ possibile sit deum cognoscere. ¶ Itẽ vt supra dcñ est: ẽt ꝺm phos vltimus finis humane vite ẽ ꝺtẽplatio dei. si igit̃ ad hanc hõ nõ posset ptingere in vanũ eẽt ꝛstitut^9: qz vanũ est ꝺm phm qõ ad aliquẽ finẽ est quẽ nõ ĩcludit: ꝛ hoc ẽ incõueniẽs: vt dr̃ in ps. nũqd. n. vane ꝛstituisti eũ. ¶ Itẽ vt dicit phs. 3. õ aĩa in hoc differt ĩtelligibile a sensibili: qz sensibile excellẽs destruit sensuz. ĩtelligibile aũt maximuz nõ destruit: sed ꝛfortat ĩtellcm̃. cũ igit̃ de^9 sit maxime ĩtelligibilis q̃tuz in se est: qz est ꝑmũ ĩtelligibile: vr ꝙ a nr̃o intellcũ possit ĩtelligi. nõ. n. ipediret nisi ꝓp suam excellentiam.

Respondeo dõm: ꝙ nõ est hoc qõ vtrũ de^9 in eẽntia sua ĩmediate videri possit. hoc enĩ alteri^9 ĩtẽtõis ẽ: sz vtruz quocũq̃ mõ cognosci possit. ꝛ iõ dicimus ꝙ de^9 cognoscibilis ẽ: nõ aũt ita ẽ cognoscibilis vt essentia sua cõprehẽdaꝫ: qz omne cognoscẽs hoc cognitionẽ de re cognita: nõ p modũ rei cognite: sz p modũ cognoscẽtis: modus aũt nullius creature attingit ad altitudinem diuine maiestatis. vnde oz ꝙ a nullo perfecte cognoscatur. sicut ipse seipsum pfecte eognoscit.

¶ Ad p^m g̃ dõm: ꝙ de^9 nõ est hoc mõ exñs sicut ista exñtia: sz ĩ eo ẽ nã entitatis eminẽter. vñ sic̃ nõ ẽ oĩno exps entitatis: ita ẽt nõ oĩno ẽ exps cognitiõis qn cognoscaꝫ: sz nõ cognoscit̃ p modũ alioꝝ exñtiũ q̃ ĩtellcũ creato cõprehẽdi pñt. ¶ Ad z^m dõm: ꝙ q̃uis plus distet de^9 a quolibet ĩtelligibili ꝺm nãe ꝓprietatẽ q̃z ĩtelligibile a sensibili: tm̃ plus ꝛuenit in rõne cognoscibilis. oẽ. n. qõ est separatũ a mã hoc rõnẽ vt cognoscaꝫ sic̃ ĩtelligibile: qõ aũt mãle ẽ cognoscit̃ vt sensibile. ¶ Ad 3^m dõm: ꝙ spẽs p quaz fit cognitio ẽ in potẽtia cognoscẽte ꝺm modũ ipsi^9 cognoscentis. vñ coꝝ q̃ sunt magis mãlia q̃z ĩtellcũs. spẽs ẽ ĩ ĩtellcũ simpliciꝛ q̃z in reb^9. ꝛ iõ hoc dr̃ cognosci p modũ abstractiõis: de^9 aũt ꝛ angeli sunt simpliciꝛes nr̃o ĩtellcũ. ꝛ iõ spẽs q̃ in nr̃o ĩtellectu efficit: p quã cognoscunt̃: est min^9 simplr. vñ nõ dicimur cognoscere ea p abstractõez: sed p ipꝛessionẽ ipsoꝝ ĩ itelligẽtias nr̃as. ¶ Ad 4^m dõm: ꝙ ifinitũ dr̃ duplr. s. ꝓuatiue ꝛ negatiue. Jnfinitũ ꝓuatiue est qõ ꝺm suũ gen^9 ẽ natũ hr̃e finẽ nõ hñs: ꝛ tale cũ sit impfectũ ex sui impfectiõe pfecte nõ cognoscit̃: sz ꝺm qd. Jnfinitũ negatiue dr̃ ꝙ nullo mõ finitũ ẽ: ꝛ hoc ẽ qddã qõ se ad oĩa extẽdit pfectissimũ nõ valẽs in ĩtellcũ creato cõprehẽdi: sz tm̃ attigi. ¶ Ad 5^m dõm: ꝙ phs logt̃ de cognitione ĩtellectus ꝛnãli nobis ꝺm statuz vie: ꝛ hoc mõ de^9 nõ cognoscit̃ a nobis nisi p fantasmata: nõ suiipsi^9: sz cãti sui p qõ in ipm deuenimus: sz p hoc nõ remouet̃ qn cognitio aliq̃ possit eẽ ĩtellcũs nõ p viã nãlẽ nobis: sz altioꝛẽ. s. p ĩfluentiã dĩni lumĩs: ad quã fantasma nõ ẽ necessariũ. ¶ Alia ꝛcedimus. ¶ Tm̃ ad vltimũ: qz ꝛcludit ꝙ deus ẽt nũc maxie cogscaꝫ a nobis: respondẽdũ est ꝙ quodãmõ est sile in ĩtellcũ ꝛ sensu: ꝛ quodãmõ dissimile. in hoc enĩ sile ẽ: ꝙ sic̃ sensus nõ põt in id qõ nõ est ꝓportiõatũ sibi: ita nec ĩtellcũs: cũ ois cognitio sit p modũ cognoscẽtis ꝺm Boe. Jn hoc aũt dissimile ẽ ꝙ ĩtelligibile excellens nõ coꝛrũpit. sic̃ excellẽs sensibile. vñ itellcũs nõ deficit a cognitõe excellẽtis ĩtelligibilis: qz coꝛrũpaꝫ: sed qz nõ attingit. ꝛ iõ nõ pfecte deũ videre põt ĩtellcũs creatus.

¶ Utrum deus esse sit per se notum. II.

Ad secundum sic ꝓcedit: vr ꝙ deuz esse sit p se notuz. Illa. n. dicũtur p se nota: quoꝝ cognitio nãliter est nobis ĩsita: vt omne totũ ẽ maius sua parte: sz cognitio existẽdi deũ ꝺm Dama. nãliter est oĩbus ĩsita. g̃ deũ esse est p se notuz. ¶ Itẽ sicut se hz lux sensibilis ad visuz: ita se hz lux ĩtellectualis ad ĩtellectũ: sz lux visibilis seipsa vr̃: immo nihil vr̃ nisi mediãte ipa. g̃ de^9 seipso ĩmediate cognoscit̃. ¶ Itez oĩs cognitio est p vnionẽ rei cognite ad cognoscẽtẽ: sed deus ẽ p seipz intrinsecus aie etiã magis q̃z ipsa sibi. g̃ p seipsum cognosci põt. ¶ Ꝑ. illud est p se notũ: qõ nõ põt cogitari nõ eẽ: sed deus nõ põt cogitari nõ esse. g̃ ipm esse p se est notuz. ꝓbatio medie est per Ansel. deus est quo maius cogitari nõ põt: sz illud qõ nõ põt cogitari nõ esse est maius eo qõ põt cogitari nõ esse. g̃ deus nõ põt cogitari nõ esse: cuz sit illud q̃ nihil mai^9 cogitari põt. ¶ Ꝑ põt aliter ꝓbari. nulla res põt cogitari sine sua quiditate. sicut homo sine eo ꝙ est aĩal ratiõale mortale dei: sz gditas est ipz suũ esse: vt dicit Auicẽna. g̃ deus nõ põt cogitari nõ esse.

Contra. Ea q̃ p se sũt nota: vt dicit phs: ꝛ si exteri^9 negent̃ coꝛe: nũq̃z iterius negari pñt coꝛde. sed deum esse põt negari coꝛde. ꝑs. Dixit insipiens in coꝛde suo nõ est deus. g̃ deũ esse nõ est per se notũ. ¶ Item qcqd est ꝛclo demr̃atõis nõ est p se notũ: sed deũ esse demõstraꝫ etiã a phis. ergo deũ esse nõ est per se notum.

Respondeo ꝙ de cognitõe alicuius rei põt aliquis duplr loqui: aut ꝺm ipsaz rez: aut quo ad nos. Loquẽdo igitur de deo ꝺm seipsum esse est per se notuz: ꝛ ipse est per se intellectus nõ per hoc ꝙ faciamus ipm intelligibile. sicut materialia facimus intelligibilia in actu. Loquendo aũt de deo per cõparationem ad nos. sic iterũ dupliciter põt cõsiderari. Aut secũdum suã similitudinem ꝛ participatiõem. Et hoc modo

ipsum esse est p se notū. nihil. n. cognoscit nisi p veritatē suā q̄ est a deo exēplata. veritatē aūt esse est per se notū. Aut fm suppositū. i. ꝯsiderādo ips deū fm q̄ est in nā sua qd incorporeū: ⁊ hoc mō nō est p se notū: imo multi iueniū tur negasse deū esse. sicut oēs phi q nō posuerūt causam agētē: vt Democrit⁹ ⁊ qdā alij. Et hui⁹ rō est: qa ea q̄ p se nobis nota sunt: efficiunt nota statiz p sensuz. sicut visis toto ⁊ pte statim cognoscimus q̄ oē totū est maius sua pte sine aliq̄ inq̄sitōe. vñ phs. i. poste. ⁊principia cognoscim⁹ dū terminos cognoscimus: sed visis sensibilib⁹ nō deue nimus in deū nisi ꝓcedendo fm q̄ ista cāta sunt: ⁊ q̄ oē causatū est ab aliq̄ causa agēte: ⁊ q̄ ꝑmū agēs nō pōt esse corpus: ⁊ ita in deū nō deuenimus nisi arguēdo: ⁊ nulluz tale est p se notū: ⁊ hoc est ratio Auicen.

¶ Ad ꝑmuz g̃ dōm: q̄ auctas Dani. intelligēda est de diuina cognitōe nobis insita fm ipsius similitudinē: ⁊ non fm q̄ ē i sua nā. sic ēt dr̄ q̄ oia appetūt deum nō qdē ipm put ꝯsiderat in sua nā: sz i sui silitudie: qa nihil ōsiderat nisi iquātū hz simlitudinē ipsius: ⁊ etiā nihil cognoscit.

¶ Ad 2m dōm: q̄ visus noster est ꝓportionatus ad vidē dū lucē corpalē p seipsaz: sed itellect⁹ noster nō est ꝓportionatus ad cognoscēdū nāli cognitiōe aliqd nisi p sensibilia. ⁊ iō in itelligibilia pura deuenire nō pōt nisi arguēdo.

¶ Ad 3m dōm: q̄ cuius de⁹ sit in aīa p essentiā pñtiaz ⁊ potētiā: nō tū est i ea sicut obm itellect⁹: ⁊ hoc regritur ad cognitōez. vñ ēt aīa sibiipsi ꝑsens est: tñ maxima diffi cultas est in cognitōe aīe: nec deuenit in ipsaz nisi rōcinā do ex obiectis in act⁹: ⁊ ex actib⁹ in potentias.

¶ Ad 4m dōm: q̄ rō Anſ. ita intelligēda est: postq̄z itelligimus deū nō pōt itelligi q̄ sit de⁹: ⁊ possit cogitari nō esse: sed tū ex hoc nō sequit q̄ aliqs nō possit negare vel cogitare deum nō esse. pōt. n. cogitare nihil hoc esse quo maius cogitari nō possit. ⁊ ideo rō sua ꝓcedit ex hac suppōne q̄ suppo: natur aliquid esse quo maius cogitari nō pōt.

¶ Et similr etiā dōm ad aliam probationem.

¶ Utrū deus possit cognosci ab hoīe p creaturas. III.

Ad tertium sic ꝓcedit: vr̄ q̄ deus possit cognosci p creaturas ab homie. ¶ Ro. i. Inuisibilia ⁊c. creatura aūt vr̄ homo fm exponez magr̄i. g̃ per creaturas ab hoīe pōt cognosci.

¶ Itez vr̄ q̄ ab angelo. Cognitio. n. dei p creaturas fit p hoc q̄ vr̄ dīna bonitas relucēs in creatura: sed angelus cognoscēs res i ꝓpo genere videt dīnā bonitatē in ipsis. g̃ cognoscit creatorem ex creaturis.

¶ Itē vr̄ q̄ ēt bruta. ¶ Nulli. n. fit ꝑceptuz nisi ei q̄ cognoscit ꝑceptuz: sz Jone. 3°. dr̄: q̄ ꝑcipit dns vmi q̄ ꝑcuteret hederā. g̃ vmis pōt cognoscere dīnū ꝑceptuz: ⁊ ita pōt ēt cognoscere ꝑcipiētē.

¶ Itē vr̄ q̄ ēt a peccatoribus possit cognosci. Dr̄. n. Ro. i. Cū deū cognouissent nō sicut deū glorificauerūt. tales aūt pctōres fuerūt. g̃ ⁊c.

Contra. oīs effectus ducens in cognitōez sue causē est aliquo modo proportiōatus sibi: sed creature nō sunt ꝓportionate deo. ergo ex eis nō pōt hō in suā cognitiōez venire.

¶ Itē vr̄ q̄ nec angeli. Qō. n. p se cognoscit: nō cognoscit p aliquid aliud: sed deū cognoscunt angeli p se videtes ipsuz in sua essentia. g̃ nō cognoscunt ipm per creaturas.

¶ Itē vr̄ q̄ nec etiaz a brutis. nulla. n. potētia affixa organo hz vtutē ad cognoscēdum nisi spēm mālem: eo q̄ cognitio sit in cognoscēte fm modū ipsius: sed bruta nō hnt vtutes cognoscitiuas nisi sensitiuas q̄ sunt affixe orgāo. g̃ nullo modo pñt cognoscere deū q̄ oino est imālis.

¶ Itē vr̄ q̄ nec etiam a peccatoribus. Ambr. n. dic̄ sup illud Mat. 5. beati mūdo corde ⁊c. siqui mundo corde sunt deum videbunt. ergo alij nō videbunt. neq̄. n. maligni deum videbunt: neq̄ is q̄ deum videre noluerit pōt videre deum.

Respondeo dōm: q̄ cū creatura exēplariter ꝓcedat a deo sicut a cā quodāmō sili fm analogiā: eo. s. q̄ quelibet creatura eū imitat fm possibilitatez nāe sue. ex creaturis pōt in deū deueniri trib⁹ illis modis q̄bus dcm̄ est. s. p causalitatē: remotionē: eminentiā.

¶ Ad b aūt q̄ aliqs ex creaturis in deū deuēiat duo regrunt. s. q̄ ipm deuz possit aliquo mō cape. ⁊ ideo brutis nō cōuenit talis ꝓcessus cognitōis. 2°. regrit q̄ cognitio dīna in eis icipiat a creaturis ⁊ terminet ad creatorē. ⁊ iō angelis nō ꝓuenit deū cognoscere p creaturas: neq̄ beatis hoībus q̄ a creatoris cognitione ꝓcedunt in creaturas: sed ꝓuenit iste ꝓcessus hominibus secundū statum vie bonis ⁊ malis.

¶ ¶ Primū g̃ cōcedimus. ¶ Ad 2m dōm: q̄ q̃uis angelus cognoscat dīnā bonitatē relucere i creatura: nō tñ ex creatura venit in creatorē: sed e⁹.

¶ Ad 3m dōm: q̄ ꝑceptum dei nō deuenit ad vltimē: ita q̄ intētionē ꝑcepti apprehenderet: sed qz dīna virtute mota est eius estimatiua naturali motu ad explēdū illud qō de⁹ disponebat.

¶ Quartum concedimus.

¶ Ad 5m dōm: q̄ creatura est effectus nō ꝓportionat⁹ creatori. ⁊ iō nō ducit in pfectā cognitionē ipsi⁹: sed in imperfectā.

¶ 6m ⁊ 7m cōcedimus.

¶ Ad 8m dōm: q̄ Amb. loquit de visione dei per essentiā q̄ erit in pria ad quā nullus malus poterit puenire. Silr ēt ad cognitionez fidei nullus venit nisi fidelis: sz cognitio nālis de deo cōis est bonis ⁊ malis: fidelib⁹ ⁊ ifidelib⁹.

¶ Utrum philosophi naturali cognitōe cognouerint trinitatem ex creaturis. IIII.

Ad quartuz sic ꝓcedit: vr̄ q̄ phi nāli cognitione ex creaturis i trinitatē deuenerūt.

¶ Dicit. n. Arist. in ꝑn°ce. ⁊ mun. ⁊ p hūc qdē numerū. s. trinariū adhibuimus nosipos magnificare deū vnū eminentez, ꝓprietatib⁹ eoz q̄ creata sunt. silr ēt plato loquit multa de pmo itellectu ⁊ multi alij phi.

¶ ¶ Phi potuerunt deuenire in cognitionē eoz q̄ in creaturis relucent: sz in aīa est expssa silitudo trinitatis ꝓsonaz. g̃ vr̄ q̄ ꝑ potentias aie q̃s phi multū ꝓsideraverūt: potuerūt in trinitatē ꝓsonarū deuenire.

¶ Itē Ricardus de scō victore: dicit. Credo sine dubio q̄ ad quācūq̄z explanatōez veritatis q̄ necesse est esse: nō mō ꝓbabilia: imo ⁊ necia argumēta nō desunt: sz necessariū ē cognoscere trinitatē. g̃ vr̄ q̄ ad ipsi⁹ cognitionē phi rōnez hēre potuerūt.

¶ Qō ēt vr̄ ex pbationib⁹ supra iductis. di. z. qbus trinitas pbat.

¶ Itē dr̄ Ro. i. in glo. q̄ phi nō puenerūt ad noticiā ꝓsone 3ę. s. spūsci. ⁊ idez hētur sup Exo. 8. vbi dr̄ q̄ magi pharaonis defecerūt in 3°. signo. g̃ vr̄ ad min⁹ q̄ ad noticiam duarum personarum venerunt.

Contra. Heb. xi. fides ē suba spādaz rez argumēntū nō apparētiū: sed deū esse trinum ⁊ vnū est articulus fidei. g̃ nō est apparēs rationi.

Respondeo dōm: q̄ p nālē rōnem nō pōt puenire in cognitionē trinitatis ꝓsonaruz: ⁊ iō phi nihil de hoc sciuerūt: nisi forte p reuelatōez vel auditū ab alys.

¶ Et hoc rō est: qz nālis rō nō cognoscit deū nisi ex creaturis: oia aūt q̄ dīr de deo p respectū ad creaturas ptinēt ad essentiā: ⁊ nō ad ꝓsonas. ⁊ iō ex nāli rōne nō venit nisi in attributa diuine essentie: tamē personas fm appropriata eis phi cognoscere potuerūt: cognoscentes potentiam sapientiam bonitatem.

¶ Ad ꝑm g̃ dōm: q̄ fm expōnem cōmēti Arist. nō intendit trinitatē ꝓsonarū in deo ponere: sz pp hoc q̄ in oībus creaturis apparet pfectio i trinario sicut in pn°. medio ⁊ fine: iō antiq̄ honorabāt deū i sacrificijs ⁊ ofonib⁹ triplicatis. ¶ Plato aūt dr̄ multa cognouisse de dīnis legēs libros veteris legis quos iuenit i egypto: vel forte itellexū pmum

noīat intellectū diuinū ſm q̄ in ſe quodaz modo ꝯcipit ideam mūdi que eſt mūdus archetip⁹. ¶ Ad ſcām dōz: q̄ ſilitudo trinitatis relucens ī aīa ē oīo impfecta: ⁊ deficiens: ſicut infra dicet magr: ſed dr̄ expſſa per ꝯpatiōez ad ſilitudinem veſtigy. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ſi dictū Ricardi intelligat vl̄r q̄ oē vez poſſit probari p rōnem: eſt ex preſſe falſum: q⁊ prima p̄n⁹ per ſe nota nō ꝓbātur: ſi aūt aliqua ſūt ī ſe nota q̄ nobis occulta ſūt: illa ꝓbātur p notioza quo ad nos: notioza āt quo ad nos ſūt effcūs p̄ncipioz: ex effectib⁹ aūt creaturaz trinitas pſonaz ꝓbari nō pōt: vt dcīm eſt: ⁊ iō relinquit q̄ nullo mō poſſit ꝓbari. ⁊ oēs rōnes inducte ſūt magis adaptatiōes quedaz q̄z neceſſario ꝯcludentes: remoto.n.p impole itellectu diſtictionis perſonaz adhuc remanebit in deo ſumma bonitas ⁊ beatitudo ⁊ charitas. ¶ Ad quartū dōz: q̄ phi nō puenerunt in cognitiōem duaz perſonaz q̄tum ad propria: ſz ſolū q̄tum ad appropata: nō inq̄tum appropata ſunt: q⁊ ſic eoz cognitio ꝯpenderet ex ꝓpriis: ſed inq̄tū ſūt attributa dine nāe. ¶ Et ſi obyciat q̄ ſil̄r ꝺuenerūt in cognitiōem bonitatis que appropatur ſpūi ſcō: ſicut ī cognitionem pōe ⁊ ſapientie q̄ appropantur patri ⁊ filio: Dōm q̄ bonitatē nō cognouerūt q̄tum ad potiſſimum effectum ipſi⁹: icarnatiōem. ſ. ⁊ redēptiōem. Uel q⁊ non tm̄ intenderūt veneratiōni bonitatis diuine: quā etiam nō imitabāt ſic venerati ſūt pōaz ⁊ ſapiētiaz. Qō II.

DEindē querit de veſtigio. ¶ Circa qō querūt tria. primo qd ſit veſtigiū. z⁰ de ꝓtibus veſtigy. z⁰ vt⁊ in oī creatura veſtigiū inueniatur.

¶ Utrū ſilitudo dei in creaturis poſſit dici veſtigium. I.

AD primū ſic ꝓcedit vr̄ q̄ ſilitudo creatoris repta in creatura nō pōt dici veſtigiū. Per veſtigiuz enim res inueſtigat: ſed dīna maieſtas eſt iueſtigabilis. vnde dicitur Roma.xi. O altitudo ꝛc̄. Et ps. Et veſtigia tua non cognoſcentur. ergo vr̄ q̄ ſilitudo creatoris in creatura non ſit veſtigiū. ¶ P. veſtigiū ē impſſio quedā ꝯns motum ei⁹ cui⁹ ē veſtigiū. ſz deus res ꝓduxit ſine aliq̄ ſui motu. Jacobi.i. Apud quē nō eſt trāſmutatio ꝛc̄. q̄ veſtigiū nō poteſt dici de diſſilitudine creature que a creatore ꝓducitur. ¶ Itē veſtigiū ſm q̄ h̄ ſumit inducit in cognitiōez perſonaz: ſz per creaturas nō pōt hr̄i cognitio trinitatis vt dcīm eſt. q̄ ſilitudo reperta in creaturis nō dz dici veſtigiū: vel veſtigium nō ducit in trinitatem. ¶ Itē Grego. dicit ſup illud Job.xi. Forſitā veſtigia dei ꝓprehendas ꝛc̄. Benignitas viſitationis q̄ viā nobis oñdit ei⁹ veſtigia dicūtur. q̄ vr̄ q̄ veſtigiū non ſit ſilitudo dei repta in creaturis.

Reſpondeo dōm: q̄ veſtigiū ſm q̄ h̄ ſumit metaphorice accipit: ⁊ ſumit a ſilitudiné veſtigy. ꝓpe dicti q̄ eſt impreſſio quedā ꝯfuſe ducēs in cognitiōem alicui⁹ cū nō repūtet ipm niſi ſm partē. ſ. pedē: ⁊ ſm inferiorez ſuperficiē tm̄. Tria ergo ꝯſiderāt in rōne veſtigy. ſ. ſilitudo: iperfectio ſilitudinis: ⁊ q̄ p veſtigiū in rē c⁹ eſt veſtigiū deuenitur. Scām h̄ q̄ q⁊ in creaturis inuenit ſilitudo creatoris per quā ī ipſi⁹ cognitiōez deuenire poſſim⁹ ⁊ ē impfecta ſilitudo. iō in creaturis dicitur veſtigiū creatoris. Et q⁊ magis deficiūt a repūtatione diſtinctionis perſonarum q̄z eēntialium attributoz: ideo magis ꝓpe dicitur veſtigium creatura ſm q̄ ducit in pſonas q̄z ſm q̄ ducit in diuinam eſſentiā.

Ad primum q̄ dōz: q̄ dine vie dicūt iueſtigabiles: q⁊ non ad plenuz ipſius opera comprehendere poſſumus: nō q̄ ex creaturis nullo modo in ipſas deuenire poſſimus. ¶ Ad ſcām dicendū: q̄ in his que dicuntur p tranſlatiōem ſufficit q̄ attēdat ſilitudo q̄tum ad aliqd ⁊ non opz q̄ q̄tū ad oīa: alias eēt idētitas ⁊ non ſilitudo. ¶ Ad 3m dōm: q̄ per veſtigium nō deuenimus in cognitionem perſonarum niſi valde ꝓfuſe: q⁊ niſi per appropata perſonis magis q̄z per ipſaz ꝓpria: ſicut pz ex littera. Appropata āt ſunt eēntialia: q̄z⁹ ſilitudinez habeāt cū ꝓpriis perſonarū. ¶ Ad quartū dōm: q̄ vni rei pōt eſſe multa ſimilia: vnde nō eſt incōueniens q̄ ab eodē tranſumat aliq̄ diuerſa ſm diuerſas ſilitudines: ⁊ iō pōt eſſe q̄ ſilitudo repta in creaturis dicatur veſtigiū inq̄tuz cō fuſe repūtat: ⁊ opera diuine bonitatis in myſterio incarnationis oīa dicāt veſtigia dei inquātum per ea nob⁹ via paratur ad veniendum in ipſum.

¶ Utrum partes veſtigy ſint tres tm̄ vel due. II.

AD ſecundū ſic ꝓcedit: vr̄ q̄ debeāt eē tm̄ due ptes veſtigy. Veſtigiū.n.ē ꝓpetas q̄dā creature: ſz creatura hz tm̄ duas ptes eēntiales. ſ. māz ⁊ fōmā. g̃ vr̄ q̄ ſm has ptes due tm̄ ſunt ptes veſtigy. ¶ Itē vr̄ q̄ tuor: p veſtigiū.n.nō tm̄ repūtat pſonarū trinitas. ſz ēt vnitas eēntie. g̃ oz eē tria rādētia trib⁹ pſonis: ⁊ quartū reſpondēs vnitati eēntie. ¶ Itē veſtigiū dr̄ in creatura ſm q̄ repſentat creatorez: cum igr̄ in creaturis repſentent plima attributa ipſius dei que ptcipāt a creaturis: ſicut pz per Dionyſiū. vr̄ q̄ ſint plurime ptes. ¶ Itē a diuerſis inueniūtur ptes diuerſe aſſignate: ſicut Sap̄.xi. dr̄ oīa in numero pōdere ⁊ mēſura diſpoſuiſti. ⁊ Augu. ponit modum ſpēm ⁊ ordinē: ⁊ multi alios modis ſm diuerſos. ¶ Queritur g̃ de rōne diuerſitatis aſſignationum.

Reſpondeo dōm: q̄ veſtigiū inuenitur in creatura inq̄tū imitatur dīnā perfectiōem. Perfectio autez creature nō ſtatim hr̄ ī ſuis p̄ncipijs que impfcā ſunt: vt pz ī mā ⁊ forma: quoz neutrū hz per ſe eē pfcm̄: ſz ī ꝯiunctione ipſi⁹ creature ad ſuū finem. Diſtātia āt nā nō cōiungit ſine medio: ⁊ iō in creaturis inuenit p̄n⁹ mediū ⁊ finis: ſm q̄ tria ponebat Pythagoras pfectionem cuiuslibet creature. Et ſm rōnem ēt hoz trium repūtatur in creaturis diſtinctio dīnaz perſonaz: in quib⁹ filius ē media pſona: ſed ſpūs ſcūs eſt in quo terminatur ꝓceſſio pſonaz. Cōtingit āt iter duo extrema eſſe plura media: ⁊ iō ꝓtigit q̄ p̄n⁹ ⁊ mediū ⁊ finis diuerſimode pōt aſſignari ſm q̄ ex bis oīb⁹. ſ. p̄ncipio medio ⁊ fine ⁊ multis medijs quedā pōt accipi vt p̄n⁹. ⁊ quedā vt mediū: ⁊ quedā vt finis diuerſimode cōbinādo: ⁊ ideo contingit q̄ a diuerſ⁹ ptes veſtigy diuerſimode ſūt aſſignate. Uerbi gr̄a primū qō ptinet ad pfectiōem rei ſunt p̄n⁹ ipſius rei: vltimū aūt ē perfectio ipſi⁹ rei ſm ꝓpatiōem ſuam ad alias res: nō tm̄ ꝓput in ſe pfcā eſt: iter h̄ āt multa ſunt media. Eſt.n. diſpō p̄ncipioz ſiue inclinatio ad eē p̄ncipiati. Eſt ēt limitatio p̄ncipiozum ſub forma p̄ncipiati. Et ē forma ipſi⁹ p̄ncipiati. Et ē vtus ⁊ opatio ⁊ multa hȝ. Pōt g̃ aſſignari veſtigiū vt ꝓ p̄n⁹ ſumat ſolū illud qō p̄m eſt. ſ. ipſa ſuba p̄ncipioz: ⁊ p medio illud qō ē imediate ſequēs. ſ. diſpō p̄ncipioz ſiue inclinatio ad eē p̄ncipij: ⁊ p fine illō totū qō ꝓſequtur. Et ſm h̄ ſumit illud qō dr̄ Sap̄.xi. Numer⁹ pondus ⁊ menſura: q⁊ numer⁹ ptinet ad plalitatez p̄ncipioz: pondus ad inclinatiōem p̄ncipioz in eē p̄ncipiati: menſura ad terminatiōem principioz ſub eē creati terminat ita q̄ in iſta termiatiōe ſumatur ⁊ termiatio eē: ⁊ in opari: ⁊ in oīb⁹ alijs. ¶ Itē pōt alr̄ ſumi vt pro p̄n⁹ ſumat ipa ſuba p̄ncipioz ⁊ incliatio: ⁊ qcqd aliud ptinet ad p̄ncipia: ⁊ p medio ſumat ipſa forma p̄ncipiati: ⁊ p vltimo ſumat ipſa compatio ipſi⁹ rei ad ea que ſunt

ex̄ rez. Et sic sumū̄ illa ꝟba Augu. lib. 83. qōnū̄ q' cō̄stat qō discernitur: qō ꝓgruit: ꝓstat. n. res p̄r ipsa sua p̄ncipia discernitur per formā: ꝓgruit p ꝓpatiōem ad alterum: ꝛ .q. silr sumūtur ista modus spēs ꝛ ordo: ita q' modus pti neat ad p̄ncipia ōterminata sub eē p̄ncipiati: spēs ad formā: ordo ad compatiōem ad altez̄: nisi q' ista sūt abstracta: ꝛ pria concreta. Et. q. silr accipiū̄ ista: vnū vez̄ ꝛ bonū: ꝛ vnitas rei ptineat ad suā determinationem ꝓput ex p̄ncipys ꝓstituta ē: ꝛ vitas ꝑm q' hz formā: ꝛ bonū ꝑm q' ordinaī ad finē. ¶ Itē ēt pōt sumi ꝑ p̄ō tota res ꝑm q' ē ēt pfecta p formā. ꝛ p medio vtus: ꝛ p fine operatio: et sic sumiī illa Diony. eēntia vtus ꝛ opatio. Et sic pz q' ꝑz q' pfectio rei pōt intelligi terminari ad diuersa: ꝛ ꝑm q' vnum mēbrum pōt multa vel pauca includere: inueniī diuersitas partiū vestigy in oībus ꝑm vnā cōem rōnem

Ad primū (p̄ncipy medy ꝛ finis assignatam. g̃ dom q' q̃uis sint due partes eēntiales creature: nihilomin⁹ tū ē accipe hitudinem vni⁹ ad altez̄: ꝛ multas ēt pfectiōes ꝓntes ꝑz q̃s partes vestigy assignari pñt. ¶ Ad 2ᵐ dōm: q' sicut in deo eēntia no facit numez̄ cū personis: ita ꝛī creatura ē q' trib⁹ partib⁹ vestigy subsłat ipm eē creature repñtās eēntiam: nō cōnumeratū trib⁹ partib⁹ vestigy. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q' ꝓprietates creaturaz̄ ex gb⁹ ducimur in dīna attributa q̃uis sint plā: hūt tū ordinē adinuicē p̄ncipy medy ꝛ finis: sub q̃z rōnib⁹ ī tres psonas ducūt q̃litercūq; diuersificenť.

¶ Utz̄ in omni creatura sit vestigiū. III.

A D tertium sic ꝓcedit vr q' nō in oi creatura sit vestigiū. Similitudo. n. vestigy diuidit ꝺ silitudinē imaginis: sed q̃dā creature sūt in gb⁹ est silitudo imagis. sic i boie. g̃ q̃ ill'ñ ē vestigiū. ¶ Itē vestigiū ē silitudo ipfecte repñtans: ꝛz aliq̃ creature sūt pfcā silitudo dine bōitatis: sic gre gratū faciētes: cū gb⁹ de⁹ dr inhitare ī boie: g̃ ī illis non ē vestigiū. ¶ Item si accipiam⁹ singulas ptes vestigy: q̃libet eaz̄ creatura ē: sic modus vel spēs: si igr ī qualibet creatura ē vestigiuz: tūc modi erit modus spēs ꝛ ordo: ꝛ ita erit abire in infinitū: qō nec itells nec nā patiť. ¶ Itē Ambrosi⁹. dicit ī exameron. Lucis nā ē vt non sit ī numero pōdere ꝛ mēsura sicut alia creatura. in his āt trib⁹ attēditur vestigiū ꝑm Aug. vt dciñ ē. cū igr lux sit creatura: vr q' nō in q̃libet creatura sit vestigiū. ¶ Itē Ber. modus charitatis ē nō hre modū. g̃ charitas cū sit creatura nō hz modum spēm ꝛ ordinē: ꝛ sic idem qō prius.

Con tra Sap. xi. Oia in numero ꝛc̄. ¶ Item Aug. li. de nā boni loquens de mō spe ꝛ ordie dicit. vbi hec tria magna sunt bonum est. vbi parua paruum: vbi nulla nullū: ꝛz oīs creatura ē aliq̃ bonuz: g̃ oīs creatura

Respondeo (habet hec tria. dōm: q' vestigiū inueniť ī creatura ꝑm q' ꝓsequtur esse pfectū a deo vt supra dictum est: vñ in his tñ simplr ē iñeire vestigiū que perfcā sunt in se: ꝛ hꝺ sūt tñ idiuidua in gñe subē: accītia āt non hñt eē nisi dependens a suba. vñ ēt in accītib⁹ nō ē vestigiū nisi ꝑm ordinē ad subam: ita q' accītia magis sint modi spēs et ordines subaz̄ q̃z ipsa hēant spēm modū ꝛ ordinē: nisi effective de⁹ dicat spēs modus ꝛ ordo accītium. Tñ cum ꝑm quodlibet accidēs addaī aliq̃ esse ipi subē: erit ꝑm illud eē aliquo mō ꝓsiderare vestigiū. vñ qō p̄mat illd accidēs p̄uat partes vestigy. s. modū spēm ꝛ ordinē q̃tū ad illd eē: sic pctñ qō p̄uat gr̃az dr p̄uatio mōi spēi ꝛ ordinis ꝑz eē gratuitū: nihilomin⁹ tñ manēt h tria ꝑz eē nāe.

Ad primū g̃ dō: q' ī superiori semp includiť virt⁹ inferiozis sicut ī ania etiā est ꝟtus nature: anima enim est natura ipius corporis qō per ipsam mouet ꝛ dat sibi eē nāle: ꝛ sup h̄ hz ꝑprias operationes suas: ꝛ iō cū silitudo imaginis seq̃t aiam ꝑm id q' intellectualis est: nō excludit ab ea rō veistgy que ꝓsequtur ipaz ꝑm q' nā q̃dā ē creata. ¶ Et silr ēt dōm ad scōz q' gr̃a gratū faciēs ꝑz id qō additur alys creaturis dicitur pfecta silitudo: non qdē simplr: ꝛz respcū aliaz̄ creataz̄ silitudinuz: ꝛz ꝑm id in quo cōicat cū alys creaturis hēt rōnem vestigy. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q' aliqd dr modificari aliquo duplr. vl formalr: ꝛ sic res dr modificari suo modo g in ipsa ē: vel effectiue: ꝛ sic oīa modificātur ab eo g modum reb⁹ ꝺponit: ꝛ hinc ē q' de⁹ dr effectiue modus oīuz rez̄: ꝑm h̄ g̃ dico q' modus creature non hz modū q̃ formalr modificeť: ꝛz modū modificātē effectiue: ꝛ ita ē in oīb⁹ alys p̄tib⁹ vestigy. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q' lux in se ꝓsiderata creata ē in nūero pōdere ꝛ mēsura cū hēat finitū eē ꝛ posse: sicut ꝛ alie creature: ꝛz respcū aliaz̄ creaturarū corpaliū hz indeterminatā vtutem eo q' per lucē oīa corpa aliq̃ modo informāt: ꝛ p ipsam oia corpa inferiora pficiūť in suis naturis: ꝛ h̄ accidit sibi inquātum ē forma vlis ꝛ p̄mi alterātis. s. celi: ꝛ p tanto nō dr in nūero. pōdere ꝛ mēsura eē creata. ¶ Ad vltimū dōm: q' charitas pōt duplr ꝓsiderari: aut ꝑm eē qō hz in subo: ꝛ h̄ modo modū hz ꝑm mensurā capacitatis recipientis: vel ex nā vel ex conatu. Aut ꝑm inclinatiōem in obm: ꝛ sic itelligitur nō hre modū: qz obm cū sit infinitum non ꝓportionatur volūtati nre: vñ nūq̃ tñ pōt amare deū q̃n amplius amandus sit ꝛ se amare velit.

¶ Expositio p̄me partis textus.

Nuisibilia q̃tū ad attributa q̃bus de⁹ in se pfect⁹ (Uirt⁹) ꝑm quā creaturas ꝓducit (Diuinitas) ꝑm q' creature recurrunt in ipm vt in finē (vel inuisibilia) Dicit q̃tum ad opera (Uirtus) q̃tuz ad pōm (Diuinitas) q̃tū ad eēntiā (Propter ex¶ Contra anglś p̄cessit hoiem: vt in ps. (cellentiā. Minuisti eum paulo. ꝛc̄. ¶ Dicēdū q' hō ꝛ angelus pñt triplr ꝓsiderari. Aut p relōnē ad finem: ꝛ sic sūt equales erūt. n. hoies sicut anglī ī celo. sic hr Math. xx. Aut q̃tū ad repatiōem dīnā: ꝛ sic hō maior ē āgelo inq̃tū humana nā assūpta ē ī vnitatē psone dine. Aut q̃tū ad vtrāq; nām in se. ꝛ sic nā angeli nobilior ē. ¶ Uel dōm: q' mūdus accipitur h̄ ꝑm q' ē ornētia visibiliū tñ: ꝛ ita inter creaturas mūdi q̃s hō excellit nō ꝓputatur anglś (Ex p petuitate ꝛc̄) Quia cā sp ē nobilior cāto. vñ si cātum est ꝑpetuū: oz q' cā p̄ma sit eterna: ꝛ sic de alys (Perfectissima pla) Pulchritudo consistit in duob⁹. s. in splendore ꝛ ptiū ꝓportione: vitas autē hz splēdoris rōnem: ꝛ equalitas tz locum ꝓportionis.

¶ Diuisio scōe partis textus.

Nunc vero iā ad eam ꝛc̄) In pte ista oñdit trinitatē psonaruz ꝛ vnitatē eēntie p silitudinē imagis: ꝛ diuidi tur in ptes tres. In p̄ma oñdit subam imaginis: in 2° oñdit ꝑm qd attēdatur imago. ibi. (Ecce g̃ mēs me.) in 3ª ex silitudie imagis ducit in trinitatē psonaz̄ ibi (Quapropter iuz̄ istā ꝓsideratiōem. Ecce g̃ mēs me) Dic igrit ꝑz qd attēdatur imago in mēte. ꝛ p̄mo assignat imaginem ꝑm potentias. 2° ꝑm habitus ibi (Pōt ēt alio mō) Circa p̄m tria fac̄. p̄mo ptes imagis assignat. 2° oñdit ī eis silitudinē triū psōaz̄. ibi (Hec igr tria) 3° oñdit dissilitudinem ibi (Uerūtñ caueat ꝛc̄.)

¶ Hec igr tria) Dic oñdit ī trib⁹ potētys assignatis silitudinē psonaz̄. Et p inducit ꝓbatiōem. 2° ponit dictoz manifestatiōem ibi (Mēs āt h ꝛc̄.) 3° excludit obiectio

nē ibi (Dic attēdēdū ē diligēter) Jn ꝑ duo facit. ꝑ oñdit silitudinē quo ad ꝓsonaꝝ distinctiõem ⁊ eēntie vnitatē. 2° q̄ ad ꝓsonaꝝ eq̄litatē: ibi (Eq̄lia ēt sūt) Quā eq̄litatē oñdit tali rõne. Quecūq3 se ĩcludūt ĩuicē sūt eq̄lia: ſz q̄libet dictaꝝ põꝝ capit aliā: ⁊ quelz capit oēs: ḡ q̄lz ē eq̄lis alteri: ⁊ q̄libz ē eq̄lis oīb⁹ sil: sic̄ ē de dīnis ꝓsonis: minorē ꝑbat ibi (Totāq3 meā me.) Et ꝑ de mēoria. 2° de itelligētia. ibi (Silr cū h̄ tria) 3° ō volūtate. ibi (Uolūtas ēt) Primū oñdit sic. Quicqd ē pñs mēorie illud ē ĩ memoria: ſz ipsa tota memoria ē sibi pñs: ḡ totā se canit. ¶ Itē qcqd itelligo ⁊ volo: scio me itelligere ⁊ velle: sed qcqd scio me itelligere ⁊ velle ē in memoria. ḡ qcqd itelligo ⁊ volo ē ĩ memoria. ḡ memoria capit se totā ⁊ inllcm ⁊ volūtatē. ¶ 2° ꝑbat idē de itelligētia h̄ mō. Oē quod nō ē ignotū ē in ītellectu: ſz qcqd ē volitū vl' intellectum vel ĩ memoria exīs ē nō ignotū. ḡ oē hꝺ est in ītellectū: intelligētia ḡ capit oēs tres. ¶ 3° oñdit idez de volūtate. Oē illud q̄ ꝯtoꝝ est ĩ volūtate mea q̄cūq3 opatione ꝯtoꝝ qꝝ volūtas ē vlis motoꝝ viriū: ſz oī eo quo volo vel itelligo vl' mēoroꝝ: ꝯtoꝝ. ḡ oē hꝺ est in volūtate mea: ⁊ sic volūtas capit oēs: q̄ facto ꝓcludit silitudinē ibi (Cū itaq3 ĩuicē). (Mēs āt ⁊c.) h̄ māifestat q̄daꝝ q̄ dixerat. Et ꝑ qūo accipiaꝝ mēs. 2° quō accipiaꝝ mēoria. ibi (Illō ēt sciendū). (¶ Dic attēdēdū) Dic remouet obiectiõez ꝫ illō qꝺ dcm̄ ē tres dictas pōs eē vnā eēntiā. Et ꝑ põit obz. 2° solutionē. ibi (Sz iā videdū ē ⁊c.) Obiectio āt sumit̄ ex duob⁹. Prio ex h̄ q̄ nulla ꝑpetas ē eēntia ei⁹ cui⁹ ē ꝑpetas: ſz põe sunt ꝑpetates nāles ipsi⁹ anīe. ḡ nō sūt vna essentia aīe. 2ª ponit̄ ibi (Et h̄ tria ⁊c.) Et sumit̄ ex hoc q̄ iste põe dicūt relatiue adinuicez: vñ ⁊ differūt adinuicē: ḡ miꝝ vr̄ qūo oīa pñt eē vna eēntia. (Uerūtm̄ ea) Dic oñdit dissilitudinē ⁊ diuidit̄ ĩ duas. ſm duas dissilitudines. 2° ibi (Rursus istas) (Pōt ēt alio) hic assignat imaginē ſm hīt⁹. Et ꝑ assignat ptes imagis. 2° ꝑbat silitudinē ibi (Hec autez tria) 3° ꝓcludit suam intentionem: ibi (Mēs itaq3 rōnalis) Oñdit āt silitudinē q̄tum ad tria. Primo q̄tū ad ꝓsonaꝝ distinctiõez in eēntie vnitate. 2° q̄tum ad ꝓsonaꝝ ꝓcessionē. ibi (Et est ipsa mēs) 3° q̄tū ad equalitatē ibi. (Nec minor est) Quā oñdit duplr primo qꝝ q̄ta ē mens tanta se intelligit ⁊ amat. 2° qꝝ h̄ tria mutuo se ĩcludūt ibi (Sunt ēt h̄ ⁊c.) Qō. III.

AD intelligētiam h⁹ partis duo q̄runtur. ꝑmo de subiecto imaginis. sc̄o de partibus imaginis enumeratis.

¶ Utꝝ tñ mens sit subm imaginis. I.

AD primum sic ꝓceditur vr̄ qꝺ non tñ mens sit subz imaginis. Augu. n. ostēdit lib. de tri. imaginē trinitatis in visu corꝑali ſz tria que necessaria sunt ad visionē. s. res exteriorꝫ imago ei⁹ in oculo ⁊ intentio videntis: que ista duo ꝓiungit: visus aūt corꝑis⁹ nō ptinet ad mentē. ḡ ⁊c. ¶ Item Da. assignat imaginē in libero arbitrio. qꝺ ēt nō vr̄ esse de ptinentib⁹ ad mentē. ¶ Itez Aug. imago trinitatis ibi querenda ē in aīa nr̄a quo nihil hz meli⁹. hec āt vr̄ esse rō supior ſm quā eternis cōtemplandis inheret: ḡ vr̄ qꝺ in rõne superiori sit imago. ¶ Item Dio. 4. cap. de di. no. angelus ē imago diuina. ḡ vr̄ qꝺ nō tñ in mente nr̄a sit imago.

Contra videtur qꝺ in nulla creatura sit imago. Imago. n. vt dicit Hyl. est rei ad rem coequãdam discreta et vnica silitudo: sed nulla res creata coequat creatorez: ergo in nulla creatura ꝑt imago creatoris ĩueiri.

Respondeo dōz qꝺ imago ĩ h̄ differt a vestigio: qꝺ vestigiū ē ꝓfusa silitudo alic⁹ rei ⁊ imperfecta. imago autem repñtat rem magis determinate ſm oēs ptes ⁊ dispões ptiū ex quib⁹ ēt aliquid de interioribus rei ꝓcipi põt: ⁊ ideo in illis tñ creaturis dr̄ esse imago dei que ꝓp sui nobilitatem ipm ꝑfecti⁹ imitãtur ⁊ repñtant: ⁊ ideo ĩ angelo ⁊ hoīe tñ dr̄ imago diuinitatis: ⁊ in hoīe ſm id qō est in ipso nobilius. Alia autez q̄ plus ⁊ minus participãt de dei bonitate magis accedũt ad rationem imaginis.

Ad primū ergo dōm: qꝺ Augu. in multis ostendit silitudinē trinitatis eē. sed in nullo eē perfectã silitudinē: sicut ĩ potentys mentis. vbi inuenit distinctio ꝓlubalis: ⁊ equalitas: ꝓstat enī illa tria in visu dcã non eē ꝓlubalia: ⁊ iō solum in mente ponit imaginē. ¶ Ad scām dōz qꝺ in libero arbitrio nō põt esse ꝑfcã silitudo cū nō inueniaꝝ ibi aliqua distinctio põꝝ: nec ēt ē excellētior pars aīe. cum sit tñ opatiua: ꝓstat aūt qꝺ cōtemplatiua nobilior est ꝓte opatiua. sed Dam̄. assignat ibi imaginem large vocans imaginem q̄cunq3 silitudinem: imitaꝝ autem liberū arbitrium inq̄tū est p̄mum p̄ncipiū suoꝝ opeꝝ nō potens cogi. ¶ Ad tertiū dicēdū qꝺ ratio supior inheret eternis cōtemplãdis inq̄tuz sūt regula ⁊ norma agendoꝝ: put. s. ex diuinis rõnib⁹ dirigimur in nostris opib⁹. vnde ibi nō est imago: ſz in illa ꝓte q̄ ē eterna ſm se ꝓtẽplatur. ¶ Ad q̄rtuz dōm: qꝺ imago trinitatis põt attendi triplr. Uel q̄tum ad expressam rem ñtatiõem dinoꝝ attributorum: ⁊ sic cum diuine bonitates copiosius effulgeãt in ãgelo q̄ in hoīe: angelus est expressior imago dei q̄ hō. vñ ēt signaculū dicit Ez. 28. ſm expõnem Grego. Uel q̄tum ad distinctiones personaꝝ: ⁊ sic expressior est similitudo ĩ hoīe q̄ in anglo: qz ĩ angelo siue põe sunt minus distincte. Uel inq̄tum ipe ⁊us est p̄ncipiū rerum: ⁊ sic imago inuenitur in homine: ⁊ non in angelo: inq̄tū vnus hō est p̄ncipium oīum hoīuz: sicut deus oīum reꝝ: ⁊ inq̄tū aīa est in toto coꝝpore tota sicut deus in mũdo. Sed qz ista representatio ē q̄tū ad exteriora: simplr ꝓcedendū est: qꝺ angelus magis est ad imaginem q̄ homo. ¶ Ad vltimū dōm: qꝺ imago inuenit̄ in filio ⁊ in creatura differenter: vt dicit Augu. sicut imago regis in filio ⁊ in denario. filius enī dei est ꝑfecta imago patris ꝑfecte representãs ipsum: creatura autem ſm qꝺ deficit a representatione deficit a perfecta ratiõe imaginis. vnde etiã dicit̄ imago: ⁊ ad imaginē: qō ō filio non dicit̄. ⁊ iō non opz qꝺ creatura simplr adequet creatorem. h̄ enim tñ veꝝ est de filio qui est ꝑfcã imago. sed sicut ſz quid representat vt imperfecta imago: ita ēt ſm quid coequat. Qō. IIII.

DEinde queritꝰ de partib⁹ imagis Et ꝑ de ꝓma assignatione. 2° de sc̄da. ¶ Circa ꝑmã querũtur qnq3. ꝑmo de ptib⁹ imaginis qd vnaq̄q3 sit: ⁊ q̄liter adinuicē differãt. sc̄o quo se hēant ad eēntiã. vtꝝ sint ipa eēntia aīe. 3° quo se hēant adinuicē vtꝝ. s. vna ex alia oriatur. 4° de ipsis per compationem ad obm. s. respectu cui⁹ obi attenditur ipsis imago trinitatis. qnto de ipis per compationem ad actuz. vtrũ. s. sp sint in suis actibus dicte potentie.

¶ Utrum memoria ptineat ad imaginem. I.

AD primū sic ꝓcedit̄. vr̄ qꝺ memoria nō ptineat ad imaginē: sic̄. n. dicit Aug. qō in aīa repies cōe cuz brutis ad sensualitatē ptinet: memoria āt ē cōis nobis ⁊ brutis. igr̄ cū imago non sit ĩ sensualitate: vr̄ qꝺ mēoria ad imaginē nō ptineat. ¶ Itē ois pō apprehēdēs determinatā tpis dr̄iam ptinet ad sensitiuā partē ⁊ nō ad intellectū: q ē vlium que abstrahunt

a quolibet tpe: ſz memoria ꝓcernit tempus ꝑteritū. g̃ nō pertinet ad intellectiuā ptē ī q̃ ē imago: ſed ad ſenſitiuā

¶ Item. iij° metaph̄. dr̄ a Com. q̄ nā intellectiua diuidit in intellectū ⁊ volūtatez. nec vllus vnq̄ ph̄s in intellectiua pte posuit memoriā q tī potētias aīe ꝓſideraverunt. ergo memoria nō ptinet ad imaginē.

¶ Jtē vr̄ q̄ nec intelligētia ptineat ad imaginē. ſm. n. Diony. diſtinguunt q̄tuor gradus entiū. ſ. intellectualia: rōnalia: ſenſibilia et ſimplr̄ exītia. hō āt nō ptinet ſub intellectualibus ſz ſub rōnalib⁹: cū igr̄ h̄ querat̄ qd ſit imago ſm q̄ eſt in hoie. vr̄ q̄ intelligētia ad imaginē non pertineat.

¶ Jtez pōe diſtinguunt p act⁹: ſed noſſe ⁊ intelligere nō differūt niſi forte ſicut hr̄e in hītu ⁊ intueri in actu ſm que nō diuerſificāt pōe: cum eiuſdē pōe ſit hr̄e hītū ⁊ elicere actum. g̃ intelligentia c⁹ act⁹ aſſignatur ītelligere nō eſt alia pō a memoria c⁹ act⁹ aſſignat̄ noſſe.

¶ Jtē vr̄ q̄ nec volūtas. volūtas. n. eſt p̄n̄ opatiuū: ſz imago q̄renda eſt in parte ſup̄ma q̄ eſt ſpeculatiua: ergo volūtas nō ptinet ad imaginem. Item Aug. Jmago eſt in pō cognoſcēdi: ſilitudo in pō diligendi. ſz volūtas nō ē pō cognoſcēdi ſz magꝫ diligendi: g̃ nō pertinet ad imaginē ſz ad ſilitudinē.

¶ ℙ. illud q̄ impat alys ⁊ mouet alia eſt pri⁹ eis. ſz voluntas mouet oēs pōs alias vt dicit Anſ. g̃ eſt prior q̄ memoria ⁊ intelligentia: ⁊ ita nō reſpondet ordini perſonaruꝫ iſta aſſignatio: cū volūtas ſpūi ſancto appropꝛietur.

Reſpondeo dīm: q̄ oīs ꝓpetas ꝓnis cētiā aīe ſm ſuā nām vocatur h̄ pō aīe: ſiue ſit ad opandū ſiue non: cū igr̄ nā aīe ſit receptibilis inq̄ntuꝫ hz aliquid de poſſibilitate: eo q̄ oē hīs eē ab aliquo ē polē in ſe: vt ꝓbat Auic. ⁊ nō ſit impſſa ꝛgano corpali: cū hēat opatiōem abſolutā a corpe. ſ. intelligere: ꝓſequit ipſaꝫ q̄daꝫ ꝓpetas vt impſſa retineat. vñ dr̄. 3° d anīa q̄ aīa ē loc⁹ ſpēr̄ ꝑter q̄s nō tota ſz intellectus: iſta g̃ vt⁹ retinēdi dr̄ h̄ pō memorie: vlteri⁹ q̄ aīa ē īmunis a materia ⁊ oīs talis nā ē intellectualis: conſeqtur vt id quod ī ipſa tenetur ab ea intelligatur: ⁊ ita p⁹ memoriam ſequitur ītelligētia.

¶ Jtē q̄ id qō ītelligit̄ accipit̄ vt ꝓueniens ītelligēti: iō ꝓſequit̄ volūtas q̄ tendit in ipm conueniens: nec pōt vltra ꝓcedere: q̄ voluntas eſt reſpcū finis cū eius obm ſit bonū: ⁊ rei perfectio nō extēdatur vltra finem. Et ſm h̄ ſunt tres pōe diſtincte abinuicē: mēoria intelligētia volūtas.

Ad primū g̃ dīm: q̄ memoria ſm q̄ h̄ ſumit̄ non ē cōis nobis ⁊ brut] : vt pz ex auctē phi inducta: q̄ ſola ītellectiua aīa ī ſe retinet q̄ accipit: ſz ſenſitiua ī ōrgano corpali.

¶ Ad 2m dīm: q̄ equocat̄ nomē memorie: memoria. n. ſm q̄ h̄ accipit̄ abſtrahit a q̃libet dr̄ia tpis: vt in lr̄a dr̄: q̄ ē p̄ſentiū ꝑteritoꝝ ⁊ futuroꝝ. vñ ſumit̄ h̄ ꝓ memoria q̄ ē pō ſenſitiue ptis: que hz ōrganum in poſtrema parte capitis: ⁊ eſt theſaurus intētionum ſenſibiliū cū ſenſu nō a ſenſu acceptaꝝ. vt dic̄ Aui.

¶ Ad 3m dīm q̄ phi accipiebant pōs illas tm̄ que ordinantur ad aliquē actum: ꝓpetas aūt retētiua ipſius anime nō hz aliquē actum: ſz loco act⁹ hz h̄ ipm q̄ eſt tenere: ⁊ iō de memoria ſic dcā nō fecerunt mentiōem inter pōs aīe.

¶ Ad 4m dōz: q̄ ſicut dicit Diony. 7° cap. de diuinis noīb⁹. nā inferior ſm ſuprēmū ſui attingit ī fimum nāe ſuperioris. ⁊ iō nā aīe in ſui ſuprēmo attingit infimuꝫ nature angelice: ⁊ iō aliquo mō ꝑticipat intellectualitatem in ſui ſummo: ⁊ q̄ ſm optimū ſui aſſignat̄ imago in aīa. ⁊ iō poti⁹ aſſignatur ſm ītelligētiā q̃ ſm rōnez. rō. n. nihil aliud ē niſi nā ītellectualis obūbrata. vnde ingrēdo cognoſcit ⁊ ſub ꝓtimo ⁊ tpe q̄ intellectui ſtatim ⁊ plena luce ꝓfertur. ⁊ iō dr̄ eſſe intellectus p̄ncipiorum ꝓriorum q̄ ſtatim cognitiōi ſe offerūt.

¶ Ad qntū dīm: q̄ intelligere ⁊ noſſe differūt: noſſe enī ē noticiā rei apō ſe tenere: ītelligere āt dicit ītueri: q̃uis aūt cuiuslibet pōe ſit tenere ſuū hītū ⁊ obm. h̄ tm̄ nō ē eaꝫ: niſi inq̃ntum ē ī eis vīrt⁹ memorie q̄ imediate ſeq̄t̄ eētiā nāe: ſicut vt⁹ prioris ſemp ē in poſteriori.

¶ Ad 6m dīm: q̄ volūtatis obm eſt bonū: bonū āt hz rōnem finis: finis āt ē ⁊ ꝓplatiōis ⁊ actionis: ⁊ iō volūtas nō tm̄ ſe hz ad ptē actiuam: ſz ēt ad ꝓtemplatiuā. vñ ptinet ad ſup̄maz ptem aīe.

¶ Ad 7m dīm: q̄ Aug. vocat large pōm cognoſcēdi ſiue q̄ ordinatur ad cognitiōem ſicut memoria: ſiue q̄ cognoſcit̄ ſic intelligētia: ſiue que cognitiōem ꝓſequitur ſicut voluntas pōm aūt diligendi noīat hīt⁹ gratuitos quib⁹ deum meritorie diligimus: ⁊ iō dr̄ q̄ hō per pctm̄ amittens dei ſimilitudinē abyt in regionem diſſilitudinis ſz nō amiſit imaginē.

¶ Ad 8m dīm: q̄ ſicut in artibus eſt q̄ illa que conſiderat finē impat ⁊ mouet artes conſiderātes ea q̃ ſunt ad finē: ſicut medic⁹ impat pigmentario vt ſupra dictū eſt. ita ēt ē in potentys aīe: volūtas. n. q̄ conſiderat finem mouet alias oēs pōs que ordinātur ad finem ⁊ iperat eis act⁹ ſuos. vñ q̃uis prior ſit in mouendo: non tm̄ ſequitur q̄ ſit prior in eē: ſicut etiam finis eſt vltimus ī eſſe: ⁊ tamen mouet efficientem.

¶ Utrum potentie anime ſint eētia eius. II.

Ad ſecundum ſic ꝓceditur: videt̄ q̄ eētia aīe ſit ſue pōe.

¶ Primo p h̄ qō dr̄ in lr̄a. iſta tria ſunt vna mēs: vna vita vna eētia.

¶ Jtē idem ē p̄n̄ eēndi ⁊ opandi: ſz aīa ē p̄n̄ eē cū ſit forma ſubalis corpis: g̃ p ſeipam ē p̄n̄ opationū: nō oz g̃ eē pōs medias.

¶ Item forma ſubalis nobilior eſt q̃ accidentalis: ſz forma accītalis facit opationes ſuas ſine alia qua vtute media: g̃ ⁊ forma ſubalis: ⁊ ſic idem qō prius.

¶ ℙ. mā pria eſt ſua pō: ſz ſicut ī mā eſt pō paſſiua ita in forma pō actiua. g̃ ēt forma eētialis eſt ſua pō actiua: et ſic idez qō prius.

¶ ℙ. oē illud qō nō ē de eētia rei ē accidēs: ſz ſenſus ⁊ rō q̃ ſunt pōe quedā nō ſūt accītia cuz ſint p̄n̄ dr̄iaꝫ ſubaliū. g̃ ſunt de eētia ipius aīe.

Contra ſicut ſe hz poſſe ad eē: ita ſe hz pō ad eētiaz: ſed in ſolo deo verū ē dicere q̄ ſuum eē ſit ſuum poſſe. g̃ in nullo alio ſua eētia ē ſua pō: ⁊ ita nec in aīa.

¶ ℙ. Oē agens qō agit p eētiaz ſuā ē agens p̄mum vt dicit Aui. c⁹ rō eſt: q̄ oē 2m agens agit inq̄ntū ꝑticipat aliquid. ⁊ ita agit p aligd additū eētie: ſz aīa nō eſt agens p̄m. g̃ nō ē agens p ſuā eētiā ſz p ſuā pōm. g̃ ſua pō non ē ſua eētia.

¶ ℙ. cū pfectio ⁊ pfectibilia ſint ꝓportiōata oz q̄ pfectibilia diuerſaꝫ ꝓportionū recipiant diuerſas pfectiones. ōrgana aūt corpis aīati diuerſa ſunt diuerſarum ꝓportionū in ꝓmixtione: g̃ diuerſimode perficiuntur ab aīa: nō aūt q̃tum ad eē: q̄ aīa cū ſit forma ſubalis dat vnū eē toti corpi. g̃ oz q̄ diuerſimode pficiant q̃tū ad perfectiōes ꝓſites eſſe ſm quas hūt diuerſas operationes. has aūt pfectiōes q̃ ſunt p̄ncipia opationum aīe. vocamus pōs. g̃ oz pōs aīe diuerſas eſſe ab eſſentia: vt

Reſpondeo (pote emanantes ab ipſa.

dīm: q̄ effcūs ꝓprius ⁊ imediatus oz q̄ ꝓportionet̄ ſue cāe. vñ oz q̄ in oīb⁹ illis in quibus p̄n̄ opatiōis ꝓprimū ē de gñe ſube q̄ opatio ſua ſit ſuba: ⁊ h̄ ſolū in deo ē: ⁊ iō ipe ſolus ē q̄ nō agit p pōm mediaz differentē a ſua ſuba. Jn oīb⁹ aūt alys opatio eſt accīs ⁊ iō oz q̄ primū p̄n̄ opatiōis ſit accīs: ſicut videm⁹ in corpib⁹ q̄ forma ſubalis ignis nullā opatiōez hz niſi mediantib⁹ q̃litatib⁹ actiuis ⁊ paſſiuis q̃ ſunt q̃ſi vtutes et pōe ipſius. Silr dico q̄ ab aīa cum ſit ſuba nulla opatio egredit̄ niſi mediāte pō: nec ēt a pō perfecta operatio niſi mediante hītu. De aūt pōe fluunt ab eētia ipſius aīe

quedã vt perfectiones partiũ corporis quax opatio efficit mediãte corpore vt sensus imaginatio ⁊ hꝺ: ⁊ q̃dã vt exñtes in ipsa aĩa quax opatio nõ idiget corpore: vt itellect⁹ volũtas ⁊ hꝺ. ⁊ iõ dico q̃ sunt accñtia: nõ q̃ sint cõia accñtia: q̃ nõ fluunt ex p̃ncipys spẽi sed cõsequunt̃ p̃n⁹ i diuidui: sed sic ꝓpria accñtia q̃ cõsequunt̃ spẽm originata ex p̃ncipys ipsius: nihil tñ sunt de integritate ipsi⁹ aĩe inquãtũ est totũ potẽtiale: hñs quãdã pfectionẽ põe que cõficitur ex diuersis viribus.

Ad primuz g̃ dõm: q̃ cũ dicit̃ tres põe sunt vna mẽs ⁊c. nõ est p̃dicatio eẽntialis sed totius ptãtiui de suis ptib⁹. vñ de potẽtys imaginis ꝓpriquius ⁊ p̃us p̃dicat mẽs: q̃ mentis inq̃tũ b⁹ sũt iste põe in q̃bus ꝓsistit itegritas imaginis: ⁊ min⁹ ꝓprie vita: q̃ tñ icludit potẽtias in gñali: q̃ sunt p̃n⁹ operuz vite. ⁊ adhuc min⁹ ꝓprie dñr vna eẽntia in q̃ fm id qõ ẽ eẽntia nõ icludunt̃ potẽtie nisi sic in origie: eo q̃ ab eẽntia oriunt̃ põe in q̃bus attẽdit imago. totũ. n. põle. q̃si mediũ ẽ iter integrale ⁊ vle. vle. n. adest cuilibz parti subiectiue fm esse ⁊ pfectã vtutẽ: ⁊ iõ ꝓprie p̃dicat̃ de pte sua: sz totũ itegrale nõ adest cuilz pti neq; fm eẽ neq; fm vtutẽ. nõ. n. totũ esse dom⁹ ẽ in pariete: neq; tota virt⁹: ⁊ iõ nullo⁹ p̃dicat̃ de pte. totũ aũt põle adest cuilibz pti fm se ⁊ fz aliqd virtutis: sz nõ fm pfectã: imo fz pfectã vtutẽ adest tñ supre me põe: ⁊ iõ p̃dicat̃ qdẽ sz nõ adeo ꝓprie sicut totuz vle. ¶ Ad z⁹ dõz: q̃ eẽntia ipsi⁹ aĩe est ẽt p̃n⁹ opandi: sz mediãte vtute. p̃ncipiũ aũt eẽndi ẽ imediate: q̃ cẽ nõ ẽ accidens. ¶ Ad tertiũ dõz q̃ forma accñtalis ẽ vtus alteri⁹ p quã pducit̃ opatio q̃ est effect⁹ ꝓportionat⁹ sibi sic cãe ꝓxime. forma aũt subalis nõ ẽ hꝺ mõ ꝓportionata opationi vt dictũ ẽ. ¶ Ad q̃rtũ dõz q̃ si p potẽtiã passiuã itelligat̃ relatio vel ordo mãe ad formã: tũc mã nõ ẽ sua põ: q̃ eẽntia mãe nõ ẽ relatio. Si aũt itelligat̃ põ fm q̃ est p̃n⁹ in gñe subẽ fm q̃ põ ⁊ act⁹ sunt p̃ncipia in q̃libz gñe. vt dr̃ in. 9. meta. sic dico q̃ mã ẽ ipsa sua põ: ⁊ hꝺ mõ se hz mã ꝓma q̃ est p̃mũ recipiẽs ad potẽtiã passiuã: sicut se hz ꝺs q̃ ẽ p̃mũ agẽs ad potẽtiã actiuã. ⁊ iõ mã ẽ sua põ passiua: sic ⁊ de⁹ sua põ actiua. oĩa aũt media hñt vtranq; potentiã participatiue. ⁊ põ mãe nõ est ad aliquã operatiõnẽ: sed ad recipiẽdũ tñ. ¶ Ad q̃ntũ dõz q̃ sensus fm q̃ est nomẽ põe nõ ẽ p̃ncipiũ h⁹ dr̃ie q̃ est sensibile: sz fm q̃ nominat nãm sensitiuam: ⁊ ita est de alys.

¶ Utrum vna potentia oriat̃ ex alia. III.

A tertium sic ꝓcedit̃. videt̃ q̃ vna põ nõ oriat̃ ex alia. Quecunq; n. sil'sũt vnũ ex altero nõ oriũt̃: sed oẽs põe sil'sũt in aĩa ex creatiõe: g̃ vna nõ oriũt̃ ex alia. ¶ ꝑ. oẽ accñs cãtur ex suo subo: sz vna põ nõ ẽ subz alteri⁹: q̃ accñs nõ ẽ subm accñtis. g̃ vna potentia non oritur ex alia.

Contra potẽtie determinant̃ fm act⁹: sz act⁹ vniuspõe sequit̃ nãliter ad actũ alteri⁹ põe: ⁊ originat̃ ex ipsa: sic̃ itelligere sequit̃ ad hꝺ q̃ est tenere notiti㠃. g̃ ita est ẽt in potẽtys. ¶ Si dicas q̃ ordo ẽ in actib⁹ rõne oboz ⁊ nõ rõne potẽtiaz in idẽ redibit: q̃ oba sunt pfectiones potentiaz ⁊ forme ipsaz: pfectio aũt proportionat̃ perfectibili: ⁊ sic idẽ qõ ꝓus.

Respondeo dõz q̃ ois numerositas q̃ descendit nãl'r ab aliq̃ vno. oz q̃ descẽdat fm ordinẽ: q̃ ab vno nõ exit nisi vnũ: ⁊ iõ cũ multe põe egrediant̃ ab eẽntia aĩe: dicim⁹ q̃ i potẽtys aĩe ẽ ordo nãlis: ⁊ cũ oẽs fluãt ab eẽntia: vna tñ fluit mediãte alia: ⁊ ide ẽ q̃ posterioz põ supponit i diffõne sui ꝓxẽ: ⁊ act⁹ posterioris depẽdet a ꝓxi. Si. n. diffiniam⁹ itellectuz diffinict̃ p suũ actũ g̃ intelligere ⁊ i diffõne act⁹ ei⁹ cadet act⁹ ꝓxis põe ⁊ ipsa põ. Opz. n. q̃ i diffõne h⁹ act⁹ g̃ ẽ itelligere cadat fantasma: q̃ ẽ obm ei⁹ vt in. 3° de aĩa dr̃. q̃ per actuz imaginationis repꝛesentat̃ itellectui. ⁊ hoc ẽt videm⁹ in accñtib⁹ corpoz: q̃ oĩa alia accñtia elementoz fluũt ab eẽntia mediantib⁹ p̃mis qualitatibus.

Ad primum g̃ dõz q̃ q̃uis sint sil'tpe: nihilominus tñ vna nãl'r ꝓxi ẽ altera. ¶ Ad z⁹ dõz q̃ accñs ex seipso nõ hz vtutẽ, pducẽdi aliõ accñs sz a suba põt vnũ accñs ꝓcedere mediãte alio: fm q̃ illõ p̃supponit̃ in subo: ⁊ ita ẽt accñs nõ põt eẽ p se subz accñtis: sz subm mediante vno accñte subyciat̃ alteri: pp q̃õ dr̃ superficies esse subiectum colozis.

¶ Utr̃ imago attendat̃ in potẽtys rõnalib⁹ respectu quozumlibet obiectoz. IIII.

A quartuz sic ꝓcedit̃. vr̃ q̃ imago attẽdat̃ in istis potentys respectu quozũlibz oboz. Potentia. n. ex nã põe se hz sil'r ad oĩa sua oba: sed p habit⁹ diuersos restringit̃ ad hec vel ad illa: cũ igit̃ assignatio ꝓme imaginis sit fz potẽtias nõ fz hĩt⁹. vr̃ q̃ sit respcũ q̃rũlibz obor̃. ¶ ꝑ. Aug. li. de tri. cũ in nã mẽtis hũane q̃rim⁹ trinitatẽ in tota q̃rim⁹ nõ sepantes actionẽ tpaliũ a cõtẽplatione eterno z: oĩa aũt obiecta vel sunt eterna vl'tpalia: g̃ respectu quozũlibet obiectoz attẽdit̃ imago.

Contra ad rõnẽ imaginis exigit̃ eq̃litas: sz nõ i oĩb⁹ obiectis iuenit̃ eq̃litas. nõ. n. q̃tũcũq; cog̃sco aliqd tñ volo illud. g̃ vr̃ q̃ nõ respectu oĩuz attẽdat̃ imago. ¶ ꝑ. fm istã assignationẽ imaginis itelligentia sequit̃ memoriã: sz in illis q̃ p acquisitionẽ cognoscimus ex itelligẽtia sequit̃ memoria. g̃ vr̃ q̃ ista assignatio imaginis nõ attẽdit̃ respectu quozũlibz obiectoz.

Respondeo dõz q̃ sic̃ dcñ ẽ imago dic̃ exꝑssam repñtationẽ. Exꝑssa aũt repñtatio ẽ in ipsis potẽtys pp gnaz. quoz duo se tenẽt ex pte ipsius aĩe. s. cõsubalitas ⁊ distictio potẽtiaz. ⁊ iõ se hñt idifferẽter respectu q̃rumlibet oboz. Alia vo tria. s. eq̃litas ⁊ ordo ⁊ actualis imitatio respiciũt obiecta. vñ se hñt diuersimode respectu diuersoz obiectoz: põt aũt attẽdi in potẽtys aĩe duplex eq̃litas. s. põe ad potẽtiã ⁊ põe ad obiectum. ⁊ hꝺ z° eq̃litas saluat̃ hic diuersimode respectu diuersoz obiectoz. in illis. n. q̃ per habitũ acq̃sitũ discunt̃ nõ seruat̃ ordo vt dcñ est: q̃ itelligẽdi ex⁹t⁹ ꝓcedit actuz memorãdi: ⁊ itez nõ est ibi actualis repñtatio ipsi⁹ trinitatis: fz q̃ itẽdit illis obis q̃ nõ exꝑmũt trinitatẽ. fuat̃ ãt ibi eq̃litas q̃dã. s. põe ad potẽtiã. q̃ q̃cũq; ꝓhẽdũt̃ vna põ ꝓhẽdunt̃ alia: nõ q̃ qcqd itelligim⁹ simpl'r velim⁹: sz aliq̃ mõ i volũtate sũt inq̃tũ volum⁹ nos ea itelligere: sz nõ fuat̃ eq̃litas põe ad obm: q̃ res corpales sũt i aĩa nobiliori mõ q̃ in seipsis: cũ aĩa sit nobilioz eis. vt dic̃ Aug. Si ãt ꝓsiderent̃ iste põe respectu h⁹ obi qõ ẽ aĩa: sic saluarent̃ ordo: cũ ipsa aĩa nãl'r sit sibi pñs. vñ ex notitia procedit itelligere ⁊ nõ ecõuerso: fuat̃ ẽt eq̃litas põe ad potẽtiã simpl'r: q̃ q̃tũ se itelligit tñ se vult ⁊ diligit: nõ sic̃ in alys q̃ velit se tñ itelligere sz simpl'r. fuat̃ ẽt ibi eq̃litas põe ad obm: fuat̃ ẽt ibi actual'imitatio ipsius trinitatis. inq̃tũ. s. ipa aĩa ẽ imago exꝑsse ducẽs i deũ. Si ãt cõsiderent̃ respectu h⁹ obi q̃ ẽ de⁹: tũc fuat̃ ibi actual'imitatio. maxie ãt seruat̃ ordo: q̃ ex memoria ꝓcedit intelligẽtia eo q̃ ipse est per eẽntiã in aĩa ⁊ tenet̃ ab ipsa nõ per acq̃sitionem: seruat̃ ẽt ibi eq̃litas potẽtie ad potẽtiã simpl'r: sz nõ potẽtie ad obm: q̃ deus est altioz q̃ sit aĩa. vñ dico q̃ imago quodãmõ attẽdit̃ respectu quozũlibet obiectoruz. veri⁹ aũt respectu sui ipsi⁹: ⁊ verissime respectu hui⁹ obiecti qõ ẽ deus: nisi tñ q̃ deest eq̃litas potẽtie ad obz q̃ ẽt nõ multum facit ad imaginem.

Ad primū ḡ dōz: q̄ q̄uis ista assignatio imaginis attēdat ſm pōs absolute: nihilominus tñ ꝑcipue attēdit ſm id qō ē altissimū in eis. ⁊ h̄ ē respectu eoꝝ oboꝝ q̄ p sui eēntiā sunt in aīa. ¶ Ad 2m dōm q̄ Aug. vult q̄ respectu q̄rumlibz oboꝝ sit aliq̄ mō imago: sz ꝑcipue respectu hⁱ obiecti q̄ ē deⁱ ⁊ qō ē aīa. ipse.n. in multis regrit filitudinē trinitatis: vt ad pfectā imaginez deueniat. ¶ Ad aliud pz respōsio p ea q̄ dicta sunt.

¶ Utruz potētie rōnales sint semp in actu respectu obiectoꝝ in qbⁱ attēdit imago. V.

Ad quintum sic ꝓceditur. vī q̄ iste pōe non sp sint in suis actib⁹ respectu hoꝝ oboꝝ in qbⁱ ꝑcipue attē dit imago. Dic.n. pḥs q̄ vna pō exīte i actu altera abstrahit ab actu suo: sz iste tres sūt diuerse pōe. ḡ ipole est q̄ qlibz sp sit in suo actu respectu cuiuslibz obi. ¶ Itē pḥs dic q̄ nō ꝓtingit mlta sil' itelligere: sz aīa q̄z itelligit q̄dā alia. ḡ tūc nō itelligit sil' scipaz ⁊ deū. ¶ Itē ad⁹ q̄ aīa itelligat vel videat ꝑz Aug. regrit itētio cogscētis p quā spēs cogscibilis in rē ōducat: sz q̄z aīa itelligit ex itētiōe se itelligere: cū igit nō ꝑcipiam⁹ nos itelligere sp aīaz ⁊ deū: vī q̄ itellect⁹ noster nō semp sit i actu respectu bonum obiectoꝝ.

Contra pḥs dic 3° de aīa: q̄ itellus agēs sp itelligit: maxie aūt h̄ vī respectu eoꝝ q̄ sp sibi sunt pñtia: sicut ania ⁊ deⁱ. ḡ videt q̄ intellect⁹ hoꝝ respectu semp sit in actu. ¶ p̄. dic Augu. q̄ qcqd est in memoria mea illud memini: sz ania ⁊ deⁱ semp est pñs memorie. ḡ memoria sp ē in actu eoꝝ: ⁊ sil'r est in alys.

Respondeo dōz q̄ ꝼz Aug. dr̄nt cogitare discernere ⁊ itelligere. Discerneī ē cognoscere rē p dr̄iaz sui ab alys. Cogitare āt ē ꝯsiderare rē ꝼz ptes ⁊ ꝓpetates suas. vñ cogitare dr̄ q̄si cogitare. Intelligere āt dic nihil aliō q̄z simplicē ituitū itells in id qō si bi ē pñs itelligibile. Dico ḡ q̄ aīa ñ sp cogitat ⁊ discernit de deo nec de se: q̄z sic qlibz sciret nāl'r totā nām aīe sue: ad qō vix magno studio puenit: ad talē. n. cognitionē nō sufficit pñtia rei q̄libet mō: sz oz vt sit ibi in rōe obi: ⁊ exigit itentio cogscētis: sz ſm q̄ itelligere nihil aliud dic q̄z ituitū: q̄ nihil aliud est q̄z pñtia itelligibil' ad itellz q̄cūq̄ mō: sic aīa sp itelligit se ⁊ deū ideterminate: ⁊ ꝯsequt q̄dā amoꝝ ideterminat⁹. Alio tñ mō ꝼz pḥs itelligit q̄ aīa sp se itelligit: eo q̄ oē qō itelligit nō itelligit nisi illustratū lumīe itells agētis: ⁊ receptū in itellectu poli. vñ sic in oi coloze vī lumē corpale: ita in oi itelligibili vī lumē itells agētis: nō tñ in rōne obi: sz in rōne medy cognoscendi.

Ad primū ḡ dōz q̄ h̄ ē itelligēdū q̄n pōe opantur circa diuersa oba. tē. n. vna ipedit aliā in actu suo: vl' ex toto retrahit: sz q̄n ordinant⁹ ad idē obz tunc vna iuuat aliā: sic illud qō videm⁹ facilius imaginamur. ¶ Ad 2m dōm q̄ pḥs loquit⁹ de itelligere ſm q̄ est opatio intellect⁹ ꝯpleta distinguētis vel cogitātis: ⁊ non ſm q̄ h̄ sumit⁹ itelligere. ¶ Ad 3m dōz sil'r q̄ itētio itelligētis nō regrit⁹ ad tale itelligere: sic dcm̄ ē.

¶ Utr be ptes imaginis mēs notitia ⁊ amoꝝ differant ab alys partibus. Qō. V.

Deinde queritᵉ de alia assignatiōe imaginis. s. īnte notitia amoze. ⁊ vī q̄ ista non differat a ꝓdcā: si dr̄ q̄ ista assignatur ſm habitus illa ſm pōs. Imago.n. attēdit i aīa ꝑcipue respcū hⁱ obi qō ē aīa: ⁊ hⁱ obi qō ē deⁱ: sz aīa nō cognoscit seipaz tali mō cognitiōis de q̄ h̄ logmur mediāte hitu: sz p sua eēntiā. ḡ nō vī q̄ ꝼz aliq̄s habit⁹ assignet⁹ imago. ¶ p̄. nll⁹ hit⁹ ē ꝯsubal': cū oīs hit⁹ sit accūs: sz notitia ⁊ amoꝝ sūt ꝯsubales ipsi mēti vt h̄ dr̄. ḡ nō sūt habit⁹. ¶ Itē mēs supi⁹ fuit accepta nō ꝑ habitu: sz ꝑ potētiaꝝ subo: cū igit⁹ codē mō notificet⁹ h̄ sic supza a magro. s. ꝑ eo qō i aīa est excellēti⁹: vī q̄ nō sit habit⁹: ⁊ ita hec assignatio nō ē ſm habit⁹. ¶ p̄. ꝯstat q̄ habit⁹ nō opaī: sz ē pn̄m opandi: cū igit⁹ h̄ dicat q̄ mēs nouit se ⁊ amat se: vī q̄ non sumaī ꝑ habitu.

Contra cuilibz pōe rñdet sū⁹ hit⁹. si igit⁹ mēs nō sit habit⁹ sz ipsa eēntia anime ſm q̄ h̄ sumit⁹ erunt. 4. ptes imaginis. s. mens: ⁊ tres habit⁹ triū potentiarū ⁊ ista nō representabunt trinitatem.

Respondeo dōz q̄ mēs multiplr dr̄ ſm q̄ṡdam. Qñq̄z. n. dr̄ ipsa nā intellectiua: sicut Diony. vocat angelos dīnas mētes. Qñq̄z dr̄ ipse itellus examinās res ſm q̄ mens dr̄ a metioꝝ metiris: ⁊ iuxta h̄ ēt supza sumit⁹ q̄ mēs ē supioꝝ ps aīe. Qñq̄z dr̄ ꝑ memoria a reminiscēdo dcā. ⁊ ita dñt q̄ sumit⁹ h̄. vñ dicunt q̄ mēs h̄ sumit⁹ ꝑ hitu memozie: ⁊ notitia ꝑ hitu itelligentie: ⁊ amoꝝ ꝑ habituvolūtat⁹. ¶ Sz q̄z ista opio ñ ꝓcedit ſm magr⁹ itētionē ⁊ nimis extorta ē. iō alr dōz ē q̄ mēs sumit⁹ h̄ sic ⁊ supza ꝑ ipa supioꝝ pte anie q̄ ē subz ꝓdicte imaginis: ⁊ notitia ē hit⁹ memozie: ⁊ amoꝝ habit⁹ volūtatis: ⁊ ita h̄ assignatio sumit⁹ ſm eēntiā ⁊ hit⁹ ꝯsubales: ꝓdicta aūt ſm potētias. vñ in ista nō ē tāta ꝯformitas sic i ꝓdicta: nec ita ꝓꝑa assignatio: pp qō ēt vltimo ponit⁹.

Ad primū ḡ dōz q̄ ad eē habit⁹ itellectiui duo cō currūt. s. spēs itelligibil' ⁊ lumē itellus agētis: qō fac eā itelligibilē in actu. vñ si aliq̄ spēs eēt q̄ i se bret lumē: illud bret rōnē hit⁹: q̄tū ptinet ad h̄ q̄ eēt p̄n̄m act⁹: ita dico q̄ qñ ab aīa cognoscit aligd qō ē in ipa nō p sui silitudinē: sz p suā eēntiā: ipsa eēntia rei cognite ē loco hit⁹. vñ dico q̄ ipsa eēntia aīe ꝓut ē nota a seipsa hz rōnē hit⁹: ⁊ sumit⁹ h̄ notitia māl'r ꝑ re nota. ⁊ sil'r ē dicēdū de amoze. ¶ Uñ ēt pz solo ad 2m. qz hit⁹ isti erunt ꝯsubales cū ipsa suba sint aīe: nec sunt ibi aly hit⁹. si autē dicerem⁹ q̄ p notitiā ⁊ amozē significant⁹ act⁹ ⁊ nō hit⁹ plani⁹ ēēt: ⁊ tūc dr̄ent ꝯsubales: sic ⁊ de potētys supza dictū ē. ¶ 3m ⁊ q̄rtuz ꝓcedim⁹. ¶ Ad 5m dōz q̄ hit⁹ ē p̄n̄m elicitiuū opōnis. vñ qz memoria nō hz p se actū q̄ sit simplr opatio nō rñdet sibi aligs habit⁹ sz eodē habitu. s. notitia memoria ⁊ itelligētia reducunt⁹ in vnā opōnē.

¶ Expositio secunde partis textus.

Aequā sit pti. per gratiaz. Imago tñ dei p.) ꝺ ps. Dñe in ciuitate tua. ima. ipsoꝝ tē. ¶ Dōz q̄ sic dic glo. super illud ps. Signatū ē tē. Triplex ē imago dei in hoīe. s. creatiōis q̄ ē rō inq̄tū approp̄inq̄t ad imitatiōnē diuine itellectualitatis ⁊ dr̄ imago ꝑ modū q̄ trūc⁹ in corpalib⁹ pōt dici imago. ¶ Itē alia ē imago silitudis q̄ ꝯsistit in distinctiōe potētiaꝝ repñtantiū trinitatē psonaruz. ⁊ hec assimilat imagini in corpalib⁹ ſm q̄ distincta est ꝑ rōnes ptiū. ¶ Itē est imago recreatiōis q̄ ꝯsistit in habitib⁹ gratuitis ⁊ actu imitat deū: ⁊ hec assilat imagini in corpalib⁹ q̄tū ad colozes ⁊ alia q̄ imaginē decorat: ⁊ sic dcā imago nō remanet post pctā. sz alys duob⁹ modis (¶ Quo capar) vī falsū. Dē. n. qō capit aligd ē maius vel eāle sibi. sic Aug. arguit de potētys mutuo sese capiētib⁹. ḡ vī q̄ mēs nra non possit cape deū. ¶ Si dicas q̄ dr̄ cape inq̄tū deⁱ ē in aīa: cū ipse sit in q̄libz creatura ꝑ eēntiā pñtiā ⁊ pōz: vī ēt q̄ creature īsensibiles capiant deuz. ¶ Ad qō dōz q̄ mēs nra dr̄ cape deū sic pfectibile suā pfectionē. obiectū. n. opatiōis aliquo mō est pfectio opantis. mens aūt nra hz opationē circa deū p cognitionem ⁊ amozez: quā nō hñt creature irrōnales. ⁊ iō capit⁹ a mente sic a pfectibili: nō tñ sic a pfectibili ꝓportionato ⁊ iō nō cōprehendit⁹ sz attingit⁹. vñ nō segt⁹ q̄ adequet⁹.

Memoria ꝺo ꝺr ad aliqd non ꝑm esse sed ꝑm dici. (Ad seinuicez refe.) ꝟ falsuz ꝙ memoria non ꝺr ad voluntatem. ¶ Ꝺöz ꝙ ꝗtuis nō dicaꝫ ad eā sub noīe volūtatis: tñ referꝫ ad eā inꝗtū voluntas ē memorabilis. ¶ Uel ꝺöm ꝙ referunꝫ adinuicē ꝑm relationē oziginis inꝗtū vna hz nālē ordinē ad aliā vt ꝺcm̃ est. (Totūqz tē.) Ur male dicere: qz totū ꝺr respectu ptiū. pōe. n. anīe nō hñt ptes cū sint simplices. ¶ Ꝺöz ꝙ ē duplex ꝗtitas. s. molꝫ vel ꝺimensiua. z hꝺ totalitas attendiꝫ respectu ptiū in ꝗs diuidiꝫ. est ēt q̄dā ꝗtitas vtutis cuiꝰ totalitas attendiꝫ respectu obozꝫ: z talꝫ est totalitas in potentys aīe. ¶ Itē ꝟ ꝙ vna nō sit eq̄lis in oibꝰ: qz oē totuz est maiꝰ sua pte. ¶ Ꝺöz ꝙ ẞ vez est de totalitate quātitatis. Ꝺimensiue vel nūeral'q̄ einsdez rōnis sunt z nō de totalitate ꝗtitatis vtual'. pōt. n. contingere ꝙ vna vtꝰ pōt in tot oba quot alie plēs. q̄rū q̄libz in oīa illa oba pōt: tñ vna eaꝫ nō tot modis pōt in illa obiecta sicut alia.

¶ Hic queritur vtrum concedendum sit ꝙ deꝰ se genuerit. Distinctio. IIII.

Hic oꝛitur qō satis necessaria. Constat z irrefragabiliꝛ vezꝫ ē ꝙ deꝰ pr̃ genuit filiū. Ꝺō q̄ritur vtꝛ ꝛceden dū sit ꝙ deꝰ genuit deū. Si. n. deꝰ genuit deū vr̃ ꝙ aut se deū aut aliū genuerit. Si vero aliū deū genuit nō ē tñ vnꝰ deꝰ. ſi aūt seipm̃ deū genuit aliqua res seipam genuit. Ad qꝺ rñdētes dicimꝰ sane z catholice cōcedi: ꝙ vnꝰ vnū genuit: z ꝙ deꝰ deū genuit: qz deꝰ pr̃ deū filiū genuit. In ſym bolo quoqꝫ ſcriptū ē: lumē de lumīe deū verū de deo ꝛo. Qꝺ ꝛo addiꝫ. ergo genuit se deuz vel aliū deū: neutrū ꝛcedendū eē dicimus. Qz aliū deū nō genuit manifestū ē: qz vnꝰ tñ deus est. Qz aūt seipm̃ nō genuit: oñdit Aug. i li. primo de tri. dicēs. Qui putāt eiꝰ potēcie eē deū vt seipm̃ ipse genuerit: eo plus errāt ꝙ nō solū deꝰ ita nō est: ſz nec ſpūalis nec coꝛpalis creatura. nulla. n. res ē q̄ seipam gignat vt sit: z iō nō est credēdū vel dicēdū ꝙ deꝰ genuit se.

¶ Alia questio de eodem.

Sed adhuc opponunt garruli rōcinatoꝛes dicētes. Si deꝰ pr̃ genuit deū: aut genuit deū q ē deꝰ pr̃: aut deuz q nō ē deꝰ pr̃. Si genuit deū q nō ē ꝺs pr̃: ꝙ ꝺs ē q nō ē ꝺs pr̃: nō ꝙ tñ vnꝰ ꝺs est. Si ꝛo genuit deū q ē deꝰ pr̃: ꝙ genuit seipm̃. Ad qꝺ rñdemꝰ ꝺterminātes illā ꝓpōnez q̄ sic ꝓpōnit. Si ꝺs pr̃ genuit deū aut deū q ē ꝺs pr̃: aut deū q non ē ꝺs pr̃. ẞ. n. sane z prāue itelligi pōt: z iō rñdē dū ē ita. Deꝰ pr̃ genuit deuz q ē ipse pr̃: ẞ dicimus eē falsū: z ꝛcedimꝰ alterā. s. genuit deū q nō ē pr̃: nec tñ genuit alterū deū: nec ille q genitus est aliꝰ ꝺs ē ꝗ pr̃. ſz vnꝰ ꝺs cuz pr̃e. Si ꝛo addiꝫ: gēnit deū q nō ē ꝺs pr̃. ẞ distiguimꝰ: qz duplr̃ ꝓt itelligi genuit deū q nō ē ꝺs pr̃. s. deū filiū: q filiꝰ ñ ē pr̃ q ꝺs ē: ẞ sensus verꝰ ē. Si ꝛo itelligaꝫ sic: genuit deū q nō est ꝺs pr̃. i. q nō ē ꝺs q est pr̃. ẞ sensus falsus ē. Unus. n. z idem ꝺs ē pater z filiꝰ z ſpūs sanctꝰ: z ecōuerso pr̃ z filius z ſpūs sanctus est vnus deus.

¶ Opinio quoꝛūdā dicētiū tres ꝓsonas eē vnū deum vnā ſubam. ꝗz nō ecōuerso. s. vnū deum vel vnā ſubaz eē tres ꝓsonas.

Quidā tñ aduersarij veritatis ꝛcedūt patrē filiū z ſpūz ſcm̃: siue tres ꝓsonas eē vnū deū vnā ſubaz: ꝗz nolūt cō cedeꝛ vnū deū siue vnā ſubaz eē tres ꝓsonas: dicēres ſubaz ꝺinā ꝑdicari ꝺ tribꝰ ꝓsonis: nō tres ꝓsonas ꝺ ſuba ꝺina. Fides aūt catholica tz ac ꝑdicat z tres ꝓsonas eē vnū deū vnā ſubaz siue eēntiā siue ꝺinā nāz: z vnū deū siue eēntiā ꝺinā eē tres ꝓsonas. Uñ aug. i primo li. ꝺ trinitate ita ait. Recte ipse ꝺs trinitas itelligiꝫ btūs z solus potēs. Ecce ꝗz exꝑsse dixit ipse ꝺs trinitas: vt oñderet z ipz deū eē trinitatē: z trinitatē eē ipz deū. Itē i eodē. In verbis illis ingt apl̃i: qbꝰ ꝺ aduētu xꝑi agēs dicit. quē oñdet btūs z solus potēs rex regū z ꝺns ꝺnantiū: q solus hz imoꝛtalitatē z tē. nec pr̃ ꝓpꝛie noiatꝰ est nec filiꝰ nec ſpūs ſcūs: ꝗz solus z btūs potens. i. vnꝰ z solus ꝺs verꝰ qui est ipa trinitas. Ecce z ẞ apte dicit vnū solū vezꝫ deū esse ipaz trinitatē: z ſi vnꝰ ꝺs ipa trinitas est. ꝙ vnꝰ ꝺs est tres ꝓsone. Idē in li. v. de tri. Non tres deos ꝗz vnū deū dicimꝰ esse ipaz ꝑtātissimā trinitatez. Idez in li. ꝺ fide ad petrū i exꝑne ſymboli. Satis est xꝑiano rex creatuꝛe cāz visibiliū siue iuisibiliū nō nisi bonitatez credere creatoꝛis: q est ꝺs vnꝰ z verus: nullāqz eē nāz q̄ nō aut ipse sit aut ab ipso: eūqz eē trinitatem patrez. ſ. z filiū z ſpūm ſcm̃. Itez Aug. in sermone de fide. Credimꝰ vnuz deuz vnā eē ꝺiuini nois trinitatē. Idē in li. vi. ꝺ trinitate. Dicimus deū soluz esse ipaz trinitatē. Ecce his z alīs plibꝰ auc̃toꝛibꝰ euidēter oñdit ꝺöz esse z ꝛcedendum ꝙ vnꝰ ꝺs est trinitas: z vna ſuba tres ꝓsone: sic̃ econuerso trinitas ꝺr esse vnus ꝺs: z tres ꝓsone dicunt̃ vna substātia.

¶ Redit ad premissam questionem. s. an deus pater se deum an alium genuit deum.

Nunc ad premissaz questionez reuertamur: vbi querebaꝫ an deus pater genuerit se deum an aliuz deuz. Ad qꝺ dicimus neutrum foze concedēdum. Dicit tamen Augu. in epistola. ad maximum ꝙ deus pater se altez genuit bis verbis. Pater vt haberet filium de seipso

non minuit seipsum: sed ita genuit de se alterū se: vt totus maneret in se: ⁊ esset in filio tātus: quātus ⁊ solus. Qó ita intelligi pōt. i. de se alterū a se genuit: nó vtiqz alterū deū ꝛ alteram psonā: vel genuit se alterum. i. genuit alterū q est hoc qó ipse. Vnaz ⁊ si alius sit pater q̄ filius: non est tamen aliud: sed vnum.

¶ Diuisio textus.

POstquā ꝓbauit trinitatez psonaꝝ in vnitate essentie auctatibus: rōnibus: ⁊ similitudinibus. Hic incipit ōtermiare qōnes incidentes circa p̄determinata. Diuidit aūt in ptes duas. cū. n. psonaruz trinitas distinguat̄ p ꝓcessionem vni⁹ psone ab alia. in p̄ma monet qōnes circa hāc ꝓcessionez q̄tū ad supposituz ⁊ terminū. in scōa q̄tuz ad p̄n̄. 6ª distictiōe. ibi (Queri solet vtrū pr̄.) Sciendū est aūt q ꝛ magr̄ moueat has qōnes de gñatiōe filij a pr̄e: tū eedē qōnes p̄t fieri de ꝓcessione spūs sancti. ⁊ silr determinant̄. Prīa aūt ps diuidit̄ i duas. in p̄ª ingrit vtꝝ noīa eēntialia ꝓcreta possint significari vt suppositū act⁹ gnātiōis vel vt termin⁹. in zª ingrit de noīb⁹ eēntialib⁹ in abstractiōe significātib⁹. 5ª distictiōe. ibi. (Post B q̄rit̄ vtꝝ ꝛc.) De psonalib⁹. n. nō ē dubiū suppositā distictiōe psonaꝝ p act⁹ notiōales. Prīa in duas. in p̄ª ōtermiat qōnē. in scōa obycit ꝛ ōtermiata. ibi (Nūc ad p̄missa) Circa p̄mū ingrit vtꝝ hec sit vā. de⁹ genuit deū. ⁊ diuidit̄ in ptes duas ſm q ꝛ duab⁹ vys ex ista ꝓpōne ꝓcedit. scōa icipit ibi. (Sz adhuc opponūt) Que diuidit̄ i duas. In p̄ma ponit ꝓcessuz ex dicta ꝓpōne ad ipole ⁊ soluit: ⁊ qz in sua sol̄one supponit q nomē psonale possit p̄dicari de eēntiali: vt dicat̄. de⁹ ē pr̄. ideo in scōa excludit errorē ꝛdicentiū p multas auctates. ibi. (Quidam tamen veritatis.) Qō. I.

AD intellectū hui⁹ ptis de duob⁹ q̄rit̄. p̄ de dīna gnātiōe. zº ō diuina p̄dicatiōe. ¶ Circa p̄m tria q̄runt̄. p an i dīnis sit gnātio. zº supposito q sit. an hec sit vera. deus genuit deum. Tertio de alys locutiōib⁹ que ex ista littera concluduntur.

¶ Utrum generatio sit in deo. I.

AD primum sic ꝓcedit̄. vī q ꝛ in deo ñ sit gnātio. Heneratio. n. ē spēs mutatōis ꝛ phz: sz a deo remouet̄ mutatio. Jacobi. i. apud quez nō est ꝛc. g̃ nec gnātio. ¶ P. quāto creature sūt nobiliores magis accedūt ad dīnā silitudinē: sz i creaturis nobiliorib⁹ nō iuenit̄ gnātio sic in angel'⁹ i corpib⁹ celestib⁹: sed tū in inferiorib⁹. g̃ vī q nec in deo inueniat̄. ¶ Itē vbicunqz est gnātio ops q sit aliqd in genito cōicatū a gnāte: sed p illud q sibi a gnānte cōicat̄ nō distinguit̄ a genrante. g̃ oz ibi esse aliqd aliud per qō ab ipso distinguat̄: cū oē genitū a generante distictū sit. g̃ omne qō generat̄ est cōpositū: cū sit ibi aliqd ⁊ aliquid. sed in deo nō est cōpositio. ergo nec gnātio. ¶ Itē gnātio ē act⁹ medius inter generantē ⁊ genitū: sz inter p̄rem ⁊ filiū nō ē aliquid mediū. g̃ videt̄ q nō sit ibi generatio.

Contra Isa. vlti. Ego q gnātōez tribui ꝛc. ¶ Itē oē qō cōicat se: cōicat se rone act⁹ q ē in ipso: qz pō nō agit nec cōicat se: sz diuīa eēntia ē p̄m⁹ ⁊ pur⁹ act⁹. g̃ vī q sūme cōicet se: sz nō cōicat se sūme in creaturis: cū non terminet̄ in eandē naturam talis cōmunicatio. ergo videtur q cōmunicet se per generationē in filio. hec enī est maxima cōmunicatio.

Respondeo dōm q gnātionē eē in dīnis rōne efficaciter ꝓfirmari non pōt: sic̄ supra dictū est. sed auctate ⁊ fide tenet̄. vñ simplr ꝓcedēdū est gnātionē eē in dīnis. ¶ Sciēdū tī ē q cū ois pfectio sit in deo ⁊ nulla iperfectio: qcqd pfectionis iuenit̄ in creatura de deo dici pōt q̄tum ad id qō est pfectionis in ipsa omni remota iperfectione. Si aūt nomē iponit̄ ab eo qō iperfectionis est. sic̄ lapis vel leo: tūc dr̄ de deo symbolice vl metaphorice. Si aūt iponit̄ ab eo qō est pfectionis dicit̄ ꝓprie: q̄uis ꝛ modū eminētioꝛē. Dicit aūt nomē iponi ab eo qō est q̄si dr̄ia cōstitutiua ⁊ non ex rōne generis: ⁊ iō q̄cunqz aliqd ſm suum genꝰ dicit iperfectionez: ⁊ ſm dr̄iam pfectionē iuenit̄ in deo q̄tuz ad rōnē dr̄ie: ⁊ nō q̄tuz ad rōnē generis. Sicut scia nō est in deo q̄tum ad rōnē habitus vel q̄litatis: qz sic hz rōnē accītis: sz solum ſm id qō cōplet rōnē scie. s. cognoscitiuuz certitudinaliter aliquoꝛ. Silr dico q si accipiam⁹ genus generationis ſm q ꝛ iuenit̄ in iferiorib⁹ iperfectionis est. mutatio enī q̄ est gen⁹ ipsi⁹ ponit exitū de potētia ad actuz. ⁊ p ꝓñs ponit mālitatē in genito. ⁊ per ꝓñs diuisionē eēntie: q̄ oia diuine generatiōi nō competūt. Si aūt ꝓsideretur ſm dr̄iam suā per quā cōplet̄ rō generatiōis sic dicit aliquā pfectionē. passiue. n. accepta dicit acceptationē eēntie iperfecta silitudine: cui⁹ cōicationē dicit si sumat̄ active: quoꝛū neutruz imperfectionē dicit: cōicatio. n. cōsegtur rōnem actus. vñ omnis forma quantū est de se cōicabilis est. ⁊ ideo cōicatio pertinet ad nobilitatē. Et B modo accepta generatione est per p̄us in deo: ⁊ omnis generatio in creaturis descēdit ab illa: ⁊ imitat̄ eam quantuz pōt: q̄uis deficiat. vñ ad Ephe. 3. Exquo omnis paternitas in ce. ꝛc. ¶ Si aūt accipiat̄ ſm rōnē vsitataz in noīe: ſm quā dicimus generationē in creaturis sic nō cōuenit deo nisi transumptiue: sic̄ ⁊ alia corpoꝛalia.

Et per hoc iam patet solutio ad p̄muz. qz generatio ſm suum genus qō est mutatio in diuinis non inuenit̄. vnde in deo non ē mutatio sed operatio diuine nature: ſm Dama. differt autem operatio a motu ſm philosophū ethi. io. quia operatio ē actus perfecti: sed motus est actus imperfecti: qz existentis in potentia. ¶ Ad scōm dicendum q nulla creatura susceptibilis est generationis sine eo qō est imperfectōis in ipsa. cum enim in omni creatura differat essentia ⁊ esse: nō potest eēntia cōmunicari alteri supposito nisi ſm aliud eē: qō est actus essentie in qua est: ⁊ ideo opz essentiam creatam cōmunicatione diuidi: qō imperfectionis est: ⁊ ideo in perfectissimis creaturis nō inuenitur: sed in his q magis remouentur a diuina similitudine. ¶ Ad tertiū dicēdum q in diuina generatione nō est aliquid additū eēntie in genito per qō differat a generante: sed ex B ipso q accipit essentiam a generante distinguitur ab eo relatione dantis ⁊ accipientis: que relationes non differunt ab essentia realiter: sed tū ratione: vt dictum est. ⁊ ideo nō sequitur ibi compositio. qō in alys esse non potest: qz nulla relatio est substantia secundū rem in creaturis. vnde oportet q omne generatum sit compositus. ⁊ sic iterum patet q generatio in creaturis sine imperfectione eē nō potest. ¶ Ad quartum dicendum q generatio realiter non est aliquid medium inter patrem ⁊ filiū: cum generatio scōm rem passiue accepta sit ipsa filiatio que est ꝓprietas filij ⁊ est in filio. ⁊ cum in patre accipiatur actiue est ipsa paternitas que est in patre: ⁊ est ipse pater: tamen significat proprietatem per modum actus: ⁊ ista significatio fundatur aliquo modo supra rem in acceptione vnius ab altero.

¶ Utrū ista ꝓpositio, deus genuit deū, sit falsa. II.

AB secundus sic ꝓcedit: vr̃ q̃ b̃ sit falsa. de⁹ genuit deus. Hñatio. n. ipoꝛtat relonē distiguētē psonas: vt deus ē. si igr̃ ꝓcedit q̃ de⁹ genuit deū: opꝫ q̃ ꝓcedat q̃ de⁹ distiguit a deo: ꝛ q̃ deus est ali⁹ a deo: qđ nō ꝓcedit. ¶ P. termin⁹ in pdicato positus nō trahit terminū i subo posituꝫ extra suā significatōez: sꝫ tm̃ restrigit ipm rone ꝓsignatōis tpis: vt stet ꝑ pntib⁹ ꝓteritis ꝛ futuris: gn potius est eꝫ fm Bo^m. li. de trini. q̃ talia sūt pdicata q̃lia pmiserit subiecta. Sꝫ b̃ nomē de⁹ significat essentiā. g̃ ꝑ vbū qđ pdicat nō trahit ad stādū ꝑ psona: sed supponit essentiā. b̃ aūt est falsa. essentia genuit essentiā: vt infra dicet. g̃ ꝛ b̃. de⁹ genuit deū. ¶ Itē si de⁹ genuit deū. g̃ de⁹ est gñans: ꝛ de⁹ est genit⁹: sed qcqd dr̃ de singulis psonis pōt dici de deo: sꝫ de pte dr̃ q̃ ē generās: ꝛ de filio q̃ nō ē gñans. g̃ pōt dici q̃ de⁹ gñat ꝛ de⁹ nō gñat: qđ falsuꝫ ē. g̃ ꝛ pma ē falsa: de⁹ genuit deū.

Contra. in symbolo dr̃ deū de deo genitū: sꝫ nō generat de deo: nisi sicut de gñante. g̃ de⁹ generat deū. ¶ P. de⁹ dicit hñtē deitatē. g̃ qcqd dr̃ de habēte deitatē pōt dici de deo: sꝫ pōt dici. hīs deitatē gñat hñtem deitatē. g̃ pōt dici deus generat deum.

Respondeo dōm: q̃ ista est simplr̃ vera ꝛ ꝓcedēda. deus generat deū: sꝫ circa ꝑitatē ei⁹ est duplex opio. Quidā. n. dicūt q̃ b̃ nomē de⁹ significat eēntiā: ꝛ supponit eēntiā q̃tū est de se: sed ꝑpter idifferentiaꝫ eēntie ad psonas in dīnis ex adiūcto notionali trahit ad supponēduꝫ ꝑ psona. Alꝫ dicūt q̃ hoc nomen deus significat essentiā ꝛ supponit q̃tū est de se psonaꝫ: tm̃ idistincte. vñ pōt supponere vnā tm̃ vel ples psonas. vnā cū dr̃ deus generat: plures vt cuꝫ dr̃ de⁹ est trinitas. ꝛ hec opinio vr̃ verioꝛ ē. Quāuis. n. vt dr̃ lib. de causis. Omne nomen deficiat significatōe dīni esse: ꝑpter b̃ q̃ nullū nomē significat sil'aliqd pfectū ꝛ simplr̃: q̃ abstracta nō significāt ens ꝑ se subsistens: ꝛ concreta significāt ens compositū: nihilomin⁹ tamē abyciētes id qđ īperfectionis ē vtimur vtrisq; noīb⁹ in dīnis: abstractis ꝑpter simplicitatē. ꝛcretis ꝓpꝫ pfectionē. Vñ b̃ nomē de⁹ significat ꝑ modū pfecti ꝛ ꝑ se subsistētis. sic̃ ꝛ hoc nomē hō. vñ sic̃ ꝛ b̃ nomē hō i se ipoꝛtat nō tm̃ eēntiā: sꝫ ēt suppo^m sꝫ indistincte: alꝫ nō pdicaret de idiuiduis: ita ꝛ b̃ nomē de⁹. Et iō de se bꝫ q̃ possit supponere ꝑ psona: ꝛ nō bꝫ q̃ supponat ꝑ eēntia ex mō significādi noīs: sed tm̃ ex rōne dīne simplicitatis in q̃ idē ē re eēntia ꝛ suppositū.

Ad primus g̃ dōm: q̃ gñari significat ꝑpetatē ꝓ modū actus. actus aūt ē suppositoꝝ tm̃. humanitas. n. nō generat: sꝫ hō. ꝛ ideo cū dr̃ deus generat deū. locutio simplr̃ ē vera: q̃ act⁹ nō pōt referri nisi ad suppositū: sed referri ꝛ distingui nō significāt actus nisi grāmatice loquēdo. ꝛ ideo pñt referri ad eēntiā ꝛ ad suppositus. ꝛ iō nō simplr̃ ꝓcedit. de⁹ distinguit a deo: ne distinctio referat ad eēntiā. ꝛ ꝑcipue cū hoc nomē deus īportet suppositū idistictū: qđ nō distinguit nisi psonali ꝓprietate adiuncta vt pr̃nitate vel filiatione. ¶ Ad 2^m dōm: q̃ quāuis hoc nomē deus significet eēntiā: tm̃ quātum ē de se supponit habētē eēntiā ꝛ rē nāe ēt nō intellectis psonis quas fides distinguit. vñ pōt supponere pro psona ēt si ab alio nō restringat: ꝛ q̃ supponit psonaꝫ idistincte. iō pōt stare in locutione ꝑ q̃cūq; psona: ꝛ sic reddit locutionē verā. vñ in hac ꝓpōne. deus generat deus. in supposito stat ꝑ pte: in appōsito ꝑ filio. ¶ Ad 3^m dōꝫ. q̃ b̃ nomē deus proꝑie loquendo nec est vle nec singulare: sed bꝫ aliqd de rōne vlis. s. q̃ pdicat essentialiter ō pluribus suppositis: ꝛ inde bꝫ q̃ ea q̃ pdicant de singulis suppositis pdicant de ipso. bꝫ aūt de rōne singularis hoc q̃ nō multiplicat ad multitudinez suppositoꝝ. dicimus enim q̃ pr̃ ꝛ filius sunt vnus deus: sed soꝛ. ꝛ pla. sunt plures homines: ꝛ ex parte ista bꝫ hoc nomē deus: q̃ negatio ꝛ affirmatio opponunt̃ contradictoꝛie. vnde sicut iste non possunt simul eē vere. soꝛ. currit. ꝛ nō currit. nec iste. de⁹ generat. ꝛ non generat.

¶ Utꝝ de⁹ genuit se deū: vel aliū deū. III.

AB tertius sic ꝓcedit: videt̃ q̃ de⁹ genuit vel se deū vel alium deū. idē. n. ꝛ diuersuꝫ vl'r diuidūt ens: sꝫ se ē relm identitatis. alius aūt importat diuersitatē. ergo opꝫ dicere q̃ genuit vel se deū vl' aliū deū. ¶ Itē vt supꝛa dcm̃ est. b̃ nomē deus trahit ad stādū ꝑ psona ex notiōali adiūcto: sed alius importat distinctionē notionalē. g̃ ly alius hoc nomē deus facit stare ꝑ psona: sed hec est vera. deus genuit aliā psonā dīnā. ergo ꝛ hec. deus genuit aliū deū. ¶ Itez vr̃ q̃ hec sit vera. deus genuit se deū. idē. n. vt dicit pb̃s est vnū in subā sicut equale vnū in quātitate: sed sicut yna magnitudo ē pr̃s ꝛ filius. sic ꝛ yna subā. ergo sicut cōcedit ista. deus genuit equalē deū: ita dꝫ cōcedi ista. de⁹ genuit eūdē deus. vñ simil'r ꝛ hec. deus genuit se deū: cū se sit relm idētitatis. ¶ Itē queritur de alys duabus ꝓpōnib⁹. s. genuit deū q̃ est deus pater: vel deū q̃ nō est deus pater. Uidet̃. n. q̃ hec sit falsa. genuit deū qui est deus pr̃. qui. n. cū sit relm facit secundā noticiā suppositoꝝ: sed iste terminus deus ad quē referr̃: stabat ꝑ psona filij. ergo ꝛ relatiuū supponet psonā filij: sed hec est falsa: filius ē de⁹ pr̃. ergo ꝛ hec. deus genuit deū q̃ ē deus pr̃. ¶ Itē videt̃ q̃ ēt negatiua sit falsa. negatio. n. respicit terminū sequētē formalez. g̃ cū dicit. deus genuit deū q̃ nō est deus pater: a filio quē refert relm ꝑ negationē remouet̃ ly deus: qui in pdicato ponit: nō tm̃ quātū ad suppositū: sed quātū ad formaꝫ. ꝛ ita dīna eēntia remouebit̃ a filio: qđ falsum est.

Respondeo dōꝫ: q̃ magr̃ in littera negat vtrāq; ꝓmissarū: eo q̃ alius cū notet diuersitatem ponit formā suā circa terminū cui adiungit̃: cuꝫ sit adiectiuuꝫ: ꝛ ita designabit̃ diuersitas in forma diuinitatis. Li se aūt cuꝫ sit relm idētitatis: refert idem suppositū. ꝛ ita cum dico genuit se deum ponit̃ indistinctio suppositi inter patrē ꝛ filium: ꝛ cū dicit̃ genuit aliū deuꝫ ponit̃ diuersitas nature: ꝛ ideo vtraq; neganda ē. ¶ Sꝫ sunt aliqui qui distinguunt istā. genuit aliuꝫ deum: q̃ ly alium potest teneri subst̄atiue vel adiectiue. si adiectiue tunc erit locutio falsa: q̃ ponet diuersitatem circa hunc terminū deus. si substantiue tunc erit cōstructio appositiua: ꝛ locutio erit vera ꝛ erit sensus: genuit aliuꝫ qui est deus. Sed quia nō inuenit̃ q̃ adiectiuū in masculino genere substantiuet̃: ꝛ maxime cum adiungit̃ sibi substantiuum. ideo hec distinctio nō videt̃ multū valere nisi forte subintelligatur b̃ participiū ens vt dicatur aliuꝫ entē deum: sed hoc erit nimis extoꝛtū. ꝛ ideo dicendum cum magistro q̃ vtraq; falsa est.

Ad primus ergo dōm: q̃ idē ꝛ diuersum sufficiēter diuidūt ens creatū: ꝓpter b̃ q̃ vbicūq; in creaturis est diuersitas suppositoꝝ est diuersitas essentie: sꝫ in deo in diuersis suppositis est yna eēntia. ꝛ ideo nec idētitas competit ꝑpter diuersitatem suppositoꝝ: nec diuersitas ꝑpter idētitatez essentie: sed tm̃ vnitas. ¶ Ad secundū dōm: q̃ alius importat distinctionez in cōmuni: nō magis personalē q̃ essentialez. ꝛ ideo quando adiungit̃ termino personali importat distinctionem personalem: quādo aūt adiungit̃ termino eēntiali ipoꝛtat diuersitatē eēntie fm exigētiam forme illius termini: cuꝫ termini ꝑcipue subales recipiant diuersitatē ꝛ

plalitatē ex pte sue forme. ¶ Ad 3m dōz: q idē significat vnitatē ī suba: ⁊ pter ꝟ: qz relin est: ⁊ hz articulatōez ipliciā. ipozrat vnitatē suppositi: ⁊ multo plus ꝟ pnomē se: qō ē ēt relin recipzocū: qō nō ē repire in ꝟ noie eqle. ⁊ iō nō ē sile qō p sili inducit. ¶ Ad 4m dōm: q magr distinguit vtrāqz illaz ꝓpōnū. si. n. cū dr de⁹ genuit deū q ē ōs pr. ly pr cōstruit appositiue ad ly de⁹. locutio falsa est: qz tūc ly ōs restrīget ad stādū p psona pris: ⁊ sic erit sensus: genuit deū q ē ipe pr: ⁊ sic affirmatiua fla ē: ⁊ negatiua va. si āt itelligant nō p appōnē. sz mediate ꝓiūgi illi duo termini. s. de⁹ ⁊ pr vt sit sensus. genuit deū q est de⁹: ⁊ de⁹ est pr. tūc affirmatiua va est ⁊ negatiua falsa. ¶ Prepositinus tñ dixit q vtraqz falsa ē: nec sunt ꝺdictoꝛie pp diuersam suppōnē hꝰ relatiui q. in affirmatiuis. n. refert tñ suppositū añcedēt: ⁊ cū añcedēs supponat p psona fily. referret psonā fily: de q̄ nō est verū dicere q fit de⁹ pr. In negatiua vo relatiuū refert nō tñ suppositū: sz ēt essentiā. vñ oporteret q ꝟ ꝺdicatū de⁹ pr remouereť nō tñ a supposito fily: sz ēt ab eēntia. ⁊ ita falsa est. Sz qz hac distinctiōe facta adhuc hz locū distinctio magri: ⁊ ꝑcipue ī affirmatiua. Et iteruz qz nō vr nec̄iuz esse q in negatiuis relin referat aliter q̄z in affirmatiuis: nisi forte pp negationē cuius est ꝺfundere terminū ⁊ facere cū teneri simpliciter: qō tñ nō hz respcū ꝑcedētis: sz tñ respcū sequentis. iō vr efficacioꝛ via magri ⁊ fm ipm ꝺcedēdum est q vtraqz pōt eē va ⁊ falsa. fm cuiꝰ distictiōez pz solo ad 4m arguntū. ¶ Ad 5m dōz: q qñ duo termini ꝺbunt p appositionē terminꝰ appositꝰ efficit q̄si forma ei cui apponit. vñ si itelligat appositiue genuit deū q nō ē de⁹ pr. negatio nō remouebit formā dīnitatis: sz pr̄nitatis a filio.

¶ Questio. II.

Deinde q̄rit de dīna ꝓdicatione. ¶ Et circa hoc duo q̄runt. ꝓmo vtrū possit fieri ꝓdicatio in dīnis p ꝓpōnez aliq̄z. scōo vtz possit psona ꝓdicari de eēntia.

¶ Utz de dīnis possit formari ꝓpō. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr q ī diuinis nō possit aliq̄ formari ꝓpositio in q̄ aliqd de ipo ꝓdiceť. Ueritas. n. signi ꝺsistit ī ꝺformitate signi ad signatuz: sz ois ꝓdicatio fit p aliquā ꝺpōnē: cū igit ī deo nulla sit ꝺpō: vr q de ipo nulla possit formari va ꝓdicatio. ¶ Itē Dio. in deo negatōes sunt vere affirmatōes incōpacte. Appellat aūt icōpactū illud qō nō est debito mō ordinatū nec est cōpetēs. sz talis iordiatio inducit falsitatē ī ꝓpōnib⁹. g̃ vr idē qō ꝑs.

Contra. Fidei nō pōt subesse flm: sz multe ꝓpōnes affirmatiue enūciant nobis de deo fm fidē nr̄am. s. q de⁹ ē trinus ⁊ vn⁹. g̃ vr q de deo possit formari va ꝓpō. ¶ Itē fm boetiū nulla ꝓpō ē verioꝛ illa in q̄ idē de se ꝓdicat: sz qcqd est ī dīnis ē idē re: cū in deo sit idē hīs ⁊ hituz: ⁊ qō ē ⁊ quo ē. excepto q vna psona nō ē alia. g̃ vr q ī deo possint formari vissime locutōes.

Respondeo dōz: q enūciatio seq̄t apphēsionē. vñ fm q intelligimus aliq̄ opz q enūciemus illa. Apphēsio aūt fit fm ptātē apphēdētis. ⁊ iō ea q̄ sunt simplicia itellect⁹ noster enūciat p modū cuiusdā ꝓpōnis. sic̄ ecōtrario de⁹ itelligit res cōpositas mō simplici: ⁊ ide ē q itellect⁹ nr̄ de deo formet ꝓpōnes ad modū rez ꝓpositaz a gb⁹ nāl̄r cognitiōez accipit.

Ad primuz g̃ dōm: q itellect⁹ noster deficit a cognitōe dīne maiestatis. sil̄r ēt ⁊ enunciatio ōficit a significatiōe pfecta. nihilomin⁹ tñ ē vitas: iquātū itellcūs formās enūciatōez accipit duo q̄ sunt diuersa fm modū ⁊ idē fm rē, vñ fm diuersitatē rōnū format ꝑdicatū ⁊ subm: ⁊ fm idētitatē componit. ¶ Ad 2m dōm. q affirmatiue ꝓpōnes p tāto dīr icōpacte ī dīnis: qz nihil eoꝛ q̄ ꝑdicant de ipso significant ipm p modum quo ipse est: sz p modum quo itellect⁹ noster accipit ex rebus creatis iformat⁹. vñ opz q noīa illa ꝑdicata de deo intelligant ꝑdicari remotis illis modis gb⁹ de creaturis ꝑdicant. vñ Diony. Oēs dīnas ꝑdicatōes ita docet exponere. de⁹ est sapiēs: ⁊ nō ē sapiēs. s. sicut alia: vt differat in eo sapia a sapiēte: sz est sup sapiēs iquātū est in ipso nobiliozi mō sapia q̄z significeť per nomen.

¶ Utz psona possit ꝑdicari de essentia. II.

Ad secundum sic ꝓcedit: vr q psona nō possit ꝑdicari de eēntia. ¶ Predicatuz. n. hz rōnē forme: sed psona est suppoⁿ forme vel nāe. g̃ psona nō hz rōnē q ꝑdiceť de nā vel essentia. ¶ Itē ꝑdicatuz semp significat ineē subo. persona aūt nō significat vt inherēs eēntie: sz e⁹. g̃ psona nō pōt ꝑdicari de eēntia. ¶ Itē supi⁹ p se ꝑdicat de suo iferiozi sicut hō de sorte: sz sor. accītali ꝑdicatōe ꝑdicat de boie. accidit. n. homini esse sortē: sz sicut sor. ē suppoⁿ humane nāe: ita pr ē suppoⁿ nāe dīne. g̃ vr q ꝟ nō sit va: de⁹ est pr nisi forte p accīs. ¶ Itē sicut dcm est. hoc nomen deus quatū est de se supponit psonā: sz hec est falsa. vna psona est pr ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs. g̃ ꝟ ēt. vnꝰ deus est pr ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs. ¶ Itē vr q ꝟ ēt sit falsa: de⁹ ē trinitas. nihil. n. ꝑdicat de boie: qō nō ꝑdiceť de aliquo supposito hois: sz trinitas ꝑdicatur: neq̄z de pre: neq̄z de filio: neq̄z de spū scō. g̃ p eādē rōnē nō pōt dici q deus sit trinitas.

Respondeo dōm: q in dīnis est oīno idēntia nature ad suppositū. ⁊ iō nec est ibi vle neq̄z pticulare. ⁊ iō sicut ve ꝑdicat eēntia de psona: ita ⁊ e⁹. ¶ Sed verū est q q̄tū ad modū significādi plus hz de ꝓpetate ꝓpō in q̄ ꝑdicat essentia q̄z in q̄ ꝑdicat psona cum ꝑdicatū se hēat loco forme.

Ad primum g̃ dōz: q q̄uis psona sit suppoⁿ: nihilomin⁹ tñ pp idēntiaz suppositi ad nām psona ē eqlis simplicitatis cū nā. ⁊ iō de se ꝺuersim ꝑdicant. ¶ Et p ꝟ ꝑs solo ad 2m: qz ī deo hīs ⁊ hītū sunt idē re. ¶ Ad 3m dōz: q ī dīnis nō est aliqd accītale: nec ē ibi vle ⁊ pticulare. ⁊ iō nihil dr ibi p accīs: neq̄z per ꝺnās sic̄ ī creaturis: sz tñ attēdit ibi ali⁹ ⁊ alius modus significādi. ¶ Ad 4m dōz: q ꝟ nomē de⁹ q̄tū ē de se quāuis supponat p psona: nihilomin⁹ tñ nō supponit p aliq̄ psona distincte: imo ideterminate: nec forma significata p nomē de⁹ a q̄ nomē iponit ē ꝓpetas psonalis: sz nā cōmunis. ⁊ iō vnitas significata p ꝟ adiectū vnius referť ad formā dīnitatis: ⁊ nō ad suppoⁿ: sz ꝟ nomē psona ipponit a psonali ꝓpetate q̄ est forma significata p terminū. ⁊ iō ꝟ ē falsa. vna psona ē pr ⁊ filius ⁊ spūs scūs: qz significaret vna psonalitas triū psonaz. ¶ Ad 5m dōz: q pater supponit psonā distinctā. sil̄r ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs: sz ꝟ nomē de⁹ supponit psonā ideterminate. ⁊ iō rōne ideterminationis aliqd pōt ꝑdicari de deo qō de nulla distinctaruz psonaz ꝑdicat. sicut ēt de homine dr: q nulli singulariū cōuenit esse cōe vel spēm vel aliqd hꝰ: q aūt plures psone hominū nō pūt simul ꝑdicari de ꝟ noie homo: rō est: qz plures psone nō sunt vnus hō: sicut plures psone sunt vnus deus ⁊ trinitas. ⁊ ideo ꝓuenienter dr deus est tres persone. ¶ Expositio textus.

Deus pater se alterum genuit.) hoc dupl̄r soluit magr: qz ly se. pōt eē ablatiui casus. ⁊ tūc simpl̄r vera ē: ⁊ ē sensus ge. al. se. i. alteꝛ a se. vl pōt esse accusatiui casus. ⁊ tūc vel facit simplicē relōnez: ⁊ sic iterū vera est, refert. n, idētitatez nāe: tñ erit impro-

ꝓia: vel faciet relationez ꝑsonalē: ⁊ sic est falsa: qz refert idē suppoⁿ. ¶ Pōt tñ dici ꝙ ēt si refert idē suppositū: quodāmodo erit vera: sed erit emphatica locutio: vt sit sensus. genuit alterꝫ se. i. simile sibi. sicut dicit poeta. Dy faciant sine me ne moriatur ego.

¶ Hic queritᵉ an pater genuit diuinā essentiaz: vel ipsa filiuz: an essentia genuit essentiam: vel ipsa nec genuit nec genita est. ¶ Di. V.

QOst hec q̄ritᵉ vtꝫ ꝓcedēdū sit ꝙ pᵉ genuit dinā eēntiā: vel ꝙ dina eēntia genuit filium: vel eēntia genuit eēntiā: an oīno nō genuit nec genita ē dīna eēntia. Ad qđ catholicis tractatoribꝫ ꝓsentiētes dicimus ꝙ nec pᵉ dinā essentiā: nec dina eēntia genuit filiuz: nec dina eēntia genuit eēntiaz. Hic aūt noīe eēntie itelligimus dinā nām: q̄ cōis ē tribꝫ ꝑsonis ⁊ tota i singulis. Jō nō ē dicēdū ꝙ pᵉ genuit dinā eēntiā: qz si pᵉ diceret genuisse dinā eēntiā: eēntia dina relatiue diceret ad pᵉz: vel ꝓ relatiuo poneret. Si aūt relatiue diceret vl ꝑ relatiuo pōeret ñ idicaret dinā eēntiaz. Ut. n. ait Aug. in. v. li. ō tri. qđ relatiue dᵉ nō idicat subaz.

¶ Secunda ratio.

ITez cū deꝰ pᵉ sit dina eēntia: si eius eēt genitor eēt vtiqꝫ genitor ei⁹ rei q̄ ipse ē. ⁊ ita eadē res seipsaz genuissz: qđ Aug. negat: vt supra oñdimus.

¶ Tertia ratio potior.

ITem si pᵉ est genitor eēntie dine: cū ipse eēntia dina sit: ⁊ deus sit: eo ꝙ ꝙ gñat: ⁊ ē. ⁊ deꝰ est. Ita ꝙ nō illud qđ gñat ē a pᵉ deꝰ: ꝫ pᵉ eo ꝙ gñat: ⁊ ē: ⁊ deꝰ est: ⁊ si ita ē: nō genito gignēs: ꝫ gignēti genitū cā est: vt ⁊ sit: ⁊ deꝰ sit. Sili rōne ꝓbat Aug. i li. vij. de tri. ꝙ pᵉ nō ē sapiēs sapia quā genuit: qz si ea sapiēs ē: ea est. B. n. est ibi eē qđ sape: qđ si B est ibi eē qđ sape: nō ꝓ illā sapiaz quā genuit sapiēs pᵉ ē. Quid. n. aliud dicimus: cū dicimꝰ B illi ē eē qđ sape: nisi eo ē: quo sapiēs ē? Ergo q̄ cā illi ē vt sapiēs sit: ēt ipa illi cā ē vt sit. Si ꝙ sapia quā genuit illi cā est vt sapiēs sit: ⁊ cā illi est vt sit. Sed cām pᵉi q̄ sit: a pᵉe genitā nullo mō dixerit q̄ſꝫ sapiam. Quid. n. ē isani⁹? Ita ergo si pᵉ genuit eēntiā q̄ est. eēntia quā genuit cā est illi vt sit. nō ꝙ ipsaz: qua ē: eēntia genuit. Nā in illa simplicitate inqt Aug. qz nō est aliō sape q̄ꝫ eē: eadē est ibi sapia q̄ eēntia. iōꝫ qđ ō sapia B de eēntia dicimus. Sicut ꝙ nō genuit sapiam qua sapiēs ē. ita nec eēntiā q̄ est. Ut. n. sapia sapiēs est ⁊ potētia potēs. ita ⁊ eēntia ipe est: eadēꝫ ē sapia ⁊ potētia q̄ eēntia. ꝙz itaqꝫ ex ꝓdictis ꝙ pᵉ eēntiā dinā nō genuit.

¶ Hic videᵗ aduersari Aug.

HIc aūt vᵉ ꝟriū qđ Aug. ait in li. de fide ad petrū. Deꝰ cū ꝟbū genuit id qđ ipse est genuit: nec de nihilo nec de aliq̄ iā facta cōditaqꝫ nā: ꝫ de seipso id qđ est ipe. Jtē deꝰ pᵉ q̄ verissime se idicare animis cognituris ⁊ voluit ⁊ potuit: B ad seipm indicādū genuit. i. ꝙ ē ipse q genuit. Ecce apte dicit his ꝟbis deū pᵉm genuisse illud qđ ipse est. illud aūt qđ ipse est nō est nisi essentia dina. Videᵗ ꝙ dinā eēntiā genuisse. Ad qđ rñdemus illa ꝟba sic itelligenda esse dicentes. Pater de seipso genuit illud qđ ipse est. i. filiū q est illud qđ pᵉ est. naz qđ pᵉ est: ⁊ filius B ē: sed nō qui pater ē: ⁊ filius hic est.

¶ Alias partes qōnis exequitur.

ITa ēt nō ē dicēduz ꝙ dina eēntia genuit filiū: qz cū filiꝰ sit dina eēntia: iā eēt filiꝰ res a q̄ gñatur. ⁊ ita eadē res seipsaz gñaret. Jta etiaz dicimus ꝙ eēntia dina nō genuit eēntiā. Cū. n. vna ⁊ sūma q̄dā res sit dina eēntia. si dina eēntia eēntiā gēuit: eadē res seipaz gēuit: qđ oino esse nō pōt: ꝫ pater solus genuit filiū. ⁊ a pᵉe ⁊ filio ꝓcedit spiritus sanctus.

¶ Que videant ꝓdictis eē ꝟria.

PRedictis aūt vᵉ ꝟriū eē qđ dicē Aug. i li. vij. ō tri. B igt ē ꝺo eē qđ sape. vñ pᵉ ⁊ filiꝰ sil sūt vna sapia: qz vna eēntia. ⁊ sigillati sapia ō sapia sic eēntia de eēntia. Ecce bis ꝟbis apte dicē Aug. sapiaz de sapia ⁊ eēntiā ō eēntia. vbi vᵉ significare ꝙ sapia sapiaz ⁊ eēntia eēntiā genuerit. Jdē i li. ō fide ad petrū ait. Sic ꝟpz ꝺi filiū. i. vnā ex trinitate ꝑsonā deū vez crede: vt dinitatē eiꝰ de nā pᵉis natā eē nō dubites. Hic vᵉ dicē ꝙ nā filij sit nata de nā pᵉis. Jdē ēt i li. xv. de tri. ait. Bᵉ filiꝰ ꝟsiliū de ꝟsilio. ⁊ volūtas de volūtate. sic ē suba ō suba: sapia de sapia: ⁊ B vᵉ dicē ꝙ suba sit genita de suba. ⁊ sapia de sapia. Sed B ita determiamus: sapia de sapia: ⁊ suba ō suba ē. i. filiꝰ q ē sapia: q ē suba: ē ō pᵉe: q ē eadē suba ⁊ sapia. ⁊ filiꝰ q ē dinitas: natꝰ est de pᵉe q ē nā dina. Et vt exꝑssiꝰ dicamus. dicimus filiū sapiētiā eē de pᵉe sapia. ⁊ dicimus filiū subaz eē genitū de pᵉe ⁊ a pᵉe suba. Qđ aūt ita itelligi debeat. Aug. oñdit i. vij. lib. de tri. dicēs. Pᵉ ipse sapia est. ⁊ dᵉ filiꝰ sapia pᵉis qūo dᵉ lumē pᵉis. i. sicut lumē de lumie: ⁊ vterqꝫ vnum lumē. Sic itelligaᵗ sapiētia de sapiētia: ⁊ eēntia de eēntia: ⁊ vterqꝫ vna sapia ⁊ vna eēntia. Jtē ideo ꝟps dicitᵉ virtꝰ ⁊ sapia dei: qz de pᵉe vir-

tute ⁊ sapia: etiã ipsa virt⁹ ⁊ sapia est. sicut ipe lumẽ de pfe lumine ẽ: ⁊ ipse fons vite ẽ apud deũ patrẽ fontẽ vite. Filiꝰ ꝯ sapia de patre sapiẽtia ẽ. sicut filiꝰ lumẽ de lumine pẽ. ⁊ deus filiꝰ de deo patre: vt ⁊ singulis sit lumẽ: ⁊ singulis sit sapia: ⁊ singulis sit deꝰ: ⁊ simul vnuꝫ lumẽ: vnus deus ⁊ vna sapia. Ecce bis ꝙbis manifeste apit Augu. ex quo sensu accipiẽda sint ꝓdicta ꝙba ⁊ bis silia. s. cũ dr̃ suba ō substantia: vel substantia genuit substãtiam.

¶ Qō videt ꝓdicte exponi cõtrariũ.

HIc ꝙo ẽt id ꝙtrariũ videt qō Hyl. ait in. iiij. lib. de trini. Nihil inqt nisi natũ hꝫ filiꝰ: ⁊ geniti honoris ãmiratio in honore gnãntis est. Cũ ꝯ filiꝰ habeat essentiã. tota. n. i eo ẽ dina essentia: vr̃ ꝙ ipsa dina essentia nata sit. Itẽ i li. v. ait. Natiuitas dei nõ põt eã ex q̃ ꝓfecta ẽ nõ tenere naturã. Nec. n. aliud q̃ꝫ deꝰ subsistit: qō nõ aliũde q̃ꝫ ō deo subsistit. Ecce hic dicit natiuitatẽ dei ꝓfectã ex nã: ⁊ ita vr̃ ex his ꝙbis atq̃ ꝓdictis nã dei ⁊ genita ⁊ genuisse. Qō aptiꝰ dic̃ in lib. ix. de tri. Nos inqt vnigenitũ deũ in forma dei manẽtem in nã dei mansisse ꝓfitemur. Nec vnitatẽ forme seruilis in nãm dine vnitatis refundimus. Nec rursus coꝛpali isinuatõe patrẽ in filio ꝓdicamus: sed ex eo eiusdẽ gñis genitã nãm nãliter in se gignentez habuisse naturã: q̃ in forma nãe se gignẽtis manẽs: formã nãe ⁊ ifirmitatis coꝛpalis accepit. Nõ. n. defecerat dei nã ne eẽt: hꝫ i se humilitatẽ terrene natiuitatis manẽs sibi dei nã susceperat: gñis sui ꝓtãtẽ in hitu assumpte bũilitatis exercẽs. Ecce h apte dic̃ ⁊ nãm genuisse: ⁊ nãm genitã: ⁊ naturã assumpsisse nãm: qō a plerisq̃ negat. Itẽ i eodẽ. Nunqd vnigenito deo cõtumelia est pẽm sibi inascibilẽ deũ esse: cũ ex inascibili ō natiuitas vnigenita i naturã vnigenitã subsistat. Ecce ⁊ h dicit vnigenitã naturã.

¶ Qũo sint itelligenda ꝓdicta ꝙba Hylarij.

SEd qꝛ hec ꝙba sane vult itelligi: ipe idẽ dicit i. iiij. li. Intelligẽtia dictoꝛũ ex causis ẽ assumẽda dicẽdi: qꝛ nõ sermoni res: hꝫ rei ẽ ꝓmo subiect⁹. Hec ꝯ ꝙba ita itelligi põt. Nihil hꝫ filius nisi natũ. i. nihil hꝫ ꝑm ꝙ est ōs nisi qō nascendo accepit: ⁊ ipse nascẽdo pẽs i se subsistẽtez habuit naturã. Vñ idẽ Hyl. addit i. v. li. Eandẽ nãm hꝫ genit⁹ quã ille q genuit: ita tñ vt natus nõ sit ille q genuit. Nã qũo erit ipse cũ genit⁹ sit. Sꝫ i bis ipsis subsistat ille q genit⁹ est: in qbus totus est ille q genuit: qꝛ nõ est aliũde q genitus est. ⁊ iõ nõ referr̃ ad aliud qō i vno subsistit ex vno. Ac si i gñatõe filij ⁊ naturam suã: vt ita dicã. seqtur idemutabilis deꝰ. indemutabilẽ gignens deũ: nec naturã suã deserit ex idemutabili deo idemutabilis dei ꝓfecta natiuitas. subsistentẽ ꝯ i eo dei nãm itelligamus cũ in deo deꝰ isit: nec ꝑter eũ q est deꝰ qsq̃ deꝰ aliꝰ sit: qꝛ ipse deꝰ ⁊ i eo ōs. Nature ꝯ dei patris ꝙitas i deo filio esse docet: cũ i eo ōs itelligit cẽ q ōs ẽ. Est. n. vnꝰ i vno ⁊ vnꝰ ab vno.

¶ Qō legit pater de sua substantia genuisse filium ⁊ filius substantie patris.

DIcit quoq̃: ⁊ freq̃nter i scꝛiptura sacra legit: pẽz ō sua substãtia genuisse filiũ. Vñ Aug. i li. ō fide ad petrũ ait. Pater deꝰ ō nullo genitꝰ deo semel ō sua nã sine initio genuit filiũ deũ sibi eq̃lẽ: ⁊ eadẽ q̃ ipse naturaliꝛeternꝰ ẽ diuinitate coeternũ. Ecce h dic̃ Augu. filiũ genitũ ō natura pẽs. Est aũt vna natura pẽs ⁊ filij ⁊ spũs sci. Si ꝯ ō natura pẽs genitꝰ ẽ filius: genitꝰ ẽ ō natura filij ⁊ spũs sci: imo ō natura triũ pſonaꝝ. Idẽ quoq̃ Aug. i li. xv. ō tri. dic̃ ꝑm cẽ filiũ sube pẽs: ⁊ ō suba pẽs genitũ: tractãs illud ꝙbũ apli loq̃ntis ō deo pfe sic. Qui eruit nos ō pt̃ate tenebraꝝ ⁊ trãstulit i regnuꝫ filij charitatis sue. Qō inqt dcm̃ est filij charitatis sue nihil aliud intelligat q̃ꝫ filij sui dilecti q̃ꝫ filij sube sue. Charitas qppe pẽs q̃ i nã dei est ieffabiliꝛ simplici nihil aliud est: q̃ꝫ ipa natura atq̃ suba: vt sepe diximus: ⁊ sepe iterare nõ piget. Ac per hoc filius charitatis eius nullus est alius q̃ꝫ q de substãtia eiꝰ est genitus. Ecce aperte h dicit Aug. filiũ esse genitũ de substãtia pẽs ⁊ filiũ substãtie pẽs. Idẽ quoq̃ Aug. i. ij. lib. cõtra maximinũ hereticũ. substãtiã dei genuisse filiũ: ⁊ filiũ genitũ de substãtia patris asserit dicens. Carnalibus cogitatõibus pleni dei substantiã ō scipa gignere filiũ nõ putatis: nisi h patiat qō substantia carnis patit quãdo gignit. Erratis nescientes scripturas neq̃ virtutez dei. nullo. n. modo verũ filiũ dei cogitatis. si eum natũ esse ō substãtia patris negatis. Nõ. n. iam erat homis filius: ⁊ deo donãte factus est dei filius ex deo natus gratia nõ natura. An forte ⁊ si nõ hominis filius erat: tamen aliqua iam erat qualiscunq̃ creatura: ⁊ in dei filium deo mutante conuersa est: sed nihil horum est. ergo aut de nihilo aut de aliqua substantia est. Sed ne crederemus vos putare ō nihilo esse dei filium. affirmastis non vos dicere de nihilo esse dei filium. De aliqua ergo

ſuba eſt. ⁊ ſi nō de pr̄is de q̄ ſit dicite: ꝫ nō iue nietis. Jā ꝙ vnigenitū dei filiū ieſuꝫ x̄pꝫ de patris eē ſuba nō vos nobiſcū pigeat ꝓſiteri. Jtē in eodē vtriqꝫ legimus vt ſimus in x̄o filio ei⁹ ieſu x̄po. Dicite ꝙ nobis: vtr̄ iſte verus dei filiꝰ ab eis q gr̄a ſunt filij quadā ꝓprietate diſcretus: de nulla ſuba ſit an de aliq̄. Nō dico ings de nulla: nec dicā de nihilo: de aliq̄ ꝙ ſuba eſt: q̄ro de q̄. Si nō de pr̄is ſuba ē: aliā q̄re. ſi aliaꝫ nō inuenis: pr̄is agnoſce ſubaꝫ: ⁊ filiū cū pr̄e homouſion cōfitere. Jtē in eodē. Cōfiteor deū pr̄eꝫ oīno ico⁊ruptibiliter genuiſſe: ꝫ qō ē ipſe genuiſſe. Jtē dico q ſepe dicēdū ē: aut de aliq̄ ſuba natus eſt dei filiꝰ: aut de nulla. ſi de nulla ergo ō nihilo: qō vos iā nō dicitis. ſi x̄o de aliqua: nec tñ ō pr̄is ſuba: nō eſt verus filiꝰ. ſi x̄o de pr̄is ſuba vniꝰ eiuſdēqꝫ ſube ſunt pr̄ ⁊ filiꝰ. Vos aūt nec filiū de ꝓ⁊is ſuba genitū vultis: ⁊ tñ euꝫ nō ex nihilo: nec ex aliq̄ mā: ꝫ ex pr̄e eſſe cōceditis: nec videtis q neceſſe ſit: vt q nō ē ex nihilo: nec ex aliq̄ re alia: ſed ex deo. niſi ex dei ſuba eſſe nō poſſit: ⁊ hoc eē qō de⁹ eſt: de quo eſt: id eſt de⁹ de deo natꝰ ē: q⁊ nō aliꝰ ꝓ⁊ fuit: ſed natura coeterna de deo eſt.

¶ Colligēs ſummā p̄dictoꝝ aperit ex quo ſenſu accipienda ſint.

His x̄bis p̄miſſis inui videt q dīna ſuba filiū genuerit: ⁊ q filiꝰ ſit genitꝰ ō ſuba pr̄is: ⁊ q ō deo ē nā coeterna: ⁊ q pr̄ id qō ipſe ē genuit. id aūt qō ipe eſt eēntia dīna ē: ⁊ ita putari p̄ōt dinaꝫ eēntiā genuiſſe. Uehemēter mouēt nos h̄ x̄ba: q̄ quo itelligēda ſint mallē magis ab alijs audire q̄ꝫ tradere: vt tñ ſine p̄iudicio ac temeritate loq̄r ex h̄ ſenſu dicta p̄ñt accipi. Nā coeterna de deo eſt. i. filiꝰ coeternꝰ pr̄i de pr̄e ē: ita q eſt eadē cū eo nā vel eiuſdē nāe. Quē ſenſuꝫ cōfirmat Augu. ibidē ſubijciēs ⁊ qō dixerat q̄ſi explanās. Dicto. n. nā coeterna de deo eſt: addidit nō ē aliud filiꝰ q̄ꝫ illud de quo ē. i. vniꝰ eiuſdēqꝫ ſube eſt. Deide aptiꝰ talē itellectū ex p̄dictis x̄bis foꝛe habēdū apit i eodē li. ꝯ maximinū dicēs. Trinitas h̄ vniꝰ eiuſdēqꝫ ſube ē: q⁊ ñ de aliq̄ mā vel de nihilo ē filiꝰ: ꝫ de quo ē genitus. itēqꝫ ſpūs ſcūs nō de aliq̄ mā vel de nihilo eſt: ꝫ ide ē vñ ꝓcedit. His vtriqꝫ x̄bis apte oſtēdit ea rōne dici filiū eē de ſuba pr̄is: q⁊ ē de patre genitꝰ: ita q eſt eiuſdeꝫ ſube cū eo. ⁊ ſpūm ſcūm eſſe de ſuba pr̄is ⁊ filij: qa ab vtroqꝫ ꝓcedit: ita q eſt eiuſdem ſubſtantie.

¶ Q⁊ nec filius nec ſpūs ſcūs eſt de nihilo: ſed de aliquo: non tamen de materia.

Ostēdit quoqꝫ ex illis x̄bis filiū ⁊ ſpiritū ſcūꝫ nō ee de nihilo: ꝫ de aliquo: nec tñ de aliq̄ mā. Uñ ēt Hyla. ait in xij. li. de tri. Unigenitꝰ deꝰ cū natꝰ ſit p̄rem teſtat auct⁊ē: cū ex manēte natꝰ eſt nō ē natꝰ ex nihilo. ⁊ cū añ tps natꝰ eſt: oēm ſenſuꝫ ꝓuenit naſcēdo. Hic apte dr̄ q filiꝰ nō eſt natꝰ ex nihilo. ſil⁊ ⁊ ſpūs ſcūs nō ē dicēdus eſſe vel ꝓcedere ex nihilo: q⁊ filiꝰ de ſuba p̄is natꝰ eſt. i. a pr̄e ē: cū quo ē eiuſdē ſube ⁊ eadē ſuba. Ex quo ſenſu ēt illud accipiēduꝫ ē. pr̄ genuit id qō eſt ipe. i. filiū q ē h̄ qō pr̄. Et h̄ ita debere itelligi Aug. apit dicēs i ꝓ⁊io li. ꝯ maximinū. Hoc pr̄ genuit qō ē: aliogn nō ē verus filiꝰ ſi qō eſt pr̄ nō ē filiꝰ. Jtē ſuba dei genuit filiū. i. pr̄ ſuba genuit filiū q ē eadē ſuba ⁊ eiuſdeꝫ ſube: qō ſic eē itelligēdū Aug. oñdit dicēs ad maximinuꝫ. Sicut dicis ſpūs ſpūm gēuit: ita dic ſpūs eiuſdē nāe vl ſube ſpūm genuit. Jtē ſic dicis deus deū genuit: ita dic deus eiuſdē nāe vl ſube genuit deū. h̄ ſi crediderīs ⁊ dixeris: nihil ō hac re ulteriꝰ accuſaberis. His. n. x̄bis apito quo p̄dicta debeāt itelligi. Sil⁊ filiꝰ natꝰ ē de ſuba pr̄is: vel pr̄ genuit filiū de ſua nā ſiue eēntia. i. de ſe nā ⁊ eēntia genuit filiū eiuſdē eſſentie ac nāe: ⁊ q ē eadē eēntia ac natura. Sil⁊ expone illud: filius ſube pr̄is. i. filiꝰ pr̄is ſube. i. q ē ſubſtātia: cū quo ⁊ filius eadē ſuba ē: q⁊ ꝓſubalis ē pr̄i filius. Et h̄ ſenſus adiuuat ex x̄bis Aug. q i. v. lib. de trini. ait. Tres pſonas eiuſdē eēntie: vl tres pſonas vnā eſſentiā dicimꝰ. Tres aūt pſonas ex eadē eēntia nō dicimus: q̄ſi aliō ibi ſit qō eēntia eſt: aliud qō pſona. His x̄bis oñdit: nō eſſe dicēdū pſonā eē ex eēntia niſi ex ſenſu p̄dicto: q ſenſus ꝓfirmat etiaꝫ ex eo qō i x̄v. lib. de tri. idē Augu. ait. Sicut nr̄a ſcia ſcie dei: ſic ⁊ noſtrū x̄bū qō naſcit ex nr̄a ſcia diſſimile eſt illi x̄bo dei: qō natū ē de pr̄is eēntia. Tale eſt aūt ac ſi dicerē de pr̄is ſcia de patris ſapia. Uel qō eſt ex̄pſſius de pr̄e eēntia: de patre ſcia: ō pr̄e ſapia. Et hoc itaqꝫ itellectu verbū dei pr̄is vnigenitus filius per oia patri ſimilis ⁊ equalis recte dr̄ deus de deo lumē de lumie: ſapientia de ſapiētia: eſſentia de eſſentia: q⁊ eſt hoc oīno qō pater: nō tamen pater: quia iſte filius ille pater.

¶ Quare x̄bū pr̄is dicat filius nature.

Inde ē q ſolus vnigenitꝰ dei dr̄ filiꝰ nā: q⁊ eiuſdē nāe ē ⁊ eadē nā ē cū patre. Uñ Hyl. de x̄po loquēs ait i lib. de tri. Nā filiꝰ eſt: q⁊ eandē naturam quā ille q genuit habet.

¶ Diuisio textus.

HIc ponit magr̄ qōnē de noīb⁹ significā-tib⁹ essentiā in abstracto: vtz aliqō eoz possit se hr̄e ad generatōez vt subz vl terminus. Et circa B tria facit. ꝑmo mouet qōnē. zo determiat eā. ibi (Ad qō catholicis) 3o determiatōez ꝺfirmat. ibi (Jō nō ē dōz.) ⁊ B dicit in duas ptes. In ꝑmā oñdit q dīna eēntia nō hz se ad gñatōz sic̄ termin⁹ vt dicaī gñata. In zam q nō se hz ad ipsam sic̄ subm vt dicaī gñans. ibi (Jta ēt nō ē dōz ⁊c.) ꝓma in duas. in ꝑmā iducit ꝓbōnē. in zam excludit ꝺrietatē. ibi. (Huic aūt vr̄.) ꝓmū oñdit tripl̄r. Uno⁰ sic: qz oē qō in dīnis gñat aliqd relatiue dr̄ ad illud: ⁊ eō. Si igit̄ pr̄ gñat dīnā eēntiā: eēntia dr̄ relatiue ad pr̄ez: ⁊ ita nō significaret subaz �something Aug. ¶ zo sic. Pr̄ ē dīna eēntia. si igit̄ pr̄ gñaret dīnā eēntiā: pr̄ gñaret illud qō ipse ē: qō nō pōt eē ꝑm Aug. ibi (Jtē cū de⁹ ⁊c.) 3o sic. pr̄ hz eē p dīnā eēntiā. si igit̄ pr̄ gñaret dīnā eēntiā pr̄ hr̄et esse p id qō ē gñatū ab ipso: cuius ꝺriū vr̄ magis: ⁊ B ibi. (Jtē si pr̄ ⁊c.) (Jta ēt nō ē dōz) h ꝓbat aliā ptē qōnis. s. q eēntia ñ sit suppo^m gñatiōis: ⁊ B dupl̄r. s. q nec eēntia gñet eēntiā: nec gñet filiū: ⁊ dīcit ī duas. ꝑmo ponit ꝓbōnes vtriusqz. In zam iducit ꝺrietatē. ibi (Predictis aūt ⁊c.) ⁊ h dīcit ī duas. ꝑmo iducit ꝺrietates oñdētes q eēntia gñat eēntiā. In zam oñdit q eēntia gñet filiū. ibi (Dr̄ quoqz freqnter ⁊c.) Circa ꝑmū duo facit. ꝑmo obycit p auctes Aug. zo p auctes Hyl. ibi (Hinc vo idē ēt) ⁊ vtraqz dīcit ī obiectiōez ⁊ sol'onē. sil̄r ēt seqns ps dīcit in obiectōez ⁊ sol'onē. ¶ Qō. I.

AD itelligentiaz b⁹ ptis de tribus q̄rit. ꝑmo vtruz eēntia se hēat ad gñatōez sic̄ gñans. zo vtz se hēat. sic̄ id ō quo ē gñatio. 3o vtrū se hēat. sic̄ id qō ē termin⁹ gñatiōis. ¶ Circa ꝑm duo querunt. ꝑ vtruz eēntia gñet. zo dato q ñ vtruz sil̄r sit in oīb⁹ alys essentialib⁹ noībus.

¶ Utrum essentia generet. I.

AD ꝑmuz sic ꝓcedit: vr̄ q eēntia gñet. Maioz. n. ē oppositio affirmatōis ⁊ negōnis: q̄s rel'onis: sz oppō rel'onis facit in dīnis vt vna ꝑsona nō sit alia. g̃ fort⁹ faciet B ꝺdictio: sz ꝑsona pr̄is ē gñans. si igit̄ eēntia nō gñet: pr̄ nō erit eēntia: qō ē ipole. ¶ Ꝑ. q cq̄d ꝑdicaī de aliquo pōt supponere illud: sz eēntia ꝑdicaī de pr̄e vē. g̃ pōt supponere ꝓ pr̄e: ⁊ ita pōt recipe ꝑdicatiōez pr̄is. g̃ pōt ꝓcedi q essentia gñet. ¶ Jtez si eēntia est pr̄. g̃ est pr̄ filij: sz rel'iua dr̄ ad ꝓuertētiā. g̃ ⁊ fili⁹ erit fili⁹ eēntie. g̃ essentia generat. ¶ Jtē eēntia ē res generās: sz res gñans est gñans. g̃ eēntia ē gñans. ¶ Jtē sic̄ se hz eēntia ad ꝑsonā: ita ꝑsona ad eēntiā: sz de ꝑsona ꝑdicanī attributa eēntie. sic̄ po⁰ bonitas ⁊c. g̃ ⁊ ō eēntia.

Con (ꝓpetates ꝑsone. g̃ pōt dici q eēntia ē gñans. trarium ostenditur per rationes magistri.

Respondeo dōm: q ī creaturis act⁹ sunt suppositoz: ⁊ eēntia nō agit: sz ē ꝑn^m act⁹ in supposito. nō. n. būanitas gñat: sz soz. vtute sue nāe. ī creaturis aūt eēntia realr differt a supposito. ⁊ iō nullus act⁹ ꝓprie de eēntia ꝑdicaī nisi causaliter. in diuinis aūt eēntia realr nō differt a supposito: sz solū rōne siue q̄tū ad modū significādi: qz suppositū est distinctuz: ⁊ eēntia est cōis. Et iō in dīnis quecūqz ꝑdicanī de supposito nō ꝑm modū quo differt ab essentia ꝑdicanī ēt de essentia. dicimus. n. q eēntia creat ⁊ gubernat. ⁊ hō. Sed actus q dicit̄ de supposito ꝑm modū ꝑm quē differt ab essentia nō pōt de essentia ꝑdicari: ⁊ hō est actus generādi: q ꝑdicaī de supposito pr̄is ꝑm q distinctuz est a supposito filij. vñ nō est cōcedendū q essentia generat: sz q pater generat virtute essentie vel nature. vñ etiam dicit Damas. q generatio est opus diuine nature existēs.

Ad primuz g̃ dōm: q affirmatio ⁊ negatio dicūtur maxime opponi: qz in eis nō importaī aliq̄ ꝓueniētia: ī ꝓuatiue. n. oppositis ipoztaī ꝓuenientia q̄tū ad subm: qz nata sunt fieri circa idē. in ꝺrijs aūt relatiuis ēt q̄tū ad gen⁹: qz. s. sunt in eodē gñe. vñ in vtraqz oppōne vtrūqz extremoz significaī p modum entis ⁊ nature cuiusdā. illud aūt ī quo iuenīt aliqd nō permixtū ꝺrio est maximū ⁊ ꝑmū in genere illo: ⁊ cā omniū alioz. ⁊ iō oppō affirmatōis ⁊ negatōis cui nō admisceī aliq̄ cōueniētia ē ꝓma ⁊ maxima oppō: ⁊ cā ois oppōnis ⁊ distinctiōis. ⁊ iō opz q in qualibet alia oppōne icludaī affirmatio ⁊ negatio sicut ꝑmū in posteriozi. vñ plura regrunt ad alias oppōnes q̄ ad oppōnē ꝺictōis: qz se hñt ex additōe ad ipsaz. vñ nō oz q fi ꝺrietas nō iueniaī nisi in diuersis realiter: q affirmatio ⁊ negatio iueniatur in diuersis realiter: imo sufficit etiā distinctio rōnis ad affirmationē ⁊ negationē: cū quelibet distinctio: vt dictū est icludat affirmationē ⁊ negationē: ⁊ talis distinctio. s. rōnis est iter eēntiā ⁊ ꝑsonā: sed opposita relatiue aliq̄ requirūt diuersitatē vel distinctionē realem: ⁊ talia sunt q̄ diuinas ꝑsonas distinguūt. aliq̄ aūt distinctionē ratōis tm̄: vt cū dr̄ idē eidez idē. ⁊ hoc melius dicet in tractatu de rel'onibus. ¶ Ad zm dōm: q eēntia: nō ꝑdicaī de supposito rōne modi significandi in vtroq: sed rōne indifferentie ꝑm rem ꝓpter simplicitatē diuine nature. ⁊ iō nō opz q supponat patrē. ¶ Ad 3m dōm: q cuz dicit̄ eēntia est pater: est duplex locutio: ex eo q ly pr̄: pōt teneri q̄si adiectiue vt ponat formā suā circa eēntiā: ⁊ sic falsa ē: qz ꝓpetates ñ ōterminānt eēntiā. Uel pōt sumi substātiue: ⁊ tūc supponit pater in ꝑdicato ꝓ persona patris: ⁊ sic vera est: nec opz q fiat hoc mō cōuersio. ergo filius ē filius eēntie: sed g̃ filius ē filius patris q est eēntia. ¶ Ad 4m dōz: q cū dicit̄. eēntia ē res generās. ly res. pōt supponere eēntiā vel ꝑsonā. si eēntiā sic falsa ē: qz sic adiectiuum poneret formā suā circa eēntiā. si ꝑsonā sic vera ē. ⁊ tunc nō sequit̄. ergo eēntia est generās: qz tūc nō circa idē poneī forma adiectiui. ¶ Ad 5m dōm: q cū eēntia ⁊ ꝑsona differāt in modo significādi. illud qō ꝑdicaī de ꝑsona ratiōe modi significādi ꝑm q ab eēntia distinguit̄: nō ꝓdicaī de essentia: vt gñans generatū. als sil̄r etiaz est ex parte eēntie. illud. n. qō ꝑdicaī de essentia rōne modi significādi quo differt a supposito distincto nō ꝑdicaī de supposito. sicut essentia est cōmunis tribus: tñ nō pōt dici hoc de aliqua personarum.

¶ Utz act⁹ gñandi ꝑdiceī de aliq̄ noīuz eēntialiū. II.

AD secunduz sic ꝓcedit: vr̄ q act⁹ gñandi ō nullo nominū eēntialiū ꝑdiceī. Sicut. n. tres ꝑsone sūt vna eēntia: ita ēt sunt vn⁹ de⁹: sz ꝑm rōnem magr̄i nō pōt dici eēntia gñare ne noteī eēntie distinctio. g̃ sil̄r nō pōt dici de⁹ gñat: ne sequaī deoz pl'alitas. ¶ Jtē ꝑsona ⁊ hypostasis ⁊ suba nō dīr relatiue: sz ꝑm magr̄m iō eēntia nō pōt dici generare: qz relatiue nō dr̄. g̃ simil̄r nec persona vel hypostasis. ¶ Jtē ista noīa nā bonitas ⁊ hō sunt eq̄lis abstractiōis. sic̄ eēntia. si igit̄ eēntia ꝓp modū significādi ī abstracto ñ

Con (pōt gñare. g̃ vr̄ q nec aliqō alioz. trarium oñdit̄ per multas auctoritates in lr̄a.

Respondeo dōm sicut dctm est: gñare ꝓpe cōuenit supposito inquātum distinctuz. ⁊ ideo quāto magis appropinquat nomen ad suppositum distinctum: tanto verius potest ꝑdicari de ipso actus ge-

nerãdi. vñ ℔ est ꝑpriissima. pr̃ gñat: qz ꝓponit nomẽ pr̃is a ꝑpietate distiguẽte. Et silr põt dici. psona generat: qz nomẽ psone imponit a ꝑpietate cõi q̃ dr̃ psonalitas. 7 ꝓse quẽter minus ꝑpe dr̃. de⁹ gñat: qz q̃uis claudat in se supositũ: nõ tñ suppositũ distinctũ: nec imponit nomẽ a ꝑpietate distinguẽte: sz ab eẽntia cõi. ¶ In oib⁹ aũt abstractis ẽt est ordo: qz q̃dã ordinẽ dicũt ad actũ. sicut vt⁹ bonitas lux nã 7 hõ: 7 qz act⁹ sunt supposito⁊. ió in istis inuenit dcm̃ q sapia gñat vel nã gñat: tñ hõ lationes nõ sunt extẽdẽde: sed pie itelligẽde. Quedã vo noia sunt q̃ nõ dicunt ordinẽ ad opatiõez: sz tñ ponunt fm rõnẽ nois ab actu substandi. sic̃ suba. vnde ℔ nomẽ suba ad ℔ accedit ad rõnez suppositi. Sz hoc nomẽ eẽntia remouet oino a rõne suppositi. 7 ió minime põt dici q eẽntia gñet. Si tñ inueniret eẽt exponẽda eẽntia gñat. i. pr̃ q est essentia.

Ad primũ g̃ dõz: q ℔ nomẽ de⁹ icludit i se suppositũ ideterminate. 7 rõne eius a q̃ nomẽ ponit icludit i se nãz. vñ rõne modi significãdi ẽ q̃si mediũ iter eẽntiã 7 psonã distictã. 7 ió nec pugnat sibi modus eẽntie rõne ideterminatõis: nec mõus distincte psone rõne suppositi. 7 ió põt dici de⁹ gñat: 7 de⁹ est cõis tribus ponis. ¶ Ad z^m dõm: q relatiuuz in dinis multiplr̃ dr̃. proꝑissime. n. relatiuũ est qõ fm suũ nomẽ ad aliud refert: vt pr̃. Aliud aũt dr̃ relatiuuz qõ seq̃t vel cãt relonẽ sicut generatio 7 gñare. Aliud autẽ qõ implicite claudit in se relationẽ: sicut trinitas psonas distinctas relatõe. 7 hoc nomẽ psona icludit in se relatõez distinguẽtẽ. Aliud aũt põt dici relatiuũ iquãtũ ꝑ relatõe ponit: sic̃ de⁹: 7 ẽt quedã noia abstracta: cui⁹ rõ dicta est. ¶ Ad 3^m dõm: q maiozis abstractõis est eẽntia q̃ bonitas vel sapia: quia q̃uis eq̃liter abstrahãt a supposito: tñ eẽntia sup hoc abstrahit etiã ab actu. illa vo dicũt ordinẽ ad actum.

¶ Questio. II.

Deinde querit vtrũ eẽntia se bẽat ad generationẽ sicut id de quo est generatio. ¶ Et circa ℔ duo q̃runt. ꝓmo vtrũ filius generet de substantia patris. secundo vtrum sit ex nihilo.

¶ Utrum filius sit genitus de suba patris. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr̃ q filius nõ sit genit⁹ de suba patris. Dis. n. prepõ trãsitiua est. trãsitio aũt regrit diuersitatẽ vel distictõez: cũ igit̃ filius nõ distinguat ab eẽntia pr̃is: nõ põt dici de eẽntia ei⁹ natus. ¶ Itẽ sicut se hz nã humana ad sortẽ: ita dina eẽntia ad filiũ: sz sor. nõ põt dici de eẽntia humana. g̃ nec fili⁹ de eẽntia pr̃is. ¶ Itẽ de. semp dicit ordinẽ: sz iter filiũ 7 eẽntiã nõ ẽ ordo neq; tpis neq; nãe: cũ eẽntia nõ sit gñans: sz pr̃: neq; cãlitatis. g̃ vr̃ q nullo⁹ sit ẽ eẽntia pr̃is. ¶ Si dicas q hoc dr̃ ꝓp ꝓsubalitatẽ fily ad pr̃ez. ¶ Cõtra. sic̃ eẽntia pr̃is ẽ eẽntia fily: ita tota eẽntia fily ẽ i pr̃e.

Con (g̃ eadẽ rõne põt dici pr̃ de suba fily. sic̃ e⁹. trarium ostendit ꝑ auctoritates in lr̃a.

Respondeo dõz: q ℔ ꝓpõ de. ꝑpe designat p̃n^m 7 ꝓsubalitatẽ. ℔ aũt ꝓpõ ex. õsignat tñ ordinẽ p̃ncipy. vñ gcgd dr̃ eẽ de aliquo ex illo ẽ: sz nõ ꝓuertit. sicut dr̃ ifra. 36. di. Uñ ℔ ꝓpõ ex. q̃nq; notat ordinẽ tpis tñ: vt ex mane fiat dies: q̃nq; ordine p̃ncipy agẽtis. sicut artificiata sũt ex artifice. q̃nq; p̃n^m mãle: vt cultellus fit ex ferro. Sz de. cũ notet cõsubalitatẽ semp notat vel p̃n^m mãle. sicut cultellus est õ ferro: vel agẽs consubale. sicut dicimus q hõ fili⁹ gñat de pr̃e suo: cũ sit generatio ꝑ decisionẽ sube. Et fm istũ modũ fili⁹ dr̃ de pr̃e 7 de essentia pr̃is: tñ de pr̃e sicut de generãte. 7 de eẽntia sicut de p̃n^o generatõis cõicato, vñ ẽt accedit ad silitudinẽ fm mãm: si a materia remoueat totum qõ est imꝑfectiõis: 7 remaneat ℔ sola de cõditiõib⁹ mãe q est manẽs in re: 7 ꝑ eã res subsistit: 7 ꝑcipue res artificiata q̃ ẽ in genere substãtie ꝓpter suã mãm 7 nõ ꝓpter suam formã: vt dicit cõmentato⁊. in secũdo de anima.

Ad primũ g̃ dõz: q de vt deductũ ẽ dic̃ ꝓsubalitatẽ 7 ordinẽ ad p̃n^m: 7 ꝓsubalitas respic̃ eẽntiã: 7 ordo rõne cui⁹ ẽ trãsitio respicit psonã gñantez. nõ. n. dicimus q fili⁹ sit de eẽntia: sz q sit õ eẽntia pr̃is. 7 ió nõ opz eẽ distictõez fily ab essentia: sz a pr̃e. ¶ Ad z^m dõz: q silr̃ ⁊. dr̃ nasci de natura pr̃is vel suba sicut fili⁹ dei: tñ differẽter: qz fili⁹ dei ẽ de tota suba pr̃is: sed ⁊. est de ꝑte sube. ¶ Itẽ ad aliud: qz ⁊. subsistit nõ tñ ꝑ eẽntiaz: sz ẽt ꝑ mãm ꝑ quã idiuiduat̃ natura humanitatis in ipso: sz fili⁹ dei subsistit ꝑ eẽntiã pr̃is cũ eẽntia pr̃is nõ sit ps fily: sz totũ qõ est fili⁹. ¶ Ad 3^m dõm. sic̃ ad p̃^m. ¶ Ad 4^m dõz: q nõ notat̃ ibi tñ ꝓsubalitas: sz ẽt ordo ad p̃n^m g nõ saluat̃ si diceretur pater est de essentia fily.

¶ Utrum filius sit ex nihilo. II.

Ad secundum sic ꝓcedit: vr̃ q fili⁹ sit ex nihilo. illõ. n. dr̃ ex nihilo eẽ qõ nõ ẽ ex ꝓpiacẽti mã: sz fili⁹ est hõ: qz nõ ẽ õ aliquo sic̃ de mã. g̃ ⁊. ¶ Itẽ gcgd nõ hz esse nisi ab alio q̃tũ est i se est nõ ens: cum inter esse 7 nõ esse nõ sit mediũ: sed filius nõ hz esse nisi a patre. g̃ de se hz nõ esse: sz omne tale fm Auic̃. est ex nihilo. g̃ filius est ex nihilo.

Contra. oẽ qõ ẽ ex nihilo ẽ creatuz: sz fili⁹ est icreat⁹. ergo ⁊. ¶ Itẽ fz Dama. omne qõ est ex nihilo est vertibile in nihil: sed fili⁹ uõ est hõ. ergo ⁊.

Respondeo dõm: q differt dicere aliqd nõ eẽ ex aliq̃: 7 aliqd eẽ ex nihilo. Cũ. n. dr̃ nõ esse ex aliquo sicut ex mã nihil ponit: 7 hoc cõuenit filio dei. Luz aũt dr̃ esse ex nihilo remanet ordo affirmat⁹ ad nihil. Sz aliqd hz ordinẽ ad nihil dupl̃r. s. ordinez tpis 7 ordinẽ nãe. Ordinẽ tpis ex eo q ꝑus fuit ñ ens: 7 postea est ens: 7 ℔ nulli eterno ꝓuenit. Ordinẽ nature q̃ aliqd hz esse depẽdẽs ab alio. ℔. n. ex ꝑte sui nõ hz nisi nõ eẽ cũ totũ esse suũ ad alterũ depẽdeat: 7 q ẽ alicui ex seipo nãliter ꝓcedit id qõ ẽ ei ab altero. Et ió supposito q celuz 7 hõ fuerit ab eterno. Adhuc tñ est vez dicere q est ex nihilo: sicut ꝑbat Aui. Neutro aũt mõ fili⁹ hz ordinẽ ad nihil. nõ. n. hz ordinẽ tpis: qz etern⁹ est: non hz ordinẽ nãe: qz suũ esse est absolutũ nõ depẽdẽs ab alio.

Ad primum ergo dõm: q quãuis nõ sit de materia: nõ tamen sequit̃ q nõ de aliquo: qz est de suba pr̃is: quo etiam remoto adhuc non seq̃ret̃ q eẽt ex nihilo: vt dcm̃ ẽ: qz pr̃ nõ ẽ de aliq̃: 7 tñ nõ ẽ ex nihilo. idẽ aũt ẽ eẽ pr̃is 7 fily. ¶ Ad z^m dõz: q fili⁹ q̃uis totũ eẽ suũ bẽat ab alio: nihilomin⁹ tñ eẽ suũ nõ ẽ depẽdẽs: qz accipit a pr̃e idẽ nũero eẽ qõ ipe hz. 7 ió ñ ẽ depẽdẽs eẽ suũ: neq; pole: neq; ex nihilo: qõ nec̃io seq̃ret̃ si aliud in numero eẽ recipet.

¶ Utr̃ essentia sit termin⁹ gñatõis. ¶ Qõ. III.

Deinde q̃rit vtr̃ eẽntia sit termin⁹ gñatiõis: vr̃ q nõ. Hñatio. n. est iter duos termios. s. terminum a q̃ 7 terminũ ad quez: sz gnõ fily nõ hz terminũ a q̃: qz nõ ẽ ex nõ esse. g̃ ẽt nõ hz terminũ ad quẽ. ¶ Item. Omne qõ est terminus gñatiõis est gñatũ ꝑ se vel ꝑ accidẽs: ꝑ se sicut ipsa res gñata: ꝑ accñs sicut forma ei⁹: sed eẽntia nullo mõ gnãta ẽ sicut nec gñans: qz seq̃ret̃ distinctio. g̃ nõ ẽ termin⁹ gñatiõis. ¶ ℘. si eẽt terminus ℔ nõ eẽt nisi sic̃ acceptũ ꝑ gñatõz: sz fili⁹ nõ accepit eẽntiã. g̃ eẽntia est termin⁹ gñatõis. ꝓbatio medie, accipe. n. cũ

nõ ꝓueniat tribus ꝓsonis ꝫ est actus notiõalis: sed nullus actus notiõalis terminat ad eẽntiã. sicut ꝑz q ꝑr nõ generat eẽntiã. g̃ nec filius accepit essentiam.

Contra. illud in quo est generatio est terminus generatiõis: ſz Dyl'. dicit q natiuitas vnigenita ī nãm ingenitã subsistit. g̃ nã vel eẽntia est termin⁹ generatiõis. ¶ Ꝟ. generatio iuenit in dīnis: vt. s. dcñ ẽ ſm id qõ est ꝓfectionis in ipa: ſz tota ꝓfectio generatõis est ex termino ad quẽ. g̃ in generatõe dīna est terminus ad quẽ: ſz hoc nõ est aliud q̃ essentia. g̃ ꝛc.

Respondeo dõm: q terminus generatõis ī creaturis põt accipi dupl'r. sicut ẽt ꝛ ꝓncipiũ. dr. n. ꝓn^m g̃nationis ipm generãs: ꝛ huic ꝓn⁹ cozrespondet sicut termin⁹ ipm genituz. Dicit ẽt ꝓn^m generationis a quo ĩcipit generatio. ꝛ hoc mõ ꝓn^m vel initiũ generatiõis est ꝓuatio fozme iducẽde: ꝛ huic ꝓn⁹ terminus oppositiuus est fozma p generatõez iducta. Sicut etiã ī ẽalbatõe termin⁹ a quo ẽ nigredo: ꝛ termin⁹ ad quẽ ẽ albedo: ꝛ sil'r ī dīnis termin⁹ g̃natiõis q̃uis nõ sit ibi actio vel mutatio põt accipi dupl'r. ſ. ipsuz generatum. ꝛ hoc ẽ filius vel essentia accepta a filio per generationem.

¶ Ad ꝓm g̃ dõm: q g̃natio ꝛ q libz motus totã impfectionẽ hz ex termio a quo: qõ est ꝓuatio vl' ꝛriũ icludẽs ꝓuationẽ. ꝛ iõ in g̃natiõe dīna nõ est termin⁹ a quo: ſz tñ termin⁹ ad quẽ: a quo est tota ꝓfectio g̃natõis. ¶ Ad ꝛm dicendũ: q eẽntia dīna nõ est genita in filio: neq; ꝑ se neq; ꝑ accñs: q̃ eadẽ eẽntia est ī g̃nante ꝛ genito. Si aũt eẽntia esset diuisa. tũc sequeret necessario q eẽt genita ꝑ accidẽs: q̃uis nõ ꝑ se sicut in reb⁹ creatis. ¶ Ad ꝛm dõm: q q̃uis accipe fit actus notionalis: põt tñ termiari ad eẽntiaz: qõ sic ꝑz: q̃ in generatiõe dīna sicut in q̃libz alia est tria ꝟsiderare. ſ. g̃nantẽ ꝛ genitũ ꝛ nãm cõicatã ꝑ generationẽ. ꝓñt g̃ vba notiõalia designare comparationẽ generantis ad genitũ: sicut g̃nare vel dare: vel g̃nantis ad eẽntiã: vel geniti ad eẽntiã vt accipe: vel geniti ad generantẽ sicut nasci. ¶ Sciẽdũ igit q cũ omne vbũ notiõale significet actũ ꝓsone vt distincta est: opz q semp egrediat a ꝓsona distincta. ꝛ iõ nullũ vbũ tale exit ab eẽntia vt dicat essentia g̃nare vel dare notionalr vel accipe vl' nasci. Uerba aũt q̃ designãt cõparationẽ generantis ad essentiã vel geniti ad eẽntiã terminant ad eẽntiã: ga ex pte illa non sunt distinctiua: ꝛ hꝫ vba sunt accipe ꝛ dare. Sed vba q̃ designãt opationez geniti ad g̃nantẽ: vel eꝫ sunt distincta ex vtraq; pte. ꝛ iõ ex neutra parte põt eis adiungi essentia: q̃ nec essentia g̃nat: nec pater generat essentiã: qõ ꝑz ẽt ex significatiõe vbo ꝛ: q̃ g̃nans inquantum g̃nans distinguit a genito: ꝛ ecõuerso. Sz dãs distinguit gdẽ ab eo cui dat: sed non ab eo qõ dat: q̃ aliqs põt dare sciẽm. sil'r ꝛ accipiẽs distinguit ab eo a quo accipit: ſz nõ ab eo qõ accipit de necitate. aliqs. n. accipe sciẽm põt sicut ꝓuus manumissus. ¶ Expõ textus.

Si autem relatiue di. ꝛc.) vr falsuz: q̃ B nomẽ de⁹ ꝑ relatiuo põit: ꝛ cũ B idicat eẽntiã. Dicenduz q q̃uis idicet eẽntiã ex pte significati: tñ ex pte suppositi idicat ꝓsonã. vñ tota rõ diuersitatis in istis rõnibus est q nõ ꝟcludũt. sil'r de B noie deus sicut õ B nomie eẽntia. ẽ diuersus modus supponẽdi. ¶ (Hoc ad se iudicãdũ.) Cõtra g̃natio fily: vt. s. dcñ ẽ: nõ ẽ ꝓp aliquẽ finẽ: cuz finis sit dignioz eo qõ est ad finẽ. g̃ nõ ẽ ꝓp manifestationẽ ꝓñs. Dõz q ly. ad hoc est cõsecutiuũ ꝛ nõ finalẽ cãm designãs. manifestatio. n. patris ꝟsecuta est ad generationẽ fily. (Cõsiliũ de ꝟsi.) Cõtra ꝟsi^m. est quedã qõ ſm pñm. vbi aũt nõ est dubitatio. ibi nõ est qõ. g̃ in diuinis nõ est ꝟsiliũ. Dõm q ꝟsiliũ põt sumi passiue: q̃tum. ſ. ad illũ qui petit vel accipit ꝟsiliũ: ꝛ hoc nõ põt esse ī deo qz hoc importat dubitationẽ: dr etiã actiue quantũ ad illũ q dat ꝟsiliũ: ꝛ B mõ est in dīnis ꝛ significat abũdantiã cognitionis ipsi⁹ de rebus dubys agibilib⁹: de qb⁹ est cõsiliũ. (Nihil hz filius nisi natũ). i. nisi q nascendo accepit: sed aliqd accepit nascẽdo sicut cõicatuz sibi ꝑ natiuitatẽ vt eẽntiã. ꝛ aliqd sicut ꝟñs natiuitatẽ ſm modũ intelligẽdi sicut relationẽ filiationis. (Et ãmiratio bo. ipse. xi.). i. ille q honorat filiũ ãmirãdo ipsuz q̃si adeo magnũ supra se honorat etiaz ꝓem: ꝛ eꝫ. Jo. 5. vt oẽs honorẽt. ꝛc. (Natiuitas dei) B dupl'r põt exponi vt per natiuitatem itelligamus ipm deũ natũ: vel melius possumus itellige re g̃nationẽ passiuã: ꝛ dr generatio tenere aliqz nãm q ꝑ generationẽ iducit sicut oĩs motus ꝛ mutatio terminat ꝑ terminum ad quẽ: a quo spẽm hz. vult g̃ dicere Dyl'. q cũ in omni generatione vniuoca oporteat idem esse ꝓn^m generatõis: ꝛ qõ ꝑ generationẽ cõicat: sicut in generatione ignis. fozma ignis est ꝓn^m: ꝛ eadẽ est per generationez acqsita: ſz nõ ſm numez eadẽ: ita opz q cũ generatio diuina sit virtute nãe dīne q ꝑ generationez genitus accipiat nãm dinã: ꝛ opz q eandẽ numero: q̃ vt. s. ꝓbatũ ẽ: dīna nã nõ põt dici ſm numerũ. (Unitatez fozme ſm) .i. nõ ponimus nãm humanã cuz dīna vnũ effectũ in nã. (Nec rursus cozporali ꝛc.). i. B qõ dñs dicit Jo. i4. Ego in pr̃e ꝛ pr̃ in me est. nõ debet itelligi B modo vt pr̃ sit in filio: B mõ quo ĩsinuat. i. manifestat cozpus esse in cõpore. Sed ex eo. i. ex pr̃e genitaz nãz eiusdẽ generis. i. eiusdem virtutis ꝛ rõnis sicut humanitas est eiusdẽ generis in soz. ꝛ ī platone. i. ipz genitũ hñtem talez nãm dicimus. (Dabuisse in se nãm gignẽtis). i. pr̃is gignentis. ¶ Uel põt exponi natura genita: q̃ ꝑ generationẽ accepta in filio: ꝛ gignẽs: q̃ est ꝓn^m g̃nationis in pr̃e (Nũquid ĩgenit⁹ deo.) hoc dicit Ꝺ arrianos q dicebãt filiũ minorez patre: q̃ nõ est ingenitus sicut pr̃: sed nõ sequit: q̃ ipse est vnigenitus pr̃is ꝑ generationẽ totã naturã patris accepit: ꝛ B est q dicit. In nãm vnige. ꝛc. (Nõ est aliunde). i. ab alio q̃ a patre. ꝛ ideo nõ refertur ad aliud. i. ad aliaz ꝓsonã q̃ ad pr̃ez iquãtũ fili⁹ est: q̃ ad ſpũz scñ refert inquãtuz ſpiras est. Uel aliter. Aliũde. ſ. q̃ de eẽntia pr̃is. (Ad aliud) simpl'r quãtum ad eẽntiã vel nãm. q. nõ habẽs diuinã naturã: sed aliam. (In vno subsistit ꝛc.) in vnitate nature diuine. (Ex vno.). i. ex patre vel ex vnitate nature pr̃is. (Ac sic in generatõe fily ꝛc.) vult oñdere quo filius sit in pr̃e: ꝛ ecõuerso. B mõ pr̃ ꝑ generationẽ dat nãz suã filio. g̃ cũ pr̃ imutabilis nõ amittit naturã: sed sequit eam: q̃ vbi est natura sua est ꝛ ipse. vñ cũ nã sua sit ī filio ipse ẽ in eo. similr eꝫ fili⁹ accepit nãm quã pr̃ hz: ꝛ cũ ipe pater sit imutabilis nõ dimittit nãm suã. vñ cũ nã eadez numero. q̃ filio dat remaneat in pr̃e: filius manet in pr̃e. ꝛ dr Indemutabilis ex in ꝛ demutoz. aris. (In regnum fily charitatis) col'. i. dupliciter exponit. põt. n. caritas teneri eẽntialr: ꝛ tũc erit sensus fily charitatis. ſ. i. fily substãtie siue: qõ qualiter intelligẽdũ sit magister infra ostẽdet. põt ẽt teneri notiõaliter. ꝛ tũc erit locutio emphatica sicut ꝟsuetũ est in scriptura: q̃ aliqs dicat filius alicuius: qõ maxime sibi competit: sicut Jsa. 5⁰. In coznu filio olei. Ad lr̃am oñdẽs locũ oleo abundãtẽ. ꝛ ꝓmo Re. 27. Fily mortis estis. i. dignissimi morte. ꝛ similr dr vnigenitus dei filius charitatis: q̃ in ipso maxime charitas pr̃is gescit. (Dis vbis ꝓmissis ꝛc.) B ex ꝓmissis auctozitatib⁹ elicit. 4. ꝓpositiões q̃ sue sñe videtur cõtrarie: quarum vna est q nã coeterna deo ẽ in quo videt loqui de natura genita: ꝛ hãc exponit: ibi. (Ut tamẽ sine ꝓui.) scõa est pater genuit i d qõ ipe est: quaz exponit: ibi. (Ex quo sensu ꝛc.) tertia est q suba dei genuit filiũ: quã exponit: ibi. (Itẽ suba dei ge. ꝛc.) quarta est q fili⁹ natus est de suba

patris:quã exponit.ibi. (Similiter filius natus est ꝛc.) Et addit quintam:q̄ filius est substãtia patris quã exponit.ibi.(Similiter expone illud ꝛc.)

¶Utꝝ pater volũtate sua genuit filiũ an necessitate.an volẽs vel nolẽs sit deꝰ. ¶Bi. VI.

Reterea solet q̄ri vtꝝ p̄ genuerit filiũ volũtate an necessitate. Be hꝺ Orosiꝰ ad Aug.ita ait. Volũtate p̄ genuit filiũ vl̃ necessitate:ſz nec volũtate nec necessitate: qz necessitas in deo nõ ẽ:p̄ re volũtas sapiaz nõ põt. Quocirca vt ait Aug.i.xv.li. ꝺ trini. Rideda ẽ dialetica eunomij:a quo eunomiani heretici orti sũt:q̄ cũ nõ posset itelligere : nec credere voluisſz vnigenitũ dei filiũ x̄bũ dei eẽ nã .i. de suba p̄is genitũ:nõ nãe vel sube dixit eẽ filiũ:ꝫ filiũ volũtatis dei:volẽs asserẽ accedẽ tẽ deo volũtatẽ q̄ gigneret filiuz: sic̃ nos aliqd aliq̃n volumꝰ qꝺ antea nõ volebamus: pp qꝺ mutabil' nã nr̃a itelligit:qꝺ absit vt i ꝺo eẽ credamꝰ. Dicamꝰ g̃ x̄bũ dei eẽ filiũ dei nã nõ volũtate: vt docet Aug.i.xv.li.ꝺ trini. vbi quẽdã catholicũ heretico rñdẽtẽ ꝛmẽdat dicẽs. Acute sane qdã rñdit heretico x̄sutissime iterrogãti: vtꝝ deꝰ volẽs an nolẽs filiũ genuerit: vt si diceret nolẽs:absurdissima dei miseria seq̃retur. Si aũt volẽs ꝛtinuo qꝺ itẽdebat ꝛcluderet.ſ. nõ nãe eẽ filiũ ſz volũtatis . At ille vigilantissime vicissim q̄suit ab eo. vtꝝ deꝰ p̄ volens an nolẽs sit ꝺs.vt si rñderet nolẽs seq̃reꝝ grandis absurditas t miseria quã de deo credẽ magna ẽ isania. Si aũt diceret volẽs rñderet ei.g̃ t ipe volũtate sua deꝰ ẽ nõ nã. Quid g̃ restabat nisi vt obmutesceret sua iterrogatiõe:obligatũ insolubili viculo se videṡ. Ex p̄dictis doceꝝ non eẽ ꝛcedẽdũ q̄ deꝰ volũtate vel necessitate: vel volẽs vel nolẽs sit ꝺs. Itẽ q̄ volũtate vl̃ necessitate vel volẽs vel nolẽs genuerit filiũ.

¶Oppositio contra p̄dicta.

Ed ꝫ hꝺ opponiꝝ sic. Volũtas dei ẽ nã siue eẽntia dei.qz nõ ẽ aliud ꝺo eẽ aliꝺ velle.t iõ sic̃ vna ẽ eẽntia triũ p̄sonaꝝ:ita t vna volũtas. Si g̃ ꝺs nã deꝰ:t volũtate deꝰ ẽ.t si x̄bũ dei nã deꝰ ẽ t volũtate filiꝰ dei ẽ:hꝺ aũt facile ẽ refellere. Nã t p̄scia dei siue scia q̄ scit vel p̄scit bona t mala diuina nã siue eẽntia ẽ:t p̄destiatio siue volũtas eiꝰ eadẽ diuina eẽntia ẽ:nec ẽ aliꝺ ꝺo scire vl̃ velle q̄ eẽ:t cũ sit vnũ t idẽ scia dei vl̃ volũtas:ñ tñ dr̃ de volũtate qcqd dr̃ de scia:t ecõuerso: nec oia illa sua volũtate ꝺs vult:q̄ sua scia scit: cũ scia sua nouerit tã bona q̄ mala. volũtate aũt nõ velit nisi bona.scia qppe dei t p̄scia de bonis ẽ t de malis. Volũtas x̄ot p̄destinatio ꝺ bonis ẽ tñ. t tñ vnũ t idẽ ẽ in deo scia t volũtas t p̄scia t p̄destinatio. Ita cũ vnũ sit nã dei t volũtas:dr̃ tñ p̄r genuisse filiuz nã nõ voluntate: t esse deus natura non voluntate.

¶Quomodo itelligẽda sint illa x̄ba. pater nec volens nec nolens est deꝰ:nec volens nec nolens genuit filium.

Redicta tñ x̄ba qbus p;udẽter dcñ est q̄ deꝰ p̄r nec volẽs nec nolẽs est deꝰ.nec volẽs nec nolẽs genuit filiũ: siue volũtate vel necitate: ex tali sensu mihi videñ accipiẽda: vt volũtatẽ p̄cedẽtẽ vel accedẽtẽ itelligamꝰ q̄liter eunomiꝰ itelligebat. Nõ.n.ipse ẽ deꝰ volũtate p̄cedẽti vel efficiẽti: vel volẽs priꝰ q̄ꝫ deꝰ.nec volũtate p̄cedẽti vel accedẽti genuit filiũ.nec priꝰ volẽs q̄ꝫ generãs:nec priꝰ generãs q̄ꝫ volẽs genuit filium. Volẽs tñ genuit sic̃ potẽs genuit. t bonus genuit: t sapiẽs genuit t hꝫ. Si.n. p̄r sapiens t bonꝰ dr̃ genuisse filiũ:cur nõ t volẽs. Cum ita sit deo idẽ eẽ volẽtẽ qꝺ est eẽ deũ:sic̃ idez ẽ esse sapientẽ qꝺ est esse deũ. Dicamꝰ g̃ qz p̄r sicut sapiens:ita volens genuit filiũ: ſz nõ volũtate p̄cedẽti vel accedenti quem sensũ aperit Aug. t cõfirmat ita dicens sup epl'az ad Epheseos Be filio dei.i.dño nr̃o ieſu x̄po scriptũ est : qz cũ p̄r fuit semꝑ: t nunq̄ eũ vt esset voluntas p̄ria p̄cessit: t ille qdez nã filius est.

¶Diuisio textus.

Hic magister ingrit de generatione q̄tũ ad p̄nm. t diuidit in duas ptes.in p̄ma ingrit qd sit p̄nm generationis.vtꝝ necessitas vel volũtas vel nã. in scõa ingrit de cõitate p̄ncipij gnãtõis. vtꝝ.ſ. potẽtia gnãndi sit cõis p̄ri t filio.in sequenti distinctiõe.Pria in tres. p̃.n. mouet qõnẽ t determiat. 2ºremouet dubitationẽ.ibi.(Sz ꝫ hꝺ opponiꝝ.) 3ºexponit determinationẽ ibi.(Predicta tñ vba.) ¶Circa p̃m tria facit. p̃ ponit qõnẽ. 2º determiat.ibi. (Nec voluntate.) 3º ex determiatiõe excludit errorẽ.ibi.(Quo circa vt ait.)Ubi p̃ ponit errorẽ. 2ºexcludit.ibi. (Propter qꝺ mutabil.)Ubi p̃ iprobat põnẽ errãtis.2º ꝓfirmat rationẽ.ibi.(Acute sane.) Qõ. I.

Bintelligẽtiã bꝰptis tria q̄runꝝ. p̃ vtrũ p̄r genuit filiuz nec̃itate. 2º:vtꝝ volũtate. 3º:vtꝝ nã. ¶Utꝝ pater genuit filiũ necessitate. I.

Bprimum sic ꝓcedit. vr̃ q̄ p̄r genuit filium necessitate. Necessariũ.n.t poſe diuidũt ens:si igr̃ p̄r nõ genuit filiũ necessitate: genuit ipz ꝓtingẽter vel possibiliter:qꝺ ẽ ipoſe. ¶ꝑ. Oẽ eternuz est necessariũ:ſz gnãtio filij a p̄re est eterna. g̃ necessaria. ¶ꝑ.sic̃ deꝰ ẽ p̃ se bonꝰ:ita ẽ p̃ se ens necessariũ. oẽ.n.qꝺ est p̃ ꝓticipationẽ reducit ad id qꝺ ẽ p̃ se: sed in p̃ se bono

nihil pōt eē nisi bonū.ḡ nec in p se necessario aliquid nisi necessariū:cū igit gnātio sit in deo.ḡ erit necessaria.

Contra oīs necessitas ē rōne alicui⁹ cogētis: vel ītrius vl exteri⁹:sz deo nō pōt eē aligd fortiꝰ.ḡ ibi nō pōt eē necessitas. ¶ P. Aug. diuidit necessitatē ī coactionē ⁊ phibitionē sz neutrū deo ꝓuenit.ḡ ⁊c.

Respondeo dōz q fm phz.5.meta.necessariū dr multiplr.Est.n.necessariū absolute: ⁊ nec̄iuz ex cōditiōe.⁊ hꝰ ē duplex.s.ex ꝺditiōe finis:vl ex ꝺditiōe agētis. Necessariū ex ꝺditiōe agētis ē necessariū p violētiā.nō.n.cū q violēter currit necesse ē currere:nisi sub hac ꝺditiōe si aliqs cū cogit. Necessariū ex ꝺditiōe finis est illud sine q̄ nō pōt ꝓseq aliqs finis: vel nō ita faciliter.finis aūt ē duplex vel ad esse:⁊ hꝰ mō cib⁹ vl nutrimētū dr eē necessaria.q2 sine eis nō pōt eē hō. vel pertinēs ad hū eē:⁊ sic dr eē nauis necessaria eūti vltra mare: q2 sine ea exercere nō pōt actionē suā. Necessariū autez absolute dr qō ē nec̄iuz p id qō in eēntia sua ē. siue illud sit sua eēntia sic in simplicib⁹: siue sic ī cōpositis illō pn̄m sit mā:sic dicim⁹ hoiez mortez est necessariū.siue forma:sic dicim⁹ hoiez eē rōnalē ē necessariū.hꝰ aūt absolute necessariū ē duplex.qōdā.n.est qō hz necessitatē ⁊ esse ab alio: sic in oib⁹ q̄ cām hñt. qōdā aūt ē cui⁹ necessitas nō depēdet ab alio:sz ipm ē cā necessitatis ī oib⁹ nec̄arys sic de⁹. ¶ Dōm ḡ q gnātio in dīnis nō ē ex necessitate ꝺditiōata:siue ꝺditionē ex fine:siue ex agēte:nō ex agēte cū ipe de⁹ sit pmū pncipiū ⁊ vltim⁹ finis: sz ē necessaria necessitate absoluta:sicut ē nec̄itas pme cāe. ¶ Et p hꝰ patz solo ad vtrāq; ptē.q2 pme rōnes ꝓcedūt de necessitate absoluta:⁊ alie de nec̄itate coactōis q̄ repugnat nec̄itati absolute:⁊ de ista ꝓcedebat heretic⁹:⁊ fm hꝰ negaꝝ in lra.

¶ Utz pr̄ genuit filiū voluntate. II.

Ad secundū sic ꝓceditur. vr̄ q pater genuit filium volūtate. Oē.n.bonū ē volitū a deo: sic oē vez scitū:sz gnātio filij ē optimū.ḡ ē volitū a deo:⁊ ita pr̄ genuit filiū volūtate. ¶ P.in gnātiōe humana ita ē q pm̄ iclinās ad gnandū ē volūtas: sz gnātio humana extrahiť a dīna.ḡ ⁊ filr erit ī gnātiōe dīna:⁊ ita vr̄ q pr̄ genuit filiū volūtate. ¶ P.Ozi.dic de pr̄e loquēs. Hermē ꝓferēs volūtatis fact⁹ ē vbi pr:sz illō qō ē germē volūtat[ē natū volūtate gnānt].ḡ pr̄ gēuit filiū volūtate

Contra volūtas ē pn̄m ꝓductiōis eoz q̄ p arte ꝓducuñť ī reb⁹ būanis:sz filiꝰ nō ꝓducit a pr̄e sicut artificiatū:imo sic̄ ars:sed creature sic̄ artificiata. ḡ vr̄ q pr̄ nō genuit filiū voluntate:sz voluntate creaturas ꝓduxit. ¶ P. Dyl.li.de synodis.Sigs volūtate dei filiū tanḡ fcm̄ dicat anathema sit.ergo ⁊c.

Respondeo dōz q voluntas pōt ꝺparari ad aliqd duplr.aut sic̄ potētia ad obz: aut sic̄ pn̄m.si cōpareť ad aligd sic̄ ad obm: tūc oē volitū a deo pōt dici eē voluntate ei⁹:⁊ sic pōt dici pr̄ ē de⁹ voluntate sua.vult.n.se eē deuz:⁊ filr pōt ꝺcedi q pr̄ genuit filium voluntate.Si aūt ꝺpareť voluntas ad aligd sic̄ pn̄m.hoc pōt eē duplr:q2 aut illud ad qō ꝺparať sic̄ pn̄m dicit rōnē pncipiādi. Aut dic̄ ipz pncipiatū. Si pmo mō sic ꝺparať voluntas ad ꝓcessionē.s.s.q ꝓcedit vt amor:ī q volūtas pncipiata oīa.s. amoze creaturas ꝓducit:⁊ fm hunc moduz ēt ītellis ī deo se hz ad gnātionē filij q ꝓcedit:vt vbū ⁊ ars.Si 2mō tūc pncipiatū voluntatis ꝓcedit a voluntate sz voluntatis ꝺditionē:voluntas ãt q̄tū ē in se libera ē.vñ pncipiata volūtatis sunt tñ ea q̄ pñt eē vl nō eē. ⁊ hꝰ mō ꝺstat q voluntas dīna ꝺparať ad creationē rez ⁊ nō ad gnātionē filij.⁊ hīc ē q qdā distīguūt voluntatē ī tria.s.ip voluntatez accedentē.q̄.s.de nouo accedit operi vel operanti:⁊ talis nō est in deo:fm aliquē triū dictorum modoz voluntatis.q2 oīs opatio ei⁹ est a voluntate eterna. ¶ Itē in voluntatez cōcōitantē que dicit fm cōparationem ad obiectū tñ:⁊ sic est in deo respectu generationis filij. ¶ Itez in voluntatez antecedentē.⁊ sic dicit comparationem pncipij ad pncipiatum:⁊ sic est respectu creaturarum.

Ad primuz ergo dōm q rō illa ꝓcedit fm cōparationē voluntatis ad obiectum tñ. ¶ Ad 2m dōz q gnātio būana nō est eterna:⁊ iō pōt hr̄e voluntatē añcedētē:qō nō pōt eē ī dīna. ¶ Ad 3m dōz q Ozi. vocat germē volūtatis id in q̄ gescit pr̄is bñplacitū. ⁊ hꝰ ē filiꝰ:sic ipse dixit Mat.3. Hic ē filiꝰ meus dilect⁹ ⁊c. Alie aūt rōnes ꝓcedunt de voluntate añcedēte:siue fm cōparationē pncipij ad pncipiatum.

¶ Utz pater genuit filiuz nāliter. III.

Ad tertium sic ꝓceditur. vr̄ q pr̄ nō naturaliter genuit filiū Dyl.de synodis. Nō nāli necessitate ductꝰ pr̄ genuit filiū.ḡ videť q non sit nālis generatio. ¶ P.in deo idē est volūtas ⁊ nā:sz pr̄ nō genuit filiū voluntate.ḡ nec genuit filiū nā. ¶ P.sic supra habitū est phi p rōnes creaturaz potuerunt deuenire in cognitionē dīne nāe:sz cognita nā cognoscit opatio nāe.ḡ potuerūt deuenire in cognitionē gnātiōis eterne.si pr̄ nālr genuit filiū:cui⁹ ꝺriū supi⁹ ē ostēsuz.

Contra Dyl.li.de synodis. Oībus creaturis subaz dei volūtas attulit.sed filio nā dedit. ergo videť q pater genuit filium nā. ¶ P. Dama. Gnātio est opus diuine nāe existens.ergo ⁊c.

Respondeo dōm q eēntia dīna vt dcm̄ est:ē pncipiū oīuz actuū dīnorum:sz eēntia sub rōne essentie nō dicat pn̄m actus q est opatio: sed q ē esse:sed cū in eēntia sit ꝺsiderare diuersa attributa q̄ sūt realr vnuz in ipa:rōne tñ distincta: act⁹ referť ad eēntiaz fm hꝰ attributū vl illō sz q exigit ꝺditio act⁹: sic̄ itelligere ē ab eēntia dīna inq̄ntū ipa ē itellīus:⁊ res volite q̄ pñt eē vel nō eē ꝓducuñť ab eēntia inq̄ntū ipa ē voluntas:⁊ q2 de rōne gnātiōis ē vt ꝓducať genitū in silitudinē generātis ⁊ hꝰ ꝓductiōis pn̄m ptinet ad nāz q̄ ē ex similib⁹ sil'ia ꝓcreans.iō dicit q pater nā genuit filium.

Ad primū ḡ dōz q Dyl.nālē necessitatē appellat qñ vtute nāe aligd agit qō ē ꝺriuz voluntati.sic̄ fames ⁊ sitis ī nobis.vñ voluntas patiť quasi q̄dā violentiā a nā ⁊ talis necessitas nō est in deo. ¶ Ad 2m dōz q q̄uis nā ⁊ voluntas sint idē re:dr̄nt tñ rōne.vt dcm̄ ē:⁊ iō eēntia dīna in rōne nāe ē pncipiū alicui⁹: cui⁹ pncipiuz nō ē ipsa eadē ꝓut hz rōnez voluntatis. ¶ Ad tertiuz dōz q nāz ē cognoscere dupl'r.vel pfecte ꝺpbendēdo ipaz.⁊ sic phi nō cognouerunt nām dīnā. q2 sic cognouissent oīa opa dīna ⁊ q̄cunq; sunt in ipa: Uel p effectus:⁊ ita phi cognouerunt. Quia vō creatura nō pfecte repsentat nāz dīnā sz q ē pncipiuz gnātiōis eterne ⁊ cōsubalis:iō gnātionē dīnā:q̄ ē ei⁹ opatio:nō cognouerunt phi.

¶ Expositio textus.

Voluntas sapiaz ꝑire nō pōt.) Hoc dicit q2 sapientia filio appropriať. ¶ Sz ꝺ voluntas est motoz aliaz viriū.ītelligim⁹.n.q2 volum⁹.ḡ volūtas vr̄ ꝓcedere cognitionē sapie. ¶ Dōm q voluntatē opz q ꝓcedat aliq̄ cognitio. Est.n.duplex act⁹ voluntatis.vn⁹ iperfectus.s. appetere:⁊ iste actus ꝓcedit cognitionē perfectā eoruz q̄ acquirunť in cognitione. Per appetituz.n. sciendi aligd mouet aligs ad cōsiderationē alicui⁹:cuius cognitionez considerādo accipit,sed tñ hunc actū voluntatis ꝓcedit

cognitio indeterminata: qua res scit in vñi: ⁊ per illã cognitionem iperfectam tendit appetit⁹ in perfectionem ipsi⁹. si. n. esset oino ignotũ nõ q̃reret. Est ⁊ ali⁹ act⁹ volũtatis ꝓfectus quo volũtas gescit ⁊ placet sibi in re iã habita: ⁊ ita voluntas sciendi sequtur cognitionẽ perfectam. ¶ Utrũ de⁹ filiũ volés aut nolés genuit. Uidet q̃ necessariũ sit alterũ dare: cũ fiat diuisio per affirmationẽ ⁊ negationẽ. ¶ Dõm q̃ nolés ⁊ volés nõ opponunt̃ ꝺdictorie: sz volés ⁊ nõ volés. Differt. n. nolo ⁊ nõ volo. q̃ cũ dr nõ volo neget act⁹. ⁊ ió opponit̃ sicut negatio ad affirmationẽ. sz in ℔ vbo nolo ⁊ in toto cõdeclinio eius remanet actus volũtatis affirmat⁹. ⁊ negatio fert̃ ad nolitũ. vnde sensus ẽ. nolo ℔. i. volo ℔ nõ eẽ. Uñ nõ oz dici nolens vel volens q̃ lapis nec volés est nec nolés. ⁊ silr in ꝓposito neutrũ dandum ẽ. Sz dãda ẽ ista nõ volés. si volés dicat voluntatẽ accedentẽ vel añcedentẽ. Si añt dicat voluntatem cõicantẽ: dãda est ista. volés genuit.

¶ Hic querit̃ an pater potuerit vel voluerit gignere filiũ. ¶ Bis. VII.

Hic solet q̃ri a quibusdã vtr̃ pr̃ potuerit vel voluerit generare filiuz. Si. n. inqunt potuit ⁊ voluit gignere filiũ. ergo potuit aliq̃d ⁊ voluit q̃ nõ nec potuit nec voluit filius. Nã fili⁹ nec potuit nec voluit gignere filiũ. Cui versutie facile respõdem⁹ dicẽtes: posse vel velle generare filiũ nõ ẽ aliq̃d posse vel velle subm volũtati vl̃ potẽtie. Est tñ aliq̃ potẽtia vel voluntas. s. posse vel velle gñare filiũ: ⁊ ió distiguẽda ẽ itelligentia ꝓpositi ꝟbi: posse vl̃ velle gignẽ filiũ ẽ posse vl̃ velle aliq̃d: neq̃ gnãtio filij aliq̃d eor̃ ẽ q̃ sunt subta diuine potẽtie ⁊ volũtati: nec ẽ aliquid iter oia vel de oib⁹: sed sup oia ⁊ añ oia. Nõ. n. ante voluit vel potuit q̃z genuit: sic̃ nec añ fuit q̃z genuit: q̃ ab eterno fuit ⁊ ab eterno genuit. Ex filiũ quoq̃ ℔ videre possum⁹. Pater. n. põt eẽ pr̃ ⁊ vult eẽ pr̃. fili⁹ añt nec põt nec vult eẽ pr̃. g̃ pr̃ põt vl̃ vult eẽ aliq̃d q̃ nõ põt vl̃ vult eẽ fili⁹. Nõ sequit̃: q̃ eẽ pr̃z nõ ẽ eẽ aliq̃d sed est eẽ ad aliq̃d vt in sequenti ostẽdet̃.

¶ Ponit quedã verba Augustini vñ moueri potest auditor.

Sed vehemẽter nos mouet quod ait Augustin⁹ in lib:o pr̃io cõtra maximinũ: q̃ asserebat pr̃z potentiorẽ filio: eo q̃ filiũ genuit deũ creatorẽ: filius añt nõ. Dicebat q̃z pr̃z potuisse gignere ñ filiũ: ⁊ ió potẽtiorẽ eẽ filio. Ad q̃ rñdẽs Augustinus dicere videt̃: q̃ fili⁹ ẽt potuit gignere: volés oñdere pr̃z nõ eẽ potẽtiorẽ filio his verbis. Absit vt ió potẽtior sit pr̃ filio sicut putas: q̃ creatorẽ genuit pr̃: fili⁹ autez nõ genuit creatorẽ. neq̃. n. nõ potuit: sed non oportuit. Uide ⁊ attẽde diligẽter hec ꝟba. nõ. n. potuit sed non oportuit. Uidet̃. n. dicere q̃ filius gignere potuit: sed non oportuit: ⁊ ita potuit q̃ nõ non oportuit. Quare añt non oportuit subdit dicẽs. Immoderata. n. eẽt diuina generatio: si genitus fili⁹ nepotẽ gigneret pr̃i: q̃ ⁊ ipse nepos nisi auo suo ꝓnepotẽ gigneret ℘m vestrã mirabilẽ sapientiam ipotẽs diceret̃. Similiter ẽt ille si nepotẽ nõ gigneret auo suo. ⁊ ꝓnepotem proauo suo: nõ a vobis appellaret̃ oipotens: nec ipleret̃ gnãtiõis series: si semp alter ex altero nasceret̃. nec eã ꝓficeret vll⁹ si nõ sufficeret vn⁹ oipotẽs. Itaq̃z oipotẽtez genuit filium patris natura non fecit.

¶ Opponit̃ ꝓdictis verbis Augustini.

Hoc añt nõ vr̃ q̃busdaz posse stare. s. q̃ fili⁹ potuerit gignere. Si. n. filius potuit gignere potuit eẽ pr̃: ⁊ si potuit eẽ pr̃: poruit ergo eẽ pr̃ vel sui vl̃ pr̃is vel spũs sci vel alicui⁹ ali⁹: ℔ ali⁹ nõ: q̃ nll⁹ ali⁹ sp fuit. nec pr̃is: q̃ pr̃ ẽ igenit⁹ ⁊ inascibil̃. nec sui. q̃ nll⁹ res scipaz gignere põt. nec spũs sci: q̃ nasci nõ potuit. Si. n. nasci potuit: potuit eẽ fili⁹. ⁊ ita mutabilis eẽ potuit.

¶ Hic q̃rit̃ quo sint intelligenda. Uomodo ergo accipiet̃ qõ supra dictum est. Nõ. n. nõ potuit gignere ℔ non oportuit. q̃si potuit: ℔ non oportuit. Nõ ẽ nob ꝓspicuũ apire quo sit ℔ vez: ⁊ ió sub silẽtio pot⁹ eẽt ꝓtereũdum: nisi me sup ℔ aliq̃d loq cogeret istãtia querentiũ.

¶ Hic aperit̃ ex quo sensu sint accipienda.

Protest g̃ sic itelligi. Nõ. n. nõ potuit: ℔ non oportuit. i. nõ ex ipotentia sui fuit q̃ fili⁹ nõ genuit: ℔ ei nõ ꝓueniebat: sic̃ de⁹ fili⁹ nõ ẽ de⁹ pr̃: nec tñ ℔ ex ipotentia sui ẽ. Nã ⁊ pr̃ silr nõ ẽ fili⁹: nec ℔ ẽ ex ipotẽtia pr̃is. Sz q̃rit maximin⁹ arrianorũz epũs. vñ g̃ ẽ q̃ pr̃ nõ põt eẽ fili⁹: vel fili⁹ pr̃: non vtiq̃z ex ipotẽtia. Sz pr̃ ꝓprietate gnãtiõis pr̃ est: q̃ oz eũ nõ eẽ filiũ: ⁊ fili⁹ ꝓprietate nativitatis filius ẽ q̃ opz eũ nõ esse pr̃z: de q̃bus ꝓprietatibus plenius postea tractabitur.

¶ Utrũ pr̃ nã sit potens gignere filiũ. ⁊ an ℔ sit aliqua potentia que sit in filio.

Tez q̃rit̃ a quibusdã si pater potẽs sit nã gignere filiũ: ⁊ an ℔ sit aliq̃ potẽtia q̃ sit in filio: Ad q̃ dicim⁹ q̃ nõ est potens nisi nã. Eius. n. potentia nã est vel essentia. At inquiunt illi. Si potẽs est gignere. bz g̃ potẽtiã gignẽdi. filius añt nõ bz potẽtiã gignendi: si nõ põt gignere. bz ergo pater aliquã potẽtiã quã nõ habz filius. Nõ segt̃. Eãdẽ. n. potẽtiã penit⁹ bz filius

quā ⁊ pater: q̄ potuit pr̄ gignere ⁊ filiꝰ potuit gigni. Eadē.n. potētia ē in filio q̄ potuit gigni: q̄ ē in pr̄e q̄ potuit gignere. Sed ꝫ B opponit. Aliō ē posse gignere aliō ē posse gigni: qz aliō ē gignere aliud gigni. Hic ē distiguēdū. Si.n. cū dr̄: aliud est posse gignere aliud posse gigni. aliā significes potētiā q̄ pr̄ potens ē gignere: ⁊ aliā q̄ filiꝰ potēs est gigni falsus est intellꝰ. Si ꝯo dicas pr̄em posse hāc aliam ꝓprietatē siue notionē qua genitor est. ⁊ filiū aliā q̄ genitꝰ est: verus est itellectꝰ. aliā.n. ꝓprietatē hz pr̄ qua pater est. aliā filius qua filius est.

¶ Qūo sit itelligendū filius hz vel non habz potentiam generandi.

ITa ēt cū dr̄ filius nō hz potentiā generādi quā hz pr̄ dupl̄r pōt itelligi. si.n. dicat nō hz filiꝰ potentiaz gnāndi quā ⁊ pr̄. i. q̄ potēs sit ad gnānduz. i. vt genuerit vel generet sīc pr̄ verū ē. Si ꝯo itelligat sic nō hz potētiā q̄ possit gigni vl̄ genitus ee: q̄ eadē pr̄ ē potēs vt gennerit vl̄ vt generet falsū ē. Sicut dr̄ pr̄ hz potētiā q̄ pōt ee pr̄. filiꝰ ꝯo nō hz potētiā q̄ possit ee pr̄. ⁊ ecōuerso. filius hz potētiā q̄ pōt ee filiꝰ. pr̄ ꝯo nō hz potētiā q̄ pōt ee filiꝰ. hz ergo aliquā potētiā pr̄ quā nō hz filiꝰ: ⁊ econuerso. Absit qz eadē est potentia pr̄is q̄ pōt ee pr̄. ⁊ filiꝰ q̄ pōt ee filiꝰ. Ita ēt eadē est volūtas q̄ pr̄ vult ee pr̄ nō filiꝰ: ⁊ filius vult ee filius nō pr̄: ⁊ eadē est volūtas filiꝰ qua vult esse genitꝰ. ⁊ pr̄em genuisse: ⁊ patris q̄ vult esse genitor: ⁊ filiū genitum.

¶ Diuisio textus.

POstquā ostēdit ꝓncipiū diuine generationis ꝓprium qō est nā et non volūtas. h ingrit de cōmunitate ꝓncipy. vtrum. s. generandi potētia sit cōis patri ⁊ filio. ⁊ diuidit in duas. In ꝑma ingrit de cōitate potētie gnātiue sumpte in cōcreto. In scā de cōitate eiusdem sumpte in abstracto. ibi. (Itez querit a quibusdam ⁊c.) Prima in tres. ꝑmo determinat questionez. zo mouet dubitationem. ibi. (Sed vehementer.) Tertio ponit solutionez. ibi. (Quomodo ergo accipi ⁊c.) ¶ Circa ꝑmuz tria facit. Primo mouet questionez. Scdo ponit determinationē. ibi. (Cui versutie ⁊c.) 3o cōfirmat per similitudinez. ibi. (Ex simili quoq;.) (Sed vehemēter ⁊c.) Dic ponit dubitationē. Et ꝑmo ponit ad vnā ptē auctoritatez Aug. scdo ad partem cōtrariā inducit quorundaz rōnez. ibi. (Nec aūt nō videt.) (Quomodo g̃) Dic soluit. ⁊ primo insinuat soluendi difficultatē. zo prosequitur solutionē. ibi. (Potest ergo sic intelligi ⁊c.)

¶ Questio. I.

HIc querunt duo. ꝑmo de potentia gnāndi in deo. scdo de cōitate ipsi. ¶ Circa ꝑmū tria q̄runt. Primo vtrū in deo sit potētia ad gnāndū. zo qd sit illa potentia. an sit absolutum aliqd vel ad aliqd. 3o de cōparatione ipsius ad potentiā creandi.

¶ Utrum potentia generatiua sit in deo. I.

AD primum sic ꝓcedit. vr̄ q̄ in deo nō sit potētia ad gnāndum. Quicqd.n. exit ab aliq̄ potentia siue sit potētia agētis siue māe. ꝑus ē in potentia q̄ sit in actu. sed gnātio filij a pr̄e nō ē hō. cū sit eterna. g̃ nō exit ab aliq̄ potētia. g̃ in deo nō ē potētia ad generādū. ¶ P. illud qō per se est nāe nō exit ab ea mediante aliqua potētia. sicut aīa dat tale esse corpori nullo mediāte. sed gnātio est per se opus nāe. vt dicit Dama. g̃ nō est opus potētie. ⁊ sic idē q̄ pri. ¶ P. ois potētia vel est actiua vel passiua. sed in pr̄e nō est potētia passiua ad generādū filiū. Quia scōm eā magis diceretur mater q̄ pr̄. Nec est ēt in eo potētia actiua. Quia fm phm potētia actiua est ꝑn̄ trāsmutatiōis in aliud fm q̄ est aliud. vñ potētia actiua exigit mām in quā agat. Gnātio autē filij non est ex materia. ergo videtur q̄ in deo non sit potentia ad generandum.

CONtra Augustinus arguit. si pr̄ nō potuit generare filiū equalē ⁊ coeternum sibi ipotēs fuit. g̃ ex B videt q̄ potētia diuina ēt se extendat ad generationem filij. ¶ P. Ois operatio demōstrat potētiam ipsius operātis. cū igit̄ actꝰ generationis in ifinituz trāscendat ꝓductionē creaturarū: que tñ diuinā oipotētiā manifestat. videt̄ q̄ multo fortius generatio filij sit manifestatiua diuine potētie ⁊ nō nisi sicut actus eius. ergo videt̄ q̄ in deo sit potentia generandi.

RESpondeo dōm q̄ in creaturis aliquid ꝓducit per potētiā nālem: ⁊ hoc ꝓducit per similitudinē nāe ipsius ꝓducētis: sicut hō generat hominem. ꝓducit etiā aliquid per potētiā rōnalē: ⁊ hoc ꝓducitur in similitudinē ꝓducētis q̄tum ad spēm nō nature: sed in ratione existente cum oē agēs agat sibi simile aliq̄ modo: sicut domus ꝓducit ab artifice ⁊ recipit similitudinem spēi quā artifex hz in mente. Et fm hos duos modos aliqd ꝓducit a deo. Procedit.n. aliqd a deo in similitudinē nature recipiēs totā naturā: nec eādem spē tantum: sed eādem numero: ⁊ sic filiꝰ ꝓcedit a pr̄e per actuz generationis. Uñ in deo est potētia ad generādū similis potentie nāli. Procedit ēt aliqd a deo in similitudinem ydee existētis in mēte diuina: qō nō recipit naturā diuinam: sicut creature. Unde potentia operādi in creaturis est sicut potētia rōnalis in deo: ⁊ fm istam potētiā attenditur dei omnipotētia in deo. persona.n. diuina q̄ ꝓcedit per potētiā quasi nālem nō est aliqd cōnumeratū oībus. vñ potētia generādi nō cōtinet̄ sub oipotentia.

Ad primū ergo dōm q̄ illud est verū qñ actꝰ differt realr̄ a potentia a qua exit. tūc.n. ops q̄ ꝑus sit in potentia q̄ in actu vel tpe vel nā: sed in deo est oīno idē re. eēntia: potētia: ⁊ opatio. sed differunt tñ rōne: ⁊ iō in diuinis nō valz. ¶ Uel dōm q̄ in dīnis psonis est tñ ordo nāe quo fm Aug. aliquis est ex alio ⁊ nō ꝓr alio. vñ nō pōt cōcludi aliq̄ ꝓritas per hoc q̄ filius gnāt̄ ex potētia pr̄is. ¶ Ad scōm dōm q̄ natura vel eēntia cōparat̄ ad duo: ad hītez ⁊ ad id cui nā est ꝓncipium. iter eēntiaz igit̄ ⁊ hītez eēntiā nō cadit aliqua potentia media q̄tū ad actū ipsi eēntie in habentē q ē eē: sed ipsa eēntia dat esse hīti. ⁊ iste actꝰ est q̄si actꝰ ꝑmus. Egredit̄ ēt ab eēntia alius actꝰ q est ēt actꝰ hītis eēntiā sicut agētis: ⁊ eēntie sicut ꝓncipy agendi: ⁊ iste est actꝰ secundus ⁊ dicit̄ operatio: ⁊ inter eēntiā ⁊ talē operationē cadit virtus media differens ab vtroq; in creaturis etiā realiter: in deo rōne tñ: ⁊ talis actus est generare: ⁊ ideo fm modū intelligēdi nā nō est ꝓncipium ipsius nisi mediante potentia. ¶ Ad 3m dōm q̄ potētia dīna nullo mō

passiua est nec ēt vere actiua. sed sup actiua. actio.n.eiꝰ nō est per modū motꝰ: ꝫ per modū opatiōis: que differt a motu ſm phm in.io.ethi. sicut perfectum ab imperfecto: ꝛ ideo nō requirit mām in quā agat: qō non pōt esse in actione que est cū motu: cum oīs motus sit per exitus de potētia in actū: ꝛ iō nō opꝫ q creatio sit ex materia: et multo minus q generatio diuina. vnde Auicen. dicit q agens diuinū differt a naturali. agens enim naturale est causa motus. Sed agens diuinum est dans esse totum: sicut creatoꝛ mundi.

¶ Utrum potentia generatiua sit ad aliquid. II.

AD secundū sic ꝓcedit. videt q potentia generandi sit ad aliquid. ℞ remoto.n. itellectu distictaꝝ personarum a diuinis: adhuc manet intellectus oīum q̄ absolute dicunt: sicut bonitas sapia ꝛ hꝺ: sed remoto intellectu psonaꝝ nō remanet potentia gnandi: qz remotis psonis remouet gnātio: ꝛ remota generatiōe remouet potētia generādi. nō.n. pōt in diuinis esse aliqd in potētia qō nō sit actu. alꝰ deꝰ eēt mutabilis. g̃ nō est de absolutis: sed de ad aliqd dictis. ¶ ℘. potentie distiguunt̃ per actꝰ: sed generare in diuinis est ad aliquid dictū. qz gnātio est ꝓprietas ipsa relatiua vt supra dictū est: ergo ꝛ potētia generādi. ¶ ℘. oīs operatio ꝓpria alicuius rei egredit a forma ꝓpria eiusdē. sicut comburere a forma ignis: sed gnāre filiū in diuinis est ꝓpria opatio pris. g̃ ꝓncipiū illius erit ꝓpria forma pris: hꝺ autē est paternitas q̄ relatio q̄dā est. cū igit ꝓnm opationis sit potētia: vt q potētia generādi sit ad aliquid.

Contra cuius est actꝰ ei ē potētia ſm phm: sed ſm Dama. gnātio est actꝰ nāe. g̃ ꝛ potētia gnāndi est ipsi nāe: nā est absolute dictū. g̃ ꝛ potētia. ¶ ℘. in q̄libꝫ gnātione vniuoca idem est ꝓnm gnātōis ꝛ terminꝰ. sicut hō generat hoīem: sed terminꝰ generatiōis in diuinis est eēntia q̄ cōicat̃ per generationē vt supra dictū ē. ergo essentia ēt est ꝓncipium generationis: ꝛ sic videt q potentia generandi sit essentiale.

Respondeo quidā dixerūt q potētia generādi simplr est ad aliqd nō tātū ex parte actꝰ: sed ēt ex pte ipsiꝰ potētie. potētia.n. dicit relationē ꝓncipij. sed hꝺ nihil est: qz potētia nō ē relm ſm suum eē: sed solū ſm dici. imo potētia significat ēt illud qō ē ꝓnm ꝛ nō tm relonē ꝓncipij. Sic.n. q̄rimꝰ hꝺ de pō generandi. ꝓnm aūt cuiuslibet operatiōis dine vt supra dictū ē. ē eēntia dina: sed ab eēntia egredit aliqs actꝰ ſm q eēntia ē sapia: ꝛ aliqs ſm q est voluntas. ꝛ sic de alys attributis. Similiter dico q cū ꝓprietas realr sit eēntia: eēntia ꝫ q est ipsa pr̃nitas est ꝓnm huiꝰ actꝰ qui est gnāre: nō sicut agens: sed sicut quo agit̃. vñ ꝓnm gnātiōis ē eēntiale sub rōne relationis. vñ est q̄ſi mediū iter eēntiale ꝛ psonale. ex pte.n. illa q̄ pō q̄ est media inter eēntiā ꝛ opationē radicat̃ in eēntia est absolutū. ex pte aūt illa qua cōiungit̃ operationi est relatiuum.

Ad primū g̃ dōm q remoto itellectu psonaꝝ remanent̃ ea q̄ sunt pure absoluta: sed hꝺ nō est pō generādi vt dictū ē. ꝛ iō nō remanet subtractis psonis. ¶ Ad ꝫm dōm q ex q̄uis potētie inotescāt p actus: nō tm oꝫ q in eodē genere ponant̃ potētie ꝛ actꝰ. ꝛ ꝓcipue de potētys actiuis. vñ ex q̄uis generare sit ad aliquid. nō tm oꝫ q potētia gnāndi sit ad aliqd. sed verꝝ ē q posse gnāre est posse ad aliqd accusatiui casus. ¶ Ad ꝫm dōm q nā cōis in vnoquoq; opat̃ ꝫ ꝺitionē ipsiꝰ. vñ aīa sensibilis hꝫ in diuersis aīalibꝰ diuersas opatiōes: ꝛ ēt in diuersis oꝛganis sentiēdi. ꝛ hꝺ iō est: qz nā cōis determinat̃ ꝛ ꝺtrahit in vnoquoq; ſm ꝓprietates inuētas in illo. diuina aūt nā nō ꝺtrahit̃ neq; determinat̃ per ꝓprietates suppositoꝝ: tm nā diuina in pr̃e est ꝓprietas pris. ꝛ in filio est ꝓprietas fily: iō aūt nō ꝺhit̃: qz ꝓprietas nō ē aliō ab essentia vel ipsa nā vt adueniat sibi quasi dispositio ꝺhēs. iō ēt nā nō determinat̃ vel distiguit̃: qz relatio nō distinguit̃ ſm id qō ē. ꝫ ſm hꝺ tm cōperat̃ ad eēntiā: cuꝫ q̄ est idē re: sed ſm q ad alterū ē: ꝛ sic respicit psonā ꝛ distiguit eā: ꝛ iō in pr̃e est ꝓncipiū opationis ſm ꝓprietatem pris: ꝛ in filio ſm ꝓprietatē fily. vñ eadē opatio ē ꝛ nāe cōis ꝛ ꝓprie forme ipsiꝰ pris. ꝛ iō pō generandi vt dictuꝫ ē: est mediū iter absolutū ꝛ relatū. ꝛ hꝺ voluerūt q̄daꝫ dicere: dicentes potentiā gnāndi absolutuꝫ si cōsideret potentia remota vel idispositā: q̄uis ipꝛopꝛie locuti sint: qz ꝓprietas nō disponit eēntiā sed suppositū. ꝛ per ea q̄ dcā sunt patet etiam solutio ad sequentia.

¶ Utr pō dicat̃ vniuoce de pō gnāndi ꝛ pō creādi. III.

AD tertiuꝫ sic ꝓcedit. vr̃ q pō non ꝺ vniuoce de pō generādi ꝛ creādi. Potētie.n. distiguunt̃ p actꝰ: ꝛ actus per oba: sed filiꝰ deꝰ ꝛ creature nō vniuocantur in aliquo. g̃ nec gnātio ꝛ creatio. igit̃ vlterius nec pō generandi ꝛ creādi. ¶ ℘. pō creandi est simpliciter absoluta sed pō generādi est quodammō ad aliquid. cū igr̃ nihil vniuoceꝫ ad absolutū ꝛ relatū cū sint i diuersis p̄dicamētis vr̃ q pō nō vniuoce dicat̃ ō vtraq;.

Contra sicut dictū est pō gnāndi est ipsa dīna essentia. silr ēt pō creādi: cum deꝰ sit ꝓmū agēs: ꝛ oīs sua operatio sit per suā eēntiaꝫ. g̃ vr̃ q vtraq; sit vna potētia. ¶ Supposito q pō aliq̄ mō de eis dicat̃ ſm ꝓus ꝛ posteriꝰ: q̄r̃ q̄ istaꝝ potētiaꝝ sit ꝓor: ꝛ vr̃ q pō creādi. cōe.n. est aī ꝓpriū: ꝛ eēntiale ante psonale ſm rōnē itelligendi. Sꝫ pō creādi ē cōis tribꝰ personis. potētia aūt generādi vr̃ ꝓprie ptinere ad psonā pris. g̃ vr̃ q pō creādi sit ꝓor. ¶ Cōtra. ꝫ oꝛdinē actuū ē oꝛdo potētiaꝝ: ꝫ gnātio ē ꝓor creatiōe sic̄ eternū tpali. g̃ ꝛ pō gnāndi ē ꝓor.

Respondeo dōm q pō ē mediū ſm rōnē itelligēdi iter eēntiā ꝛ opationē nāe. pñt g̃ ꝛsiderari pō creādi ꝛ pō gnāndi ſm q radicant̃ in eēntia diuina: ꝛ sic est vna numero potētia: ne dū vniuoce dicta. possunt ēt cōsiderari ex parte q̄ cōiungunt̃ operationi. ꝛ ſm hꝺ potētia dr̃ de eis nō vniuoce: sed ſm ꝓus ꝛ posterius: ꝛ potētia generandi erit ꝓor ſm rōnem itelligendi q̄ potētia creandi: sicut generatio est ꝓior creatione. ¶ Et per hoc ꝫ solutio ad ꝓmū: qō ꝓcedit de potentia cōparata ad actū. Et similiter ad zm: qz potētia generādi non est ad aliqd nisi ex parte illa q̄ cōiungit̃ actui. Et similiter ad tertiū qō ꝓcedit ecōtrario de potentia ſm q se tenet a parte essentie. ¶ Ad quartū dōm q cōe in diuinis est ante ꝓpriuꝫ quādo cōe per se accipit̃ ſm rōneꝫ itelligendi. sed qñ cōe accipit̃ cuꝫ respectu ad creaturas rōne respectus adiuncti est posteriꝰ q̄ ꝓpriuꝫ alicuius persone ſm rationem intelligendi. Quintū ꝓcedimus.

¶ Questio. II.

DEinde querit̃ de cōitate hꝺ pōe: ꝛ circa hꝺ duo q̄runt̃. ꝓmo vtrum potētia generandi sit in filio. zo vtrum filius possit generare.

¶ Utrum potentia generandi sit in filio. I.

AD primuꝫ sic ꝓcedit. Sicut supra dictum est: potētia generādi includit in se rōnem paternitatis. sed paternitas nō est i filio. g̃ nec potētia generādi. ¶ ℘. cum potētia dicat rōnē ꝓncipij. potētia generādi dicit ꝓncipiū generatiōis: sed filio nullo mō ꝓpetit eē ꝓncipium gnātionis. esset.n. ꝓncipiū suiꝓsiꝰ. ergo in filio

nullo mō est potentia generandi.

Contra sicut supra dictū ē potētia generādi est ipsa diuina eētia:sz eētia pr̄is tota ē in filio.ḡ vr̄ q; ēt pō generādi sit in filio. ¶ Ꝑ.nulla scia vel volūtas ē pr̄is q̄ nō sit fily.ḡ nec ēt aliq̄ pō.cū pō illis duobus cōdistinidaī.sed pō generādi ē in pr̄e.ḡ ⁊ in filio.

Respondeo dōm q; potentia generādi dr̄ tripliciter:fm q; generandi pōt esse gerūdium verbi īpersonalis vel verbi psonalis actiui:vel verbi personalis passiui:si sit gerundiuz verbi impersonalis tunc potētia generandi est potētia qua ab aliquo generatur:⁊ ita est in filio potētia generandi.i.qua a patre generatur:si sit gerundiuz verbi personalis actiui:tūc potētia generādi dicit̄ potētia vt generet:⁊ sic nō est in filio:si sit gerundiuz verbi personalis passiui:tūc potētia generādi dr̄ potētia vt generet̄:⁊ ita est in filio:qz eadem potētia q̄ in pr̄e est vt generet:est in filio vt generet̄:⁊ ista distictio fundaī super id qō dictū est q; potētia generādi est eētia dīna a qua ꝓout in pr̄e est pr̄nitas est gnātio actiua:⁊ put in filio est filiatio erit gnātio passiua.

Ad primū ḡ dōm q; potētia gnāndi ex parte q̄ cōiungit̄ actui includit in se pr̄nitatem:⁊ fm hoc nō ꝯuenit filio:sed ex parte illa q̄ radicaī in essentia nō ĩcludit ⁊ ita cōuenit filio:fm q; generādi est gerūdium verbi īpersonalis vt sit sensus potētia generādi est in filio.i.essentia diuina per quā a patre fit gnātio. ¶ Ad 2m dōm q; potētia generādi nō est nisi in pr̄e fm q; habz rōnem p̄ncipij in se ĩclusam per modū pr̄nitatis:sed aliomō pōt esse in filio sicut dictū est:⁊ ex his ēt q̄ dicta sunt pz solutio ad tertiū. ¶ Ad q̄rtū dōm q; volūtas ⁊ scia nō hñt rōnem p̄ncipij respectu gnātiōis fily:qui ꝓcedit per modum nāe:sed tm̄ respectu creaturarū q̄ ꝓducunt a nō sicut artificiata:sed potentia etiā bz rōnē p̄ncipij ad gnātionē dīnā:⁊ iō magis pōt trahi ad psonale vt sit ꝓprium alicuius persone q̄z scientia ⁊ voluntas.

¶ Utr̄ filius possit generare alium filium. II.

Ad secundum sic ꝓcedit̄.vr̄ q; filius possit generare filiū aliū.Sēcz.n.potētiā nō ipeditā est aliqd potens operari:sed in filio est aliquo mō potentia generandi vt dictū est.cū igit̄ potētia dei nō possit ipediri.vr̄ q; filius possit gnāre aliuz filium. ¶ Ꝑ.filius est ymago pr̄is pfecte repr̄sentās ipm fm perfectā silitudinē:sed pater pōt generare.ḡ videt̄ q; etiā filius:alias nō pfecte assimilat̄ sibi. ¶ Ꝑ.quecunq; opatio est alicui⁹ nāe cōis si est in vno suoꝝ suppositoruz est ⁊ in alio:sicut ītelligere ⁊ rōcinari est opatio nāe būane in sorte ⁊ platone.sed generatio est opatio diuine nāe in pr̄e.ḡ ⁊ in filio.vr̄ ḡ q; filius possit generare filiū. ¶ Itē posse generare est aliqd dignitatis pr̄is alias nō eēt ꝓprietas psonalis:sed nulla dignitas est in patre q̄ non sit in filio cū sint oīno eq̄les in dignitate.ḡ filius pōt gnāre.

Contra fm Aug.minimū ĩcōueniens deo ē ipole:sz si filius gnāret filiū:seqret̄ in deo ĩcōueniēs: qz ille filius generaret aliuz:⁊ sic in infinitū.ḡ vr̄ q; filius nō possit gnāre. ¶ Ꝑ.nō eēt ibi sūma vnio ⁊ indistātia equalis:qz filius dei ꝓpingus se hret ad filiū q̄z ad pr̄ez:⁊ B non vr̄ in diuinis ꝓpetere. ¶ Ꝑ.q nō pōt eē pr̄ nō pōt generare:sed filius nō pōt eē pr̄:qz seqret̄ ꝯfusio psonaruz.ḡ ⁊c. ¶ Ulteri⁹ q̄rit̄ vtr̄ pr̄ possit generare aliū filium: ⁊ vr̄ q; sic:qz per gnātionē in nullo diminuit̄ ei⁹ potentia. ḡ qua rōne pōt generare vnū pōt ⁊ generare plures.

Respondeo dōz q; qdā dixerūt q; filius pōt gnāre aliū filiū:sed ista pō nūq̄ reducet̄ in actū pp ĩcōueniēs:qō Aug.iducit in lr̄a:sz B nihil ē:qz in perpetuis fm ph̄m nō differt esse ⁊ posse:⁊ multo min⁹ in diuinis.vñ qcqd nō ē in deo nō pōt eē ibi.als deus eēt mutabilis.vñ dōm simplr̄ q; filius nō pōt gnāre filiū. Et rō h⁹ est:qz ille filius in nullo distingueret̄ ab alio.cū.n.psone diuine nō distinguant̄ fm diuisionē māe:qz nō sūt māles: non remanet ibi alia distinctio nisi per relationes originis:impossibile est aūt q; vna relatio originis:sicut filiatio multiplicetur fm numerum:quia talis multiplicatio esset mālis.vñ in deo non pōt esse nisi vna filiatio:⁊ vna filiatiōe nō constituit̄ nisi vnus filius.⁊ ita in diuinis nō possunt eē plures fily nec plures patres:⁊ B pertinet ad perfectionem fily:qz nihil de filiatiōe est extra ipsum in diuinis.vnde est perfectus filius.

Ad primū ergo dōm q; in filio nō est potentia generandi nisi fm q; radicaī in eētia:et nō ex parte qua cōiungit̄ actui gnāndi:⁊ ideo nō sequit̄ q; sit actus ibi. ¶ Ad 2m dōm q; vbicūq; est silitudo opz q; ibi sit aliqua distinctio:qz fm boetiū similitudo ē rex differentiū eadem q̄litas.als nō esset similitudo sz identitas.vñ inter filiū ⁊ pr̄em saluaī perfecta similitudo:sz remanēte distinctiōe in oīb⁹ attributis cōueniūt.si autē filius generaret nō remaneret distinctio inter pr̄em ⁊ filium:cū nō sit ibi distinctio nisi per relationes originis:⁊ non possit ibi esse nisi vna pr̄nitas tātū vt dictū ē. ¶ Ad 3m dōm q; generare non est act⁹ diuine nāe nisi fm q; nā dīna est ipsa pr̄nitas:⁊ sub tali rōne natura dīna nō est in filio. ¶ Ad quartuz dōm q; dignitas est de absolute dictis.⁊ iō eadē ē dignitas pr̄is ⁊ fily nūero sic eadē eētia. vñ sicut pr̄nitas in patre est eētia:⁊ eadē essentia ē in filio nō paternitas sed filiatio:ita eadez dignitas numero que in patre est paternitas in filio ē filiatio.

¶ Ad id qō vlteri⁹ q̄rit̄ pz solo etiā per ꝓdicta:qz ipole est in diuinis plures esse filios.boc.n.nō est ex defectu potētie patris:sed ex distinctiōe suppositoꝝ diuine nature q̄ tolleretur vt dictum est. ¶ Expositio textus.

Immoderata eni esset ⁊c.) Ur̄.n. nō eē ĩcōueniens si genit⁹ semp aliuz gigneret:imo maximū bonum:qz q̄libet gnātio eēt ifinitū bonū.⁊ pōt dici q; eēt triplex ĩcōueniēs. ꝓmo qz si B in infinitū ꝓcederet cū oē ifinituz sit iperfectum gnātio dīna nūq̄ eēt pfecta.⁊ B sumit̄ ex lr̄a.2o qz nō posset eē distinctio inter plēs genitos vt dcm̄ ē.3o qz quāuis cōicatio sit de nobilitate ⁊ simplicitate nāe tm̄ ifinita cōmunicatio nō est nisi ex defectu nāe:qz.n. natura nō pōt conseruari fm eternū esse in vno indiuiduo nisi ēdit ꝓ infinitam successionem idiuiduoꝝ cōseruare perpetuitatē suam saltez fm idē in spē:⁊ B nullo mō deo cōuenit(Nō .n.nō potuit sz nō oportuit.i.nō ex impotētia ⁊c.) Videt̄ ista expositio nimis esse extorta ⁊ nō posse accipi ex verbis Aug. ¶ Sed dōm q; magister accipit istā expositionem ex eo q; ly non. potuit pōt sumi negatiue tm̄:⁊ sic ꝓcedebat obiectio:vel pōt sumi quasi p̄nnatiue vt nō potuit sit quasi terminus infinitus:⁊ tunc per hoc q; dicit. nō.n.nō potuit:negaī ipotētia. ¶ Sed videt̄ iterū q; ex ipotētia fily sit q; n̄ generet.ita.n.arguit Aug. si pr̄ nō potuit gnāre filiū coeternū ⁊ coequalem sibi:ipotēs fuit.ḡ videt̄ similr̄ q; si filius non potuit:ipotēs sit. ¶ Dōm q; generare filiū est de his q̄ pertinēt ad rōnez pr̄is:⁊ iō nihil posset deesse de his que sunt vel ptinēt de perfectiōe generatiōis:qn redundaret in ipotētiā pr̄is: sed generare nō pertinet ad rōnē fily:imo potius est oppositum filiationi:⁊ ideo ex B nō ostendit̄ filius impotēs:sicut homo non dicitur impotens nisi ex eo q; non potest ea que ad ipsum pertinent.

¶ De veritate ꝓprietate ⁊ icõmutabilitate ⁊ simplicitate essentie dei. ¶ Di. VIII.

NUnc de veritate siue ꝓprietate ⁊ incõmutabilitate atq; simplicitate dine nãe vel subę siue eẽntie agendũ ẽ. Est itaq; ꝺs: vt ait Aug. i. v. li. de tri. sine dubitatiõe subã vel sameli⁹ ß appellaẽ eẽntia: quã greci vsyã vocãt. Sic. n. ab eo qꝺ ẽ sape dicta est sapia: ⁊ ab eo qꝺ ẽ scire dcã est scia: ita ab eo qꝺ ẽ esse dicta ẽ essentia. Et qs magis est q̃ ille q̃ dixit famulo suo Moysi. Ego sum qui sum ⁊ dices filijs israel: q̃ est misit me ad vos. Ipse ꝟe ac ꝓprie dr̃ eẽntia: cui⁹ eẽntia nõ nouit ꝑteritũ vel futurũ. Ũñ Hieronym⁹ ad Marcellaz scribẽs ait. Be⁹ solus q̃ exordiũ nõ hz ꝟe eẽntie nomẽ tenuit. qz in ei⁹ ꝓparatiõe q̃ ꝟe ẽ: qz icõmutabil' ẽ: q̃si nõ sũt q̃ mutabilia sũt. Be quo. n. dr̃ fuit: nõ ẽ: ⁊ de quo dr̃ erit nõdũ ẽ. de⁹ aũt tm̃ ẽ q̃ nõ nouit fuisse vel futurꝫ eẽ. Solus g̃ de⁹ ꝟe ẽ: c⁹ essentie ꝓparatũ nr̃m esse non est.

¶ Querit q̃lr intelligẽda sint ꝟba hieronymi.

HIc diligẽter aduertẽdũ ẽ qũo intelligi debeãt ꝟba illa hieronymi. s. de⁹ tm̃ ẽ ⁊ nõ nouit fuisse tanq; nõ possit dici de deo fuit vel erit hz tm̃ ẽ: cum de deo freq̃nter scriptũ reperiam⁹: fuit ab eterno: fuit semp ⁊ erit in secula ⁊ hz. Ũñ vr̃ qz nõ ẽ tm̃ dicẽdũ de deo: fuit ẽ vel erit. Si. n. diceret tm̃ fuit putaret q̃ desierit eẽ. Si dicere tm̃ ẽ putaret q̃ nõ semp fuerit hz eẽ cepe rit. Si tm̃ erit putaret nõ eẽ mõ. Dicaẽ g̃ qz sp fuit est ⁊ erit vt itelligaẽ: qz nec cepit nec ꝺsijt nec desinit: nec desinet eẽ. Be hoc Augu. sup Joãnẽ ita ait: cũ de sempiterna re ꝓprie dicaẽ est. scõm nos bñ dr̃ fuit ⁊ erit. fuit qz nũquaz desijt: erit qz nũq; derit. ẽ qz sp ẽ. nõ ꝑterijt q̃si qꝺ nõ maneat. nõ oriet q̃si qꝺ nõ erat. Cũ ergo nr̃a locutio ꝑ tẽpora varieẽ: de eo vere dicunt ꝟba cuiuslibet tẽporis: qui nullo tpe defuit vel deest vl' deerit. Et iõ nõ mirũ si de spũ ꝟitatis veritas loquẽs dixit ꝑ futurꝫ. Quecũq; audiet loqueẽ. audiet. s. ab eo a quo procedit. Audire illi⁹ ẽ scire: idẽ ẽt eẽ. A quo g̃ ẽ illi cẽntia: ab illo audiẽtia. i. scia q̃ nõ ẽ aliud q̃ eẽntia. Audiet g̃ dixit ꝺ eo qꝺ audiuit. ⁊ audit. i. qꝺ semp sciuit scit ⁊ sciet. Ecce hic dicit Augu. ꝟba cuiuslz tpis dici de eo: sed tm̃ ꝓprie ẽ. Illud g̃ qꝺ hiero nym⁹ dic ita itelligẽdũ est. Nõ nouit fuisse vel futurꝫ eẽ hz tm̃ eẽ. i. cũ dr̃ de deo q̃ fuit vel erit nõ est itelligẽdũ q̃ ꝑterierit vl' futurus sit: hz q̃ existat simpliciter sine aliquo tpali motu: lz. n. verba subina diuersoꝝ tẽpoꝝ de deo dicant vt fuit erit est erat. nõ tm̃ tẽporales motus esse distinguũt. s. ꝑteritũ vel futurꝫ vel ꝑteritũ iperfectum vl' ꝑteritũ perfectũ. vl' ꝑteritũ pluscq; pfectum: hz eẽntiã siue existẽtiã diuinitatis simpl'r ĩsinuãt. Be⁹ g̃ solus ꝓprie dr̃ eẽntia vl' eẽ. Ũñ Hyl'. ita ait in. vii. li. de trini. Esse nõ ẽ accidẽs deo: sed subsistens veritas ⁊ manens causa: ⁊ naturalis generis ꝓprietas.

¶ De icõmutabilitate hic.

DEi ẽt soli⁹ eẽntia ꝓprie icõmutabilis dr̃: qz nec mutaẽ nec mutari ꝑt. Ũñ Aug. in. v. lib. de trinitate. Alie inqt eẽntie vel subę capiũt accidẽtia: qb⁹ in eis fiat vel magna vl' quãtacunq; mutatio. Deo aũt aliqd hꝺ accidere nõ põt: ⁊ ideo sola subã vl' eẽntia q̃ ẽ de⁹ icõmutabilis ẽ. Cui pfecto maxie ac ꝟissime cõpetit esse. Qꝺ. n. mutaẽ nõ seruat ipm̃ verũ eẽ: ⁊ qꝺ mutari põt ẽt si nõ mutẽ põt qꝺ fuerat non eẽ. Ideoq; illud solũ qꝺ nõ tm̃ nõ mutaẽ: vez ẽt oio mutari nõ põt: verissime dicit eẽ. i. subsiãtia patris ⁊ filij ⁊ spũs sancti. Jõ apostolus de deo loquens ait. Qui solus imortalitatẽ hz. Ut eni ait Augustinus in li. de trinitate. Cũ anima quodam mõ imortal' eẽ dicaẽ ⁊ sit. nõ diceret apl's solus hz imortalitatẽ: nisi qz ꝟa imortalitas ⁊ icommutabilitas ẽ: quã nulla põt hr̃e creatura: qm̃ solius creatoris est. Unde Jacob⁹ ait. Apud quẽ nõ ẽ trãsmutatio nec vicissitudinis obũbratio. Et Dauid. Mutabis ea ⁊ mutabuntur: tu autẽ idem ipse es. Jdeo Augustinus super genesim dicit q̃ de⁹ nec per loca nec per tẽpora moueẽ. Creatura vero per tpa ⁊ loca. ⁊ ꝑ tẽpora moueri est per affectiones cõmutari. Deus autẽ nec loco nec affectione mutari potest: qui per ꝓphetaz ait. Ego de⁹ ⁊ nõ mutor qui ẽ immutabilis solus. Unde recte solus dicit habere imortalitatẽ. In omni. n. mutabili natura vt ait Augustinus contra maximinum nõ nulla mors ẽ ipsa mutatio. quia facit aliqd in ea non esse: qꝺ erat. Unde ⁊ ipsa aia humana que in deo dicit imortalis: qz ꝑm modum suũ nunq; desinit viuere: hz tm̃ quãdã mortem suã. qz si iuste viuebat ⁊ peccat: moritur iustitie: si peccatrix erat ⁊ iustificatur: moritur peccato: vt alias eius mutatiões taceam: de qbus modo longuz est disputare. Et creaturarũ natura celestiũ mori potuit: quia peccare potuit. Nã angeli peccauerunt ⁊ demones facti sunt quoruz est diabolus princeps: ⁊ qui nec peccare ꝟerũt peccare potuerunt: ⁊ quicunq; creature

rationali p:estat vt peccare non possit: nō est hoc nature p:opr:ie: sed dei gr:atie. Et iō solus deus vt ait apostolus hz imo:talitatez: qui nō cuiusquā gr:atia sed natura sua nec potuit nec potest aliq̄ conuersiōe mutari: nec potuit nec poterit aliqua mutatiōe peccare. Proinde vt ait Augustinus in lib. i. de trinitate: substātiaz dei sine vlla sui cōmutatiōe mutabilia faciētez ⁊ sine vllo suo tpali motu tēpo:ralia creantez: intueri ⁊ nosse lz sit difficile: oz. Vere ergo ac ꝓp:ie icōmutabilis est sola diuinitatis eēntia q̄ sine sui mutatiōe cūctas cōdidit naturas.

¶ Hic de simplicitate.

Adem quoq; sola ꝓp:ie ac vere simplex ē: vbi nec partiū nec accidētiuz seu quarūlibet fo:maꝝ vlla est diuersitas sine variatio vl' multitudo. Ut aūt scias quomodo simplex sit illa substātia vt te docet Augustinus in li. vi. de tri. aniaduerte p:imo quare creatura sit multiplex ⁊ nullo modo ꝙ simplex. Et p:imo de co:po:ali postea vero de spirituali creatura. Co:po:alis vtiq; creatura partib⁹ cōstat: ita vt sit sibi alia pars mai o:. alia mino:: ⁊ maius sit totum q̄z pars quelibz. Et in vnoquoq; co:po:e aliud est magnitudo: aliud colo:: aliud figura: pōt enim ⁊ minuta magnitudine manere idez colo:: ⁊ eadem figura. ⁊ colo:e mutato manere eadem figura ⁊ eadez magnitudo: ac per hoc multiplex esse conuincit natura co:po:is. simplex autem nullo modo.

¶ Hic de spirituali creatura ostēdit quomō sit multiplex: non simplex.

Reatura quoq; spūalis vt ē aia: ī cōparatiōe q̄dē co:po:is ē simplex: sine cōparatiōe vero co:po:is multiplex est ⁊ nō simplex: q̄ iō simplex dicitur respectu co:po:is q: mole nō diffunditur per spaciuz loci: sed in vnoquoq; co:po:e ⁊ in toto tota est: ⁊ in q̄libet p:te eius tota ē: ⁊ iō cū fit aliqd in qualibet particula co:po:is exigua qō sentiat anima: q̄uis non fiat in toto co:po:e: illa tī tota sentit: q: totā nō latet. Sz tī nec in ipsa anima vera simplicitas est: cum aliud sit artificiosuz cē: aliud inertē: aliud acutum: aliud memo:ē: aliud cupiditas: aliud timo: aliud leritia aliud tristitia. Possūtq; hec ⁊ alia hmōi innumerabilia in anime nā inueniri: ⁊ alia sine alijs: ⁊ alia magis alia min⁹ manifestū ē nō simplicē cē lz multiplicē esse naturā. Nihil. n. simplex mutabile ē: ois aūt creatura mutabilis ē. nulla ergo creatura ꝙ simplex ē. Deus ꝙo etsi multiplr dicat. i. multis nominibus significet. ꝙ tī ⁊ sūme simplex ē. Dicitur eni magnus bonus sapiēs beatus verus: ⁊ qcqd aliud non indigne dici videt. sed eadez magnitudo eius ē que sapientia. Nō eniz mole magnus est sed virtute: ⁊ eadē bonitas que sapientia ⁊ magnitudo ⁊ veritas. ⁊ nō est ibi aliud ip̄z beatū cē. ⁊ aliud magnū aliud sapientez aliud verū aut bonū esse: aut oio esse.

¶ Qualiter cū deus sit simplex multiplex tamen dicatur.

Hic diligēter notādū est cū dicat Augustin⁹ solū deū vere simplicē cē cur dicat eūdē multipliciter dici: lz ꝑ nō ꝓpter diuersitatē accidētiū vel ptiū dicit: imo pp diuersitatē ac multitudinē noiuz q̄ de deo dicunt: que lz multiplicia sint: vnuz tī significāt. s. diuinaz naturam. hec. n. non ita accipiunt cū de illa icōmutabili eternaq; substātia icōparabiliter simplicioze ēt est humanus animus dicunt: quēadmodū cū de creaturis dicūtur. Unde Augu. in li. vi. de tri. Deo inquit hoc est esse q̄ forte cē vel sapiēte cē vel iustū cē. Et si qd de illa simplici multiplicitate vel multiplici simplicitate dixeris quo substātia ei⁹ significet: hūano autē aio nō ē hoc cē q̄ est forte cē aut prudētem aut iustū. pōt eni esse animus ⁊ nullā istarū habere virtutē.

¶ Tanta ē dei simplicitas ꝙ nulli predicamentorum subijcitur.

Quod aūt in dīna nā nulla sit accidētiū diuersitas nullaq; penit⁹ mutabilitas sed pfecta simplicitas: ostendit Aug. in. v. li. de trini. dicēs. Intelligamus deū quātū possum⁹ sine q̄litate bonū: sine quātitate magnū: sine idigentia creatorē: sine situ p:esentē: sine habitu omnia continentem: sine loco vbiq; totum: sine tempo:e sempiternuz: sine vlla sui mutatione mutabilia facientem nihilq; patiētē. Quisq; deū ita cogitat ⁊ si nōdū pōt inuenire oio qd sit: pie tamen caueat quātum pōt aliqd de illo sentire qō nō sit. Ecce si subtiliter itendas ex his atq; predictis aperitur illa p:edicamenta artis dyalectice dei nature minime conuenire: q̄ nullis subiecta est accidentibus.

¶ Q: de⁹ nō ꝓp:ie sed abusiue dicit suba.

Unde nec ꝓp:ie dr̄ suba: vt Augustinus li. vij. de trinitate ostēdit dicēs. Sic ab eo qō est eē appellat eēntia: ita ⁊ ab eo qō ē subsistere subaz dicimus: si tī dignū ē vt de⁹ dicat subsi-

stere. Hoc.n. de his reb⁹ recte itelligit: in quibus vt in subiectis sunt ea q̄ in aliquo: vt i subiecto esse dñr. sicut in corpe color atq; forma. Corp⁹.n. subsistit t iō suba est. Resp̄o mutabiles neq; simplices ꝓprie dicūtur sube. Be⁹ aūt si subsistit vt suba ꝓprie dici possit inest in eo aliqd tanq̄ in subo: t non est simplex. Nephas aūt ē dicere vt subsistat de⁹ t subsistit bonitati sue: t illa bonitas nō suba sit vel potius eēntia: neq; ipse de⁹ sit bonitas sua: ꝫ in illo sit tāq̄ in subiecto. Uñ manifestū est deus abusiue subam vocari: vt noie vsitatione itelligatur essentia: qō vere ac ꝓprie dī ita vt fortasse solum deū dici oporteat essentiā. Est.n. vere solus: quia incōmutabilis est.

¶ Qr nō est i deo aliqd qō nō sit de⁹.

Uius aūt essentie simplicitas ac sinceritas tāta est q̄ nō est i ea aliqd qō nō sit ipsa: sed idem est habens t qō habetur. Uñ Hylarius in. vij. lib. de trini. ait. Nō ex compositis inqt deus qui vita est subsistit: neq; qui virtus est ex infirmis continet: nec q lux ē ex obscuris coaptat: nec qui spiritus est ex disparibus formalis est. totum qō in eo est vnū est. Itē Hylarius in. viij. lib. de trini. Nō humano modo deus ex compositis ē: vt in eo aliud sit qō ab eo habet: aliud sit ipse qui habeat: sed totū vita est natura. s. perfecta t infinita t nō ex disparibus constituta: sed viuens ipsa per totū. Be hoc eodez Boetius in libro de trinitate ait. Quocirca hoc vere est vnum in quo nullus numerus: nulluz in eo aliud ꝓter id qō est. neq; eniz subiectū fieri pōt. Augu. quoq; in lib. de fide ad petruz dicit. In dei substantia nō est aliquid qō non sit suba: quasi aliud sit ibi substātia: aliud qō accidit substantie: sed quicqd ibi intelligi pōt substantia est. Uerū hec dici possunt t facile credi: videri autē nisi puro corde omnino nō possunt. Itē Augu. in. xv. lib. de trinitate. Sic habetur in natura vniuscuiusq; trium: vt qui habet hoc sit quod habz. sicut imutabilis simplexq; substātia. Unde Isidorus ait. Be⁹ simplex dicitur siue nō amittendo qō hz: siue qō aliud nō est ipse: t aliud quod in ipso est: t cū tante simplicitatis atq; sinceritatis sit natura diuina: est tamē in ea personarū trinitas. Unde Augustin⁹ in. xi. lib. de ciuitate dei ait. Nō ꝓpter hoc naturam summi boni simplici dicimus: quia pater est in ea solus: aut filius in ea solus: aut spiritus sanct⁹ solus. i. qz ē sola ista nominum trinitas siue subsistentia personarū sicut sabelliani putauerūt: sed ideo simplex dicitur: quia est hoc qō habet: excepto q relatiue queq; persona ad alteraz dicit: nec est ipsa. Nam vtiq; pater habet filium ad quem relatiue dicit: nec tamē ipse est filius: t filius habet patrem: nec tamē ipse ē pater. In quo vero ad semetipsum dicit nō ad alterū. hoc ē qō habet sicut ad semetipsum dicitur viuus habēdo vitam: t eadem vita ipa ē. ꝓpter hoc vtiq; natura hec dr̄ simplex q̄ non sit aliud hñs: t aliud id qō habet: sicut in ceteris rebus est. Nō eniz hñs liquorez liquor est: nec corpus color: nec aia sapientia est. Ecce quāta est idētitas: quanta est vnitas t imutabilitas simplicitas puritas diuine sube iuxta infirmitatis nostre valitudinem assignauimus.

¶ Diuisio ꝓme partis textus.

Ostensa trinitate personarū in vnitate eēntie h̄ incipit ꝓseq determinationez suā de his que pertinēt ad vtrūq; sunt aūt in dīnis tria. s. eēntia cōis psona distincta: ꝓprietas distiguēs. diuidit ḡ h̄ pars in duas. in ꝑma determinat de istis ꝑm se. in scōa quo adiuicē cōparant. 33. di. ibi. (Pōt supradicta ꝛc.) Prima i tres. In ꝑma determiat de eēntia. In scōa de personis. 9. dis. ibi. (Nec ad psonaz distinctionē) In 3ª determinat de proprietatibus. 26. di. ibi. (Nunc de ꝓprietatibus.) Prima in tres ꝑm tria attributa eēntie q̄ ꝓsequitur. ꝑmo. n. determinat de eēntie vnitate. scōo de icōmutabilitate. ibi. (Dei etiaz solius ꝛc.) tertio de simplicitate. ibi (Eadēq; sola ꝛc.) Circa ꝑmū duo facit. ꝑmo ostēdit veritatē diuine essentie. scōo removet dubitationē. ibi. (Dic diligenter aduertendum ꝛc.)

¶ Questio. I.

Circa ꝑmā partē distinctōis in qua agit de ꝓprietate dīni esse: duo q̄runt. Primo de ipso eē dino. Secūdo de mēsura eius. s. eternitate. In ꝑmo tria querunt. Primo vtz eē deo ꝓprie ꝓueniat. Secūdo vtz suū esse sit esse cuiuslibet creature. Tertio de ordine huius nominis qui est ad alia diuina nomina.

¶ Utrum esse ꝓprie dicat de deo. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr q esse nō ꝓpe dicat de deo. Illud eni est ꝓpriū alicui qō sibi soli ꝓuenit: ꝫ esse nō solū ꝓuenit deo: imo ēt creaturis. ḡ vr q eē nō ꝓprie do ꝓueniat. ¶ P. nō possumus nomiare deū nisi ꝑm q ipsum cognoscimus. Uñ Dama. vbū est angelus. i. nunci⁹ itellect⁹: ꝫ nos nō possumus cognoscere deū in statu vie imediate: ꝫ tū ex creaturis. ḡ nec noiare: cū igit ḡ est nō dicat aliquē respectū ad creaturas: vr q nō ꝓpe nomiet deū. ¶ P. sicut sapiētia creata deficit a sapiētia icreata: ita t esse creatū ab esse icreato: sed ꝓpter hoc nomē sapiētie dicit deficere a perfecta significatiōe diuine sapiētie: qz est impositū a nobis ꝑm apprehēsionē create sapiētie. ḡ videt q cadē ratiōe nec h̄ nomē qui est ꝓprie significet deū esse: t ita nō opz dici magis ꝓpriū nomen eius q̄ alia nomina. ¶ Itē Dama. dicit: q qui est nō significat quid est deus: sed quoddam pelagus sube infinitū: sed infinitū nō est comprehensibile. t per cōsequens nō nominabile: sed ignotum. ḡ videt q qui est nō sit diuinum nomen.

Contra. exo.3. dñs dixit ad Moysen. Si quesierit nomē meū ꝛc.g ꝛc. ¶ Hoc idem vī q̄ per Dama. dicētem q̄ qui est maxime est ꝓpriū nomen dei. ¶ Et per rabi moysen qui dicit. Hoc nomē esse nomen dei ineffabile q̄ dignissimum habebatur.

Respondeo dōm: q̄ q est. est maxie ꝓpriū nomē dei inter alia noīa. ꝛ rō huiº pōt esse quadrupler. Prima sumit ex lra ex ver. Jo. fm pfectionē dīni eē. Illud. n. est pfectū cuiº nihil est extra ipm: esse aut nr̄m hz aliqd sui extra se. deest. n. aliqd: qō iaz de ipo pteryt. ꝛ qō futurū est: sz in diuio esse nihil preteryt nec futurū est. ꝛ iō totū eē suū hz pfectuz: ꝛ pp hoc sibi ꝓprie respectu alioꝝ conuenit esse. Secunda rō sumit ex verbis Dam̄. q dicit: q̄ q est significat eē ideterminate ꝛ nō qd ē: ꝛ qz in statu vie hoc tm̄ de ipso cognoscimus: qz est ꝛ non qd est nisi p negationez ꝛ nō possumus noīare nisi fz q̄ cognoscimus. ꝛ iō ꝓprissime noīat a nobis q est. Tertia rō sumit ex verbis Dionysij q dicit q̄ esse iter oēs alias diuine bonitatis participatōes sicut viuere ꝛ itelligere: ꝛ hz ꝑmū est: ꝛ quasi ꝓncipiū alioꝝ ꝓhabēs in se oīa ꝑdicta fm quēdā modū vnita: ꝛ ita etiā deus est ꝑn̄m diuinuz: ꝛ oīa sunt vnū in ipso. Quarta rō pōt sumi ex verbis Auic̄. in hūc modū: q̄ cū i omni qō est sit cōsiderare qditatem suā p quā subsistit i natura determiata: ꝛ esse suū p qō dicitur de eo q̄ est in actu. Hz nomē res imponit rei a quiditate sua fm Auic̄. Hz nomē qui est vel ens imponitur ab ipso actu eēndi. cū aūt ita sit q̄ in qualibet re creata eēntia sua differat a suo esse: res illa ꝓprie denomiat a qditate sua ꝛ nō ab actu eēndi. sicut hō ab humanitate. in deo aūt ipm esse suū est sua qditas. ꝛ ideo nomē qō sumit ab esse ꝓprie nominat ipm: ꝛ est ꝓpriuz nomē eius sicut ꝓpriuꝫ nomē hominis qō sumit a quiditate sua.

Ad primuz g̃ dōm: q̄ cū dr̄ aliqd ꝓprie cōuenire alicui hz pōt itelligi dupliciter: aut q̄ per ꝓprietatē excludat omne extraneū a nā subiecti: vt cū dicit ꝓpriuz hominis esse risibile: qz nulli extraneo a natura homis cōuenit. ꝛ sic esse nō dicit ꝓpriū deo: quia cōuenit etiaz creaturis. Aut fm q̄ excludit omne extraneum a nā p̄dicati: vt cū dicit hoc ꝓprie esse aurū: qz nō hz admixtionē alterius metalli. ꝛ hoc modo esse dicit ꝓpriuꝫ deo: qz nō hz admixtionē diuinū esse alicuius priuatōis vel potētialitatis: sicut esse creature. ꝛ ideo p eo dē in littera sumit ꝓprietas ꝛ veritas. verū eniz aūt dicimus esse qō ē extraneo impermixtū. ¶ Ad 2m dōm: q̄ ex creaturis ꝛingit deū noīari tripliciter. vno mō quādo nomē ipluz actualiter cōnotat effectū in creatura ꝓpter relationem ad creaturā importatā in nomine. sicut creator ꝛ dñs. Alio modo quādo ipm nomē nomiat fm suā rōnem ꝓncipiū alicuius actus dīni in creaturis. sicut sapiētia potētia ꝛ volūtas. Alio mō quādo ipluz nomen dicit aliqd representatū in creaturis. sicut viuēs. oīs enī vita exemplata est a vita diuina. ꝛ similr̄ hoc nomē qui est noīat deū per esse inuētuz in creaturis: qō exemplariter deductuz est ab ipso. ¶ Ad 3m dōm: q̄ cū esse creature impfecte representet dīnū esse ꝛ hoc nomē q est impfecte significat ipsum: qz significat p modū cuiusdā concretionis ꝛ cōpositiōis: sed adhuc imperfectius significatur p alia noīa. cū. n. dico deū esse sapiētem. tūc cū in hoc dicto icludat esse significat ibi duplex imperfectio. vna est ex parte ipsius esse cōcreti. sicut in hoc nomine qui ē: ꝛ supaddit alia ex ꝓpria rōne sapientie. Ipsa. n. sapientia creata deficit a rōne diuine sapientie: ꝛ ꝓpter hoc maioꝛ imperfectio est i alys noibus q̃ in hoc nomine qui est. ꝛ ideo hoc est dignius ꝛ magis deo ꝓpriū. ¶ Ad 4m dōm: q̄ alia omnia nomina dicūt esse determinatuz ꝛ particulatum. sicut sapiēs dicit aliqd esse: sz hoc nomē qui est dicit esse absolutū ꝛ ideterminatū p aliqd additū. ꝛ ideo dicit Damascen⁹ q̄ nō significat qd est deus: sed significat quoddā pelagus subē infinitū quasi nō determinatuz. vñ quādo in deū ꝓcedimus p viā remo tōis. ꝑmo negamus ab eo corporalia. ꝛ secūdo etiā itellectualia fz q̄ inueniūtur in creaturis vt bonitas ꝛ sapiētia. ꝛ tūc remanet tm̄ i intellectu nostro qz est ꝛ nihil amplius. vnde est sicut in quadā cōfusione. ¶ Ad vltimū aūt etiaz hoc ipsum esse fm q̄ est in creaturis ab ipo remouemus. ꝛ tūc remanet in quadā tenebra ignorantie: fm quā ignorantiam q̃tū ad statum vie pertinet optime deo cōiungimur: vt dicit Diony. ꝛ hec est quedā caligo in qua deꝰ habitare dr̄.

¶ Utꝝ deus sit esse oīum rerum. II.

Ad secundus sic ꝓcedit: videtur q̄ deus sit esse oīuz rez per id qō dicit Diony. 4. caplo cel. hier. esse oīum est super esse diuinitatis. Hz etiā idē dicit. 5. cap. de diui. no. Ipse deus est esse existētibus. ¶ P. nulla creatuta est per se: sed per aliud. esse aūt nō est per aliud: qz si esset per aliud esse: iterum eadē questio eēt de illo ꝛ sic in infinitum ꝓcederet: ꝛ ita vī q̄ eē nō sit qd causatū: ꝛ ita est deus. ¶ P. ea que sunt ꝛ nullo mō differūt sunt idē: sed deꝰ ꝛ esse rei sunt ꝛ nullo mō differūt. g̃ sūt idē. ꝓbatio medie q̄ sint manifestū est: q̄ aūt nō differāt videt. quecūqz. n. differunt aliq̄ differētia differūt: sed quecūqz differūt aliqua differētia in se habent aliquam differētiam: ꝛ ita sunt composita. sicut homo habet in se rationale. cum igitur esse sit simplex. ꝛ similiter deus videt q̄ nō differant.

Contra. nihil ē magis i re qō sit vnitū sibi q̃ eē suum: sed deus nō vnit rebus: qō pz etiā per plz lib. de causis. causa ꝑma regit oēs res ꝓpterq̃ commisceat cū eis. g̃ deus nō est oīum esse. ¶ P. nihil hz eē nisi iquātū participat diuinū esse: qz ipsum est ꝑmū ens: quare causa oīs entis: sed omne qō est participatū in aliquo est in eo per modū participantis: qz nihil pōt recipe vltra mēsuram suā: cuz igit modus cuiuslibet rei create sit finitus quelibet res creata recipit esse finitum: ꝛ inferius diuino esse: qō est perfectissimuz. ergo cōstat q̄ esse creature quo est formaliter nō est diuinū esse.

Respondeo sicut dicit Ber. deus est eē oīum nō essentiale: sed causale: qō sic pz: inuenimus. n. tres modos cause agētis. s. cām equoce agentē: ꝛ hoc est qñ effectꝰ nō cōuenit cū cā nec noīe nec ratiōe. sicut sol facit calorē g nō ē calidus. ¶ Itē cām vniuoce agētē qñ effectus conuenit in noīe ꝛ ratiōe cū causa. sicut homo generat hominē: ꝛ calor facit calorē: neutro istoꝝ modoꝝ deꝰ agit: qz nihil vniuoce cōuenit cuz ipso. nō equoce: cū effectus ꝛ causa aliquo mō cōueniāt in noīe ꝛ ratiōe fm ꝑus ꝛ posterius. sicut deus sua sapiētia facit nos sapiētes. ita tamē q̄ sapiētia nostra semp deficit a ratiōe sapiētie sue. sicut accidēs a rōne entis fm q̄ est in substātia. vñ est tertius modus causa agentis analogice. vñ pz q̄ diuinum esse ꝓducit esse creature in similitudine sui imperfecta. ꝛ ideo eē dinuz dicit esse oīum rerum a quo omne eē creatū effectiue ꝛ exēplariter manat.

Et per hoc pz solutio ad dcm̄ Dionysij: qō ita intelligendum est: vt pz ex hoc qō dicit super esse: si. n. deus esset eēntialiter esse creature nō eēt super esse creatū. ¶ Ad 2m dōz: q̄ esse creatū nō est p aliqd aliud: si ly. p. dicat causam formalē intrinsecam: imo ipso formaliter est creatura. sic aūt dicat causaz formalē extra rez vel cām effectiuā sic est p diuinū esse ꝛ nō p se. ¶ Ad tertiuz dicēdum: q̄ ꝑma non sunt diuersa nisi per

seipa:sed ea q̃ sunt ex p̃mis differũt per diuersitatẽ p̃mo rum.sicut homo ⁊ asinus differũt istis differẽtys diuersis rõnale ⁊ irrationale:que nõ diuersificãtur alys differentys:sed seipsis:ita ẽt deus ⁊ esse creatũ non differunt aliquib⁹ differẽtys vtriq; superadditis:sed seipsis.vnde nec ꝓprie dicunt̃ differre:sed diuersa esse. diuersum enī est absolutũ:sed differẽs est relatũ ſm pb̃m.io. metaph̃. omne.n.differens aliquo differt:sed non omne diuersum aliquo diuersum est.

¶ Utr̃ b̃ nomẽ g est sit p̃mũ iter noīa dīna. III.

AD tertiũ sic ꝓcedit̃. videt̃.n. q̃ hoc nomẽ g est nõ sit p̃mũ iter dīna noīa. De ꝓpositis.n.pus est agendũ:sed Diony. prius agit de bono in lib. de diuinis noīb⁹:q̃ de exīte.g̃ vr̃ bonũ pus esse ente. ¶ P̃.illud qõ ẽ cõius vr̃ eẽ pus:sz bonũ est cõius q̃ ens: q̃ diuinũ esse extẽdit se tñ ad entia q̃ esse participãt:bonũ aũt extẽdit se ad nõ entia q̃ ẽt in esse vocat.dicit̃ enī bonũ a boare qõ est vocare:vt cõmen.dicit sup lib.de diuinis noīb⁹. ergo bonũ est pus q̃ ens. ¶ P̃.quecũq; sũt eq̃lis simplicitatis.vnũ nõ est pus altero :sed ens verū bonũ ⁊ vnū sunt eq̃lis simplicitatis : qõ ps ex hoc q̃ ad inuicẽ conuertunt̃.g̃ vnũ nõ est altero prius.

Contra. ſm Diony. dīna attributa nõ inotescũt nobis nisi ex eox ptícipatõib⁹ q̃bus a creaturis ptícipant̃ : sed iter oēs alias ptícipatiões esse pus est: vt dr̃ ſ.ca.de di.no.bis vbis. Ar̃ alias ipsi⁹.ſ.dei ptícipationes esse positum est:cui ẽt dcñ pbi ꝺsonat lib.de causis. ꝓma rex creaturarũ est eẽ.g̃ videt̃ q̃ ſm rõnẽ intelligendi in deo esse sit ante alia attributa ⁊ qui est iter alia noīa. ¶ P̃.illud qõ est vltimũ in resolutiõe est p̃mũ in esse:sed ens vltimũ est in resolutione intellectus:quia remotis omnibus alys vltimo remanet ens. ergo est primum naturaliter.

Respondeo dõm: q̃ ista nomia ens ⁊ bonũ vnũ ⁊ rex simpliciter ſm rõnẽz itelligẽdi ꝓcedũt alia diuina nomina:qõ ps ex eox cõmunitate. si aut̃ comparemus ea adinuicẽ hoc põt esse dupliciter:vel ſm suppositũ: ⁊ sic ꝺuertunt̃ adinuicẽ: ⁊ sunt idẽ in supposito nec vnquã derelinquũt se: vel ſm itentiões eox:⁊ sic simpliciter ⁊ absolute ens est pus alys: cui⁹ ratio est:q̃ ens includit̃ in intellectu eoz:⁊ nõ ecõuerso: p̃mum.n.qõ cadit in imaginatiõe itellectus est ens. sine quo nihil põt apprehẽdi ab intellectu.sicut p̃mum qõ cadit in credulitate itellectus sunt dignitates : ⁊ precipue ista.ꝓtradictoria nõ esse simul vera. vñ oīa alia includuntur quodãmodo in ente vnite ⁊ indistincte.sicut in p̃ncipio:ex quo etiã habet quãdã decentiã vt sit ꝓpryssimuz diuinũ nomẽ. alia vo que diximus.ſ.bonũ verum ⁊ vnũ addũt super ens nõ quidẽ nãm aliquã:sed rationem:sed vnũ ad rationez indiuisionis:⁊ ꝓpter hoc est propinquissimũ ad ens:quia addit tñ negatiõez. rex aũt ⁊ bonum addunt relationẽ quãdam:sed bonũ relationez ad finẽ. verũ relationẽ ad formã exemplarẽ:ex hoc enīz vnũqõq; verum dicit̃:q̃ imitat̃ exemplar diuinũ vel relatiõez ad virtutem cognoscitiuam. Dicimus enīz verum aurum esse ex eo q̃ hz formam auri quã demonstrat: ⁊ sic fit verum iudicium de ipso. Si aut̃ considerentur ſm rõnem causalitatis:sic bonũ est p̃us:q̃ bonũ hz rõnem cause finalis.esse aũt rõnem cause exemplaris ⁊ effectiue tñ in deo.finis aũt est p̃ma causa in ratione causalitatis.

Ad primuz dõm:q̃ Dionysius tractat ō diuinis nominibus ſm q̃ hñt rõnem causalitatis: put.ſ.manifestant̃ in participatiõe creaturarum.⁊ ideo bonuz ante existens determinat. ¶ Ad z^m dõm:q̃ bonum est cõmunis nõ ſm ambitũ predicationis : q̃ sic cõuertit̃ cũ ente.sed ſm rõnẽ causalitatis:causalitas enī efficiẽs exẽplaris extendit̃ tñ ad ea q̃ participãt formã actu siue cause exemplaris.⁊ iõ causalitas entis ſm q̃ est diuinũ nomẽ extẽdit̃ tñ ad entia ⁊ vite ad viuentia: sed causalitas finis extẽdit̃ etiã ad ea que nõdũ participant formã:q̃ ẽt imperfecta desiderãt ⁊ tẽdũt in finẽ nõduz participãtia rõnem finis:q̃ sunt in via ad eũ. vocat enīz Diony.nõ ens mãm ꝓpter ꝑuatõez adiũctã. vnde etiaz dicit.4.cap.de di.no.q̃ ipsum nõ ens desiderat bonum. ¶ Ad z^m dõm:q̃ cõuertunt̃ ſm suppositũ cõsiderata:sz tñ ſm itentõez ens est simplici⁹ ⁊ pus alys: vt dcñ est.

¶ Questio. II.

DEinde queritur de mẽsura diuini esse que ẽ eternitas. Et circa b̃ tria querunt̃.p̃mo quid est eternitas.secũdo cui ꝺueniat.tertio vtr̃ de eterno verba diuersorum temporum predicari possint.

¶ Utr̃ diffõ eternitat̃ a Boe.posita sit ꝺueniẽs. I.

AD primũ sic ꝓcedit̃:⁊ ponit̃ diffinitio eternitatis.a Boe.ſ.de ꝺsola. eternitas est iterminabilis vite tota sil' ⁊ pfecta possessio:sz vr̃ q̃ ista diffinitio ꝺueniẽter assignet̃.iterminabile.n.dicit negationẽ:sz negatio nõ certificat aliquid . g̃ videt̃ q̃ in diffinitiõe eternitatis poni nõ debeat. ¶ Item p̃ma mẽsura respõdet p̃mo mẽsurato: sed p̃mũ iter mẽsurata est esse. ergo videt̃ q̃ eternitas que est p̃ma mẽsura nõ debz diffiniri per vitã:sed p esse. ¶ Itez simplex nõ hz mẽsuraz: ĩmo simplicissimo mẽsurant̃ oīa alia ſm pb̃m: sz vita diuina est simplicissima.g̃ nõ respondet aligd sibi in ratõe mẽsure:sed ipsa hz rõnem mensure: ⁊ ita nec eternitas q̃ rõnem mẽsure dicit. ¶ Itẽ totũ dicit̃ respectu ptiũ : sed de rõne duratiõis est q̃ partes eius nõ sint simul:q̃ ipossibile est simul eẽ duas duratiões:nisi vna icludat aliã sicut Augu.dicit.g̃ videt̃ duo opposita dicere cũ dicit tota simul. ¶ Itẽ totũ icludit in se rõnẽ pfectiõis.g̃ videt̃ q̃ pfecta superfluit. ¶ Itẽ eternitas hz rõnem durationis:sed possessio nihil dicit ad duratõez pertinẽs. g̃ videtur q̃ nõ dz poni in diffinitõe eternitatis ad minus in recto ⁊ sicut genus:quia qõ sic ponitur in diffinitiõe alicuius debet dicere quid sit diffinitum.

Respondeo dõm:q̃ eternitas dr̃ q̃si ens ex̃ terminos.esse aũt aliqõ põt dici termiatũ triplr:vel ſm duratõez totã:⁊ hoc mõ dr̃ termiatũ q̃ hz p̃ncipiũ ⁊ finẽ:vel ratõe ptiũ duratõis: ⁊ hoc mõ dicit̃ terminatũ illud:cui⁹libet pars accepta termiata est ad p̃cedẽs pñs ⁊ sequẽs.sic ẽ accipe ĩ motu: vel rõne sup positi in q̃ eẽ recipit̃. eẽ.n.recipit̃ ĩ aliq̃ ſm modũ ipsi⁹. ⁊ iõ termiat̃ sicut ⁊ q̃libet alia formatio q̃ de se cõis ẽ: ⁊ sz q̃ recipit̃ ĩ aliquo termiat̃ ad illud. ⁊ hoc mõ solũ dicuz eẽ nõ ẽ termiatũ:q̃ nõ ẽ receptũ in aliq̃ qõ sit diuersum ab eo. ¶ Dico g̃ q̃ ad excludẽdã p̃mã termiatõz q̃ ẽ p̃ncipy ⁊ finis totius duratiõis ponit̃ iterminabilis vite. ⁊ p hoc diuidit̃ eternũ ab his que generant̃ ⁊ corrumpunt̃. ¶ Ad excludẽdũ aũt secũdã terminatiõez.ſ. partiuz duratiõis addit̃ tota simul. p hoc.n.excludit̃ successio ptiũ p qua vnaquecz pars finita est ⁊ trãsit:⁊ per hoc diuidit̃ eternũ a motu ⁊ tpe ẽt si semp fuissent ⁊ futura eẽnt: sicut quidã posuerũt. ¶ Ad excludẽdũ tertiã termiationem que est ex parte recipiẽtis addit̃ perfecta . illud enī in quo nõ est esse absolutũ:sed terminatũ p recipiens nõ hz esse perfectũ:sed illud solũ qõ est suũ esse: ⁊ per hoc diuidit̃ esse eternũ ab esse rex ĩmobiliũ creaturaz que habẽt esse pticipatuz.sicut spirituales creature.

Ad primum g̃ dom: q̃ simplicia ⁊ pcipue diuina nullo mõ meli⁹ manifestant̃ q̃z p remotionẽ: vt dicit Dio. cui⁹ rõ ẽ: q⁊ ipsoz eẽ itellect⁹ perfecte nõ põt cõprehendere. ⁊ iõ ex negatõib⁹ eoz q̃ ab ipso remouẽt mãuducit itellect⁹ ad ea aliqual'r cognoscẽda. vñ ⁊ pũct⁹ negõne diffinit: ⁊ pterea ĩ rõne eternitatis est q̃dã negatio inquãtũ eternitas ẽ vnitas: ⁊ vnitas ẽ idiuisio: ⁊ hoc nõ põt sine negõne diffiniri. ¶ Ad 2m dom: q̃ viuere b̃ large sumit ad omne eẽ. fm ẽt q̃ Aug. dicit: q̃ q̃libet mutatio creature aliq̃ motus ei⁹ ẽ. Uel dõz q̃ q⁊ in illo q̃ solus hz eternitatẽ eẽ ⁊ viuere sunt oino idẽ. iõ rõne eius in quo ẽ eternitas posuit eternitatẽ mẽsuram vite. ¶ Ad 3m dom: q̃ viuere ⁊ eẽ dr̃ p modũ actus: ⁊ q⁊ cuilibet actui rñdet mẽsura sua. iõ opz vt diuino esse ⁊ vite dine itelligat̃ adiacere eternitas q̃si mẽsura: q̃uis real'r nõ sit aliud a dino eẽ: ⁊ q⁊ viuere magis hz rõnem actus q̃ esse. iõ forte diffinit eternitatẽ p vitã poti⁹ q̃ per esse. ¶ Ad 4m dom: q̃ in successiuis ẽ duplex iperfectio. vna rõne diuisionis: alia rõne successiõis: q⁊ vna ps nõ est cum alia parte. vñ nõ hñt eẽ nisi fm aliqd sui: vt aũt excludatur oĩs imperfectio a dino eẽ: opz ipm itelligere sine aliqua diuisione partiũ pfectũ: ⁊ hoc dicit b̃ nomẽ tota. nõ enĩ dicit rõnẽ ptiũ. Itẽ opz ipm itelligere sine successiõe ⁊ hoc importat̃ p aduerbiũ simul. ¶ Ad 5m dom: q̃ imperfectio esse põt ꝯsiderari dupl'r: vel quãtũ ad durationẽ: ⁊ sic dr̃ esse imperfectũ cui deest aliqd de spatio durationis debite: sicut dicimus vitã hoĩs q̃ mozit̃ in puericia iperfectã vitã: ⁊ talis iperfectio tollit̃ p ly. tota. est etiaz quedã iperfectio q̃tũ ad modũ bñdi: sicut oĩs creatura hz iperfectũ esse. ⁊ talis iperfectio tollit̃ per ly. perfecta. vñ nõ supfluit. ¶ Ad 6m dom: q̃ duratio dicit quandaz distẽsionẽ ex rõne noĩs: ⁊ q⁊ in dino esse nõ dz itelligi aliqua talis distẽsio. ideo Boe. nõ posuit durationẽ: sz possessionẽ metaphozice loquens ad significandũ getẽ diuini esse. illud. n. dicimus possidere q̃ quiete ⁊ plene habemus: ⁊ sic deus possidere vitam suam dicitur: quia nulla inquietudine molestatur.

¶ Utz eternitas tñ deo ꝯueniat. II.

D secunduz sic ꝓcedit̃: vr̃ q̃ eternitas nõ tñ deo ꝯueniat. Eternitas. n. nõ est nobilioz q̃ bonitas: sz bonitas cõicat̃ cũ creaturis: ita q̃ ab vno deo creatura sit bona. g̃ vr̃ q̃ sil'r eternitas vt alia ab ipso sit eterna. ¶ P̃. Dam̃. xi. q̃ ad iusticiã eruditũ mltos fulgebũt: q̃si stelle ĩ ppetuas eternitates: sz pl'es eternitates nõ sũt vni⁹ eterni. g̃ vr̃ q̃ sint pl'a eterna: ⁊ nõ tñ de⁹. ¶ P̃. in ps. illuminans tu. mira. a mon. eternis. sed mõtes sunt creature. g̃ etiaz creature sunt eterne. ¶ Sil'r etiã ignis iferni dicit̃ etern⁹ Mat. 25. Ite maledicti in ignẽ eternũ. g̃ ⁊c. ¶ Itez pbs dic̃: q̃ oẽ nec̃iuz est eternũ: sed multa sunt nec̃ia. g̃ ⁊c. ¶ Huic etiã cõsonat q̃ dicit Augu. q̃ veritas eterna est.

Contra, eternũ est esse interminatũ: vt dictum est: sed solus deus est hs̃. ergo ⁊c.

Respondeo dom: q̃ sicut ex p̃dicta diffinitione pz: eternitas nõ põt nisi deo cõuenire simpl'r ⁊ absolute fm pfectã rõnẽ eternitatis: sz fm q̃ aliq̃ pticipat̃ de iterminabilitate eternitatis aliquo mõ dr̃ eterna pticipatiue: q̃ vo nullo mõ iterminabilitatẽ participat nullo mõ eternũ dr̃: sicut tẽporale q̃ incipit ⁊ finit̃: dico g̃ q̃ quibusdam cõicat̃ iterminabilitas fm q̃ excludit terminũ durationis ex parte post: ⁊ b̃ mõ ignis inferni dr̃ eternus: q⁊ nunq̃z finiet̃. vt⁊ aũt aliq̃ eternũ possit esse q̃ nõ hẽat p̃m⁹ durationis quereẽ in p̃ncipio secundi. Aligbus aũt creaturis cõicat̃ iterminabilitas fm q̃ excludit terminationẽ que est ex successione partium ⁊ iste sunt spũales creature quoz esse est totũ simul: sed interminabilitas q̃ excludit oẽm iperfectionẽ nõ cõicat̃ alicui creature cũ nulla creatura possit esse perfecta simpliciter: sed cõicat̃ sibi pfectio quedã. s. quã nata est creatura attingere vt sit pfecta fm suã nãm: ⁊ sic angeli ⁊ homines beati sunt pfecti: q⁊ totuz hñt id ad q̃ eoz nã capax est. vñ angeli beati magis sunt in pticipatiõe eternitatis q̃z in nãlib⁹ tñ ꝯsiderati. Ex b̃ põt colligi dr̃ntia inter eternitatẽ. euũ. ⁊ tps. illud. n. q̃ hz potẽtiã nõ recipiẽtem actũ totuz simul mẽsurat̃ tpe. hs̃. n. hz esse terminatũ: ⁊ q̃tũ ad modũ participãdi: q⁊ esse recipit̃ in aliq̃ potẽtia: ⁊ nõ est absolutũ quãtũ ad ptes durationis. illud aũt q̃ hz potẽtiã differẽtẽ ab actu: sz que totuz actũ sil'suscipiat mẽsurat̃ euo. hic. n. nõ hz nisi vnũ modum terminationis. s. q⁊ esse eius est receptuz in alio a se: vt dr̃ñ est. illud vo q̃ nõ hz potẽtiã differẽtẽ ab esse mẽsurat̃ eternitate. hs̃. n. esse est oĩmodo interminatũ. vñ pz etiã q̃ euũ nõ est nisi quedam eternitas participata.

Ad primum g̃ dom: q̃ quãuis diuina bonitas sit cõicabilis: nõ tñ fm modũ altissimũ put est in deo. vñ summa bonitas nõ cõicat̃: ⁊ q⁊ eternitas dicit esse fm altissimũ modũ q̃ est in deo. ideo nõ cõmunicat̃: sed esse absolute sumptũ cõicat̃ sicut ⁊ bonitz.

¶ Ad 2m dom: q̃ Dama. accipit ibi eternitates participatas in beatis q̃ erũt plures fm pl'es beatos. ¶ Ad 3m dom: q̃ mõtes eterni põt dici ipsi angeli qui dr̃ eterni participatiue: vt dc̃ñ est. Uel dõz q̃ põt itelligi ẽt ad litteram de mõtib⁹ corporalib⁹: ⁊ dr̃ eterni ꝓpter lõgeuitatem durationis. ¶ Ad 4m dom: q̃ ignis inferni dicit̃ ẽt eternus inquãtũ participat aliquã cõditionẽ eternitatis. s. nõ habere finez. ¶ Ad 5m dom: q̃ necessaria sunt eterna tñ in mẽte diuina. sicut etiã veritates enũciabilium fuerunt ab eterno in deo ⁊ non aliter nisi ponerent̃ creature ab eterno sicut pbi posuerunt.

¶ Utz verba tpalia possint dici de deo. III.

D tertiuz sic ꝓcedit̃: vr̃ q̃ verba tpalia nõ põt dici ō deo. Unicuiq̃z. n. rñdet ꝓpria mẽsura: sed tps est ꝓpa mẽsura mot⁹: cũ igit̃ in deo nullus sit mot⁹: vr̃ q̃ ō deo nullũ tẽporale dici possit. ¶ Itẽ q̃ñcũq̃z aliqd ĩportãs aliq̃ ꝯditõez cozporalez dr̃ de deo metaphozice vel symbolice dr̃: sz tps est ꝯditio q̃ñs ipsa corpa: q⁊ sequit̃ motũ ⁊ motus magnitudinẽ fm pbm. g̃ vr̃ q̃ q̃ñcũq̃z aliq̃ vbũ tpale dr̃ de deo: q̃ sit metaphice dc̃ñ. ¶ Item vr̃ q̃ tñ psens de deo debeat dici. Eternitas. n. que est mẽsura diuini eẽ fm rõnez itelligẽdi caret successione: sz solũ pñs nõ icludit successionẽ. ꝓteritũ. n. ⁊ futuꝝ dr̃ p relationẽ ad pñs ⁊ nõ econuerso: ⁊ relatio illa est in ordine successionis. g̃ solũ pñs de deo debz dici. ¶ Itẽ videt̃ q̃ ꝓteritũ. Diuinũ. n. esse est perfectuz: sed inter alia tẽpoza ꝓteritũ magis sonat perfectionem. g̃ de deo maxime dici dz. ¶ Itẽ videt̃ q̃ preterituz imperfectũ: q⁊ Jo. in p̃n⁹ euan. sui altissime de deo locutus est: sz ipse ibi vtit̃ vbis ꝓteriti imperfecti tẽpozis ad designandũ dinã eternitatẽ: dicẽs. In p̃ncipio erat verbũ ⁊c. g̃ videt̃ q̃ ista vba maxime cõpetãt ad significandũ diuinaz eternitatẽ. ¶ Itẽ videt̃ q̃ futuꝝ. Diuinum. n. esse maxime distat a defectu: cũ igit̃ futuꝝ remotius sit inter alia a deficiendo: videt̃ q̃ maxime cõpetat in diuinis.

Respondeo dom: q̃ enũciatio nõ põt fieri ō aliquo nisi fm q̃ cadit ĩ cognitõez. oẽ aũt cognoscẽs cognoscit fm modũ suũ: vt dicit Boe. lib. de ꝯso. ⁊ iõ q⁊ rõ nr̃a ꝯnãle hz fm statũ vie accipe cũ tpe ꝓpter b̃ q̃ eius cognitio ozit̃ a sensibilib⁹ q̃ in tempore

sunt.iō nō pōt formare enūciatiōes nisi p ꝟba tpalia. vñ cogit̄ ō deo enūciās ꝟbis tpalib⁹ vti:q̄uis itelligat eū su pra tps esse:nihilomin⁹ tñ iste locutōes nō sunt falsę.Diuinū.n.eē:vt dicit Dio.p̄accipit sicut cā i se oē eē q̄tū ad id qō ē pfectiōis in oibus. ⁊ iō enūciamus de ipso verba oīum tēpoꝝ ꝓpter id qō ipse nulli tēpori deest: ⁊ gcgd ē perfectionis in omnibus tēporibus ipse hz.

Ad primuz g̃ dōm: q̄ qñ ꝟba tpalia dñr de deo itellectus nr̄ nō attribuit dīno esse illud qō ē iperfectōis in singulis tpib⁹: sz qō ē pfectiōis in oib⁹.eternitas.n.icludit i se oēm pfectōez mō simplici:q̄ est i tēporalib⁹ dīsa ⁊ tēporibus diuersis:cū tps imitet̄ p fectionē eternitatis quātū pōt. ¶ Ad 2m dōz:q̄ aliq̄ dictio pōt iportare ꝺditiōez cōporalē duplr:vel quātū ad rē significatā p̄ncipalr i noīe: ⁊ tale gd nō dr̄ de deo nisi simbolice.sic̄ leo ⁊ agn⁹ ⁊ ira ⁊ hō:vel quātū ad modū significādi ⁊ nō quātū ad rē significatā: ⁊ ista ꝓprie dñr ō deo:quāuis nō pfecte ipm repzesentet: als oīa nomia dicta de deo eēnt simbolica: q̄ modus significādi ipsoꝝ ē fm q̄ de creaturis dñr:⁊ de talib⁹ b̄ sunt ꝟba. fuit ⁊ erit q̄ significāt eēntiā per modū actus ⁊ ꝺsignāt tps. ¶ Ad 3m dōm:q̄ quātū ad id qō pñs nō iplicat successionē nec hz aliqd de non esse incluſuz inter alia ꝓprius deo cōpetit:nihilomin⁹ tñ ꝟba alioꝝ tēpoꝝ dñr de deo fm id qō pfectionis est in ipsis: ⁊ nō rōne successiōis vel alicui⁹ defectus. ¶ Ad 4m dōm: q̄ noīe perfectionis p̄teritus de deo dr̄:⁊ q̄ nō est nouū fm q̄ ipe p̄teritis nō defuit: nihilominus tñ itelligēdū est q̄ aliq̄n p pñs magis designat̄ pfectio q̄ p̄teritū:quedā.n.sunt quoꝝ esse est in fieri ⁊ hoꝝ pfectio nō est nisi q̄n ꝟenit̄ ad terminū:⁊ hoꝝ perfectio magis significat̄ p̄teritū.sicut sunt motus ⁊ hꝺ successiua:quedā aūt sunt quoꝝ esse ꝺsistit in permanēdo: ⁊ hoꝝ pfectio designat̄ magis per pñs q̄ p preteritū:q̄ in hoc qō sunt hñt pfectionē: ⁊ preteritū dr̄ fm recessuz ab esse.vñ etiā in diuinis ea que dñr p modū rei pmanētis verius signant̄ p pñs:vt deus est bonus ⁊ hꝺ: que aūt signant̄ p modū actus verius signātur p p̄teritus sicut infra.di.9.dicit Grego. q̄ magis ꝓprie dicimus filiū natū q̄z nasci. ¶ Ad 5m dōm:q̄ quo ad gd magis ꝓprie dr̄ de ipso deo p̄teritū imperfectū q̄z p̄teritū pfectū:eo. s.q̄ terminatōez nō includit sicut ꝟbū p̄teriti pfecti. vñ i illis q̄ significant̄ per modū actus verius dr̄ preteritū pfectū: q̄ hoꝝ pfectio nō pōt significari nisi ex termino: q̄ autē significant̄ nō p modū operatōis verius significant̄ per p̄teritū imperfectū:q̄ hoꝝ pfectio non dependet ex termino. ¶ Ad 6m dōm:q̄ futuꝝ maxime remouet̄ a diuina p̄dicatione ꝓpter b̄ q̄ nōdū est nisi in potentia. nihilomin⁹ tñ fm id qō est pfectōis in ipo.s.q̄ longius distat a deficiendo de deo dicit̄ abiecta imperfectione.

¶ Expositio textus.

Nunc de veritate ⁊c̄.) Querit̄ cū multa sint attributa essentialia: q̄re tñ de his trib⁹ facit mētionē.Et dōm q̄ magister itēdit tñ ea tangere q̄ ptinēt ad perfectionē diuini esse inquātū est eē pfectuz.pfectio aūt esse pōt attendi triplr:vel fm q̄ excludit̄ ꝓuatio vel nō esse: ⁊ ista pfectio tāgit̄ p veritatē vel ꝓprietatē q̄ p eodē sumunt̄:vt deiū est:vel fm q̄ excludit̄ potētialitas: ⁊ quātum ad b̄ ponit̄ ꝛmutabilitas:vel quātū ad itegritatem ipsi⁹ esse:⁊ quātū ad b̄ ponit̄ simplicitas:q̄ quicqd est in simplici est ipsum suum esse. (Nature vel substātie siue essentie.) Sciendū q̄ ista tria sumunt̄ hic p eodē.nō enī sumit̄ hic nā fm q̄ nominat p̄ncipiuz alicuius actus:sed ꝓut dicit formā ꝺsitem totū. sicut humanitas est nā hominis.simil̄ suba nō sumit̄ hic p idiuiduo subsistente in genere sube:sed fm q̄ noīat esse p̄dicati p̄mi ꝓut diuidi tur ꝺtra accīs. ⁊ b̄ idē est qō eēntia nō existēs in aliquo sic̄ in subo (Sicut.n.ab eo qō est sapę ⁊c̄.) Uñ ecōtrario debere dici q̄ sapę ꝓcedit a sapiētia. Dōm q̄ nō loquit̄ fm ordinē rei:sed fm ordinē cognitionis nostre: q̄ in habitus ex actibus venit. (Et gs magis est ⁊c̄.) Uñ iconuenienter loqui:q̄ esse nō suscipit magis ⁊ minus. Dōm q̄ magis ⁊ minus pōt dici aliqd dupl̄r: vel quātū ad ipsam nām pticipatā q̄ fm se intēdit̄ ⁊ remittit̄ fm accessuz ad terminū vel recessum:⁊ boc nō est nisi ī accidentib⁹: vel quātū ad modū pticipādi:⁊ sic etiā in essentialib⁹ dr̄ magis ⁊ minus fm diuersuz modū pticipādi. sicut angelus dr̄ magis intellectualis q̄z bō. (Deus aūt tñ est q nō nouit ⁊c̄.) notitia q̄si experimētali:vt.s. successiōes temporum in suo esse expiat̄ (Cui⁹ essentie cōparat̄ ⁊c̄.) Uidetur eē falsum:q̄ esse nr̄m nihil ē nisi p cōparationem ad ipsum deuz. Q̄ fm Hre.oīa in nihil ⁊c̄. Dōm q̄ esse nr̄m pōt ad deum cōparari dupl̄r: vel sicut ad p̄n⁹ a quo est:⁊ sic eē nr̄m est solū p b̄ q̄ ad deū cōparat̄:vel fm comparationem ꝓportiōis vel eqparātie:⁊ sic esse nr̄m cōparatum ad dīnū q̄si nihil ē: q̄ in infinitū ab eo distat. (Esse nō est accīs deo.) Uñ q̄ nec alicui creature:cuz nihil sit eēntiali⁹ rei q̄z suuz eē. Ad qō dōm:q̄ accidēs dr̄ b̄ qō nō est de itellectu alicui⁹ sicut rōnale dr̄ aīali accidere:⁊ ita cuilibet qditati create accidit esse: q̄ nō est de itellectu ipsius qditatis.pōt.n.intelligi humanitas:⁊ tñ dubitari: vtz hō hēat esse. (Sed subsistēs veritas) excludit Hil. triplicē ipfectionē a diuo esse. esse.n.creature nō est aliquid p se subsistēs:imo ē act⁹ subsistētis: sz in deo suū eē est ipse deus subsistēs. ⁊ iō dicit qō est subsistēs veritas. Itē esse creature est causatū ab alio:⁊ hz quantū in se est potētialitatē ⁊ mutabilitatē:sed esse diuinū est causa oīs esse imutabilr pmanēs.⁊ ideo dicit q̄ est manens causa. Itē esse creature differt a quiditate sua. vñ per esse suuz hō nō ponit̄ in genere hūano: sz per qditatē suaz:sz eē diuinū ē sua qditas.⁊ iō p esse suū ponit̄ de⁹ in genere diuino.⁊ iō dr̄ q̄ ē nālis generis ꝓpetas. ¶ Qō. III.

Dei etiaz soli⁹ ⁊c̄).h̄ psequit̄ de secūdo attributo.s. imutabilitate dicens solū deū incōmutabilē esse. alias autez oēs creaturas aliq̄ mō mutabiles. Et circa b̄ tria querunt̄.p̄mo an deus sit oīno imutabilis.secūdo an oīs creatura sit mutabilis.tertio de modis mutationū quos Augu.assignat in littera.

¶ Utz deus aliquo mō sit mutabilis. I.

Ad primū sic p̄cedit̄:vī q̄ de⁹ sitaliq̄ mō mutabil'. Sap. 7. Oib⁹ mobilib⁹ mobilioꝝ ē sapīa:sz sapia dīna de q̄ logt̄ ē ipe ōs.g̃ ⁊c̄. ¶ P̄. gcgd mouet seipz mouet̄ a seipo. Sz sic̄ dic̄ Aug. sup Gen̄.spūs creator mouet se nec p tps nec p locum.g̃ vī q̄ moueat̄. ¶ Itē oē qō est p altez reducit̄ ad illud qō ē p se:sz inuenimus multa q̄ mouent̄ p alios motores. g̃ opz eē aliqd qō moueat̄ a seipso:sz oīs creatura mota mouet̄ ab alio: q̄ a deo.g̃ deus ē mot⁹ a se. ¶ P̄. oē qō exit ō otio ī actū aliquo mō mouet̄ fm plm:q̄ oīs opatio q̄ est ab operāte nō moto ē semp:sz de⁹ qñq̄ creat in actu vel infundēdo gr̄am:cum pus b̄ nō fecerit.ergo videt̄ q̄ ad min⁹ sit in eo mutatio de habitu in actum.

Contra. Mal'.3. Ego de⁹ ⁊ nō mutor. Et Ja.i. Apō quē ⁊c̄. ¶ P̄. sicut probat pbus. omne qō mouetur ab alio mouetur:si igitur illud a quo mouetur mobile ipsum etiam mouetur:opz q̄ ab aliquo motore moueatur:sed impossibile est ire in ifinitū.ergo oportet deuenire ad p̄muū motorem qui mouet:⁊ nullo modo

mouet: ⁊ ꝺ est deꝰ. ḡ oino est imutabilis.

Respondeo dom: ꝙ ois motus vel mutatio quo cuq; mō dicat ꝓsequit aliq; possibilitatē: cum motus sit actus existentis in potentia: cū igit deus sit actus purus nihil habens de potentia admixtū: non potest in eo esse aliqua mutatio.

Ad primuz ḡ dom: ꝙ dina sapia nō dr mobilis: qz in se moueat: sz inquātū ꝓcedit in effectꝰ: ⁊ ista ꝓcessio nō ē ꝓpe motꝰ: sz quādā similitudinez motꝰ hz. in motu. n. locali ꝓcessuo illud qō ē in vno loco fit postmodū i alio: ⁊ deide in alio: ⁊ sic deiceps quousq; cōpleat motꝰ. silr aūt dina sapietiā q̄ est exemplar reruz facit similitudinē suā in creatura ꝼm ordinez: qz ꝑus efficiunt in ꝓticipatōe dine similitudines creature superiores ⁊ posteriꝰ iferiores. vñ in hoc hz similitudinē motus: qz ipsa diuina sapientia ꝼm similitudinem suaz efficitur in creatura. in duobus autē deficit a ratione motus. ꝑmo: qz nō est idē numero qō est in hoc ⁊ in illo: sz similitudo eiꝰ. zᵒ qa nō ē ibi ordo tpis ꝼm q ꝓcedit in diuersas creaturas: sz tm̄ ordo nāe: qz ꝑ ꝑus nāliꝝ sunt in ꝓticipatiōe dine bonitatis creature nobiliores: ⁊ si nō tpe saltē nā: ⁊ sic ēt itelligit q Diony. dicit in ꝑnᵒ ceł. biera. Sz ⁊ ꝑre luminū motō ⁊c. ⁊ q frequēter dicit diuinā bonitatē vel sapietiā ꝓcedere in creaturas. ¶ Ad zᵐ dom: ꝙ Augu. accipit large moueri ꝼm q ipsum intelligere est moueri quoddā ⁊ velle: q̄ ꝓpe nō sunt motus: sed opationes. in hoc. n. verificat dcm̄ platonis q dixit. deꝰ mouet se: sicut dicit Commen. q dicit q deus itelligit se ⁊ vult se. sicut ēt dicimus q finis mouet efficiēte. Uel dōz q mouet se in creaturarum ꝓductione: vt dcm̄ est. ¶ Ad 3ᵐ dom: ꝙ impossibile est aliqd mouere seipsum nisi ꝼm diuersas partes: ita q vna pars sit mouēs ⁊ alia mota. sicut etiaz in aīali est anima mouēs ⁊ corꝑ motū: cuius rō est: qz nihil mouet nisi ꝼm q est in actu: nec mouet nisi ꝼm q est in potētia. ⁊ ꝺ duo nō possunt simul eidē inesse respectu eiusdez: ⁊ quia deus est simplex nō pōt esse q seipsum moueat ꝓpie loquēdo: qō ḡ obycit q omne mobile per aliud reducitur ad mobile per se. ye est de reductiōe q̄ est ad ꝑmū i genere illo. vñ ꝼm ꝓbos omnia mobilia reducunt ad ꝑmū mobile qō dicebāt motū ex se: qz est cōpositū ex motore ⁊ moto: sed ꝺ vlterius opz reducere in ꝑmū simplex: qō est oino imobile. ¶ Ad 4ᵐ dom: ꝙ in oibus in qbus operatio differt a substātia opz esse aliquē modū motus ex ꝺ q exit de nouo in operationē: qz acquirit in ipso operatio que ꝑus nō erat: in deo autez operatio sua est sua substantia. vñ sicut suba est eterna: ita ⁊ operatio: sed nō seqtur operationem operatum ab eterno: sed ꝼm ordinem sapientie que est principium operandi.

¶ Utruz ois creatura sit mutabilis. II.

Ad secunduz sic ꝓcedit: videt ꝙ nō ois creatura sit mutabilis. Omnis. n. mutatio: vt dr in. 5. ꝓbꝝ cozū est generatio vel cozruptio vl motus: sz quedam sunt in quib nullū hoz est: sic angeli ⁊ hȝ: que sunt seꝑata a mā ⁊ motu ꝼm ꝓbos. ḡ non ois creatura mutabilis est. ¶ P̄. qcqd est mutabile pertinet ad ꝓsiderationē nālis: cuiꝰ est cōsiderare motum: sed subē seꝑate a mā nō considerant a nāli. ḡ non sunt mutabiles. ¶ P̄. qcqd mutat subycit mutationi: sz forme simplices nō possunt esse subz: vt dicit Boe. ergo nō possunt mutari. ¶ P̄. sicut in littera dicit: ois creatura mouet per tēpus vel p locū: sed quedā sunt creature: quoꝝ nō est locus ⁊ tēpus: sicut ylē: qō ꝼm ꝓbm est vbiq; ⁊ semper: ⁊ sicut mā ꝑma: de qua dicit Augu. q successiones tēpoꝝ nō hz. ḡ nō ois creatura mutat.

Contra. ꝑs. mutabis eos ⁊ mutabunt. ¶ P̄. Dam̄. dicit. Omne qō est ex nihilo vertibile ē in nihil. qō. n. ⁊c. sed ois creatura est hȝ. ergo ⁊c.

Respondeo dom: ꝙ sicut dcm̄ est motꝰ quocūq; mō dicat sequit potētiā: cū igit ois creatura bēat aliquā potentiā vel aliqd de potētia: qz solus deꝰ est purus actꝰ. opz oēs creaturas mutabiles esse: ⁊ solū deū imutabilē. Est aūt ꝓsiderare duplicē possibilitatem. vnā ꝼm id qō hz res: alterā ꝼm id qō nata est habere. ꝑma ꝓsequit nām ꝼm q hz esse ab alio. omne. n. qō esse suum ab alio habet: nō est per se necesse esse: vt ꝓbat Auicē. vñ quātum est in se est possibile: ⁊ ista possibilitas dicit dependentiā ad id a quo est. Nec aūt possibilitas est duplex. quedā ꝼm dependentiā totius esse ad id a quo est res ꝼm totū esse suū: ⁊ hȝ est deus: ⁊ hanc dependētiaz si ue possibilitatē cōsequit mutabilitas quedā: que est vertibilitas in nihil. ꝼm Dama. tm̄ hec nō ꝓprie mutabilitas dicitur nec creatura ꝼm hoc ꝓprie mutabilis est. ⁊ ideo Augu. de hoc nō facit mētionem in lra. Et huiꝰ rō est duplex: qz in omni mutabili est inuenire aliqd qō substernit ei qō ꝑ mutationē amouet: ⁊ de ꝺ dr q pōt mutari: sed si accipiamus totū eē creature qō dependet a deo nō inueniremus aliqd substratū: de quo possit dici q pōt mutari. Alia rō est: qz nihil dr possibile cuius cōtrariuz est necessariū: vel qō nō pōt esse nisi in possibili posito: esse autem creature oino deficere nō pōt: nisi retrahat inde fluxus dine bonitatis in creaturis: ⁊ ꝺ est impossibile ex imutabilitate dine volūtatis: ⁊ cōtrariū necessariū. ⁊ iō ex hoc creatura nō pōt dici simplr cozruptibilis vel mutabilis: sed sub cōditōe si sibi relinquatur: ⁊ hoc est q dicit Hre. in omelia. In nihilū ⁊c. Et ēt quedā dependētia siue possibilitas rei ꝼm partē sui esse. ſ. formā. ꝓsuppositā mā: vl eo q est loco materie: ⁊ hāc possibilitatē sequitur mutatio variabilitatis: ex eo q id qō hz ab alio pōt amittere quātuz est in se: nisi forte impediat ex imutabilitate cause: vt dcm̄ est: ⁊ hoc mō sancti in gloria sunt imutabiles in esse glorie: ꝑter imutabilitatē dine volūtatis. secunda possibilitas cōsequitur creaturā ꝼm q non est ꝓfecta simplr. ꝼm hoc. n. semp possibilis ē ad receptiōez. vñ ꝼm ꝺ ēt dr ois creatura mutabilis: accipiēdo large mutationē. ꝼm q omne recipe dr pati qddā ⁊ moueri. sicut dicit ꝑbs in lib. de aīa. intelligere quoddā pati est.

Ad primuz ḡ dom: ꝙ ꝑbi ꝓsiderauerūt tm̄ illaz mutatōez q̄ est ꝛz variatiōez forme subalis vel accītalis cui cā nō ē imutabilis. ⁊ hāc diuiserunt ꝑ gñatōez ⁊ cozruptōez ⁊ motū. talē aūt mutatōez nō est poſe i angelis eē ḡtū ad id qō i nā eoꝝ est: ⁊ ꝑ hoc pz solo ad zᵐ: qz nālis nō ꝓsiderat nisi dictā mutationē. ¶ Ad 3ᵐ dom: ꝙ magister ⁊ Augu. loquunt ꝺ de creaturis que hūt eē ꝓfectū. forme aūt nō hūt eē ꝓfectū: cū nō subsistāt i se: sz i alio. Uel dōz q duplr dr aliqd mutabile: vl qz subycit mutatiōi: ⁊ hoc mō id tm̄ qō est i potētia mutat: aut sic id qō remouet vel abycit i mutatōe: ⁊ sic forme q̄ sunt actꝰ mutabiles sunt: nō hoc tm̄ vr eē de intentione Augu. ¶ Ad 4ᵐ dom silr q mā ꝑma ⁊ vle nō hūt in se eē cōpletū: sz eē eoꝝ est in ꝓticularibꝰ cōpositis: ⁊ iō esse nō mutāt ꝑ se: sz tm̄ ꝑ accīs sicut est de formis.

¶ Utꝛ modi mutationis creaturaꝝ ꝓueniēter assignent ab Augusti. III.

Ad tertiuz sic ꝓcedit: vr q Aug. incōuenienter assignet modos mutatiōis creaturaꝝ. Scōm illud. n. est mutatio in quo inuenit motꝰ. sicut ꝼm quātitatē vel q̄litatez: sz in qū nō est motus: vt dicit ꝑbus. ḡ videt ꝙ nihil dicat creaturas moueri ꝑ tpa. ¶ P̄. i nulla diui-

ſione dꝫ vnū mēbꝝ ꝓtineri ſub alio: ſꝫ oīs motus qui eſt ꝑ locū ē ꝑ tp̄s. ḡ vr̄ ic̄ōueniēter dīcere mutatōez ī mutatiōnē loci ⁊ tp̄is. ¶ p̄. motꝰ ſm pl̄m eſt in tribus generibus. ſ. q̄ꝫtitate: q̄litate ⁊ vbi: ⁊ adhuc eſt in ſuba gn̄o ⁊ corruptio ſimplr̄: ⁊ in oībus generib⁹ gn̄atio ⁊ corruptio ſm qd: q oēs inueniunt̄ in creatura corpali. ḡ vr̄ q ꝺiminute aſſignet multitudinē creaturarū corpoalīū ꝑ vbi ſiue ꝑ locū tm̄. ¶ p̄. tp̄s eſt mēſura ꝑmi mobilis. ḡ q̄ nō hꝫ or ꝺinē ad motū ꝑmi mobilis nō hꝫ relōnez ad tp̄s: ſed affectiones aīarum nō ordinant̄ ad motum celi nec ſubiacēt ſibi. ergo inconuenienter dicit q mouerī per tempus eſt per affectiones mutari.

Respondeo dōm: q in motu ꝑpe accepto ē duo repire. ſ. ꝓtinuitatez ⁊ ſucceſſionez: ſm q hꝫ ꝓtinuitatē ſic ꝑpe mēſurat̄ per locū: q ex continuitate magnitudinis eſt cōtinuitas motus: vt dr̄. 4. ⁊. 5. phy. ſm aūt q hꝫ ſucceſſionē ſic ꝑpie mēſurat̄ per tp̄s. vñ tp̄s dr̄ numerus motus ſm ꝑus ⁊ poſterius: q aūt inueniunt̄ alīq mot⁹ hñtes ꝓtinuitatē ⁊ ſucceſſionē. aliqui aūt hñtes ſucceſſionē ſicut mot⁹ affectionū ⁊ etiā cogitationū. q̄ñ. ſ. aīa trāſit de vna cogitatōe in aliaꝫ. inter. n. illas duas ītentiōes cogitatas nō eſt aliqua ꝓtinuitas. ⁊ iō diuiſit mutationē creature ꝑ locum ⁊ tempus.

Ad primuz ḡ dōm: q in genere q̄ nō eſt motus ſicut in terminātē motū. nullus enim motus termīat̄ ad q̄ñ: ſicut ad vbi. eſt tm̄ mot⁹ in q̄ñ ſicut in mēſurāte. ¶ Ad 2ᵐ dōm: q diſtio ītelligēda eſt cū ꝑcifione. vt ſic. ſ. ītelligat̄ q q̄dā mutatio eſt per locū ⁊ tp̄s: q̄dā aūt ꝑ tp̄s tm̄: q pꝫ ex bis q̄ dicta ſunt. ¶ Ad 3ᵐ dōz: q q̄uis in corpalibus ſint ꝑles motꝰ: oēs tm̄ ordinant̄ ad motū localē celi: g eſt cā oīs motꝰ corpalis. ⁊ iō ꝑ unotum localez tāgunt̄ oēs. Uel pōt dici q alꝫ motꝰ a moto localī tangunt̄ per mutationē q̄ eſt ꝑ tp̄s: qz ſicut Cōmen. probat. in. 8. phy. nullus alꝫ motus eſt ſimplr̄ cōtinuus niſi motus localis. ⁊ ipſe Augu. dicit in lr̄a q deus creaturaꝫ corpoalē mouet: ⁊ ꝑ tp̄s ⁊ ꝑ locuꝫ. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q tp̄s ꝺupliꝛ ꝺr̄. vno mō numerus ꝓrīs ⁊ posteriorīs ītuētoꝝ in motu celi: ⁊ iſtud tp̄s ꝓtinuitatē hꝫ a motu: ⁊ motꝰ a magnitudine: ⁊ hoc tēpore mēſurant̄ oīa que hñt ordinē ad motū celi: ſiue per ſe: ſicut motus corporales: ſiue p accidēs: ſicut alīq operatiōes aīe ſm q hñt alīq relatōez ad corpꝰ. ⁊ B mō tm̄ accipit̄ a pḧis. alio mō ꝺr̄ tp̄s magis cōmuniter numerus eiꝰ q̄ hꝫ quocūq; mō ꝑus ⁊ posteriꝰ: ⁊ ſic dicimus eē tp̄s mēſurās ſimplices ꝛceptiōes ītellectus que ſunt ſibi ſuccedētes: ⁊ iſtud tp̄s nō opꝫ q hēat continuitatē: cū illud ſm q attēdit̄ motus nō ſit continuum: ⁊ ſic accipit̄ B tp̄s ⁊ frequenter a theologis.

¶ Diuiſio ſecūde partis textus.

Eademq; ſola ⁊c̄.) Hec eſt ⁊ª ps diſtinctiōis in q̄ magr̄ determīat de dīna ſimplicitate: ⁊ diuidit̄ in partes duas. In ꝑma ꝓponit q̄ ītendit. In ſecunda ꝓbat ꝓpoſitū. ibi. (Ut aūt ſcīa ⁊c̄.) que diuidit̄ in duas. In ꝑma oñdit creature multiplicitatē. In ſecūda dīnā ſimplicitatē. ibi (Deus vo ⁊ ſi multipliciter.) ¶ Prīa in duas. In ꝑma excludit ſimplicitatē a creatura corporali. In 2ª a ſpirituali. ibi. (Creatura quoq; ſpūalis ⁊c̄.) (Deus vo ⁊ ſimilr̄ ⁊c̄.) ¶ Dic oñdit dīnā ſimplicitatē: ⁊ diuidit̄ in partes duas. In ꝑma oñdit ſimplicitatez. In 2ª excludit oēm compōnem ab ipſo. ibi. (Qz aūt in nā diuinitatis.) ¶ Prīma ī duas. in ꝑma oñdit veritatē. in ſcōa excludit dubitatōez. ibi. (Hic diligēter attēdēdū ē ⁊c̄.) (Qz aūt in nā ⁊c̄.) B excludit a deo omnē compoſitionē vel multiplicitatē: ⁊ circa hoc duo facit. ꝑmo oſtēdit ſpecialiter q in deo nō eſt cōpoſitio accidētis ad ſubiectuz. ſecūdo oñdit vlr̄ q in ipſo nulla eſt compoſitio. ibi (Duius aūt ſimpli. ⁊c̄.) Circa ꝑmū duo facit. ꝑmo excludit a deo accidentiū ꝓdicationē. ſecūdo cōcludit q nec etiaꝫ ſubſtātia de eo ꝓprie ꝓdicaī. ibi. (Uñ nec ꝓprie ⁊c̄.)

¶ Questio. IIII.

AD intellectū hui⁹ partis duo querunt̄. ꝑmo de diuina ſimplicitate. ſecūdo de ſimplicitate creature. ¶ Circa ꝑmuz tria q̄runt̄. ꝑmo ſi in deo ſit oīmoda ſimplicitas. 2º an ꝓtineaī in ꝓdicamēto ſubē. 3º ſi alia ꝓdicamēta de ipo dicant̄.

¶ Utrum deus ſit omnino ſimplex. I.

AD primuz ſic ꝓcedit̄: videt̄ q deus nō ſit ſimplex oīno. Ens enim cui nō fit additio eſt ens cōe ꝓdicatū de oībus: de quo nihil pōt vere negari: ſꝫ deus nō eſt hꝰ. ḡ ad eſſe ſuū fit aliqua additio. nō eſt ergo ſimplex. ¶ p̄. Boetiꝰ. lib. de hebdo. omne q̄ nō ē eſſe ꝓticipat vt ſit. alio aūt ꝓticipat vt aliqd ſit: ſed deus veriſſime eſt ens ⁊ eſt aliqd: q bonus ⁊ ſapiēs ⁊ hꝰ. ergo deus hꝫ eſſe ſuū quo eſt. ⁊ ſup hoc hꝫ aliqd aliud quo aliquid eſt. ḡ nō eſt ſimplex. ¶ Itez de quocūq; ꝓdicaī aliquid q̄ nō eſt de ſuba ſua illud nō eſt ſimplex. Sꝫ quicquid predicaī de aliquo poſtq̄ nō predicabaī illud non eſt de ſubſtātia ſua: cum nulli rei ſuba ſua de nouo adueniat. cū igit̄ de deo ꝓdicet̄ aliqd poſtq̄ nō predicabaī vt eſſe dīm ⁊ creatorē. que dicunt̄ de ipſo ex tempore videtur q ipſe non ſit ſimplex. ¶ p̄. vbicūq; ſunt plures res in vno ibi opꝫ eſſe aliquē modū compoſitionis: ſed in diuīa nā ſunt tres perſone realr̄ diſtincte cōueniētes in vna eſſentia. ḡ vr̄ ibi eſſe aliquis modus compoſitionis.

Contra. Omne compoſitū eſt poſterius ſuis componētibus: qz ſimplicius eſt ꝑus ī ſe q̄ ꝺatur ſibi aliquid ad compoſitionē tertꝫ: ſꝫ ꝑmo ſimpliciter nihil eſt ꝑus: cū igit̄ deus ſit ꝑmū ꝓncipiū non eſt compoſitus. ¶ p̄. illud q̄ eſt ꝑmum dans oībus eē habet eſſe nō dependēs ab alio. q̄. n. habet eſſe dependēs ab alio habet eſſe ab alio: ⁊ nullū tale eſt ꝑmuz dās eſſe: ſed deus eſt ꝑmū dans oībus eſſe. ergo ſuū eſſe nō dependet ab alio: ſed cuiuslibꝫ compoſiti eſſe depēdet ex componētibus gbꝰ remotis ⁊ eſſe cōpoſiti tollit̄: ⁊ ſm rem ⁊ ſm intellectū. ḡ deus nō eſt compoſitus. ¶ Itē illud q̄ eſt ꝑmū ꝓncipiū eſſendi nobiliſſimo mō hꝫ eſſe: cū ſemp ſit aliquid nobilius in cauſa q̄ in cauſato. Sed nobiliſſimus modus habēdi eē ē quo totū aliqd ē ſuū eſſe. ḡ deꝰ eſt ſuū eē: ſed nullū compoſitū totū eſt ſuum eſſe: qz eſſe ipſius ſequit̄ componētia que nō ſunt ipſum eſſe. ḡ deus nō eſt compoſitus. Et hoc ſimpliciter cōcedēdum eſt.

Ad primū ḡ dōm: q aliqd eē ſine additōe ꝺr̄ ꝺupliciter: aut de cuiꝰ rōne ē vt nihil ſibi addaī: ⁊ ſic ꝺr̄ de deo. hoc. n. oꝫ pfectū eē in ſe exquo additionez nō recipit: nec pōt eē cōe: qz omne cōe ſaluaī in ꝓprio vbi ſibi fit additio: aut ita q nō ſit de rōne eius q fiat ſibi additio neq; q nō fiat: ⁊ hoc mō ens cōe eſt ſine additōe. in ītellectu. n. entis nō icludit̄ iſta conditio ſine additiōe. alꝫ. nunq; poſſet ſibi fieri additio: qz eſſet ꝺ rationē eius. ⁊ iō cōe eſt: qz in ſui rōne nō dicit aliquā additionē: ſed pōt ſibi fieri additio vt determineī ad ꝓprium. Sicut etiā aīal cōe dicit̄ eſſe ſine ratione: qz de ītellectu eius nō eſt hēre rōnē neq; nō hēre. aſinus aūt dicit̄ ſine rōne eſſe: qz in ītellectu eius icludit̄ negatio rōnis ⁊ per B determinaī ſm differentiā ꝓpriam: ita etiā diuinum eſſe ē determinatuz in ſe ⁊ ab oībus alīs diuiſum: ꝑ B q ſibi nulla additio fieri poteſt. vñ pꝫ q negationes dicte de deo non deſignant in ipſo aliquam compoſitionem.

¶ Ad 2m dōm: q̄ in rebus creatis res determinaī vt sit aliqd triplr: aut p additōez alicuius differētie: q̄ potētialiter in genere erat: aut ex eo q̄ nā cōis recipiī i aliquo: ⁊ fit hoc aliqd: aut ex eo q̄ alicui addiī accidens p qō dicīr esse vel scīes vel albꝰ. nullus istoꝝ modoꝝ pōt esse in deo: qz ipse nō est cōe aliqd: cū de itellcū suo sit q̄ nō addaī sibi aliqd: nec etiā eius nā est recepta in aliquo: cum sit actus purus: nec ēt recipit aliqd extra essentiā suā: eo q̄ essentia sua continet oēm perfectionē: remanet aūt q̄ sit aliqd determinatū p cōditionē negādi ab ipso omnez additionē vel cōditionē. ⁊ p hoc remouet ab eo omne illud: qō possibile est additionē recipe. vñ p suuz esse absolutū nō tñ est: sed aliqd ē. nec differt in eo quo ē ⁊ aliqd esse: nisi p modū significādi: vel rōne: vt supra dcīm est ō attributis. dictuz aūt boety intelligiī de participātibus eē: ⁊ nō ō eo q̄ eēntialiter est suū eē. ex quo pz q̄ attributa nullā cōpōnē in ipso faciunt. sapiētia. n. fm suā rōnem nō facit cōpositionē: sed fm suū esse: put in subo realiter differēs est ab ipo: qualiter in deo nō ē vt dictū ē. ¶ Ad 3m dōm: q̄ hꝰ relatiōes q̄ dīr de deo ex tpe nō ponūt aliqd in ipso realiter: sed tñ in creatura. cōtingit. n. vt dicit pbus. 5. metaphꝫ. aliqd dici relatiue: nō q̄ ipm referaī: sz qz aliqd referī ad ipm. sicut est in oībus: quoꝝ vnū depēdet ab altero: ⁊ nō eꝰ. sicut scibile nō est relatiuū: nisi qz sciētia referī ad ipm. scibile. n. nō depēdet a scīa: sed ecōuerso. Sz qz intellectus noster nō potest accipe relatōez in vno extremoꝝ gn intelligaī in illo ad qō referī. iō ponit relationē quādā circa ipm scibile. ⁊ significat ipm relatiue. vñ illa relo q̄ significaī in scibili nō ē realr in ipo: sed fm rōnē tñ. in scīa aūt realr. ita etiā relo importata p hꝫ nomē deꝰ vel creator cū de deo dicūtur nō ponit aliquid in deo nisi fm ītellectuz: sed tñ in creatura: ex quo pz q̄ diuersitas relonū ipsius dei ad creaturas nō ponit ꝓpōnez in ipso. ¶ Ad 4m dōm: q̄ sicut supra dcīm est p̄petas plonalis ꝓpata ad eēntiā nō differt re ab ipsa. ⁊ iō nō facit ꝓpōnem cū ea: sed ꝓpata ad suū correlatiuuz facit distinctiōez realē: sed ex illa parte nō est aliqua vnio. ⁊ ideo nec compositio. vñ relinquiī ibi tres esse res: ⁊ tñ nullā compositionem: ex hoc pz nomina personalia nullam in deo compositionem significare. II.

AD secunduz sic ꝓcediī: vī q̄ deꝰ sit ī p̄dicamento subē. Omne. n. qō est: vel ē suba vel accīs: sed deꝰ nō est accidēs. g̃ est suba. cū igiī suba p̄dicet de ipso. sicut p̄dicatū subale ⁊ nō ꝓuersiz: qa nō ois suba est deꝰ: vī q̄ de ipso p̄dicet sicut genus: ⁊ ita deꝰ ē in genere subē. ¶ ℞. suba est qō nō est in subo: sed ē ens p se: cuz igiī deo hoc maxime cōueniat vī q̄ ipse sit in genere subē. ¶ ℞. fm phm. 10. metaphy. vnūqōq; mensuraī minimo sui generis. ⁊ dicit ibi cōmē. q̄ illud ad qō mensuranī oēs subē est p̄mus motor: q̄ secundum ipm est deus. g̃ deus est in genere subē.

Contra. qcqd ē in gñe subē aut est sicut generalissimū: aut est sicut ꝓtētū sub ipo: sed deꝰ nō ē in gñe subē sicut gñalissimuz: qz p̄dicareī de oibꝰ subys: nec ēt sic ꝓtētū subē: qz adderet aliqd. 5. genꝰ: ⁊ ita nō eēt dīna eēntia simplicissima. g̃ deꝰ nō est in genere subē.

Preterea. qcqd est in genere bz esse suū determinatū ad illud genꝰ: sed eē diuinū nullo modo terminatū est ad aliqō genꝰ: gnīmo comprehēdit in se nobilitates oīum genez: vt dicit pbs. ⁊ cōmen. in. 5. metaphꝫ. g̃ deꝰ nō est in gñe subē. Qō simplr ꝓcedēdū est. bꝰ aūt rō q̄druplex assignaī. Prima ponīr i lra ex parte noīs sumpta. Nomē subē iponīr a substādo. deꝰ aūt nullū substat. Scōa sumīr ex rōne eius qō est in gñe. Omne .n. hꝫ addit aliqd supra genꝰ. ⁊ iō illud qō est summe simplex nō pōt esse in genere. Tertia rō subtilioz est Auicē. Omne qō ē in gñe bz qditatē dīrentē ab esse. sicut hō. humanitati. n. exꝫ q̄ est humanitas nō debeī esse in actu. pōt enī cogitari humanitas: ⁊ tñ ignorari an aliqs hō sit. Et rō huius est: qz cōe qō p̄dicaī de bis que sunt in genere p̄dicat qditatē: cuz genus ⁊ spēs p̄dicenī in eo q̄ qd. illi aūt qditati nō debeī esse nisi p hoc q̄ suscepta est in ꝫ vel in illo. Et iō qditas generis vel spēi nō cōmunicaī ꝑz vnū esse oībus: sed solū fm vnā rōnē cōem. vñ cōstat q̄ esse suū nō est qditas sua. in deo aūt esse suum est qditas sua. aliter ēt accideret qditati: ⁊ ita esset acqsituz sibi ab alio: ⁊ nō haberet esse p essentiā suā. ⁊ iō deus nō pōt esse in aliquo genere. Quarta causa est ex pfectiōe diuini eē que colligit omnes nobilitates oīuz genez. vnde ad nullum genus determinaī vt obiectum est.

Ad primum g̃ dōm: q̄ deꝰ simplr nō est accīs: nec tñ oīno ꝓprie pōt dici suba: tū qz nomē subē dī a substādo: tū qz suba qditatē nominat: q̄ est aliud ab eē eius. vñ illa ē diuisio entis creati. Si tñ nō fieret in hoc vis: largo mō pōt dici suba: q̄ tñ itelligiī supra oēm subaz creatā q̄tū ad id qō ē pfectōis in suba: vt nō esse in alio ⁊ hꝫ. ⁊ tūc est idē in p̄dicato ⁊ in subo. sicut in oībus que de deo p̄dicanī. ⁊ iō nō sequiī q̄ omne qō est suba sit deꝰ: qz nihil aliud ab ipso recipit p̄dicationem subē sic accepte fm q̄ dī de ipso: ⁊ ita ꝓpter diuersum modū p̄dicādi nō dī suba de deo ⁊ creaturis vniuoce: sed analogice. Et hꝫ pōt esse alia rō: quare deꝰ nō est in aliquo gñe: qz. 5. nihil de ipso ⁊ de alys vniuoce p̄dicaī. ¶ Ad 2m dōm: q̄ ista diffinitio fm Aui. nō pōt esse subē. suba est q̄ nō est in subo. Ens. n. non est genus. hec aūt negatio nō in subo nihil ponit. vñ hoc qō dico ens nō est in subiecto: nō dicit aliqō genus: qz in quolibet genere opz significare qditatez aliq̄: vt dcīm est: de cuiꝰ ītellectu nō est esse. ens aūt nō dicit qditatē: sed solū actū essendi cuz sit pn̄m ipm. ⁊ ideo nō sequiī est nō in subo. g̃ est in genere subē. Sed hoc deo nō cōuenit: vt dcīm est. ¶ Ad 3m dicendū: q̄ mēsura ꝓpe dī in quātitatibus. dī. n. mēsura illud p qō ꝺnoteīcit quātitas rei: ⁊ hoc est minimū in genere quātitatis: vel simplr vt ī numeris que mēsuranī vnitate que est minimū simplr. Aut minimū fm pōnem nostrā sicut in cōtinuis in qbꝰ nō est minimū simplr. vnde ponimus palmā loco minimi ad mēsurādum pānos: vel stadiū ad mēsurādū viā. Exinde transumptū est nomen mēsure ad oīa genera: vt illud qō ē p̄mū in quolibz genere ⁊ simplicissimū ⁊ pfectissimū dicaī mēsura oīum que sunt in genere illo: eo q̄ vnūqōq; cognoscīr bēre de veritate generis plus ⁊ minus fm q̄ magis accedit ad ipsuz vel recedit: vt albū in gñe colorꝝ: ita ēt in gñe subē illud qō bz eē pfectissimū ⁊ simplicissimū dī mēsura omniuz substātiarꝝ sicut deꝰ. vñ nō opz q̄ sit in gñe subē sic ꝓtentum: sz solū sicut p̄nm bñs in se oēm pfectiōez generis. sic vnitas ī numeris: sz diuersimode: qz vnitate nō mēsurāt̄ nisi nūeri. Sed deꝰ ē mensura nō tñ subaliū pfectionū: sed oīum q̄ sunt in oībus generibus. sicut sapie virtutis ⁊ hꝫ. ⁊ ideo quāuis vnitas cōtineatur in vno genere determinato sicut principium nō tamē deus. III.

AD tertiuz sic ꝓcediī: videī etiam q̄ alia p̄dicamēta de deo dicanī. De quocunq; n. p̄dicaī spēs ⁊ genus: sed sciētia que est spēs qualitatis inueniī in deo: ⁊ magnitudo q̄ ē spēs q̄titatis. g̃ ⁊ q̄titas ⁊ qualitas. ¶ ℞. pbs in. 5. metaphꝫ. dicit vnū in suba facit idē: in quātitate equale: in qualitate simile. Sed in deo dicīr vere equalitas ⁊ similitudo. g̃ oz de eo dici ali-

quid p modū q̄litatis ⁊ q̄titatis. sicut sciaz vel magnitudinē. ¶ ꝓ. nā gñis ꝓprissime reꝑitur in eo in quo ꝑmo est: sz de⁹ est ꝑmus agēs. g̃ i eo actio ꝑcipue ĩuenit. ¶ ꝓ. q̄to aliqd est debilioris eē tāto magis repugnat summe pfectiōi: sz iter oīa alia entia relo hz debilissimuz esse: vt dicit Cōmen. xi. metaph. vñ ét fundaī sup alia oīa entia. sicut supra q̄titate eq̄litas. ⁊ sic de alys: cū igit ī diuinis ĩueniaī relo: multo fortiº alia p̄dicamēta.

Contra. Aug. Omne qō de deo dr aut fz subaz: aut fm relonē dr: ⁊ ita alia p̄dicamēta nō erūt in dīnis. hoc ét hētur ex auctē Augu. in littera.

Respondeo dōm: q̄ qcqd ĩuētuz in creaturis de deo p̄dicaī: p̄dicaī eminēter: vt dic Diony. sicut ét est in oibº alys causis ⁊ cātis. vñ opz oēm impfectōez remoueri ab eo qō in diuinā p̄dicationē venit: sz ī vnoquoq; .9. p̄dicamēto; z duo ĩuenio. s. rōnē accidētis. ⁊ rōnē ꝓpriā illiº generis. sic q̄titatis vel q̄litatis. Rō aūt accītis impfectiōez ꝓtinet: qz eē accītis ē in eē: ⁊ dependere ⁊ cōpositionē facere cū subo p ꝓnīs. vñ fm rationē accītis nihil pōt de deo p̄dicari. ¶ Si aūt cōsideremus ꝓpriā rōnē cuiuslibz generis qōlibet alioz generū p̄ter ad aliqd ipoztat impfectōez. q̄titas. n. hz ꝓpriaz rōnē ī cōparatōe ad subm. ē. n. q̄titas mēsura subē: qualitas dispō subē: ⁊ sic pz ī oibº alys. vñ eadē rōne remouentur a dīna p̄dicatōe fm rōnē generis. sicut remouebanī p rōnē accītis. Si aūt ꝓsideremus spēs ipsaz. tunc aliq̄ fm dr̄ias cōpletiuas ipoztāt aliqd pfectiōis: vt scia virtº ⁊ hꝫ. ⁊ iō ista p̄dicanī de deo fm ꝓpriā rōnē spēi: ⁊ nō fm rōnē generis. ad aliqd aūt ét fm rōnē generis nō ipoztat aliquā dependentiā ad subm: īmo referī ad aliqd extra. ⁊ iō ét fm rōnem generis in diuinis ĩuenīt: ⁊ ꝑter hoc tñ remanēt duo modi p̄dicādi in diuinis. s. fm subam ⁊ fm relationem. nō. n. spēi contente in genere debeī aliquis modus predicandi: sed ipsi generi.

Ad primuz g̃ dōm: q̄ sicut dcm̃ ē. scia nō p̄dicaī de deo fm rōnē generis: sz fm ꝓpriā dr̄iaz q̄ cōplet rōnē ipsi⁹. vñ nō p̄dicaī vniuoce de deo ⁊ de alys: sz fm ꝑus ⁊ posteri⁹. ¶ Ad z^m dōm: q̄ ī diuinis q̄dā dr̄ hēre modū q̄titatis vel q̄litatis: nō q; fm talē modū p̄dicēī de deo: sz fm modū quo ĩueniunī ī creaturis: ꝑut nōia a nobis ipposita sunt modū hñt qualitatis ⁊ q̄titatis. sicut ét Dam̃. dicit: q̄ q̄dā dr̄ de deo sicut asse quētia subam: cū tñ ꝑut ī ipso ē nihil sit assequēs. ¶ Ad 3^m dōz: q̄ actio fm q̄ ē p̄dicamētū dic aliqd fluēs ab agē te ⁊ cū motu: sz ī deo nō ē aliqd mediū fm rē iter ipsuz ⁊ opⁿ suū. ⁊ ideo nō dr̄ agēs actōe q̄ est p̄dicamētū: sz actio sua ē suba. de hoc tñ pleniº dicēī in ꝑn̄ secūdi. ¶ Ad 4^m dōm: q̄ debilitas eē relatōis ꝓsideraī fm iberētiam sui ad subm: qz nō ponit aliqd absolutū in subiecto: sed tñ p respectū ad aliud. vñ ex hoc hz magis q̄ veniat ī dīnā p̄dicatōez: qz quāto minus addit tāto minus repugnat simplicitati.

¶ Questio. V.

Deinde querīt de simplicitate ex parte creature. Et circa hꝫ tria q̄runt. Primo an aliq̄ creatura sit simplex. Scōo an aīa sit simplex: qz hoc hz spāles difficultatem. Tertio vtrum sit tota in q̄libz parte corporis.

¶ Utrum aliqua creatura sit simplex. I.

Ad primū sic procedīt: vr̄ q̄ aliq̄ creatura simplex sit. Forma. n. est ꝓpōi ꝓtingēs simplici ⁊ ĩuariabili essentia ꝓsistēs: sz forma ē creatura. g̃ ⁊c. ¶ ꝓ. resolutio ītellect⁹ nō stat quousq; ĩuenit cōpositionē siue sint sepabilia fm rē siue nō. multa. n. sepanī ītellectu q̄ nō sepanī actu fm Boe. lib. de hebdo. illud g̃ in quo vltima stat resolo ītellectus est oīno simplex: sed ens cōe est hꝫ. g̃ ⁊c. ¶ ꝓ. si oīs creatura ē cōposita. ꝓstat q̄ nō est cōposita nisi ex creaturis. g̃ ⁊ ꝓponētia sua erūt cōposita. igr̄ vliter ī ifinitū: qō nā ⁊ ītellect⁹ nō patiī: vel erit deuenire ad ꝑma cōponētia simplicia: q̄ tñ creature sūt. g̃ ⁊c. ¶ Si dicaī q̄ illa ꝓponētia ñ pñt eē simplicia: qz hñt hītudinē ꝓcretā q̄ sint ab alio. Cōtra. illud qō est extrinsecū rei nō facit ꝓpōnem cū re ipsa. Sed agens est extrinsecū a re. g̃ per hoc q̄ res est ab aliquo agente non inducitur in ipsa aliqua compositio.

Contra. Boe. in omni eo qō est citra ꝑmū differt ⁊ qō est ⁊ quo ē: sz oīs creatura ē citra ꝑmuz. g̃ est ꝓposita ex eē ⁊ qō ē. ¶ ꝓ. oīs creatura hz eē finitū: sed eē nō receptū in aliquo nō est finitū: īmo absolutū. g̃ oīs creatura hz esse receptuz in aliquo: ⁊ ita oz q̄ habeat duo ad minus. s. esse ⁊ id qō esse recipit.

Respondeo dōm: q̄ omne qō ꝓcedit a deo in diuersitate eēntie deficit a simplicitate ei⁹. ex hoc aūt q̄ deficit a simplicitate nō opz q̄ icidat in ꝓpōnē. sicut ex hoc q̄ deficit a summa bonitate nō oz q̄ icidat in ipsaz aliq̄ malitia. ¶ Dico g̃ q̄ creatura ē duplex. q̄dā. n. est q̄ hz eē cōpletuz in se sicut hō ⁊ hꝫ. ⁊ talis creatura ita deficit a simplicitate dīna q̄ icidit in cōpositionē. cū. n. in solo deo esse suū sit sua q̄ditas. opz q̄ ī qualibz creatura vel in corporali vel ī spūali ĩueniaī q̄ditas vel nā sua ⁊ eē suū qō est sibi acq̄sitū a deo: cui⁹ eēntia ē suū esse: ⁊ ita cōponīī ex esse vel quo est: ⁊ qō est. Est etiā quedā creatura q̄ nō hz eē in se: sz tñ in alio. sicut materia ꝑma. sicut forma q̄libz. sicut vle. nō. n. est eē alicui⁹ nisi pticularis subsistētis ī nā. ⁊ talis creatura nō deficit a simplicitate: ita q̄ sit cōposita. ¶ Si. n. dicaī q̄ cōponīī ex ipsa sua nā ⁊ habitudinib⁹ q̄b⁹ referī ad deū vel ad illud cū quo componīī: item querīt de illis habitudinib⁹ vtr̄ sint res vel nō: ⁊ si nō sunt res nō faciūt cōpositiōez. si aūt sunt res. ipse nō referunī habitudinibus alys: sed seipsis: qz illud qō p se est relatio nō referī p aliā relationē. vñ oportebit deuenire ad aliqd q̄ nō est compositus: sz tñ deficit a simplicitate ꝑmi. ⁊ defectus iste perpenditur ex duob⁹: vel qz est diuisibile in potētia vel p accīs. sicut materia ꝑma. ⁊ forma. ⁊ vle: vel qz est ꝓpōnibile alteri q̄ dīna simplicitas nō patiī. ¶ Et p hꝫ pz solo ad ea que obiecta sunt prime eniz ratiōes ꝓcedebant de illis creaturis que nō habēt esse completū que nō componūtur ex alys sicut ex partibus. ⁊ alie due procedebant de creaturis que habent esse completum.

¶ Utrum anima sit simplex. II.

Ad secundus sic procedīt: vr̄ q̄ aīa sit simplex. Sicut. n. dicit pḧus. z. de aīa. Anima. n. est forma corporis: sed ibidē dicit q̄ forma neq; est materia neq; cōpositū. g̃ aīa nō est ꝓposita. ¶ ꝓ. omne qō ē cōpositū hz eē ex suis cōponētib⁹. Si igit aīa sit cōposita: tūc ipsa in se hz aliqō eē ⁊ illud esse nunq; remouet ab ea: sed ex cōiunctiōe aīe ad corꝑ relinquīt eē hominis. g̃ esse hominis est eē duplex. s. eē aīe: ⁊ eē cōiunctī: qō nō pōt eē cū vni⁹ rei sit vnicū eē. ¶ ꝓ. oīs compositio que aduenit rei post suū esse cōpletū est sibi accidētalis. Si igit aīa est cōposita ex suis ꝓncipys habēs in se esse pfectū: compositio ipsius ad corpus erit sibi accidētalis. Sed compositio accītalis terminaī ad vnū p accidēs. g̃ ex aīa ⁊ corꝑe nō efficīt nisi vnum per accidens: ⁊ ita homo nō est ens p se: sed per accidēs.

Contra. Boe. nulla forma simplex potest eē subz: sed aīa est subm ⁊ potētiaz ⁊ habituum ⁊ specierum intelligibilium. ergo non est forma simplex.

¶ p̄. forma simplex nō hz esse per se: vt dcm̄ est: sz illud qō nō hz eē nisi p hoc q̄ ē in altero nō pōt remāere post illud: nec etiaz pōt esse motor: qnāuis possit eē pn̄m mot⁹: qz mouens est ens pfectū in se. vñ forma ignis nō est motor: vt dr̄. 8. phycoz. Anima aūt manet post corp⁹ z ē motor corpis. g̃ nō ē forma simplex. ¶ p̄. nulla forma simplex hz in se vñ indiuiduē: cū ois forma sit de se cōis. si igit̄ aīa est forma simplex nō hēbit i se vñ indiuiduē: sz tm̄ idiuiduabit̄ p corpus. remoto aūt eo qō est causa idiuiduatiōis tollit̄ idiuiduatio. ergo remoto corpore nō remanebūt aīe diuerse fm idiuidua. z ita nō remanebit nisi vna aīa que erit ipsa natura anime.

Respondeo dōm: q̄ h̄ est duplex opinio. quidaz enim dicūt q̄ anima est cōposita ex materia z forma: quoz ēt sunt gdā dicētes eādē eē māz aīe z alioz corporaliū z spūaliū. Sz hoc nō videt̄ esse verum: qz nulla forma efficit̄ itelligibilis nisi p hoc q̄ separat̄ a materia z ab appēdētijs materie. hoc aūt nō est inquātū est materia corpalis pfecta corporeitate: cuz ipsa forma corporeitatis fit itelligibilis p separationez a materia. vñ ille substātie que sunt itelligibiles p naturā nō vident̄ esse materiales. alias spēs rerum in ipsis non esset fm eē itelligibile. vñ Auicē. dicit q̄ aligd dicit̄ esse itelligetiū: qz est ūmune a materia. Et p̄terea mā p̄ma ꝓput ꝓsideratur nuda ab omni forma nō hz aliq̄z diuersitatez: nec efficit̄ diuersa p aliqua accītia ante aduētū forme substātialis: cū eē accidētale nō p̄cedat substātiale. vni aūt perfectibili debet̄ vna pfectio. g̃ opz q̄ p̄ma forma substātialis perficiat totā materiā: sz p̄ma forma q̄ recipit̄ in materia est corporeitas a q̄ nūquā denudat̄: vt dicit Cōmē. in. i. phy. g̃ forma cōporeitatis ē in tota materia: z ita materia nō erit nisi ī corporibus. ¶ Si. n. diceres q̄ gditas substātie eēt p̄ma forma recepta in materia. adhuc redibit in idē: qz ex gditate substātie mā nō habz diuisionez: sed ex corporeitate: quā cōsequunt̄ dimēsiones quātitatis in actu: z postea p diuisionez materie fm q̄ disponit̄ diuersis sitibus acgrunt̄ in ipsa diuerse forme. ordo enim notabilitatis in corporibus videt̄ eē fm ordinē sit⁹ ipsoruz. sicut ignis est sup aerē. z ideo nō videt̄ q̄ aīa habeat materiā: nisi materia equoce sumat̄. ¶ Alij dicūt q̄ aīa est composita ex quo est z qō est. differt autē qō ē a materia: qz qō est dicit ipm suppositū habēs eē: mā aūt nō habet eē: sz composituz ex materia z forma. vñ materia nō est qō est: sz cōpositū. vñ in oibus illis in quib⁹ est cōpositio ex materia z forma est etiaz cōpositio ex quo est z qō est. in cōpositis aūt ex materia z forma quo ē pōt dici tripliciter. Potest enim dici quo est ipsa forma partis q̄ dat esse materie. pōt etiā dici quo est ipse actus essendi. s. eē. sicut quo currit̄ est actus currēdi. potest etiā dici quo est ipsa natura que relinquit̄ ex cōiunctiōe forme cū mā vt humanitas. p̄cipue fm ponētes q̄ forma que est totuz q̄ dicit̄ quiditas nō est forma partis: de quib⁹ est Auicē. cū aūt de ratiōe quiditatis vel essentie nō sit q̄ sit cōposita vel compositū: cōsequēs poterit ꝓueniri z itelligi aliqua gditas simplex nō ꝓnis cōpositionē forme z materie. Si aūt ꝓueniamus aliquā quiditatem que nō sit composita ex materia z forma: illa quiditas aut est esse suuz aut nō. si illa quiditas sit esse suuz. sic erit essentia ipsius dei que est suuz esse: z erit omnino simplex. Si vero non sit ipm esse: opz q̄ habeat eē acquisitum ab alio. sicut est omnis gditas creata: z qz hec gditas posita ē nō subsistere ī materia nō acgreret̄ sibi eē i altero. sicut gditatibus cōpositis: imo acgret̄ sibi eē in se: z ita ipsa gditas erit hoc qō ē: z ipz eē suum erit quo ē: z qz omne qō nō hz aligd a se est possibile respectu illius: hz quiditas cum habeat esse ab alio erit possibilis respectu illius eē: z respectu ei⁹ a quo esse habet: in quo nulla cadit potētia: z ita in tali quidita te ꝓuenieē potētia z actus fm q̄ ipsa quiditas est possibilis: z eē suū ē actus ei⁹. Et hoc modo itelligo ī angelis cōpositōez potētie z act⁹: z de quo ē z qō est: z simil̄r in aīa. vñ angelus vel aīa pōt dici gditas vel nā vel forma simplex: inquantū eoruz gditas nō cōponit̄ ex diuersis: tm̄ aduenit sibi ꝓpō boz duoz. s. quiditatis z esse.

Ad primuz g̃ dōm: q̄ aīa nō ē cōposita ex aliquibus que sint partes quiditatis ipsi⁹. sicut nec quelibz alia forma: sz qz aīa est forma absoluta nō dependēs amateria: qō conuenit sibi ꝓpter assimilationē z ꝓpinquitatē ad deuz: ipa hz eē p se qō nō habent alie forme corporales. vñ in aīa inuenit̄ ꝓpō eē z qō est z nō in alys formis: qz ipsum eē nō ē forma z corporalium absolute. sicut eoz qui sunt: sed cōpositi. ¶ Ad 2m dōm: q̄ aīa sine dubio hz in se eē pfectū: q̄uis hoc eē nō resultet ex partibus componētibus gditatē ipsius: nec p coniunctionē corporis efficit̄ ibi aliqō aliud eē: imo hoc ipz esse qō est aīe p se: fit eē cōiuncti: eē. n. cōiuncti nō est nisi esse ipsius forme: sed verum est q̄ alie forme materiales ꝓpter eaz impfectōez nō sunt p illud eē: sed sunt tm̄ p̄ncipia essendi. ¶ Et p hoc ēt pz solutio ad 3m: qz compositio que aduenit aīe post eē completū fm modū intelligēdi nō facit aliud eē: qz sine dubio illud eē esset accidentale. z ideo nō sequit̄ q̄ homo sit ens p accidēs. ¶ Ad 4m dōm: q̄ si Boeti⁹ loquit̄ de subo respectu quoz̄cūq; accidētiū dcm̄ est vez de forma que est ita simplex q̄ etiā est suuz eē. sicut ē de⁹: z talis simplicitas nec in aīa nec in angelo est. Si aūt loquit̄ de subo respectu accītium que hūt eē firmuz in nā: z que sunt accidentia idiuidui: tunc est verū dcm̄ suum etiā de forma simplici: cuius gditas nō cōponit̄ ex ptibus. Sūt. n. quedā accidētia que nō habēt eē vere: sz tm̄ sunt itentiones rez naturaliū. z hȝ sunt spēs rerū que sunt in aīa. Itē accidētaliū hūtium esse natura: qm̄ cōsequunt̄ nām idiuidui. s. mām p quaz natura idiuiduat̄: sicut albū z nigrū in boue. vñ etiā nō cōsequūtur totā spēm: z talibus accidētibus non pōt subiyci aīa. Quedā aūt habent esse nature: sz comsequunt̄ ex p̄ncipijs spēi. sicut sunt ꝓprietates cōsequētes spēm: z talib⁹ accidētib⁹ pōt forma simplex subiyci: q̄ tm̄ nō est suum eē rōne possibilitatis: que est in quiditate eius: vt dcm̄ est: z talia accidētia sunt potētie aīe. sic. n. z pūctus z vnitas habēt suas ꝓprietates. ¶ Ad 5m dōm: q̄ ois forma ē aliqua similitudo p̄mi p̄ncipij qui est actus purus. vñ quāto forma magis accedit ad similitudinem ipsius: plures participat de pfectionib⁹ eius. ītem formas aūt corporuz magis appropinquat ad similitudinez dei aīa rōnalis: z iō ꝑticipat de nobilitatib⁹ dei. s. q̄ intelligit: z q̄ pōt mouere: z q̄ hz esse p se. z aīa sensibilis minus z vegetabilis adhuc minus. z sic deinceps. Dico igit̄ q̄ aīe nō cōuenit mouere vel hēre eē absolutū inquātū est forma: sz iquātuz est similitudo dei. ¶ Ad 6m dōm: q̄ fm predicata in aīa nō ē aligd quo ipsa idiuiduet̄. z hoc itellexerūt q̄ negauerūt eaz eē hoc aligd: z nō q̄ nō hēat p se absolutum esse. Et dico q̄ nō indiuiduat̄ nisi ex corpore. vñ impossibile ē erroz ponentiū aīas p̄us creatas z postea ī cōporatas: qz non efficiunt̄ plures nisi fm q̄ infundunt̄ pluribus corporibus. Sed quāuis idiuiduatio aīarum dependeat a corpore q̄tū ad sui p̄n̄m: nō tm̄ quātum ad sui finē: ita. s. q̄ cessantibus corporibus cesset idiuiduatio aīarū. Cui⁹ rō est: q̄ cū ois pfectio ifundat̄ materie fm capacitatē suā: natura aīe ita fundet̄ diuersis corpibus nō fm eādē nobilitatē z puritatem. vñ in vnoquoq; corpe habebit esse terminatū fm mensurā corporis. hoc aūt eē terminatuz

quãuis acgrat aïe in corpe:nõ tñ ex corpore nec p dependentiã ad corp⁹.vñ remotis corporib⁹ adhuc remanebit vnicuiqz anime eẽ suũ terminatum ſm affectiões vel di ſpoſitiões que ꝛſecute ſunt ipſaz ,put fuit perfectio talis corpis.ꝛ hec eſt ſolo Auicẽ.ꝛ põt manifeſtari p exẽplum ſenſibile.Si.n.aligd vnũ nõ retinẽs figurã diſtinguat p diuerſa vaſa:ſicut aqua quãdo vaſa remouebunt nõ remanebũt ,põe figure diſtincte: ſz remanebit vna tñ aq̃: ita eſt de formis mãlibus: que nõ retinẽt eẽ p ſe.Si aũt ſit aligd retinens figurã qõ diſtinguat ſm diuerſas figuras p diuerſa inſtrumenta: etiã remotis illis remanebit diſtictio figurarũ:vt pz in cera.ꝛ ita eſt de anima que retinet eſſe ſuũ poſt corporis deſtructionẽ: qõ etiã manet ĩ ipſa eſſe indiuiduatum ꝛ diſtinctum.

¶ Utꝛ aïa ſit tota in toto ꝛ tota in q̃libet pte. III.

AD tertiuz ſic ꝓcedit: vr q aïa nõ ſit tota in q̃libet pte corpis. cũ.n.aïa ſit forma ſimplex totalitas ei⁹ attẽdit ſm potẽtias: ſz nõ ĩ qualibz parte corpis ſunt oẽs eius potẽtie.g̃ nõ ẽ tota in qualibet pte corpis. ¶ P.aïal ẽ qõ eſt ꝯpoſitũ ex aïa ꝛ corpore. ſi igit aïa eẽt in q̃libet parte corporis tota:q̃libet pars corporis eſſet animal. ſicut quelibet pars ignis ẽ ignis.g̃ ꝛc. ¶ P.cõſtat q aïa ĩfluit vitã corpori.Si igit aïa eẽt tota in q̃libet parte corporis:quelibet pars corporis ĩmediate acciꝑet vitã ab aïa:ꝛ ita vita vnius ptis nõ depẽderet ab alia:qõ vr falſuz: qz vita totius corporis dependet ex corde.g̃ ꝛc. ¶ P.corp⁹ bz diuerſas ptes diſtinctas. ſi igit aïa eẽt in q̃libet parte corporis tota:tota eſſet in plurib⁹ locis ſimul.hoc aũt nõ vr ꝯuenire niſi deo.g̃ ꝛc.

Contra. forma ſubalis adeſt cuilibz parti materie. nõ.n.ꝓficit tñ totũ:ſz ſingulas ptes: ſz aïa eſt forma ſubalis corpis animati.g̃ eſt in qualibz pte ei⁹ tota. ¶ P.videmus q aïa equaliter cito ſentit leſiones in qualibet pte corpis.hoc aũt nõ eẽt niſi aïa adeſſet cuilibet parti.g̃ aïa ẽ tota in qualibet parte corporis.

Reſpondeo dõm: q qdã poſuerũt aïam duplr poſſe ꝯſiderari.Aut ſm ſuã eẽntiã: aut ſm q ẽ qõdã totũ potẽtiale.Si ꝓmo mõ ſic dicebãt ipſam nõ eẽ ĩ toto corpore: ſz ĩ aliqua parte ei⁹.ſ.corde: ꝛ p cor viuificare totũ corpus p ſpũs vitales ꝓcedentes a corde.Si ſecũdo mõ ſic aïa cõſideraꝛ vt quedaz potẽtia ĩtegrata ex oĩb⁹ particularibus potẽtys:ꝛ ſic tota aïa eſt in toto corpore:ꝛ nõ tota in qualibet parte corporis:ĩmo ſicut dicit pĥus.7.de aïa.partes aïe ſe hñt ad partes corporis.ſicut tota aïa ad corp⁹ totũ.vñ ſi pupilla eẽt aïal:viſus eẽt aïa eius. Cui⁹ aũt poſitiõis cauſa fuit duplex falſa imaginatio. Una ẽ qz imaginati ſunt aïam eẽ in corpore.ſicut in loco:ac ſi tñ eẽt motoꝛ ꝛ nõ forma.ſicut ẽ nauta ĩ naui. Alia ẽ qz imaginati ſunt ſimplicitatẽ aïe eſſe ad modũ pũcti:vt ſit aliquid ĩdiuiſibile hñs ſitũ indiſibilẽ; ꝛ vtrũqz hoꝛ ſtultũ eſt. ¶ Et ideo dõm cuz Augu. q aïa ſm eẽntiã ſuã ꝯſiderata tota ẽ in qualibet pte corporis. Idẽ dicit Alber.nõ tñ tota ſi accipiaꝛ ſm totalitatẽ potẽtiaꝛ.ſic.n.ẽ tota in toto aïali.ꝛ rõ h⁹ eſt:qz nulli ſubſimplici debeꝛ locus niſi ſm relõnẽ quã habet ad corp⁹. aïa aũt cõparaꝛ ad corpus:vt ei⁹ formatio:a qua totuz corp⁹ ꝛ quelibet ps ei⁹ bz eẽ.ſicut a forma ſubali: ꝛ tñ potẽtias ei⁹ nõ oẽs ptes corpis pticipant:ĩmo ſunt alique potẽtie qb⁹ nõ ẽ poſſibile pfici aligd corporeũ ſicut potẽtie ĩtellectiue. Alie aũt ſunt q̃ pñt eſſe pfectiones corpoꝛ: nõ tñ eas oẽs ifluit aïa in qualibet pte corpis:cuz nõ q̃libet ps corpis ſit eiuſdẽ armonie ꝛ cõmixtionis. ꝛ nihil recipit ĩ aliquo niſi ſm ꝓportionẽ recipiẽtis.ꝛ ĩõ nõ eãdẽ pfectiones recipit ab aïa auris ꝛ oculus: cũ tñ q̃libz ps recipiat eſſe.vñ ſi cõſidereꝛ aïa ,put eſt forma ꝛ eẽntia:ẽ in q̃libet pte corpis tota.Si aũt ,put ẽ motoꝛ ſm potẽtias ſuas.ſic eſt tota ĩ toto:ꝛ ĩ diuerſis ptib⁹ ſm diuerſas potẽtias.

Ad primuz g̃ dõm: q cũ dicimus totã aïam eſſe in qualibet pte corporis:itelligimus p totũ pfectionẽ nature ſiue:ꝛ nõ aliquã totalitatẽ ptiuz. totũ.n.ꝛ pfectũ eſt idẽ:vt dicit pĥus in.3°.phy. ¶ Ad 2m dõm:q pfectibile dz eẽ ꝓportionatũ ſue pfectõi.aïa aũt quãuis ſit forma ſimplex: eſt tñ multiplex ĩ vtute ſm q ex eius eẽntia oꝛiunt diuerſe potẽtie.ꝛ ĩõ opz corp⁹ ꝓportionatũ ſibi hẽre ptes diſtinctas ad recipiẽduz diuerſas potẽtias.vñ ẽt aïa dicit eẽ actus corpis oꝛganici:ꝛ qz nõ quelibz pars aïalis bz talẽ diſtinctionẽ: nõ põt dici al'.ſz aïe minus nobiles q̃ hñt paruã diuerſitatẽ in potẽtys pficiũt ẽt corp⁹: qõ eſt quaſi vniforme ĩ toto ꝛ ptibus.ꝛ ĩõ ad diuiſionẽ partiũ efficiunt diuerſe aïe actu in partib⁹. ſicut ẽt in aïalib⁹ annulosis ꝛ plãtis:nõ tñ añ diuiſiones in hꝺ aïalibus quelibet pars dicit aïal:niſi in potẽtia. ſic̃ nulli⁹ cõtinui pars ẽ niſi ĩ potẽtia.vñ nec pars ignis ẽ aliquid actu niſi poſt diuiſionẽ. ¶ Ad 3m dõm: q viuere in aïali dicit duplex.vno mõ viuere ẽ ipm eẽ viuẽtis. ſicut dicit pĥus.2.de aïa.viuere viuentib⁹ eſt eẽ.ꝛ hoc mõ aïa ĩmediate facit viuere quãlibet partẽ corpis ĩquãtũ ẽ ei⁹ forma.alio modo dicit viuere,p opatione aïe quã facit ĩ corde ,put ẽ motoꝛ:ꝛ talis eſt vita que deferꝛ p ſpẽs vitales:ꝛ talẽ vitã ifluit ꝓmo ĩ coꝛ.ꝛ poſtea ĩ oẽs alias ptes:ꝛ ide ẽ q leſo corde pit opatio aïe in oĩb⁹ partibus corpis. ꝛ p ꝯs eẽ ipſarũ partiũ:qõ ꝯſeruaꝛ p opationez anime. ¶ Ad 4m dõm:q aïa nõ eſt in corpe vel in partibus corporis ſicut ĩ loco: ſz ſicut forma in mã.ꝛ ĩõ nõ ſequitur q ſit in plurib⁹ locis. ¶ Expõ textus.

ALiud timoꝛ aliud le.)Uideꝛ p ℞ nõ deſignari compoſitio aïe cũ iſta ſm pĥm libꝛo ꝓmo de aïa:ſint paſſiones coniũcti. Et dõm q amoꝛ ꝛ timoꝛ ꝛ hꝺ oĩa dicuntur duplr: vel ſm corpoꝛalem paſſionez. ꝛ ſic ſunt paſſiones coniuncti:nec remanẽt in aïa ſeparata: vel ſm q cõſiſtũt ĩ appẽhẽſione ꝛ affectõe ĩtellectiua.ꝛ ſic accidũt ipſi aïe ſm ſe: ꝛ ſunt in ipſa poſt ſepationez a corpoꝛe.vñ ẽt pĥus.7.ethico.ꝛ.xi. metapĥ.ponit delectationẽ etiã ĩ natura dĩna(Sine indigẽtia creatoꝛ) Hoc ideo dicit.qz oĩa alia agẽtia ab ipſo agũt ꝓpter finẽ aliũ a ſe.ꝛ ĩõ acquiſitione illius finis idigẽt:ipſe aũt deus ,ꝓpter ſeipſuz oĩa facit: vt dicit ,puerb. 16. Uniuerſa ꝓpter ſe ꝛc.ꝛ ĩõ agit ſine idigẽtia.(Sine habitu oĩa ꝛti.)Ꝑ ideo dicit:qz habitus eſt coꝛ q̃ circa corpus adiacent:in qbus quodãmodo ipm corp⁹ eſt.ſicut in veſtimẽto:cũ aũt cõtinere dicaꝛ alio mõ ĩ corpalibus q̃ in ſpũalib⁹:qz ĩ corpoꝛalibus qõ ineſt ꝛtineꝛ ab eo in quo eſt.ſicut aqua a vaſe.in ſpiritualibus aũt qõ ineſt ꝛtinet illud in quo ẽ.ſicut aïa corpus: Deus q eſt in rebus ſicut cõtinẽs ipſas nõ dicitur ĩ eis eẽ.ſicut hñs habitũ in habitu:vt icludaꝛ ab eis.eſt.n.ĩtra oĩa nõ iclusus.ꝛ ĩõ quãuis ſit in oĩb⁹ ſicut ꝛtinẽs:nõ tñ oĩa ſe hñt ad ipſum p modũ habitus(Nõ ex compoſitis deus ꝛc.)Ad ĩtellectũ hui⁹ littere ſciẽdũ eſt q quãdo aliquid ſubſtãtialiter cõponitur ex partibus pfectio eſt ipſius compoſiti ꝛ nõ alicui⁹ partiũ.ſicut forma nõ bz eẽ nec materia:ſed totũ compoſitũ:in deo aũt iueniꝛ perfectio.ꝛ quãtũ ad eẽ ꝛ quãtum ad bene eẽ:quãtũ ad eẽ: qz vita eſt.vñ ſi vita diuĩa eſſet alicuius vt cõpoſiti:oporteret q ea ex qb⁹ illud cõponeꝛ nõ eẽnt viuẽtia:ꝛ qz vita nõ hz aligd admixtũ qõ nõ ſit vita.ſicut nec eẽ:vt dicit Boe.lib.de hebdo. ĩõ nõ põt eſſe vt deus:q nõ tñ viuit per vitaz:ſed ipſemet eſt vita: ſit ex aliquibus compoſitis adinuicẽ ad conſtitutionem

alicui⁹ tertij: quātū ad bene eē cōsiderāt diuia perfectio quātū ad tria. ꝑmo quātū ad ptātē: t ꝓm hoc ipse de⁹ dicitur virt⁹: t nō tñ habēs virtutē. vñ nō pōt eē q cōponat ex aliquib⁹: qz i cōponētib⁹ nō eēt virtus illa: t ita cōponeret ex infirmis. i. carētibus virtute que ē totius. virtus aūt nō hz aliqd admixtū sicut nec eē: sed habēs virtutē pōt hēre infirmitatē admixtā. secūdo quātū ad pulchritudinē. t sic deus dr̄ lux. si aūt ista lux sequeret ꝓpōnem aliq̄: cōponētia nō essent lucentia sicut videmus: qz ex congregatione oraphani efficit corpus lucidū vt cristal lus: cū tamē partes diſpse nō haberent ꝑfectā luciditatē: nihil aūt obscurū in deo pōt esse q est lux. sicut nec nō esse in esse. z quātū ad nature subtilitatē. dicit enim spūs ēē tialiter. vñ formalitas sua siue qditas nō est ex aliquib⁹ disparibus. i. dissimilit̄ se habētibus ad formalitatem. sicut humanitas ex aīa t corpore p quā homo formaliter est. (Uiuens p totū.) qz nihil est in eo nisi vita.

¶ De distinctiōe personaꝝ. ¶ Di. IX.

NUnc ad distinctionē ꝑsonaꝝ accedamus. Teneam⁹ ergo vt docet Aug. in lib. de fide ad petrū: p̄z t filiū t spūm scūm vnuz esse nāliter deū: nec tñ ipm p̄rem eē q filius est: nec ipm filiuz esse q p̄ est: nec spūm scūm esse: q pater ē aut filius. Una. n. est ēntia patris t filij t spūs sci: in qua nō ē aliud p̄ aliud filius aliud spūs scūs: q̄uis ꝑsonal̄r sit alius pater alius filius alius spiritus sanctus.

¶ Hic ō coeternitate filij cū p̄re. GEnitus est. n. a p̄re filius. t iō alius: nec tñ ante fuit p̄ q̄z filius. coeterne sunt enim sibi tres persone.

¶ Argumentatio arrianorum.

SEd ꝓtra hoc ingt heretic⁹: vt refert Amb. in primo lib. de trini. Omne qō natū ē pricipiū hz. t iō qa filius ē pricipiū hz: t eē cepit: qō hereticoꝝ ore sic dcm ē. Nā ipse arri⁹: vt meminit Aug. in lib. vi. de trinitate dixisse fert. Si filius ē natus est: si natus ē: erat qñ nō erat filius.

¶ Reponsio Augustini catholica.

QUi hoc dicunt nō itelligūt etiā natū eē deo sempiternū eē: vt sit coetern⁹ patri filio. sicut splendor q gignit ab igne atq̄ diffundit coeuus est illi: t esset coetern⁹ si ignis esset etern⁹.

¶ Oppositio Augustini ꝓtra hereticum.

ITem si dei filius ingt Augu. ꝝtus t sapia dei est: nec vnq̄z fuit deus sine ꝝtute t sapia: coetern⁹ est deo p̄ filius. Dicit aūt Apl's xp̄m eē dei virtutē t dei sapiaz: aut ergo nō fuit qñ nō fuit filius: aut aliqñ deus nō habuit ꝝtutē t sapiaz: qō dementis est dicere. Cōstat. n. qz semp habuit sapiam: semp ergo habuit filium.

¶ Responsio Ambrosij ad idē auēte fulta.

IBem quoq̄z arrianice qōni Ambrosius in hūc modū rñdet. Ego inq̄z filiū natū eē ꝓfiteor: qō reliquū ē infidelitatis horresco. Scriptū est. n. i veteri testamēto vt vel vnū ex plurib⁹ dicā. Añ me non fuit alius deus t post me nō erit: qs ergo hoc dicit p̄ an filius? Si filius ante me ingt non fuit alius deus. Si p̄ post me ingt nō erit: hic priorē ille posteriorē nō habz. Innicē. n. in se t pater i filio t filius in p̄re cognoscit. Cū. n. p̄rem dixeris eius ēt filiuz designasti: qz nemo ipse ē pater sibi: cū filiū noias t p̄rem fateris: qz nemo ipse sibi filius est: itaq̄z nec filius sine p̄re: nec pater pōt esse sine filio. Semper ergo pater semper t filius.

¶ Invectio Ambrosij in hereticos.

ITez dic iquā heretice mihi: fuit neqñ deus oīpotēs p̄ nō erat t deus erat? Nā si pater esse cepit: de⁹ ergo primo erat t postea p̄ factus ē: qūo ergo immutabilis deus est? Si. n. ante deus postea p̄ fuit: vtiq̄z gñatiōis accessione mutatus est: sed auertat deus hāc amentiā: qz semp habuit sapiam semper habuit filium.

¶ Ineffabile est qūo filius sit t nō hz priorem patrem. sicut modus generationis inintelligibilis est t ineffabilis.

SEd queris a me inquit Amb. qūo si filius sit: nō priorē hēat p̄rem: q̄ro ingt abste qūo filiū putas esse generatum? Mihi. n. impossibile ē generatiōis scire secretuz: mēs deficit: vox siler nō mea tñ: ħz t angeloꝝ supra prātem t supra angelos t supra cherubin t supra seraphin t supra oēm sensum ē: qz scriptū est. pax xp̄i supra oēm sensuz ē. Et si pax xp̄i est supra oēm sensuz: qūo tāta gñatio nō ē supra oēz sensuz? Tu g̃ manū ori admoue. scrutari nō licet superna mysteria: lz scire q natus sit: nō licet discutere qūo natus sit. illud negare nō mihi licet: hoc querere metus est. Ineffabilis eni est illa generatio. Unde Isaias. Generationem eius quis enarrabit?

¶ Quidā p̄sumunt discutere gñatōis seriē.

QUidā tñ de igenio suo p̄sumētes dicunt illā gñatōez posse itelligi: t alia huiusmodi iherētes illi auēti Hieronymi sup Eccliasten. In sacris scripturis qs septissime nō p impossibili: ħz p difficili ponit vt ibi. generationez eius qs enarrabit? ħz hoc nō dicit Hieronymus. ideo

q generatio filij eterna plene itelligi vel explicari possit a quoquã mortaliũ: sed qr de ea aliqd itelligi vel dici põt: qdã tñ hoc accipiũt dictũ de temporali generatione christi.

¶ Utruz debeat dici semper gignitur vel semper genitus est filius.

Hic queri põt cuz gñatio filij a pre nec principiũ habeat nec fine: qa eterna est vtz debeat dici filius semp gignit vl semp genit9 est vel semp gignet. De hoc Greg. sup Job ait. Dñs Jesus in eo q ẽ virtus t sapia dei de pre ante tẽpora natus ẽ: vel poti9 qr nec cepit nasci nec desijt. dicamus veri9 semp nat9: nõ aũt possumus dicere semp nascit: ne imperfectus esse videat. At vero vt eternus designari valeat t pfectus semp dicamus t natus: quatenus t natus ad pfectionẽ ptineat t semp ad eternitatẽ: qnis per hoc pz qõ pfectũ dicimus multum ab illius veritatis expressione deuiamus: qr qõ factuz nõ est: nec põt dici ppie pfectũ: z balbutiendo vt possumus excelsa dei resonam9. Et dñs nostre infirmitatis verbis zdescendẽs. estote iquit perfecti sicut t pater vester celestis pfectus ẽ. Super illũ locũ etiam psalmi. ego hodie genui te. De hac itaqz generatõe filij loqtur Augu. ita. Quãqz per hoc q dicit hodie etiã posset itelligi dies ille quo xps km hoiem natus est: tñ qr hodie psentiam significat atqz in eternitate nec pterituz quicquã est quasi esse desierit: nec futurũ quasi nõdum sit: sed pñs tm: qr qcqd eternum est semper ẽ. diuinius tñ itelligit de sempiterna generatõe sapiẽtie dei. Ecce his ybis oñdit Augu. q generatio filij semper est: nec pterijt nec futura est: qr eterna ẽ. ideo. n. dixit genui ne nouuz putaret. s. ne videret icepisse. hodie dixit ne pterita generatio videretur. Ex his ergo ybis ppbe: vt ait Joãnes Crisosto. nihil aliud manifestat: nisi qr ex ipsa cẽntia patris semper genitus est filius.

¶ Origenes videtur dicere cõtra. ait. n. q semper generatur filius a patre.

Origenes yo sup Hieremiã dicit: q filius semp generat a patre his verbis. Saluator noster ẽ sapia õi. sapiẽtia vero est splendor eterne lucis. saluator ergo noster splẽdor est claritatis. splendor aũt nõ semel nascit t desinit: z quotiẽs ortum fuerit lumẽ ex quo splẽdor oritur totiens oritur t splẽdor charitatis. Sic ergo saluator semp nascitur. Unde ait in lib. sapie. Aũi oẽs colles generat me: nõ vt qdam male legũt genera uit. His ybis apte oñdit Origenes sane dici posse t debere semp filius nascitur: qõ videtur ztrariũ illi ybo Gregorij pmisso. s. non possumus dicere semp nascitur.

¶ Exponit pmissa yba Gregorij ne puteꝫ iter doctores esse contrarietas.

Sed ne tãti auctores sibi il tãta re cõtradicere videanꝫ illa Gregorij yba benigne iterpretemur. dñs inqt Jesus ante tẽpora a patre natus est: vl potius qa nec cepit nasci nec desijt: dicamus verius semp natus.

¶ Questio de ipsis verbis Gregorij.

Sed qõ verius dicit hoc. s. q filius semp natus est: qz illud. s. q de patre aũ tẽpora natus ẽ. Illud enim sincera t catholica fides tz ac predicat vt istud. Quare g ait dicamus verius: cũ vtrũqz pariter sit verũ: nisi qa volebat hoc itelligi ad maiorẽ cuidẽtiã: t exprssionẽ yritatis dici qz illud. His eteni ybis ois calũniãdi ysutis hereticis obstruit aditus: qbus xpi km deitatẽ generatio sine initio t sine fine cẽ pfecta mõstratur. Nõ aũt adeo apte monstrat yitas cuz dr. filius aũ tẽpora genitus est de patre: vel filius semp nascit de pre. t iõ dic Grego. q nõ possumus dicere semp nascit. Nõ iquã ita conueniẽter: nõ ita zgrue ad explanatõz yritatis: põt tñ dici si sane itelligaꝫ. Semp. n. nascit fili9 de pre: vt ait Origenes: non q quottidie itereꝫ illa gñatio: z qa semp est: semp ergo nascitur. i. natiuitas eius sempiterna est.

¶ Qr filius semp gñat ꝓbat ex dictis Hylarij.

Hylarius quoqz dicit filiũ nasci ex patre in lib. vij. de trini. His ybis. Uiuens deus t nãe eterne viuentis potestas est: t q cũ sacro scie sue ex eo nascit nõ potuit aliud cẽ qz viuẽs. Nã cũ ait. sicut me misit viuẽs pr t ego viuo ppter prez. docuit vitã in se p viuentẽ patrẽ iesse. Ecce h habes: qr filius nascit de pre. Itẽ i eodẽ cũ dicit xps sicut pr hz vitã in se. sic t filio dedit vitã habere in semetipso: oia viua sua ex viuente testatus ẽ. Qõ aũt ex viuo viuũ natũ est: habz natiuitatis pfectũ sine nouitate nature. Nõ. n. nouũ est qõ ex viuo generatur in viuuz: qr nec ex nibilo est: t vita que natiuitatez sumit ex vita: necesse est per nature vnitatẽ t pfecte natiuitatis sacm vt in viuente viuat t i se habeat vitã viuentẽ. Ecce hic habes: qr generat ex viuo viuẽs filius. Itẽ in eodẽ. In deo totuz qõ ẽ viuit. deus. n. vita est. t ex vita nõ põt qcqz cẽ

nisi vinum: neqz ex deriuatione: sed ex virtute natiuitatis est. Ac si dū totū qd est viuit: z dū totuz qd ex eo nascitur xtus est. Habet natiui tatem filius non de mutatione: z hic dicit: qz nascitur. Item in. viij. lib. de trinitate. Donat pater filio tantū esse quantuz est ipse cui inasci bilitatis esse imaginē sacramēto natiuitatis im partit: quē ex se in sua forma generat. hic dicit qz generat pater filium.

¶ Breuiter docet qd de hoc p̄cedēdū sit.

Dicamus ergo filiū natū de patre añ tēpora: z semp nasci de patre: ꝫ cōgruentius semp natū: z eundū fatea mur ab eterno esse: z p̄i coeternuz .i. auctori. Pater enim generatione auctor est filij: vt in sequēti oñdet. Ut ḡ pater est eternus: ita z filius est eternus: ꝫ pater sine auctore: filius xo nō: qz pater innascibilis filius natus: vt ait Hylarius in. xij. lib. de trini. Aliud est sine auctore semp esse eternū. aliud patri. i. auctori esse coeternū. Ubi aūt pater auctor ē: ibi natiuitas est: qa sicut natiuitas ab auctore est: ita z ab eterno auctore eterna natiuitas ē. Omne aūt qd semper est z eternū est: sed nō tñ omne qd eternū est etiā innatuz est: qz qd ab eterno nascit̄ hz eternū esse: qd natū ē: qd aūt nō natū est id cum eternitate nō natuz est. Qd xo ab eterno natū est id si nō eternū nō natum est: iam non erit z p̄ auctor eternus. Si quid ergo ei qui ab eterno patre natus ē ex eternita te defuerit: idipsum auctori nō ē ambiguū de fuisse: qz si gignēti ē infinitū gignere. z nascēti finitū etiā nasci ē. mediū. n. qd iter natiuitatez dei filij z generationem dei patris: nec sensus admittit: qz z in generatōe natiuitas ē: z i nati uitate gñatio ē: qz sine vtroqz neutrū ē. vtrūqz ergo sine internallo sui est.

¶ Argumentatio heretici.

Sed inget hereticus. Omne qd natū est nō semp fuit: qz in id natuz est vt esset. Nemo ambigit qn que in rebus hūanis nata sunt: aliqñ nō fuerūt: ꝫ aliud est ex eo nasci qd non semper fuit. aliud ex eo natuz esse quod semp est. ibi nec semper fuit q p̄ ē nec semp p̄ est. z q nō semp ē p̄ nō semp genuit. vbi aūt semp est p̄ semp filius ē. Qd si semp deo p̄i ꝓpriū ē: qz semp est p̄: ne cesse ē filio semp eē ꝓpriū qz semp ē filius. Quo ergo cadit in intelligētiaz nr̄am vt nō semp fue rit: cui ꝓpriū est semp esse qd natū ē. Natuz ḡ vnigenitū deū cōfitemur: ꝫ natum añ tēpora: nec añ esse q̄z natū: nec añ natū q̄z esse: qz nasci qd erat iam nō nasci ē: ꝫ seipsuz demutare na scēdo. hoc aūt humanū sensum z itelligētiam mūdi excedit. nō hoc capit rō humane itelligē tie: ꝫ prudentie fidelis professio est.

¶ Diuisio textus.

Postquā determiauit magister ea que ptinēt ad vnitatē cētie. h̄ determiat ea q̄ ptinēt ad distinctōez psonaz: z dicit̄ i ptes duas. In p̄ma determiat de pso nis distinctis. In z^a de noib^9 qbus z psonaz distinctio z cētie vnitas designat̄. zz. di. (Post p̄dicta disserēdū.) Prima in duas. in p^a determiat de psonis q̄tū ad ipsaz di stinctōez. in sc̄da q̄tū ad earuz equalitatē. 19. dis. (Nunc post q̄z coeterni.) p̄ma i duas. In p̄ma determiat de gñatione filij p quā distinguit̄ a p̄re. In sc̄da de ꝓcessione spūsc̄i p quā distinguit̄ ab vtroqz. 10. dis. (Nunc vo post filij.) Prima i duas. In p̄ma asserit veritatē. In z^a exclu dit errorē. ibi. (Sed ꝺ ingt.) Est aūt arrius arrij. q posuit gñatōez nō eē ab eterno. vñ seq̄bat q̄ p eaz distingueret̄ filius a p̄re cētialr. (Sz ꝺ ingt.) Nec ps dicit̄ i duas. In p̄ma ponit errorē z rōnē erroris q̄ talē. Omne qd nasci tur aliqñ nō fuit. ad hoc. n. nascit̄ vt sit: ꝫ filius ē nat^9 a pa tre. ḡ aliqñ nō fuit: z ita nō ē coetern^9 p̄i. In z^a excludit. ibi. (Qui hoc dicit.) z dicit̄ in tres ptes. Primo obuiat p rōnes Augu. Sc̄do p Amb. rōnes. ibi. (Eidem quoqz) Tertio p rōnes Hyl'. ibi. (Et vt ait Hyla.) Circa p^m duo facit. Primo Aug. soluit rōnē. Sc̄do ip̄robat p̄nem. ibi. (Jtē si dei filius) Soluit aūt rōnē iterimēdo hāc. Omne qd natū ē aliqñ nō fuit: qd manifestat̄ p sīle i corpalib^9: qz splēdor oritur ab igne: nec ignis ē ꝑus tēpore q̄z splēdor. Improbat aūt p̄nē tali argumento. Xps ē dei virt^9 z sa piētia. i. Cor. i. ꝫ de^9 p̄ nunqz fuit sine virtute z sapia. ḡ de^9 p̄ nūqz fuit sine filio. (Eidē quoqz.) h̄ excludit p̄dictus errorē p verba Amb. z diuidit̄ i duas. In p̄ma excluden do errorē astruit dīne gñatōis eternitatē. In sc̄da inq rit qbus verbis eternitas ꝓpriētius designet̄. ibi (Dic q̄ri pōt.) Prima i duas. In p̄ma probat p̄nem. Secundo rīdet ad rōnem. ibi. (Si q̄ris a me.) improbat aūt positionē duab^9 vys. p̄ma est p auctoritatē Isa. Ante me nō est tc̄. z p̄z in lr̄a. Sc̄da est p rōnem. ibi. (Jtez dic inqz mihi q.) z est talis: quādocūqz est p̄ est filius. Si igit̄ nō semp fuit filius: deus oīpotēs nō semp fuit p̄: z aliquan do factus est pater. h̄ autē nō pōt esse sine sui mutatōe. ḡ ipse mutatus ē: qd hereticus nō cōcessit. (Sz q̄rit̄ a me) h̄ soluit obiectionez. Et circa h̄ duo facit. Primo obuiat oñdēdo icōprehēsibilitatē dīne gñationis. In sc̄da ar guit magister p̄sumptionē: quozūdānitētiū cōprehende re: z soluit auctoritate: quā p se iducūt. ibi (Quidā tñ de īge.) Obuiatio Ambro. hz hūc modū. Illa probatio nihil valet q̄ nō magis se hz ad vnā ptē q̄z ad aliā: sed rō hereti ci initebat̄ huic q nō poterat inueniri ab homīe modus generatōis dīne si ponat̄ ab eterno esse. Sed eadē dubi tatio remanet si ponat̄ nō ab eterno esse: qz generatio illa est inarrabilis z incōprehensibilis. ḡ obiectio hereti ci nihil probat. (Hic queri pōt.) h̄ oñdit quibus verbis eter nitas generatiōis designari debeat. Et circa h̄ quattuor facit. Primo probat p auctoritates Greg. z Augu. q dz si gnari p verba ꝓteriti tēporis ꝓpter pfectionē ipsius. Se cundo iducit ꝓprietatez p verba eoz. ibi (Eoz vo.) Ter tio soluit. ibi. (Sz ne tāti.) Quarto cōfirmat solonē per vba Hyl'. ibi (Hyl'. quoqz tc̄.) z vltimo excludit qōnis ve ritatē. ibi. (Dicamus. ḡ tc̄.) (Et vt ait Hyl'.) h̄ excludit errorez p vba Hyl'. Et duo facit. Primo ip̄robat p̄nem. Secūdo soluit obiectionez. ibi. (Sed inget hereticus.)

improbat aũt hoc mõ. Sicut pr̃ se hz ad generatiõez: ita pr̃ etern⁹ ad eternã generationẽ. Sz de⁹ ẽ pr̃ eternus: vt heretici pcedũt. g̃ z gñatio q̃ gñat fuit semp z ab eterno. Sz ab eterno gñare ẽ eternũ nasci. g̃ z fili⁹ ab eterno est nat⁹: z p hc ẽt rñdet ad rõnẽ ipoz distiguẽdo hãc. Omne q⁹ natũ ẽ cepit ee. Si. n. itelligat de eo qõ nascit a nõ sem p gignẽte: sicut ẽ in creaturis vez est. si de eo qõ nascit a semp gignẽte falsum est.

Questio. I.

¶ Circa hãc pt̃ q̃runt duo. ꝓmo de distinctione filij a pr̃e. 2o de coeternitate. ¶ Circa ꝓmũ duo q̃runt. Primo vtrũ pp distinctionẽ possit dici fili⁹ ali⁹ a pr̃e. Secũdo vtrũ pater z filius ꝓpter eãdẽ distinctionẽ possunt dici plures eterni.

¶ Utrum filius sit alius a patre. I.

Ad primũ sic pcedit: vr̃ q⁹ fili⁹ nõ sit ali⁹ a pr̃e. Ali⁹. n. fm Priſ. ẽ relin diuersitatis subẽ: sz pr̃ z fili⁹ sũt vni⁹ subẽ. g̃ fili⁹ nõ põt dici ali⁹ a pr̃e. ¶ Itẽ vnitas subẽ ipedit q⁹ fili⁹ nõ põt dici aliud esse a pr̃e pp diuersitatẽ significatas p ly. aliud: sz alius z aliud nõ differũt nisi fm modũ significãdi: qz ali⁹ masculine. aliud neutraliter significat: cuz igit modus significandi nõ variet significationẽ: vr̃ q⁹ nec ẽt ali⁹ a pr̃e dici possit. ¶ ℙ. si fili⁹ dr̃ ali⁹ a pr̃e: hoc nõ ẽ nisi qz fili⁹ ẽ a pr̃e: sz pr̃ est a seipso. ergo pr̃ erit alius a seipso. ¶ ℙ. ꝓprietas fm Poz. nõ facit alietatez: sz magis alteritatẽ. pr̃ aũt nõ distinguit a filio nisi p ꝓprietatez relonis. ergo pater non põt dici alius a filio: sed alter.

Contra. q̃cũq; distinguunt realiter vnũ eoz ẽ alia res ab alio: sz pr̃ z filius: vt supza dcm ẽ: distinguunt realr. g̃ pr̃ ẽ alia res a filio: z eodẽ mõ põt dici esse alius a filio. hoc ẽt vr̃ p vbũ Augu. in littera.

Respondeo dõm: q⁹ i dinis iuenimus tria. s. eẽntiã: psonã: ꝓpietatẽ: qb⁹ aptant tria gña. Essentie. n. qz cõis ẽ z idistincta aptat neutr̃ genus: qõ ẽ iforme nõ iportãs sexus distinctionẽ. Persone vo q̃ est distincta: z significat vt aliqd exñs i nã dina aptat masculinũ gen⁹: qõ ẽ gen⁹ distinctũ: z nõ femininũ pp iperfectionẽ. Proprietati aũt q̃ significat p modũ forme aptat gen⁹ femininũ. sic ẽt eẽntie aptari põt inquãtũ eẽntia significat vt forma. z iõ pp vnitatẽ essentie nõ põt dici pr̃ aliud a filio: sz pp distinctionẽ psone dr̃ ali⁹. Istud aũt vr̃ magis esse adaptatio q̃z expressio, ꝓpietatis locutõis. Uñ dõz alr q⁹ hc ꝓtingit: qz neutrũ gen⁹ substãtiuat. z iõ ipoztat diuersitatez simplr z absolute: q̃ est diuersitas essentie. Sed masculinũ genus z femininũ tenent adiectiue. vnde ponũt diuersitatez circa terminos psonales qui in locutione ponunt: cũ dicit filius est alius a pr̃e. z hc explicabitur in solutionibus argumentoꝝ.

Ad primuz g̃ dõm: q⁹ ali⁹ semp significat diuersitatez subẽ: sz suba dicit dupl̃r. Qñq; n. sumit p eẽntia. sicut ẽ i vsu latinoz. Qñq; p suppposito eẽntie vel p re nãe ꝑmi pdicamẽti: q̃ dr̃ hypostasis apud grecos. z hc secũdo mõ nõ est eadez suba pris z filij: qz sic suba significat psonã: z hac rõne põt dici alius. ¶ Ad 2m dõm: q⁹ neutrũ gen⁹ substãtiuat. z nõ masculinũ. substantiuũ aũt significatõez suã hz absolutã: sz adiectiuũ ponit significatõez suã circa subm: qñ aũt aliqd dicit absolute itelligit de eo qõ simplr ẽ. sicut ens absolute dcm signific at subam. z iõ qz alietas eẽntie est simplr alietas. iõ neutrũ gen⁹ substãtiuatũ ipoztat alietatẽ eẽntie. Sz genus masculinũ: qz adiectiue tenet: ponit alietatẽ circa suum subm. vñ si termin⁹ psonalis ẽ suũ substantiuũ designat distinctionẽ psonaz. z iõ hc est vera. pr̃ ẽ ali⁹ a filio. Si ãt sit termin⁹ eẽntialis designat diuersitatez subẽ. vñ hec ẽ falsa. pr̃ ẽ ali⁹ de⁹ a filio. Et sil̃r neutrũ adiectiue sumptũ qñ adiũgit termio psonali ipoztat alietatẽ psone: vt cuz dicit pr̃ ẽ aliud suppositũ a filio. vñ hoc nõ ꝓtingit ex variata significatõe: sz ex eo q⁹ alietas significata i masculino z neutro nõ ad idẽ refert. ¶ Ad 3m dõm: q⁹ hec ẽ impropria: pr̃ ẽ a se. z exponẽda ẽ p negatõez. i. nõ ẽ ab alio. ista aũt ẽ ꝑpa. fili⁹ ẽ a pr̃e. vñ nõ ẽ silr. ¶ Ad 4m dõm: q⁹ ꝓpietas in diuinis nõ tñ ẽ ꝓpietas: sz ẽt subsistẽs. paternitas. n. est ipse pr̃. z iõ ꝓprietas facit aliuz magis ꝓprie q̃z alteruz: de hc tñ infra plenius habebitur.

¶ Utrũ pr̃ z fili⁹ possint dici plures eterni. II.

Ad secundũ sic pcedit: vr̃ q⁹ pr̃ z fili⁹ nõ possint dici plures eterni per id qõ hẽtur in symbolo Athã. z tñ nõ tres eterni. zc. ¶ ℙ. Aug. gcgd i diuinis ad se dr̃ singlr de tribus z nõ pluralr pdicat: sz eter⁹ ad se dr̃. nõ. n. ẽ relin. g̃ singlr de tribus dr̃ z nõ pluralr. ¶ ℙ. sicut vna deitas ẽ triuz psonaz: ita ẽt ẽ vna eternitas: cũ eternitas sit ipsa dina suba: sz nõ põt dici. pr̃ z fili⁹ sunt ples dy pp vnitatẽ dinitatis. g̃ nec ẽt pp vnitatẽ eternitatis põt dici pr̃ z fili⁹ sunt eterni. Sz ꝺ est qõ hr̃ in symbolo Athã. q⁹ tres psone sunt sibi coeterne.

¶ Si dicas q⁹ hoc est: ga de⁹ est substãtiuũ: sed eternus est adiectiuũ. z ideo eternus recipit pluralem numeruz: fm numez suppositoz. ¶ Cõtra. adiectiuũ significat p modũ accñtl: sz i ꝺo ñ põt eẽ aliqõ accñs: qz sic dic Boeti⁹ de tri. cetera pdicamẽta cũ in diuinã venerit pdicationẽ mutat in subam. g̃ nõ põt ibi eẽ adiectiuũ. ¶ ℙ. adiectiuũ trahit numerũ a substãtiuo: sz etern⁹ ẽ adiectiuuz: cũ g̃ pr̃ z fili⁹ sint plures: qdã vr̃ q⁹ debeãt dici eterni.

Respondeo dõm: q⁹ hc ẽ dñtia iter adiectiua z substãtiua: qz substãtiua significat p modũ subẽ. z iõ significat rẽ suã absolute. z iõ substãtiuum nõ dr̃ i plurali numero nisi formatio sua numeret. Adiectiuũ aũt significat p modũ accñtis: qõ nõ hz eẽ absolutũ: nec vnitatẽ: sz esse suũ z vnitas sua depẽdet ex eo cui iheret. Uñ ẽt nõ multiplicat fm numez p diſionem alicui⁹ q⁹ sit ps sui. sic spes subarum multiplicant p idiui dua fm diſionẽ mãe: sz accñs multiplicat fm diuisionẽ subiecti in quo est. Uñ hc albedo est alia ab illa inquãtuz hec est hui⁹. z illa illi⁹. z iõ adiectiuũ nõ hz numez pluralez nisi ex pte suppositoz. Dõm igit q⁹ oẽs termini significãtes subam p modũ subẽ. sicut sunt substãtiua: nõ pzedicant in plurali de trib⁹ psonis: eo q⁹ formatio significata. s. ipsa eẽntia dina nõ dicit. Termini vo significantes subam adiectiue p modũ iherẽtis vel assequẽtis subam: vt dicit Dam̃. pdicant i plali de trib⁹ psonis pp plalitatẽ suppositoz: sz tñ i talib⁹ termiis g̃ significat subaz adiectiue ẽ ordo. Quedã. n. significat vt iherenter: nõ significãtes subam q̃tũ ad modũ significãdi quẽ grãmatici cõsiderãt dicẽtes nomẽ significare subam cũ q̃litate. sic verba z pticipia. z ista nullo mõ debent pdicari in singulari: qz significãt p modũ act⁹ g nõ significant nisi vt iherẽs. Quedã aũt significãt subam q̃tũ ad modũ ꝓsideratuz a grãmaticis. sic nomina adiectiua. omne. n. nomẽ significat subaz z q̃litatẽ: sz forme q̃ ẽ q̃litas significat vt iherẽ tẽ: z talia põt magis pdicari singulariter: z pcipue: qz põt substantiuari. sic etern⁹ z hc. Uñ tñ talib⁹ adiectiuis addit p ꝓpõẽ aliq̃ ꝓpositio denotãs habitudinẽ psone ad psonã magis trahunt ad suppositũ. z tũc nunquã debẽt pdicari in singulari: sz tñ in plurali sicut coeterni.

Dico igitur ad pm: q⁹ si etern⁹ substãtiue sumat. tũc pdicat i singulari de trib⁹: z sic accipit Athã. Si adiectiue tũc pdicat pliter: sz coeterni⁹

semp debet plaliter ꝑdicari pp hitudinē psone ad psonā quā iportat. ¶ Ad 2m dom: q sic dcm ē adiectiua nō habēt numerū ex seipsis: sed ex suis suppositis. 7 iō eternus q̄uis nō numeret ex seipo: q2 absolutū ē: tm ꝑdicaf in plurali pp plalitatē suppositoꝝ: q̄ relīua sūt. ¶ Et p B p3 solutio ad 3m: q2 de nō est adiectiuū vt recipiat numeꝝ ab alio sic etern9. vm nō posset plaliter ꝑdicari nisi pp plalitatē sue forme: quā plalitatē nō est in deo ponere. ¶ Ad 4m dom: q q̄uis fm rē nō sit accs in dinis: tm quātū ad modu3 significādi pōt aliquid vt adiacēs significari vel assequēs subam: 7 inde sunt adiectiua in diuinis.

¶ Questio. II.

DEinde queriť ō coeternitate fily ad patrem. Et queruntť duo. ꝓmo vtrū pater aliquo modo sit p̄or filio. Secundo si nō: sz generatio est eterna: quibus verbis significari debeat.

¶ Utrum pater sit prior filio. I.

AD primu3 sic ꝓcedit: vr q gnatio dina sit p̄or filio. sic se h3 corruptio ad defitiōez: ita se h3 gnatio ad iceptionē: sz oe qd corrūpit definit ee. g oe qd generať icipit ee p gnatōez. g fili9 cepit ee: 7 ita ē posterior pre. ¶ ꝑ. nihil accipit aligd nisi qd nō h3: sz oe qd gnať accipit ee a gnante. g oe qd gnatur añ gnatiōem nō h3 ee: 7 sic idē qd pus. ¶ ꝑ. pn̄m nāliter pus ē eo cui9 est pn̄m: sed pr est pn̄m fily. g 7 si nō tēpore saltē nā est p̄or ipso. ¶ Itē dare esse est aliqua dignitas: sz pr dat ee suū filio. g ad minus dignitate pr est p̄or filio.

Contra. oe illud q̄ aligd ē pus nō ē simplr p̄m. si g filio eet pr p̄or filius nō eet simplr p̄mu3: sz oes dicūt deū esse p̄mum pn̄m. sicut dicit phs. i. metaph. g fili9 nō esset deus: qd arriani concedunt.

Respondeo dom: q pr nullo mō ē p̄or filio: neq; duratiōe: neq; nā: neq; itellcū: neq; dignitate. in pre. n. 7 filio nō possumus nisi duo cōsiderare. Uel id qd absolutū ē: 7 B vtriq; eōc ē. vm ex hoc vnus nō h3 p̄oritatē ad aliū: cū essentia dina nō sit diuisibilis: vt supra oñsum ē. Uel id qd ē ad aligd: relatiuoꝝ aūt est sil' esse nā fm phm: 7 ēt tpe: q2 posita se ponunt: 7 pempta se perimūt: 7 ēt itellcū cū vnū p alterꝝ diffiniať: q̄uis. n. in hoib9 ille q ē pr sit p̄or eo q ē fili9: vt sor. platōe. nihilominus tm ista duo relatiua īquātū relatiua sunt pr 7 fili9 sil' sunt oīb9 modis ꝑdictis. vm p3 q pr nullo mō pōt ee p̄or filio: neq; fz id qd absolutū: neq; fz id qd ad aligd est.

Ad primu3 g dom: q gnatio que opponiť corruptiōi est mutatio: 7 tali gnatōi semp ānexa ē iceptio: sz gnatio put ē in dinis nō est mutatio: vt supra dcm ē: sed opatio nāe dine put ē in pre. Et q2 nālis opatio semp segť id' cui9 est: cuz nā dina i pre sit eterna: 7 gnatio erit eterna. ¶ Ad 2m dom: q illud qd accipit aligd nō h3 illud a se: nō tm sequiť q non hēat illud simplr: q2 pōt ee q illud accipe nūq; icepit: 7 ita filius accepit esse a pre nec hab3 esse a se: sed ab eterno a patre accepit ee. ¶ Ad 3m dom: q pn̄m pōt duplr ꝛsiderari vel id qd ē pncipiū. 7 B est ꝓpus nāliter eo cui9 est pn̄m: vel fm rel'onem pncipij: 7 sic est simul nāliter cū pncipiato. si igiť esset aliquis ab eodē habens q sit aligs: 7 q sit ad aligd: oino sil' eet nāliter cū eo ad qd diceretť: 7 q2 i diuinis pr ab eodē h3 q sit aligs 7 q sit pr: est simul nā cū filio: nō solū īquātum est pr: sz simplr. ¶ Ad 4m dom: q pprietas qua pr dat ee est dignitas sua: sed q2 dignitas ē de absolutis. iō eadē dignitas est in pre 7 filio: 7 eadē dignitas que in patre ē p̄nitas in filio est filiatio. sicut paternitas in pre ē diuina eētia vel diuina bonitas: 7 eadem essentia in numero: vel bonitas est filiatio in filio.

¶ Utrum generatio diuina debeat significari per tempus presens. II.

AD secundu3 sic ꝓcedit: vr q gnatio dina debeat significari per pns tps. ꝓns. n. maxie eternitati ꝛpetit: eo q nō h3 successionē: sz gnatio dina est eterna. g oz significari p pns tps. ¶ ꝑ. Aui. distiguit duplex agēs: qōdā qō ē cā fiēdi tm: 7 istud nō īfluit ī re nisi dū est ī fieri: qōdā aūt qō ē pn̄m eēndi: 7 B agēs nō cessat ab īfluēdo ī cātuz suū q̄diu h3 ee: cōstat aūt q pr nō est pn̄m fily. sicut pn̄m fiēdi: q2 filius nō est factus: sed sicut pncipiū essendi: q2 dat sibi ee: ergo quādiu filius h3 esse: pater dat sibi esse: q̄ datio ē generatio: cū igiť filius verissime dicať semp esse 7 magis q̄ fuisse verius diceretť semp nasci q̄ semp natus.

Contra. illud qō est semp ī fieri est iperfectū: sz qō semp nascit significať semp vt in fieri. g signficať vt impfectū. g nō ꝓprie dr fili9 semp nasci: cum ab eo secludať ois impfectio. ¶ ꝑ. oe illud qō cōsequiť generatōez fz modū itelligēdi: est quasi terminus generationis: sed rel'o filiationis cōsequiť generationem fm modū itelligēdi. g se tenet ex pte termini generationis. Sz terminus generatiōis nō significať p pns: sed p preteritū. g filius verius dicit natus q̄ nascēs.

Respondeo dom: q sicut dcm est supius. nullus ỹbū alicui9 tpis pfecte eternitatez repñtat. vm cū gnatio fily sit eterna: vt dcm ē nō sufficiēter exp̄miť p verbū alicui9 tpis. vm p diuersoꝝ tempoꝝ verba significari pōt: vt gcqd est pfectionis in quolibet tēpore dine generatiōi attribuať: 7 ois impfectio excludať: cū igiť in omni inferiori generatiōe vel in quocūq; fieri ipsius ee sit impfectū: q2 hs nō sunt nisi in fieri: 7 pfectio nō est nisi qñ fieri terminať. 7 tūc ee nō retinet generatio creature. sicut ēt in termino mot9 nō est mot9: in diuina tm gnatiōe iueniť simul 7 pfectio 7 ee. vm ad significādū ee diuine generatiōis: qō nūq; trāsit possumus vti verbo pñtis tpis: vt dicamus filium generari a pre: ad significandū vero generatōis pfectionē possumus verbo ꝓteriti tpis vti: vt dicamus filiū natū: vt aūt vtrūq; concludať simul. s. pfectio 7 esse generatiōis cōueniētissime dicit semp natus: vt p sempiternitatez significet esse generatōis ideficiēs: 7 p ꝓteritū tps ipsius pfectio. Si aūt diceremus semp nascit designaret solū esse generatōis ideficiēs: sed nō pfectio. 7 iō melius dicit semp natus q̄ semper nascens. in alys aūt diuinis que nō significātur: vt in fieri cōuenientius vtimur p̄senti tempore.

Ad primu3 g dom: q q̄uis pns eternitati conueniat maxie: q2 ponit ee in actu: tm ī illis q̄ p modū fieri significāt īportat impfectōez: q2 talia dū hūt ee impfecta sunt. 7 iō ī talib9 ꝛueniēti9 vtimur p̄terito: ꝓcipue si addať aligd ad ideficiētiaz designandā. ¶ Ad 2m dōz: q p illā rōnē: pbať q q ee dine gnatōis nūquā trāseat. 7 B significať p pns: tm ex mō significādi: q2 significať q p modū fieri īportať q̄dā impfectio. 7 iō oz vti ꝓterito tpe. 7 B sequētia argumēta cōcludunt.

¶ Expositio textus.

DIcit aūt apo. xm dei vir. 2c. Cōtra aut logť de eētiali sapia: aut de sapia genita. si de eētiali ꝛstat q illa eet in pre ēt si fili9 nō eet. sic 7 eētia: sz de sapia genita supra ab Augu. dcm ē. dist. 5. q p pr nō est sapiēs sapia quā genuit. g ēt si fili9 nō eet nō sequeretť q pr sapiēs nō esset. 7 ita vr rō Augus. nihil valere. Et dom q loquiť de sapia eētiali fm q est appropriata filio, in appropriato

aũt inquantum hꝫ intelligit ratio proprij. ⁊ sic procedit Aug. Uel pot melius dici q loquit de sapientia genita. nõ .n. dicit q p illã sapiaz pr sit sapiẽs: sz q illã sapientiã habeat. icõueniẽs aũt est dicere deũ nunc hre aliquã sapiẽtiã quã nõ semp habuit: qz h poneret mutationẽ in ipso. (Quomodo igit imutabilis ⁊c.) ¶ Uidet q h non sequ tur: qz fm phm in ad aliqd nõ est motus: ⁊ ita ex aduẽtu relationis nõ pot cõcludi aliq mutabilitas. ¶ P. de⁹ per h q dat esse creature dr creator. ⁊ per h q dat esse filio dicit pater: sed nõ sequit ipm esse mutabilẽ: q̃uis modo sit creator ⁊ ab eterno nõ fuerit. ergo etiã nõ sequeret q esset mutabil'. si nõ sp pr fuisset. ¶ Ad pm est dꝫ q q̃uis in ad aliqd nõ sit mot⁹ sicut i eo qõ terminat motũ per se: vt quãtitas ⁊ eqlitas sunt termini mot⁹ p se. tñ relatiões noue nõ pñt inasci realr in aliquo nisi per motũ: q̃uis. n. relatio nõ sit termin⁹ mot⁹ p se: tñ ꝓsequtur motũ: sic augmẽtũ cõsequit eqlitas. ¶ Ad zm dꝫ q̃ sic supra dctñ ẽ. relatio q de⁹ relatiue dr ad creaturã nõ est realr in ipso deo: sz in ipsa creatura q̃ mutat. pñitas aũt realr ẽ in ipo deo: qz est ꝓprietas cõstitutiua psone. vñ nõ posset eẽ de nouo pater sine mutatione sui. (Uox. s. non mea tñ ⁊c.) Uox angeloꝝ h dr quã exprimũt corporaliter in corporibus assumptis: vel ipsa spũalis locutio ipsoꝝ dicitur hz q cõceptiones suas ordinãt ad inotescendũ. Alibi tñ h hz queri. in scõo. (Scrutari nõ licet.) Ut quis träscẽdere velit limites fidei de tẽporali generatione. que qdem inquãtũ terminat ad vnionẽ in persona dei tamen quodammodo est effabilis ex parte ipsi⁹ corporis assumpti: quod de virgine tractum est. (Quotiens ortum fuit lumen ⁊c.) Dec similitudo relata ad eternã regnãtionem intelligenda est nõ fm interruptionez actus que in ortu luminis corporalis lumen facit: eo q sol corporalis non semp pñs est. sed fm ꝓtinuationẽ tñ. (Uiues de⁹ ⁊ natura eter. ⁊c.) In his verbis itendit Hyl. cõcludere filiũ a patre genitũ viuentẽ esse sic cuiuslibz nãe iträsibilis vel eterne est ptãs viuẽtis. i. vt viuũ producat fm q ipsa viuit: sed deus viues est. q̃ ptãs sua est vt viuuz ex se gñet. Uel sic. in quolibz viuo iuenit potestas q̃ debet viuo: sz de⁹ ẽ viues. q̃ in eo iuenit ptãs q̃ debet viuo. h aũt est vt viuũ ex se ꝓducat. q̃ filiꝰ q ex eo ꝓducit viuens est: ꝑmi igitur filli maiorẽ subticet. minorez ponit. ibi. (Uiuens deus ⁊c.) Cõclusionẽ q̃ ẽ maior secũdi tangit cũ dic. (Et nãe eterne ⁊c.) Idest nãe eterne ẽ ptãs viuẽtis. i. q̃ obet viuẽti. Scdi fillogismi miorẽ subticet. Cõclonẽ ponit ibi in his ꝟbis lateri. (Qui cũ sacro scie ⁊c.) Filiꝰ q nascit ex pre: cuiꝰ natiuitatis secretã sciam solus pr hz ꝓphẽdẽdo. nõ pot q̃ eẽ aliud q̃ viuens ⁊c. Et sumit h sacrm ꝑut dr sacrũ secretũ. (Oia viua sua ⁊c.) .i. oia attributa quorum qlibet in filio viuit. (Perfectuz natiuitati) .i. pfectam rõnẽ ⁊ nomẽ natiuitatis. (Nõ. n. nouũ ⁊c.) In his. n. q̃ p träsmutationẽ gñant q̃uis gnãtio q̃ ẽ a viuẽte terminet ad viuũ: tñ in ꝑn⁹ gnãtiõis qõ gnãtur nõ ẽ viuũ: sz filius dei semp viuꝰ ẽ. q̃ nõ p decisionẽ vel mutationẽ genit⁹ ẽ: ⁊ ita oz q vita pris eadẽq; nũero in filio sit. ⁊ pp h subiũgit q necesse ẽ. vt in inue. vi. s. filiꝰ in pre inq̃tũ filiꝰ ẽ vita pris: q in pre viuit: ⁊ eodẽ mõ in se bẽat vitã viuẽtez. i. eẽtiã pris q ẽ vita viuẽs. (Cui innascibili eẽ ⁊c.) Idest sui inascibilis. nõ. n. filiꝰ prem in inascibilitate imitatur. (Si gignẽti ẽ infinitũ ⁊c.) Infinitũ sumit h negatiue nõ puatiue. gnãtio. n. passiua vel actiua nullo fine terminat vel ꝓphẽdit. nõ tñ dicẽda ẽ infinita p mõz q̃titatis sic tẽpus vel mot⁹: qz sic nunq̃ esset perfecta.

¶ Hic de spũ scõ agit. ⁊ primo q sit amor patris ⁊ filij dicit. ¶ Distin. X.

NUnc post filij eternitatẽ ỗ spũ scõ q̃li deo donãte videẽ ꝓcedit disseram⁹. Spũs scũs amor ẽ siue charitas siue dilectio pris ⁊ filij. Unde Aug. i. xv. li. de tri. ait. Spũs scũs nec patris ẽ soli⁹: nec filij ẽ soli⁹: hz amboꝝ: ⁊ iõ cõmunẽ q̃ inicẽ se diligũt pater ⁊ filius nobis insinuat charitatem.

¶ Qz spũs scũs ꝓprie dilectio dicat ⁊ tñ trinitas sit dilectio.

IOãnes ãt i epla canonica ait. Deus charitas ẽ: ñ dixit spũs scũs charitas ẽ. qỗ si dixisz absolutiõ eẽt fmo: ⁊ ñ pua ps qõnis ỗcisa. Sz qz dixit ỗs charitas ẽ: icertũ ẽ: ⁊ iõ q̃rẽdũ ẽ vtz ỗs pr sit charitas: an filiꝰ: an spũs scũs: an ỗs ipa trinitas: qz ⁊ ipa ñ tres dij hz ỗs ẽ vnꝰ. Ad qỗ Aug. i eo ỗ li. ita dic Nescio cur sic sapia ⁊ pr dr ⁊ filiꝰ ⁊ spũs scũs. ⁊ sil' oês ñ tres hz vna sapia: ñ ita ⁊ charitas di caẽ pr ⁊ filiꝰ ⁊ spi. scũs ⁊ sil' oês vna charitas. Nõ iõ tñ q̃ꝫ nos icõueniẽt estimet charitatẽ appellare spm scm qz ⁊ deꝰ pr ⁊ ỗs filius pot charitas nũcupari. fic ꝓprie ꝟbũ ỗi ẽt sapia ỗi dr: cũ pr ⁊ spi. scũs sint sapia. Si g ꝓprie aliqs hoz triũ charitas nũcupari dz qs apti⁹ q̃ꝫ spũs scũs vt. s. i illa simplici sũmaq; nã ñ sit aliỗ s ba ⁊ aliỗ charitas: hz suba ipa sit charitas: ⁊ ipsa charitas sit suba siue i pre siue i filio siue i spũ scõ: ⁊ tñ spi. scũs charitas ꝓprie nũcupet. Ecce his ꝟbis apte oñdit Aug. q i trinitate charitas aliqñ refert ad subaz q̃ cõis ẽ triũ psonarũ: ⁊ tota ẽ i singulis. aliqñ spãlr ad psonã spũs sci: sic sapia dei aliqñ p suba dina. aliqñ p filio ꝓprie accipit. ⁊ hoc i multis fieri reperit.

¶ Exemplis cõfirmat eadẽ noia ⁊ ꝓprie ⁊ vniuersaliter accipi.

PLuribus. n. exẽplis doceri pot multa reruz vocabula: ⁊ vniuersaliter poni ⁊ ꝓprie qbusdã reb⁹ adhiberi: sicut legis noie aliqñ sil' oia veteris instrumenti significant eloqa. aliqñ aũt ꝓprie vocat lex q̃ p moysen data ẽ. Multa alia suppetũt exẽpla: hz in re apta vitãda ẽ longitudo fmonis. Sicut g vniczz dei ꝟbũ ꝓprie vocam⁹ noie sapiẽtie: cũ sit vniuersalr ⁊ spũs scũs ⁊ pr ipsa sapientia: ita spũs scũs ꝓprie vocabulo charitatis nũcupat: cũ sit ⁊ pr ⁊ filiꝰ vniuersaliter charitas.

¶ Auctoritatẽ ponit q filiꝰ ꝓprie dicat sapia.

SEd dei ꝟbũ. i. vnigenitꝰ dei filiꝰ apte dictꝰ ẽ dei sapia ore apli dicentis xpm dei sapiẽtiã ⁊ dei ꝟtutẽ. Spũs ãt scũs ybi sit dictꝰ charitas iuenim⁹ si diligẽ-

ter Joā. apl̄i eloquiū scrutemur: q cū dixisset. diligam⁹ inuicē qz dilectio ex ðo ē. adiūxit ꝛ ois q diligit ex ðo nat⁹ ē qz ðs dilectio ē. Hic manifestauit se dixisse eā dilectionē eē deū quā dixit ex ðo. Be⁹ g̃ ex deo ē dilectio: ꝫ qz ꝛ fili⁹ ex ðo p̄e nat⁹ ē: ꝛ spi. scūs ex ðo p̄e ꝓcedit: quē port⁹ eoꝝ h̄ ðbeam⁹ dēm accipe eē dilectiōez. merito q̄rit. Hp̄. n. sol⁹ ita ðs ē: vt nō sit ex ðo: ꝛ ſō dilectio q̄ ita ē ðs vt ex ðo sit: nō ipse p̄ ē: ꝫ aut fili⁹ aut spi. scūs. Sz i ꝓsequētib⁹ cū dei dilectionē ꝓmemorasset Joā. q̄ dilexit nos: ꝛ hic hortat⁹ eēt vt ꝛ nos inuicē diligam⁹: atqz ita i nobis de⁹ maneat: qz vtiqz dilectione deū diceret: stati volēs de hac re apti⁹ aliqd eloq in/qt: in h̄ cognoscim⁹ qz i ipso manem⁹ ꝛ ipe in nobis qz ð spū suo dedit nob. Spūs itaqz scūs de quo dedit nobis facē nos i deo manere ꝛ ipz in nobis. h̄ aūt facē dilectio. Ipse g̃ de⁹ est dilectio. de⁹ ergo spūs scūs q ꝓcedit ex deo significat vbi legit. Be⁹ dilectio est: ꝛ dilectio ex ðo est. Ecce bis ꝙbis apte dicit Aug. spūm scūm eē charitatē p̄is ꝛ filij: ꝛ intim̄ quoqz sermonē ꝓduxit vt videt dixisse spūm sanctū nō solū eē dilectionē p̄is ꝛ filij q̄ se inuicē ꝛ nos diligūt: sed etiā dilectionem qua diligimus deum: sed vtrum ipse sit charitas qua nos diligim⁹ deū in sequenti explicabitur.

¶ Restat ostēdere qð posuerat. s. qūo spi. scūs sit amoꝛ quo p̄ a filio ꝛ fili⁹ a p̄e diligit.

Nunc g̃ qð icepim⁹ ostēdē curem⁹. s. spūm scm̄ dilectionē eē siue amoꝛē patris ꝛ filij: quo. s. p̄ diligit filiū: ꝛ fili⁹ p̄ez. Be h̄ Hieronym⁹ sup. xiij. psalmū ait. Spūs scūs nec p̄ ē nec fili⁹: ꝫ dilectio quā hz p̄ i filiū ꝛ fili⁹ in p̄ez. Aug. quoqz in. vi. li. de trini. ait. In oīb⁹ eq̄lis ē p̄i fili⁹ ꝛ ē vni⁹ ciusdēqz subste. Quapꝛopter ēt spi. scūs in eadē vnitate subste ꝛ eq̄litate subsistit.

¶ Hic apit̄ qd sit spūs sanct⁹.

Sue. n. sit vnitas amboꝝ siue scitas siue charitas manifestuz ē q nō aliquis duoꝝ ē quo vterqz ꝙiūgit: quo genit⁹ a gignēte diligat: genitoꝛēqz suū diligat. sintqz nō ꝑticipatōe ꝫ eēntia sua: neqz dono supioꝛis alicui⁹ sed suo ꝓꝓio fruāt is vnitatē spūs in vinculo pacis. Ecce hic habes spūz scm̄ eē quo filius diligit a p̄e ꝛ p̄ a filio: ꝛ quo illi duo seruāt vnitatē pacis. Spūs g̃ scūs. vt ait Augu. in eodē: cōe ē aliqd p̄is ꝛ filij qcqd illō ē. At ipsa cōio ꝙsubal' ꝛ coeterna ē. q̄ si amicitia cōueniēter dici pōt dicat: ꝫ aptius dī charitas ꝛ hec quoqz subā: qz de⁹ suba ꝛ de⁹ charitas ē.

Tria ergo sūt ꝛ nō ampli⁹ vn⁹ diligēs eū q de illo ē: ꝛ vn⁹ diligēs eū de quo ē: ꝛ ipa dilectio. Que si nihil ē: qūo de⁹ dilectio ē. Si nō ē suba quomodo deus substantia est.

¶ Qz sicut spūs sanctus cōis est patri ꝛ filio ita cōe nomē habz ꝓꝓium.

Ic notādū ē q sic̄ spūs scūs i trinitate spāl'r dī charitas q̄ ē p̄is ꝛ filij vnio: ita ꝛ nomen tenet ꝓꝓie qð p̄i ꝛ filio cōiter quodāmō ꝙgruit. Vñ Aug. in. xv. li. de tri. Si charitas ingt q̄ p̄ diligit filiū ꝛ p̄ez diligit fili⁹: ieffabiliter cōionē demōstrat amborū: qd ꝙueniēti⁹ q̄ꝫ vt ille dicat ꝓꝓie charitas q spūs ē cōis amboꝝ. Hoc. n. sanc⁹ credit ꝛ intelligit vt nō solū spūs scūs charitas sit i illa trinitate ꝫ nō frustra ꝓꝓie charitas nūcupetur ꝓp illa q̄ dicta sunt sic̄ nō solus in illa trinitate: vel spūs ē vel scūs: qz ꝛ p̄ spūs ꝛ fili⁹ spūs ꝛ pater scūs ꝛ fili⁹ scūs: ꝛ tm̄ ipe nō frustra dī spiritus scūs. Qui. n. ē cōis ambob⁹: id vocat ipe ꝓꝓie qð ābo cōiter. Aliogn si in illa trinitate solus spūs scūs ē charitas: ꝓfecto ꝛ fili⁹ nō soli⁹ p̄is: ꝫ ēt spūs sci fili⁹ inuenit̄. Ait. n. apl's de ðo p̄e. Trāstulit nos i regnū filij charitatis sue. Si ergo nō est in illa trinitate charitas dei nisi spūs scūs: filius est ēt spūs sci. Sed qz hoc absurdissimum est: restat vt nō solus ibi sit charitas spūs sanctus: sed ꝓpter illa de quibus satis disserui ꝓꝓie sic vocatur.

¶ Diuisio textus.

Postquā ōtermiauit magr̄ de gnātiōe filij a p̄e. Dic ōtermiat de ꝓcessiōe. s. sci ab vtroqz. Et dicit̄. in ptes duas. In p⁹ ōtermiat ō ꝓcessiōe ei⁹ eterna. In z⁹ ō tpali i4. di. (¶ p̄. diligēter ānoᵐ.) ꝓria tres. In p⁹ ōterīat ꝓcessiōis mōm. In z⁹ ꝓcessiōis ꝑnᵐ. ii. di. (Dic dōm est spūz.) z⁹ dīaz ꝓcessiōis ad gnātōez. iz. di. (Post h̄ ꝙsiderādū.) ꝓria i duas. In p⁹ oñdit ꝓcessiōis mōm. In z⁹ ex mō ꝓcedēdi ꝓcludit ꝓꝓiū ꝓcedēt nomē. ibi (Dic nōnᵐ ē q sic̄.) ꝓria i duas. In p⁹ oñdit p auctātē canōis q spi. scūs ꝓcedit vt amoꝛ. In z⁹ oñdit idē p auctates scoꝝ. ibi (Nūc ðo qð icepim⁹.) ¶ Circa pᵐ tria facē. ꝓio fm vba Aug. approbat amoꝛē de deo dcīm. i. Jo. 4. ðs charitas ē: spūi scō. z⁹ ponit approbatiōis similitudinē. ibi. (Plurib⁹ n. exemplis.) z⁹ inducit approbationis auctatez. ibi. (Sed dei verbuz.) Questio. I.

Ad intellectū h⁹ ptis. ſ. q̄rit̄. p̄ vtrū s. scūs ꝓcedat vt amoꝛ. z⁹ vtꝝ sit amoꝛ quē p̄ hz i filiū. ꝛ c̄ſ. 3⁹ vtrū sit nex⁹ vl' vnio p̄is ꝛ filij. 4⁹ vtꝝ ex ꝓcessiōe sua possit dici ꝓꝓie spi. scūs. 5⁹ de numero ꝓsonaruz.

¶ Utꝝ spūs scūs ꝓcedat vt amoꝛ. I.

Ad primuz sic ꝓcedit̄. vī q spi. sāct⁹ nō ꝓcedat vt amoꝛ. Quia spi. sāct⁹ ꝓcedit vt ꝓsona i se subsistēs. amoꝛ āt nō significat aliqd p mōz subsistētis: imo p modum ībērētis forme vel passiōis. g̃ rc. ¶ p̄. Nunc̄ nā

cõicaꝛ nisi per actũ nãe:sed amoꝛ nõ significat actũ nãe sed magis volũtatis.g̃ cũ p ꝓcessionẽ.s.scĩ cõicet tota diuina nã psone ꝓcedẽti.vꝛ q.s. scũs non ꝓcedat vt amoꝛ. ¶ Ꝑ. Nõ ẽ idẽ modꝰ ꝓcessiõis creature ⁊ psone diuine. Sꝫ creature ꝓcedũt a deo p actũ volũtatis:cꝰ opꝰ ẽ creatio ſm Dam.g̃ nlla psona dina ꝓcedit p mõꝫ amoꝛis:q ẽ actꝰ volũtat. ¶ Itẽ modꝰ ꝓcessiõis psone ẽ ꝓpꝛiꝰ psone ꝓcedẽti:qꝛ p ꝓcessionẽ distinguit vna psona ab alia:sed amoꝛ ẽ cõe tribꝰ psonis vt dꝛ i lra.g̃ nulla psona vt amoꝛ ꝓcedit. ¶ Ꝑ. Nõ ẽ idẽ appꝛopꝛiatũ ⁊ ꝓpꝛiũ:qꝛ appꝛopꝛatũ sumit ut ꝛõnẽ ꝓpꝛy. Unũ sapia q̃ appꝛopꝛat filio nulli psone ꝓꝑa ẽ:sꝫ amoꝛ vt dꝛ i lra ẽ appꝛopꝛatũ spũi scõ.g̃ ñ ẽ ꝓpꝛiꝰ modus sue ꝓcessiõis vt ꝓcedat vt amoꝛ.

Contra ymago creata q̃ ẽ in aĩa repũtat trinitatẽ in creatura:sꝫ in ymagine creata ꝓcedit aliqd p modũ notitie: ⁊ aliqd p mõꝫ amoꝛis.g̃.Cũ igꝛ i trinitate icreata ꝓcedat filiꝰ p mõꝫ notitie:erit alia pª ꝓcedens p mõꝫ amoꝛis. ¶ Itẽ cognitio pcã nõ ẽ:nisi adiũgat volũtas.sꝫ sic se hꝫ itellꝫ ad volũtatẽ:ita ⁊ vbũ ad amoꝛẽ.g̃ vbũ nõ erit pfcm̃ sine amoꝛe:sꝫ vbũ dei pfectũ ẽ. g̃ ⁊ associatur sibi amoꝛ perfectus.⁊ b ẽ spũs sanctus.

Respondeo dõꝫ q in ꝓcessiõe creaturarũ duo ẽ ꝛsiderare ex parte ipsiꝰ creatoꝛis.s. nãꝫ ex cuiꝰ plenitudine ⁊ pfectiõe oĩs creature pfectio ⁊ efficit ⁊ exẽplat:vt supꝛa dcm̃ ẽ.Et volũtatẽ ex cuiꝰ liberalitate nõ nãe necitate.hec oĩa creature ꝓferunt. Suppsita aũt ſm fidẽ nr̃aꝫ ꝓcessiõe diuinaꝝ psonaꝝ in vnitate eẽntie.ad cuiꝰ ꝓbationẽ rõ sufficiẽs nõ iuenit:oꝫ ꝓcessionẽ psonaꝝ q̃ pfecta ẽ:eẽ rõnẽ ⁊ cãꝫ ꝓcessiõis creature. Unũ sic ꝓcessionẽ creaturaꝝ nãe dine pfectionẽ iperfecte repũtãtiũ reducimꝰ ĩ perfcãꝫ imaginẽ dinã:pfectionẽ pleniſſime ꝓtinẽtẽ.s.filiũ:tanq̃ in ꝑnm̃:⁊ q̃si nãlis ꝓcessiõis creaturaꝝ a deo ſm.s.imitationẽ nãe:exẽplar ⁊ rõnẽ:ita oꝫ q in q̃tũ ꝓcessio creature ẽ ex libalitate dine volũtat reducat ĩ vnũ ꝑnm̃:qõ sit q̃si rõ totiꝰ libal' collonis: hec aũt ẽ amoꝛ:sub cꝰ rõne oĩa a volũtate ꝓferunt̃:⁊ iõ oꝫ aliquã psonã eẽ ĩ dinis ꝓcedẽtẽ p mom̃ amoꝛis. ⁊ b ẽ spũs. Et ide ẽ q gdã ꝑbi totiꝰ nãe amoꝛẽ ꝑnm̃ posuerũt.

Ad primũ g̃ dõꝫ q hꝫ amoꝛ inq̃tuꝫ amoꝛ nõ dicat qd pfcꝫ ⁊ subsistẽs: tñ inq̃tũ ẽ di amoꝛ a q̃ oĩs iperfectio remouet̃ hꝫ q sit pfcm̃ qd: ⁊ subsistẽs: ⁊ sic ẽ de vbo. ¶ Ad zm̃ dõꝫ q sic p ꝑm̃ ꝓcessũ nãe cõicaꝛ tota nã dina cũ sit pfectꝰ:ita ⁊ p ꝑmũ ꝓcessũ volũtatis q̃ est rõ oĩs ꝓcessiõis volũtarie a deo cõicaꝛ tota volũtas: ⁊ qꝛ ĩ deo idẽ ẽ volũtas ⁊ nã:nec tota volũtas q̃ ifinita ẽ: posset eẽ nisi ĩ nã ifinita:⁊ nõ nisi bõi ifiniti: q̃si obi equãtis ifinitã volũtatẽ. Unũ nec amoꝛ q ẽ rõ volũtatis põt eẽ nisi infinitus. iõ opꝫ etiam cõicari naturaꝫ. Unde amoꝛ quãuis nõ dicat cõicationẽ nãe inquãtuꝫ est amoꝛ. dicit tamẽ inquãtũ est amoꝛ dei.⁊ ꝑmus ꝓcessus diuine volũtatis. ¶ Ad tertiũ dõm q creatura ꝓcedit a voluntate sicut res operata per volũtatẽ.sed spi.scũs.sicut rõ cuiuslibet operis volũtatis:sicut etiã filiꝰ ꝓducit vt ars oĩꝫ eoꝝ q̃ per intellectũ diuinũ cõstituta sunt. ¶ Ad quartum dõm q amoꝛ in diuinis tripliciter sumit̃. Qñq enĩ sumit̃ eẽntialiter. Qñq psonaliter. Qñq notionaliter. Qñ sumit̃ eẽntialiter nõ dicit aliquã processionẽ vel relationem realẽ:sed tñ rõnis: sicut etiã cũ de deo dicimꝰ ĩtelligens ⁊ ĩtellectũ. Eadeꝫ enĩ persona põt esse intelligens ⁊ ĩtellecta. Qñ aũt dicit personaliter:tũc ipoꝛtatur ꝓcessio ⁊ relatio realis.⁊ significat ipsa persona siue res ꝓcedens:sicut amoꝛ est qõdã ꝓcedens. Quãdo dicit notionaliter significat ipsam rõnẽ ꝓcessionis persone:quia amoꝛ nõ tñ est ꝓcedẽs:sed etiã dicit rõneꝫ sub qua alia ꝓcedunt. Sc̃m ergo q est eẽntiale est cõmune tribꝰ: sed appꝛopꝛiat̃ spi.scõ. vt cum dicit̃ deus charitas est.i. Joan.4. Sc̃m aũt q est personale est ꝓpꝛiuꝫ spi.scũs.⁊ dicit̃ q spũs sanctus procedit vt amoꝛ. Sc̃m aũt q est notionale est quedã relatio vel notio cõis patri ⁊ filio:q̃ etiã dꝛ cõis spiratio. ⁊ b modo significat̃ amoꝛ in b verbo diligunt:cum dicitur. pater ⁊ filiꝰ diligunt se spi. scõ. ¶ Ad gntũ dõm q amoꝛ ſm q est ꝓpꝛiũ nõ est appꝛopꝛatuꝫ. Sapia aũt ita est appꝛopꝛiata qõ nunq̃ põt esse ꝓpꝛium. Et rõ huiꝰ est:qꝛ sapiẽtia nõ significat̃ per modum alicuiꝰ exeuntis ab aliquo:sed per modũ qescentis in subiecto.⁊ ideo semp est essentialis ⁊ nunq̃ personalis. Sed amoꝛ significat̃ per modũ exitus: nihilominꝰ tamẽ significat aliquid absolutum. Exitus autẽ ille põt intelligi vt realis vel ſm rõnem tñ. Ex parte ergo qua significat aliquid absolutũ est essentiale:⁊ tũc relatio vel exitus ipoꝛtatus erit rõnis tñ:sicut cũ dicit̃ idẽ eidẽ idem. Qñ autem ille exitus significat̃:non tãtũ vt rõnis sed vt realis:tunc amoꝛem significat personalem.

¶ Utꝛ spũs scũs sit amoꝛ quẽ hꝫ pr̃ in filiũ. II.

Ad secundũ sic ꝓceditur.vꝛ q spũs scũs nõ sit amoꝛ quẽ pr̃ hꝫ in filiũ:vel eꝫ. Quicgd.n. ꝓcedit ĩ aliõ tendens nõ ꝓcedit vt p se subsistẽs:sꝫ spi.scũs ꝓcedit vt psona subsistẽs p se.g̃ nõ ꝓcedit in filiũ. ¶ Itẽ q ꝓcedit in aligd recipit̃ in illo:nisi sit ex õfectu recipiẽtis:sꝫ in filio nõ est aligs defectꝰ.si g̃ spi.scũs ꝓcedit a patre vt in filiũ:filius recipit spi.scũs.sꝫ qcgd filiꝰ recipit a patre recipit per gnãtionẽ.g̃ ꝓcessio per quã spi. scũs ꝓcedit a pr̃e in filiũ est gnãtio:vel ẽt ꝑus ſm rõneꝫ: sicut qõ includit̃ in illa. ¶ Ꝑ. Et si filius aligd accipiat a patre:tamẽ pater nihil accipit a filio. g̃ cũ illud in qõ est aligd se habeat in rõne recipientis:nullo mõ poterit dici spi.scũs amoꝛ quẽ hꝫ filius in patrem.

Contra oĩs amoꝛ ꝓcedit ab amãte in amatũ: sꝫ spi. scũs est amoꝛ.vt supꝛa dictũ est.g̃ vꝛ cuꝫ pr̃ amet filiũ ⁊ eꝫ.q spi.scũs sit amoꝛ pr̃is ĩ filiũ:⁊ eꝫ. ¶ Ꝑ. Hoc videt̃ per auctoꝛitatem Jero.in littera.

Respondeo dõm q in ꝓcessione spi. sci ẽ ꝓsideꝛare duo.s. ꝓcessionẽ ipam ⁊ modũ ꝓcedendi. Et qꝛ spi.scũs ꝓcedit vt res distincta ⁊ p se exĩs nõ hꝫ ex ꝓcessiõe sua inq̃tũ ꝓcessio est q sit a pr̃e ĩ filiũ: vel eꝫ.sed q sit in se subsistẽs. Si aũt ꝓsideretur modus ꝓcessionis:qꝛ ꝓcedit vt amoꝛ vt dictũ ẽ:cum amatũ ſm rõnẽ itelligẽdi sit id in qõ terminat̃ amoꝛ: ⁊ amãs a quo exit amoꝛ:cũ pr̃ amet filiũ. põt dici amoꝛ pr̃is in filium. ⁊ cuꝫ filius amet pr̃em amoꝛ filꝫ in patrem.

Et per hoc patet solo ad ꝑm̃ qꝛ spi. scũs non hꝫ vt sit amoꝛ vniꝰ psone in aliã ex b q est persona procedẽs.sed ex b q ꝓcedit vt amoꝛ. ¶ Ad secundum dõm q cum dicit̃ filius amari a patre nõ ꝑdicatur ſm rez:q filius aliquid a patre accipiat:sed q terminet̃ in ipsum actus amoꝛis:⁊ ideo b qõ dicit̃ esse spi. scũs amoꝛ patris in filiũ non ptinet ad gnãtionẽ:sed ad spi.sci ꝓcessionẽ. ¶ Et per b patet solo ad zm̃:qꝛ sicut cuꝫ dicit̃ q pater hꝫ amoꝛẽ in scipm non significat̃ ibi aliq̃ terminatio vel acceptio ſm rẽ:sed tñ ſm modum significandi: ita ẽt cuꝫ dꝛ spi.scũs amoꝛ filꝫ in pr̃eꝫ:non ponit̃ q pater aligd accipiat:nisi q ſm modũ significandi in ipsum terminatur amoꝛ filꝫ sicut in amatum.

¶ Utꝛ spũs scũs sit vnio patris ⁊ filꝫ. III.

Ad tertiuꝫ sic ꝓceditur.vꝛ q spi.scũs nõ sit nexus vel vnio pr̃is ⁊ filꝫ. qõ.n.ẽ discretũ ⁊ distinctũ ab aligbus nõ est vnitiuũ ipoꝛ. Sed spi. scũs ẽ distinctus a pr̃e ⁊ filio.g̃ nõ ẽ vnioytriuſq. ¶ Ꝑ. nexus

vel vnio hz quasi rõnem medy iter ea q̃ vniunt̃ vel ꝓnectunt̃. Sz spi.scũs nõ ẽ media in trinitate ꝑsona sed 3ª. g̃ nõ est vnio vl nex⁹. ¶ ℙ. Nexus dr̃ quo aliq̃ nectunt̃: sz siue h̃ intelligatur effectiue siue formaliter: illud quo aliqua nectuntur habet aliquã rõnem p̃ncipy ãnexã. ergo cũ spũs nllo mõ sit p̃ncipiũ patris ⁊ fily: imo eꝯ nõ poterit dici nexus vel vnio vtriusq̃.

Contra Diony. li. de di. no. c. 4. Amoꝛẽ siue dĩnũ siue angelicũ ⁊c. Dicam⁹ vnitiuã quãdam et cõcretiuã accipim⁹ vtutẽ. sz. s. scũs ẽ amoꝛ pr̃is ⁊ fily. g̃ ẽ vnio ipsoꝛ. ¶ Hoc etiaz videt ex auctate apli. Ephe. 4. solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. ⁊ ita amoꝛ hz rationem vinculi ⁊ nexus.

Respondeo dõm q̃ amoꝛ semp ponit cõplacẽtiã amãtis in amatũ. Qñ ãt aliqs placz sibi in aliq̃ trahit se in illud ⁊ ꝓiũgit se illi q̃tũ põt: ita vt illud efficiat suũ: ⁊ ide ẽ q̃ amoꝛ hz rõnẽ vniẽdi amantẽ ⁊ amatũ. Et qz spi. scũs ꝓcedit vt amoꝛ ex mõ ꝓcessionis hz vt sit vnio pr̃is ⁊ fily. ℙñ. n. pr̃ ⁊ fili⁹ ꝓsiderari. vl inquãtũ ꝓueniũt ĩ eẽntia. ⁊ sic iuenit̃ i eẽntia. Vl inq̃tũ distinguunt̃ i psonis: ⁊ sic vniunt̃ p ꝓsonãtiã amoꝛis. Quia ⁊ si p ipole ponerẽt q̃ nõ eẽnt vnũ p eẽntiã ad pfectam iocunditatẽ oporteret in eis itelligi vnionẽ amoꝛis.

Ad primũ ergo dõm q̃ ex ipsa ꝓcessiõe. s. scũs hz q̃ ꝓcedat vt psona: sz ex mõ ꝓcessiõis hz q̃ sit vinculũ vel vnio amãtis ⁊ amati. Utrũ aũt pr̃ ⁊ fili⁹ diligant se spi. scõ. infra quer̃et. ¶ Ad 2ᵐ dõm q̃ inquãtũ ꝓcedit a duob⁹ hz q̃ sit tertia in trinitate ꝑsona. Sed ex mõ ꝓcedẽdi q̃ sit vnio vtriusq̃ psone. ¶ Ad 3ᵐ dõm q̃ pr̃ ⁊ fili⁹ dicunt̃ vniri spi. scõ nõ effectiue sed q̃si formal r. sed forma est duplex. Quedã. n. manẽs ⁊ qescẽs in his quoꝝ est forma: ⁊ sic per modum forme se habz ad personas diuina eẽntia: ⁊ sic vniũtur formaliter amore eẽntiali. Et etiam aliquid formal r vniẽs: nõ quasi inherẽs: sed sicut procedẽs ab vtroq̃ vnitoꝝ: ac si diceremus aliqua duo coꝛpoꝛa vniri per aliquẽ liquoꝛẽ ab eis ꝓcedẽtẽ: ⁊ ita pater ⁊ filius vniunt̃ spi. scõ. vñ nõ sequit̃ q̃ sit p̃ncipiuz pr̃is ⁊ fily: sed eꝯ. Hoc tñ magis discutiet̃ qñ q̃ret̃ vtz pater ⁊ filius diligant se spi. scõ.

¶ Utrum persona procedens per modũ amoris proprie dicatur spiritus sanctus. IIII.

Ad quartum sic ꝓcedit̃. vr̃ q̃ persona q̃ ꝓcedit vt amoꝛ nõ⁹ ꝓprie dicat̃ spi. scũs. Illud. n. qõ ẽ cõe tribus psonis nõ efficit̃ ꝓpriũ nisi aliq̃ proprio adiũcto. Sz spũs ꝓuenit trib⁹ psonis. Jo. 4. Spũs ẽ de⁹. Scũs aũt qõ addit̃ ẽ ẽt cõe ⁊ nõ ꝓpriũ. g̃ vr̃ q̃ spi. scũs nõ sit ꝓpriũ nomẽ alicui⁹ psone. ¶ ℙ. Persone distinguunt̃ p relationẽ originis. sz hꝰ rel'ones fm modũ itelligẽdi ꝓsequunt̃ ꝓcessiões psonaꝝ. g̃ q̃libz psona dz denoiari fz ꝓcessionẽ aliquã. Sz spi. scũs nullã ꝓcessionẽ vel ꝓcessiõis modũ exꝑmit. g̃ nõ vr̃ eẽ nomẽ alic⁹ psone. ¶ Si dicas q̃ dr̃ spũs scũs. qz ꝓcedit vt amoꝛ. s. ad similitudinem eius quod dico duo amantes conspirant sibi in amore per osculum oris: vnde fit respiratio. Contra fm hoc nomen spiritus sumetur ex similitudine spiritus coꝛpoꝛalis. Sed omne tale nomẽ dicitur de deo deo metaphoꝛice ⁊ nõ proprie: nec fm p̃us. Cum igit̃ nomina psonalia iueniant̃ in diuinis ꝓprie. ⁊ ẽt p p̃us q̃ in creaturis. vt dr̃ ephe. 3. Ex quo ois paternitas ⁊c. vr̃ q̃ p istum modum nulla persona diuina debeat noiari. s. scũs. ¶ ℙ. Sicut ꝓcessio q̃ est per modũ amoris ẽ scã: ita illa q̃ ẽ p modũ nãe. g̃ fit̃ nõ dr̃ fili⁹ scũs: ita ñ dz dici spi. scũs.

In cõtrariũ est tota scriptura ⁊ tot⁹ vsus ecclie q̃ tertiã in trinitate psonã sic noiat.

Respondeo dõm q̃ spũs ẽ nomẽ positũ ad significãdũ subtilitatẽ alicui⁹ nãe. vñ dr̃ tã de coꝛpoꝛalib⁹ q̃ de icoꝛpoꝛeis. Aer. n. spũs dr̃ pp subtilitatẽ: ⁊ exĩde attractio aeris ⁊ expulsio dr̃ ispiratio ⁊ respiratio: ⁊ exĩde vẽt⁹ ẽt dr̃ spũs: ⁊ exĩde ẽt subtilissimi vapoꝛes per quos diffundunt̃ vtutes aĩe in ptes coꝛpis dñr spũs. Et silr incoꝛpoꝛea pp suã subtilitatẽ dicunt̃ spũs: sic dicim⁹ duos spũm ⁊ angelũ ⁊ aiaz. Et ide est ẽt q̃ dicim⁹ duos hoĩes amãtes se ⁊ concoꝛdes eẽ vni⁹ spũs vel ꝓspiratos: sicut ẽt dicim⁹ eos eẽ vnũ coꝛ ⁊ vnã aiaz: sicut dicitur ethi. 9. ꝓpriũ amicoꝝ est vnã aĩam in duob⁹ coꝛpoꝛibus cẽ. Subtilitas aũt dr̃ per remotionẽ a mãlitate. vñ ea que hñt multũ de mã vocam⁹ grossa: sicut terram. Et ea que min⁹: subtilia: sicut aerẽ ⁊ ignẽ. Uñ cuz remoueri a mã magis sit in incoꝛpoꝛeis ⁊ maxime in deo: spiritualitas fm rõnem significationis sue per p̃us ĩuenit̃ ĩ deo: ⁊ magis in incoꝛpoꝛeis q̃ coꝛpoꝛalibus: quãuis forte fm impositionẽ nominis spũalitas magis se teneat ad coꝛporalia: eo q̃ nobis qui nomĩa ipoſuim⁹ eius subtilitas magis est manifesta. Scõm hoc igit̃ dico q̃ spũs inquantuz nominat subtilitatẽ nãe cõe est trib⁹ personis. Sz duplici rõne noiat̃ spi. scũs a spũalitate. Una ⁊ precipua est vt credo: qz per ipm ⁊ dona ipsius in pticipationẽ dĩne spũalitatis trahimur: inq̃tũ a tpalib⁹ remouemur. vñ ꝓpto res tpaliũ spũales dicunt̃. ⁊ h̃ ꝓuenit sibi inq̃tuz ꝓcedit vt amoꝛ: q hz rõnẽ p̃mi doni: in q̃ oĩa dona donant̃. Alia rõ est: qz est amoꝛ patris in filium quo se diligũt ⁊ amantem ⁊ amatũ dicimus in spiritu vniri.

Ad primũ ergo dõm q̃ h̃ qõ dico spi. scũs põt dupliciter cõsiderari: vel q̃tũ ad vtutem vocabuloꝝ: ⁊ sic cõuenit toti trinitati: put sumit̃ in vtute duaꝝ dictionũ: vel inquãtũ ad ipositionẽ eccl'ie p quã h̃ impositũ est ad significandũ vnã psonã: q̃si circũlocutio vnius noĩs: ꝑpter defectũ vocabulorũ: qz lingue nr̃e deficiunt a narratione dei. ⁊ sic ꝓprie cõuenit spũi sãcto. Et rõnem cõuenientie assignat Aug. in littera. Quia enĩz est cõitas patris ⁊ fily decet vt cõmuni noĩe nominet̃. ¶ Ad 2ᵐ dõm q̃ ex rõne siue ꝓcessionis spi. scũs ꝓcedit vt amoꝛ: ⁊ inq̃tũ est amoꝛ ꝓuenit sibi q̃ noiet̃ per spũalitatem vt dictũ est: ⁊ sic aliquo mõ nomẽ spi. sci quẽdam modum ꝓcessionis exꝑimit. qz amoris. ¶ Ad 3ᵐ dõm: q̃ spũs per p̃us dicit̃ de diuinis: q̃ de coꝛpoꝛeis sicut ꝑdictuz est: ⁊ iõ obiectio illa nõ tenet: nec credo ab illa similitudine spi. scm̃ vocari. ¶ Ad 4ᵐ dõm q̃ sicut dic̃ Dio. 1z. c. de di. no. Sctitas est ab oĩ ĩmunditia libera ⁊ perfecta ⁊ ĩmaculata mũditia: ⁊ iõ conueniẽter scitas spũalitati adiungit̃: que ẽt a mãlitate separationẽ dicit. vt sic per spũalitatem designet̃ separatio a mã. ⁊ per sanctitatez a mãlibus defectibus. ¶ Uel dõm q̃ nã semp eodez mõ operat̃: ⁊ ideo in opere nãe nõ est ĩuenire rectũ ⁊ non rectum: sicut in opere volũtatis. Et iõ ꝓueniẽter scitas que rectitudinẽ volũtatis ꝓportat adiungit̃ ꝓcessiõi amoris ⁊ non gnãtioni que est opus nature.

¶ Utrum tñ tres ꝑsone sint in diuinis. V.

Ad quintuz sic ꝓcedit̃. vr̃ q̃ nõ sint tñ tres ꝑsone ĩ diuinis. in dĩnis. n. ñ pl's distat volũtas ⁊ nã q̃ itell's. Sz alia ꝑsona ẽ ꝓcedẽs p modũ voluntatis vel amoris ab illa q̃ ꝓcedit p modũ nãe vel gnãtionis. g̃ adhuc dz eẽ alia q̃ ꝓcedat per modum intellect⁹. ¶ ℙ. sicut pater diligit filiũ: ita etiã diligit spi. sanctuz: sed amoꝛ quo pr̃ diligit filiũ est vna persona. ergo et amoꝛ quo diligit spi. scm̃ est vna persona: ⁊ ita sunt plures q̃ tres. ¶ Jtẽ sicut est perfecta bonitas ⁊ liberalitas in patre ⁊ filio: ita ⁊ in spi. scõ, sed ꝓp sũmã bonitatẽ ⁊ libers

litatem ꝓuenit patri q̄ nām suā cōicet aly: q2 bonū ē cōi-
catiuū sui. g̃ eadē rōne spūs scūs cōicabit nāz suā pfecta
cōicatiōe: sz nō perfecte cōicat creature. g̃ cōicabit aly di
uine psone. ¶ Itē in deo nō tm̄ ēnā ꝛ voluntas sz plura
alia attributa: quoꝝ vnūqōq; hz rōnē p̄ncipy. Sz volun
tati ꝛ nāe rn̄det aliq̄ ꝓcessio inq̄tū hñt rōnē p̄ncipy. g̃ et
ꝛ alys attributis rn̄debūt alie ꝓcessiones fm q̄s multi-
plicabunt̄ persone multo plures q̄ tres.

Sed contra videt̄ q̄ sint tm̄ due. Persone. n. nō
distinguunt̄ nisi fm relatiōes origi-
nis. Sz relatio originis ē fz quā aligs ē ab alio. g̃ vr̄ q̄ sit
tm̄ vna persona que sit ens ab alia: ꝛ reliqua a qua ē ali⁹.
ergo sunt tm̄ due persone.

Respondeo dōm q̄ nō sunt nisi tres psone in di
uinis. Et rō hꝰ ē: q2 in dīnis pp eēn-
tie simplicitatē nō pōt eē distinctio fm aligd absolutū: sed
fm relationē: ꝛ tm̄ fz relationē originis. vt ifra ꝓbabit̄.
¶ Itē relatio originis nō pt̄ ꝑstituere psonā si significet
in cōi: sz oz q̄ significet aligd ꝓprium ꝛ determinatū. Habz
.n. se loco dīfie ꝑstitutiue respectu psone quā oz eē ꝓpriā.
¶ Itē q2 psona ē nomē dignitatis oz q̄ illa relatio sit ad
dignitatē ptinēs: sic g̃ oz tria ꝑsiderare in ꝑstituētib⁹ pso
nas. s. q̄ sit relo originis: q̄ sit ꝓpria: q̄ sit ad dignitatem
ptinēs. Relatio aūt originis in cōi iportat̄ i bis duob⁹: q̄
ab alio ꝛ a quo ali⁹. Hoc ēt q̄ dico a q̄ ali⁹: ē q̄dē ad digni
tatē ptinēs: sz cōe ē. Unū oz ad hꝰ q̄ ꝑstituat psonā q̄ ōter
minet̄ p spāle modū originis. In dīnis aūt nō pōt eē nisi
duplex modus originis fm q̄ oēs agēs diuidit̄ i agēs a nā
ꝛ agēs a volūtate: ꝛ iste actiōes iuēte i creaturis vt supra
dcm̄ ē reducūt̄ in cāz: ꝛ exēplar in duas ꝓcessiōes i dīnis:
q̄rū vna ē p modū nāe ꝛ vocat̄ gnātio: ꝛ alia p modū vo-
luntatis: ꝛ vocat̄ spiratio vt supra dcm̄ ē. Opz igit̄ ita spe
cificare a q̄ alius p gnātionē a quo ali⁹ p spirationē. Nec
aūt duo nō hñt repugnātiā: q2 idē pōt eē p̄n⁹ pluriuz di-
uersis modis. Unī ex hꝰ nō ꝑstituentur due psone sed vna
tm̄: q2 nihil hz vtutē distinguēdi: nisi qō hz aliquā rōnem
oppositionis. Sic igit̄ habemus vnam personā a qua est
aliquis per gnātionē ꝛ spirationē sicut p̄r. si aūt accipia-
mus aliud. s. qui est ab alio: q̄uis ꝓpter relationez origi-
nis: tamen nō sufficit ad cōstituendā personā. tum q2 cōe
est: tum q2 nihil dignitatis ꝓportat. Esse enim ab alio pōt
aliquid vel nobili vel ignobili modo. Unde opz ad hꝰ q̄
constituat̄ persona: q̄ determinet̄ per spālem modum ad
dignitatem pertinentez: ꝛ isti sunt tm̄ duo in diuinis: ꝛ iō
oportebit ita dicere qui est ab alio per gnātionē. ꝛ qui est
ab alio per spirationē. Ista aūt duo non possunt vni con-
uenire: quia vna res habet tm̄ vnum modum quo oritur
ex alio. Nō. n. idez in specie est a natura ꝛ ab arte. nec per
putrefactionem ꝛ seminationez. ꝛ ideo erit vna persona
que est ab alia per generationē. ꝛ hic est filius. ꝛ alia que
est ab alia per spirationem: ꝛ hic est spi. sanctus. Et cum
iste relationes non possint multiplicari fm numerū: ita
q̄ remaneat vnitas in specie: eo q̄ nō ē ibi aliqua diuisio
materialis: opz q̄ sint tm̄ tres persone.

Ad primū igit̄ dōm q̄ ꝓcessio intellect⁹ ꝛ natu-
re habēt quādā similitudinē per quā
distinguunt̄ a ꝓcessione per modū voluntatis. Pōt enim
aliquid ꝓcedere ab vno vel a plurib⁹. Qō aūt ꝓcedit p
modū nāe ꝓcedit vt ab vno: si illud perfectū sit. ꝛ similr
qō ꝓcedit per modū itellectus. nō. n. plures homines ha-
bent vnā ꝓceptionē in numero. Et ita filio qui est tm̄ ab
vno. s. a patre attribuit̄ vterq; modus. ꝓcedit enim per
modum nāe vt filius. ꝛ per modum itellectus vt verbū.
sed voluntas tendit in aliū. ꝛ pōt esse reciprocatio vt ex
duobus vna voluntatis ꝓcedat conformitas: q̄ est vnio
vtriusq;. Et iō ꝓcedere per modū voluntatis ꝓuenit. spi.
scō q̄ ꝓcedit a duob⁹ vniens eos inq̄tū sunt distincte ꝑso-
ne. Inquātū. n. sunt vna eēntia vniunt̄ per eēntiā: ꝛ fz hꝰ
est iter eos amor eēntialis. ¶ Ad z^m dōz q̄ sic̄ est in infe
rioribus q̄ nō alio actu pō ferr̄ in obm ꝛ in actū suū. Eo-
dez. n. actu itellect⁹ itelligit se: ꝛ itelligit se itelligere. Ita
ēt cū spi. scūs ꝓcedat vt amor quo ꝑ amat filiū: nō oz q̄
sit ali⁹ amor q̄ amet illuz amorē. ꝛ ꝑcipue cum ille amor
nō differat ab isto nisi fm numer^m: ꝛ nō fm rōnez: ꝛ talis
diuersitas in dīnis nō pōt eē: vt supra ꝓbatū ē. ¶ Ad z^m
dōz q̄ liberalitas ꝛ bonitas sunt eēntialia: eēntialia autē
nō sunt p̄ncipia actuū notionaliuz nisi fm q̄ ipsa eēntia
est idez re qō ꝓprietas vel notio: vt supra dictuz est. Unī
bonitas vel liberalitas in patre nō est p̄ncipiū gnātiōis:
nisi inq̄tum bonitas est sua p̄rnitas: in filio aūt bonitas
nō est p̄rnitas sz filiatio. Unī eadē bonitate ꝛ liberalitate
p̄ generat ꝛ fili⁹ generat̄. ꝛ pater spirat ꝛ spūs sanct⁹ spi-
ratur. Unī fm Aug. cum dico de quo est: est questio origi
nis: ꝛ nō equalitatis. sed cū querit̄ q̄lis vel quātus. Et iō
per hoc q̄ spi. scūs nō ꝓducit aliā personā nō est minoris
liberalitatis vel bōitatis. ¶ Ad q̄rtū dōz q̄ oīa attribu
ta diuina sunt p̄n^m ꝓductiōis per mo^m efficiētis exempla
ris: sicut bonitatē oīa bona imitant̄: ꝛ eēntiaz oīa entia: ꝛ
sic de alys. Unī oīs illa ꝓcessio est per mo^m nāe: ꝛ iō non
opz esse plēs modos ꝓcessiōis in diuinis. ¶ Ad vltimuz
patet solutio per ea que dicta sunt.

¶ Expositio littere.

Spiritus sanct⁹ amor ē ꝛc̄.) Nec tria
se hñt ex additione adinui-
cem. Amor. n. dicit simplicē iclinationē affe-
ctus in amatū. Unde ēt q̄ñq; passiones dicit:
fm q̄ est in parte sensitiua. ꝛ sic amor ēt in irrōnabilib⁹
inuenit̄. Dilectio aūt ꝑsupponit electionem sicut ipm no
men ostendit. Unde tm̄ rōnabiliuz est: sz charitas ponit
quādā vehemētiā dilectionis. inquātū dilectū sub inesti
mali ꝓcio habet̄: fm q̄ res multi ꝓcuy care dīr. (Siue
eniz sit vnitas ꝛc̄.) Unitas dicit̄ inquātū est nexus p̄ris
ꝛ filij vt dictū est: sed scītas dicit̄ inq̄tum ꝓcedit ꝓcessio
ne voluntatis: in qua cōsistit tota sanctitas.

¶ Oz spūs scūs ꝓcedit a p̄re ꝛ a filio. Di. xi.

Hic dōm est spūm sanctū a p̄re eē ꝛ
filio: ꝛ ꝓcedere a patre ꝛ filio. qō
multi heretici negauerunt. Oz aūt
de vtroq; procedat multis diuino
ruz eloq̄or testimonijs cōprobat̄.
Dic̄. n. apl's. Misit deus spūm filij sui in cor-
da vestra. Ecce hꝰ dī spirit⁹ filij. Et alibi. Qui
aūt spirituz xp̄i nō hz hic nō est eius. Ipse etiā
filius de spū sancto dicit in euangelio. Quem
ego mittā vobis a patre. Patris aūt spirit⁹ di
ctus est vbi legit̄. Si spiritus eius qui suscita-
uit christū a mortuis habitat in vobis. Et ipse
xp̄s dicit. Non eniz vos estis qui loquimini.
sed spūs patris vestri qui loquitur. ꝛ alio loco.
quē mittet pater in nomine meo. Et alibi ipse
filius de spiritu sancto ait. De patre procedit.
His ꝛ alijs pluribus auctoritatib⁹ ostēdit̄ q̄
spiritus sanctus a patre ꝛ filio procedit.

¶ Oz greci non concedunt spiritum sanctuz ꝓ-
cedere a filio.

Greci tamen dicūt spūm scm̃ ꝓcedere trm̃ a pr̃e: ⁊ nó a filio. Qz ió dicunt. qz veritas in euãgelio fidē itegre ꝓtinēte de ꝓcessione spūs loquēs solū pr̃ez cō memorat dicēs. Spūs q a patre ꝓcedit. Et ēt ideo qz in principalibus concilijs q̃ apud illos celebrata sunt. ita symbola eoꝝ subiũctis anathematib⁹ sancita sunt: vt nulli de trinitatis fide aliud docere vel aliter p̄dicare q̃ ibi ꝓtinet liceat. In qbus qdem symbolis cū spirit⁹ scūs ꝓmemorarē ꝓcedere a pr̃e: ⁊ nó a filio: qcūq; inquiunt a filio eū ꝓcedere addunt anathema icurrunt. vñ ⁊ nos arguūt anathematis reos. Addunt etiam ad assertionez sue opinionis ⁊ in testimoniuz nostre damnationis de symbolo fidei. qō fm traditionē p̄dictoꝝ cōciliorum. Leo tertius rome trāscriptū in tabula argētea post altare bti Pauli posita posteris reliquit pro amore vt ipse ait: ⁊ cautela fidei orthodoxe. In quo qdem symbolo in ꝓcessione spirit⁹ solus cōmemorat pr̃ bis verbis. Et in spiritū scm̃ dñm ⁊ viuificatorē ex pr̃e ꝓcedentez cuz pr̃e ⁊ filio coadorandū ⁊ glorificādū ⁊c. Illō est symbolū qō in missa cāt̃ edituz in niceno cōcilio. In fine c⁹ subz ē: q aliō docuerit vl̃ aliꝝ p̄dicauerit anathema sit. Jōq; greci nos anathēatizatos dñt. qz dicim⁹ spm̃ scm̃ a filio ꝓcedē. qō ibi ñ ꝓtiet. Qō. n. fm nos ibi dr̃ q a pr̃e filioq; ꝓcedit. alteꝝ a latinis ē additū. s. filioq;.

¶ Responsio vbi determinant p̄dicta.

Nos aūt illa ỽba sic determinamus. Qui aliud docuerit vel aliter p̄dicauerit. i. ꝯriū docuerit vl̃ ꝯrio mō p̄dicauerit anathema sit. Aliud ꝙ ꝑ opposito posuit q̃lr ⁊ aplus in epla ad Gallatbas. Si qs aliō euãgelizauerit. i. ꝯriuz anathema sit. nō dic̃ siqs addiderit. Nã si illō diceret sibijpsi: vt ait Aug. ꝓiudicaret. q cupiebat vēire ad quosdā qb⁹ scribebat sic̃ ad Thessalonicēses vt suppleret q̃ illoꝝ fidei derāt: ꝫ q supplet qō min⁹ erat addit: ñ qō ierat tollit. Qui āt ptergredit fidei regulā nō accedit i via ꝫ recedit a via. Ad illō āt qō ō euãgelio opponūt rñdem⁹ ita. qz cū dicat i eo ỽitas spūz scm̃ a pr̃e ꝓcedē: nó addit solo: ⁊ iō ēt a se ꝓcedere nó negat: ꝫ ió pr̃ez trm̃ nominat: qz ad eū solet referre etiā qō ipsius est: qz ab illo habet.

¶ Qz greci in sensu conueniant nobiscuz ⁊ verbis differant.

Sciendum est trm̃ q greci cōfitent spūz sanctum esse filij sicut pr̃is. qz ⁊ aplus ait. Spiritū filij. Et veritas in euangelio. Spūm veritatis. Sed cum nō sit aliud spūm scm̃ esse pr̃is vel filij q̃ꝫ eē a pr̃e ⁊ filio: ēt in hoc in eādē nobiscū fidei sententiā cōuenire videnť ꝫ in verbis dissentiant.

¶ Auctoritatibus grecorum ostēdit spūm sanctum etiā ꝓcedere a filio.

Vnde ēt qdā eoꝝ catholici doctores itelligētes vnā eādēq; fore sniaz p̄dicatoꝝ ỽboꝝ qb⁹ dr̃ spūs scūs ꝓcedē a filio ⁊ eē filij: pfessi sūt spūz scm̃ ēt ꝓcedere a filio. Vñ Athanasi⁹ in symbolo fidei. Spūs scūs a pr̃e ⁊ filio nō fact⁹ nec creat⁹ nec genit⁹: ꝫ ꝓcedēs. Ecce spm̃ scm̃ apte dixit ꝓcedere a pr̃e ⁊ filio. Didim⁹ ēt eoꝝ maxim⁹ doctor i li. de spū scō: ⁊ spm̃ scm̃ a filio ꝓcedē dic̃. Saluator igt q ỽitas. ñ. n. loq̃t a semetipso. Bē fine me ⁊ fine meo ⁊ pr̃is arbitrio: qz ĩsepabil̃ ē a me ⁊ a pr̃is volūtate: qz ex se nō ē ꝫ ex pr̃e ⁊ ex me est. B. n. ipm qō subsistit ⁊ loquit̃ a pr̃e ⁊ a me illi est. Jtē spūs scūs q ē spūs ỽitatis spūsq; sapie nō pōt audire a filio loquēte q̃ nescit: cū B ipm sit qō ꝓferr̃ a filio. i. procedēs de⁹ de deo. spūs ỽitatis procedēs a ỽitate. ꝓsolatoꝝ manās ex cōsolatiōe. Jtez Cirillus epūs in epla nestorio directa ait. Spūs intelligit̃ per se fm q spūs est ⁊ nō filij: ꝫ trm̃ nō ē alienus ab eo. Spūs. n. veritatis noiat̃ ⁊ profluit ab eo nō ex deo pr̃e. Joānes quoq; Chrisostomus in homelia q̃daz de expōne symboli sic ait. Ipse est spūs procedēs de pr̃e ⁊ filio q diuidit dona propria prout vult. Jtē in alia homel̃. Credēdū est spm̃ scm̃ pr̃is esse ⁊ filij. Jstū spm̃ scm̃ dicim⁹ pr̃i ⁊ filio cocl̃ē ⁊ ꝓcedentē de pr̃e ⁊ filio: B credire ne colloqa mala corrūpāt bonos mores. Ecce a doctoribꝰ grecorū aperta habem⁹ testimonia qb⁹ spūs scūs a pr̃e ⁊ filio ꝓcedere oñdit̃. ois ꝙ ligua ꝓfiteat̃ spūm sanctū ꝓcedere a patre ⁊ filio.

¶ Diuisio textus.

Hic determinat de ꝓcessiōe. s. sctī q̃ztū ad suuz ꝑn⁹. ⁊ diuidit̃ in duas ptes. In p̄ⁿ oñdit. s. scm̃ ꝓcedere a pr̃e ⁊ filio. In zª ingrit̃ vtz eq̃liter ab vtroq; ꝓcedat. iz. di. (Jtē q̃rit̃ cū. s. scūs) Prīa in duas. In p̄ª ꝓbat vitatē. In zª excludit errorem. ibi. (Greci trm̃ dicūt.) Que diuidit̃ in duas. In ꝑma oñdit grecoꝝ ꝓtro uersiā. In scōa reducit ad cōcordiā intellect⁹. ibi. (Sciēdum trm̃ ē.) Prima in duas. In ꝑma ponit obiectionē grecoꝝ. In scōa solonem. ibi. (Nos aūt illa ỽba ⁊c.) Sciendum trm̃.) Vic ostendit grecoꝝ concordiā ad latinos quātum ad sensum: q̃uis in verbis sit dria: ⁊ circa B duo facit. Primo ostendit q greci concedunt. s. scūz esse a filio in suo equalenti: qz. s. concedunt eū esse filij. zº oñdit ꝑ multas auctates doctoꝝ grecoꝝ: q ēt ꝓcedūt. s. scūz exps se esse a filio. ibi. (Unde ⁊ quidam eorum.)

¶ Questio. I.

AD intelligẽtiã huius partis. quatuor q̃rũt. Prio. Utrũ.s.s. pcedat a pr̃e ⁊ filio. 2º dato q̃ sic. Utr̃ pcedat ab eis inc̃tũ sunt vnuz: vel inquãtũ sunt plures. Et si inc̃tũ vnũ. 3º q̃rit. Utrum inquãtum sunt vnũ in essentia: vel inquãtuz sũt vnum in aliqua notione. Quarto. Utruz possint dici pater ⁊ filius vnus spiratoz.

¶ Utr̃ spũs sanctus pcedat a patre ⁊ filio. I.

AD primũ sic pcedit. videt q̃.s.s. non pcedat a filio: sz tñ a pr̃e. Dyo. de di. no. c. 2. Dicit gdẽ est fontana deitatis fili⁹ ⁊.s.s. deigene deitatis: si ita oz dicere pullulationes sunt diuine nãe: ⁊ sicut flores: ⁊ sicut diuina lumina a scis eloquijs accepim⁹: sz pullulatio nõ est a pullulatione nec flos a floze. g̃ nec.s.s. a filio. ¶ P̃. i legẽda bti Andree dr̃. Pax vobis ⁊ vniuersis q̃ credunt in vnũ deuz pr̃em. ⁊ in vnũ filium eius do. no. iesum. ⁊ in vnuz spũm sanctũ pcedentez ex pr̃e ⁊ in filio permanẽtẽ: qõ aũt permanet in aliquo pcedens ab alio nõ pcedit ab eo in quo permanet. Alis nõ diceret manere in eo. ergo.s.s. nõ pcedit a filio. ¶ Item Dama. s.s. ex patre dicim⁹ ⁊ spm̃ patris nominam⁹. ex filio aũt spm̃ nõ dicimus: spm̃ vo fily nominam⁹. ergo ꝛc. ¶ Itẽ B videt per quasdã silitudines. Spũs. n. corporalis quo vbũ vocale pferr̃ nõ pcedit a vbo: imo vtrunq; a loquẽte. g̃ nec.s.s. pcedit a filio qui est verbũ: sed vtrũq; a patre. ¶ Itẽ ex sole pcedit splendor ⁊ calor: ita q̃ neutrũ ex altero: sz fili⁹ est splẽdor patris. Deb. i. spũs san. aũt ẽ sicut calor cũ sit amor. ergo ꝛc. ¶ Itẽ videm⁹ q̃ illud qõ pcedit corporaliter: pcedit ex vno loco in aliũ ⁊ nõ ex illis duob⁹. g̃ ⁊.s.s. pcedit ex pr̃e in filiũ: ⁊ nõ ex patre ⁊ filio. ¶ Itẽ hoc vr̃ rõne. Nullũ. n. simplex põt eẽ a duob⁹. alis. n. effectus esset simplicior cã: qõ est ipossibile. Sz.s. scũs ẽ simplex. g̃ nõ est a duob⁹. ¶ P̃. s. san. nõ min⁹ puenit cũ pr̃e q̃ fili⁹: nec minoris est dignitatis. si igit̃ fili⁹ cõicat cũ pr̃e in spiratione. s. scĩ. vr̃ q̃.s. scũs cõicet cuz pr̃e in gnãtione fily. ⁊ B ẽ falsum. g̃ ⁊ pmũ. ¶ P̃. Aut pater pfecte spirat. s. san. aut nõ. Si nõ. g̃ est aliq̃ ipfectio in pr̃e: qõ est ipossibile. Si perfecte ergo superfluus est alius spirãs. in diuinis autẽ nihil est superfluum. ergo filius nõ spirat. s. sanctuz.

In cõtrariũ sunt mlte auctates in littera posite. ¶ Idẽ ostẽdit per similitudinẽ: qz in aĩa ẽ imago trinitatis: sed amor ĩ aĩa g repñtat. s. scm̃. pcedit a notitia q̃ repñtat filiũ. ergo ĩ diuinis. s. scũs pcedit a filio. ¶ Itẽ oĩs amor procedit ab amante: sed.s. san. amor est pr̃is ⁊ fily ꝑm auctoritatẽ Da. inductã: vt amor ipsorum. ergo procedit ab vtroq;.

Respondeo dõm simplr̃ q̃.s. san. procedit a filio. Doc. n. remoto ineuitabiliter remouet̃ distinctio fily ⁊.s. san. Cũ. n. diuine psone ꝑm nihil absolutum distinguant̃: oz q̃ oĩs ipsar̃ distinctio sit ꝑm relationes originis. Unũ si.s. san. ⁊ fili⁹ nõ distinguerent̃ per B q̃ vn⁹ est ab alio: oporteret q̃ vterq; esset vna psona. Nec B remoto posset dici q̃ distinguerent̃ psonal̃r fili⁹ ⁊.s. san. per diuersuz modũ pcedẽdi a pr̃e. vt q̃ fili⁹ pcederet p mo⁹ nãe: ⁊.s. san. p mo⁹ volũtatis. Alle. n. modus diuersus aut diceret diuersitatẽ p oppositõez relatõis. ⁊ sic rediret idẽ qõ ꝑus. Aut diceret diuersitatẽ in absolutis: ⁊ tũc vel realẽ diuersitatẽ: ⁊ sic eẽt ꝯpositio ĩ deo: vel diuersitatẽ rõnis: ⁊ sic nõ posset eẽ iter filiũ ⁊.s. san. nisi diuersitas rõis. Et B nõ sufficit ad distinctionẽ psonar̃: vt. s. dcm̃ ẽ. Et iõ cũ fili⁹ nõ sit a spũ scõ relinquit̃ q̃.s. san. sit a filio.

Ad primũ g̃ dõm q̃ locutiões ille sũt symbolice. Et iõ ex eis nõ procedit arg̃. sicut idem Diony. dicit in epla ad Titũ. Oz symbolica theologia nõ est argumẽtatiua. Et nõ silitudo q̃tũ ad aligd. s. q̃ flores sunt ab vno: nõ tñ q̃tũ ad oĩa. ¶ Ad 2m dõm q̃.s. san. dr̃ manere in filio: nõ q̃ nõ sit distinct⁹ ab eo: sz qz vt⁹ spiratiua ẽ in pr̃e ⁊ a pr̃e ẽ in filio: sic ⁊ oĩa q̃ fili⁹ hz: ⁊ ibi manet ⁊ nõ pcedit vlteri⁹: qz.s. san. nõ hz vtutẽ spirãdi: vt.s. spiret: sz vt spiret̃: vt supra dictũ ẽ. de põ gnãtiua fily. ¶ Ul' dõm q̃ itelligit̃ de filio ꝑm nãm assũptã: ĩ quo nihil fuit ꝓriuz gr̃e. s. sci. ⁊ iõ in ipso dr̃ gescere: sic ẽt dr̃ habitare in sanctis. ¶ Ad 3m dõm: q̃ Dama. in hac pte nõ credit̃: qz dicit̃ fuisse tpe illo q̃ icepit ꝓtroversia sup hac qõne iter grecos ⁊ latinos. Tñ nõ negat gn sit ex filio: sz dic̃ se non pcedere q̃ sit a filio: qz adhuc apud eos in dubio vtebat̃. ¶ Ad 4m dõz q̃ vbũ ẽ duplex. s. vocale ⁊ vbũ mentis. ⁊ duplici vbo rñdet duplex spũs. Uerbo. n. volubili rñdet spũs corpalis. vbo mẽtali spũs amoris ĩtimi. Uñ dico q̃ vbũ ꝑm gnãtionẽ eternã ẽ silẽ vbo mẽtali. ⁊ iõ a vbo pcedit. s. san. sic̃ a vbo mẽtali amor. Sz fili⁹ ꝑm q̃ carnẽ assũpsit hz similitudinez vbi vocalis: ⁊ sic̃ formatio vocis fit per aerẽ respiratũ. ita incarnatio vbi facta est operatione .s. san. ¶ Ad 5m dõm q̃ in illa silitudine supponit̃ falsuz: calor. n. pcedit ex splendore ꝑm phos. vñ dicit Auicẽ. 6. de nãlibus. Oz sol nõ facit calorẽ in inferioribus nisi mediante splendore. ¶ Ad sextuz dõm q̃ pcessio dicit̃ prior ie in diuinis sicut ⁊ gnãtio. Uñ nõ sumitur a silitudine pcessionis localis: qz B esset metaphorice dictũ: sed dicit exitũ a ꝓncipio. Non aũt omne qõ est a ꝓncipio pcedit in aliud: sed aligd pcedit vt in se subsistẽs ⁊ ita procedit. s. san. a pr̃e ⁊ filio. ¶ Ad septimum dõm q̃ simplex nõ põt pcedere a pluribus: q̃ sunt diuersa p eẽntiã: quoꝝ sunt diuerse operationes. Sz pr̃ ⁊ fili⁹ vtute vni⁹ nãe spirãt. s. san. vnica spiratione: ⁊ iõ q̃ spirat̃ est simplex. ¶ Ad octauuz dõm q̃ nõ põt. s. san. cõicare patri in gnãtione fily duplici rõne. Primo qz fili⁹ pcedit per modũ nãe: qz per actũ gnãtionis: ⁊ actus nãe est vnius tñ. Sz.s. san. pcedit vt amor per modũ voluntatis: sed plures vniunt̃ in voluntate ad aliquẽ actũ. ⁊ iõ.s. san. põt esse a pr̃e ⁊ filio. Alia rõ est qz repugnaret ꝓprietati. s. san. qua. s. pcedit a patre ⁊ filio vt amor. Non enim põt esse q̃ duo sint ꝓncipiũ sibi inuicem. Unde sicut pr̃ filio nõ cõicat pr̃nitatez vt seipz generet: ita nec.s. san. vt filiuz generet. Sic̃ est icõueniẽs q̃ aligd generet̃ ex seipso: ita etiaz vel plus q̃ aligd generetur ab eo cuius est ꝓncipiũ. ¶ Ad vltimũ dõz q̃ pater perfecte spirat. s. san. sed qz oĩs perfectio pr̃is cõicat̃ filio q̃ non repugnat sue ꝓprietati: cũ nihil distinguat iter eos nisi originis relatio: opz q̃ sic̃ cõicat sibi pfectionẽ diuinitatis: ita ẽt pfectionẽ spirandi. Uñ nõ est ꝓpter imperfectionem patris q̃ filius spiret: sz ꝓpter pfectionez fily q̃ hz totã pfectionez patris. Sodẽ. n. mõ posset argui q̃ filius non esset deus vel q̃ non crearet.

¶ Utr̃ spũs scũs pcedat a pr̃e ⁊ filio inc̃tũ sũt vnũ. II.

AD secundum sic pcedit. vr̃ q̃.s. sã. procedit a pr̃e ⁊ filio nõ inc̃tũ sũt vnũ. S. scũs. n. pcedit ab eis vt nexus vel vnio q̃dã. sz nexus ẽ distinctor̃. g̃ pcedit ab eis vt distincti sũt. ¶ Itẽ pr̃ ⁊ fili⁹ diligunt se ⁊ inc̃tũ sũt vnũ ĩ eẽntia: ⁊ inc̃tũ sũt distincte psone. Si. n. p eẽntiã distinguerent̃ adhuc diligerẽt se. Diligunt aũt se inc̃tũ sũt vnũ in eẽntia amore eẽntiali. ergo inc̃tũ sũt distincti in psonis amore ab eis pcedẽte. Sz B amor ẽ.s. san. g̃.s. san. pcedit ab eis inc̃tum sũt distincte psone. ¶ Itẽ act⁹ sunt suppositor̃. si g̃ spirare ẽ act⁹ pr̃is ⁊ fily: opz q̃ sit act⁹ eor̃ inc̃tũ sunt suppositа distincta: sed.s. san. pcedit ab eis per actũ spirationis. g̃ pcedit ab eis inc̃tum sunt persone distincte.

Contra pater ⁊ filius distinguunt̃ pñitate ⁊ filiatione. ergo si spūs.s. ꝓcedit ab eis inꝯtus sunt personе distincte ꝓcedet a pre inꝯtus bꝫ pñitatem: ⁊ a filio inꝯtum bꝫ filiationē. g̃ pñitate pater referꝫ ad spiritum. s. Sed pater paternitate referꝫ ad filium. ergo eadem relatione. s. paternitate referꝫ ad filiū ⁊ spm̃. s. ⁊ eadem erit ꝓcessio vtriusqꝫ: qō stare nō pōt. ¶ Itez vt dictum est: nullus simplex ꝓcedit a pluribꝰ nisi in essentia vnianꝫ ⁊ operatione. sed spūs san. est simplex: ergo procedit a patre ⁊ filio inquantum sunt vnum.

Respondeo dōm ꝙ oīs actus referꝫ ad duo originaliter. s. ad agētez ⁊ ad ꝑn̄m actionis. Agens aūt est ipsum suppositū vt hō vel ignis: ⁊ ꝑn̄m actionis est aliq̃ forma in ipso subalis vel accn̄talis. Dico g̃ ly inꝯtus pōt dicere cōditionē agentis: vel p̄ncipiuz actiōis. si dicat cōditionē agētis vel operātis: sic ꝓcedit. s. scūs a pre ⁊ filio inꝯtū sunt ples ⁊ inꝯtus sunt distincte psone: quia ab eis pluribꝰ ⁊ distinctis procedit. Si autez dicat cōditionē p̄ncipy actionis. Sic dico ꝙ procedit ab eis inquantuz sunt vnum. cū. n. vna operatio non sit nisi ab vno p̄ncipio: opz aliquid esse vnū in patre ⁊ filio qō ē p̄ncipiū huiꝰ actus: g̃ est spirare: g̃ est vnus ⁊ simplex: quo vna ⁊ simplex persona. s. scī ꝓcedit. ¶ Et per hoc pz solutio ad totum. Quid autem sit illud vnum cōe in patre ⁊ filio: patebit in sequenti articulo.

¶ Utꝫ spūs ꝓcedat a pre ⁊ filio inꝯtū sūt vnū nā. III.

Ad tertiuz sic ꝓcedit. vī ꝙ. s. scūs ꝓcedat a patre ⁊ filio inquātū sunt vnū in nā. Natura. n. nō cōicaꝫ nisi per actū nāe. ſz. s. scūs ꝓcedēdo accipit totā nāz diuinā: sicut filius nascēdo. ergo p̄n̄m actus q̃ cōicaꝫ sibi natura diuina est nā. ergo ⁊c. Et ℔ idē vī per Anſ. g̃ dicit ꝙ ridiculū ē dicere: ꝙ pp relationē tota eēntia pris ⁊ filij sit in spū. s. ⁊ nō potius ꝓpter eēntiā. ¶ ℘. spūs. s. ꝓcedit vt amor. amor aūt dicit ꝓcessuz volūtatis ergo. s. scūs ꝓcedit a pre ⁊ filio inꝯtus sunt vnū in volūtate: sed voluntas cuz sit de absolutis tz se ex parte nāe. ergo ⁊c. ¶ ℘. Cum ꝓprietas recipiat numerū a supposito: ipossibile est duoꝝ suppositoꝝ esse eandē numero ꝓprietatē vel notionē: sed p̄ ⁊ filiꝰ sunt suppositа distincta. g̃ nō pñt cōuenire in aliq̃ vna notione: ⁊ ita. s. scūs nō ꝓcedet a pre ⁊ filio inꝯtum sunt vnum in notione aliqua. restat ergo ꝙ inquantum sunt vnum in essentia.

Sed contra in vnitate diuīe eēntie cōicat nō tm̃ filius: sed etiā. s. scūs. Si igr̃ p̄ ⁊ filiꝰ spirant. s. scm̃ inꝯtū sunt vnū in nā. oz ꝙ ēt spūs. s. sil' cuz eis spiret seipsum: ꝙ est ipole. g̃ ⁊ ꝑmū. ¶ Si dicas ⁊ repugnat ꝓprietas. s. s. Cōtra ꝓprietates nō distīguuntur nec determināt eēntiā: ſz tm̃ personā. g̃ gcgd ꝓuenit eēntie in persona p̄ris ⁊ filij ꝓuenit ēt in ꝑsona spūs san.

Respondeo dōm ꝙ p̄ ⁊ filiꝰ spirāt. s. scm̃ inꝯtū sūt vnū ī potētia spiratiua. Potētia aūt spiratiua: sicut ⁊ supra dictū est: dicit aligd q̃si mediū inter eēntiā ⁊ ꝓprietatē. eo ꝙ dicit eēntiā sub rōe ꝓprietatis. sic. n. actus notionalis ab eēntia egredit nō sicut ab agente: sed sicut ab eo a quo agitur. Ḡnātio. n. nō egredit ab eēntia inꝯtuz est eēntia: sed inꝯtū est p̄nitas. Et si ista duo. s. eēntia ⁊ p̄nitas differēt in diuinis egrederet ab vtroqꝫ gnātio: sed a p̄nitate īmediate: ⁊ ab eēntia sic a ꝑmo p̄ncipio. Similr̄ dico ꝙ spiratio egredit ab essentia nō sicut a spirāte: sed sicut a p̄ncipio spiratiōis: inꝯtū bꝫ rōnē alicuiꝰ notionis q̃ est cōis p̄ri ⁊ filio: q̃ dr̄ cōis spiratio: ⁊ ita spiratiua potētia dicit eēntiā sub ratione talis ꝓprietatis. Et iō dico ꝙ ꝓcedit. s. scūs a pre ⁊ filio inꝯtū sunt vnū in eēntia ⁊ in aliq̃ notiōe. s. i cōi spiratiōe. ¶ Et ꝓp hoc soluēda sunt argumēta ad vtrāqꝫ partē.

Ad primū ergo dōm ꝙ nā cōicaꝫ per actū nature cōiter loquendo: ſz determinata cōicatio dꝫ esse per actū nāe sub aliq̃ ꝓpria rōne accepte: ⁊ iō cōicatio q̃ est per spirationē est actꝰ diuine nāe: inꝯtū bꝫ rōnem spirationis. Et ℔ intēdit Anſ. ꝙ ipossibile est dicere ꝙ ꝓcessionis: q̃ terminaꝫ in nām: nō sit aliquo mō natura p̄n̄m: cum sit ibi quasi cōicatio vniuoca. Deꝰ. n. ꝓcedit a deo sicut ignis ab igne. ¶ Et per ℔ pz solo ēt ad z̄m: qz eadē est rō de voluntate ⁊ eēntia. ¶ Ad ȝ̄m dōm ꝙ diuersoꝝ suppositoꝝ ꝑm eēntiā distinctoꝝ nō pōt eē notio vna: sed si eoꝝ sit eēntia vna erit ⁊ opatio vna. Et qz relatio ꝑm ītellectū ināscit ex aliq̃ opatione: per ꝯns erit ⁊ relatio vna: ⁊ ita pater ⁊ filiꝰ pñt ꝓuenire in vna ꝓprietate relatiua. ¶ Ad q̄rtum dōm ꝙ ab eēntia inꝯtuz est eēntia nō est actꝰ spirādi. sed inꝯtū bꝫ rōnē talis ꝓprietatis. s. cōis spiratiōis. Et qz rōnē hanc nō bꝫ eēntia ī spū san. iō nō sequit̃ ꝙ spūs. s. per eēntiaz suā spiret. ¶ Ad ȝ̄m dōm ꝙ si ꝓprietas in persona eēt aliud ab eēntia de necessitate determinaret ipam per se vel per accns: sed qz est idē ꝙ eēntia ꝑm rem: iō nō aduenit sibi vt restringēs vī determinās eam: ⁊ tñ ꝑm vnā ꝓprietatē est ꝑn̄mꝰ vniꝰ actꝰ cuiꝰ nō est p̄ncipium ꝑm rōnē alteriꝰ ꝓprietatis: sicut pz etiam ꝙ est p̄ncipiuz huius actus velle ꝑm rōnē volūtatis: ⁊ huius actus scire ꝑm rōnem scīe: ⁊ tñ essentia per ℔ nō determinaꝫ realiter: neq; distīguit̃. Et ideo cuz ꝑm rōnez cōis spirationis essentia in patre ⁊ filio sit p̄ncipiū actus notionalis: quo spm̃ san. spirāt: nō opz ꝙ in spū scō eadē eēntia sit ꝑn̄m eiusdē actus: cuz eēntia diuina in spū san. nō sit cōis spiratio: sicut in patre ⁊ filio.

¶ Utꝫ pater ⁊ filiꝰ sint vnus spirator. IIII.

Ad quartuz sic ꝓcedit. videt̃ ꝙ pater ⁊ filiꝰ sint vnꝰ spirator. Per ℔. n. nō ꝓportatur nisi vnitas in actu spirādi: sed vno actu spirāt pater ⁊ filiꝰ. ergo sunt vnus spirator: sicut vnꝰ deꝰ. ꝓpter vnitatem deitatis. ¶ ℘. sicut pater ⁊ filiꝰ ꝓueniūt ī actu creādi: ita ēt in actu spirandi. Sed ꝓpter illā ꝓueniētiā pater ⁊ filius dicunt̃ vnꝰ creator. ergo eadē rōne ꝛbēt dici vnꝰ spirator. ¶ ℘. ꝑn̄m dicit relationē ꝯntez ad actū quo est p̄ncipiū: ſz pater ⁊ filiꝰ dicunt̃ vnū ꝑn̄m. s. scī vt ifra habebit̃. ergo ēt dici debēt vnus spirator.

Contra quicūq; spirāt sunt spirātes: sed pater ⁊ filius spirant spiritum. s. ergo sunt spirantes. ergo etiam sunt spiratores. s. sci.

Respondeo dōm ꝙ actus recipit numerū a suppositis. vñ ēt verbuz significās substantiam per moduz actꝰ dr̄ de pluribꝰ personis pluraliter: q̃uis sit eēntia vna sicut Jo. ii. Ego ⁊ pater vnuz sumus. Actus aūt significat ēt in verbo ⁊ in participio ⁊ in noie verbali: sed tñ participiuz plus accedit ad subam q̃ verbum: ⁊ adhuc nomē verbale magis q̃ participiuz. Et iō nō ꝑsumim̄ dicere ꝙ pater ⁊ filiꝰ spiret. s. scm̃ vel ꝙ sint spirās: vel ꝙ sint spirator: sed ꝙ spirēt ⁊ sint spirantes: ⁊ sint spiratores: q̃uis sit actus vnꝰ quo spirāt: tamē ꝑm ꝙ vnūqōdq; eoꝝ magis accedit ad significādum actū: minꝰ ꝓprie potest in singulari predicari.

Ad primuz ergo dōz ꝙ q̃uis actus sit vnꝰ: tamē qñ significaꝫ vt actus egredies a pluribus suppositis: oz ꝙ significet̃ plural̄r. Actus. n. trahit numerū a suppositis. ¶ Ad z̄m dōm ꝙ creatio est actus trium personaꝝ: nō ꝑm ꝙ distincte sunt: sed ꝑm ꝙ vniūtur in eēntia: qz ēt per ītellectū remota distinctiōe personarum adhuc remanebit creatio. Et iō dicimus ꝙ pater ⁊ filius ⁊. s. scūs sunt vnꝰ creator: q̃uis nō dicam̄ ꝙ sint

vnus creās: qz nomẽ v̄balẽ plus recedit ab actu q̄ partícipiũ: ſz ſpiratio ẽ act⁹ ꝓueniẽs plurib⁹ ſuppoſitis quodã mõ ſm q̄ diſtinguunt: vt ſupra dcm̃ ẽ. Et iõ ét in nomíe v̄bali opz q̄ act⁹ pl̄aliter ſignificet. ¶ Ad 3m dõm: q̄ p̃n cipiũ nõ noīat aliquẽ actũ: ſz tm̃ relonẽ: z qz p̄ z fili⁹ refe runt vna relone ad ſpm̃ſcm̃. iõ dr vnuz p̃n spũſci: ſed nõ vn⁹ ſpirator. ¶ Expoſitio littere.

MIſit deus ſpũm filij ꝛc.) Nec ꝓbatio nõ v̄r ſufficiẽs: qz greci ꝓfi tent ſpũm eẽ filij: ſz nõ a filio. Sz dõm: q̄ cuz opoꝛteat genitm̃ in aliq̃ bitudine cõſtrui nõ põt alia iueniri: niſi bitudo oꝛigis: qz ſola tal' relo pſonas diſtiguit. z iõ opz ꝓcedere q̄ ſpiri tuſſanct⁹ a filio oꝛiaī. ¶ Quez ego mittã ꝛc.) Uideī ét hec ꝓbatio iſufficiens: qz h̄ loquit̄ de tẽpoꝛali ꝓceſſione ſpũſſan. quã greci a filio eẽ ꝓcedũt: nõ aũt eternã. Sz di cendũ: q̄ cũ tẽpoꝛalis ꝓceſſio icludat eternã: vt ifra dice tur: opz q̄ a quo ꝓcedit tpaliter etiaz ab eterno ꝓcedat. ¶ Qui aliud docuerit ꝛc.) Nec magr̄ bñ exponit aliud p̄ ɔrio ſumẽs: q̄. n. nõ ẽ ɔriũ ſacre ſcripture: veritas ei⁹ ẽ ſm Anſel. nec põt eſſe q̄ oīa credẽda explicite i illo ſym bolo ɔtineanī in quo de deſcẽſu ad iferos nulla mentio fit. Proceſſio aũt ſpũſci cõtinet ibi iplicite inquãtuz ibi ɔtinet diſtinctio pſonarũ q̄ aliter eẽ nõ poſſet: vt dcm̃ ẽ. ¶ Sz q̄rũt greci qũo fuerit latini auſi h̄ addere. ¶ Ad qõ dõm: q̄ neceſſitas fuit ſicut eoꝛ erroꝛ oſtẽdit: z auctoritas Romane eccl̃ie ſynodũ ꝓgregãdi in qua exprime reī aliqd qõ implicite in articulis fidei ɔtinebaī.

¶ Utruz ſpũs ſanctus pri⁹ vel plenius ꝓcedat a patre q̄ a filio. ¶ Diſtinctio. XII.

ITem q̄rit cuz ſpũs ſcũs a p̄re ꝓcedat z filio: vtz ſpũs ſanct⁹ pri⁹ vel magis ꝓceſſerit a p̄re q̄ a filio: qõ nitit̄ heretic⁹ oñdere ita dicẽs. Si ꝓceſſit ſpũs ſcũs a p̄re: ꝓceſſit vti q̄ aut nato iaz filio aut nõ nato fi lio. Si ꝛo iã nato filio ꝓceſſit añ nat⁹ ẽ fili⁹ q̄ ꝓceſſit ſpũs ſcũs. Preceſſit igit̄ natiuitas filij ꝓceſſionez ſpũs ſci. Si aũt ꝓceſſit a p̄re nõ na to filio añ ꝓceſſit q̄ filius genitus fuerit.

¶ Reſponſio Augu. ad id qõ primo q̄rebaī. ſ. an prius a patre q̄ a filio ꝓceſſerit.

HIs z hmõi qõnib⁹ magis laboꝛioſis q̄ fructuoſis rñdet Aug. in. xv. lib. de trini. dicẽs. In illa ſumma trinita te q̄ de⁹ ẽ iternalla tẽpoꝛ nulla ſunt: ꝑ q̄ poſſet oñdi aut ſaltẽ reqri. vtz prius de pa tre natus ſit filius: z poſtea de ambobus ꝓ ceſſerit ſpũs ſcũs. Hungd q̄ poſſumus q̄rere vtrũ iaz ꝓceſſerat ſpũs ſcũs de p̄re qñ natus ẽ filius: an nõdũ ꝓceſſerat: z illo nato ꝺ vtroq̄ ꝓceſſit: Non pñt prorſus iſta ibi q̄ri vbi ex tpe nihil ichoaī vt pñti pficiaī i tpe. Jõ q̄ põt itelligere ſine tpe gñatõez filij de p̄re: itelligat ſine tpe ꝓceſſionez ſpũs ſci de vtroq̄. Ecce bis v̄bis abſoluta ẽ qõ illa q̄ q̄rebaī vtz prius ꝓceſſerit ſpũs ſanctus a patre q̄ a filio.

¶ Hic agit̄ de eo qõ ſecundo q̄rebaī. ſ. an ma gis vel plenius ꝓceſſerit a p̄re q̄ a filio.

NUnc tractãdũ eſt qõ ſcõo q̄rebaī. ſ. an pleni⁹ vel magis ꝓcedat ſpũs ſan ctus a p̄re q̄ a filio. Ad qõ dicim⁹: qz ſicut nõ añ ꝓcedit a p̄re q̄ a filio: ita nõ magis vl̄ plenius ꝓcedit a p̄re q̄ a filio. Aug. tñ i. xv. lib. de tri. dicit: q̄ ſpũs ſcũs pri ci paliter ꝓcedit de p̄re. Non fruſtra ingt in hac trinitate nõ dr̄ v̄bũ dei niſi filius: nec donũ dei niſi ſpũs ſcũs: nec de quo genitũ eſt v̄bũ z de quo ꝓcedit principalr̄ ſpũs ſcũs niſi de⁹ p̄r. Ec ce audiſti: qz ſpũs ſcũs principalr̄ ꝓcedit a p̄re: ꝫ ne te h̄ turbaret ipſe cõtinuo ex quo ſenſu di xerit apit ſubdẽs. Jõq̄ addidi principalr̄: qz z de filio ſpũs ſcũs ꝓcedere repit̄: ſed h̄ quoq̄ il li pater dedit nõ iã exñti z nõdũ hñti: ſed qcqd vnigenito v̄bo dedit gignẽdo dedit. Sic g̃ ge nuit eũ vt ét de illo donũ cõe ꝓcederet: z ſpũs ſcũs eſſet amboꝝ. Ecce expoſuit ipſemet qõ principalr̄ ſpũs ꝓcedat a patre: nõ qz prius vel magis ꝓcedat a patre q̄ a filio: ſed qz cuz ꝓce dit a filio hoc ip̃m hz filius a patre.

¶ Ex eodẽ ſenſu dicitur ſpiritus ſanctus pro prie ꝓcedere a patre.

EX eodẽ ſenſu ét dr̄ ꝓcedere ꝓprie ꝺ patre. Uñ Hiero. i expoſitõe catho lice fidei niceniq̄ ſymboli ait. Cre dimus i ſpũm ſcm̃ q̄ de p̄re ꝓcedit ꝓprie. Itẽ ſpũm ſcũm vez deũ inuenimus i ſcriptura z de patre eſſe ꝓprie. z item de patre filius z ſpũs ſcũs ꝓprie z vere de p̄re ꝓcedit. Ecce apte di cit ſpũm ſcũm ꝓprie eſſe de p̄re: z ꝓprie pce dere de p̄re: qõ nõ eſt ita itelligẽdũ tãq̄ pri⁹ vl̄ plenius a p̄re procedat q̄ a filio: ſed qz boc hz p̄r a ſe nõ ab alio vt de ipſo ſit z procedat ſpiri tus ſcũs: filius aũt nõ a ſe: ſed a p̄re boc hz vt ꝺ ipſo ſit z procedat ſpiritus ſanctus.

¶ Ex eodẽ ſenſu dr̄ ſpũs ſcũs eſſe z mitti a p̄re per filium.

EDite ét iuxta hãc itelligẽtiã dr̄ ſpũs ſcũs mitti p̄ filiũ z a p̄re eẽ p̄ filium. Uñ Hyl. ad deũ p̃em de ſpũ ſcõ z filio loquẽs i. xij. lib. de trini. ait. In ſpũ ſcõ tuo ex te profecto z p̄ eũ miſſo. Itẽ añ tpa vnigenit⁹ tuus ex te natus manet: ita q̄ ex te p̄ eũ ſpũs ſcũs tuus ẽ: qõ z ſi ſenſu nõ pcipiã tñ teneo ſciẽtia. In ſpũalib⁹. n. rebus tuis be bes ſum. Itẽ in eodẽ. Conſerua hãc ꝛo fidei mee religionẽ: vt qõ i regeneratiõis mee ſym bolo profeſſus ſuz ſemp̄ obtineã te p̃em. ſ. z filiũ tuũ vna tecũ adoꝛẽ ſpũm ſanctuz tuũ q̄ ex te p̄ vnigenitũ tuũ eſt ꝓmerear. Ecce apte di-

cit spūm scm̃ a pr̃e p filiū ⁊ mitti ⁊ esse: qō nō est itelligendū quasi a pr̃e p filiū minorē mittat̃ vel sit: ſ qz ex pr̃e ⁊ filio est ⁊ mittitur ab vtroq; sed hoc ip̃m hz filius a patre vt ab ip̃o ⁊ sit ⁊ mittat̃ spūs sanctus. Hoc ergo voluit significare Hyla. distinctionē faciēs i locutione vt ostēderet i pr̃e eē auctoritatē. Inde est ēt q veritas oñdēs pr̃em esse auctorē ꝓcessionis q̃ ꝓcedit spūs sanct⁹ a filio dixit in euāgelio. De pr̃e procedit cum de pr̃e ⁊ filio procedat spūs scūs. Vñ Augu. q̃rit si de pr̃e ⁊ filio procedit spūs scūs: cur filius dixit de pr̃e procedit? Cur putas nisi qz solet ad eū referre ēt qō ipsius ē: ⁊ de quo ⁊ ip̃e est. Sicut ait. mea doctrina nō est mea: sed eius qui misit me. Si igit̃ itelligitur eius doctrina quā ñ dixit nō suā: ſ patris: quāto magis illic itelligēdus est spūs sanctus de ip̃o procedere vbi sic ait: de pr̃e procedit vt nō diceret de me nō procedit: a quo aūt habet filius vt sit deus. Est. n. ō deo deus ab illo hz vtiq; vt ēt de illo procedat spūs sanctus. Et iō spūs sanct⁹ vt etiā de filio procedat sicut procedit de pr̃e ab ip̃o hz pr̃e. Quapp q pōt itelligere i eo qō ait filius. sicut hz pr̃ vitaz in semetipso sic dedit ⁊ filio vitā hēre i semetip̃o: nō sine vita exīti: iā filio vitā p̃em dedisse: ſ ita esī sine tpe genuisse vt vita quā pater filio gignēdo dedit: cocterna sit vite p̃is q dedit. intelligat ēt sicut hz pr̃ i semetip̃o vt de illo ꝓcedat spūs scūs: sic dedisse filio vt ⁊ de illo ꝓcedat idē spūs scūs: ⁊ vtrūq; sine tpe. Ita ergo dcm̃ est spūm scūm de patre procedere vt itelligat etiā q procedit de filio de patre eē filio. Si. n. q̃quid hz de patre hz filius: de patre hz vtiq; vt de illo procedat spūs sanctus: sed nulla ibi tēpora cogitentur que habēt prius ⁊ posteri⁹: qz ibi omnino nulla sunt.

¶ Diuisio textus.

Ostēso q spūssan. ꝓcedit a pr̃e ⁊ filio. Ingrit vtruz sit aligs ordo respcū isti⁹ ꝓcessiōis iter pr̃ez ⁊ filiū. Et diditur in tres ptes. In p̄ excludit ordinez tpis. In z̄ ordinē dignitatis vel ptātis. ibi. (Nō tractādū.) In z̄ astruit ordinē nāe. ibi (Tñ in. 15. li.) In p̄mo tria facit. Primo mouet q̃nem. Scōo ponit obiectionē heretici. ibi (Qō nitit̃) Tertio ponit solonez. ibi. (His ⁊ hꝫ qōnib⁹ ⁊c.) (Nūc tractādū) Hic excludit ordinē dignitatis vel ptātis: oñdēs q spūssan. nō pleni⁹ ꝓcedit a pr̃e q̃ a filio. Et p̄ mouet qōnē. Scōo pōit solonē. ibi. (Ad qō dicimus ⁊c.) (Tñ in. 15.) Hic astruit ordinē nāe. Et dicit in q̃ttuor ptes. fm. 4. q̃ oñdūt auctez spirationis in pr̃e. Primo p Ⓑ q dr̃ spiritussan. a pr̃e p̄ncipal'r ꝓcedere. Scōo ex Ⓑ q dr̃ ꝓp̃e ꝓcedere de ip̃o. ibi. (Ex eodē sensu) Tertio p Ⓑ q dr̃ spūssan. eē a pr̃e p filiū. ibi. (Forte iuxta hāc) Quarto p Ⓑ q i ꝓcessiōe spūssan. aliquādo solus pr̃ noiat̃. ibi. (Inde est ēt q veritas.)

¶ Questio. I.

AD itellectū hui⁹ ptis tria q̃runt̃. p an gñatio filij ꝓcedat aliq̃ mō ꝓcessionem spi. scūs. z̄ an spi. scūs p̄us vel plenius ꝓcedat a patre q̃ a filio. 3° an ꝓcedat a patre mediante filio.

¶ Utr̃ generatio sit p̄or ꝓcessiōe. I.

AD primuz sic procedit̃: vr̃ q gñatio ꝓcedat ꝓcessionē. Principiū. n. ꝓcessionis ad min⁹ nāliter ē p̄us ꝓcessiōe. p̄n̄ aūt ꝓcessiōis spūssan. ē filio⁹: q ē termin⁹ gñatōis: vt supra dcm̃ ē. q̄ gñatio ꝓcedit ꝓcessionē. ¶ Itē cū sint duo agētia i rebus creatis. ſ. nā ⁊ ꝓpositus vel volūtas. Actio nāe ꝓcedit actiōez volūtatis: qz actio volūtatis fundat̃ sup actiōez nāe. Sz gñatio filij ē a pr̃e p modū nāe. ꝓcessio spūs sci ab vtroq; p modū voluntatis. q̄ gñatio est p̄or ꝓcessiōe. ¶ P. i aīa est imago trinitatis in qua ꝓcessus noticie a mēte ꝓcedit ꝓcessuz amoris. Sed ꝓcessus noticie repūtat generationez filij. ꝓcessus amoris ꝓcessionē spiritussan. ergo vt p̄us.

Sed cōtra est qō dr̃ in lr̃a q spūssan. nō ꝓcedit i ānato filio: qō oporteret si natiuitas ꝓcessionē ꝓcederet. ¶ P. sicut se hz filio⁹ ad pr̃em in ratōe ordis: ita spūssan. ad filiū: ſ pr̃ nullo mō p̄or ē filio: vt supra oñsum ē: nec itellectu: nec dignitate: nec tpe. q̄ nec filius spū scō p̄or est. q̄ nec gñatio ꝓcessione. Qz sicut se hz filius ad spūm scūm: ita generatio ad ꝓcessionē.

Respōdeo dōz: q ſ Aug. i dīnis nō ē aligs ordo nisi ordo nāe. ordo aūt nāe ē: quo aligs ē ex alio: nō quo aligs est p̄or altero. ⁊ iō i dīnis nullo mō pōt aligd altero p̄us dici. Et rō hui⁹ ē: qz i dīnis nō pōt ꝓsiderari nisi id qō absolutū ē. ⁊ hꝫ vnū ē ⁊ idiuisibile iq̃ p̄ositas vel posteriozitas nō iueniat̃: vel id qō ad aligd dicit̃. hoz aūt q̃ ad aligd dr̃ nā ē vt sint sil'r tpe itellectū nā. ¶ Et iō dicimus q gñatio nō ē p̄or ꝓcessiōe aliquo mō q possit ad dīna referri: ſ tñ fm modū itelligēdi q est i itellectū nr̃o tñ accipiēte generatōez ⁊ ꝓcessionē in dīnis fm silitudines reptas i creaturis q̃ deficiētes sunt ad representādū gñatōez ⁊ ꝓcessionē. put sunt i dīnis.

Ad primuz q̄ dōm: q p̄n̄ fm rel'onē p̄ncipy nō ē p̄us cui⁹ ē p̄n̄ aliquo mō: ſ id qō est p̄n̄ nāl'r ē p̄us. Si aūt ille q est p̄n̄: ipsa rel'one sit qs vl' ꝓsona distincta: oīs p̄ositas remouet̃ ab eo respcū illi⁹ cuius est p̄n̄: ⁊ ita cū filio⁹: vt supra dcm̃ ē: ipsa sua rel'one sit ꝓsona distincta. nullo mō ē p̄or spū scō: ſ vez ē q pp ordinē nāe spūs scūs ē a filio. q̃uis. n. cōis spiratio ñ sit ꝓpetas ꝓsonalis filij. ē tñ ipsa ꝓsona filij. sic bonitas dīna est ipse de⁹: ⁊ p̄ma ꝓcessio cozrñdens sibi ē ꝓpetas ꝓsonalis spūs sci. ¶ Ad z̄ dōm ⁊ z̄: q rōnes ille deficiunt ex hꝫ q silitudies iuēte i creaturis nō pfecte repūtāt ea q̃ sūt in deo: ⁊ hꝫ pz in ꝓposito: qz nō iueniat̃ aliq̃ creatura q̃ ab eodē hēat q ad aligd dicat̃: ⁊ sit in se subsistens.

¶ Utr̃ spūs scūs magis ꝓcedat a pr̃e q̃ a filio. II.

AD secundus sic ꝓcedit̃: vr̃ q spiri. scūs magis ꝓcedat a pr̃e q̃ a filio. Sicut. n. dic̃ phs i libz. de cāis. ois cā p̄maria plus ē ifluēs in suū cātū q̃ cā scōaria: ſ filio⁹ ē q̃si scōa cā: pr̃ aūt q̃si p̄ p̄n̄ qō nō ē de aliq̃. q̄ spūs scūs magis ꝓcedit a pr̃e q̄ a filio. ¶ Itē phs i ꝓ posterio. pp qō vnūq̄q; ⁊ illud magis: ſ filio⁹ hoc qō est p̄n̄ spūs sci hz a pr̃e. q̄ pr̃ magis est p̄n̄ q̃ filio⁹. ¶ P. illud qō ē p̄n̄ alicui⁹ p̄ncipal'r ⁊ ꝓp̃e vr̃ eē magis ei⁹ p̄ncipiū q̃ illud qō nō ē ita: ſ sic dr̃ i lr̃a spūs scūs ꝓcedit a pr̃e p̄ncipal'r ⁊ ꝓp̃e: nō aūt dr̃ Ⓑ de filio. q̄ ⁊c. ¶ P. spūs scūs nō habz aliqd q nō hēat a pr̃e.

bz aūt aliqd qō non bz a filio. B. s. q̄ ꝓcedit a patre. ergo spiritus sanctus magis ꝓcedit a patre q̄z a filio.

Contra. ē qō dr̄ in lr̄a. ℂ P. vbi ē sūma eq̄litas nō pōt eē magis ⁊ pleni⁹: sz iter pr̄ez ⁊ filiū est sūma eq̄litas. g̃ spūs scūs ñ pt eē magl ab vno q̄z ab alio.

Respondeo dōm: q̄ spūs scūs: nec pus: nec plenius: nec magis ꝓcedit a pr̄e q̄z a filio. Et rō hui⁹ tota ē: q⁹ pr̄ ⁊ fili⁹ sunt vnū p̄ncipiuz spiri. san. ⁊ vbi ē vnitas nō pōt eē distinctio plenitudinis.

Ad primuz g̃ dōm: q̄ pr̄ q̄uis dicat̄ p̄ncipiū fily ⁊ spūscī: tñ nō pōt dici cā ꝓprie loq̄ndo. Causa. n. semp ponit diuersitatē eēntie. sic̄ pz i oībus: sz p̄ncipiū aliq̄ō a quo aliqd fluit ē cōsubale rei cui⁹ ē p̄ncipiū. sicut dicimus q̄ pūctū est p̄ncipiū linee: ⁊ coz p̄ncipiū aīalis: ⁊ fundam̄tū domus. ⁊ iō ꝓp ꝯsubalitatē pr̄ dr̄ p̄ncipiū: sz nō cā. ℂ P. cātum bz dependentiā ad cām: sed p̄ncipiū iportat oziginē q̄dā ꝑm q̄ dr̄ p̄ncipiū ex quo ici-pit aliqd. ℂ Itē q̄uis dicat̄ p̄ncipiū: nō tñ pōt dici p̄mū: q⁹ ibi nō est aliqd pus ⁊ posterius: vt dcīm est. vñ pz q̄ illa auctas nō est ad ꝓpositu: q⁹ pr̄ nec est cā: nec p̄maria respectu fily ⁊ spūs sci. si tñ in hoc nō fiat vis: adhuc pr̄ ⁊ fili⁹ respectu spiri. san. nō se bñt sicut duo p̄ncipia: sed sic̄ vnū. ⁊ iō nullus gradus iter eos iuenit̄ i spirādo spñ san ctū. ℂ Ad 2m dōm: q̄ dcīm ꝑbi vificat̄ qñ illud qō conue nit alicui ꝓpter aliqd aliud ē diuersuz i vtroq̄z: ⁊ ꝓcipue qñ vnū est causa alteri⁹ eēntiali ordie cause. tūc. n. causa-litas sua ē respectu toti⁹ spēi ⁊ nō vni⁹ idiuidui tñ: vt dic̄ Aui. sicut calo⁹ ē magis i igne q̄z in coꝛpe mixto: q⁹ ꝓpter ignē ē in coꝛpe mixto: sz q̄uis filius bēat a pr̄e hoc q̄ spi-rat spñ scīm: nihilomin⁹ tñ nō est hoc diuersuz in pr̄e ⁊ fi lio: q⁹ eādē vtutē spiratiuā quam pr̄ bz filio cōicat. ⁊ iō ꝑ illā equalr̄ pr̄ ⁊ fili⁹ spñ scīm spirāt. Et si ēt nō eēt vna nu mero: sz spē tñ: rō nō valeret. sic̄ pz in oīb⁹ vniuocis gña tionibus. nō. n. pr̄ sortis plus ifluit in filium sortis q̄z sor. ℂ Ad tertiū dōm: q̄ spiri. san. dr̄ eē p̄ncipalr̄ a pr̄e: q⁹ in pr̄e ē auctas spiratiōis: a quo ēt bz fili⁹ vtutē spiratiuā: ⁊ nō ꝓp aliquē ordinē vel gradū ꝑositatis vl posteriozita-tis pr̄is ⁊ fily. silr̄ ēt ꝓp eādez rōnē dr̄ ꝓpe ꝓcedere a pr̄e maxime cū hec ꝓpositio. a. apud grecos notet relonē ad p̄mā oziginez. Unī apud eos nō dr̄ q⁹ lacus sit a riuo: sz q⁹ est a fonte. ⁊ inde est ēt q⁹ nō ꝓcedūt q⁹ spūs scūs sit a fi lio sz a pr̄e. nihilomin⁹ tñ nō ē dōm gn ēt a filio ꝓpe ꝓce dat qui cū pr̄e est vnū p̄ncipiū spūs sci: nō aūt sic riuus ⁊ fons sunt vnū p̄ncipiū laci. ℂ Ad q̄rtū dōm: q⁹ spūs san-ct⁹ nō aliter nec alia ꝓcessione ꝓcedit a pr̄e q̄z a filio. vñ ꝓcessio spiri. san. tota ē a filio. sicut ēt tota ē a pr̄e. vñ nō sequit̄ q⁹ alia res sit i spū scō que nō sit a filio. Sz verū ē q⁹ illa ꝓcessio nō est a filio ꝑm oēm sui bitudinē: sed hoc in nullo derogat plenitudini ꝓcessionis. Accidit. n. ꝓces sioni spiri. san. q⁹ ꝑm bitudinē qua ē a filio sit a pr̄e: nō q⁹ a filio est spiri. san. sed q⁹ filius est a patre.

ℂ Utꝛ spūs scūs ꝓcedat a pr̄e mediāte filio. III.

A B tertium sic ꝓcedit̄: vr̄ q⁹ spi. san. ꝓcedat a pr̄e mediante filio. Illō. n. ꝓ qō aliqd ꝓcedit: vr̄ eē mediū i ꝓcessiōe. Sz spiri. san. ꝓcedit a pr̄e ꝑ filiū. g̃ ꝓcedit a pr̄e mediāte filio. ℂ P. Lōstat q⁹ 3m nō exit a p̄mo nisi ꝑ mediū: sz spiri. san. dr̄ eē tertia ꝑso na i trinitate. g̃ nō ꝓcedit a pr̄e q̄ ē p̄n⁹ nō de p̄n⁹ nisi me diāte filio. ℂ P. In imagine creata amoꝛ repñtat spiri. san. ⁊ noticia filiū: sz amoꝛ nō ꝓcedit a mēte nisi median te noticia. g̃ nec spiri. san. a pr̄e nisi filio mediāte.

Sed contra vr̄ q⁹ imediatius ꝓcedit a pr̄e q̄z a fi lio. Immediatū. n. dr̄ p̄n⁹ p̄ncipali⁹ q̄z mediatuz: vt pz in p̄mis ꝓpositionibus que imediate dicunt̄: sed spiri. san. ꝓcedit p̄ncipaliter a patre. ergo im mediatius ꝓcedit ab ipso q̄z a filio.

Respondeo dōm: q⁹ omne mediū aliquo mō di stinguit̄ ab his iter q̄ mediū dr̄: cuz aūt i spiratōe pr̄ ⁊ fili⁹ sint duo spirātes iquātū sunt vnū in potētia spiratiua: possumus loq de actu spiratiōis per cōparatōez ad ipsos spirātes vel ad p̄n⁹ spirādi. sic̄ virtu te cui⁹ fit spiratio. Si aūt ꝯsideremus ipm p̄n⁹. s. poten-tiā spiratiuā: cū in hoc nō distiguant̄ pr̄ ⁊ fili⁹: nō pōt dici spiratio eē a pr̄e mediāte filio. Si aūt ꝯsideremus ipsos spirātes q̄ distincti sunt. ⁊ ꝑm hoc p̄bēt suppositū spiratōi: sic est ibi mediatio ꝑm q⁹ ē ibi ordo nāe: q⁹ fili⁹ ē ex pr̄e. ⁊ spiri. san. simul a pr̄e ⁊ filio. vñ dicit' Ricardus: q⁹ gña-tio i dīnis ē a pr̄e imediate: sz ꝓcessio spiri. san. quodāmō est mediate: ⁊ quodāmō imediate. Immediate quātum ad vtutē spiratiuā: q̄ ē vna pr̄is ⁊ fily. Et itez quātuz ad ipm suppositū pr̄is qō imediate ē p̄n⁹ ꝓcessiōis: q⁹ ipse si mul ⁊ fili⁹ spirāt. Sz mediate iquātū fili⁹ q̄ spirat ē a pr̄e.

Ad primuz igit̄ dōz: q⁹ ꝑ bī qō dr̄ spñ scīm ꝓcede re a pr̄e ꝑ filiū designat̄ auctozitas i pr̄e respectu fily: q⁹ fili⁹ bz a pr̄e q⁹ spūm scīm spiret. ex bī aūt non ponit̄ mediatio aliq̄ nisi ex pte suppositoꝛ q̄ di stinguunt̄ ꝑ hoc q⁹ vnū ē ab alio rōne cui⁹ in vno ē aucto ritas respectu alterius. ℂ Ad 2m dōm: q⁹ spiri. san. vno⁹ vt dcīm est ꝓcedit pr̄e a mediante filio: sz bī nō excludit gn ēt imediate a pr̄e ꝓcedat: vt dcīm ē. ℂ Ad 3m dōm: q⁹ imago q̄ ē in aīa deficiēter repñtat trinitatē. noticia enī est oīno distincta a mēte. ⁊ iō simplr̄ amoꝛ a mēte median te noticia ꝓcedit. Sz i dīnis ꝓsonis fili⁹ nō quātū ad oīa distiguit̄ a pr̄e. ⁊ iō ꝑz aliqd nō ē ibi mediatio. ℂ Ad 4m dōm: q⁹ qñ sunt multe cāe agētes ordinate pñt duplr̄ cō siderari ꝑm q⁹ ē duo iuenire i agēte. s. ipm agens qō exer cet actōez: ⁊ vtutē ipsi⁹ q̄ ē p̄n⁹ actōis ipositio. Si igit̄ ꝯsi derent̄ cāe agētes ordinate ꝑm rōnē agētis cui⁹ ē agere. sic q̄to agēs ē posteri⁹ tāto magis ē ꝓximū ⁊ imediatuz ad actōez: ⁊ ad id qō ꝑ actiōez educit̄. si aūt ꝯsiderentur q̄tū ad vtutē q̄ est p̄n⁹ opōnis: q̄to cā est magis ꝓma: tā-to ē magis imediata: eo q⁹ agēs 2m nō agit nisi inquātuz est motū a p⁹. ⁊ ꝑm q⁹ vtus p̄mi ē in ipso. Unī opz vt sem-per resoluat̄ vtus vltimi agētis in vtutē agētis p̄mi. ver bi gra. q⁹ plāta generat plantā hoc bz vtute solis: ⁊ q⁹ sol moueat ad generatōez plāte: bz a vtute motoris sui: qui-cūq; sit ille: ⁊ ide ē q⁹ q⁹ de⁹ est agēs p̄muz: ipse imediati⁹ se bz ꝑm vtutē suā ad quālibet opationē nāe: q̄z aliquod agēs nāle. Et inde est ēt q⁹ ꝓpōnes ꝓme dicunt̄ imedia-te: q⁹ ꝓdicatū nō ꝯiūgit̄ subo ꝑ vtutē alteri⁹ cāe ꝓceden-tis. Inde ē ēt q⁹ bī ꝓpositio ꝑ. q̄ denotat cāz mediā: qñq; notat auctozitatez in recto: qñq; in obliquo. In recto vt cū dr̄. rex facit h̄ ꝑ baliuuz. tunc. n. mediatio attenditur q̄tū ad ipos opantes. In obliquo cū dr̄. ꝓposit⁹ facit h̄ ꝑ regez. Dic. n. ꝯsideraī mediatio q̄tū ad vtutem q̄ ē p̄n⁹ opatōis. Uirt⁹. n. supiozis ē q̄si mediū per qō opans sue opationi ꝯiūgit̄. In pr̄e aūt ⁊ in filio nō est accipe distinc-tionē quātū ad p̄n⁹ opatōis: q⁹ illud est idē in vtroq;. s. dīna potētia: sz solū quātū ad opantes: g̃ sunt adinuicez distincti. Et iō cū in pr̄e sit auctozitas dicit̄ pr̄ operari per filium: ⁊ nullo mō filius per patrem. Inde est etiā q⁹ ꝑm aliquē modū filius est mediuz in operatione patris: sed pater nullo modo in operatione fily.

ℂ Expositio textus.

Aut ita nato aut non nato.) Uidetur q⁹ necessariuz sit altez dare: q⁹ dif ferunt per affirmationē ⁊ negationez. Et di cendū q⁹ vtraq; ista est duplex ex eo q⁹ cū dicit̄ spiri. san. ꝓcedit a pr̄e iam nato filio: participiū pōt

designare tps ꝑteritū. Aduerbiū nunc ꝓximum añ ꝑs tps:ꝛ sic est falsa:qꝛ significaꝫ ꝙ generatio filij duratiõe ꝓcessionẽ spiri.san.ꝓcedat.ꝛ in hoc sensu negatiua est vera.si negatiue sumaꝫ:vt ferat negatio ad totum:ꝛ nõ ad participiū tm̃.Si aũt participiū designat ꝑfectionẽ natiuitatis ꝛ aduerbiū nunc eternitatis.ꝛ sic vera est:qꝛ existẽte ꝑfecta generatione filij est ab eterno ꝓcessio spiritꝰ sancti.ꝛ in hoc sensu negatiua falsa est. (Aut plenius vel magis ꝛc.)hec duo differunt vt plenius dicatur ꝓcedere ab illo a quo plura recipit:sed magis ab illo qui de maiori virtute ad eius ꝓcessionem operatur. (Principaliter procedit ꝛc.)videtur esse falsum:qꝛ si a patre ꝑncipaliꝛ.ꝫ secundario a filio.Et dõm ꝙ ꝑncipaliꝛ non dicit gradum virtutis:sed ordinẽ originis:qꝛ a patre filius habet ꝙ spiritus sanctus spiret.

¶Quare spiritus sanctus cum sit de substãtia patris nõ dicatur filius vel genitus:sed tantũ ꝓcedens. ¶Distinctio. XIII.

QUo st hꝫ ꝙsiderãdum est quãtũ a talibus ꝙles nos sumus itelligi põt cũ spũs scũs ꝓcedat de patre ꝛ sit de suba ꝑris cur nõ dicaꝫ eẽ natus:ꝫ poti9 ꝓcedere.ꝛ cur nõ dicaꝫ filiꝰ:Quare aũt spũs scũs nõ dicaꝫ vel sit natus.ꝛ iõ nõ sit filius Aug.oñdit in.xv.li.de tri.ita dicens.Si spũs scũs filiꝰ diceꝛeꝫ amboꝝ vtiqꝫ filius diceꝛeꝫ:qõ absurdissimũ ẽ. filius qppe nullus est duoꝝ nisi ꝑris ꝛ matris. Absit aũt vt iter deũ ꝑrem ꝛ deũ filiũ tale aliquid suspicemur.Absurdissime ergo filius diceretur amboꝝ.i.ꝑris ꝛ filij.amboꝝ.n.filiꝰ diceretur si eũ ambo genuissent:quod abhoꝛret oium sanoꝝ sensus:nõ ergo ab vtroqꝫ est genitus:sed ꝓcedit ab vtroqꝫ amboꝝ spũs. His verbis oñditur cur spũs scũs cuꝫ sit de ꝑre:nõ tm̃ dicaꝫ genitus vel filius.

¶Cuꝫ spiritus sanctus nõ dicatur genitus cur filius dicatur ꝓcedere.

QUm aũt spũs scũs non dicaꝫ genitꝰ:ꝫ tm̃ ꝓcedẽs.q̃ri solet cur nõ dr̃ filiꝰ tm̃ genitus:ꝫ ꝛ ꝓcedẽs sicut ipse in euãgelio Joãnis ait.Ego ex deo ꝓcessi vel exiui ꝛ veni in mundũ.Nõ ergo tm̃ spũs scũs ꝓcedit a ꝑre:ꝫ ẽt filius.Ad qõ dicimus ꝙ cũ vterqꝫ ꝓcedat a ꝑre dissimiliter tm̃.Nã spũs scũs: vt ait Augu.i.v.lib. de tri.ꝓcedit a ꝑre non qũo natus:sed qũo datus vel donũ:filius aũt ꝓcessit nascẽdo exĳt vt genitus.Ac ꝓ hoc illud eluceſcit vt põt.ſ.cur spiritus scũs ẽt non sit filius cũ ꝛ ipse a ꝑre exeat. ideo.ſ.nõ dr̃ filius:qꝛ neqꝫ natus ẽ sicut vnigenitus:neqꝫ factus vt per dei gr̃am in adoptionem nasceretur sicut nos.

¶Qõ nõ põt distingui a nobis iter generationem filij ꝛ ꝓcessionẽ spũs sancti.

INter generationẽ Ꝫo filij ꝛ ꝓcessionẽ spũs sci dũ hꝫ vinimus distiguere nõ sufficimus.Uñ Aug. maximino ꝑmissaꝫ qõnẽ refricãti.ſ. querẽti cur spũs scũs nõ diceretꝫ filiꝰ cuꝫ de ꝑris eẽt suba: rñdens sic ait.Queris a me si õ suba ꝑris est filiꝰ:de suba ꝑris ꝛ spũs scũs: cur vnꝰ filiꝰ ꝛ aliꝰ nõ sit filius.Ecce rñdeo siue capias siue nõ capias:de ꝑre est filiꝰ:õ ꝑre ẽ spũs sanctus:ꝫ ille genitus ẽ: iste ꝓcedẽs.Jõ ille filiꝰ ẽ ꝑris de quo est genitus:iste aũt spũs vtriusqꝫ: qñ de vtroqꝫ ꝓcedit:ꝫ iõ cũ de illo loqueretꝫ ait.de ꝑre ꝓcedit:qñ ꝑ ꝓcessionis eius ẽ auctoꝛ ꝙ talẽ filiũ genuit ꝛ gignẽdo ei dedit vt ẽt õ ipõ ꝓcederet spũs scũs.Nã nisi ꝓcederet ẽt de ipso nõ diceret discipulis. accipite spm̃ sanctuꝫ:eũqꝫ insufflando daret:vt a se quoqꝫ ꝓcedere significãs apte dñderet flãdo qõ spirãdo dabat occulte:qꝛ ergo si nasceretꝫ nõ tm̃ de patre nec tm̃ de filio:ꝫ de ambobus vtiqꝫ nasceretꝫ sine dubio filiꝰ diceretꝫ amboꝝ. Ac ꝓ hoc qꝛ filiꝰ amboꝝ nullo mõ eẽt nõ opoꝛtuit nasci eũ de ambobus.amboꝝ est ergo spiritus ꝓcedendo de ambobus.

¶Hic dicit ꝙ nõ valet iter duo illa distingui.

QUid aũt iter nasci ꝛ ꝓcedere iterſit. de illa excellẽtissima nã loquẽs explicare ꝙs põt:Nõ.n.omne qõ ꝓcedit nascit:q̃uis oẽ ꝓcedat qõ nascit.sic nõ omne qõ bipes est hõ est:quãtis bipes sit ois ꝙ hõ est: hoc scio.distiguere aũt iter illã generatiõeꝫ ꝛ hãc ꝓcessionẽ nescio:nõ valeo:nõ sufficio. Ac ꝓ hoc:qꝛ illa ꝛ ista est ineffabilis. sicut ꝓpha de filio loquẽs ait.Gñatõeꝫ eiꝰ ꝙs enarrabit:ita de spũ scõ verissime dr̃. ꝓcessionẽ eiꝰ ꝙs enarrabit:Satis sit ergo nobis:qꝛ ñ est a seipso filiꝰ:ꝫ ab ipõ de quo natꝰ est nõ est a seipo spũs scũs:ꝫ ab illo de quo ꝓcedit:ꝛ qꝛ de vtroqꝫ ꝓcedit sicut iã ostendimus.De spũ scõ qũo ipse de deo sit:nec tm̃ ipse filius sit:qm̃ ꝓcedẽdo nõ nascẽdo legiꝫ esse de deo:iam superius quãtum visum est dispurauimus.

¶An spũs scũs debeat dici ingenitus.

NUnc ꝙsiderãdũ ẽ cũ spũs scũs no sit genitus.vtrũ debeat dici igenitus. Ad qõ dicimus spũm scũm nec genitũ:nec igenitũ debere dici.Unde Aug.ad Oꝛosiũ ait spũm scũz:nec genitũ:nec igenitũ fides certa declarat:qꝛ si diꝛerimus igenitum duos ꝑres affirmare videbimur.si aũt genitũ duos filios credere culpamur.Sicut.n.solus filiꝰ dr̃ genitꝰ:ita ꝛ solus

pater dr̃ igenit⁹:eo q ab alio nō sit. Vñ Aug. in .xv. li. de trī. Pater ingt solus nō ē de alio. tō solus appellat̃ igenitus:nō qdē i scripturis: ꝫ in ꝯsuetudie disputātiū: ⁊ de re tāta ꝑmonē qualē valuerit ꝓferētiū. Fili⁹ aūt de ꝑe natus est:⁊ spūs scūs de ꝑe ꝑncipaliter ⁊ cōiter de vtroq; ꝓcedit. Jōq; cū spm̃ scm̃ genituz nō dicamus:dicere tm̃ nō audemus igenitū ne i hoc vocabulo vel duos patres in illa trinitate: vel duos q nō sint de alio q spiaz suspicetur. Ecce bis verbis apte ostēdit spiri.san. nec genituz: nec igenitum debere dici.

¶ Q Hieronymus dicit spūssan. igenituz: qō videt̃ ꝓdictis aduersari.

Hieronymus tm̃ i regulis diffōnū cōtra hereticos spiri.san. dicit igenituz bis ꝟbis. Spūs san. pr̃ nō ē:ꝫ igenitus atq; ifect⁹. pr̃ nō ē:q ꝑris ē ⁊ i ꝑe ē. ꝓcessionē hz ex ꝑe ⁊ nō natiuitatē. Fili⁹ nō est: q genit⁹ nō ē. Ecce bis ꝟbis dr̃ spi.san. eē igenitus qō vr̃ aduersari ꝑmissis ꝟbis Augusti.

¶ Determinatio ꝑm diuersas acceptōes.

Sed vt istā q̄ vr̃ repugnātiā ꝺ medio abigamus. dicimus q Hiero. alr ac cepit nomē igeniti. ⁊ alr Augu. Accepit.n. Aug. igenitū q vl qō ab alio nō ē. ⁊ ꝑm hoc de solo ꝑe dr̃. Hiero. ꝟo igenituz dicit nō genitū. ⁊ ꝑm hoc de spiritu scō pōt dici cū spiritus sanctus non sit genitus.

¶ Ex bis ꝟbis Hiero. oñdit ex quo sensu dixerit spm̃ scm̃ igenitum.

Quod aūt Hiero. ita accepit oñdit ex ꝟbis suis qb⁹ i eodē tractatu vtit faciēs talē diuisionē. Q ē qō ē aut igēitū ē: aut genitū: aut fcm̃. Est g̃ qō nec natū ē:nec factū. ⁊ ē qō natū ē ⁊ factū nō ē:⁊ ē qō nec natū ē nec fcm̃ ē. ⁊ ē qō factū ē ⁊ natuz nō ē. ⁊ ē qō factuz ē ⁊ natū ē ⁊ renatuz ē. ⁊ est qō factuz ē ⁊ natū ē ⁊ renatū nō ē. Hūc ꝓpositoꝝ singulis reb⁹ subsistētiā destinem⁹. Q ō g̃ nec natuz nec fcm̃ ē pr̃ ē. nō.n. ab aliquo ē: qō aūt natuz ē ⁊ fcm̃ nō est:fili⁹ ē:q a ꝑe genit⁹ ē: nō fact⁹ est:qō itez nec natū nec factuz ē spiri. san. ē:q a ꝑe ꝓcedit:qō ēt factuz ē ⁊ natuz nō est celuz ⁊ terra ⁊ cetera q̄ sunt isensibilia: qō aūt fcm̃ ⁊ natuz ⁊ renatuz ē hō ē:qō ꝟo factū est ⁊ natū ē ⁊ renatū nō ē aialia sunt. Ecce bis ꝟbis oñdit Hiero. se igenitum accipe nō genitum. alr.n. nō esset ꝑmissa diuisio ꝟa. s. oē qō est aut igenitum aut genitum aut factum est. atq; in diuisionis hui⁹ ꝓsecutiōe in assignatione ingeniti ybiq; ponit non natum.

¶ Diuisio textus.

Postquā determiauit de ꝓcessiōe eterna spiri.san. q̄tū ad modus ⁊ ꝑn̄⁹:h̄ determiat de ipsa ꝑ ꝟpatōez ad generatōz. Et dīdit̃ i ptes duas. In p̄⁹ ingrit vtz spi.san. ꝓcedens possit dici genit⁹ vt fili⁹. In z⁹ vtz possit dici igenit⁹. ibi. (Nūc ꝯsiderādū.) Prima in duas. Prio oñdit q spiri.san. ꝓcedēs nō pōt dici fili⁹. Scō ingrit dr̃iam gñatōis fily ⁊ ꝓcessiōis spiri.san. ibi. (Inter gñatōez vo) Circa p̄mū duo facit. Primo ingrit vtz spiri.san. possit dici genit⁹. Scō cū nō dicat̃ genit⁹: ꝫ ꝓcedēs:q̄re fili⁹ nō tm̃ dr̃ genit⁹:ꝫ ēt ꝓcedēs. ibi. (Cū aūt spiri.san.) Utraq; ps dīdit̃ i qōne ⁊ rnsionē. (Inter gñatōez ⁊c.) Dic ingrit dr̃iaz gñatōis ⁊ ꝓcessiōis. Et circa hoc duo facit. Primo determiat qōnē quātū ad id q scire possumus. s. q spiri.san. ꝓcedit ⁊ nō gignit̃. fili⁹ aūt ꝓcedit ⁊ gignit̃. Scō q̄tū ad id qō ꝑfecte scire ñ possimus: q̄liter. s. differunt ꝓcessio ⁊ gñatio: q cū vtrūq; sit ineffabile. vtriusq; modū plene ꝯprehēdere nō valemus. ibi. (Quid aūt iter nasci ⁊c.) (Nūc cōsiderāduz.) Dic oñdit q spiri.san. sicut nec genit⁹: ita nec igenit⁹ dici dz. Et p̄ oñdit vitatē. Scō remouet obiectōez. ibi. (Hieronymus tm̃) ybi tria facit. Prio iducit ꝛrictatē. Scō ponit solonē. ibi (Sz vt ista) Tertio ponit solonis ꝯfirmationē. ibi. (Q aūt Hieron. ⁊c.) ¶ Questio. I.

Ad itelligentiā hui⁹ partis q̄ttuoꝝ q̄runt̃. Primo vtz in deo sit aliq; ꝓcessio. Scō si est vtz sit vna tm̃ vl plures. Tertio q̄liter due ꝓcessiōes nominari debeant. Quarto. si spiri.san. q ꝓcedit nō dicat̃ genitus: vtruz debet dici ingenitus.

¶ Utz ꝓcessio sit in deo. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr̃ q i deo nō sit ꝓcessio. Processio enī dicit motū quēdā ꝓcessiuū. ois aūt mot⁹ idigētie ⁊ impfectiōis ē. ⁊ deo nō ꝯpetit. g̃ i deo nō est ꝓcessio. ¶ Itē ꝓcessio dicit exitū vni⁹ ab alio. exitus aūt ē p distātiā exeūtis ab eo ex quo exit: cū igit̃ i diuinis psonis sit omnino idistātia: vr̃ q ibi nō sit ꝓcessio. ¶ P. ois ꝓcessio ē ab aliquo in aligd: ꝫ dīne psone cum sint per se subsistētes: nō sunt ab aliquo in aliquid. ergo videt̃ q nō conueniat eis procedere.

Contra. Jo. iꝭ. cū venerit paclitus quē ego mittā a ꝑre spiū ve. q a ꝑre proce. g̃ ⁊c. ¶ P. in aia est imago trinitatis: ꝫ i aīa iuenit̃ noticia ꝓcedere a mēte:⁊ amor ab vtroq;: vr̃ g̃ q sit ꝓcessio ēt i dīnis psonis.

Respōdeo dōz: q ꝓcessio dr̃ dupl̄r. Uno mō dīc motū localē: q ꝑ ꝑe est mot⁹ aialis motu ꝓgressiuo:⁊ talis ꝓcessio nō pōt eē i diuinis nisi metaphorice loquēdo. ꝑm silitudinē. n. talis ꝓcessiōis dr̃ dīna sapia vel bonitas ꝓcedere i creaturas: ꝑm q silitudinez suā gradatim efficit in illis: ꝑm quē modū q̄dā deo alys similioza sunt. Alio⁹ dr̃ ꝓcessio eductio ꝑncipiati a suo ꝑncipio:⁊ cum in diuinis personis vna sit ab alia. sicut a ꝑncipio ꝑ modum istū ꝓꝑie est ꝓcessio in dīnis.

Ad primuz g̃ dōz: q i creaturis q̄libz ꝓcessio ē p aliquē motū vl mutatōez: q nec aliqd localr̃ ꝓcedit nisi ꝑ motū. Nec aliqd a cā sua egredit̃ nisi aliq̄ mutatiōe ꝓtigēte circa ipz a quo egredit̃: ſi sit ō essentia ei⁹: vel saltē circa id qō egredit̃. In dīnis aūt est ꝛrigo vni⁹ psone ab alia sine aliq̄ mutatōe: vt supra ō generatōe dcm̃ ē: cū nihil ꝓdicet̃ de deo ꝑm id qō ipfectionis ē i ipso. ¶ Ad z⁹ dōz: q q̄uis i dīnis psonis nō sit distātia ꝑm locū: neq; ꝑm eētiā: est tm̃ distinctio i psonis ꝫ ꝓꝑietates psonales:⁊ h̄ sufficit ad rōnē ꝓcessiōis. ¶ Ad

3m:q3 ꝓcessio localis est in aliqd.sicut in terminuz motꝰ: sed quod procedit a causa nō opz q3 in alterum ꝓcedat: ⁊ sic sumitur processio in diuinis.

¶ Utꝝ ꝓcessio diuina sit tm̄ vna. II.

Ad secunduz sic ꝓcedit:vr̄ q3 ī diuinis vna tm̄ sit processio.Sicut.n.pr̄nitas notat ꝑpetatē ozigis:vt a quo ē aligs:ita ꝓcessio vt q est ab alio:sz sm̄ pza dcm̄ ē:q3 ī dinis nō pōt eē nisi vna pr̄nitas.g̊ nec nisi vna ꝓcessio.¶ P.ī oīb9 bm̄tib9 vnā nām in spē:nō ē nisi vn9 modus quo nā illa cōicaī.vn̄ ēt dicit Lom.s.phy.q3 mures g gn̄anī ex putrefactōe terre: ⁊ g gn̄ant ex semie nō sunt eiusdē spēi.Sz p ꝓcessionez ꝑsonaꝝ cōicaī nā diuīa q̄ ē vna tm̄ nō solū ī spē:sz ēt ī numero.g̊ nō ē nisi vn9 modus ꝓcessiōis in dinis.¶ P.opōnes vel actus distinguunt adiuicē penes termios ⁊ penes p̄ncipia.Sz ꝓcessio ī dinis ē semp ab codē p̄n9:qz ois ꝓcessio est vtute nature ipsi9 ꝓducētis.est ēt ad eūdē terminū p ꝓcessionez acceptū:qz in ꝓcessiōe dina semp accipit dina nā.g̊ vr̄ q3 nō sit nisi vna ꝓcessio ī dinis.¶ P.si sūt due ꝓcessiōes: aut dr̄iam bēbunt ex pte ēntie:aut ex pte rel'onū:cū nō sint pl'a in dinis:sz ex pte ēntie nō iuenit diuersitas nisi rōnis sm̄ pl'alitatē attributoꝝ.diuersitas aūt rōnis non cāt pl'alitatē realē:q̄lē opz eē ꝓcessionz duaꝝ:sm̄ quas due ꝑsone real'r distincte ꝓcedūt. g̊ ex parte essentie nō pōt sumi realis diuersitas ꝓcessionū.simil'r nec ex parte rel'onū.rel'ones.n.sm̄ rōnem itelligēdi cōsequunt ꝓcessiones.co.n.filius ē:qz a pr̄e ꝓcedit. g̊ videt q3 nullo mō possiunt esse ꝓcessiones plures in diuinis.

Contra. sm̄ vnā ꝓcessionē est vn9 tm̄ ꝓcedēs:sz in dinis sunt due ꝑsone ꝓcedētes.s.fili9 ⁊ spi. sanct9.vt hēt̄ ī lr̄a.g̊ vr̄ q3 opz eē duas ꝓcessiones.

Respondeo dom̄:q3 qdā dicunt q3 iste due ꝓcessiōes real'r distinguunt:nec oz q̄rere quo distinguant:qz sunt p̄ma distinguētia ꝑsonas.sic nec q̄rimus quo distinguunt rōnale ⁊ irrōnale.¶ Sz B nō vr̄ ꝓueniēs:qz gn̄atio ⁊ ꝓcessio nullā hūt oppōnez adiuicē:oīs aūt distinctio formalis est ex aliquā oppōnē. Et ꝓterea ꝓcessio ⁊ generatio significant per modū operationū.hoc aūt nō cōuenit vt p opatōes vel motꝰ distinguant opantia vel opata:sz magis ecōuerso. Qz actiōes differūt specie sm̄ formas agētiū:vt calefacere ⁊ infrigidare:⁊ motꝰ sm̄ terminos.¶ Et iō alij dicunt: q3 dr̄ia sumit ex hoc q3 generatio est ꝓcessio nāe:⁊ ꝓcessio spiri.sci est ꝓcessio volūtatis.¶ Sz hoc ēt nō cōpetit: qz voluntas ⁊ nā in dinis solū rōne distiguunt. vn̄ talis distinctio realis distinctōis rō esse nōpōt:qz p̄ncipiū nō est debiliꝰ p̄ncipiato.Et ꝓterea sm̄ hoc ꝓcessio itellecꝰ sm̄ quaz dr̄ vbū eēt alia a ꝓcessiōe nāe sm̄ quā dicit filius.¶ Et ideo dom̄:q3 in dinis nō pōt eē aliq realis distictio ⁊ pluralitas:nisi sm̄ rel'ones ozigis.Et ideo sm̄ hoc nos oz inuestigare pluralitatē ꝓcedētiū ⁊ ꝓcessionū. Dico igit̄ sz hoc q3 ē in dinis aliq ꝓcessio sm̄ quaz vna ꝑsona ꝓcedit ab vna:⁊ hec est ꝓcessio gn̄atiōis: sm̄ quā fili9 est a pr̄e.⁊ iō dr̄ esse a pr̄e.⁊ iō p modum dr̄ esse nāe vel itellectus. ꝓcedit.n.vt fili9 ⁊ vt vbū:qz in vtroq3 mō istaruz ꝓcessionū.s.nāe ⁊ itellectus est vn9 ab vno ꝓcessio.¶ Itē ē aliqua ꝓcessio in dinis q̄ est simul a duobus.s. ab eo q ꝓcedit:⁊ ab eo a quo ꝓcedit.⁊ hec distinguit a p̄ma sm̄ ozigi nem:qz ista scōa ꝓcessio est a ꝓcedēte sm̄ ꝓcessionē ꝓdictā que est p modū nāe.⁊ ide ē q3 ista ꝓcessio dr̄ per modum volūtatis esse:qz p ꝯsensuz ex duob9 volētibus pōt vn9 amor ꝓcedere.⁊ sm̄ istos modos diuersos ozigis ꝓducunt pl'es ꝑsone rel'one ozigis distincte.s.fili9 g ē a pr̄e:⁊ spi.scūs g ē ab vtroq3.Vn̄ ꝓcedo q3 nisi spi.scūs eēt a filio:nō eēt assignare distictōez realē ī ter filiū ⁊ spi.scz.

Ad primuz g̊ dom̄:q3 pr̄nitas dicit modū determinatū ozigis: g ylteri9 nō pōt multiplicari sm̄ diuersaz rōnē ozigis:sed tm̄ sm̄ mām: vt diuersificet in numero:sz ꝓcessio dicit oziginé in cōi:⁊ pōt sm̄ duos modos ozigis determiari.s.q3 sit ꝓcessio vnius ab vno nō ꝓcedēte:⁊ q3 sit ꝓcessio ēt a ꝓcedente. plures modi nō pñt inueniri q distinguant ex rōne ozigis.⁊ iō nō pñt esse plures ꝓcessiones in dininis q̄z due.Si.n.acciperetur ꝓcessio ab vno ꝓcedente vel pluribus:nō eēt dr̄ntia nisi sm̄ vnū ⁊ plura: q̄ dr̄ia nullo mō ad ozigineꝫ ptinet.sicut si diuideret gressibile nō p bipes ⁊ q̄drupes: sed p albū ⁊ nigruz.¶ Ad 2m dom̄:q3 in nā creata est duplex cōicatio. vna q̄ est p modū nāe.⁊ alia q̄ est p modum amoris:nō aūt in vtraq3 cōicationū cōicaī nā: sz tm̄ ī ea q̄ est p modū nāe.ex impfectione aūt volūtatis create ē q3 nō pōt cōicari p eā nā:qz illud qō ꝓcedit p modum volūtatis.s.amor:nō est hypostasis p se subsistēs.sicut in dininis.⁊ iō ex pfectione dine nāe est q3 cōicet non tm̄ per actū nāe g est gn̄atio:sed per actū volūtatis:g est consensus amoris.¶ Ad 3m dom̄:q3 distinguunt ꝓcessiones in dinis ⁊ penes p̄nm ⁊ penes finē. Ut.n.supius dcm̄ ē:quāuis nā dina sit p̄nm gn̄atiōis in pr̄e:nō tm̄ absolute sub ratione nāe:sed sub rōne pr̄nitatis. Et simil'r a nā diuīa inquātum est nā:q̄ acgrit in filio p generationē: nō hz filiꝰ q3 sit filiꝰ: sed ab eo q3 nā in filio sm̄ rem est ipsa filiatio: ⁊ ita pz q3 ipse rel'ones se hūt aliquo mō vt p̄nm ⁊ vt terminus ad ipsas ꝓcessiones.¶ Ad 4.m dōz:q3 cū sm̄ processiones distinguant ꝑsone que realiter pl'es sunt:nō potest dici q3 ꝓcessiones re nō differūt: sz rōne tm̄.nihil.n. causat distinctionem maiorem formaliter loquendo q̄z sit distinctio qua distinguunt ipsa adiuicē:sed sicut ꝑpetates ꝑsonales sm̄ q3 comparant ad essentiā sunt idē re: qz sunt diuina essentia: a qua tm̄ rōne differūt:sm̄ aūt q3 ad aligd dicunt sunt sm̄ rez plures.⁊ ita etiā de ꝓcessionibus:qz sm̄ q3 comparant ad nāz vt p̄nm vel terminus: nō distinguunt nisi rōne:sm̄ q3 dr̄ in deo volūtas ⁊ nā ratiōe differre: sed qz cōparant ēt ad ꝓprietates relatiuas sicut ad p̄nm vel terminū:vt dcm̄ est:iō ex hoc ēt hūt realē dr̄ntiam.¶ Oz g̊ obycit̄:q3 rel'ones ꝯsequunt ꝓcessiones.vn̄ magis videt q3 ꝓcessiōes diuerse causent diuersitatē rel'onū q̄z ecōuerso:vel ad min9 erit ibi circulatio.¶ Dom̄ q3 relatio in dinis nō tm̄ hz q3 sit relatio: sed ēt q3 sit ꝑsonalis.i.cōstituēs personā.⁊ ex hoc hz q̄si actum dr̄ie ꝯstitutiue ⁊ formę ꝓprie ipsius ꝑsone:cui9 est operatio generatiōis vel spiratiōis.⁊ ideo nō est ꝯueniens q3 sm̄ relatiōis rōnem relationes cōsequunt ipsas ꝓcessiōes:⁊ recipiant dr̄iam ab eis.sm̄ aūt q3 sunt formę ꝓprie ipsaꝝ ꝑsonaꝝ causent dr̄iam ꝓcessionum.

¶ Utꝝ ꝓcessio spūs sci ꝺbeat dici ꝓcessio vl' gnō. III.

Ad tertium sic ꝓcedit:vr̄ q3 ꝓcessio spi.sci.nō dz noīari processio:sz gn̄atio.Si.n.nō sit gn̄atio. tūc ꝺ generationē dīdit:sed nullū cōe diuidit cōtra ꝓprium:cū igit̄ ꝓcessio sit cōmunis generationi ⁊ ꝓcessioni spūs sci: vr̄ q3 ꝓcessio spiri. sci nō debeat noīari ꝓcessio.¶ P.sicut generatio filij dicit spālē modū oziginis:ita ⁊ ꝓcessio spiri. sci.al's nō esset ꝑpetas cōstitutiua persone:vt ꝑus dcm̄ est:sed processio nō dicit aliquē spālem modū oziginis: vt dcm̄ est. g̊ modus ozigis spūs sci non dz per ꝓcessionē nominari.¶ P.sicut fili9 accipit totā naturā ⁊ subaz pr̄is: ita ⁊ spi. scūs: sed illa ꝓcessio ꝼz quā aliquis accipit naturā eius a quo ꝓcedit:dr̄ generatio:ēt in iferioribus:vt pz īducēdo in singulis.g̊ videt q3 ꝓcessio spiri.sancti dz dici gn̄atio.

¶ P. Dama. dicit diffiniēs generationē sic. Generatio est diuīe nature opus exīs vt vsionē qō gīatur nō susciat: ⁊ vt neq; deus p̄or: neq; posterior sit. Sz ꝓcessio spi. san. est op' dine nāe ⁊c. ḡ vr̄ q̄ sit gīatio. Qr aūt sit opus diuīe nāe ⁊ nō volūtatis. ꝓbaī per Dyl. q̄ dicit q̄ oībus creaturis subaz volūtas attulit: sed filio natura dedit: sz spiri. san. nō est creatura: ⁊ ita nō habet substātiaz per voluntatem: sed per naturam patris.

Contra. Quicqd ꝓcedit per modū generatōis procedit vt genitū: p̄cipue ī rebus viuētibus: sed spiri. san. nō ꝓcedit vt genit'. alʒ eēnt duo filij ī trinitate: qō nō pōt eē. ḡ ꝓcessio spiri. san. nō dz dici gīatio.

Respondeo dōm: q̄ in diuinis est accipe cōmune ⁊ ꝓpriuz: quāuis nō sit accipere vle ⁊ particulare. Ad hoc. n. q̄ sit vle ⁊ particulare exigitur aliqua diuersitas realis: vt supra deīn est. quiditatis cōicabilis ⁊ esse qō ꝓpriū est. Et talis diuersitas non pōt esse in dīnis: sed est ibi accipe cōmune ⁊ ꝓpriū duplr. s. secundū rē: ⁊ fm rōnem. Scōm rem sicut dicimus eēntiā esse cōem tribus psonis ⁊ vnāquāq; personā distingui p id qō sibi est ꝓpriū. Scōm rōnem aūt. sicut qñ ītellectus noster in diuinis accipit aliqd: ⁊ quātuz ad rōnem cōem vel indeterminatā: ⁊ quātum ad rōnem determinataz ⁊ ꝓpriā: qr vtrūq; ad dignitatez pertinet. ⁊ rō generis ⁊ ratio differētie. Sicut in diuinis est ratio cognitōis q̄ communis est: ⁊ rō sciētie que ꝓpria est ⁊ determinata: nec tamē vnū est gen' alteri' fm q̄ in deo sunt. Ita dico q̄ ꝓcessio dicī fm rōnem cōmunē originis. generatio aūt secundū determinatā originis rōnez. Unde se habēt sicut cōmune ⁊ ꝓpriuz: nō tamē sicut genus ⁊ spēs.

Ad primuz ergo dōm: q̄ ꝓcessio fm q̄ sumī in cōmuni rōne: nō cōdiuidī generatio ni: sed ꝑt sumī fm determinatū modū ꝓcessiōis: q spi. scō cōpetit. ¶ Ad 2m dōm: q̄ frequēter īuenimus q̄ aliq̄ ꝓpriū denoīaī nomine cōi. sicut omne cōuertibile dicit ꝓpriū siue significet qd est res siue nō: sed tñ hoc nomen sibi spāliter retinet illud cōuertibile qō subaz nō significat: qr nō addit aligd nobilitatis quo noīari possit. Non aūt sic dicimus in ꝓposito. non. n. origo spiri. sci nominaī cōi noīe: qr nihil addit fm rōnem. i. cōem: vel minus q̄z generatio filij: cū spūs scūs filio sit eq̄lis ī dignitate. ¶ Sed hȝ assignantur tres rōnes. Prima est: qr spir. scūs maxīe accedit ad ꝓcessionē. nō. n. tñ ipse ꝓcedit sicut ⁊ filī': sz a ꝓcedēte ꝓcedit: qō filio nō cōpetit. ¶ Secunda est: qr cū ꝓcessio dicaī duplr. s. fm motū localē: ⁊ fm exitū causati a causa: vterq; modus aliquo mō cōpetit origini spir. sci. Inquātū. n. ꝓcedit vt psona distincta. sic sua processio hz similitudinē ad exitū causati a causa. Inquātū aūt ꝓcedit vt amor qui tēdit in alterū nō sicut in recipiēs: sed sicut in obm: hz similitudinē cuz ꝓcessiōe locali: que est ex aliquo ī aligd. Pater. n. amat filiū amore: q est spi. scūs. Filio aūt nō cōpetit ꝓcessio nisi fz vnū modū. s. exitū a causa. ¶ Tertia ratio. ⁊ credo q̄ melior est: qr in rebus creatis īuenimus aligd in se subsistens p cedere p modū nature: ⁊ hoc dicimus generari. vñ fz hȝ potuimus ꝓcessionē filij ꝓpio nomie nominare. s. generationis nomie. Sz nō īuenimus aligd in creaturis p se subsistēs ꝓcedere p modū amoris. sicut spūs scūs procedit. Et iō istā ꝓcessionē nō potuimus nominare nomine ꝓpio: sz tñ cōi. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ꝓcessio amoris inquātum hȝ nō hz q̄ per ipsam natura aliq̄ cōicet: sed hoc hz īquātum est ī diuinis: vbi nō pōt esse aligd impfectū. Et ideo spiri. scūs fm rōnez ꝓcessiōis cōiter loquēdo nō hz q̄ cōicet sibi natura. ⁊ ideo talis ꝓcessio nō pōt dici generatio fm suā ꝓpriā rōnem. Ex ipsa. n. rōne generatōis est q̄ natura genito cōicet. q̄uis. n. diuersitas rōnis nō sufficiat ad realē ꝓcessionū dīam. sufficit tñ ad differētē nominatōez. ¶ Ad 4m dōm: q̄ natura nō est p̄ncipiū ꝓcessionis spiri. scī sub ratōe nature: sz sub rōne voluntatis a qua ꝓcedit amor. ⁊ iō sua ꝓcessio nō dī natiuitas: cū natiuitas a nā dicaī. Nec tñ ex hoc segī q̄ spir. scūs sit creatura. Uolūtas. n. comparaī vt p̄n' ad ipa p̄ncipiata: ⁊ sic comparaī ad creaturas. Uel ad ipsam rōnē p̄ncipiādi: ⁊ sic comparaī ad amorem q est spiri. scūs sicut ītellectus ad artem: vt superius dictum est.

¶ Utr̄ spūs scūs debeat dici īgenitus. IIII.

Ad quartū sic ꝓcedī': videī q̄ spiri. scūs debz dici īgenit'. Et p̄mo p auctoritatē Dierony. in lra. ¶ P. terminus ifinit' cōuertī cū negatiōe suppositā exīs ī subi. sicut nō hō nō est hō. q cgd. n. est ⁊ nō est hō: est nō homo: sz īgenitus est terminus ifinit'. ḡ cū spir. scūs sit ⁊ nō sit genitus: vr̄ q̄ sit īgenitus. ¶ P. īgenitū aut dicit relōnē aut absolutū: sed nō dicit relōnē notionalē: qr tūc nō posset dici essentia ingenita. ḡ videī q̄ sit de absolutis: ⁊ ita videī cōuenire spiri. sancto.

Sed ī contrariū est: qō dr̄ in lra: q̄ solus p̄r ingenitus est. ḡ nō spiri. scūs.

Respondeo dōz: q̄ ī dīnis ꝓpe loquēdo nihil potest dici ꝑtiue: qr ad rōnē ꝑtōis exigiī q̄ aligd sit aptū natuz hēre qō nō hz. hoc aūt deo cōpetere nō pōt. Uñ opz q̄ īgenit' sumaī negatiue ⁊ nō ꝑtiue. Sz negatio q̄dā negat ī gīe determinato. ⁊ hec hz aligd silē ꝑtiōi iquātū ponit aliqō determinatū genus. Est ēt q̄dā negatio extra gen': ⁊ hec ē absoluta negatio: qr nullū gen' determiat. ¶ Dico ḡ q̄ īgenit' si dicat negatōez extra gen'. tūc ꝛuenit omni ei q̄ ē ⁊ q̄ nō ē ab alio p gīationem siue sit ab aliquo alio siue nō: ⁊ siue sit creatū siue īcreatū. Et fm hoc possumus dicere p̄ez īgenitū ⁊ spūm scūm ⁊ eēntiā dīnā ⁊ p̄mas creaturas q̄ nō exierunt ī eē p gīatōez. Si aūt sit negatio ī gīe. hoc pōt esse duplr fm q̄ ī dīnis accipiī. Uel in gīe dine nāe: ⁊ sic adhuc ꝛuenit p̄ri spūi scō: ⁊ eēntie. Uel ī gīe p̄ncipy ī nā diuina ⁊ sic nō ꝛuenit nisi p̄ri. ⁊ tūc erit notio p̄ris. Principiū. n. aliqō pōt īnotescere. Aut fm q̄ aligd ē ab illo. ⁊ sic p̄r īnotescit p gīatiōez ⁊ spiratiōez actiuā: aut fm q̄ nō ē ab alio. ⁊ sic est notio patris ingenitus.

Ad primuz ḡ dōm: q̄ Diero. accipit īgenitū. i. nō genitū: fm q̄ negatio ē extra gen' vl' in gīe diuīe nature ⁊ nō in gīe p̄incipy. ¶ Ad 2m dōm: q̄ negatio termini ifiniti nō ē negatio ī aliquo gīe determinato: sed tñ ī gīe entis. ⁊ iō pōt dici de omni ente cui nō ꝛuenit affirmatio: sz negatio q̄ negat ī aliquo gīe determinato nō pōt dici extra illud gen'. ¶ Ad 3m dōm: q̄ īgenit' fm q̄ ꝛuenit tñ p̄ri dicit notiōez p̄ris: ⁊ sic nō cōuenit essentie: fm aūt q̄ cōuenit essentie ⁊ spūi scō nō dicit aliquā notionē: nec etiā aligd de absolutis: qr sic etiā cōueniret filio: sed remouet notionē quādā. s. generationem passiuam. ¶ Expositio textus.

Absit autē vt iter deum ⁊c.) Sic enīz ꝓcessio spiri. scī. materialiter videī: qr p̄r se habz ad geneatōez vt p̄ncipiū actiuū: mater aūt vt materiale: qr materiā ministrat. (Nescio.). s. p ārtē acgsitaz. (Nō valeo.) per naturalē virtutē vel īdustriā. (Nō sufficio.) per defectum vsus vel exercity. (Omne qō ē aut ingenitum ⁊c.) Sciendum est q̄ istius diuisionis membra variantur materiali multiplicatione ⁊ nō formali. ⁊ ideo vnū membr̄ bis repetitur: inquātum duobus conuenit. s. patri ⁊ spiritui sancto.

¶ Qđ gemina est processio spiritus sancti.

¶ Distinctio. XIIII.

PRetereа diligēter ānotādū est q̄ gemina est ꝓcessio spūs sci: eterna .vz. q̄ ineffabilis est: q̄ a pr̄e ⁊ filio eternal'r ⁊ sine tpe ꝓcessit. ⁊ tpalis q̄ a pr̄e ⁊ filio ad scificādā creaturā ꝓcedit. ⁊ sicut ab eterno cōiter ac siml' ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio: ita ⁊ i tpe cōiter ⁊ sil' ab vtroq̄ ꝓcedit ad creaturā nō diuisim a pr̄e in filiū ⁊ in filio ad creaturā. Vñ Augu. in. xv. lib. de tri. ait. Spūs scūs nō de pr̄e ꝓcedit in filiuꝫ ⁊ de filio procedit ad scificādā creaturā: ꝫ siml' de vtroq̄ ꝓcedit: q̄uis hoc filio pr̄ dederit: vt sicut de se ita etiaꝫ de illo procedat.

¶ De tpali processione specialiter agitur.

DE tpali aūt ꝓcessione Beda in homelia dñice prime post ascēsionem ita loq̄t. Cuꝫ gr̄a spūs sci dat̄ boib⁹ ꝓfecto mittit̄ spūs a pr̄e: mittit̄ ⁊ a filio: procedit a pr̄e: ꝓcedit ⁊ a filio: ⁊ eius missio ē ipsa processio. Dis ꝟbis oñdit apte donationē gr̄e spūs sci dici ꝓcessionē vel missionez eiusdē: ꝫ cū donatio siue datio nō sit nisi tēporalis: ꝓstat q̄ ⁊ h̄ ꝓcessio siue missio tpalis ē. Hāc quoq̄ tpalē spūs sci processionē Augu. i xv. lib. de tri. insinuat dicēs spm̄ scm̄ processisse a xp̄o q̄n̄ post resurrectionē insufflauit in discipulos bis ꝟbis. Cum resurrexisset xp̄s a mortuis ⁊ apparuissꝫ discipulis insufflauit ⁊ ait. accipite spūꝫ scm̄: vt eū ēt de se procedere oñderet: ⁊ ipse est xp̄us q̄ de illo exibat: vt legitur i euangelio: ⁊ sanabat oēs. Et vt oñderet hanc processionē spūs sci nō eē aliud q̄ꝫ donationez vel dationez ipsi⁹ spūs sci: addit. post resurrectionē dñs Jesus bis dedit spūm sanctum. semel in terra pp dilectionē proximi. ⁊ iteruꝫ de celo propter dilectionē dei: q̄ per ipsuꝫ donū diffunditur charitas in cordibus nostris: qua diligimus deum ⁊ proximum.

¶ Qꝛ aliqui dicunt spiritum sanctuꝫ non dari: sed dona eius.

SUnt aūt aliqui q̄ dicūt spūm sanctū ipsum deum nō dari: sed dona eius que nō sunt ipe spiritus sanctus. Et vt ainnt: spiritus sanct⁹ dicit̄ dari cū gratia ei⁹: que tamē nō est ipe: datur homini. ⁊ hoc dicunt Bedaꝫ sensisse in superioꝛibus verbis: q̄bus dicit spm̄ scm̄ procedere cū ipsi⁹ gratia datur hominibus: tanquā non ipsemet detur: sed eius gratia.

¶ Qꝛ ipse spūs scūs q̄ de⁹ est ⁊ dat̄ ⁊ mittit̄.

SEd q̄ ipse spūs scūs q̄ ds ē ⁊ tertia i trinitate psona deꝰ: apte oñdit Augu. i. xv. li. de tri. ita dicēs. cūdē spm̄ scm̄ datū cū insufflasset Jhs: de quo mox ait. Jte baptizate oēs gētes i noie pr̄is ⁊ filij ⁊ spūs sci. nō debemus ambigere. Jpse ꝯ est q̄ ēt de celo dat⁹ ē die penthecostes: quō ꝯ ds nō ē q̄ dat spm̄ scm̄: imo q̄ꝫtus de⁹ est q̄ dat deū. Ecce bis ꝟbis apte dicit spūꝫ scm̄: ipm. s. deuꝫ dari boib⁹ a pr̄e ⁊ filio: ⁊ q̄ ipse spūs sanctus q̄ de⁹ est ac tertia in trinitate psona nobis deꝰ: nr̄isq̄ ifundat̄: atq̄ illabat̄ mētib⁹ aperte oñdit Amb. i lib. pr̄io de spū scō dicēs: lz m'lti dicant̄ spūs q̄ legit̄: q̄ facit angelos suos spūs vn⁹ tm̄ ē dei spūs. Jpm ꝯ vnuꝫ spūm ⁊ ap'li ⁊ ꝓpbe sunt cōsecuti. sicut ēt vas electōis dicit: q̄ vnū spm̄ potauimus q̄si cū q̄ nō queat scindi: ꝫ ifundat̄ ais ⁊ sensib⁹ illabat̄ vt secularis sitis restrigat ardoꝛē: q̄ spūs scūs nō ē de nā reruꝫ coꝛpaliū nec de suba inuisibiliū creaturarū. Dis ꝟbis apte dic̄ spūm scūm ipm q̄ creatura nō ē ifundi mētib⁹ nr̄is. Jtē i eodē. O is mutabilis ē creatura: ꝫ nō mutabilis spūs sanctus. Quid aūt dubitē dicere: q̄ dat⁹ ē ⁊ spūs scūs cū scriptum sit. charitas dei diffusa ē i coꝛdib⁹ nr̄is ꝑ spūm scūm q̄ dat⁹ ē nobis. Qui cum sit inaccessibilis nā: receptabil' tm̄ ꝓpter suā bonitatē nobis est cōplēs ꝟtute oīa: ꝫ q̄ solis ptícipetur iustis. simplex suba opulens ꝟtutibus vnicuiq̄ pñs didens de suo singulis ⁊ vbiq̄ tot⁹. Incircūscript⁹ ꝯ est ⁊ ifinit⁹ spūs sanct⁹. q̄ discipuloꝝ sensus sepatoꝝ ifundit: quē nihil pōt fallere. Angeli ad paucos mittebant̄. spūs aūt sanct⁹ populis ifundebat̄. Quis ꝯ dubitet q̄n dinū sit q̄d ifundit̄ sil' plurib⁹ nec vr̄. Un⁹ est spūs sanct⁹ q̄ datus ē oib⁹: lz sepatis ap'lis. Et h̄ apte dic̄ Amb. q̄ spūs sanctus q̄ ē suba simplex cū sit vn⁹ dat̄ plurib⁹. Alia quoq̄ auctē h̄ idē astruit̄. s. q̄ spūs sanctus q̄ ē filio eq̄lis hominib⁹ deꝰ. Ait. n. Augu ō ꝟbis ap'li. Si charitas dei diffusa est i coꝛdib⁹ nr̄is ꝑ spūm scūꝫ q̄ datus ē nobis: a quo dat̄ ab illo q̄ dedit dona boib⁹: q̄ dona spūm sanctum q̄ tale dat donuꝫ q̄lis ē ipse. magna ē misericoꝛdia ei⁹ donū dat eq̄le sibi: q̄ donū ei⁹ spūs sanct⁹ ē. ꝑmissis ⁊ alijs plurib⁹ auctoꝛitatibus apte mōstrat̄ q̄ spūs eq̄lis pr̄i ⁊ filio nobis dat̄: nec iō tm̄ mioꝛ est pr̄e ⁊ filio. Vñ Augu. i. iiij. lib. de tri. Nō ideo minoꝛē esse spūm sanctuꝫ: q̄ eū pater misit ⁊ filius arbitrandum est.

¶ An viri sancti ecclesie p̄lati dent vl' dare possint spiritum sanctum.

HIc q̄rit vtr̄ t viri sci dēt vl̄ dare possint alijs spūm spm̄. Quē si alijs dant cū eis donatio supra sit dcā ꝓcessio vī ab eis ꝓcedere spūs scūs vl̄ mitti: sed creator a creatura nō ꝓcedit vl̄ mittit. Restat ergo vt ipsi nō dēt spūm scm̄ nec dare possint. Unde Aug. in .xv. li. de trini. Nō aliqs discipulor̄ xpi dedit spūm scm̄. Orabāt qppe vt veniret in eos ḡbus manū iponebāt. nō ipsi eum dabāt quē more in suis ꝓpositis ēt nūc fuat ecclesia. Beniq̄ t Symō magus offerēs aplis pecuniā nō ait. date t mihi hāc ptātē vt dem spūm scūm: sed cuicūq̄ inḡt imposuero man⁹ accipiat spūm sanctum: qr nec scriptura superius dixerat. Videns autē Symon qr aposto li darēt spūm sanctum: sed dixerat. vidēs autē symon qr per impositionē manuū apostolorum dareť spirit⁹ sanct⁹. Ecce bis verbis ostē dit Aug. nec aplos nec alios eccl̄ie ꝓlatos dedisse vel dare spūm sanctum.

¶ Qr nō pñt dare spūm sanctū hic docet.

HEt qō plus est nō posse ēt dare dicit in eodē li. subdens de christo. Scriptum est q acceperit a pre ꝓmissionez spūs sci t effuderit. in quo vtraq̄ natura mōstrata est. humana. s. t diuina. accepit qppe vt hō: effudit vt de⁹. nos aūt accipe qdē ℔ donū possumus ꝓ modulo nostro. effundere xo sup alios nō vtiq̄ possumus: ꝛ vt ℔ fiat deū sup ipsos a quo id efficit inuocamus. Unde xbis exp̄sse dic nos spūz sanctuz nō posse sup alios effundere. i. alijs dare.

¶ Qr videtur contrarium.

SEd huic vī ꝛriū qō apl̄us ad Galathas de se loq̄ns ait. Qui tribuit vobis spūm t opať virtutes in vobis. Ecce euidēter dic̄ se tribuisse spūm. ꝛ itelligēdū ē apl̄z dixisse ℔: nō qr haberet ptātē t auctatē dādi spūz scūz: ꝛ qr ministeriū habuit in quo dabať a deo spūs scūs. Ut enī ait Aug. sup eūdē locū exponens illud apl̄i xbū. ab apl̄o p̄dicata est eis fides. in qua p̄dicatione aduentū t pñtiaz spūs sancti senserāt: sicut illo rpe in nouitate inuitatiōis ad fidē. ēt sensibilibus miraculis pñtia sci spiritus apparebat: vt in actib⁹ apl̄oz legiť. aperte hic ostēdit qūo illis spiritū scūm tribuerit apl̄s nō vtiq̄ ipm mittendo in eos sed p̄dicando eis fidē christi: quā illis recipientibus q spūs sanctus in eis esset aliquibus signis visibilibus mōstrabatur. Non ergo homines quantūcūq̄ sancti dare possunt spiritum sanctum.

¶ Diuisio textus.

HIc icipit magr̄ ōteriare ō tpali ꝓcessiōe spi. sci. Et diuidiť in ptes duas. In p⁹ ōterminat ꝓcessionē tpalez spi. sci. In z⁹ ōtermiat nomē spi. sācti qō rōnē tpal̄ ꝓcessiōis oñdit i. iꝭ. di. ibi (Dic q̄riť cū spi. sāct⁹ ꝑ quē ꝛc) ꝓria ī duas. In p⁹ ōtermiat ō tpali ꝓcessiōe ī cōi. In scōa q̄stū ad spāles mōs missiōis i. iō. di. (Nunc de spi. sancto viō.) ꝓria ī duas. In p⁹ oñdit spi. scūz a p̄re t filio tpali ꝓcessiōe ꝓcedere. In z⁹ ingrit vtr̄ a seipo tpali ꝓcessiōe ꝓcedat. iꝭ. di. (Dic ꝛsiderādū ē ꝛc.) ꝓria ī duas. In pria oñdit ꝓcessionē spi. sācti tpalē eē a p̄re t filio. In z⁹ excludit errorē circa itellm tpal̄ ꝓcessiōis. ibi (Sūt aūt alig) ¶ Circa p̄m⁹ duo fac̄. p ōtermiat vitatez tpal̄ ꝓcessionis q̄stū ad p̄n⁹ a q̄ ꝓcedit: oñdēs ꝑ Aug. q ꝓcedit a p̄re t filio. z⁹ oñdit vitatē q̄stū ad ℔ q ab eis dī ꝓcedere tpal̄r ibi. (De tpali aūt) (Sūt aūt alig) Dic excludit errorē dicētiū ī ꝓcessiōe tpali spi. scm̄ nō dari: ꝛ tm̄ dōa ei⁹. Et circa ℔ duo fac̄. p oñdit ipz spi. scm̄ q ōs ē tpali ꝓcessiōe dari. z⁹ ex ℔ oñdit q nll⁹ hō spi. scm̄ dare pōt. ibi. (Dic q̄riť vtrū sci ꝛc.) Et circa ℔ duo fac̄. p mouet qēnē t ōterminat eā: oñdēs q nullus hō spi. scm̄ dare pōt nec ēt xps fm q homo. z⁹ obycit in cōtrariū t soluit. ibi. (Sz nūc videtur contrarium. Questio. I.

AD intellectū b⁹ ptis tria q̄rūť. p ꝓcessiōe tpali ꝛz se. z⁹ rōne c⁹ spi. sāct⁹ tpal̄r ꝓcedeť dicať: vl̄ ꝛz qd fiat. z⁹ a q̄ fiat. ¶ Circa p̄m⁹ duo q̄rūť. p an sit aliq̄ tpal̄ ꝓcessio spi. sci. z⁹ vtr̄ ponat ī nūer̄ cū eterna.

¶ Utr̄ aliq̄ ꝓcessio spūs sci sit tpalis. I.

AD primū sic ꝓcediť. vī q nlla ꝓcessio spi. sci sit tpalis. Sic. n. generatio ē ꝑpetas eterna filij: fm quā distinguiť a p̄re: ita ꝓcessio spi. sācti ē ꝑpetas: ꝛz quā distinguiť a p̄re t filio: ꝛz gnātio filij nō dī tpal̄r nisi ꝛz nāz assūpta: cū igiť spi. sāct⁹ nullā assūpserit nāz nec assumet: vī q nlla sit ei⁹ ꝓcessio tpal̄. ¶ ℘. Oē illō cui ꝛuenit aliqd tpal̄r ē mutabile vl̄ variabile. ℔ āt spi. scō nō ꝛuēit cū sit ver⁹ ōs. ḡ nec tpal̄ ꝓcessio. ¶ ℘. ꝛz ꝑz li. ō cāis. iter rē c⁹ suba t opō ē i tpe: t iter rē c⁹ suba t opō ē i momēto eternitatis ē res media c⁹ opō ē i tpe t suba ī eternitate. Rez āt illā c⁹ suba t opō ē i eternitate dic̄ subas sepatas t ꝑcipue deū: cū igī ꝓcessio sit opō ipsi⁹ dei: siue actie siue pas siue itelligať: vī q nō sit ī tpe: t ita nec tpalis dici ōbeat. ¶ ℘. illō qō eleuat hoiez supra tps nō ꝑt dici tpale: ꝛz ꝓcessionē spi. sancti ī hoiez eleuat hō supra oīa tpalia. qr fm Aug. inq̄stū aliqō eternū mēte capim⁹ nō in ℔ mundo sum⁹. ḡ nō dz dici tpalis. ¶ ℘. ī ꝓcessiōe tpali q etiaz missio dī icludiť itell⁹ ꝓcessiōis eterne ꝛz Aug. ꝛz denominatio dz fieri a digniori: igiť t sī in ꝓcessiōe eēt aliqd tpale nō deberet dici tpalis sed eterna.

Cōtrariū dī per auctates in lra. ¶ ℘. cōtigit aliquē ex tēpore bre spi. sanctū q ꝓpri⁹ nō habuit: ꝛz spi. sanct⁹ nō br̄ nisi vt ꝓcedēs a p̄re t filio cū sit donū vtriusq̄. ḡ est ei⁹ aliq̄ ꝓcessio tpalis fm quā ꝓcedit ad sanctificandū creaturā: vt in lra dicit.

Respondeo dom q q̄uis in psonis dinis ꝑpe loquēdo dicať ꝓcessio fm rōnē exit⁹ a p̄n⁹ q ñ nec̄io tēdit in aliō: tñ ꝓcessio spi. sci ex mō sue ꝓcessiōis hz inq̄stū. s. ꝓcedit vt amor: q ī aliū tēdit. s. ī amatū sic ī obm. Et qr ꝓcessiōes psonar̄ eterne sūt cā t rō totius ꝓductiōis creaturar̄: iō oz q sic gnātio filij ē rō totius ꝓductiōis creature fm q dī p̄ī filio oīa fecisse: ita ēt amor p̄ris tendēs in filiū vt in obm sit rō in qua deus oēm effectū amoris creaturis largiať: t ide ē q spi. sāct⁹

qui est amor quo pater amat filiū. est ēt amor quo amat creaturā ipartiendo sibi suā perfectionē. Poterit g̃ processio isti⁹ amoris dupl'r ꝯsiderari. Uel fz q̃ tēdit ī obz eternū: ⁊ sic dicet eterna ꝓcessio. Uel fm q̃ ꝓcedit vt amor in obm creatū: inq̃tū. s. p illū amorē creature aligd a ōo ꝯfert: ⁊ sic dicetur ꝓcessio tpalis: ex eo q̃ ex nouitate effectus cōsurgit noua relatio creature ad deū: rōne cui⁹ opz deū sub noua habitudine ad creaturaz significari: vt pz in oibus que de deo ex parte dicuntur.

Ad primū g̃ dōm q̃ gnātio de rōne sui nō dicit respectū nisi ad eū a quo est gnātio. Hoc aūt dupl'r pōt eē in filio. Aut sicut a quo accipit diuinam nām: ⁊ sic est gnātio eterna a pre. Aut sicut a quo accipit nām humanā: ⁊ sic est tpalis gnātio a mre. Processio āt spi. sancti vt dictū ē nō solū dicit respectū ad p̄n̄m a quo ꝓcedit: fm quē eterna tm̄mō est: sicut ⁊ generatio: sed ēt ipoꝛtat respectū ad eū in quē ꝓcedit: fm quez tēpoꝛalis dici pōt. ¶ Ad z^m dōm q̃ inquātū per amorē q̃ est spiri. sanct⁹ aliq̃ō donū creature cōfert: nulla mutatio vel variatio fit in ipso amore: sed in eo cui per amorē aligd datur: si tm̄ mutatio ⁊ nō poti⁹ perfectio dici dz. Et iō ille tēpoꝛalis respect⁹ nō ponit circa spi. sanctū real'r. sed soluz fm rōnem. realiter aūt in creatura q̃ mutat: sicut fit cuz dicit. De⁹ dns ex tpe. ¶ Ad 3^m dōm q̃ opatio diuina dupliciter pōt ꝯsiderari. Uel ex pte operantis: ⁊ sic est eterna: vel q̃tū ad effectū opationis: ⁊ sic pōt esse tēpoꝛalis: sed tm̄ q̃ de⁹ nō agit per operationē: q̃ sit media iter ipm ⁊ operatū: sed sua opatio est in ipso: ⁊ est tota sua suba: iō opatio ei⁹ essential'r eterna est: sed effect⁹ tpalis. ¶ Ad 4^m dōm q̃ aligd pōt dici tpale multipl'r. vel q̃ subiacet variationi tpis: ⁊ ꝑ modo ꝓcessio nō dr tēpoꝛalis ēt q̃tū ad effectum gratie. Uel q̃ hz initiū in tēpoꝛe: ⁊ sic gratia dr tpalis: ⁊ eadē rōne ꝓcessio ratione effect⁹. ¶ Ad gntum dōm q̃ aliq̃ō cōiunctū nō pōt affirmari nisi p vtraq̃ parte: sed negari pōt pro altera parte tm̄: sic pz in veritate ⁊ falsitate copulatiue ꝓpositionis. Et q̃ tpale claudit in se quādā negationē cū affirmatione. s. aliq̃n esse et pus nō fuisse. eternū aūt ipoꝛtat tm̄ affirmationē ēndi: ideo coniunctū nō pōt dici eternum nisi vtrūq; eternuz sit: tempoꝛale aūt dici pōt etiā si alteruz sit tm̄ tēpoꝛale: sicut creatoꝛ ipoꝛtat diuinā operationē: ⁊ ꝓnotat effectū in creatura actualiter: ratione cuius deus non dicit creatoꝛ ab eterno sed ex tempoꝛe.

¶ Utrum processio tempoꝛalis distinguatur realiter ab eterna. II.

Ad secundus sic ꝓcedit. vr̄ q̃ tpal' ꝓcessio ponat in nūeruz cū eterna vt sit alia ⁊ alia ꝓcessio. Eternū .n. ⁊ tpale nō pñt idez esse in ēntia: fz q̃ dr̄nt per essentiā simpl'r multiplicant⁹ ⁊ nūerant⁹. g̃ eterna ꝓcessio ⁊ tpal' simpl'r sūt due. ¶ Itē idē nō ē signū suuipsi⁹: fz ꝓcessio tpal' fm Aug. ē signū eterne. g̃ nō sūt vna ꝓcessio. ¶ P. cū vna dicat⁹ ꝓcessio eterna ⁊ alia tpal' aut hoc erit q̃ ēntial'r dr̄nt: aut q̃ vna addit sup aliā. Sz eterna nō pōt addere supra tpalē: q̃ sic tpalis eēt nāl'r prior eterna. Nec ēt tpalis pōt se hr̄e ex additiōe ad eternā: cū eterno: q̃ pfciñ ē: cui nihil sit addibile. g̃ relinq̃t q̃ essential'r differāt: ⁊ ita simpl'r sunt due. ¶ P. sic̄ fili⁹ se hz ad gnātionē passiuā: ita ⁊ spi. sāct⁹ ad ꝓcessionē passiuā: fz pp eternā gnātionē ⁊ tpalē fili⁹ dicit⁹ hr̄e duas natiuitates ⁊ bis nat⁹. g̃ ⁊ spi. sanct⁹ dr̄ hr̄e duas ꝓcessiones.

Contra ꝓcessio ponit aligd ī ipo ꝓcedēte: fz ꝓcessio tpal' inq̃tū ē tpal' nihil pōit circa spi. scūz. g̃ opz q̃ ī ꝓcessiōe tpali ēntial'r icludat⁹ eterna. g̃ nō dr̄nt ēntial'r nec simpl'r sūt pl'es. ¶ Itē ea q̃ nō sūt eiusdē rōnis nō ꝯnūerant⁹ adiuicē: fz tpale ⁊ eternū nō sūt eiusdez rōnis. g̃ nō pōt dici q̃ sint due ꝓcessiōes: tpal' ⁊ eterna.

Respondeo dōz q̃ cū ꝓcessio sp dicat respectuz ꝓcedētis ad illū a q̃ ꝓcedit spi. sanct⁹ aūt ad prez nō referr⁹ nisi relone eterna: oz q̃ nlla ꝓcessio spi. sācti sit alia ēntial'r ab eterna: fz pōt sibi aduenire aliqs respect⁹: ali⁹ ex pte ei⁹ ī quē ē sic̄ ī amatū: ⁊ rōne illi⁹ dr̄ tpal'. ¶ Dōz g̃ q̃ ē vna ꝓcessio ēntial'r pp respectū vnū ꝓcedētis ad id a q̃ ꝓcedit: quē p̄ncipal'r ipoꝛtat. Processio āt ē duplex vl' gemia rōe duoꝝ respectuū ī duo obz. s. in eternū ⁊ tpale: q̃ꝝ vn⁹. s. etern⁹ real'r ē ī ipo ꝓcedēte. Ali⁹ aūt fz rōnē tm̄ in spi. sanctū. fz fz rē in eo ī quē ꝓcedit. Noꝝ tm̄ respectuū p̄m⁹ ꝯcludit⁹ in z^o sicut rō ⁊ cā ei⁹. vñ z^m se hz ex additione ad p̄mum.

Ad primuz g̃ dōz q̃ ꝓcessio nō dr̄ tpal' fm id qō ē: fz rōne respect⁹ ad creaturā. tpalis dr̄ vt dcz ē. ¶ Ad z^m dōz q̃ ꝓcessio tpal' dr̄ eē signū eterne q̃tū ad effectū ex q̃ ꝯsurgit respect⁹ ille tpal' fz quē ꝓcessio tpal' dr̄. Effect⁹ āt h⁹ ꝓcessiōis ē amor gratuit⁹ q̃ ē sil'itudo q̃dā amoꝛ ī creati: q̃ ē spi. scūs. ⁊ ꝑ ons signū ei⁹. ¶ Ad 3^m dōz q̃ q̃uis eterno fz rē nihil sit addibile: nihilominꝰ tm̄ eternū pt̄ itelligi ī aliq̃ habitudīe se hr̄e ad aliq̃ō tpale: q̃ tm̄ habitudo nō ponit real'r circa ips eternū: vt dcm̄ ē. Et q̃ itell's pōt repīi ꝑ nomē: q̃ voces sūt note earū q̃ sūt ī aīa passionū: iō pt eterno iponi aliq̃ō nomē put itelligit⁹ sub illa habitudīe: sic̄ ōs dr̄ dns ex tpe: ita ēt dr̄ ꝓcessio tpal'. ¶ Ad 4^m dōz q̃ gnātō filꝫ tpal' ⁊ eterna distinguit⁹ ēt fz respcm̄ ad p̄n̄m a q̃ sūt: q̃ eterna ē a pre ⁊ tpal' a mre. Et fz diuersas nās ⁊ iō vna real'r nō ē alia fz ō ꝓcessiōe nō ē sil'e vt dcm̄ ē. ¶ 5^m ꝯcedim⁹. ¶ Ad 6^m dōz q̃ ꝓcessio tpal' ⁊ eterna ꝯsiderate fz respcm̄ ꝓcedētis ad p̄n̄m a q̃ est: sūt oīo idē ne dū eiusdē rōnis: ⁊ ex hac pte nō numerant⁹. Sz ꝯsiderate fz respectū ad id in qō ē ꝓcessio ꝑmo^m dcm̄ nō sunt eiusdē rōnis. s. per vnīuocationē: fz analogice: q̃ vnū est rō alteri⁹: ⁊ ita pñt cōnūerari: sic̄ ēt dicimus deū ⁊ boiez duas res. Questio. II.

Deinde queritꝰ fm qd attendatur ꝓcessio tēpoꝛalis. Et circa hoc duo querunt⁹. Primo vtrū ipse spi. sanct⁹ fm ꝓcessionē tēpoꝛalē dr̄ vl' tm̄ dona eius vel vtrūq;. Et si vtrūq; queritur. Scdo fm que dona dicatur spi. sanctū dari vel procedere tempoꝛaliter.

¶ Utr̄ spūs scūs tpaliter detur. I.

Ad primū sic ꝓcedit. vr̄ q̃ ipse spi. sanct⁹ nō ꝓcedat tpal'r vl' det. Illud .n. qō fz se ēvbiq; nō vr̄ vlq; fz se ꝓcedere: fz spi. sanct⁹ cū sit ōs ē vbiq;. g̃ nō pt ī quēq; ꝓcedere. ¶ Si dicas q̃ pt eē fz aliquē mo^m ī aliq̃ fz quē pus nō erat: Adhuc hr̄ ꝓpositū: q̃ fz Dio. ⁊ phz li. ō causis: de⁹ eodē mō se hz ad oīa: q̃uis nō oīa eodē mō se habeant ad ipm: fz iste modus diuersus in creaturis ē ex diuersis perfectōib⁹: quas ex ōo cōsequunt⁹. g̃ vr̄ q̃ ex ꝑ q̃ spi. sanct⁹ dr̄ al'r esse in isto q̃ pus nō fuit: nō ꝓpter aliud esse nisi q̃ aliquē effectū ꝯsequit⁹ iste quē pus nō ꝯsequebat⁹: ⁊ sic tota datio vel ꝓcessio refert⁹ ad dona ⁊ nō ad ips spi. sanctū. ¶ Itē vt dcm̄ ē: ꝓcessio tpalis nihil fz rez addit ex pte ipsi⁹ ꝓcedētis ad ꝓcessionē eternā: fz fm ꝓcessionē eternā ipe spi. sāct⁹ nō ꝓcedit ī aliquā creaturā. g̃ nec fm tpalē q̃tū ex pte ipsi⁹ spi. sancti: fz solū q̃tū ad dona ipsi⁹. ¶ P. ꝯstat q̃ vt⁹ ifusa nō ē deficiētioꝛ ī opib⁹ meritoꝛys q̃ vt⁹ acqsita in opib⁹ polliticis: fz vt⁹ acqsita sufficiētioꝛ dirigit boiez in oīb⁹ ciuilib⁹. g̃ ifusa in oīb⁹ meritoꝛys. nō igit⁹ oz vt vr̄ q̃ cū virtute ifusa ipse spi. sanct⁹ dr̄ fz vel solus spi. sanct⁹ vel sola virtus.

Contra Ro.5.dicit.Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris p.spi.san.tc. g̃ videt q⁹ vtrũq; det. ℂ P.amor hz rõnẽ ꝑmi doni:q; in ipo oia ex liberalitate cõferunt:cũ igit spi.scus sit amor.vr q⁹ habeat rõnem doni.sz nõ nisi q; dat.g̃ vr q⁹ ipse spi.scus det.

ℂ Ulteri⁹ q̃rit circa b si vtrũq; dat qd per prius dat.Et videt q⁹ spi.scus:q; p ipm dant alia. Et q; hz rõnez ꝑmi doni. ℂ Sed ecõtrario vr q⁹ dona p ꝑus:q; dona ipsius disponũt nos ad b q⁹ ips habeam⁹.dispositio aũt por est eo ad qõ disponitur.ergo tc.

Respondeo dõz q⁹ ipsemet spi.scus ꝓcedit tpali ꝓcessione. vel dat t nõ solum dona eius.Si.n.ꝓsiderem⁹ ꝓcessionẽ spiri. sci ex pte ei⁹ a q̃ ꝓcedit:nõ est dubiũ gn fm illũ respectũ ipsemet spi.scus ꝓcedat.Si aũt ꝓsideremus ꝓcessionẽ fm respectuz ad id in quo ꝓcedit:tunc sicut dictũ est respect⁹ iste in spiri.scõ ponit:nõ q; ipse realiter referat: sed q; alteruz refertur ad ipm.Cũ igit in acceptiõe donoꝝ ipsi⁹ nõ solũ relatio nra terminet ad dona:vt ipsa tñ habeam⁹:sz ẽt ad spiri. scũ q; aliter ipm habem⁹ q̃ ꝑus:nõ tñ dicent dona ipi⁹ ꝓcedere ĩ nos:sz ẽt ipsemet.fz b.n. ipe dr referri ad nos fz qõ nos referimur in ips.Et iõ ꝓcedit ipse in nos t dona ipsi⁹:q; t dona eius recepim⁹:t per eadez ad ipm nos aliter habem⁹:inq̃tũ per dona eius ipsi spi. scõ coniungimur:per donũ nos sibi assimilans.

Ad primuz igit dõm q⁹ cum dicit deus esse vbiq; importat q̃dã relatio dei ad creaturam:que gdem realiter non est in ipso:sed in creatura. Cõtingit aũt ex parte creature istas relationes multipl'r etiã diuersificari fm diuersos effectus:gbus deo assimilatur.t inde est q⁹ significat vt aliter se habẽs ad creaturam q̃ ꝑus.Et ꝓpter b spi.san.qui vbiq; est fm relatõez creature ad ipm:pot dici de nouo esse in aliquo: fz nouã relationẽ ipsius creature ad ipm. ℂ Ad zm dõm q⁹ q̃uis ille modus aliter se habendi diuersificet ex diuersis donis receptis in creatura: tamẽ relatio creature nõ sistit ĩ donis illis:sed vlterius tẽdit in eum per quem illa dona dant.t iõ possum⁹ significare nos alio modo habere spi. scũz t spi.scñ aliter a nobis haberi:t b significat cũ dicitur ipsemet in nos ꝓcedere vel nobis dari. ℂ Ad 3m dõz q⁹ nõ dr ipsemet in nos ꝓcedere:q; circa ipsuz aligd fiat: sed q; ex eo q⁹ nos ad ipsummet aliter nos habem⁹: ipse pot significari sub alio respectu se habere ad nos. Et ita dicit in nos ꝓcedere q̃tuz ad illuz respectũ quẽ ꝓcessio ponit ad id in qõ est ꝓcessio:sz nõ q̃tũ ad illũ quez ponit ad id a quo est. ℂ Ad q̃rtuz dõz q⁹ virt⁹ infusa est multo sufficiẽtioꝝ q̃ virtus acqsita:t ex rõne sue perfectiõis hz q⁹ nos maxime deo cõiungat t assimilet: fm quã coniunctionẽ innascit nobis nouus respectus ad deũ.vñ quãto sufficientioꝝ est:tanto magis in ipa spi.scus ꝓcedere dr t cũ ipsa.vtꝝ autẽ oporteat aliqõ donũ creatũ dari cũ spi. scõ erit qõ ifra. ℂ Alia duo cõcedimus.

ℂ Ad id qõ ulteri⁹ q̃rit dõz q⁹ ordo aliquoꝝ fm nãz pot dupl'r cõsiderari. Aut ex pte recipientis vel mãe:t sic dispositio est por q̃ id ad qõ disponit.t sic per prius recipimus dona spiri.sci q̃ ipm spũm:q; per ipsa dona recepta spũ scõ assimilamur. Aut ex pte agentis t finis:t sic qõ ꝓpingus erit fini t agenti dr esse ꝑus: t ita per ꝑus recipimus spi.scñ q̃ dona ei⁹: q; t filius per amorẽ suũ alia nobis donauit.t hoc est simpliciter esse ꝑus.

ℂ Utruz processio temporalis spus sancti attendatur fm omnia dona. II.

Ad secũdum sic ꝓcedit.vr q⁹ fm oia dona ꝓcessio tpalis spi. sci attendat.Dẽ.n.donũ qõ creature ꝓfert ex liberalitate dine volũtatis ꝓcedit: sed rõ cõferendi per liberalitatẽ est amor.ergo videt q⁹ fm q̃libet dona creature collata spi.scus detur vel ꝓcedat. ℂ P.in collatione cuiuslibet doni creatura fm aliquẽ respectuz se habz ad deum fm quẽ ꝑus nõ habebat.assimilat enim sibi fz participationẽ illius perfectiõis:quã de nouo a deo recepit.sed b erat spi.scñ tẽporaliter ꝓcedere qõ significari spi.scuz in habitudine aliqua ad creaturã: ex eo q⁹ creatura nouo modo referebat ad ipz.ergo videt q⁹ spi.scus etiã fm dona naturalia mittat:t nõ tñ fm gratũ facientia. ℂ P.fm Aug.mitti est cognosci q⁹ ab alio fit:sed aliquis sine gratia gratũ faciẽte pot cognoscere spi. scũz ab alio esse per fidẽ ifozmẽ.g̃ videt q⁹ ꝓcessio tpal'nõ semp sit fz donũ gratũ faciẽs. ℂ P.Raba⁹.dic q⁹ spi.scus datus est apl'is ad opationẽ miraculoꝝ.b aũt donuz nõ est gratũ faciẽs:sed tñ gratis datuz.ergo ẽt fm b dona pot attendi temporalis ꝓcessio spi.sci.

Contra Sap.i.Spi.scus discipline effugiet fictũ.g̃cunq; aũt caret gra gratũ faciẽte pzo fictro br.ergo in nullũ talẽ spi.scus ꝓcedit. ℂ P.spi.scus nõ ꝓcedit in aliquez nisi quẽ inhabitat de⁹ sicut in tẽplo suio: q; per spi.scuz efficit gs tẽplũ dei.i. Lor.6. Sed in nullo dr habitare deus nisi per graz gratũ facientẽ.g̃ fm b donum tñ tẽporalis ꝓcessio spi.sci attẽdit.

Respondeo dõm q⁹ in exitu creaturaruz a p̃ p̃n⁹ attendit q̃dã circulatio vel regiratio:eo q⁹ oia reuertunt sicut in finẽ in id a quo sicut a p̃ncipio ꝓdierũt.Et iõ oz vt p eadẽ gb⁹ est exit⁹ a p̃n⁹:t reditus in finẽ attẽdat. ℂ Sicut igit dcñ ẽ:q⁹ ꝓcessio ꝑsonaruz est rõ ꝓductionis creaturarũ a ꝑmo ꝓncipio. ita etiã est eadẽ ꝓcessio rõ redeũdi in finẽ.Quia per filiũ t spiri. scuz sicut t cõditi sum⁹:ita ẽt t fini vltimo ꝓiungimur:vt pz ex vbis Aug.positis in 3a di.vbi dicit.Principium ad qõ recurrim⁹.s. ꝑem. et fozmã quã sequimur.s. filiũ tc. t Dyl'.dicit.ifra.31.di.Ad vnũ initiabile oĩum initiũ per filiũ vniuersa referimus.Scõm b g̃ ꝓcessio dinarũ ꝑsonarum in creaturas pot considerari dupliciter. Aut inquantũ est ratio exeundi a p̃ncipio:t sic talis ꝓcessio attenditur fm dona nãlia in gbus subsistimus: sicut dicit a Dio.diuina sapia vel bonitas in creaturas ꝓcedere:sz de tali ꝓcessiõe nõ logtur h.Pot ẽt attẽdi inq̃tũ ẽ rõ redeundi in finẽ.t sic est fm illa dona tñ: q̃ ꝓxime coniunguntur nos fini vltimo.s.deo:q̃ sunt gra gratũ faciẽs t gloria:t de ista ꝓcessione loquimur h.Sicut.n.in gnatione naturali generatũ nõ coniungit generãti in similitudine speciei:nisi in vltimo generatiõis:ita etiã in participationibus diuine bonitatis nõ est imediata cõiunctio ad deũ per ꝑmos effectus gbus in esse nature subsistimus:Sed per vltimos gbus fini adherem⁹:t iõ cõcedim⁹ spi.scuz nõ dari nisi fm dona gratũ facientia.

Ad primũ g̃ dõm q⁹ q̃uis in collatiõe donoꝝ nãlium vel gratis datoꝝ attẽdat magna liberalitas:tñ perfectio liberalitatis attẽdit in his q̃ vltime pfectioni cõiungunt:t ista sunt q̃ imediate ordinãt nos in finẽ:t iõ fm ista dona ꝑcipue spi.sci ꝓcessio attenditur. ℂ Ad secundũ dõm q⁹ in ꝓcessione spus fm q⁹ b loquimur: put.s.claudit in se dationẽ spi.sci non suffic q⁹ sit noua relatio q̃liscunq; est creature ad deũ. sed opz q⁹ referat in ipm sicut ad habitũ:q; qõ dat alicui habet aliquo modo ab illo.Persona aũt diuina nõ potest haberi a nobis nisi vel ad fructũ perfectuz:t sic habetur per donum glorie:aut fm fructum imperfectuz: t sic habet per donũ gratie gratũ facientis. Uel potius sicut id per qõ fruibili cõiungimur inq̃tuz ipse persone diuine quadam sui sigillatione in animabus nostris relinquũt q̃dã

dona qb⁹ formaliter fruimur. s. amore ⁊ sapientia: ꝓpter qō spi. scūs dr̄ eē pignus hereditatis nostre. ¶ Ad tertiū dīm q⁹ non qualiscūq; cognitio sufficit ad rationez missionis: sed solum illa que accipiť ex aliquo dono apprōpriato persone: per qō efficiť in nobis cōiunctio ad deuz: ſm modum ꝓpriuz illius persone. s. per amorez quādo spiritus scūs datur. Unde cognitio est ista quasi experimentalis. ¶ Ad quartuz dicendus q⁹ quāuis operatio virtutū nō sit donum gratuz faciens. tamē cum dono gratuz faciente conferri potest. Et qz apostoli hic donuz nō sine gratia gratum faciente acceperunt: ideo dicunť tēporaliter accepisse spi. scūz in collectione huius doni.

¶ Utr̄ spūs scūs detur a viris sanctis. Qō. III.

DEinde queriť a quo spi. scūs procedit. ⁊ q̄riť ꝟ vtr̄ spi. scūs deť a scīs viris. a lia. n. q̄ ad hanc inq̄sitionem ptinēt ifra dicenť. Uideť autē q⁹ scī viri spi. scīm dare nō pūt. Remissio. n. pctōr̄ nō fit nisi per spi. scūz: ſz scī viri pūt remittere pctā. Jo. zo. Quoz remiseritis pctā ⁊c. g̃ vr̄ q⁹ pūt dare spi. san. ¶ P. gra spi. scī est sic lumē spirituale: ſz vnū corp⁹ illuminatū lumie corporali pōt ⁊ aliud illuminare. ergo ⁊ vnus existēs in gratia pōt alteri gratiā cōferre. ¶ P. qui dat occasionē dāni damnū dedisse videť. ergo q facit aliqd quo facto cōferretur gratia spi. scī videtur gratiā spi. sancti cōferre: sed ministri ecclesie sacra dispensant in qbus gra spi. sancti dať. g̃ videť q⁹ spi. sanctū dare possint.

Contra dans nunq̄ est iferior eo qō dať. Sz glibz minister eccl̄ie ē iferior spi. scō: ⁊ q̄si instrumentum ipsius. g̃ nullus talis spi. scūz dare potest. ¶ P. spi. scūs nō dať nisi in gratia gratū faciente: gr̄am aūt talem nulla creatura cōferre pōt. g̃ nec spi. scūz. Probatio medie. nullū ifinitū pōt eē a potētia finita. gra aūt habz quādā vtutē ifinitā: inq̄ztuz. s. ipsi deo: q est ifinit⁹: cōiungit. g̃ cū oīs potentia creature sit finita. gra gratū faciēs a nulla creatura conferri potest.

Respondeo dīm q⁹ nulla creatura pōt dare spi. scūz: sed solus de⁹. Cū. n. in ꝓcessione tpali vt dictū est: duo sint. s. respect⁹ eternus: quo spi. scūs exit a pr̄e ⁊ filio. ⁊ respect⁹ tpalis: q ꝛsurgit ex eo q⁹ creatura per donū susceptū nouo mō se hz ad ipm: constat q⁹ neutro mō pōt ab aliq̄ creatura processio tpalis spiri. sci intelligi: q⁹ eniz a nulla creatura spi. scūs ꝓcedat ſm relationē eternā nulli dubiuz ē. Silr̄ ēt nulla creatura gr̄am gratū facientē: i q̄ sola spi. scūs dať: cōferre pōt: cuius rō pōt dupl̄r assignari. Prio: qz cū oīs opatio creature pūp ponat potētiā māe: īpossibile ē q⁹ aliq̄ creatura aliquam formā ꝓducat in esse: q̄ nō educiť de potētia māe: ⁊ ide ē q⁹ aīa rōnalis a solo deo creať. Et qz gra gratum faciens eleuat hoiem supra totū esse nāe: inq̄ztum elicit actum ⁊ ordinat in finē: i quē nā per sua p̄ncipia attingere nō pt: nō est pfectio educta de pō māe: ⁊ iō a solo do ꝛferť. Alia rō pōt eē: qz cū oīs actio sit ꝑz aliquā silitudinē i p se agēt⁹: ꝑz q⁹ vr̄ q⁹ vnūqōq; agit sibi sile: oz si aliq̄ perfectio acqsita in aliq̄ īmediate ꝛiūgat alicui sic̄ silitudo ipsius. q⁹ īmediate ab ipso ꝓducať. Et qz p gr̄am efficimur ipsi deo cōiuncti: ⁊ nō mediāte aliq̄ creatura: iō oz q⁹ gra immediate a deo in nos ꝓcedat. z⁹ rō pōt ēt sumi ex virtute ipsi⁹ gre: ex q̄ eliciunť in nobis act⁹ meritorij: q ducūt in īfinitū bonū: sic̄ obo tāgit: ⁊ ex eo q⁹ in oīb⁹ agētib⁹ ordinatis p modū agentis ⁊ instr̄i. vltima perfectio attribuitur p̄mo agenti: sic̄ forma substalis nō est per calorē ignis: q est quasi instrumētū: sed per vtutē celestez.

Ad primū g̃ dīm q⁹ ministri eccl̄ie nō remittunt pctā auctate vel p modū efficiētis: sed solus dr̄ q⁹ dic̄ Isa. 43. Ego sum q deleo iniqtates tuas ꝓp me. remittūt aūt p modū ministery: ⁊ iō ēt pūt dici ministri coll'onis spi. scī: sed nō datores: qz hz īportat auctatē. ¶ Ad zm dōz q⁹ lumē spūale ē nobili⁹ ⁊ potēti⁹ q̄z lumen corporale: ⁊ ex sua dignitate hz q⁹ a nullo creato pōt ꝓduci sic̄ ⁊ aīa rōnal' vt dctū ē. ¶ Ad 3m dōz q⁹ ille q dat occasionē dāni vr̄ dānū fecisse iterptatiē: ſz nō ꝓpe: ⁊ tū qui dat occasionē dāni facit aliqd ꝓportionatū ⁊ sufficiēs: ad hz q⁹ dānū sequať: ſz nulla opatio ministri in se ꝛsiderata ꝓut exit a ministro est ꝓportionata ⁊ sufficiēs vt sequať spi. scī donatio: sed solū hoc hz ex diuina institutiōe ⁊ dignatione: ⁊ ideo tota causalitas in deuz referť.

¶ Expositio textus.

NOn diuisiz a pr̄e ⁊c.) Uť sibi ꝛdicere: quia supra dixit duas eē ꝓcessiones. Et dōz q⁹ nō sūt simplr̄ due: vt dictū ē: ſz vna alterā īcludit. ⁊ hz in vbis istis datur intelligi. ⁊ etiaz aliud. s. q⁹ pater immediate spirat spi. scūz sicut filius: nō solum quātuz ad virtutez: sed etiā quantuz ad suppositū: sicut duo homines aliquid simul operantes. ¶ Ut eum etiaz de se ⁊c.) Uideť q⁹ hz nō sit necessarium: qz spi. scūs etiaz a seipso tēporaliter datur ⁊ ꝓcedit: nō tamen ex hz oīdiť q⁹ a seipso sit. Dōm q⁹ cum dr̄ spi. sanct⁹ a se dari totū hz referť ad donum in quo spi. scūs dať: ⁊ nō ad ipam psonā ꝓcedētez: qz spi. scūs nō est a seipso sicut a p̄ncipio originate. sed cū per flatū corpora lem spi. scūs significareť ostēdebať q⁹ ēt ipsa persona spi. sci a filio ꝓcedebat. (Et ipse est virtus ⁊c.) Uidetur falsum dicere: qz virtus appropriať filio: vt hr̄ infra. Cor. i. Xp̄z dei vtutē ⁊c. Et dōm q⁹ virt⁹ pōt ⁊ patri ⁊ filio ⁊ spi. scō appropriari ſm diuersas rōnes. patri quidem inq̄ztum virtus ad perfectionē potestatis ptinet: q̄ patri appropriatur. Filio vero inq̄ztū est media inter eēntiā ⁊ opationē: ita q⁹ res per suā virtutē operať: sicut pr̄ per filiū. Inq̄ztū autem facit opus bonuz ⁊ operantē sic appropriatur spi. sancto cui appropriať bonitas: vel quātū ad effectū vtutis: qui est aliqō beneficium pstitum ex liberalitate diuina: cuius collectionis ratio est amor.

¶ Utrū spi. scūs detur a seipso. ¶ Di. XV.

HIc ꝛsiderādū ē cū spi. scūs deť hom⁹ a pr̄e ⁊ filio. qō est ipm tpaliť ꝓcedere ab vtroq; vel mitti. vtruz ēt a seipso deť: si dať a se: ⁊ ꝓcedit vel mittiť a se. Ad qō dicim⁹: quia spi. scūs ⁊ ōs est ⁊ donū siue datuz. ⁊ iō dat ⁊ dať. dat qdē inq̄ztū ōs: ⁊ datur inq̄ztū donuz. Cū aūt donatio siue datio spi. scī sit opatio dei: ⁊ cōis sit ⁊ idiuisa opatio triū psonar̄: donatur itaq; spi. scūs nō tm̄ a pr̄e ⁊ filio: hz ēt a seipso. Unde Aug. in. xv. li. ō tri. ait q⁹ seipz dat. Sicut inqt corp⁹ carnis nihil ē aliud q̄z caro: sic donū spi. sci nihil est aliud q̄z spi. sanct⁹. In tantuz g donuz dei est inq̄ztū datur eis qb⁹ datur: apud se aūt deus est. ⁊ si nemini datur: qz de⁹ erat patri ⁊ filio coeternus anteq̄z cuiq̄z daretur. Nec qz illi dāt ⁊ ipe dať: iō mior ē illis. Ita. n. datur sic̄ dei donū: vt ēt seipsum det sicut ōs. Nō. n. dici pōt nō esse sue potestatis. ō quo dictum est. Spūs vbi vult spirat. Ecce apte dic̄

q̄ spūs scūs seipm dat. Si.n.spūs scūs seipm dare nō pōt: t eū pr̄ dare pōt: t filius. pōt itaq̄ aliqd pr̄ t fili⁹ qō nō pōt spūs scūs. Itē si pr̄ t filius dant spūm scūm nec ipse dat aliqd: ergo pr̄ opaī t fili⁹ qō nō opaī spūs scūs. dat ergo spūs scūs seipm. Si aūt seipz dat tūc t a seipo ꝓcedit t mittīt: qō vtiq̄ verū ē. Nā ꝓcessio tpalis spiritus sci vel missio ipsius est donatio dei t ipsa dei opatio. ꝓcedit ergo spūs scūs tēpoz aliter t mittīt a se: q̄ datur a se.

¶ Nō ē mirū si spūs scūs dr̄ mitti vel ꝓcedere a se. cū ēt fili⁹ dicaī mitti a se.

NE autē mireris q̄ spūs scūs dr̄ mitti vel ꝓcedere a se. Nā t de filio dei dicit Aug. i. ij. li. de tri. Qz nō tm̄ a pīe missus ē. ꝫ ēt a seipso t a spū scō: q̄rēs quō filius vl spūs scūs sit missus: cū vterq̄ sit vbiq̄ tāq̄ de⁹. Nā vterq̄ inq̄t Aug. legīt missus. de spū scō. n. legīt. quē mittet pr̄ in nomie meo. Et itē. si abiero mittā eū ad vos. Et filius de se dicit. Exiui a pr̄e t veni in mundum. Et apls dicit. Misit de⁹ filiū suū. In ꝓpheta aūt dcm̄ ē ex psona dei. Celū t terrā ego impleo. Itaq̄ vbiq̄ ōs ē. vbiq̄ ergo est filius: vbiq̄ ē etiā spūs sanctus. Illuc ergo missus est filius t spiritus sanctus vbi erant.

¶ Quomō intelligenda sit missio vtriusq̄.

QUocirca q̄rēduz ē quō itelligaī missio filij vl spūs sci. Pr̄. n. solus inq̄t Aug. i eodē. nusq̄ legīt missus ꝫ filius t spūs scūs. Et de filio primū videam⁹ quō missū eū apls dicat. Misit de⁹ filiū suū factū ex muliere. vbi satis oñdit eoipso missū filiū quo fcm̄ ex muliere. proinde mitti a pr̄e sine spū scō nō potuit. q̄ pr̄ itelligīt misisse eū cū fecē ex femina: qō vtiq̄ nō fecē sine spū scō. Ecce h̄ dicē filiū missū a pr̄e t spū scō.

¶ Qz a spū scō fili⁹ sit missus auctatib⁹ confirmaī.

ET q̄ a spū scō filius sit missus: vt ait Aug. i eodē auctatib⁹ confirmaī. Ipse xp̄s dicē p Isaiaz. Nūc misit me dñs t spūs ei⁹. Be h̄ Amb. i li. ij. de spū scō ita ait. Quis ē q̄ dicit. Misit me dñs t spūs ei⁹: nisi q̄ venit a pr̄e vt saluos faceret pctōres Jesus xp̄s: ꝫ t pr̄ filiū misit t spūs. Idē i eodē. Bat⁹ ē a pīe vt Isaias dicē. Puer nat⁹ ē nobis t fili⁹ dat⁹ ē nobis. Bat⁹ ē audeo dicere t a spū: q̄ t a spū missus ē. Bicē. n. filius dei. Spūs dñi sup me: pp q̄ vnxit me euāgelizare pauperib⁹ misit me: pdicare captiuis remissionē t cē. qō cū de libro Isaie legeret ait in euāgelio. hodie cōpleta ē h̄ scriptura in aurib⁹ vr̄is: vt de se dictū significaret. Bene aūt dixit sup me: q̄ q̄si filius hois t vnctus ē t missus ad pdicādū. Nā ꝼm diuinitatē nō sup xp̄m est spūs sed in xp̄o. Ecce ex his xp̄bis oñdit Amb. filiū eē missum t datū nobis. nō tm̄ a patre. sed etiam a spiritu sancto.

¶ Qz fili⁹ sit datus ēt a seipso.

DEinde oñdit eē datū ēt a seipo ita dicēs i eodē li. cū non diffinitū fuerit p ppha ꝫ a quo dat⁹ sit fili⁹. oñdit datus gratia trinitatis vt ēt fili⁹ ipe dederit. Ecce h̄ dicit q̄ filius se dedit: q̄ trinitas eū dedit. Si aūt fili⁹ a se datus ē a se ergo missus ē t a se ꝓcessit: t h̄ vtiq̄ vez est t cōcedi opz cum eius missio sit diuina opatio.

¶ Qz filius sit missus a se.

QUod āt a se mittaī Aug. astruit i li. ij. de tri. dicēs. Forte aliqs cogat vt dicamus ēt a seipso missuz eē filiuz: q̄ Adarie ꝓcept⁹ t part⁹ opatio trinitatis ē. Sz inq̄t aliqs quō pr̄ eū misit si ipe se misit. Cui rñdeo q̄rēs vt dicat quō euz pr̄ scifi cauit si ipse se sanctificauit. Utrūq̄z. n. dñs ait. Quē pr̄ inq̄t scificauit t misit i hūc mūdū. Et alibi. Ego p eis scifico meipz. Itē q̄ro quō pr̄ eū tradidit si ipe se tradidit. Utrūq̄z. n. legitur. Credo q̄ rñdebit si ꝓbe sapit: q̄ vna volūtas ē pr̄is t filij t iseparabilis opatio. Sic ꝫ itelligat illā icarnationē t ex virgine natiuitatē in q̄ filius itelligīt missus vna cadēq̄z opatiōe pr̄is t filij iseparabil'r eē factaz nō ide separato spū scō. ꝫ a patre t filio missus ē idē fili⁹: q̄ a patre t a verbo eius fcm̄ est vt mitteret. i. icarnatus hoibus appareret. Nō. n. missus ē mutādo locū: q̄ in mūdo erat: quapp pr̄ inuisibilis vna cū filio secū inuisibili eūdem filiuz visibilē faciendo misisse eū dict⁹ est. Qui si ita visibilis fieret vt cū pīe inuisibil' eē ōsisteret. i. si suba inuisibil' xbi in creaturā visibilē mutata t trāsiens verteī. ita missus a pr̄e itelligeretur fili⁹ vt tm̄ missus. nō ēt cuz pīe mittens inueniretur. Cū xo sic acepta ē forma serui vt maneret incōmutabilis forma dei manifestum est q̄ a patre t filio nō a parentibus factuz sit q̄ apparet in filio: idest ab inuisibili patre cum inuisibili filio idem ipse filius visibilis mitteretur.

¶ Sūmatim colligit q̄ ex ꝓdictis assumūtur.

EX supradictis apte mōstratur q̄ fili⁹ missus ē a pīe t a spū scō t a seipo t q̄ sit ipsa missio. s. icarnatio. i. q̄ fact⁹ ē hō: p q̄ visibil' apparuit q̄ ē op⁹ cōmune patris t filij t spiritus sancti.

¶ Questio cur dicat a meipso non veni.

SEd adhuc opponit si filius a seipso missus é. cur ergo ait. a meipso non veni. Ad hoc Augu. rñdet i scdo li. de tri. dicés hoc dictū esse ꝑm formaz sui ꝑm quā nó fecit vt mitteret. i. nó est opatus incarnationem sed ꝑm formam dei.

¶ Utrum semel tm̄ missus sit filius an sepe.

HIc q̄rit vtz semel tm̄ missus sit filiꝰ. an sepe mittat. Si. n. missio filij ipiꝰ tm̄ icarnatio é cū semel tm̄ incarnatꝰ sit: t semel tm̄ videt missus: at si sepe mittit: é t alia eius missio q̄z icarnatio. Sz q̄ est illa. nunqd eterna genitura missio ei⁹ dicenda est. an ét alia missio querenda est:

¶ Qz duobus modis dicit filius mitti.

AD qd dicim⁹ q duob⁹ modis dr̄ filiꝰ mitti ꝓter illā eternā geniturā que ieffabil'é. ꝯz quā ét missus posset dici vt vr̄ qbusdā: ꝯz meliꝰ t veriꝰ ꝯz eā dr̄ genitꝰ. ꝓter eā g̈ duobꝰ modis dr̄ mitti. ſ. vl' cū visibil'r mūdo appuit carne idutꝰ: vl' cū se i aias pias sic trāsfert vt ab eis ꝓcipiat ac cognoscat. Hos duos missiōis modos Augu. apte distiguit i. iiij. li. de tri. dicēs. Nō eoipso q de pre natꝰ é missus dr̄ filiꝰ: ꝯz vl' eo q appuit huic mūdo ꝟbū caro factuz. Añ dic. Al pie exiui t veni i mūdū: vl' eo q ex tpe cuiuscz mēte ꝓcipitur sic dcm̄ é de sapia. Emitte illā de celis sedis tuis t a sede magnitudis tue: vt mecū sit t me cū laboret. i. doceat me laborare. Et tunc vnicuiqz mittit cū a quocz cogscit atqz ꝓcipit q̄z tū cognosci t ꝓcipi pót ꝑ captu vel ꝑficiētis in deū: vel pfecte in deo anime rationalis.

¶ Qz ꝑm alterum semel t ꝑm alterum sit sepe missus. t ꝑm alterum vt sit homo. t ꝑm alterum vt sit cum homine.

HEcce distincti sūt duo modi missiōis filij: t ꝯz alterꝫ semel tm̄ missus é dei filius. ꝯz alterꝫ sepe missus é t mittitur quotidie. Nā ꝯz alterꝫ missus é vt sit hō qd semel tm̄ fcm̄ é: ꝑm alterꝫ no mittit vt sit cū hoie: quomō quotidie mittitur ad scōs: t missus est ét ante icarnationē ad oēs scōs qui añ fuerunt t etiā angelos. Unde Aug. de filio. i. de sapiē tia patris loquēs in. iiij. li. de tri. ait. Aliter mittit vt sit cū hoie. aliter missa é vt sit homo. In aias. n. sanctas se trāsfert. t amicos dei t prophetas cōstituit. sicut ét iplet scōs angelos: ꝯz cū vēit plenitudo tpis missa é nō vt ipleret angelos. nec vt eēt angelus. nec vt eēt cū hoibus nec i hoibꝰ tm̄ vt antea in pribꝰ erat t i ꝓphetis: sed vt ipm̄ verbū fieret caro. i. homo.

¶ Qz ꝑm alterum modum dr̄ missus in mūdū. ꝑm alterum non.

PRaeterea notādū é q cū bis duobꝰ modis mittat filiꝰ ꝑm alterꝫ dr̄ missus in mūdū. ꝯz alterꝫ no nō. Eo. n. mō missus in mūdū dr̄ quo visibil' mūdo appuit. Añ Aug. in eodē li. ait. Cū ex parte cuiuscz mente ꝓcipit. mitti qdē dr̄: ꝯz nō in hūc mūdū. Nō. n. sensibil'r appet. i. corporeis sensibꝰ pstoé. Nā p nos ꝯz q mēte aliqd eternū capimus nō in hōc mūdo sumꝰ: t oīuz iustoz spūs ét i carne viuē tiū: inq̄tū dina sapiūt nō sūt i hōc mūdo. Ex predictis liquet q ꝓter ieffabilē geniturā duobus modis mittit filiꝰ. ſ. cū visibiliter apparuit. vl' inuisibiliter percipitur mente.

¶ Cur pater nō dicit missus cum ab aliquo cognoscitur sic filius.

HIc q̄rit cur pr̄ nō dr̄ missus cū ex tpe a quocz cognoscit sic filiꝰ. Ad qd dicimus q in eo é principij auctas q nō hz de quo sit a quo filiꝰ é t spūs scūs. Pr̄. n. é vt ait Aug. i eodē li. principiuz diuitatis toti. vel si meliꝰ dr̄ ditatis. q principiū filij t spi. scūs. Nā vt ait aug. i eodē. Si voluisset ét hos pr̄ p subtā creaturā visibil'r apperet: absurdissime tm̄ aut a filio quē genuit: aut a spū scō q de illo pcedit missus diceret. Cōgruenter aūt ille dicit missus q in carne apparuit misisse. aut ille qui i ea non apparuit.

IDeoqz putauerūt qdā heretici cū pr̄ nō sit missus: ꝯz filiꝰ t spi. scūs: pr̄em eē maiorē ac filiū minorē t spi. scūz: atqz pr̄ez q̄si maiorē misisse. vtrūqz q̄si miorē: qd Aug. iprobat i. iiij. li. d tri. illis ꝫdicēs. Nō iō ingt arbitrādū é minorē eē filiū: q missus é a pre: nec iō minorē spūz scūm: q t pr̄ eū misit t filius. Siue. n. pp visibilē creaturaz. siue ꝓpter principij cōmēdationē. nō ꝓpter ineq̄litatē vel iparilitatez vel dissimilitudinem substātie in scripturis hec posita intelliguntur. Non ergo iō pater dr̄ misisse filium vel spūm scm̄ q il le esset maior t illi minores: ꝯz maxie pp auctatem principij cōmēdādaz: t q in visibili creatura nō sic illi apparuit. Ecce oñsuz é q̄ sit missio filij: t q̄bus modis mittatur.

¶ Diuisio pme ptis textus.

OStenso q spi. scūs ꝓcedit tpaliter t datur a pre t filio. Dic ingrit vtruz ét a seipso deat vl' mittat. Et didit i ptes duas. In pa oñdit q spi. scūs t datꝫ t mittit a seipso. In za iducit sil'itudinē de missiōe filij. ibi. (Ne aūt mireris.) Oñdit aūt in pam ptes duas: p q spi. scūs a se deat. ſ. p Aug. auctatē. t p duas rōnes: quaz yna tal'é. Quicqd pt

pater ⁊ filius põt ⁊ spi.scūs. Sz pr̄ ⁊ fili⁹ pñt dare spi.scñi. g̃ ⁊c. Alia ē.gcgd opaī pr̄ ⁊ fili⁹ opaī spi.scūs.⁊ sic vt ꝑus. Et rões iste hñt efficaciā pp effectū ꝛnotatū in missiõe ⁊ datione spi. scī ex pte creature. Opatio.n.⁊ põ respectu creature ē cõis oīb⁹ trib⁹ psonis. (Ne aūt mireris.) Dic iducit missionē filij ad notificandū missionē spi.scūs. Et diuidit ī ptes duas. In p⁹ determiat de filij missiõe in cõi. In z⁹ q̃tū ad spāles modos.ibi. (Dic querit vtz semel tñ.) P̄ria ī duas. In p⁹ mouet qõnē de missione filij duplicē.q̃ir.s.itelligaī:⁊ a q̃ mittaī. In z⁹ soluit. ibi.(Quo circa q̃rēdū.) Et h̄ dīdit ī duas. In p⁹ soluit q̃tū ad missiõis modū. In scōa q̃tū ad missiõis p̄n⁹.ibi(Et qõ a spi. scō.) Et hec dīdit in duas. In p⁹ oñdit q⁹ nõ solū filij⁹ missus ē a pr̄e:sz ēt a spū scō. In scōa ostēdit q⁹ ēt a seipō.ibi. (Deinde ostēdit.) Et h̄ in duas. In p̄ma ostēdit filiuz eē datū a seipso. In scōa ostēdit filiū esse missuz a seipso.ibi. (Or autez a seipso.) Et circa hoc tria facit. In p̄ma ostendit veritatez. In secūda concludit intentionē suam. ibi. (Ex supradictis aperte.) In tertia excludit obiectionē. ibi.(Sed adhuc opponitur.)

Questio. I.

AD intellectū h⁹ ptis de trib⁹ q̃ritur. P̄rio de missiõe f̄m se. Scōo de ipsa ex pte missi. z⁹ de eadem ex pte mittētis.(Circa p̄m duo q̃runt. p̄ vtrū missio aut datio ꝛueniat dīnis psonis. z⁹ quid significet vtrum essentiā vel notionem.

(Utz missio⁹ ꝛueniat diuinis personis. I.

AD p̄mū sic ꝓcedit. vī q⁹ missio non ꝛueniat dīnis psonis. Missio.n.vī dicere quādā locimutationē f̄m q⁹ dicim⁹ nūciū mitti ad aliquē locū. Sz dīnis psonis q̃ vbiq; sūt nõ ꝛuenit aliq̃ loci mutatio. g̃ nec missio.(P̄. sup illõ Eze.16. Cõuertēs restituã eos ⁊c. dic Iero. qõ ꝛiūctū ē ⁊ ī vno corꝑe copulatū mitti nõ põt:sz vna psona ꝛiūcta est alij maiozi vniõe q̃ aliq̃ copulatio corꝑalis. g̃ vna psona non põt mitti ab alia.(Itē nihil ꝓtinēs ad iferiozitatē:põt dici de vna psona respectu alteri⁹:cū nõ sint gradus ī trinitate. vñ dic Da. Or xp̄s nõ est obediēs p̄ri nisi f̄z q⁹ hõ.missio aūt ⁊ datio videnī ꝑportare quādā iferiozitatē in misso ⁊ dato.ergo neutrū ꝛuenit dīne psone.(Itē ꝛstat q⁹ dīna psona est in ifinitū dignioz q̃ aligs angelus:sz angeli superiozes q̃ sunt assistētes f̄m Dio.nõ mittunī ad nos ꝓpter suā dignitatē. g̃ multo min⁹ dīne psone mittunī.

In cõtrariū sunt autez plurime auctozitates canonis ⁊ sanctozum.

Respondeo dõm q⁹ missio vel datio rõne sue significatiõis dic exitū alic⁹ vt missi ab aliquo sicut a mittēte:⁊ ad aliquē terminū. Iste autē exit⁹ in creaturis ē f̄m distātiā corꝑalē missi a mittente. Et in cõparatiõe ad terminū ponit ī misso eē vbi nõ fuit p̄us. Quia aut oīs īperfectio amouēda ē ab his q̃ in dīnā p̄dicationē veniūt:iõ missio in dīnis itelligiī nõ f̄m exitum localis distātie:nec f̄m aliquā nouitatē aduenientez ipsi misso vt sit vbi p̄us nõ fuerat.sed f̄m exituz originis ab aliquo vt a p̄n⁹?⁊ f̄m nouitatē aduenientē ei ad quē fit missio:vt nouo mõ psona missa ī eo esse dicaī. Ex quo pz q⁹ missio de rõne sui differt a ꝓcessiõe ⁊ datiõe. P̄rocessio.n.in q̃tū ꝓcessio dic realē distinctionē ⁊ respectuz ad p̄ncipiū a quo ꝓcedit:⁊ nõ ad aliquē terminū. Datio aūt nõ ꝑportat distinctionē dati a p̄n⁹.a quo daī:qz idem põt dare seipz:sz trīn ab eo cui daī: vt supza dcīm ē. Sz missio ponit distictionē in misso ⁊ ad p̄n⁹⁹ ⁊ ad terminū. Et iõ cū dī spi.scūs mitti icludit in significatiõe missiõis vterq; respect⁹.s.t̄palis ⁊ etern⁹. Etern⁹ ꝓut a pr̄e ⁊ filio ꝓcedit, ⁊ t̄palis ꝓut significaī in habitudine ad creaturam que nouo modo ad ipsum se habet.

Ad p̄mū g̃ dōz q⁹ q̃uis spi.scūs q⁹ vbiq; ē nõ ꝑsit eē vbi nõ fuerat loci mutatiõe circa ipm̄ itellecta:trīn põt eē aliq̃ mõ quo p̄us nõ fuerat mutatiõe facta circa illud in q̃ eē dī:⁊ ī B̄ saluaī rõ missionis.(Ad z⁹⁹ dõm q⁹ glo. Iero. itelligiī de missiõe creature q̃ fit p̄ loci mutationē q̃ nõ põt eē nisi ei⁹ qõ localr̄ sepaī. ad dīnā aūt missionē sufficit distictio psonaz in essentie vnitate.(Ad 3⁹⁹ dōz q⁹ obediētia ē ꝓp̄rie respectu p̄ce pti qõ p̄pe ad dñiū ptinet. vñ pz q⁹ obediētia gradū ꝑtat dignitatis. vñ nõ põt dici de psona filij vel spi.scūs f̄z dīnitatē. mittere aūt nõ ponit gradū dignitatis:sz auctatē p̄ncipij in vno respectu alteri⁹ q ab illo exit:⁊ iste ordo ē in dīnis psonis.(Ad 4⁹⁹ dōz q⁹ nõ f̄m eādē rõnē missio dī de angelo ⁊ de dīna psona. Angelus.n.missus localiter mouet cū sit vbi p̄us nõ fuerat:qz cū sint in celo nõ sunt in terra. vñ missio talis aliquā idignitatē vel īferioritatē gradus ponit circa missū. nõ aūt missio dīne psone a q̃ oio loci mutatio excludit. Et ꝓterea effectus ille ad quē ē missio psone dīne ēt īmediate ē ab ipsa psona. s. gr̄a gratū faciēs:vt dcīm ē. Effect⁹ aūt supiozū angelo⁹ efficiī in nos mediātib⁹ īferiozib⁹ angelis f̄m Dio.⁊ iõ non dicunī ipsi superiozes angeli ad nos mitti: sed īferiozes: qui circa nos īmediate operanī.: sicut ēt nec missio dīne psone est f̄m illas perfectiones quas creatura a deo recipit agente aliqua media creatura.

(Utrum missio significet notionem. II.

AD secundum sic ꝓcedit. videī q⁹ missio significet notionem. Dicit enim Beda in quadaz homel. q⁹ missio spi.sci est eius processio:sed ꝓcessio est notionale.ergo ⁊ missio.(P̄. quicquid importat originez in diuinis est notionale: qz essentia diuina non originaī nec aliquaz personaz originat: missio autez vt dictum est ꝑportat exitum originis ab alio sicut a principio.ergo est notionale.

Contra f̄m Dio.omne nomē cõnotās effectum aliquem in creatura.dictū de deo pertinet ad cõmunitatez essentie:sed missio ꝑportat effectum aliquē in creatura vt dictuz est.ergo significat essentiaz.(P̄. nulla notio cõmunis est filio ⁊ spi. scō: sed missio cõis est vtriq;.vterq; enī legit missus:vt in lr̄a dī.ergo missio nõ dicit aliquam notionem.

Respondeo dõm q⁹ q̃dā noīa sunt in dīnis q̃ significant trīn psonā: vt pater ⁊ fili⁹. quedā q̃ trīn significāt essentiā: sic B̄ nomē essentia. q̃daz q̃ significāt vtrūq; sicut dictū est de pō gnāndi ⁊ spirādi. Et ita dico q⁹ missio est ⁊ essentiale ⁊ notionale f̄m aliō ⁊ aliud. Scōm enī respectū quem ꝑportat missio ad suum p̄ncipiū est notionale. f̄m aūt respectū quem ꝑportat ad effectū in creatura est essentiale. Sed circa h̄ est duplex opio. quidā enī dicūt q⁹ p̄ncipalr̄ significat notionem: ex ꝛsequēti essentiā f̄m effectū cõnotatū. Alij dicūt e⁹.⁊ B̄ mihi vī verius esse:considerata vtute vocabuli. Missio enī f̄m rõnez sui nõis nõ dicit exitū ab aliq̃: sicut a p̄n⁹.a quo missio esse bēat:sed solū in ordine ad effectū missionis ponit auctas alicuius ad missum. Seruus enim qui mittit a dño nõ exit ab ipso f̄m suum esse:sed sicut a p̄n⁹ mouente ipm̄ per iperiū ad hūc actū. Sed qz in diuinis personis nõ põt esse auctas respectu missi nisi f̄z originē essendi:iõ ex ꝛsequenti ꝑportat relatio originis in missiõe:f̄m quā est notionale:⁊ p̄ncipalr̄ ꝑportatur ordo ad effectum missionis f̄m quē est essentiale. Sed in ꝓcessiõe t̄pali est e⁹.qz ꝓcessio f̄m rõnez suam ꝓut sumit in diuinis dicit

exitus a ꝓncipio originãte ⁊ nõ dicit ordinẽ ad effectũ nisi ex ꝓnti. s. q̃tũ ad mo^m ꝓcessionis q est talis vt dicñ ẽ: ⁊ iõ processio talis vr esse ꝓncipalr notionale: ⁊ ex ꝓnti significare eẽntiaz rõne cõnotati effectus. Dico aũt q hic accedit plus ad essentiam q̃z missio: vt patet ex dictis.

Et per hoc pz solo ad tria p^a. ¶ Ad 4^m dõz q notio põt significari ĩ dĩis duplr aut p ꝓrie sic pr̃nitas: vl ĩnascibilitas. aut cõiter sic esse ab alio vel a q̃ ẽ ali^o: ⁊ h mõ significat notio ĩ missiõe: ⁊ iõ cõis ẽ in duabus psonis ab alio exĩtibus.

¶ Utz missio ꝓueniat omnib^o personis. Qõ. II.

Deinde queritr cui cõuenit mitti. Et vr q toti trinitati. Sic. n. dic Da. in dĩnis oĩa vnũ sũt põt in gnãtionẽ: gnãtiõez ⁊ ꝓcessionẽ. Sz missio nulluz boz est. g̃ vr q toti trinitati ꝓuenit. ¶ P. missio dĩne psone itelligit fm h q ipsa psona p missionẽ manifestat. vñ dic Aug. q mitti ẽ cognosci q ab alio sit: sed effect^o in creatura q fit p missionẽ manifestat totã trinitatẽ: sic cãtũ suã cãm. g̃ vr q tota trinitas mittat. ¶ P. sic dona appropriata filio. ⁊ spi. scõ sũt cõicabilia creature. s. sapia bonitas: ita ⁊ dona appropriata pr̃is. s. põ. sz rõne illoz donoz appropriatoz eis: dñr spi. scũs ⁊ fili^o mitti. g̃ eadẽ rõe ⁊ pr̃. ¶ Itẽ ybicũq ẽ fili^o vl spi. scũs ẽ ⁊ pr̃. sz spi. scũs vl fili^o dñr mitti: qz nouo mõ existũt in aliqua creatura. ergo videtur q simul cũ eis pr̃ mittat: ⁊ ita toti trinitati conuenit mitti.

Sed contra vr q solus filius mittat. sic enĩ dicit Augu. mitti ẽ cogsci q ab alio sit: sz cognitio appropriat filio g ẽ vbũ ⁊ sapia pr̃is. g̃ solus fili^o vr mitti. ¶ Itez vr q solus spi. scũs. oĩa. n. dona spũalia ptinẽt ad mãifestationẽ spũs. vt hr. i. Cor. ix. vnicuiq; ⁊c. sed per missionez manifestat persona diuina. g̃ videt q solus spũs mittatur in oĩbus donis.

Respondeo dõz q sic dcñ ẽ in oĩ missiõe opz q ponat aliq auctas alicui^o ad ips missum. in dĩnis aũt psonis nõ ẽ auctas nisi fm originez: ⁊ iõ nulli psone dĩne ꝓuenit mitti nisi ei q̃ ẽ ab alio: respectu cui^o põt in alio designari auctas: ⁊ iõ spi. scũs ⁊ fili^o dicũt mitti ⁊ nõ pater vel trinitas ipsa.

Ad primũ g̃ dõm q in missiõe ĩcludit ĩtell's ꝓcessionis ⁊ gnãtiõis iplicite: q̃tũ ad id qõ cõe ẽ eis. s. cẽ ab alio: q̃uis nõ q̃tũ ad ꝓpriã rõnẽ gnãtionis vel ꝓcessiõis. ¶ Ad z^m dõz q in missiõe nõ tñ ẽ effectus doni creati creature collati: sz ẽt vt dcñ ẽ ponit auctoritas alicuius ꝓncipy respectu ipsi^o missi. vñ in missione psone cognoscit psona ab alia eẽ fm Aug. ⁊ qz h nõ cõuenit toti trinitati nec ipsi pr̃i: iõ nõ põt dici pr̃ vel trinitas mittit. Et ꝓterea effect^o ille magis appropriat vni psone q̃z alt: fm quẽ vna psona dr̃ mitti ⁊ nõ alia. ¶ Ad 3^m dõz q põ q̃ appropriat pr̃i nõ h rõnẽ vt ptineat ad reditum in finẽ. sz magis ptinet ad exitũ a ꝓncipio: dicit. n. potentia rõnẽ ꝓncipy ⁊ ideo nõ ptinet ad missionez q̃ fit ad reuocãdũ rõnalẽ creaturã in deũ. ¶ Et ꝓterea pr̃ in q̃ ẽ ꝓma auctas nõ põt designari mitti: qz respectu ei^o nulla hr̃ auctas. ¶ Ad 4^m dõz q cũ pr̃ sit in filio ⁊ fili^o ĩ pr̃e et vterq; in spi. scõ qñ fili^o mittit sil ⁊ venit pr̃ ⁊ spi. scũs sive itelligat ỏ aduẽtu filij ĩ carnẽ cũ ipe dicat Jo. 8. Et nõ suz sol^o ⁊c. sive itelligat ỏ aduẽtu ĩ mẽtẽ. cũ ipe dicat Jo. 14. Ad eũ veniem^o ⁊c. Et iõ aduẽt vl inhabitatio ꝓuenit toti trinitati: q̃ nõ dicunt nisi rõne effect^o ꝓiungẽtis ipsi trinitati: q̃uis ille effect^o rõne appropriatiõis possit ducere magis in vnã psonã q̃ in aliaz: sz missio sup h addit auctatẽ alicui^o respectu psone q̃ mitti dr̃. ⁊ iõ nõ põt ꝓuenire nisi psone q̃ ẽ ab alio ꝓncipio. ¶ Ad 5^m dõz q q̃uis cognitio appropriet filio: tñ donũ illud exquo sumit experimẽtalis cognitio q̃ necessaria ẽ ad missionẽ: nõ necessario appropriat filio. sed q̃q; spũi scõ sicut amoz. ¶ Ad 6^m dõm q in dono duo est cõsiderare. s. rõnez doni: ⁊ sic manifestat oẽ donũ spi. scũs inq̃tũ hz rõnẽ ꝓmi doni fm q est amoz aut fm spẽm doni: ⁊ sic aliqõ donum manifestat ipsuz filiũ sicut sapia vel scientia. Qõ. III.

Deinde querit de missione p cõparationez ad mittẽtẽ. ¶ Et circa hoc duo q̃runt. ꝑ vtz alicui psone conueniat q mittat se: vel ꝓcedat a se vel det. 2° vtrum filius mittat a spiritu sancto.

¶ Utz aliq psona mittat se vl det. I.

Ad primuz sic ꝓcedit. vr q nulla persona det se vel mittat se. Dãs. n. sp vr hre auctatẽ respectu dati: sz nulla psona hz auctatez respectu suiꝑsi^o. g̃ vr q nulla psona det se. ¶ Itez supra dixit magr q hoies nõ pñt dare spi. sãctũ qz ab eis nõ ꝓcedit: sz nulla psona ꝓcedit a seipsa. alĩs eẽt ꝓn^m suiꝑsi^o. g̃ nulla psona seipaz dare põt. ¶ Itẽ sic dictũ ẽ: missio ponit exitus ipsi^o missi a mittẽte: sz nulli psone ꝓuenit exire a seipsa. g̃ nulli psone cõuenit mittere se. ¶ Itẽ sic dictũ ẽ ꝓcessio ꝓncipalr ĩportat respectũ psone ad ꝓn^m: a q̃ distinguit: sz nulla psona dĩna distinguit a seipsa. g̃ nec a se procedit. ¶ P. h ꝓpositio. a. ĩportat habitudinẽ ꝓncipy: sed nulla res est ꝓn^m sui ipsi^o. ergo ⁊ si cõcediꝛ q aliq psona mittit se: nõ debet concedi q mittatur a se.

Contra Aug. 4. de tri. sic gnãri est filiũ eẽ a pr̃e: ita filiũ cognosci eẽ a pr̃e ẽ filiũ mitti: sz ista cognitio põt cãri a filio. g̃ ⁊ missio filij põt eẽ a filio. Itez h videt ex his que in littera dicuntur.

Respondeo dõm q fm dr̃iaz donatiõis missionis ⁊ ꝓcessiõis supius assignatã diuersimode oz in hac qõne log. Si. n. accipiam^o donatõez siue datione de rõne datiõis nõ vr plr eẽ nisi q datũ libere a dãte hẽat. Hoc aũt põt eẽ duplr aut sic aligs libe seipm hz: vel aliqd qõ in ipso ẽ. Aut sic libe aligs hz suaz possessionẽ: vel id respectu cui^o dñiũ hz fm q hre mltis modis dr̃. Uñ de rõne datiõis nõ ẽ q ponat aliq auctoritas respectu ipsius dati. põt. n. aligs ⁊ seipm ex amoze dare alicui^o in amicũ: nisi specificet datio fm spãlẽ mo^m hñdi: g est fm dñiũ: talis donatio nulla est respectu diuinoz. Et iõ donatio nõ exigit aliquã rõnem ꝓncipy respectu ipsi^o dati. Uñ dari põt ꝓuenire ⁊ essentie diuine: put dicim^o q pr̃ dat eẽntiã suã filio: ⁊ põt ꝓuenire pr̃i vt dicatur pr̃ seipsum dare: ⁊ silr filio ⁊ spi. scõ. nec notabit aliq distinct^o datis ad datũ: nisi forte fm rõnẽ sic itelligẽtis ad itellectũ: ⁊ sic cõcedim^o simplr q psona dat se ⁊ dat a se.

¶ Sed circa missionez ẽ maioz difficultas quã attestat opĩonũ diuersitas. Quidã. n. dicũt: q oẽs tales sunt falsi spi. scũs mittit se. vel fili^o mittit se. Et dicũt rõnes magri nõ valere: qz cũ missio ĩcludat in se notionẽ: nõ oz q ĩ põ vel operatiõe missiõis tres psone ꝓueniãt: sic nec in gnãtione vel põ gnãndi. Et dicũt ẽt nõ eẽ simile de missione in carnẽ: fm quã fili^o seipsum mittere dr̃: qz in illa missione nã creata assumit in vnitatẽ dĩne psone: qõ nõ ptigit in alys missionib^o. Et si in auctate aliq ꝓueniꝛ q spi. scũs mittat se: glosandum est. i. a spiritu scõ est effectus in quo ab alio cognoscit esse. Sed qz sancti cõiter talib^o locutionibus vtunt ⁊ ꝓcipue Aug. ⁊ magister h cõcedunt. iõ alt dixerunt q missio aliqñ ꝓprie sumit. aliqñ ĩproprie. Qñ missio sumit ꝓprie ĩportat distinctionem missi a quo fit missio. ⁊ iõ h mõ nõ põt dici q spi. scũs mittat se. Cõiter aut sumit ⁊ ĩmproprie missio pro ĩfluentia vel datione:

ꝛ sic dicūt spi.scūz mittere se: qz dat se:vel qz ispirat se:ꝛ hec opinio est ꝓpositini. ꝛ altisiodorēsi. Et qz hec opinio paꝛ vr recedere a ꝑma.iō dixerūt alij q ꝓprie dicit spiri.scūs se mittere: ꝛ huic ꝟsentiēdū vr si vtus nois attēdat. Missio.n.vt dcīm est ꝟportat duo. s.missiuz esse ab alio rone auctis quā importat:ꝛ itez effectū fm q nouo mō in aliq creatura spiri.scūs dr. Un sensus ē spiri. scūs mittit.i.ē ab aliquo:ꝛ fit nouo mō i aliquo:nulla tm mutatiōe facta circa ipm:vt ꝑus dcīm est. Notādū est aūt q diuersimode vificat locutio qn aliqō ꝟiunctū ꝑdicat de aliquo fm esse.ꝛ qn fm fieri. Un.n.ꝑdicat fm eē: opz q vtrūq illoꝝ in eē dicat:vt si dicā soz.est hō albꝰ:opz euz esse hoiem ꝛ albū eē:nisi alterꝝ diminuat rōnē alteriꝰ:vt cū dr hō mortuus. Sz qn ꝑdicat ꝟiunctū fm fieri:sufficit q alterꝝ in fieri ꝑdicet:vt si dicā.soz. ē nūc factꝰ hō albꝰ: sufficit ad vitatē hꝰ locutōis q sit nūc factus albꝰ: q̄uis nō sit factus hō. ¶ Itē nōndū est q qn aliqō cōpositum ꝑdicat de aliquo fm fieri:diuersimode se hz in faciēte ꝛ in facto:qz ex pte facti opz q vtrūq prediceꝛ fm eē:ꝛ si nō vtrūq fm fieri:vt si dicā iste est factus hō albus: opz eū eē hoiem ꝛ eē albuz:nisi alterꝝ sit diminuēs:nō aūt oz q fiat hō:sz sufficit q fiat albū. Ex pte aūt faciētis: qz faciēs nō referr ad factū nisi fm id qō fit in ipso: sufficit q faciēs dicat facere alterꝝ tm. vt si dicā pictoꝛ facit pietez albū:nō opz q faciat eū esse pietē ꝛ esse albū: sed sufficit si facit esse eū albuz tm. Dico igit q missio: qz ponit missuz esse in aliquo eo mō quo ꝑus nō erat:ꝛ sic fieri in illo: fz illū modū ipoꝛtat quādā factōez:nō dico realē factionez:sz rōnis tm:que terminant ad relonē rōnis ꝛ nō rei: sicut dicit deus factus refugiuz. Sēsus g̃ est spiri.san.est missus.i.factus est ens ab alio exns in creatura ꝓgram. Un opz ad h vt dicat missus q ꝛ sit ab alio ꝛ fiat in aliq fz nouā hitudinē. ꝓpter qō pr nō pōt dici mitti: qz nō est ab aliquo. Si aūt accipiamus ex parte mittētis.tunc mittere spiri.scm nihil aliud ē q̄ facere spiri. scm existēm ab alio eē in aliquo fm nouā hitudinē. ꝛ iō cuicunq̄ pſone ꝟuenit facere alterū istoꝝ.s.q sit in aliquo fm nouā habitudinē dicet mittere spiri.scm quāuis nō sit ꝑnᵐ spūs sci fm q est ab aliquo. Et qz tota trinitas facit spir. scm eē in aliquo fm nouā habitudinē ꝓpter donū collatum totiꝰ trinitatis.ideo tota trinitas dr mittere spi.scm ꝛ ipse seipsuz mittit.ꝛ ipse a se mittit sub eodē sensu.

¶ Ulterius si loquamur de ꝓcessiōe hēbit minꝰ de ꝑpetate ꝛ minꝰ ꝑpe dicet spiri.sanctū ꝓcedere a se q̄ mitti a se:sz tm qz ꝓcessio tpalis:vt dcīm ē:ponit nouā hitudinez ad creaturā in quaz ꝓcedit:ꝛ ois nouitas ptinet ad aliq̄ factionē.iō ēt fm ꝓcessionē tēporalē spiri.sanctū ens ab alio est ꝛ existēs nouo modo in aliquo. Et sic sub eodem sensu cōcedet q spiri.sanctꝰ ꝓcedat a se tpaliter.

Ad primuz g̃ dom:q nō ē de rone datiōis q ponat aliq̄ auctas respcū dati: nisi qñ dat aliqd qō hētur p modū dīy: ꝛ talis datio nō est i diuinis:vt dcīm est. ¶ Ad zᵐ dom:q neutꝝ horꝝ homines efficiūt:q̄ in missiōe iportant:qz nec gr̃az cōferūt: nec ab eis spiri.sanctꝰ ꝓcedit.ꝛ iō nullo mō pōt hō mittere spir. sanctū. ¶ Ad 3ᵐ dom:q missio nō ponit tm exitū:sed cū hoc aliqd aliud.s.eē in creatura fm nouā hitudinem. Et q̄uis fm alterꝝ.s.exitū nō referat ad se.sicut ad ꝑncipiū: tm fm vtrūq ꝟiunctū referr ad se sicut ad ꝑncipiuz. ipse .n.facit se exīrē ab alio fm nouā habitudinē esse in aliq ratiōe pfectiōis quā illi cōfert. ¶ Ad 4ᵐ dōz: q quāuis ꝓcessio importet tm respectū ad pſonaz a qua hz esse:tm ꝓcessio tpalis:vt dcīm est ipoꝛtat respectū ad creaturaz i quā ꝓcedit:ꝛ hui⁹ratiōe tpaliter dicit ꝓcedere a se sicut ꝛ mitti a se. ¶ Ad 5ᵐ dom:q ipse spiri, sanctꝰ quāuis nō fit ꝑnᵐ suiipsiꝰ simplr:tm ipse facit se exīrē ab alio esse in aliquo fm nouā habitudinē. Et fm hoc totū ꝟiunctū refert i se sicut i ꝑnᵐ ratiōe alteriꝰ tm: vt pz ex ꝑdictis.

¶ Utꝝ spūs sanctꝰ mittat vel det filiū. II.

Ad secunduz sic ꝓcedit: vr q spiri. scūs nō det vl mittat filiū. Augus.n.dicit exire filiū a pr̃e ꝛ venire in mundū.hoc est filiū mitti a pr̃e: sz filiꝰ nō exit a spiri.sancto.g̃ nō mittit ab ipo. ¶ Itē sic filiꝰ se hz ad pr̃ez: ita spiri. sanctꝰ ad filiū: sz filiꝰ nullo mō mittit pr̃em.g̃ nec spi.sanctꝰ filiū.

Contra. Isa.48. Et nūc misit me dns.ꝛ spūs eius ꝛ exponit Hlo.de filio. g̃ mittit a pr̃e ꝛ spiri. sancto. ¶ Itē Amb.lib.de spū scō. Datꝰ filiꝰ est a pr̃e: vt Isa.dicit.9.filius datus est nobis.datꝰ est audeo dicere ꝛ a spiri.sancto:qz a spiri.sancto missus est.g̃ ꝛc.

Respondeo dom: q qdā distinguūt triplicē missionē filij. Unā q̄ missus ē in carnē. aliā q̄ mittit in mētē.tertiā q̄ mittit ad ꝑdicādum.ꝛ fm hāc vltimā missionē dicūt filiū missum a spiri.sancto:nō aūt fm duas ꝑmas:sz solū a pr̃e. Cuiꝰ rō ē fm eos:qz missio ad ꝑdicādū pōt ꝟuenire xpo ratiōe humāe nature cuius assumptio ꝑsupponit. Sz due ꝑme missiōes referuntur ad ipsaz pſonā filij:qz missio i carnē ꝟuenit ipsi pſone fm se ꝛ nō ratiōe humane nāe cuiꝰ assumptio ꝟsequitur missionē fm itellectū.sicut effectus causaz. ꝛ sicut terminus motū. Et silr in mētē nō mittit ratōe humane nāe.ꝛ qz spiri. sanctꝰ nō hz auctē respectu pſone filij:sed tm respectu nāe assumpte.iō ꝟcedunt tertiā missionē filij esse a spiri.sancto ꝛ nō duas ꝑmas. Sz qz vt dcīm est: nō regrit de necessitate q i mittēte sit auctas respectu missi: sz tm efficiētia respectu eius fm qō missus dr mitti.iō ꝟcedimus q spir.sanctꝰ. ꝛ tota trinitas misit filiū fm q̄libz missionē.ꝛ ꝑcipue cū Aug.exꝑsse dicat eū missum a spiri. sancto loquēs de missiōe i carne.in zᵒ de trinitate. Mitti iquiēs a pr̃e sine spi.sancto nō potuit:qz pr̃ itelligit euz misisse cū fecit eū ex femīa qō vti nō fecit sine spi. san.

Ad primuz g̃ dom:q qñ pr̃ dr mittere filiū.i mittente itelligit auctas respcū missi:nō iquātū ē mittēs:sz iquātū ē pr̃.ꝛ iō filiū mitti a pr̃e ē ipm exire a pr̃e:nō aūt oñdit auctas i mittēte:cū seipm filius mittere dr:vel cū spiri. sanctꝰ euz mittat. ꝛ iō filiū mitti a se vel a spiri.sancto.nō est ipsuz exire a se vel a spiri.sancto. ¶ Ad zᵐ g̃ dom:q filiꝰ nō pōt mittere pr̃ez:qz pr̃ nō pōt mitti cū nō sit ab alio.si ab alio eēt ꝛ mitti posset ꝛ filius eū mitteret. ¶ Expō partis textus.

Si enim spiri.sanctꝰ seipm dare nō potest ꝛc.) Dic pōt magr duas rōnes ad oñdēdū q spiri.sanctꝰ dat se:quaꝝ ꝑma sumit ex pte potētie.scda ex pte operatiōis:quoꝝ vtrūq cōe ē tribꝰ pſonis. Sz vr q nō valeāt:qz nos dicimus q pr̃ pōt gn̄are filiū ꝛ gn̄at. filiꝰ aūt nō pōt nec gn̄at:nec tm aliq̄ diffio ptātis aut opationis segr.ꝛ silr vr i ꝓposito. ¶ Sz dom q si dare ꝛ ꝓcedere tpaliter eēt tm fm relonē eterne origis rōnes nō valerēt.sicut nec de gn̄atōe: sz qz hoc icludit ēt efficiētia respectu quoꝝdā effectuū in creatura q cōiter sunt a tota trinitate.ideo rōnes necessario concludunt.

¶ Diuisio scōe ptis textus.

Hic queritꝝ vtꝝ semel ꝛc.) Dic determinat de missione filij fm spāles modos ipsiꝰ. Et didit in partes duas. In ꝑma determinat veritatē. In zª remouet obiectōez.ibi(Dic q̄rit cū pr̃.) Pria i duas. In ꝑª distiguit duos modos missiōis filij. In zª assignat

ipsoꝝ dr̃iam.ibi.(Ecce distincti sunt)Prima in duas. In ꝑma mouet q̃stionē. In 2ª ponit solonē.ibi. (Ad qđ dicimus ꝛc̄.)(Ecce distincti.)Dic assignat dr̃iam inter duos modos assignatos, Et dicit in duas ſm duas dr̃ias quas assignat. Scđa ibi.(P̃.nondū ē.)(Dic q̃rit)Dic excludit obiectōez. Et circa hoc tria facit. Primo mouet obiectionē. Secđo ponit solonē.ibi(Ad qđ di.)Tertio ex solutōe ꝛprobat quoꝛūdā erroꝛē quē ꝑ pōit.ibi.(Jōq; pu.) Scđo ꝛprobat.ibi(Dr Aug.ꝛc̄.) ¶Questio. IIII.

AD itellectū bꝰptis de duobus q̃rit. Primo de missiōe filij inuisibili ꝑz se: qz de visibili dicet in 2º. Secđo de missione ꝓcōparatōez ad eos ad quos fit missio. ¶Circa ꝑm tria q̃runt. Primo vtruz missio inuisibilis conueniat filio. Secđo vtꝝ sit distincta a missione spiri.sancti inuisibili. Tertio vtrū aliqua missio sit eterna.sicut ꝓcessio est eterna ꝛ tēporalis.

¶Utꝝ filiꝰ inuisibiliter mittat in mentem. I.

AD primuz sic ꝓcedit: vr̃ q; filiꝰ inuisibiliter i mentez nō mittat. Ad missionē.n.dīne ꝑsone requirit q; cognoscat ipsa ꝑsona aduenies: ꝛ ꝓcipue i missione sapie quā nullus bñs ignoꝛat: ꝑz aduenīte filio nō cognoscit eiꝰ aduēt. Job.9. Si veneꝛit ad me nō itelligo. g̃ vr̃ q; filius nō mittat in mentem. ¶Itē missio est idē qđ ꝓcessio tpalis: vt supꝛa deiñ ē: ꝑz sicut supꝛa diximus ꝓcessio nō bz q; dicat tpalis nisi ſm respectū i quē est: quē respectū bz ꝓcessio spiri. sancti ex ipso mō ꝓcessiōis: iquātū ꝓcedit vt amoꝛ: cū igit ꝓcessio filij ex suo mō nō bēat respcūm vt i quē: ꝑz solū vt a q̃: videt q; ꝓcessio tpalis filio nō conueniat: ꝛ ita nec missio. ¶P̃.ꝑsona dīna nō mittit nisi i donis gr̃e gratū facientis: sed dona ꝓtinētia ad itellectū q̃ appꝛopriant filio nō sūt gratū faciētia cū sint cōia bonis ꝛ malis: vt dr̃. i. Coꝛ. 13º. Si habuero oēm sciam ꝛc̄. g̃ filiꝰ nō dr̃ mitti inuisibiliter in donis sibi appꝛopriatis: ꝛ ita nullo modo.

In contrariū ē qđ br̃ Sap.9. Mitte illā sapiaz de celis. s. tuis ꝛc̄. nō aūt logt̃ de sapia cēntialr dcā: qz illa nō mittit̃: cū nō sit ab alio. g̃ loquit̃ de sapia genita que est filiꝰ. ¶Itē Aug. Sicut filiū generari est ipsum esse a patre: ita filiū mitti est cognosci q; sit a ꝑre. hoc aūt ꝓtingit. g̃ ꝛ filium mitti.

Respondeo dōz: q; sicut in exitu reꝝ a ꝑnº dr̃ bonitas dīna i creaturas ꝓcedere: inquātū repītat̃ i creatura p silitudinez bonitatis dīne in ipsa recepta. Ita i reductōe rōnalis creature i deū itelligit̃ ꝓcessio dīne ꝑsone: q̃ ꝛ missio dr̃ iquātuz ꝑa relatio ipsius ꝑsone dīne repītat̃ in aīa p silitudinē aliquā receptā: q̃ ē exēplata ꝛ oꝛigiata ab ipsa ꝓprietate relonis eterne. Sicut ꝓpriꝰ modus quo spiri. sanctꝰ referr̃ ad patrē est amoꝛ: ꝛ ꝑpus modus referēdi filiū i ꝑez est q; ē verbū ipsius manifestās ipm. vñ sicut spiri.sanctꝰ inuisibiliter ꝓcedit in mētē p donū amoꝛis: ita filius per donū sapiētie in quo ē manifestatio ipsius ꝑis q; est vltimuz ad qđ recurrimus. Et qz ſm receptionē boꝝ duoꝝ efficit̃ in nobis similitudo ad ꝓpria personaꝝ. ió ſm nouū modū essendi: put res est in sua similitudine dicunt̃ persone dīne in nobis esse: secundum q; nouo modo eis assimilamur: ꝛ secundum hoc vtraq; processio dicitur missio.

¶Ulterius sicuti ꝑdicta oꝛiginant̃ ex ꝓpꝛys ꝑsonaꝝ: ita ēt effectuz suū nō ꝛsequunt̃ vt ꝛiūgant̃ fini nisi vtute diuinaꝝ ꝑsonaꝝ: qz i forma ipꝛessa ab aliq̃ agēte ē vtus imprimētis. Unī i receptōe bꝛ donoꝝ bñtur ꝑsone dīne nouo mō q̃si ductrices i finē vel ꝛiūgētes. Et ió vtraq; processio dr̃ datio iquātū ē ibi nouus modus bñdi.

Ad primuz q̃ dōz: q; ad rōnē missiōis ñ regrit̃ q; sit ibi cognitio actualis ꝑsone ipsius: ꝑz tm̃ habitualis: inquātū. s. i dono collato: qđ ē hītus: repꝛesentat̃ ꝓpriū dīne ꝑsone: sicut i silitudine: ꝛ ita dr̃ q; mitti est cognosci q; ab alio sit p modū repītationis. Sicut aliqd dr̃ se manifestare vel facere cognitōez de se: iquātum se repsentat in sui silitudine: sed tm̃ me bēre actuale donū in quo ꝑsona dīna deit̃ nō possum scire certitudinaliter in actu: ꝓpter silitudinē actuū nāliū ad actꝰ meritorios: ꝛ si possiz ex aliqbꝰ signis ꝛcere: nisi p reuelatōem fiat certitudo. ꝛ ió dicit Job. Si venerit ꝛc̄. qz certitudinaliter gr̃a gratū faciēs in q̃ ē aduēt̃ dīne ꝑsone cognosci nō pōt: q̃uis ipm donū ꝓceptū sit i se sufficiēter ductiuū i cognitionē aduenīētis ꝑsone. ¶Ad 3m dōm: q; ꝓpꝛiū spiri.sancti qđ est amoꝛ pōt dupliꝛ bēre respectū ad creaturā. vel vt ad obm: vel ſm rōnez ꝓncipij exēplaris ad ꝓncipiatū exēplatū: ꝑz ꝓpꝛiuz filij vnā tm̃ bēre pōt relationē dictaꝝ. s. illā q̃ est ſm rōnez ꝓncipij: ꝛ hoc sufficit ad ꝓcessionē tpalē filij: quāuis ſm plura possit attēdi, respectus tēporalis in ꝓcessione spiri.sancti: ꝛ ita ēt missio vtriq; ꝛuenire pōt. ¶Ad 3m dōm: q; q̃n aliqd participat nō ſm suū actū ꝑfectū: ꝑz ſm aliquē modū nō dr̃ ꝑe haberi sicuti aīalia bñt aliquē modū ꝓudētie: nō tm̃ dicuntur ꝓudētiā bēre: qz nō bñt actū rōnis q; ꝑe est actꝰ ꝓudētie. s. ipsa electio. vñ magis bñt aliqd silē ꝓudentie q̃z ꝓudētiaz. Uidemus aūt in cognitiōe duos gradus. Primū ſm q; cognitio itellectiua tendit in vnū. Secm̄ ꝓput vez accipit vt ꝛueniēs ꝛ bonū: ꝛ nisi sit aliqua resistētia ex tali cognitiōe sequitur amoꝛ ꝛ delectatio: qz ſm ꝑm 7º. ethi. delectatio cōsequit̃ opationē ꝑfectā nō ipeditaz. Uñ felicitas ꝛtemplatiua est q̃n aliqs ꝓuenit ad vltimā opationē intellectus: ꝛ ipsam sine impedimēto exercet. Cōstat aūt q; in ꝓcessiōe vbi eterni est cognitio perfecta ſm oēm modū. ꝛ ió ex tali noticia ꝓcedit amoꝛ. vñ dicit Aug. Uerbū q; ifinuare itēdimus cū amoꝛe noticia est. Q̃n̄cūq; igit̃ bētur cognitio ex q̃ nō sequit̃ amoꝛ gratuitus: nō bētur similitudo vbi: sed aliqd illiꝰ. Sz soluz tūc bētur similitudo vbi: q̃n bētur cognitio talis: ex q̃ ꝓcedit amoꝛ: q̃ eōiungit ipsi cognito ſm rōnem conueniētis. Et ió nō bz filiū in se ihabitātē nisi q; recipit talem cognitionē. hoc aūt nō pōt eē sine gr̃a gratū faciēte. Uñ ꝛstat q; simpliꝛ ꝛ ꝑe loquēdo filiꝰ nec dat nec mittit̃ nisi i dono gr̃e gratū faciētis: ꝑz i alys donis q̃ ꝓtinēt ad cognitionem participat̃ aliquid de similitudine verbi.

¶Utꝝ missio filij distīguat̃ a missiōe spūs sci. II.

AD secunduz sic ꝓcedit: vr̃ q; missio filij distīguatur a missiōe spiri.sancti. Missio.n.ē tpalis ꝓcessio: vt supꝛa dixit magr̃. Sz alia ē rō ꝓcessionis filij. alia rō ꝓcessiōis spiri. sancti: qz spi. scūs ꝓcedit vt amoꝛ. filiꝰ vt vbuz. g̃ ꝛ alia rō missiōis. ¶Itē oē qđ ꝛuenit aligbꝰ ſm ꝑus ꝛ posteriꝰ nō ꝛuenit eis ꝑz cādē rōnē. Sz spūi scō cōuenit datio p ꝑus q̃z filio: qz bz rōnem ꝑmi doni. g̃ alia est ratio dationis in vtroq;. ergo ꝛ missionis cū missio sit ipsa datio. ¶P̃.dona in quibus dat̃ filius ꝛ spūs scūs sunt diuersa ꝛ nō dependētia adinuicē. Sed eoꝝ que nō depēdēt adinuicez vnū pōt esse sine alio. g̃ missio filij potest esse sine missione spiri.sancti. ꝛ ecōuerso: ꝛ ita sunt distincte etiā ſm tempus missionis. ¶P̃. videmus sensibiliter quosdaz simplices feruētes esse in amoꝛe diuio: qui tamē sunt valde hebetes in cognitione diuine sapientie: ꝛ ecōuerso: cū igitur missio filij sit secūdū donū sapiētie: ꝛ missio spiri.sancti sit secundum donuz amoꝛis: videtur q; vna missio sine alia possit esse.

Contra. missio spi.sancti ē ad scificādū creaturam: vt supra dixit magr. Si igit missio fily q̄ ē ēt in gra gratū faciēte cui⁹ ē scificare: eēt alia a missione spūs sci: eēnt due missiões ad scificādū creaturā rōnalē: ⁊ ita altera superflueret: qō nō iuenit in operibus dīnis. ḡ vna missio nō distinguit ab alia.

Respondeo dōm: q̄ de distictōe missionū fily ⁊ spūs sci triplr ꝯtingit log: aut q̄tuz ad ipsaz diuersitatē realē: aut q̄tū ad rōnē missiōis: aut q̄tū ad eaz sepatōez. Si p̄mo mō cū i missiōe duo ꝯsiderent. s. exit⁹ psone misse ab alia: ⁊ effectus fm quez nouo mō i creatura psona dīna esse dr. vtroq; aūt mō missio fily ē alia a missiōe spiri. sancti fm rē. Qz ⁊ gīatio q̄ filius exit a pre ē alia a ꝓcessione spiri. sancti q̄ exit ab vtroq;. Similr donū fm q̄ pficit itellectū. s. sapia fm q̄ attedit missio fily ē aliud a dono qō pficit affectū vel volūtatez fm qō attedit missio spiri. sancti. Si aūt scōo mō de earuz distictōe loq̄mur. hoc aūt pōt ee duplr: aut fm rōnē ꝓpriā vtriusq;: aut fm cōem. si fm cōem: tūc eadē rō est missiōis fily ⁊ spiri. sancti q̄tū ad vtrūq;: qz ⁊ ee ab alio cōe est vtriq;: ⁊ silr ee nouo mō in creatura. Sz fz ꝓpriā rōnē vtrūq; differt: qz ⁊ ꝓpa rō ꝓcessiōis fily nō est ꝓpa rō ꝓcessiōis spiri. sancto cū ille ꝓcedat vt amor. ⁊ hic vt fili⁹ vel vbū. ⁊ silr ꝓpri⁹ modus quo fili⁹ dr ee i creatura nō est ꝓpri⁹ modus quo spiri. sanct⁹ ē: gnūmo vn⁹ p sapiē tiā. alter p amorē. Si aūt tertio mō: tūc dico q̄ vna missio nūq̄ ē sine alia: qz amor segt noticiā. noticia pfecta secundū quā est ⁊ missio fily semp iducit in amorē. ⁊ iō silr infundunt ⁊ simul augmentantur.

Ad primuz ḡ dōm: q̄ q̄uis sit alia ꝓcessio fm rē ꝯueniūt tn i quodā cōi fm rōnez qō est ee ab alio. ¶ Ad 2m dōm: q̄ vt ꝑus diximus: in dīnis nō ē ꝑus ⁊ posteri⁹: tn exit⁹ spiri. sancti ꝑsupponit exitū fily fm ordinē nāe. ⁊ ex pte ista si liceret ita loq possemus dicere q̄ missio fily ex pte exit⁹ iportati: est ꝑ missione spi. sancti: fz hoc eēt fm rōnē ꝓpriā vtriusq;: ⁊ nō fm rōnē cōez. Si aūt ꝯsiderent iste missiões quātū ad effectū in creatura. hoc duplr. Uel ex pte ipsi⁹ dātis vel mittentis. Uel ex pte ipsoz donoz i gb⁹ fit missio. Si ex pte donoz. tūc simplr nālr noticia ꝑcedit amorē: ⁊ ex parte illa missio fily missionē spiri. sancti: fz hoc erit fm rōnis prōprie ꝯsideratōez ⁊ nō cōis. sicut oēs spēs mot⁹ eqliter cōueniūt i rōne cōi mot⁹: tn fm esse suū ꝓpriū motus localis ē ꝑ alys motib⁹. Si aūt ex pte dātis: cum p̄mū moues ⁊ inclinās ad dādū sit ipe amor sic datio spiri. sancti ē ꝑ datiōe fily: fz B nō ita exp̄mit i rōne missiōis. ¶ Ad 3m dōm: q̄ dona i gb⁹ mittit fili⁹ ⁊ spiri. scūs ꝯsequunt se inuicē necessariū: vt supra oñsuz ē. ⁊ iō rō ꝑcedit ex falsis. ¶ Ad 4m dōm: q̄ illa noticia ex q̄ ꝓcedit amor viget in feruētib⁹ dīno amore q̄. s. cognoscit dīnā bonitatē iquātū ē finis: ⁊ iquātū ē largissime i eos ꝓfluēs sua būficia ⁊ talē noticiā pfecte nō babēt q̄ amore ipsi⁹ nō accēdunt. ¶ Ad 5m dōm: q̄ vtraq; missio ordinat ad finē vnū vltimū. s. ꝯiūgere deo: fz effect⁹ vtriusq; missionis differt fm duo q̄ iueniunt in rōnali creatura. gbus deo cōiungit. s. intellectus ⁊ affectus: ⁊ ita neutra superfluit.

¶ Utz missio possit ee eterna. III.

Ad tertiuz sic ꝑcedit: videt q̄ missio possit esse eterna. sicut dic Brego. eo mittit fili⁹ quo generat: fz gīatio ei⁹ ē eterna. ḡ ⁊ missio. ¶ Itez sic missio dic respectū a quo ē ⁊ i quē: ita ⁊ ꝓcessio amoris: vt. s. dc̄ñ ē: fz ꝓcessio amoris est eterna a pre i filiū. ḡ ⁊ missio pōt ee eterna. ¶ Ꝑ. sic missio dr p respcm ad creaturā ita ⁊ donū: fz donū spi. sci dr ab eterno. ḡ ⁊ missio pt dici eterna.

Contra. est illud qō Aug. in lra dicit: nō eo q̄ de patre natus est missus dr filius ⁊c. ¶ Ꝑ. missio semp ponit nouū modū existēdi in aliquo ipsum missuz: fz nihil nouuz est eternū. ḡ nō est eterna: sed tn̄ temporalis. ⁊ hoc simplr ꝯcedēdum est.

Ad primuz ḡ dōm: q̄ vbū Brego. pōt triplr exponi. Uno mō q̄ loquat de gīatōe temporali ipsi⁹ fily fm quā dr missus i carne. Scōo mō vt li. eo: nō sit aduerbiū: fz ablatiui casus: vt sit sensus ab eo a quo gīat mittit. ⁊ hoc vez ē. Tertio mō vt loquat nō ō missiōe in actu: fz fm aptitudinē. ex hoc. n. fili⁹ ē vt ita dicam missibilis quo a pre ꝑ gīatōez exiuit. Esse. n. ab alio nō dicit totā rōnē missiōis: vt pz ex dictis. ¶ Ad 2m dōz: q̄ ꝓcessio amoris q̄uis sit in aliquē: nō tn̄ ponit nouum modū exīdi in illo. ⁊ iō pōt ee eterna: fz missio ponit nouitatē exīdi in aliquo. ⁊ iō nō pōt ee eterna. Et ꝓpter B q̄uis possit ꝯcedi aliquo mō q̄ spiri. sanct⁹ ꝓcedat a pre in filiū ab eterno: nō tn̄ ꝯcedit q̄ vniat a pre in filiuz ab eterno. ¶ Ad 3m dōm: q̄ missio est nomē vbale. vñ iportat actualē relationē ad creaturā: sed donuz imponit ab aptitudine donādi. ⁊ iō nō importat actualē respectū ad creaturā: ꝓpter qō ab eterno spiri. sanct⁹ dr donū: nō ām missus sicut nec datus. ¶ Questio. V.

Deinde q̄rit de missiōe fily p comparationez ad eos ad quos mittit. Et circa hoc tria q̄runt. ꝓmo ad quos fiat missio fily vl spūs sci. Scōo supposito q̄ ad oēs scōs: vtz pleni⁹ post icarnationez q̄ āte. Tertio de effectu inuisibilis missionis: vtrū faciat eos ad quos mittit nō in hoc mūdo esse.

¶ Utrū missio fiat ad creaturas irrōnales. I.

Ad primuz sic ꝑcedit: vr q̄ missio fiat etiā ad creaturas irrationales. ē. n. missio ad scificādū creaturā: vt dc̄ñ ē: fz q̄dā creature irrōnales dr scificari vt tēplū ⁊ vasa. ḡ ⁊ ad eas fit missio. ¶ Itē in nullo pōt ee gra nisi missio ad ipm fiat: fz in sacris cōtinet gra: ⁊ tn̄ sunt isensibiles creature. ḡ ad eas fit missio. ¶ Itē fili⁹ nō tn̄ ꝓcedit vt vbū manifestās pre m ꝑ modū cognitōis: fz ēt vt repñtans pre m fm similitudinē nature: fz oēs creature ēt isensibiles bñt similitudinē gīationis fily iquātū ꝓcedūt i aliq̄ mutatōe dīne nāe fm attributa ꝑticipata. sic rōnalis creatura ꝑticipādo sapiam bz similitudinē ipsi⁹ iquātū ꝓcedit vt vbū. ḡ cuz rōne isti⁹ assimilatōis dicat fili⁹ mitti ad rōnales creaturas. iquātū ē vbū eadē rōne debet mitti ad irrōnales inquātū ē fili⁹.

Contra. missio dīne psone est tn̄ fm gram gratum faciēte: vt dc̄ñ ē. b⁹ aūt creature rationales tn̄ capaces sunt. ergo ad eas tantū fit missio.

¶ Ulterius queritur vtruz ad oēs sanctos rōne augmenti gratie dicat mitti filius vel spiri. sanctus. Et videtur q̄ nō. Qz missio dicit nouuz modū exīdi psone dīne i creatura: fz ꝑ gre augmētū nō dr alio⁹ de⁹ ee i scis q̄s ꝑus. ḡ ad eos nō fit missio dīne psone. ¶ Ꝑ. missio psone fit ad reuocādū rōnalē creaturā: vt magr dic: fz nō reuocant nisi errātes. ḡ cū sancti nō sint errantes ad eos nō fit missio. ¶ Cōtra spiri. sanctus missus est ad aplos i pētecos. in visibili missiōe: fz missio visibilis demōstrat iuisibilē. ḡ ēt ⁊ iuisibilr: fz ipsi ꝑus bēbant gram. ḡ fm augmētum gre in sanctis dicit ad eos mitti fili⁹ vel spūs scūs.

¶ Ulterius queritur vtruz ad angelos ⁊ ad alios beatos fiat missio spiri. sancti. Uidet q̄ nō. Missio enim semper est fm aliquez effectum gratie cui in eo mittitur: sed in angelis ⁊ beatis q̄ deuenerūt ad terminū vite: neq; dat de nouo gra: neq; auget. ḡ ad eos nō fit missio. ¶ Itē nō

est idem nũcius ⁊ ad quẽ fit missio: sed in missione filij ⁊ spũs scĩ angeli se habẽt vt nũcij: qz custodiũt ⁊ suggerũt. ergo videt̃ q ad eos nõ fiat missio: qz sic oporteret ire in infinitum. ¶ Sed cõtrarium habetur ex lr̃a.

¶ Ulteri⁹ q̃rit̃ vtrũ ad xp̃m fm q hõ possit fieri missio. Uidet̃ q nõ. missio. n. semper ẽ ad distãs: sz humana nã nunq̃ fuit ĩ xp̃o distãs a dĩna: ĩmo a p̃n⁹ ꝯceptõis sue fuit ꝯiũcta p vnionẽ: ⁊ p plenitudinẽ oĩs gr̃e. g̃. vr̃ q ad eũ nõ fiat missio. ¶ P̃. missio ẽ ad scificãdũz creaturã: scificat̃ aũt qõ nõ ẽ scñ: cũ igit̃ xp̃s nũq̃ fuerit nõ sanctus: vr̃ q ad eũ nõ possit fieri missio. ¶ Cõtra missio spiri. sancti ẽ ipa datio: sz spiri. sanct⁹ dat⁹ ẽ xp̃o: vt dr̃ Jo. 3. Non. n. ad mensurã ꝛc. g̃. ad deũ fit missio. ¶ P̃. missio visibilis est signũ ĩuisibilis: sed ad xp̃m facta est missio visibilis spir. sancti ĩ colũbe spẽ. Matth̃. 3. g̃. ⁊ ĩuisibilis.

Respondeo dõz: q cũ missio dine p̃sone sit solũ in donis gr̃e gratũ faciẽtis: ad illos solũ fit missio gbus h̃ dona ꝯferri p̃nt. ⁊ iõ ꝯcedimus q ad oẽs rõnales creaturas põt fieri missio nisi sint depra/uate per obstinationẽ in malo sicut demones ⁊ dãnati ⁊ non ad irrationales creaturas.

Ad primuz igit̃ dõm: q scificari tripl'r dr̃. Uno⁹ fm q sanctũ dr̃ mũdum, put scifica/tio dr̃ emũdatio a pctõ p gr̃am. Alio mõ fm q sanctũ dr̃ firmũ: dr̃ scificatio ꝯfirmatio in bono p donũ gr̃e vel glo rie. Et istis duob⁹ modis est tñ in rõnali creatura: ⁊ fm hos tñ fit missio. Tertio mõ dr̃ scificatio fz q aligd ac/ꝯmodat̃ ad vsuz dĩni cult⁹: quẽ decet oĩs mũditia: ⁊ hoc mõ dñr tẽplũ ⁊ vasa scificari. ¶ Ad z^m dõm: q in sacr̃is nõ habẽt gr̃a sicut in subo gr̃e: sz sicut in instr̃o in quo cõ/fert̃ gr̃a. De hoc tñ habebit̃ in 4.º vñ sanctificatio sacr̃o/rum ptinet ad tertiũ modũ: fm quẽ nõ fit missio. ¶ Ad z^m dõm: q missio ptinet ad reditũ creature in finẽ. ⁊ ideo nõ põt eẽ missio nisi fm illa q̃ põt dicere rel'onez in finẽ: sz gr̃atio filij ĩquãtũ filius est dr̃ tñ fm exituz a p̃n⁹. ⁊ iõ fm rõnẽ illã nõ ptinet ad missionẽ: sz magis ad creatõez fm q res educunt̃ in esse, put dr̃ q p filiũ oĩa facta sunt: sz rõ vbi ⁊ amoris possunt se bẽre ad vtrũq;. ⁊ ideo ratio verbi ⁊ amoris pertinet ad creationem ⁊ ad missionem. ¶ Et preterea imitatio diuine nature quã fili⁹ perfecte accipit est etiã fm p̃mos effectus gbus in eẽ nature sub/sistimus: qui nõ sufficiũt ad talẽ cõiunctionis rationem qualem missio requirit. ¶ Quartum cõcedimus.

¶ Ad id qõ ulteri⁹ q̃rit̃ dõm: q filius ⁊ spiri. sanct⁹ dicũ/tur mitti ad sanctos fm augmẽtũ gr̃e. Sz augmẽtuz gr̃e põt eẽ dupl'r: aut fm itẽrationẽ eiusdẽ vtutis tñ: ⁊ rõne hu ius augmẽti nõ dr̃ noua missio: aut fm q p augmẽtũ gr̃e pficit in nouũ vsuz vel actũ gr̃e: ⁊ fm hoc dr̃ spiri. sanct⁹ ⁊ fili⁹ mitti noua missiõe. vbi gr̃a. Noticia talis q̃ habet̃ de deo vt ex ea ꝓcedat amor sufficit ad rõnez missionis filij. Qñ aũt ita noticia p ĩspirationẽ eleuat̃: vt etiã diuia mysteria cognoscat sic dat̃ in dono ꝑpr̃ie. Et silr̃ est de spiri. sancto: qz amor charitatis gcunq; sufficit ad missio/nẽ spiri. sancti: sz qñ vtus amoris excrescit vt rõne amo/ris ꝯferat̃ sibi aligs ali⁹ vsus gr̃e: vt miracula facere: vel sine difficultate oẽm tẽtationẽ vincere vel aligd h̃. tũc dr̃ eẽ noua missio spir. sancti. Quidã tñ dicũt q in omni augmẽto gratie gratũ faciẽtis est missio diuine persone: qõ etiã facile põt sustineri. ¶ Ad p^m igit̃ dõm: q quãuis nõ sit alius modus accipiẽdo generales modos: tñ est se cundũ aliquẽ spãlem modũ ĩquantũ fm spãlez vsuz gra tie assimilat sibi illũ ad quẽ fit missio. Uel ẽt est ĩ eo ple/niori mõ. ⁊ hoc sufficit ad missionẽ quãtũ ad secũdã opi/nionẽ. ¶ Ad z^m dõm: q reuocare aberrãtez accidit mis/sioni ex pte ei⁹ ad quẽ fit missio q est in culpa, missio eniz determinat terminũ ad quẽ: vt. s. p missionẽ gr̃a cõferat̃: nõ aũt ex rõne missionis determĩat̃ terminus a quo: siue sit status culpe: siue sit status nãliuz tñ: vel ẽt status mi/noris gr̃e. Uel dõm q q̃uis nõ reuocet actu errãtem: tñ gr̃a facit ne erret. ⁊ hec ẽ q̃daz reuocatio ab erroꝛe.

¶ Ad id qõ ulteri⁹ q̃rit̃ de angelis ⁊ beatis dõm: q visio que est eẽntialis beatitudini: ⁊ charitas: ⁊ h̃ q̃ pertinẽt ad p̃miũ subale nõ augent̃ in eis ex quo iaz btĩ sunt effe/cti: sz p hoc nõ tollit̃ gn aliq reuelationes noue fiãt ĩ eis: cũ quãtũcũq; pficiat̃ eoꝛ cognitio in infinituz a dei cogni tione excedat̃: ⁊ fm illas nouas reuelationes cõsurgunt ad dei amorẽ: nõ gdẽ vt magis ament: sz vt sub alia rõne eoꝛ amor dirigat̃ in deũ. ¶ Dõm igit̃ ad p̃mum q ange lis facta est missio filij ⁊ spũ scĩ in ipsa collone gr̃e vl'glo/rie. Ulterius ẽt fit ad eos missio filij ⁊ spũ scĩ post̃q; bea/ti sunt effecti fz nouas reuelatiões ⁊ nouos modos amã di. Et p hoc pz rñsio ad p̃muz: qz q̃uis nõ fiat ad eos mis/sio fm augmentũ gratie ĩtensiue: fit tñ fm q quodãmõ eoꝛ gr̃a extẽsiue ad pl'a auget̃ ex nouis reuelationibus. ¶ Ad z^m dõm: q in eadẽ missiõe nõ est idez nũcius ⁊ ad quẽ fit missio: sed in diuersis nõ ẽ incõueniens. Dico igit̃ q in missiõe dĩnaꝛ p̃sonarũ ad nos angeli sunt missi vel nũcij: nõ tãq; ipsi mẽti illabẽtes: sz p ministeriuz exteri⁹. Jn missione vo que fit ad eos nõ sunt ipi sicut nũcij: nisi forte fm q superiores angeli cooperant̃ diuinis p̃sonis in illuminatiõe inferioꝛ: sed tñ nõ erit abire in infinitũ: qz est deuenire ad supremos angelos qui immediate lu/men diuine reuelationis recipiunt.

¶ Ad id qõ ulteri⁹ q̃rit̃ de xp̃o dõm: q nõ ẽ dubiũ gn ad humanã nãm in xp̃o missus sit dei fili⁹ missiõe visibili q̃ est in carnẽ. Sz vtꝛ ad xp̃m fm q hõ est mittat̃ fili⁹ ĩui/sibiliter: vel spiri. sanct⁹ visibil'r vel ĩuisibil'r dubiuz est. Quidã. n. dicũt q ad ipz nulla ĩuisibilis missio facta est. Cui⁹ rõnẽ assignãt. Qz xp̃s ab initio ꝯceptionis sue plen⁹ fuit omni gr̃a. vñ gr̃a in eo nullo mõ fuit augmẽtata. Et iõ neq; rõne coll'onis gr̃e: neq; rõne augmẽti põt ad eum fieri missio ĩuisibilis: sed missio visibilis spiri. sancti ad ipsiuz facta est ad manifestationẽ ĩteriozis gr̃e ⁊ nõ alicu ius missionis ĩteriozis que aliquã nouitatẽ in gr̃a ĩpoꝛ taret. ¶ Aly dicũt ⁊ verius vt videt̃ q ad aĩam xp̃i fcã est missio ĩuisibilis in coll'one gr̃e quã in initio sue cõce/ptiõis accepit: sed postmodũ nulla missio ad eũ facta est: quia nulla circa ipsius gratiã innouatio facta est. ¶ Ad p̃mũ dõm: q humana nã q̃uis tpe nõ fuerit añ vnionẽ: tñ p̃us est ipsaz cõsiderare fm ĩtellectũ in se q̃tũ vt vni/tam. ⁊ iõ ad ipsaz fit missio filij p gr̃am vnionis: que dici/tur missio ĩ carnẽ. Simil'r ẽt fm q ĩtelligit̃ vnita adhuc est distans a dĩna nã fm cõditionẽ nãe: q̃uis nõ fm vni/tatem p̃sone. ⁊ iõ ad nãm humanã ẽt vnitã põt fieri mis/sio p gr̃am ĩuisibilẽ in mẽtem: q̃uis tpe nã gratiã nõ pre cedat. ¶ Ad z^m dõz: q scificare est sanctũ facere: sanctũ aũt facere cõtingit dupl'r: vel ex nõ scõ: vel ex sancto. Ex nõ sancto dupl'r. Uel p̃uatiue. i. q p̃mum fuerit natũ ha/bere scitatẽ nõ hñs. ⁊ sic sanctificari nõ ꝯuenit xp̃o. Uel negatiue: ⁊ sic cõuenit xp̃o: ex nõ sancto fieri scũm fz hu manaz nãm: que p̃us q̃ esset: scã nõ erat. ⁊ hoc sufficit ad rõnem missionis. Ex sancto aũt fieri sanctum est duplici ter. Uel ex min⁹ sancto facere magis sanctũ ⁊ in tali san ctificatiõe adhuc saluat̃ rõ missionis. Sz talis scificatio vel missio xp̃o nõ cõpetit: vel fm ꝯtinuatõez scitatis: vt sit scificari in scitate cõtinuari: sed hoc p̃ẽ nõ dr̃. Uñ h̃ scificatio nõ sufficit ad rõnez missionis: qz nõ ponit̃ aliq ĩnouatio q̃uis talis scificatio xp̃o cõueniat: vt ipse dicit Jo. 17. Ego p eis sanctifico meipsum. ¶ Ad z^m fm aliaz opinionẽ põt dici q nõ omnis datio est missio: sz illa que

fit alicui ꝑexñti: quãuis hoc nõ multũ habeat rationis.
¶ Ad quartũ ꝑz responsio per predicta.

¶ Utꝝ missio inuisibilis fuerit plenior post incarnationem ꝯ ante. II.

AD secunduꝫ sic ꝓcedit: vr̃ q̃ missio inuisibilis nõ plenior fuerit post icarnationẽ ꝯ añ. missio enĩ fit p ꝯ dã irradiationẽ dine bõitatis ĩ donis gr̃e gratũ faciẽtis: sz sol corpal' cui bonitatẽ diuinã Dio. assimilat. 4. cap. de di. no. semp eq̃liter irradiat. g̃ videt q̃ missio omni tpe equaliter fiat. ¶ Ꝑ. Augu. dicit q̃ celibatus Job. nõ ꝓfert cõiugio abrae: ⁊ ita videt q̃ sancti no. te. non sint maiozis meriti ꝯ sancti ve. te. sed plenitudo missionis attendit ſm copiã gr̃e que est ꝑn̄ merẽdi. g̃ vr̃ q̃ nõ pleni⁹ sit facta post incarnationẽ ꝯ ante. Dec ẽt vr̃ q̃ sancti ve. te. ꝓponunt nobis in exemplũz perfecte virtutis. sicut pz ad Heb. xi. vt Job ꝓponit in exemplũz patiẽtie. Abrahã in exemplũ fidei. ⁊ sic de alys.

Contra. Augus. 3. de tri. exponẽs illud Jo. 7. nõduz erat spũs dat⁹ ⁊c. qũo hoc intelligit̃ nisi q̃ illa datio spũs vel missio futura erat q̃lis nũq̃ ante fuerat. nõ. n. antea nulla erat: sz nõ talis erat. g̃ vr̃ q̃ post incarnatõem plenior fuerit. ¶ Ꝑ. tps icarnationis dr̃ tps plenitudis. Ha. 4. Nõ aũt nisi ꝓp plenitudines gr̃e. g̃ vr̃ q̃ pleni⁹ gr̃a collata sit ⁊ missio facta ꝟ tpe ꝯ añ.

Respondeo dõm: q̃ de missiõe possumus log du pliciter. Uel ex pte ipsi⁹ mittentis: ⁊ sic cũ apud ipsũz nulla sit trãsmutatio equalis fit missio in omni tpe: nisi forte ſm ꝑdeterminatõez sapie ⁊ pscie tie sue: ſz q̃ ꝓordinauit sine sui mutatiõe ſz diuersas cõgruitates tẽpoꝝ aliqd vno tpe facere ⁊ non alio. Uel ex pte eoruz ad quos fit missio: ⁊ sic illi q̃ magis sunt parati ad pceptionẽ gr̃e pleniorẽ gratiã ꝓsequunt. ¶ Dõm igitur q̃ qz per aduentũ xp̃i remotũ est obstaculũ antique dãnatiõis totũ humanũ genus effectũ est pati⁹ ad perceptionẽ gr̃e ꝯ ante: tum ꝓp solutionez ꝑcy ⁊ victoriã dyaboli. tũ etiã ꝓpter doctrinã xp̃i per quã clarius nobis innotescũt diuina. ⁊ iõ loquẽdo cõiter. plenior facta est missio post icarnatiõez ꝯ ante: qz de plenitudine ei⁹ oẽs accepimus. Sz vez est q̃ q̃si ad aliquas spãles psonas est in ve. te. plenissima facta missio ſm pfectionem vtutis: ⁊ ipsi tñ de plenitudine xp̃i acceperũt inquãtuz in fide mediatoris saluati sunt ſm Augustinum.

Ad primuꝫ igit̃ dõm: q̃ illa rõ ꝓcedit ex pte ipsi⁹ mittẽtis: q q̃tũ in se est semp eq̃liter se bz ad gr̃am cõferẽdã. ¶ Ad 2m dõm: q̃ sci ve. testa. dupliciter pñt ꝓsiderari. Uel ꝯtuz ad gr̃am psonalẽ ⁊ sic p fidẽ mediatoris ꝓsecuti sunt gratiã eque plenaz bis qui sunt in no. te. ⁊ multis plus ⁊ multis min⁹. Uel ſm statũ nãe illi⁹ tpis: ⁊ sic cũ adhuc ꝓtinerent obnoxy dine sentẽtie ꝓ peccato ꝑmi parẽtis nõdũ soluto ꝓtecio erat in eis aliqd impedimẽtũ vt nõ ad eos: ita plena missio fieret sicut fit in nouo testa. etiã per traductõez in gloriã in qua omnis perfectio nãe amouetur.

¶ Utꝝ per missionẽ inuisibilẽ efficimur ne simus in boc mundo. III.

AD tertiuꝫ sic ꝓcedit: vr̃ q̃ per missionem inuisibilẽ efficimur q̃ nõ i hoc mũdo simus. Qui. n. ẽ i celis nõ ẽ in mũdo: sz apls in persona oĩum sanctoꝝ dicit phi. 3. Nr̃a ꝓuersatio in celis ẽ. g̃ videt q̃ sancti ad quos fit missio nõ sint in mũdo. ¶ Itẽ Augu. dicit q̃ aia veri⁹ est vbi amat ꝯ vbi est: sz esse ẽntialr̃ in aliquo est verissimus modus essendi in eo. g̃ sancti essentialiter sunt in celestibus que amant. ¶ Ꝑ. cũ aia sit suba incorporalis nõ determinat̃ ad locum nisi per accidens. ibi g̃ erit aia essentialiter vbi est p accidẽs: sed in suo obiecto est aia p accidẽs sicut in sua mã. g̃ eẽntialiter est vbi est suũ obm.
¶ Ꝑ. nos dicimus angelos ee in aliquo loco: ꝓpter hoc q̃ ibi operant̃: sed opatio anime est circa obm. ergo anima essentialr̃ est vbi est suum obiectum.

Contra. forma nunq̃ excedit id cui⁹ est forma: sed aia est forma eẽntialis corporis. g̃ nõ ẽ eẽntialiter nisi vbi est corpus: corp⁹ aũt nunq̃ est extra mũduz ꝯ diu viuimus. ergo missio inuisibilis non facit nos in hoc mundo nõ esse.

Respondeo dõz: q̃ aia nr̃a cõparat̃ ad duo. s. ad corpus cui dat esse suũbale: per q̃ ẽt ipsa est. nõ. n. est aliud aie esse ꝯ hoc q̃ corpori dat: vt supza dcñ est. Comparat̃ etiã ad obiectũ suũ a quo recipit esse ſm perfectionẽ secundã: q̃ est eẽ accñtale. Et iõ aia eẽntialr̃ est vbi est corp⁹ suũ ad q̃ bz eẽntialẽ relationẽ. Ubi aũt ẽ obm suũ nõ est eẽntialr̃: sz solũ p quãdã cõformitatẽ: put dr̃ q̃ scia est assimilatio sciẽtis ad rẽ scitaz.

Et hoc modo itelligit̃ q̃ dr̃ in lr̃a ſm q̃ aliq̃ eternũ mente percipimus nõ in hoc mũdo sumus: qz nõ cõformat̃ affectus noster ⁊ intellectus mũdanis reb⁹ caducis: sed celestibus ⁊ eternis: ⁊ sic ẽt itelligẽdũ ẽ q̃ apls dicit. Nr̃a ꝓuer. ẽ. ¶ Uñ pz respõsio ad ꝑmũ. ¶ Ad 2m dõz: q̃ ꝯuis esse substãtiale aie sit in cõiunctõe ad corpus: tñ tota nobilitas ipsius est secundũ q̃ per act⁹ suos nobilissimos suis perfectionibus ꝓiungit̃. Et iõ Augu. dicit aiam verius esse vbi amat: qz ibi est ſm suũ nobilius eẽ q̃ est ſm perfectionẽ vltimã.
¶ Ad 3m dõm: q̃ locus nõ cõuenit aie nisi per accñs: tñ ad hoc q̃ in loco essentialiter ee dicat̃ opz q̃ eẽ essentialiter cõiungat̃ ei rõne cui⁹ sibi locus attribuit̃: sed aia nõ cõiungit̃ obo suo eẽntialiter: sz tñ ſm similitudinẽ ipsi⁹ receptã in aia: qz lapis non est in aia: sed spẽs lapidis: ſm ꝑm: cui ẽt spẽi siue intẽtioni cõiungit̃ aia nõ quantũ ad esse ꝑmũ: q̃ est substãtiale: sz quãtũ ad esse scõm q̃ est esse accñtale. Et iõ rõne obiecti sui nõ dr̃ aia eẽntialiter esse in loco. ¶ Ad 4m dõm: q̃ operatio angeli in res corporales est operatio actiua. ⁊ ideo opz q̃ ꝓ virtutẽ suam que nõ separat̃ ab essentia sua cõiungat̃ corpori in quod opatur sicut motor mobili: sed operatio aie itellectualis in rẽ quã cognoscit ⁊ diligit est opatio nõ actiua sed receptiua. ⁊ ideo nõ opz q̃ cõiũgat̃ ei eẽntialr̃: sz q̃ itẽtio illi⁹ recipiat̃ in ipsa aia. ¶ Expõ scõe ptis textus.

SEcunduꝫ quã ẽt missus posset dici: qz ex ipo q̃ filius a pr̃e est cõueniẽtia bz vt ab eo mittat̃ vt missio nõ secundũ actũ missionis itelligat̃: sed ſm aptitudinẽ ad missionem. (Et tũc vnicuiq; ⁊c.) Hoc itelligẽdũ est nõ tñ de cognitione speculatiua: sz q̃ est etiã quodãmõ exprimẽtalis: q̃ ostendit hoc q̃ sequit̃. (Atq; ꝓcipit̃.) q̃ ꝓprie experientiã in dono ꝓcepto demõstrat. Dicit̃ aũt aia rõnalis in deũ ꝓficiẽs quãtum ad statum via perfecta in deo quãtũ ad statuz pr̃ie. vbi vtraq; missio cõplebit̃ ꝓpter pfectã cognitionẽ ⁊ perfectũ amorem. (Quo quottidie mittit̃ ad sanctos.) nõ q̃ ei q̃ gr̃az bz quottidie missio fiat: sed p hoc ostendit̃ nullũ tps eẽ determinatuz missioni spiri. sancti vel filij: ad q̃ dina liberalitas coaptetur. (Principiũ totius dinitatis ⁊c.) Hoc põt exponi dupl̃r. Ut in totalitate deitatis pfectio designetur: ⁊ sic ꝑncipiũ totius deitatis pater dicit̃: iquãtuz est ꝑn̄ filij in quo est pfecta deitas: sz hoc itẽtõi Augu. nõ cõpetit: qz p hunc modũ ẽt fili⁹ totius dinitatis ꝑncipiũ diceret̃: qz spiri. sanct⁹ cuius est ꝑncipiũ pfectã diuinitatẽ bz. Unde meli⁹ exponit̃ vt designet̃ totalitas di-

unaꝝ personaꝝ quātū ad numerum: vt sic ītelligaī ꝑn^m totius diuinitatis: qz in oībus ꝓsonis diuinis ipse est ꝑncipiū: nō q̄ sui ipsius ꝑncipiū sit. sicut ꝛ fundamētū dicitur ꝑncipiū totius domus: quāuis non suiipsius. ideo vo melius dicī ꝑncipiū deitatis q̄z diuinitatis. Quia dīnus a deo denoīaī. vñ diuinitas importat participatā deitatem: ꝛ nō ꝓ essentiā: qualiter in deo est.

¶ De missione spiri. sci que fit duobus modis visibiliter ꝛ inuisibiliter. ¶ Di. XVI.

NUnc de spū scō videndum est ꝓeter illā ieffabilē ꝛ eternā ꝓcessionē q̄ ꝓcedit a pre ꝛ filio ꝛ nō a seipō: que fit ei⁹ tpalis ꝓcessio q̄ dr missio siue donatio. Ad qd dicimus q̄ sicut fili⁹ duob⁹ modis dr mitti. Uno quo visibilr apparuit. altero quo inuisibiliter castis mētibus ꝓcipitur. Ita ꝛ spiri. sanct⁹ a pre ꝛ filio ac seipso duob⁹ modis ꝓcedere siue mitti siue dari dr. vno visibiliter. altero inuisibilr. Batus. n. ē visibilis creature demōstratōe. sicut i die penthecostes alīsq̄z vicibus. ꝛ daī quottidie inuisibiliter illabēdo mentibus fideliū.

¶ Primo de illo mō missionis q̄ fit visibilr.

ET primo agamus de illo missionis mō q̄ fit visibili spē. De hoc Augu. in. ij. li. de tri. ita ait. In ꝓptu ē itelligere de spiri. scō cur missus ipse dicaī. Facta ē. n. q̄dā creature spēs ex tpe in q̄ visibilr oīderet spi. scūs cū in ipz dnz corpali specie colūbe descēdit: siue cū die penthecostes factus est subito ō celo sonus: quasi ferret flatus vehemens: ꝛ vise sunt illis lingue ditise sicut ignis: q̄ ꝛ insedit sup singulos eorum. Hec opatio visibiliter exꝑssa ꝛ oculis oblata mortalib⁹ missio spūs sci dicta est: non vt appareret eis ipsa suba: qua ꝛ ipse inuisibilis ꝛ icōmutabilis est sicut pr̄ ꝛ fili⁹: ꝫ vt exterioribus visis corda hominum cōmota a rem porali manifestatione veniētis ad occultā eternitatē semp ꝑsentis ꝙuerterent. Ecce bis verbis verbis aperit Augu. illū moduz missionis q̄ visibiliter exhibet: cū tamē ipse spūs i sui natura non videaī. Qui nec in illis creaturis magis erat q̄z in alīs: sed ad aliud. In illis. n. erat vt per eas ad homies veniētes oīderet esse in illis ad quos creature ille veniebāt. Nō. n. spi. sanct⁹ tēporali motu tūc venit vel descēdit in hoies: ꝫ per tpalē motū creature significata ē spūalis ꝛ inuisibilis spiri. sancti infusio. Et vt apertius dicā per illū modū missiōis spūs sancti corporaliter exhibitū monstrata est spūalis ꝛ interior missio spirit⁹ sancti siue donatio de qua agendum est.

¶ Cum fili⁹ sit minor patre ꝼm formā creatāz in qua apparuit: cur nō ꝛ spūs scūs similiter.

SEd prius q̄rendū est cū filius dicaī minor pre ꝼm missionē qua i forma creata apparuit: cur spiri. sanct⁹ nō dicatur simil'r minor pre cū i forma creata apparuerit. Nā de filio q̄ minor sit ꝼm formā qua missus apparuit: aperte oīdit Aug. i. iiij. li. de tri. dicēs. Adisit deus filium suū factum ex muliere factū sub lege vsq̄z adeo paruū vt factū: itaq̄z eo missuz quo fem̄. fateamur ergo factū minorē ꝛ itantū minorez iquantū factū: ꝛ itantū factū iquantū missum. Ecce hēs: qz fili⁹ iquantū est missus. i. fact⁹ minor est pre. Cur g̃ spiri. sanct⁹ nō dr minor patre: cū ꝛ ipse creaturam assumpserit in qua apparuit: Qz alr spūs scūs assumpsit creaturaz in q̄ appuit: aliter fili⁹. Nā fili⁹ accepit p vnionem: spūs ✠o nō. Fili⁹. n. accepit hoiem ita vt fieret hō: spūs ✠o scūs nō ita accepit columbā vt fieret colūba. De hoc Augu. i. ij. lib. de tri. ita ait. Jō nusq̄z scriptuz est q̄ de⁹ pr̄ maior sit spū scō: vel spiri. sanct⁹ minor pre: qz nō sic est assumpta creatura in q̄ apperet spiri. sanct⁹ sicut assumpt⁹ est fili⁹ hois. in qua forma ipsius dei. ✠bi ꝓsona pūtareī. non vt hēret ✠bū dei sicut alīj sancti sapiētes: ꝫ q̄ ipm verbum erat. Aliud est. n. ✠bū in carne aliud verbū caro. i. aliud est ✠bū in hoie. aliud est ✠bū homo. Caro. n. ꝓ hoie posita est in eo q̄ ait ✠bū caro factū est. Nō g̃ sic assumpta est creatura in qua apparuit spiri. sanct⁹ sicut assumpta est caro illa ꝛ humana forma ex virgine maria. Nō. n. colūbam vel illū flatū vel illum ignē beatificauit sibiq̄z in vnitatē persone cōiunxit spiri. sanctus i eternū. Aperte ex p̄dictis ostēsuz est ꝼm q̄d filius minor dicatur patre: ꝛ quare fili⁹ dicatur patre minor: ꝛ non spūs scūs.

¶ Qz filius ꝼm q̄ homo factus est non mō patre: sed spū sancto ꝛ etiā seipso minor est.

NQ tādū aūt q̄ filius ꝼm q̄ homo factus est: nō tm̄ patre: sed spū scō ꝛ ēt seipō minor dicitur. Et q̄ etiā seipō minor dicatur ꝫ formā serui Aug. oīdit in primo lib. de trinitate dicēs. Erraverunt hoies ea q̄ de xp̄o ꝼm hominē dicta sunt ad eius substantiā que sempiterna est transferentes. Sicut illud qd ipe dns ait. Pater maior me est: qd ꝓpter formaz serui veritas dicit: ꝼm quē modū etiā seipso minor est filius: qūo. n. nō ēt seipso minor est factus qui seip̄m exinaniuit formā serui accipiēs: Non enim sic

accepit formã serui vt formã dei amitteret in qua erat equalis patri. In forma ergo dei vnigenitus pris est eqlis pri. In forma serui etiaz seipso minor est. Nõ g imerito scriptura dicit vtrũqz.s. t equalẽ pri filiũ: t patrẽ maiorez filio. Illud.n.pp dei formã. hoc aũt ppter formã serui itelligit. De hoc eodez in lib.vj. de trinitate ait. Dei filius equalis est patri fm dei formã in qua est: t minor prẽ fz formã serui quã accepit: in qua non modo patre: fz etiã spũ scõ: nec hoc tm̃: sed etiã seipso minor iuentus est: ppter quã vt idẽ ait in lib.cõtra maximinũ: hic etiã nõ tm̃ prẽ: sed etiã seipso spũqz sancto minor factus est: t ẽt minoratus est paulo min9 ab angelis. Est g dei filius vt ipse ait in. ij. lib. de trinita. deo patri natura equalis. habitu minor. i. in forma serui quã accepit. His auctoritatibus aperte oñditur filius fm formaz serui minor patre t seipso t spũ sancto.

¶ Hylarius aliter dicit. s. q pater sit maior nec filius tamen minor.

HYlari9 aũt dicere videtur q pater sit maior filio: nec tamen fili9 sit minor patre. Pater.n. dr̃ maior ppter auctoritatẽ: qz in eo est auctoritas generationis fm quã ipse fili9 dicit pater maior me est: t apostolus. Donauit ei nomẽ qõ est sup omne nomẽ. Cuz g ait pater maior me est hoc ẽ acsi diceret: donauit mihi nomẽ. Si ergo iquit Hylarius in lib. ix. de trinitate. Donantis auctoritate pater maior est: nungd p doni cõfessionẽ fili9 minor est. Maior itaqz donãs est: sed minor iaz nõ est cui vnũ esse donatur. ait.n. Ego t pater vnum sumus. si non hoc donat Jesu vt cõfitendus sit in gloria dei patris minor patre est. Si aũt in eadẽ gloria ei donatur esse qua pater est. habes t in donantis auctoritate. qz maior est t i donati cõfessione: qz vnũ sunt. Maior itaqz pater filio est: t plane maior cui tm̃ donat esse qztus ẽ ipse: cui inascibilitatis imaginez sacro natiuitatis ipartit: quez ex se i forma sua gnat. Audisti lector qd sup hoc dicat Hylari9 cuius verba vbicũqz occurrerit diligẽter nota pieqz itellige.

¶ Diuisio textus.

POstquã determiauit de processione tẽporali spiri. sancti in cõmuni. hic descendit ad speciales modos missionis. Et diuidit i partes duas. In pma determinat de missiõe visibili. In secũda de inuisibili. i7. dis. ibi. (Jã nũc accedamus) Prima in duas. In pma distinguit duos modos ppessiõis temporalis spiri. sancti. In scda oñdit differẽtiam ipsi9 ad visibilẽ missionem filij. ibi (Sed ꝑus querẽdũ.) Et b in duas. In pma ostẽdit differẽtiã per hoc q filius fm visibilẽ missionez minor prẽ dr̃: nõ aũt spiri. sancto. In secũda ex cõsequẽti ostẽdit aliũ modũ quo pr̃ maior filio dici põt qz propter missionẽ visibilẽ. ibi (Hyllari9 vr̃ dicere) ¶ Circa pmũ duo facit. Primo oñdit q filius ppter missionẽ visibilẽ minor prẽ dr̃: nõ aũt spiri. sancto. Scõo ostẽdit q ppter eãdẽ visibilẽ missionẽ fili9 seipso t spiri. sancto minor dici põt. ibi. (Notãdũ aũt q fili9 ꝛc̃.) ¶ Qõ. I.

AD itelligentiã huius ptis. 4. que runtur. Primo õ ipsa missiõe visibili fm se. Secũdo ad quos fieri debeat. Tertio quibus spẽbus. Quarto p quos missio visibilis administrata sit.

¶ Utrz missio visibilis ꝛueniat dine psone. I.

AD primuz sic procedit: vr̃ q missio visibilis dine persone nõ competat. Missio.n. est vt ꝑus dcm̃ est fm q dina psona aliquo nouo modo ẽ in aliquo quo ꝑus nõ fuit: fz in nulla creatura visibili põt esse aliquo mõ quo ꝑus nõ fuerit. est.n. i omnib9 creaturis eẽntial'r potẽtialiter pñtialiter. t ꝑter B ẽ in scis mẽtib9 p gr̃am: quo mõ in aliq̃ visibili corpeo eẽ nõ põt. g vr̃ q missio visibilis nõ sit eẽ. ¶ Si di. q eẽ in illis creaturis visibilib9 alio modo ẽ: qz sicut in signo. ¶ Contra. omnis effectus representans cãm suam est signum illius quo in ipsaz põt deueniri: sed omnes creature repñtant ipm deũ tanqz cãm p imaginẽ vel vestigiuz. g fm hoc in oibus creaturis mitteꝛ visibiliter: nec alio? erit in illis visibilibus creaturis i quib9 mitti dr̃ qz ꝑus. ¶ P. rõ sacramẽti est q in ipso sit de? sicut in signo visibili. si igit̃ ppter hoc dr̃ visibiliter mitti: qz in reb9 visibilibus est sicut in signis. tũc ille res essent sacramẽta: t in omnib9 sacramẽtis eẽt missio visibilis. ¶ P. Augu. dicit in lr̃a q ex hoc spiri. sanct9 visibiliter mitti dr̃ q facta ẽ qdã spes creature ex tpe in quo visibiliter oñderet: fz in apparitionibus ve. te. in visibilib9 creaturis oñdebãtur diuine psone: sicut ipsi abrae. He. 18. g̃ fm hoc videtur q missio visibilis nõ sit aliud qz apparitio. ¶ Si dr̃ q missio visibilis oñdit missionẽ iuisibilez: qõ nõ facit apparitio. ¶ Cõtra p missionẽ iuisibilẽ efficit aligs dignus dei amore: fz nemo scit vtrũ amore vel odio dign9 sit. Ec. 9. nũc vr̃ q vtile scire: qz alꝰ nõ esset ita hoi occultatũ. g vr̃ q nulla visibilis apparitio fiat ad missiõis iterioris manifestationẽ. ¶ P. nihil põt manifestari p aliqd nisi sufficiẽter illud ducat in ipm: fz nulla creatura visibilis ducit sufficiẽter in cognitionẽ gr̃e iuisibilis. g̃ vr̃ q inuisibilis missio p visibiles spẽs nõ manifestetur.

Respõdeo dõm: q sicut ꝑcessio tpalis nõ est alia qz ꝑcessio eterna eẽntialiter: fz addit aliquẽ respectũ ad effectũ tpalẽ: ita etiaz missio visibilis nõ est alia eẽntialiter ab iuisibili missione spiri. sancti: fz addit totam rõnem manifestatiõis per visibile signum. ¶ Ad rõnem ergo visibilis missiõis spiri. sancti tria concurrũt. s. q missus sit ab aliq̃. t q sit in alio fm aliquẽ spem cialez modũ: t q vtrũqz istoz per aliqõ visibile signum oñdat̃: rõne cuius tota missio visibilis dicitur.

Ad primuz g dõm: q illa visibilis creatura fm quã missio dr̃ visibilis alr̃ se hz i missione visibili filij t in missiõe visibili spiri. sancti. Quia i missiõe filij se hz nõ solũ vt p qõ vel in quo oñdit missio: sed ẽt vt ad qõ fit missio: qz nãm humana visibilẽ assumpsit in vnitatẽ ꝑsone: fm quã assumptionẽ visibiliter in carnẽ mitti dr̃. Et ideo in ipa nã visibili quodã nouo mõ existit. s. per vnionẽ: nõ tm̃ in aia: sed etiã in corpore. Et i missione visibili spiri. sancti illa creatura visibilis nõ se

habet vt ad qō fit missio:sed solū vt ostendēs missionez īuisibilē factā in aliquē.⁊ ideo non opz q̄ in illa creatura visibili sit nouo modo:nisi sicut in signo: sz est nouo modo in eo ad quez fit missio. ¶ Ad 2m dōm: q̄ quāuis oīs creatura significet deū esse ⁊ bonitatez ipsius:nō tamen significat ipsum esse per gr̄am in aliquo nisi ad hoc spāliter īstituat sicut ille creature visibiles ad hoc specialiter facte sunt vt in eis p̄sentia spiri.sancti īsinuet. ¶ Ad 3m dōm:q̄ per sacramēta significat p̄sentia diuine īhabitationis.sicut in signis īstitutis nō ad tēpus: sed semper:sed ille creature visibiles nō fuerūt īstitute vt significarēt gr̄am diuine inhabitatiōis semp: sed soluz in illo tēpore determinato.⁊ ideo nō est sile. Uel aliter dōm ⁊ meliꝰ q̄ sacramēta ve.le.significabāt quidē gr̄am affuturam:sed nō p̄sentē:eo q̄ in eis gr̄a nō conferebat. Sacramēta vo no.le.nō tm̄ sunt signa:sed etiā cause quodā modo.⁊ iō nō significāt gr̄az vt iā habitā: sed vt p̄ sacramēta īducēdaz: sz ille spēs sunt tm̄ signa p̄sentis gr̄e ⁊ nō cause.sicut pz q̄ circa xp̄m ad quez visibilis missio facta est nihil gr̄e inuisibilis effectū est. Uñ etiaz oēs ad quos missio visibilis facta est gr̄am habēt: nō aūt oēs quibus sacramenta ꝓferunt gr̄am suscipiunt:qz causalitas sacramētoz impedit.significāt.n.gr̄am nō vt existētem:sz vt causandā quodā mō per ipa. ¶ Ad 4m dōm:q̄ missio visibilis ēcludit in se apparitionez:⁊ sup̄ hoc aligd addit.s. rōnem missionis que in duobꝰ cōsistit:vt dcm̄ est. Unde de rōne apparitionis nō est nisi qō aliqō diuinū in signo visibili manifestet: nō aūt q̄ manifestet ozigo vniꝰ persone ab alia:nec inhabitatio fm̄ spālem modū essendi in eo cui fit apparitio vel in aliquo alio.sicut pz ī apparitione facta Abrae:quāuis.n.apparuerūt tres ad manifestādum numez̄ personaz̄:tamē ozdo vnius persone secundum quez est ab alio: in illo signo visibili non manifestabatur.⁊ inde est q̄ apparitio p̄t patri ꝓuenire: nō autez missio visibilis. ¶ Ad 5m dōm: q̄ nullus per se p̄t scire vtrum dignus sit odio vel amore: sed p̄t sibi diuinitus ꝓpter aliquā vtilitatem manifestari:⁊ nō solum sibi:sed alys etiā qō est vni vtile nō est vtile omnibus.vñ nō opz q̄ si vni reueletꝰ q̄ omnibus. ¶ Ad 6m dōz:q̄ q̄uis vna creatura visibilis nō sufficiat ad hoc q̄ ducat in cognitionem inuisibilis missiōis:tamē ex sua nouitate excitat videntes in admirationē ⁊ inquisitionē.⁊ tunc inquirentibus p̄ gr̄am īuisibilē ⁊ per doctrinā p̄dicatoris exteri⁹ p̄t missio īuisibilis designata edoceri.

¶ Utz missio visibilis debuerit fieri ad p̄res veteris testamenti. II.

AD secunduz sic ꝓcedit;videt etiā q̄ ad p̄res ve. te.missio visibilis fieri debuerit. Missio.n.visibilis est signuz īuisibilis missionis:sed ad p̄res ve.testa.facta ē missio īuisibilis: vt supza dictum est.g̃ videt q̄ etiā visibilis fieri debuerit. ¶ P̄.cōstat q̄ gratia no.testa.est gr̄a plenitudinis inquātum de plenitudīe xp̄i omnes accipimus.Si igit ad illos de primitiua eccl'ia ꝓpter gratie plenitudinez missio spiri.sancti fiebat: videt q̄ ēt ad omnes fideles fieri debuerat. ¶ P̄.per visibiles missiōes ⁊ visibilia signa apostoli noticiam fidei in multos diffuderunt. ⁊ sicut dicit Marci vlti. Illi aūt ꝓfecti ⁊c. Sed sicut illi tenebantur ad p̄dicationem fidei:ita etiaz ⁊ p̄lati nostri tēporis. g̃ videt q̄ ad eos etiā missio visibilis fieri debebat. ¶ P̄.cōstat q̄ beata virgo plenissimā gr̄am habuit inter omnes puras creaturas.si igit missio visibilis sit ad ostendendū plenitudinē gratie inhabitantis:videtur q̄ ad ipsam fieri debuerit missio specialis.

¶ Econtrario videt q̄ ad xp̄m nō debuit fieri missio. Missio enim visibilis est signū inuisibilis missionis:sed ad xp̄m nulla missio inuisibilis spiri.sancti facta est:nisi forte in principio sue conceptionis.ergo videtur q̄ postmoduz nulla missio visibilis ad eum fieri debuerit.

¶ Respondeo dōm:q̄ sicut in missiōe īuisibili spi. sancti ex plenitudīe diuini amoris redūdat gratia in mentē:⁊ per illū effectuz gratie accipitur cognitio illius persone diuine experimēralis ab ipso cui fit missio. Ita in missiōe visibili attendit aliꝰ gradus redundantie inquātum.s.gr̄a interioz ꝓpter sui plenitudinem quodāmodo redundat in visibilē ostensionē:per quā manifestatur inhabitatio diuine persone: non tm̄ ei cui fit missio:sed etiā alys. Unde opz q̄ ad missionez visibilem duo concurrant.s. q̄ sit gratie plenitudo in illis ad quos fit missio. Et vlteriꝰ q̄ plenitudo ozdinetur ad alios:vt per aliquē modū gratia abundans redundet in eos: ꝓpter qō manifestatio gratie īteriozis nō tm̄ habenti:sz etiā alys fit.⁊ ideo xp̄o p̄mo:⁊ postmodū apostolis missio: visibilis.s.facta ē:qz per eos pluries gratia diffusa est fm̄ q̄ per eos ecclesia plantata est.

¶ Ad primuz igit dōz:q̄ quāuis aliqui patres ve. te.gr̄am plenissimā acceperit personalem:tamē qz nōdū erat tēpus gratie,ꝓpter impedimētum originalis peccati a quo nōdū morte xp̄i natura humana remediū acceperat.ideo nō debuit significari plenitudo gr̄e vt p̄sens:sed tm̄ vt futura in apparitionibꝰ ⁊ legalibꝰ sacramētis. Uel ex alia parte nō erat tūc tempus spiritualis propagationis:per quaz spirituali modo diuerse gentes in dei cognitione regenerant:sed carnali propagatione cultus diuinus a patribꝰ in filios procedebat.⁊ ideo nō debuit significari gratia per missionem visibilem que significat gr̄am tendētez in alios. ¶ Ad 2m dōm:q̄ fideles p̄mitiue eccl'ie erant quasi semen qōdaz spirituale:per quos debuit pullulare fides in oībus gentibus.⁊ ideo ad eos visibilis missio facta est ad ostendēdum q̄ per eos plantanda erat ecclesia in cognitiōe dei per vniuersum mundum. ¶ Ad tertiū dicendum: q̄ duplici ratione nō oportet modo fieri missionem visibilez sicut tunc.⁊ primo quia iste est naturalis ozdo q̄ ex visibilibus in inuisibilia veniatur.vnde primis tanquā adhuc rudibus in dei cognitiōe signa visibilia ostendebantur.Sed iam modo innotescente ⁊ publicata fide sufficit cognitio in inuisibilibus signis que sunt dona gratiarum mentibus infusa. videmus enim aliquid proficere noue plantule q̄ postmodum sibi non adhibetur quando ad perfectum venit. Alia ratio est: quia signa illa ⁊ visibiles missiones fuerunt quasi argumentum confirmans fidei veritatem.illius autez cuius probatio semel perfecte facta est:non oportet probationem iterari: sed ex suppositione priozis probationis procedere: ita etiaz non oportet q̄ per noua signa modo fides probetur: sed per ea que tunc facta sunt. ¶ Ad quartum dicenduz: q̄ inter alios qui fuerunt de primitiua ecclesia in die pentheco'stes etiaz beate virgini visibilis missio spiritꝰ sancti facta est: sed quanuis singularem plenitudinem gratie consecuta sit:tamen non fuit ad ipsam facta missio visibilis specialis:quia nō ozdinabatur gratia sua ad plantationē ecclesie per modum doctrine ⁊ administratiōis sacramētoz̄.sicut per apostolos factum est.vnde apostolus dicit p̄me thimo.secūdo.Mulierez in ecclesia loqui non permitto. ¶ Ad quintum dicendum: q̄ missio visibilis ostendit missionem inuisibilem non semp tunc fieri:sed sufficit si etiā prius facta fuerit.Quare autē tūc

missio visibilis ad christum facta sit dicetur infra.

¶ Utr missio visibilis fiat tñ i spē corporali. III.

AD tertiuz sic ꝓcedit. vr̃ q missio visibilis nō soluz fiat in spē corporali. Est.n. triplex missionis gen⁹. s. corporalis: imaginaria: ⁊ intellectualis. vt dr̃ in glo. Ysa.i. per quālibz aūt barū pōt fieri diuinorum manifestatio. ḡ vr̃ q sicut est missio aliq̃ q̄ fit ſm visionem ītellectualē. s. per gratiā īuisibilem: ⁊ aliqua q̄ fit ſm corporalez. s. ſm spēs corporales. ita etiam fit aliq̃ ſm visionem imaginariā per species imaginarias. ¶ ℙ. quāto aliquid nobili⁹ est tanto nobiliores ꝓprietates habet. sed nobilioꝛib⁹ ꝓprietatibus creatura nobiliꝛ diuinam bonitatē repr̄sentat. ergo cuz missio visibilis sit ad manifestandū diuinas personas. videt̄ q̄ semper p creaturas nobilissimas fieri debz: vt per stellam vel aliquid hȝ: ⁊ non per columbaz vel ignez. ¶ ℙ. spiritū veritatis nō decet aliqua fictio: sed spūs scūs est spūs veritatis. vt dicitur Joan. i5. Ergo nō decet q̄ per aliquas spēs quib⁹ non subsit rei veritas appareat: ⁊ ita videt̄ q̄ colūba illa in qua apparuit verum animal fuerit: ⁊ lingue ⁊ ignis vere lingue ⁊ verus ignis. Qō non videt̄. qz non comburebat ignis: ⁊ columba peracto illo officio reuersa est in pristinam materiam vt sancti dicunt. Et ꝓterea si essent vere res non ducerētur in aliud. ¶ ℙ. spi. sanct⁹ vn⁹ est vt dicitur. i. Cozin. io. Uno spū potati sumus: sed signum debet respondere signato. ergo videt̄ q̄ in vno tñ signo spi. sanctus apparere debuerit. ¶ ℙ. sicut spi. sanct⁹ inuisibiliter mittit̄ in mentem: ita ⁊ fili⁹. ⁊ pr̄terea missionem ordinat̄ aliquis ad plantationē ecclesie. cū igit̄ missio visibilis ad Bō ostendendū facta sit: videt̄ q̄ sicut spi. scūs visibilib⁹ signis ad aliquos missus est: ita ⁊ fili⁹ etiā sine Bō q̄ carnem assumpsit.

RESPONDEO dōm q̄ sicut dictuz est missio visibilis fit ad significandū plenitudinez gratie redundātis in multos. ꝓpter qō manifestatio talis alys etiaz fit. Redundat autē gratia dupliciter. s. per instructionem ⁊ per operationez ſm q̄ se habet aliq̃ modo ille in quo est gratie plenitudo efficienter ad gratiaz. Uterq; autem modus redundantie fuit in xp̄o. Ipse.n. per doctrinam suaz nos in dei cognitionem adduxit. vt dicit Joan. i. Unigenitus qui est in sinu ⁊c. Ipse etiā gratiam dedit inquantū deus effectiue: ⁊ inquātum hō per modum meriti. Unde ad significādū redundantiā gratie ipsius in nos: per modū operatiōis facta est missio visibilis ad ipsum in baptismo: qz tunc ipse nihil accipiens a baptismo tactu sue mundissime carnis vitam regnān tem contulit aquis: efficienter vt deus: ⁊ meritorie vt homo. Et ideo in specie columbe facta est ad euz missio spi. sancti ad significandū fecunditatez spiritualē: qz columba animal fecundissimū est. Propter qō etiā pater apparuit in sono vocis naturalem filiationez ipsius ꝓtestans dicens. Hic est filius meus dilectus ⁊c. Ad cuius filiationis similitudinē per baptismalez gratiā in filios adoptionis regeneramur. vt dicitur Roma. 8. Quos prescivit et predestinauit conforꝛ. fieri yma. fi. eius. Ad insinuandam vero redundantiam gratie ex ipso in alios per modū doctrine apparuit spūs super ipsum in nube lucida: cui⁹ est lumen spargere. Job. 37. Nubes spargunt lumen suum In quo signatur effusio doctrine per predicationem ſm Greg. Et hoc in transfiguratione. vt dicitur Matth̄. i7. ſm glo. Augustini ⁊ Ber. Et ideo cum vox patris tunc super ipsum intonuit. Hȝ est filius meus dilectus. additur ē ipz audite. Unde patet q̄ non oportet fieri visibilē missionem ad christuz a principio conceptionis sue: sed tūc quādo incepit eius gratia in alios redundare: similr̃ etiā apostolis bis facta est visibilis missio spiri. sancti. ℙrimo ad insinuandum redundantiam gratie ex ipsis per modum operationis in administratione sacramentoꝛum in specie flatus vt legitur Joan. zo. Unde ⁊ ibi dicit̄. Quorum remi. ⁊c. Ut ostenderet̄ quia talis auctoꝛitas nō deuenit in eos nisi ex influxu capitis. s. christi. Jn christum autez deuenit īmediate ab ipso patre: ⁊ ꝓpter hoc in ipso significabat̄ hec auctoꝛitas per volatum columbe desuper aduenientis. Jn apostolis autez per speciem flatus a christo procedentis. Secundo facta est ad eos missio visibilis ad insinuādū redundantiā per modum doctrine. ⁊ Bō in die pentȝ. vt legit̄ ac. z. Et ideo apparuit super eis in linguis igneis verbis vt essent proflui ⁊ charitate feruidi. zelantes ꝓmoꝛuz salutem.

AD ꝓmum igit̄ dōm q̄ visio imaginaria dicitur ꝓprie revelatio: ⁊ non apparitio vel missio: ⁊ hȝ visiones ꝓphetis sepe facte sunt. Jn missiōe enim visibili ostendit̄ presentia gratie inhabitantis. species aūt que est in imaginatione: nō est necessario rei presentis: sicut species que est in sensu: ⁊ ideo per corporales species exteriori visioni subiectas magis debet manifestari interioꝛ missio q̄z per imaginarias. ¶ Ad secundum dicendum q̄ quāuis in nobilioꝛib⁹ creaturis diuine perfectionis similitudo quo ad attributa eēntialia magis inueniatur expressiua: tamen quo ad exitū vnius persone ab alia: ⁊ quantum ad modum processionis donoꝛum a deo ⁊ effectus ipsoꝛum. potest etiā in ignobilioꝛib⁹ creaturis similitudo conuenientioꝛ attendi: sicut fecunditas in columba: ⁊ locutio in lingua. ⁊ hoc oporꝛuit per missionem visibilem significari. Uel dicēdum ſm Diony. 5. ca. ce. hiera. q̄ inferioꝛes creature eoipso quo magis distāt a participatione diuinarum personaruz cōuenienti⁹ per ea diuina manifestantur vel significantur: qz non potest ex hoc aliquis erroꝛ prouenire: ꝓpter manifestam distātiam coꝛum a diuinis: qui erroꝛ posset contingere si per nobiles creaturas diuina significarentur: de facili enim posset aliquis errare credens aliquod numen esse in stella vel in aliqua nobilioꝛi creatura. ¶ Ad tertiuz dicēdū q̄ columba illa non fuit veruz ⁊ naturale animal: sed tñ similitudo columbe visibiliter ostēsa in aliqua materia ad hoc ꝓparata. Unde etiaz peracto officio in pristinā materiam est reuersa. Nec fuit ibi aliqua fictio: quia illa similitudo columbe non ostēdebatur ad manifestandū aliquaz veritatem in ipsa columba: sed ad manifestandas ꝓprietates inuisibilis missionis. Et ideo non fuit ibi falsitas signi: quia signatum respondebat signo: ⁊ res similitudini: sicut aliquis loquēs per metaphoꝛicas locutiones non mētitur. non enim intendit sua locutione ducere in res que per nomina significantur: sed magis in illas quarum ille res significate per nomina similitudinē habent: ⁊ similiter de igne. Sz natura visibilis in qua filius apparuit assumebatur ad esse ⁊ non tñ ad signum: Et ideo oporꝛuit q̄ verum esse hominis haberet. ¶ Ad quartum dicēdum q̄ species ille in quibus spiri. sanctus apparuit significant affectus spi. sancti ſm quos spi. scūs dicitur multiplex: quāuis substantialiter sit vnus vt dicitur Sap̄. 7. Et ideo ſm plures spēs apparuit ⁊ pluries. Sed qz natura visibilis in qua filius apparuit assumpta est ad esse vnum in persona fily dei: sicut est vnuz eē ꝑsone: ita ē vna tñ talis missio. ¶ Ad vltimū dōm q̄ apparitio sub aliena spē que includit̄ in missione visibili non competit nisi eo q̄ nō habz spēz per quā coꝛporaliter videri possit. Missio aūt visibilis vt dictum est non ōbuit esse ante tp̄s gratie: tēpus aūt gratie incepit qñ filius dei

carnem assumpsit. Et qz inseparabilr assūpsit iō tpe quo cōuenit fieri visibilē missionē semp hz spēm visibilē, pria in q̄ videri pōt. vñ nunq̄ petit sibi missio visibilis nisi vna q̄ est in nā assūpta. Quare aūt spi. sanct⁹ nām nō assūpserit in vnitatē persone q̄retur in tertio.

¶ Utrum species missionis visibilis sint formate ministerio angelorum. IIII.

AD quartum sic pceditur. vr̄ q⁹ ille spēs visibiles ministerio angelor formate nō sint. Dicit. n. Aug. 3. de tri. q⁹ fmones dei in no. te. non p angelos fz per ipm deū facti sunt. g̃ illa locutio siue ille son⁹ q in nouo testō factus ē. hic est fi. me⁹ di. nō ē p angelos formatus z eadē rōne nec alia q̄ ad missionē pertinēt visibilem. ¶ P. corpori qō p angelus formaī vnī angelus sic motor mobili. si igit ille spēs per angelos formate sunt: tūc sunt corpora assumpta ab angelis. g̃ in eis nō dicetur mitti diuina psona sed angelus. ¶ Itē sic visibilis missio filij facta est per corp⁹ assumptus. ita missio visibilis spūs scī per hmōi spēs. Sed corp⁹ xpi assumptū angeli nllo mō formauerūt. g̃ nec spēs illas visibiles.

CONTRA Grego. 3. moraliū loquēs de illa voce q̄ pr̄ rndit filio: z clarificaui z clarificabo. Joā. 12. ita dic̄. Nimirū de celestib⁹ loquēs vba sua q̄ ab hominibus audiri voluit rōali administrāte creatura formauit: z eadē rō est de alys. g̃ vr̄ q⁹ oēs administrate sunt p angelos. ¶ Itē fm Dio. Nec ē lex diuinitatis vt vltima a primis p media pficiant: fz angeli sūt medij iter deum z creaturā corporalē. g̃ vr̄ q⁹ operatiōes q̄ fiunt in corpora les creaturas fiant ministerio angelor.

RESPONDEO dōm q⁹ in hmōi ē duplex opio. Quidā dīt q⁹ i hmōi dīnt missiones noui testamēti ab apparitiōib⁹ veteris testamēti: q⁹ appitiones ve. testa. facte sūt p angelos vt scī cōiter volūt. missiones aūt no. testa. facte sūt imediate p dīnas psonas. Quapp in illis spēb⁹ dīne psone mitti dīr z nō angeli. ¶ Alij dicunt ecōtrario q⁹ vtrūq; angelor ministerio pfectū ē. Ur̄ ät q⁹ vtriq; q̄tū ad aliqd vez dicāt. In vtroq; n. s. apparitiōe ve. testa. z missiōe visibili ē duo cōsiderare. s. illud qō exteri⁹ apparet: z aliqd qō iteri⁹ efficit vel fcm̄ signaī: fz tm̄ diuersimode: qz in apparitiōe ve. testa. illud exterius apparēs nō referī vt signū ad illud qō iterius est: sed ad aliqd aliud: sicut ad signādū trinitatē vel aliquid hmōi. vñ illud qō iteri⁹ est nihil aliud est q̄ ipsa cognitio vel illuminatio aīe de reb⁹ q̄ per signa exteriora significanī. Et qz illuminationes dīne descēdūt in nos fm Diony. per angelos iō ministerio angelor in illis apparitiōib⁹ vtrūq; factū ē. s. z qō exterius ē: z qō iterius: z iō nullo⁹ est ibi missio dīne persone q̄ tm̄ attendit fm imediatū effectū ipsi⁹ persone diuine. In missione aūt visibili illud qō exterius apparet est signū eius qō interi⁹ est factū: vel tūc vel pri⁹. vnde iterius nō ponit tm̄ aliqua cognitio: fz aliquis effectus gratie gratū facientis q̄ est imediate a diuina persona: rōne cuius diuina persona mitti dicit. Uñ in missione visibili illud qō est interi⁹ imediate sine ministerio angelor effectū est: ppter qō rōne illius effectus persona diuina mitti dr̄. sed quātum ad id qō est exteri⁹ angeli ministeriū hmōi vt Grego. dicit.

AD primum igit dōm q⁹ Aug. loqtur de sermone quē filius dei in corpore assūpto ptulit: quē cōstat imediate a deo esse platū. ¶ Ad 2ᵐ dōm q⁹ q̄tus angelus bēat opationē in creatura exteri⁹ appente nō tm̄ hz in effectu iteriori: z iō rōne ei⁹ psona dīna mitti dr̄. Nec ē icōueniens vt psona dīna sil' z angelus mittaī. ¶ Ad tertiū dōm q⁹ corp⁹ assūptū ē vnitū ipsi psone diuine vnione ad vnū esse psonale. Uñ nō decuit pp suam dignitatē vt nō a deo formareī. non aūt similis rō est in alys. ¶ Ad 4ᵐ dōm q⁹ dcm̄ Gre. referēdū ē tm̄ ad illō qō exteri⁹ ē: z nō q̄tū ad iteri⁹ signatū. ¶ Ad 5ᵐ dōm q⁹ dcm̄ Dio. hz vitatē in effectib⁹ q a creatura pūt cē. nō aūt talī effect⁹ ē gra: z iō q̄tū ad iteri⁹ qō ē in missiōe visibili ägeli nō hmōi operationē: sed solū q̄tū ad exterius.

¶ Expositio textus.

SED etiam miorar paulo min⁹ ab ägelis.) ¶ Sz dō ē qō dr̄ i glo. Heb. 5. Nā hūana quā fili⁹ dei assūpsit nihil meli⁹ est nisi solus de⁹. ¶ Sz dōm q⁹ dr̄ mioratus fm gd. s. pp corporis passionē. nō aūt ppter nature assumpte iferioritatē q̄tū ad illud idiuiduū in q̄ ē assumpta: q̄uis nō vlr sit verū de humana nā q⁹ angelis nō sit inferior. (Hyla. aliter dicere vr̄.) Uidetur hmōi ē impole. qz magis z minus relatiue dicunī. g̃ si pr̄ ē maior: fili⁹ est minor. ¶ Ad qō quidā dicūt q⁹ pr̄ dr̄ esse maior filio: qz plures habet notiones: nec tamen filius est minor: quia vna notio patris. s. innascibilitas nō habet correspondētem notionem in filio ex qua filius minor dici possit: sed hoc nec proprietas locutionis admittit. Tum qz fm relationes non attēditur equalitas vel inequalitas. vt infra ex verbis Augustini habebiī. Tuz quia ex pluribus proprietatibus nulla res maior dicīt: sed ex maiori quātitate. Est etiam preter intentionem Hylary. Ut verba sequentia ostendunt. ¶ Et ideo aliter dōm est q⁹ dans z recipiens possunt cōparari dupliciter: vel quātum ad id qō datur: vel quātuz ad rationem dationis. Si pmo modo sic dans aliquādo inuenitur eo maius cui dat. quādo. s. non tm̄ recipit recipiens quātuz est in dante: z aliquādo equale quādo tantūdem recipitur. sicut etiā in generatione vniuoca: nunquā autez dans potest esse minus. ¶ Si autez cōsiderentur secūdo modo: sic dās ex eo qō daī habet dignitatē quādam: sed accipiens nullam īperfectionem habz ex hmōi qō accipit: nisi imperfecte accipiat: z ideo si comparemus patrem ad filium quātum ad id qō filio a patre datur. neq; pater maior neq; filius mior dicitur. ¶ Si autez quātum ad rationez dationis: sic dignitas dantis patri non subtrahitur: ratiōe cuius maior dicitur: vt maior magis sonet perfectionez dignitatis q̄z comparationez magnitudinis. Sed quia filius perfecte recipit quicquid pater habet: nulla minoratio sibi conuenit: z ideo etiam nullum nomē minorationis filio potest cōuenire. Et quāuis patri attribuatur auctoritas a sanctis: tamen filio non attribuiī subauctoritas: sed est per abusum loquentiuz presumptū. z hoc sonāt verba Hyl. dicentis. Qz maior est donās: sed non est minor cui vnuz esse donatur. (Innascibilitatis) Sic expone. Lui. s. filio pater. Impartitur. i. dat esse. Imaginem innascibilitatis idest sui innascibilis. Et hoc sacramēto natiuitatis. idest sacra z secreta natiuitate.

¶ De missione spiritus sancti qua inuisibiliter mittitur. Distin. XVII.

IAm nūc accedamus ad assignādā missionē spūs scī qua inuisibilr mittitur i corda fideliū. Nā ipse spi. sāctus q deus est ac tertia i trinitate persona vt supra ostensuz est a pre z filio ac seipso tēporalr procedit. i. mittit ac donatur fidelibus: sed q̄ sit ista missio siue donatio. vel qūo fiat cōsiderandum est.

¶ Premittitur qddā ad hanc ostensionem necessarium. s. q spūs scūs est charitas qua deuz diligimus ⁊ proximum.

Hoc aūt vt itelligibili⁹ doceri ac pleni⁹ ꝓspici valeat ꝑmittēdū est qddam ad hoc valde necessariū. Dictū qdē ē supra ⁊ sacris auctoritatib⁹ ostēsuz q spūs scūs amor est pris ⁊ filij quo se inuicē amāt ⁊ nos. His aūt addēdū est q ipse idē spi. scūs ē amor siue charitas q̄ nos diligim⁹ deū ⁊ ꝓximū: que charitas cū ita ē in nobis vt nos faciat diligere deū ac ꝓximū. tūc spi. scūs dr̄ mitti ac dari nobis: ⁊ q diligit ipam dilectionē qua diligit ꝓximum in eoipso deū diligit: qr ipsa dilectio de⁹ est. i. spiritus sanctus.

¶ Auctoritatibus ita eē cōfirmat. Ne aūt in re tāta aliqd de nr̄o ifluere videamur sacris auctoritatib⁹ qō dictū est corroborem⁹. Be hāt Aug. i. viij. li. de tri. ait. Qui ꝓximū diligit ꝓfis ē vt ipaz ꝑcipue dilectionē diligat. de⁹ aūt dilectio ē: ꝓfis ꝙ est vt ꝑcipue deū diligat. Itē in eodē. Be⁹ dilectio est. vt ait Joānes apl's. vt qd ergo imus ⁊ currimus in sublimia celoz ⁊ ima terraruz q̄rētes euz q est apud nos. si nos velimus esse apud eū: Nemo dicat nō noui qd diligaz: diligat fratrē ⁊ diligat eādē dilectionem. Adagis .n. nouit dilectionē qua diligit q̄z ffrem quē diligit. Ecce iā pōt notiorē deuz hr̄e q̄z fratrem: plane notiorē. qr̄ ꝓfitiorē. qr interiorem. qr certiorē. Amplectere dilectionē deū. ⁊ dilectiōe amplectere ꝓximuz. Ipsa ē dilectio q̄ oēs bonos angelos ⁊ oēs dei ꝑfos cōsociat vinculo scitatis. q̄zto ꝙ sanctiores sum⁹: q̄zto a tumore superbie inaniores tāto sumus dilectione pleniores: ⁊ quo nisi deo est plen⁹ q plen⁹ est dilectione: His ꝙbus satis oñdit Aug. q dilectio ipsa q̄ diligim⁹ deū vel ꝓximuz de⁹ ē. Sed ad huc aperti⁹ in eodē li. subdit dicēs. Dilectionē fraternā q̄zt̄ ꝓmēdet Joānes apl's attēdam⁹. Qui diligit inqt ffrem in lumie manet. ⁊ scāda luz in eo nō est. manifestū ē q iustitie ꝓfectionem in fratris dilectiōe posuerit. Nā i quo scā dalū nō ē vtiq ꝓfect⁹ ē: ⁊ tñ vr̄ dilectionez dei tacuisse: qō nūq̄z faceret nisi qr i ipsa frna dilectiōe vult itelligi deū. Apertissime. n. in eadez epla paulopost dic̄ ita. Dilectissimi diligam⁹ inuicē qr dilectio ex deo ē ⁊ oīs q diligit ex deo nat⁹ est ⁊ cognouit deū. q nō diligit nō cognouit deū: qr deus dilectio est. Ista cōtextio satis aperte declarat eādē ipaz frnā dilectionez. Nā fraterna dilectio ē q̄ diligim⁹ inuicē: nō soluz ex deo: q̄ ēt deū eē tanta auctate. s. Joānis predicari. Cū ergo de dilectiōe diligim⁹ ffrem de deo diligim⁹ fratrē. nec pōt fieri vt eandez dilectionē nō precipue diligam⁹ q̄ fratrē diligimus: qm̄ de⁹ dilectio ē. Itē q nō diligit fratrē nō est in dilectiōe. ⁊ q nō est in dilectione nō ē in deo: qr deus dilectio est. Ecce apertissime dicit fraternā dilectionē deum esse.

¶ Qr fraterna dilectio cum sit de⁹ nō est pr̄ vel filius q̄ spūs sanctus tm̄.

Cum aūt frna dilectio sit de⁹ nec pr̄ ē nec fili⁹: q̄ tm̄ spi. scūs q ꝓprie in trinitate dilectio vel charitas dr̄. Unde Aug. i li. xv. de tri. Si i donis dei nihil mai⁹ ē charitate: ⁊ nullū est mai⁹ donū dei q̄z spi. scūs qd ꝓfiti⁹ q̄z vt ipse sit charitas q̄ dr̄ de⁹ ⁊ ex dō. ita. n. ait Jo. Dilectio ex deo est. ⁊ paulopost. Deus dilectio est. vbi manifestat eam se dixisse charitatē vel dilectionē dñi quā dixit ex dō. deus ergo ex deo est dilectio. Item in eodem Joā. volens de hac re apertius log. In h̄ inqt cognoscimus. qr i ipso manemus ⁊ ipse in nobis: qr de spū suo dedit nobis. Spūs itaq̄z sanctus de quo dīt nobis fac̄ nos i deo manere ⁊ ip̄m i nobis. h̄ aūt fac̄ dilectio. ipse ē igr̄ de⁹ dilectio. Ipse ergo significatur vbi legit. Be⁹ dilectio est. Ex his apparet q spiritus sanct⁹ dilectio est vel charitas.

¶ Qr non est dcm̄ per cām illud: de⁹ charitas est: sicut tu es patiētia mea ⁊ spes mea.

Sed ne forte aliqs dicat dcm̄ ē per expressionē cāe. Deus charitas ē: eo .s. q charitas sit ex deo: ⁊ nō sit ipse dō: sic dr̄ deus nīa patientia ⁊ spes: nō q ipse sit ista: sed qr ista ex eo sūt. Occurrit Augu. ostendēs nō hoc esse dcm̄ per cām sicut illa in. xv. lib. de trini. ita dicēs. Nō dicturi sumus q qdam dicūt. s. charitatez nō ꝓptea esse dictā deū q ipa charitas sit ipsa substātia que dei digna sit nomine: sz q donū sit dei sicut dcm̄ est deo tu es patientia mea. Non iō vtiq̄z dcm̄ est q dei suba est nostra patientia: sed qr ab illo nobis ē. Ūñ alibi. Ab ipso ē patientia mea. hūc. n. sensuz statiz refellit scriptu rarū ipsa locutio. tale est. n. tu es patiētia mea: quale est. dñe spes mea: ⁊ deus meus misericordia mea: ⁊ multa similia. Nō est aūt dictuz domine charitas mea: aut tu es charitas mea aut deus charitas mea: sed ita dictū est. Deus charitas est sicut dictū est. de⁹ spūs est. qui h̄ non discernit intellectū a domino: non exposītionē querat a nobis. nō enī apertius quic̄q̄

possumus dicere. Be⁹ ḡ charitas est. Ex p̄dictis claresçit q̄ spūs sanct⁹ charitas ē q̄ diligimus deū ꝛ p̄mū. Uñ facili⁹ ē nobis oñdere qūo spūs scūs mittatur siue detur nobis.

¶ Qūo spūs scūs mittatur vel detur nobis.

Unc.n. mitti vel dari dr̄: cū ita in nob ē vt faciat nos diligere deū ꝛ p̄mū: p q̄ manem⁹ i ꝺo ꝛ ꝺs in nobis. Uñ Aug. hūc mōm missiōis insinuās i. xv. de trini. ait. Be⁹ spūs scūs q̄ p̄cedit ex deo cū datus fuerit hoi accēdit cū ad diligēdū deū ꝛ p̄mū: ꝛ ipse dilectio ē. Nō.n. bz bō vnde diligat deū nisi ex deo. Ecce qūo datur vel mittitur nobis spūs scūs p̄m q̄ dr̄ datum siue donum. q̄ ꝺonū Augu. cōmēdat explanās apertius qūo dē in codē li. Dilectio inquit dei diffusa est i cordib⁹ nostris: vt apostolus ait. per spūm scūm q̄ dat⁹ est nob. Nullū ē isto dei dono excellēti⁹. hoc solū est q̄ ꝺiuidit iter filios regni ꝛ filios perditionis. dātur ꝛ alia per spiritū munera: bz sine charitate nil p̄sūt. nisi ergo tñ impartiatur cuiq̄ spūs sanctus vt eū dei ꝛ p̄rimi faciat amatorē: a sinistra non transferr̄ ad dextram. nec spūs scūs p̄p̄ie dr̄ donū nisi pp dilectionē: quā q̄ non habuerit etsi loquatur oībus linguis ꝛ habuerit p̄rophetiā ꝛ oēz scientiā ꝛ oēm fidē ꝛ distribuerit omnē substāz suam: ꝛ tradiderit corpus suū ita vt ardeat nihil ei p̄dest. Quātū ergo bonū est sine quo ad eternam vitā neminem tanta bona perducūt. ipsa ꝝo charitas vel dilectio: nā vnius rei nomen est: vtrūq̄z perducit ad regnuz. Dilectio ergo que ex deo est ꝛ deus p̄p̄ie spūs scūs est: per quē diffundit̄ in cordib⁹ nostris deus charitas: per quā nos tota habitat trinitas. quocirca rectissime spi. sanct⁹ cū sit deus vocatur ꝛ donū dei: q̄ ꝺ p̄p̄ie quid nisi charitas intelligendum est que perducit ad euz: ꝛ sine qua quodlibet aliud dei donū nō perducit ad deū. Ecce hic aperit̄ q̄ ꝺ supra dictuz erat. s. q̄ charitas sit spi. sanct⁹ ꝛ donū excellentius: ꝛ quomodo hoc donū. i. spi. sanctus detur nobis. s. cum ita impartitur alicui. i. ita bz ē in aliquo: vt eū faciat dei ꝛ p̄rimi amatorē. q̄ ꝺ cum facit: tunc dicitur dari siue mitti alicui: ꝛ tunc ille dr̄ p̄p̄ie habere spūm sanctum.

¶ Utruz cōcedendū sit q̄ spi. scūs augeatur in hoīe: ꝛ magis vel minus habeat̄ vel detur.

Hic querit̄ si charitas spūs scūs ē cuz ipsa augeat̄ ꝛ minuat̄ in hoīe: ꝛ magis vl̄ min⁹ p diuersa rpa habeatur. vtr̄ p̄cedēdū sit q̄ spi. scūs augeat̄ vl̄ minuatur in hoīe ꝛ magis vel minus habeatur. Si.n. in hoīe augetur: ꝛ magis vel min⁹ datur vel habeī mutabilis esse videī. de⁹ aūt oīno imutabil' est. Uī ergo q̄ vel spi. scūs nō sit charitas: vel charitas nō augeat̄ vel minuatur in hoīe. Itē charitas ꝛ nō bñti dat̄ vt habeat: ꝛ bñti vt pleni⁹ bēat. Si ergo spiri. scūs charitas ē: ꝛ nō bñti dat̄ vt bēat: ꝛ bñti vt plenius bēat: bz q̄ūo dat̄ nō bñti: cuz ipse vt ꝺs sit vbiq̄z ꝛ i oīb⁹ creaturis totus: ꝛ q̄ūo plenius datur vel habetur sine sui mutatione.

¶ Responsio ad p̄imam questionem.

His ita respōdemus dicentes q̄ spi. sanct⁹ siue charitas penit⁹ imutabil' est: nec in se augetur vel minuit̄: nec in se recipit magis vel min⁹: bz i hoīe vel poti⁹ hoī auget̄ ꝛ minuit̄ ꝛ magis vel min⁹ dat̄ vel dr̄: sic ꝺs dr̄ magnificari ꝛ exaltari in nobis. q̄ tñ in se nec magnificatur nec exaltat̄. Uñ p̄ropheta. Accedat homo ad cor altū ꝛ exaltabitur deus. Sup quē locum ait auctoritas. Deus nō in se sed in corde hominis grādescit. Sic igr̄ spūs scūs hoī datur. ꝛ datus ampli⁹ dat̄. i. augetur. ꝛ magis ac minus habetur: ꝛ tñ imutabilis existit.

¶ Responsio ad secundam.

Quiq̄z vbiq̄z sit ꝛ in omni creatura totus. sunt tamē multi q̄ eum nō habent. Nō.n. oēs bñt spi. scūz i q̄b⁹ ē. aliogn ꝛ irrōnales creature haberēt spi. scūz: q̄ ꝺ fidei pietas non admittit.

¶ Auctoritate cōfirmat vtrāq̄z rñsionem.

Uat̄ certi⁹ fiat q̄ ꝺ dixim⁹ auctate firmam⁹ q̄ spi. scūs magis ꝛ minus p̄cipiat̄ ꝛ hoī augeat̄: ꝛ nō bñti deī: ꝛ bñti vt pl's vel pleni⁹ bēat̄ Augu. oñdit sup Jo. dicens. Sine spi. scō ꝓstat p̄m nos diligē ꝛ ei⁹ mandata ꝑuare nō posse: ꝛ id nos posse atq̄z agē tāto min⁹ q̄nto illū p̄cipim⁹ min⁹. tāto ꝝo ampli⁹ q̄nto illū p̄cepim⁹ āpli⁹. Jōq̄z nō solū nō bñti: vez ēt bñti nō i cassuz p̄mittit̄. nō bñti qdē vt bēatur: bñti aūt vt āpli⁹ bēatur. Nā si ab alio min⁹ ꝛ ab alio ampli⁹ nō bf̄etur scūs Helisēus scō Helye nō dicēt. Spirit⁹ q̄ ē i te duplo sit i me. Xp̄o aūt q̄ ē dei filius nō ad mēsuraz dat⁹ ē spūs. neq̄z.n. sine gr̄a spi. scūs ē mediator dei ꝛ hoīum hō xp̄us. Or.n. ē vnigenit⁹ filius equalis p̄ri nō est gr̄e bz nāe: q̄ aūt in vnitate p̄sone vnigeniti assūptus est hō gr̄e est nō nāe. Ceteris aūt ad mēsurā datur ꝛ datus addit̄ donec vnicuiq̄z p mō sue p̄fectionis p̄p̄ria mēsura cōpleatur. Ecce exp̄essum

habes q̄ spi. sanct⁹ magis ⁊ minus dat̄ vel accipit̄: ⁊ hoi dat⁹ auget̄: ⁊ bñti ⁊ nō bñti dat̄: q̄ spi. scūs ē charitas q̄ nō bñti dat̄: ⁊ in bñte augetur ⁊ ꝓficit. imo vt verī⁹ ⁊ magis ꝓprie loq̄r hō in ea ꝓficit ⁊ ōficit aliq̄n: ⁊ tūc ipa dr̄ ꝓficere vel ōficere: q̄ tñ nō ꝓficit nec ōficit i se q̄ ōs ē. Vñ Aug. in homel. ix. sup epl̄az Jo. ait. Probet se q̄sq̄ quātū in illo ꝓfecerit charitas: vel potius quātū ipse in charitate ꝓfecerit. Nam si charitas ōs est nec ꝓficit nec deficit. Sic ergo dr̄ ꝓficere in te charitas: q̄ tu in ea ꝓficis. Ecce qūo itelligēdū sit cū dr̄ spi. scūs augeri in nobis: q̄ nos in eo scilicet ꝓficim⁹. sic ⁊ alia huiusmodi.

¶ Or aliq̄ dicūt spi. scūz nō eē charitatē q̄ diligim⁹ deū ⁊ ꝓximū.

Supra dem̄ ē q̄ spi. scūs charitas est p̄ris ⁊ filij q̄ se inuicē diligūt ⁊ nos. ⁊ ipe idē ē charitas q̄ diffūdit̄ in cordib⁹ nr̄is ad diligēdū deū ⁊ ꝓximū. hoz altez oēs catholici ꝛcedūt. s. q̄ spi. scūs ē charitas p̄ris ⁊ filij. Or aūt ipse idē sit charitas q̄ diligim⁹ deū ⁊ ꝓximū a pleriſq̄ negat̄. Dicunt. n. si spi. scūs charitas ē p̄ris ⁊ filij ⁊ nr̄a. eadē ḡ charitas ē q̄ de⁹ diligit nos: ⁊ q̄ nos diligimus eū. Hoc aūt scōrū auctes negare videtur. Dicit. n. Aug. in lib. de spū ⁊ lr̄a. Vñ est dilectio nisi vñ ⁊ ipsa fides. i. a spi. scō. Nō. n. esset in nobis nisi diffūderetur i cordib⁹ p̄ spi. scūz. Charitas aūt dei dicta ē diffundi i cordibus nr̄is. nō q̄ ipse nos diligit: ꝫ q̄ nos facit dilectores suos: sic iustitia dei dr̄ q̄ nos iusti ei⁹ munere efficimur. ⁊ dñi salus qua nos saluat ⁊ fides xp̄i q̄ nos fideles facit. His ꝯbis videtur mōstrari distinctio iter charitatē q̄ nos ōs diligit ⁊ q̄ nos diligimus: ⁊ sicut iustitia nr̄a dr̄ dei nō q̄ ipse sit iustus ea: sed q̄ ea nos iustos facit. Similiter ⁊ fides ⁊ salus. sic vr̄ dicta charitas dei q̄ est in nobis: non q̄ ipse ea diligat: sed q̄ ea nos diligere facit. De hoc etiā idem in li. xv. de tri. ait. Cū Joānes cōmemorasset dei dilectionē: non qua nos eū sed q̄ nos ipse dilexit. ⁊ misit filiū suū litatorē pro pctis nr̄is ⁊c. Ecce ⁊ ꝫ videt manifeste diuidere dilectionē qua nos diligimus deum ab ea qua ipse diligit nos. Si ergo inqunt spūs sanctus dilectio est qua deus diligit ⁊ qua nos diligimus duplex dilectio est: immo duo diuersa est: qđ absurdum ⁊ a veritate longe est. Non est ergo dilectio qua nos diligimus: sed qua deus tñ diligit.

¶ Rñsio ad p̄dicta ōterminās auctoritates.

His rñdem⁹ predictarū auctatū verba ōterminantes hoc mō. Charitas dei dicta ē diffūdi in cordib⁹ nr̄is: nō qua ipse nos diligit: ꝫ q̄ nos diligē faciat̄ ē. His ꝯbis nō dicit̄ nec diuersa oñdit̄ charitas q̄ ōs nos diligit ab ea q̄ nos diligim⁹: ꝫ potiꝰ cū sit vna atq̄ eadē charitas ⁊ dicatur ipa dei charitas diuersis ō cās ⁊ rōnib⁹ ōi charitas in scripturis appellari oñdit̄. Dr̄. n. dei charitas: vel q̄ ōs ea diligit nos: vl̄ q̄ nos ea sui dilectores facit. Cū ergo ab apostolo dr̄ charitas dei diffūdi in cordib⁹ nr̄is non ē dcā charitas dei q̄ diligit nos: ꝫ qua faciat̄ nos diligere. i. nō ibi appellat̄ charitas dei: eo q̄ ōs ea nos diligit: ꝫ eo q̄ nos ea sui dilectores facit̄. Et q̄ ea rōne possit dici charitas ōi: q̄ nos ea diligere facit̄ ex sil̄i genere locutiōis oñditur. sic dr̄ iustitia ōi qua nos iustificat: ⁊ dñi salus q̄ nos saluat. ⁊ fides christi q̄ nos fideles facit.

¶ Determinatio secunde.

Similiter ⁊ alia exponim⁹ auctoritatē: vbi ait dilectionē ōi cōmemorari: nō q̄ nos eū: ꝫ q̄ ipe dilexit nos: ac si diceret cōmemorat dilectionē ōi: nō ꝓm q̄ nos ea diligim⁹ deum: sed ꝓm q̄ ipse ea diligit nos. Sz aliud ē inqunt qđ magis vrget. dixit .n. supra Augu. q̄ dilectio ē a spū scō a quo fides. Sicut ergo fides nō ē spūs scūs a quo ē. ita nec charitas: qūo. n. charitas spūs scūs est si ab ipso est. Nam si ab ipso est ⁊ ipse est. ergo spūs a seipso est. Ad qđ dicim⁹: spūs scūs quidē a seipso nō est: sz tñ ⁊ a seipso datur nobis vt supra dictū est. Dat. n. seipsum nobis spūs scūs. ex hoc sensu dictū est q̄ charitas ab ipso est in nobis: ⁊ tñ ipsa spūs scūs ē. fides āt est a spū scō ⁊ non est spūs scūs q̄ donum vel datū solūmō est. non deus dans.

¶ Or alias inducunt ratiōes ⁊ auctoritates ad idem probandum.

Alias quoq̄ inducunt rōnes ad idem ostendendū. s. q̄ charitas nō sit spūs scūs. q̄ charitas affectio mentis est motus animi. spūs scūs vero nō ē affectio animi vel mot⁹ mētis: q̄ spūs scūs imutabilis est ⁊ icreat⁹: non est ergo charitas.

¶ Or caritas ē mot⁹ vl̄ effctus animi Quod āt charitas sit affectio ai ⁊ motus mētis auctatib⁹ ꝓfirmat. Dic̄. n. Aug. i. iij. li. ō doctria xp̄iana. Charitatē voco motū animi ad fruēdū ō pp ipz: ⁊ seac ꝓximo pp deū. Idē in lib. ō moꝛib⁹ ecclesie catholice tractans illud ꝯbuz apostoli.

nec mors nec vita sepabit nos a charitate dei. Charitas dei ingt hic dicta est virtus q̄ animi nostri rectissima affectio est q̄ ꝓiūgit nos deo: qua euz diligim⁹. Ecce his verbis exprimit̄ q̄ charitas est affectio ⁊ motus animi, ac per h̄ nō videtur esse spiritus sanctus.

¶ Responsio determinans auctoritates.

AD qō dicim⁹ h̄ita esse dictū; sic̄ dicit̄ de⁹ est spes nr̄a ⁊ patiētia nr̄a: q̄ facit nos sperare ⁊ pati. Ita charitas dr̄ eē motus siue affectio animi q̄ per eaz mouet̄ ⁊ afficit̄ anim⁹ ad diligēdū deū. nō aūt mireris si charitas cū sit spi. scūs dicat̄ motus mēris: cū etiā in libro sapiētie dicat̄ de spū sapientie: q̄ attingit a fine vsq̄ ad finē; qō ē act⁹ mobilis: certus: incoingnatus. qō nō ió dicit̄ q̄ sapientia sit aliq̄d mobile vl̄ act⁹ aliqs: ſz q̄ sui īmobilitate oīa attingit: nō locali motu: ſz vt vbiq̄ semp sit ⁊ nusq̄ inclusa teneat̄. Sic ergo charitas dr̄ mot⁹ animi: nō q̄ ipsa sit motus vl̄ affectio vl̄ virt⁹ animi sed q̄ p eā q̄si eēt virt⁹ afficit̄ mēs ⁊ mouet̄. Sz si charitas spiritus scūs est q̄ opat̄ in singulis ꝓut vult cū p eū mēs hois afficiat̄ ⁊ moueat̄ ad credēdum vel sperādū ⁊ hs sicut ad diligēdum. quare nō sic dr̄ charitas mot⁹ vel affectio mēris ad credendū vel sperādū sicut ad diligendū. Ad qō sane dici pōt q̄ alios actus atq̄ motus virtutum opat̄ charitas. i. spūs scūs mediātib⁹ virtutib⁹ quaz actus sunt: vtpote actū fidei. i. credere fide media. ⁊ actum spei. i. sperare media spe. Per fidē. n. ⁊ spem p̄dictos opatur act⁹. diligendi ꝙ actū p se tm̄ sine alicui⁹ virtutis medio opatur. i. diligere. Alr ergo hūc actuz operatur q̄z alios virtutū act⁹. Jōq̄ differenter de hoc ⁊ de alijs logtur scriptura: q̄ istum spāliter charitati tribuit. Est ergo charitas vere spūs scūs. vñ Aug. p̄missum apostoli ꝙbū tractās in eodē libro: charitatē dicit eē bonuz quo nil meli⁹. ⁊ per hoc ipsaz esse deū significat dicēs. Si nulla res ab eius charitate nos separat: qd eē nō solū meli⁹: sed etiā certi⁹ hoc bono pōt? Ecce dicit q̄ charitate nihil est melius. charitas ergo spūs scūs est: qui est de⁹ ⁊ donū dei siue datū. qui diuidit singulis fidelibus dona. nec ipse diuiditur sed indiuisus singulis datur. Unde Augu. vbi Joannes dicit non ad mensuram dari christo spiritum ait. ceteris vero diuiditur: non quidem ipse spiritus: sed dona eius.

¶ An concedendum sit ꝙ per donum donentur dona.

HIc q̄rit̄ cū spūs scūs per quē dona diuidunt̄ ipse sit donū: vt̄z cōcedēdū sit ꝙ per donū diuidant̄ aut dent̄ dona. Ad qō dicim⁹ q̄ p donū qō ē spūs sanctus singulis ꝓpria diuidunt̄. ⁊ ipz cōiter oēs boni habent. Un Aug. in. xv. li. de tri. ait. per donū qō est spūs scūs in cōe oibus mēbris xp̄i multa dona que sunt q̄busq̄ ꝓpria diuidūtur Nō. n. singuli quiq̄ h̄nt oīa: ſz hi illa: alij alia: quāuis ipsum donū: a quo cuiq̄ ꝓpria diuiduntur: oēs habeant. i. spūm scūz. aperte dicit per donum dona dari.

¶ Divisio textus.

POstquā determinauit de missiōe visibili spi. sci. hic ōtermiat de missione ei⁹ inuisibili. Et dicit̄ i duas ptes. In p⁹ ōterminat vitatē fm suā opionē. z⁹ ōtermiat obiectōes i ꝓriū fcās. ibi (Dic q̄rit̄ si charitas) ¶ Circa p⁹ tria fac̄. In p⁹ pdicit itētionē. In z⁹ ppōit vitatē. ibi (Ut aūt itelligibili⁹ ⁊c̄. In 3⁹ iducit ꝓbationē. ibi. (Ne āt i re tāta ⁊c̄) Et h̄ diuidit i duas ſz duo q̄ ꝓbat. p̄ ꝓbat charitatē eē ipz spi. scūz. z⁹ ꝓbat spi. sanctū tūc dari nob q̄n nos fac̄ deū diligere. ibi (Tūc. n. nob ⁊c̄) ꝓpria i duas. In p⁹ ꝓbat charitatē eē spi. scūm. In z⁹ excludit q̄dā rīsionē ibi (Sz ne forte) ¶ Circa p⁹ duo fac̄. p̄ oñdit charitatē eē deū. z⁹ spāliꝛ ipaz eē spi. sēz. ibi (Cū āt ffna) Qō. I.

AD intellectū b⁹ ptis q̄ntz q̄runt̄. p vtrū charitas sit aliq̄d creatū i aīa. z⁹ vtz sit ſuba vel accns. 3⁹ ad quā mēsurā det̄. 4⁹ vtz possit cogīsci ab habente ipam. 5⁹ vtruz ipsa charitas sit ex charitate diligenda.

¶ Utz charitas sit aliq̄d creatū in aīa. I.

AD primū sic ꝓcedit̄. vr̄ q̄ charitas nō sit aliq̄d creatū in aīa. Agēs. n. qō sine medio opat̄ pfecti⁹ ē q̄z illud qō nō agit nisi p mediū. ſz spi. sanct⁹ opat̄ in nobis velle ⁊ pficere i actib⁹ meritoꝛys fm Apl̄z. q̄ eni spū dei agunt̄: hi fily dei sunt. Ro. 8. g̃ cū ipse sit pfectissim⁹ agēs: vr̄ q̄ nō moueat ad hāc opationē per aliquē habitū creatū mediū. ¶ Itē sic̄ aīa se hz ad cor⁹ vt vita ipsi⁹: ita se hz de⁹ ad aīaz. vt dic̄ Aug. ſz aīa nō vivificat cor⁹ p aliquā formā mediā. g̃ nec spi. sanct⁹ aīaz p hitū mediū. ¶ P̄. eē gr̄e īmediati⁹ ē a do ⁊ ꝓpingus q̄z eē nāe: ſz de⁹ in creatiōe nō ē vsus aliq̄ medio qñ nāz ĩsti tuit. g̃ nec in creatōe qñ gr̄az ifundit. ¶ Hoc ēt oñdit ex dignitate charitatis. oīs. n. creatura ē vanitas. si g̃ charitas ē creatura: vanitas erit: ſz vanitas nō ꝓiūgit veritati; nec ꝓfirmat i vitate. g̃ charitas nō ꝓiūgeret nos deo: qō falsū ē. ¶ P̄. nullū finitū ē vtutis ifinite: cū vt⁹ fluat ab eēntia: ſz oīs creatura finita ē. g̃ nulli⁹ creature vt⁹ ifinita est: sed vt⁹ charitatis ifinita ē: q̄ mouet p ifinitā distātiā: cōiungit. n. creaturā creatori: ⁊ facit de pctōre iustuz. ergo videt̄ q̄ nō sit creatura. ¶ Itē nulla creatura ē dignioꝛ q̄z aīa xp̄i: sed charitas est dignioꝛ q̄z anima xp̄i. q̄ ipa charitate anīa xp̄i bona est. ergo charitas nō est creatura. ¶ P̄. maioꝛi bono debet̄ maioꝛ amoꝛ: sed deus est infinitū bonū: ⁊ infinita fecit ꝓ nobis. igit̄ debem⁹ sibi infinitū amoꝛē: sed amoꝛ quo diligim⁹ deū est charitas. ergo charitas est qd ifinitū. g̃ non est creatura. ¶ P̄. oē creatū est in pdicamēto aliquo: sed gegd ꝓtinet̄ in. io. generib⁹ est aliq̄ nā: si g̃ charitas gr̄a sit qd creatuz erit nā

quedam:sed natura aduenies nāe nō facit nisi nāz. ergo anima habens charitatē si charitas sit qd creatū nō habebit nisi esse nāe:sed per charitatē pōt mereri.g nā aliq̄ per se poterit in actus meritorios:qō est heresis pelagiana. vr̄ g q charitas non sit quid creatum.

Contra omne qō recipit in aliquo recipit in eo per modū recipientis: sed amor increat⁹ q ē spi. sanct⁹ pticipat in creatura. ergo fm modū ipsi⁹ creature:sed modus eius est finit⁹. g oz q recipiat in creatura aliquis amor finit⁹:sed oē finitū est creatū. g in aīa habē te spi.sanctū est aliq̄ charitas creata. ¶ Itē oīs assimilatio fit per formā aliquā:sed per charitatē efficimur ꝑformes ipsi deo:qua amissa dicit aīa deformari.g videtur q charitas sit quedā forma creata manēs in aīa. ¶ P. cōstat q deus aliquo mō est in scīs quo nō est in creaturis:sed ista diuersitas nō pōt proponi ex pte ipsi⁹ dei qui eodē modo se hz ad oīa.ergo videt q sit ex pte creature .s.q ipsa creatura habeat aliqd:qō alia nō hñt. Aut ergo hz ipsum diuinuz esse:r sic oēs iusti assumerent a spi.scō in vnitate persone:sicut nā humana assumpta est a xpo in vnitatez persone ipsius filij dei:qō nō pōt esse. Aut oz q illa creatura:in qua spāli modo de⁹ ē dicitur: habeat in se aliqđ effectuz dei:quđ alia non habēt. iste aūt effectus nō pōt esse tm̄ actus: qz sic in iustis dormiētib⁹ non esset alio mō q̄ in alijs creaturis.ergo opz q sit aligs habitus:opz igit aliquđ habitū charitatis creatū esse in aīa fm quē spi.sanct⁹ ipsam inhabitare dicit.

Respondeo dōm q tota bonitas ipsi⁹ anie est ex charitate.vñ q̄tū bona est tm̄ habz de charitate:r si charitatē non hēat nihil est:sic dr̄.i.Lor. 13.Lōstat aūt q per charitatē anīa nō hz min⁹ de bonitate in esse gre q̄ per vtutē acquisitā in esse politico. Uirt⁹ aūt politica duo facit.qz facit bonū habētē:r opus ei⁹ bonum reddit:multo forti⁹ igit ℔ facit charitas. Neutruz aūt boz effici poterit nisi charitas sit habit⁹ creat⁹.Constat.n.q omne esse a forma aliq̄ iherēte est: sicut esse albūm ab albedine:r esse substātiale a forma substātiali. sic igit nō pōt intelligi q paries sit albus sine albedine inherente:ita nō pōt intelligi q anīa sit bona in esse gratuito sine charitate r gra informāte ipam. Silr ēt cū act⁹ ꝓportionet potentie opatiue sic effectus ꝓprie cause.impossibile est itelligere q act⁹ pfectus in bonitate sit a potentia nō perfecta per habitū: sic ēt calefacere nō pōt eē abigne nisi mediante caloze.Et iō cum actus charitatis perfectionem quādā hēat ex ℔ q est meritorius oībus modis: oz ponere charitatē esse habitū creatū in anīa:q̄ quidē efficiēter est a tota trinitate: sed exemplariter manat ab amore: g est spi. sanct⁹. r iō frequenter inuenit q spi. sanct⁹ sit amor quo diligimus deū r ꝓprimū: sic etiaz dr̄ a Dionysio q esse diuinū ē esse oīum rerū:in q̄tū.s.ab eo omne eē exēplariter deducit.Magister tamē vult q charitas nō sit aliquis habitus creat⁹ in aīa:sed q sit tm̄ act⁹ g ē ex libe.arbitrio moto p spi.scm̄ quē charitatē dic ¶ Ad cuius explanationez q̄dā dixerūt:q sic lux dupl'r pōt ꝓsiderari. Uel ꝓut ē in se:r sic dr̄ lux. Uel ꝓut est in extremitate diafani terminati:r sic lux dr̄ color:qz hypostasis coloris ē lux:r color nihil aliō ē q̄ lux īcorporata. Ita dicūt q spi. sanct⁹ ꝓut in se ꝓsiderat spi.sanct⁹ r de⁹ dr̄.Sz ꝓut ꝓsiderat vt exīs in aīa quā mouet ad actuz charitatis dr̄ charitas. Dicūt.n.q sic fili⁹ vnit sibi nāz humanā solus:q̄uis sit ibi opatio toti⁹ trinitatis. ita spi. sanct⁹ solus vnit sibi volūtatē: q̄uis ibi sit opatio totius trinitatis.Sz ℔ nō pōt stare:qz vnio hūane nāe ī xpo terminata ē ad vnū eē psone dine. r iō idē act⁹ nūero ē psone dine r nāe hūane assūpte.sz volūtas alicui⁹ sci nō assumit in vnitate suppositi spūs sci. Uñ cū opatio a supposito vnitatē hēat r diuersitatē: nō pt eē q itelligat eē vna opatio volūtatis r spi.sci nisi p modū q̄ de⁹ opat ī q̄libz re.Sz iste modus nō suffic ad opōnis pfectionez: qz opō ꝓsegt ꝓditōes cāe ꝓxime in nēcitate r ꝓtigētia r pfectione r hȝ.r nō cāe ꝓme.Uñ nō ē itelligere q sit opatio pfecta volūtat⁹ p quā vniat spi.scō nisi sit ibi habit⁹ pficiēs potētiā opatiuā. Nec pt eē silitudo act⁹ volūtatis ad spi. scm̄ nisi sit silitudo spi.sci in aīa p aliquā formā q̄ est p̄n⁹ act⁹:q̄ spi.scō ꝓformet:qz act⁹ ad ℔ nō suffic vt dcm̄ ē.

Ad primuz g dōm q in gratificatiōe aīe est cōsiderare duplicē operationē spi. sācti. Una q̄ terminat ad esse fz actū p̄m g ē eē gratū in hēndo habitū charitatis. Alia fz quā opat actū z^m g ē opō mouens volūtatē in op⁹ dilectiōis.r vtroq̄ mō opz īcidere mediū nō pp idigētiā vel defectū ipsi⁹ spūs opantis:sed pp nēcitatē aīe recipiētis:fz diuersimode: qz q̄ ad p̄muz effectū g est esse gre:charitas est mediū p modū cāe formalis:qz nullū esse pōt recipi in creatura nisi per aliquā formā. Ad effectū aūt z^m: qui est opatio est mediuz charitas in rōne cāe efficiētis:fm q vtutē q̄ est p̄n⁹ operandi reducimus in cām agentē:qz ēt nō est possibile aliquā operationē pfectā a creatura exire: nisi p̄ncipiū illi⁹ operationis sit perfectio potētie operātis: ꝓut dicim⁹ habitum elicientē actū esse p̄n⁹ eius. ¶ Ad z^m dōm q aīa cōparat ad corpus nō tm̄ vt cā agens:fm q est motor corporis:sed ēt vt forma. vñ formalr seipsa fac viuere corp⁹ fm q viuere dr̄ esse viuētiū. De⁹ aūt nō ē forma ipsi⁹ aīe vel voluntatis qua formalr viuere possit:fz dr̄ vita anīe: sicut p̄ncipiū exēplariter influēs vitā gre ipsi. Silr dōm de luce q lux pōt dupl'r ꝓsiderari. Uel ꝓut est in ipo corpore lucido:r sic se hz ad illuminationē aeris vt p̄ncipiū efficiens:nec illuminat nisi per formā luminis influxam ipsi diafano illuminato. Uel prout est in diafano illuminato.r sic est forma ipsi⁹ qua formalr est lucidū. De⁹ aūt dr̄ esse illuminās lux per modū lucis:que est in ipso corpore lucenti per se:r nō per modū quo illuminatum formaliter illuminatur a forma lucis in ipso recepta.sed illi lumini recepto assimilat charitas vel gratia recepta in anima. ¶ Ad tertiū dōm q oīno simile est de creatiōe r recreatione.Sic enī deus per creationē cōtulit reb⁹ esse nature:r illud esse est formalr a forma recepta in ipsa re creata:que est q̄si terminus operatiōis ipsi⁹ agentis:r iterum forma illa est p̄ncipiū operationū naturaliū q̄s de⁹ in rebus operat. Ita etiā r in recreatiōe deus cōfert anime esse gratie.r p̄ncipiū formale illi⁹ esse est habit⁹ creatus:quo etiā perficit operatio meritoria:quā deus in nobis operatur:r ita iste habitus creat⁹ partim se habet ad operationez spiritus sancti vt terminus:r partim vt mediuz. ¶ Ad quartū dicendū q charitas inquantū est ex nihilo habet q sit vanitas: sed inquantū procedit a deo vt similitudo ipsi⁹ non habet rationē vanitatis: imo coniungendi ipsi deo. ¶ Ad quintū dicendū q aliquid dicitur facere dupliciter. Uel per modū efficientis: sicut pictor facit parietez albū. Uel per modū forme sicut albedo facit album. Facere igit de peccatore iustuz. vel deo coniunctuz est ipsius dei sicut efficientis:r ipsi⁹ charitatis sicut forme. Unde non pōt cōcludi q charitas sit virtutis infinite:sed solū q est effect⁹ vtutis infinite. ¶ Ad sextuz dōm q nobilitas aliquorū pōt attendi dupliciter vel simpliciter vel fm quid. Uidet autē simpliciter dignius esse qō fz suū esse nobilius est: r hoc modo anima xpi r anima cuiuscunq̄ iusti est nobilior q̄ charitas creata que habet esse accidentis. Uidet etiaz aliquid dignius fm quid:qō fz aliquod dignius est,r hoc modo charitas

creata est nobilior q̃z aia xp̃i. In quolibet.n. genere act⁹ est nobilior q̃z potentia q̃tus ad illud gen⁹. Uñ sicut albedo corporis xp̃i q̃tũ ad hoc esse:qđ est eẽ albũ est nobilior q̃z sit corpus xp̃i.ita ẽt scĩa eius creata est nobilior q̃z aia eius q̃tũ ad hoc q⁹ est eẽ sciẽtẽ: qđ ẽ eẽ fz qd. Et sil'r charitas q̃tũ ad tale esse:q̃ se bz in esse illo ad aĩam xp̃i sicut actus ad potẽtiã. ¶ Ad 7m dõm q⁹ fm pbm.8. ethi.nunq̃z in gbusdã amicitys contingit equales reddere:sed sufficit ad eqtatẽ amicitie illud qđ ẽ possibile reddi:sicut filius nunq̃z põt p̃ri carnali reddere aliqd equalens ei qđ ab ipso accepit.s.eẽ ⁊ doctrinã ⁊ nutrimẽtum: mlto minus diuinis bñficijs ⁊ bonitati sue possum⁹ reddere amorẽ equalẽtẽ.vñ nõ sequit̃ q⁹ amor quo deũ diligimus sit ifinit⁹ q̃tũ ad subam act⁹:fz infinitatẽ habz ex hoc q⁹ obiectũ amoris oĩbus alijs ꝓponit̃ :fz sufficit q⁹ amemus cũ amore cõmẽsurato nobis. ¶ Ad vltimũ dicendũ q⁹ nã dicit̃ multiplr fm Boetiũ.dr̃.n. vno mõ nã oẽ qđ est vel suba vel accñs.⁊ b mõ gra ẽ nã qdam. Alio mõ dr̃ nã q⁹ ẽ p̃n⁹ mot⁹ ⁊ getis ipsi⁹ in quo ẽ. vñ illud dr̃ esse nãle vel qđ cãtur a p̃ncipijs nãlibus vel cãri põt.⁊ b mõ charitas nõ est nã:q̃ per p̃ncipia nãlia creature non põt causari:⁊ fm hunc modũ dicit pelagi⁹ per nãlia sola hominẽ posse in actus meritorios.

Utrũz charitas sit accidens. II.

AD secũdum sic ꝓcedit̃.vr̃ q⁹ charitas nõ sit accñs. Nullum.n.accñs extẽdit̃ vltra suũ subz:fz charitas extẽdit̃ vltra suũ subm:q̃ charitate etiã alios amamus.g̃ vr̃ q⁹ charitas nõ sit accñs. ¶ Item oẽ accñs est cãtũ a suba:q̃ fm Auic.subm est qđ ẽ in se completũ p̃bẽs alteri occasionẽ essendi: sed charitas nõ causatur a p̃ncipijs aĩe in q̃ est.g̃ videt̃ q⁹ nõ sit accñs. ¶ P̃. nullũ accñs est melio⁹ ⁊ nobili⁹ suo subo: fz charitas ẽ melior q̃z aia.g̃ nõ est in aĩa sicut accñs i subo. ℞ probatio media:pp qđ vnũqđq̃ ⁊ illud magis:sed aĩa est bona pp charitatẽ.g̃ charitas ẽ melior. ¶ Itẽ agẽs semp est honorabilius patiente fm pbm in.3.de anima:sed charitas agit in animaz mundando ipsam a peccatis. ergo est honorabilior anima:⁊ ita idez qđ ꝓius.

Contra q̃cqd p̃t adesse ⁊ abesse p̃ter subi corruptionẽ est accñs.charitas est hꝺ.ergo ⁊c.

Respondeo dicẽdũ q⁹ oẽ illđ qđ aduenit alicui post esse ꝓpletũ aduenit sibi accidẽtal'r nisi forte assumat̃ ad pticipationẽ ipsi⁹ eẽ subalis sic̃ dcñ est supra.8.distinctione de aĩa. Sz b tñ nõ suffic̃ vt dicat̃ accñs in se.põt.n.aliqd in se suba eẽ ⁊ aduenire alicui accñtal'r sicut vestimẽta:sed si aduenijat post eẽ ꝓpletum vt forma inherẽs de necessitate ẽ accidẽs:⁊ q̃ post esse nãle aĩe aduenit sibi charitas vt forma pficiẽs ipam ad esse gr̃e:put dcñ ẽ:iõ opz q⁹ sit accidens.

Ad primuz g̃ dõm q⁹ idẽ accñs numero nũq̃ extendit̃ vltra subm suũ.i.vt sit in alio sic̃ in subo:sed bene extẽdit̃ extra subz suũ:sic̃ ad obz operationis:sed diuersimode in opatiõe actiua ⁊ passiua.Q̃ in actiua extẽdit̃ ad obm extrinsecũ ipr̃imens silitudinẽ formе sue in ipso.sic̃ pz q⁹ calor ignis actiue calefacit aliũ corpus:⁊ est opatio actiua.sil'r ẽt qñ est operatio passiua extẽdit̃ in aliud obm extrinsecũ:cui⁹ silitudo in ipso recipitur:⁊ ita aĩa per habitũ scie scit ea q̃ sunt extra ipam:et per habitũ amoris eadẽ amat. ¶ Ad 2m dõz q⁹ subiectũ diuersimode se bz ad diuersa accidẽtia. Quedã aũt sunt accñtia nãlia q̃ creant̃ ex p̃ncipijs subi:⁊ hoc dupl'r. Q̃ vel causant̃ ex p̃ncipijs spẽi:⁊ sic sunt ꝓpr̃ie passiones:que cõsequunt̃ totaz spẽm. Uel ex p̃ncipijs idiuidui:⁊ sic sũt cõia ꝓntia p̃ncipia nãlia idiuidua. Sunt ẽt q̃dã accña p violentiã iducta sic̃ calor in aq̃:⁊ ista sunt repugnãtia p̃ncipijs subiecti. Quedã aũt sunt q̃ qdẽ causant̃ ab extrinseco nõ repugnãtia p̃ncipijs subiecti:sed magis pficiẽtia ipsa:sic̃ lumen in aere:⁊ ita ẽt charitas in aĩa est ab extrinseco. ¶ Tñ sciẽdũ q⁹ oĩbus accñtib⁹ cõiter loquẽdo subiectũ est cã quodãmõ:inq̃tũ.s.accñtia in esse subi sustentant̃.nõ tñ ita q⁹ ex p̃ncipijs subiecti oĩa accñtia educantur. ¶ Ad 3m dõm q⁹ eadẽ rõne posset ꝓbari q⁹ nulla pfectio aĩe eẽt accñs.nec aliqua pfectio corporis:q̃ vnũqđq̃ pfectibile bz bonitatẽ ex sua pfectiõe. ¶ Dõm ẽ igit̃ q⁹ simplr aĩa est melior charitate ⁊ qõlibet subiectũ suo accñte:sed fm qđ ẽ eꝺ.Cui⁹ ratio est:q̃ eẽ fm Dyo.5.ca. de diui.no.est nobili⁹ oĩbus alijs que cõsequunt̃ esse.vñ esse simplr est nobili⁹ q̃z intelligere:si posset ĩtelligi ĩtelligere sine esse. Uñ illud qđ excedit in eẽ simplr nobili⁹ ẽ omni eo qđ excedit in aliquo de ꝓsequentib⁹ eẽ:q̃uis fz aliud possit esse min⁹ nobile.Et q̃ aĩa ⁊ q̃libz suba bz nobilius esse q̃z accñs:iõ simplr nobilior ẽ: fz q̃tũ ad aliqđ esse vel fm aliqđ accidens põt accñs esse nobili⁹:q̃ se bz ad substãtiã sicut act⁹ ad potẽtiã.⁊ hãc bonitatẽ ꝓñtẽ bz substãtia ab accñtib⁹:sed nõ bonitatẽ p̃mã eẽndi. ¶ Ad quartũ dõm q⁹ charitas nõ dicit̃ agere in aĩam per modum efficientis: sed solũ formaliter:⁊ fm id qđ forma ẽ: quãtum ad esse 2m nobilior est.

Utr̃ charitas deb̃ fz capacitatẽ nãliũ. III.

AD tertiuz sic ꝓcedit̃. vr̃ q⁹ charitas debeat̃ fm capacitatẽ nãliũ. Ita dr̃ Matth̃.24.dedit vnicuiq̃ fm p̃pz virtutẽ.ibi glo. Jero. Non pro largitate vel parcitate alij plus vel min⁹ recipiũt: sed fm virtutẽ recipiẽtiũ.Sz ante aduentũ charitatis nõ ĩtelligit̃ nisi vtus q̃ est fm nãlia. g̃ vr̃ q⁹ fm capacitatẽ nãliuz charitas infundat̃. ¶ Itẽ sic̃ se bz forma substãtialis ad esse nãe:ita charitas ad esse gr̃e:sed forma subalis datur fm capacitatẽ mãe vt dic̃ ℞ plo.g̃ ⁊ charitas dat̃ fm capacitatem nãe q̃ per eam perficit̃. ¶ P̃. sic̃ gl'ia p̃supponit gr̃am:ita gra p̃supponit nãm. Sed gl'ia dat̃ fm modum gratie:vt qui plus bz de capacitate plus ẽt de gloria recipiat.ergo videt̃ q⁹ etiã charitas deb̃ fm capacitatẽ nãe: vt qui meliora nãlia bz maior sibi charitas infundatur. ¶ Itẽ in gbuscũq̃z ĩuenit̃ perfectio eiusdez rõnis videt̃ esse idẽ modus ꝓsequẽdi illã perfectionẽ:cum vnaquęq̃z res ꝓpr̃iũ modũ habeat.Sz charitas ĩuenit̃ in hoĩbus ⁊ angelis fm rõnem eãdez:qđ pz ex actu ⁊ fine:cũ igit̃ angeli cõsecuti sint maiorẽ charitatẽ ⁊ meliora gratuita fz gradũ nãliũ:vr̃ ẽt q⁹ in hominib⁹ ita sit.

Contra natura angelica altior est ⁊ sublimior q̃z nã humana. Sed alig hoĩes fm gradũ gratie assumunt̃ ad sublimius p̃miũ q̃z angeli : cum fm gregorium ad singulos ordines angelo2 aliqui hoĩes assumãtur.g̃ vr̃ q⁹ pfectiones gr̃e ⁊ glie nõ deb̃ fm mẽsurã nãlium. ¶ Hoc idẽ vr̃ per b qđ dicit̃ ꝓuer.30.stella matutina inter. Ubi dicit Grego.q⁹ gra maior infundit̃ fm q⁹ ad habẽdã gr̃am aligs magis nititur.

Respondeo dõm q⁹ cũ deb⁹ habeat se eq̃liter ad oĩa opz q⁹ diuersitas donoruz receptoz ab ipso attendat̃ fm diuersitatẽ recipientiũ. Diuersitas aũt recipientiũ attendit̃ fz q⁹ aliqd est magis aptũ ⁊ paratũ ad recipiendũ:sicut aũt videm⁹ in formis nãlibus q⁹ per dispositiones accñtales sicut calorẽ ⁊ frigus ⁊ hꝺ:mã efficit̃ magis vel minus disposita ad suscipiẽdum formã:ita etiã in perfectionib⁹ aĩe ex ipsis operibus aĩe aia efficit̃ habilior vel minus habilis ad ꝓsequendũ perfectionem suam.Sz tñ differenter se bñt operatiões anie ad perfectiones infusas vel acquisitas. Acquisite enim

perfectões sunt in nã ipsius aïe in potẽtia nõ pure mãli: sed ẽt actiua qua aliqd est in cãis semialib⁹. Sicut pz q oĩs scia acqsita est in cognitõe ꝑmoꝝ ꝓncipioꝝ que naturaliter nota sunt. sicut ī ꝓncipijs actiuis ex ꝗbus cõcludi põt. Et silr vtutes mozales sunt in ipa rectitudie rõnis ⁊ ozdine. sicut in quodã ꝑn⁹ seminali. vñ phus. 7. ethi. dicit eẽ q̃sdã vtutes nãles q̃ sunt q̃si semia vtutũ mozaliũ. Et ideo opatões aïe se hñt ad ꝑfectões acqsitas: nõ solum ꝑ modũ dispõnis: sz sicut ꝓncipia actiua. ꝑfectões autẽ ifuse sunt in natura ipsius aïe. sicut in potẽtia mãli: ⁊ nullo mõ actiua: cũ eleuẽt aïam supza oẽm suã actionẽ naturalẽ. Unũ opatões aïe se hñt ad perfectões ifusas solũ sicut dispõnes. ¶ Dõm est igit q̃ mensura scõm quã dat charitas ẽ capacitas ipsi⁹ aïe q̃ est ex nã simul ⁊ dispõne que est ꝑ conatũ operũ: ⁊ qz ꝑm eũdem conatũ magis disponit nã melioz. iõ g hz melioza nãlia dũmõ sit par conatus magis recipiet de ꝑfectõibus ifusis. ⁊ g peioza nãlia q̃ũq̃ magis recipiet si assit maioz conat⁹.

Ad ꝓmuz g̃ dõm: q vtus recipiẽtis nõ ẽ ꝯsiderãda ꝑm nãm tñ: sz ẽt ꝑm dispõnez conat⁹ aduenientẽ nãe: ⁊ ita ẽt est in formis subalibus respectu mãe. vñ pz solo ad z^m. ¶ Ad 3^m dõm: q ipsa gr̃a ẽ dispõ nãe ad gl̃iam. vñ nõ regrit q iterueniat alia dispõ iter charitatez ⁊ gl̃iam: sz iter nãm ⁊ gr̃am cadit conatus medius quasi dispõ. ¶ Ad 4^m dõm: q in angelis non est aliqd q̃ ꝓtẽdat ad motũ nãe itellectualis: ex quo conatus nãe retardet. sicut ī nã hoĩs ẽ nã sensitiua q̃ tẽdit in ꝺriũ de se mot⁹ nãe itellectiue. s. delectabile ꝑm sensum: nisi cogat ⁊ regulet ab ipa. ⁊ iõ ī angelis ẽ diuersitas ꝑm diuersitatẽ nãe. Dec tñ melius in scõo dicent.

¶ Utz caritas certitudinalr ab hñte cogsc̃at. IIII.

Ad quartuz sic procedit: vr q charitas certitudialr ab habente cognoscat. Jta. n. dr in lr̃a. Magis nouit qs dilectionẽ qua diligit q̃ ꝑm quẽ diligit: sz fratrẽ suũ certitudinaliter cognoscit. g̃ multo magis charitatẽ q̃ ipm diligit. ¶ Itẽ phs dicit z^o poste. q iconueniẽs ẽ hẽre nos nobilissimos hitus ⁊ nos lateãt. Sz charitas est hitus nobilissimus. g̃ vr q ab hñte certitudinalr cognoscat. ¶ ꝑ. gcũq̃ habz fidẽ scit se hẽre fidẽ: sz fides nõ magis ẽ pñs q̃ charitas. g̃ ⁊ q hz charitatẽ scit se hẽre illã. ¶ Itẽ gcgd cognoscit ab aïa cognoscit ab ea per hoc q pñs sibi efficit ꝑ silitudinẽ: sz magis est pñs aïe qõ ẽ in ipa eẽntialr: q̃ qõ ẽ per sui silitudinẽ. g̃ cũ charitas eẽntialr sit in aïa: vr q certi⁹ cognoscat ab hñte: q̃ res exteriozes q̃ ꝑ sui silitudinẽ cognoscunt. ¶ ꝑ. charitas ẽ qõdã lumẽ spũale: vt dr ꝑme Jo. i. Qui diligit fr̃em ī lumie manet: sz lux seipa vr. g̃ vr q silr charitas: ⁊ sic certius q̃ alia cognoscatur.

Contra. p charitatẽ q̃ est in aliquo efficit dign⁹ dei amoze: sz vt dr eccl. 9. Nemo scit ⁊c. g̃ videtur q nullus sciat se hẽre charitatẽ certitudinalr. ¶ ꝑ. apos. dicit. i. Loz. 4. Nihil mihi ꝯsci⁹ sug: sz nõ ī hoc iustificat⁹ sug: cũ g̃ nullus mai⁹ signũ possit hẽri de charitate q̃ nõ hẽre cõsciam peti mortalis. ⁊ hoc nõ sufficit: videt q per nullum signum possit aliquis certitudinaliter scire se habere charitatem.

Respõdeo dõm: q ꝑm phm. z. metaph. aliqd dr eẽ difficile ad cognoscẽdũ duplr: vel ꝑm se vel quo ad nos. Dõm ẽ igit q ea q̃ ꝑ se suũ nõ sunt vnũ ī mã q̃tũ in se ẽ sunt maxie nota: sz quo ad nos sunt difficillima ad cognoscẽdũ: pp qõ dicit phs ibidẽ: q itellect⁹ nr̃ se hz ad manifestissima nãe. sicut oculus vespertilionis ad lucẽ solis. Cui⁹ rõ ẽ: qz cũ itellect⁹ nr̃ potẽtialis sit ī potẽtia ad oia itelligibilia ⁊ añ itelligere ñ sit i actu aliq̃ eoꝝ: ad hoc q itelligat actu opz q reducatur in actũ ꝑ spẽs acceptas a sensib⁹ illustratas lumie itellect⁹ agẽtis: qz sicut dicit phs. 3. de aïa. sicut se hñt colozes ad visuz: ita se hñt fantasmata ad itellectũ potẽtialẽ. vñ cũ nãle sit nobis ꝓcedere ex sensibilib⁹ ad intelligibilia ex effectib⁹ ī cãs ex posteriozib⁹ in ꝑoza ꝑm statuz vie: qz in pr̃ia ali⁹ modus erit itelligẽdi. ⁊ iõ est q potẽtias anime ⁊ habit⁹ nõ possumus cognoscere nisi ꝑ actus ⁊ actus per oba. In actu aũt aïe est plura ꝯsiderare. s. spẽm ipsi⁹ act⁹ que est ab obiecto ⁊ modum ⁊ effectum. Si igit accipiamus actũ charitatis q ẽ diligere deũ ⁊ ꝓximuz: ex specie act⁹ nõ discernit vtz sit a potẽtia iperfecta vel ꝑfecta ꝑ habitũ: qz ad idez obm ozdinat potẽtia ⁊ hit⁹. sicut scia ⁊ itellectus possibilis. Modus aũt quẽ ponit hitus in ope est facilitas ⁊ delectatio: vt dicit phus. z. ethi. q signum hitus oz accipe fiẽtẽ ī ope delectatõez. ꝑ istũ aũt modũ nõ discernit vtz sit ab hitu charitatis ifuso: vl ab habitu acqsito. Effectus aũt ꝓpzius dilectiõis ꝑm q est ex charitate ẽ in vtute merẽdi. hoc aũt nullo⁹ cadit ī cognitionẽ nr̃am nisi ꝑ reuelatõez. Et iõ nullus certitudinalr põt scire se hẽre charitatẽ. Sz põt ex aliqb⁹ signis ꝓbabilib⁹ conjecere charitatẽ ẽt icreatã q̃ de⁹ est: q̃diu viuimus ꝑ spẽm nõ videmus: vt dr. i. Loz. iz. Quãuis qdam aliter dicãt q ipsam charitatẽ q̃ deus est in nobis videmus: sed visio est a deo tenuis. s. q nec visio põt dici: nec aliquis percipit se videre: eo q visio ipsius dei q̃si cõfundit ⁊ admiscet in cognitione alioꝝ. sicut etiam dicunt q aïa semper se itelligit: sed tñ non semp de se cogitat. hoc aũt quo itelligẽdũ est supza dis. 3. dictum est.

Ad ꝓmuz igit dõm: q auctes Augu. ī lr̃a posite loquunt de cognitiõe ex pte ipsi⁹ cognoscibilis: ⁊ nõ ex parte cognoscẽtis. ¶ Ad z^m dõm: q phs ibi logt de hitibus nobilissimis ptis cognitiue. Sz istoꝝ hituũ act⁹ ꝑfecte exꝑmũt suos hitus q̃tũ ad id qõ est ꝓpzium eis. sic ī actu scie ẽ certitudo ꝑ cãm in q̃ exꝑsse scia demstrat: ⁊ multo plus ẽ hoc in itellectu ꝓncipioꝝ. Et iõ g hz sciam scit se hẽre q̃uis nõ eꝰ: qz alig se credũt habere q nõ hñt. Semp. n. ad rectũ mẽsurat obliquũ. Et iõ ꝑm phm ī ethi. vtuosus ẽ mẽsura in opib⁹ humanis: qz illud ẽ bonuz qõ vtuosus appetit. ⁊ silr ẽt ẽ de rectitudine itellect⁹: qz illud ẽ vez q vr hũti rectũ intellecũ nõ aũt q vr cuilibet. ¶ Et ꝑ hoc pz ẽt solo ad 3^m: qz act⁹ fidei ꝑ ipm obm qõ est creditũ distinguit ab actib⁹ alioꝝ habituũ vel potẽtie iperfecte q̃ nõ põt ꝑ se in tale obz. ⁊ iõ habẽs fidẽ scit se illã hẽre. ¶ Ad 4^m dõm: q ad hoc q aliqd cognoscat ab aïa non sufficit q sit sibi ꝑsens quocũq̃ mõ: sz ī rõne obi. Intellectui aũt nr̃o nihil ẽ ꝑm statũ vie pñs vt obm: nisi ꝑ aliq̃ similitudinẽ ipsi⁹ vel ab ipso effectu acceptã: qz ꝑ effectus deuenimus in cãs. Et iõ ipsam aïam ⁊ potentias ei⁹ ⁊ hitus ei⁹ nõ cognoscimus nisi per act⁹ q cognoscunt ꝑ oba. Nisi largo mõ velimus loq de cognitiõe: vt Augu. logtur ꝑm qõ itelligere nihil aliud ẽ q̃ pñtialr itellectui quocũq̃ mõ adesse. ¶ Ad 5^m dõm: q ꝑ hoc q charitas creata vel icreata est lux: ostendit q in se cognoscibilis sit: sed non cognoscit ab intellectu nostro in se nisi ꝑ effectũ suum rõne iam dicta.

¶ Utz charitas sit ex charitate diligẽda. V.

Ad quintum sic pcedit: vr q charitas nõ sit ex charitate diligenda. Quattuoz. n. tñ sunt diligẽda ex charitate: vt ī 3° dr. s. de^o: ꝓmus: aïa: coz^p: sz charitas nullũ hoꝝ ẽ. g̃ ⁊c. ¶ Item nulla res denoiat seipsaz: qz albedo nõ dr alba: sz dilectũ denominat a dilectõe. g̃ dilectio non diligit: nec charitas charitate amat. ¶ ꝑ. sic se hz sensus ad sentire: ita se habet

affectus ad diligere: ſz ſensus ꝓpr̃i⁹ nō ſentit ſe ſentire. g̃ nec affect⁹ diligit ſuā dilectionē. charitas aūt ē ī affectu. g̃ charitas ex charitate ñ diligit̃. ¶ S. omne qđ diligit̃ aliq̃ dilectōe diligit̃. Si igit̃ actus charitatis amat̃: opz q̃ aliquo alio actu amet̃: & ille eadē rōne erit diligēdus. ergo hoc mō ducit̃ in ī finitū: qđ nō est ponēduz. g̃ videt̃ q̃ charitas nō sit ex charitate diligenda.

Contra est qđ hr̃ ī lr̃a ex vbis Augu. q̃ ꝓmū diligit ꝓñs ē vt ipsaz ꝑcipiue dilectōez diligat: ſz ꝓximus diligēdus ē ex charitate. g̃ & charitas. ¶ Itē ꝓximus nō ē diligēdus ex charitate nisi ī quātū hz imaginē dei: ſz exꝑſſi⁹ repñtat deū charitas q̃z imago nālis q̃ est ī aīa. g̃ vr̃ q̃ ipsa sit magis ex charitate diligenda.

Respondeo dōm: q̃ aliqd ē diligibile dupl'r. Ul' sicut rō dilectiōis. Uel sic obm. sic ēt color vr̃ vt obm: & lumē vt rō p quā color ē visibilis in actu. Sicut aūt eodē actu vr̃ color & lux: ita ēt eodē actu diligit̃ qđ amat̃ vt obm & vt rō obi. Sciēdū ē igit̃ q̃ charitas pōt tripl'r sumi: vel ꝑ charitate ī creata q̃ spūs scūs est vel ꝑ charitate habituali: vel p actu charitatis. Qōlibz aūt istoz ē rō diligēdi & pōt eē obm dilectōis. sic ꝓmū diligimus ī quātū ī ipso de⁹ habitat: & habitū charitatis hz: & actū exercet: & sic diligunt̃ vt rō diligibilis. Si aūt ꝓsiderent̃ in se: sic adhuc diligunt̃ vt obm dilectionis. Sic aūt nō diligit̃ charitatis habitus vel actus dilectione amicitie vel benivolētie q̃ inanatoz eē nō pōt: vt ꝑbs. 8. etbi. dic̃. Sed dilectione cuiusdā cōplacentie fm q̃ diligere dici mur illud qđ approbamus: & qđ esse volumus.

Ad primuz g̃ dōm: q̃ charitas est quodāmō medium ī ter deū & ꝓximum: qz ē habitudo dei: & ēt ē rō diligēdi ipm ꝓmū. & iō ꝓseq̃t̃ ad dilectionē vtriusq̃. ¶ Ad 2m dōz: q̃ denoīatio ꝓpe est fm habitudinē accītis ad subm. sic aūt dilectū non denoīat̃ a dilectiōe: ſz magis sic obm. & iō rō nō ꝓcedit. ¶ Ad 3m dōm: q̃ ī potētys mālib⁹ hoc ꝓtingit q̃ potētia nō reflectitur sup suū actū ꝑ hoc q̃ determiata ē fm ꝓplonē ozgāi. visus. n. ꝓticularis nō pōt cognoscere nisi illud cui⁹ ispēs spiritual'r ī pupilla pōt recipi. & iō visus nō pōt ꝓcedere suū actū. Si aūt hoc eēt necessariū in oīb⁹ q̃ act⁹ cuiuslibet potētie nō cognosceret̃ a ꝑa potētia: ſz a superioze: tūc oporteret vel q̃ in potētys aīe iret̃ in ī finitū: vel remaneret aliqs act⁹ aīe iperceptibilis. Et iō dōm: q̃ potētie īmāles reflectunt̃ sup sua oba: qz itellect⁹ itelligit se itelligere. & sil'r volūtas vult se velle & diligit se diligere. Cui⁹ rō ē: qz act⁹ potentie īmālis nō excludit̃ a rōne obi. obm. n. volūtatis ē bonū: & sub hac rōne diligit volūtas omne q̃ diligit. & iō pōt diligere actū suū ī quātū ē bon⁹. & sil'r ē ex pte itellect⁹: & ꝑ hoc libro de cāis dr̃: q̃ cuiuscūq; actio redit ī essentiā agētis p quādā reflexionē: opz eēntiā ei⁹ ad seipsaz redire. i. i se subsistētez esse nō superaliō delatā. i. nō dependētē a mā. ¶ Ad 4m dōm: q̃ actus dilectiōis fm q̃ tēdit ī alterz ꝓstat q̃ differt numero ab actu dilectōis q̃ ī alio diligit̃: siue diligat̃ vt obm: siue vt rō diligēdi. Sz qz ēt aīam suā pōt aliqs ex charitate diligere pōt ēt ex charitate actuz sue charitatis diligere. Et tūc distinguēdū est: qz vel dilectio fert̃ in actū dilectōis ꝓpriū sicut ī rōnē dilectiōis tñ. Et sic ꝓstat q̃ eodē actu numero diligis diligēs & act⁹ ei⁹. & sic idē act⁹ diligit̃ per actū q̃ ē ipse. Uel diligit̃ vt obm dilectiōis. & sic est alius actus dilectionis numero q̃ diligit̃ & quo diligit̃. Sicut ꝑz plani⁹ in actu itellectus. Luz. n. actus distinguant̃ per oba: opz dicere diuersos act⁹ q̃ terminant̃ ad obiecta diuersa. Unde sicut sunt diuersi act⁹ q̃bus itellectus itelligit equuz & hoīem: ita sunt diuersi actus in numero quo itelligit equū & quo intelligit actuz illis sub rōne actus.

Nec est īconueniēs q̃ in actibus aīe eat̃ in ī finitū in potētia: dūmō actus nō sint infiniti in actu. Uñ etiā Auicē. cōcedit nō esse impossibile q̃n rel'ones cōsequētes actuz anime multiplicentur in infinitum.

¶ Expositio ꝓme ꝑtis textus.

Consequēs est vt ipsa predicta &c.) Nocintelligit & de dilectiōe creata & increata. Qui. n. diligit aliquez vult se diligeꝛ illū: & ita actū dilectōis sue diligit & ī ipso diligit̃ ipsa dilectio increata: sicut exēplar in exēplato: qz nihil ē bonū vel diligibile nisi fm q̃ est ī eo filitudo boni īcreati. (Magis. n. nouit dilectionez &c.) Totū qđ sequit̃ de certitudie dilectionis siue de habitu creato itelligat̃ siue de dilectōe īcreata: exponit̃ ꝛz q̃ aliquid dr̃ certū ex se: & nō ex parte cognoscētis: ſz act⁹ dilectionis ēt ex pte cognoscētis notus est: ſz vtrū ex tali habitu ꝓcedat ī certuz est. (Et quo nisi deo plen⁹ est.) Noc iō dr̃: qz cū dono charitatis ēt ipse spiri. sanct⁹ dat̃ fm q̃ nouo mō ībitare dr̃ creaturā ꝑ nouā filitudinē suiipsius in ea. (Qui diligit fratrē &c.) lumē cōparat̃ charitati nō quātū ad vtutē manifestatōis: qz sic magis ad dona pertinet itellect⁹. Sz quātū ad virtutē actōis. sicut. n. lumē est forma vl'r motiua ī tota nā: eo qđ est q̃litas ꝓmi alterantis: ita charitas mouet & iformat oīa dona inquātū ē filitudo ꝓmi doni qđ est spūs scūs (Ipsaz frnaz dilectionē solū &c.) ℔. n. qđ dr̃. Nā frna: iterponit̃ ꝑ parenthesiz. dr̃ aūt fraterna dilectio de⁹ esse ꝓdicatōe cāli p modū q̃ Diony. dicit: q̃ eē dīnū est esse oīum: qz ab eo oē esse traducit̃ & exēplat̃. (Nō dicturi sumus charitatē &c.) In h̄ differt charitas ab alys virtutibus fm intentionē magistri & Augu. qz alie virtutes q̃ in se aliqđ ꝑfectiōis importāt in habente: vt fides patia & hȳ. ita sunt a deo: q̃ in deo nō sunt ꝑ eēntiā. Charitas aūt q̃ nihil ꝑfectiōis hz etiā de deo essential'r ꝓdicat̃ & ab eo in nobis est. Nec tñ sequit̃ q̃ illa charitas q̃ forma mētis nr̃e est sit illa eadē numero q̃ eēntial'r de deo dr̃. sicut ēt eē dr̃ de deo ꝓprie: nec tñ illud esse est idē numero cū nr̃o esse. (Nullū enim istoz dīdo &c.) Uidet hoc esse falsum: qz sapiētia ponit̃ excellētissimū donoz. ¶ Ad qđ dōz: q̃ fm q̃ dona condiuidunt̃ virtutibus sapiētia dignissimuz donoz dr̃. Et hāc dignitatē hz a charitate cui semp cōiungit̃: fm quaz dīnā veritatē saporat. Si aūt donum vl'r sumat̃ ꝑ omni eo qđ ex dei munere possidemus: sic charitas simpl'r potissima est que nos fini coniungit.

¶ Diuisio scōe ꝑtis textus.

Hic queritꝛ si spi. sanct⁹ &c.) In parte ista magr̃ obycit ꝛ prede termiata. Et dīdit̃ ī ꝑtes duas. In ꝑ⁹ obycit ꝑ rōnē. In 2a ꝑ auctes. ibi (Supradictū ē q̃ spi. sanct⁹) ꝓria ī tres. ꝓpo ponit obiectionē. Scōo rñsionē. ibi (Dis itaq; rñdeo) In 3a rñsiōis cōfirmatōz. ibi (Ut āt certi⁹.) Obo āt ē duplex: vt ꝑz ī lr̃a. & sil'r solo (Supradictū ē) Dic obycit ꝑ auctes. & dīdit̃ ī tres ꝑtes: fm tria q̃ ꝛ magr̃z ex auctib⁹ eliciunt̃. ꝓmū est q̃ alia ē dilectio q̃ nos diligim⁹ deū & de⁹ diligit nos. dilectio aūt q̃ de⁹ diligit nos ē spūs scūs. g̃ dilectio q̃ nos diligim⁹ deū ē aliud q̃ spi. sanct⁹. Scōm ē q̃ dr̃ charitas eē ex deo sic & fides: sed fides ē ex deo: ita q̃ nō ē de⁹. g̃ & charitas. & ℔ ponit ibi (Si aliud est iquiūt) Tertiū ē qđ charitas dr̃ affectio vel mot⁹ mētis: ſz spi. sanct⁹ nō ē hȳ. g̃ &c. & ℔ pōit ibi. (Alias quoq; Quelz baz ꝑtiū dīdit in obiectōez & solonem. ¶ Qō. II.

Ad itelligentiā h⁹ ꝑtis q̃nq; q̃runtur. ꝓmo vtruz charitas augeat̃. Secūdo de mō augmenti.

Tertio vtrum quolibet actu augeatur. Quarto vtruz sit aliquis terminus augmenti. Quinto vtz diminuatur.

¶ Utz charitas augeaf. I.

AD primuz sic pceditf: vf q charitas nõ augeaf. Nihil augef nisi ẽztũ: sz nullũ simplex ẽ ẽztũ: q2 oẽ ẽztũ ẽ visibile. charitas aũt ẽ simplex habit9: 7 ita nõ ẽ ẽztũ p se: nec silr p accñs cuz ei9 subm. s. aĩa sit etiã indisibile. g nõ augef. ¶ Si di. q quanta est: nõ ẽztitate molis: sz vtutis. ¶ Cõtra ẽztitas vtut[is] dicif fz oba ĩ q vtus põt: sz in oĩa oba charitatis põt qlz charitas ẽztũcuz pua. g nõ augef fz ẽztitatẽ vtutis. ¶ Itẽ cũ augmẽtũ sit spes mot9 qcqd augef mouef: 7 qõ eẽntialr augef eẽntialr mouef: sz qõ mouef ẽ corp9: vt pbat phs. 7 qõ näliter mouef corrũpif: cuz igif charitas nõ corrũpaf: q2 charitas nunqz excidit. i. Cor. 13. nec sit corp9 mobile: vf q nõ eẽntialr augeaf. ¶ Itez cui9 cã semp se hz eodez mõ illud: neqz augef: neqz minuif: nec aliquo modo variaf: sz cã ĩediata charitatis de9 ẽ g semp eodem mõ se hz. g charitas nõ variaf p augmẽtũ. ¶ P. ostat q augmẽtuz qlitatis nõ põt reduci ad aliqz spẽm mot9 nisi ad alteratiõez. Sz alteratio: vt pbat phs ĩ. 7. phy. nõ est nisi circa partẽ aie sensitiuã 7 circa oba ei9: cũ g charitas qlitas sit 7 sit in pte ĩtellectiua: aliqñ eẽt in angelis q sensitiua carẽt: vf q nõ augeaf.

Contra. Augu. dicit charitas cũ fuerit nata nutrif: cum fuerit roborata perficif: omne aũt in quo pgressus fm diuersos gradus attẽditur augef. g 2c. ¶ P. p actũ deuenimus ĩ cognitõez hitus: sz ptigit actũ charitatis intẽsiorẽ fieri. g etiã 7 charitas augeri põt.

Respondeo dõz: q gdã posuerũt charitatẽ eẽntialiter nõ augeri: 7 boz fuit qdruplex opio. Quidã. n. dixerũt: vt magr ĩ lra: q charitas fz se nõ augef: sz dr augeri ĩ nobis iquãtum nos ĩ charitate pficimus: 7 hoc q2ponit charitatẽ eẽ spm scũz in quẽ variatio nõ cadit. Sz B nõ põt stare. Q2 nõ ẽ ĩtelligibile q nos ĩ charitate q spiri. sanct9 ẽ pficiamus nisi aliqd fiat in nobis qõ pus nõ fuit. 7 B nõ põt eẽ tñ act9: cũ oĩs act9 sit ex vtute aliq: 7 act9 pfect9 qli spiri. sancto vnimur: est a vtute pfecta p hitũ. Alij dixerũt q charitas essentialr nõ augef: sz dicif augeri iquãtũ magis firmaf ĩ subo fm ipsaz radicatõez. Sz ex B ẽt sequif ipaz augeri eẽntialr. Nulla. n. forma põt itelligi magis firmari in subo nisi p hoc q hz maiorẽ victoziã sup subm suũ. augmẽtũ aũt victozie redũdat ĩ augmẽtũ vtutis. 7 p ons ĩ augmẽtũ eẽntie: q2 vtus si nõ ẽ ipsa eẽntia: oz q sit ab eẽntia 7 cõmensuref sibi sic effect9 cãe ꝓxime. Alij dixerunt q charitas eẽntialr nõ augef: sz adueniẽte maiori charitate minor charitas q ierat destruif. Noc etiã nõ põt stare: q2 nulla forma destruif nisi vel ex ꝓrio agẽte vel p accñs ex corruptõe subi: cuz igif subm charitatis maneat 7 charitas adueniẽs charitati iuẽte nõ ꝓrief: nõ põt esse q destruatur nec p se nec p accñs. sic ignis puus a magno igne pp ꝓsumptõez mãe. Alij dixerunt q charitas nõ augef nisi ẽztũ ad feruorẽ. Sz hoc ẽt non põt stare: q2 feruor charitatis duplr accipitur. ꝓpe 7 meta[ce]. Meta[ce] fm q dicimus charitatẽ esse calorẽ 7 itensionem actus charitatis meta[ce] dicimus feruorẽ fm q Dionysi. ponit feruidũ in amore angelo2. Sic aũt feruor accept9 est p se ons eẽntiã charitatis. vñ nõ põt in tali feruore fieri augmẽtũ nisi ipsa charitas eẽntialr augeaf: cũ sil' varief res 7 oĩa q p se ꝓsequunf ipsam. Alio mõ dr feruor put ẽ in pte sensitiua: cũ. n. vires iferiores sequanf motũ supioz si sit ĩtẽsio. sicut videmus q ad appbẽsionẽ mulieris dilecte totum corp9 exardescit 7 mouef: ita ẽt qñ affect9 supioz mouef in deũ ꝓsegf qdã ipressio ẽt ĩ virtutib9 sensitiuis fm quã ĩcitanf ad obediẽdũ dño amori. Intẽsio autem isti9 feruoris nõ sufficit ad augmẽtũ charitatis: q2 secundũ augmẽtũ isti9 feruoris nõ attẽdif ẽztitas meriti: cum cõsistat ĩ dispõne corpis. Uñ magis feruẽtes nõ semper magis merenf. Sz ille q dr crescere in charitate crescit ẽt ĩ merito si sit in statu merendi. Et iõ dõm q charitas eẽntialr augef. Sciendũ tñ est q augeri nihil aliud est ẽz sumere maiorẽ ẽztitatẽ. vñ fz q aliqd se hz ad ẽztitatẽ ita se hz ad augmẽtũ. Quãtitas aũt dr duplr: qdaz virtualis qdã dimẽsiua. Uirtualis ẽztitas nõ est ex genere suo quãtitas: q2 nõ dicif diuisione eẽntie sue: sed magnitudo ei9 attẽdif ad aliqd disibile ex vel multiplicabile: qõ est obm vel act9 vtutis. Sz ex gñe suo ẽ vel forma accidẽtalis in gñe qlitatis vel forma subalis: q tñ nõ ẽ maior vel minor. Et iõ augmẽtũ fm ẽztitatẽ vtutis nõ pertinet ad spẽm mot9 q augmẽtũ dr: sz magis ad alteratõez 7 hoc mõ augef charitas 7 alie qlitates. Quãtitas aũt dimẽsiua ẽ quozũdaz p accñs. sicut albedis q dr quãta fm ẽztitatẽ superficiei: vt ĩ pdicamẽtis dr. Uñ nõ augef nisi p accñs. Sz p se iuenif ĩ corporib9 q p se augenf. Hoc aũt contigit dupl'r. Q2 aliqñ illud qõ sumit maiorẽ ẽztitatez mouef de ẽztitate minori ĩ maiorẽ. Aliqñ aũt ẽ sine motu ipsi9 qõ augeri dr. vñ nõ qlibz ps augef. sicut qlibz ps moti p se mouef. Et hoc ꝓtingit qñ efficif maior ẽztitas p additionẽ ẽztitatis. sicut quãdo addif lignũ ligno vel linea linee. vñ hoc est augmẽtũ: sz nõ mot9 augmẽti. Qõ aũt moueaf aliqd ad maiorẽ ẽztitatẽ cõtingit dupl'r: vel ita q ẽztitas sit p se termin9 motus: vel q cõsequaf terminuz. Qñ p se quãtitas est termin9 motus op3 q sit ibi additio ad totũ 7 q ad qualibet ptẽ vt totũ augeaf 7 qlibet pars ei9. sicut est ĩ ali 7 ĩ plãta. 7 tũc ꝓpe ẽ mot9 augmẽti. Uñ mot9 augmẽti nõ ẽ nisi ĩ hñtib9 nutritiuã. Consequif aũt terminũ mot9 qñ ead forma aliqz quã ꝓsequitur aliq ẽztitas. Cuilibet. n. forme debef quãtitas determiata: 7 q2 mot9 nõ specificaf nisi ab eo qõ est per se terminus motus. Jõ talis motus nõ dr per se mot9 augmẽti. Sed vel generatio si sit forma subalis. sicut quãdo ex aere fit ignis: vel alteratio: quãdo est forma accidẽtalis. sicut in rarefactione aeris patet.

Ad primuz g dõm: q charitas ẽztuis nõ habeat ẽztitatẽ dimẽsiuã: neqz p se: neqz per accñs: q2 subm ẽt ei9 nõ est ẽztũ: tñ in ea ẽztitas vtutis ẽ. rõne cui9 augeri dr. sic 7 albedo 7 calor. ¶ Ad 2m dõm: q ẽztitas vtutis attẽdif dupl'r: vel ẽztũ ad numer oboz: 7 hoc est p modũ quãtitatis discrete: vel quãtũ ad itensionẽ act9 sup idẽ obm: 7 hoc ẽ sic ẽztitas ꝓtinua: 7 ita excrescit vtus charitatis. ¶ Ad 3m dõm: q charitas nõ dr augeri q̃si subm augmẽti: cũ sit accñs: sz q2 fm ipsaz attẽditur augmẽtuz. sic ẽt quãtitas augeri dr 7 albedo variari qñ aliqd p albedinẽ variaf. Nec oz q si eẽntialr augef q destruaf. Dicif. n. aliqd fm eẽntiã suã moueri dupl'r. Uel q2 eẽntia ẽ p se termin9 mot9. 7 sic moueri p eẽntiã est eẽntiã amittere 7 corrũpi. Uel q2 est fm aliqd cõiunctũ eẽntie: qõ ẽ p se termin9 motus. sicut dr aliqd moueri eẽntialr dũ fm locũ mouef: q2 fz suã eẽntiã in loco ẽ. Et sic eẽntiale augmẽtũ dr qõ est fm quãtitatẽ eẽntiaz ꝓtem manẽte vna 7 eadẽ eẽntia sub diuersa quãtitate. siue quãtitas sit ipa essentia rei. sicut quãtitas virtutis ẽ idẽ cũ ipsa virtute: 7 tñ mouef per se loquẽdo fm quãtitatẽ fm maiorẽ 7 minorẽ pfectionẽ virtutis: nec tũc per se fm eẽntiaz mouef: q2 esse suũ retinet. siue sit aliud ab essentia. sicut pz in augmẽto cõporali. Nec op3 q omne qõ mouef, sit corpus nisi accipiaf de motu nãli qlis non est motus aie. ¶ Ad 4m dõm: q quãuis causa efficiens

charitatis fit in se imobilis: tñ fm ordinē sapiētie sue potest alicui maiorē charitatē pbere p bñplacito sue volūtatis. ⁊ fm q aligs diuersimode se ad charitatē pparat: q ēt se hz aliquo mō ad charitatē vt cā mālis recipiens. ad cui⁹ diuersitatē etiaz segt variatio i effectu. ¶ Ad 5m dōm: q cū alteratio passiua ⁊cludat i ⁊tellectu suo passionē. sic duplex ē passio: ita ⁊ duplex ē alteratio. Dr. n. cōiter passio vno⁹ oīs receptio fm etiā q ⁊telligere pati dr. Et sic ēt alteratio fm istā passionē ꝯsistit in q̄libet variatiōe circa receptōez alicui⁹ q̄litatis. Et hoc mō pōt eē alteratio ēt i substātijs pure ⁊tellectualibus. Et sic alteratio pōt esse in charitate. Allo mō dr. ꝑpe passio qñ abycitur aligd a suba: ⁊ hoc ē ex actōe ȝry trāsmutātis. Et fm istā passionē alteratio dicta nō ē nisi circa sensibilia ⁊ circa sensibilē ptē aie p se: ⁊ circa ⁊tellectū p accns quātuz ad illas qualitates q̄ in parte ⁊tellectiua ex sensibus oriunt sicut sunt oēs hītus acqsiti: quoz nō ē charitas.

¶ Utz charitas augeat p additionez. II.

Ad secundum sic pcedit: vr q charitas augeat p additionē. phs. n. dicit pmo de gñatiōe. augmētū est pexñti charitati additamētū. Si igit charitas auget opz q pexñti charitati alia charitas addat. ¶ Jtē nihil pōt augere charitatē nisi deus q dedit: sed deus nō agit aligd in aīa de nouo nisi per nouum ifluxū: nō pōt aūt ⁊telligi nouus flux⁹ nisi aligd de nouo ifundat. q̄ vr q charitas augeat p hoc q alia charitas de nouo ifusa pñti addat. ¶ Jtē si nō auget p additionē noue charitatis a deo non vr posse augeri nisi p recessuz a ȝrio charitatis. Sz ȝ augmētū charitatis pōt esse in illis in q⁹ nihil ē de ȝrio charitatis. sicut in angelo ⁊ hoīe in statu inocētie. q̄ vr q isto mō charitas nō augeat: sed p̄dicto mō. ¶ ℘. videt fm hoc q deus nō est causa augmēti charitatis: sed hō q se a contrario charitatis refrenat sicut a ꝯcupiscētia: ⁊ hoc est ꝯueniēs. q̄ videt q nō augeat nisi per additionem.

Contra. simplex simplici adduz nihil maius efficit: vt pbat phus: sz charitas ē qd simplex. q̄ p additiōez charitatis ad charitatē nō efficitur maior charitas. ¶ ℘. fm Diony. 5. cap. de di. no. tñ distat ⁊ter ipsas dei pticipationes ⁊ participātes: q pticipatio q̄to simplicior est tāto nobilior: pticipās vo quāto maiorem hz cōpositionē donoz participatoz tāto nobilius est. sicut eē est nobilius q̄z viuere: ⁊ viuere q̄z ⁊telligere. si vnū sine altero ⁊telligat. Omnibus. n. cē peligeret: sed qō hz plura ex his melius est. Sed charitas est q̄dā pticipatio dīne bonitatis. q̄ q̄to cōpositior est p additionē charitatis ad charitatē min⁹ valebit. igit si charitas auget per additionē: quāto magis auget minus erit eligenda. hoc aūt est ridiculū. q̄ nō augetur per additionez.

Respondeo dōm: q eoz q ponūt charitatē eēntialr augeri dicta reuertunt ī duas opiones: quaz vna est q auget p additionem charitatis ad charitatē. Alia est q auget p ītensionez fm accessum ad terminū: ⁊ in hoc reuertit q qdā dicūt charitatē augeri p multiplicatiōez sui in aīa. sicut lux i aere. lux. n. nō auget nisi p ītensionē sicut alie q̄litates. ¶ Prima aūt positionē nō possuz ⁊telligere: q in omni additōe opz ⁊telligere duo diuersa: quoz vnū alteri addit. Si aūt ⁊telligant due charitates: aut ⁊telligent diuerse fm spēm aut fm numez. Cōstat q nō fm spēm cū oēs charitates sint in eadē spē virtutis. Diuersitas aūt fm numez ē ex diuersitate māe sicut ♭ albedo differt ab illa nūero: q ē in diuerso subo. vñ non pōt q̄litas addi q̄lutati nisi p hoc q subz subo addit. Charitas aūt que pōt addi nūq̄z fuit in alio subo anteq̄z in isto. ⁊ fm hoc qō est in isto nō differt numero ab alia charitate in eodē exñte vt pbatū ē. vñ nullo mō est ⁊telligere ibi additionē. Sz ista positio ꝓuenit ex falsa imaginatiōe: q augmētū charitatis imaginati sunt ad modū augmēti corpozalis in quo fit additio q̄ntitatis ad quātitatē. Et iō dico q q̄ charitas augetur nihil ibi addit. sicut phus ēt dicit in. 4. phy. q aligd efficit magis albū vel magis calidū: nō p additionez alicuius albedis vel calozis: sz q̄ illa q̄litas q̄ pus erat intēdit fm ꝓpingtatē ad terminū. Hec aūt ītēsio cōtingit diuersimode ī q̄litatib⁹ simplicib⁹ ⁊ cōpositis pmis ⁊ secundis. Qualitates. n. cōposite vel secūde ītenduntur fm ītensionē q̄litatū pmaz: sicut sapoz ⁊ sanitas ⁊ alia hȝ fz ītensionez calozis ⁊ frigozis humozis ⁊ siccitatis. Qualitates aūt pme ⁊ simplices ītenduntur ex cāis suis. s. ex agēte ⁊ recipiēte. Agēs. n. intēdit reducere patiēs de potētia in actū sue similitudis quātūcūq̄z pōt. sicut aūt nō calm est potētia calozis: ita minus calidū est potētia respectu magis calidi. Uñ sicut p potētiā calidi efficit de nō calido calm: nō q ponat ibi aligs caloz: sz q caloz q est i potētia educit in actū: ita ēt efficit magis calz p actionē calidi inquātū educit caloz q inerat vt actus impfectus in maiorē pfectionē ⁊ maiorē assimilationem agētis. ⁊ hoc ꝓtingit fz q potētia subiecta actui: q̄ qdē quātū in se est ad multa se hz: magis ac magis termiatur sub actu illo. Uel q auget vtus agētis sicut ex ꝓiunctōe plūm luminariū ītendit illuminatio. Uel ex parte ipsi⁹ māe fm q magis efficit susceptibilioz illi⁹ actus. sicut aer quanto plus attenuat fit susceptibilioz lumīs. Intēsio aūt charitatis nō ꝓtingit ex hoc q virtus agētis fortificet: sz tñ ex hoc q nā recipiēs: q̄ quātū in se est dispōnē quādaz hz: fm q est in potentia ad plura: magis ac magis pparat ad susceptionē gre fm q ex dicta multitudine. s. ꝓfusione potentialitatis in vnū colligit p opationes q⁹ ad charitatem susciendū pparat: vt pus dcm est. Et iō Dio. pfectū sanctitatis semp designat p hoc qō est exsparsa vita i vnicā ꝓsurgere. Et sic pz q augmētū charitatis simile ē augmēto q̄litatū nālium: sz ozigo ei⁹ differat ab ozigine illaruz. Cuius rō ē: q q̄litates nāles educunt de potentia materie: quaz inchoatiōes quasdā māe de⁹ ope creatōis ꝺidit. ⁊ iō gñ i actū pcedūt ē exit⁹ de impfecto ad pfectuz. Dona aūt gratuita nō educunt q̄si de potētia nāe: q nihil ē in potētia nāli qō p agēs nāle educi nō possit. Et iō ozigo gre ē p nouā ifusionē: sz augmētū eius ē per hoc q de iperfecto ad pfectū actus ifusus educitur.

Ad primum igit dōm: q ꝑpō phi ⁊telligit de augmēto corpali qō fit semp p additōez q̄ntitatis: q in hac mā ab ipso ꝓponit. ¶ Ad 2m dōm: q deus vna ⁊ eadez opatione agit in oīa q̄ sunt: quāuis forte illa opatio differat solū fm rōnē: fm q exit a rōne diuersoz attributoz vel diuersaz ideaz. Uñ dico q vna ⁊ eadē opatione ifundit gra ⁊ auget: nec ē diuersitas nisi ex parte recipiētis: qō ex illa operatione plus minusue recipit: fm q ad eā diuersimode pparat. sicut eadē irradiatione solis efficit aer clarus ⁊ magis clarus depulsis nebulosis vapozib⁹ q receptionē luminis impediebant. vñ ñ oz q sit ibi alia ⁊ alia charitas. ¶ ℘. ēt si eēnt due opationes nō oporteret q terminarent ad duo diuersa fm suba: sz pmo terminaret ad eē charitatis imperfecte. scōo ad eādē charitatē fm pfectionē fz q aligd educit de imperfecto ad perfectū. ¶ Ad 3m dōm: q nō est ō rōne intēsionis alicui⁹ q̄litatis q sit per remotionem a cōtrario: sed hoc accidit q̄litati fm q est in subo pticipāte cōtrariū. Sz hoc est de necessitate ītēsionis q q̄litas educat de impfecto ad pfectū sicut pz de digfano i quo

nihil est cōtrariū luci: q̄ pōt lumē itendi fm cremētum vtutis illuminātis. Nec aūt impfectio est ex potētialitate ipsi⁹ nāe q̄ subycit pfectioni z actui. Cū.n. omnis potētia receptiua ad multa se hēat fm istā multitudinē ipsi⁹ dissimile est p̄n⁹ agēti q̄ est terminatū ad actū vnū z secundū q̄ ista cōfusio potētialitatis magis subycit actui pfectior pficit actus: z ip̄m pfectū magis efficit vnum z magis assimilatū p̄n⁹ agēti. Nec aūt ꝯfusio potentialitatis ē in q̄libet nā creata fm q̄ nōdū ē pfecta p actū. Uñ ēt p istū modū ponit Diony. cap. 3. ce. hier. purgationē in angelis. s. fm q̄ remouent a ꝯfusiōe dissilitudis. ¶ Ad 4m dōm: q̄ eodē mō sumus cā augmēti gre. sic z cā ipsi⁹ gre. s. p modū dispōnis trī. Sz efficientia vtrobiq̄ est ex pte ipsi⁹ dei. sicut pz ex his que supra dicta sunt.

¶ Utrum charitas augeat quolibz actu. III.

Ad tertiuz sic ꝓcedit: vr̄ q̄ charitas quolibet actu augeat. vbi enī eadē cā ē z idē effect⁹. Sz oēs act⁹ charitatis sunt eiusdē spēi: quātū ad esse morale. sicut oēs actus fortitudinis. g̃ cuz aligs act⁹ charitatis charitatez augeat: videt ēt q̄ glibet actus. ¶ Itē qō facere pōt mai⁹: pōt ēt facere min⁹: sed quolibet actu charitatis meret qs vitam eternā. g̃ z pōt mereri augmētū charitatis. ¶ P. glibet act⁹ charitatis est lōge potētior quātum ad eē g̃re q̄s act⁹ q̄ sunt ex nālibus trī: sed per actus q̄ sunt trī ex naturalib⁹ homo ꝑparat per modū dispositiōis ad recipiendū g̃ram. ergo multo magis per quēlibet actū charitatis disponitur ad charitatis augmentum.

Contra, ex eisdē ꝑncipys ex qb⁹ aligd nascit z augmētat: sz vn⁹ act⁹ nō sufficit ad dispōnē vt charitas infundat. g̃ nec ad ℔ vt augeat. Probatio media maiorē cālitatē hz act⁹ noster ad virtutez acqsitā q̄s ad charitatē infusaz: sed vn⁹ act⁹ nō sufficit ad generationē virtutis acqsite: qn ūmo ex frequēti bene agere fit hō bon⁹ fm phm. g̃ multo min⁹ vn⁹ actus sufficit disponere ad charitatē. ¶ Itē fm augmētū charitatis auget etiā p̄miū subale: sed nō quolibet actu charitatis auget premiū subale. Dicit.n. cōiter q̄ plurib⁹ opibus in charitate factis nō plus meret quis quātū ad augmētū p̄my subalis q̄s vno actu ex equali charitate facto. g̃ nō quolibet actu charitatis charitas augetur.

Respondeo dōm: q̄ nō eodē mō se hz actus informatus charitate ad augmētum charitatis z actus precedēs charitatē ad hīdaz charitatem. Actus.n. q̄ ē ex charitate ordinat ad augmētū charitatis z p modū dispōnis z p modū meriti: sed act⁹ precedēs charitatē ordinat ad ꝯsidum charitatē solū p modū dispōnis: vt supra dcīm est: z nō p modū meriti: q̄ añ charitatē nullū pōt eē meritū. Neuter aūt actus ordinatur ad hīdā vel augmētādā charitatē p modū alicuius efficiētie. sicut actus nostri ad habendū hītus acqsitos. Sciēdū est igit q̄ actus q̄ ꝓcedit charitatē q̄nq̄ vn⁹ solus disponit vltima dispōne vt ifundat charitas fm immobilitatē dīne bonitatis p quaz vnicuiq̄ largit fm q̄ ꝑparatū est ad recipiēdū. Quādoq̄ aūt vnus actus non disponit nisi dispōne remota. z sequēs act⁹ magis disponit: z sic deiceps: fm q̄ ex multis bonis actibus puenit ad vltimā dispōnē iquātū act⁹ sequēs semp agit i vtute oīum ꝓcedētiū: vt pz ī guttis cauātibus lapidē: qō nō glibet aufert aligd de lapide: sz oēs precedētes disponūt: z vna vltima agēs in vtute oīum ꝓcedētiū inquātū. s. iuenit mām dispositā p ꝓcedētes ꝯplet cauationē. Hoc aūt iō ꝓtingit: qz hō est dñs sui act⁹. Uñ pōt agere fm totaz vtutē nāe sue vel fm partez: qō nō ꝓtingit in illis q̄ agūt ex necessitate nāe. semp.n. agūt tota virtute sua. Quādo ergo ita ē q̄ hō nō habēs charitatē ex tota vtute bonitatis nālis sibi īdite mouet ad charitatez. tūc vnus actus disponit eū vltima dispōne: vt charitas sibi det. Qñ vo nō fm totā vtutē: sz fm aligd eius ꝑparat ad charitatē. tūc actus nō est sicut dispō vltima: sed remota: z p plēs actus poterit puenire ad dispōnē vltimaz. Silr dico ex parte alia q̄ qñ act⁹ charitatis ꝓcedit ex tota vtute habētis: z quātū ad vtutē nāe z quātū ad vtutez hītus infusi. tūc vnus actus disponit z meret augmētū charitatis vt statim fiat. Qñ aūt nō fm totā vtutē ꝓcedit actus ille tūc est vt dispō remota: z poterit tunc p plures actus puenire ad augmētum charitatis: non trī de necessitate: qz homo quantūcūq̄ sit dispositus pōt nō agere fm rōnem dispositionis illius: qō nō ꝓtingit in dispositionib⁹ nō volūtarys ratione iam dicta.

Ad primuz igit dōm: q̄ nō eodē mō se hz quilibet actus charitatis: eo q̄ vnus pōt esse magis itēsus: z etiā vnus pōt esse dispōnēs in vtute pluriū ꝓcedētiū: vt dcīm est. z iō nō sequit idez effectus. ¶ Ad 2m dōm: q̄ p̄miū subale vite eterne ordinat sic finis ad act⁹ charitatis: z cōmēsurat adiuicē nō fm egperantiā: sed fm ꝓportionez. Uñ actui charitatis debetur p̄miuz subale z actui maioris charitatis maius p̄mium. Uñ q̄libet actus charitatis iquātū est iformat⁹ tali habitu ordinat ad p̄miū subale: nō trī ad augmētū p̄my. sicut nec ad augmētū charitatis fm q̄ charitas remanet p̄mū p̄n⁹ merēdi: sz solū fm q̄ augmentū charitatis pertinet ad pfectionē p̄my. ¶ Ad 3m iaz pz rīsio p id qō dictū est: qz act⁹ charitatis excedit actū ꝓcedētē charitatē in hoc q̄ hz vtutē merēdi: z ita accedit plus ad cālitatez charitatis q̄s act⁹ ꝓcedens charitatē. ¶ Ad 4m dōm: q̄ ad hoc q̄ aliqua pfectio itroducat duo regrunt. Unum ex parte itroducētis vt sua opatio cōmēsuret fm equalitatē pfectioni itroducēde. Nō.n. ex parua calefactione iducit calor ignis: sed ex tali calefactiōe q̄ hz equalē virtutez ad min⁹ ex suo ꝑncipio calori ignis. Aliud ex parte recipiētis vt dispō sua ꝓportionet eodē mō pfectiōi iducende. Cōtingit aūt qñq̄ sicut in opib⁹ aie q̄ aligd disponit z pfectionē recipit a seipso vt ī scia z vtute pz. Unde ad pfectā dispōnē sufficit q̄ aīa operet fm virtutē ꝓportionatā illi perfectioni q̄ īducēda est: z qz tota capacitas aie vix sufficit ad receptionē tāte perfectionis quāta est charitas nisi deus ō sua liberalitate suppleret. Ideo ad hoc q̄ sit in aīa vltima dispositio ad charitatez requirit actus q̄ sit fm totā virtutē suam: z iste sufficit quantū in nobis est. Sz minor nō sufficit ad talem dispositionem. Ulterius in illis pfectionibus in quib⁹ per actū aie non trī est dispō: sed ēt ipsa pfectio exigit q̄ actus ipsius anime sit ꝓportionatus z equalis in vtute ipsi pfectioni introducēde. Omnis aūt hītus de rōne sua hz q̄ sit difficile mobilis. i. hz firmitatē quādā. Uñ qñ vna actio aie hz firmitatē inducit hītuz. sicut pz q̄ vna demōstratio propter sui certitudinē z firmitatē facit hītum scientie. Qñ aūt vnus actus nō hz firmitatē nō sufficit vnus: sed opz q̄ sint plures. Uñ ex vno argumēto dyaletico non geneīat opinio: sed ex plurib⁹ cōgregatis. Ita ēt qz actus voluntatis humane nō hz firmitatē cū volūtas indeterminate se habeat ad multa. habitus virtutū politicarū qui acgrunt p actus volūtatis nō pñt acqri trī p vnū actuz: sed opz q̄ multi cōueniāt. Habitus aūt charitatis nō hz firmitatē p actū aie: sz a causa sua q̄ de⁹ est. z iō vn⁹ actus volūtatis pōt sufficere ad hoc q̄ charitas infundat. z silr ad hoc q̄ augeat. ¶ Ad 5m dōm: q̄ qñ est talis act⁹ charitatis qualis regrit ad augmētū charitatis. tūc etiā

augetur ꝑmiũ substãtiale qõ debeꝫ charitati maiori ꝓse quẽti actũ nõ charitati q̃ est radix actus. Nõ aũt omnes sunt tales: vt dcm̃ est. ⁊ iõ ad multitudinẽ actuũ nõ segꝫ de necessitate augmentum ꝓmiũ substãtialis.

¶ Utrum augmentũ charitatis habeat aliquẽ terminum. IIII.

Ad quartuꝫ sic ꝓcedit: vr̃ q̃ augmẽtuꝫ charitatis hẽat aliquẽ terminũ. pfectio. n. nõ excedit capacitatem pfectibilis: sed capacitas aĩe finita est. g̃ nõ põt recipe nisi pfectionẽ finitã: sꝫ oĩs motꝰ q est ad finitũ finitus est. g̃ augmẽtũ charitatis qõ est ad pfectõeꝫ aĩe est finitũ. ¶ Ꝑ. nihil ordinate mouet ad id qõ cõseq nõ põt fm phm. sicut q nõ põt eẽ in egypto nõ mouetur ordinate ad eũdũ illuc: sꝫ in ifinitũ distãs nullus põt cõseq: cũ nullus motꝰ possit eẽ fm distãtiã ifinitã. g̃ nullus motꝰ est ifinitus: sꝫ augmẽtũ charitatis est qdã motꝰ. g̃ venit ad aliquẽ terminũ. ¶ Ꝑ. sicut ifra dicit magister gr̃a xpi nihil põt ẽt deus maius facere: sꝫ si augmentum charitatis ⁊ gr̃e eẽt in ifinitũ q̃libꝫ charitate posset esse aliq̃ maior. g̃ nõ est ifinitũ. Et similr̃ põt dici de btã virgine de q̃ dicit Ansel. q ea puritate nitit qua maior sub deo negt intelligi. Et similr̃ ẽt de beatis: quoꝝ charitas augeri nõ põt. ꝑ q̃ oĩa videt q augmentũ charitatis veniet ad terminũ aliquẽ q augeri nõ põt.

Contra. augmẽtũ charitatis est fm maiorẽ assimilationẽ ad deũ: sꝫ quãtũcũq; aliquis accedat ad dei similitudinẽ semper in ifinitũ distat ab eo. g̃ semp magis põt accedere: ⁊ ita vr̃ q augmentũ charitatis sit in infinitũ. ¶ Ꝑ. qñ charitatis actus ꝓcedit a maiori charitate maioris est vtutis in merẽdo: sꝫ actus charitatis imperfecte mereꝫ augmẽtũ charitatis. g̃ multo magis merebit quãdo charitas magis perficietur: ⁊ ita augmẽtum charitatis nunquã stabit.

Respondeo dõm: q de termino augmẽti charitatis dupl̃r possumus log. Aut q̃tũ ad id qõ est. Aut quãtũ ad id qõ põt eẽ. Sicut ẽt dicim̃ q summũ malũ nõ est quo nõ possit eẽ aliqd peiꝰ. tñ aliqd est summe malũ quo nihil est peius. Similiter dico q augmẽtũ charitatis puenit ad aliquẽ terminuꝫ vltra quẽ charitas nõ augeꝫ in quolibet boĩe: nõ tñ puenit ad aliquẽ terminũ vltra quẽ nõ possit augeri. Cuius rõ est ex ꝑte eiꝰ qõ mouet. sꝫ B augmẽtũ: ⁊ ex ꝑte eiꝰ ad qõ mouet. Id aũt ad qõ mouet aĩa in augmẽto charitatis est similitudo dĩne charitatis: cui assimilat: ad quã cũ infinita sit in ifinitũ põt accedi plus ⁊ plus ⁊ nunq̃ adequabit pfecte. Ex parte aũt eius qõ mouet est q ipa anima quãtũ plus recipit ō bonitate dĩna ⁊ lumine gr̃e ipsius: tãto capacior efficit ad recipiendũ. ⁊ iõ quãto plus recipit tãto plus põt recipe. Cuius rõ est: q potentie mãles sunt terminate ⁊ finite fm exigẽtiã mãe. ⁊ iõ nõ pñt recipere nisi fm ꝓporẽtõeꝫ mãe. potentie aũt imãles nõ limitant̃ ex mã: sed magis fm quãtitatẽ bonitatis dĩne i eis ꝓcepte. Uñ quãto plus addit de bonitate tanto magis est de potẽtia ad capacitatẽ. sicut ꝑz de exẽplo phi ō sensu ⁊ itellectu. 3. de aĩa. Dicit. n. q sensus a fortib⁹ sensibilib⁹ corrũpunt̃ ⁊ nõ augeꝫ eoꝝ capacitas: q̃ sunt potẽtie mãles: sꝫ itellectus quãto magis itelligit difficilia tanto ẽt plus põt: ita ẽt quãto nã spũalis plus recipit de charitate plus põt recipe. Quidã aũt cõparãtes capacitatem sube spũalis capacitati sube mãlis dixerũt q est terminus in augmẽto charitatis fm capacitatẽ nãe. s. q tñ recipit de charitate q impleat capacitas ꝓma que erat ex nã: nec põt plus recipe. Et ponũt exẽplũ de aere qui hꝫ terminũ subtilitatis sue quẽ non excedit, vñ põt in eo intẽdi lumẽ fm q magis ⁊ magis depurat̃ a vaporibus pmixtis: sꝫ quãdo ꝓuenit ad puritatẽ nãe sue non põt ampliꝰ purificari nec illumĩari ab eodẽ illuminãte. Sꝫ nõ ẽ silr̃ ō capacitate sube mãlis ⁊ spũs: vt dcm̃ ẽ.

Ad ꝓmuꝫ igit dõm: q quãuis capacitas aĩe sit finita ĩ actu: tñ põt plus ⁊ plus ĩ infinitũ elõgari fm q plus ⁊ plus recipit. Nũq̃ tñ erit ĩfinita nec recipiet pfectionẽ ifinitã. sicut ẽt ꝑz in additione numeri q in ifinitũ est ipossibilis: nũq̃ tñ est aliqs numerus ifinitus in actu: q̃ potẽtia additionis numeroꝝ: vt dicit Cõmen. in. 3. phy. nõ est vna: sꝫ semp ex noua addit̃oe efficit̃ alia potẽtia ĩ numero fm q efficit̃ noua species numeri. Uñ q̃libꝫ potẽtia põt exire ĩ actũ: nõ tñ põt esse vt oẽs exeãt in actũ: q̃ in quolibꝫ actu addit̃ ẽt potẽtia. Et ita est ẽt hoc de capacitate aĩe. ¶ Ad zᵐ dõm: q q̃libet augmẽtũ charitatis termĩatũ est: ⁊ est ad terminũ quẽ ꝓseq põt hõ: sed tñ ille terminꝰ cũ nõ sit actus purus est pmixtꝰ potẽtie. vñ adhuc põt eẽ aliud augmẽtũ numero: ⁊ ita in ifinituꝫ augmẽtũ succedere augmẽto. ⁊ hoc modo ĩtelligit̃ augmẽtum charitatis interminatũ. ¶ Ad 3ᵐ dõm: q gr̃a xpi quãuis fm eẽntiã eẽt finita: tñ fm qd fuit ifinita. iquãtũ. s. erat dispõ ꝺgruitatis ad vnionem: ⁊ inquãtũ ꝺcurrebat in opationẽ xpi q erat virtutis ifinite ex hoc q erat pson dĩna: ⁊ alys modis: vt dicet̃ in 3ª. Et ex hoc hẽbat q non poterat augeri. ¶ Ad illud qõ obyciꝫ de btã vgine dõm est q differt puritatis augmẽtũ ⁊ charitatis. Augmẽtum. n. puritatis est fm recessum a ꝺrio: ⁊ q̃ in btã virgine fuit depuratio ab omni pctõ. iõ peruenit ad summũ puritatis. sub deo tñ in quo nõ est aliqua potẽtia deficiẽdi que est in qualibꝫ creatura quãtũ in se est. Charitatis aũt augmẽtũ est p accessiuꝫ ad dĩnã bonitatẽ. ⁊ ideo nõ habuit beata virgo summaꝫ charitatẽ qua maior nõ possit intelligi: q̃ etiaꝫ ꝓfecit in charitate ⁊ gr̃a. ¶ Ad illud qõ obyciꝫ de beatis dõm q charitas nõ augeꝫ in eis ꝓpter cõditioneꝫ status: q̃ non sunt in via: sed in termino vie. vnde daꝫ eis premiuꝫ fm illud qõ charitas in statu vie in eis creuit.

¶ Utr̃ charitas minuat̃. V.

Ad quintum sic ꝓcedit: vr̃ q charitas minuat̃: ꝺtraria enim nata sunt fieri circa idẽ: sed augmentũ ⁊ dimĩutio sunt ꝺria: cũ igit̃ charitas augeatur: vr̃ q minuat̃. ¶ Itẽ Aug. dicit: vbi magna cupiditas ibi pua charitas. Et alibi. Minꝰ te amat qui aliqd tecũ amat: sꝫ cõtingit cupiditatẽ augeri. g̃ etiã charitatẽ cõtingit minui. ¶ Ꝑ. veniale pctũ est maluꝫ culpe: sꝫ omne malũ aliqõ bonũ adimit sibi oppositũ: cũ igit̃ malo culpe opponat̃ bonũ gr̃e vel charitas: adimet veniale pctũ bonũ charitatis: sed nõ adimit totũ: q̃ sic excluderet a regno. sola. n. charitas dimidit ĩter filios regni ⁊ pditionis fm Augu. ⁊ sic eẽt mortale. g̃ adimit aliquid eiꝰ. g̃ diminuit ipsaꝫ. ¶ Itẽ fm q aligs se disponit ad charitatẽꝫ ⁊ gr̃am fm hoc sibi deus ifundit: quia fm Augu. lumẽ dĩne gr̃e oĩbus pñs est. Sed q aliqui nõ suscipiãt eã est: q̃ auertũt se ab illo. sicut q claudit oculos ad lumẽ solis: sed cõtingit q aligs minus disponit se ad charitatẽꝫ q̃ ꝑus fecerat. g̃ minus participabit de lumine gratie ⁊ de charitate.

Contra. quelibet charitas creata est finita: sed oẽ finitũ fm phm ꝓmo phy. cõsumit̃ p ablationem ablato quodã semp ⁊ semp. si igit̃ veniale diminuit aliqd de charitate sequẽs etiã diminuet. ⁊ sic multiplicatis venialibus tota charitas tollet̃: sed charitas nõ tolletur nisi per mortale pctũ. ergo multa venialia fiẽt vnũ mõtale: qõ nullus ponit. ¶ Si dicas q ĩ ista abla-

tione est. sicut in diſione cõtinui que est in ifinitũ ſi fiat ſm eãdem ꝓportionẽ ⁊ nõ ſm eãdẽ quãtitatẽ. ¶ Cõtra quãdo est diſſio ſm eãdẽ ꝓportionẽ illud qđ post auferẽ ſemper est minꝰ eo qđ ꝑius auferebaꝫ. sicut ſi ꝑmo auferaꝫ tertia pars linee: ⁊ postea tertia illius reſidui. ⁊ ſic de inceps ſemper acceptũ post erit minus ſm q̃titatẽ. Sz ſequẽs veniale nõ hz minorẽ virtutẽ q̃z ꝑmũ põt contingere. g̃ adimet de charitate quãtum ⁊ ꝑmũ: ⁊ ita ex toto charitas conſumeꝫ per ablationem.

Respondeo dõz: q charitas nõ põt diminui eẽntialr. niſi forte ꝑ ſucceſſionez. ita. ſ. q destruaꝫ charitas q̃ ieſt ꝑ mortale pctũ. ⁊ postmodũ minor ifundaꝫ ꝑ minorẽ ꝑparatõez. Et cauſa hꝰ est: qz cã diminutionis charitatis non põt ſumi ex parte dei: cum nullus defectꝰ reducaꝫ in ipſum g est actꝰ cõpletus ſiẽ in cauſam: oporteret g̃ ſi charitas diminuaꝫ q diminutõis cauſa ex parte nr̃a ſuſcipiaꝫ. Defectꝰ aũt cõtingẽs ex pte noſtra: vel est ex ceſſatione actꝰ: vel ex iordinatione. Ex ceſſatiõe actꝰ nõ põt remitti charitas. ſicut hitus vtutez acgſitaꝫ ſm id qđ in ſe est. Firmitas. n. charitatis ipſius nõ est ex actu nr̃o: ſed ex ꝓncipio iſluẽte: vt dcm̃ est. Uñ ceſſantibus actibus: manet nihilominus idez robur charitatis. Sz vez ẽ q ꝑ actꝰ frequẽtes diſponũt oẽs vires aĩe ⁊ mẽbra corꝓris rediguntꝫ in obſequiũ charitatis in quo ꝓfiſtit feruor: vt dcm̃ est. ⁊ ideo ex ocio tepeſcit charitatis feruor. Habitus aũt acgſitaꝫ vtutez robur ⁊ firmitatẽ hũt ex nr̃is opibꝰ. vñ ceſſantibꝰ opibus remittit robur vtutis ẽt ĩ ſe. Iordiatio ãt actꝰ vel ẽ circa finẽ: vl circa ea q̃ ſunt ad finẽ. Si circa finẽ ita. ſ. q finis tollaꝫ. ſic charitas ſz quã adhereꝫ fini tollit. ⁊ ℔ fit ꝑ mortale pctũ. Si aũt circa ea q̃ ſunt ad finez: ita. ſ. q finis remaneat ⁊ iordinate aligs ĩmoreꝫ circa ea q̃ ſũt ad finẽ: talis iordinatio q̃ est pctũ venialis nõ attingit charitatẽ que ẽ ſm adheſionẽ finis. ⁊ ideo nihil diminuit de ipſa. Sz verum est q ſicut ea q̃ ſunt ad finẽ diſponũt ad finẽ: ita iordinatio in eis est diſpõ ad inordinationez q̃ est circa finẽ: ſm qđ dicimus q veniale pctũ est diſpõ ad mortale. Uñ per hꝰ venialia diſponit̃ gs ad amiſſionem charitatis. Et inde est q charitas dr̃ diminui quantũ ad radicationẽ ⁊ feruorẽ: ⁊ nõ q̃tũ ad eẽntiã. Quãtũ ad radicationem gdẽ ſm q fit diſpoſitio ad ℣rium. vñ minuit̃ firma inheſio charitatis. Secundũ feruorẽ vo ꝓut impeditur obediẽtia inferioꝝ virium ad ſuperiores ex quo dictus feruor cauſabatur.

Ad primum igit̃ dõm: q ℣ria nata ſunt fieri circa idẽ niſi altez nãliter inſit. Et dicit̃ nãliter ineſſe qñ ꝓſequit̃ cãs eius. Uñ dico q augmẽtabilitas: qz ex parte ſuſcipiẽtis ⁊ iſluẽtis põt eſſe aliqua cauſa augmẽti ⁊ nõ diminutionis: vt dcm̃ est. ¶ Ad 2m dõm: q cõmẽſuratio cupiditatis ⁊ charitatis ꝑ oppoſitũ põt itelligi duplr. Uel quãtũ ad ipm fieri charitatis: vel quãtũ ad cẽ. Si quãtũ ad fieri. tũc vez est q q̃to ꝑ actꝰ iordinatos magis dñaꝫ in eo cupiditas minus diſponit̃ ad charitatẽ vel augmẽtũ eiꝰ: qz ad habendũ charitatez vel ad pficiẽdũ in ea diſponunt̃ actꝰ nr̃i. Si quãtũ ad cẽ. tũc cũ actus nr̃i nõ ſint cauſa eẽ ipſius charitatis ex iordinatõe actuũ ꝑ cupiditatẽ nihil derogaꝫ charitati q̃tũ ad ſuũ eſſe: ſz ſolũ quãtũ ad feruorẽ ſm q debabilitantur iferiores ptes a charitatis obediẽtia. ¶ Ad 3m dicẽduz: q veniale nõ põt adimere aliqd de charitate: qz nõ attigit ad illã ptẽ aĩe vbi est charitas. Sicut. n. ſuperior ps itellectus est in cõſideratione ꝓncipioꝝ ꝑ ſe notoꝝ ꝑ que alia cognoſcunt̃. vñ quãtũcũq dubitatio oriaꝫ circa ꝛciones de certitudĩe ꝓncipioꝝ nihil minuit̃: ita etiã ſupior pars affectus est in adheſiõe finis ꝓpter quez oĩa diligunt̃. Uñ quecũq inordinatio ꝛtingit circa illa que ſunt ad finẽ ipſa nõ minuit̃ ĩheſio finis que est per charitatẽ niſi ponaꝫ finis cõtrarius. Uñ veniale qz nõ ponit finẽ idebitũ nõ attingit ad illud ſupremũ affectꝰ vbi est charitas. Sz ſicut veniale nõ est pctũ ſimplr: ſz ſolũ inquãtũ est diſpõ ad mortale: ita ẽt ꝑuat bonuz qđ ſe hz: vt diſpoſitio ad charitatẽ. i. feruorẽ q contingit in habilitate actꝰ ex diligẽti obediẽtia vel ſubiectiõe iferioꝝ viriũ ad ſupiorẽ ptẽ affectus in qua est charitas. ¶ Ad 4m dõm: q diſpõ ad charitatẽ est ſm actus inferioꝝ viriuz ꝑut opant̃ circa ea que ſunt ad finez. ſicut ꝑ ea que ſunt ad finẽ deuenit̃ in finẽ. Habito etiã fine nõ idiget̃ his q̃ ſunt ad finẽ. Uñ quecũq iordinatio fit circa ea nõ redũdat in deordinationẽ finis niſi per modũ diſpõnis. ſicut etiã cognitio ꝓncipioꝝ ꝑmoꝝ determinaꝫ in nobis per ſenſus: qui ſi ẽt deſtruant̃ non minuit̃ certitudo ꝓncipiorum que nõ est acgſita: ſz nãliter iſita. ⁊ ſimilr est de charitate infuſa. ¶ Expõ ſcõe ptis textus.

Sicut deus dr̃ magnus ⁊ excelſus in nobis.) Inquantũ. ſ. magnos nos ⁊ altos in ſe facit: qđ nõ põt cẽ niſi ſm ampliorẽ ꝓceptionez bonitatis ipſi⁹. ⁊ iõ opz redire in hoc q aliqđ creatũ a deo in nobis ponaꝫ. (Sũt tñ multi g eũ nõ hũt) illi. n. eũ tñ hẽre dicunt̃: quoꝝ est vt hereditas qui ipſo fruunt̃ vel in ſpe vel in re. (Sine ſpiri. ſancto ꝛſtat xp̃m ⁊c.) Hoc põt dupliciter itelligi. Uel ita q ſine ſpiri. ſancto a nobis habito per charitatẽ ꝑ charitatis donuz nõ poſſumus ꝓcepta dei implere vel xp̃m diligere: ⁊ hoc veruz est meritorie. Uel ſine ſpiri. ſancto quocũq mõ opante in rebus: ⁊ ſic verũ est q nec homo: nec aliq̃ creatura ſine ſpiri. ſancto operatiõe aliquã hẽre põt. Sed hoc nõ est de intentione Aug. (Spiri. ſanctꝰ g est in te duplo ⁊c.) Uidet̃ ℔ nõ cẽ ad ꝓpoſitũ: qz vt notula exponit. Hoc itelligit̃: qz petyt duplex donũ. ſ. ꝓphie ⁊ miraculoꝝ: que in Helia erãt: ⁊ q nõ petierit magis ſpiri. ſanctũ hẽre. ¶ Sz dõz: q etiã iſta expoſitione ſtãte ꝓbaꝫ intẽtio Augu. qz ſi oẽs acciperent eũ equaliter. ſi ipe ſpñ ſcñ habebat. nõ. n. in ſe fieri petiuiſſet. Et ſi nõ habebat vel ſe habere neſciebat. ſimpliciter ſpiri. ſanctũ petiuiſſet. Uñ ꝑ hoc q ſpi. ſanctũ habere ſicut in Helia erat petyt. oñdit Heliã multis excellentys ſpñ ſcñ hẽre. (Propria meſura comple.) dr̃ eſſe ꝓpria meſura vniuſcuiuſq ⁊ ex pte ipſi⁹ dei quãtuz ipſe vnicuiq ꝑdeſtinauit: ⁊ ex pte ipſius qui recipit cõſidera ta ſimul capacitate naturaliũ ⁊ conatu eius. (Supra dictũ est q ſpiri. ſanctꝰ ⁊c.) Nota q auctoritates que contra magiſtrũ iducũtur tria dicũt. Quedã. n. ꝑmo iducte dicũt aliã eſſe charitatẽ qua deꝰ diligit ⁊ qua nos diligimus. Qđ magiſter exponit. Aliã eſſe rõnem: vel ſm modum itelligẽdi ⁊ nõ ſm rẽ. Alie vo ſecundo itroducte dicunt dilectiõez a ſpũ ſcõ eſſe: ⁊ ita cũ ſpũs ſcũs nõ ſit a ſe charitas nobis data nõ erit ſpũs ſcũs. Sed ipe reſpõdet q quãuis ſpiri. ſanctꝰ nõ ſit a ſe: tamẽ daꝫ a ſe. ⁊ ſm hunc modũ charitas dicit̃ a ſpũ ſcõ. Sz hec reſpõſio est iſufficiens: qz nõ tñ dicit̃ charitas daꝫ a ſpiri. ſancto: ſed etiaz est ab eo: qđ de ſpũ ſancto ꝛcedi nõ põt. Alie tertio introducte dicunt charitatẽ eſſe motũ vel affectũ mẽtis: qđ ſpũi ſcõ nõ cõuenit. Sed ad hoc rñdet q iſta ꝑdicatio est per cauſam: eo q charitas motus vel affectionis mẽtis cauſa est: qui ẽ diligere. Et hec expoſitio vera est: quãuis nõ ſecundũ intẽtionẽ magiſtri. charitas enim est cauſa affectionis ſicut habitus eliciens actum ⁊ nõ ſoluz ſicut mouens animã ad actuz dilectionis vt ipſe intendit. Unde conſequẽter mouet queſtionem: cum ſpiri. ſanctꝰ g charitas ab eo dicitur moueat animaz ad omnes actus vir-

tutum:quare specialiter dicit mouere ad actum dilectionis. Et resp̃sio sua pz in littera:sed eius qō in solutione supponit causam nō assignat.s. q̃ spiri. sanct⁹ causet hūc actum qui est diligere nullo habitu mediāte. vnde quo ad hoc remanet insoluta.

¶ Utr̃ spūs scūs eadē ratōe dicatur donū t datum siue donatum. ¶ Di. XVIII.

PRēterea diligēter cōsiderandum est cū spūs scūs dicat donū t datus vtrūq; eadē ratiōe vtrūq; nomē ei ꝓueniat:qō vtiq; videri potest. Cum enīz idē sit spiritum sanctū dari t spm̃ scm̃ donari:ex eadē ratione videt spiritus sanctus dici datum t donū. hoc etiaz videt Augu. significare in lib. xv. de trini. cuz ait. Spūs sanctus intantū donū dei est inquātum dat eis qbus dat. apud se autez deus est t si nemini det. Ecce aperte dicit spm̃ sanctū donuz appellari:qz datur. Si aūt ex eo tm̃ appellat donum: qz datur nō ab eterno fuit donum:qz nō datur nisi ex tempore.

¶ Rēsponsio quare datum vel donatum dicitur spiritus sanctus.

AD qō dicimus:qz spūs sanct⁹ t donum dicit t datū siue donatum:sed datum siue donatum ex eo tm̃ dicitur:qz datur vel donatur qō hz tm̃ ex tempore. Donū ꝙo dicitur nō ex eo tm̃ q̃ donetur:sed ex ꝓprietate quā hąbuit ab eterno. vnde t ab eterno fuit donū. sempiterne.n. donū fuit. non qz daretur:ꝫ qz ꝓcessit a p̃re t filio. Ūñ Augu. in lib. iiij. de trinitate. Sicut natū esse est filio a patre esse:ita spūi scō donuz dei esse est a p̃re ꝓcedere t a filio. Hic apte oñditur q̃ spūs scūs eo donū est q̃ ꝓcessit a p̃re t filio. sicut filius eo est a p̃re q̃ natus est ab eo. Nō est.n. filio idez esse a p̃re t spiri. sancto. i. nō ea ꝓprietate filius dicitur eē a patre qua spi. sanct⁹. nā filius dr̃ eē a p̃re: qz gentus est ab eo: spi. sanct⁹ ꝙo dr̃ esse a p̃re t a filio:qz spi. sanct⁹ est donū p̃ris t filij. i. qz ꝓcedit ab vtroq;.eo.n. dr̃ spi. sanct⁹ quo donū. t eo donuz quo ꝓcedēs. Ūñ Augu. in lib. v. de tri. ait. Spūs scūs q non trinitas:sed in trinitate itelligitur in eo q̃ ꝓprie dr̃ spi. sanct⁹ relative dr̃ cū t ad p̃rem t ad filiū referr̃:qz spi. sanctus t p̃ris t filij t spūs est:ꝫ ipsa relatio non apparet in hoc nomine. apparet aūt cū dr̃ donum dei. Donū est.n. p̃ris t filij: qz t a patre ꝓcedit t filio. Ecce bis verbis aperte ostēditur eadē relatione dici spūm scm̃ t donuz. donū aūt:qz ꝓcedit a p̃re t filio. ꝓprietas ergo q̃ dr̃ spi. sanct⁹ vel donū ꝓcessio ipsa est. de qua post plenius agemus cuz alijs. Cum ergo ab eterno ꝓcesserit ab vtroq; t ab eterno donuz fuit. Nō ergo spir. sanct⁹ eo tm̃ dr̃ donum: qz donatur. Naz t ante fuit donū q̃ donaretur. Ūñ Aug. in v. lib. de tri. Semp ꝓcedit spūs sanctus: t nō ex tēpore: sed ab eternitate ꝓcedit:sed qz sic ꝓcedebat vt eēt donabile iā donum erat anteq̃ esset cui daretur. Aliter enim itelligitur cū dr̃ donū. aliter cū dr̃ donatū. naz donū pōt esse ēt anteq̃ detur. donatū aūt nisi datuz fuerit nullo modo dici pōt. Sempiterne ergo spiri. sanct⁹ est donū. tēporaliter autē donatū. His ꝙbis apte ostenditur q̃ spiri. sanctus. sicut ab eterno ꝓcedit ita ab eterno donū est:nō qz donaretur a p̃re filio vl̃ a filio patri:ꝫ qz ab eterno ꝓcessit donabilis. Sz queritur cui donabilis vtrum p̃ri t filio. an tm̃ nobis q nōdū eramus. Si aūt nō erat donabilis p̃ri t filio:sed tm̃ nobis t ex eo donū erat: qz sic donabilis ꝓcedebat: videtur q̃ filius eadē rōne semper donuz fuerit: qz a p̃re ꝓcessit ab eterno donabilis nobis i tempore. Nā t de filio legitur q̃ dat⁹ est nobis. Ad qō dicim⁹: qz spi. sanct⁹ nobis tm̃ nō patri vel filio donabilis ꝓcessit sicut t nobis tm̃ datus est: t filius vere datus est nobis t ab eterno ꝓcessit a patre:nō vt donabilis tm̃: sed vt genitus q t donari posset. ꝓcessit ergo vt genitus t donabilis:sed spiri. sanct⁹ nō ꝓcedit vt genitus:ꝫ tantū vt donū. donum aūt semper fuit non soluz:qz donabilis:sed qz ꝓcessit ab vtroq;: t qz donabilis fuit. Unde Aug. in. v. lib. de tri. Eoipso q̃ daturus eum erat deus iam donuz erat ēt anteq̃ daretur. t ideo donabilis:ꝫ aliter donabilis q̃ filius. Nam t aliter datus t aliter ꝓcessit q̃ filius. Filij enīz ꝓcessio genitura est vel natiuitas. Spiritus sancti vero ꝓcessio natiuitas non est: vtraque vero ineffabilis est.

¶ Qz filius sicut in nascendo accepit non tantum vt esset filius:sed etiam essentia. ita t spiritus sanctus ꝓcedendo accepit:nō tantū vt esset donum:sed vt esset essentia.

ET notādum q̃ sicut filius nascendo accepit non tm̃ vt filius sit:sed omnino vt sit: t vt ipsa suba sit:ita t spiri. sanct⁹ a patre t filio ꝓcedendo accepit nō tm̃ vt spi. sanct⁹ sit vel donuz: ꝫ ēt vt oino sit t vt suba sit: qō vtiq; nō accepit eo q̃ datur. Nā cū non detur nisi ex tpe si hoc haberet eo quo datur accepisset ergo ex tpe vt eēt. Ūñ Aug. in. v. lib. ve trini. Filius nō hoc tm̃

bz nascēdo vt filiꝰ sit sed oīno vt sit. Queriť ģ vtrꝫ spi.scūs eo quo dať bēat nō tm̄ vt donuz sit ꝫ oīo vt sit: qō si nō ē nisi qz dať. i. si nō bz cē nisi eo quo dať. sic̄ filiꝰ nascēdo bz nō tm̄ vt sit filiꝰ: qō relatiue dr̄: ꝫ oīno vt sit ipsa suba: quo tā spi.scūs erat ipsa suba cū nō prꝰ dareť q̄ cēt cui dareť. Nō ģ eo quo dať ꝫ ꝓcēdēdo bz vt sit donū ⁊ vt sit cētia: sicut filiꝰ nō eo quo datus ē sed nascēdo accepit. nō tm̄ vt sit filius ſz vt sit cētia. Vñ Aug. in. xv. lib. de tri. ait. Sicut filio p̄stat essentiā sine initio tpis sine vlla mutabilitate nāe de pr̄e gn̄atio. ita spi.scō p̄stat cētiā sine vllo initio tēpoꝛis sine vlla mutabilitate nature de vtroq̄ processio.

¶ Questio ex p̄dictis videť q̄ filiꝰ nō tm̄ sit filius nativitate: sed etiā deus vel cētia: ⁊ spiritus sanctus processione.

¶ Hic oriť qō si filiꝰ nascēdo bz non tm̄ vt sit filiꝰ ſz vt sit cētia ⁊ spi.scūs ꝓcēdēdo nō tm̄ vt sit donū ſz vt sit cētia. ģ ⁊ filiꝰ nativitate cētia ē ⁊ spi. scūs ꝓcessiōe cētia est cū alibi dicať q̄ nec pr̄ eo pr̄ē quo deꝰ. nec filiꝰ eo filiꝰ quo deus. nec spi.scūs eo donū quo deꝰ. qz vt ait Aug. i. vij. li. de tri. Hīs noibꝰ eoꝝ relatiua ostēdunť non essentia. Unde post plenius agemus.

¶ Responsio.

¶ Ad qō breuiter rn̄dētes dicimꝰ: quia nec filiꝰ nativitate cētia ē: sed tm̄ filiꝰ. nec spūs scūs ꝓcessiōe cētia ē: ſz tm̄ donum: ⁊ vterq̄ ille nascēdo iste procedēdo accepit vt esset cētia. Nō enim vt ait Hylarius in lib. v. de tri. per defectionem aut protensionem aut derivationem ex deo deus est: sed ex virtute nature in naturam eadē nativitate subsistit filius. ⁊ ex virtute nāe in naturā eadem ꝓcessione subsistit spi.scūs.

¶ Exponit verba Hylarij.

¶ Quod itaq̄ itelligi pōt: ex pr̄e q ē virtus ingenita nām quā bz eādē filiꝰ nativitate. i. nascēdo: ⁊ spūs scūs ꝓcessione. i. ꝓcedēdo bz. Vñ ipse idē apertius eloquens qō dixerat aperit subdens. Nativitas inqt dei nō pōt nō eā de q̄ ꝓfecta est nām tenere. Nō. n. aliud q̄ deus subsistit. qō nō aliūde q̄ de deo subsistit. Ecce bis ꝙbis aperiť qūo accipiendū sit illud de pr̄e gn̄atio p̄stat cētiā filio: ⁊ de vtroq̄ processio p̄stat essentiam spiritui sancto: nō quia ille essentia sit filius ⁊ iste essentia sit spiritus sanctus imo ꝓprietate personali: sed qz ⁊ ille nascēdo ⁊ iste ꝓcedēdo cētiaz bz eādē ⁊ totā que in patre est.

¶ Oz spi.scūs diciť donū ⁊ donatuz ſm predictos duos ꝓcessionis modos.

¶ Ex p̄dictis patz q̄ spi.scūs sempiterne donū est: ⁊ tp̄aliť datuz vel donatū ex quo appet illa distinctio gemine ꝓcessionis de qua supza egimꝰ. Nā ſm alteram ꝓcessionē diciť donatum vel datuz ſm alteram vero dicitur donum.

¶ Scōm hoc q̄ donum est refertur ad patrez ⁊ filium ſm q̄ datum ad eum qui dedit ⁊ ad eos quibus dedit.

¶ Et ſm b̄ q̄ sempiterne donū ē referť ad p̄rem ⁊ filiū ſm b̄ ꝙ q̄ dr̄ datuz vel donatū ⁊ ad eū q̄ dedit referť ⁊ ad eos qbus dať: ⁊ ei⁹ dr̄ cē q̄ dat: ⁊ illoꝝ qb⁹ dať. Vñ Aug. in. v. li. de tri. ait. Qō datuz est ⁊ ad eum qui dedit refertur: ⁊ ad eos qb⁹ dedit. itaq̄ spi.scūs nō tm̄ p̄ris ⁊ filij q̄ dederunt sed ēt nr̄ diciť q̄ accepimus. spūs ergo ⁊ dei ē q̄ dedit: ⁊ nr̄ q̄ accepimus: nō ille spūs nr̄ quo sumus. qz ipse spūs ē bois qui in ipso est: quāuis ⁊ illum spūm q̄ bois diciť vtiq̄ accepimꝰ sed aliter ille: aliter iste nr̄ diciť. Aliud est enim qō accepimus vt essemus: aliud qō accepimꝰ vt sancti essemus. Oz aūt spi.scūs noster dicať scriptura ostēdit. Scriptuz est. n. de Joā. q̄ i spū Helye veniret. Ecce dictꝰ est Helye spūs scūs quē accepit Helyas. Et Adoysi ait dominus. Tollam de spū tuo ⁊ dabo eis. i. dabo illis de spū sancto quē iaz tibi dedi. Ecce ⁊ b̄ dictus est spūs Adoysi. Patet ģ q̄ spiri. scūs nr̄ diciť spūs sanctꝰ: qz nobis datus: ⁊ datꝰ vtiq̄ ad b̄ vt sancti essemus: spiritus ꝙo creatus ad boc est datus vt essemus.

¶ An filiꝰ cuz sit nobis datus possit dici noster vt spiritus sanctus.

¶ Hic q̄riť vtr̄ ⁊ filiꝰ cū sit nobis datꝰ dicať vel possit dici nr̄. Ad qō dicimꝰ q̄ filiꝰ dr̄ nr̄ panis noster redēptoꝛ ⁊ bꝰ. sed nr̄ filius nō dr̄: qz filiꝰ dr̄ tm̄ relatiue ad eū q̄ genuit: ⁊ iō nr̄ filius nō pōt dici sed p̄ris tm̄. In eo aūt qō diciť datus ⁊ ad eū q̄ dedit ⁊ ad eos qbus datus ē referť vt spi.scūs. q ēt cuz in scriptura vt supza dictū ē dicať spūs noster. vl̄ spūs tuus vel illius: vt de Adoyse ⁊ Helya dictum est. Muſq̄ tamē in scriptura occurrit ita dici spūs scūs nr̄ vel tuꝰ vel illiꝰ. ſz spūs noster vel tuus spūs vel illiꝰ. qz spi.scūs eo dr̄ quo donum ⁊ vtrūq̄ relatiue dr̄ ad patrē ⁊ filiuz. ⁊ b̄ sempiterna relatione. Si tm̄ aliq̄n̄ diciť donuz nr̄m accipiť donuz ꝓ donato vel dato. Cum ꝙo donū accipiť eo mō quo spi. scūs donū tm̄

pris ⁊ filij dr̃ nō bois. Ita ⁊ filiꝰ sub hac appellatiōe nō pōt dici nr̃ vt dicat̃ filiꝰ noster: sicut nec dr̃ spūs scūs nr̃. ⁊ tm̃ de filio dr̃ panis nr̃: ⁊ de spū spūs noster. Ille noster panis q̃ nos reficit nobis datus. iste noster spūs q̃ nobis inspirat̃ a pre ⁊ a filio ⁊ in nobis spirat sic̃ vult. Vñ Aug. in. v. li. de tri. ait. qō de pre natū est ad prez solū referr̃ cū dicit̃ filiꝰ: ⁊ iō filius pris est ⁊ nō noster. Dicimus tm̃ ⁊ panē nr̃z da nobis: sicut dicimus spiritum nostrum.

¶ Utrum spūs scūs ad seipsum referatur.

POst hoc quer̃ vtrū spūs scūs ad seipsuz referat̃. hoc. n. videt̃ ex p̄dictis posse ꝓbari. Si. n. qō datur referr̃ ad cū qui dat ⁊ ad eū cui dat̃: ⁊ spūs sanctus dat̃ a seipso vt p̄dictū est. ergo refertur ad seipm. Cuius qōnis determinationē in posteruz differim⁹ donec tractem⁹ de his q̃ relatiue dicūtur de deo ex tēpore. in qbus datū ⁊ donatum continentur.

¶ Diuisio textus.

POstquā determinauit de tēporali ꝓcessione spiri. sci. Nic ōtermi nat nomē qō sibi competit fm rōnē qō temporaliter ꝓcedit. s. donum. Diuidit̃ g̃ i duas partes. In pma determinat de dono fm q̃ dr̃ de spi. scō per cōparationē ad alia dona. In scōa determinat. de hoc nōie donuz de spi. scō dicto p cōparationē ad hoc nomē datuz: qō etiaz de ipso dicit̃. ibi. (Preterea diligēter cōside.) Et hec diuidit̃ in duas. In pma ingrit vtruz eadē rōne spi. scūs dicat̃ donuz ⁊ datum: ⁊ obycitur ad vtrāq; partez. In scōa determinat qōnem. ibi. (Ad qō dicimus q̃. s.) Et hꝰ diuidit̃ in duas. In pma ostēdit dr̃iaz doni ad datum fm q̃ de spi. scō dr̃: q̃tum ad id qō in ipso dono est. In scōa q̃tuz ad id cui⁹ ē donuz. ibi. (Et fm hꝰ q̃ semp iterne.) In dono aūt duo cōsiderantur. s. relatio vel ꝓprietas fm quā dr̃ donuz. ⁊ ꝓcessio ex qua fm rōnez intelligendi cōsequit̃ talis ratio. Primo g̃ assignat dr̃iam ex parte relationis. 2° ex parte ꝓcessionis. ibi. (Et notādum q̃ sicut filiꝰ.) Prima in duas. Prio ostēdit q̃ donū dr̃ spi. scūs in eadē relone vel notiōe q̃ dr̃ spi. scūs. In 2ª mouet qōnē ⁊ determinat eā. ibi. (Sed q̃rit̃ cui donabilis ⁊c.) (Et notandū ⁊c.) Nic assignat dr̃iam ex pte ꝓcessionis. ⁊ diuidit̃ in tres. In pma ostēdit dr̃iam q̃ spi. scūs ꝓcessione qua donū est hz eēntiā diuinā. nō aūt inq̃tuz datum est. In 2ª mouet qōnē ⁊ soluit eā. ibi. (Nic oritur questio) In 3ª iducit quādā ꝛclonez. ibi. (Ex p̄dictis patet ⁊c.) s. q̃ nomen doni ꝓuenit spi. scō p ꝓcessionē eternaz ⁊ nomē dati fm ꝓcessionē tpalē. (Et fm hꝰ q̃ sempiterna.) Nic ostendit dr̃iam q̃tū ad id cui⁹ est donū. ⁊ diuidit̃ i duas ptes. In pª assignat dr̃iaz. In 2ª mouet duas qōnes. pª. pam ibi. (Nic q̃rit̃ vtr̃ filiꝰ) quā soluit. scōam ibi. (Post hꝰ q̃rit̃ vtr̃ spi. scūs.) Cui⁹ solone differt. Qō. I.

CIrca hanc ptez. 5. q̃runt̃. Prio vtrū donū sit eēntiale vel psonale. 2° vtr̃ sit ꝓpriū spiri. sci. 3° vtr̃ p hoc donuz oīa dona dent̃. 4° vtr̃ spi. scūs ꝓcessione q̃ donum dr̃ et deus dicat̃. 5° vtrum possit dici donum nostrum.

¶ Utrum donum sit nomen essentiale. I.

AD primuz sic ꝓcedit. vr̃ q̃ donū sit nomē eēntiale. Oē. n. nomen ꝓnotās effectū i creatura significat diuinaz eēntiā vt cōiter dr̃. Sz hꝰ nomē donū cōnotat effectū in creatura. dr̃. n. spi. sācti donū inq̃tū est donabilis creature in aliq̃ effectu. g̃ ē eēntiale.

¶ P. nullū nomē psonale conuenit eēntie: q̃ eēntia nec genita ē nec gignēs: sz eēntia dīna dr̃ donata eē filio a patre. vt dr̃ ꝓhz. z. Dōauit illi nomē ⁊c. Et accipit̃ ex verbis Hyl. supra positis. 16. di. vlti. ca. ergo donum ē nomē eēntiale. ¶ Iteꝝ spi. scō ꝓuenit esse donū inq̃tū ꝓcedit vt amor. sz amor in dīnis ēt eēntialr̃ dr̃ vt hr̃ ex vbis Augu. supra. di. io. positis. g̃ vr̃ q̃ donū. ¶ P. q̃cqd hr̃ ab aliq̃ hꝰ dr̃ esse datū vel donatum. Sz nō itellecta distinctiōe personarū adhuc possemus hr̃e deū ad fructū: ⁊ nō habemus hꝰ a nobis. ergo esset datuz nobis. q̃cqd aūt intelligitur in dīnis exclusa per itellectuz distinctiōe personarū est essentiale. ergo donum est eēntiale.

Contra q̃cqd ꝓuenit alicui persone fm rationē originis nō est eēntiale sz notionale. Donū aūt dicit̃ spi. scūs inq̃tū ab eterno ꝓcedit: vt dicit̃ in littera. ergo non est essentiale: sed personale.

Respondeo dōm q̃ sicut supra dictū ē dare vel donare dr̃ duplr̃. Uno mō illud qō hr̃ p modū dominy: vt possessio. Alio mō illud qō hr̃ q̃si intrinsecū sibi. sic̃ aliqs hz seipm vel māz suā vel q̃litatē. Quāuis aūt in dīnis psonis nō sit dñiuz vni⁹ respectu alterius: tamē est ibi auctoritas p̄cipy. Dōm igit̃ q̃ datio pōt iportare auctāte respectu dati: ⁊ sic donū vel datuz ē notióale. Potest ēt nō iportare auctoritatē. sed tm̃ hꝰ q̃ id qō dat̃ libere hēatur. Et hꝰ mō ipsa eēntia dicitur dari vel donari. Et fm hꝰ donū vel datū non est personale sed essentiale. tamē semp importat distinctionem dantis ad eum cui dat̃: q̃uis nō ad id qō datur.

Ad primuz igit̃ dōz q̃ nomē pōt cōnotare effectū in creatura duplr̃. Uel fz rōnē p̄nci py tm̃: ⁊ q̃ eadē ē opatio toti⁹ trinitatis: oz q̃ tale nomē cōe sit toti trinitati ⁊ ad eēntiā ptinēs. Uel ita q̃ cū rōne p̄ncipy respū creature: ēt aliqd aliō iporter. Et tūc q̃uis fm respectū ad creaturā det itelligere eēntiā ex ꝓnti: sic̃ cā itelligit̃ in effectu. Tm̃ fm aliō qō significat pōt ad psonā ptinere: sic̃ assumere carnē iportat ⁊ opationez q̃ cōis est trib⁹ psonis ⁊ terminū opōnis in quē termiata ē assūptio: qō ꝓpriū ē psone filij: ⁊ iō sibi soli ꝓuenit. Sil̃r dico q̃ donū ꝑter respectū quē iportat ad illō cui donabile ē: iportat respectū ad illū a q̃ est sic̃ a pn⁹ respectu ei⁹ auctoritatē hñte: ⁊ ex hac pte ē notionale. ¶ Ad 2m dōm q̃ si dare iportet auctāte respectu dati ī dāte: sic eēntia nō dr̃ dari: sz alio mō vt dcm̃ ē. ¶ Et per hꝰ pz rnsio ad 3m quia amor eēntialis q̃uis sit hñs rōnē p̄mi doni in q̃ alia dona dant̃: tm̃ respectu eius nō pōt ōnotari auctoritas. ⁊ iō rōne p̄dicta amor non pōt dici donari fm q̃ auctoritas importat̃ in donāte respectu dati. ¶ Et simil̃r ēt dōz ad quartū. q̃ donū in cuius rōne importat̃ auctoritas nō remanet nō intellecta distinctione personarū.

¶ Utruz donuz sit ꝓpriuz spūs sci. II.

AD secūdum sic procedit. videt̃ q̃ donum nō sit ꝓpriū spi. sci. Temporalis enim processio vel missio spi. sancti dicit̃ eius donatio. Sed filiꝰ mittitur sicut spi. sanctꝰ ⁊ habet aptitudinez ad missionē a processione eterna: sicut spi. sanctꝰ: vt patet ex dictis. ergo filius pōt dici donū sicut spi. scūs. ¶ P. cum psone distinguant̃ per ꝓcessiones eternas nomē ꝓpriuz psone pōt designari in actū ꝓcessiōis: sicut filius dr̃signat̃

in generatione inq̃tum est filius:sed nomẽ doni nõ desi/gnatur in ꝓcessiõe eterna: qz ꝑm eam pater nõ dicit̃ do/nare donũ sicut dicit̃ generare filiũ. ergo videt̃ q̃ nõ sit ꝓpriũ spiri.sci. ¶ Itẽ ꝓpria personarũ dicũt tñ relatio/nem:qz in absolutis dine psone nõ distiguunt̃:sed donuz nõ dic̃ tñ relonẽ:imo aliqd aliud qõ dat̃. ḡ vr̃ q̃ non sit nomẽ ꝓpriũ spiri.sci. ¶ ℞. spi.scũs nõ bz nisi vnã notio/nẽ q̃ est ei⁹ ꝓcessio.sz alio mõ inotescit spi.scũs inq̃tũ est donũ:z inq̃tũ est ꝓcedẽs.ergo videt̃ q̃ notio qua donũ dicit̃:nõ sit ꝓpria spi.sci.z ita nec nomẽ doni.

In cõtrariũ est qõ dicit Aug. li.de trini.Qz sicut in trinitate solus fili⁹ dr̃ vbũ :ita so/lus spi.scũs dr̃ donũ:sed qõ ꝓuenit soli alicui psone ẽ ꝓ/prium sibi.ergo nomẽ doni ꝓpriũ est spi.sci.

Respondeo dõm q̃ donũ z datũ differũt vt ĩ lra dr̃.z boz dria p̃t attẽdi q̃tũ ad tria .s.q̃tũ ad ꝓsignationẽ.Datũ.n.cõsignificat tps cũ sit par ticipiũ.donũ aũt nõ:cũ sit nomẽ.Inde est q̃ donuz cõpe/tit magis dinis q̃ sine tpe sunt q̃ datũ. vñ donuz põt esse eternũ sz nõ datũ. Item q̃tũ ad significationẽ qz dona/re addit supza dare.Donũ.n.vt dic̃ phs ẽ datio irreddibi lis nõ q̃ recõpẽsari nõ valeat:sz illa q̃ recõpẽsationẽ nõ q̃/rit.vñ donũ ipoztat liberalitatẽ in dãte. Item quãtum ad modũ significãdi:qz donũ ipoztat aptitudinẽ ad dan/dum.Datuz aũt ipoztat dationẽ in actu. Aptitudo autez ad dãdũ põt attẽdi dupl̃r. Uel ex pte ipsi⁹ dati q̃si passi/ua sicut calefactibile ad calefactõez aptitudinẽ ipoztat. Uel ex pte dãtis.q.actiua:z talis aptitudo ẽ ꝑm rõnez q̃ aliqd dat̃ liberaliter. Ratio aũt ois libalis collatiõis est amoz:qõ.n.pp cupiditatẽ dat̃ vel pp timozẽ nõ libali da tiõe datur.sz talis datio magis dr̃ q̃stus vel redẽptio.Qz igit̃ spi.scũs ẽ amoz ex rõne sue ꝓcessiõis bz ĩ se z q̃ deb̃ z q̃ sit rõ dãdi.vñ est donũ per se z ꝑmo. Alia aũt q̃ dant̃ nõ sũt dona:nisi ꝑm q̃ pticipãt aliqd amoris vt ex amo/re data.Si igr̃ colligant̃ tres dicte rõnes doni adiuncta auc̃tate dãtis ad donũ.ps q̃ in trinitate donũ spi.scõ con uenit ꝑm suã ꝓcessionẽ eternã. inq̃tũ ꝓcedit vt amoz:q est rõ libal̃ coll'onis.Unũ sic̃ amoz ẽ sibi ꝓpriũ ita donũ.

Ad ꝑmũ igit̃ dõm q̃ donũ nõ ipoztat missionez in actu:sed rõnez liberalis collationis vel datiõis.Que q̃uis sit idẽ re qõ missio in dinis psonis tñ differunt rõne. Unũ quãuis fili⁹ det̃ vel mittat̃ : tamẽ ratio liberalis datiõis est amoz q̃ est spi.scũs .z ista rõ nõ ptinet ad filiũ.vñ nõ ꝓprie põt dici donũ: z si dicat̃ dat⁹. ¶ Ad scõm dõm q̃ sicut dictũ est ꝓcessio fily nominat̃ ẽt q̃tũ ad ꝓpriũ suũ modũ.s.noie sue gnãtiõis:z iõ ex ꝓ/pria sua ꝓcessiõe põt trahi sua ꝓpetas.s.fili⁹.Sz ꝓcessio spiri.sci nõ bz nomẽ q̃tũ ad mõm sue ꝓcessiõis ꝓprium. Unũ ex actu psonali quo significat̃ ꝓcedere nõ põt trahi ad ꝓpriũ ptinẽs ad mõm ꝓcessiõis:ꝑm q̃ dr̃ amoz vl' do num. ¶ Ad 3ᵐ dõm q̃ b̃ nomẽ donũ vel datũ ꝑter relo/nẽ ex q̃ dr̃ donũ vel datũ dat ĩtelligere rez quãdã q̃ dat̃: q̃uis forte nõ sic̃ ptez significatiõis noĩs:qz subiectuz nõ ĩcludit̃ in significatione nominis significãtis accũs con cretiue.vt dicit Lõmẽ.5.meta.quãuis Auicẽ. ȝrium sen serit.Sed ad rõnem dati vel doni nihil refert vtruz illa res data sit in b̃ gñe vel in illo : z ꝑm q̃ coartat̃ donum conditionibus ꝓdictis:opz q̃ res illa data relationez si/gnificet:qz donum vt rõ dãdi est amoz:nec amoz põt da/ri vt respectu cui⁹ habeat̃ auc̃tas nisi personalis que ad aliquid est. ¶ Ad quartuz dõm q̃ sicut est in eẽntialib⁹ q̃ vna essentia cõis est bonitas z sapia:z oĩa alia attribu ta ꝑm diuersas rõnes. Ita ẽt in personalib⁹: qz vna ꝓpe/tas vel notio ꝑm rem differt ꝑm diuersas rõnes signifi/candi in noĩe.sicut proprietas verbi alio mõ significatur dum dicit̃ filius:z dum dr̃ verbũ.Ita etiaz ꝓprietas spi. sci põt ꝑm diuersas ratiões diuersis noĩbus significari:z põt esse q̃ ꝑm rõnẽ ĩtelligẽdi vna illaꝝ rõnum cõsequat̃ ad aliam:sicut ẽt est in essentialib⁹ attributis q̃ volun/tas ꝓesupponit intellectum.vnde ratio doni cõsequitur rationem amoris simili modo.

¶ Utꝝ per donũ q̃ spũs scũs est denẽ oĩa dona. III.

Ad tertiuz sic ꝓcedit̃. vr̃ q̃ ꝑ donum q̃ ẽ spũs scũs nõ denẽ oĩa dona.Sicut.n.dic̃ phs.5.phy.Alteratiõis nõ est alteratio:als in ifinitũ abiret̃.Si ḡ donũ dat̃ ꝑ donũ ibit̃ ĩ ifinitũ: z b̃ ñ ẽ ponere.ḡ vr̃ q̃ dona nõ denẽ ꝑ aliud donũ. ¶ ℞. vt supza habitũ est ex vbis Dyla.ipsa essentia dina ẽ data a pre filio.Si igit̃ oẽ datũ dat̃ ꝑ spi.scũz.tũc eẽntia dat̃ filio ꝑ spiri.scõ. z b̃ ẽ iconueniẽs:qz spi.scũs eẽt p̃n⁹ fily.ḡ vr̃ q̃ ꝑ b̃ donũ nõ denẽ oĩa dona. ¶ Itẽ fili⁹ est ẽt dat⁹ nobis Isa.9.Sz spi. scũs nõ bz aliquã rõnẽ ꝓncipy respectu fily.ḡ vr̃ q̃ non oẽ datum dat̃ per b̃ donum. ¶ ℞.nihil dat̃ per donum aliqõ nisi illud donum det̃.Sed multa dant̃ nobis a deo in quib⁹ nõ dat̃ spi.scũs. sicut data nãlia:z gre gratis da/te.ergo vr̃ q̃ nõ oĩa dona dẽtur per b̃ donum.

Contra est qõ in lra dr̃. ¶ ℞. illud qõ est p̃mũ ĩ q̃li/bet gñe ẽ cã oĩum q̃ sũt in gñe illo: vt hẽtur ex vbis phi ĩ.z.meta.Sz spi.scũs bz rõnẽ p̃mi doni ĩquã/tuz ipse ẽ amoz pris z fily.ḡ vr̃ q̃ ꝑ b̃ donũ oĩa dẽtur.

Respondeo dõm q̃ aliqd dr̃ dari multipl̃r. Qñz ex ipsa ꝓprietate nature ꝑm q̃ dici mus q̃ ignis dat calorem siuz z sol splẽdorem:z hui⁹ da/tionis nõ est prĩcipium voluntas. Quãdoqz ex volũtate vt prĩcipio datiõis.Et hoc cõtingit dupliciter. Quãdoqz enim per dationez ĩtendit̃ aliqua vtilitas ipsi⁹ dãtis.Uel quãtum ad remotionez mali:sicut quãdo aliqd datur ex timoze:z talis datio dicit̃ redẽptio. Uel quãtuz ad acqsi tionem alicuius boni:z talis datio est ꝓprie questus vel vẽditio.Quãdoqz aũt nõ intendit̃ vtilitas aliqua in ipso dãte:z b̃ datio dr̃ liberalis z ꝓprie dicit̃ donatio. ¶ Lõ/stat autez q̃ illa datio in qua ĩtendit̃ vtilitas dãtis nũq̃ competit deo.vñ ipsa singulariter dr̃ liberalis:qz in oĩb⁹ alys dãtibus ĩtendit̃ aliqua vtilitas in dãte vel boni tẽ/poralis vel spiritualis.Uñ nulla datio est pure liberalis: vt dicit Auicẽ.nisi dei:z operatio ipsius. Ratio aũt libe/ralis dationis est amoz qui ꝑm Diony. mouet superiora ad prouisionem minus habẽtium. Et qz spi.scũs ẽ amoz: iõ ipse est rõ oĩum eoꝝ datoruz. quoꝝ ꝓncipiũ est diuina volũtas:sicut sunt oĩa data creaturis.

Ad ꝑmũ igitur dõm q̃ pbs ĩtendit dicere q̃ al/teratio nõ terminat̃ ad alterationem per se loquẽdo. nõ tamẽ ĩtendit dicere q̃ vna alteratio. nõ possit esse cã alteri⁹.z ita ẽt vnũ donũ põt eẽ cã alteri⁹ z nõ ibit̃ in ifinitũ:qz erit deuenire ad ꝑmuz donum:qõ dat̃ per seipm z nõ per aliud donũ spi.sci. ¶ Ad 2ᵐ dõm q̃ datio illa q̃ pater dat eẽtiã filio est datio ex ꝓprieta/te nãe.vñ ad illã dationẽ cõparat̃ nã vt p̃n⁹:z nõ volun/tas vt.s.dictũ est.z iõ talis datio nõ est ꝑ spi. scũz. ¶ Ad 3ᵐ dõm q̃ q̃uis spi.scũs nõ sit p̃n⁹ fily ẽ tñ p̃n⁹ effect⁹ ꝑz quẽ fili⁹ dr̃ dari vel mitti.z iõ etiã ipse fili⁹ est datus per donũ:qõ est spi.scũs.s.ꝑ amorẽ. vñ dr̃ Jo.3. Sic deus di/lexit mundum ꝛc. ¶ Ad q̃tũ dõm q̃ quãuis oĩa dona z naturalia z gratuita dẽtur nobis a deo ꝑ amorẽ q est pri mum donuz:nõ tñ in oĩbus donis dat̃ ipse amoz: sed tñ in dono qõ est filitudo illius amoris.s.in dono charitat̃. Cum enim dr̃ q̃ alia dona dant̃ per donũ amoris qui est spi.scũs:ꝓpositio per. nõ notat cãz ex pte recipiẽtis vt sit sensus.per hoc q̃ recipit donum amoris recipit alia do/

na:sed notat habitudinē cause ex pte dantis q̄ per hꝫ q̄ amat creaturam suā omnia data dat.

¶ Utrum eadem processione spūs sanctus habeat q̄ sit donum ⁊ deus. IIII.

AD quartum sic ꝓcedit. vī q̄ ñ eadē ꝓcessione spi.scūs hēat q̄ sit ōs ⁊ q̄ sit donū. Nō.n. est eadē rō cōis ⁊ ꝓpria. Sꝫ donū ē ꝓpriū spi.scō:deꝰ aūt est cōe.ergo nō est idē donū ⁊ deꝰ. ¶ Ꝑ.gegd hꝫ spi.scūs per ꝓcessionē fm rōnē itelligendi cōsequit ipaꝫ ꝓcessionem. Sed deitas nō est ꝓcessionem: q̄ nō procedit neq; per se neq; per accūs: sicut ēt nō gnātur: g̃ vī q̄ spi. scūs nō hꝫ per ꝓcessionē q̄ sit deus.

Cōtra spi.scūs nō ē ōs nisi inq̄tū hꝫ ōitatē:sꝫ p ꝓcessionē rcepit totaꝫ ōitatē a pre.g̃ ꝓcessiōe ē ōs.

Respondeo dōꝫ q̄ sic ī filio ē significare ꝑpetatē ei⁹ p modū relatiōis: vt cū dr filiatio.⁊ p modū exit⁹ vel emanatiōis: vt cū dr gnātio passiue vel natiuitas.ita cēt ēt in spū scō si nomia cēnt posita sed pp defectū nominū vtimur eodē noīe ad significandū emanationē ipsi⁹ ⁊ ꝑpetatē vl reloné.s.noīe ꝓcessionis. Dico igr q̄ ꝓcessio pōt dre emanationez spi. sancti vl reloné siue ꝑpetatē ei⁹. Si relationē vl ꝓprietatē:sic spi.scūs ꝑpetate sua formalr loq̄ndo ē spi. scūs ⁊ donū et amor.nō aūt ōs:sic nec filiꝰ filiatioe ē ōs formalr loquēdo:sꝫ filiatioe ē filiꝰ:⁊ deitate deus ⁊ sapia sapiens. Si dicat emanationē tūc pōt dici q̄ spi.scūs sua ꝓcessioe ē ōs ⁊ donuꝫ:sic ēt filiꝰ sua natiuitate ē filiꝰ ⁊ deꝰ. Sꝫ diuersimode:q̄ deitas se hꝫ ad gnātionē solis vt accepta p gnātionē:sꝫ filiatio fm rōnē itelligēdi ē ꝓpria gnātionē. Et simili rōne cōcedit q̄ filiꝰ nascendo accipiat diuinitatē.⁊ nō solū ita q̄ gerūdiuū iportet ꝯcomitātia: vt dr de aliq̄ currēdo ē hō.sꝫ iportat ordinē ad acceptū vt sit sensus:filiꝰ nascēdo accepit ōitatē.i.p natiuitatē accepit ōinitatē. Et silr ē ō ꝓcessioe spi.sci.Ꝫ autez pleni⁹ dcā sūt.s.5.di.

Ad primuꝫ igit dōm q̄ nō eodē mō formalr fm rōnē spi.scūs ē ōs ⁊ donū.sꝫ p eādem emanationē hꝫ vtrūq;:q̄ sic filiꝰ nihil hꝫ nisi q̄ nascendo accepit.ita ⁊ spi.scūs nihil hꝫ nisi q̄ ꝓcedēdo accepit. ¶ Ad 2m dōꝫ q̄ ēntia dīna nō accipit nouū eē in spi.scō p ꝓcessionē:cū vnū ⁊ idē sit eē triū psonaꝝ:⁊ iō ñ ꝓcedit neq; p se neq; p accūs:neq; ēt ꝓcessionē ꝯsequit:sꝫ hꝫ q̄ spi.scūs hēat deitatē ꝯuenit ei ex sua ꝓcessione.

¶ Utꝝ spūs scūs possit dici donū nrm. V.

AD quintum sic ꝓcedit. vī q̄ spiri. scūs possit dici donuꝫ nrm. Donū.n.dr fm respectū ad creaturā.sꝫ eis q̄ iportāt respcū ad creaturam pōt addi meū vel nrm vt creator nr.g̃ vī q̄ spi. sanct⁹ possit dici donū nrꝫ. ¶ Itē scūs nihil admit ō rōe hꝰ q̄ō dr spūs: sed dr spūs nr vt spūs Pelye.g̃ vī q̄ pōt dici spi. scūs nr. ¶ Itē sic filiꝰ iportat reloné eternā a q̄ ipōit:ita ⁊ pr:sꝫ dr pr nr.g̃ ēt pōt dici filiꝰ nr. ¶ Ꝑ.gegd dat nob ē nostrū.sꝫ filiꝰ dat⁹ est nobis.g̃ est filiꝰ noster. ¶ Ꝑ.i deo idē ē deitas ⁊ deꝰ ⁊ sapia ⁊ bonitas ⁊ oīa hꝫ.sꝫ dr deꝰ nr.g̃ ēt pōt dici deus sapia nostra vel ēntia nostra.

Sed cōuersō vī q̄ nō pōt dici ōs nr. Jn ꝓnoīe .n.nrꝫ vel meū iportat aliq̄ habitudo vel relo creatoris ad creaturā:sꝫ ōs ē nomē absolutū ⁊ nomē nāe:vt dic Amb.g̃ vī q̄ nō pōt dici deꝰ nr.

Respondeo dōꝫ q̄ deꝰ nō pōt hre aliquā reloné ad nos nisi p modū ꝓncipy. Cū aūt cāe sint q̄tuor ipse non ē cā mālis nra.Sꝫ se hꝫ ad nos in rōne efficiētis ⁊ finis ⁊ forme exēplaris:nō aūt ī rōne forme īherētis.Cōsiderādū ē igit ī noīb⁹ diuinis q̄ oīa illa noīa q̄ iportāt rōnez ꝓncipy p modū efficientis vel finis recipiūt additionē dcōrū ꝓnominū: sic dicimus creator nr ⁊ bonū nrm. Ea aūt q̄ dr p modū forme īherētis nō recipiūt dictoꝝ ꝓnominū additōez. Et talia sūt noīa oīa diuīa q̄ in abstracto significant:q̄ oīa significant p mōm forme:vt ēntia bonitas ⁊ hꝫ.vñ in talib⁹ nō pōt fieri additio. Nō.n.possuꝫ dicere q̄ deꝰ sit ēntia nra vl suba vl aligd hꝫ. Tñ in istis noīb⁹ ꝯsiderādus ē gdaꝫ ordo: q̄ q̄dam hoꝝ abstractoꝝ iportāt rōnem ꝓncipy efficiētis et exēplaris:vt sapia ⁊ bonitas et hꝫ. quandoq; fit additio dictoꝝ ꝓnominū: vt cū dicim⁹ deꝰ est sapia nra cāliter:p modū quo dr spes nostra:q̄ per ei⁹ sapiam efficit in nobis sapia exēplata a sua sapia per quā sapientes sum⁹ formaliter. Quedā aūt nō importāt rōnez ꝓncipy:nisi forte exemplaris:⁊ talib⁹ nō cōsueuit fieri dicta additio. Nō enim cōsuetū est dici q̄ deus sit essentia nostra vel suba nostra. Tamē ēt q̄q; istis noīb⁹ fit talis additio ꝓpter habitudinem ꝓncipy exēplaris:sicut Dio.dicit.4.ca.ce. bie.q̄ō cē oīum est sup esse deitatis:sꝫ hꝫ locutiones magis sint exponēde q̄ extendende.

Ad primū g̃ dōꝫ q̄ donū iportat quādā reloné in actu.s.ad dātē:⁊ q̄dā soluꝫ ī aptitudie q̄tū est in rōne sui noīs.s.ad eū cui dat. Et iō pōt semper dici donū dantis:sed nō est ei⁹ cui dat nisi q̄ sibi ē datū in actu.⁊ pp hꝫ dicim⁹ datū nrm ⁊ nō donuꝫ nrm. ¶ Ad 2m dōm q̄ spi.scūs ē q̄dā circūlocutio iuēta ad exprmēdū psonā spiri.sci.ipse aūt inq̄tū ē ꝑsona subsistens nō iportat relationē ꝓncipy:sꝫ magis ei⁹ qui ē a ꝑn⁹ ⁊ iō ñ ꝑt dici spi.scūs noster. Sꝫ spūs iportat rōnē ꝓncipy inq̄tū a spū ē ispiratio:ꝑpter q̄ pōt dici spūs nr. ¶ Ad 3m dōm q̄ pr importat rōnem ꝓncipy:filiꝰ aūt nō: sed magis eius q̄ ē a ꝓncipio:⁊ iō nō ꝑt dici filiꝰ noster: sicut dr pater noster. q̄uis ēt nō dicat pr noster ꝑut iponit nomē a paternitate eterna:sic.n.est pater solius filij nālis. ¶ Ad quartuꝫ dōm q̄ q̄uis filiꝰ datus sit nobis: nō tñ datus est nobis in filium:sed in doctorē vel saluatorē:⁊ iō pōt dici saluator noster:sed nō filius noster. Et si obyciat.est filiꝰ ⁊ est noster. g̃ est filius nr.ps. q̄ est fallacia accūtis. ¶ Ad 5m dōꝫ q̄ sapia in abstracto significata significat id quo aliquis est formalr sapiēs:⁊ ꝓpter hoc rōne ꝑdicta non pōt ꝓprie dici q̄ sit sapia:nisi per modū qui dict⁹ est. ¶ Ad vltimū dicendum q̄ deus quāuis significet essentiā diuinam quātuꝫ ad id cui imponit: Tñ quātū ad id a quo imponit nomē significat opationem:vt supra dictuꝫ est ex verbis Dama. Et iō pōt dici deus noster. Tñ diuersimode pōt dici deus oīum ⁊ iustoꝝ. Deus.n.dicitur oīum ꝓpter relationem ꝓncipy inquātum.s. est creator oīum. Dicit aūt deus iustoꝝ spāliter fm rationem finis quem cōtingūt. Et ideo dr etiā ab eis haberi. Alia.n. lꝫ ordinētur in ipm sicut in finē:nō tñ cōsequūtur ipm nisi iusti q̄ cōiungūtur sibi per gr̃am ⁊ gloriā: ⁊ ideo ēt omniuꝫ cōiter dr vel finis vel aliquid hꝫ. Sed absolute dicit de iustis:q̄ deus est coꝝ q̄ habent ipm sicut suā hereditatē. ⁊ per quendam modum passionis.

¶ Expositio textus.

NOn enim singuli quicq̄ hñt.) Sciendum q̄ scīs donū nō soluꝫ increatum cōe est:sed etiā dona ad gr̃aꝫ gratum faciētem ptinētia que simul ifundunt: ⁊ sine q̄bus spūs scūs nō hr.sed dona gratis data dantur magis ad manifestationem.s.recepti: q̄s ad coniungēdū spiritui.⁊ hoc ꝓpter vtilitatem aliorum.i. Corinth.12.et diuidunt diuersis prout cōpetit vtilitati ecclesie. ¶ Sꝫ ipsa relatio nō apparet in hꝰ nomine ꝛc.) Uidetur hꝰ esse falsum:q̄ sicut dr donuꝫ dationis: ita spi.spirationis. Sꝫ

dōm q̄ in noīe spūs non iportat relatio nisi per accūs ex modo significādi ꝓut significat vt terminus actiōis alicuius. Sed in noīe doni iportat relatio ēt q̄tū ad significationē: qz ꝟ ipm donare vñ nomen doni sumit magis pertinet ad genus relatiōis: q̄ ēt actionis: qz dare nihil est aliud q̄ suū alteri⁹ facere. Nomen ēt spūs iponit ad significandū subam rōne alicuius ꝓprietatis. s. subtilitatis: vt supra dictū est. vnde t aerem spm̄ dicimus t aiaz. sed nomen doni nō iponit ad significādū substātiā: sz ad significandū aligd circa substātiā qō cōsequit dationez. vñ nō reducit ad ꝑdicamentū subē. (Nō. n. ait Hyl. ꝛc) Dic Hyla. a diuinis personis excludit tres modos emanatiōis qui sunt in diuersitate subē. Unus est quādo aliquid generat ex re corrupta vt vermis ex carne putrefacta: vel aer ex aqua. t ꝟ notat cum dicit. (Per defectionem.) Secundus q̄ ꝓducit ex re manēte cōiuncta sibi sicut ramus ex arbore. Et ꝟ tangit cū dicit. (Protensione.) Tertius est quādo ꝓducit aligd ex re manente: sed separata ab ea vt riuus ex fonte vel ex filice. Et ꝟ tāgit cum dicit. (Deriuatiōe vel decisione.) Et sic etiā homo est ex homine. quozū nullus diuinis psonis ꝛuenit. (Sz ex virtute nature.) Non tanq̄ generante: sed tāq̄ ꝑncipio generationis per modū forme. (Subsistit filius natiuitate). i. nascitur subsistēs. (In nām eandē.) Nō solū spē sicut in alys generationib⁹ vniuocis: sz nūero. (Natiuitas inquit dei ꝛc.) Hec exposita est superi⁹. ꝟ. di. (Nō ille spūs noster quo sum⁹ ꝛc.) Sciēdū q̄ i spiri. scō sum⁹: nō ꝙdem formaliter sed effectiue: sed spū creato q̄ est aia sumus formal'r. Spiritu scō autē sum⁹ sci effectiue t formaliter ꝟm q̄ per charitatē que est exēplatū amozis qui est spi. scūs formal'r sanctificamur. t per ꝟ nob spi. sanct⁹ ꝛiungit. (Tollā de spū tuo) Numeri. ii. Doc. n. nō dī qz moysi grā minozata cēt q̄tū ad statū habit⁹: sed q̄tū ad vsum sollicitudīs alys in sui auxiliū substitutis. (De spū ēt suo.) Dī illis collatū. nō qz psona spi. sci diuisibil' sit: vel q̄ habit⁹ gre de subo in subm transferri possit t diuidi: sed qz acceperūt minozē grām q̄ moyses habuerat t ad similes act⁹: t q̄si ex gratia moysi ꝓpagatā: inquātum eis grām talem ozando impetrauit. (Post ꝟ q̄rit vtruz spi. scūs.) Istaz qōnē soluet magister in. 30. di.

¶ Hic de eq̄litate triuz psonaꝝ. Di. XIX.

NUnc post q̄z coeternitatē triū psonarū ꝑ modulo facultatis nr̄e insinuauim⁹: iā de earūdē eq̄litate aliquid supest eloq. Fides. n. catholica sic̄ coeternas ita t coequales tres psonas asserit. Eq̄l'ē. n. i oibus p̄ri filius: t p̄ri t filio spi. scūs: qz vt ait Aug. i li. de fide ad petrū. breuiter apiens qūo itelligat eq̄litas docet: nll's boꝝ aliū aut precedit eternitate: aut excellit magnitudine: aut supat ptāte: qz nec filio nec spūi scō q̄tū ad naturę dine vnitatē ptiet: aut anterioz aut maioz est p̄ nec fili⁹ spiri. sancto. Eternū qppe t sine initio ē q̄ fili⁹ de p̄is nā extitit t eternū t sine initio ē q̄ spiri. sanct⁹ de nā p̄is filiq̄z ꝓcedit. Ob ꝟ g̃ tres recte vnū credim⁹ t dicim⁹ deū: qz vna prozsus eternitas: vna imensitas: vna nā l'r triū psonarū est diuinitas. Ecce breuiter assignauit Aug. in quo triū psonaꝝ ꝙsistat eq̄litas. s. qz alia aliaz nō excellit aut eternitate aut magnitudine aut potestate.

¶ Qz eternitas t magnitudo t potētia i ꝺo sūt vnū ꝛz ponant quasi diuersa.

CUmq̄z enumerent ista q̄si diuersa i deo. tñ vnū t idē sūt. s. cēntia diuina simplex t icōmutabil'. vñ Aug. i. vij. lib. de tri. Nō alio magn⁹ alio ꝺs ē: ꝟ eo magn⁹ quo ꝺs ē: qz nō aliō illi ē magnū eē: aliō deū cē. Eadē qppe ei⁹ magnitudo ē q̄ ꝑt⁹. t eadē cēntia q̄ magnitudo. Pr̄ g̃ t fili⁹ sim̄l' vna cēntia t vna magnitudo. Ita ēt t potentia ꝺi cēntia dina ē. vñ Aug. i. vij. li. ꝙfessionū. Uolūtas t potentia dei ꝺs ipe est. Eternitas quoq̄z dei cēntia dina ē. qō Aug. oñdit sup illū locū psalmi. In gñatiōe t gñatōez āni tui. di cēs. Est gñatio gñationum q̄ nō trāsit collecta de oib⁹ gñatiōib⁹. i. sci. i illa erūt āni dei q ñ trā seūt. i. eternitas dei. Nō. n. aliō sūt āni dei aliō ipse. sed anni dei eternitas dei est. eternitas ꝙo ipsa dei suba est nihil hñs mutabile. Incōcusse ergo teneam⁹ q̄ vnū idēq̄z est. s. cēntia dina eternitas dei: potētia: magnitudo. Et tñ ꝙsuevit scriptura ꝟ t his filia q̄si distincta ponere. In his g̃ ꝟbis triū eq̄litatem psonarū breuiter cōplexus est Aug. qz ali⁹ alium nec eternitate nec magnitudine nec potentia superat. Qz aūt eternitate aliq̄ triū psonaꝝ aliā ñ excedat. Supza oñsū ē vbi coeternitas triū psōaꝝ insinuata ē.

¶ Hic de magnitudie q̄ ea aliq̄ psonarum aliquā non excellit.

NUnc g̃ supest oñdē q̄ magnitudine vl' pō ali⁹ alium nō excedat. t pri⁹ de magnitudine videamus.

¶ Qz ñ est maioz vna psona alia nec mai⁹ aliqd

SIendū est g̃ qz pr̄ nō est maioz filio nec pr̄ vel fili⁹ maioz spiri. scō nec maius aliqd due psone sūt fil q̄z vna. nec tres sil' mai⁹ aliqd q̄z due. nec maioz ē essentia in trib⁹ q̄z i duab⁹ nec i duab⁹ q̄z i vna. qz tota est in singulis. Uñ Jo. Damascen⁹ ait. Cōfitemur deitatis nāz oēz pfecte eē i singula suaru̇ hypostaseō. i. psonaꝝ oēz i pr̄e oēm in filio oēz in spi. scō. Jōq̄z pfect⁹ ꝺs pr̄. pfect⁹ ꝺs filius. perfectus deus spūs sanctus.

¶ Quo dicit ꝺs pr̄ eē in filio t fili⁹ in pr̄e t spi. scūs in vtroq̄z t singulus in singulis.

ET ide ē q̄ pr̄ dr̄ eē i filio t fili⁹ in pr̄e: t spi. scūs i vtroq̄z t singulus i singul'. Uñ Aug. i li. de fide ad petrū. Propter vnitatez nāl'ē tot⁹ pr̄ in filio t spūs

scō ē. totus quoqz spūs scūs in pre ⁊ filio ē. nullus hoz extra quelibz ipsoz ē pp nāe dine vnitatē. Ecce ḃ aperit aliq̄ten⁹. Non. n. pōt plene tm̄ ab hoie reserari archanū. ex q̄ itelligēria dicatur singula psonarū tota eē in alijs. Vñ etiā Hylarius ista interius perquirens in lib. iij. de tri. ait. Affert plerisqz obscuritatem sermo domini cuz dicit. Ego in patre ⁊ pater in me est. nec imerito. natura enim intelligēie humane rōnē dicti hui⁹ non capit. nec exemplum aliqō rebus diuinis cōparatio humana pstabit. Sz qō itelligibile est boi deo esse possibile ē. Cognoscendū itaqz atqz intelligēdū est qd sit illō. Ego in patre ⁊ pr̄ in me est: si tm̄ ꝓphēdere ḃ ita vt ē valebim⁹. vt qō nā reruz pati nō posse estimaf: id dine ẏitatis rō ꝓsequaf. Pr̄ez igit in filio ⁊ filiū i pre eē plenitudo diuinitatis in vtroqz pfecta ē: qz plēitudo dinitatis i filio qō i pre ē ḃ ⁊ i filio ē. qō i igēito ē: ḃ i genito: alter ab altero: ⁊ vterqz vnū: is. s. q ē nihil hūs qō ñ sit ēt i eo a quo ē. nō duo vn⁹ sz ali⁹ i alio: qz nō aliō i vtroqz vt vnū sint i fide nr̄a vterqz: non vn⁹: nec eūdē vtrūqz: nec aliō ꝓfitemur: qz deū ex ḋo natū: nec eūdē natiuitas: nec aliō esse ꝓmittit. Eādez g̈ i vtroqz ⁊ ẏtutis silitudinez ⁊ deitatis plenitudinē ꝓfitemur: qz ẏtas dicit: Ego in pre ⁊ pr̄ i me est. Dia. n. fili⁹ accepit a pre. Nā si prem eiusdez q genuit accepit. ergo neuter pfect⁹ est: ḋest. n. ei vñ decessit. nec plenitudo erit i eo q ex portiōe ꝓstiterit. Neuter ergo eoz pfectus est si plenitudinez suā ⁊ euz q genuit amittit: nec q natus est ꝓsegtur. Fateamur g̈ q filius ē in pre ⁊ pr̄ in filio: deus in deo: vt idē Hyl. ait i. vij. li. de tri. Nō ꝓ duplicem ꝓuenientiū geneẏ ꝓiūctionē: nec ꝓ isitinaz capacioris subē nāz: sz ꝓ nāe vnitā silitudinem ꝓ natiuitatē nāe viuētis ex viuente nā: dū res ñ differt: dū nāz dei nō ḋgenerat natiuitas: dū ñ aliud aliqd ex deo q̄ deus nascitur. dū nihil in his nouū est nihil alienū: nihil sepabile. Ecce his ẏbis ꝓut humana ꝓmittit ifirmitas intelligi pōt ex quo sensu xp̄s dixerit se eē i pre ⁊ patrez i se. Ex eodē sensu ēt itelligit spi. scūs esse in vtroqz: ⁊ singula psonaẏ i singul': qz. s. i singulis ē eadē plenitudo dinitatis ⁊ vnita silitudo nāe: qz nō ē maioz dina nā i aliq̄ haẏ psonarū: sz vni⁹ ⁊ idifferētis nāe sunt be tres pſone. Jōqz altera i altera esse dr̄ vt pdictū est. Vñ ēt Amb. pdcōrū ẏboz sniaz nobis apiens super epl'az scōaz ad Corī. ait. Per ḃ itelligit pr̄ eē i filio: ⁊ filiū i pre: qz vna est eoz suba. Ibi ē. n. vnitas vbi nlnla diuersitas. Ecce triū illustriū virorz testimonijs. s. Aug. Hyl. atqz Amb. in idez ꝓcurrentib⁹ reuelatiōe spi. scūs i eis loquētis pie credere volentib⁹ oñditur: tm̄ q̄si p speculū ⁊ i enigmate: q̄r accipiēdū sit cū dr̄ pr̄ i filio esse: vel fili⁹ i pre: vel spi. scūs in vtroqz.

¶ Ad id qō cepat redit vt ostendat. s. q magnitudine vnūs nō superat aliū.

Sed iā nūc ad ꝓpositū redeamus: ceptoqz isistam⁹ oñdētes q magnitudie nll'a triū psōaz aliā supat. qz nll'a maioz alijs. nec mai⁹ aliqd sūt due q̄z vna: nec tres q̄z due nec maiō ḋs q̄z singli eoz: qz singuli ns illoz pfect⁹ ē: nec ē quo crescat illa pfectio.

¶ Qz nulla personarū pars est i trinitate.

Hec ē aliq̄ triū psonarū ps dei vl' dine eēntie: qz singl'a haẏ ver⁹ ⁊ plen⁹ ḋs ē: ⁊ tota ⁊ plena dīna eēntia ē: ⁊ iō nll'a istarū i trinitate ps ē. vñ Aug. i. ij. li. ꝫ Mayi. bēticū sic ait. Putas deū pr̄ez cū filio ⁊ spi. scō vnū deū nō posse eē. Times. n. ne pr̄ sit ps vni⁹ ḋi q ꝓstat ex trib⁹. Noli ḃ timē. nll'a. n. fit ptiū i ḋitatis vnitate diſio. vn⁹ ē ḋs pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spi. scūs. i. ipa trinitas vn⁹ ē ḋs. g̈ inqs ḋs pr̄ ⁊ ps ḋi. Absit. Tres. n. pſone sī pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spi. scūs: ⁊ bi tres qz vni⁹ subē sūt: vnū sūt. ⁊ sū me vnū sūt. vbi nll'a nāẏ nll'a ē diuersitas volū tatū. Si. n. nā vnū eēnt ⁊ ꝓsensiōe ñ eēnt: ñ sūme vnū eēnt. Si ẏo nā dispes eēnt vnū ñ eēnt. Hi g̈ tres q vnū sūt pp ieffabilē ꝓiūctōez deitatis: q̄ ieffabil'r copulāt vn⁹ ḋs ē. Pars g̈ trinitatis eē nō pōt qcūqz vn⁹ i trib⁹. In trinitate g̈ q̄ ḋs ē: ⁊ pr̄ ḋs est: ⁊ fili⁹ ḋs ē. ⁊ spi. scūs ḋs ē. ⁊ siml' bi tres vn⁹ ḋs: nec hui⁹ triniratis tertia ps ē vn⁹. nec mai⁹ aliqd duo q̄z vn⁹ ibi est. nec mai⁹ aliqd sūt oēs q̄z singuli: qz spūalis nō corporal' ē magnitudo. Qui pōt cape capiat: q āt nō pōt credat ⁊ oret vt qō credit itelligat. Verū ē. n. qō dr̄ p ꝓphaz. nisi crediderit is nō itelligetis. Hīs ẏbis apte oñdit idifferētē magnitudinē triū psonarū. Jtē i eodē. Tu nēpe dixisti vnū deū nō ex ptib⁹ eē ꝓpositum. ⁊ ḃ de pre vis itelligi. Ille inqs virt⁹ ē igenita simplex: ⁊ tm̄ i hac simplici ẏtute multa videris ꝓmemorare cū dicis. de⁹ deū genuit: bon⁹ bonū gēnit: sapiēs sapiētē: clemēs clemētez: potēs potētē. Quiquid g̈ charitas bonitas ⁊ sapia ⁊ clementia ⁊ potentia ptes vni⁹ sūt virtutis: quā simplicem esse dixisti: Si dixeris partes sūt: simplex ergo ẏtus ex ptib⁹ cōstat. Et simplex ista ẏtus te diffiniente vn⁹ ē de⁹. ergo deū ex ptibus ꝓpositū esse dicis: nō dico inqs. nō sunt g̈ ptes. Si ergo i vna pſona pr̄is ⁊ illa inuenis q

plura videñt: ⁊ ptes nō iuenis: qz vna virtus simplex ē: qz magis pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs. ⁊ pp idiuidua ōitatē vnꝰ ōs ē. ⁊ pp vniuscuiusq; ppietatē tres psone sunt. ⁊ pp pfectionez singulox partes vniꝰ dei nō sūt. Virtꝰ ē pr̄: virtꝰ est filiꝰ: virtus ē spūs scūs. B̄ vex dicis. ꝫ q virtute de virtute genitā. ⁊ virtutē de ꝟtute ꝓcedentē nō vis hr̄e eādē nām: B̄ falsuz dicis: ⁊ B̄ ꝫra fidē rectam ⁊ catholicā dicis. His verbis aperte doceñ q tres persone ille non sunt ptes dei vel dine eēntie: nullaq; illaruz trinitatis ps dicenda est nec vna maioz alijs.

¶ Cū dicimꝰ tres psonas eē vnā eēntiā: nec vt genꝰ de spēbꝰ. nec vt spēm de idiuiduis p̄dicamus: qz nō ē eēntia genꝰ ⁊ psone spēs. vel eēntia spēs ⁊ psone indiuidua.

HIc adijciēdū ē q tāta eq̄litas ē trium psonaꝝ atq; idifferēs magnitudo q cū dicamꝰ tres psonas vnā eē eēntiā vel subaz nec vt genꝰ de spēbꝰ: nec vt spēz de idiuiduis p̄dicamꝰ. Nō. n. eēntia dina genꝰ ē ⁊ tres psone spēs: vl eēntia dina spēs ⁊ tres psone idiuidua. Qz Augu. rōnibꝰ ꝓbabilibꝰ atq; irrefragabilibꝰ apte demōstrat in lib. vij. de tri. ita dicēs. Si eēntia genꝰ est: spēs aūt psona: vt nōnlli sentiūt: oz appellari tres substantias vt appellañ tres psone: sic cuz sit aial genus ⁊ equꝰ spēs appellātur tres equi ijdeq; tria aialia. ñ. n. spēs ibi pl'r dr̄ ⁊ genꝰ singulariter vt si diceret tres eq sūt vnū aial: ꝫ sic tres eq spāli noie. ita tria aialia gnāli noie dicūtur. Cū ḡ tres psonas vnam eēntiam eē fateamur nō tres essentias: cū tres eq tria aialia dicātur nō vnuz: pz noie eēntie non significari genus: nec nomine persone speciem.

¶ Hic ꝓbat q nō dr̄ vt spēs de idiuiduis.

SI ꝟo dicūt noie psone nō spēz significari ꝫ aliqō singl'are atq; idiuiduū: ⁊ noie eēntie spēz itelligi: vt psona ñ dicaī sic hō: ꝫ qūo dr̄ h̄ homo velut Abraā Isaac ⁊ Jacob: vl qs alius q ēt digito pñs ōmr̄ari possit. sic quoq; illos eadē rō ꝟfutabit. Sic. n. dñr Abraaz Isaac ⁊ Jacob tria idiuidua: ita tres hoies ⁊ tria aialia. cur ḡ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spi. scūs. si ꝫ genꝰ ⁊ spēz ⁊ idiuiduū ista disseruimꝰ: ñ ita dñr tres eēntie vt tres psone.

¶ Alio modo ꝓbat idem.

ALio quoq; mō idē ꝓbat Augu. s. q eēntia dina ñ ē genꝰ: nec psone spēs: vel eēntia nō ē spēs: nec psone indiuidua. Una inqt eēntia nō hz spēs. sic vnū aial nō hz spēs vniꝰ eēntie. pr̄ ḡ ⁊ filiꝰ ⁊ spi. scūs nō sūt tres spēs vniꝰ eēntie. dina ḡ eēntia genꝰ nō ē. Sz nec spēs ē eēntia dina: ⁊ psone idiuidua: sic hō spēs ē. idiuidua aūt Abraā Isaac ⁊ Jacob. Si. n. eēntia spēs ē vt hō: sicut vnꝰ hō nō dicit eē Abraā Isaac ⁊ Jacob. ita non dicet vna essentia esse tres persone. nō itaq; ſm genus ⁊ species ista dicimus.

¶ Non ſm materialem causam dicuntur tres persone vna essentia.

NOtādū ēt q vna eēntia dina nō ē mā triū psonaꝝ: vt Aug. in eodē docet tāq; ſm cōez eādēq; māz tres psone dicañ eē vna eēntia: sic ex eodē auro si fierent tres statue: dicerem⁹ tres statuas vnū auruz. nō aūt sic trinitatē. i. tres psonas dicimꝰ vnam eēntiā ⁊ vnū deū tāq; ex vna mā tria q̄dā subsistant. In statuis. n. eq̄libus plus auri ē tres sil' q; singule ⁊ minꝰ auri ē vna q; due. In illa ꝟo eēntia trinitatis nullo mō ita est. nō ḡ ꝫ mālē cām tres psonas vnā dicimus esse essentiā. sicut tres statue dicuñ vnum aurum.

¶ Nec ita dicuñ tres psone vna eēntia vt tres boies vna nā vel vnius nature.

HIc quoq; addēdū est q tres psonas nō ita dicimꝰ vnā eēntiā eē: vt Aug. in eodē ait. vel vnius eēntie sicut dicimꝰ aliquos tres boies eiusdē sexus ⁊ eiusdē tpatiōis corporis eiusdē animi vnā eē nāz vel vnius nāe. Naz in his rebꝰ nō tñ est vnus hō quātū tres boies sil'. ⁊ plus aliqd sūt homies duo q; vnus hō. sic ⁊ in statuis esse diximus: at in deo nō est ita. Nō. n. maioz eēntia est pater ⁊ filiꝰ simul q; solus pr̄ vel solus filiꝰ. sed tres simul ille psone eq̄les sunt singulis. Ex p̄missis pz q tres psone dicuñ dina eēntia: nec ſm mālē cām vt tres statue vnū aurū: nec ſm cōplexionis similitudinem vt tres boies vnꝰ nature nec vt genus p̄dicaī de spēbus. vel vt species de indiuiduis: idest cōtinens de contentis maius de minoribus.

¶ Que videñt aduersari p̄dictis.

HIs aūt videñt aduersari. q̄ qdez sacre scripture tractatoꝛes catholici in suis scriptis tradiderūt in quibꝰ significare videtur q eēntia dina sit qddā cōe ⁊ vl'e velut spēs: tres ꝟo psone sūt tria pticularia. i. tria idiuidua nūero dr̄ia. Uñ Joan. Damascenus iter doctoꝛes grecoꝝ magnus in li. quē de tri. scripsit. quē ⁊ papa Eugenius transferri fecit ait. Cōia ⁊ vl'ia p̄dicātur de subiectis sibijpsis pticularibꝰ. Cōe ḡ suba ē. pticulare ꝟo hypostasis. i. psona. particulare aūt dr̄ non qm̄ par-

tem nãe hz ſz pticulare nũero vt athomũ.i.idiuiduũ. Nũero.n.t nõ natura differre dicũtur hypoſtaſes. Jtẽ in eodez. Suba ſignificat cõmunem t circũplectiuaz ſpeciẽ homo ydeõ.i. ſimilium ſpecie hypoſtaſeon.i.ꝑſonaꝝ: vtputa deꝰ hõ. hypoſtaſis aũt idiuiduũ demõſtrat .ſ.ꝑrem filiũ ſpũm ſcũm petrũ paulũ t hmõi. Ecce aperte dicẽ ſubaz eẽ vniuerſale. hypoſtaſim ꝝo pticulare. t q deꝰ ẽ ſpẽs vt hõ. t q ꝑr t filius t ſpũs ſcũs ſũt idiuidua ſicẽ petrus paulus t q nũero differãt: que ꝑmiſſe ſnie Aug. penitꝰ ꝫdicere videnr. qd ergo dicemus ad h. Hec vtiqz dicere poſſumus atqz debemus q ea que Augu. tradidit ſuperius ſine omni beſitatione tenenda ſunt.

¶ Oꝛ ſane ꝑñt itelligi que Joãnes dicit: t quomodo oſtendit.

HEc aũt q̃ h dñr ſz in ꝑmonis ſupficie aliqd a fide alienũ reſonare videanr ſane tñ itelligi queũt piũqz lectoꝛem atqz itellectoꝛẽ plũmũ efflagitant. in quoꝝ explanatiõe mallẽ ſilens alios audire: q̃z loquẽdo maliuolis detrahẽdi occaſionẽ ꝑſtare. Vider tñ mihi ita poſſe accipi cũ ait. Suba ẽ cõe: t hypoſtaſis ẽ pticulare: nõ ita h accipit cum de deo dicanr vt accipiunr in philoſophica diſciplina: ſz p ſilitudinẽ eoꝝ q̃ a phis dicũr locutus ẽ: vt ſic ibi cõe vle dr qõ ꝑdicar de pluribꝰ: pticulare ꝝo vel idiuiduũ qõ de vno ſolo. ita h eẽntia dina dicta eſt vle. qꝛ de oibꝰ perſonis ſimul t de ſingulis ſepatiz dr. pticulare ꝝo ſingula q̃libz ꝓnaruz: qꝛ nec de alijs cõiter. nec de aliq̃ aliaꝝ ſingulariter ꝑdicar. pp ſimilitudinez ergo ꝑdicationis ſubaz dixit vle t perſonas pticularia vel idiuidua. pp h idem etiaz eãdẽ dinã eẽntiã dixit eẽ ſpẽm cõem t circũplectiuã ſimiliũ ſpẽ ꝓnarũ: qꝛ ſicẽ h ſpecies hõ de ſuis ꝑdicatur idiuiduis: velut õ Petro Paulo t alijs. nec iſta ſpẽ differũt ſz cõueniũt. ita deus de tribꝰ ꝑdicar ꝓnis q̃ in dinitate nõ differũt ſz per oia ꝙueniũt. Hãc ergo ſimilitudinẽ iter res ſempiternas t res tpales ppẽdẽs Joãnes vniuerſitatis t pticularitatis noia q̃ rebus tpalibus ꝓprie cõueniũt ad res eternas trãſtulit. Aug. ꝝo maioꝛẽ videſ diſſimilitudinẽ q̃z ſimilitudinẽ inter res ꝑdictas ab excellentia trinitatis ꝑdicta nomina remouit.

¶ Ex quo ſenſu dixerit ꝓnas differre nũero.

QUod autez Joannes dicit hypoſtaſes differre numero nõ natura in eo q nõ differre natura ait. Veriſſime t ſine ſcrupulo loquitur. Qõ vero dicit differre numero: cauendum eſt quomodo intelligatur. diuerſis enim modis dicuntur aliqua differre numero.

¶ Quibus modis dicatur differre nũero: t ſz quem modũ ꝓnis conuenire poſſet.

DIcuntur enim aliqua differre numero quando ita differunt vt h non ſit illud nec aliqd qõ illud eſt vel in ipſo eſt. qualiter differunt ſocrates t plato t huiuſmodi: que apud phos dicuntur indiuidua vel particularia: iuxta quem modũ non poſſũt dici tres perſone differre numero. Dicuntur quoqz differre numero que in enumeratione ſiue cõputatione non ſibi adiunguntur ſed a ſeinuicẽ diſcernuntur vt cum de aliquibꝰ rebus loquẽtes dicimus vna due tres. Et ſm hunc modũ forte dixit Joãnes hypoſtaſes. i. perſonas differre numero. Poſſumus enim dicere ꝑr eſt vnus. t ꝑr t filius ſunt duo. t ꝑr t filius t ſpũs ſcũs ſunt tres. Et itẽ h ꝓna ẽ vna. t h t illa ſunt due. t hec t illa t alia ſunt tres. Cõueniẽtius tñ tres ille ꝓne ꝓprietatibus tñ diſtingui dicunr. de q̃rũ diſtinctiõe ſm ꝓprietates in ſequenti tractabir. Nunc ꝝo ad inceptũ redeamus q̃ dicta ſunt repetẽtes vt ſepius verſando familiarius inoteſcant.

¶ Oꝛ vna ꝓna nõ eſt maioꝛ alia. nec tres ſimr q̃z vna. t h rõne oſtẽdit catholica.

SCiẽdũ eſt g̃ tãtã eſſe eq̃litatẽ in trinitate. vt ait Aug. in. viij. li. õ tri. vt nõ ſolũ ꝑr non ſit maioꝛ q̃z filiꝰ. ſz nec ꝑr t filiꝰ ſimul maius aliqd ſint q̃z ſpũs ſcũs. aut q̃libet ꝓna minus aliqd ſit q̃z ipa trinitas. Oꝛ aũt ita ſit aliquo mõ ſi fieri põt õmõſtrandũ eſt. Quãtũ ergo ipſe creatoꝛ adiuuat attendamus inqt Aug. in eodẽ. qũo in hac trinitate due vel tres perſone non ſunt maius aliquid q̃z vna earum.

¶ Ratiõe ſubtiliſſima vtr ad oñdẽdũ q ita ſit.

QUod ibi magnuz dicr aliunde magnuz non eſt q̃z eo quo ꝝe eſt. qꝛ ibi magnitudo ipa veritas eſt. t veritas eſſentia. Nõ ergo ibi maiꝰ ẽ qõ veriꝰ nõ eſt. Non aũt verius eſt ꝑr t filius ſimul q̃z ꝑr ſolus vel filius: nõ ergo maius aliquid vrer q̃z ſimul q̃z ſingulus eoꝝ. t qꝛ eque etiaz ꝝe eſt ſpũs ſcũs. iõ pater t filius ſimul nõ ſunt aliqõ maius q̃z ipſe. qꝛ nec verius ſũt. Jtẽ in eẽntia ꝝitatis h eſt veꝝ eẽ qõ ẽ eẽ. t h ẽ eẽ qõ ẽ magnũ eẽ. h eſt ergo magnũ eẽ qõ verum eſſe. qõ ergo ibi eque verũ eſt t eque magnuz ẽ. qõ ergo ibi plus veritatis nõ hz. nõ hz plus magni-

tudinis: plus aũt ꝟitatis nõ bꝫ qꝫ verꝰ nõ est. Non est aũt verꝰ vna psona cꝫ alia: vel due cꝫ vna: vel tres sil' cꝫ singula: nõ g̃ plus veritatis bꝫ vna cꝫ alia: vel tres simꝫ cꝫ singula. Sic g̃ ⁊ ipsa trinitas nõ ẽ maiꝰ aliqd cꝫ vnaquecꝫ ibi psona: ꝫ tã magnũ cꝫ singula. Nõ. n. ibi maioꝛ est q̃ ꝟioꝛ nõ est vbi ipa ꝟitas est magnitudo. Ecce mõ ꝓueniẽti ⁊ rõne catholica oñsuꝫ est qũo idifferẽs sit magnitudo triũ psonaruꝫ: qꝛ nec vna maioꝛ ẽ alia: nec due vna: nec tres simul maius aliquid cꝫ singula.

¶ Qꝛ deus nõ est dicẽdus triplex: sed trinus.

Reterea cuꝫ deꝰ dicaꝫ trinꝰ: nõ tñ dꝫ dici triplex. ibi. n. non ẽ triplicitas vbi summa ẽ vnitas ⁊ idifferẽs eq̃litas. Uñ Aug. i lib. vi. de tri. ait. Nõ qñ deꝰ trinitas ẽ iõ triplex putãdus est: aliogn minoꝛ eẽt pr̃ solus vel filiꝰ solus cꝫ sil' pr̃ ⁊ filius. Cũ itaqꝫ tãtus ẽ solus pr̃ vel solus filiꝰ vel solus spũs scũs quãtus est simul pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spũs scũs nullo mõ dicendus ẽ triplex deꝰ. nõ. n. pr̃ cũ filio ⁊ spũ scõ maioꝛ deꝰ ẽ cꝫ singuli eoꝝ: qa nõ est quo crescat illa pfectio: pfectꝰ aũt ẽ ⁊ pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spũs scũs ⁊ pfectꝰ est deꝰ singulus eorũ. ⁊ iõ trinitas potiꝰ cꝫ triplex dici dꝫ.

¶ Qꝛ nõ est ita in rebꝰ coꝛporeis vt i trinitate.

In rebus coꝛpeis nõ tñ est vna cꝫtũ tres sil' ⁊ plus sunt due cꝫ vna res. In trinitate ꝟo sũma tñ ẽ vna psona cꝫtũ tres sil'. ⁊ tñ sunt due cꝫtuꝫ vna ⁊ i se ifinite sunt: qꝛ nõ est finis magnitudis eaꝝ. Ac ꝓ hoc aperiẽ q̃ supꝛa dixi mus. s. qũo ⁊ singula sunt i singulis ⁊ oia i singulis ⁊ singula in oibꝰ ⁊ oia in omnibꝰ ⁊ vnũ in omnibꝰ est ⁊ vnũ oia. Ecce iã ostendimus sufficienter qualiter in trinitate aliqua psona aliam nõ supat in magnitudine.

¶ Diuisio p̃me ptis textus.

Postquã determiauit magr̃ de psonis dinis cꝫtũ ad eaꝝ distictiões per relones eternas. h̃ icipit determiare de ipsis cꝫtũ ad eaꝝ eq̃litates. Didiẽ aũt h̃ ps i duas. In pª oñdit equalitatẽ psonaꝝ. In zª mouet q̃dã dubitatões q̃ oriẽ ex gbusdã locutõib̃ qbꝰ i sua pbõne vsus fuerat. zi. di. ibi. (Nic q̃riẽ qõ trahens) ꝓma i duas. In pª oñdit ꝑm qd attẽdẽda sit psonarũ eq̃litas. In zª ꝑm illa psonaꝝ eq̃litatẽ oñdit. ibi (Qꝛ aũt eternitate ⁊c.) Circa pm̃ duo facit. ꝓmo oñdit q̃ eq̃litas psonaꝝ attẽdiẽ cꝫtũ ad eternitatẽ: magnitudinẽ: ⁊ potestatẽ. Scõ oñdit q̃lr̃ ista tria se bñt adiuicẽ. s. q̃ sũt idẽ ꝑm rem qõ dina eẽntia. ibi. (Lũcꝫ enũerent ⁊c.) (Qꝛ ãt eternitate.) Nic oñdit ꝓpositũ ⁊ didiẽ i tres ptes. In pª ex ꝓdictis relingt eq̃litatẽ psonaꝝ cꝫtuꝫ ad eternitatẽ. In zª oñdit eaꝝ equalitatẽ quãtũ ad magnitudinẽ. ibi. (Nũc supest oñdere.) In zª quãtũ ad ptãtem. zo. di. ibi. (Nũc oñdẽ restat ⁊c.) (¶ Nũc supest ⁊c.) Nic oñdit

psonaꝝ eq̃litatẽ cꝫtuꝫ ad magnitudinẽ. Et ꝓ oñdit eq̃litatẽ in magnitudie. Scõ iducit q̃dã ꝛclonẽ. ibi. (Proꝓterea cũ deꝰ dr̃ trinꝰ.) ꝓria in tres ꝑm tres vias qbꝰ ꝓbat eq̃lẽ magnitudinẽ triũ psonaꝝ. ꝓrio ostẽdit ex mutua ihesione. Scõo ex remotõe eoꝝ q̃ ineq̃litatẽ facere possent. ibi. (Sed iaꝫ nunc ad ꝓba.) Tertio ex rõne diuine simplicitatis ⁊ veritatis. ibi. (Sciendũ est igiẽ tantam ⁊c.) Circa ꝑmũ tria facit. ꝓmo manifestat ꝓpositum. Scõo ꝓponit intẽtũ. ibi (Sciẽdũ igiẽ est ⁊c.) Tertio ponit equalitatis signũ. ibi. (Et inde est q̃ pater.)

¶ Questio. I.

Hic q̃runt duo. ꝓrio de equalitate. Scõo de illis i qbꝰ attẽditur eq̃litas. Circa pm̃ q̃runt duo. ꝓmo an i dinis sit eq̃litas. zo an ibi sit mutua eq̃litas.

¶ Utꝝ equalitas sit in dinis. I.

Ad ꝓmuꝫ sic ꝓcedit: vr̃ q̃ eq̃litas nõ sit in dinis. sic. n. dicit pbs in. v. metaph̃. vnũ in cꝫtitate facit eq̃le. Sꝫ i deo nõ ẽ cꝫtitas: vt supꝛa dixit Augu. q̃ est sine cꝫtitate magnꝰ. g̃ vr̃ q̃ nõ sit eq̃litas. ibi. (¶ P. qcqd ẽ i dinis de absolutis significat dinã substãtiã: ꝫ ꝑm vnitatẽ subẽ attẽdiẽ idẽtitas ⁊ nõ eq̃litas. g̃ vr̃ q̃ ꝓ hoc qõ ꝓbaẽ vna eẽntia triũ psonaꝝ magis ꝓbetur idẽtitas cꝫ eq̃litas. (¶ Itẽ q̃litas magis se bꝫ ad spiritualia cꝫ cꝫtitas: qꝛ q̃daꝫ spẽs q̃litatis vt scia ⁊ vꝰ ⁊ hꝺ ꝛueniunt̃ i subꝫs spũalibꝰ: nõ aũt spẽs cꝫtitatis nisi forte nũerus ꝑm quẽ nõ attẽdiẽ h̃ eq̃litas psonaꝝ. g̃ cũ ꝫ q̃litatẽ potiꝰ sit silitudo cꝫ eq̃litas vr̃ q̃ ista ꝛueniẽtia i eẽntialibus magis dicenda sit silitudo cꝫ eq̃litas. (¶ P. ois eq̃litas dicit ꝓportionẽ ⁊ cõmensuratiõnẽ quãdã: ꝫ infinitoꝝ nõ est aliqua cõmẽsuratio nec ꝓportio: cuꝫ igiẽ diuine psone ifinite sint: nõ vr̃ in eis esse equalitas.

In cõtrariuꝫ ẽqõ i symbolo dr̃. Et tote tres psone coeterne sibi sunt ⁊ coeq̃les.

Respondeo dõm: q̃ siẽ dicit phs. vnũ i suba facit idẽ: vnũ in cꝫtitate facit equale. vnũ i q̃litate facit sile. Quãuis ãt i dinis nõ sit q̃litas vl cꝫtitas ꝑm cõem rõnẽ gñis. sunt tñ ibi aliq̃ spẽs q̃litatis ꝑm ꝓpas rõnes suas cꝫtũ ad dr̃ias ꝛstitutiuas. ⁊ silr̃ aliq̃ spẽs cꝫtitatis ꝑm id qõ ẽ ꝓpriũ eis: vt magnitudo ⁊ duratio. ⁊ iõ rõne eoꝝ dr̃ i dinis eq̃litas ⁊ silitudo. Sic ãt ea q̃ significanẽ ꝓ modũ q̃litatis vt sapia ⁊ hꝺ nõ sunt aliud ꝑm reẽ ab eẽntia: ꝫ solũ ꝑm rõnẽ: ita eẽt silitudo ⁊ idẽtitas in dinis differũt ꝑm rõnẽ ⁊ nõ ꝑm reẽ. ⁊ silr̃ ẽ de eq̃litate. Et ide ẽ q̃ diuersimode ꝛueniẽt eq̃litas ⁊ silitudo i dinis psonis ⁊ alys rebꝰ. In alys. n. eq̃libꝰ nõ ẽ eadeꝫ cꝫtitas ꝑm eẽntiã: ꝫ solũmõ ꝑm cõmẽsuratõeꝫ. ⁊ silr̃ vna q̃litas ꝑm spẽm: qꝛ i eis est aliud q̃litas ⁊ eẽntia q̃ respicit eẽ siẽ actũ ꝓpriũ: q̃litas aũt vel cꝫtitas nõ dr̃ ꝓ respectũ ad eẽ: ꝫ tñ dicũt q̃ditatẽ alicuiꝰ gñis. Uñ põt dici vna cꝫtitas vbi nõ est vnũ eẽ: ꝫ nõ põt dici vna eẽntia absolute nisi vbi ẽ vnũ eẽ: ⁊ hoc ẽ vbi ẽ eadẽ eẽntia ꝫ numeꝝ. Et ide est q̃ ad rõnẽ eq̃litatis vnitas ꝑm numeꝝ nõ requiriẽ: sed ad idẽtitatẽs requiriẽ vnitas ꝑm nũeꝝ. In dinis ãt psonis idẽ ẽ magnitudo ⁊ sapia q̃ eẽntia. vñ eq̃litas ⁊ silitudo psonaꝝ attẽdiẽ ꝫ eãdẽ sapiaꝫ nũero ⁊ magnitudinẽ.

Ad ꝓmuꝫ igiẽ dõm: q̃ eq̃litas nõ cãtur ex vno in cꝫtitate solũ ꝫ rõnẽ cꝫtitatis cõeꝫ ꝫ eẽt ꝑm rõnẽ alicꝰ spẽi cꝫtitatis. Ad rõnẽ. n. eq̃litatis sufficit q̃ sit vnitas numeri vel eẽt tpis. Et ita cũ in dinis sit rõ aliquaꝝ spẽrũ cꝫtitatis põt ibi eẽ eq̃litas ꝓpe. Sꝫ qꝛ q̃ ꝛueniẽt i pluribꝰ ꝛuenit eis ꝑm id qõ ẽ eis cõe: ⁊ nõ ꝑm id qõ ẽ eis ꝓpriũ. Iõ põt melius dici q̃ eq̃litas ꝛsequr̃ rõnẽ cꝫtitatis i cõi: q̃ ꝛsistit in q̃dã disibilitate, vñ rõ cꝫtitatis

ꝑuenitur ꝓprie in illis que secundus se diuidunt: & sic deo nō conuenit. Inuenitur etiam quodāmodo in illis: quoꝝ diuisio attenditur ꝑm ea que extrinsecus sunt. sicut virtus dicit diuisibilis & quātitatis rationē habens ex rōne & diſiōe actuū & obiectoꝝ. Et talis rō q̄titatis. ſ. virtualis deo cōuenit. & p ons eq̄litas. ¶ Ad 2m dōm: q rō ne iā dicta ps q idētitas ponit vnitatē in eēntia ꝑm numerū: & qz in reb⁹ creatis: ex quaꝝ ꝯsideratiōe noīa ponimus: ēt illa q̄ de deo ꝑdicant: vnitas eēntie nō est nisi in codē suppōsito: iō idētitas nullā ꝑportat distinctiōez in suppōsito: ſz magis vnitatē. vñ fili⁹ nō pōt dici masculīe loquēdo idē pri: ſz neutraliter tm̄: vt vnitas ad eēntiā referat. equalitas vo & silitudo q̄ ꝑportāt vnitatē quātitatis vel q̄litatis nō ꝑm eēntiā vel eē q̄tū ē de sui significatione nō ꝑportāt vnitatē q̄titatis vel qualitatis i numero: ſz sufficit q sint idē spē. Nec aūt vnitas ē i diuersis suppositis. Et iō eq̄litas & silitudo sil cū vnitate ꝑportant distinctiōez: & pp hoc dicimus filiū similē pri vel eq̄lez: nō tm̄ eūdem. Et ide est q poti⁹ magr de eq̄litate q̄ de idētitate determiauit: qz in idētitate ꝑportat tm̄ vnitas eēntie. Nec ēt ꝑm quēlibet modū dīnis psonis cōpetit. ſ. masculine. Sz i eq̄litate ꝑportat vtrūq; & vnitas eēntie per modū q̄titatis signate: & psonaꝝ distinctio. ¶ Ad 3m dōz: q q̄uis in silitudine sil ꝯportet vtrūq;: vt ps ex verbis Dyla. in 2a di. positis: q silitudo sibiipsi nō ē: tm̄ equalis addit aliqd supra silitudinē & ꝛcludit eaz qm̄ dr de dīnis psonis. Cū. n. i dīnis nō nisi quātitas sit virtutis q̄ fundat i q̄litate: in vnitate talis q̄titatis ponit vnitas q̄litatis: & puat ītēsiōis excessus: vt ps: qz q̄cūq; eq̄lia sunt i coloze sunt ēt silia: ſz nō ꝛuertit. ¶ Ad 4m dōm: q equalitas ē spēs ꝓportōis. est. n. equalitas ꝓportio aliquoꝝ hñtium vnā q̄titatē. Dico igit de q̄litate sicut ō gbusdā alys: qō ꝑdicat de deo q̄tū ad rōnē dīe: q est hēre vnā q̄titatē: & nō q̄tū ad rōnē gñis: q̄ ꝯsistit i cōmēsuratiōe q̄titatis. Unū dico q dīna magnitudo nullo mō ē mēsurabilis vl mēsurata nec ab alio nec a se. ꝓmo qz mensuratio ponit terminatōez: & dīna magnitudo nō hz terminū intra nec eẋ. & iō ifinita dr: nō gdē p extēsionē ꝑuatiue: ſz p negatōez termini. Scōo qz cōmēsuratio nō ē vni⁹ q̄titatis ad se: ſz duaꝝ: & nulla alia magnitudo pōt esse eq̄lis sibi. pr aūt & fili⁹ nō hñt aliā & aliā magnitudinē: ſz vnā & eandē ꝑm quā eq̄les dīr: & ita dīne magnitudini nihil diuersuz ab ipsa cōmēsurat. Tertio qz sicut oīs motus reducitur ad mouēs qō nō est motum neq; a se neq; ab alio: ita omnis mēsuratio reducit ad vnū ꝑmum qō nullo modo est mensuratum: sed est omniū mēsura: & hoc deus est: vt etiā Cōmentator dicit. io. metaphyſi.

¶ Utr equalitas in diuinis sit mutua. II.

A D secundus sic procedit: vr q nō sit ibi mutua equalitas. Ita ēt dicit Diony. io. ca. de di. no. q i cā & i cātis nō recipimus ꝛuersionez silitudis & eq̄litatis: ſz quāuis i dīnis psonis nō sit cā & cātū. est tm̄ ibi ꝑn⁹ m & qō ē de ꝑn⁹. g̃ vr q fili⁹ g est a pre. sic a ꝑn⁹ sit similis & equalis pri: sed nō ecōuerso. ¶ P. vnū qōq; est equale illi quo nō est min⁹: & nihil est equale illi quo est mai⁹: ſz supra dixit Dyla. fili⁹ nō est minor pre: & tm̄ pr est maior filio. g̃ fili⁹ ē equalis pri: sed nō ecōuerso. ¶ Itē cū nihil sibiipsi sit equale: omne qō eq̄le dr ꝑsupponit aliqd cui equale dicat: ſz fili⁹ ꝑm ordinē nāe ꝑsupponit prem: nō aūt pr ꝑsupponit aliqd. g̃ vr q fili⁹ sit eq̄lis patri & non econuerso.

Contra. est quod in symbolo dicitur tres persone coeterne sibi sunt & coequales. ergo est ibi mutua equalitas.

Respondeo dōm: q cū equalitas fundet i vnitate q̄titatis. idē ē aliqd eē equale alicui qō hre quātitatē illi⁹: & esse silr q hre qualitatē illi⁹. Qualitas aūt alic⁹ dr quā ꝑpe & plene hz. Contingit aūt q̄ñq; q q̄litas illa ꝑfecta ē in vtroq;. vñ vtriusq; dici potest: & ſz hoc i talib⁹ pōt dici q vtrūq; alteri silr ē. Quñq; aūt q̄litas aliq̄ est ꝑpe & plene i vno: & i alio est tm̄ q̄daz imitatio illi⁹ ꝑm aliq̄s ꝓticipatiōez. & tūc illa qualitas nō dr vtriusq;: ſz ei⁹ tm̄ qō eam plene possidet. Et tūc illud qō nō plene hz dicet simile ei qō plene hz & nō ecōuerso: vt si dicamus q pictura est silis hoī & nō ecōuerso. Non enī dr q hō sit similis sue imagini ꝑpe loquēdo. Ulteri⁹ assimilari supra hoc qō est simile esse ponit quēdā motū & accessuz ad vnitatē q̄litatis. & silr adequari ad quātitatem. In dīnis aūt ps nō est aliqs mot⁹: ſz loco mot⁹ est ibi acceptio: put dr vna ps ab alia accipe. vñ non pōt esse assimilatio vel adequatio nisi ꝑm rōnē acceptionis. Dico igit q qz magnitudo vel bonitas est plene i q̄libet dīnaꝝ psonaꝝ quelibet ps pōt dici equalis vel similis alij. Sz qz vna ps accipit ab alia & nō ecōuerso. iō ps accipiēs pōt dici adequari vel assimilari illi pse a qua accipit & nō ecōuerso. Cōcedimus igitur inter pr̃em & filiū esse mutuā similitudinē vel equalitatē: qz pater est similis filio & ecōuerso. Non aūt mutuā adequationē vel assimilationez: qz filius adequatur patri & assimilatur: & nō econuerso.

Ad primuz igit dōm: q Diony. logt i cātis illis q̄ nō ꝑfecte recipiunt silitudinē sue cāe q nō est i dīnis psonis: qz tota plenitudo pris est i filio. & iō pōt ibi dici mutua silitudo vel eq̄litas. Unī Dio. ibidē dicit q i coordinatis. i. equalib⁹ possibile ē similia sibi iuicē esse: & cōuertere ad alterutrā silitudinē. ¶ Ad 2m dōm: q p hoc q dr pr maior filio nō ponit aliqs gradus magnitudis: ſz tm̄ ordo auctoritatis. Unī p hoc non remouet mutua eq̄litas: ſz tm̄ mutua adeq̄tio. ¶ Ad 3m dōm: q equalitas nō de necessitate ꝓsupponit aliquid aliud: sed supponit. Unī nō opz q illud qō dr equale habeat aliquē ordinē vel ꝓpositatis vel ꝓncipy ad illud cui equale dicitur vel ecōuerso. ¶ Questio. II.

Deinde q̄rit de illis in gb⁹ attendit illa eq̄litas. Et circa hoc q̄rūt duo. ꝓmo de eternitate. Scōo ō magnitudie: qz de potētia infra q̄ret. De eternitate ꝑter ea q̄ supra di. 8. q̄sita sūt duo q̄runt. ꝓmo quid sit eternitas ꝑm rē. Secūdo qūo se habeat eternitas ad eternitatem.

¶ Utrū eternitas sit suba dei. I.

A D primum sic ꝓcedit: vr q eternitas nō sit ipsa diuina suba. Nihil. n. ē cā suipsi⁹: ſz de⁹ ē auctor eternitatis: vt dicit Aug. lib. 83. qōnū: & ē etiā añ eternitatē. sic cā ei⁹: vt dr lib. de cāis. g̃ vr q eternitas nō sit ipse de⁹. ¶ Itē vnūqōq; mēsurat ꝓmo sui gñis: sed ꝓmū eē est dīnū eē. g̃ p ei⁹ mēsurā mensurat omne eē. Sed eē tēporaliū mēsurat p tps & euiternoꝝ p euū. g̃ vr cū vni⁹ nō sit nisi vna mensura q eternitas sit idē ꝑm rē qō euū & tps. ¶ P. in oībus ꝓticipatōibus diuine bonitatis est cōitas in noīe & in rōne cuiusdā analogie iter perfectionē participatā a creatura & ꝓncipiū cōmunicatōis i deo. sicut se hz bonitas creature cū bonitate icreata: ſz ꝑm Diony. sicut de⁹ dr sapiēs iquantū iplet alios sapia: ita p hoc dr eternus q est cā eui & temporis io. ca. de di. no. g̃ vr q euum & tps debeāt dici eternitas. Itē mēsura est ꝓportiōata mēsurato: sed omne esse in se ꝯsideratū idiſibile est: qz nihil hz admixtuz: vt dic Boe.

lib. de hebdo. ⁊ q̃diu res manet eē suū subale nō variaī: q̃uis accītia varientur. Cū igr esse tēporaliū mēsuret tempus: vr q tps sit mēsura idiuisibilis ⁊ pmanēs: ⁊ sic non differat ab eternitate. ¶ Ps. i quocūq; ē inuenire successionē illud mēsuraī tps: sz eē euiternoꝝ sic angeli ⁊ subcelī nō mensuranī tps. g̃ vr q eoꝝ esse nō bēat successionez: ⁊ ita vr q nō differat ab eternitate.

Respondeo dōm: q diuersitatē eternitatis tpis ⁊ euigdā voluerūt accipe: q tps hz pn̄m ⁊ finē. Euū pn̄m hz ⁊ nō finez. Eternitas nec pn̄m nec finē. Sz fz ꝑ nō attēdit eēntialis eoꝝ diuersitas: qr posito q tps nūq̃ icepit nec nunq̃ finiaī. adhuc tps nō erit eternitas: vt dicit Boe. Supposito ēt q angeli semp fuerint: euiz adhuc differret ab eternitate. Quid tñ vītatis bēat ex his q̃ dicenī patebit. Sciēdū est igr q tria p̄dicta noīa significāt duratōez q̃dā. Duratio aūt oīs attendit fm q aligd est i actu. tādiu. n. res durare dr q̃diu in actu ē ⁊ nōdū est in potētia. Esse aūt i actu ꝯtingit dupliciter. Aut fm ꝑ q act⁹ ille ē icōplet⁹ ⁊ potētie pmixt⁹: rōne cui⁹ vlteri⁹ i actū ꝓcedit: ⁊ talis act⁹ ē mot⁹. est. n. motus act⁹ exītis i potētia fm q hō: vt dicit pbs. Aut fz q act⁹ nō ē pmixt⁹ potētie nec additōez recipiēs pfectōis: ⁊ talis act⁹ est act⁹ q̃etus ⁊ pmanēs. Esse aūt in tali actu ꝯtingit dupliciter. Uel ita q ipz eē actu qō res hz sit sibi acq̃situ ab alio. ⁊ tūc res hīs tale eē est potētialis respcū huius act⁹ quē tñ pfectū accepit. Uel eē actu ē rei ex seipa ita q ē de rōne q̃ditatis sue. ⁊ tale eē est eē diuinū in quo nō ē aliq̃ potentialitas respectu h⁹ act⁹. Sic igr pz q est triplex act⁹. Quidā cui nō substernīt aliq̃ potētia ⁊ tale ē esse dīnū ⁊ optio eius. ⁊ huic rñdet loco mēsure eternitas. Est ali⁹ actus cui substat potētia q̃dā: sz tñ ē act⁹ cōpletus acq̃situs i potētia illa: ⁊ huic rñdet euū. Est autez alius cui substernīt potētia ⁊ admiscetur sibi potētia ad actū cōpletū fm successionē additōez pfectōis recipiēs: ⁊ huic rñdet tps. Cū igr vnicuiq; rei rñdeat ꝑpa mensura: opz q fm ꝯditionē actus mēsurati accipiat cēntialis dīa ipsi⁹ mēsure. Inuenīt aūt in actu q mot⁹ ē successio ꝑtis ⁊ posteriozis. Et hz duo. s. ꝑus ⁊ posterius fm q̃ numerant ꝑ aīam hīt rōnē mēsure ꝑ modum numeri q̃ tps est. Unū dicit pbs q tps ē numerus mot⁹ fm ꝑus ⁊ posterius. Et ē numerus numerat⁹ ⁊ nō numerus simplr. Sicut. n. dicimus q duo canes ē numerus nūeratus ⁊ duo est numerus simplr. Ita ēt nūerus ꝑtis ⁊ posteriozis in motu est nūerus numeratus q est tps. Ex quo pz q illud qō est de tpe q̃si māle fundat i motu. s. ꝑus ⁊ posteri⁹: qō aūt est formale cōpleī i opatōe aīe numerātis: ꝓ qō dicit pbs. Q si nō esset aīa nō esset tps. Sic igr de rōne huius mēsure q ē tps sunt duo. s. q accipiant ibi plā ad minus duo: vel duo nūc iter q̃ est tps: vel duo tpa ꝯtinuata p vnū nūc. ⁊ q illa sint succedētia. Cōtinuitas ēt accidit tpi ex rōne mot⁹ quē mēsurat. Unū si aligs mot⁹ esset nō ꝯtinuus nūc hīs ordinē ad motū ꝯtinuū celi: tps mensurās illū motū nō eēt ꝯtinuū. Ex quo pz q tpe nō mēsuratur nisi id qō icludīt i tpe ⁊ fm pn̄m ⁊ finez. Mot⁹. n. celi ⁊ si ponaī semp fuisse fm phum: tñ vnaquecq; reuolutio vel ps reuolutionis q̃ mēsuraī tpe fm ꝑus ⁊ posteri⁹ accepta in ipsa pn̄m hz ⁊ finē: fm ꝑ iterū est q tps hz pn̄m ⁊ finē: qr nō est mēsura nisi hītis pn̄m ⁊ finē. In actu aūt illo q est actus cōpletus: nō ē itelligere ꝑus ⁊ posteri⁹: nec aliq̃ plura: ⁊ ita nec successionem. vñ mēsura q̃ rñdet eis nō ē ꝑ modū nūeri: sz magis ꝑ modum vnitatis. Sicut g̃ ꝑus ⁊ posteri⁹ tpis ꝑut itelligunt nūerata cōplet rōnez tpis. ita pmanētia act⁹ fm q itelligit in rōne vni⁹ qō hz rōnē mēsure cōplet rōnē eui ⁊ eternitatis. Sz qr eē cuiterno ꝝ ē acq̃sitū ab alio: iō euū mēsurat esse qō hz pn̄m: nō aūt eternitas q̃ mēsurat esse qō nō ē acq̃situz ab alio. Et fm hoc pōt sustineri dicta dr̄nia: sz non vniformiter sumpto pn̄o. qr eternitas respicit illud esse qō nō hz pn̄m efficiēs. Euū aūt qō hz tale pn̄m. tps vo respicit actū q hz pn̄m ⁊ finē duratiōis vt mēsuraī tempore.

Ad primum igr dōm: q sicut ps ex ꝓdictis: euū nihil aliud ē q̃ eternitas q̃dā ꝓtipata. vñ nō inueniunt auctores antiq multū curasse de dīa eui ⁊ eternitatis: ꝓpter hoc Diony. vtr vno ꝓ alio. vñ si ꝑ accipiaī cā ⁊ actor: de⁹ dr esse actor eternitatis nō q̃ ipse eternus est: sz eternitatis ꝓticipate q̃ euiz est. sic dicimus q ipse ē cā oīs bonitatis nō sue: sz ei⁹ q̃ ab ipso i creaturas effluit. sicut a pn̄o. Posset ēt dici q̃uis non ita bñ: q causa cōiter accipit ꝑ omni eo qō est ēt ꝓus fm rationē: cū. n. eēntia dīna fm itellectū sit ꝓus q̃ esse suū: ⁊ esse ꝓus q̃ eternitas. sicut mobile est ꝓus motu: ⁊ mot⁹ ꝓor tpe. Dicet ipse deus eē cā sue eternitatis fm moduz itelligēdi: quāuis ipse sit sua eternitas fm rez. ¶ Ad 2m dōm: q omnib⁹ illis in qb⁹ iuenit diuersa rō mēsurandi: opz eē diuersas mēsuras ꝓprias. nō. n. eodē mō mēsurantur panis ⁊ vinū. Uñ cū diuersa rō mēsurādi sit in diuersis actibus: oz q rñdeāt eis diuerse mēsure ꝓprie: verūtamē vna eaꝝ pōt ordinari ad aliā sicut ad pmā mēsurā ⁊ excedētē. Uñ sicut dīnū esse est mensura oīs actus: ita eternitas est mēsura oīs duratiōis excedēs ⁊ nō coequata: sz ꝑter hoc oz bēre alias ꝓprias mēsuras ꝓpter diuersos modos mēsurādi. ¶ Ad 3m dōz: q dīna bonitas participat in diuersis fm diuersos modos. pfectiōi aūt participate duplex nomē ꝑponit. Uel fm rōnē cōez pfectionis illi⁹. ⁊ tūc nomē est cōe ⁊ ipsi ꝑn⁹ cōicanti ⁊ oīb⁹ participātib⁹ fm analogiā. sicut bonitas entitas ⁊ hs. Uel fz ꝓpriū modum quo recipit: vel est in aliq̃ creatura: vt pz q cognitio ꝓticipat a deo in oībus cognoscētibus: ⁊ hoc nomē sensus imponit ad significandū cognitionē fm aliq̃ modū determinatū hīdi ipsaz. ⁊ ꝓpter hoc nō ē cōe omnib⁹. sil⁹ eternitas noīat duratiōez fz illū modū quo est in ꝑn⁹ suo. ⁊ iō alie durationes participate nō dicūtur noīe eternitatis. ¶ Ad 4m dōm: q tps per se est mēsura motus ꝑmi. vñ eē rez tpaliū nō mēsuraī tpe: nisi ꝓout subiacet variatiōi ex motu celi. Unū dicit Cōmē. 4. phy. q sentimus tps fm q ꝓcipimus nos esse in esse variabili ex motu celi. Et ide est q oīa q̃ ordinanī ad motuz celi sicut ad cām: cui⁹ ꝑmo mēsura est tps: mēsurātur tempore: ⁊ qcūq; sentit quācūq; variabilitatē q̃ ꝓsequit ex motu celi: sentit tēpus: quāuis non videat ipsum motū celi. ¶ Ad 5m dōm: q quāuis actus q mēsuraī euo sit tot⁹ simul sine successiōe: hoc esse tñ est ab alio. ⁊ i hoc ab eternitate euum discernit: vt ꝑus dcīn est.

¶ Utr nūc eternitatis sit ipsa eternitas. II.

Ad secundum sic ꝓcedit: vr q nunc eternitatis nō sit ipsa eternitas. Nūc. n. eternitatis temporis ⁊ eui vr vnū eē: qō significaī cū dr: qñ motus est ⁊ angelus est ⁊ deus est: sed eternitas nō est tps: vt dcīn est. g̃ nūc eternitatis qō est idem q nūc tpis: nō est idē q eternitas. ¶ Itē omne nunc est indiuisibile: sed eternitas est diuisibilis: qō vr ex hoc qō i lra īducit. in gñatione ⁊ gñatione anni. ⁊ loquit de duratiōe eternitatis. g̃ vr q nūc eternitatis nō sit eternitas. ¶ Itē nūc stās facit eternitatē: vt Boe. dicit. Et ita nūc est cā eternitatis: sed nō pōt idē esse causa suiipsius. g̃ nō est idez eternitas ⁊ nūc eternitatis. ¶ Ps. sicut se hz nūc tpis ad tps: ita se habet nūc eternitatis ad eternitatē: sz nūc temporis nō est tempus. sicut nec pūctus est linea. g̃ nec nūc eternitatis est eternitas.

Contra. eternitas est ipse deus: sed in diuina essentia nō est aliqua realis diuersitas. ergo nō differt ibi nunc eternitatis ⁊ eternitas.

Respondeo dōm: q̄ fm pl̄m tp̄s ē mēsura ipsi⁹ mot⁹: ⁊ nūc tpis ē mensura ipsi⁹ mobilis. Uñ sicut ē idē mobile fm subam in toto motu: variat tñ fm eē. sic dr̄ q̄ Socr. i foro est alter a seipso i domo: ita nūc ē ēt idē fm subam in tota successiōe tpis variatū tñ fm esse. s. fm rōnē quā accepit p̄oris ⁊ posterioris. sic aūt mot⁹ ē act⁹ ipsi⁹ mobilis iquātū mobile ē. ita esse est act⁹ exñtis iquātū ens ē. Uñ q̄cūq; mēsura mēsurē esse alic⁹ rei. ipsi rei exñti rñdet nūc ipsi⁹ duratiōis q̄si mēsura. Uñ p nūc cui mēsurat ipm exñs cui⁹ mēsura ē cuū: ⁊ p nūc eternitatis mēsurat illud ens cui⁹ eē mēsurat eternitas. Uñ sic̄ se hz q̄libz act⁹ ad id cui⁹ eē ē act⁹: ita se hz q̄libz duratio ad suū nūc. Act⁹ aūt ille q mēsurat tpe differt ab eo cui⁹ ē act⁹ fm rē: q⁹ mobile nō ē mot⁹: ⁊ fm rationē successiōis: q⁹ mobile nō hz subam de nūero successiuoꝝ: sz pmanētiū. Uñ eodē mō tp̄s a nunc tpis differt dupl̄r. s. fm rē: q⁹ nūc nō ē tp̄s: ⁊ fm successiōis rōnem: q⁹ tp̄s ē successiuus ⁊ nō nūc tpis. Actus aūt q mēsurat euo .s. ipm esse euiterni differt ab eo cui⁹ est actus re q̄dez: sz nō fm rōnem successiōis: q⁹ vtrūq; sine successiōe est. Et sic ēt itelligēda est differētia cui ad nūc eius. Esse autez qō mēsurat eternitate est idē re cū eo cui⁹ est actus: sed differt tñ rōne. ⁊ iō eternitas ⁊ nunc eternitatis nō differunt re: sz rōne tñ. iquātū. s. ipsa eternitas respicit ipz dīnū esse: ⁊ nūc eternitatis gditatē ipsius rei: q̄ fm rē nō est aliud q̄z suum esse: sed rōne tñ.

Ad primuz igit̄ dōm: q⁹ nō est idē nūc eternitatis tpis ⁊ eui. Et qñ dr̄ qñ est motus est angelus ⁊ de⁹: pōt significari tripl̄r nunc vel eternitatis vel cui vel tpis. Si significet nūc tpis. tūc dicet motus eē in illo sicut ī ꝑpa mēsura. Angelus aūt ⁊ deus nō fm rōnē mēsuratōis: sz magis fm cōcomitātiā quandā: ꝑut eternitas ⁊ euū cū tpe simul sunt nec sibi deficiunt. Si aūt significet nūc eternitatis. tūc dr̄ deus esse in illo sicut in mensura ꝑpa ⁊ adeq̄ta. angelus aūt ⁊ mobile sic̄ in mēsura excedēti. Si aūt significet nunc eui. rñdebit angelo sicut mēsura adequata: ⁊ deo fm cōcomitātiaz ⁊ mobili sic̄ mēsura excedens. ¶ Ad 2m dōm: q⁹ eternitas idiuisibilis ē. Et q⁹ plāliter aliqñ significet hoc pōt eē dupliciter: vel fm q⁹ participat in diuersis ꝑcipue i btis: vt dr̄ Dani. 12. Qui ad iusti. eru. mul. Uel rōne mēsurę inferioris cui p se accidit diuisio. s. rōne tpis, Unde est sensus. Anni eternitatis. i. eternitas sub qua possibile esset cōtineri plurimos ānos sicut in mēsura excedenti. ¶ Ad 3m dōm: q⁹ sicut esse fm rōnē itelligēdi cōseqūt p̄ncipia ipsi⁹ entis quasi causa: ita etiā mēsura entis se hz ad mēsuraz essendi fm rōnē cause. Uñ nūc eternitatis fm rōnez videt esse causa eternitatis: sed ex hoc nō ostendit diuersitas in re: sed tñ in rōne. sicut nec iter ipsuz diuinū esse ⁊ ipsuz ens. ¶ Ad 4m dōz: q⁹ nō est similis rō de tpe ⁊ nūc temporis: ⁊ de eternitate: ⁊ nunc eternitatis. ⁊ ratio assignata est.

¶ Questio. III.

Deinde q̄rit̄ de magnitudine. Et circa hoc duo q̄runt̄. ⁊Primo an magnitudo deo cōueniat ⁊ qd sit. Secūdo de signo eq̄litatis in magnitudine dīnaꝝ ꝓsonarum fm q⁹ in se esse dicuntur.

¶ Utz magnitudo cōpetat deo. I.

Ad primuz sic procedit: videt q⁹ magnitudo deo non competat. Magnitudo. n. est quedā conditio materie; sed nulla cōditio mālis de deo dicit̄ nisi metaphoce. q̄ videt q⁹ magnitudo deo non cōueniat nisi metace. ¶ ⁊P. magnū ⁊ paruū ex opposito diuidunt̄: sed fm pl̄m omne paruū est magnū. sicut ⁊ omne paucū est multū: vt. io. meta. dicit. q̄ vr̄ ēt q⁹ omne magnuz sit paruū: sed deo nō est ꝓuus. q̄ nō ē magn⁹. ¶ Itē magnitudo est quātitas cōtinua: sz in deo nō pōt eē cōtinuatio cū sit simplex ⁊ idiuisibilis. q̄ nec magnitudo. ¶ Si dicas q⁹ i deo est quātitas virtutis fm quaz dr̄ magnus. ¶ Contra, deus fm vtutē suā dr̄ potēs: sz hic diuidit potētia cōtra magnitudinē. q̄ nō itelligit̄ de magnitudie vtutis.

Contra. est quod dicitur in psalmo. magnus deus ⁊ magna virtus eius ⁊c.

Respondeo dōm: q⁹ in deo nō pōt esse quātitas nisi vtutis: ⁊ cū eq̄litas attēdat̄ fm aliq̄z spēm quātitatis: eq̄litas nō erit nisi fm vtutē. Uirtus aūt fm pl̄m est vltimū in re de potētia. Uñ ēt dr̄ in 7° phy. q⁹ vtus est pfectio quedā: ⁊ tūc vnūq̄q; pfectuz est qñ attigit ꝓpriā vtutē. oīb⁹ igit̄ illis modis gb⁹ ꝓtingit ptingere ad vltimū est cōsiderare virtutē rei. Hoc autē cōtingit tripl̄r. Primo in operatiōibus in quib⁹ cōtingit gradus perfectiōis iueniri. Uñ dicit̄ hē virtutē ad operandū qō attingit completā operatiōez: ꝑut dr̄. 2. etbi. q⁹ virtus est q̄ bonū facit hūtem: ⁊ opus eius bonū reddit. Secūdo etiā respectu ipsius esse rei fm q⁹ etiā pl̄us dicit p̄mo ce. ⁊ mūdi: q⁹ aliqd hz vtutem vt semp sit. Item fm plenitudinē pfectiōis respectu ipsius entis fm q⁹ attingit vltimū nature sue. vñ etiā virtus circuli dicit̄ fm pl̄m qñ attingit complete diffinitionē suā. Si igit̄ vtus dīna cōsideret fm pfectionē ad opus: erit virtus potentie opatiue. Si aūt cōsideret pfectio quātū ad ipsuz esse dīnū: virtus eius erit eternitas. Si aūt cōsideret quātū ad cōplemētum perfectionis ipsius nature dīne erit magnitudo. Qō pz ex hoc q⁹ ipse ꝓbat equalitatē in magnitudine ex hoc q⁹ tota plenitudo nāe p̄ris est in filio. Secundū quē etiā modū Augu. dicit q⁹ in his que nō mole magna sunt: idē est mai⁹ esse qō melius: fm q⁹ etiaz dicimus aliquē hoiem esse magnū: qui est perfectus in scientia ⁊ vtute. Et sicut omnipotentie sue virtute oēs potentias operatiuas fundat ⁊ in eis operatur: ita per virtutē eternitatis sue istituit ⁊ firmat oēm durationē ⁊ per virtutem magnitudinis sue omnia implet ⁊ cōtinet.

Ad primum igit̄ dōm: q⁹ magnitudo fm rōnez generis sui qō ē q̄titas est ꝺditio materie: ⁊ fm hoc nō ꝑdicat̄ de deo: sed fm rōnem differentie sue que cōsistit in rōne completiōis: ꝑut dicimus aliquē ex paruo fieri magnū quando attingit completā quātitatē. ¶ Ad 2m dōm: q⁹ quātitas cōtinua diuidit in ifinitū: sed nō in ifinitū auget. ⁊ ideo rōne diuisionis ifinite qōlibet paruū pōt hēre min⁹: in cui⁹ respectu videt magnū: sed tamē nō quolibet magno est aliqō maius respectu: cui⁹ possit dici min⁹: sicut pz in quātitate celi. Nihilominus tamē si magnū ⁊ paruū nō dicat fm relationem: sed absolute ꝑut cōsideret quātitas determinata ad aliquā spēm: sic quāuis qōlibet minus sit mai⁹: nō tamē quodlibet minus est paruū: nec qōlibet maius ē magnum: vt dicit pl̄us. 3. celi ⁊ mūdi. Nihilominus tñ sciduz q⁹ deus sicut dicit̄ magnus: ita etiā dr̄ paruus: vt dicit Diony. 9. cap. de di. no. ⁊ accipit paruū ꝓ subtili fm q⁹ ipse penetrat oīa ēt pfundas cogitatōes: ⁊ fm q⁹ dicitur q⁹ p̄ncipia sunt parua quātitate ⁊ magna virtute. ¶ Ad 3m dōm: q⁹ cōtinuitas sequitur magnitudinē dimēsiuaz. Nō aūt magnitudinē virtutis q̄ sola dz in deo intelligi. ¶ Ad 4m pz iam solutio p ea que dicta sunt: q⁹ virtus nō tñ dr̄ respectu opatiōis fm q⁹ hic accipit̄ potentia: sz etiam alys modis: vt dictum est.

¶ Utrum pater sit in filio: et econuerso. II.

AD secundum sic procedit: videtur quod pater non sit in filio: nec e converso. phs. n. i. 4. phy. assignat. 8. modos essendi in. quorum nullus potest aptari ad hoc quod pater in filio essentialiter dicatur vel e converso. Neque enim sicut totum in partibus: neque sicut e converso. Neque sicut genus in speciebus: neque sicut e converso. Neque sicut continens loco. Neque sicut forma in materia. Neque sicut in mouente sicut regnum est in rege. Neque sicut in fine optimo vt de facili possit probari quod pater non est in filio. ¶ Preterea: quorum vnum est apud alterum: vt distinctum ab ipso vnum non est in altero: sed filius est apud patrem: vt dicit Jo. i. Et verbum erat apud deum. quod videtur quod pater non sit in filio nec e converso. ¶ Item in diuinis non est nisi relatio originis: sed hec propositio importat aliquam habitudinem. quod in diuinis non potest importare nisi relationes originis: sed non eadem relationem habet filius ad patrem et pater ad filium. quod vel non vterque est in altero: vel eodem modo.

Contra, vbicunque est eentia patris est pater: sed tota essentia patris est in filio et e converso. quod pater est in filio et econuerso. ¶ Preterea. in vno relatiuorum intelligitur aliud: sed pater et filius sunt relatiua. quod videtur quod pater sit in filio: et econuerso.

Respondeo dicendum: quod in diuinis personis est duo considerare. scilicet essentiam que est vna et eadem: et relationes quibus distinguuntur: et secundum vtrumque pater dicitur in filio: et e converso. secundum diuersorum assignationes. Sciendum. n. tres doctores quorum littera inducuntur. scilicet Augu. Dyla. Amb. hoc dicit propter eentie vnitatem: quia eentia patris est in filio: et pater non deserit naturam suam. vnde vbi est natura sua ibi est ipse: sicut patuit et ex verbis Dyla. supra di. 5. induc. Sed secundum Dama. hoc intelligitur secundum rationem relationis prout in vno relatiuorum intelligitur aliud.

Ad primum igitur dicendum: quod stricte accipiendo non omnes modi quod aliquid est in aliquo continentur in illis. 8. nisi per quandam similitudinis reductionem. sicut ea in tempore reducitur ad illum modum quo aliquid dicitur ea in loco: quia vtrumque est sicut mensuratum in mensura. sic et per quandam similitudinem ille modus potest reduci ad aliquem illorum. Si. n. hoc accipiatur quantum ad vnitatem essentie. tunc pater dicitur esse in filio propter hoc quod eentia patris in filio est. vnde ad illum modum reducitur ad quem reduceretur si essentia in filio ea diceretur. hoc autem est per modum quo natura cuius est in aliquo supposito et reducitur ad illum modum quo genus est in specie cuius in diuinis non sit genus et species: vt infra patebit. Si autem accipiatur quantum ad relationes. tunc reduceret ad illum modum quo aliquid est in aliquo. sicut in primo mouente et efficiente. quamuis. n. pater non sit primum efficiens filium tamen est originans ipsum. Unde filius est in patre sicut originatum in originante: et e converso pater in filio sicut originans in originato: sed adhuc magis proprie dicitur in diuinis filius in patre et ex parte relationis quam in humanis: quia filius ex ipsa relatione est persona subsistens. suum. n. relativum est sua personalitas: quod in aliis reperitur non contingit. ¶ Ad tertium dicendum: quod vna persona dicitur ea apud aliam rationem distinctionis: sed dicitur ea in alia vel quantum ad eentiam vel quantum ad intellectum relationum: quia in vna intelligitur alia: quamuis vnum relatiuum ab altero sit distinctum. ¶ Ad tertium dicendum: quod si accipiatur pater ea in filio propter vnitatem eentie: eodem modo est pater in filio et filius in patre: et tunc hec propositio importabit aliquam relationem realem: sed tamen relationem rationis quia est inter eentias et personam: secundum quam eentia dicitur ea in persona. Si autem hoc accipiatur ex parte relationis. tunc est aliud et aliud modus: vt dictum est secundum diuersam habitudinem patris ad filium et filii ad patrem.

¶ Expositio prime partis textus.

IN generatione generationem animi tui) Eternitas per annos dei intelligitur: non propter sui multitudinem cum sit vna et simplex: sed quantum virtute comprehendere potest magnam multitudinem inferiorum mensure quibus diuisibilis est. Sicut et dicimus ante mundum tempus fuisse: non quidem in re: sed secundum imaginationem. put imaginamur tempus quod cum mundo incepit possibile fuisse additionem fieri ex parte ante que additio tota sub eternitate continetur. (Confitemur diuinitatem) nam omnem). i. totam et perfectam: et sine sequentibus accipiendum est. (Nec exemplum aliquod rebus diuinis etc.) Nec est quod sufficienter diuina demonstret. Quia in quolibet similitudine inuenitur maior dissimilitudo: vt supra. 2. dist. dictum est. (Sed quod intelligibile est homini etc.) cum. n. diuina natura et virtus quod infinita est nostrum intellectum excedit: nihil quod intelligere possimus est quod deo facere non possit: sed multa quod intelligere non possumus facere potest: et in ipso esse priuari et sunt. non. n. in eo potest esse aliquid quod non sit nec est aliquid quod non ei esse possit: quia mutabilis esset si sibi aliquid posset addi vel subtrahi. (Id diuine veritatis ro etc.) quasi dicat sufficiat nobis ad credendum quasi ro vel medium probans diuina vitas ex quo nobis sacra scriptura tradita est: quamuis ex rebus naturalibus ro sumpta dissentire videatur. (Pre igitur in filio etc.) Sic construe patrem esse in filio et filium in patre. (Perfecta plenitudo etc.). i. ex hoc quod plena diuinitas in vtroque est sequitur quod pater sit in filio: et e converso. quod probat consequenter cum dicit. (Quia plenitudo etc.) et ro sua talis est. Plenitudo diuinitatis in vtroque ostendit quod quelibet est in vno est in alio: quia si vni deesset quod alter haberet neuter perfectus esset: quia duas deitates daret partem sue: et ita vterque. s. pater et filius recipies habet terminum deitatis: et ita patet quod nisi totum quod vnus habet alter accipiat plenitudo diuinitatis in vtroque esse non potest. Sed ad hoc quod est totum quod est in patre ea in filio sequitur patrem esse in filio: quia vbicunque est tota natura patris ibi est pater. quod ad plenitudinem deitatis in vtroque sequitur patrem esse in filio: et e converso. Silr et construendum est hoc quod dicit. (Quia plenitudo deitatis in filio hoc est quod in patre est). i. ad plenitudinem deitatis hoc sequitur. (Nec eadem natiuitas.) quia nihil a se ipso nascitur. (Nec aliquid ea permittit.) quia nihil nascitur ex aliquo viuo nisi ad minus eadem natura in specie accipiat. hoc modo vt nomen filiationis prosequatur. Una cum diuina natura non possit multiplicari in diuersa secundum numerum eo quod est immalis restat vt eadem numero natura accipiat. Et ita aliud non est: sed alius. (Non proprie conueniens genera etc.) sicut coniungantur alia similia in genere: vt equus et asinus vt procreent nouam speciem. (Nec per infinitam etc.) sicut in arbore iserit ramus alterius arboris (Sed per naturam vnitam similitudinem). i. conueniens in vna natura secundum numerum. Si. n. in vna natura secundum speciem tam esset conueniens diceretur similitudo: sed non vnita. (Per necessitatem viue nature.). i. filius quod est viuens natura. (Ex viuente natura.) patre quod est viuens natura. (Duo res.). s. eentialis. (Non differt.) (Duo natura dei non degenerat natiuitas.) sicut est quasi propter idispositionem materie non recipit species agentis completa in patiente: sed degenerat in aliud genus.

¶ Diuisio scde partis textus.

SED iam ad propositum redeamus.) Hic ostendit secundo modo equalitatem in magnitudine diuinarum personarum remouendo ea que inequalitatem facere possent. Et diditur in partes duas. In prima ostendit veritatem. In. 2a. soluit quandam obrietatem. ibi. (Dis autem videtur ad.) Prima in duas. In prima ostendit quod diuine persone non conueniunt in eentia sicut in toto. In. 2a ostendit quod non conueniunt in eentia. sicut in parte. ibi. (Notandum et quod eentia.) Prima in duas. In prima ostendit quod persone diuine non conueniunt in vna eentia. sicut partes in toto integrali. In secunda quod non conueniunt in eentia sicut partes in toto vniuersali. ibi. (Hoc adyciendum est.) Primum ostendit duplici ex verbis Aug. Primo sic. vbicunque est totum integrale oportet eius partes diuersas per eentiam: sed in diuinis personis non est eentie vel nature diuersitas. quod non sunt partes vnius nature quasi integrales ipsarum. 2o. ibi. (Uel in eodem) ostendit idem per silem: quia sicut in

vna persona.s.patris iueniũtur plura attributa vt bonitas sapia ⁊ hõ:ita in nã dina iueniunt̃ ples psone:sz pr̃ nõ dr̃ esse composit⁹ ex plurib⁹ attributis sicut ex ptib⁹: qz simplex ẽ.g̃ pari rõne:qz nã dina simplex ẽ nõ erit cõposita ex psonis sicut ex partib⁹. (Dic adyciẽdũ) Dic osẽ dit q⁹ psone nõ ꝓueniũt i eẽntia sicut i toto vl̃i: ⁊ ꝓbat ꝫ duplr. Primo sic. Omne gen⁹ ꝑdicat̃ pl̃aliter de plibus spẽb⁹ simul acceptis vel de pluribus idiuiduis sub illis spẽb⁹ ꝯtẽtis. sicut hõ ⁊ asin⁹ sunt aialia ⁊ duo hoies duo aialia:sz eẽntia nõ ꝑdicat̃ i pl̃ali de trib⁹ psonis.nõ.n.dicimus q⁹ tres psone sunt tres eẽntie: sz vna eẽntia. ergo tres psone nõ ꝓueniũt i vna eẽntia sicut spẽs in gñe. Eadẽ rõne ꝓbat q⁹ nec sicut idiuidua i spẽ.ibi (Si vo dñt) z° ibi. (Alio quoq; mõ) ꝓbat idẽ sic. Nihil vnũ exñs hz sub se spẽs sicut gñs:vel idiuidua sicut spẽs: sz eẽntia diuina ẽ vna numero. g̃ neq; se hz ad psonas sicut gen⁹ ad spẽm:neq; sicut spẽs ad idiuidua. (Sciẽdũ est ⁊c.) Dic oñdit q⁹ tres psone nõ cõueniũt in eẽntia sicut in pte. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit q⁹ nõ ꝓueniũt i ipsa sic in pte mãli. Scõo q⁹ nõ ꝓueniũt i ipsa sicut i ꝑpetate formali. ibi. (Dis quoq; addẽdũ.) Primuz sic ꝓbat. In oĩbus q̃ ꝟstituũtur ex vna mã sicut anuli ex auro: pl̃s ẽ de mã i plurib⁹ q̃z in vno:sz nõ plus ẽ de eẽntia dina in trib⁹ psonis q̃z i vna tñ. g̃ neq; se hz ad psonã sicut mã. Eodẽ mõ oñdit q⁹ nõ ꝓueniũt i ipsa sicut i ꝑpetate formali sic dicimus hoies eiusdẽ ꝓlonis eẽ vni⁹ nãe:qz in his mai⁹ aliqd sunt duo q̃z vn⁹ qõ nõ est i dinis psonis. (Ex his ãt vr̃ ⁊c.) Dic soluit ꝟrietatez. Et circa hoc duo facit. Prio iducit ꝟrietatẽ ex vbis Dama. g vr̃ dicere q⁹ eẽntia est sicut spẽs:⁊ psone sicut pticularia. Scõo ponit solonẽ. ibi. (Nec aũt q̃ hic dñr.) Et circa hz duo facit. Primo exponit q̃liter itelligẽduz sit q⁹ essentia est sicut spẽs p̃dicata de psonis sicut de ptib⁹:qz.s.hoc dr̃ fm sil'itudinẽ quãdã ⁊ nõ fm ꝑpetatẽ. Scõo oñdit q̃liter itelligẽdũ sit qõ dicit psonas nũero differre:qz.s.sunt rel'onibus distincte vt vna nõ sit altera ⁊ nõ p essentiã dinã: vt qõ est in vna nõ sit in alia. ibi. (Qõ aũt Joãnes dicit ⁊c.) (Sciendũ ẽ igitur ⁊c.) Dic ꝓbat ꝫ eq̃litatez magnitudinis psonarũ ex rõne vitatis sic. vbicũq; eadez est veritas ⁊ magnitudo nõ est maior magnitudo ⁊ veritas fm rẽ. g̃ vbi nõ ẽ maior veritas:nec maior magnitudo. Sz nõ magis vez est tres psonas eẽ q̃z vnaz tñ. ergo nõ est maior magnitudo triũ psonaꝝ q̃z vni⁹ tñ. (P.cũ deus.) Dic concludit ex dictis q⁹ deus quãuis dicat̃ trin⁹:nõ tñ dicendus est triplex. In illis.n.reb⁹ iueniť triplicitas vbi tria excedunt vnũ in magnitudine:sz tres psone nõ excedũt vnã in magnitudine.g̃ nõ est dicẽda triplicitas triũ personarum respectu vnius.

Questio. IIII.

Hic queriť de duob⁹ fm duas rationes q̃ in hac lectõe habẽtur. Circa ꝑmã ꝓbationẽ querunt duo. Primo an in dinis sit totuz integrale. Secundo an sit ibi totum vniuersale.

Utrum in diuinis sit totum integrale. I.

Ad primuz sic ꝓcedit̃: videť q⁹ in diuinis sit totum integrale. vbicũq; n. est quantitas aliqua. ibi est rõ totius integralis:cũ oĩs quãtitas in partes diuisibilis sit:sed in deo ẽ q̃ntitas vtutis. g̃ est ibi totũ integrale. (P. sicut quãtitas ꝯtinua integrat̃ ex suis partibus:ita ⁊ nũerus:sz in dinis est numerus psonaꝝ.s. ternari⁹ cui⁹ pars q̃dã est vnũ ⁊ duo. g̃ vr̃ q⁹ sit ibi totum integrale. (Itez qcqd est aligd alicui⁹ ⁊ nõ est illud:ẽ ps integralis illi⁹: sz pr̃ est aliqd trinitatis ⁊ nõ ẽ trinitas. g̃ ẽ pars integralis trinitatis. (P. ex sola nã nũq; ꝟstituunť res nature ⁊ precipue vbi sunt plures res nature in vna natura:sz in vna natura diuina sunt plures res nature.s. persone.ergo opz q⁹ ad constitutionem persone aliquid aliud nature diuine adueniat:⁊ sic erit ibi aliqd integratum ex pluribus.

Contra. omne totũ integrale est cõpositiuz ex ptib⁹: sed in deo nulla ẽ cõpositio:sz summa simplicitas:vt supra hitũ ẽ.g̃ in dinis nõ est totũ integrale.

Respondeo dõm:q⁹ rõ toti⁹ integralis ꝓsistit in compõne. Ratio aũt ptis integralis hz impfectiõez ãne xam qbus dina simplicitas ⁊ pfectio repugnat. vñ nõ põt ibi eẽ totũ integrale ⁊ pars.

Ad primuz igiť dõm:q⁹ q̃ntitas vtutis nõ attẽditur fm divisionẽ vtutis intrinsecus:sed magis attẽditť ei⁹ diuisio respectu exterioꝝ. Uel fm numeꝝ obiectoꝝ: vel fm itẽsionẽ act⁹: vel fm modos agẽdi: vñ pz q⁹ in q̃ntitate vtutis nõ est rõ toti⁹ ⁊ ptis integralis:qz ptes integrales sunt itra suũ totũ. (Ad z^m dõm:q⁹ in dinis vnitas vel dualitas nõ est pars ternary nisi fm rõnis acceptiõez. Cui⁹ rõ est:qz alio mõ est nũerus i reb⁹ dinis ⁊ i reb⁹ creatis. ⁊ alio mõ vnitas. Cũ.n. vnũ sit qõ ẽ idiuisum i se ⁊ diuisum ab alys. cũ vnũqõq; aũt creatuz p essentiã suã distinguat̃ ab alys: ipsa essentia creati fm q⁹ est idiuisa i se:⁊ distiguẽs ab alys: est vnitas ei⁹: ⁊ plures vnitates cõstituẽtes numeꝝ psonaꝝ creaturaꝝ sunt plures eẽntie ꝓgregate fm numeratõez: ita q⁹ nihil est i vna q⁹ sit in alia fm numeꝝ idẽ. sic g̃ nũerus i reb⁹ creatis hz rõnẽ distinctiõis ⁊ cuiusdã coaceruatõis distincto ruz p eẽntiã:⁊ ex hoc hz rõnẽ toti⁹ integralis. Unitas aũt psonalis est ipsa ꝑpetas relatiua distiguẽs vnã psonam ab alia ⁊ nõ essentiã ipsius psone. Uñ tres psone nõ sunt differẽtes p essentiã cũ vna nũero essentia sit i trib⁹ psonis. Et ideo nõ põt ibi esse coaceruatio: sed tñ distictio. Et ꝓpter hoc nũerus nõ hz rõnẽ totius integralis nisi fort̃ fm q⁹ in ratõe coadunãtur rõnes ꝑpetatũ psonaliuz: sed hoc nõ erit integratio alicuius rei: sz i ratiõe tantuz. (Ad z^m dõz:q⁹ hec est falsa.pr̃ est aliqd trinitatis si intelligať ptitiue.significareť.n.q⁹ hẽret ptẽ essentie trinitatis.ex hoc q⁹ aliqd cũ sit neutrũ essentiã significat. Sz hec est vera. est aligs trinitatis: ex quo nõ põt ꝯcludi q⁹ sit pars trinitatis nisi fm ratiõez:qz.s. nõ est tot persone quot ẽ trinitas:qz trinitas ẽ tres psone ⁊ nõ pr̃. (Ad 4^m dõm:q⁹ nature diuie nihil addiť ad cõstituẽdũ rez nature:cũ i deo idẽ sit quo est ⁊ qõ est:siue q est. Distictio aũt nõ est ex ratiõe nature:sed ex ratõe ꝑprietatis relatiue: que quidẽ fm q⁹ comparatur ad essentiaz est ratio tñ: ⁊ nõ re ab ipsa differẽs. Prout aũt comparatur ad correlatiuum:cui opponitur facit realem distinctionẽ persone: vt supra dictum est.

Utrum in diuinis sit totum vle. II.

Ad secunduz sic ꝓcedit̃: vr̃ q⁹ i diuinis sit totũ vl̃e. Quicqd.n. ꝑdicat̃ de aliquo subalr̃ ⁊ nõ ꝓuersim: ꝑdicat̃ de ipso vt totũ vl̃e de pte subiectiua: sz essentia diuia vel deus hoc mõ ꝑdicat̃ de patre.pr̃.n. est eẽntia diuia:sed nõ gcũq; est eẽntia diuia est pr̃.g̃ ibi est totũ vl̃e. (P. vl̃e ⁊ particulare differunt sicut cõe ⁊ ꝑpriũ:sed i diuinis iueniť cõe ⁊ ꝑpriũ:qz eẽntia est cõis ⁊ rel'o est ꝓpa psone. g̃ est ibi vl̃e ⁊ particulare. (Itẽ supra.di.5.ex vbis Hyl. bitum est q⁹ filius dei generis sui potestatẽ in habitu assumpte hũilitatis exercuit:genus aũt suũ noiat nãm suã. ergo videť q⁹ essentia sit genus ⁊ vl̃e respectu psonaꝝ. (P. sciẽtia est spẽs cognitiõis:sed de deo vtrũq; dicit̃.s.q⁹ cognoscit ⁊ scit. g̃ videtur q⁹ in diuinis sit totuz vniuersale.

Contra. vbicūq; est vle ⁊ pticulare. pticularia sunt potētia ī suis vlib⁹ sicut dr̄ie ī gñe: sz ī diuinis nō ē aliqd in potētia. ḡ nō ē ibi vle ⁊ pticulare. ¶ P̄. oē supi⁹ est ps integralis ⁊stituēs diffinitiōez iferioris. vñ dicit Porfi. q; gen⁹ se hz ad silitudinē māe ⁊ dr̄ia ad silitudinē formē: ⁊ spēs ad silitudinē cōpositi: sz ī diuinis nō ē totū integrale ⁊ ps. ḡ ēt nec totū vle ⁊ pars sibi rūdes.

Respondeo dōm: q; ī diuinis nō pōt eē vle ⁊ pticulare. Et hui⁹ rō pōt q̄drupler assignari. Prio q; fm Aui. vbicūq; ē gen⁹ ⁊ spēs opz esse gditatē differētē a suo eē: vt ꝑus dcm̄ ē. ⁊ hoc ī diuinis nō ꝯpetit. Scōo q; ēntia vlis nō ē eadē nūero ī suis iferioribus: sz fz rōnē tm̄: ēntia āt diuīa ē eadē nūero ī plib⁹ psonis. Tertio q; vle exigit plalitatē ī his q̄ sub ipso ⁊tinent vl' in actu vel ī potētia. In actu sicut est ī gñe q̄ semper hz plures spēs. In potētia sicut in aligb⁹ spēbus: quaꝝ forma q̄tū ē de se possibilis ē iueniri ī multis: cuz ois forma sit de se cōicabilis: sz q; iueniat tm̄ ī vno ē ex pte māe debite illi spēi q̄ tota adunat ī vno idiuiduo: vt pz ī sole. q cōstat ex tota sua mā: ⁊ ista plalitas ē fm numeꝝ q nūerus simplr̄ ē fundat⁹ ī subali distictōe. Tres aūt psone nō numerant tales nūero: vt dcm̄ est. ⁊ iō ēntia nō hz rōnē vniuersalis. Quarto q; pticulare semp se hz ex additiōe ad vle. Jn dīnis aūt ꝓpter summā simplicitatē nō ē possibilis additio. ⁊ iō nec vle nec particulare.

Ad primuz igit̄: q; modus p̄dicādi ꝓportōat ipis reb⁹ de qb⁹ fit p̄dicatio cū fm Pyla. fmo sit rei subiect⁹. Uñ sicut nulla res ī creaturis iueniꝝ tur silis ex toto vnitati ēntie ī trib⁹ psonis: sz fm aliqd. Jta ēt nullus modus p̄dicādi ī creaturis ē silis huic modo p̄dicādi quo ēntia vel de⁹ de trib⁹ psonis p̄dicat. Dico igit̄ q; fm id q̄ tactū est ī obiectōe hz silitudinē cum mō predicādi totius vlis: sz differt fm alia q̄ supra dicta sunt. ¶ Ad 2m dōz: q; cōe q̄tū est de se nō determiat rei cōitatē vl' rōnis sicut vle. ⁊ iō ēntia pōt dici cōis: nō aūt vlis. ¶ Ad 3m dōm: q; Pyla. loquit̄ ad silitudinē creaturaꝝ ꝑut cōiter loquēdo dicimus genus boūm vnuz genus esse fm q; est multitudo aliquoꝝ se bñtiū ad vnum p̄n⁹. Jta ēt dr̄ genus dīnuz ipsa plalitas psonaꝝ fm ordinē emanatiōis ab vno p̄ncipio q; est pr̄. ¶ Ad 4m dōz: q; in creaturis q̄dā iueniūtur q̄ tam fm ratiōez gñis q̄ fm ratiōem speciei dicunt aliquid pfectionis. Uñ attribuit deo vtrūq; fm ꝑriam rōnem. sicut pz ī cognitōe ⁊ sciētia. Et hec gdez quāuis ī creaturis se habeāt sicut gen⁹ ⁊ spēs. tm̄ ī dīnis nō sic se bñt: qz vnū fm rē nihil addit sup alteꝝ: sz solū fm rōnem.

Questio. V.

Circa secundā ꝑbatōez querit̄ de veritate. Et q̄runt̄ tria. Primo qd sit vītas. Scōo vtꝝ oia sint vā vna vītate q̄ ē vītas increata siue p̄a. Tertio de cōditionibus veritatis. s. eternitate ⁊ incommutabilitate eius.

¶ Utꝝ veritas sit essentia rei. I.

Ad primum sic ꝓcedit̄: vr̄ q; vītas sit idem qd ēntia rei. Dicit. n. Aug. li. 2 solilogoꝝ q; veꝝ ē id qd est. Et ab alys dr̄ q; veꝝ ē diuisio eē ⁊ ei⁹ qd ē. ḡ vnūqdq; dr̄ verū fm q; hz eē: eē aūt ē actus essentie. ḡ cū vnūqdq; vītate formalr̄ sit veꝝ: vr̄ q; oīno idē sit vītas ⁊ ēntia. ¶ P̄. q̄cūq; differūt re vel ratione vnuz pōt itelligi sine altero. vñ ēt fm Boe. li. de hebdo. pōt itelligi de⁹ nō itellecta ei⁹ bonitate: sz essentia rei nō potest itelligi sine vītate. ḡ ēntia rei ⁊ vītas nō differūt neq; re neq; rōne. ¶ Itē q̄qd differt fm rōnē ab ente se hz ex additōe ad illud: sz qd hz se ex additōe ad aliqd ꝯhit ⁊ determiat illud. sic̄ se hz bō ad aīal. Cū igit̄ verum nō ꝯhat ens: qz veꝝ ⁊ ens cōuertunt̄: vr̄ q; vītas neq; re neq; rōne ab ēntia differat. ¶ P̄. Ans. dicit q; vītas est rectitudo sola mēte pceptibilis. Cōstat aūt q; loquit̄ meta⁶ de rectitudine: qz rectitudo ꝑpe dicta est passio ⁊tinui. Sed bonitas ⁊ iusticia fm ꝑriam rōnem bñt q; sint rectitudo sola mēte perceptibilis. ḡ vr̄ q; vītas re ⁊ rōne sit idē quod bonitas ⁊ iusticia.

Contra. ⁊tingit aliqd veꝝ dicere ⁊ de ente ⁊ de nō ente: sz nō entia nō bñt ēntiā: cū ḡ oē veꝝ vītate sit veꝝ: vr̄ q; vītas nō sit idē qd ēntia. ¶ P̄. veritas ē sola mēte pceptibile: vt pz p Ans el: sz illud qd ē sola mēte pceptibile nō est in sensibilib⁹: sz tm̄ ī itelligibilibus. ēntia aūt ē vtriusq; ḡ ēntia ⁊ vītas nō sunt idem. ¶ Itē vītas ⁊ falsitas sunt tm̄ ī cōplexis: qz singulū ī cōplexoꝝ neq; veꝝ neq; falsuz ē: sz ēntia ē reꝝ incōplexarū. ḡ nō ēidē qd vītas. ¶ Itē vītati opponit falsitas: sed falsitatez ⁊tingit ī uenire in entib⁹. sicut dicimus aurum falsuz: sed de ente nō dr̄ nō ens. ḡ falsuz nō est idē qd nō ens. ḡ nec vītas est idē qd essentia: qz si ⁊riuz de cōtrario nō p̄dicat̄ vt idē nec opposītū de opposito.

Respondeo dōm: q; eoꝝ q̄ significant noīb⁹ inueniꝝ triplex diuersitas. Quedā. n. sunt q̄ fm esse totū cōpletū sunt ex aīam. ⁊ hꝫ sunt entia cōpleta sic̄ hō ⁊ lapis. Quedā aūt sunt q̄ nihil bñt ex aīmā sic̄ sōnia ⁊ imagiatio chimere. Quedā aūt sunt q̄ bñt fundamētū ī re ex aīam: sed cōplemētū rōnis eoꝝ q̄tuz ad id qd ē formale est p opatōez aīe: vt pz in vli. Hūanitas. n. ē aliqd ī re: nō tm̄ ibi hz rōnē vlis cū nō sit ex aīam aliq̄ humanitas multis cōis: sz fm q; accipit̄ in itellectu adiungit̄ ei p opationē itellect⁹ intētio fm quā dr̄ spēs. Et silr̄ ē de tpe qō hz fundamētuz in motu. s. ꝑus ⁊ posterius ipsi⁹ mot⁹: sz q̄tuz ad id qd est formale in tpe. s. nūe ratio cōplet̄ p opatōez itellect⁹ nūerantis. Silr̄ dico de vītate qō hz fundamētū in re: sz rō ei⁹ cōplet̄ p actionez itellectus: qñ. s. apprehēdit̄ eo mō quo ē. Uñ dicit p̄us. 6⁹ meta⁶: q; veꝝ ⁊ falsuz sunt ī aīa: sz bonū ⁊ malū ī reb⁹. Cū aūt ī re sit qditas eius ⁊ sit̄ esse vītas fundat̄ in esse rei magis q̄z in qditate. sicut ⁊ nomē entis ab eē ꝑonit̄. ⁊ in ipsa opatōe itellect⁹ accipiētis eē rei sicut ē p quādā similatōez ad ipm cōplet̄ relo adequationis in q̄ ꝯsistit rō vītatis. Uñ dico q; ipsuz eē rei est cā vītatis fm q; est in cognitōe itellect⁹. Sz tm̄ rō vītatis p ꝑus iueniꝝ ī itellectu q̄z in re. sicut ēt calm̄ ⁊ frigiduz: ⁊ alie cāe sanitatis sunt cā sanitatis qō ē in aīali: ⁊ tm̄ aīal p ꝑus dr̄ sanū: ⁊ signa sanitatis ⁊ cā sanitatis dr̄ sana fm analogiaz ad sanū qō de aīali dr̄. Uñ dico q; veꝝ p ꝑus dr̄ de vītate itellect⁹: ⁊ de enūciatiōe dr̄ iquātū est signuz illi⁹ vītatis: de re dr̄ iquātū est cā. Uñ res dr̄ va q̄ nata ē de se facere veram apprehēsionē quātū ad ea q̄ apparēt exterius in ipsa. ⁊ silr̄ dr̄ falsa res q̄ nata ē facere: quantū ad id qō apparet exteri⁹ de ipa: falsaz apprehēsionē: sicut auricalcū dr̄ aurꝝ falsum. Et ide ē ēt q; hō dr̄ falsus q; dictis vel factis oñdit de se aliud q̄z sit: ⁊ p opositū itelligit vītas q̄ ē virtus in dictis ⁊ factis ꝯsistēs: vt dicit phs. Utraq; aūt veritas. s. itellectus ⁊ rei iducit̄ sicut in p̄mū p̄n⁹ in ipsum deū: qz suū eē est cā oīs esse: ⁊ suū intelligere est cā oīs cognitōis. Et iō ipse est p̄ma vītas sicut ⁊ p̄mū ens. vnūqdq; n. ita se hz ad vītatē sicut ad esse: vt pz ex dictis. Et inde est q; p̄ma cā essendi est p̄ma causa veritatis ⁊ maxie vera. s. deus: vt pbat phs. z. metaphy. Ueritas aūt enunciatiōis reducit̄ ī p̄ma p̄n⁹ p se nota. sicut in p̄mas cās: ⁊ p̄cipue in hoc p̄n⁹: q; affirmatio ⁊ negatio nō sunt silr̄ vera: vt dicit Aui. Sic ḡ pz quō diuerse diffinitōes de vītate dantur. Quedā. n. vītatis diffō dat̄ fm hoc qō veritas

cõpleꝫ in manifestatõe itellect⁹. sic dicit Augu. lib. de ve ra reli. vitas ẽ q̃ oñdit id qõ ẽ. Et Hyl. Uex é declarati uũ aut manifestatiuũ eẽ. Quedã aũt dat de vitate ſm q̃ hz fundamẽtũ in re: sicut illa Augu. Uex ẽ id qõ est. Et alia magſalis. vex est indisio eẽ ⁊ ei⁹ qõ est. Et alia Aui. Ueritas cuiuſq; rei est ꝓpetas sui esse qõ stabilitũ ei est. Quedã aũt dat ſm cõmẽsuratiõez ei⁹ qõ est in itellectu ad id qõ est in re. sicut dr. vitas est adequatio rei ad itel lectũ. ⁊ Aug. vex est qõ ita se hz vt cognitori vr̃ si velit ⁊ possit cognoscere. Quedã aũt dat de vitate ſm q̃ appro priat filio: cui etiã appropriat cognitio. ſ. ab Augu. lib. de vera reli. Ueritas ẽ summa similitudo p̃ncipy: q̃ sine vl la dissimilitudine est. Quedã aũt dat de vitate cõprehẽ dẽs oẽs vitatis acceptiões. ſ. vitas ẽ rectitudo sola mẽte pceptibilis. In rectitudie tãgit cõmẽsuratio. ⁊ in hꝫ q̃ dr̃ sola mẽte pceptibilis tangit id qõ cõplet rõnem vitatis. ꝑz ẽt ex dictis q̃ vitas addit supra eẽntiã ſm rõnẽ. ſ. or dinẽ ad cognitõez vel demonstratõez alicuius.

Ad primuz igit dõm: q̃ esse dr̃ dupl'. Uno mõ ſm q̃ ens significat essentiã rerũ ꝓ ut diuidit p. io. gña. Alio mõ ſm q̃ esse significat cõpoſi tionẽ quã aĩa facit: ⁊ istud ens pñus appellat verũ. Et si milr̃ Augu. cũ dicit: q̃ vex est id qõ est: q̃si dicat. vex est q̃ dr̃ de eo qõ est. Et similr̃ itelligitur qõ dr̃. Uerum est diuisio esse ⁊ ei⁹ qõ est. Et si i negatiuis sit vitas q̃ nõ cõ sistit in ꝯpõne: sed i diuisiõe: tñ vitas negatiue fundatur supra vitatẽ affirmatiue: cuius signuz est q̃ nulla negati ua ꝓbat nisi per aliquã affirmatõez. Uel põt dici q̃ dif finitões iste dant de vo nõ ſm cõpletã sui rõnez: sed ſm illud qõ fundat in re. ¶ Ad 2ᵐ dõm: q̃ sicut bonitas di cit rõnem p quã eẽntia ordinat ad appetitũ: ita vitas di cit rõnem p quã eẽntia ordinat ad itellectũ. Unde sicut nullũ esse appetit amota rõne boni. ita nullũ eẽ itelligit amota rõne vi. nihilomin⁹ tñ alia est rõ vi. ⁊ alia rõ entis. Dupl'r. n. dr̃ aliqd nõ posse itelligi sine altero. Aut ita q̃ vnũ nõ possit itelligi si nõ ponat altez esse. ⁊ sic dr̃ q̃ esse nõ põt itelligi sine vo sicut ẽt nõ põt itelligi sine hꝫ qõ est esse itelligibile. Siue ita q̃ qñcũq; itelligit vnũ itelliga tur altez. sicut qcũq; itelligit hoiem intelligit al'. Et hoc modo esse põt itelligi sine vo: sed nõ e3: q̃ vex nõ est i ra tiõe entis: sed ens in rõne vi. sicut põt aliquis intelligere ens: ⁊ tamẽ nõ itelligat aliqd de ratiõe intelligibilitatis: sed nunq; põt itelligi itelligibile ſm hãc rõnem nisi itel ligat ens. vñ etiã ꝑz q̃ ens est ꝑma cõceptio intellectus. ¶ Ad 3ᵐ dõm: q̃ verum addit supra ens sicut ⁊ bonũ ⁊ vnũ. Nullũ tñ eoz addit aliquã differẽtiã contrahẽtem ens: sed rõnem q̃ cõsequit omne ens: sicut vnũ addit ra tionẽ idiuisiõis: ⁊ bonũ rõnem finis: ⁊ vex rõnẽ ordinis ad cognitionẽ: ⁊ iõ hec. 4. cõuertunt ens bonũ vnũ ⁊ ve rum. ¶ Ad 4ᵐ dõm: q̃ rectitudo dr̃ de bonitate iusticia ⁊ veritate metaᶜᵉ ⁊ ſm diuersas rationes. Inuenit enim in recto quedã equalis ꝓportio p̃ncipy medy ⁊ finis. vñ ſm hoc q̃ aliquis in distribuẽdo vel cõmunicãdo mẽsu ram equalitatis iusticie seruat vel mensurã pcepti legis dr̃ rectitudo iusticie. Secundũ aũt q̃ aliquid nõ egredi tur cõmensurationẽ finis. dr̃ rectitudo bonitatis. Secũ dũ aũt q̃ nõ egredit ordinẽ cõmensurationis rei ⁊ itelle ctus dicit rectitudo veritatis. ¶ Ad 5ᵐ dõm: q̃ ſm Aui. de eo q̃ nullo modo est nõ põt aliqd enũciari. ad minus enim opz q̃ illud de quo aliqd enunciat sit apprehẽsuz: ⁊ ita habet aliqõ esse ad minus in itellectu apprehẽden te: ⁊ ita cõstat q̃ semper veritati respõdet aliqõ esse: nec opz q̃ semp respõdeat sibi esse in re extra aiam: cũ rõ ve ritatis compleat in ratiõe anime. ¶ Ad 6ᵐ dõm: q̃ quã uis esse sit in rebus sensibilibus; tñ rõnez essendi vel in tentionem entis sensus nõ apprehendit. sicut nec aliquã formã subalẽ nisi p accidẽs: sed tñ accidentia sensibilia. Ita etiã quãuis veritas sit in sensibilib⁹ ꝑut dr̃ esse veri tas in rebus: tamẽ intẽtio vitatis solo itellectu percipit. Uel dõz q̃ q̃uis res sensibiles sensu comprehẽdant: tñ ei⁹ adequatio ad itellectũ sola mẽte capit ⁊ ꝑ tãto dr̃ q̃ vitas est sola mẽte pceptibilis. ¶ Ad 7ᵐ dõm: q̃ cum sit duplex opatio itellectus. vna quaz dr̃ a q̃busdã imagia tio itellect⁹: quã pñus noiat itelligentiã idiuisibiliũ que cõsistit in apprehensiõe q̃ditatis simplicis: q̃ alio etiã no mine formatio dicit. Alia est quã dñt fidẽ que cõsistit in compositiõe vel diuisiõe, ꝓpõnis. Prima opatio respicit q̃ditatẽ rei. Secũda respicit esse ipsi⁹. Et q̃ rõ veritatis fundatur in esse ⁊ nõ in q̃ditate: vt dcm̃ est. Ideo vitas ⁊ falsitas ꝓprie iueniunt in secũda opatõe: ⁊ in signo eius qõ est enũciatio: ⁊ nõ in ꝑma vel signo ei⁹ qõ est diffinitio ni si ſm q̃d. sicut etiã q̃ditatis esse est qõdã esse ratiõis: ⁊ se cundũ istud esse dr̃ vitas in ꝑma opatione itellectus per quẽ etiã modũ dr̃ diffinitio vera. Sed huic veritati non adiũgit falsitas p se: q̃ itellectus hz vex iudiciũ de ꝓpo obiecto in qõ nãliter tẽdit: q̃ ẽ q̃ditas rei: sic ⁊ visus õ co loze: sz p accidẽs admiscet falsitas. ſ. rõne affirmationis vel negatiõis annexe: qõ ꝯtingit dupliciter. Uel ex cõpa ratiõe diffinitiõis ad diffinituz: ⁊ tũc dicit diffinitio falsa respectu alicuius ⁊ nõ simpliciter. sicut diffinitio circuli est falsa de triãgulo. Uel in respectu partiũ diffinitionũ adinuicez in quibus implicat impossibilis affirmatio. si cut diffinitio vacui: q̃ est locus in quo nullũ cõpus est: ⁊ hec diffinitio dicit falsa simpliciter: vt in. 5. metaphy. di citur: sed hoc nõ ꝯtingit nisi in quiditatibus composito rum: qz in quiditatibus reruz simpliciũ nõ deficit intel lectus nisi ex hoc qõ omnino nihil itelligit: vt i. 9. meta phyſi. dicit. Secũde aũt operationi admisceꝫ falsitas ẽt per se: nõ quidẽ quãtũ ad ꝑmas affirmatiões quas natu raliter itellectus cognoscit vt sunt dignitates: sed quãtũ ad ꝯntes: qz rõnem iducẽdo cõtingit errare per applica tionẽ vnius ad aliud. Patet igit ex dictis q̃ verũ ꝓprie loquẽdo qõ iuenit tñ in complexis nõ impedit quẽsio nem veri ⁊ entis: qz quelibet res incõplexa hz esse suuz: qõ nõ accipitur ab itellectu nisi p modũ complexionis. ⁊ ideo ex ipsa rõne quã addit vex supra ens. ſ. ordinẽ ad intellectum sequit ista differẽtia q̃ vex sit complexoz: ⁊ ens dicat de re extra aimã icomplexa. ¶ Ad vltimũ dõm: q̃ sicut dictũ est: ens est ꝑma conceptio itellectus. vnde enti nõ potest aliquid opponi per moduz cõtrarie tatis vel ꝓuationis: sed solũ per modũ negatiõis: quia si cut ipsum nõ fundatur in aliquo: ita nec oppositũ suum. opposita enim sunt circa idẽ: sed vnum verũ ⁊ bonuz se cundũ ꝓprias itentiões fundant supra itentionẽ entis: ⁊ ideo possunt habere oppositionẽ cõtrarietatis: vel ꝓua tionis fundate super ens. sicut ⁊ ipsa super ens fundant. Unde patet q̃ nõ eodem modo se habet veruz ⁊ falsum ⁊ malum ⁊ bonũ sicut ens ⁊ nõ ens nisi accipiat non ens particulariter pro remotione alicuius cui substernit ali quod ens. vnde sicut quelibet ꝑuatio entis particula ris fundatur in bono: ⁊ falsuz fundatur in aliquo vero si cut in aliquo esse. Unde sicut illud i quo est falsitas vel malicia est aliquod ens: sed non est ens completum: ita etiam illud quod est malum vel falsuz est aliquod bonũ vel verum incompletum.

¶ Utz oĩa sint vã vitate icreata. II.

A D secundũ sic ꝓcedit: vr̃ q̃ oĩa sint vã vna vitate q̃ est veri tas icreata. Sic. n. dcm̃ ẽ i sol'one ꝓcedẽt| ar ticuli: vex dr̃ analogice õ illis i gb⁹ ẽ vitas si

cut sanitas de oibus sanis:sed vna ē sanitas numero a q̄ denominatur animal sanū: sicut subm eius:z medicina sana:sicut causa ei⁹:z vrina sana sicut signū eius. g̃ videt̄ q̄ vna sit vitas qua oia dr̃ va. ¶ P. ois rectitudo attē ditur per aliquā mensurā:sed veritas est rectitudo q̄dā. cum igit̄ videamus oibus tpalibus rn̄dere vnuz tēpus quasi mensurā. videt̄ ēt q̄ oibus veris rn̄deat vna vitas fm quaz dicant̄ vera. ¶ P. sicut se hz bonitas ad bona: ita se hz vitas ad va:sed oia sunt bona vna bonitate. Un̄ dicit Augu. lib. de tri. Bon⁹ est homo:bona est facies:bonum est B̄ z illud:tolle hoc z illud:z videbis bonū ois bonj. Un̄ videt̄ q̄ sit vna bonitas numero in oibus participata fz quā dicunt̄ bona. ergo vr̄ q̄ similr oia dicant̄ vera vna vitate que ē veritas increata. ¶ Si dicas q̄ oia dicunt̄ vera vitate icreata exēplariter. ¶ Cōtra. vnius cuiusq̄ forme exemplar est in deo qō est creatrix eēntia. Si igit̄ B̄ sufficeret vt oia dicerent̄ vera vitate icreata: qz exēplant̄ ab ipsa. videt̄ q̄ similr oia possent dici colorata: qz exemplant̄ colorē: qui est i deo exemplariter: qō est inconueniens.

Contra mala fieri ē verū: fz nullū malū ē a deo. g̃ vr̄ q̄ nō oia va sint va vitate increata.

Respondeo dōm q̄ sicut dictū est ratio vitatis in duob⁹ consistit: in esse rei:z in apprehensione vtutis cognoscitiue ꝓportionata ad eē rei. Utrūq̄ autē bonum quāuis vt dictuz est reducat̄ in deū sicut in cām efficientē z exemplarē. Nihilomin⁹ tn̄ q̄libz res participat suum esse creatū quo formalr est: z vnusquisq̄ itellectus participat lumen: per qō recte de re iudicat: qō gdem est exēplatum a lumine icreato. Habz ēt itellectus suaz opationē in se: ex qua cōplet̄ ratio vitatis. Unde dico q̄ sicut est vnū esse diuinū quo omnia sunt: sicut a p̄ncipio effectiuo exēplari. Nihilominus tamē in rebus diuersis est diuersuz esse quo formalr res est. Ita etiā est vna vitas. s. diuīa qua oia vera sunt sicut p̄ncipio effectiuo exēplari. nihilomin⁹ sunt plures vitates in reb⁹ creatis quibus dicunt̄ vere formalr.

Ad primuz igit̄ dōm q̄ aliquid dr̃ fm analogiaz triplr. Uel fm intētionē tn̄ z nō fm esse:z B̄ est quādo vna intētio refert̄ ad plura per ꝑus et posterius: q̄ tamē nō habz esse nisi in vno: sicut ītentio sanitatis refert̄ ad aīal vrinam z dietam diuersimode fm ꝑus z posteri⁹. nō tamē fm diuersum esse: qz eē sanitatis nō est nisi in aīali. Uel fm esse z nō fm intētionez: z B̄ cōtingit quādo plura parificant̄ in ītentōe alicui⁹ cōis: sed illud cōe nō habz esse vnius rōnis in oibus: sicut oia corpora parificant̄ in ītentiōe corporeitatis. Un̄ logic⁹ qui considerat ītentiones tn̄ dicit B̄ nomē corpus de oib⁹ corporibus vniuoce p̄dicari: sed eē huius nāe nō est eiusdez rōnis in corporibus corruptibilibus z incorruptibilibus Unde quantū ad metaphysicū z nālem qui considerant res fm suum esse nec B̄ nomē corp⁹ nec aliquid aliud dicitur vniuoce de corruptibilibus z incorruptibilibus. vt pz. io. metaphy. ex philosopho z cōmentatore. Uel fm intentionē z fm esse:z B̄ est quādo neq̄ parificat̄ in intētione cōmuni neq̄ in esse: sicut ens dicit̄ de suba et accidente:z de talibus opz q̄ natura cōmunis habeat aliqō esse in vnoquoq̄ eoruz de quibus dr̃: sed differēs fm rationem maioris vel minoris pfectiōis. Et silr dico q̄ veritas z bonitas z oia hȝ dicūtur analogice de deo z creaturis. Un̄ oz q̄ fm suū eē oia h̄ in deo sint:z in creaturis fm rationē maioris pfectionis z minoris: ex quo segtur cum nō possint esse fm vnum esse vtrobiq̄ q̄ sint diuerse veritates. ¶ Ad z^m dōm q̄ cum veritas sit quedā rectitudo z cōmensuratio opz q̄ in rōne veritatis intelligatur mensura:z sicut dictuz est opz eē cōmēsurationem rei ad intellectuz vt compleat̄ ratio veritatis. Res aūt diuersimode se habēt ad diuersos intellectus: qz intellectus diuinus est causa rei. vnde opz q̄ res mēsuretur per intellectum diuinuz: cuz vnūquodq̄ mēsuretur per suū p̄mū p̄ncipium. z ideo dicit Ansel. q̄ res dicit̄ eē va quādo implet hoc ad qō ē ordinata in intellectu diuino. Sz res se habent ad intellectum nostruz sicut causa: inquantum. s. intellectus accipit a rebus:z inde est q̄ sciētia nostra nō mēsurat res sed mēsuratur ab eis: vt dicit̄. io. metaphy. Non. n. ita ideo est in re: qz sic videt̄ nobis: fz magis qz ita est in re. veruz est qō videt̄ nobis. Sic ergo intellectus diuinus est vt mēsura p̄ma non mēsurata. Res autē est mensura secūda mēsurata. Intellectus autē noster est mēsuratus:z non mēsurans. Dico igitur q̄ prima mēsura veritatis est vna tn̄: sed mensure secunde. s. ipse res sunt plures. vnde sunt plures veritates. Et si non eēt nisi vna mensura veritatis adhuc nō sequeretur q̄ esset tn̄ vna veritas: quia veritas non est mensura: sed cōmēsuratio vel adequatio:z respectu vni⁹ mēsure possunt eē diuerse cōmensurationes in diuersis. vn̄ nō est silē de tē poze: qz tēpus ē ipsa mēsura. ¶ Ad z^m dōz q̄ silr dico de bonitate q̄ ē vna bonitas q̄ sic̄ p̄ncipio effectiuo exēplari oia sunt bona. Sz tn̄ bonitas qua vnūquodq̄ formaliter ē bonū diuersa ē in diuersis: fz qz bonitas vlis nō iuenit̄ in aliqua creatura fz pticulata z fm aligd. Ideo dicit Augu. q̄ si remoueamus omnes rōnes particulationis ab ipsa bonitate remanebit in intellectu bonitas ītegra z plena que est bonitas dīna. que videtur in bonitate creata sicut exēplar in exemplato. ¶ Ad quartū dōm q̄ exēplar rerum ē in deo duplr. Uel quantum ad id qō est in intellectu suo:z sic fm ydeas est exemplar intellectus diuinus oium q̄ ab ipso sunt: sicut intellectus artificis per formā artis oium artificiatorum. Uel q̄tum ad id qō ē in nā sua sicut rōne sue bonitatis qua bonus est ē exemplar omnis bonitatis:z similr ē de veritate. Un̄ pz q̄ non eodē modo deus ē exemplar colorīs z veritatis: z ideo obiectio non procedit. ¶ Ad vltimuz dicēdus q̄ quāuis malum nō sit bonum nec sit a deo. nihilominus intelligere malum bonū est:z a deo ē: z ideo vitas q̄ cōsistit in cōmēsuratiōe itellectus ad p̄uationē exñtez extra aīam bona ē z a deo:z iō dicit Ambro. q̄ oē verum a quocunq̄ dicatur a spi. sancto est.

¶ Utrum sint plures vitates eterne. III.

A B tertiuz sic ꝓcedit. vr̄ q̄ sint plures vitates eterne. Sic̄ pz ex dictis. Diuersa ꝑ ppōnuz diuerse sunt vitates: fz pr̄ ē deus: filius ē deus. sunt due ppositiones. g̃ z sunt due veritates: fz vtrūq̄ istoruz ab eterno ē verū. g̃ plures veritates sunt eterne. ¶ P. oia q̄cūq̄ fuerunt sunt z erunt deus ab eterno p̄sciuit que constat q̄ plura sunt: sed deus nō p̄sciuit nisi verū. g̃ plura va sunt ab eterno. ¶ Itē Aug. 83. q. Probat aliaz eē imortalē p B̄ qō est subm veritatis q̄ est eterna: fz constat q̄ vitas q̄ ē in itellectu nr̄o sicut in subo non ē vitas dīna p essentiā. g̃ vr̄ q̄ plures vitates sint eterne. Qz aūt veritas sit eterna sic ꝓbat. omne illud ad cui⁹ remotionem segtur positio eius ē eternū: fz si negat̄ veritas esse ponit̄ eē. g̃ veritas est eterna. Probatio medie. Si vitas nō ē: vitatē eē ē falsū: fz si affirmatio ē falsa negatio ē va. g̃ veritatē nō eē erit verum: fz nō ē verū nisi in aliq̄ veritate. g̃ aliq̄ veritas ē. ¶ P. illud qō nō pōt itelligi nō eē ē eternū: qz qcqd pōt nō eē pōt itelligi nō eē: fz vitas ñ pt itelligi nō eē: qz qcqd itelligit̄: itelligit̄ p iudiciuz veritatis. g̃ vr̄ q̄ vitas q̄ est in itellectu sit eterna z imutabilis.

¶ P.idez vr de vitate enũciatõis.Si.n.vitas enũciationis mutet vel destruat:b erit vel p destructionẽ signi:vl p destructionẽ rei.sed neutro mõ õstruit vel mutat.g̃ veritas enũciatõis ẽ imutabil'ꝛ eterna. ¶ Probatio medie ñ exist̃ẽte signo rectũ ẽ rem signari: ſz vitas ẽ rectitudo:ꝛ vitas signi ẽ rectitudo significatiõis.g̃ si nõ sit enũciatio vel qõcũqz sig^{m} vitatis adhuc remãebit vitas signi.Sil'r pbat q nõ mutet ex mutatõe rei. qz vt dcñ ẽ. vnũqõqz hz vitatẽ qñ iplet id ad qõ ẽ ordiatũ i mẽte dine: ſz cessãte curſu ſorti.adhuc ista enũciatio.ſor.currit:fac id ad qõ ordinata ẽ in mẽte dine:qz significat ſortez currere.g̃ vr q destructa vel mutata re: nõ mutat neqz õstruit vitas signi. ¶ P.idẽ vr de vitate q̃ ẽ in re:qz vt dic̃ Aug.peũte vo nõ pit vitas.ſz vitas rei nõ posset õstrui vl mutari nisi p mutatõez rei.g̃ vr q nullo^{o}peat. ¶ Itẽ.oẽ totũ ẽ mai^{o} sua pte.ẽ q̃daz vitas q̃ nullo^{o} vr mutabil'.ꝛ sil'r multa hz. g̃ vr q sint ples vitates eterne ꝛ imutabiles.

Contra Aug.dic̃ q va eternitas ꝛ sola imutabilitas in õo ẽ:ſz vitas dei ẽ vna tñ. sic̃ ꝛ essentia.g̃ vr q sit vna tñ veritas eterna ꝛ imutabilis.

Respondeo dõm q ẽ vna tñ vitas eterna.s.veritas dine.Cũ.n.rõ vitatis i actiõe cõpleat itells:ꝛ fundamẽtũ hẽat ipz eẽ rei: iudiciũ de vitate seq̃t iudiciũ de eẽ rei ꝛ de itellũ . Uñ sic̃ eẽ vnũ tñ est eternũ.s.dinũ.ita vna tñ vitas.Sil'r de mutabilitate veritatis idẽ dõm ẽ qõ de mutabilitate essendi:vt añ supra dcñ est.simpl'r imutabile nõ ẽ nisi eẽ dinũ.vñ simpl'r immutabilis vitas est nisi vna.s.dina.Esse aũt aliaz rez q̃rũdã dr mutabile mutatiõe variabilitatis:sicut est i contingẽtib^{9}.ꝛ hoz ẽt vitas mutabilis est ꝛ ptingẽs.Quorũdam vo eẽ est mutabile solũ fm vertibilitatez in nihil.si sibi relinq̃ret.ꝛ hoz vitas sil'r mutabil'ẽ p vertibilitatẽ i nihil:si sibi relinq̃ret.Uñ pz q nlla vitas ẽ nec̃ia i creaturis.Sil'r ẽt si loq̃ris de vitate fz q rõ ei^{o} pplet in rõne itellect^{9}:pz q nullus itellect^{9} ẽ etern^{9}ꝛ iuariabilis ex nã sua:nisi itellect^{9} diuin^{9}.Ex q̃ ẽt pz q sola vitas vna que i deo est:ꝛ q̃ deus est:est eterna ꝛ imutabilis.

Ad primũ g̃ dõm q sic̃ triũ psonarũ vna ẽ eẽntia q̃ qlibz hz eẽ:q̃uis sint ples ꝑpetates gb^{9} distinguunt:q̃ tñ oes nõ dr fm rez ab eẽntia:ita ẽt est vna veritas triũ psonaz ex pte ipsi^{9} rei de qua fit enũciatio.Sz q sint enũciationes ples ve est p itellm nr̃m. Uñ vitas q̃ est in istis enũciatiõib^{9} q̃ formal'r sunt:vel q̃ est in intellectu nr̃o nõ est eterna: sicut nec ꝑponẽs nec itellect^{9} noster etern^{9}. ¶ Ad 2^{m} dõm q rõnes ideales rerum q̃ sunt in deo ab eterno nõ fũt aliud fz rẽ ab ipso intellectu ꝛ eẽntia dina. Uñ sic̃ vitas eẽntie ẽ vna fz rẽ:ita ẽt vitas oĩum illaz rõnũ:ꝛ nõ multiplicat nisi fm respectum ad diuersas res. Uñ ex b nõ ꝓbatur q sint plures veritates ab eterno:ſz solũ b q sit vna veritas pluriũ fz rõnẽ. ¶ Ad 3^{m} dõm q si aia nõ esset nec aligs itellectus creat^{9}:veritas fz q ꝓsistit in opõne aie nõ eẽt. Posset tñ remanere fz q fundamẽtũ hz i re. Remaneret ẽt itẽtio vitatis itellecta in õo.Uñ cũ aia non sit eterna nec aligs itellect^{9} creat^{9} añq̃ h eẽnt nlla vitas creata erat. ¶ Et si obycit vitas nõ ẽ.g̃ vitatẽ eẽ ẽ falsũ q̃tũ ad illõ tps i q̃ nõ erat vitas creata. Dico q nõ seq̃t. qz qñ nõ ẽ veritas. nec ẽt falsitas ẽ.b aũt q nõ sit vitas vel falsitas nõ ẽ ex defectu vitatis vel falsitatis q̃tũ ad itẽtiões ipsaz ſz ex defectu cozũ in gb^{9} vitas hz eẽ.Sic̃.n. dicim^{9} õ vlibus q̃ sũt icoꝛruptibilia ꝛ eterna:qz nõ coꝛrũpunt nisi per accidens.s.q̃tũ ad eẽ qõ hñt in alio qõ põt nõ eẽ. Ita ẽt ẽ de vitate ꝛ falsitate q ꝓsiderate fm itentiões suas nõ accidit eis coꝛruptio per se: sed soluz fm esse qõ hñt in alio.ꝛ ex b ꝓcedit ꝓbatio Aug.qz oĩs vtus q̃ apprehẽdit rõnez intentiõis alicui^{9} op^{9} q sit virt^{9} nõ obligata ad coꝛpus: nec dependẽs a coꝛpoꝛe: eo q vtutes apphensiue q̃ sunt impsse in oꝛganis coꝛpoꝛalib^{9}. vt pz in sensib^{9} nõ apphendunt itentionẽ rõnis:vt rõnem hois vel coloꝛis: sed tñ apphendunt hz fm q sunt pticulata. Uirt^{9} aũt q̃ nõ dependet ad coꝛpus est icoꝛruptibilis:ꝛ ita ꝓbat q aia itellectiua est imoꝛtalis ex eo q apphendit veritatez. Uirtutes.n.sensitiue q̃uis sint vere in suis apphensiõibus:nõ tamẽ apphendũt rõnẽ sue veritatis sicut facit itellectus ¶ Ad 4^{m} dõm q aliqd nõ posse itelligi nõ esse cõtingit dupl'r vel ex pte ipsi^{9} itellecti vel ex pte itelligentis. Ex parte itellecti sicut illud qõ de rõne sua hz eẽ: sic̃ est deꝛ cui^{9} esse est sua qditas per quã itelligit. Ex pte itelligẽtis sicut nõ põt itelligi res sine actu itelligendi.vñ si act^{9} intelligendi nõ eẽt.nihil posset itelligi. vnde nõ põt itelligi act^{9} itelligendi nõ esse. Utroqz mõ vitas non põt itelligi nõ esse:qz veꝛ hz in rõne sua eẽ fz qõ fundat in re:ꝛ hz i rõne sua actũ itellect^{9} fm q ꝓplet in aia. Tñ ex b nõ seq̃tur q sit eterna nisi sub hac cõditiõe si ab eterno fuisset intelligere. q̃uis.n.nõ possit itelligi de veritate nõ eẽ.ita ſ.q apphendat itentio vitatis ꝛ nõ apphẽdat eẽ:tñ pole est nec istũ itellectũ esse:nec illud eẽ in quo vitas fundatur.sic̃ aliqñ fuit:sed illa vitas sola est eterna:q̃ fundat in esse eterno ꝛ itellectu eterno. ¶ Ad 5^{m} dõz q vtroqz mõ veritas enũciatiõis põt mutari. si.n.nulla enũciatio eẽt: veritas enũciatiõis nõ eẽt. ¶ Et qõ obycit q adhuc rectum eẽt rẽ significari. Dicim^{9} q verũ est: sed tñ illa rectitudo nihil est q̃ signabilitas rei:ꝛ b nõ ponit veritatẽ signi in actu:ſz tñ in potẽtia.Sil'r ẽt qñ mutat res mutatur veritas enũciatiõis. Uñ fm phz eadẽ ꝓpõ qñqz põt eẽ vera:ꝛ qñqz falsa. Et qõ vlteri^{9} obycit q iplet illõ ad qõ ordinatũ est in mẽte dina. Dõm q enũciatio põt dupliciter ꝓsiderari. ¶ Ul' vt res q̃dã:ꝛ sic est in ipsa vitas rei:sicut in q̃libet re: qñ iplet illud ad qõ ordinata est in mente dina.ꝛ talis veritas manet in ipsa etiã mutata re. Uel vt signũ talis rei:ꝛ sic veritas ei^{9} est per adequationem ad rẽ illã. Mutata aũt re tollit adequatio signi ad signatũ sine aliqua mutatiõe ipsi^{9} signi:qõ manifestũ est in relationibus posse cõtingere.vñ veritas enũciationis nõ manet. ¶ Ad 6^{m} dõm q pereunte re vera perit veritas q̃tũ ad illud eẽ qõ hz in re illa. Sz tñ põt remanere itentio veritatis fm eẽ qõ hz in alia re. vel fm eẽ qõ hz i aia. Qz oĩa si auferant nõ remanebit veritas nisi in deo: nec ille defect^{9} accidit veritati per se: ſz p accñs vt dcñ est:qz fm phm destructis ꝑmis subst̃tys iplẽ est aliqõ ceteroz remanere:q̃uis plia sint per se icoꝛruptibilia. ¶ Ad 7^{m} dõm sil'r q veritas ꝓpõnũ nec̃iaz põt deficere p accñs q̃tũ ad esse qõ hz in ania vel in reb^{9}.si res ille deficerẽt:tũc.n.nõ remanerent iste veritates nisi in deo in quo sunt vna ꝛ eadem veritas.

¶ Expositio sc̃e partis textus.

Jergo in vna psona patris illa inuenis ꝛc.) Ur q ipse arguat a maiori affirmando. Magis.n. vr q in vna p^{a} simplicitas iueniat q̃ i duab^{9} simul acceptis. ¶ Rñdeo dõz q ẽ loc^{9} a minori:qz agit in vna psona patris ꝛ accipit ea q̃ sũt diuersa fm rõnẽ:vt sapiam vtutẽ ꝛ hz.sed in duab^{9} psonis pris ꝛ filij accipit b qõ ẽ vnũ fm rõnem.s.nãm diuinã q̃ fm numerum ẽt multiplicari nõ põt. (Sicut tres statue dr vnũ aurũ.) Ur b eẽ falsum: qz mã nõ ꝑdicat de cõposito cũ sit pars. Et dõm q b est verũ in nãlib^{9}:quoz mã nõ est tota suba eoz:sic̃ in artificialib^{9} q̃ ordinant in gñe subẽ p suã materiã. vt Lõmen. dicit in.z. de aia. Forme enĩ artificiales accidentia sunt. (Suba significat cõez ꝛc.) i. suba que cõis in diuinis dr

se hz ad modū speciei que colligit plura idiuidua. Sicut .n. in cētia tres psone vniunt nō ita q diuina cētia sit spēs vt magr exponit. (Dūr. n. aliq differre numero cē.) Ratio hui⁹ distinctiōis hec est: qr diuersitas fm numerum in his q simplr numerant ē ex diuisiōe cētie. vnde vnū idiuiduū nō est altez: nec aligd qō ē in vno: idē numero est in alio: hz nūerus ī dīnis psonis ꝓsequr distinctio nē relationū q qdem distinguūt suppositā: hz nō diuidūt cētiā: r iō pr nō ē fili⁹: hz tñ qō ē in pre: ē ēt in filio. (Pre terea cū de⁹ dicat trin⁹ cē.) Dui⁹ rō est. qr triplicitas est q̄dā ꝓportio cōtenta sub multiplicitate q est ineqlitatis spēs: r iō vbi ē triplicitas opz ineqlitatē esse.

¶ Ostenso q aliqua psonaz aliam nō superat magnitudine. nunc ostēdit q alia non excedit aliam potētia. Ci. xx.

Nunc oñdere restat qūo aliq̄ harū psonaz aliā nō excellat potētia: vt sic vna r idifferens ē magnitudo triū: ita vna r idifferēs monstrat potētia triū. Sciēduz ē g q nō est potētior pr filio: nec filius vel pr spū scō. Nec maiorē potētiā hñt duo vl tres sil q̄z singulus eoz. qr nec pl's p̄t pr sil r fili⁹ q̄z solus spi. scūs. Nec hi tres sil pl's pñt q̄z singul⁹ eoz: qr oipotētiā quā hz pr: r fili⁹ accepit nasc̄do: r spūs scūs ꝓcedēdo. Q̄ō Aug. rōnib⁹ r auc̄toritatibus ꝓbabilr astruit in libro ꝯ Maximinū: q dicebat patrez meliorē ac potētiorez filio.

¶ Qr nō pōt min⁹ fili⁹ q̄z pater.

Ibil ingt pre min⁹ hz ille q dic̄. Oia q̄ hz pr mea sūt. Nā si min⁹ hz ī ptāte aliqd q̄z pr: nō sunt ei⁹ oia q̄ hz pr. Sz ei⁹ sūt oia q̄ hz pr: tātā g hz ptātē fili⁹ q̄ztaz pr. Eqlis g ē pri. Nō. n. pōt q accipit ieql ee ei q dedit. Tu āt b ō pō sapis: q potēs sit fili⁹ hz potētior pr: vt hz doctrinā vestrā potēs potētem potuerit gnāre vl gignē: r nō oipotēs oipotētē. Hz g pr oipotētiā quā nō hz fili⁹: r si b est: falsuz ē qō ait fili⁹: oia q̄ hz pater mea sunt.

¶ Hoc verum fatebatur hereticus ex quo prōgrediebatur ad falsa.

Sed ings. Pr a nemie potētiā accepit: fili⁹ aūt a pre. Fatemur r nos filiū accepisse potētiā ab illo ō quo natus ē potēs: pī ꝙ potētiā nll's ōdit: qr nll's eū gēuit. Gignēdo. n. ōdit pr potētiā filio: sic oia q hz i s'ba sua: gignēdo ōdit ei quē gēuit ō s'ba.

¶ Qō Aug. qua arte hereticū.

Sed q̄rit vtz ei tātā: quāta ipsi est potētiā pr filio dederit an minorē: Si tā tā nō solū potētē: hz ēt oipotētē genuisse oipotēs itelligit. Si ꝙ mior qūo oia q̄ hz pater filij sunt: Si prīs oipotētia filij non est: nō oia ꝓculdubio q̄ hz pater filij sunt. At oia filij sunt: oipotentia ergo patris ēt est filij. Nō est ergo pater potentior filio.

¶ Aliter probat filium equalem patri.

Hz alio mō ꝓbat filiū eqlē pri ꝙtra Maximinū ita dicēs. Tu dicis q pr genuit filiū minorē seipso: in quo r pri derogas: q si filiū vnicū minorez genuit: aut nō potuit: aut non voluit gignere eqlē. Si dicis qr nō voluit: eū inuidū ee dixisti. Si āt nō potuit: vbi ē oipotētia dei patris: Prosus ad hūc articulum res colligit: vt de⁹ pr eqlē sibi gignere filiū aut non potuerit aut noluerit. Si nō potuit: īfirm⁹. Si noluit: inūidus inenit. Sz vtrūq̄z b falsū ē. Pri g fili⁹ ver⁹ eqlis ē. Genuit g pr sibi equalē filiū: r ab vtroq̄z ꝓcedit vtriq̄z eqlis spūs scūs. Si. n. forma suā: vt ait Aug. ꝯ eundē. pater in vnico filio plenā gignere potuit. nec tñ plenā genuit: hz minorē: cogimini prem inuidū dicere. Plenū ergo deū: r equalē sibi genuit filium.

¶ Per simile ostendit q non minorem pater filium genuit.

Hoc aūt per similitudinē humanā ita eē demōstrat ingens. Hō pr si potuisz eqlez filiū genuisset. Quis g audeat dicere: q hoc oipotēs nō potuit: Addo ēt. Si posset hō maiorē meliorēq̄z seipso gigneret filiuz. Sz mai⁹ vel meli⁹ deo quicq̄z eē nō pōt: de⁹ g cur nō eqlē vt ais filiū genuit. cui nec āni necessarij fuerunt: per quos adimplet eqlitas: nec oipotētia ō fuit. An forte noluit: ergo: qō absit: inuidit. Sz nō inuidit. equalez ergo genuit filiū. Credam⁹ ergo filiū ei esse equalē.

¶ Opinionē heretici ponit vt destruat.

Sed forte dices eo ipso pr est maior filio. qr ō nullo genit⁹. genuit tñ eqlez. Ad qō cito respōdebo. immo iō nō ē pr maior filio qr equalē genuit. Origines. n. qō ē ista: qs de quo sit: Eqlitatis aūt qlis aut q̄zt⁹ sit: qō ē dicē. Ad originē ptiet qō q̄ qrit: qs de quo sit: ad eqlitatē ꝙo illa q̄ qrit: qlis aut q̄ztus qs sit. Nec cū dr filius a pre genit⁹: oñdit ieqlitas sube: hz ordo nāe. nō quo alter prior eēt altero. hz quo alē ē ex altero. Nō g fm b qr pr genuit: r fili⁹ genit⁹ ē: vel spūs sāctus ab vtroq̄z ꝓcedit: eqlitas vel ieqlitas ibi existit: qr nō hz b alia psona alij eqlis vel ieqlis dr. Ecce eqlitas trinitatis: r vna eadēq̄z suba: q̄ztum breuiter potuim⁹ demōstrata est in superioribus: qualiter. s. aliqua trium personarum qualibz aliam nec eternitate: nec magnitudine: nec potētia excellat.

¶ Diuisio textus.

POstquã ꝓbauit eqlitatẽ ꝑsonaꝝ in magnitudine. h̄ oñdit eaꝝ equalitatem in ptãte. Et diuidit̃ in ptes duas. ꝓmo ꝓponit itentũ. 2° ꝓpositũ ꝓbat rõnib⁹ Aug. ibi. (Nihil ingt pre min⁹.) Et h̄ diuidit̃ i duas. In p̄ⁿ Aug. ꝓbat ꝓpositũ p auctatẽ. In 2ª p rõnẽ. ibi (Itẽ alio mõ) ¶ Circa p̄m duo fac̃. ꝓmo. n. ponit̃ ꝓbatio Aug. 2° refellit duplex hereticoꝝ rñsio. ibi (Tu aũt h̄ de põ) ꝓbatio talis ẽ: si fili⁹ min⁹ hz i ptãte q̄ pr̄ nõ oia hz q̄ pr̄ hz: sz oia q̄ pr̄ hz fili⁹ hz. vt dr̄ Joã. 17. g̃ nõ habz min⁹ i ptãte q̄ pr̄. ꝛ ita ẽ eqlis pr̄i i ptãte. (Tu aũt ꝛc.) Hic refelluntur rñsiões hereticorum. Et diuidit̃ in duas ptes. fm duas rñsiones. 2ª ibi. (Sed ings pr̄ a nemine.) ꝓmo rñsio hereticorum ad auctatẽ iductã ẽ tal'. Ueruz ẽ q̄ gcgd hz pr̄ hz fili⁹. sic bonitatẽ sapiam potẽtiã ꝛ hz. Sed nõ tñ hz de ynoq̄q̄ q̄tũ pr̄. Doc. n. non vr̄ hr̄i ex auctate iducta. Qõ refellit Aug. h̄ mõ. Oia q̄ hz pr̄ hz fili⁹. sz oipotẽtiã hz pr̄. g̃ ꝛ fili⁹: ꝛ sic tãtũdẽ hz de põ. Rñsio scõa tal'ẽ. ꝛ si fili⁹ habz oia q̄ pr̄: tñ h̄ ipso pr̄ potẽtioꝝ oñdit̃ qõ h̄ filio dedit. Qõ refellit Aug. h̄ mõ. Uerũ ẽ q̄ pr̄ potẽtiã filio dedit: aut g̃ õdit sibi eqlẽ vel nõ. si eqlẽ tũc sic̃ pr̄ est oipotens ꝛ fili⁹ oipotens. si nõ eqlẽ. g̃ nõ oia q̄ pr̄ hz fili⁹ hz (Itẽ alio mõ) Hic ponit̃ scõa ꝓbatio ꝑ rõnẽ. ¶ Et circa h̄ tria fac̃. ꝓmo ponit rõnẽ. 2° ꝛfirmat ꝑ silitudinẽ. ibi (Hic aũt ꝑ simi. ꝛc.) 3° refellit heretici rñsionẽ. ibi. (Sz forte dicet) ꝓbatio tal' est. Si pr̄ genuit filiũ minorẽ se i ptãte: aut potuit eũ gignere eqlẽ ꝛ noluit: aut voluit sz ñ potuit. Si potuit sz nõ voluit iuidus fuit: si voluit sz nõ potuit oipotẽs nõ fuit: q̄ꝝ vtrũq̄ est ipole. g̃ ipole ẽ filiũ nõ ee eqlẽ pr̄i i potestate. ꝛ ad h̄ iducit silitudinẽ de gnãtiõe hũana. vt pz i lr̄a (Sz forte dicet.) Hic refellit rñsionez heretici. Posset. n. dicere q̄ eoipso q̄ fili⁹ ẽ a pr̄e ẽ ieqlis sibi. Qõ refellit Augu. sic. Equalitas ꝛ ineqlitas attendit̃ fm quãtitatem ꝛ nõ fm relonez. sz in h̄ qõ dicim⁹ filiũ esse a pr̄e: nõ designat nisi relonez originis. g̃ ex h̄ nõ oñdit̃ inequalitas patris ad filium.

Questio. I.

HIc querunt tria. ꝓmo an filius sit oipotens. 2° an sit equalis patri in oipotentia. 3° vtruz sit aliquis ordo inter patrem ꝛ filium.

¶ Utrum filius sit oipotens. I.

AD ꝓmũ sic ꝓcedit̃. vr̄ q̄ fili⁹ nõ sit oipotens. Potẽtia. n. vt dictũ ẽ: dr̄ f̄z vtutez ad op⁹. Sz aliq̄ opatio ẽ q̄ ptinet ad oipotẽtiã pr̄is in quã nõ põt fili⁹. i. gnãtio actiua. nõ. n. fili⁹ põt gnãre: vt supra hitũ ẽ. g̃ vr̄ q̄ nõ sit oipotẽs. ¶ Ꝓ. õs dr̄ oipotens. qz oia põt qõ simplr pole est: sz maximũ posse pr̄is oñdit̃ in gnãtiõe filij. Maius. n. est gnãre filiũ in ifinitũ q̄ creare celũ ꝛ terrã. cum igit̃ istud posse filio detrahat̃. vr̄ q̄ nõ sit oipotẽs. ¶ Si dicas q̄ posse gnãre nõ ẽ aliqd: sz ad aliqd: ꝛ ita q̄tuis filius nõ possit gnãre: nõ tñ sequit̃ q̄ nõ possit oia. ¶ Contra. cũ dico oia icludo vlr oia entia: sz relatiua ꝓtinent̃ in entib⁹. g̃ vr̄ q̄ distributio ẽt fiat ꝑ relatiuis. ¶ Si dicas q̄ itelligit̃ respectu oiuz creatoꝝ ꝛ nõ respectu eoꝝ q̄ in deo sũt. ¶ Cõtra: f̄z h̄ rõ Aug. i lr̄a posita nihil valeret. Arguit. n. q̄ si pr̄ nõ potuit gnãre filiũ eqlẽ sibi non fuit oipotẽs. g̃ vr̄ q̄ oipotẽtia pr̄is ẽt ad gnãtionẽ filij se extẽdat: sz fili⁹ nõ põt gnãre. g̃ nõ hz oipotẽtiã.

IN cõtrariũ est qõ in symbolo dr̄. oipotẽs pr̄: oipotens fili⁹: oipotẽs spi. scũs ꝛc.

RESpondeo dõm q̄ sine oi dubio ꝓcedẽdũ ẽ filiũ dei oipotẽtẽ esse: sic̃ ꝛ pr̄. ꝛ tñ dicimus q̄ fili⁹ nõ põt gnãre. Uñ ad ītellm h⁹ videndũ ẽ q̄ deus dr̄ oipotens: qz oia põt: ꝛ qcgd est aliqd: vel ens põt deus. Sz notandũ q̄ relatio alio mõ dr̄ esse aliqd q̄ alia entia. In alijs. n. entib⁹ vnũq̄q̄z dr̄ duplr esse. ꝛ quãtum ad esse suũ. ꝛ q̄tum ad rõnem gditatis sue: sicut sapiẽtia fm esse suũ aliqd ponit in subo. Et silr fm rõnem suã ponit nãm quãdã in gnãtiõe q̄litatis. Sed relo ẽ aliqd fm esse suum: qõ hz in subo: sed fm rõnem suã nõ hz q̄ sit aliquid. sed solum q̄ ad aliud referat. vñ fm rationez suaz nõ ponit aliqd in subo: ꝑpter qõ Boe. dicit q̄ relatiua nihil ꝓdicant de eo de quo dñr. Inde ẽt est q̄ ĩuenit̃ aliqd relatũ in quo est tñ relo rõnis. ꝛ non ponit̃ ibi aliqd fm rem: sic̃ cũ scibile referr̃ ad sciam. Et h̄ est verum taz in relonib⁹ q̄ de deo dñr q̄ de illis q̄ in creaturis sũt. Sed diuersimode. qz relo q̄ hzee in creatura hz aliud esse q̄ sit esse sui subi. vñ est aliqd aliud a suo subo. sz in deo nihil est qõ beat esse aliud ab ipso. esse. n. sapie est ipm esse diuinũ ꝛ nõ supadditũ. ꝛ silr esse pr̄nitatis. Uñ relo q̄tũ ad esse suũ fm quez solũ mo^m debeꝝ ei q̄ ponat aliqd: est essentia dina. Sz fm rõnẽ suã per quã hz distiguere vnã ꝑsonã ab alia nõ obeꝝ ei q̄ dicat aliqd: sz poti⁹ ad aliqd. Uñ q̄tuis pr̄ habeat paternitatem quã fili⁹ nõ hz: ꝛ pr̄nitas sit aliqd: nõ tñ pr̄ hz aliqd qõ fili⁹ non beat. Sic̃ pr̄nitas est essentia: fili⁹ nõ hz pr̄nitatẽ: ió tñ nõ segt̃ q̄ pr̄ eẽ tiam aliquã beat q̄ careat filio. Si aũt pr̄ hret sapiẽtiam ꝛ nõ fili⁹: hret aliqd pater qõ nõ hret fili⁹: qz sapia dic̃ aliquid in sapiẽte: ẽt fm rõnẽ suã. Silr dico q̄ cũ gnãre i diuinis sit relo q̄dã ꝛ sit aliqd: q̄tuis pater possit gnãre ꝛ nõ fili⁹. nõ segt̃ q̄ possit aliqd pr̄ qõ nõ possit fili⁹. Sz bñ seq̃tur si pr̄ posset itelligere ꝛ nõ fili⁹: q̄ pater posset aliqd qõ nõ posset fili⁹: sicut pr̄ est pater. ꝛ eẽ pr̄ez est aliqd eẽ: ꝛ tñ cũ filius nõ sit pater nullũ esse est pr̄is: qõ non sit filius: qz oẽ esse in dinis est essentie. ꝛ silr oẽ aliqd est ibi fm rõnem essentie: vel fm rõnem attributoꝝ.

AD ꝓmũ ergo dõm q̄ gnãtio significat relonem per mo^m opatiõis. ꝛ etiã est opatio aliq̄ dine nãe fm Dama. Et q̄tuis gnãtio nõ ꝓueniat filio: nõ tñ sequit̃ q̄ aliq̄ opatio ꝓueniat patri q̄ nõ ꝓueniat filio. vna. n. ꝛ eadez opatiõe pater generat ꝛ filius nascit̃: sz h̄ operatio est in patre ꝛ filio fm aliam ꝛ aliã relationem. ¶ Ad 2^m dõm q̄ nullũ posse detrahit̃ filio: sz illo eodez posse quo pater gnãt fili⁹ gnãtur: vt supra dictũ ẽ. ¶ Ad 3^m dõm q̄ sub oibus cõprehendit̃ ad aliqd q̄tũ ad h̄ q̄ hz esse: sic. n. ad aliqd est aliqd de oibus: sed nõ q̄tum ad rõnem ad aliqd: fm q̄ ad aliud referr̃. sic. n. non hz q̄ sit aliqd simplr. ¶ Ad 4^m dõm q̄ oipotẽtia dei põt cõparari ad aliqd. Uel sic̃ ad opatũ. Uel sic̃ ad opationẽ: sic̃ ad operatũ nõ ꝓparat̃ ad aliqd qõ in ipso sit: qz in deo nihil est factũ. ꝛ sic oipotẽtia ẽ respectu creaturaꝝ solũ: sz ꝓparatur sicut ad opationẽ ad h̄ q̄ in ipso ẽ: ꝓcipue cũ nulla opatio sit ipsi⁹ q̄ sit extra essentiã ei⁹. Uñ oipotẽtia pr̄is extenditur ꝛ ad gnãre ꝛ ad itelligere: ꝛ creare: ꝛ breuiter ad oia q̄ perfectionis sũt. ꝛ ꝑpter h̄ pz q̄ rõ Aug. efficax est. Nec tñ sequit̃ q̄ fili⁹ nõ sit oipotẽs si non põt gnãre filiũ eqlez sibi rõne ꝓdicta. Sequeret̃ tñ in patre: qz pr̄i nõ deest relo q̄ significat̃ in gnãtiõe actiua. vñ si negaret̃ ab eo pfectio gnãtiõis oporteret q̄ esset defectus in ipsa opatione inq̄tum opatio est: ꝛ h̄ redũdaret in defectum potẽtie. Sz a filio remouet̃ actiua gnãtio nõ nisi rõne relationis iportate. relo aũt inq̄tũ h⁹ nullum ordinem ad potentiaz hz: vt ex dictis patet.

¶ Utruz filius sit equalis patri. II.

AD secũdum sic ꝓcedit̃. vr̄ q̄ filius nõ sit eqlis pr̄i in oipotentia. sic̃. n. ifra dr̄: põ appropriat patri. non ãt filio. g̃ videt̃ q̄ magis pr̄i q̄ filio ꝓueniat.

ꝛ sic nō sunt equales in potētia. ¶ P. inter bre aligd ab alio psonalr ꝛ eēntialr: ꝛ nō bre aligd ab alio nec personaliter nec eēntialr mediū est bre aligd ab alio personaliter ꝛ nō eēntialr. sed nō bre aliquid ab alio nec psonaliter nec eēntialiter: qō ꝛuenit patri: dignitatꝫ ꝛ auctoritatis ē. bre aūt aligd ab aliquo psonalr ꝛ eēntialr: qō creature competit: minoratione ponit ꝛ defectū creature respectu creatoris. ergo cū mediū sapiat nām extremoꝝ: videt ꝙ habere ab alio personalr ꝛ non eēntialiter: qō filio competit ꝑz aligd sit dignitatis: qō ē. ſ. nō bre ab alio essentialiter: ꝛ ꝑm aligd ponat defectū ꝛ minorationem: qō est ab alio bre psonaliter. ꝛ sic filius est minꝰ potes q̄z pater. ¶ Itē ita videmus in creaturis: ꝙ nihil receptū ab aliquo est eque potes illi a quo recipitur: sicut lumen in aere non est eque potes lumini in sole: sed potētia est recepta in filio a pre. ergo videt ꝙ filiꝰ nō sit eq̄lis pri in potētia. ¶ P. illud qō agit per alium videt esse potētiꝰ eo ꝙ qō agit: sed pater agit per filium ꝛ nō ecouerso. ergo pater est potentior filio.

Contra potētia radicat in essentia: sed est vna essentia patris ꝛ filij nūero. ergo ꝛ vna potentia. ergo nō est aliqua ineq̄litas in potētia: cuz oīs ineq̄litas diuersitatē ponat: sicut. n. vnū in quātitate facit eq̄le: ita diuersum facit ineq̄le. Qō concedimus.

Ad primuz igit dom ꝙ potentia appropriat pri nō qz magis sibi ꝛueniat q̄z filio: sed qz maiorem similitudinē hz cū ꝓprietate patris q̄z cū ꝓprietate filij. potētia. n. hz rōnē pncipij. ꝛ pater est pn̄ nō de pncipio. ¶ Ad 2m dom ꝙ bre eēntialr ꝛ psonalr ab alio iportat defectum solū q̄tū ad ꝟ qō est bre ab alio eēntialiter. i. in diuersitate essentie: ex ꝟ. n. causat ieq̄litas magnitudinis ꝛ potētialitatis: qz ineq̄litatis cā ē diuersitas: sicut vnitas eq̄litatis: vt dictū est: ꝛ q̄tū ad ꝟ filiꝰ nō est medium iter pez ꝛ creaturā: imo equali ꝛ eadē dignitate cōuenit filio: sicut ꝛ patri nō bre ab alio essentialiter. ¶ Ad 3m dom ꝙ in inferioribꝰ q̄nq̄z recipit aliquid i eadem vtute q̄ est in eo a quo recipit: q̄n. ſ. recipiēs est proportionatum ad recipiēdū totam virtutē dantis: sicut pz in oi generatione vniuoca. vt q̄n hō generat hominem ꝛ ignis ignem. Q̄nq̄z aūt nō recipit tota virtꝰ. ꝛ ꝟ ē ex defectu recipiētis: qō nō est ꝓportionatū ad recipiendū totum qō agens ifluere pōt: sicut corpora iferiora se būt ad actionem solis. Uel forte ex defectu agētis: cuiꝰ vtus est deficiēs a cōicatiōe sue similitudinis: sicut vna scintilla nō pōt calefacere aliq̄ lignū ēt multū dispositū. Sed in diuinis nō est defectꝰ ex pte dātis neq; ex pte accipiētis cū vna ꝛ eadē sit virtus vtriusq;: ꝛ iō quātā potētiam pr̄ hz: tantaz accipit filius ab eo. ¶ Ad 4m dom ꝙ cū dr̄ pater operari per filiū nō ponit aliquis gradus potestatis: sed signat auctoritas in patre vt dictum est.

¶ Utrum in diuinis psonis sit ordo. III.

Ad tertiuz sic, pcedit. vr̄ ꝙ in diuinis psonis nō sit ordo. Ut enī dic Aug. li. de tri. Ordo ē parium dispariūq; sua cuiq; tribuēs loca dispositio: sz ī diuinis psonis nō ꝛpetit aliqua localis dispō. g̃ vr̄ ꝙ nec ordo. ¶ P. boetiꝰ dic lib. de tri. Eos segt dria deitatis g̃ in trinitate gradus ꝛstituūt: sz vbicūq; ē ordo ē aliquis gradus. g̃ si in diuinis psonis ē ordo. vr̄ ꝙ sequat diuersitas deitatis. ꝟ aūt ē ipole. g̃ psone dine nō būt ordinē. ¶ P. vbi ē eadē eternitas simplicitas ꝛ dignitas non vr̄ ee aliquis ordo. eternitas. n. equalis excludit ordinez tēporis. simplicitas equalis ordinē cāe ad causatū ꝛ partis ad totū. ꝛ equalis dignitas ordinē dignitatis: sz in pre ꝛ filio ē eadē numero eternitas: simplicitas ꝛ dignitas. g̃ nō ē aliqs ordo. ¶ Itē gcgd ē in dinis aut significat eēntiā aut notionē: sz ordo nō ptinet ad eēntiā dinā: in q̄ nulla ē distictio: nec ad notionē: qz nulla notio cōis ē tribus psonis: sic ordo. g̃ vr̄ ꝙ in dinis psonis nō sit ordo.

Contra vbicūq; ē pluralitas sine ordie ibi ē confusio: sz in dinis psonis ē pluralitas ꝛ nō cōfusio. g̃ ibi ē ordo. ¶ Dic ēt vr̄ ꝙ spi. scūs dr̄ tertia ī trinitate psona. ꝛ ꝟ dicit aliquē ordinem.

¶ Ulteriꝰ q̄rit an sit ibi ordo nāe ꝛ vr̄ ꝙ non: qz oīs ordo iportat aliquā distinctionē: sz in nā dina nulla ē distictio g̃ nec nāe dine ē aliqs ordo: ꝛ ita in dinis psonis non ē ordo nāe. ¶ P. natura dina ē idez qō eēntia: sz nihil est dictu ꝙ in diuinis psonis sit ordo eēntie. g̃ nec nature.

¶ In contrarium est qō in littera dicitur.

Respondeo dom ꝙ ordo in rone sua icludit tria .ſ. rōnē pozis ꝛ posteriozis. vñ sz oēs illos modos pōt dici ee ordo aliquoz: ꝑm quos aliqs altero pus dr̄: ꝛ ꝑm locū: ꝛ ꝑm tps: ꝛ ꝑm oīa hꝺ. Includit ēt distinctionē: qz nō ē ordo aliquoz nisi distinctoz: sz hoc magis ꝓsupponit nomē ordinis q̄z significet. Includit ēt tertio rōnē ordinis: ex qua etiam ordo in spēm trahitur. Uñ vnus ē ordo ꝑm locū: alius ꝑm dignitatez: alius ꝑm originē: ꝛ sic de alijs: ꝛ ista spēs ordinis. ſ. ordo originis cōpetit diuinis psonis. Uñ dico ꝙ ordo originis signat cuz dicit ordo nature: ꝑm ꝙ dicit nā a plꝺo. ſ. metaphy. ex q̄ pullulat pullulans pmo. Uñ nomē nature iportat rōnez originis: ꝛ sic ista duo nomia ordo nāe sumunt in vi vniꝰ nominis ad significandū spēm ordinis: q̄ quidē spēs saluatur in diuinis psonis q̄tū ad rōnē differētie. ſ. originē. ꝛ nō quātū ad rōnē generis. ſ. pozitatē ꝛ posteriozitatem: vt in pluribus alijs dictū est. Et ꝟ pz ex diffinitiōe Aug. quā ponit: qō ordo nature est quo aliquis est ex alio: in q̄ ponitur differētia originis: ꝛ non prior alio: in quo remouetur ratio generis. Uñ nō est concedēdū ꝙ sit ibi ordo simpliciter: sed ordo nature.

Ad primū igit dom ꝙ illa diffinitio Aug. dat de ordine ꝑm locū g̃ dinis psonis nō ꝛpetit. ¶ Ad 2m dom ꝙ gradus dic quādā spēz ordinis. ſ. sz dignitatē vel pfectionē vel locū ꝛ nlls hoz cōpetit diuinis psonis: ꝛ iō nec gradus. ¶ Ad 3m dom ꝙ illa rō ꝓcedit de ordine q̄tū ad rōnē gnis: ꝓut ponit prius ꝛ posterius. g̃ nullo mō dinis cōpetit. ¶ Ad 4m dom ꝙ hoc nomen ordo significat notionē: nō tñ in spāli sz ī cōi: q̄ determinat ꝑm diuersa adiuncta. vt cū dicit ordo patris ad filium significat notio q̄ est pr̄nitas: ꝛ cum dr̄ ordo filij ad pr̄em significatur notio q̄ est filiatio: ꝛ simil pz in alijs: ꝛ simil ēt est de hoc nomine pncipium q̄ aliam notionem significat: cū dicit pater pncipium filij: ꝛ cū dicitur pncipium spiri. sci. ¶ Ad quintum dom ꝙ ordo originis sufficit vt cōfusio nō ponat. ꝛ ad ꝟ ꝙ spi. scūs dicat tertia psona. ¶ Uñ pz solutio ad sextum.

¶ Ad id qō ulteriꝰ q̄rit dom ꝙ est ibi ordo nāe: nō tñ ita ꝙ nā ordinet. vel ꝙ pr̄ nāliter prior sit filio. Sz ita ꝙ dicat rōnē ordinis ꝑm ꝙ in natura iportat origo. Et q̄uis ꝑm rem sit idem dina nā ꝙ essentia: tñ rō originis nō importatur in nomine eēntie: sicut in noie nāe. rōne. n. differūt: ꝛ iō nō pōt dici ordo eēntie: sicut ordo nāe. ¶ Et ꝙ ꝟ pz respōsio ad ea que obyciuntur.

¶ Expositio textus.

Nam si minus hz in ptāte ꝛc.) Ur̄ ꝙ rō Aug. nō valeat sed mutet qd in q̄tū: sic arguēs. Oīa q̄ hz pr̄ hz filius. g̃ filiꝰ nō hz minorē potētiaz q̄z pr̄. Nec ēt videt valere ꝟ qō postea de oīpotētia inducit. qz oīpotētia ēt noīat q̄titatē potentie: ꝛ iō idē pctiñ vr̄ ee ytrobiq;

Sed dom q; q̃uis nõ valeat ex mõ arguẽdi: valet tñ ex nã rei de q̃ argumẽtũ sumit. nõ. n. põt ꝑ q̃ dz pr̃ filiꝰ hre nisi idẽ in nũcro nõ mutatũ. vñ oz q; q̃tũ ẽ in pre tãtũ ẽt sit in filio. (Si aũt dicis qz nõ voluit eũ inuidũ ꝛc.) Uꝛ q; nõ sequit qz p eundẽ modũ posset ꝓbari q; nullã creatura meliorẽ q̃ fecit facere potuisset. Sz dom q; non est file: qz si negat rei illõ qõ sibi ꝺbeꝛ inuidie ẽ. nõ aũt si non dat qõ ei nõ ꝺbeꝛ. filio aũt ex nã deitatis eq̃litas gnãtis ꝺbeꝛ. vñ inuidia eẽt si sibi subtraberet. non aũt debet creature ꝑm nam suã amplioꝛ ꝓfectio: q̃ illud qõ cõsequtur p̃nꝰ nãe. vñ si aliqd in nã rõnali supaddit: gre iputatur. vñ ẽt sine inuidia subtrahi posset (Eq̃litas autẽ q̃lis aut quãtus sit ꝛc.) Uꝛ ꝺ esse falluz: qz vnitas q̃litatis nõ causat eq̃litatẽ: sz similitudinẽ: vt in. 5. metaphy. ꝓbus dicit. Sz dom q; in diuinis nõ attendit eq̃litas nisi ꝑm quantitatẽ virtutis. ꝺ aũt quantitas in q̃litate fundat. ꝛ iõ dicit ꝑm qualitatez equalitas attendi.

¶ Querit quõ possit dici solus pr̃ vl̃ solus filiꝰ vl̃ solꝰ spi. scũs cũ sint iſepabiles. Di. XXI.

Hic orit qõ trahens originẽ ex ꝓdictis. Dcm̃ ẽ. n. supꝛa q; tãtꝰ ẽ solus pr̃ vel solus filiꝰ vel solus spi. scũs q̃tũ simꝫ illi tres. ꝛ q; due vl̃ tres psone sit nõ sunt maiꝰ aliqd q̃ vna sola. Jõ q̃rit Aug. i. vi. li. de tri. Quo ꝺ sane dici possint: cũ nec pr̃ sit solus nec filiꝰ nec spi. sãctus: sz sp isepabiliꝫ ꝛ filiꝰ cũ pre: ꝛ pr̃ cũ filio: ꝛ spi. scũs cũ vtroq;. Jnsepabiles. n. sẽt be tres p se. Ad qõ ita rñdet Aug. i eo. Solũ prez dicimꝰ: nõ qz sepat a filio vel spũ scõ. sz ꝺ dicẽtes significamꝰ: qz illi sit cũ eo nõ sũt pr̃. Solus. n. pr̃ pr̃ ẽ: qõ nõ dr̃: qz ipse sit solus. i. sine filio vl̃ spũ scõ. sz p ꝺ filiꝰ ꝛ spi. scũs a pr̃nitatis ꝓsortio excludit. Jta ꝛ cũ dr̃ solus filiꝰ filiꝰ ẽ: vl̃ solus spũs scũs spi. scũs ẽ: ñ diuidit filiꝰ a pre: vl̃ spi. scũs ab vtroq;: sz a ꝓsortio filiaꝫ ꝓprietatis excludunt pr̃ ꝛ spi. scũs. Et a ꝓsortio ꝓcessibiliꝫ ꝓprietatis excludũt pr̃ ꝛ filiꝰ. Cũ g̃ dr̃ tãtꝰ ẽ solus pr̃ q̃tũ simꝫ illi tres: p ꝺ qõ dr̃ solus nõ sepat pr̃ ab alijs: sz ꝺ est sensus: solꝰ pr̃. i. pr̃: q ita pr̃ est q; nec filius nec spi. scũs: tãtꝰ ẽ ꝛc. Similr intellige cũ dr̃ solus filiꝰ vel solus spi. scũs. Solus g̃ pr̃ dr̃. vt ait Augu. i eo. qz nõ nisi ipe ibi pr̃ ẽ ꝛ solus filiꝰ. qz nõ nisi ipse ibi filiꝰ est. ꝛ solus spũs scũs. qz nõ nisi ipse ibi spũs scũs est.

¶ Utq; possit dici solus pr̃ ẽ ꝺs. solus filiꝰ ẽ ꝺs. solus spi. scũs ẽ ꝺs; vel pr̃ ẽ solus ꝺs: filiꝰ ẽ solus deꝰ: spi. scũs est solus deus.

Post ꝺ q̃rit vtrũ sic dr̃. solus pr̃ ẽ pr̃: vel solus filiꝰ ẽ filiꝰ: ita possit dici solus pr̃ ẽ ꝺs. vel solus filiꝰ ẽ ꝺs. ꝛ ita ꝺ spi. scõ. aut pr̃ ẽ solus ꝺs. filiꝰ ẽ solus ꝺs. Ad qõ dicimꝰ q; pr̃ ꝛ filiꝰ ꝛ spi. scũs dr̃ ꝛ ẽ vnꝰ ꝺs. Et ꝺ trinitas ꝓprie sil̃ dr̃ solus ꝺs ee. sic solus sapiẽs solus potens: sz nõ vr̃ debere dici a nob ꝟbis nr̃is vtẽtibꝰ nisi vbi ꝑmo auctatis occurrit. solus pr̃ ẽ ꝺs. vel pr̃ ẽ solus ꝺs: ita de filio ꝛ spũ scõ dicimꝰ. Uñ Aug. i. vi. lib. de tri. ait. Qñ oñdimꝰ qũo possit dici solus pr̃ vel solus filiꝰ: ꝓsideráda ẽ illa ſnia q̃ dr̃ nõ esse solũ pꝛez deũ vez solũ. sz pꝛem ꝛ filiũ ꝛ spi. scũm. Ecce hẽs: qz nõ solus pr̃ dicẽdus ẽ ee solus verꝰ ꝺs. Jtẽ i eodẽ. Si qs iterroget pr̃ solꝰ vtrũ sit deꝰ qũo rñdebimꝰ nõ ee: nisi forte ita dicamꝰ ee q; dẽ pꝛem deũ: sz nõ eũ ee solũ deũ. ee aũt solum deũ dicamꝰ pꝛem ꝛ filiũ ꝛ spi. scũm. Ecce ꝛ ꝺ hẽs: qz pr̃ nõ dz dici solus ꝺs: atq; ꝺ solũ i pte subi tñ accipe qdã volunt. Jn pte ꝟo ꝑdicati si sit ꝓcedũt q; pr̃ ẽ solus ꝺs. Sz ex ꝟbis Aug. vr̃ oñdi q; ꝓprie solus ꝺs dici debeat tota trinitas. ꝛ ꝺ trinitas vt ait aug. ꝯ maximinũ itelligit cũ apo. dic. Btus ꝛ solꝰ potẽs. Et ibi. Soli sapiẽti ꝺo. Et ibi. Jnuisibili soli ꝺo. ñ. n. ꝺ solo pꝛe accipiẽda sũt vt ꝓdebat maximinꝰ ꝛ alij hereꝛici: sz de trinitate sic ꝛ illꝺ. Solꝰ hz imoꝛtalitatẽ: qz ꝑm rectã fidẽ ipa trinitas ẽ vnꝰ solus ꝺs bꝛus potẽs sapiẽs iuisibil̃. Uñ Aug. in eo. Cuz vnꝰ ꝺs sit trinitas ꝺ sit nob solo qõnis. vt itelligamꝰ solũ deũ sapiẽtẽ solũ potẽtez pꝛez ꝛ filiũ ꝛ spi. scũz: q est vnꝰ ꝛ solus deꝰ.

¶ Quo trinitas dicat solus ꝺs cuz ipsa sit cum spiritibus ꝛ animabus sanctis.

Sed utez q̃rit quõ ipam trinitatẽ dicimus solũ deũ cum sit cum spiritibꝰ ꝛ aiabꝰ scis. Ad qõ rñdet Augu. i. vi. li. de tri. ita dicẽs. Trinitatẽ dicimꝰ deuz solum q̃uis sp sit cũ spiritibꝰ ꝛ aiabꝰ scis: sz solũ dicimus: qz nõ aliud q̃ ipsa trinitas deus ẽ. Non. n. illi cũ illa deus sũt vel aliqua alia: sed ipa trinitas tñ: nõ illi vel alia deus est.

¶ Et si de solo pꝛe ꝑdicta dicerent: nõ tñ excluderet filius ꝛ spiritus sanctus.

Verũ vt ait Aug. ꝛ si de solo pꝛe ꝑdcã dicerent nõ inde excluderent filiꝰ vel spi. scũs. s. qz bi tres vnũ sũt: sic in apocalypsi de filio legit: q; ꝺ nomẽ scriptũ qõ nemo scit nisi ipse. nõ. n. ide sepat pr̃ vel spi. scũs. Et cũ dr̃. nemo nouit pꝛez nisi filiꝰ. nõ ide separat pr̃ ꝛ spi. scũs. qz isepabiles sũt. Aliq̃n etiaz noiat pr̃ ꝛ filiꝰ ꝛ tacet spi. scũs: vt ꝟitas ad pꝛez loquẽs ait. Ut cognoscãt te ꝛ quẽ misisti ieſuz xp̃z ee vnũ vez deũ. cur ergo ingt Aug. tacuit de spũ scõ: qz ꝓñs est vt vbicũq; noiat vnus sicut pater ꝛ filius tanta pace vni adherẽs: itelligatur ẽt ipsa pax q̃uis nõ cõmemoꝛet. Uno g̃ istoz nominato ẽt reliqui intelligunt: qõ i pluribꝰ scripture locis occurrit.

¶ Diuisio textus.

OStensa equalitate psonaꝝ.qꝫ vsus fuit magr̄ ꝗbusdā locutionib⁹ ī sua ꝓpositiõe in ꝗb⁹ dictiões exclusiue terminis psonalib⁹ addebant.vt cũ dr̄ solus pr̄ tñ hz õ potẽtia q̄tũ oẽs tres sil̄ z silia. Jõ in parte ista ingrit de veritate oĩum locutionũ qualr̄ hõ dictiões exclusiue noĩb⁹ diuinis adiungi possint. Diuidr̄ g̃ in partes duas. In ꝑma ingrit vtꝫ dictio exclusiua possit adiũgi nomini psonali in subo posito cũ ꝑdicato personali. In scõa ingrit vtꝫ possit adiungi nomini psonali qñ ꝑdicat de ipso essentiale.verbi gr̃a solus pater ẽ õs.ibi. (Post h̃ qrit vtꝫ sicut tc̃.) Et h̃ in duas. In ꝑma oñdit ꝙ hõ locutiones nõ sint cõcedende simplr̄ vt cuz.dr̄ solus pr̄ ẽ de⁹. In secũda oñdit ꝙ fm aliquẽ intellectũ concedi pñt.z si ꝯcedant nõ sequit̄ iconueniẽs.ibi (Uerũ tñ vt ait Aug.) Prima in duas. In ꝑma oñdit ꝙ dictio exclusiua nõ põt poni ex pte subiecti qñ nomẽ eẽntiale de psonali ꝑdicat vt cũ dicit̄.solus pr̄ ẽ deus. In scõa oñdit ꝙ nec addi põt ex parte ꝑdicati vt dicat pr̄ ẽ solus de⁹: q̃uis qdam ꝺriũ dicant: quoꝫ dicta auctoritatib⁹ Aug. refellit.ibi. (Atqꝫ solũ h̃ in parte subiecti tc̃.) Et hec in duas. In ꝑma ostẽdit ꝙ nomen essentiale adiunctũ dictioni exclusiue non potest predicari de singulis personis.vt dicat̄. pater ẽ solus deus:z filius est solus deus.sed de oĩbus simul vt dicatur trinitas est solus deus. In secũda inquirit quomodo talis ꝑdicatio de trinitate verificari possit.ibi. (Sed iterũ querit̄ quomodo tc̃.) Questio. I.

HIc querunt̄ duo. Primo vtrũ dictio exclusiua possit in dĩnis addi ex pte subi. z⁰ vtꝫ ex pte ꝑdicati. ¶ Circa ꝑmũ q̃runt̄ duo. Primo vtꝫ possit addi ex pte subi termĩo eẽntiali cũ ꝑdicato eẽntiali vl̃ psonali. Secundo vtrum possit addi termino personali cum predicato essentiali.

¶ Utꝫ ista ꝓpõ.solus õs est õs.sit falsa. I.

AD ꝑmũ sic ꝓcedit.vr̄ ꝙ h̃ sit falsa. solus de⁹ ẽ de⁹. Oẽ.n.adiectiuz ponit rẽ suã circa suũ substãtiuũ:ſz solus ẽ qõdã adiectiuũ.g̃ cũ dr̄ solus deus ipli cat solitudinẽ circa deũ:ſz sic dicit Hyl. z habitũ ẽ supra.di.z. Nobis neqꝫ solitari⁹ ẽ deus neqꝫ diuersus cõfitendus.g̃vr̄ ꝙ h̃ sit falsa.solus õs ẽ deus. ¶ P. h̃ nomẽ de⁹ intrñ hz nãm termini cõis: vt qõ de deo dr̄ de oĩbus psonis dicat̄:vt cũ dr̄.de⁹ creat:vel saltẽ de aliqua vt cũ dr̄ de⁹ gnãt.vñ põt fieri descẽsus sub h̃ noĩe de⁹ in subo posito pro aliq̃ psonaꝝ. Si igit̄ h̃ est vera.solus de⁹ ẽ deus.aliq̃ istaꝝ erit vera:solus pr̄ ẽ de⁹:vel solus filius est deus.vel solus spũs scũs.sed q̃libet haꝝ falsa ẽ.g̃ z prima. ¶ Itẽ fm plm̃ solũ idẽ ẽ qõ nõ cũ alio. sed deo precipue post rerũ creationez numq̃ cõuenit cũ alio non eẽ: qz in pticipatione sui esse res creando adduxit. ergo non põt dici aliquo modo solus deus.

Contra ꝓprium est qõ conuenit vni soli: sed esse diuinum vel omnipotentez est ꝓpriuz deo.g̃ solus deus est deus vel omnipotens.

¶ Ulterius q̃rit̄ de ista.solus de⁹ ẽ pr̄.vr̄.n.esse falsa qz id qõ in alio iuenit̄ nõ põt alicui soli ineẽ: ſz pr̃nitas non tñ est in deo:sed ẽt in hoĩbus z quodãmõ in angelis vt dicit Diony.ergo nõ põt dici ꝙ solus deus est pater. ¶ Cõtra de quocunq̃ ꝑdicatur cõmune ꝑcise.predicat̄ cum precisione z ꝓprium si de ipso ꝑdicẽt.si enim soluz corpus est coloratum sequitur solum corpus esse album si ponatur album de corpore predicari.sed deus est sicut cõmune respectu trium personaruz vt supra habitũ est ex verbis Dama.ergo sequitur.si solus deus est deus:cuz deus sit pater: ꝙ solus deus sit pater.

Respondeo dõm ꝙ fm plm̃ solũ idez est qõ nõ cum alio in quo cõsortiũ remouet̄. Põt igit̄ h̃ dictio solus remouere consortium simplr̄ vel respectu alicui⁹. Et dr̄ simplr̄ remouere consortiũ: q̃ tollitur associatio alteri⁹: qõ sit eiusdẽ nãe z conditionis cũ ipso: sicut dicim⁹ aliquẽ hoiem esse solum in domo: q̃uis ibi sint multa alia aialia: z dicimus aliquẽ religiosum incedere solum cũ sine socio sui ordinis vadit: multis etiã ipsum comitãtibus: z tũc solus idẽ est qõ solitari⁹: z ẽ etiã dictio cathegorematica implicãs solitudinez circa subz: sicut z quodlibet aliud adiectiuũ: z ita nullo mõ põt accipi in dĩnis: qz vna psona semp hz ꝓsortiũ societatis alterius persone connaturalis z silis sibi. Si aũt excludat cõsortiũ respectu alicui⁹ determinati. tunc dictio est sincathegorematica iportãs aliquẽ ordinẽ vl̃ habitudinẽ vni⁹ ad alterũ rõne negationis iplicite: magis q̃ iplicans formam aliquã: z fm hoc dico ꝙ hec ẽ duplex. Solus deus creat. Qz vel remouet consortiũ alteri⁹ a forma subi subintellecta iplicatione qõ ẽ vel qui est: z tũc ẽ sensus. solus deus.i. ille qui ita ẽ de⁹ ꝙ preter ipm̃ nullus ali⁹ ẽ deus: creat: z sic vera ẽ. Uel remouet consortiuz in pticipatiõe ꝑdicati: z in h̃ ẽt sensu vera ẽ. Est.n.sensus: ꝙ nullus ali⁹ ꝑter deum creet. Et idez est iudiciũ de hac. solus pater ẽ pater. vel solus pr̄ generat. Oẽs.n.hõ in ꝑmo sensu sunt falsę: z in duobus alys vere.

Ex quo patet responsio ad ꝑmuz qõ ꝓcedit fm ꝑmũ sensum. ¶ Ad z^m dõm ꝙ sic dicũt sophẽ: dictio exclusiua ĩmobilitat terminũ cui adiungit̄ rõe negationis iplicite. Unde nõ sequit̄.solus hõ est rõnalis.ergo solus soz. Non.n.oẽ qõ est aliud a sorte ẽ aliud ab homine. Unde negatio iplicita in dictiõe exclusiua ad plura se extendit qñ adiungit̄ ꝓprio q̃ qñ adiungitur cõi: sed verum est ꝙ rõne affirmationis posset fieri descensus. Unde cũ ista.solus de⁹ est deus. habeat duas expositiuas. vnam affirmatiuã. de⁹ ẽ de⁹. z alterã negatiuam. s. banc. alius a deo non ẽ deus: sub affirmatiua põt fieri descensus vt dicat̄.pater est õs z non sub negatiua. alius a pr̃e non ẽ de⁹. ¶ Ad z^m dõm ꝙ sicut dictũ ẽ. h̃ dictio solus ꝑuat consortiũ: z q̃uis creaturis existentib⁹ nõ possit ab eo remoueri consortium. respectu hui⁹ qõ ẽ eẽ: tñ põt remoueri consortium respectu ꝓprie sue opatiõis q̃ est creatio: z etiam respectu ꝓprie sue nãe. vñ fm Hyl. remota distinctione personarum: ẽt creaturis existentibus: de⁹ dr̄ solitarius. Quãuis.n. h̃ nõ eẽt vera. solus de⁹ est. h̃ tñ vã esset. de⁹ ẽ solus. i. solitari⁹. ¶ Quartũ concedimus qõ ꝓcedit fm tertiũ sensum.

¶ Ad id qõ vlterius querit̄.an h̃ sit vera.solus de⁹ est pr̄. dõm ꝙ fm tres sensus tripliciter põt iudicari. Si.n. h̃ dictio solus.iplicet solitudinem circa deũ locutio falsa est. si autez ipoꝛtat exclusionem a forma subiecti vã est. z est sensus. deus ꝑter quẽ non ẽ alius est pater. Si aũt remoueat consortiũ a participatione ꝑdicati: dico ꝙ ẽ duplex: Qz in nomine pr̄is põt intelligi tñ ꝓpetas paternitatis ꝓut ꝑdicatuz formalr̄ tenet̄. z sic falsa est: qz paternitas non tñ in deo est: sed ẽt in hoĩbus. Uel ipsa psona subsistens distincta pr̃nitate: z sic ẽ vã. z h̃ mõ ꝓbat̄ z ipoꝛobatur. Tamen sciendũ ꝙ pr̃nitas non ẽ ciusdẽ rõnis ſz vni uocationẽ in deo z in creaturis: q̃uis sit eadẽ rõ fm analogiam: que gdez aliquid hz de identitate rõnis: z aliqd de diuersitate. Unde ẽt si ꝑdicatuz sumatur formaliter tamen potest aliquo modo vera eẽ. solus deus est pater z fm eundem modũ loquendi quo dicit̄ Math. 19. Nemo bonus nisi solus deus,

¶ Utrum ista ꝓpositio. solus pater est deꝰ. sit va. II.

AD secundus sic ꝓcedit. videt ꝙ ḧ sit va. solus pr̄ est deꝰ vel solus filiꝰ est deus. Sicut. n. esse deū ꝛuenit tribus personis: ita ꝛ esse altissimū. sed de filio legit. tu solus altissimꝰ. g̃ pōt dici solus filiꝰ est deꝰ. ¶ p̄. ḧ. solus pr̄ est deꝰ. hꝫ duas expositiuas. vnā idefinitam vel singularē: que cōuertit sicut particularis affirmatiua. s. ḧ. pr̄ est deꝰ. aliā negatiuā vl̃em. s. nullus aliꝰ a pr̄e ē deus. vtraq; harū cōuertit simplr̃. Sed ḧ est vera. in aliq̃ sensu solus ōs ē pr̄. g̃ a simplici cōuersa ḧ erit va: solus pr̄ ē deꝰ. ¶ p̄. si ḧ est falsa: solus pr̄ ē deꝰ. ḧ nō erit nisi qz ꝓ dictionē exclusiuā excludunt alie ꝓsone dine a pticipatiōe p̄dicati: ſz per dictionē exclusiuā adiū ctam pr̄i nō excludunt filiꝰ ꝛ spi. scūs. g̃ ḧ est simplr̃ va: solus pr̄ ē ōs. Media ꝓbat ꝓ auctatē Aug. i lr̃a g dic. Si ō solo pr̄e p̄dicta dr̃ent: nō tñ excluderet filiꝰ nec spi. scūs qz hi vnū sūt. ꝓbabat ēt ꝓ rōnē sic. Maior est vnio filij ad pr̄em. q̃ partis ad totū: sed dictio exclusiua adiuncta toti nō excludit partē. nō. n. ſegtur. solus ſor. ē albꝰ. g̃ pes eius nō ē albꝰ. g̃ cū exclusio fiat rōe diuersitatis. vr̄ ꝙ nō excludat filiꝰ per dictionē exclusiuaz adiunctam patri. ¶ p̄. dictio exclusiua nō remouet a cōsortio nisi ḧ qō ē separatū ab eo cui adiungit: sed filiꝰ est ī pr̄e vt supra ꝓbatum est. g̃ cū dicit. solus pater nō excludit filiꝰ. ¶ p̄. dictio exclusiua adiūcta antecedēti nō excludit ꝯſis. nō enim ſequit. solus hō currit. g̃ aīal nō currit: vel solū aīal nō currit. g̃ hō nō currit: sed filiꝰ ſequit ad patrez: ꝛ e ꝯ. vt habitū est ex Amb. di. 9. g̃ vr̄ ꝙ cū dr̃ solus pr̄ nō excluda tur filiꝰ: nec e ꝯ. ꝛ ita ḧ erit vera. solus pater est deꝰ.

Contra est qō in littera dicit. ¶ p̄. huiꝰ ꝓpositionis. solus pr̄ est deus. vna expositiua ē. Nullus aliꝰ a patre est deus: ſz ḧ est falsa: qz filiꝰ q̃ ē aliꝰ a patre est ōs. g̃ ḧ est falsa. solus pater est deus.

Respondeo dōm ꝙ ſm quosdā dictio exclusiua adiuncta vni relᷠ ꝛ in creaturis nō excludit alterum. nō. n. ſequit. tiñ pr̄ est. g̃ filiꝰ non est. qz ad vnū relᷠ ꝛ ſequit alterū. Sed hoc vr̄ ē falsum: qz dictio exclusiua adiūcta ſupposito excludit omne aliō ſup positum. vnde cū filius ſit aliud ſuppositū a patre excluditur filius. cuz dicit ſolus pater. Nec ḧ ꝺpedit per ḧ ꝙ vnum ſine altero esse nō pōt: qz gnātio ēt nō pōt esse ſine alteratiōe ꝛ loci trāſmutatiōe: ꝛ tñ cū dicit. ſola gnātio ē. excludit oīs alia mutatio. ¶ p̄. q̃uis relᷠ a conſequantur ſe in esse: nō tamē cōſequunt ſe in alys p̄dicamētis. Nō. n. ſequit. ſi pater est muſicus ꝙ filiꝰ est muſicus. Et ꝓterea cum ſolus ſit determinatio ſupposīti excludit oē aliō ſup posituz. Diuersitatē aūt ſuppoſitoꝝ nō tollit relatiuoꝝ cōſecutio. Uñ nō est aliqua rō: quare reſpectu hoꝝ p̄dicatorum vnū nō excluderet per exclusionē adiunctā alteri. Et ideo dicēdū est ꝙ dictio exclusiua adiuncta pr̄i excludit filiū q̃tum ptinet ad oppoſitionē relatiōis. Tñ itelligendū est ꝙ diuerſimode ſe hꝫ in creaturis: ꝛ in diuinis q̃tum ad duo. Primo qz in creaturis pr̄ ꝛ filius nō ſunt vnū in eēntia. vnde filiꝰ est alius a patre ꝛ aliud: qō tñ nō est verū in diuinis. Scōo qz in creaturis per paternitatem addit nouū esse qō est eē accītale: ꝛ non idē qō est ſubi. In diuinis aūt pr̄nitas nō addit ſm rez aliud eē q̃ esse eēntie: in quo pater ꝛ filius cōicāt. Cuz ergo loquimur in humanis dicētes ſolus pater: excludit oībus modis filius: quia filius est alius ꝛ aliud a pr̄e. Et ꝓterea ſi esset vnū in eēntia cū pr̄e adhuc excluderet ab illo iquātum est alius a patre ſm esse relationis ſupadditū eſſentie. vnde ſm qd esset aliud a filio q̃uis in eſſentia cōuenirent. Sed in diuinis pater ꝛ filius ſūt vnū in eēntia: et tamē diſtinguunt relationibus. ꝛ tñ ille relationes non addunt aliqd ſm rem ad eſſentiā. Uñ rōne illius diſtinctionis nullo mō pōt dici filius aliud a pr̄e: ſed tñ alius Uñ cū dr̃ ſolus pr̄ pōt itelligi fieri excluſio aliꝰ maſculine: ꝛ ſic excludit filius: ꝛ ḧ magis ꝓprium est cōſiderata cōſignificatiōe vocabuloꝝ. Uel aliꝰ neutraliter: ꝛ ſic nō excludit filius: qz filius nō est aliud a patre: cū eēntia diuina q̃ est in filio ſit totū id qō est pater ꝛ nō aliqua pars eius. Scōm hoc ergo hec est diſtinguēda. ſolus pater est deus: per tres ſenſus p̄dictos. Quia ſi ſolus ꝯplicet ſolitudinem circa patrē falſa est. Si aūt excludit a forma ſubi ſic vera est: ꝛ est ſenſus ille qui ē pater ꝓter quem nullus alius est pater est deꝰ. Si aūt fiat excluſio a participatione p̄dicati ſic est duplex. Quia cuz ſolus ſit idē qō nō cuz alio: vel excludit aliū maſculine: ꝛ ſic est falſa. ꝛ ſic ꝑmo negat eam Aug. Uel excludit aliud ꝛ ſic ē vera: qz ſic nō excludit filius q nō est aliud a pr̄e: ꝛ ſic pōt cōcedi vt ꝑz ex dictis Augu. ſupra poſitis.

Ad primū ergo dōz ꝙ iſta. ſolus filius ē altiſſimꝰ. est diſtinguēda ſicut ꝛ ꝑma. ꝛ ī aliquo ſenſu ē vera ꝛ in aliquo falſa. Et ꝓterea ḧ qō dr̃ tu ſolus altiſſimus ꝛc. Intelligēdū ē cū toto ḧ qō cōſequit cū ſcō ſpū ꝛc. Et hoc est abſolute verū: qō ſolus filius cū patre ꝛ ſcō ſpū est altiſſimus. ¶ Ad 2m dōm ꝙ hec. ſolus deꝰ ē pr̄: q̃tum ad hāc expoſitiuā. deꝰ ē pr̄: cōuertit ſimplr̃ ſic. pater est deus. Silr̃ alia. nullus alius a deo est pr̄: cōuertitur ſimplr̃: ſed eius cōuersa nō est. nullus alius a patre ē deꝰ: cū nō ſit idē in ſubo ꝛ p̄dicato: ſed magis iſta. pr̄ nō est alius a deo: q̃ quodāmō vera ē: vt ſupra dictū est. ꝛ ex hoc nō ſequit ꝙ ſolus pr̄ ſit deꝰ. ¶ Ad 3m dōm ꝙ cuz dr̃ ſolus pater excludit filiꝰ: ſi ſolus dicat idē qō nō cū alio maſculine. Si aūt dicat idez qō nō cū alio neutralr̃ non excludit: ꝛ ſic itelligit dictū Augu. qō ꝑz ex ḧ qō dicit: qz hi tres vnū ſunt. Et ad id qō obycit de parte ꝛ ꝯñte: ꝛ de ḧ ꝙ vnus est in alio ꝑz ꝙ non ſequit: qz pars nō ē aliud ſuppom q̃ totū: imo includit in ſuppoſito totius. ſilr̃ hoc ꝯſis ꝙ ē aīal nō est aliud ſm ſuppoſituz ab hoīe. Et ideo q̃uis pr̄ ſit in filio per vnitatē eſſentie ꝛ q̃tū ad itellectū relᷠonis: tñ relᷠo incq̃tū hꝫ rōnē oppoſitiōis diſtiguit pr̄ez a filio ſm ſuppoſitum.

Questio. II.

DEinde querit qūo poſſit addi ex parte predicati: dictio exclusiua ī diuinis. ¶ Et circa hoc duo queruntur. Primo vtrum ḧ ſit vera. trinitas est ſolus deus. Secundo vtruz ſit ḧ vera. pater est ſolus deus.

¶ Utr̃ iſta ꝓpositio. trinitas ē ſolus ōs. ſit va. I.

AD primus sic ꝓcedit. vr̄ ꝙ ḧ ſit falſa. trinitas ē ſolꝰ ōs. Solus enim est diſpō ſubiecti ſicut et oīs. ſed ḧ dictio oīs ic̄ogrue addit ad p̄dicatū. g̃ videt ꝙ ēt ḧ dictio ſolus. ¶ p̄. ſm pḧm noīa trāſpoſita ꝛ verba idē ſignificāt. ſi g̃ ḧ est vera. trinitas ē ſolus deꝰ. ḧ ēt erit va. trinitas ē ōs ſolus. ¶ p̄. ḧ dictio ſolus ē ſincategoꝛematica ꝛ iportat negationē: ſed negatio dꝫ ꝑcedere cōpoſitionē vel aliqd qō neget. cū aūt dr̃ ſic. pr̄ ē ſolus ōs. nihil ſegt. g̃ videt ꝙ locutio ſit falſa vel incōgrua. ꝛ ſic idē qō ꝑus. ¶ p̄. termini in p̄dicato tenent formalr̃: ſed ſolitudo nō ꝛuenit forme: qz forma q̃tū est de ſe cōicabilis est. g̃ vr̄ ꝙ nō debeat poni ex ꝑte p̄dicati:

Contra (ꝛ ſic idem est qō ꝑius.
est quod habetur in littera.

Respondeo dōm ꝙ iſte dictiōes excluſiue ſolus ꝛ tñ in ḧ differūt: ꝙ tñ cum ſit aduerbium. ꝛ ſimilr̃ ſolum determiat actū verbi: qz aduer-

bium est adiectiuū ꝟbi. Uñ cū ꝟbū rōne ꝓpōnis ꝓiūgat p̄dicatum subo: & ad vtrūq; se habeat cōgrue p̄it ista ad/uerbia tā ad subm q̄ ad p̄dicatū coadiungi. Sz ꝟ dictio solus cū sit nomē ꝑuās ꝓsortiū est determiatio eius cum quo cōsortiū pōt hēri. Dētur aūt cōsortiū cū eo cui aliqd cōuenit: & hoc significaī vt subm. vñ ꝓprie est dispō subiecti. Scōm hec igit dicūt q̄ hec ē impropria. trinitas ē solus deus: q2 si ly solus ꝑpe teneī nō addit ad p̄dicatuz. Si aūt teneaī ꝑ ly tñ supflue addit p̄dicato eēntiali vl' subali: vt si diceret. sor. est tñ hō: q2 p dictōez exclusiuā nō pōt excludi nisi nā exnea ab eo cui adiūgit. Et hoc intelligit etiā ex ipō p̄dicato subali. ex ꝟ.n. q̄ dr sor. est hō: itelligit q̄ nō est asinus vl' equus. Et sil'r dicūt q̄ superflue addit cū dr trinitas est tñ de⁹: nisi addaī vnus vel aligs ali⁹ terminus accñtalis q̄ possit iesse vel nō iesse: q2 sic excluderet oppositum vnitatis: qō est plalitas. Et dicunt q̄ intentio Augu. nō ē dicere q̄ hoc qō dico solus ds p̄dicet de trinitate vt magī inuit: sz cū dr solus deus ponit trinitas & nō p̄ vel fili⁹. Sz ꝟ nō vī multū necessariū. Quāuis li solus sit dispō subi: nō tñ opz q̄ addatur semp ad subz: q2 illud ēt qō i p̄dicato ponit: pōt significari vt suppositū alicui nāe vel ꝓprietati: rōne cui⁹ pōt abeo ꝑuari cōsortiū: vt si diceret sor. est solus hō sedēs. Similiter dico in ꝓposito qō alio mō p̄dicaī hoc nomē de⁹ de tribus psonis: & hoc nomē hō de sor. & platōe. Lū.n. nō p̄dicet de vtroq; nisi id qō vtriq; cōe est: vtriq; aūt nō ē cōe nisi nā humana: q̄ in se ꝟsiderata nō est qd subsistēs: cōstat q̄ iste terminus hō nō p̄dicet aliquā rē subsistētē: sed solū nām iherētē: & vt iherētē. & idco nō pōt sibi fieri additio bui⁹ dictiōis solus q̄ ꝑuat ꝓsortium. Nāe.n. cōis nō est vt ipsa hēat cōsortiū: sed in ipsa ꝓsortiū hēaī. Sed iste termin⁹ de⁹ p̄dicat nām dīnaz de tribus psonis que etiā in se est hās esse subsistēs: nulla psonarū distinctione itellecta. Uñ quāuis p̄dicet nām dīnā: vt nām dīnā & nō vt qd subsistēs: nihilomin⁹ tñ hoc qō p̄dicat qd subsistēs est. & ideo ꝟ rōnē vt in ipsa sit cōsortiū ꝑut significaī in quo est: & vt ipsius sit cōsortiū �looc aligd sibi conueniens prout significaī vt qō est. Uñ pōt sibi addi hec dictio solus in p̄dicato tanq; rei subsistēti: & excludet oia exnea a pticipatiōe forme p̄dicati vt sit sensus. Trinitas ē solus de⁹. i. trinitas est ille de⁹ ꝑter quē nullus ali⁹ est de⁹: & expressio2 erit vītas ei⁹ si aligd aliud addaī: vt si dicaī trinitas est solus verus deus: vel solus vnus deus.

Ad primum igitur dōm: q̄ diuersimode hec dictio oīs est dispō subi: & hec dictio solus: q2 ꝑ hāc dictōez oīs rōne distributōis ꝓportaī quedā diuisio subi & multiplicatio ratiōe contento2. Uñ incongrue addit his sub quib⁹ nō est accipe aliquā multitudinē suppositoz: vt termis singularibus. Et pp hoc ēt ex pte p̄dicati poni nō pōt: q2 p̄dicatū sumit formaliter: & in forma cōi vniunt suppositā nō distinguunt. Solus aūt nō dicit aliquā diuisionē: sed tñ remouet cōsortium respectu alicui⁹ qō cōuenit rei subsistēti. vñ si p̄dicet aliqua res subsistēs ꝟuenienter pōt sibi addi solus: sicut cū p̄dicaī hoc nomē deus. ¶ Ad 2m dōm: q̄ cū ꝟ dictio solus ex parte p̄dicati sequit suū substantiuū semp ꝟplicat solitudinē. Tūc.n. excludit ꝓsortiū simplr: & nō respectu alicui⁹ determiati: cū nihil sequaī. Et iō quāuis cōcedaī hec: trinitas est solus deus: nō tñ cōcedit ꝓprie loquēdo trinitas est deus solus: & hoc accidit ratiōe negatōis importate. Unde nō est idē iudiciuz de hoc noīe solus: & de hoc noīe albus: dr̄t.n. negatio postposita & ꝓposita termino. ¶ Ad 3m dōz: q̄ in hac ꝓpōne. trinitas est solus de⁹. vel solus verus de⁹. itelligit duplex ꝓpō. Una p̄ncipalis que est importata ꝑ verbū: & alia itelligit in hoc nomine deus ꝑut significaī ds̄ deitatē. Uñ rōne huius cōpositionis pōt fieri exclusio ꝟm q̄ aligd excludit a participatione forme p̄dicati que cōuenit rei subsistenti p̄dicate. ¶ Ad 4m dōm: q̄ ꝟ nomē deus nō p̄dicat nām diuinaz solū per modū forme sicut alia p̄dicata subalia ꝑut significaī natura diuīa vt quo est: sed vt rez subsistētem: ꝑut significaī vt qō est. & ꝟm hoc pōt ei addi solus. Dcīn enīz est supra q̄ hoc nomē deus partim ꝟ rōnē termini communis & partim rōnem termini singularis.

¶ Utrum pater sit solus deus. II.

AD secundum sic ꝓcedit: vī q̄ p̄ sit solus deus. Omne.n. qō p̄dicaī de tribus psonis siml'sumptis est p̄dicatuz eēntiale: sz hoc qō dico solus de⁹ ē hō. Dicit.n. trinitas est solus de⁹. q̄ vī cuz oē p̄dicatum eēntiale possit dici de p̄re: qō possit dici p̄ est solus de⁹. ¶ Ꝑ. p̄ est de⁹ & non est aliud q̄ deus. q̄ est solus de⁹. ¶ Itē ꝓstat q̄ nō est ali⁹ deus est pater. ergo pater est

Contra. (vnus solus deus. est quod in littera dicitur.

Respondeo dōm: q̄ cū dr p̄ est solus deus. Dec dictio solus quāuis ex pte predicati ponaī: tñ pōt itelligi ex parte subi: vt cū dr est hō albus itelligit hō est albus: & tūc erit idē iudiciū de hac sicut & de illa q̄ supra dicta est: solus p̄ est de⁹. Si aūt itelligaī ex parte p̄dicati. tūc vno mō pōt itelligi q̄ ly solus ponatur ꝑ tñ: & sic erit vera. Nec erit supflua additio: q2 fili⁹ quāuis sit de⁹: nō tñ est tñ deus: q2 est etiā hō: qō de p̄re dici nō pōt: cū tñ p̄ humanā nām assumere potuerit: sz sic nō accipit ꝟ. Si aūt ly solus sumaī ꝓprie. tūc ꝟz ꝑpetatē ista locutio: ꝟm q̄ ꝟ p̄dicatuz deus nō tñ p̄dicat naturā deitatis vt formā: sed vt qd subsistens. Dico igit q̄ cū dr. p̄ est solus deus. locutio ē duplex. Q2 ly solus potest excludere omne aliud a p̄re a participatione forme p̄dicati: & sic vera est. sic.n. nō excludit fili⁹ neq; spir. san. q̄ nō sunt aliud a supposito p̄ris. Si aūt excludat alium masculine. tūc est falsa: in quo tñ sensu vera est ista trinitas est solus de⁹: q2 cū li de⁹ p̄dicet non tñ nām: sz etiam suppositū qñ p̄dicatū de trinitate p̄dicat suppositū toti⁹ trinitatis. & iō etiaz si fiat exclusio rōne alteri⁹ suppositi vera ē: q2 nullū aliud suppositū extra trinitatē: sicut nec alia nā deus est. Sed cū dr p̄ est deus ly deus predicat supposituz p̄ris. vñ si fiat exclusio respectu eius quod est aliud suppositū a patre est falsa. & in hoc sensu negaī. Si aūt eius qō est aliud in natura a patre vera est.

Ad primuz igit dōm: q̄ ꝟm q̄ ly solus excludit suppositū extraneū & nō soluz extraneam nām ad plura extēdit se negatio implicita cū dicitur: p̄ est solus deus: q̄ cuz dicit trinitas est solus deus. Quia in hac cū dr pater est solus deus. excludit etiā suppositum fily & spiri. sancti. Et ideo ꝟ est falsa ꝟm illū itellectum. pater est solus de⁹: quāuis ꝟ sit vera. Trinitas ē solus deus. Nec ꝟ est rōne p̄dicati essentialis: sed ratiōe negatiōis excludētis supposituz illud. ¶ Ad 2m dōm: q̄ si li solus ꝓprie sumaī nō est illa expositio eius: sed magis ēēt expositio eius si solus sumereī ꝑ tñ & in hoc sensu cōcessa est. ¶ Ad 3m dōm: q̄ si ly solus ꝓprie sumatur per illud argumētuz nō ꝓbaī q̄ sit vera. p̄ est solus de⁹: sed magis q̄ ista est vera. solus de⁹ est p̄. & hec ꝟz aliquē sensum supra cōcessa est. Si aūt assumaī p̄ est ille deus ꝑter quē nō est alius. ꝟ ꝓpositio est multiplex: q2 ꝟ relatiuū quē pōt referre distictū suppositū p̄ris: vt sit sensus ꝑter p̄ez nō ē ali⁹. Et si itelligaī nō est ali⁹ deus. vex est q2 fili⁹ nō ē alius de⁹ a p̄re. si aūt itelligaī ꝑter p̄em non

est aliꝰ q sit ds fla ē:qz filiꝰ ē aliꝰa pſe:q tñ ē deꝰ. Si vo relatiuū referat suppositū idistincte fz q supponit ꝑ nomē deꝰ:cuz dñ deꝰ ē vnꝰ. tūc ē vera i omni sensu. z sic pz q nō ꝯcludet ꝓpositū nisi ꝑ modū quo ꝓpō dicta ꝯcessa est in distinctōe supaposita. ¶ Expō textus.

NEmo nouit pſez nisi filiꝰ ⁊c. vñ q Aug. male exponit:qz nemo idē est qđ nullus hō. sub ꝑ aūt nō ꝓtinent pſ z spir. san. de qbꝰ ꝑ nomē hō nō ꝑdicat:z ita vñ q ꝯ conueniēter subiūgat Augu. (Nō tñ sepat ⁊c.) Ad ꝑ dicūt qdā q ꝑ dictio nisi ñ pōit exceptie: fz aduersatiue vt sit sensus nullus purus hō nouit patrez noticia cōprehēsiōis: fz tñ filiꝰ. Sz pōt meliꝰ dici q ꝑ dictio nemo hz aliqd ex ꝓprietate significatōis:z aliqd ex vsu nominis. ex ꝓpetate significatōis hz q nemo significet idē qđ nullus hō:z ita sub hac distributōe nō includit psona pris vel spiri. sancti. Sz qz hō est fm q hz intellectū nec aliqd hñs itellectū est nobis ad sensuz manifestū nisi homo. iō ex vsu loquētiū hz q nemo distribuat ꝑ omni intellectuali nā:z ita sub distributiōe pōt fieri descēsus ad psonas diuinas angelicas z humanas.

¶ De noiuz dña qbus vtimur loqntes ds deo.

¶ Distinctio. XII.

POst ꝓdicta nobis disserēdū vñ de noiuz diuersitate: qbꝰ loquētes de vnitate ac trinitate ineffabili vtimur. Deinde demſtranduz est qbꝰ modis de ea aliqd dicat. Illud ꝑ ꝓcipue teneamus: qđā ē noia distincte ad singulas psonas ptinētia: vt ait Aug. i. ix. li. tri. q ds singulis tñ dñr psonis. Quedā ꝙ vnitatē essentie significātia sunt: q z de singulis singilatim: z de oibꝰ cōiter dñr. Alia ꝙ sunt q translatiue ac p silitudinē ds deo dñr. Ut̄ amb. i. li. ī. ds tri. ait. Quo puriꝰ niteat fides: triptita vñ deriuanda distinctio. Sūt. n. noia qđā q euidēter ꝓprietatē psonāq deitatis oñdūt. Et sunt qđā q pspicuā dine maiestatis exprimūt ꝙnitatē. Alia ꝙ sūt q trāslatiue z p silitudinē de deo dñr. Pro prietatis itaq idicia sunt: gnatio: filiꝰ: ꝙbū: z huiusmodi. Unitatis ꝙ eterne sapia: virtus veritas: z huiusmodi. Similitudinis ꝙ splēdor: character: speculum: z huiusmodi.

¶ Premissis addit quedaz esse noia, que tēporaliter deo ꝯuenūt z relatiue dicuntur.

HIs adiūctēdū ē qđā ēt noia esse: vt Augu. ait i. v. lib. de tri. q ex tpe deo ꝯueniūt. z relatiue ad creaturā dñr: quorū quedaz de oibus dicunt psonis: vt domin9: creator: refugiū. Quedam aūt nō de omnibus: vt donatus: datus: missus.

¶ De hoc nomine trinitas addit.

PRēterea est vnuz nomē qđ de nulla psona singilatiz dī: fz de oibus sil. i. trinitas: qđ nō dī fm subaz: fz quasi collectiuū p̄alitatē ds signat psonaꝝ.

¶ De alijs noibꝰ q tpaliter deo congruūt: z nō relatiue dicuntur.

SUnt ēt qđā noia q ex tpe ds ꝯueniūt nec relatiue dñr: vt hūanatꝰ: incarnatus: z huiusmōi. Ecce sex noium differentias assignauimus qbus vtimur loqntes de deo: de quibus singulis agendum est.

¶ Qz illa noia q ad singulas ptinēt psonas p̄o prie relatiue dñr: ea ꝙ q vnitatē eēntie significāt ad se dñr: z de singulis z ds oibꝰ cōiter dñr psonis z singulr nō p̄aliter i sūma accipiunt.

SCiēdū ē ꝑ q illa q ꝓprie ad singulas psonas ptinēt: relatiue adiunctē dñr. sicut pr̄ z filiꝰ: z vtriusqz donū spūs scūs. Ea ꝙ q vnitatē eēntie significant ad se dicunt: z ea que ad se dicunt substātialiter vtiqz dicunt: z de omnibus cōmuniter z de singulis singilatiz dicunt psonis: z singulariter nō p̄alr accipiunt i sūma: vt deꝰ: bonꝰ. potēs: magnꝰ: z hmōi. Que aūt relatiue dñr: subalr ñ dñr. Ut̄ Aug. i. v. li. ds tri. ait. Quicqd ad se dī: pstantissima illa z dīna sublimitas subalr dī. Qđ aūt ad aliqd dī nō subaliter dī: fz relatiue. Tātaqz ē vis eiusdē subē in pſe z filio z spū scō: vt qcqd de singulis ad seipos dī: nō p̄aliter i sūma: fz singulariter accipiat. Dicimus. n. pr̄ ē ds: z filiꝰ ē deꝰ: z spūs scūs ē ds: qđ fm subam dici nemo dubitat. Nō tñ dicimus hāc trinitatē eē tres dos: fz vnū deū. Ita dī pr̄ magnꝰ: filiꝰ magnꝰ: z spūs scūs magnꝰ: ñ tres magni fz vnꝰ magnꝰ. Ita ēt oipotēs pr̄: oipotēs filiꝰ: oipotēs spūs scūs: nō tñ tres oipotēs: fz vnꝰ oipotētes. Quicqd ꝑ ad seipz dī deꝰ: z de singulis psonis silr dī: z sil de ipa trinitate: nō p̄aliter fz singulariter dī. Et qñ nō est aliud deo eē: z aliud magnū esse: fz hoc idē est illi esse: qđ est magnū eē. Propterea sicut nō dicimus tres eēntia. sic nō dicimꝰ tres magnitudies: fz vnā eēntiā z vnā magnitudinē.

¶ Qz deꝰ magnꝰ ē ea magnitudine q deꝰ: sic de bonitate z ds oibꝰ q fz subaz dñr.

DEus. n. nō ē magnꝰ ea magnitudie q nō ē qđ ipse: vt quasi ꝓticeps eiꝰ sit. alioqn maioz eēt illa magnitudo qz ds. Deo āt nō est aliqd maiꝰ: ea ꝑ magnitudie magnꝰ ē q ipse ē. Jōqz nec tres magnitudines dicimus: fz vnam magnitudinē: nec tres magnos: fz vnū magnū: qz nō ꝓticipatiōe magnitudis deꝰ magnꝰ ē: fz seipo magno magnꝰ ē: qz ipse ē sua magnitudo. Ita z de bonitate z eternitate z oipotētia dei dōm est: z de oibꝰ oino q deo pñt ꝓnūciari substātialiter: qbus ad

seipz dr: nō trāslatiue ac p similitudinē: ꝟ ꝓprie: si tñ de illo ꝓprie aliqd ore hoīs dici pōt. Ecce apte docuit q noīa vnitatē dine maiestatis significātia: ⁊ ad se dñr ō deo. i. sine rel'one: ⁊ de oīb⁹ psonis cōiter: ⁊ de singulis disim dñr: nec plural'r ꝟ singulariter i sūma accipiunt. Illa ꝟo noīa q̄ ꝓprie ad singulas ptinēt psonas: relatiue nō subal'r dñr. Q̄. n. ꝓprie singula in trinitate persona dr: vt ait Aug. i eodez: nullo mō ad seipaz: ꝟ ad aliā iuicē vl ad creaturā dr. Et iō relatiue: nō subaliter dici manifestū ē.

¶ Diuisio textus.

POstquā determinauit magr de his q̄ ptinēt ad vnitatē ēntie ⁊ trinitatē psonaꝝ. Nic determiat de noīb⁹ quibus ⁊ ēntie vnitas ⁊ personaruz pluralitas designat. Diuidit aūt i ptes duas. In p⁹ ponit distionē dīnoꝝ noiuz vt oñdat qō pl'r ⁊ qō singl'r de diuinis psonis ꝑdicet. In z⁹ oñdit q̄l'r vnitas ⁊ pl'alitas in dīnis accipiat. ibi (Dic diligēter ingri oz.) z4.ª di. ꝓria in duas. In p⁹ ponit vlem distictiōez dīnoꝝ noiuz. In z⁹ agit ō quodā noīe qō spāle difficultatē affert. s. de ꝟ noīe psona: qō nō vr alioꝝ nām seq. z3. dis. ibi. (Predictis tñ adyciēdū.) ꝓria in duas. In p⁹ oñdit diuersitatē dīnoꝝ noiuz. In z⁹ ponit q̄sdā regulas ex q̄b⁹ colligi pōt q̄liter vnūqōq; ꝑdicet. ibi (Sciēdū ē igit q illa) ꝓria i duas. In p⁹ ponit trimēbrē distictiōez dīnoꝝ noiuz ſm Amb. ⁊ Augu. In z⁹ addit tres modos dīnoꝝ noiuz ⁊ cōcludit eē. 6. dr̄ntias eoꝝ q̄ de deo dñr. ibi (Dis adyciēdū ⁊c.)

¶ Questio. I.

HIc querunt 4. ꝓrimo vtꝝ de⁹ sit nomiabilis. Scōo an aliqō nomē ꝑpe ei ꝙueniat: vel oīa noīa ō eo trāsumptiue dicant. Tertio vtꝝ sit nomiā dus vno tñ noīe vel plib⁹: vel ēt oīb⁹. Quarto q̄rit de multiplicatōe dīnoꝝ noium in lra posita.

¶ Utrum deus sit nominabilis. I.

AD ꝓrimuz sic ꝓcedit: vr q deus nō sit noiabilis p id qō dicit Diony. i. ca. de di. no. de deo loq̄ns. Oīb⁹ aūt vl'r icōprehēsibilis ē: ⁊ neq; sensus ei⁹ ē neq; fantasia: neq; opio: neq; nomē: neq; sermo: neq; tact⁹: neq; scia. Ꝟ ēt vr p ꝟ qō dicit pbs lib. de cāis. Cā p⁹ supioz est narratōe: ⁊ deficiūt ligue a narratōe ei⁹.

¶ Itē oē nomē ē signū alicui⁹ forme exñtis i aīa ꝟz pbz: sz sic dicit Aug. deus q oēm formā subterfugit itellectui puius esse nō pōt. g̃ vr q nullo noīe possit noīari. ¶ P. si noīat aut noīat p nomē: aut p ꝓnomē: aut p vbū: aut per pticipiū: sz nō pōt noīari p nomen: cū oē nomē significet subam cū q̄litate: i deo aūt nulla est ꝙpō subē ⁊ q̄litatis. Nec p vbū nec p pticipiū q̄ tps ꝙsignificāt: qō a deo longe est. Nec p ꝓnomē: cū ꝓnois significatio determiet p demōrationē vel rel'onē: demōratio aūt fit mediātib⁹ accidētib⁹ q̄ i deo nō sunt: ⁊ rel'o ē añdicte rei recordatio: ⁊ sic p rel'onē significari nō pōt nisi aliqd aliud ꝓsupponat vl' ꝓnominet. g̃ vr q nullo mō possit nominari.

Contra. i ps. dr. Dñs nomē illi. Et exo. 3. Si q̄sierit nomē meū ⁊c. ¶ P. oē qō cogīscit pōt etiā voce significari. Sz nos aliq̄ mō cognoscimus deū: vl p fidē vel p nālē cognitōez. g̃ possumus eū noīare.

Respondeo dōm: q cum voces sint signa itellectuū ſm pbz idē iudiciū ē de cogitione rei ⁊ noīatōe ei⁹. vñ sicut deuz impfecte cog̃scim⁹: ita ēt ipfecte noīamus q̄si balbutiēdo: vt dic Greg. Ipse aūt solus seipm cōprehēdit. ⁊ iō ipse solus seipsuz pfecte noīauit: vt ita dicā: vbū coequale sibi generādo.

Ad ꝓmuz igr dōm: q oēs aūctes q̄ dicūt deū eē inoiabilē: itēdūt dicer q nl'm nomē exꝑmit pfecte ipz deū: qō significat i vbis pbi: q dicit: q ligue deficiūt a narratōe ei⁹: ⁊ qō alibi dicit. cā ꝑma superioz ē omni narratōe ⁊ supza oē id qō noīat. ¶ Ad z⁹ dicendū: q si Aug. itelligat de forma corpali. sic planū ē q de⁹ nō hz formā corpalē: nec oz q oē qō noīat formā corpozalem hēat. Si aūt itelligat de forma absolute. tūc dr oēz formā subterfugere: nō qz ipe i se nō sit vere forma: cū ipse sit purus act⁹ ⁊ simplex: ⁊ ꝑma forma ſm Boe. li. de tri. sz qz quācūq; formā itellect⁹ ꝛcipiat de⁹ subterfugiat illā sua eminētia. Si. n. itellectus noster apꝑhendit sapiam ipse de⁹ in sapia sua excedit oēm sapiam a nobis itellectā. Et iō ꝛcludit q nō ē puius nr̄o itellectui: ita q in ipsuz ire pfecte cōprehēdēdo possit. ꝓpter qō etiaz Diony. dicit: q gcqd de ipo affirmamus pōt ēt de ipo negari: qz sibi nō cōpetit ſm hoc qō nos itelligimus ⁊ noīe significamus: sz excellētius. ¶ Ad z⁹ dōm: q pōt significari ⁊ noīe ⁊ ꝓnoīe ⁊ vbo ⁊ participio. Cū. n. dr q nomen significat subam cū q̄litate nō intelligit qualitas ⁊ suba ꝓprie ſm q logicus accipit ꝑdicamenta distiguēs. Sed grāmatic⁹ accipit subam quātū ad modū significandi. ⁊ sil'r qualitatē: ⁊ iō qz illud qō significat p nomē significatur vt aliqd subsistēs ꝟz q de eo pōt aliqd ꝑdicari: quāuis ſm rē nō sit subsistēs. sicut albedo dicit q significat subaz ad dr̄ntiā vbi qō nō significat vt aliqd subsistens. Et qz in quolibet noīe ē ꝙsiderare id a quo ꝙponit nomē qō est q̄si ꝓn⁹ inotescēdi. ideo quātū ad ꝟ hz modū qualitatis ſm q q̄litas vel forma est ꝓn⁹ cognoscēdi rē. Unſm pbz. 5. metaꝑ. vno mō forma subalis q̄litas dr. Nec refert quātū ad significatiōez noīs vtꝝ ꝓn⁹ inotescendi sit idē re cū eo qō noīe significat vt in abstractis: Uel di uersuz vt i ꝟ noīe hō. Et qz de⁹ seipso cognoscit: iō pōt significari p nomē qō hēat q̄litatē quātuz ad rōnē a q̄ nomē ꝙponit ⁊ subam quātū ad id cui imponit. Sil'r dōm: est de ꝓnoīe qō ēt p ꝓnomē significari pōt: vt hr Exo. 3. Ego sum q sum. Et quāuis nō possit demōstrari quātum ad sensuz: tñ pōt demonstrari quātū ad itellectuz: ſm id qō itellect⁹ de ipso apꝑhendere pōt. Pōt etiā significari p ꝓnomē relatiuū cū ponat ipz significari p nomē qō relatiuū referre pōt. Sil'r ēt p vbū vel pticipiū pōt significari: vt cū dr q ipse est itelligēs vel potēs vel hz. Et tñ vba ⁊ participia dicta de ipso nō significāt aliquid tpale in ipso. Sz verum est q quātū ad modū significādi quo tēpus significāt: deficiūt a repꝛesentatione ipsius.

¶ Utꝝ aliqō nomē possit dici ꝑpe de deo. II.

AD secundū sic ꝓcedit: vr q nulluz nomē ō ōo ꝑpe dici possit. Nihil. n. ꝑpe dr ō aliq̄: qō veri⁹ negat de ipo q̄z affirmet: sz ſm Dyo. z. ca. ce. Dier. veri⁹ oīa noīa q̄ ō ōo dñr de ipso negant q̄z affirmant. vñ dicit q negōes i dīnis sūt ꝟe affirmatōes icōpacte. g̃ ⁊c. ¶ P. deū nō possumus noīare nisi ſm q ipz cog̃scimus: sz nō cog̃scim⁹ ipm nisi ex effectib⁹ suis: vel p viā cālitatis: vel p viā negōis vl p viā eminētie. g̃ nō pōt noīari a nobis nisi ex creaturis. Sed q̄cūq; nomē creature ꝑdicat de deo nō ē ꝟa ꝑdicatio nisi itelligat meta^cc vl trāsumptiue: vt cuz dr. ōs ē leo. vel de⁹ ē lapis. g̃ vr q nullū nomē ꝑpe dicat de deo: sz meta^cc. ¶ P. magis differt sapiētia creata vel eē creatum a deo q̄z differat floratio ꝓati a risu hoīs: sed rōne huius diuersitatis ꝓatum

nō dr̄ ridere nisi meta^ce. g̃ vr̄ q̄ ēt deus nō possit dici sapiens vel aliqd aliud nisi meta^ce. ¶ p̄. q̃cūq; aliq̄ nomē importās aliquā cōparalē ꝺditōez dr̄ ō deo dei dignitati repugnātem nō pōt dici nisi meta^ce: ⁊ eadem ratiōe quācūq; cōditōez deo nō cōueniētē ipōrtet nō poterit ō deo ꝓprie dici: ſz omne nomē a nobis ipositū ipōrtat aliquā ꝺditōez diuine dignitati repugnātē: vt pz ī vbis q̄ ꝺsignificāt tps: ⁊ ī noib^9 q̄ vel in abstracto dr̄ vt scia ⁊ būanitas q̄ dicūt gd impfectū ⁊ nō in se subsistēs. Uel in cōcreto que ipōrtant quādā ꝺpōnē: quoꝝ neutꝝ deo cōpetit. g̃ videt q̄ nihil ꝓprie de deo dicatur.

Contra. qcqd dr̄ de aliqbus p ꝑus ⁊ posteri^9 magis ꝓpe ꝺuenit ei de quo p ꝑus dr̄. sic ens per ꝑus ꝺuenit subē q̃z accīti: ſz q̄dā sunt q̄ p ꝑus dr̄ de deo q̃z de creaturis. sicut p̄nitas. sicut dr̄ Eph̄. 3. Ex quo ois p̄nitas ⁊c. ⁊ eadez rōne bonitatis ⁊c. g̃ vr̄ q̄ h̄ nomina etiā magis ꝓprie dicant̄ de ipso q̃z de creaturis. ¶ p̄. h̄ vr̄ p Diony. q diſtinguit noīa simbolica. i. meta^ce dicta ab alys diuinis noib^9. Et ita vr̄ q̄ nō oīa dicant̄ trāsumptiue. Qō ēt vr̄ ex diuisiōe Augu. ⁊ Amb. ī littera.

Respondeo dōm: q̄ q̃uis ois pfectio q̃ ī creaturis ē exēplariter a deo descēdat sic̄ a p̄n^o: phabēte ī se vnice oīum pfectiōes: nulla tñ creatura pōt recipe illā pfectōez fm illū modū quo in deo est. Uñ fm modū recipiēdi deficit a pfecta repñtatiōe exēplaris. Et ex hoc ēt ī creaturis est gdā gradus ſz q̄ gdez gbusdā plēs pfectōes ⁊ nobiliores a deo ꝺsequunt̄ ⁊ plenius pticipant̄: ⁊ ex hoc ī noib^9 ē duo ꝺsiderare. rez significatā: ⁊ modū significādi. Cōsideräduz ē igit̄ q̄ cū noīa sint ipōsita a nobis g deuz nō nisi ex creaturis cognoscimus semp deficiūt a dīna repñtatōe quātū ad modū significādi: q̄ significāt dīnas pfectōes p modū quo pticipant̄ ī creaturis. Si aūt ꝺsideremus rē significatā in nomie q̃ est id ad qō significādū ipōnit̄ nomē. Inuenimus q̄dā noīa eē imposita ad significādū p̄ncipal^r ipsam pfectionē exēplatā a deo simpl^r nō ꝺcernēdo aliquē modū in sua significatōe. Et q̄dā ad significādū pfectōez receptā fm talē modū pticipādi. vbi gr̄a. ois cognitio ē exēplata a dīna cognitiōe: ⁊ ois scīa a dīna scīa. Hoc igit̄ nomē sensus est ipositū ad significādū cognitōez p modum illū quo recipit̄ māliter fm vtutē ꝺiūcta^z organo. Sz h̄ nomē cognitio nō significat aliquē modū pticipādi ī p̄ncipali sua significatōe. Uñ dōm est q̄ oīa illa noīa q̃ ipōnunt̄ ad significādū pfectiōez aliq̃z absolute ꝓprie dr̄ de deo: ⁊ p ꝑus sunt ī ipso quātū ad rem significatā: ꝛz nō quātū ad modū significādi: vt sapiētia: bonitas: eēntia: ⁊ oīa h̄ⁿ. ⁊ hec sunt de qb^9 dicit Anſel. q̄ simpl^r ⁊ oīno melius est eē q̃z nō eē. Illa aūt q̃ imponūtur ad significādū pfectōez aliquā exēplatā a deo: ita q̄ icludāt ī sua significatōe iperfectū modū participādi: nullo mō dr̄ ō deo ꝓprie. Sz tñ rōne illius pfectōis pñt dici de deo meta^ce: sicut sentire videre ⁊ h̄ⁿ. Et silr̄ ē de oībus alys formis corpalib^9: vt lapis leo ⁊ h̄ⁿ. Omnia. n. iponunt̄ ad significādū formas corporales fm modū determinatuz pticipandi eē vel viuere vl aliquā diuinaꝝ pfectionuz.

Ad primuz igit̄ dōm: q̄ cū ī nomie duo sint: modus significandi ⁊ res ipsa significata. semp fm altez pōt remoueri a deo: vel fm vtrūq; ſz nō pōt dici ō deo nisi fm altez tñ. Et q⁹ ad vitatē ⁊ ꝓpetatē affirmatōis regrit̄ q̄ totū affirmet̄. ad ꝓpetatē aūt negōnis sufficit si altez tñ desit. Iō dīc Diony. q̄ negatiōes sunt absolute vere: sed affirmatōes nō nisi fm gd. Q⁹ quātū ad significatū tñ ⁊ nō quātū ad modū significandi. ¶ Ad z^m dōm: q̄ quāuis nō nominemus deū nisi ex creaturis: nō tñ semp noīamus ipsuz ex pfectiōe q̃ est ꝓpria creature fm ꝓpriū modū pticipādi illā: ſz ēt possumus nomē iponere ipsi pfectiōi absolute nō cōcernendo aliquē modū significādi ī ipso significato: qō ē. q. obz ītellectus quāuis oporteat ī consignificato semp modū creature accipe ex pte ipsi^9 ītellect^9 q nat^9 ē ex reb^9 sensibilib^9 accipe ꝺueniēte ītelligēdi modū: ⁊ h̄ ꝓpe dr̄ ō deo: vt dcm̄ ē. ¶ Ad z^m dōm: q̄ sapia creata magis dr̄ a sapia īcreata quātū ad eē qō ꝺsistit ī mō būdi: q̃z florītio prati a risu boīs: ſz q̃tū ad rōnez a q̄ iponit̄ nomē magis ꝺueniūt: q⁹ illa rō ē vna fm analogiā: p ꝑus ī deo p posteri^9 ī creaturis exp̄ss. Et fm talē rōnē significatā in nomine magis attēdit̄ vītas ⁊ ꝓpetas locutiōis q̃z quātuz ad modū significādi q dat̄ ex ꝺsitī intelligi p nomē. ¶ Ad 4.^m dōm: q̄ q̃uis q̄ cōditio cōparalis ipōrtat̄ a p̄ncipali significato nō pōt nomē dici de deo nisi meta^ce: ſz h̄ qō in mō significandi ipōrtet̄ aliq̄ impfectio q̄ deo nō cōpetit nō facit p̄dicatōez eē falsam vel ipropriā: ſz iperfectaz: ⁊ pp̄ hoc dcm̄ ē q̄ nullū nomē pfecte deū repzesentat.

Utꝝ de^9 bēat tñ vnū nomē. III.

Ad tertiuz sic̄ pcedit̄: vr̄ q̄ de^9 nō beat nisi vnū nomen. Nomē. n. dz rñdere rei significate p nomē: cū sicut dicit Hyl^r. rei sit fm^o subiect^9: ſz ī deo est sūma vnitas sine aliq̄ diuersitate. g̃ nō noīat̄ nisi vno nomine. ¶ p̄. nō ē nisi duplex modus p̄dicādi ī dīnis. s. vl subal^r vel relatiue: sed noīa nō pñt diuersificari nisi vel q̃tū ad id qō significat̄: vel q̃tū ad modū significādi. g̃ vr̄ q̄ vel tñ vnū debeat eē pp̄ vnitatē rei: vl ad pl̄s duo pp̄ duos modos p̄dicādi. ¶ p̄. si di. q⁹ pl̄alitas noīuz diuiuz ē fm q⁹ ex diuersis creaturis noīat̄. ¶ Cōtra. ipse ds ē p̄n^m a quo effectiue ⁊ exēplariter ē ois creatura. Si g̃ fm diuersitatē creaturaꝝ multiplicant̄ dīna noīa. tūc oīum creaturarū noīa de ipso dici possent: qō flm ē. g̃ vr̄ qō ex creaturis nō sit diuersitas dinoꝝ noīuz. ¶ Si di. q⁹ multiplicant̄ fm rōnez tñ. ¶ Cōtra diuersitas rōnis est diuersitas fm ītellectū: ſz diuersitas ītellect^9 ipōnentis noīa nisi subsit aliq̄ diuersum ī re nō cāt multitudinē noīuz nisi fm q⁹ noīa synonima multiplicant̄. g̃ fm h̄ oīa noīa diuīa eēnt synonima: qō Cōmē. expresse negat ī xi. metaph̄. dicēs q⁹ h̄ noīa viuēs ⁊ vita nō dr̄nt ī deo sic̄ noīa synonima: multo min^9 viuēs ⁊ sapiēs: ⁊ ita vr̄ q⁹ nō differāt diuīa noīa ſz acceptōez ītellect^9 significātis tñ:

Contra. (⁊ sic idem quod prius.

ē qō ī scriptura dr̄. Inueniunt̄. de ipo multa noīa dīna. ¶ p̄. nullū nomē sufficit ad exp̄mēdā diuinā pfectōez: ſz aliqd pfectōis dat̄ nobis ītelligi p vnū nomē qō nō dat̄ p aliud. g̃ vr̄ q⁹ vt magis nobis diuina pfectio inotescat: q⁹ pl̄ib^9 noib^9 a nobis noīandus sit.

Respondeo dōm: q⁹ multiplicitas noīuz pōt dupliciter ꝛtigere. Uel ex pte ītellcūs: q⁹ cū noīa exprimāt ītellectū ꝺtingit vnū ⁊ idē diuersis noib^9 significari: ſz q⁹ diuersimode in ītellcū accipi pōt. Et ide ē q⁹ deū possumus noīare: ⁊ fm q⁹ ī se ē: ⁊ ſz id qō est ad creaturas se hñs. Et h̄ dupl^r. Uel fm negōnes q⁹ bus ꝺditōes creaturarū a deo remouent̄. Et ide veniūt noīa negatiua: q̃ multiplicatōez recipiūt ex creaturaruz ꝺditōib^9 q̃ de deo neganť ⁊ ꝓcipue q̃ cōsequunt̄ vl^r oēm creaturā vt ī mēſus icreat^9 ⁊c. Uel ſz relōnē dei ad creaturā: q̃ tñ real^r in deo nō est: ſz in creatura. Et ide veniūt illa noīa dīna q̃ ipōrtant hitudinē ad creaturam: vt dns rex ⁊ h̄ⁿ. ¶ Itē multiplicitas nominū pōt cōtingere ex parte rei fm q⁹ nomia rē significāt. Et ide veniūt nomina exprimētia id qō in deo est. In deo aūt nō est ītenire aliq̄ realē distinctionē nisi p̄sonaꝝ q̃ sunt tres res: ⁊ ide venit multiplicitas nominum personalium significan-

tium tres res. Sz ꝑter hoc est ēt ī deo ĩuenire distinctionē rōnū q̄ realiter ⁊ vere in ipo sunt. sicut rō sapie ⁊ bonitatis. ⁊ hꝺ. Que gdē oia sunt vnuz re ⁊ differūt rōne que saluaf̄ ī ꝓprietate ⁊ vitate: ita ꝑt dicimus deuz vere eē sapiētē ⁊ bonuz: ⁊ nō tñ in itellectu rōcinātis. Et ide veniunt diuersa nomina attributox: que omnia quāuis significent vnā rem: nō tamē significāt vnā fm vnā rōnē. ⁊ ideo nō sunt synonima.

Et per hoc pz rñsio ad ꝑmū: qz quāuis sit vnitas in re eēntiali: est tñ plalitas in re psonali ⁊ ī rōnibus gbus diuersimode vna eēntia significari pōt ⁊ in diuersa acceptiōe itellectus fm q̄ oia dīna nomina multiplicanf̄. ¶ Ad 2m dōm: q aliter dixit equocum analogū ⁊ vniuocū. Equocū. n. diuidit fm res significatas. Uniuocū vo diuidit fm dīntias. Sz analogum diuidit fm diuersos modos. Uñ cū ens ꝑdicef̄ analogice de. 10. generib⁹ diuidit in ea fm diuersos modos. Uñ vnicuiq; generi debeꝫ ꝓprius modus ꝑdicādi. Et qz ī diuinis nō saluanf̄ nisi duo genera quātū ad rōnem cōem generis. s. suba. ⁊ ad aliqd. ⁊ iō dicunf̄ in diuinis duo modi ꝑdicādi. Unūqōq; aūt genus diuidit vniusce in spēs cōtētas sub genere. ⁊ ideo spēbus non debeꝫ ꝓprius modus ꝑdicādi. Et ꝓpter hoc q̄uis quedā ꝺtēta ī ꝑdicamēto q̄litatis dicanf̄ de deo fm rōnem spēi: nō tñ afferunt nouū modū ꝑdicādi: ⁊ si afferūt nouā rōnez significādi. vñ quāuis in deo nō sint nisi duo modi ꝑdicandi: sunt tñ plures rōnes significādi fm quas dīna nōia multiplicari pñt. ¶ Ad 3m dōm: q vt pz ex ꝑdictis quedā nōia dicūtur ꝓprie de deo: que quātū ad significata p̄ ꝑus sunt in deo q̄ in creaturis: vt bonitas sapia ⁊ hꝺ. Et hox diuersitas nō sumit̄ p respectuz ad creaturas: īmo potiꝰ ecōuerso. Quia ex hoc q rō sapie ⁊ bonitatis differt ī deo diuersificaf̄ in creatis bonitas ⁊ sapia: nō tñ rōne: sz ēt re. Sz vex est q diuersitas taliū nominū ꝓut ꝑdicanf̄ de deo ĩnotescit nobis ex diuersitate eox in creaturis. Quedaz vero nomia ꝑdicanf̄ de ipso trāsumptiue: ⁊ hec multiplicanf̄ fm diuersas creaturas: quarū nōia in deū trāsumūtur. Nec tñ opz q ex oībus noib⁹ creaturarū significef̄. Quedā. n. sunt q̄ importāt defōmitatē ⁊ defectuz cuius deus nō est auctor ⁊ ꝑcipue si sit defectꝰ culpe. Unde nō possumus dicere deū peccatorē vel dyam̄ qō est nomē nature deprauate: quāuis trāsumptiue dicaf̄ leo vel agnꝰ vel etiā iratus. ¶ Ad 4m dōm: q differūt nōia attributox fm rōnem nō tñ que sit solū in rōcināte: sed que saluaf̄ in ipsa re fm veritatē ⁊ ꝓprietatē rei. Qō sic pz. Dia enim hꝺ dicunf̄ de deo ⁊ creaturis nō equoce: sed fz vnā rōnem analogice. vñ cū in creatura rō sapiētie nō sit ratio bonitatis: opz q ēt hoc in deo sit vex. Sed ī hoc differt q in deo idez sunt re. in creaturis aūt differunt re ⁊ nō rōne: ⁊ qal̄ possit esse supra dictum est.

¶ Utrum diuisio nominum dei posita ab Amb. sit sufficiens. IIII.

Ad quartuz sic ꝓcedit̄: vī q diuisio Amb. sit īsufficiēs. Trinitas. n. ⁊ psona sunt quedaz dīna nōia q̄ nec ꝑtinēt ad vnitatez maiestatis: nec ꝓprie alicui persone cōueniunt nec trāslatiue de deo dicūtur. g̃ ꝛc. ¶ P. q̄dā nōia sunt q̄ dicūtur de deo negatiue vt ī creatus īmēsus. Nec aūt cū nihil de deo ꝑdicet: nec ad ꝓprietatē psonax pertinere videtur nec ad maiestatē deitatis. Cōstat etiā q nec trāslatiue dicūtur: qz nō cōueniūt creaturis vt ex eis in diuinā ꝑdicatiōne trāsumātur. g̃ videf̄ q diuisio sit īsufficiens. ¶ Itē maiestas deitatis ⁊ ꝓprietas psonalis cōstat q eterna sunt: sz quedam dicūtur de deo ex tēpore: vt dñs ⁊ hꝺ: g̃ vī q nec ad maiestatē deitatis pertinēt nec ad ꝓprietatē personalē. cōstat etiā q nec trāslatiue dicūtur: vī igit̄ q sub diuisione Ambro. nō ꝺtineanf̄. g̃ īsufficiēs est. ¶ P. Dama. ponit aliā diuisionē diuinox noīuz dicēs: q quedaz significant pelagus subē īfinituz ⁊ nō qd est vt hoc nomē q est. Quoddā aūt est nomē opationis: vt deus. Quedā aūt significāt id qō assequit̄ suba: vt iustus bonus ⁊ hꝺ: quedā vo habitudinē ad ea a gbus distiguit̄. s. ad creaturas quedā significāt id qō nō est: vt icorporeus īmēsus ⁊ hꝺ. ¶ Itē Diony. ponit multiplicē diuisionē diuinox nominum. magr̄ aūt ī lra sup trimēbrē diuisionē Ambro. īducit alias tres dīas dīnox noīum ⁊ efficiūtur in vniuerso. 6. Queriē g̃ de assignatiōe harum diuisionum.

Respondeo dōm: q ꝓma diuisio trimembris q̄ in lra ponit̄ sufficiēter comprehendit oia diuina nomina: ⁊ est triū sanctox Augu. Ambro. Diony. Ipse. n. met diuidit diuina nōia in ea que trāslatiue dicūtur que appellat symbolicā theologiā: ⁊ in ea q̄ ꝓprie dicūtur: que. s. per ꝑus in deo sunt. ⁊ hoc diuidit in vnicā theologiā quātū. s. ad ea que ꝑdicātur de trib⁹ psonis cōiter. ⁊ in discretā theologiā quātū ad ea que ad singulas personas pertinēt. Ex quo etiā pz in promptu sufficiētia buiꝰ diuisiōis: qz deꝰ vel nominaf̄ per id qō ꝑus in ipso est ⁊ per posteriꝰ in creaturis: vel p similitudinē a creaturis sumptā. Si scōo mō sic sunt ea que trāslatiue dicūtur. Si ꝓmo mō ℔ erit dupl̄r. illud. n. qō p ꝑus ī deo est: vel est cōmune: ⁊ sic pertinet ad maiestatis vnitatez. Uel ē ꝓpriū psone: ⁊ sic ꝑtinet ad distictōez trinitatis.

Ad primum ergo dōm: q ℔ nomē trinitas quāuis nō explicite dicat ꝓpriū alicuiꝰ persone tamē implicite icludit oia ꝓpria personaruz: inquātū est quasi collectiuū personaruz. Simil̄r etiā ℔ nomen persona quāuis nō imponaf̄ ab aliqua ꝓprietate p̄nali spāli: imponit̄ tamē a personalitate que dicit̄ ꝓprietatez in cōi: ⁊ quodāmodo etiā dicit subam: vt ifra patebit. ¶ Ad 2m dōm: q negatio quelibz causaf̄ ex aliq̄ affirmatiōe. Et sic etiā ī diuinis ratio negatiuox nominuz fundaf̄ supra ratiōez affirmatiuox. sicut hoc qō dī icorporeus fundaf̄ super hoc qō est eē simplex. Uñ pz q nomina negatiua reducūtur ad vnitatē eēntie. sicut īcreatus ⁊ īmēsus. Uel ad distinctiōez personax sicut ingenitus. ¶ Ad 3m dōm: q quāuis hꝺ nomina nō ponāt aliqd tēporal̄r in deo: qz relatiōes ille tēporales realiter ī creaturis sunt. ⁊ in deo solū fm ratiōez: tamē īquātū īnascūtur ex operatiōib⁹ dei in creaturas dant itelligere aliqd qō in deo est absolute. sicut relatio dñy dat itelligere in deo potestatē qua vniuersaz creaturā gubernat. Uñ pz etiā q ista nomia reducūtur ad illa que pertinēt ad vnitatē maiestatis: sicut creatoꝛ doꝰ ⁊ hꝺ. Uel ad distinctiōē personax sicut missus ī carnatus ⁊ hꝺ. ¶ Ad 4m dōz: q diuisio Dama. respicit tñ vnū membx ꝑdicte diuisionis. omnia. n. que ponit pertinēt ad vnitatez maiestatis. Unitas aūt maiestatis pōt tamē noīari dupliciter: vt patet ex dictis. Uel fm id qō in deo est: vel fm acceptionē itellectus qui accipit ipsuz fm aliquā comparationē ad creaturā. Si nomieꝫ deus quātū ad id qō in ipso est erit triplex diuersitas nominū fz tria que ī vnaquecq; re iueueniūtur. s. essentia virtus ⁊ operatio: que quidē in alys realiter differūt: in ipso aūt sunt vnū re ⁊ distincta ratiōe. Et fm essentiā accipit̄ hoc nomē gelst: ⁊ fm virtutē accipiūtur ea q̄ se habēt per modū assequētiū subaz: vt iust⁹ sapiēs ⁊ hꝺ. Et fm operatiōez nomia operatōis vt deus. Si aūt nomieꝫ deus per acceptiōez itellectus in comparationem ad creaturaz. ⁊ hoc erit dupliciter. Uel inquātum ea que sunt creature remouētur ab ipsa. ⁊ sic erunt

noīa negatiua. Uel fm q̄ ip̄ortat̄ i noīb⁹ aliqs respectus cālitatis ad creaturā: cui⁹ ꝺditões a deo remouent̄: ⁊ sic erūt illa noīa q̄ ip̄ortāt hitudinē ad alia: a qb⁹ deus distīguit̄ p essentiā. Dīsio aūt dīnoꝝ noīuz: quā Diony. ponit pz ex p̄dictis q̄ est eadē cū dīsione Amb. nisi q̄ Diony. vlteri⁹ noīa ptinētia ad vnitatez maiestatis multiplicat fm diuersas ꝓcessiões in creaturis reptas: qb⁹ noīat̄ ꝺs illis pfectiōib⁹ p p̄us in deo exīt̄ib⁹: vt bon⁹ sapiens exi stēs ⁊ hȝ. Magister aūt in trib⁹ dīntys quas addit speci ficat diuisionē Amb. quātū ad quosdaz spāles modos: q tñ pñt reduci ad dīsionē Amb. Qꝺ. n. ptinet ad ꝓprietates deitatis. Uel noīat determīate ꝓpriuz alicui⁹ pſone vt pr̄ ⁊ fili⁹. Uel colligit oīa ꝓpa pſonaꝝ: vt hoc nomen trinitas qꝺ significat ꝓprietatez pſone fm quēdā spālez modū. Silr̄ ēt q̄ ptinēt ad vnitatē maiestatis ⁊ ꝓpetatē dīnitatis conueniūt deo vel ab eterno vel ex tpe. Si ex tpe. Uel dn̄r relatiue fm nomē vt dn̄s missus ⁊ hȝ. Uel nō referūt̄ ad aliud fm nomē vt incarnat⁹ ⁊ hȝ. Et sic pz q̄ ea q̄ magr̄ addit ꝓtinent̄ i dīsiõe Amb. p reductionē. nō tñ simplex: sed fm qd: vt pz ex dictis.

¶ Expositio textus.

DIsserenduz nobis vr̄ ꝺ noīuz ⁊c.) Ur̄ q̄ ℔ ad ipz nō ptineat. Qz nō ē eiusdez scīe ꝺsiderare res ⁊ nomīa. Sz ꝺm q̄ vt. ś. dcīn ē theologia īquātū ē p̄ncipal⁹ oīuz scīaꝝ aliqd i se hz de oīb⁹. sciētys. Et ideo nō solū res: sz noīuz signatões ptractat. Qz ad salutē ꝺdā nō solū ē necia fides de vitate reruz: sz ēt vocal⁹ cōfessio p noīa. Ro. io. Corde credit̄ ad iustīciā: ore aūt ꝺfessio fit ad salutē. (Similitudinis ꝺo splendoꝝ ⁊c.) vr̄ ℔ eē flm: qz fm Aug. lux magis p̄pe dr̄ i spūalib⁹ q̄z in coꝛporalib⁹: ⁊ ita splēdoꝝ nō ꝓtinet̄ iter metaca. Sz ꝺm: q̄ lux q̄tū ad rē significatā p̄pe ē i coꝛporalib⁹ nec i spūalib⁹ nisi metaphoꝛice dr̄: sz q̄tū ad rōnē a qua nomē imponit̄ q̄ ꝺsistit i manifestatiõe magis p̄pe est in spūalib⁹: sz hoc melī⁹ dicet̄ i scḋo. (Ut īcarnat⁹ humana tus ⁊c.) ℔ dr̄: qz hz nomē ad aliud nomē nō referunt̄ q̄tis īplicitā relōnē ꝓtineāt fm q̄ vnionē in suo ītellectu īcludūt. (Sciendū est igit̄ ⁊c.) ℔ ponit q̄ꝺā regulas de noīb⁹ ptinētibus ad vnitatē cētie: ⁊ q̄ꝺā de ꝓpetatib⁹ ptinētibus ad ꝓprietatē pſonaꝝ. De ptinētibus ad vnitatē essentie ponit. 4. p̄ma est q̄ a se ⁊ absolute dn̄r. 2ª q̄ significat subam. 3ª q̄ de singulis personis dn̄r. 4ª q̄ de oīb⁹ sunt dicēda in singulari ⁊ nō in plāli. De ptinētibus ad ꝓprietatē pſonaꝝ ponit tres. p̄ma est q̄ relatiue dn̄r. scḋa q̄ nō p̄dicant dīnā subam. 3ª est q̄ nō de oībus pſonis dn̄r. (Que vnitatē essentie significāt ad se dn̄r) contra dn̄s relatiue dr̄: ⁊ tñ ad essentie vnitatē ptinet. Sz dicendū q̄ nō importat relōnē q̄ realr̄ in deo sit: sed fm relationē tñ: vt īfra dicet̄. (Qꝺ ad aliqd dr̄ nō subalr̄ ⁊c.) videt̄ ℔ eē flm: qz relones i dīnis sunt ipsa dīna essentia. Sz ꝺm q̄ realr̄ qdē sunt ipsa dīna essentia: sz fm rōnez nō. Et qz saluant̄ in dīnis fm rōnē gñis. iō retinēt spālez modū q debet̄ ipsi gñi ⁊ nō spēi. Alia ꝺo vt bonitas ⁊ sapiētia: quāuis fm rōnē ab essentia differāt: qz tñ rō generis quā ꝺsequit̄ modus p̄dicādi in dīnis nō saluat̄. ideo fm modū p̄dicādi a suba nō differūt: sed subaliter predicant̄. (Nō tñ tres magni ⁊c.) ℔ itelligēdū est si substātiue sumat̄. Si aūt adiectiue sic p̄dicari pōt pr̄aliter: qz numeruz a suppositis trahit. (Deus. n. nō est magn⁹ ⁊c.) ℔ vult ꝓbare q̄ magnitudo ꝺo subalr̄ dicat̄. qꝺ. n. subaliter nō est magnū: magnū dr̄ pticipatiõe alicuius magnitudinis que suba nō est: sz illa magnitudo cuius pticipatione aliud magnū dr̄ maioꝝ est eo qꝺ p ipsum magnū dicit̄. q̄ omni eo qꝺ nō subaliter magnū est aliqd maius ē. deo aūt nihil est maius. q̄ ipse subaliter magnus est. Sz vr̄ q̄ ℔ rō nō valeat: qz ꝺcretū de abstracto nō p̄dicat̄ vt albū de albedine. Uñ nō vr̄: vt ex eo qꝺ dr̄ magnuz accidētaliter maioꝝ sua magnitudo dicat̄. Et ꝓterea in eadē magnitudine nō est accipe maius vel minus. illud aūt qꝺ participat magnitudine nō hz nisi magnitudinē participatā. q̄ nō pōt ꝺici minoꝝ q̄z sit ipa magnitudo. Est dicendū q̄ Aug. vult hāc rōnem cōmuniter cōcludere de oībus que de deo dn̄r in alys rebus accidēs significantibus. ⁊ iō opz assumere hoc p medio qꝺ abstractū p̄dicetur magis q̄z cōcretū. Hoc aūt sic ītelligendū est vt dicatur id eē maius q̄ verius rōnem magnitudinis hz. ⁊ silr̄ albi⁹: nō qꝺ plus hz de albedie: vel qꝺ magis ꝓprie albū: sed cui verius conuenit rō albedinis. Semp aūt p̄ncipalioꝝ p̄dicatio est que est p essentiā: q̄z que est p participationē. Et ideo albedo que recipit p̄dicationē albedis vere p modū essentialez vt dicat̄ albedo est albedo: dr̄ magis vere p̄dicationē albedinis recipe q̄z res alba: quāuis nō eodē modo recipiat: qz rē albam dicimus albā: sed albedinē dicimus albedinē. Nō eniz qꝺ est in causato opz esse in cā eodē mō: sed eminētioꝝ: ⁊ sic exponit Diony. scḋo cap. de di. no. sic dicēs. Uiuere sigs dicat vitā aut illuminari lumē nō recte fm meā rōnez dicit: sed fm aliū modū ista dicunt̄: qz abundanter ⁊ subaliter ea que sunt causatoꝝ p̄us īsunt causis: ⁊ dicit causam vitā vel lumē: causatum viuens vel illuminatum.

¶ De hoc noīe qꝺ ē pſona qꝺ cū fm subam dicat̄: tñ pr̄aliter nō singulariter i sūma accipit̄.

¶ Distinctio. XXIII.

RRedictis adūjciēdū ē: q̄ cū oīa nomīa q̄ fm subam ꝺ deo dn̄r: singulariter ⁊ nō pr̄alr̄ de oīb⁹ in sūma dicunt̄ pſonis: vt supꝛa oñsuz est. Est tñ vnū nomē. s. pſona: qꝺ fm subam dr̄ ꝺ singulis pſonis: ⁊ pr̄alr̄ nō singulariter i sūma accipit̄. Dicimus. n. pr̄ ē pſona. fili⁹ ē pſona: spūs scūs ē pſona: ⁊ ℔ hȝ subaz dr̄. Nec tñ dr̄: pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūs scūs sunt vna pſona: hȝ tres pſone. Hoc ℊ nomē excipit̄ a p̄dicta regla noīuz: q̄ fm subaz ꝺ deo dn̄r. qz cū ℔ ad se dicat̄. ⁊ hȝ subaz. pluralr̄ tñ nō singlr̄ in sūma accipit̄.

¶ Auctoꝛitas q̄ pſona ad se dicat̄. ⁊ hȝ subaz.

QUod aūt persona fm subaz dicatur Aug. oñdit i. vij. li. de tri. dicēs. Nō est aliud deo esse: aliud pſona esse. hȝ oīno idē. Ite in hac trinitate cū dicim⁹ pſonā pr̄is: nō aliud dicim⁹ q̄z subam pr̄is. Quocirca vt suba pr̄is ipe pr̄ ē: nō quo pr̄ ē: hȝ quo ē. Ita ⁊ pſona pr̄is nō aliud q̄z ipse pr̄ est. Ad se qppe dr̄ pſona: nō ad filiū vel spm̄ scm̄. sic ad se ꝺs dr̄: ⁊ magn⁹: ⁊ bon⁹ ⁊ iust⁹ ⁊ huiusmodi. Et quēadmodū boc illi ē esse qꝺ deū esse: qꝺ magnū eē: qꝺ bonuz eē: ita boc ē illi eē qꝺ pſonā esse. Ecce exꝓesse bēs q̄ pſona fm subam dr̄. vt cū dr̄. pr̄ est pſona. hic sit sensus. Pater est dīna eētia. Silr̄ cū dr̄: fili⁹ est pſona: spūs scūs est pſona. i. essentia dīna.

¶ Cur pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs nō dicant̃ vna psona ⁊ vna suba ⁊ vnus deus.

Deo oñt̃ h̃ qō difficilis qdē: ꝫ nō inutilis: q̃ q̃rit̃. Cur nō dicant̃ hi tres vna psona sic̃ vna eēntia: ⁊ vnꝰ deꝰ: quā qōnez Augu. diligēter tractat atq; ꝓgrue explicat i. vij. li. de tri. ita dicēs. Cur ñ h̃ tria sit̃ vnā psonā dicimꝰ sic̃ vnā eēntiā ⁊ vnū deū: ꝫ dicimus tres psonas: cū tñ tres deos: aut tres eēntias nō dicamꝰ? Q̃ volumus vl̃ vnū aliq̄ vocabulū ꝑuare huic significatōi q̃ itelligit̃ trinitas: ne oīno taceremus ī terrogāti: quid tres eēnt: cū tres esse fateamur. Cū g̃ q̃rit̃ qd tres: vt ait Aug. i. v. li. de tri. Magna ꝓfus iopia būanū laborat eloquz: dcm̃ ē tñ tres psone nō vt illud diceret̃: ꝫ ne taceret̃ oīno. Nō. n. rei ineffabilis eminētia h̃ vocabulo explicari valet. Ecce oñdit q̃ necītate dicat̃ pl̃ alīr psone: videlicet vt h̃ vno noīe q̃rētibꝰ ō tribꝰ rñdeamus.

¶ Qua necessitate dcm̃ sit tres psone a latinis: ⁊ a grecis tres hypostases vel substātie.

Qua necītate nō solū a latinis ꝓmo: ꝫ etiā grecꝰ eadē pene sup hac re laborās noiuz pēuria coarrat̃. vñ Aug. qd a grecis vl̃ latinis necītate ō ineffabili trinitate dcm̃ sit apiēs i. vij. li. de tri. ait. Loquendi cā de ineffabilibꝰ vt fari aliquo mō possemꝰ dcm̃ ē a grecis: vna eēntia: tres subē. i. vna vsia: tres hypostases. Aliter. n. greci accipiūt subam q̃z latini. A latinis āt dcm̃ ē vna eēntia vl̃ suba: tres psone: q; nō alīr i ꝓmōe nr̃o. i. latio eēntia q̃z sba solz itelligi. Et vt itelligatur saltē i enigmate: placuit ita dici: vt cū q̃rerētur qd tria sint: aliqd diceret̃: q̃ tria eē fides vera ꝓnūciat. Cū ⁊ pr̃em nō dicit eē filiū: ⁊ spm̃ scm̃. s. donū dei: nec pr̃ez dicit eē: nec filiū. Cū ergo q̃rit̃ qd tria vel qd tres ꝓferimus nos ad ināniēdū aliq̄ nomē quo cōplectamur h̃ tria. Neq; occurrit aīo: q; supeminentia dinitatis vsitati eloquij facultatez excedit. Veriꝰ. n. cogitat̃ deus q̃z dī: ⁊ verius est q̃z cogitatur.

¶ Quid h̃ noie tres significat̃.

Pater g̃ ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs. s. qm̃ tres sunt. qd tres sunt q̃ramus: qd cōe habeāt. Nō. n. ꝓt̃ dici tres pr̃es: q; tm̃ pr̃ ibi pr̃ ē: nec tres filij: cū nec pr̃ ibi sit filiꝰ nec spūs scūs: nec tres spūs sci: q; spūs scūs ꝓpria significatōe q̃ ⁊ donū dei dī: nec pr̃ ē nec filiꝰ. Quid g̃ tres? Si tres psone esse dīr: cōe ē eis id qō psona ē. Certe. n. q; pr̃ est psona: ⁊ filiꝰ est psona: ⁊ spūs scūs est psona. ıō tres psone dīr. Propterea g̃ dicimus tres psonas: q; cō mune ē eis id qō psona ē. Et ꝓdictis apte itelligi pōt: qua necītate dcm̃ sit a latinis tres psone cū psona fm̃ suba dicat̃. Vñ ⁊ tribus cōe est id qō psona est. i. hoc nomē psona.

¶ Quare nō dicimꝰ tres deos eē pr̃ez ⁊ filiū ⁊ spm̃ scm̃ vt dicimus tres psonas: cū id qō deꝰ est sit eis cōe: q; pr̃ est deus: ⁊ filius est deus: ⁊ spūs scūs est deus.

Sed q̃rit̃ h̃ cū dicamꝰ pr̃ez ⁊ filiū ⁊ spiritū scm̃ eē tres psonas: q; cōe est eis qō psona ē. i. q; pr̃ ē psona: ⁊ filiꝰ ē psona: ⁊ spūs scūs ē psona: cur nō dicamus silr tres deos: cū ⁊ pr̃ sit deꝰ: ⁊ filiꝰ sit deꝰ: ⁊ spūs sanctꝰ sit deꝰ? Q̃. s. illud scriptura ꝓdicit: h̃ āt ⁊ si nō dic̃: nō tm̃ ꝓdicit. Vñ Aug. hāc monēs qōnē atq; diffiniēs i li. vij. ō tri. ita ait. Si ıō dicimus pr̃ez ⁊ filiū ⁊ spm̃ scm̃ esse tres psonas: q; cōe ē eis id qō psona ē: cur nō ēt tres deos dicimus? Certe vt ꝓdictū ē: q; pr̃ ē psona: ⁊ filiꝰ ē psona: ⁊ spūs scūs ē psona. ıō tres psone dīr. Q; g̃ pr̃ ē deꝰ: ⁊ filiꝰ deꝰ: ⁊ spūs scūs deꝰ: cur nō dicant̃ tres dij? Ecce ꝓpositū hāc qōnē. Attēde qd rñdeat subdēs. An ıō nō dīr tres dij: q; scriptura nō dic̃ tres deos? Sz nec tres psonas alicubi scripture textꝰ cōmemorat. An ıō licuit loq̃ndi dispūtādine necītate tres psonas dicē: nō q; scriptura dicit. ꝫ q; scriptura ñ ꝓdicit? Si aūt diceremus tres deos: ꝓdiceret scriptura dicēs. Audi isrl̃. deꝰ tuꝰ deꝰ vnꝰ ē. Ecce absolo qōnis. q̃re potiꝰ dicamus tres psonas q̃z tres deos: q; s. illud nō ꝓdicit scriptura.

¶ Alia qō cur nō dicimꝰ tres eēntias vt tres psonas cū scriptura nō ꝓdicat.

Ex ⁊ h̃ alia emergit qō quā Augu. ꝓiter ānectit dicēs. Cur ingt ⁊ tres eēntias ñ licet dicē: qō silr scriptura sic̃ ñ dicit: ita nō ꝓdicit? At si dicis q; pp vnitatē trinitatis ñ dīr tres eēntie. ꝫ vna eēntia q̃rocur nō pp eādē vnitatē trinitatis dicat̃ vna psona. ⁊ nō tres psone. Ut. n. ē illis cōe nomē eēntie. ita vt singl̃us q̃q; dicat̃ eēntia. sic illis cōe est psone vocabulū. Quid igit̃ restat? vt fateamur loq̃ndi necītate a grecis ⁊ latinis pta h̃ vocabula aduersus insidias vl̃ errores hereticoꝝ. Cūq; cōaret̃ būana iopia loq̃ndo ꝓfert̃ ad hominū sensus qō i secretario mētis de deo tz: sine p piaz fidē: sive per qualēcūq; itelligētiā. trimuit dicē tres eēntias: ne itelligeret̃ i illa summa eq̃litate vlla diuersitas. Rursum nō poterat dicē ñ eē tria q̃dā. Qō q; dixit sabelliꝰ i hereſiz lapsus ē. Quesiuit g̃: qd tria diceret: ⁊ dixit tres personas: sive tres subas fm̃ grecos.

¶ Sicut nos dicim⁹ tres psonas ita greci tres subas ꝯs dicũt hypostases: aliter accipientes substantiam ꝯz nos.

Quod.n. de psonis fm nr̃am: hoc de subĩjs fm ꝓsuetudinẽ grecoꝝ oz itelligi. Sic.n. illi dicũt tres subas vnã essentiã. i. tres hypostases vnã vsiã: quẽadmodũ nos dicimus tres psonas vnã essentiaz vel subam. Quãꝯ t illi si vellẽt sic dicũt tres substãtias tres hypostases: possent dicẽ tres psonas tria ꝑsopa. Illud ãt maluerũt dicẽ: qz fortasse fm lingue sue ꝓsuetudinẽ aptius dĩ.

¶ Qz i trinitate nõ ẽ diuersitas nec singularitas vel solitudo: sed vnitas t trinitas t distinctio t identitas.

Am sufficiẽter vt puto oñsuz ẽ: quanecẽtate dicam⁹ tres psonas: t ꝗre ñ silr tres deos vel eẽntias: qz. s. i altero obuiat scriptura: i altero diuersitatis itelligẽtia: qz ibi nulla penit⁹ est diuersitas: sic nec singularitas vel solitudo: ꝛ vnitas t trinitas. Uñ Aug. i li. vij. de tri. ait. Uiana iopia ꝗrẽs qd diceret tria dixit tres psonas vl subas. Quib⁹ noib⁹ nõ diuersitatẽ voluit itelligi: ꝛ singlaritatẽ noluit: vt nõ solũ ibi vnitas intelligat: ex eo q dr̃ vna essentia: ꝛ trinitas ex eo q dr̃ tres psone. Hylari⁹ quoꝯ i li. vij. de tri. ait. Bñs dicit. Qui me videt: videt t patrẽ. Cũ hoc dr̃: excludit singularitas: atꝯ vnici. i. solitarij itelligẽtia. Nã nec solitariũ sermo significat: t idẽtitatẽ tñ nãm ꝓfessio docet. Uisus ẽ.n. i filio pr̃ p nãe vnitatẽ similitudinẽ. Unuz sunt. n. nat⁹ t gñans: vnũ sunt neꝯ vnus. Nõ itaꝯ solitari⁹ fili⁹ ẽ: nec singularis: nec dispar. Itẽ in eodẽ. Sicut in pr̃e t filio credere duos deos impiũ ẽ: ita pr̃ez t filiũ singularẽ deũ p̃dicare sacrilegũ ẽ. Nihil i his nouũ: nihil diuersuz: nihil alienũ: nihil sepabile est. De hoc etiã Aug. i li. qõnũ veteris ac noue legis ait. Un⁹ est ds: ꝛ nõ singularis. Itẽ Amb. i li. de trini. ait. Qđ vni⁹ ẽ subẽ separi nõ põt: t si nõ sit singularitatis ꝛ vnitatis ds vnus cũ dĩ: nequaꝯ deitatis trinitatẽ excludit. Et iõ nõ qđ singularitatis: ꝛ qđ vnitatis ẽ p̃dicar̃. Ecce ex p̃dictis oñdit: qz nec singularis: nec diuersus: nec vnicus vel solitari⁹ ꝓfitẽdus ẽ de⁹: qz singularitas vel solitudo psonaꝝ plalitatẽ excludit: t diuersitas vnitatẽ eẽntie tollit. Diuersitas iducit separatõez dinitatis. Singlitas admit distictionẽ trinitatis. Jõ Amb. i. i. lib. de tri. ait. Non ẽ diuersa nec singlaris eqlitas. Nec iuxta sabellianos pr̃em filiũꝯ ꝓfundẽs. Nec iuxta arrianos pr̃em filiũꝯ secernẽs. Pr̃. n. t fili⁹ distinctionẽ hñt: separatõez no nõ hñt. Itẽ in eodẽ. Pr̃ t fili⁹ dinitate vnũ sunt: nec ẽ ibi sube differẽtia: nec vlla diuersitas. Alioqn qũo vnuz deũ dicimus? diuersitas. n. ples facit. Cõstat ġ ex p̃dictis: qz in trinitate nulla ẽ diuersitas. si tñ aliqñ i scriptura iuenit dcm̃ tres diuerse psone t huiusmodi: diuersas dicit distinctas.

Et ¶ Qz nõ oz dici deus multiplex. sicut i trinitate nõ ẽ diuersitas: ita nec multiplicitas: t iõ nõ est dicẽdus deus multiplex: ꝛ trinus t simplex. Uñ Amb. in primo lib. de tri. ait. Est in pr̃e t filio nõ discrepãs: sed vna dinitas: nec ꝓfusuz qđ vnũ est: nec multiplex esse põt qđ idifferẽs est. Multiplex itaꝯ deus nõ est.

¶ Diuisio textus.

Posita disiõe noiuz dinoꝝ. Dic excludit magr̃ qđã nomẽ a gnãlitate nominũ. s. B nomẽ psona: qđ qdẽ fm subam dr̃ tñ plaliter p̃dicar̃. Et didit in ptes duas. In p̃ª ponit exceptõez. In zª ingrit exceptionis rõnẽ. ibi. (Jõ ozit B.) Circa p̃m duo facit. ·Prio excipit B nomẽ psona ab alys dinis noib⁹ q̃ ꝛ subaz dr̃. Et qz nihil põt excipi ab aliqb⁹ nisi i illis ꝓtineat. Scõo oñdit B nomẽ psona significare subaz. ibi (Qđ ãt psona ꝛc.) (Jõ B ozit) Dic ingrit rõnẽ exceptõis t didit i ptes duas. In p̃ª ingrit ꝗre B nomẽ psona de plib⁹ psonis plalr̃ p̃dicet. Scõo ingrit ꝗre alia eẽntialia noia plaliter nõ p̃dicent. ibi. (Sz ꝗre B cũ dicamus ꝛc.) Circa p̃m duo facit. ·Prio mouet qõnẽ. Scõo põit rñsionẽ. ibi. (Qđ volum⁹.) Ubi duo fac. ·Prio oñdit necitatẽ iminẽtez latinis: ꝗre oz alĩ qđ nomẽ fm subam dcm̃ plalr̃ p̃dicari. s. B nomẽ psona.

zº oñdit eãdẽ necitatẽ grecis iminere: vt nomẽ significans subaz plalr̃ p̃dicet. s. hypostasis. ibi. (Qua necessitate ꝛc.) (Sz ꝗrit h) Dic ingrit rõnẽ: ꝗre alia noialia eẽntialia nõ p̃dicent plalr̃. Et p ingrit de B noie eẽntia. ibi. (Uez t h.) Et circa B duo fac. ·Prio assignat rõnez. zº pbat qđã qđ in rõne supposuerat q in deo nõ ẽ diuersitas: pp qđ eẽntia plaliter nõ p̃dicat nec singularitas: pp qđ psona in plali p̃dicat. ibi. (Jã sufficiẽter vt puto.)

¶ Questio. I.

Hic quatuoꝝ ꝗrunt. p de distictiõe hoꝝ noium eẽntia substãtia subaz t psona. t de noibus eis i greco rñdentib⁹ q̃ sunt vsia vsiosis hypostasis ꝓpon. zº vtꝯ nomẽ psone ppie in diuinis dicat. 3º vtꝯ significet substãtiam vel relationez. 4º si aliquo modo subam significat: vtꝯ pluraliter p̃dicet.

¶ Utꝯ suba substãtia eẽntia psona dicta de deo sint sinonima. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr̃ q dcã noia nullã distictiõez hẽant: ꝛ sũt ꝗsi sinonima. Sic.n. Boe. dic i cõmẽ. sup p̃dicamẽta. Usia signat subam cõpositã: sed suba composita est ididuũ subsistẽs i gñe sube qđ signat noie sube vl hypostas vl psone. ġ vr̃ q B nomẽ eẽntia vl vsia ñ differãt ꝛ signẽ ab alys. ¶ P. ñ subsistit nisi illđ qđ bz i se eẽ ꝓpletũ: ꝛ eẽ ꝓpletũ ñ iuenit nisi i pticlaris: qz vsia ñ bñt eẽ pter pticlaria nisi i aĩa: qđ ẽ eẽ icõpletũ. Cũ igit pticulare in gñe sube dicat hypostasis vel suba pr̃: vr̃

q̄ subsistentia sit idem qđ̄ suba. ¶ ℙ. cuz vtrūq; ꝑtet positionem alicui⁹ sub aliquo. g̃ idē qđ̄ ꝑus. ¶ Itez Boe. li. de dua. na. dicit q̄ ℔ noīe hypostasis nō vtuntur greci nisi ꝓ idiuiduo rōnalis nāe: sed idiuiduū rōalis nāe dr̄ persona. g̃ videt̄ q̄ hypostasis ⁊ ꝓsopō: vel suba ⁊ ꝓsona sint oīo idem. ¶ ℙ. sicut greci dicūt tres hypostases: ita nos dicimus tres subsistētias. nō aūt tres subas dicimus sicut ipsi tres vsioses. g̃ vr̄ q̄ idē sit subsistētia apud nos qđ̄ hypostasis apud grecos: cꝰ ꝫriū boe. dic̄ li. de dua. na.

In cōtrariū est auctoritas Boe. li. de dua. na. in vna ꝓsona xp̄i: g̃ significatiões hoꝝ noīum distīguit. Et etiam auctoritas mar. Tully quam ibi Boe. inducit.

Respondeo dōm q̄ q̄tuor dicta noīa ſm significationē differūt. Sz hoꝝ dr̄ia differenter a diuersis assignat̄. Quidā. n. sumūt hoꝝ dr̄iaz ex ℔: q̄ in dīnis est aliqd cōe: ⁊ aliqd distinctū. Et cōe pōt significari vt quo est: ⁊ sic ē eēntia. Uel vt qđ̄ ē ⁊ sic est subsistentia. Uel alr̄: q̄z ōs pōt significari: inq̄tū dat oīb⁹ esse ⁊ sic dr̄ eēntia: vel inq̄tū bz eē sufficiēs nullo indigens. ⁊ sic dicit̄ subsistētia. Distinctū silr̄ pōt significari vel ī cōcretione. ⁊ sic est nomē ꝓsone: vel in abstractiōe. ⁊ sic est nomē hypostasis. Uel alr̄ q̄z pōt significari vt distinguibile: ⁊ sic significat̄ noīe hypostasis: vel vt distinctū: ⁊ sic significat̄ noīe ꝓsone. Uel alr̄ q̄z vel signatur vt distictū aliq̄ ꝓprietate determinata ad nobilitatē ptinēte: ⁊ sic ē nomē ꝓsone. vel distinctū absolute q̄cūq; ꝓprietate: ⁊ sic est nomē hypostasis. Sed iste modus nō soluit qōnez: q̄z si ēt nulla esset distinctio in dīnis adhuc ista noīa dr̄en̄t de deo: ⁊ nō idē significarēt sicut noīa synonīma. Et preterea ēt q̄tū ad q̄dā falsum est. Nō. n. dr̄ ōs eēntia ex eo q̄ det esse: sicut nec sapiēs ex eo q̄ dat sapiam. Quinimo eꝰ. ex eo q̄ ōs eēntiā bz: eē in creaturas infundit: ⁊ sic de alys. sicut ēt ignis ex ℔ q̄ calorē bz calefacit: ⁊ nō eꝰ: quāuis dīna sapia ⁊ eēntia ꝑ esse ⁊ cognoscere creature cōicatum nobis īnotescat. Silr̄ ēt in dīnis cū deꝰ sit actꝰ purꝰ nō ꝓmixtus pōe: nō est aliqd in eo significabile ꝑ modꝰ potentie nō cōiuncte actui ⁊ actꝰ vt distinguibile ⁊ distictū. Nec itez verū est q̄ ℔ nomē hypostasis significet id qđ̄ ꝓpriū ē in abstractiōe. Noc. n. mō significat noīe ꝓprietatis sicut noīe pr̄nitatis q̄ significat̄ nō vt hypostasis: sz vt in hypostasi ens. Alij sumūt dr̄iam hoꝝ noīum ſm distinctionē rōnis quo ē ⁊ qđ̄ ē. Quoꝝ qdā dicūt q̄ tria horum significāt q̄ est vel subam suppositi. ita q̄ eēntia significat subam siue nām generis. subsistētia nāz spēi. hypostasis nām idiuidualē. ⁊ q̄rtū. s. ꝓsona sumit̄ ſm id qđ̄ ē ⁊ significat subam q̄ ē suppositū. Alij dicūt eꝰ q̄ vnum significat q̄ ē. s. eēntia ⁊ tria significāt qđ̄ ē diuersimode: q̄z ℔ nomē suba significat qđ̄ ē per respectuz ad nām vel eēntiā. Noc nomē subsistētia significat qđ̄ ē ꝑ respectum ad idiuiduationē. Sz ℔ nomē ꝓsona ponit spālē rōnē ad ꝓpetatem pertinētez ad dignitatē. sed de ꝑmis duobꝰ est econuerso ſm Boe. h̃. n. dr̄ia sumpta ē ſm Augu. ⁊ Jero. Alij dicūt q̄ duo significāt quo ē. essentia qdē significat quo ē vel nām cōem: ꝓout nō ē ꝑdicabilis vt consideraṫ cū dicit̄ hō ē spēs. Sed subsistētia significat nām cōez vt ꝑdicabilis ē ſm Boe. Alia duo significāt qđ̄ ē ⁊ eo modo differūt sicut in ꝓximo dictū ē. Sed q̄z qōlibet hoꝝ nominum ꝑter ℔ nomen ꝓsona inuenit̄ q̄nq; poni ꝓ q̄ ē: ⁊ q̄nq; poni ꝓ qđ̄ ē. iō nō vr̄ esse eēntialis distinctio eoꝝ ſm aliquē dictoꝝ modoruz. Jō aliter dōm ē ſm Boe. vt sumat̄ dr̄ia hoꝝ nominū: essentia: subsistētia: suba ſm significationē actuū a gbus ꝑponunt̄. s. esse subsistere substare. Patet. n. q̄ esse cōe qđ̄dā ē ⁊ nō determinat aliquē modꝰ eēndi. subsistere aūt dicit determinatū modū essendi: ꝑut. s. aliqd ē ens per se nō in alio sicut accn̄s. substare aūt idem ē qđ̄ sub alio poni. Inde ꝑz q̄ esse dicit id qđ̄ ē cōe oībus generib⁹: sed subsistere ⁊ substare id qđ̄ ē ꝓprium ꝓmo ꝑdicamento ſm duo q̄ sibi ꝛueniunt: q̄. s. sit ens in se completū. ⁊ itez q̄ oībus alys substernat̄ accidentibus. s. q̄ in suba esse bn̄t. Unde dico q̄ eēntia dicit̄: cuiꝰ actꝰ ē esse: subsistētia cuiꝰ actꝰ ē subsistere. suba cuiꝰ actus ē substare. Noc aūt dr̄ dupl̄r sicut in singulis patz. Esse. n. ē actus alicuiꝰ. vt qđ̄ ē: sic calefacere ē actꝰ calefacientis. ⁊ ē alicuiꝰ vt quo ē. s. quo denominat̄ esse: sicut calefacere ē actus calozis. ¶ Sciēdū ē aūt q̄ si aliqd cōsequit̄ aliqua plura ꝛueniētia adinuicē nō pōt denominari ſm aliqd alterū illoꝝ: q̄uis ēt illud sit ꝓncipiū totius: sz per totū. verbi grā. sapoꝛ ꝛsequit̄ calidū ⁊ humiduz: put aliquo mō ꝛueniūt: ⁊ q̄uis caloꝛ sit ꝓncipiū sapozis sicut effectiuū: nō tn̄ aliqd denominat̄ sapidū a caloꝛe: sz a sapoꝛe q̄ cōplectit̄ simul calidū ⁊ humidū aliquo mō cōuenientia. Silr̄ dico q̄ cum esse ꝛsequtur ꝛpōnez mām ⁊ foꝛmā: q̄uis foꝛma sit ꝓncipiuz esse: nō tn̄ denominat̄ aliqđ ens a foꝛma sz a toto: ⁊ ideo essentia nō dicit foꝛmā tn̄: sz in cōpositis ex mā ⁊ foꝛma dicit totū. ⁊ ℔ ēt dr̄ quiditas: vt nā rei: ⁊ ideo dicit Boe. in ꝑdicamētis q̄ vsia significat ꝛpositū ex mā ⁊ foꝛma. Sz ista nā sic ꝛsiderata quāuis dicat ꝛpositū ex mā ⁊ foꝛma: nō tn̄ ex hac mā demōstrata determinatis accn̄tibus substāte: in qua idiuiduatur foꝛma: q̄z bꝫ cōpositū dicit ℔ nomen soꝛ. h̃ aūt materia demōstrata ē sicut recipiēs illam nām cōem. Et ideo nā vel essentia significat̄ dupl̄r. s. vt pars: ſm q̄ nā cōis sumit̄ cū ꝑcisiōe cuiuslibet ad nāz cōez nō ptinētis. Sic eniz mā demōstrata superuenit in ꝛpōnē singularis demonstrati: sicut ℔ nomē humanitas. ⁊ sic nō ꝑdicat̄ nec ē genus nec ē spēs. sed ea foꝛmaliter denominat̄ hō. Uel significat̄ vt totū ſm q̄ ea que ad nām cōem ptinēt sine ꝑcisione itelligunt̄. sic. n. ĩcluditur in potentia etiā materia demōstrata in nā cōi. Et sic significat̄ ℔ nomine hō. ⁊ significat̄ vt qđ̄ est. Et vtroq; modo iueniꝰ ℔ nomē eēntia. Unde qñq; dicimꝰ soꝛtez esse essentiā quādaz. Qñq; dicimꝰ q̄ essentia soꝛtis nō est soꝛ. ⁊ sic ꝑz q̄ essentia qñz dicit quo ē vt significat̄ nomine humanitatis. ⁊ qñq; qđ̄ est vt significat̄ ℔ nomine hō. Similr̄ etiā subsistere est actus alicuiꝰ: vt qđ̄ subsistit vel vt quo subsistit. Cū aūtē subsistere dicat esse determinatū ⁊ tota ōtermiatio eēndi cōsequat̄ foꝛmā: que terminus ē. ꝛstat q̄ aliqd denominat̄ subsistens per ꝑmā foꝛmā que ē in genere substātie: sicut album per albedinē: ⁊ animatū per aīam: ⁊ ideo in predicamentis dicit Boetiꝰ. Oz vsiosis vel subsistētia est foꝛma accipiēs subsistentiā ꝓ quo subsistit. Si aūt accipiat̄ subsistentia ꝓ eo qđ̄ subsistit sic ꝓprie dr̄ illud in quo per ꝑus iueniṫ talis nā ℔ mō essendi. Et cū ꝑ ꝑus inueniat̄ in suba ſm q̄ suba est: ⁊ deinceps in alys ſm q̄ ꝓpinquius se bn̄t ad subam. cōstat q̄ nomē subsistētie ꝑ prius cōuenit generib⁹ ⁊ speciebus in genere sube. vt dicit Boe. lib. de duabus naturis. ⁊ idiuiduis nō ꝛuenit habere tale esse nisi inq̄tuz sunt sub tali nā cōmuni. Quāuis. n. genera ⁊ spēs nō subsistant nisi in idiuiduis quoꝝ est eē: tamen determinatio essendi fit ex nā vel qditate superiori. Similr̄ hypostasis vel suba dr̄ dupl̄r. vel id q̄ substatur. ⁊ q̄z ꝑmū ꝓncipiū substādi ē materia: ideo dic̄ Boe. in ꝑdicamentis q̄ hypostasis ē materia. vel qđ̄ substat. ⁊ ℔ ē idiuiduū in genere sube per ꝓrius. Genera eniz ⁊ species nō subsistāt accn̄tibus nisi rōne idiuiduoruz. Et ideo nomen sube ꝑmo ⁊ ꝓncipalr̄ cōuenit ꝑticularibus substātys ſm ꝓbm ⁊ ſm Boe. lib. de dua. na. Sic g̃ patet dr̄ia istoꝝ triū dupl̄r. Quia si accipiat̄ vnūqq; vt quo ē sic essentia significat quiditatez: vt est foꝛma totiꝰ: vsio-

sis:formā ptis.hypostasis mām. Si aūt sumaī vnūqōqz vt qō est:sic vnum ⁊ idem dicetur essentia inquantū habet esse:subsistentia inquantuz habet tale esse.ſ. absolutum:⁊ hoc per ꝑius ꝓuenit generibus ⁊ spēb⁹ q̄z idiuiduis ⁊ suba ſm q̄ substat accūtibus:⁊ B per ꝑius ꝓuenit idiuiduis q̄z generibus ⁊ speciebus.

¶ Ulteri⁹ B nomē ꝑsona significat subaz pticularē ꝓout subycit ꝑsonati q̄ sonat in dignitatē. ⁊ silr ꝑsopon apud grecos.⁊ ió ꝑsona nō ē nisi in nā itellectuali.Et ſm Boe. sumptū ē nomē ꝑsone a ꝑsonādo: eo q̄ in tragedys ⁊ cōmedys recitatores sibi ponebāt quādā laruā ad repsentandum illū cui⁹ gesta narrabāt ōcātādo.Et ide ē q̄ tractum ē in vsu:vt qōlibet idiuiduū hois de quo pōt talis narratio fieri ꝑsona dicaī:⁊ ex B etiā dicit ꝑsopon ī greco a ꝓo qō ē in:⁊ sopos qō ē facies: qz huiusmodi laruas ante facies ponebant.

Ad primū igit dōm qz pticulare significat cōpositum ex mā ⁊ forma demōstrata. Sz vle in subys cōpositis significat ēt cōpositū ex mā ⁊ forma sed nō demōrata:sic hō ex aīa ⁊ carne ⁊ ossе:non tñ ex his carnibus ⁊ ex his ossib⁹. Uñ nō opz q̄ vsia significet idē qō pticularis suba.imo se hz ad vtrūq;. Et ió oē qō ē in genere subē pōt dici vsia siue sit vlis suba:siue particularis.¶ Ad 2m dōm q̄ subsistere duo dicit.ſ. esse ⁊ determinatū mo⁹ essendi.⁊ esse simplr nō ē nisi indiuiduoz: sed determinatio essendi ē ex nā vel q̄ditate generis vel spēi:⁊ ió q̄uis genera ⁊ spēs nō subsistāt nisi idiuiduis:tñ eoz ꝑprie subsistere ē:⁊ subsistētie dicunt:q̄uis ⁊ pticulare dicaī:sed posteri⁹:sicut ⁊ spēs subē dicunt:sed scōe. ¶ Ad 3m dico q̄ suba dr inq̄tū subest accidenti:vel nāe cōi:subsistere vo dr aliq̄d inq̄tuz ē sub esse suo nō q̄ habeat esse in alio sicut in subo. ¶ Ad 4m dōm q̄ B nomē hypostasis apud grecos aliud hz ex ꝑpetate significationis ⁊ aliud ex vsu.Ex ꝑprietate.n. significatiōis hz q̄ significat quālibet subam pticularē. sz ex vsu accōmodatum ē nobiliozibus substātys:⁊ ió ipsi vtunt eodē mō B noīe hypostasis:sicut nos vtimur B noīe ꝑsona. sed talis vsus nō ē apud nos in B noīe suba. ¶ Ad quintū dōm q̄ apud nos nomē subē eguocaī.Qñq;.n.ponit ꝓo ēntia: ſm q̄ nos dicim⁹ diffinitionē significare ēntiā rei.Qñz ponit ꝑ supposito subē:sicut dicim⁹ sortez esse substātiā quādā.⁊ ió vt tolleret malus itellectus scī noluerūt vti B noīe suba ꝓo supposito sicut greci vtunt.Sed trāsmu tauerunt ⁊ posuerunt subsistentiā respondentē hypostasi.⁊ subam rñdentez vsiosi:q̄uis sit ecōuerso ꝓz vitatem significatiōis. magis.n.curauerūt vitationē errorum q̄z ꝓpꝛietatem nominum.

¶ Utr̄ nomē ꝑsona dicaī ꝑprie de deo. II.

Ad secūdum sic ꝓcedit.vī q̄ nomē ꝑsone nō ꝑprie dicaī ī diuinis.⁊ persona.n.significat boiez laruatū vt dictū ē.cui⁹ figura repsentaī. Sz B nō pōt deo cōuenire nisi metaᶜᵉ.nec ēt hz figuraz q̄ repsentari possit:vt dic Isa.40. Lui simile ⁊c. g̃ nomē ꝑsone ꝑprie nō ꝓuenit deo. ¶ P.in tota nā persona vī dre maximā ꝓpōnē:qz in idiuiduo hois cōcurrūt q̄si oēs nature ad cōstitutionē ei⁹.vel ex ꝑte aīe:vl ex ꝑte corꝓis. vñ ēt cū oibus cōe hre dr.Sed deest sūme simplex. g̃ vī q̄ nomē ꝑsone sibi nō cōueniat. ¶ Itē persona dr q̄ substat alicui proꝑietati vel subsistit. sed sic supza dctū ē.ex vbis Augusti.de⁹ nō dr ꝑprie substare alicui qō ī ipso ē. ergo non ꝓprie dicit ꝑsona. ¶ Preterea persona dicit substantiam particularem vel singularem. sed pticulare vel singulare deo non competit.ergo videtur q̄ nec ꝑsone nomen.

Contra qz persona dicit q̄si per se vna:sed B maxie deo ꝓuenit.g̃ vī q̄ ⁊ nomē ꝑsone. ¶ Item ꝑsona dic gd cōpletū exns in nā itellectuali: sz B deo cōpetit.g̃ videt q̄ ⁊ nomen persone.

Respondeo dōm q̄ nomē ꝑsone ꝑprie cōuenit deo:tñ nō eodē mō sicut ē ī creaturis: sz q̄dā nobiliori mō.sicut ē in oib⁹ alys que de deo ⁊ creaturis dñr.Saluaī.n.ratio persone in diuinis ſm q̄ hz esse per se subsistēs in nā intellectuali.

Ad primum g̃ dōm q̄ in significatiōe nois duo sunt cōsiderāda.ſ. id a quo iponit nomen ad significandū:⁊ id ad qō significādū iponitur. Cōtingit aūt q̄nq; q̄ suba alicui⁹ rei noīaī ab aliquo accidente qō nō ꝓsequit totā nām:de qua nomen illud dr: sicut lapis dr ex eo q̄ ledit pedē: nec tñ oē ledens pedez est lapis:vel ecōuerso.Et ió iudiciū de noīe nō hz esse ex B a quo iponit:sed ſm id ad qō significādū istituit. Uñ q̄uis nomē ꝑsone sit impositū a dicta repsentatiōe: tñ est ipositū ad significandū subam cōpletā in nā intellectuali subsistētem:⁊ B deo ꝓuenit:q̄uis nō ꝓueniat sibi illud a quo nomē iponit. ¶ Ad 2m dōm q̄ illa cōpositio accidit ꝑsone ꝓeter rōnē suā.Qz.n.p⁹ dicit gd cōpletū in nā itellectuali:⁊ in nā humana nō iuenit cōplementuz nisi per maximā cōpōnē:ideo per accūs significat cōpōnem in natura.Si aūt perfectionez itellectualē iueniret ī corꝓe simplici:sicut ē ignis:diceret ꝑsona:⁊ ió diuina simplicitas nō repugnat personalitati. ¶ Ad 3m dōm q̄ ī deo ſm rem nihil ponit sub aliquo:sed tñ ſm modū itelligē di:put itelligit substās ꝑprietati siue ꝑsonali: siue essentiali:ſm qō dr suba:⁊ esse sub:ſm qō dr subsistētia: nihilominus tñ qz ſm rē nihil ibi est sub alio.ideo ⁊ Ricar.de sancto vict. volens ꝑprie log dicit q̄ ꝑsone dine nō subsistunt sed existūt:inq̄tū.ſ. distiguūt ꝑprietatib⁹ ōriginis: ſm quas vna ē ex alia:q̄bus nō supponunt per mo⁹ subi ⁊ ió diuinas ꝑsonas nō dic eē subsistētias sed existētias. ¶ Ad 4m dōm q̄ ꝑprie loquendo in dinis nō ē pticulare:qz pticulare dr eo qō pticulaī in ipso nā cōis:cui⁹ ptē accipit:ſm virtutez q̄ pōt esse in pluribus:q̄uis accipiat totam rōnē ei⁹:sed in ꝑe ē nā diuina ſm totā vtutē suā. vñ nō pōt dici pticulare:nisi forte solū ſm rationez nūeralis multitudinis:vt supza dctū ē. ⁊ ꝓz ex verbis Dam. Similiter etiā B nomen de⁹ nō pōt esse particulare vel singulare cū de pluribus suppositis ꝑdicet:⁊ mā careat q̄ singularitatis ꝓncipiū est.vñ persona dicet de deo non ſm rōnem particulationis vel singularitatis: sed ſm rōnem cōpletionis ſm q̄ nomiat gd cōpletū subsistēs vel existens in natura intellectuali.

¶ Utr̄ persona significet subam. III.

Ad tertium sic ꝓcedit.vī q̄ ꝑsona significet subaz.⁊ ꝓio per auctatē Aug.in lra. q̄ B exꝑsse videt dicere. ¶ P.B vī per diffōnē Boe.dicit.n.q̄ ꝑsona est rōnalis nāe indiuidua suba:sed suba significat gd absolutū:⁊ nō relm. g̃ vī q̄ nomē ꝑsone nō significet relonem. ¶ P.oē relm ſm nomē suū ad aliud refert: sed B nomē ꝑsona nō refert ad aliud ſm nomē. g̃ nō significat relonem. ¶ Item gd q̄rit de suba vel ēntia: sz sic in lra dr:hereticis q̄rentib⁹:gd tres sunt ⁊Pater ⁊ filiꝰ ⁊ spiritꝰ scūs.⁊ Rñdet est nomē ꝑsone. g̃ ꝑsona significat ēntiaz. ¶ P.ꝑsona dr.q.per se vna:sed vnū significat essentiaz. g̃ vī q̄ persona essentiam significat.

Contra Boe.li.de tri. Omne nomē qō ex personis originē capit certū ē ad subam nō ptinere: sed nullū nomē ita capit originē ex ꝑsonis sicut persona. ergo ⁊c. ¶ P.in nullo absoluto distiguitur ꝑ a filio:sed

soluz in relone. distinguit aut in psona. ergo persona nō significat aliquid absolutū sed relonem. ꝓma probat ex simplicitate diuina ⁊ perfectiōe totiꝰ trinitatis. ¶ Itez ad qōcūqz genꝰ reducit iferius ⁊ suū superiꝰ: sz sub B cōi qō ē persona ꝓtinet pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs. g̃ cū pr̄ significat ad aliquid: ⁊ persona similiter.

Respondeo dōm ꝙ de significatiōe psone iueniꝫ tur multiplex doctoꝝ sn̄ia. Quidaz enī dicūt ꝙ est nomē equocū. ⁊ gdā ꝙ ē nomē vniuocū. Equiuocatio aut hꝰ nois triplr a diuersis assignat. Quidam. n. assignāt multiplicitatez nois ꝑm diuersitatez tēporis: qz ante qōnem bereticoꝝ significabat essentiā diuinam ꝓut erat distincta ab alys essentys. Sz post qōnem bereticoꝝ mutata fuit eius significatio: vt in singulari significet eēntiā: ⁊ in pl̄ali relonē. sed post tp̄s Boe. significat relonē ꝑm vsū modernoꝝ ⁊ in singulari ⁊ ī plurali. Sed B nō vr̄ rōnabile: qz plurale nō ē nisi geminatum singulare. vñ eadez ē significatio in singulari ⁊ pl̄ali sub diuersa cōsignificatiōe. Item ꝓstat ꝙ vsus variat istius nois nō ē rōnabilis. Unū opz ꝙ in significatiōe ipi nois attendat aligd ꝑm ꝙ eo sic vel sic vti possum. Alij assignāt multiplicitatē hui nois ꝑm diuersa significata nō ex diuersitate tēporis: sed ex ꝓpria significatiōe nois. Dicūt. n. simplr: ꝙ qñqz significat essentiā: qñqz hypostasim. qñqz ꝓprietatez: sicut ifra magr̄ sentire vr̄. Sed nullum istoꝝ vr̄ cōplete dr̄e significationē psone: imo persona vr̄ oia ī cludere. dicit. n. quid subsistēs in nā aliq̃ ⁊ distinctū aliq̃ ꝓpetate. Alij assignāt multiplicitatē ex adiū cto. dicūt. n. ꝙ qū per se sumit significat subaz: sz ex adiūcto ptitiuo vel nūerali termio trahit ad significationez relonis: vt cū dr̄ dse psone vel alia psona. Sed B nō vr̄. qz noīa significātia subam absolute nō recipiūt taliū additionē. nō. n. dicimus plēs deos vel alium deū. Itez qui dicūt ꝙ ē nomē vniuocū sil̄r variant. Quidā. n. dicūt ꝙ in sua significatiōe claudit vnuz tiñ. s. subam: ⁊ significat subam nō q̃ ē essentia: sed q̃ dr̄ hypostasis: vel suba ꝓma vt dictum ē. Sed B nō vr̄ sufficere: qz nihil absolutū in dinis nūerat. vñ si nullo mō relonē ipoꝝtaret nō posset ī plurali p̄dicari. Alij dicunt ꝙ in sua significatiōe icludit duo: sed vnū ꝓncipalr ⁊ q̃si in recto: ⁊ aliud scōario ⁊ q̃si in obliq̃. ⁊ hoꝝ ē duplex opīo. Quidaz. n. dicūt ꝙ significat relonē in recto ⁊ subam in obliq̃. ⁊ gdam dñt e. Alij dicūt ꝙ claudit in sua significatiōe duo ꝓncipalr. s. subaz ⁊ ꝓprietatē. ⁊ isti itez diuersificant. Quidam. n. dicūt ꝙ ꝓprietas illa ponit circa subaz vt distinguēs ipaz. vñ dñt ꝙ significat subaz ꝓprietate distinctā. Sz q̃liter absolutum distinguat in dinis: nō facile est videre. Alij ꝓpterea dicūt ꝙ significat duo ꝓncipalr ⁊ vnū illoꝝ nō ponit circa alterū: qz ꝓprietas quā significat nō distīguit subam. Sed q̃liter vnū nomē possit pl̄a significare nisi ex eis aliquid vnū efficiat aliquo mō nō plene vr̄. Et iō vt videat quid veritatis sit in singulis opīonibꝰ: ⁊ in quo deficiant vidēdū est ꝙ psona vt dcīt ē. significat idiuiduā subam. Sed idiuiduū duplr̄ pōt significari. Uel p nomē scōe ītentionis. sic B nomē idiuiduū vel singulare: qō nō significāt rē singularez: sed itentionē singularitatis. Uel per nomē ꝑme ītētionis quod significat rez cui ꝓuenit ītētio ꝑticularitatis: ⁊ ita significat B nomie psona. Significat enī rē ipam cui accidit ītētio idiuidui. Scōm B g̃ duplr̄ possumus loq de significatiōe psone. Uel per se. s. quid B nomē psona ꝑm se significet. vel p accūs ꝑm ꝙ accipit in tali vel in tali nā. Per se gdē significat subaz ītellectualem idiuiduā q̃cūqz sit illa ⁊ q̃litercūqz idiuidueat. Si āt accipiat psona humana significat B qō est subsistēs ī tali nā: ⁊ distīctū tali distinctiōe: q̃lis ꝓpetit nāe humane. s. per mām determinatā. Et sic lognur B de significatiōe persone ꝓut dr̄ persona dīna: ⁊ ꝑm B significabit B qō ē distīctū exñs in nā dīna. ¶ Ut g̃ videam qd sit ibi distīctum ⁊ quo ꝓpetat sibi rō psone. Notādū ē ꝙ ꝑm necessitatem fidei: q̃ in deo tres ⁊ vnū ꝓfiteat: oz ponere aliquid cōe: ꝑm ꝙ sūt vnū. ⁊ aligd ꝓpriū qō ē distinguēs: ex qua distinctiōe sunt tres. Et illud cōe ē eēntia vel nā diuina: ꝓut significat noīe diuinitatis. Et illud distīguēs ē relo vt pr̄nitas. Et qz in dīnis nō est aliq̃ ꝓpō: iō opz ꝙ deitas ītelligat ꝑm rē idē qō de ⁊ pr̄nitas idem ꝙ pr̄. Si g̃ acciꝑamus ista q̃tuoꝝ. s. deitatē: deū: pr̄em: pr̄nitatē. ꝓstat ꝙ ipsi deitati ꝓut sic significat vt nā q̃dā nō ꝓuenit rō psone duplr̄. Primo qz nō significat vt p se subsistēs. 2°. qz est cōe plib ⁊ psona significat distīctuz quid. Similr B nomē deus nō hz rōnē persone: qz q̃uis significet vt subsistens nō hz rōnē distīctiōis: qz sicut pr̄ ⁊ filiꝰ ꝓueniūt in B qō ē deitas: ita ꝓueniūt in B qō ē deꝰ. Sed verū ē ꝙ si tolleret pluralitas psonarū. ⁊ per ꝓns cōitas hꝰ nois ōs: B nomē deus significaret personā quādā distīctaz ab oībus alys naturis ꝓprietatibꝰ eēntialibꝰ. vñ B nomē deꝰ significaret vt persona q̃dā. Similr ēt pr̄nitas cuz nō significetur vt qd subsistēs nec vt distīnctū: sed vt distīnguēs nō significat ꝑ modū psone. Similr pr̄ q̃uis significet vt quid distīctuz: nō tñ significat vt subsistēs in nā aliq̃: sed magis vt subm cuidā ꝓprietati. vñ sic albuz de rōne nomis sui nō est nomē persone: ita nec pr̄: sz inq̃tuz pr̄ ⁊ deus sūt idem nō gdez sicut accūs ⁊ subm: sed ꝑ oīmodam rei indr̄iam: sic pr̄ inq̃tū est pr̄ deus habz vt sit psona. Et iō dico ꝙ persona in dīnis significat relonez ꝑ modū sube. Ipsa. n. relo que est distīguēs est distīctuz: qz pr̄nitas ē pr̄. Et qz psona significat quid distīctū exñs in nā aliqua. iō ꝓstat ꝙ significat relationē inq̃tū ipsa relo est ipm relatū. ⁊ inq̃tū ipm relatū ē subsistēs ī tali natura. Et iō pz ꝙ psona significat relonē per moꝫ sube: nō q̃ est eēntia: sed q̃ est suppositū hūs essentiaz. Et ex hoc pz ꝙ oēs opiones ꝑm aliquid ve ꝛ dixerūt. Qui. n. dixerūt ꝙ est equocū: ⁊ qñqz significat vnū: qñqz aliud ꝓ tanto verum dixerūt: ꝙ cū in pⁿ icludat ⁊ ꝓprietas ⁊ hypostasis ⁊ eēntia. ⁊ B nō dr̄nt realr̄ in deo ꝙ significat relonez vt hypostasim. Significat. n. eēntiaz q̃ ē hypostasis. et significat ēt ꝓprietatē q̃ est ipm suppoꝫ distīctū. Unū qñqz pōt poni ꝓ vno: qñqz ꝓ alio: sz B accidit psone ex B' ꝙ in dīnis oīa p̄dicta vnū sūt ꝑm rem. Sil̄r q dixerūt ꝙ significat tiū hypostasim: attēderūt moꝫ ꝑm quez significat nomē: qz significat p moꝫ subsistētis in nā aliq̃: q̃uis significet ipm distīctū qō ē ipsa relo distīguēs. Similr q dixerūt ꝙ significat subaz in recto attēderūt subaz q̃ est hypostasis distīcta ꝓprietate. Qui aut dixerūt e. atten derūt subam q̃ est eēntia. Et q dixerūt ꝙ significat hypostasim: ⁊ ꝓprietatē ponit circa eā: nō acceperūt hypostasim ex pte q̃ subsistit nāe diuīe: vt significat B noīe deꝰ. qō idistincte tribus personis ꝓuenit: sed ex pte illa q̃ hypostasis est ipsa relatio distīguēs hypostasim: qz in deo idē est distīguēs ⁊ distīctuz. Et ecōuerso cōsiderauerūt hypostasim vel subam qui dixerūt ꝙ ꝓprietas nō ponit circa subam vt distinguens ipsam.

Ad primuz ergo dōm ꝙ Aug. attendit significatiōnem persone q̃tū ad modū significandi: ⁊ nō q̃tū ad id qō significat: ⁊ iō q̃uis significet relo: qz tñ significat ꝑ modū substātie: iō dixit ꝙ significat substātiā: ⁊ qz vlteriꝰ suba in deo ē idez qō essentia: ideo ꝓsequit vt significet ēt essentiā ꝑm ꝙ pr̄ est deꝰ: ⁊ ēt ipsa deitas. ¶ Et per hoc patz rñsio ad 2m de diffinitiōe Boety. ¶ Et similr ad 3m: qz q̃uis significet relonez: nō tñ significat p moꝫ relonis: ⁊ iō nō referr̄ ꝑm nomen ad

aliud. ¶ Ad ārtum dōm q; quid qūq; ārit de eēntia: vt cum ārit quid est hō:aīal rōnale mortale. Qūq; ārit ipz ſuppo^{m}: vt cū querit quid natat i mari: ꝓiſcis rñdetur. Et ita etiā fuit rñſum hereticis ārētibus quid tres perſone. ¶ Ad 5^{m} dōm q; cū dicit perſona ārſi per ſe vna non ſignificat vnitas eſſentialis: ſed magis vnitas ꝓſone q̄ ē ex ꝓprietate: ⁊ ideo illa ratio nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Et p hoc ēt pz rñſio ad ea q̄ in ꝛriū obiecta fūt q̄ ꝓcedūt q̄tū ad id qō ſignificat ℔ nomē ꝓſona. Inuenim^{9}.n. i diuinis q̄tuoz modos ſignificādi. Aliqd.n.ſignificat abſolutum per modū abſoluti. vt deus. Aliqd rel'onē per mo^{m} rel'onis: vt pr̄. Aliquid abſolutū per mo^{m} rel'onis: vt pō gnān di. Et aliquid relatū per modū abſoluti: vt p^{a}. ⁊ ℔ accidit inq̄tum rel'o eēntial'r eſt ipſa ſuba diuina ⁊c̄.

¶ Utz perſona p̄dicet pl'a'r in diuinis. IIII.

AD quartum ſic ꝓcedit. vr̄ q; perſona nō p̄dicet pl'aliter. Ut.n.ex lr̄a habet, eſſe tres ꝓſonas ē eē tria q̄dā. ſed nō ꝓcedit q; pr̄ ⁊ fili^{9} ⁊ ſp̄ūs ſcūs ſint tria: ſed vnū. ergo vr̄ q; non poſſint dici tres ꝓſone. ¶ ℣. ꝓſona ſignificat exīs ſubal'r in nā aliqua: ſz diſtinctio ꝓprietatū nō diuerſificat id qō ſubal'r eſt i nā aliqua. g̃ vr̄ cū pr̄ ⁊ filius ⁊ ſp̄ūs ſcūs nō diſtinguunt niſi ꝓprietatib^{9} q; nō poſſint dici tres ꝓſone. ¶ Item ꝓprie tates perſonales nō magis ſubaliter ſunt in deo q̄ ꝓprie tates eſſentiales: vt bonitas ſapientia et hꝺ. ſed ꝓprie tates eſſentiales nō faciūt perſonas pl'es. ergo nec ꝓprie tates relatiue. ¶ ℣. ſicut ℔ nomē de^{9} ſignificat hñs nāz diuinam: ſic ℔ nomē ꝓſona ſignificat ſubſiſtēs in diuina nā: ſed ꝓpter vnitatē dīne nāe nō pōt dici q; ſint plures dy. g̃ q; nec eadē rōne ſint plures perſone.

Contra ē qō in lr̄a dr̄. ⁊ q; cōis vſus eccl'ie hz. ¶ ℣. ℔ vr̄ per ꝛRicar. q dic̄. timētes vbi nō ē tīoz recte timēt perſonas fm ſubaz dici: ſi perſona tñ eē ſub ſtātiale ſignificaret: nec aliqd ꝓſignificaret: rōne cui^{9} dic̄ q; multiplicant perſone.

Reſpondeo dōz q; ſicut dcm̄ eſt ꝓſona dic̄ aliqd diſtinctū ſubſiſtēs in nā ītellectuali Uñ vbicūq; ponunt aliqui diſtincti habētes nām ītelle ctualem ponunt plures perſone. Nec ītereſt ad pluralitatem ꝓſonaꝝ vtz habeāt eandem nām nec ne. Diuiſio .n.nāe in plurib^{9} ꝓſonis in hoīb^{9} accidit. Tū ex imperfe ctione nāe būane q̄ nō eſt ſuū eſſe: ſed accipit ipm in ſup poſito ſuo. Uñ in diuerſis ſuppoſitis ē fm diuerſuz eſſe. Tū ēt ex mō diſtīctiōis: q; perſone būane diſtiguunt p mām q̄ ē pars eēntie. Uñ opz perſonā diſtīctaz vnā eēn tiam nō bre: quoz neutrū ē in diuinis ꝓſonis. vnde tres perſone ſūt ſubſiſtētes in vna natura.

Ad primum ergo dōm q; Aug. accipit largo mō tria ꝓ tres. ſic̄ ēt Hyl. li. de ſyno. di cens: q; per ſubaz ſūt tria. per ꝓſonātiā vnū: accipiēs ſub ſtātiam ꝓ hypoſtaſi. Uel dōm q; nō ſunt tria ſimpl'r: ſed tria q̄daz. ſ. tria ſuppoſita. ¶ Ad z^{m} dōm q; in creaturis diuerſitas ꝓprietatū nō facit pl'es ꝓſonas: q; ꝓpetas nō eſt ꝓſona ſubſiſtēs: ſz in dīnis ꝓprietates ſunt ipſe ꝓſone ſubſiſtētes: q; pr̄nitas ē ipſe pr̄ ⁊ eſſe pr̄em ⁊ eē deuz nō ē aliō ⁊ aliud eē. Nō.n.ē aliud eē pr̄is qō nō ſit eē filij: ⁊ iō ad numerū ꝓprietatū ꝓſonaliū ſequtur nūerus ꝓſonarū. ¶ Ad 3^{m} dōm q; ꝓprietates eēntiales ēt ſūt ſubſiſtētes: ſed tñ vna nō hz rōnē q; diſtiguat ab alia fm rē: ſz ſoluz fm rōnē: ſz ꝓprietates relatiue hñt ℔ ex vtute oppōnis. Uñ ſic pr̄ ē qd ſubſiſtēs: ita ⁊ bon^{9}. Sz pr̄ ⁊ filius ē ali^{9} ⁊ alius ſubſiſtēs: ſz bon^{9} ⁊ ſapiēs eſt vn^{9} in idē ſubſiſtēs. vñ de ſingulis ꝓſonis oīa iſta dñr: ⁊ iō ꝓprietates eēntiales nō faciūt nūerū ꝓſonaꝝ: q; nūer^{9} ſequt diſtīctiōez. ¶ Ad 4^{m} dōm q; noīa ſubſtātiua nō recipiūt pl'alē niſi ex multiplicatiōe fōme a q̄ iponunt. ⁊ q; deitas a q̄ iponit hoc nomē ōs nō multiplicat: iō nec ēt ipz nomē qō a tali fōrma iponit: ſz nomē ꝓſone iponit a fōrma ꝓſonalitatis q̄ dicit rōnē ſubſiſtēdi nāe tali: ⁊ iō vbi fūt ples ſubſiſtētes ſunt ples ꝓſonalitates ⁊ ples perſone.

¶ Expoſitio textus.

NOn eſt aliud ōo eē ⁊c̄.) Hoc nō dr̄ ſolū q̄tū ad identitatē rei: q; ſic i ōo nō ē niſi vnū eē: ſed ēt fm rōnē. q; ex ℔ ipo q; hz eē ſubſiſtēs in nā dīna: ꝓſona in deo dicit. Iſtud tñ eſſe rōnis cui^{9} cā per ſe ꝓuenit rel'o: put ē ſubſiſtens diſtincta. cū nihil aliud tale poſſit poni in dīnis. Et ideo q̄tū ad modū ſignificādi ꝓſona ineſt de ſubalibus. Quātū vo ad id qō noīe p^{c} in dīnis ſupponit pertinet ad rel'a. (Nō aliud dicim^{9} q̄ ſubam pr̄is.) Ut tñ noīe ſube nō eēntia ſz hypoſtaſis ītelligat ℔ ſit ſenſus. Pater ē eēn tia dīna. Hoc magr̄ de ſuo addit: q; ex vbis Augu. exp̄ſſe nō hr̄: ⁊ tñ quodāmō verū ē: nō rōne ſignificatōis noīs: ſz rōne identitatis rei: q; in dīnis ē idē hypoſtaſis qō eſſen tia fm rē. (Nō vt illud dicere⁊c̄.) Ur̄ q; fm ℔ nō ꝓpe dici pūt tres ꝓſone. Sed dōm q; de deo nihil ꝓpe dici pt ex vbis nr̄is q; dīnā vitatē pfecte exp̄mat: tñ p mo^{m} quo alia de deo dicim^{9}: ēt ℔ neceſſitate cogēte in vſuz rel'onis venit: cū.n.p ſcripturā cāonicā traditū nō iueniat: nō at tentaſſent tali mō rel'onis vti niſi neceſſitas coegiſſz. vñ neceſſitas magis eſt excuſatio p̄ſumptionis q̄ falſitatis. (Ueri^{9}.n.cogitat ōs ⁊c̄.) Ur̄ falſū q; multa de deo dici mus oze: q̄ coꝛde nō ītelligim^{9}: vt ēt ifra p Chry. hr̄. Sed dōm q; q̄uis ad talia q̄ ītell'm excedūt coꝛ non pueniat ītelligēdo vitatē: tñ per fidē tz: quā vbis pfecte exp̄mere nō valz. Qūo tñ aliqd vi^{9} dr̄ q̄ ītelligit vel eꝺ. ifra dicet di. 37. (Qz ſcriptura nō ōdicit.) Hoc vr̄ nihil eſſe: q; ſil'r ſcriptura nō ōdiceret ſi dicerem^{9} vnā eē ꝓſonā. Sz dōm q; Aug. nō aſſignat totā rōnē. Qz ℔ nō eſt cā q̄re ꝓprie ⁊ ve dici poſſit: ſed q̄re fidei pietati nō repugnat: vt ſic loq̄ mur ꝓprietate ſignificatiōis obſeruata. (Timuit dicere tres eſſentias ⁊c̄.) In eſſentia.n.nō ītelligit aliqd per qō ad rel'onem trahi poſſit ſicut iuenit diſtīctio p ſe. vñ pl'a litas rez nō ſaluaret in diſtīctiōe rel'onū: ſz exigeret diui ſionē i abſolutis. (Lū ℔ dr̄ excludit ſingularis ⁊c̄.) Hyl. ex auc̄tate iducta vult ꝓbare ⁊ vnitatē eēntie ⁊ pl'alita tem ꝓſonaꝝ. Ex ℔.n.q; pr̄ ſepati a filio noīat: ītelligitur diſtīctio perſonaꝝ. Et iō dicit q; ex hoc excludit ītelligē tia ſingularis. ſ. ne deus ſingularis puteꝫ. q. deitas i vno tñ ſuppoſito inueniat (Atq; vnici.) q̄ſi nō ſit cōſortium diuinarum perſonaruz per vnionez amoꝛis. Unitatem autem eſſentie probat conſequentia viſionis: q; q videt filium videt ⁊ patrem.

¶ Quid ſignificet his noib^{9} vn^{9} vel vna: duo vel due: tres vel tria: trin^{9} vel trinitas: plures vel pl'alitas: diſtīctio vel diſtīcte: cuz bis vti mur de deo loquētes. ¶ Diſt. XXIIII.

HIc diligēter inquiri opz: cū in tri nitate nō ſit diuerſitas vel ſingula ritas: nec multiplicitas vel ſolitu do: qd ſignificet his noib^{9}. ſ. vn^{9} vel vna: duo vel due: tres vl' tria: trinus vel trinitas: plures vel pl'alitas: diſtīn cte vel diſtīctio: cū dr̄ vn^{9} de^{9}: due ꝓſone vel tres ꝓſone: pl'es ꝓſone diſtīcte ſūt ꝓſone: vl' cū dr̄ diſtīctio ꝓſonaꝝ pl'alitas ꝓſonarū: trinitas

personaꝝ: ⁊ hmõi. Videmur.n. hoc dicẽtes nũeroꝝ q̃ztitates ⁊ reꝝ multitudinẽ vel mlti/plicitatẽ i dõ ponere. Quid g̃ ista ibi significẽt ipso ꝺ quo loqmur aperiẽte insinuare curem⁹.

¶ Magis illa dñr ad excludẽdũ ea que nõ sunt in deo q̃ ad ponẽdũ aliqua.

Si diligẽter pmissis auctatum ꝟbis itẽdim⁹: vt dictoꝝ itelligẽtiã capiamus: magis vr hoꝝ ꝟboꝝ vsus introduct⁹ rõne remouẽdi atq; excludẽdi a simplicitate deitatis q̃ ibi nõ sũt: q̃ ponẽdi aliqua.

¶ Quid per vnũ significeꝝ cũ dr vn⁹ deus.

Cum.n.dr vn⁹ ꝺs multitudo deoꝝũ excludit: nec nũeri q̃ztitas in dinitate ponit tãq; diceret: de⁹ ẽ: nec mlti sunt vel plẽs dij. Vñ Amb. in lib. ꝺ trini. ait. Cũ vnũ dicim⁹ deũ: vnitas excludit numerũ deoꝝũ: nec quãtitatẽ in deo ponit: qz nec numerus nec quãtitas ibi est.

¶ Quo sensu dr vn⁹ est pr: vel vn⁹ est fili⁹.

Similr cũ dr. vn⁹ ẽ pr vel vn⁹ ẽ fili⁹: ⁊ hꝺ:rõ dicti hec ẽ: q nõ sunt multi pres vel multi filij: ita ⁊ ꝺ filiꝺ⁹. Itẽ cũ dicim⁹ plẽs eẽ psonas: singularitatẽ atq; solitudinẽ excludim⁹ nec diuersitatez nec multiplicitatẽ ibi ponim⁹: q̃si diceret. Sine solitudie ac singularitate psonas ꝙfitemur. Vñ Hylari⁹ in. iiij. li. de tri. sic ait. Dixit de⁹. Faciam⁹ hoiez ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ nr̃az. Quero nũc: an solũ deũ sibi locutũ existimes: an hũc sermonẽ ei⁹ itelligas ad altez extitisse: Si solũ fuisse dicis: ipsi⁹ vocẽ argueris dicentis. faciam⁹ ⁊ nr̃am. Sustulit.n. singularitatis ac solitudis itelligentiã pfessio cõsoꝛtij: qz aliqꝺ ꝙsoꝛtiũ eẽ nõ põt ipsi solitario: neq; solitudo solitarij: recipit faciam⁹: nec alieno a se diceret nostrã. Attẽde lectoꝛ bis ꝟbis ⁊ vide: qz noie cõsoꝛtij pluralitatẽ significauit. Professio g̃ cõsoꝛtij est pfessio plalitatis: quã pfessus ẽ dicẽs. Faciam⁹ ⁊ nostrã: plaliter enim vtrũq; dr. Sed hac pfessiõe plalitatis non diuersitatẽ vel multitudinẽ posuit: ꝫ solitudinẽ ⁊ singularitatẽ negauit. Sic g̃ cũ dicim⁹ plẽs ⁊ psonas vel plalitatẽ personarũ: singularitatis ⁊ solitudis itelligẽtiã excludimus.

¶ Quid p ternariũ significeꝝ cũ dr tres psone.

Ita ẽt cũ dicim⁹ tres psonas: nomie ternarij nõ q̃ztitatẽ nũeri i deo ponimus: vel aliquã diuersitatẽ ꝫ intelligentiã: nõ ad aliũ nisi ad pez ⁊ filiũ ⁊ spũ scm̃ dirigẽdã significam⁹: vt sit hui⁹ dicti itelligẽtia. Tres persone sũt: vel tres sunt pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ spũs scis. i. nec tm̃ pr̃: nec tm̃ fili⁹: nec tm̃ pr̃ ⁊ fili⁹ i deitate sũt: ꝫ ẽt spũs scũs: ⁊ nõ ali⁹ ab his. Similr nõ tm̃ est ibi hec persona: vel illa: vl hec ⁊ illa: ꝫ hec ⁊ illa ⁊ illa ⁊ nõ alia. Et hoc foꝛe ita itelligẽdũ Aug. satis oñdit vbi dicit: q illo noie nõ diuersitatẽ itelligi voluit: ꝫ singularitatem noluit.

¶ Quid per duo cũ dicit̃ due persone: vel pater ⁊ filius duo sunt.

Similr cũ dr duo sunt pr̃ ⁊ fili⁹: non dualitatis quãtitatẽ ibi ponim⁹: sed hoc significam⁹: q nõ est tm̃ pr̃: nec tm̃ fili⁹: ꝫ pr̃ ⁊ filius: ⁊ hic nõ est ille: ita ⁊ de alijs huiusmodi. Ita ẽt cũ dicim⁹: pr̃ ⁊ fili⁹ sũt due persone: ꝫ significam⁹ q nõ tm̃ pr̃ ẽ persona: nec tm̃ fili⁹ est persona: ꝫ pater ẽ persona: ⁊ fili⁹ est persona: ⁊ hec nõ est illa.

¶ Ex quo sensu dicit̃ in personis distinctio vl persone distincte.

Cum aũt dicim⁹ distincte sũt psone: vl distinctio ẽ in personis: ꝙfusionẽ atq; pmixtionẽ excludim⁹: ⁊ hãc nõ esse illam significam⁹. Cui q̃ addim⁹: distincte sunt persone ꝓprietatib⁹: siue differẽtes ꝓprietatibus: aliaz eẽ hãc personã: ⁊ aliã illã suis ꝓprietatib⁹ significamus. Et cũ dicim⁹: aliã ⁊ aliã: nõ diuersitatẽ vel alienationẽ ibi ponim⁹: sed ꝙfusionẽ sabellianam excludimus.

¶ Quo ibi accipiatur discretio.

Ita etiã dicunt̃ discrete persone: vl cũ dr discretio in personis eẽ: eãdez itelligẽtiã facim⁹. Eodẽ.n.mõ ibi accipit̃ distinctio quo discretio. Et congrue dicit̃ ibi esse discretio vel distinctio: nõ diuersitas vel diuisio siue separatio. Vñ Amb. in.i. lib. de tri. Nõ est ipse pr̃ q filius: ꝫ iter patrez ⁊ filiũ expꝛessa distinctio est.

¶ Quomodo trinitas ibi accipiatur.

Cum ꝟo dr trinitas: id significari vr q̃ significaꝝ cũ dr tres psone: vt siẽ nõ põt dici: pr̃ est tres persone: vl filius est tres persone: ita non ꝺz dici: pater est trinitas: vel fili⁹ est trinitas.

¶ Hoc videt cõtrarium esse predictis.

Hic nõ est pretermittendũ q cuz supꝛa dictũ sit deũ nec singularem: nec multiplicem esse cõfitendũ: idq; sanctoꝝũ auctoꝛitatibus sit cõfirmatũ. In q̃riũ videtur sentire Isiꝺ. dicens. Distinguendũ est iter trinitatẽ ⁊ vnitatẽ. Est.n. vnitas simplex ⁊ singularis: trinitas ꝟo multiplex ⁊ numerabilis: qz trinitas ẽ triũ vnitas. Ecce vni-

tatē dicit eē singularē: ⁊ trinitatē multiplicē ⁊ nūerabilē. Sed ad hoc dicim⁹: qz singularē accepit sicut ⁊ alij accipiunt vnū: multiplicē ⁊o ⁊ nūerabilē sicut alij dicunt trinum.

¶ Diuisio textus.

POsita diuisiōe dīoꝝ noīum. ⁊ ostenso qꝫ q̄dā pl'aliꝫ in dīnis p̄dicant̄: ⁊ q̄dam singul'r tm̄. Ingrit magr̄ ℔ de noīb⁹ significantib⁹ vnitatē ⁊ pl'alitatē q̄l'r in deo accipiantur. Et diuidit̄ in ptes duas. In p̄ª determiat de ipsis noīb⁹ significātib⁹ vnitatē ⁊ pl'alitatē fm se. In scōa oñdit q̄l'r termini significātes pl'alitatē pñt addi huic nomini pso-na. ibi. (℔. ꝟsiderādū.) zꝟ. di. ℞ima in tres. In p̄ia mo uet qōnez. In zª soluit eā ibi. (Si diligēter p̄missis.) In 3ª soluit quādā obiectionē. ibi. (Dic nō ē ꝑmittēdū.) (Si diligenter ⁊c̄.) Dic soluit qōnem. Et circa ℔ tria facit. ℞imo ponit sūmā solōnis i gnāli. zº specificat q̄ctū ad noīa significātia vnitatē. ibi. (Lū.n. dr̄ vn⁹ deus.) 3º q̄ctū ad noīa significātia pl'alitatē. ibi. (Itez cū dicim⁹.) ¶ Circa p̄mū duo fac̄. ℞imo oñdit qd significet ℔ nomen vn⁹ qñ termio eēntiali adiūgit̄. zº qd significet qñ termio psonali adiūgit̄. ibi. (Sil'r cū dr̄ ⁊c̄.) (Itē cū dicimus.) Dic oñdit qd significēt i dīnis nomīa ptinētia ad pl'alitatē. Et circa ℔ tria facit. Quedā.n. noīa ptinent ad pl'alitatē: significātia ipaz pl'alitatē: quoꝝ significatiōez p̄imo exp̄imit. Quedā vo significāt id qō est p̄nm pl'alitatis: sicut distinctio ⁊ discretio: quoꝝ significationez zº exponit. ibi. (Lū aūt dicim⁹ distincte.) Quedaz vo est q̄si ꝓtinēs pl'alitatē sic̄ ℔ nomē trinitas: qō ē collectiuū pso-naꝝ: cui⁹ significationē 3º explanat. ibi. (Lū vo dr̄ trinitas.) Circa p̄muz duo fac̄. ℞imo exponit noīa significātia pl'alitatē in cōi: sicut ℔ nomē ples. zº noīa significātia pl'alitatē in spāli. ibi. (Ita ⁊ cuz dicim⁹ ⁊c̄.) Ubi p̄mo exponit nomen ptinēs ad ternariū personaꝝ. zº nomē pertinēs ad binariū. ibi. (Sil'r cuz dicim⁹ duo sunt pa.) Nō.n. alia spēs nūeri i deo inuenit̄. (Lū aūt dicim⁹.) Dic exponit noīa significātia id qō est p̄nm pl'alitatis. Et p̄mo nomen distinctiōis. Scōo nomē discretiōis. ibi. (Ita ēt cum dicuntur ⁊c̄.)

¶ Questio. I.

HIc querunt duo. ℞imo de noīb⁹ significātib⁹ vnitatez ⁊ pl'alitatē in dīnis. zº de noīb⁹ significantibus ea q̄ sunt pl'alitati ānexa. ¶ Circa p̄mū q̄runt̄ q̄tuor. ℞imo an vnitas sit in dīnis vt de⁹ vere vn⁹ dici possit. zº vtꝝ sit ibi aliqs nūer⁹. 3º si vtrūqꝫ ē ibi vtrū noīa significātia vnitatez ⁊ pl'alitatem p̄dicent aliquid positiue i deo vel tm̄ remouēdo. vt i l'ra dr̄. 4º si ponūt aliquid aliquo modo: Quid significent: vtrum essentiam vel notionem.

¶ Utꝫ deus possit dici vnus. I.

AD p̄imuz sic p̄cedit. vr̄ qꝫ de⁹ non possit dici vn⁹. ℞incipiuz .n. determinatū alicui⁹ generis nō inuenit̄ nisi in habētib⁹ nāz illi⁹ gn̄is: sic aīa nō inuenit̄ nisi in reb⁹ viuētib⁹: ſz vnitas ē in gn̄e q̄ctitatis sic̄ p̄nm: sic̄ ⁊ pūct⁹. g̃ cū q̄ctitas non sit in deo: vr̄ qꝫ nec vnitas. ¶ ℔. ſz boe. vnitas ē pō oīs nūer⁹. vñ oēs passiones nūeroꝝ inueniunt̄ vnite i vnitate: ſz in deo non ē aliq pō ad multitudinē nūeri. g̃ vr̄ qꝫ nō sit ibi vnitas. ¶ ℔. nihil pōt dici vnū nisi qō ē in se terminatū ⁊ distinctuz ab alys. vñ vnitas ꝟsequit actū forme terminātis. Sz ds nō pōt dici in se terminat⁹. nihil.n. ē terminatū nisi cui⁹ essentiā termini circūplectunt̄ qō ds nō ꝟpetit. g̃ vr̄ qꝫ nō possit dici vn⁹. ¶ ℔. oē qō est vnū ē ꝓnūerabile alteri: ſz ds nō est cōnūerabilis alicui creature: tū qz creatura ⁊ de⁹ i nullo mō cōueniūt: qz ℔ esset p̄us vtroqꝫ: nec iueniuntur aliq̄ cōnūerari nisi q̄ in aliq̄ ꝓueniūt: sic̄ dicim⁹ duos homines vel duos equos: tū qz qō alteri ꝓnūerat̄ ē ps pl'alitatis resultantis: ⁊ exceditur ab ea: qō deo nō competit. ergo deus nō pōt dici vnus.

Contra ē qō dr̄ Deut. 6. Audi israel dñs de⁹ tu⁹ de⁹ vn⁹ ē. ¶ ℔. fm p̄hm illud q̄ mēsurant̄ oīa q̄ sunt alicui⁹ generis est vnū illi⁹ generis: sed de⁹ est p̄imuz quo mēsurant̄ oēs subē. vt dicit Cōmē. in. io. meta. ergo videt̄ qꝫ sit vnū in genere subē.

Respondeo dōm qꝫ de⁹ sūme ⁊ verissime vn⁹ ē. Scōz.n. qꝫ aliqd se hz ad īdiuisionē ita se hz ad vnitatē: qz fm p̄hm ens dr̄ vnū i eo qō nō diuidit̄. Et iō illa q̄ sūt īdiuisa p se: veri⁹ sūt vnū: q̄ illa que sūt īdiuisa p accīs: sic̄ alb⁹. ⁊ ſoz. q̄ sunt vnū p accīs. Et inter illa q̄ sunt vnū p se: veri⁹ sūt vnū q̄ sūt īdiuisa simpl'r. q̄ q̄ sunt īdiuisa respectu alicui⁹ vel gn̄is vel spēi vel ꝓpoꝛtiōis. vñ ēt nō dīr simpl'r vnū ſz vnū vel in gn̄e vel i spē vel ꝓpoꝛtiōe: ⁊ qō ē simpl'r īdiuisū dr̄ simpl'r vnū: qō est vnū nūero. Sz in istis ēt inuenit̄ aliqs grad⁹. Aliqd.n. est qō q̄ꝫ sit īdiuisū in actu: ē tū diuisibile pō: vel diuisiōe q̄titatis vl' diuisiōe eēntiali: vl' ſz vtrūqꝫ. Diuisione q̄titatis: sic̄ qō ē vnū ꝓtinuitate. Diuisiōe essentiali sic̄ in compositis ex forma ⁊ mā: vel ex eē ⁊ qō ē. Diuisiōe fm vtrūqꝫ sic̄ in nālib⁹ coꝛpib⁹. ⁊ qꝫ aliq̄ boꝝ nō diuidant̄ in actu ē ex aliq̄ in eis p̄ter nāz ꝓpōnis vel diuisiōis: sic̄ pz i coꝛpoꝛe celi ⁊ hȝ: q̄ꝫ nō sint diuisibilia actu: sūt tū diuisibilia ītellectu. Aliqd vo ē qō ē īdiuisibile actu ⁊ pō: ⁊ ℔ multiplex ē. Qōdā.n. hz in sui rōne aliqd p̄ter rōnē indiuisibilitatis vt p̄ctū: qō p̄ter īdiuisionē ipoꝛtat situz. Aliqd vo est qō nihil aliud ipoꝛtat: ſz ē ipsa sua īdiuisibilitas vt vnitas q̄ est p̄nm nūeri: ⁊ tū iberet alicui qō nō est ipsamet vnitas. ſ. subo suo. Uñ pz qꝫ illud in q̄ nulla ē cōpositio ptiū: nulla dimēsiōis ꝓtinuitas: nulla accidētium varietas: nulli iberens sūme ⁊ vere vnū est: vt concludit Boe. Et ide est qꝫ sua vnitas est p̄ncipium oīs vnitatis. ⁊ mēsura oīs rei. Quia illud qō est maximū est p̄ncipiuz in quolibet genere: sicut maxime calidū oīs calidi: vt dr̄. 2. metaphy. ⁊ illud qō est simplicissimū est mēsura in quolibet genere. vt. io. metaphy. dicitur.

Ad p̄imū g̃ dōm qꝫ vnū dupl'r dr̄. Est. n. vnū qō ꝓuertit̄ cū ente: ⁊ est vnū qō est p̄nm nu meri. loquēdo de vno qō ꝓuertit̄ cū ente nō est determinatuz ad genⁿ q̄titatis: imo inuenit̄ in oīb⁹ entib⁹: ⁊ sic̄ ds est ens nō aliq̄ esse qō nō sit ipse ita ēt est vn⁹ nō aliq̄ vnitate q̄ nō sit ipse: ſz p eēntiā suā: ⁊ iō maxime vnū est. Loquēdo aūt de vno qō est p̄ncipiū nūeri: nō pōt trāsumi i diuinā p̄dicatōez q̄ctū ad gen⁹ suū qō est q̄titas: ſz q̄tuz ad dr̄iam suam q̄ ad pfectionē pertinet: sicut īdiuisibilitas: ⁊ p̄ma rō mēsurādi vel aliqd hȝ. ¶ Ad zm dōm qꝫ ſz Auicē. vnitas ⁊ numer⁹ q̄ ꝟsiderat arithmetic⁹ nō sūt illa vnitas ⁊ multitudo q̄ inueniūtur in oīb⁹ entib⁹: ſz soluz fm qꝫ inueniunt̄ in reb⁹ mālibus: fm qꝫ pluralitas causatur ex diuisiōe ꝓtinui. ex ℔. n. p̄t inueniri oēs ille passiones in numeris: q̄ arithmetici demōstrāt: sicut multiplicatio ⁊ aggregatio ⁊ hȝ: q̄ fundant̄ supra diuisionē īfinitam ꝓtinui. Uñ est īfinitas in nūero fm p̄hm in. 3. phy. ⁊ ideo ēt talis vnitas est pō oīs numerus. Nihilomin⁹ tū intelligēdū est qꝫ in deo ē oīs numer⁹ fm potētiā: nō qdem passiuā: sed actiuā: fm qꝫ ipse velut oīuz cā p̄accepit in se oium numerū fm Dio. put oīa in ipso dīr esse: sicut i p̄cipio effic⁹ ⁊ exēplari: sed sic nō p̄cedit obo. ¶ Ad tertiū dōm qꝫ de⁹ est aliqd determiatuz in se: alꝫ nō possent de ipso negari cōditiōes alioꝝ entiū, nec dr̄ determinatum

ens:qz aliquo termino finitus sit: sed qz per excellẽtiam sui esse qõ est simplicissimũ additionẽ nõ recipiẽs: ab oĩbus alys distinguit. ¶ Ad 4.m dõm qꝺ ẽ̃uis deꝰ ⁊ creatura nõ ꝺueniãt in aliq̃ vno ſm aliquẽ moꝺm ꝺueniẽtie: tñ ẽ ꝺsiderare cõitatẽ analogie ĩter deũ ⁊ creaturã: ſz qꝺ creature imitant ipz ꝓut pñt. Vñ aliq̃ mõ põt ꝺnũerari alys rebꝰ: vt dicat qꝺ deꝰ ⁊ angelus sũt due res: nõ tñ simplr et ꝑpe: sic creature adiuicẽ ꝺnũerant: q̃ vniuoce ĩ aliq̃ vno ꝺueniũt. Et ex ꝟ nõ segt qꝺ ös sit ꝓs alicꝰ: vl qꝺ ös ⁊ angelus sint aliqd maiꝰ q̃ deꝰ: ſz qꝺ sint plures res.

¶ Utz in deo sit aliquis numerus. II.

AD secũdum sic ꝓcedit. vr qꝺ in ꝺo nõ sit aliqs nũerꝰ. Sic enĩ dicit Boe. li. de tri. Doc vere vnũ ẽ ĩ q̃ est nullus nũerus: ⁊ logt de deo q sũme vnũ est: g̃ vr qꝺ nõ sit in eo aliqs nũerus. ¶ P. ſz Isi. nũerus dr q̃si vnicꝰ merus. ſ. diuisiõis: ſz in deo nõ ẽ diuisio. g̃ nec nũerꝰ. ¶ Itẽ vbi ĩuẽit nũerꝰ: ⁊ passiões nũeri: ſz aggregatio ⁊ multitudo ⁊ hꝺ q̃ sũt passiões nũeri nõ ĩueniunt in deo. g̃ nec nũerus. ¶ P. nũerꝰ est multitudo mẽsurata ꝑ vnũ: vt dr. io. meta. sed deꝰ est mẽsura nõ mẽsurata: sed oĩa mensurans. ergo videtur qꝺ numerus ĩ diuinis non competat.

Contra est qõ hr. i. Jo. 4. Tres sũt q testiᵐ dãt ꝛc̃. ſz tres dicit aliquẽ nũerũ. g̃ vr qꝺ ibi sit nũerꝰ. ¶ P. vbicũq̃ ẽ distinctio vel discretio ibi ẽ aliqs nũerus: sed dicimus dinas personas esse discretas vel distictas. ergo in diuinis personis est nũerus.

Respondeo dõm qꝺ sicut rõ vnitatis cõsistit in ĩ diuisiõe: ita ⁊ rõ nũeri vel multitudinis ꝺsistit in diuisiõe vel distictiõe aliq̃. Vñ ea q̃ inuenimus diuisa simplr dicimꝰ esse multa simplr. ⁊ q̃ ĩuenimꝰ diuisa ſm qꝺ dicimꝰ esse multa ſm qꝺ. Diuisio ãt simplr attẽdit vel ſm eẽntiã siue formã: vel ſm q̃titatẽ seu materiã. vñ ea q̃ differũt ſm eẽntiã dicimꝰ eẽ multa vt hominez ⁊ lapidẽ. ⁊ silr duas ptes linee iaz diuise dicimus duas lineas. Diuisio aũt ſm qꝺ ẽ q̃ attẽdit ſm ꝓprietates rei: sicut dicimꝰ bomiez albũ eẽ aliũ ⁊ distictũ a se nigro: ⁊ ad ꝟ magis ſm qꝺ in illis in qbꝰ attẽdit diuersitas relonũ ſm rõnẽ tñ: sicut pũctꝰ si dr eẽ multiplex ſm qꝺ ẽ ꝓncipiũ pluriũ linearũ. Sciendũ ẽ igit qꝺ in dinis nõ est numerus simplex q est ꝑ diuisionẽ eẽntie vel q̃titatis: ſz est nũerus quidã. ſ. nũerus relonũ: nõ tñ relonũ exñtiũ ĩ deo ſm rõnẽ tñ: ſz realr in ipso subsistẽtiũ. Vñ nũerꝰ diuinarum personaꝝ ẽ mediꝰ iter nũerũ: q ẽ nũerus simplr: ⁊ numeꝝ: q est in relone tñ: sicut pũctꝰ dr multiplex ſm rõnẽ tñ. Est. n. minus de rõne numeri ĩ numero psonaꝝ q̃ in nũero simplr: ⁊ plus q̃ in numero q est ſz rõnẽ tñ. Si aũt cõparemꝰ numerũ psonaꝝ ad numeꝝ ꝓprietatũ absolutaꝝ: q ẽ ĩ creatur] babebũt se sic excedẽtia ⁊ excessa. Si. n. attẽdat rõ distictiõis iuenit maioz distictio ĩ ꝓprietatibꝰ absolutis creaturarum q̃ in diuinis psonis: qz coloz ⁊ sapoz distinguunt ſm aliud ⁊ aliud eẽ accñtale: ſz in dinis psonis est vnũ ⁊ idẽ eẽ triũ psonaꝝ. Si aũt cõsideret pfectio distinctoꝝ: sic numerus psonaruz excedit: qz relatiões in dinis sunt subsistẽtes persone. Vñ ad numeruz relonũ segtur numerus psonaruz: nõ aũt ad nũerum ꝓprietatũ in creaturis: qz ꝓprietates in creaturis nõ sunt subsistẽtes sed tñ iherentes.

Ad primum igit dõm qꝺ Boe. logtur de vnitate eẽntiali: ⁊ in eẽntia nullus numerꝰ cadit: sed tñ in psonis: g ẽt nõ est numerꝰ absolute ſz numerus gdã. ¶ Ad 2m dõm qꝺ ẽ̃uis diuisio nõ sit ꝓprie ĩ deo: tñ ibi ẽ personaꝝ distinctio: q̃ sufficit ad rõnez talis numeri: qualis in deo ponit. ¶ Ad 3m dõz qꝺ aggregatio ⁊ hꝺ: sunt passiones numeri q cõsegtur diuisionẽ cõtinui vt Aluic. dicit. ⁊ hũc numerũ cõstat ĩ deo nõ eẽ. ¶ Ad 4.m dõm qꝺ in numero absoluto plalitas hz quãdã ꝓpõnẽ et aggregationẽ q̃ est minꝰ certa q̃ vnuz qõ ẽ ꝑnm ipsiꝰ: ⁊ iõ nõ soluz q̃tũ ad itellectũ: sed ẽt q̃tũ ad rẽ: est mẽsurabilitas multitudis talis ꝑ vnitatẽ. Sz in nũero relonũ vel psonaꝝ nõ est aliqs ordo certitudis vel ꝓpõnis in re: ⁊ iõ numerus in deo nõ est multitudo mẽsurata nisi forte ſz acceptionẽ itellectus tñ: q cõponit ẽt q̃ cõposita nõ sunt ſm qꝺ diuersa ex eis itelligit: ſm qꝺ ẽt ꝓpositiones affirmatiuas in diuinis format.

¶ Utrum vnitas ⁊ numerus ponãt aliquid in diuinis vel remoueant. III.

AD tertium sic ꝓcedit. vr qꝺ vnitas ⁊ numerus aliqd ponãt in diuinis: ⁊ nõ dicant ſm remotionẽ tñ. Si .n. ꝑ vnũ remouet aliqd nõ remouet nisi plalitas. ⁊ silr si ꝑ plalitatẽ remouet aliqd nõ remouet nisi vnitas. Si g̃ vtrũq̃ dicat ꝑ remotionem: tunc vtrũq̃ nõ erit nisi remotio remotiõis: sed ꝓuatio ꝓuatiõis nihil est nisi ſm itellz: g põt sic multiplicari in ifinitũ: sic dic Aui. g̃ ſm ꝟ numerus ⁊ vnitas nõ eẽnt realiter in deo: ſz ĩ rõne itelligẽtis tñ: ⁊ sic nõ possent dici plures persone nec plures rõnes: qõ vr hereticũ. ¶ P. ois ꝓuatio vel negatio diffinit per põnem. si igit vnitas ꝓuat multitudinez vel numerũ in diffinitiõe vnitatis cadit numerꝰ vel multitudo. ¶ Itẽ cũ multitudo dicat per remotionẽ vnitatis opz qꝺ in diffinitiõe eiꝰ ponat vnitas. ⁊ ita erit circulꝰ in diffõne: qõ nõ põt esse: qz sic idez erit ꝓus ⁊ posteriꝰ: notius ⁊ minꝰ notũ. ¶ P. si vnũ dicat ſm negationẽ dicẽt per negationẽ diuisiõis: vt dic phs. Qz vnũ ẽ qõ nõ diuidit: sed diuisio vr in itellectu suo hr multitudinẽ: qz oẽ diuisum ẽ multiplicatuz. g̃ in diffõne vnitatis cadit multitudo: nec vnq̃ põt diffiniri multitudo nisi accipiatur ĩ diffõne eiꝰ vnitas. g̃ vr qꝺ erit circulus vt ꝓus. ¶ P. ꝓuatio nũq̃ ꝺstituit habitũ nec eꝰ. ⁊ silr nec affirmatio negationẽ: nec vnũ ꝺrioꝝ alterũ: sed multitudo constituit ex vnitatibꝰ. g̃ vr qꝺ vnitas nõ ꝓuet multitudinẽ nec ecõuerso. ¶ Itẽ qcqd dr de deo ⁊ creatura nobiliozi mõ est ĩ ꝺo q̃ sit in creatura: ſz numerus ⁊ vnitas in creaturis nõ sũt per modũ remotiõis tñ: sed per modũ positiõis: cũ nũerus sit qꝺã spẽs q̃titatis: ⁊ vnitas ꝑnm illiꝰ: ⁊ itez cum se bẽant sicut mẽsura ⁊ mẽsuratũ. g̃ cũ nobiliꝰ sit esse q̃ nõ esse: vr ẽt qꝺ in deo positiue aliqd ꝑdicent.

Contra ſm phm. vnuz opponit multitudini: sicut ꝓuatio habitui: sed ꝓuatio nõ ꝑdicat aliqd positiue. g̃ nec vnũ: sed ex vnitatibꝰ ꝺstituit numerus. g̃ nec numerus aliqd positiue predicat. ¶ P. phs dicit qꝺ vnum dicit ex eo qꝺ nõ diuidit: sed ꝟ est negatio tñ. g̃ videtur qꝺ vnum nihil positiue ꝑdicet. ⁊ eadẽ rõne nec numerus ex vnitatibus cõstitutus.

Respondeo dõm qꝺ de qditate vnitatis ĩuenitur diuersitas ⁊ inter phos ⁊ iter magistros. Aui. n. dic qꝺ vnũ qõ ꝺuertit cũ ente est idẽ qõ vnuz qõ est ꝑnm numeri. ⁊ multitudo q̃ ẽ nũerꝰ est idẽ qõ multitudo q̃ diuidit ens. ⁊ sic vult qꝺ vtrũq̃ aliquid positiue addat supra ea qbus adiũgit: eo qõ in vno itelligit eẽ nõ solum sicut in subo: sed sicut illud qõ claudit in itellectu suo. Vñ vnũ est qõdã eẽ qõ nõ diuidit. Et istud eẽ nõ dicit qꝺ sit esse sube: qz sic nõ ĩuenireꝰ in accñtibꝰ vnitas et numerus. Nec ẽt est esse cõe ad subaz ⁊ ad accidẽs. qz sic ĩuenireꝰ aliqs nũerus q nõ esset accñs. Sz dic qꝺ est esse accñtis: ⁊ per illud esse aduenies post esse cõpletuz sube dr suba vna: sicut per esse albedinis dicit esse suba alba: ⁊ inde ꝓbat qꝺ numerus est ꝓaccidẽs tñ. Et ſm ꝟ vnitas

dicit intentionē accidentalē ⁊ ex aggregatiōe taliuz intentionum efficit nūerus q est spēs quātitatis. Et hāc pōnē sequētes gdaz theologi dicūt q vnitas ⁊ numerus trāsferunt in dīnā p̄dicationē nō q̄tū ad esse accītis vel q̄titatis: sed q̄tū ad rōnē p̄priā vnitatis vel nūeri: ⁊ ita positiue aligd in deo p̄dicāt: sicut scīa ⁊ bonitas ⁊ alia q̄ sic de deo dicunt. Aly phi. s. Ari. ⁊ Auer. dicūt q vnū ⁊ multa: q̄ diuidūt ens: nō sūt idē cū vno qō est p̄ncipiū nūeri: ⁊ cū multitudīe q̄ est spēs quātitatis. Et ꝟ rōnabile est. Non enīz ꝟuenit aligd ꝟtētū sub iferiozi eē dīam supiozis. sīc rōnale nō est dīa subē. vñ nec multitudo q̄ est sub quātitate pōt eē dīa entis simplr. Dīt g̃ q vnū qō ꝟuertitur cū ente nihil positiue addit ad id cui adiūgitur. eo q̄ res nō dī eē vna per aliquā dispōnē additā: q̄ sic esset abire in ifinitū: si ista ēt dispō cū sit vna per aliquā aliā vnitatem vna eēt. Uñ dicūt q vnū claudit ī ītellectu suo ens cōe. ⁊ addit rōnē p̄uatiōis vel negationis cuiusdaz super ens. s. idiuisiōis. Uñ ens ⁊ vnū ꝟuertunt sīc q̄ sunt idē re: ⁊ differūt per rōnē tm̄: fm q vnum addit negationē sup ens. Uñ si ꝟsidereī rō vnius q̄tum ad id qō addit supra ens nō dicit nisi negationē tm̄. Et eadez rōne multitudo nō addit supra res multas nisi rōnē quādam. s. diuisiōis. Sīc. n. vnū dī ex eo qō nō diuidit: ita multa dicuntur ex eo qō diuidunt. ℣. aūt rō diuisiōis fm quā aligd ab aliq̄ distīguit ē in affirmatiōe ⁊ negatiōe: ⁊ iō multitudo dīc in rōne sua negationē fm. s. q multa sūt: quoz vnū nō est alterum: ⁊ hꝫ diuisiōis ꝟ mō accepte in rōne multitudis negatio ip̄ortat in rōne vni⁹. Et sic accepta vnū ⁊ multa sunt de p̄mis differētys entis fm q ens diuidit ī vnuz ⁊ multa ⁊ in actū ⁊ in potētiā. Uñ sic accepta nō determinant ad aliq̄ gen⁹. ⁊ sic ꝟ multitudo sic accepta nō ē numerus q ē spēs q̄titatis: nec ꝟ vnū sic acceptū est vnū qō est p̄n̄ numeri: sed fm p̄dictos phos Arist. Auer. ⁊ Auic. vnū fm q est p̄n̄ nūeri ponit aligd additū ad esse. s. esse mēsure. Cuius rō p̄mo ꝟuenit in vnitate: ⁊ deide ꝟnter in alys nūeris: ⁊ deīceps de q̄titatib⁹ ꝟtinuis: ⁊ deide trāslatum est ꝟ nomē ad alia oīa genera. vt dīc phs. io. meta. Quidā vo mediū iter vtrūq; tenēt cōsentiētes Arist. in ꝟ q vnuz qō ꝟuertit cū ente nō addit aligd positiue supra id cui adiūgit. Auic. vo in ꝟ q dicit vnū fm q est p̄n̄ numeri: ⁊ fm q ꝟuertit cū ente esse idē: ⁊ nō differre nisi ratione: ⁊ sic fz eos non additur aligd positiue supra id cui adiūgit. Rō aūt eoz q vnū vtroq; mō differat tm̄ rōne est. Cum. n. vnū sequat actū forme distīguētis: ex hoc q forma dat eē: hꝫ vnū qō ꝟuertit cū ente: sed ex scōo actu forme q est distinguere ab alys hꝫ q sit p̄n̄ numeri: ⁊ q cōputet in genere accītis: q̄ ista distictio fm rōnez seg̃tur esse cōpletuz. Sed ꝟ nō pōt stare: q̄ si vnitas que est p̄n̄ numeri dicat fm rōnē p̄uatiōis. tūc nō erit aligd nisi in aīa: ita ēt nec numerus cui⁹ est p̄n̄. vñ nō posset esse spēs in aliquo genere. Est g̃ dīa ītер duas opiniones p̄mas. q̄ p̄ma nō distīguit ītер vnuz ⁊ multa ꝑt sunt ī genere quātitatis: ⁊ ꝑt sunt p̄me dīe entis. Scōa aūt opinio distinguit vt dcm̄ est: ⁊ hāc credo esse veriozez. Dico ergo fm hanc q numerus ⁊ vnitas fm q sunt in genere quātitatis: nō ꝟueniunt nisi in gbus ꝟuenit cōmēsuratio quātitatis. vñ ꝟuenit tm̄ in reb⁹ hītibus quātitatē cōtinuam. vñ phs dicit q numerū cognoscimus diuisiōe cōtinui. Et ꝟ tm̄ numerus est subm arithmetici. vt ēt Aui. dicit. Uñ iste nūerus ⁊ vnitas nō venit ī dīnā p̄dicatōez fz tm̄ vnū ⁊ multitudo fz q sūt de illis q̄ ꝟsequūt vlr ens. Et ita hꝫ termini nihil addūt ī dīnis fz rōnē supra id de quo dīr nisi rōnē negatiōis tm̄: fm q magr dīc in lra.

Ad primū ergo dōm q in multitudīe negatio est fm q vna res distīguit ab alia ꝑ negationem. vñ in multitudīe est negatio vel p̄uatio realī fm q vna res nō dī esse alia: ⁊ hꝫ distictionē per negationez negat negatio ip̄ortata in rōne vnitatis. vñ dico q negatio ista in q̄ pficit rō vnitatis nō ē nisi negatio rōnis tm̄. Dis. n. respectus q est entis ad negationez vel ad nō ens nō est nisi rōnis. Uñ relꝰ q̄ refert ens ad nō ens nō ē nisi tm̄ in rōne. Et silr p̄uatio q̄ de ente negat nō ens ē in ratione tm̄: vt p̄uatio p̄uatiōis vel negō negatōis. Et sic pz q nō ponimus distinctionē in dīnis p̄sonis fm rōnē tm̄. q̄ dicimus q vna p̄sona realiter nō est alia. ¶ Ad scōm dōm q vt ex p̄dictis pz vnū nō ip̄ortat negatiōez nisi in rōne. Uñ fm rez magis se hꝫ ad pōnez q̄ multitudo: in qua ip̄ortat realis negatio: fm quā res a re distīguit. Et ideo vnū in ītellectu ē p̄us q̄ multitudo: q̄uis fm sensū vel imaginatōez sit ecōuerso. vt dīc phus. q̄ sic cōposita p̄ora sunt simplicib⁹: ⁊ diuisa indiuisis: ⁊ iō ī diffōne vni⁹ nō cadit multitudo: fz illud qō est p̄us fm ītellectū vnitate. P̄imū. n. qō cadit in apphēsiōe ītellectus ē ens: ⁊ nō ens: ⁊ ista sufficiūt ad diffōnē vnius: fm q ītelligim⁹ vnū esse ens in quo nō est distictio p ens ⁊ nō ens. ⁊ hꝫ. s. distincta p ens ⁊ nō ens nō hīt rōnē multitudis nisi postq̄ intellectus vtriq; attribuit ītentōez vnitatis. ⁊ tūc diffinit multitudinē id qō est ex vnis: quoz vnū nō ē altez: ⁊ sic in diffōne multitudis cadit vnitas: lz nō ecōuerso. ¶ Ad tertiū dōm q hꝫ ē va diffō vni⁹: vnū est ens qō nō diuiditur. q̄uis Auic. nitat eā ip̄obare rōne īducta. Est. n. duplex diuisio. s. diuisio fm q̄titatē. ⁊ talis diuisio ꝟsequit rationē multitudis: eo q̄ rationē multitudis cōiter accepte sequit ratio numeri: ꝑt est spēs quātitatis: fz q addit rationē mēsure. vñ dicit phus. io. meta. q numerus ē multitudo mēsurata p vnuz: ⁊ rōnē numeri sequit ītellectus diuisiōis ꝟtinui. Ratio. n. diuisionis ⁊ quātitatis et mēsure fm Com. io. metaphy. ꝑus ꝟuenit in quātitate discreta q̄ in quātitate ꝟtinua: ⁊ talis diuisio non ponit in diffōne vni⁹: qō ꝟuertit cum ente. Est ēt q̄daz diuisio fz formā vel eētiā fm q vna res per formā suam diuidit ab alia. ⁊ ista diuisio p̄mo ꝟuenit ī affirmatiōe ⁊ negatione q̄ fm ītellectuz p̄cedit rōnē vnius vt dictū est. ⁊ sic pz q nō erit circulus in diffōne. ¶ Ad quartū dōm q vnū duplr dī. s. qō est p̄n̄ numeri: ⁊ qō ꝟuertit cuz ente. Loquēdo de vno qō est p̄n̄ numeri vt dictū ē. ponit aligd additum supra ens qō dī vnum. s. rationē mēsure. vñ ꝟ vnum pōt duplr ꝟsiderari. aut fm id qō est. aut fm id qō ꝟsequit ad ītellectū eius. s. relationez quādā. Si secūdo modo sic opponit multitudini numerali relatiue: sīc p̄ncipium ad p̄ncipiatū: sicut p̄ctus ad lineaz: ⁊ sicut pars ad totum: ⁊ magis ꝓpie sicut mēsura ad mēsuratuz. Si p̄mo modo tūc duplr: q̄ vel cōsiderabit ipm vnum cuz p̄cisione. s. q est tm̄ vnitas: ⁊ sic habebit disperatā oppositionem mēsure ad alios numeros. quilibz. n. numerus fm quiditatē sue spēi habz spālem rationē mēsure: sicut spēs opposite sunt disperate. ⁊ talis oppositio reducitur ad cōtrarietatem sicut p̄ncipiuz: q̄ spēs disperate distinguunt differētys cōtrarys: qbus p̄mo diuidit genus. vt ꝓbatur. io. metaphy. Uel sine p̄cisiōe ⁊ sic vnitas nullaz oppositionez habz ad numeruz: sed est cōstituēs ipsum. Si aūt loquimur de vno qō cōuertit cum ente: sic vnuz habet rōnez p̄uatiōis vt dictū est. respectu diuisiōis: que saluat in multitudīe: ⁊ ita opponet multitudini: sicut p̄uatio habitui. vt dicit phus. io. metaphy. Uñ etiā equale opponit magno ⁊ paruo sicut p̄uatio. Nec vnum ē p̄uatio illius multitudinis quā cōstituit: sed multitudinis q̄ negat esse in ipso: qō dī vnum. Nō. n. de rōne sua vnuz p̄uat oēm diuisionem: sed sufficit ad rōnē eius q̄cūq; diuisio remoueat. Et ide pōt esse q vnū est pars multitu

dinis:z q ipsa multitudo dr quodāmō vnū ꝓput.s. aliqd nō diuidit ad minus ſm itellectū aggregātē:ſicut etiam ipm malus nō est oīno exps boni: qz nō ꝓuat qōlibet bonum q malū. ¶Ad 5m dōm:q multitudo numeralis q ē spēs q̄titatis ponit aliqd in creaturis. Hoc aūt nō transfert in dīna niſi forte ſm rōnē distinctiōis quā hz ex ratiōe multitudis simplr. Multitudo vo q diuidit ens nō addit accns positiue supza ens:ſz rōnez distinctionis tm̄ ſm q vna nō est altera.z sic est etiā in dīnis.

¶Utr vnū z numerus significēt eēntiā. IIII.

AD quartus sic procedit:vr q hȝ dictiones significēt dīnā eēntiā. Quicqd.n.ad se dr in dīnis subalr dr z eēntiā significat: ſz hȝ dictiones ꝯ suū nomē nō referunt ad aliud: ſz ad se dīr. g sunt eēntialia. ¶P. ſm Boe. oia ꝑdicta mutant in subam cuz in dīnā ꝑdicationē venerint ꝓter ad aliqd:ſz numerus z vnitas videnr ad q̄titatē ptinere. g sūt eēntialia. ¶Si dicas q signant eēntiā qñ adiūgunt termīo eēntiali: vt cū dr vnus deus:z notiōez qñ adiūgunt psonali: vt cū dr vnus pr. ¶Cōtra q̄cūqz dīr nō ſm vnā rōnem equiuoce dīr:sed nō est eadē rō vnitatis psonalis z eēntialis. sicut nec est eadē ratio distictionis psonalis. g vr q equoce de eis dicant. ¶Itē vnū ptinet ad eēntiā. vñ dicim9 q pr z fili9 sunt vnū pp eēntie vnitatē:sed cū multitudo ꝓstituat ex vno ad qōcūqz gen9 ptinet signo vni9 z signo multitudis. g vr q ēt oia noīa significātia distictōez vel pluralitatem significent essentiam.

Contra. gcgd eēntialr dr de singlis psonis ꝑdicat: ſz termini numerales non ꝑdicant de pre. nō.n.pōt dici q pr sit duo vel tres. g vr q nō significent eēntiā:z ita nec vnuz qō est plalitatis ꝑn9.

Respondeo dōm:q vt ꝑz ex dictis in dīnis nō est aliq vnitas z multitudo niſi ſm qō vnū z multa dīcūt ens cōe. Et hoc mō: vt dcīn est nō addunt aliqd supza ens de quo dr vnitas vel multitudo niſi ſm ratiōem. Unū sicut ens cōiter se hz ad absoluta z relatiua.z similr distictio z idistictio q ꝯz rōnē addunt: ita z vnū z multa q dicunt ens cōe. Et iō ſm q diuersis adiūgunt significāt eēntiā vel notionē. Unitas.n.essentialis ē ipa eēntia dīna ſm q ē idiuisa. z vnitas psonalis pris est vnitas ꝓprietatis:ſm q non est diuisa. Et similr multitudo vel pluralitas psonaruz sunt ipe persone ſm q sunt distincte:z qz nō est ibi aliqua distinctio essentiarum. iō nec aliqua pluralitas eēntialis.

Ad primum igit dōm:q hȝ dictōes ſm rōnem quā addūt eis de quib9 dīr nō ponūt relationē nec aliqd.z iō ſm noīa que ꝓponunt ab hȝ rōnibus nō referunt ad aliud:ſz quātū ad illud circa qō ponit ista ratio pōt ꝓportare z absolutū z relatuz. ¶Ad 2m dōm:q vt dcīn est ꝑlitas nō venit in dīnā ꝑdicatione ex multitudine q ē spēs quātitatis. z iō rō nō ꝓcedit. ¶Ad 3m dōm:q rō vnitatis ponit ens idiuisum simplr. vñ abstrahit a quolibet mō distinctionis. vñ ſm vnā rationē cōem dr persona vna z essentia vna:quāuis sit nō vna rō distinctōis in spāli. vñ ex hoc nō habet q equiuoce ꝑdicet. ¶Ad 4m dōm:q sicut ens absolute dcīn itel ligit de suba:ita vnū absolute dcīn ꝓput significat in neutro genere:qō subsātiuat importat vnitatez absolute:z significat vnitatē sube:sed talis vnitas nō ꝓstituit numerū psonaz:ſz ꝓstitueret numez eēntiarū si eēt ibi. Sz in masculino gne nō significat vnitatem absolute: ſz ponit vnitatē circa terminū cui adiūgit:qz adiectiuū est. vnde ꝓportat vnitatē ꝓueniētē illi termīo. Et iō cuz dr vn9 de9 ꝓportat vnitatē eēntialē.z cū dr vn9 pr ꝓportat vnitatem psonalē.z hȝ vnitas ꝓstituit numez psonarū q ad relonē ptinet. ¶Et p hȝ pz rnsio ad aliud: qō i ꝓriū obyciebat.

¶Questio. II.

DEinde querit de nominibus que sunt pluralitati ānexa. Et circa hoc q̄runt duo. Primo de his q̄ se hñt ad pluralitatem sicut ꝓncipiū. Secūdo de noīe trinitatis q cōsequit plalitatē.q.collectiuū.

¶Utrum ī deo sit diuersitas. I.

AD primus sic ꝓcedit: vr q ī deo sit diuersitas. Sicut.n. vnū in suba facit idez:ita multitudo in suba facit diuersitatem:ſz dicit Hyl. q pr z fili9 z spūs scūs sunt qdē p subam tria:p cōsonantiā vo vnū. g est ibi diuersitas. ¶P. sicut vnū dr ex eo q nō didit: ita mlta vel plа dīr ex eo q dicunt:sed pr z fili9 sunt ples. g vr q ibi sit diſio. ¶Itez alienū denoiat ab alio:ſz fili9 est ali9 a pre. g pōt etiaz dici alien9. ¶Itē vr q posit dici singularis:qz singulare significat aliqd demratuz subsistēs in nā cōi:ſz hoc mō est pr. vñ supza dixit Dam. q se hz sicut idiuiduū. g vr q possit dici singularis. ¶P. vr q possit dici vnicus p hoc qō cātat eccl̄ia. trinū deū vnicūqz cuz fauoze ꝑdicat. ¶Itez videt q nō possit ibi eē discretio. Discretū est.n.quedā dr̄ntia quātitatis:sed in dīnis nō ē quantitas. g nec discretio. ¶Et q̄rat generaliter qd de hȝ possit cōcedi in diuinis.

Respondeo dōm:q circa fidē trinitatis fuerūt due hereses.ſ.arry q idurit plalitatem eēntie.z sabelly q abstulit plalitatez psonaz: quoz vtrūqz ꝓcedit fides catholica.z ideo ea opz ꝓcedere que vtriqz hereſi aduersant z ea negare q̄ vtriqz sunt ꝓsona. Uñ ꝓra arriū q̄ttuor ponit ecclias.ſ.eēntie vnitatē.z ex hȝ ꝓfitet deū vnū z negat diuersitatē. Scōo eēntie dīne simplicitatē.z iō cōfitet simplicē z negat multiplicitatē vel diuisionē q ponit rōnem toti9 z partis q̄ simplicitati aduersant.z simlr separatiōez. Tertio ponit similitudinē in nā deitatis ꝓput significat vt forma quedā:z iō predicat filiū similē pri z negat alienū:qz alienum dr qō est exneu a nā alicui9. Quarto ponit idiuisaz vtutē z magnitudinē triū psonaz.z iō ponit equalē z negat disparē vel iequalē. Similr cōtra sabelliū q̄tuor ponit. ꝓmo nature cōicatōez plibus suppositis.z iō ꝑdicat plalitatē z excludit singularitatē. Scōo ponit q ista plalitas nō ē tm̄ rationis:ſz etiā rei:qz sunt tres res.z iō ꝑdicat discretionē: z excludit vnicū. Tertio ponit in istis rebus psonalibus esse ordinē ordinis.z iō predicat discretionē que ordinez quēdā ꝓportat:z excludit ꝓfusionē. Quarto ponit tres psonas vnitas societate q̄dā amoris:q ē spūs scūs.z iō ꝑdicat ꝓsonātiā: vt ꝑz ex Hyl.z excludit solitudinē.

Ad primus igit dōm:q vnuz in suba ꝓput significat eēntiā facit idē.z silr multitudo ī suba q est eēntia facit diuersuz:ſz cū dicit Hyla. q sunt p subaz tria:accipit subam ꝑ hypostasi nō ꝑ eēntia. ¶Ad 2m dōm:q vbi ē nūerus simplr:ibi ē diſio vel p eēntiam vel p q̄tatē:ſz talis nūerus nō ē ī dīnis:ſz nūerus quidaz:vt dcīn est z ad istū nūeruz sufficit distictio relonū. ¶Ad 3m dōm:q quāuis filius dicat ali9 a pre:nō tm̄ dicit alien9:qz hoc sonat in exneitatē nāe. Denoiat.n.alienuz ab alietate nāe z nō ab alietate suppositi. ¶Ad 4m dōz: q ꝓsona dīna nō pōt dici singlaris ꝓpe:qz singulare ē cuius eēntia ē icōicabilis. eēntia aūt pris nō ē incōicabilis. ¶Ad 5m dōm:q rōne dicta nō pōt de9 dici vnic9:z si inueniat ꝓprie accipit vnic9 p vno:z ita glosande sunt oēs auctes tales in qb9 aliqō ꝑdictoz ponit. ¶Ad 6m dicendū:q discretio nō saluat in diuinis quātū ad rōnem

quātitatis:sed solū quātuz ad rōnez ordinis. ¶Ad questionem pz responsio per iam dicta.

¶Utz trinitas sit nomen essentiale. II.

AD secunduz sic ꝓcedit: vr̄ q trinitas sit nomē eēntiale. Quicqd.n.ad aliud nō referr̄ est eēntiale:sz trinitas ꝑm nomē sinuz est bo.g̃ ꝛc. ¶P.gc. qd ꝓdicat̄ de singlis psonis ꝛ de oib⁹ simul singlr̄ ꝛ nō plaliter ē eēntiale:sz hoc nomē trinitas vr̄ bo esse. Qz trinitas dr̄ quasi triū vnitas:ꝛ illa vnitas significat diuinā eēntiā. Uñ cum possit dici pr̄ est eēntia: ꝛ vnitas eēntie pōt dici q ē vnitas triū:ꝛ ita qō ē trinitas. ꝛ similr̄ filiꝰ ꝛ spūs scūs: ꝛ hi tres sunt vna trinitas:ꝛ nō plures trinitates.g̃ vr̄ q sit eēntiale. ¶Si dicas q nō: qz ē collectiuum psonaꝝ. ¶Cōtra ꝑm Ber. Inter oēs vnitates arcē tz vnitas trinitatis: sz iter oēs vnitates ē minor illa quā importat nomen collectiuū.g̃ videt̄ q nō sit collectiuum:ꝛ ita nullo modo significat relatōez.

Contra. est qō diē Boe.li.de tri.q ipm nomē trinitatis ad relōnē ptinet.g̃ nō est eēntiale.

Respondeo dōm:qō i noīe trinitatis iportat vnitas ꝛ nūerus qdā. Sz vnitas i dīnis dr̄ duplr̄.s.vnitas eēntialis ꝛ vnitas psonalis. Uñ qdam dicūt q nomē trinitatis importat vnitatē psonalē:ꝛ ꝑm eos sic exponit̄ trinitas quasi ter vnitas: qz sunt ibi tres vnitates psonales. ꝛ ꝑm B absolute relationē significat. ¶Alij dicūt q vnitas iportata est vnitas eēntialis:ꝛ sic isti exponūt:trinitas.i.triū vnitas.sicut ēt Isido.i lra exponit. Uñ ꝛ hoc vr̄ cōueniēti⁹ eē cū nos a trinitate nominemus deū trinū:ꝛ nō pōt dici ter vnus:qz cū dr̄ de⁹ vn⁹ significat̄ vnitas essentialis:ꝛ ꝑm hoc trinitas significat vtrūqz.s.vnitatē eēntie ꝛ distinctionē psonarū.

Ad primum igit̄ dōm:q trinitas q̃tuz ad id ad qō significādū imponit̄ nō significat relōnē:sz nūeraꝝ. vñ ꝑm nomē ad aliud nō referr̄. Sz q̃tū ad ea circa q̃ ponit̄ nūerus iste i dīnis signāt ipas relatōes q̃ solū i dīnis nūerant̄ ꝛ nō addit aliqd ꝑm rē: sed tñ rōnē negatōis:vt dcm̄ ē:ꝛ hoc ꝙuenit trinitati.s.q sit ad aliqd:nō iquātuz ē trinitas:sz iquātū ē trinitas diuīa. vñ bz relōnē iplicitā. ¶Ad zm dōz:q B ē falsa.pr̄ est trinitas. Quāuis.n.B nomē trinitas pp modus significādi: qz significat̄ i abstracto:significet vnitatē eēntie i recto: ꝛ nūeraꝝ psonaꝝ i obliquo quātū ad ethymologiā noīs p, ut dr̄ trinitas triū vnitas: tñ q̃tū ad impōnez noīs ē eō. Impositū ē.n.nomē ad significādū ab ipo nūero q in nomīe iportat̄. Uñ q̃tū ad verā noīs signōnē idē significatur cū dr̄ trinitas: ac si diceret̄ tres psone vni⁹ eēntie siē magr̄ expōit. Uñ pz q pr̄ nō pōt trinitas dici. Silr̄ cū dr̄ de⁹ ē trin⁹.significat̄ q ē bñs tres psonas in vna eēntia. vñ ly ōs supponit tūc vel eēntiā vel suppositū idistictū. ¶Ad zm dōm:q B nomē trinitas bz aliqd silē cū nomīe collectiuo:nō tñ ē ve collectiuū. Jn collectiuo.n.est duo ꝓsiderare.s.multitudinē eoꝝ q̃ colligunt̄:q̃ simplr̄ sūt p eēntiā diſa.ꝛ id i q̃ colligunt̄ q̃ ē mīma vnitas. Sz i noīe trinitatis ē eō:qz illud in q̃ colligunt̄ tres psone ē maxia vnitas.s.vnitas eēntie.psone aūt q̃ colligunt̄ hñt mīmū de ratōe realis multitudis:tñ ē aliq̃ silitudo iquātuz est aliqs nūerus ꝛ aliq̃ vnitas vtrobiqz. vñ supra dixit magister q ē q̃si collectiuū. ¶Expō textus.

Quia nec nūer⁹ nec q̃titas ibi est.) p B pz q magr̄ itēdit q vnitas ꝛ multitudo nō ꝓdicant aliqd supadditū reb⁹ qb⁹ adiūgunt̄ nisi ꝑm q sunt i gñe q̃titatis.ꝛ B mō de deo nō ꝓdicant̄. (Faciamus boiez ad ima.ꝛ simi.ꝛc.) B ē expositū supra.di.z.

¶Quid significat̄ cuz dī pluraliter tres psone vel due persone. ¶Distinctio XXV.

PRēterea cōsiderandū est cum hoc nomē psona: vt ꝓdictū est ꝑm substantiā dicat̄: que sit itelligentia dicti: cū plal̄r ꝓferr̄ tres psone: vel due psone: ꝛ cū dī. Alia est psona pr̄is:alia est psona filij:alia est psona spūs sci. Si.n.i bis locutōibus psone vocabulū eēntie itelligentiā facit:plures essentias cōfiteri videmur: ꝛ ita plēs deos. Si vo essentie significatione ibi nō tenet:alia ē bui⁹ noīs rō cū dī. Pater ē psona:vel filiꝰ est psona:ꝛ alia cū dī. Pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūs scūs sunt tres psone:ꝛ cū dr̄. Alia ē psona pr̄is:alia filij:ꝛ huiusmodi.

¶Qz videtur ꝑm essentiā dici:alia est persona patris:alia filij:siue tres persone: vt cū dr̄ pater est persona:filius est persona.

PErsona.n.vt supra ait Augus. ad se dr̄:ꝛ idē est deo esse psonaz qō esse: sicut idē est ei eē qō deū eē. Uñ manifeste colligit̄ q eēntiā dīnaz p̄dicamus dicētes. Pater ē psona:filiꝰ est psona:spūs scūs ē psona.i.eēntia dīna:ꝛ oīno vnū ꝛ idē significat̄ noīe psone.i.dīna essentia cū dr̄:pater est psona:ꝛ filius est psona: qō significat̄ noīe dei cū dr̄:pater est deꝰ:filiꝰ ē deꝰ. Jta etiā idē significat̄ cū dr̄. Deus est deus:ꝛ deus ē psona. Utroqz.n.nomīe essentia dīna itelligit̄. qz vtrūqz ꝑm subam dr̄. Cū vo dr̄ pater ꝛ filius ꝛ spūs scūs sunt tres psone: qd nomine psone significamus:an eēntiaz:. Hoc.n. vr̄ si supra posita ꝙba Augu. diligenter scrutemur. Supra.n. dixit q ideo tres psonas dicimus:qz id qō psona est:cōe ē trib⁹. Et itez qa pater ē psona ꝛ filius est psona:ꝛ spūs scūs est psona.ideo tres psone dr̄. Videt̄ g̃ eandē tenere significatōez hoc nomē psona cuz dī tres psone:quā bz cū dī. Pater ē psona:filiꝰ ē psona:spūs scūs est psona: qz vt oñdit Aug. hoc dicit̄.i.tres persone propter illud:qz id qō psona ē:cōmune ē eis. Jd ergo qō cōmune est eis .i.patri ꝛ filio ꝛ spūi scō: videt̄ significari noīe persone:cum dicitur tres persone.

¶Aliter ēt videt̄ posse oñdi:q ꝑm eēntiā dicatur:ēt cū plal̄r ꝓferr̄.

ALiter ēt videt̄ posse ostēdi:q ibi noīe psone significet̄ eēntia cū dr̄ tres psone. Ut.n.supra dixit Aug. Ea necessitate dicimus tres psonas vt rñderemus q̃rentibus:qd tres vel qd tria. Cū g̃ q̃rit̄ qd tres vel qd tria:ꝙuenienter rñdet̄ cū dr̄ tres psone. Ut

cũ querit: qd tres vel qd tria per qd de eẽntia q̃rit. Nõ.n. inuenit qd illi tres sint nisi essentia. Si g̃ qõni recte rñdemus: opz vt rñdẽdo eẽntiã significemus: alioqn nõ oñdimus qd tres sint. Si ỽo rñdẽtes eẽntiã significamus: ipaz eẽntiã pſone noie itelligim⁹: cũ dĩ tres pſone.

¶ Pio quozũdã q putãt eẽntiã significari nomine pſone: cũ dicimus tres pſonas.

Quibusdã vr̃ q noie pſone significet eẽntia: cũ dĩ tres pſone. Propterea q̃ Aug. dicit iõ dici tres pſonas: q̃ cõe ẽ eis id qõ ẽ pſona: vt sit talis intelligẽtia. Pr̃ z fili⁹ z spũs scũs sũt tres pſone. i. sunt tres id bñtes cõe qõ ẽ pſona. i. tres sunt quoz qlcz est pſona. i. eẽntia. Sz qũo iuxta hãc itelligẽtiã dicet: alia ẽ pſona patris: alia filij. Et b̃ et ita volũt itelligere. s. ali⁹ est pr̃: z ali⁹ ẽ fili⁹: id tñ cõe bñtes qõ ẽ pſona. Et b̃ cõfirmãt auctẽ Aug. q̃ i. vij. li. de tri. ait. Tres pſonas eiusdẽ eẽntie: vel tres personas vnã eẽntiã dicimus. Tres aũt pſonas ex eadẽ eẽntia nõ dicimus: q̃si aliud ibi sit qõ eẽntia ẽ: aliud qõ pſona ẽ. Hac auctẽ z p̃missis conant asserere in p̃dictis locutõib⁹ nomẽ pſone eẽntiam significare. Sz qd rñdebũt ad id qõ ipse Aug. i li. de fide ad Petrũ dicit. s. q ali⁹ ẽ pr̃ i pſona siue pſonal̃r: ali⁹ pſonal̃r filius: ali⁹ pſonaliter spũs scũs. Nũo.n. ali⁹ pſonal̃r pr̃: ali⁹ pſonal̃r fili⁹: ali⁹ pſonal̃r spũs scũs. si in eẽ pſona oino ꝓueniũt. i. si pſona eẽntie tñ itelligentiã facit. Iõ nobis vr̃ aliter hoc posse dici congruẽti⁹ iuxta catholicoz doctoz auctoritates.

¶ Q̃ hoc nomẽ pſona tripl̃r i trinitate accipit: z hec est vtilis z catholica doctrina de persona z personis.

Sciẽdũ ẽ igit q̃ hoc nomẽ pſona multiplicẽ itelligẽtiã facit: nõ vnã tñ. Et vt Hyl. ait i li. iij. de tri. Intelligentia dictoz ex cãis ẽ assumẽda dicẽdi: q̃ nõ sermonis res: z rei p̃mo subiect⁹ ẽ. Discernẽtes g̃ dicẽdi cãs hui⁹ nois. s. pſona: significatõez distinguimus dicẽtes: q̃ hoc nomẽ. s. pſona pro prie p̃m subam dĩ: z eẽntiã significat. sic̃ supra oñdit Aug. cũ dĩ. Be⁹ ẽ persona. pr̃ est pſona. Quadã tñ necitate vt supra dixit Aug. trãslatũ ẽ hoc nomẽ: vt pl̃aliter diceret tres pſone cuz quererẽt. qd tres vel qd tria. vbi nõ significat eẽntiã. i. nãm dinã q̃ cõis ẽ trib⁹ pſonis: z̃ subsistẽtias vel hypostases p̃m grecos. Greci qp pe: vt supra dixit Augu. al̃r accipiũt subam. i. hypostasiz: aliter nos. Nos.n. subaz dicimus eẽntiã siue nãm. Personas aũt dicimus sic̃ illi dicũt subas. i. hypostases. Si g̃ nos ita accipimus pſonas: vt illi accipiũt subas vel hypostases. At illi al̃r accipiunt hypostases q̃z nos subam: al̃r g̃ nos accipimus pſonas q̃z subaz. Cuz g̃ dicimus tres pſonas: nõ ibi pſone noie eẽntiã significam⁹. Quid g̃ dicimus? Dicim⁹ q̃ tres persone sunt. i. tres subsistentie. s. tres entes: ꝑ quo greci dicũt tres hypostases.

¶ Oñdit ỽba Augustini ꝓuenire huic snie.

Et hic sensus adiuuat ex verbis augustini p̃missis si iteri⁹ itelligat. Q̃ eni pr̃ ẽ pſona. i. eẽntia: z fili⁹ ẽ persona: z spũs scũs ẽ pſona. Iõ dñr tres persone. i. tres subsistẽtie tres ẽtes. Nõ.n. p̃t dici tres subsistentie vel entes: nisi singulus eoz eẽt persona. i. eẽntia. Q̃ g̃ eis cõe ẽ id qõ ẽ persona. i. eẽntia. iõ recte dñr tres persone. i. subsistẽtie vel subsistẽtes: vt sic̃ eẽntia: q̃ eis ẽ cõis: vere ac ꝓprie ẽ: ita illi tres vere ac ꝓprie subsistẽtie vel entes itelligant. Iõqz Augu. cãs dicroz discernẽs: dicit tres pſonas eẽ vnã essentiã vel eiusdẽ eẽntie: nõ ex eadẽ eẽntia: ne aliud itelligat ibi eẽ persona: aliud eẽntia. Tres.n. persone. i. subsistẽtie vna sunt eẽntia z vnius eẽntie. Nõ aũt sunt vna pſona vel vni⁹ pſone: licet persona p̃m subam dicat aliqñ. Nã si boc diceretur: cõfusio fieret in personis.

¶ Obiectõi illoz b̃ rñdet q̃ nituntur ꝓbare personas p̃m essentiã accipi: q̃ rñdemus q̃rentibus qd tres vel qd tria.

Ad hoc aũt qõ illi dicũt cũ querit qd tres vel qd tria: de eẽntia q̃rit: q̃ nõ inuenit qd illi tres sint nisi eẽntia. per hoc volẽtes nos iducere: vt noie persone eẽntiã itelligamus: cuz rñdem⁹ tres personas: ita dicim⁹. Indubitabil̃r verũ ẽ: q̃ nõ inuenit vnũ aliqd qõ illi tres sint nisi eẽntia. Unũ.n. sũt illi tres. i. eẽntia dina. Uñ ỽitas ait. Ego z pater vnũ sum⁹. Uerũtñ cũ q̃rit qd tres vel qd tria: nõ de eẽntia q̃rit: nec ibi qd ad essentiã refert. Sz cũ fides catholica tres eẽ ꝓfiteret: sic̃ Joãnes i epl̃a canonica ait. Tres sũt q̃ testimoniũ perbibẽt i celo: q̃rebat qd illi tres essent. i. an eẽnt tres res: z q̃ tres res: z quo noie ille tres res significarent. z ió loq̃ndi necitate inuẽtũ ẽ b̃ nomẽ pſona ad rñdẽdũ z dcñ ẽ tres persone.

¶ Quid tres res: z qd vna res bic dĩ.

Non autez te moueat q̃ diximus tres res. Nõ.n. b̃ dicẽtes diuersaz rez numez ponim⁹ i trinitate: z̃ ita tres res dicim⁹ vt eadẽ eẽ vnã quãdã summã rẽ ꝓfiteamur. Uñ Aug. i. i. li. ỏ doc. xp̃ia-

na sic ait. Res qb⁹ fruēdū est nos btōs faciūt. Res ḡ qb⁹ fruēdū ē: sunt pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūs scūs. Eadēq; trinitas vna q̄dā summa res ē: cōisq; fruētib⁹ ea: si tñ res ⁊ nō rex oiuz cā sit. Nō.n. facile pōt inueniri nomē qō tāte excellētie q̄ueniat: nisi q meli⁹ dī trinitas ꝟ vn⁹ de⁹. Sic ḡ tres res dñr: ⁊ be sūt vna res: ita tres sube dñr ⁊ be sūt vna eēntia. Ecce oñsuz ē q̄ sit itelligentia ꝟ nois psona: cū dicimus tres personas.

¶ Ex quo sensu dicat: alia ē persona pr̄is: alia filij: alia spūs sancti.

Nunc ispiciamus vtq; fm eādē rōnez ⁊ cām dicat: alia ē psona pr̄is: alia filij: alia spūs sci. Qō vtiq; sane itelligi pōt: vt sit sensus talis. Alia ē subsistētia vel hypostasis patris: alia subsistētia filij: alia subsistentia spūs sancti. Et alia subsistētia pater: alia filius: alia spiritus sanctus.

¶ Quo hec itelliganr̄: ali⁹ in psona pr̄: ali⁹ filius: ali⁹ spūs scūs.

Deide q̄rit vtq; fz eādē rōnē accipiat cū dī. Ali⁹ ē pr̄ i psona: ali⁹ i psona fili⁹: ali⁹ i psona spūs scūs: siue ali⁹ psonal'r pr̄: ali⁹ psonal'r fili⁹: ali⁹ psonal'r spūs scūs. Ad qō dicim⁹: qz etsi possit eo dez mō accipi: ꝫgruēti⁹ tñ ex rōne dicti alia varial' itelligētia: vt ꝟ psone noie ꝓprietas persone itelligat: vt sit sensus tal'. Ali⁹ ē i psona vel psonal'r pr̄. i. ꝓprietate sua pr̄ ali⁹ ē q̄z fili⁹: ⁊ fili⁹ ꝓprietate sua ali⁹ q̄z pr̄. Pr̄nali.n. ꝓprietate distiguit hypostasis pr̄is ab hypostasi filij: ⁊ hypostasis filij filiali ꝓprietate discernit a patre: ⁊ spiritus sanctus ab vtroq; ꝓcessibili ꝓprietate distinguitur.

¶ Qz fm hūc modū ēt in p̄dictis locutōib⁹ pōt accipi.

Hoc ēt mō sane p̄t accipi psona i premissis locutōib⁹ cū dī. Alia ē psona pr̄is: alia filij. i. alia ē ꝓprietas q̄ pr̄ ē pr̄: alia q̄ fili⁹ ē fili⁹: alia q̄ spūs scūs ē spūs sanctus. Ita ēt noie persone qdā ꝓprietates itelligere volūt cū dñr tres psone: fz meli⁹ ē vt subsistētias vl' hypostases itelligam⁹ cū dicimus tres personas. Ex p̄dictis colligit q̄ nomē psone i trinitate triplicē tz rōnē. Est.n. vbi facit itelligētiā eēntie: ⁊ ē vbi facit itelligētiā hypostasis: ⁊ est vbi facit itelligentiā ꝓprietatis.

¶ Auctoritatibus sanctoz oñdit qō dixit.

Quod aūt fm substam dicat ⁊ essentiā aliq̄ñ significet: supza ex dictis aug. aperte oñdim⁹. Qz ꝙ hypostasi atq; ꝓprietate accipiat: ex auctibus scōz oñdi oz: ne cōiecturis nr̄is aliqd ausi dicē videamur. De ꝟ Hiero. i expōne fidei catholice ad alippiū ⁊ Augu. eos ita ait. Nō ē ꝓsus aliqs i trinitate gradus nibilq; qō iferi⁹ su periusue dici possit: fz tota dinitas sui pfectiōe eq̄lis ē vt exceptis vocabulis q̄ ꝓprietatē idicant psonaz: qcqd de vna psona dī: de tribus possit dignissime itelligi: atq; vt ꝙfutātes Arriū vnā eādēq; trinitatis dicimus eē eēntiā vel subaz: ⁊ deū vnū in trib⁹ psonis fatemur: Ita ēt ipietatē Sabellij declinātes tres personas expssas sub ꝓprietate distiguimus: nō ipz sibi pr̄ez: ipz sibi filiū: ipz sibi spm̄ scm̄ eē dicētes: fz aliā pr̄is: aliā filij: aliā spūs sci eē psonā. Nō.n. noia tm̄mō: fz ēt noiuz ꝓprietates. i. psōas: vt greci exprimūt hypostases. i. sbsistētias ꝙfitemur. Nec pr̄ filij vl' spūs sci psonā aliq̄ñ excludit: nec filij vl' spūs scūs pr̄is nomē psonaq; recipit: fz pr̄ semp pr̄: ⁊ fili⁹ sp fili⁹: ⁊ spūs scūs semp spūs scūs. Itaq; suba vnū sūt: fz psonis ac noib⁹ distiguūt. Ecce ꝟ apte dic̄ Hiero ny. ꝓprietates eē psonas: ⁊ psonas eē subsistētias. Uñ manifestū fit qō dixim⁹. s. psone nomie significari ⁊ hypostasiz ⁊ ꝓprietatē. Joh. ēt Bañ. psonas dic̄ eē hypostases ⁊ eas dicit entes: ita iquiēs. In deitate vnā nāz ꝙfitemur ⁊ tres hypostases fz ꝙvitatē entes. i. psonas.

¶ Diuisio textus.

Determinato Di. 25. de noīb⁹ significantibus vnitatez ⁊ pl'alitatē i dīnis. ꝙrter determiat magr̄ ō nomie qō additōez recipit ⁊ pl'alr̄ cōsignificat q̄lr̄ ꝟ possit esse. s. de ꝟ noie psona qd significat qñ pl'alr̄ significat. Didit ḡ ps ista in duas. In p⁹ ingrit vtq; sic singl'r platū ꝟ nomē psona signat eēntiā: ita ⁊ qñ pl'alr̄ ꝙsignificat. In z⁹ ponit qōnis sol'onē. ibi (Quibusdā vr̄) Circa p^m duo fac̄. p mouet qōnē. z⁹ iduc̄ rōnē ad alterā ptē. ibi (Persona.n.vt.s.tc̄.) Qō āt sua q̄sti ad duo deducit icōueniētia. Cū.n. psōa i singl'i significet eēntiā: vt.s. dixerat: Aut i pl'ali signat eēntiā aut nō. Si eēntiā. ḡ vr̄ q dr̄e ples psonas nō est aliō q̄z dr̄e ples eēntias. Si aliud. ḡ nomē psona ē equocū i singl'i ⁊ pl'ali: qō vr̄ eē iusitatū. (Persona.n.tc̄.) Dic ponit rōnes ad alterā ptē. s. q tā i singl'ari q̄z i pl'ali eēntiā significet. Qz.n. in singl'ari eēntiā signat ꝓbat ex bis q̄ supza dixerat. Qz in pl'ali ēt eēntiā signat ꝓbat duab⁹ rōnib⁹. Prima talis ē fm Augu. Cū dicim⁹ tres psonas significam⁹ id qō cōe ē pr̄i ⁊ filio ⁊ spūi scō: fz nihil ē cōe eis nisi eēntia. ḡ significat eēntia noie psone pl'alr̄ supte. Secūdā pōit. ibi (Alr ēt pōt) ⁊ ē tal'. Quid q̄rit ō eēntia: fz iterrogātib⁹ qd tres. rñsuz ē tres psone pl'alr̄. ḡ pl'alr̄ eēntiā signat. (Quibusdā vr̄ tc̄.) Dic soluit. Et circa ꝟ duo fac̄. p ponit quozūdā sol'onē ⁊ ꝙbat eā. z⁹ pōit sol'onē suā. ibi (Sciēduz est igr̄) solo istoz erat q ꝟ nomē psona in pl'ali significaret eēntiā: nec tñ seq̄bat q eēnt tres eēntie: fz q pr̄ ⁊ filij ⁊ spūs scūs sūt tres hñtes illud cōe qō ē eēntia. ⁊ silr̄ exponebāt cū dr̄. alia ē psona pr̄is tc̄. i. ali⁹ ē pr̄ a filio: quoz vterq; ē psona. Sz magr̄ iducit aliū modū loq̄ndi quez

nō pñt sic exponere. Dr̄.n.ab Aug. q̄ filiꝰ ē aliꝰ a pr̄e ī p/sona vel psonalr. (Sciēdū ē igit ꝛc.) Nic ponit suā solo nē. Et ꝑ pōit solonē. 2°ex solone iducit q̄dā ꝟclonē q̄si epilogū. ibi. (Ex pdictis colli. ꝛc.) Circa pm duo facit. ꝑ exponit qd significet nomē psone cū plalr ꝓferr̄ adiuncto termio nūerali. 2° qd significet qñ adiūgit termio ptitiuo. ibi (Nunc ispiciamus.) ·p2io ponit exponē. 2° rñdet ad rōnes ī ꝟriū factas. ibi. (Et b̄ sensus adiu. ꝛc.) dicit g̃ magr̄ q̄ solitudo q̄uis ī singlari signat eēntiaz in plali signat hypostasim. vñ sensus ē. tres psone. i. tres hy postases. ēt b̄ ꝟfirmat aucte Aug. (Et b̄ sensus.) Nic re/spōdet ad obones in ꝟriū factas. Et circa b̄ duo facit. ꝑ rñdet ad obones. 2°excludit q̄dā dubitatōez. ibi (Nō aūt remo.) ꝑª ī duas fz duas rōnes. 2ªm soluit. ibi. (Ad b̄ ārt illi ꝛc.) (Nūc ispiciamus) Nic expōit significatōez psone qñ adiūgit termio ptitiuo vt ē aliꝰ. Noc ārt ptingit duplr̄. Uel ita q̄ distictio imꝓtet circa psonā: vt cū dr̄. (Alia ē psona ꝛc.) ꝛ tē dic̄ q̄ signat hypostasiz. Uel q̄ p/sona designet rōnē distictōis: vt cū dr̄ aliꝰ ē psona: vl psonalr ꝛc. ꝛ tūc dic̄ q̄ signat ꝓpetatē: q̄uis ī vtroq vtrūq significari possit. (Ex pdict) Nic ꝟcludit q̄ nomē psōe triplr̄ dr̄: ꝛ ꝟfirmat aucte Jo. ꝛ alioꝝ scōꝝ. ¶ Qō. I.

HIc querunt q̄ttuoꝛ. ꝑ de diffone psone. 2° vtꝝ vnitu/ce ī deo ꝛ in creaturis iueniat. 3° de cōitate ipsius respectu personaꝝ diuinaꝝ. 4° vtꝝ tres psone sint tres res vel tres entes.

¶ Utꝝ diffō psone posita a Boe. sit competēs. I.

AD primuz sic ꝓcedit. ꝛ ponit diffō psone a Boe. li. ō du. na. ·Pria est rōnalis nāe idiuidua suba. Uī q̄ b̄ diffō sit icōpetēs. Diffō.n. dz eē ꝟtibil cū diffinito: fz rō psone iueniꝰ ī deo ꝛ ī āgelis ꝛ hoibꝰ. hec ārt diffō psone nō cōuenit dīnis psonis: vt dic magr̄ ī 3°. io. di. g̃ vr̄ q̄ diffō sit icompetēs. ¶ ·P. sic diffō se hz ad rē: ita ptes diffōnis ad ptes rei: fz diffō signat rē diffinitā. g̃ ꝛ ptes diffōnis significāt ptes rei: fz ī dīnis p/sona est simplex nō hñs ptes. g̃ talis diffō sibi nō ꝟpetit. ¶ Jtē qō pdicaꝝ de aliq̄ ī recto nō dz poni ī diffōne eiꝰ i obliq̄: fz ītellectualis nā pdicaꝝ de psona ī recto. dicimꝰ .n. q̄ sor. ē q̄dā nā ītellectual vel rōnalis. g̃ vr̄ q̄ male dr̄ rōnalis nāe. ¶ ·P. Dria ꝑꝑa alicꝰ gñis nō iueniꝝ ex genꝰ illud: fz rōnale ē dria aīalis. g̃ nō iueniꝝ nisi ī aīalibꝰ: sed psona iueniꝝ ī angel ꝛ deo q nō ꝟtinenꝝ ī gñe aīalis. g̃ rō/nale nō dz poni ī diffōne psone. ¶ Jtē psona ī assignatio ne Boe. ꝛ Tully coꝛdinaꝝ eēntie subsistētie ꝛ sube: fz ī ō idē ē nā ꝛ eēntia. g̃ mag debuit dr̄e rōnalis eēntie q̄ nāe. ¶ ·P. idiuiduatōis ꝑnm ē mā: fz ī aliqbꝰ iueniꝝ ꝑsōa ī qbꝰ nihil ē ō mā adminus ī deo. g̃ ididuū nō dz poni in diffōne psone. ¶ Jtē suba ī vsu latioꝝ equocaꝝ adessen tiā ꝛ hypostasiz: cū g̃ dr̄ psona ē suba idīdua. suba aut ponit ꝑ eēntia aut ꝑ hypostasi. Si ꝑ hypostasi. hypostasis aūt ē suba ꝑticularis aut idīdua: vr̄ q̄ supflue addit idi/uidua. Si ꝑ eēntia cū idīduatio ponaꝝ circa subm: q̄ idi/uiduatio ī dīnis ē p distictōez ꝓpetatis: seq̄reꝝ q̄ ꝓpri/etas distinguit eēntiā. ¶ Et ꝓterea cū multiplicato diffini to mltiplicet diffō. sic ples hoies sr̄ pla aīalia rōnalia ꝛc. sequeꝝ q̄ ples psone sunt ples essentie: qō vr̄ icōueniēs. ¶ ·P. psona aut ē nomē sube vel accītis. Sz nō pōt dici q̄ sit nomē accītis: qz suba ponit ī sua diffōne ī recto. Et b̄ ēt pz ꝑ Boe. q̄ sepat psonā a gñe accītiū. g̃ ē nomē sub stātie. Sz accītia nō ponunt ī diffōne sube. Lū igit idiui duū noiet accīs: qz nomiet ītentiōez q̄dā sicut ꝛ nomē generis ꝛ spēi: vr̄ q̄ incōueniēter ponit in diffōne psone quasi differentia substantie.

RESpōdeo dōm: q̄ vt. s. dcm̄ ē b̄ nomē psona ſm suā cōitatē acceptū nō ē nomē ītētōis sic̄ b̄ nomē singulare vel genꝰ ꝛ spēs: fz ēt nomē rei: cui ac cidit aliq̄ ītētio. s. ītētio pticlaris: ꝛ ī nā determiata. s. in/tellectuali vl rōnali. Et iō ī diffōne psone ponunt tria. s. genꝰ illiꝰ rei: qō significaꝝ noīe psone dū dr̄ suba. Et dr̄ia ꝑ quā ꝟhit ad nāz determiatā ī q̄ ponit res q̄ ē psona i b̄ qō dr̄. Rōnalis nāe. Et ponit ēt aliqd ptinēs ad ītētiōez illā q̄ signat nomē psone rē suā. nō. n. signat subam rōna/lem absolute: sed ſm q̄ subitelligit ītētio particularis. (ꝛ ideo addit idiuidua.

Ad primuz igit dōm: q̄ ea q̄ ponunt ī ista diffō/ne pñt duplr̄ ꝟsiderari. Uel stricte ſm ꝓpetatē vocabu/loꝝ: ꝛ sic̄ patebit nō ꝟuenit dīnis psonis: vt dic̄ magr̄: vel large ꝛ sic ꝟuēit psone ī q̄cūq nā ītellectuali ponit: ꝛ ita accipit Boe. vñ ēt ibi ingrit diffōnē psone ad oñēdēdum qūo ī xp̄o sit vna psona ī q̄ ꝟstat nō eēnisi psonā dīnā in/creatā. ¶ Ad 2m dōz: q̄ ſm Aui. duplr̄ diffō pōt ꝟsiderari: Uel fz id qō significaꝝ ꝑ diffōnē: Uel fz ītētōez diffōnis. Si ꝑ mō tūc idē ē significatū per diffinitū ꝛ diffōnē. Uñ dic̄ pbs. 4. meta. q̄ rō quā signat nomē ē diffō: ꝛ sic diffō ꝛ diffinitū sūt idē. ꝛ b̄ mō ea q̄ ponunt ī diffōne ī re cto nō sunt ptes diffōnis. i. rei ꝑ diffōnez significate sicut nec diffiniti. Si. n. cuz dr̄ aīal rōnale mortale aīal eēt ps hois nō ꝑdicareꝝ de toto: cū nulla ps ītegraꝝ de toto pre dicet. Uñ aīal dicit totuz. ꝛ silr̄ rōnale mortale. Et iō hō nō dr̄ eē ex aīali ꝛ rōnali ꝛ mortali: fz dr̄ esse aīal rōnale mortale. Sed genꝰ signat totū: vt nō designatū ꝛ dria vt designās: ꝛ diffō vt designatū. sic̄ ꝛ spēs q̄ differt. vbi gra. coꝛpꝰ ſm q̄ ē ps aīalis ꝛ genꝰ differt: vt Aui. dic̄. Cū. n. rō coꝛpis ī b̄ ꝟsistat q̄ sit talis nāe vt ī eo possint designari tres dimēsiōes. Si noīe coꝛpis significet res hꝫ vt in ea possint designari tres dimēsiōes sub hac ꝟditiōe vt sup/ueniat alia pfectio q̄ cōpleat ipsaz ī rōne nobiliozi. sic̄ est aīa sic ē coꝛpꝰ ps aīalis: ꝛ sic nō ꝑdicaꝝ de aīali. Si vo no mine coꝛpis significet res hñs talē nām ex q̄cūq foꝛma ipaz ꝑficiēte vt possint ī ea designari tres dimēsiōes. tūc coꝛpꝰ est genꝰ ꝛ significabit totū: qz q̄cūq foꝛma sumet spālis nō erit ex̄ b̄ p q̄ rō coꝛpis ꝟditōabaꝝ: fz tñ idistinc/cte eo qō nō determinet vtꝝ ex tali vel tali foꝛma dictaz rōnē hēat: fz cū dr̄ aīatū designaꝝ foꝛma ꝑ quā talē rōnē recipit: q̄uis ēt aliqd plus recipiat ab aīa q̄z rōnē coꝛpis: ꝛ ita dria ē designās. ꝛ tūc spēs erit designatū. Sz vꝝ ē q̄ in ꝟpositis genꝰ ꝛ dria: q̄uis nō sint ptes tñ a ptibꝰ rei fluūt: qz genus fluit a mā q̄uis nō sit mā: ꝛ dria a foꝛma q̄uis foꝛma ñ sit dria: fz foꝛma sit ꝑnm illiꝰ: ꝛ sic diffō ꝟpo/sita oñdit realē cōpōnē. In simplicibꝰ ārt ꝛ ꝑcipue in deo ꝟplo q̄ ē ī diffōne nō reducit ī aliq̄ ꝟpōnē rei: fz solū ſm rōnē: q̄ fundaꝝ ī vitate rei. sic̄ aliqs diffiniēs deū diceret q̄ ē suba ītellectualis dīna vel aliqd hꝫ. Uñ qōcūq isto rū noiuz qō dr̄et ī diffōne bēret verā significatōez ī deo. ꝛ signo vniꝰ nō eēt signo alteriꝰ: ꝛ tñ diuersitas signōnuz nō fundareꝝ sup aliq̄ diuersitatē rei. Et ide ē q̄ sic̄ esse rei simplicis ītellectꝰ enūciat ꝑ ꝟpōnē affirmatiuā plūz noiuz cū tñ ī re nulla sit ꝟpō: ita ēt q̄datatē rei simplici in q̄ nō ē ꝟpō ōsignat ꝑ pla noīa gbꝰ subest ī re plalitas rō/nū ꝛ nō diuersitas rei. Et fz b̄ ea q̄ ponunt ī diffōne psone dīne nō sunt maioꝛis simplicitatis q̄tū ad rē quā ipsa psona: fz solū ſm rōnē. Si aūt ꝟsideret diffō ſm suā iten tionē. sic diffō nō est diffinitū: fz ductiuū ī coḡnē eiꝰ. ꝛ sic ēt diffō ē cōposita ex pluribꝰ ītentōibꝰ: q̄rū nulla ꝑdicaꝝ de ipsa: nec eꝰ: qz ītētio gñis nō ē ītētio diffōnis: fz b̄ nō ē nisi ſm ītellcm̄ q̄ adiuenit has ītētōes: ꝛ sic nō est icōue/niēs ī dīnis ponere totū ꝛ ptē ſm opatōez itellectꝰ sic̄ ēt in ꝓpone q̄ de deo foꝛmat subm est ps totiꝰ ꝓpositionis

¶ Ad 3m dom: q; vt ex predictis pz cētia vel nā dupliciter pōt significari. Uel vt pars vt significaī nomīe humanitatis: ⁊ sic nā vel cētia nō pōt p̄dicari de psona in recto. sicut nec hūanitas de soz. Uel sicut totū vt significaī noīe hois ⁊ sic p̄dicaī de psona. Dicimus. n. q; soz. est hō. Dic aūt accipiī rōnalis nā fm p̄mū modū ,put ē p̄ncipiū dr̄ic ⁊ nō dr̄ia. sicut rōnalitas q̄ nō posset poni ī diffinitione hois in recto ſz in obliquo: vt si diceret q; ē aīal ratiōalitatez hn̄s vel aliqd hō. Nā aūt signata in rebus cōpositis ēt realē dr̄ntiā hz ad psonā inquantū. ſ. nāe fit additio alicuius vt māe demr̄ate p quā nā cōis generis vel dr̄ie īdiuiduaī. Sz simplicib⁹ ⁊ p̄cipue ī deo cū nulla sit additio fm rē nō est realis dr̄ntia nāe vt sic significate ad psonā: ſz solū quātū ad modū significādi: ,pter qō cadit in diffinitōe dine psone in obliquo. ¶ Ad 4m dōz: q; rōnale dupl'r dr̄. Qñq; n. sumiī ſtricte ⁊ ,pe fm q; ratio dicit quādā obumbratiōez itellectualis nāe: vt dicit Isaac. q; rō oriī in vmbra itelligētie. Qō pz ex ꝟ qō statiz nō offerī ſibi veritas: ſz p ingſitōez discurrēdo iuenit: ⁊ sic rōnale est dr̄ntia aīalis. ⁊ deo nō conuenit nec angelis. Qñq; sumiī cōiter ,p qualibz cognitōe vtutis nō impresse in mā. ⁊ sic cōuenit cōiter deo angelis ⁊ hoīb⁹. vñ etiā gre. noīat angelū aīal ratōale: ⁊ Dyo. ēt dicit q; sensibile ⁊ ratiōale sunt in angelis supemīnēter q̄z in nobis: ⁊ rationē etiā iter dīna noīa ꝓnumerat. ⁊ sic accipit Boe.

¶ Ad 5m dōm: q; fm Boe. nā vno mō dr̄ vnāquāq; rem īformās specifica dr̄ia: ⁊ iō nomē nāe nō noīat cētiā absolute: ſz fm q; determiaī ad aliqd gen⁹ vel ad aliq̄z speciē. ⁊ iō q; psona nō noīat subam subſiſtentē nisi in determinato gn̄e. ſ. itellectualis nāe. iō pot⁹ posuit naturā q̄z cētiā. ¶ Ad 6m dōm: q; ī īdiuiduatiōe fm q; est in reb⁹ cōpositis ē duo ꝓsideraee. i. īdiuiduatōis cām q̄ est materia: ⁊ fm ꝟ in dīna nō trāsferī: ⁊ z m. ſ. rōnē īdiuiduatiōis que est rō īcōicabilitatis: ,put. ſ. aliqd vnuz ⁊ idē in plib⁹ nō dicīī: nec de plibus p̄dicaī nec dīsibile est: ⁊ sic cōuenit deo. vñ etiā Ricar. loco īdiuidui posuit incōmunicabile. ¶ Ad 7m dōm: q; suba dr̄ q̄ttuor modis. vno modo suba idē est qō cētia. ⁊ sic suba īuenīī in oīb⁹ generibus sicut ⁊ cētia: ⁊ ꝟ significaī cuz q̄rīī gd est albedo color. alio mō significat indīduū ī genere subē qō dr̄ suba p̄ma vel hypostasis. 3o dr̄ suba secūda. 4o mō dr̄ suba cōiter ,put abstrahit a suba p̄ma ⁊ secūda: ⁊ sic sumiī ꝟ ⁊ p indiuiduū q̄ſi p dr̄ntia trahiī ad stādū ,p suba p̄ma. sicut cuz dr̄ aīal rationale mortale significat aīal nām aīalis ,put abstrahiī ab oībus spēbus. ⁊ p dr̄iam additā trahiī ī determiatā spēm. Quidā tñ dicūt q; sumiī ,p hypostasi substātia: ⁊ cū de ratiōe psone fit triplex īcōicabilitas. ſ. qua p̄uaī cōitas vlis: ⁊ qua p̄uaī cōitas pticularis quā hz in cōſtitutōe toti⁹: ⁊ qua p̄uaī cōitas assumptibilis ꝓiuncti rei digniozi ,put dicimus q; nā humana non est psona in xp̄o. p nomē hypostasis tolliī rō vlis ⁊ pticularis ⁊ p additionē īdiuidui tolliī cōicabilitas assumptibilis: sed pri mū meli⁹ est: qz ꝟ nō pōt trahi de significatōe vocabuloruz. Et ꝑterea adhuc remāet obo q̄liter sumaī suba ī diffinitōe hypostasis: cū dicimus q; hypostasis est suba idiuidua. ¶ Ad 8m dōm: q; vt pz ex dictis psona nō nomīat ītentionē: ſz rē cui accidit illa ītētio. ⁊ iō nō noīat accīs: ſz subſtātiā: nec ꝟ qō est idiuiduū ē dr̄ia subē: qz p ticulare nō addit aliquā dr̄ntiā supra spēm. Sed tñ particulare efficiī īdiuiduū p aliqō p̄n⁹ essentiale: qō gdē in reb⁹ compositis est mā ⁊ in reb⁹ dīnis est relo distinguēs: ⁊ qz eētialia p̄ncipia sunt nobis ignota frequēter ponimus in diffinitiōibus aliqd accīntale ad designādū aliqd eētiale: ⁊ sic etiā nomē īdiuidui qō est nomē accīntis ponīī ad designādū p̄n⁹ subale p qō fit indiuiduatio. Sciēdū tamē est q; de persona danī alie diffinitiōes. vna est' Ricardi q corrigēs diffinitōez Boe. fm illū modū quo psona dr̄ in deo sic diffinit psonaz. ,Persona est dine nāe cōicabilis exīntia: qz rōnale ⁊ īdiuiduū ⁊ suba nō ,p̄pe cōpetunt in dīnis quātum ad cōem vsuz nominū. Alia daī a magistris sic. ,Persona est hypostasis distincta ,pprietate ad nobilitatē ptinēte ⁊ q̄ſi in idē redit: nisi q; hec sumiī p cōparatiōez ad ,pprietatē distinguētē ⁊ cui substat psona. ⁊ illa Boe. p comparationē ad nām ad quoz vtrūq; persona comparationem habet ⁊c.

¶ Utz psona dicaī vniuoce de deo ⁊ creaturis. II.

AD secundu sic ,procediī: vī q; psona vniuoce dicaī de deo ⁊ creaturis: quātūcūq; n. aliq̄ differant. vniuoce cōuenire possunt in negatōe aliq̄: sicut ꝟ qō est nō esse lapidē vniuoce conuenit deo ⁊ homini: sed ratio psone cōſiſtit in negatiōe. est enī īdiuidua suba. g̃ videī q; vniuoce cōuenit deo ⁊ creaturis cōueniat. ¶ ℙ. qcqd p̄dicaī de aliquib⁹ fm vnū nomen ⁊ vnā rōnē vniuoce eis cōuenit: sed nomen psone ⁊ diffinitio assignata ꝓuenit deo ⁊ creaturis: vt pz p Boe. g̃ vī q; vniuoce dicaī. ¶ Itē si nō dr̄ vniuoce aut dr̄ equoce aut analogice. Sz nō equoce: qz oia q̄ in diffinitiōe ponunī non equoce dīr de deo ⁊ creaturis: vt ex dictis pz. Nec etiā analogice: qz nihil analogice dictū de deo ⁊ creaturis per p̄us est in creatura q̄z in deo. sicut ꝟ nomē psona: qō a creaturis trāslatū est ad diuina. g̃ psona vniuoce dicīī de deo ⁊ creaturis.

Contra. quecūq; nō cōueniūt ī vno genere gn̄alissimo non pōt ō eis aliqd vniuoce dici: ſz de⁹ cū nō sit in genere nō cōuenit cū creatura in genere nec in spē nec ī accidēte cū subm esse nō possit: vt Boe. ,phat lib. de tri. ⁊ sic de alys. g̃ nec psona nec aliqd de deo vniuoce ⁊ creaturis dr̄. ¶ ℙ. psona significat distinctū ī nā aliq̄. Sed nō est eadē ratio distictiōis ī diuinis angelis ⁊ hoīb⁹: qz in diuinis est distictio per solas relones oziginis. In ăgelis p ,p̄etates absolutas. ī hoībus vtroq; mō: vt dicit Ricar. g̃ psona equoce dr̄ de his.

Respondeo dōm: q; psona dr̄ de deo ⁊ creaturis nō vniuoce nec equoce: sed fm analogiā: ⁊ quātū ad rem significatā per p̄us est in deo q̄z in creaturis: sed quātū ad modū significādi est ecōuerso. sicut est etiam de omnibus alys nominibus que de deo ⁊ creaturis analogice dicuntur.

Ad primum igiī dōm: q; īdiuiduuz quāuis fm rōnem noīs imporet negationem quādā: tñ talis negatio fundaī sup aliquā rē. ſ. sup distinctionē alicuius p̄ncipy distinguētis in quo nō vniuocaī ōs ⁊ creatura. Et ꝑterea ī diffōne psone ñ tñ ponīī ꝟ nomē īdiuiduū ſzēt suba: ⁊ q̄dā alia q̄ dō ⁊ creaturis vniuoce cōuenire nō p̄ſt. ,Nisi forte diceret q; psona est nomē accidētis. ſ. ītentionis ⁊ nō nomē rei: ⁊ q; suba ponitur in diffinitiōe psone sicut subm in diffinitiōe accīntis: vt cuz dr̄ simū est nasus curuus. Sz ꝟ est cōtra ītentōez Boe. g̃ venaī dr̄ntiā persone p diuisionez subē. ¶ Ad 2m dōm: q; fm p̄bm: quozūdā ratiōes nihil ,phibet nō vniuocas esse. vñ sicut nomē psone nō vniuoce dr̄ de deo ⁊ creaturis sed analogice: ita ēt ⁊ diffinitio. ¶ Ad 3m dōm: q; hoc nomē psona quātū ad rē significatā p̄us ⁊ verius ē ī deo q̄z ī creaturis. vñ est ī illis analogice: sed quātū modū significādi ⁊ impositiōez nois familiarius cōuenit creaturis. ¶ Quartū cōcedimus. ¶ Ad 5m dōm: q; ratio persone importat distictōez in cōi. vñ abstrahiī a quolibz modo distinctionis. ⁊ ideo pōt esse vna rō analoc in his que diuersi mode distinguuntur.

¶ Utr psona sit cõe tribus personis. III.

AD tertiuz sic ꝓcedit: vr̃ q psona nõ sit cõe i trinitate. qcqd.n. cõiter ꝓuenit trib⁹ psonis significat eẽtiaz ⁊ singl'r ꝑdicaf vt sapia bonitas ⁊ hꝺ: nec in ipso psone distiguunf: sz psona pla'r ꝑdicaf in trinitate ⁊ in psona pr̃ ⁊ fili⁹ distiguunf. g̃ psona nõ est cõe i trinitate. ¶ P. oẽ cõe qõ est de ratiõe alicui⁹ se hz sicut vle. si igit psona sit cõe pr̃i ⁊ filio ⁊ nõ sit ex rõnem vtriusq; qz alis eẽt accñs: vr̃ q sit vle: sz totũ vle nõ est in dinis. g̃ psona nõ ẽ cõe. ¶ Si dicas q ẽ cõe ꝼz rõnẽ ⁊ nõ ꝼm rẽ. ¶ Lõtra qz ẽt i vli nõ ẽ eadẽ rõ nũero vt eadẽ humanitas i diuersis pticularib⁹: sz solũ eadẽ ꝼm rõnẽ. g̃ vr̃ q ℟ nõ ipediat rõnẽ vlis. ¶ P. illud qõ de se hz rõnem icõicabilis nõ põt dici cõe: qz ℟ sunt oppolita: sz psona hz rõnẽ icõicabilis. g̃ vr̃ q nõ possit esse cõis.

Contra. est qõ i lr̃a dr̃ ab Aug. ¶ P. nihil põt cõmunerari alicui nisi in eo qõ ẽ cõe vtriq;.

Respondeo dõm: q est duplex cõitas. s. rei ⁊ rõnis. Et dico cõitatẽ rei quãdo aliqd vnuz et idẽ nũero cõuenit plib⁹ ⁊ talis cõitas nãe nõ est nisi i dinis psonis: nec aliq talis cõitas est i trinitate nisi eẽntie: ⁊ coz q̃ ad essentiã ptinẽt vt attributoz ⁊ opationũ ⁊ negationũ ⁊ relonũ eẽntialiũ. ¶ Cõitas aũt rõnis ẽ ꝼm quã psona cõis dr̃ i trinitate. ℟ aũt diuersimode assignaf a diuersis. Quidã. n. dñt q est cõe ꝼm rõnẽ negationis: eo q i diffinitõe psone cadit idiuiduũ qõ dicit negationẽ. Uñ dicũt q talis cõitas ratiõis q̃ ẽ p negationem tñ nõ facit vle. Sz ℟ nõ vr̃ sufficiẽs: qz psona de ratione sua nõ dicit negatõez tñ: sed ẽt positiõez quãdã. Uñ alq dñt q ẽ cõitas ꝼm rõnẽ ꝓportõis. sic dicimus q sic se hz rector i ciuitate: ita nauta i naui. ⁊ sic dñt q psona ẽ cõis pr̃i ⁊ filio: qz sic pr̃ se hz vt subsistẽs ad nãm dinã ita ⁊ filius. Alq dñt q est cõitas ꝼm rõnẽ itẽtõis. sic dr̃ q color ⁊ aĩal. cõueniũt i intẽtiõe generis. Sz ℟ duo dicta in idẽ referunf: qz cõitas itẽtionũ nõ ẽ nisi ꝼm ꝓportiõez cõis ad ꝓpriuz: vel eꝯ. Et ℟ ẽt nõ vr̃ sufficere: qz psona nõ tñ noiat itentõez vel habitudinẽ alicui⁹ subsistẽtis ad nãm cõem sicut ℟ nomẽ suppositũ vel pticulare vel aliqd hꝺ: sed magis noiat illã rẽ cui accidit talis itentio. vñ cõitas psone in dinis nõ põt eẽ ꝼm cõitatẽ talis habitudinis vl itentiõis: sz ista cõitas est qua ℟ nomẽ suppositũ cõe est tribus psonis. ¶ Et iõ al'r dõm q ꝑter has cõitates que aliquo mõ icludunf in cõitate psone: est ibi cõitas rõnis fundata in re. sicut dicimus q rõ aialis est cõis boi ⁊ asino: sz rõ fundata in re est duplex: qz quedã est cõis sicut ratio aialis: ⁊ q̃dã ẽ spãlis sicut rõ hois. Sic etiã est in dininis q cũ real'r sit ibi rel'o est ibi cõis rõ rel'onis. ¶ Itẽ cũ real'r sit ibi pr̃nitas est ibi spãlis rõ pr̃nitatis realiter. Uñ rel'o est cõis pr̃nitati ⁊ filiatõi sicut rõ cõis in rõnib⁹ spãlib⁹. Nõ tñ ex ℟ segf q rel'o sit vle ad pr̃nitatẽ ⁊ filiationẽ: qz omne vle ẽ ꝼm aliud ⁊ aliud eẽ i suis iferioribꝰ: sz i dinis nõ est nisi vnũ eẽ. Uñ idẽ eẽ relatiõis ẽ i pr̃nitate ⁊ filiatiõe. Uñ cõis rõ i dinis nõ põt distĩgui p eẽ: sz solũ p spãles ratiões. ⁊ ide ẽ q nihil vnũ ꝼm spãlẽ rõnẽ põt nũero multiplicari i dinis. Ita dico de psona q psona in dinis significat cõiter rõnẽ distincti subsistẽtis i tali nã. ⁊ pr̃ significat rel'onẽ spãlẽ distincti spãli ratiõe. subsistentis in nã cõi. ⁊ sil'r filius: ⁊ ide pz q psona ꝼm rẽ nõ ẽ cõis pr̃i ⁊ filio: qz nõ est numero vna psona vtriusq; sicut vna nũero eẽntia. Sz sicut hñs rõnẽ cõem est cõe hñtib⁹ rationes spãles ⁊ ꝓpas i q̃bus distĩguunf: nec tñ est vle: qz nõ est ꝼm aliud ⁊ aliud esse in pr̃e ⁊ filio.

Ad primuz igit dõm: q psona nõ est cõis cõitate rei sicut eẽntia, ⁊ iõ quãuis ꝼm rẽ nõ dr̃at ab essentia: nõ tñ sigñat p modũ essentie. ⁊ sil'r cũ dr̃ q pr̃ distiguit a filio in psona nõ itelligit q sit distictio i rõne cõi psone: sz solũ in rõne spãli q̃ est rõ pr̃is. ¶ Ad se cundus dõm: q psona nõ ẽ de rõne pr̃is si ꝓpe accipiat: qz in dinis non ꝓprie est diffõ sicut nec genus ⁊ spẽs. Si tñ in hoc nõ fiat vis. Tũc dõm q si sit de ratiõe pr̃is: nõ tñ est ꝼm aliud esse in pr̃e ⁊ filio. ⁊ iõ nõ ẽ cõe eis p modũ vlis: sed ꝼm rationẽ tñ. ⁊ p hoc pz solo ad 3ᵐ. ¶ Ad 4ᵐ dõm: q q̃uis id qõ est psona sit icõicabile: nihil tñ phibz itentõez psone eẽ cõem: sicut soz. ẽ icõicabilis: ⁊ tñ rõ idiuidui vel itẽtio cõis ẽ: sicut eꝯ ⁊ intẽtio gñis de signaf vt pticularis qñ ꝑhibit ab ℟ gen⁹. sil'r ẽt rõ psone iquãtũ psona ẽ: quãuis nõ noiet itẽtiõez pticularẽ tñ ẽ cõis eo q nõ dicit spãlẽ rõnẽ distictõis sed gñalẽ. sicut ẽt idiuiduũ vague vt aliqs hõ est aliquo mõ cõe: put nõ dicit hãc vel aliã rõnẽ idiuiduatiõis: sz idiuiduationẽ tñ in cõi.

¶ Utr tres psone possint dici tres res. IIII.

AD quartuz sic ꝓcedit: vr̃ q tres persone nõ possint dici tres entes vel tres res. Quicquid. n. absolute ꝑdicaf i dinis ℟ singl'r de trib⁹ ꝑdicaf: sed ens ⁊ res dñr absolute. g̃ ⁊c. ¶ P. sic est vna deitas pr̃is ⁊ fily: ita vnuz eẽ: ⁊ vna gditas: sz vna gditas ⁊ vnũ esse nõ dr̃ nisi vn⁹ de⁹. g̃ eadẽ rõne nõ debent tres psone dici tres entes vel tres res cũ nomẽ entis imponatur ab esse: ⁊ nomẽ rei a gditate: vt dicit Auicẽ. ¶ Item pr̃ ⁊ fili⁹ nõ distinguunf nisi relatiõib⁹: sed rel'o quãtum ad respectũ quo distinguit nõ hz q ponat aliqd. g̃ videf q ex ℟ q relatiõibus distinguũtur nõ possint dici tres entes vel tres res. ¶ P. Dama. dicit q tres psone re nõ differũt sed ratiõe ⁊ cognitiõe distinguunf: sed quecũq; distinguũtur sola ratiõe nõ sunt tres res. g̃ ⁊c.

Contra. Augu. dicit res gbus fruẽdum est ⁊c. g̃ ⁊c. ¶ P. q̃cũq; realiter distiguunf sunt pl'es res: sed pr̃ ⁊ filius ⁊ spũs scũs realiter distinguũtur. g̃ ⁊c. ꝓbatio medie sicut rõ sapiẽtie est in deo ita rõ pr̃nitatis realiter: sed ꝓpter realẽ rõnem sapie dr̃ deus realiter sapiens. g̃ ⁊ eadẽ ratiõe dicef real'r pr̃. g̃ real'r relat⁹. g̃ ⁊ realiter distinctus: qz ℟ iuicẽ p se cõsequunf.

Respondeo dõz: q ꝼm Aui. vt supra dcm ẽ. Hoc nomẽ ens ⁊ res differũt ꝼz q ẽ duo ꝓsiderare i re. s. gditatẽ ⁊ ratiõez ei⁹ ⁊ eẽ ipsi⁹: ⁊ a gditate sumit ℟ nomẽ res. Et qz gditas põt hẽre eẽ ⁊ i singli qõ est ex aiam ⁊ i aĩa ꝼm q ẽ apprehẽsa ab itellectu. Jõ nomẽ rei ad vtrũq; se hz: ⁊ ad id qõ est i aĩa ꝓput res dicit a reoz reris: ⁊ ad id qõ ẽ ex aiam ꝓput res dr̃. q. aliqd ratũ ⁊ firmũ in nã. Sz nomẽ entis sumit ab eẽ rei. ⁊ ideo cum vnũ ⁊ idẽ sit eẽ triũ psonaꝝ. si ens sumaf substantiue nõ põt pla'r ꝑdicari de tribus psonis: qz forma a q̃ imponit'r. s. esse nõ multiplicaf in eis. Si aũt sumaf pticipialiter ⁊ adiectiue sic pla'r ꝑdicari põt: qz hꝺ recipiũt numerum a suppositis ⁊ nõ a forma significata: vt dcm ẽ. Sz gditas siue forma a q̃ sumit nomẽ rei in dinis ꝓsideraf dupl'r. Aut vt forma absoluta vt essentia vel deitas. ⁊ hꝺ q̃ nõ multiplicanf in dinis. vñ ⁊ nomẽ rei qõ a tali forma sumit pla'r nõ ꝑdicaf ꝼz singl'r: put dr̃ q pr̃ ⁊ filius sunt vna res. Est ẽt in dinis q̃dã forma relatiua: vt pr̃nitas q̃ ꝼm rõnẽ nõ solũ i itellectu exĩtẽ: sz ẽt ex ẽ alia a filiatõe. vñ ꝼz q ab hac rel'one sumit nomẽ rei res pla'r ꝑdicat: vt sint ibi plures tales forme relatiue: ⁊ ꝼz ℟ dicimus q pr̃ ⁊ filius ⁊ spũs scũs sunt tres res nõ tñ i aĩa: sed ẽt ex aiam hñtes firmitatẽ in natura.

Ad primuz g̃ dõz: q nomẽ entis nullo⁹ sumit ab aliq̃ rel'one: sz ab eẽ qõ absolutũ est simpl'r i dinis, ⁊ iõ ñ ꝑdicaf pla'r ex forma sua: sz ex sup-

posito put est adiectiuū vel pticipium: sed nomē rei ponit a gditate vel forma q̄ pōt eē t absoluta t relata. t iō pōt plāl̄r p̄dicari q̄uis fm nomē ad aliud nō referat: qz ad rōnē rei accidit absolutū vel relatū: sicut aīali accidit q̄ sit ratiōale t irrationale. ¶ Ad 2m dōm: q̄ quāuis sit vnū eē sicut t deitas: tm̄ ens est adiectiuū: t de⁹ est substātiuū. vñ nō ē eadē rō. Si aūt p gditatē itelligit nō solum nā absoluta: sz rō vel itētio cuiuscūq; vel subē vl̄ accidētis vel rel'onis. sic in dīnis q̄uis sit vna gditas absoluta: tm̄ sunt plēs rōnes rel'onū realiū: t ita plēs gditates quodāmo: quāuis ℔ nō possit p̄pe p̄cedi: qz gditas t eēntia t diffō est simplr̄ tm̄ subarū: vt p̄bat phūs. 7. metaph̄. t ide est q̄ nomē rei p̄dicari pōt plāl̄r t singl̄r. ¶ Ad 3m dōm: q̄ rel'o q̄uis nō ponat ex illo respectu aliqd absolutuz: tm̄ ponit relatiōis rōnē realiter i deo exīstē. t iō ex ℔ pōt dici res t ex plib⁹ relatiōib⁹ oppositis plures res. ¶ Ad dcm̄ Dama respōsum est supra dis. 2. 4° articulo vbi glosatur ratiōe. i. rel'one. t dr̄ relatio ratio per comparatōez ad essentiam. ¶ Expositio textus.

Quibusdā vr̄ q̄ noīe psone t̄c.) Ista opīo erronea est: qz si eēntia t psona oīno idē significāt: t q̄tū ad modū significādi t q̄tū ad rē significatā: opz sicut dicim⁹ tres psonas ita dr̄e tres eēntias: aut si ℔ est falsuz t illud. Sicut.n. exponunt tres psone. i. tres id hūtes cōe qō est psona: ita pīt exponere tres eēntie. i. tres id hūtes cōe qō est essentia. Nec pōt dici q̄ ℔ dcm̄ est ꝓpter istātiā hereticoꝝ: qz ad id qō falsuz ē p̄cedēdū nlla necitas cogere dz. Et preterea cessante necitate debuit ille modus loquēdi cessasse. (Quidam tm̄ necessitate t̄c.) vr̄ ℔ nihil esse q̄ dicit: qz cuz plurale nō sit nisi singulare geminatū: nō pōt aliud eē significatū in singl̄ari q̄ in plāli. ¶ Sed dōm q̄ in ratiōe nominis tā in singulari q̄ in plāli hypostasiz significat: sed ꝓpter idētitatē fm rē hypostasis t eēntie in dīnis psona pōt poni p eēntia i singulari: nō aūt in plāli: qz repugnat vnitati eēntie. vñ ista distinctio quaz magr̄ ponit magis attēdit fm vsuz nois q̄ fm diuersam significatōez eius. (Tres psonas eē vnā eēntiā t̄c.) Dui⁹ rō est: qz essentia t persona pīt ꝓsiderari fm q̄ sunt idē re in dīnis: t sic dicimus tres psonas vnā eēntiā: t fm q̄ rōne differūt: t sic dicimus eas esse eiusdē eēntie: nō tm̄ ex eadē eēntia: qz ℔ ꝓpositio ex. denotat habitudinē cāe efficientis vel materialis: sed in genitiuo pōt itelligi habitudo cuiuslibz cause: t qz essentia se hz ad psonā per modū cāe formalis. iō dicūtur psone vnius essentie t nō ex eēntia vna. (Ut ℔ psone nomie t̄c.) hoc nō dr̄ quantū ad ꝓprietatē significatiōis: sed quātū ad idētitatē rei: qz in deo idē est ꝓprietas distinguēs t psona distincta sz rē. t ideo nomē psone p ꝓprietate poni pōt: t cōiter variat acceptio huius nois psona in illis locutiōibus: qz cū dicimus alia ē psona vel plēs psone significat psona vt numerata t distincta. t iō conuenienter accipit p hypostasi. (Sz cū dr̄ alius ē i psona vel personal̄r t̄c.) significat rō distinctiōis: t hoc cōuenientius aptat ad ꝓprietatē. (Nō est prius aliqs in trinitate gradus t̄c.) Cōtra. Aug. 9. ofes. pr̄ t filius nō differūt in suba: sz tm̄ in gradu. ¶ ℔. sub denotat gradū: sed in filio dr̄ esse subauctoritas. q̄ t̄c. Et dōm q̄ cū gradus ipoztat ordinē dignitatis fm sub t supra: in dīnis ꝓprie gradus nō pōt cōcedi. vñ dr̄ i glo. Exo. 20. sup illud. Nō ascēdes ad altare meū p gradus. per gradus ad altare ascendit qui filiū minorē patrem maiorē facit. Augu. aūt large gradū p ordine accipit. sicut causaz p p̄ncipio. subauctoritas aūt nō inuenit a sanctis in filio posita, vnde nō videtur proprie esse dictum.

¶ De ꝓprietatibus psonarum: sz prius de hoc nomine hypostasis. ¶ Dis. XXVI.

Nunc ō ꝓprietatib⁹ psonaꝝ: q̄s frequēter in ℔ tractatu cōmemorauimus: aliqd loq nos oz. Sz primū audiamus qd de ℔ noīe hypostasis Hiero. dic̄. Ait.n. sub ℔ nomie venenū latere: sz ℔ dicit fm q̄ hereticī eo vtebant vt simplices seducerēt. s. p psona t p eēntia: vt siue dicerē vna tantuz hypostasis: siue tres: min⁹ p̄pitos ad icōueniēs deducerēt: cū nō erat ℔ nomē ita apud catholicos vulgatū: nec ita ei⁹ sigñatio ōtermiata: vt mō. Et iō hiero. dic̄ ℔ noīe nō vtēdū fore sine distictōe vel expōne. tūc. s. q̄n cū hereticis ꝓtēdebat: ita scribēs ō fide catholica ad damasuz papā. Ab arriānoꝝ p̄sule hypostasiō nouellū nomē a me boie romāo exigit. Interrogam⁹ qd tres hypostases arbitrent itelligi: Tres psōas subsistētes ait. Rñdem⁹ nos ita credē: nō sufficit eis sensus. Ipz nomē efflagitāt: qz nescio qd venēi i sylla bis latet. Clamam⁹. Si qs ām hypostasiz vsiā itelligēs: ñ trib⁹ psonis vnā hypostasiz idicit: alien⁹ a xp̄o est: q. s. tres hypostases dicēs sub nomie pietatis tres nās conat asserere. Sufficiat nob dicere vnā subaz t tres psōas pfectas eq̄les. taceam⁹ tres hypostases si placet. Nomē ℔ ñ bōe suspitōis ē: cū i eodē ꝙbo sēsus dissētiūt. Aut si rectū putatis: tres hypostases cū iterp̄tatōib⁹ suis ōbere nos dicē ñ negam⁹: sz mihi credite: venenū sub melle latet. Trāsfigurat.n. se āg̈l's sathane i āgelū lucis. Ibis ꝙbis ñ negat vtēdū eē noīe hypostaſ: sz hereticos eo prāue vsos oñdit: ꝙ quos cautela op⁹ erat i distictōe sigñonis. alio qn sibi ꝓdret q supple tres hypostases ꝓfitēt.

¶ De ꝓprietatib⁹ personarū t de nominibus earum relatiuis.

Iaz ō ꝓprietatib⁹ psonaꝝ videam⁹: q̄ ēt notōes siue rel'ones in scriptura plerūq; dīr in illa scā trinitate: q̄ iō a nob repetīt: vt cordi nr̄o tenaci⁹ ifigat. Ait Aug. i lib. ō fide ad Petr̄: aliud ē genuisse q̄z natū eē: aliudq; ē p̄cedere q̄z genuisse vel natū eē. Vñ manifestuz ē q̄ ali⁹ ē pr̄: ali⁹ filiꝰ: ali⁹ spūs scūs. Et ē ꝓprīū soli⁹ pr̄is: nō qz ñ est natus ipe: sz qz vnū filiū genuerit: ꝓprīūq; solius filij: nō quia ipe nō genuit: sed qz de patris essentia natus est. Ipropriū ꝙo spūs sancti: nō qz nec natus est ipe nec genuit: sed quia solus de patre filioq; procedit. Ecce breuiter

assignauit tres ꝓprietates trium ꝑsonaꝝ: quarū vna nō ē alia. Hoc. n. significauit cuꝫ dixit. Aliꝰ ē genuisse q̄ꝫ natuꝫ eē: aliudq̄ꝫ ꝓcedere. i. alia ꝓprietas siue notio ē gnātio: ⁊ alia natiuitas: alia ꝓcessio: q̄ alijs noibꝰ dr̄ pr̄nitas: filiatio. Has ꝓprietates ꝺsignāt noia ꝑsonaꝝ. s. pr̄ filiꝰ: ⁊ spūs scūs: q̄ relatia sūt: ⁊ ad se iuicē dr̄: qz notāt rel'ones q̄ nō sūt ꝺo accr̄tales: ꝫ i ipis ꝑsonis ab eterno sūt imutabilr: vt non mō appellatiōes relatiue: sz ēt relatiōes siue notiōes in rebus ipsis. s. in personis sint.

¶ Qz nō oia q̄ de ꝺo dr̄ ꝫ substam dr̄. q̄dā. n. ꝑm rel'onē dr̄: nihil tn̄ ꝫ accr̄s. Uocirca sciēdū ē nō oē qꝺ dr̄ de ꝺo dici ꝑm substam: qz q̄dā dr̄ ꝑm rel'onē: q nō ē accr̄s: qz n̄ ē mutabil'. Un̄ Aug. in. v. li. de tri. ait. Nihil in deo ꝑm accr̄s dr̄: qz nihil ei accit. Nec tn̄ oē qꝺ dr̄: ꝫ substaꝝ de deo dr̄. In rebꝰ creatis atq̄ mutabilibꝰ qꝺ nō ꝑm substam dr̄: restat vt ꝑm accr̄s dicaꝝ. In deo aūt nihil q̄dē ꝑm accr̄s dr̄: qz nihil i eo mutabile ē aut amissibile. Nec tn̄ oē qꝺ dr̄ ꝫ substātiā dr̄. Br̄. n. ad aliq̄d fit pr̄ ad filiū: ⁊ filius ad pr̄ez. qꝺ nō ē accr̄s: qz ⁊ ille sp̄ est pr̄: ⁊ ille sp̄ ē filiꝰ: ⁊ ita sp̄ qz semp natꝰ est filiꝰ: nec cepit vnq̄ꝫ eē filius. Qz si aliq̄n cēcepisset: aut aliq̄n ꝺsineret eē filiꝰ. ꝑm accr̄s diceret. Et qz pr̄ nō dr̄ pr̄ nisi ex eo q ē ei filiꝰ: ⁊ filiꝰ non dr̄ filiꝰ nisi ex eo q ꝫ pr̄ez: nō ꝑm substaꝝ hec dr̄: ꝫ adiuncez ista dr̄: neq̄ tn̄ ꝑm accr̄s: qz ⁊ q dr̄ pr̄: ⁊ q dr̄ filiꝰ: ⁊ eternū atq̄ icōmutabile ē eis. Ecce apte bis ꝫbis oñdit q̄dā dici de ꝺo ꝫ substātiā: q̄dā ꝑm rel'onē: nihil tn̄ ꝑm accr̄s. Ostēdit ēt ꝓprietas pr̄is eē q ꝫ filiū: ⁊ ꝓprietas filij q ꝫ pr̄ez. Jōq̄ cū dixit eternū ⁊ icōmutabile eē q pr̄ dr̄: ⁊ q filiꝰ dr̄: ita itelligi voluit. i. ꝓprietas q̄ pr̄ ē pr̄: ⁊ ꝓprietas q̄ filiꝰ ē filiꝰ: eterna ē ⁊ icōmutabil': qz ⁊ pr̄ sp̄ pr̄: ⁊ filiꝰ sp̄ filiꝰ. Un̄ ⁊ hylariꝰ ꝓprietates ꝑsōaꝝ assignās i. xij. li. de tri. ait. Si sp̄ pr̄i ꝓpriū ē q semp ē pr̄: necesse ē semp filio ꝓpriū eē vt semp sit filiꝰ. Ubi enī semp pr̄ est: sp̄ ⁊ filiꝰ est. ģ q nō semp pr̄ est: nō semp genuit. Itē in eodē. Nato deo manifestum est ꝓprium esse q filius est.

¶ Quare dicaꝝ esse ꝓprium vnigeniti q est filius dei: cum ēt hoies sint filij dei.

Hic q̄rit quō dicaꝝ ꝓpriū nato deo q est dei filius vel genitꝰ ex deo: cuꝫ ēt hoies filij dei dicant ⁊ sint: ꝫ illō. Filij excelsi oēs. Et ad Moysen ꝺ populo israel dñs ait. Filiꝰ me⁹ primogenitꝰ israel. Sed magna est distātia. Homines enīz filij dei sunt factura: nō natiuitatis ꝓprietate. Deꝰ aūt filius originis ꝓprietate filiꝰ ē: ⁊ veritate natiuitatis: nō factura vel adoptiōe: ⁊ illi q̄dem añ sunt q̄ꝫ filij dei sūt. Fiunt. n. filij: non nascunt filij dei. Un̄ Hylariꝰ solū deū natum origis ꝓprietate dei filiū ostendēs iter ipm ⁊ hoies filios dei euidentissime distiguit i. xij. li. de tri. ita dicēs. Uero deo patri q ex deo nasci tur vere filius est ⁊ nos q̄dē filij dei sumꝰ: sed per factura. Fuimus enī aliq̄n filij iracundie: sed filij dei per adoptionē effecti sumus potiꝰ q̄ꝫ nascimur: ⁊ qz oē qꝺ fit anteq̄ꝫ fiat nō fuit. Nos cū filij nō fuissemꝰ: efficimur. Un̄. n. filij nō eramꝰ: ꝫ p gr̄az facti sumꝰ: nō nati neq̄ generati ꝫ acq̄siti. Acq̄siuit. n. nos ꝺs sibi. ⁊ p ꝺ dī nos genuisse. Genuisse. n. deū filios: nunq̄ꝫ cū ꝓprietatis significatione cog̃scimꝰ dici. Ex adoptiōe. n. hō factꝰ ē filiꝰ dei: nō ex gnātione neq̄ ei ꝓpriet̄as ē: ꝫ nūcupatio: ac p id nō vere filiꝰ ē: qz nec ꝓprie natꝰ dī: nec semp fuit filiꝰ. Unigenitus aūt ꝺs nec fuit aliquādo nō filiꝰ: nec fuit aliq̄d añ q̄ꝫ filius: nec quic q̄ꝫ ipse nisi filius. Atq̄ ita q semp ē filius: nascibilitatis ꝓprietate ac veritate filius eius est solius q genuit: ⁊ ille tn̄ q genuit pater ipsius: qz sicut ille filius origie: ita ille pater generatione.

¶ Qz homo dicitur filius trinitatis: ⁊ trinitas potest dici pater hominum.

Homo vero q filius dei ē factura: nō tm̄ patris: sed ⁊ filij ⁊ spūs sci filius ē. i. totius trinitatis: ⁊ trinitas ipsa pr̄ eius dici pōt. Un̄ Aug. i. v. lib. ꝺ tri. dic̄. Nō pōt dici trinitas pr̄ nisi forte trāslatie ad creaturā ꝓp adoptōez filioꝝ. Qꝺ. n. scripꝝ est. Audi israel: dñs ꝺs tuus ꝺs vnus est. Nō vriq̄ excepto filio aut spū scō opz itelligi: quē vnū dm̄ deū nostrū recte dicimus ēt patrem nostrū per gr̄am suā nos regenerātē. Be boc ēt Hylarius i sexto li. de tri. ait. Quibus p fidem deus pater est: qbus est pater. per eam fidez Jesum xp̄m dei filium cōfitemur. Ecce ostensuz est quare ꝓpriū dicaꝝ esse dei nati q filius est: qz. s. ipe solus natus ꝓprie dī. Unde Hylarius i lib. iij. de tri. ait. Dns dicēs clarificā filium tuuz: nō solo noie cōstatus ē se esse filiuz: ꝫ ⁊ ꝓpriet̄ate. Nos filij dei sumus: sed nō talis ꝫ filius. Hic. n. verus ⁊ ꝓprius ē filiꝰ origie: nō adoptione: veritate nō nūcupatiōe: natiuitate non creatione.

¶ Qz spūs scūs ꝓprie dī donū dei: qz ꝓprietate est donuz: vt filius natiuitate. ⁊ vtroq̄ mō dī relatiue ⁊ ꝑm eandem relationem.

Ita ēt de spū scō dōm ē q ꝓprie dr̄ donū dei: cū tñ talia pl'a sint dōa dī. Sz spūs scūs ita ꝓprietate imutabili ⁊ eterna donū ē: sic̄ fili⁹ ꝓprietate ē fili⁹. Eo.n. dr̄ donū quo spūs scūs: ⁊ vtroq; vtiq; n oie relatiue dr̄. Eadēq; rel'one dr̄ spūs scūs: ⁊ donum: lz ipa rel'o nō appeat i ꝟ nomie spūs scūs: sic̄ i ꝟ noie donū. Vñ Aug. i. v. li. d̄ tri. ait. Spūs scūs q nō ē trinitas: ꝟ ī trinitate itelligi: i eo q ꝓprie dr̄ spūs scūs relatiue dr̄: cū ⁊ ad pr̄ez ⁊ ad filiū referat: q; spūs scūs ⁊ patris ⁊ filij spūs ē. Sz ipa rel'o nō appet i ꝟ nomie. Appet aūt cū dr̄ donū dei. Bonū ē. n. patris ⁊ filij: q; ⁊ a pr̄e procedit ⁊ a filio. g̃ spūs scūs ieffabil'r q̄dā pr̄is filiq; ꝯmunio ē. Et fortasse sic appellat vt iā dixim⁹: nec iterat piget: q; pr̄i ⁊ filio pōt eadē appellatio ꝯuenire. Nā ꝟ ipse ꝓprie dr̄: q̄ illi cōiter. Quia ēt pr̄ spūs: ⁊ fili⁹ spūs: ⁊ pr̄ scūs: ⁊ fili⁹ scūs. Ut g̃ ex noie q̄ vtriq; ꝯuenit vtriusq; cōmunio significet: vocat donū amboz̄ spūs scūs. Ecce hēs q̄re spūs scūs ꝓprie dicat donū. Et q relatiue dr̄: siue donū: siue spūs scūs. Et q nomē sibi ꝓpriū tenet: q̄ cōiter pr̄i ⁊ filio cōuenit: sed diuisiz. Et est sciendū: q; cū pater vel filius dr̄ spirit⁹ siue scūs: neutrū relatiue dr̄: ꝟ fm subam.

¶ An pater vel filius vel trinitas ipsa: possit dici spiritus sanctus.

Hic q̄ri pōt vtr pr̄ vl' fili⁹: vl' ēt ipsa trinitas possit dici spūs scūs: sic̄ diuinctim dr̄ ⁊ spūs ⁊ scūs. Be ꝟ Aug. in v. li. d̄ tri. sic ait. Trinitas nullo mō pōt dici fili⁹: spūs ꝙ scūs pōt q̄dē vl'r dici fm id q̄d scriptū ē: q̄m̄ ds spūs ē. Itaq; pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūs scūs: q̄m̄ vn⁹ ds ē: ⁊ vtiq; de⁹ scūs ē: pōt appellari trinitas ⁊ spūs scūs: ꝟ tñ tūc spi. scūs relatiue nō dicet: ꝟ fz cētiā. q; ꝓprie spi. scūs q nō est trinitas sed in trinitate: dr̄ relatiue.

¶ Quidam putāt spūm scm̄ nō dici relatiue ad patrem ⁊ filium: q; nō vicissim ꝛespōdent sibi vocabula sed falso.

Quidā tñ putāt spm̄ scm̄ vl' donū nō dici relatie ad pr̄ez vl' ad filiū. Si. n. inqunt hec relatie ad se dīr: suis inī cē sibi rñdēt vocabul'. vt sic̄ dr̄ pr̄ filij pr̄: ⁊ fili⁹ pr̄is fili⁹: ita dicat pr̄ spūs sci vl' doni pr̄: ⁊ spi. scūs vl' donū pr̄is spūs vl' donū. Sz nō ita ē in oib⁹ relatiuis. Nō. n. oia q̄ relatiue dīr: suis a se inicē rñdēt vocabul'. Vñ Aug. hoz elidens opionē i. v. li. de tri. Nō te moueat inqt qm̄ dixim⁹ spm̄ scm̄ nō ipaz trinitatē: ꝟ eū q ē i trinitate relatiue dici: licz nō ei rñdeat vicissiz vocabulū ei⁹ ad quē referr̄. Dicim⁹. n. spm̄ scm̄ patris ꝟ nō vicissiz dicim⁹ pr̄ez spūs sci: ne filius ei⁹ itelligat spūs scūs. Itē dicim⁹ spm̄ scm̄ filij ꝟ ñ dicim⁹ filiū spūs sci: ne pr̄ ei⁹ itelligat spūs scūs. In mlt̄is. n. relatiuis ꝟ ꝛtigit: vt nō inueniat vocabulū quo sibi vicissiz rñdeāt. Cuz g̃ dicim⁹ donū pr̄is ⁊ filij: nō q̄dē possum⁹ dicere pr̄ez doni aut filiū doni. Sz vt hec vicissim rñdeāt: dicim⁹ donū donatoris ⁊ donatorem doni: q; hic potuit inueniri vsitatū vocabulū: illic nō potuit. Bonū g̃ donatoris: ⁊ donatoꝛ doni cū dicim⁹: relatie vtrūq; adiuicē dicim⁹: donatoꝛ tñ nō fuit de⁹ nisi ex tpe: cū spūs scūs sit donum etiam ab eterno.

¶ Diuisio textus.

Postquā determinauit magr̄ de eētia ⁊ pſonis. ꝟ determiat de ꝓpetatibus q̄b⁹ pſone distīguunt̄. Diuidit aūt in ptes duas. In p⁹ ōteriat ō ꝓpetatib⁹ ꝓprijs pſōaꝝ. In z⁹ ō approꝑat pſōis. zi. di. ibi (P. ꝓsiderari oz) ꝓpria ī du. In p⁹ ōteriat. ō ꝓpetatib⁹ pſōalib⁹. In z⁹ ō ꝓpetatib⁹ pſōaꝝ q̄ ñ sūt pſōales. z8. di. ꝓpria ī du. In p⁹ ōteriat. ō ꝓpetatib⁹ pſōalib⁹. In z⁹ ꝯparat noīa significātia pſōas. z7. di. ibi (Dic q̄ri pt) ꝓpria ī du. In p⁹ ōteriat ō hypostasi q̄ subsīat ꝓpetatib⁹: sic̄ distīctū distīn⁹. In z⁹ ōteriat. ō ꝓpetatib⁹ q̄b⁹ hypostases distīguunt̄. ibi (Jā ō ꝓpetatib⁹.) Et ꝟ dicit̄ i duas. In p⁹ assignat pſōales ꝓpetates pſonaꝝ. In z⁹ remouet q̄sdā dubitatōes. ibi (Dic q̄rit̄ quo.) Circa p⁹ duo fac̄. p assignat pſōaliū ꝓpetatū nūeꝝ. z⁹ assignat p̄dicādi mo⁹ q̄⁹ ad tria. s. q ñ p̄dicāt subal'r fz relatie. Et q ñ p̄dicāt accītal'r: ⁊ q ñ p̄dicāt tpal'r fz ab eterno: ⁊ ꝓfirmat p auctates scōꝝ. ibi (Quo circa sciēdū ꝛc.) (Dic q̄rit̄ quo) Dic remouet p̄ dubitatiōes. Et p q⁹ ad ꝓpetatē fily. z⁹ q⁹ ad ꝓpetatē spi. sci. ibi. (Ita ēt de spū) Et ꝟ dicit̄ i duas. In p⁹ remouet dubitatōez. In z⁹ excludit errorē. ibi (Quidā tñ pu.) Circa p⁹ duo fac̄. p rēouet dubitatōez ō ꝓpetate spi. sci fz q signficat nomie doni. z⁹ put significat noie spi. sci. ibi. Dic q̄ri pt ꝛc. Qō. I.

Hic querunt̄ duo. p de hypostasi. z⁹ ō ꝓpetatib⁹. ¶ Circa p⁹ q̄runt̄ duo. p vtr hypostasis sit in diuinis ⁊ qd ibi significet. z⁹ vtrū abstractis p intellectū ꝓprietatib⁹ personalibus remaneant hypostases distincte.

¶ Utr hypostasis ꝓpr̄e dicat̄ i dīnis. I.

Ad primuz sic ꝓcedit. vr̄ q hypostasis ñ sit i dīnis ꝓpr̄e dicenda. ꝓrio p ꝟ qō Jero. dic̄ i lr̄a. q ꝟ nomē nō ē bone suspitiōis. ⁊ q venenuz sub melle latet. ¶ P. sic̄ dic̄ boe. hypostasis noīat subaz subiectā accītib⁹: fz ōs ñ subsīat alicui accītī vt. s. dixit Aug. g̃ ñ ꝓprie ꝑt dici hypostasis. ¶ Itē hypostasis noīat rez nāe q̄ alicui nāe supponit: fz i oī re nāe vr̄ q nā sit maioris simplicitatis q̄ ipsa res nāe. ⁊ q res nāe addit aliquid supra nām. alias sic̄ ē vna nā: ita eēt vna res nāe. fz vbicūq; est additio ibi ē ꝯpō. g̃ vr̄ q ois hypostasis sit ꝯposita: sed in deo nō ē aliq̄ ꝯpō. g̃ nec hypostasis. ¶ P. ois hypostasis est subsistētia ⁊ eētia: q; oē q̄ subsīat subsistit ⁊ ē. si igr̄ ī ꝺo ē hypostasis: illa hypostasis erit subsistētia ⁊ eētia: q̄ nō vr̄: q; dicim⁹ tres hypostases: nō aūt tres essentias vel subsistentias fm Boe. g̃ videt q hypostasis in dīnis

nihil sit. ¶ P.oē qō est in dīnis aut est absolutuz: aut ad aligd. Sz hypostasis nō vī in dīnis significare absolutū: qz nihil absolutū in dīnis distiguīt ſm Aug. ⁊ Boe. hypostasis aūt distinguīt. Nec ēt est ad aligd: qz relatio in diuinis ē distinguēs: ⁊ hypostasis ē distinctū. ergo videt̄ q hypostasis nō sit in diuinis. ¶ P.oē indeterminatum se habz ad determinatū sicut possibile ⁊ māle: sed ꝑsona se habz ad hypostasim sicut ōterminatuz ad indeterminatum: vel sicut distinctuz ad distiguibile vt quidā dicūt: eo q ꝑsona ē hypostasis ꝓprietate distincta ad dignitatē ptinente. g̃ cū in dīnis nihil sit māle ⁊ potētiale vl icōpletū. videt̄ q in diuinis nō sit hypostasis.

Contra sicut supra dictū est. Idē dicūt greci hypostasim qō nos personaz: sed ꝑsona ꝓprie dicitur in ōo ⁊ pluraliter de tribus ⁊ singulariter de singulis. ergo ⁊ similr hypostasis.

Respondeo dōz q vt ex dictis pz ⁊ exȳbis Boe. hypostasis apō grecos ē ꝑncipalr i diuiduū subē: qō nos subam ꝑmā dicim⁹. B aūt est aligd cōpletum ⁊ distinctū ⁊ icōicabile in nā subē. vñ hypostasis dīna erit illud qō ē p se subsistēs distictū ⁊ icōicabile. Nihil aūt absolutū ē distictū in dīnis: sz solū id qō est ad aligd: ⁊ sic̄ eēntia ē ipm qō ē ſm rē ita realr relatio distinguēs ē ipm distictū. ⁊ cū relō sit idem ſm rem qō eēntia: ipm distictū relone erit idē ſm rez q subsistēs in eēntia vel nā dīna. ⁊ B significat nomen hypostasis. Unde dico q nomē hypostasis in diuinis significat relonē vt distictā per modū subsistētis in natura diuīa. vt dictū ē de nomine ꝑsone: sed differt: qz hypostasis de ratiōe sua nō includit ōterminatā rationē distinctiōis: sed nomē ꝑsone spālez icludit distinctiōis rationē: q ad dignitatē pertineat: ꝓut dicit gd subsistēs ī natura nobili. s. ītellectuali: quāuis B idē dicat nomē hypostasis ex vsu grecoz̄ vt Boe. dicit. Sed B nomē pr̄ vlterius significat distictuz exprimendo spālez ⁊ ōterminatā rationē distinctiōis ad nobilitatē ptinentē. s. relationem pr̄nitatis. Ex hoc pz q ista quatuoz se hūt ꝓsequēter. Hypostasis. n. dicit subsistens distictū quocūq; modo. Hypostasis dīna dicit subsistēs distictum relone: quia alia distictio nō pōt eē in diuinis. Persona dicit distictum distictiōe relatiōis ad dignitatem ptinētis. Pr̄ in dīnis dicit subsistēs distictuz relone ad nobilitatē ptinente q̄ est pr̄nitas.

Ad primuz igit̄ dōm q nomē rīdēs hypostasi lī gua latina. s. suba equiuocat̄ ad essentiam ⁊ ad subam ꝑmaz. ⁊ iō ne fieret occasio deceptiōis noluit Jero. vti nomie hypostasis añ notā ⁊ ōtermiataz eius significationē: ne ex distinctiōe hypostasis distictionem eēntie simplices heretici ōcipiēdo arguerēt. ¶ Ad scōm dōm q ēq̄uis ſm rem in diuinis nō sit aliquid sub alio vel substās aly per modū accītis: tm̄ intelligit̄ aligd substare ēq̄tum ad modū significādi ſz q ēt dicit Dam̄. q in diuinis q̄dam significāt id qō cōsequit̄ subaz vt bonitas sapia pr̄nitas ⁊ hȳ: ⁊ ſm B pōt dici ibi nomē hypostasis. ¶ Ad 3m dōm q hypostasis in deo est res nature. Sciēdum ē. n. q diuiduū subē dicit̄ duplr. Uel ex eo q substat nāe. Uel ex eo qō substat accītibus ⁊ ꝓprietatibus: ⁊ ēq̄tum ad vtrūq; pōt significari ꝑ nomē ꝑme itentionis vel ꝑ nomē scōe itentiōis. Per nomē ꝑme imposītionis significat̄ vt substat nāe B nomie res nāe. ⁊ ꝑ nomen scōe īpositionis B nomie qō ē suppositū. Silr īquātum substat ꝓprietati significat̄ nomie ꝑme īpositionis qō ē nomē hypostasis vel ꝑsone: ⁊ noie scōe īpositiōis qō ē singulare vt idiuiduū: q̄ cum ꝓprie nō sunt in dīnis: qz exprimūt ōterminatū modū distinctionis qui ē p mām: sed loco hoz̄ dī ibi icōicabile. Nec tm̄ opz q nā sit aligd simplicius ēq̄ ipsa res nāe: qz in simplicib⁹ ſm Anic. gdītas simplicis ē ipm simplr: sed differt tm̄ quātū ad mo^m significādi: qz gdītas significat̄ vt forma: ⁊ ipsa res simplr significatur vt subsistēs ⁊ distinctio in re nāe nō ē ex parte nāe: sed ex parte relonū oppositarū subsistētiuz in nā illa. ¶ Ad 4m dōm q ꝑsona vt dictū ē nō distinguit̄ in dīnis ex parte nāe: vel ex parte ipsi⁹ eē: sed solū ex pte ꝓprietatū. vñ illa noia q̄ dicunt̄ ſm respectum ad ꝓprietatem pluralr ꝑdicant̄ sicut hypostasis ⁊ ꝑsona. que aūt dicunt̄ per respectū ad eē ꝑdicant̄ singulariter vt subsistentia ⁊ eēntia: ēq̄uis nomē subsistētie apud vsum scōz̄ sumat̄ pro hypostasi vt ꝑus dictū ē. Sed q̄dam sunt nomina q̄ dicūt respectuz ad nām cōem: q̄ etiā pluralr ꝑdicant̄ vt res nāe ⁊ suppositū: qz quāuis nō dicāt respectū ad ꝓprietatē per modū forme: tm̄ inēq̄tū nominat aligd distinctū sub nā cōi significāt in diuinis relones vt subsistentes. Subsistētia aūt ⁊ eēntia nō noiant̄ distinctuz. vñ ēt per ꝑus sunt ī generib⁹ ⁊ spēb⁹ q̄ in idiuiduis ſz Boe. ⁊ iō si ꝓprie accipiant̄ plalr nō ꝑdicant̄ sic̄ ē apō grecos. ¶ Ad 5m dōm q hypostasis vt dcīm̄ ē significat in dīnis relonē per modū subē: qz sicut ꝓpter simplicitatez idē ē in deo essentia ⁊ esse: ita ēt idē est in eo relō distinguens ⁊ distinctū relone: sed differūt ſm modū significādi qui fundat̄ in re: qz vtrūq; nomē hz veā significationē suā in deo. ⁊ iō differūt ēt ēq̄tū ad mo^m supponēdi: qz supposito vno nō supponit̄ aliud. sicut. n. dicimus q de⁹ gnāt ⁊ deitas nō gnāt: ita dicim⁹ q hypostasis distinguit̄ ⁊ relatio distinguit. ¶ Ad 6m dōm q sicut nomē ꝑsone significat gd distinctū in dīnis: ita ⁊ nomē hypostasis: sz nomen ꝑsone determinat spālez modū distinctiōis. s. per ꝓprietez nobilē. qō nomē hypostasis nō ōterminat. vñ se hūt. q. sicut supi⁹ ⁊ iferius: sicut aliq̄ suba ē quodāmō magis cōis ēq̄ aligs hō. Sz ista ōtermiatio ⁊ idetermiatio cōis ⁊ ꝓpry in reb⁹ ꝓpositis reducit̄ ad māle ⁊ formale ſz rē: eo q ratio generis fluit a mā: ⁊ ratio dīe a forma vt dēz ē. sed in rebus simplicib⁹ nō hz aligd rīdens in re qō sit idēterminatū. q. māle: ⁊ forma adueniēte ōterminet̄: sz est solum ēq̄tū ad modū significādi inēq̄tum vtrūq; illorum ē vere significare in diuinis.

¶ Utrum remotis relationibus per ītellectū hypostases remaneant distincte. II.

A Dsecūdum sic ꝓcedit̄. vī q remotis relonib⁹ ꝑ intellm remaneāt hypostases distincte. Sicut. n. dīt Aug. In oi qō altez dī ē accipe aligd qō per se dī: qz relm nō ē relm tm̄ sed ēt est aligd. Si igit̄ hypostasis ſm relonē ad aliquid dī. vī q ꝑter ītellectuz relonis sit aliquid itelligere subsistens: ⁊ ita remotis ꝓprietatibus relatiuis per ītellectū. vī q remaneāt ipse hypostases subsistentes. ¶ P. hypostasis in diuinis est perfectioz ēq̄ sit in creaturis: sed in creaturis remoto ꝑ itellectum vel ſm rē B qō vna hypostasis ad aliam dicit̄ adhuc remanēt ipse hypostases: sicut soz. ⁊ plato. g̃ videt̄ q etiā in dīnis. ¶ Itē oē qō cadit in diffinitiōe alicui⁹ pōt ītelligi nō intellecto illo: sicut remoto ꝑ ītellectū rōnali per qō homo cōstituit̄: ītelligit̄ aīal qō in diffōne hominis ponit̄. sed p^a est hypostasis ꝓprietate distincta ad dignitatem ptinente: g̃ remota per ītellm ꝓprietate relīua. adhuc remanet hypostasis distincta. ¶ P. pr̄ hz q ē quis ⁊ q est pr̄. Aut igit̄ ab eodē. aut ab alio. Si ab eodē tūc cū pr̄nitate sit pr̄: pr̄nitate erit quis. ſz in filio nō ē pr̄nitas. ergo filiꝰ nō erit qs: qō est falsuz. g̃ opz dare altez: q nō ab eodē hēat. Remoto igit̄ a pr̄e B quo pr̄ dī. adhuc remanet qō est qs: ſz qs noīat hypostasiz. g̃ remota relone remanet hypostasis distincta.

Contra sicut dic̄ Aug. in oib⁹ pr̄ ⁊ fili⁹ vnū sūt. p̄ter ea q̄ ad aligd dn̄r. remoto igit̄ per itellm̄ b̄ q̄ pr̄ ad alterū dr̄: remanet solū id in q̄ pr̄ ⁊ fili⁹ vniunt̄: ſz b̄ nō p̄t eē distinctus in dīnis. g̃ remota relone p itellm̄ nō remanēt hypostases distincte. b̄ idez vr̄ per Boe. q dic̄ q⁹ in dīnis sola relo multiplicat trinitatē.

Respondeo dom̄ q⁹ duplex est opio. Quidā dn̄t q⁹ sicut ē in creaturis q⁹ remotis relatiōib⁹ ⁊ ppietatib⁹ remanēt ipse hypostases seipsis distincte: ita ē ēt in dīnis. Un̄ dn̄t q⁹ abstracta psonalitate .i. relone cōstituēte psonā remanet hypostasis. Sz b̄ nō vr̄ posse stare fm fidei suppōnē. ppter duo. P̄mo qz cum pl'alitas semp causet ex aliq̄ distinctiōe. ⁊ distinctio oīs vl'ē p eēntiā vel p q̄titatē vel p relonē: impol'e ē in ōo eē aliquā distinctionez nisi quā cāt relo. vñ remotis relonib⁹ p itellm̄ sil'tollit̄ ipse itells distinctiōis. 2º qz in dīnis nihil p̄dicat̄ sicut accn̄s vel sic̄ forma iberēs alicui p̄existēti. vñ gcgd significat̄ per modū forme totū ē subsistens. Un̄ sicut remota eēntia p itellm̄ nō remanet aligd. q. recipiēs illam eēntiā: qz ipsamet eēntia ē subsistēs. ita etiā remota bonitate per itellm̄ nō remanet aliquid. q. recipiēs bonitatē: qz ipsa bonitas ē subsistēs. ⁊ sil'r remota relatione p itellm̄ nō relinquit̄ aliquid. q. substratū illi relationi: ſz ipsamet relo ē res subsistēs. Un̄ abstracta relatione ppie loquēdo nihil manet neq; absolutū neq; relatum: neq; hypostasis neq; eēntia. Sz verum ē q⁹ essentia p̄t itelligi nō itellecta bonitate vt dic̄ Bo. li. de hebdo. ⁊ simil'r p̄t itelligi eēntia nō itellecta p̄nitate vl'relatione. sic̄ iudei itelligūt ſz nō p modū abstractiōis: sed nō p̄t itelligi q⁹ in dīnis remoueat̄ relo ⁊ remaneat aliquid subsistēs reloni: qz ipsamet ibi subsistit. Et iō concedimus cū alys q⁹ remota relone nō manet hypostasis distincta in dīnis: tum qz nō manet distinctio: tum qz nō manet subsistēs reloni. Sz verūz ē q⁹ si numq̄ eēnt relones quas fides distinguit ōs eēt ⁊ subsistātia ⁊ p⁹ ex b̄ q⁹ subsisteret in eē suo ⁊ subsistaret ppietatibus eēntialibus quibus ab eēntys alys distingueretur.

Ad primū igit̄ dom̄ q⁹ in dīnis ē accipe ⁊ absolutū ⁊ relatū: ſz relo non aduenit absoluto sic̄ distīguēs ipm ſz p oīmodā idētitatez rei. Sz id qd distīguit̄ relone ē ipsa relo. ⁊ b̄ p̄t significari p modum subsistēt̄. ⁊ sic significat̄ noīe p⁹ vl'hypostasis: vt p3 ex dictis. Ad 2m̄ dom̄ q⁹ in creaturis hypostases distīguuntur p mām: ⁊ ppietates diuerse sūt oñdētes distinctiōez. ſz in dīnis hypostases nō distīguunt̄ nisi p relonem: qz nō ē ibi iuenire aliquā realē alietatē: nisi q̄ est fm oppōnē relatiuā. vñ sic̄ in creaturis subtracta p intellm̄ diuisione māe ⁊ q̄titatis nō remanēt hypostases distincte. ita ēt i dīnis subtracta oppōne relatiua. Ad 3m̄ dom̄ q⁹ hypostasis ponit̄ in diffōne p⁹. qz p⁹ addit aliquid supra hypostasim nō quidem relatiōe: qz relatio ē ō itellectn hypostasis dīne sic̄ de itellectu p⁹: ſz addit ōterminatā rōnem relonis. s. ptinēs ad dignitatem. ⁊ iō remota relone neq; hypostasis itellus neq; psone manet in dīnis: qz ēt ex b̄ ipso q̄ ponit̄ hypostasis dīna ponit̄ subsistēs in ppetate nobili. Un̄ rō nobilitatis quā addit psona includit̄ in b̄ q⁹ est dīna hypostasis. vñ sicut hypostasis humana nihil minus dicit q̄ p⁹: ita nec hypostasis dīna. Ad 4m̄ dōz q⁹ pr̄nitate bz pr̄ q⁹ ē quis ⁊ q⁹ est pr̄. Non tñ sequit̄ q⁹ filius non sit quis: qz b̄ q̄ pr̄ bz pr̄nitatem filius habz filiatione q̄ ēt est relo. Un̄ abstracta relatione neq; pr̄ ē quis neq; filius ē quis: ſz tñ vterq; ē quis sua relone: sic̄ vterq; est persona sua personalitate: ⁊ tamen psonalitas vnius nō est psonalitas alterius. ⁊ b̄ q̄ūo sit p3 ex p̄dictis de cōmunitate persone. ¶ Questio. II.

Deinde querit̄ ō ppetatib⁹. ¶ Et circa b̄ q̄runt̄ tria. p̄ an relones sint i dīnis. 2º vtr̄ solis rōnibus oīgis psone distīguant̄. 3º ō nūero relonū notionū ⁊ ppetatū: ⁊ q̄liter b̄ differāt.

¶ Utr̄ relones dīne sint oīno nihil. I.

Ad primū sic̄ pcedit̄. vr̄ q⁹ in dīnis relatiōes oīno nihil sint. Sic̄ .n. dic̄ Boe. lib. de tri. Cūcta q̄ in dīnā p̄dicatione veniūt mutant̄ in subaz. ad aliquid vo oīo nō p̄dicat̄: ſz gcgd ē in ōo p̄dicat̄ de ipso g̃ relones nō sūt in ōo. ¶ P̄. ipse dic̄ q⁹ relones gbus pr̄ referūt ad filium ⁊ filius ad p̄rem sunt sil'es relonib⁹ quibus aligd ad seipm referūt: vt cū dicit̄ idē eidē idem. sed tales relones nihil fm rē ponunt in eo de quo dn̄r. vt vr̄ dicere p̄bs in. 5. metaphy. ſz sūt solū fm itellm̄. g̃ vr̄ q⁹ relatiōes nō sūt real'r in ōo. ¶ Itē oē qd̄ aduenit alicui: ⁊ recedit: ex sola habitudine alteri⁹ ad ipm̄ sine oi sua mutatione nō ponit aligd in ipso. Nihil .n. p̄t aduenire alicui de nouo sine sui mutatiōe vl'p se vl'p accn̄s: ſz relones b̄ mō aduenīūt ⁊ recedūt: sic̄ p mutationē alteri⁹ efficitur colūna imobilis dextra ⁊ sinistra: sicut mortuo filio aliquis desinit eē pr̄ nulla mutatione circa ipsum facta. g̃ vr̄ q⁹ relationes h⁹ oīo nihil sunt in diuinis. ¶ P̄. si relo ē in dīnis: aut ē idē qd̄ eēntia. Aut aliō. Si idē qd̄ eēntia tunc cū eēntia sit vna in oībus: ⁊ relatio erit vna in oib⁹: vel si psone distinguun t̄ relonib⁹ distinguētur ēt in eēntia qd̄ ē heresis arry. Si aliud. g̃ facit cōpositiōez cū eēntia: qd̄ nō p̄t eē. g̃ relatio oīo nō ē in diuinis. ¶ Itē simplicissima seipsis distīguunt̄: ſz persone diuine sunt simplicissime. g̃ seipsis distīguunt̄. g̃ videt̄ q⁹ nō distinguantur aliquibus relationibus.

Contra oē qd̄ ē in ōo vel ē absolutū: vel est ad aliqd̄ aliud. ſz psone dīne nō distīguunt̄ in aliquo absoluto: qz in absolutis tres persone vnū sunt. g̃ vl'non distinguunt̄ vl'relationibus distinguunt̄. si igit̄ relationes nō sunt realiter in diuinis: sed fm rationē trī: tūc pr̄ ⁊ filius nō real'r distīguunt̄: ⁊ ita sequet̄ heresis sabelly. opz g̃ relones in dīnis ponere. ¶ P̄. pr̄ referūt ad filiū ⁊ ad spūm scī̄: ſz nō eodē mō ad vtrūq; qz ad vnū gnān do ad aliūm spirādo. g̃ vr̄ q⁹ oporteat in vna psona significare plures relationes gbus ad alterā referat̄: sicut in vna eēntia plures psonas. g̃ sicut in diuinis nō tñ ponimus eēntiā: ſz ēt psonas: qz iuenim⁹ plures psonas i vna eēntia: ita opz ponere ēt relationes.

Respondeo dom̄ q⁹ apud oēs catholicos certū ē relones eē in dīnis. Sz in pōne relationum iueniunt̄ diuerse doctoz sīe. Quidā dixerūt vt pozetani q⁹ relationes in dīnis sunt tñ assistentes. Quidam vo dixerunt q⁹ relones in diuinis sunt ipse psone: ⁊ q⁹ aliquādo in abstracto significant̄: b̄ ē solū ppter mo⁹ loq̄ndi: sicut dicimus rogo benignitatem tuaz. i. te benignum. ⁊ simil'r resoluende sunt oēs ille locutiōes in quibus relones vl' ppietates in abstracto dicunt̄. Alij dn̄t q⁹ relones sunt psone ⁊ sunt in psonis etiaz fm ytatem rei ⁊ nō solum quātuz ad modū loq̄ndi. ⁊ oēs isti fm aliquid verū dixerūt. Sz tñ yltima opinio cōtinet totā veritatē. Et ad hui⁹ itellm̄ sciēduz ē q⁹ vt supra dictum ē. i relone sicut in oībus accn̄tibus ē duo ꝯsiderare. s. eē suū fm q⁹ in subo fundat̄ fm q⁹ ponit aliquid in ipso. put est accn̄s. ⁊ rationē suam fm quā ad aliud referūt. ex qua in gñe ōterminato colloceāt. ⁊ ex hac rōe nō habz q⁹ ponat aliquid in eo de quo dr̄. sicut oēs alie forme absolute ex ipsa sua ratione hnt̄ q⁹ aliquid in eo de quo dicuntur ponant. Et ideo iueniunt̄ q̄dam relationes nihil ponentes

in eo de quo dr̃. Et B attẽdẽtes gdã pbi dixerũt q relo nõ est aliqõ vnũ gen⁹ entiũ nec ẽ aligd in rep nã: sz ẽ tñ gdã respect⁹ respersus in oib⁹ entib⁹.7 q relones sũt de intentiõib⁹ scõis q̃ nõ bñt esse nisi in aia. Cui ẽt poretanorum opio ꝓsentire vr̃. Sz B falsuz est:qz nihil quod ẽ ens tñ in aia in genere determiato collocaf. Uñ distinguendũ est iter relones. Quedaz.n. sũt q̃ bñt aligd in re supza qõ esse eop fundaf. sicut equalitas fundaf supza quantitatẽ:7 bꝺ relationes aliquid realr in re sunt. Quedaz vo sũt q̃ nõ bñt fundamẽtũ in re de q̃ dr̃: sic dextrũ 7 sinistrũ in illis in gb⁹ nõ sũt ꝺtermiate iste pones fz näz sic i ptib⁹ aialis. Ibi.n.s.in aiali iste relones realr sũt: qz fundanf i diuersis vtutib⁹ ꝺtermiataꝝ ptiũ: sz in alys ñ sũt nisi fz rõnẽ habitudis vni⁹ ad altep:7 iõ dr̃ relones rõnis. Ex B ꝓtigit q̃tuoz modis.s.q sint relones rõnis 7 nõ rei. Uno⁹ vt dcm̃ ẽ.q̃ relo nõ bz aligd in rei nã supza qõ fundef:7 ide ẽ q q̃q ꝓtingit q relo realr ẽ in vno 7 nõ in altero:qz i vno bz motũ quẽdã supza quẽ fundaf quẽ nõ bz in alio:sic ẽ in oib⁹ illis relonib⁹ gb⁹ ꝺs ad creaturã referf:q̃ gdẽ realr sũt in creatura 7 nõ i ꝺo. Scꝺo mõ q̃ relo nõ bz aliquã realẽ diuersitatẽ iter extrema sic relo identitatis:7 iõ B nihil ponit fz rẽ sz solũ fm rõnẽ:vt cuz dr̃ idẽ eidem idez. Tertio mõ q̃ ꝺsignaf relo aliq entis ad nõ ens:vt cũ dr̃ q nos sum⁹ ꝓzes illis q futuri sunt. ista.n.ꝓzitas nõ est aliq relo fm rẽ sz solũ fm rõnẽ:qz relatio realr exigit vtrũq extremop i actu. Quarto mõ q̃ ponif relo relonis. ipsa.n. relo p seipaz referf. 7 nõ p aliã relonẽ. vñ in creaturis pr̃nitas nõ ꝓũgit subo p aliquaz relonẽ mediã. Et hos vltimos duos modos ponit Auic. ꝑmi duo pñt ẽt exbi ex verbis pbi. Cuz igit iste relones pr̃nitas 7 filiatio bẽant fundamẽtũ aliqꝺ i re.s.ipaz nãm q̃ cõicaf fm cõicatõez nãe:cõstat q sũt realr in deo:7 pp simplicitatẽ sũt idẽ qõ psone in gb⁹ sũt: 7 pp vtatẽ relonum oz q alio⁹ significenf. Primi igr attẽdẽtes in relonib⁹ solũ id qõ ad altep ẽ 7 nõ fundamẽtũ qõ bñt i re: dixerũt relones assistẽtes esse q̃si ex habitudie alteri⁹ aduenientes. Scꝺi attẽdẽtes fundamẽtũ rei 7 simplicitatez dinã dixerũt q relones nõ sũt in psonis sed sunt ipse p⁹. Terty aũt ꝓsiderãtes vtrũq dixerũt q sũt in psonis pp verã rõnẽ relonis:7 q tñ sunt p⁹ ꝓpter simplicitatez: sic deitas est in deo:7 tñ est deus.

Ad primuz gꝺom q dictũ Boe. intelligif de ad aligd ꝓput ad altep ẽ. sic.n. nõ ꝑdicat aligd in re de q̃ dr̃: sz ponit aligd extra: sed tñ alique relationes q̃tũ ad esse suũ aliquid in re de q̃ dicunf ponũt.

¶ Ad 2m dom q in relone idẽtitatis duo est cõsiderare .s. illud respectu cui⁹ dr̃ identitas. s. ipsa eẽntia: sicut eq̃litas respectu q̃titatis. 7 id cui⁹ est idẽtitas qꝺ dr̃ idez fm vnam eẽntiã. sicut eq̃le qꝺ bz vnam q̃titatẽ. Et qz etiaz vnũ numero est eẽntia quã pr̃ filio cõicat. iõ silitudo est barũ relonũ cũ relone idẽtitatis: q̃tũ ad id cui⁹ respectu dr̃: sz nõ est q̃tuz ad ea q̃ iuicẽ referunf fm illud. vñ ẽt filius nõ dr̃ idẽ pri masculine sed neutralr. ¶ Ad 3m ꝺoz q q̃cũq aliquid qõ est de rõne rei tollif opz q ipsa res auferaf sicut remoto rõnali destruit homo. Ad rõnem aũt relonis q̃ bz fundamẽtuz in re duo cõcurrunt. s. fundamentũ rei qõ est quãtitas q̃ est cã b⁹ relonis. est etiam aliud de rõne eius. s. respectus ad altep. 7 vtroq mõ cõtingit in realib⁹ relonibus destrui relonez. vel p destructionẽ quãtitatis. vñ ad hãc mutationẽ quãtitatis segf p accñs mutatio relonis. vel ẽt fm q cessat respect⁹ ad alterum remoto illo ad qõ referebaf: 7 tunc relo cessat nulla mutatione facta in ipsa. vñ in illis in gb⁹ nõ ẽ relo nisi fm bũc respectum veniunt 7 recedunt relones sine aliqua mutatione eius qõ referf. ¶ Ad 4m dom q relo realr est idẽ qõ eẽntia: sz dr̃nt solũ rõne:sic ẽt bonitas ab eẽntia:7 ex illa rõne relo bz q distinguat in dinis:qõ nõ cõuenit eẽntie. ¶ Ad 5m dom q ẽt pc dine seipsis distinguunf inquãtũ psone fm rẽ sunt ipse relones. Sz sic pso na q̃tũ ad modũ significãdi nõ ẽ idẽ qõ relo:ita ẽt seipis nõ distinguunf sz relonib⁹:sic ꝺs p seipsuz ẽ ꝺs:q̃uis deitate sit deus:qz ipse est sua deitas.

¶ Utz relones originis distiguãt hypostases. II.

AD secũdum sic ꝓcedif. vr̃ q relones originis nõ distinguãt hypostases. Qõ.n. sz itellin segf subam nõ põt eẽ pn̄m alicui⁹ distinctiõis in subys:sed relo ẽ de assequẽtib⁹ subaz i ꝺo saltẽ fz itellectũ sic bonitas 7 sapia:vt dic Dam̃. cuz igit hypostasis sit suba vr̃ q distinctionẽ hypostasũ relo nõ facit. ¶ Pꝺo ꝺo distiguẽtiũ ꝺz rndere ordini distinctionũ:sz iter oes distinctiões rep pu ẽ distinctio dinap psonap cũ sit ꝓcessio psonap cã ꝓcessiõis creaturarũ:vt supza habitũ ẽ. gvr̃ q cũ pmũ in entib⁹ sit suba:q pn̄m illi⁹ distinctiõis nõ sit relatio sz suba. ¶ Itẽ relo nõ bz vtutẽ distiguẽdi nisi fz q bz oppõnis rõnẽ:sz rõnẽ oppõnis nõ bz nisi fm q ad alterum est. g nõ distiguit nisi fm q ad alteruz ẽ. sz fm q ad alteruz ẽ nõ bz relo q sit res aliqua vl suba vel hypostasis. g relo nõ poterit facere distinctionẽ realem hypostasuz. ¶ Pꝺ. cũ multe sint alie relones q̃ relones originis. q̃re fm eas tñ dine pc distiguunf: qz in dinis est iuenire ẽt equalitatẽ 7 silitudinẽ 7 bꝺ: q̃ relones q̃ꝺaz sunt. vñ si iste nõ distinguũt vr̃ eadez rõne qõ nec ille.

Contra mime distictõi ꝺz rndere p pn⁹ illud qõ mi nimũ bz ꝺ ente:7 qõ mĩmã ꝓpõnẽ facf. Sz iter oĩa alia relo ẽ ꝺbiliozis eẽ. vt dic Lõ. io. meta. adeo q gdã reputauerũt eã eẽ de itẽtiõib⁹ scõis vt dcm̃ ẽ. g vr̃ q maxime ꝓpetat ad distinctionẽ psonap.

Respondeo ꝺoz q gdã dñt q pn̄m distictiõis hypostasiuz dinap nõ ẽ relo:imo hypostases seipsis distinguunf p solam originẽ:relones autez manifestãt distinctionẽ:sicut in creaturis ꝓprietates nõ faciunt differre fm numeruz:imo talis dria causaf ex diuisione mãe:sz ꝓprietates tñ manifestãt eam. Sz B nõ põt eẽ. Quia q̃ seipsis distinguunf ex seipsis bñt aliquaz rõnẽ distinctiõis:sicut suba distinguif a quãtitate per id qõ ẽ in intellectu vtriusq:qõ ẽ eẽ subsistẽs:7 esse mensuram 7 bꝺ. Si aũt considerenf due hypostases. hypostasis inquãtũ hypostasis nõ habz in intellectu suo vñ ab alia distinguaf cum vtraq sit hypostasis. g opz q B habeat inquãtum ẽ hypostasis per aliquã ꝺterminationẽ in ipa: vel fm determinataz mãm sicut in creaturis qõ non põt eẽ in deo: vel fm aligd aliud. Si aũt dicaf q B ẽ sola ozigo per quã determinate efficif B hypostasis. Aut per ozi ginem itelligif ipsa relo originis. 7 B ẽ qõ ponimus. Aut ozigo vt significaf per modũ opatiõis. 7 sic nullo mõ bz q distinguat hypostases:imo q sit ab hypostasi distincta: qz ois operatio est idiuiduoz distinctoz fm pbm. Et ideo dicimus q nihil aliud ẽ pncipiuz distinctionis in dinis nisi relatio. Cuius rõ ẽ:quia ois distinctio vel diuisio ẽ vel per quãtitatẽ vel p fozmã fm pbm. 5. metaphy. Scõm q̃titatẽ vel mãm diuisio in dinis nõ ẽ:cum nõ sit ibi quãtitas 7 mã. Ois aũt distinctiõis formalis pncipiũ ẽ aliqua oppõ. vt largo mõ sumaf oppositio fm q ẽt imperfectum 7 pfectũ opponunf inq̃tuz in vno ẽ negatio vel ꝑuatio alteri⁹. In oibus aũt oppõnib⁹ alterũ ẽ vt pfectum:alteruz vt iperfectũ pter relonẽ:qꝺ pz per se in affirmatiõe 7 negatiõe 7 ꝑuatiõe 7 hitu. Patz ẽt in ꝺrietate:qz fz pbm pb. p. Semp altep ꝺrioꝝ ẽ sic nobili⁹ 7 alterum sic vili⁹:7 sic ꝑuatio: vt albũ 7 nigrũ frigiduz 7 calm

ꝛ hꝺoia. ꝛ ideo nulla talis distinctio põt eẽ in dīnis vbi ẽ oīmoda pfectio. Jn relatiuis aũt neutrum est sic ꝑuatio alteri⁹ vel defectũ aliquẽ iportãs. Cui⁹ rõ est: qz in relatiuis nõ est oppõ fm id qꝺ relatiuũ in aliꝙ est: ſz fz id qꝺ ad aliꝺ ꝺr. Uñ q̃uis vna rel'o hẽat annexã negõez alterius rel'onis in eodẽ suppoſito: nõ tñ ista negõ iportat aliquẽ defectũ: qz defect⁹ nõ ẽ nisi fz aligd qꝺ i aliꝙ natũ ẽ eẽ. vñ cũ id qꝺ hz oppõnẽ relatiuã ad ipz fm rõnẽ oppõnis nõ ponat aligd: ſz ad aligd: nõ segt iperfectio vl' defect⁹: ꝛ iõ sola tal' oppõ ꝯpetit distictiõi ꝓsonaruꝫ.

Ad primũ igit dõz ꝙ rel'o dīna hz aligd inq̃tũ ẽ rel'o: ꝛ aligd inq̃tũ ẽ dīna. inq̃tũ. n. diuina hz ꝙ sit subſistẽs hypoſtasis: qz ibi nihil ẽ accñs nec aliꝙ forma iherẽs nõ subſistẽs. vñ q̃uis ex B qõ ẽ rel'o ñ hẽat ꝙ distiguat hypoſtasim: qz sic ois rel'o B faceret: tñ hz B inq̃tũ ẽ rel'o dīna. sic. n. nõ assegt ſubaz imo est ipsa ſuba. ¶ Ad 2ᵐ dõm ꝙ ordo distictiõis põt duplr ꝯsiderari. Uel q̃tũ ad q̃titatẽ distictõis. Uel q̃tũ ad dignitatez ꝛ cãlitatẽ. Si q̃tũ ad q̃titatẽ distictiõis. sic distictio dīnaꝝ hypoſtaſum ẽ mīma distictio realꝭ q̃ possit esse vt supra habitũ ẽ. ꝛ iõ tali distictiõi ꝯpetit ens minimum. ſ. rel'o. Sz q̃tũ ad ordinẽ dignitatis ꝛ cãlitatis illa distinctio excellit ocs distinctiones. ꝛ silr rel'o q̃ est ꝑnᵐ distinctionis dignitate excellit omne distinguens qõ ẽ in creaturis. nõ qꝺem ex B ꝙ est rel'o: sed ex B ꝙ est rel'o dīna. Excellit ẽt cãlitate: qz ex ꝓcessione personaruꝫ diuinaꝝ distinctaruꝫ causaꝫ ois creaturarum ꝓcessio ꝛ multipli⁹ vt supra habitũ est. ¶ Ad 3ᵐ dõm ꝙ q̃uis rel'oni ex hoc ꝙ ad alteꝝ ꝺr nõ debeaꝫ ꝙ sit res q̃dã. ẽ tñ res aliꝙ fm ꝙ hz fundamẽtũ in eo qõ referꝫ: ꝛ ex B vlteri⁹ hz inq̃tũ ẽ dīna ꝙ sit hypoſtasis vel ſuba: ꝛ iõ faꝯ realẽ hypoſtasiuz distictionẽ: sic sapia ex B ꝙ est sapia nõ hz ꝙ sit ſuba. ꝛ tñ qz sapia dīna ẽ ſubaꝫ ꝺs ſubalr ẽ sapiẽs. Et iõ ꝯsiderãdũ ẽ ꝙ vbi ẽ rel'o fz habitudinẽ tñ ꝛ nõ fz aliqꝺ eẽ nãle ibi ñ regrif distictio suppoſitoꝝ fz rẽ ſz solũ fz rõnẽ: vt cũ ꝺr idẽ eidẽ idez. Qñ aũt ẽ ibi rel'o nõ solũ fz habitudinẽ: ſz fz eẽ nãle regrif distictio suppoſitoruz ẽt realr: vt eq̃lis equali eq̃lis. Sz vbi ipsa rel'o nõ tñ ẽ realr: ſz ẽt est ipsa ſuba relati ibi nõ tñ requirit: ſz faꝯ ẽt suppoſitoꝝ distinctionẽ. ¶ Ad 4ᵐ dõz ꝙ qz rel'o nõ hz esse nãle nisi ex B ꝙ hz fundamentũ in re: ꝛ ex B collocaꝫ in gñe: inde est ꝙ dñie rel'onũ eẽntiales sumunt fz dñias alioꝝ entiũ. vt ꝑz ex pho. 5. metaphy. vbi ꝺic ꝙ q̃daz fundanꝫ supra q̃titatem ꝛ q̃dã supra actionẽ: ꝛ sic de alys. Inde est ꝙ fm ordinem eoꝝ in qbus fundanꝫ rel'ones. est ẽt ordo rel'onũ. Sicut g̃ videmus in his que distinguunꝫ per essen..iã ꝙ ꝑnª ſubẽ sunt distinguẽtia vt mã ꝛ forma. ꝛ alie res accidentales sunt signa manifestãtia distictionẽ. ita ẽ in his q̃ distinguunꝫ p rel'onẽ: ꝙ rel'ones q̃ fundanꝫ supra nãm rei sũt distiguẽtia: ꝛ alie rel'ones sũt signa distictiõis. Relatiões aũt hñtes fundamẽtũ in nã rei sũt rel'ones originis. pñitas. n. fundaꝫ in cõicatiõe nãe: ꝛ iõ sci ponunt ꝙ pñitate ꝛ filiatiõe pr̃ ꝛ fili⁹ distinguunꝫ. Sz eq̃litas ꝛ similitudo demõstrant distictionẽ. vñ Dyla. supra per silitudinem dīnaꝝ ꝓsonaꝝ distinctionẽ ꝓbauit.

¶ Utrum notiones sint tñ quinq̃. III.

B tertium sic ꝓcedit. vr̃ ꝙ nõ sint tñ qnq̃ notiões. ꝙ eniz inascit alicui ex sola habitudie alteri⁹ ad ipz multiplicaꝫ fm multitudinẽ eoꝝ q̃ ad ipsuz ꝯparanꝫ: qz ad multiplicationẽ cãe segt plãlitas in effectu: ſz rel'ones inascunꝫ ex sola habitudie alteri⁹ ad aliquẽ. g̃ tot erũt rel'ones in deo quot sũt creature q̃ ꝯparationẽ ad ipz hñt. ¶ ꝑ. i deo fuerũt ab eterno fm Aug. rõnes rex creandaꝝ q̃ nõ ꝺrnt abiuicez nisi relationibus fm respectũ ad creaturam. g̃ vr̃ ꝙ quot sunt creature quaꝝ rõnes sunt in deo: tot sũt ibi etiã rel'ones. Jtẽ dīne ꝑsone nõ tñ cõparanꝫ adiuicẽ fm nãz quã vna ab alia accipit: ſz ẽt fz alia attributa: ſz in oib⁹ illis ꝯparationib⁹ itelliguntꝫ aliq̃ rel'ones vel eq̃litatis vel silitudinis. g̃ vr̃ ꝙ tot sint rel'ones quot sũt ibi attributa. ¶ ꝑ. ex oi opatiõe inascit aliq̃ opantis rel'o ad id circa qõ est opatio: ſz in deo fm rõnẽ distiguunꝫ pl'es opatões: vt est velle itelligere ꝛ hꝺ. g̃ sic opationẽ gnãtiõis ꝯsequuntur fm itellectũ rel'ones originis: ita ꝛ ad alias opatiões cõsequenꝫ alie rel'ones: sic itelligẽtis ad itellectũ: ꝛ volẽtis ad volitum: ꝛ ita multiplicabunꝫ rel'ones fm numerum operationũ. ¶ Jtẽ sicut ꝑr̃ ꝛ filius cõueniũt in B ꝙ ꝯparanꝫ ad ſpũz scũz vt ꝑnᵐ. ita fili⁹ ꝛ ſpũs scũs ꝯueniũt i B ꝙ ꝯparanꝫ ad ꝑez sicut ad ꝑnᵐ. Sz cõis spiratio ẽ q̃daz rel'o ꝯueniẽs ꝑri ꝛ filio. g̃ esse a ꝑre erit alia rel'o cõis filio ꝛ ſpũi scõ: ꝛ ita sunt pl'es q̃ quinq̃.

Econtra vr̃ ꝙ sint pauciozes qz vt ꝺcm̃ est ꝓprietates sũt subſistẽtes pᶜ. g̃ sũt ibi ꝑsonates tot quot sũt ꝑsone subſistẽtes. ſz ꝑsone subſistẽtes nõ sũt nisi tres. g̃ ꝓprietates nõ sunt nisi tres.

Respondeo dõm ꝙ notionis ꝓprietatis ꝛ relationis dr̃ia põt tripliciter assignari. Primo quãtũ ad rõnez significatiõis. ꝛ sic sciendũ est ꝙ paternitas dicit rel'o fm ꝙ ad filiũ referꝫ. ꝺr̃ aũt ꝓprietas inquãtũ soli patri ꝯuenit. ꝺicit notio inq̃tuz est ꝑnᵐ formale inotescendi patrez. Scõo q̃tuz ad ordinẽ itelligendi: qz cũ nihil possit esse ꝑnᵐ inotescendi aligd nisi sit sibi ꝓpriũ. Jntellectũ notiõis ꝑcedit itellect⁹ proprietatis: qz ꝓprietas nõ cõuenit nisi rei distincte ab alys: ꝛ distinctio in dīnis nõ est nisi per oppõnẽ rel'onis: itellectũ ꝓprietatis in dīnis ꝑcedit itell's rel'onis. 3° q̃tũ ad nũerũ. qz notiões sũt qnq̃. ſ. pñitas: filiatio: ꝓcessio: inascibilitas: cõis spiratio. Paꝝ ãt q̃tuz tñ sũt ꝓpetates: q̃ vni pᶜ tñ ꝯueniũt. ſ. pñitas inascibilitas q̃ cõueniũt tñ ꝑri. filiatio q̃ ꝯuenit tñ filio. ꝓcessio q̃ conuenit tñ ſpũi scõ. Cõis aũt spiratio nõ põt ꝺici ꝓpetas simplr: qz conuenit duab⁹ ꝑsonis: ſz fm qꝺ: fz ꝙ aligd ꝺr̃ eẽ ꝓpriũ ad aligd. est. n. ꝓpriũ ꝑris ꝛ filij respectu ſpũs scī. Paꝝ etiã notionũ q̃tuz sũt tñ rel'ones. ſ. pñitas: filiatio: ꝓcessio: cõis spiratio. Innascibilitas nõ ꝓpe ꝺr̃ rel'o nisi p reductiõez fm ꝙ negõ reducit ad gen⁹ affirmatiõis. vt nõ hõ ad genus bois. Paꝝ aũt ꝓpetatũ vel notionũ vel rel'onũ tres tñ sr̃ ꝑsonales. ſ. ꝛstituẽtes ꝑsonas. vñ hñt q̃si actũ dñie ꝛstitutiue. ſ. pñitas filiatio ꝓcessio. Alie due sunt ꝓprietates ꝑsone: ſz nõ ꝑsonales. Paꝝ aũt notionũ gnq̃z sufficientia sic ꝑz. Ad B. n. ꝙ aliquid ꝺicatur notio ꝑsone tria regrunt. Primo ꝙ ad originẽ ptineat: qz rel'onib⁹ origis ꝑsone distinguunꝫ. 2° ꝙ ptineat ad dignitatẽ: qz pᵃ ẽ hypoſtasis distincta ꝓprietate ad dignitatez ptinẽte. 3° ꝙ ꝺicat aligd spãle: qz cõe nõ ẽ sufficiẽs ꝑncipiũ inotescendi. Dico igit ꝙ ptinẽs ad originez põt significari vl' affirmatiue vel negatiue. Si affirmatiue vel ꝺicet fm rõnẽ ꝑncipij. vt a quo alius. Uel fm rõnẽ ei⁹ qõ ẽ a ꝑn°. vt qui ab alio. Utrũq; istoꝝ ꝺicit originẽ in cõi. vñ neutruz põt esse notio. Opz g̃ ꝙ determinet fm spãlẽ moᵐ originis q nõ est nisi duplr vt supra ꝓbatũ ẽ. ſ. p modũ nãe ꝛ p moᵐ amoris. ꝛ fm vtrũq; habemus duas rel'ones. vnã q̃ designat rõnẽ ꝑncipij. ꝛ alterã q̃ designat rõnez eius qõ est a ꝑn°. ꝛ sic sunt q̃tuor notiões. ſ. pñitas ꝛ filiatio q̃tum ad modũ originis nãe. ꝓcessio ꝛ cõis spiratio quãtuz ad modum originis amoris. Si significaꝫ negatiue vel negaꝫ ratio ꝑncipij vel rõ eius qõ est a principio. Si negaꝫ ratio ꝑncipij nõ est ad dignitatez ptinẽs: ꝛ ideo nõ põt esse notio ſpũs san. nec esse ꝑncipium alicuius ꝑsone diuine.

Si negaꝛ rō eius qō est a ꝓncipio. Aut ī spāli. Aut ī gnāli si in spāli nō pōt eē notio: qz ⁊to affirmatio ē magis spālis tāto notio opposita est magis cōis: sicut nō bō est magis cōis ⁊ nō aīal: qz oē nō aīal est nō bō: sed nō ꝛuerti. Si in gnāli sic erit negatio spālis ⁊ ad dignitatē ptinēs. vñ faciet notionē prīs q̄ est inascibilitas q̄ significat non esse ab alio ſm q ē ꝓprietas prīs. q̄re aūt dicaꝛ inascibilitas per ꝓuationē natiuitatis spāliter ifra dicet.

Ad primuz igiꝛ dōz q ꝛelones ille q̄ significanꝛ in deo ex habitudie creaturaruz ad ipz nihil realr ponūt in deo: vt ex ꝓdictis pz. ⁊ iō nō segt q ſm ℔ in ifinitū multiplicenꝛ ꝛelones realr in deo exīstes. ¶ Ad 2m dōz q ꝛelones ille ſm q̄s attēdiꝛ distictio idearū nō sūt fundate ī eē dīno: ſz in itellectu ei⁹. vñ realiter nō bñt eē ī deo: ſz solū sūt itellecte ab ipso sic forma asini ⁊ forma eq ⁊ hō. ⁊ nō sic bonitas ⁊ sapia in ipso bñt esse. ¶ Ad 3m dōz q eq̄litas ⁊ silitudo nō addūt aliquaz ꝛelonē realē sup prnitatē ⁊ filiationez. ⁊ rō b⁹ ifra dicet. 31. di. ¶ Ad 4m dōm q ꝛelones gb⁹ nō subest aliq̄ realis distictio in re q̄ referr nō est ꝛelo realis. Uñ qñcūq aliq̄ operatio reflectiꝛ in suppositū operās ex reali operatione nō inascit aliqua realis ꝛelo: sed rōnis tm̄: ⁊ ideo cum dr q de⁹ vel aīa itelligit se nō ipoꝛtaꝛ ibi aliq̄ realis relatio sed rōnis tm̄. ¶ Ad 5m dōm q esse ab aliquo non dic determinatū modū oꝛiginis: ⁊ iō nō dic spāle notionē ſz saluaꝛ in duabus notionib⁹. ſ. filiatiōe ⁊ ꝓcessione: cum gb⁹ nō ponit ī nūerū: sic nec aliqō cōe cū ꝓꝛys q̄ sub eo ꝛtinenꝛ: ſz cōis spiratio dic̄ ⁊termiatuz modū oꝛigis: ſm quā pr ⁊ fili⁹ sūt p̄n⁹ spūs scūs. ⁊ iō dic spālez notionem. ¶ Ad 6m dōz q q̄lz ꝓpetas in dīnis: ⁊ qcqd ē ibi ē subsistēs: ñ tm̄ oz q sint tot res subsistētes quot sūt ꝓpetates: sed quot oppositio exigit realr distiguens. Uñ sic in deo bonitas ⁊ sapia ē subsistēs: non tm̄ alia ⁊ alia res est subsistens: qz nō bñt oppositionē: ita ēt cōis spiratio est subsistens: nō tm̄ ē alia ⁊ alia res subsistēs q̄ prnitas ⁊ filiatio: qz nō bñt oppositionē ad eā. vñ in vna re subsistēte cum vtroq eē pōt. Nec tm̄ ꝓstituit psonā in q̄ est: qz ꝓsuppōit ſm oꝛdinē nāe prnitatē ⁊ filiationē: sicut ⁊ pcessio ꝓsupponit gnātionē. ⁊ iō nō est psonalis notio: ⁊ silr nec innascibilitas cū nō habeat oppositionē ad prnitatē in eadez re subsistēte esse pōt: ⁊ qz negatio ipoꝛtata consegtur ſm itellectum in ea positionē pncipy: iō nō cōstituit psonam sed est in psona constituta per prnitatez.

¶ Expositio textus.

Nihil quidez ſz accns.) Uī rō ℔ nō valere: qz mlta sūt accidētia iſepabilia q̄ sp ꝛequunt subz iamissibiliter. ¶ Ad qō dōz q oē subz accntis pōt itelligi sine accnte: q̄uis q̄q̄ accns iſepabilr sequaꝛ subz: ⁊ iō qz ipz suppositū ꝛelonis nō ꝓt itelligi sine ꝛelone cū ipsa ꝛelo sit suppositū subsistēs nō ꝓt eē accns. In oi. n. accnte qō aduenit. est q̄dā ꝛpositio subi ad accidēs: pp qō sine eo itelligi pōt. ⁊ vbi ē ꝛpositio ē mutabilitas q̄tū ad nāz ꝛpositionis: qz oē qō ꝛpositū ē diuisibile ē nisi aliqua cā ipediaꝛ. (Itez oēs. n. hoies filij dei sunt. fac.). i. creatione. non tm̄ oīs creatura bz nomen filiationis: sed soluz illa q̄ ad imaginez est. Uel melⁱ⁹. Dō dicit filius factura ēt per adoptionē: qz cū ꝑus nō esset fili⁹ factus est filius ⁊ non bz ℔ ex oꝛigine natiuitatis sue: q sit filius dei: sicut bz eternus fili⁹. Et ℔ expō ꝛsonat sequēti bus. De hac filiatiōe adoptionis dicet in 3°. (Nec quicq̄ ꝓprie nisi fili⁹.) Hoc dic qz filiatio ē tota suba ipsius. vñ eēntia dīna non excludit. qz eēntia dīna in filio est filiatio. (Oꝛigine non adop.) Hoc ē ℑ nestoriū ⁊ fotinū q dicebāt aliā esse psonaz dei ⁊ hois, ⁊ ita segtur q fili⁹ hois non sit filius dei nāliter: sed per adoptionez. (Ueritate non nūcupata.) Contra sabelliū q dixit bis noīb⁹ pr ⁊ filius nullā distinctionē in re subiacere. (Natiuitate non cre.) Contra arriū q̄ dixit dei filiū creaturā. Alia patent ex his que dicta sunt de spiritu sancto.

¶ An easdē ꝓprietates assignent Augu. ⁊ hylarius: ⁊ an iste sint q̄ dicuntur paternitas ⁊ filiatio ⁊ pcessio. Di. XXVII.

Hic queri pōt. vtrū ꝓprietates q̄s hylari⁹ supza assignauit. ſ. q pr sp ē pr: ⁊ fili⁹ sp ē fili⁹: sint ille eedez ꝓprietates q̄s Aug. supi⁹ distixit dicēs ꝓpriū eē prīs q genuit filiū ⁊ ꝓpriū filij q genit⁹ est a pre: ⁊ spūs scī q ab vtroq ꝓcedit. ac deīde: vtz ⁊ iste sint ille que dīr prnitas: filiatio: pcessio. Uidet q nō sint eedē ꝓprietates q̄s ponit hylari⁹: ⁊ ille q̄s ponit Aug. Si. n. eedē sūt idē ē g pri eē prez: ⁊ genuisse filiū: qō vtroq qdā ꝓcedit. Si aūt ℔ ē: cui g ꝛuenit vt sit pr: ei ꝛuenit genuisse filiū. Nā g dīna si pr est genuit filiū. Si ꝟo nō genuit: pr nō est. Sz qs audeat dicere: aut q ipsa genuit filiū: aut q ipsa pater nō sit. Si aūt ipsa pater est: nec filium genuit: nō est ergo idem dicere aliqd esse patrem: ⁊ gignere filium. Et ita nō videt vna eadēq esse ꝓpꝛietas.

¶ Rñsio vbi oñdit easdē esse ꝓprietates.

Ad qō sine p̄iudicio alioꝛ dicim⁹: q easdē ꝓprietates notauit vterq: licz diuersis verbis. Nō. n. Hyla. ait ita itelligi dz. Propriū pris est q sp pr ē. i. ꝓprietas prīs est q̄ sp pr est. Semp ꝟo pr est: qz sp genuit filiū. Ita ⁊ ꝓpriū filij ē q sp fili⁹ ē. i. ꝓprietas filij ē q̄ sp fili⁹ ē. Fili⁹ ꝟo semp est: qz sp genit⁹ ē. Ergo ꝓprietas q̄ pr pr ē: est qz sp genuit. Et hec eadez dī prnitas vel gnātio. Et ꝓprietas q̄ fili⁹ sp ē fili⁹: ē qz semp gēit⁹ ē a pre: ⁊ hec eadē dī filiatio vl genitura: vl natiuitas: vl oꝛigo: vl nascibilitas. Sic ⁊ ꝓprietas q̄ spūs scūs ē spūs scūs vl donū: ē qz ꝓcedit ab vtroq ⁊ hec eadē dī ꝓcessio. In p̄missis g locutiōibus eedē significate sunt ꝓprietates.

¶ Uīo nō ē oīo idē dicere esse patrē ⁊ genuisse vel habere filium: ita ⁊ de alīs.

Nec tm̄ vr nobis oīo esse idem dicere aliqd eē prez ⁊ genuisse filiū: vl aliqd esse filiū: ⁊ hīe patrē: vel eē spm̄ scm̄ ⁊ ꝓcedere ab vtroq. aliqn pr non eēt nomē hypostasis. i. psōe: ℨ ꝓprietatis tm̄: silr fili⁹ ⁊ spūs scūs. Et ita nō p tria noīa significarenꝛ tres psone. Jōq dicimus: qz prīs nomē nō tm̄ relonē notat: ℨ ēt hypostasiz. i. subsistentiā significat ita ⁊ filius ⁊ spūs scūs.

¶ Relationum ꝟo vocabula sūt paternitas filiatio ꝓcessio nec personaꝫ significant.

RElationuꝫ ꝟo vocabula. s. pr̄nitas: filiatio: ꝓcessio: vl̄ gignere: vl̄ gigni: ꝓcedere: ipas tm̄ relones: nō hypostases significāt: siue hr̄e filiū: ꝫ hr̄e pr̄eꝫ. vt ꝟbi gr̄a. Cū dicim⁹ ds ē pr̄: noie pr̄is ꝫ relonē notam⁹ ꝫ dinā hypostasiꝫ significam⁹. vt sit itelligētia talis. Be⁹ vl̄ dina eēntia ē pr̄. i. ille q genuit. i. hypostasis q̄ hz filiū. Sil̄r de⁹ ē fili⁹. i. hypostasis genita vl̄ babēs pr̄eꝫ. Ita ēt ds est spūs scūs. i. hypostasis ꝓcedēs ab vtroqꝫ: siue ille q ꝓcedit. Cum ꝟo noia relonū ponim⁹ i p̄dicatis: notiones ipsas tm̄ significam⁹: ñ hypostases: vt cū dicim⁹. ds genuit. i. hz filiū: ꝫ de⁹ genit⁹ ē. i. hz p̄em. Et tīc oz itelligi i subiectis hypostases tm̄: nō eēntiam q̄ illis ꝓprietatibus determinanť.

¶ Qꝛ ꝓprietates determinant hypostases. non substātiam. idest naturam.

ILle. n. ꝓprietates singule singulis ꝓprie ꝟueniunt psonis: ꝫ p eas pson̄e determinanť ꝫ a se inuicē dīnt ſz a se nō secedūt. Ūñ Joānes damascen⁹. Nō dīnt abinuicē hypostases ꝑm subam: ꝫ ꝑm characteristica idiomata. i. determinatiuas ꝓprietates. Characteristica ꝟo. i. determiatiua sūt hypostaseon ꝫ nō nāe: eteni hypostases determinānt. Itē eē qdē itēpoꝛal̄r ꝫ eternal̄r dicim⁹ diuinā verbi hypostasim simplicē oia hm̄tē q̄ hz pr̄: vt ei⁹ homousion. i. cōsubalem: natiuitatis mō ꝫ habitudie a pr̄nali hypostasi differētez: nūq̄ ꝟo a pr̄nali hypostasi secedēte. Jdē apertius exprimēs psonales ꝓprietates in eodē ait. Differētiā hypostaseon. i. psonaꝝ: in trib⁹ ꝓprietatib⁹. i. pr̄nali ꝫ filiali ꝫ ꝓcessibili recognoscim⁹. Inseceſſibiles aūt ipsas hypostases ꝫ indistabiles inuicē: ꝫ vnitas qdem icōfusibiliter. Tres. n. sūt ꝫ si vnite. dinisas aūt idistāter. Et eni singula pfecta ē hypostasis. ꝫ ꝓprīā ꝓprietatez. s. exīstie modū ꝓpriuꝫ possider: sed vnite sunt suba: ꝫ nō distānt neq̄ secedūt a pr̄nali hypostasi. Ecce hic habes distictas tres illas ꝓprietates: q̄ supra diuersis significate sūt mōis

¶ Qꝛ sunt alia noia psonaꝝ easdem ꝓprietates notātia. s. genit⁹: genitor: verbū: imago.

HIc nō ē ptermittēdū: q sīc pr̄ ꝫ fili⁹ ꝫ spūs scūs noia psonaꝝ sūt: ꝫ ꝓprietates psonales designāt: ita ēt sunt ꝫ alia noia psonaꝝ. i. q̄ ipas psonas significāt ꝫ eaꝝ ꝓprietates denotāt: ꝫ easdē q̄s ꝫ noia p̄dicta. Ūñ ꝫ relatiue dīr. s. genitor. genit⁹. verbū. imago. Ūñ Aug. i. v. li. de tri. ait. Uidēdū ē ingt h̄ significari cū dr̄ genit⁹: qō significat cū dr̄ fili⁹. Jō. n. fili⁹: qz genit⁹: ꝫ qz filius vtiq̄ genit⁹. Sic aūt fili⁹ ad pr̄eꝫ: sic genitus ad genitorē referť: ꝫ sicut pr̄ ad filiū: ita genitor ad genitū. Jdē i. vi. li. de tri. Uerbū qdē solus fili⁹ accipit̄: nō sil̄ pr̄ ꝫ fili⁹ tāquā ambo sint vnū verbū. Sic. n. ꝟbū dr̄ qūo imago. nō aūt pr̄ ꝫ fili⁹ sil̄ ambo imago: ꝫ fili⁹ sol⁹ ē imago pr̄is: quēadmodū ꝫ fili⁹. Jdē in. vij. lib. de tri. Uerbū ꝑm q sapia ē ꝫ eēntia h̄ ē qō pr̄. ꝑm q verbū: nō h̄ ē qō pr̄: qz verbū nō ē pr̄: ꝫ ꝟbū relatiue dr̄: sīc fili⁹. Itē in codē. Sicut fili⁹ ad pr̄eꝫ referť: ita ꝫ verbū ad eū cui⁹ ē ꝟbū referť: cū dr̄ verbū. Et ꝓpterea nō eo ꝟbū quo sapiētia dr̄: qz verbū nō ad se dr̄. ꝫ tm̄ relatiue dr̄ ad eū cui⁹ ē verbū: sīc fili⁹ ad pr̄eꝫ. Eo qppe ē fili⁹ quo verbū: ꝫ eo ē verbuꝫ quo fili⁹. Sapia ꝟo quo eēntia: ꝫ iō qz pr̄ ꝫ fili⁹ sīt vna eēntia ꝫ vna sapia. Itē in codē. Nō ē pr̄ ipe ꝟbū: sīc nec fili⁹ nec imago. Quid aūt absurdi⁹ q̄ꝫ imaginez ad se dici? Jdē in. v. Dr̄ relatiue fili⁹. relatiue etiā dr̄ verbū ꝫ imago: ꝫ in oibus his vocabulis ad pr̄eꝫ referť. Nihil aūt hoꝝ pr̄ dicit̄.

¶ Breuiter sūmā colligit itelligētie p̄dcōꝝ.

APte oīsuꝫ est q sicut fili⁹ vl̄ genit⁹ relatiue dr̄ ad pr̄eꝫ: ita ꝟbū ꝫ imago. Et q eo dr̄ ꝟbū siue imago quo fili⁹. i. eadē ꝓprietate siue notiōe dr̄ verbuꝫ ꝫ imago q̄ fili⁹: ꝫ nō eo quo ꝟbū dr̄ sapia vl̄ eēntia. qz nō notiōe q̄ dr̄ verbū dr̄ sapia. Nā sapiētia dr̄ ꝑm essentiā nō ꝑm relationem.

¶ Generalis regula eoꝝ q̄ ad se: ꝫ eorū q̄ relatiue dicunť. qcqd. n. ad se sil̄ ambo dīr: ꝫ nō ita in p̄dictis relatiuis.

ET est h aduertēda q̄dā gnālis regula eoꝝ q̄ ad se: ꝫ eoꝝ q̄ relatiue dīr ds pater ꝫ filio. Quicqd eni ad se dr̄. vt ait Aug. in. vi. lib. de tri. nō dr̄ alter sine altero. i. qcqd dīr qō suba eoꝝ oñdat: ambo simul dicunť. Ergo nec pr̄ est de⁹ sine filio: nec fili⁹ sine pr̄e. ꝫ ambo simł de⁹: ꝫ nō ambo simul pr̄. nō ambo simul filius: vel verbū vel imago.

¶ An ꝑm subaꝫ dicať de⁹ de deo ꝫ hmōi.

HIc q̄rit̄ cū dicit̄: de⁹ de deo: lumē de lumine ꝫ hmōi. vtꝝ dicanť ꝑm subaꝫ. Nam ꝑm relationē ꝟstat ista nō dici. Si ꝟo ꝑm subam dīr simul ambo. s. pater ꝫ fili⁹: pūt dici deus de deo: lumē de lumine ꝑm p̄dictā regulā. Ad qō dicimus. q licet deus ꝑm subam dicať ꝫ lumē: ꝫ sapiētia: ꝫ hmōi: ꝫ nunq̄ relatiue accipianť: aliquādo tm̄

p relatiuis.i. p psonis: ꝫ nō relatiue accipiūt: vt cū dr: deꝰ genuit deū: alterꝫ p pre: alterꝫ p filio ponimus. silr cū dr. deꝰ de deo lumē de lumie. In alijs quoq locutōibꝰ sepe repiunt nomia eēntie ad significatiōez psonaꝝ deducta: vt cū dr: deꝰ natꝰ: deꝰ mortuꝰ: deꝰ passus: vbi filius tm̄ significat. Ita ⁊ de solo filio itelligit cū dr deꝰ de deo ⁊ huiusmodi. Vñ Aug. grēs quo huiusmodi dicant i. vij. li. de tri. ait. Quo ds de deo: lumē de lumie dr: Nō. n. sil ambo ds de deo: ꝫ solus filiꝰ de deo. s. pre. Nec ābo sil lumē de lumie: ꝫ solus filiꝰ ds lumie pre.

¶ Qr tm̄ fm nomē sube dr illud de illo: nō fm nomina personarum.

Et sciendū q fm noia sube tm̄ dr illud de illo: lz ibi illa noia subam non significēt. Sc̄dm̄ xo eadē noia psonaꝝ: nūq̄ dr illud de illo: sicut xbū de xbo: vl filiꝰ de filio: qr huiusmodi nomia diuersis psonis ꝓuenire nō pnt. Qd Aug. licz obscure in eodē li. ita dicit. Hoc solū de eis dici nō pōt. illud de illo qd sil ambo nō sunt. i. illo solo noie nō possumus vti ad oñdēdū vnū de vno: qd si mul ambobꝰ nō ꝓuenit. Sicut xbū de xbo dici nō pōt: qr nō sil ābo xbū: nec imago de imagine nec filiꝰ de filio: qr nō simil ambo filiꝰ vel imago. Et sic nomia sube aliqñ itelligētia psonaꝝ distincte faciūt: ita et iterdū totiꝰ trinitatis simil. Unde Aug. i eodē lib. ait. In pris noie ipse pr p se pnūciat. In dei xo noie ⁊ ipse pr ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs: vt cū dicit. Nemo bonus nisi solus deus: qr trinitas est vnus deus.

¶ Diuisio textus.

Postis tribꝰ psonalibꝰ ꝑpetatibꝰ dinarū psonaꝝ. Dic magr determinat de ipis ꝑpetatibꝰ i ꝓpone ad noia psonarū. Et dicit i ptes tres. In pª oñdit q i oibꝰ psonalibꝰ noibꝰ pdicte ꝑpetates designant. In zª ꝓponit gnāle regulā ad iueniēdū hꝰ noia q ꝑpetates psonaꝝ designāt. ibi (Et ē h q̄dā aduertēda.) Pria i duas. In pª oñdit q dicte ꝑpetates designant in noibus psonalibꝰ ꝓsuetis. s. noie pris ⁊ fily ⁊ spūs scī. In zª oñdit q designant et alys noibꝰ psonas significātibꝰ. ibi (Dic nō ē ptermittēdū.) Pria i duas. In pª oñdit q pdicta nomia ꝑpetates psonaꝝ designāt. In zª subiūgit rōnē. ibi. (Ille. n. ꝑpetates.) q. s. ōtermināt psonas. vñ i noibꝰ psonaꝝ itelligunt sic determinās i ōtermiato. Pria i duas. In pª oñdit q noia psonaꝝ designant ꝑpetates pdictas. In zª oñdit q nō ē oīno idē modus significādi i noibus ꝑpetatū ⁊ noibus psonaꝝ. ibi (Nō tm̄ vr.) Circa pm̄ tria facit. Primo mouet qōnē. zº ponit obiectionez ad altera. ibi (Uidet q nō sint.) zº ponit solonē. ibi (Ad qō sine pre. cē.) (Et ē h aduer.) Dic ponit regulā ad iueniēdū noia psonalia. Et circa h tria facit. Primo pōit regulaz. zº mouet qōnē circa regulā ⁊ soluit eā. ibi. (Queritur h cū dr deus cē.) zº ex solone q̄si elicit quādā ꝯclusionē. ibi. (Et est sciēdū q fm no.) ¶ Qō. I.

Hic querunt duo. Primo ō ipis notiōibꝰ vel ꝑpetatibus. Sc̄o de noibus psonalibꝰ: ⁊ ꝑcipue de xbo. Circa pmū duo q̄runt. Primo q̄liter ꝑpetates adiuicē differant. Sc̄o vtr ꝑpietates vel relones opatōes psonales fz itellcīn p̄cedāt vl eꝰ.

¶ Utr ꝑpetates adinuicē distinguant. I.

Ad primuz sic pcedit: vr q ꝑpietates adiuicē nō distinguantur. Nulla. n. ē distictio i dinis nisi fm originē: fz vna ꝑpetas nō oritr ab alia: qr sic ēntia nō gnāt ita nec ꝑpetas. g ꝑpetates adiuicez nō distinguunt. ¶ P. relo est mediū iter duo extrema: fz iter duos termios est vna via media fm rez: q̄uis differat fz rōnē: sic ē eadē via a thebis ad athenas ⁊ eꝰ: vt dicit phs. 3. phy. g vr q vna relone referat pr ad filiū ⁊ filiꝰ ad pr̄em: ⁊ ita ad minus pr̄nitas ⁊ filiatio sunt vna relo. ¶ Itē i dinis nihil inuenimus distictū fm rē nisi p oppōnē reliuā: fz sic inter attributa eēntie: vt bonitate ⁊ sapiam nō inuenit aliq̄ oppō: rōne cui de iuicē pdicātur: qr bonitas ⁊ sapia ⁊ eꝰ. Ita ēt ꝑpetates vnius psone nō būt aliq̄ oppōnē adiuicē: alis nō possent i eodē suppōsito ee. g vr q nō sint ples fm rez: ⁊ q vna pdicet de alia vt dicat pr̄nitas ē inascibilitas ⁊ eꝰ. ¶ P. non magis dicat rō vbi a rōne filij q̄z rō igeniti a rōne pris. Sz eadez notio designat noie vbi ⁊ fily: vt i lra dr. g vr q silr eadē notio designet noie ingeniti ⁊ nomie pris: ⁊ sic inascibilitas ⁊ pr̄nitas est vna ⁊ eadē notio. ¶ Itez vniꝰ psone ad aliā psonā i dinis nō ē nisi vna relo: fz noie pris gnātiōis ⁊ pr̄nitatis importat relo pris ad filiū. g vr q oia ista i dinis idē sunt: qō est ꝫ magr̄m in littera.

Respondeo dōm: q i dinis: vt supra dcm̄ ē sunt gnq̄ notōes: nō tm̄ sunt gnq̄ res: fz solū tres res. s. pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ spūs scūs. ¶ Ad cuius itellectuz sciēdū ē q i illo ꝑpe aliq̄ multiplicant ⁊ nō vnū sunt: cuius dr̄ntys ꝓprys distinguunt: vt dicit phs. 5. metaphysi. ⁊. 4. phy. vbi gra. hysocheles. i. triāgulus duoꝝ equaliuz lateꝝ. ⁊ hysopleuros. i. triāgulus eglaterus distinguuntur dr̄ntys trianguli. ⁊ iō nō dicimus q sunt vnꝰ triāgulus: fz ples. nō aūt distinguunt ꝓprys dr̄ntys figure: imo sub vna figure dr̄ntia icidūt: qō ē hr̄e tria latera. ⁊ iō dicunt vna figura q̄ ē triāgulus. ⁊ iō nō pōt dici q sunt ples res: nisi de illis q p dr̄iam rei distinguunt. Dr̄ia aūt rei i diuinis nō est nisi p oppōnē relonis. ⁊ iō nō poterit dici q sūt ples res nisi fm q exigit ista oppō. Unū pr̄nitas ⁊ filiatio sunt due res: ⁊ silr pr̄ ⁊ filius. Sed pr̄nitas ⁊ cōis spiratio nō sunt due res: qr nō opponunt relatiue: fz tm̄ due relones: qr distinguunt dr̄ntys relonis iquātū ē relo. Cū. n. relatio dicat fm respectū ad alterꝫ: dr̄ntie relonis erūt fm q ē ad diuersa. ⁊ iō qr pr̄nitate pr̄ referr̄ ad filiū ⁊ cōi spiratiōe ad spiri. sanctū: cōis spiratio ⁊ pr̄nitas sunt due relationes: ⁊ silr sunt due notiones inquantū est alia ⁊ alia ratio innotescēdi pr̄em in vna ⁊ alia.

Ad primuz igit dōm: q oppositio fm originez p pus fm itellectū est in relationibus originis q̄z in ipsis psonis q̄ aduiicez oriunt: qr psone nō opponunt nisi fm q hꝰ relones hūt. ⁊ iō relones oppositе seipsis distinguunt. sicut dr̄ntie ꝓstitutiue: fz psone relationibꝰ sicut spēs dr̄ntys. ¶ Ad zm dōm: q qdaz dixerunt: vt Aug. dicit: q eadē numero relo ē in vtroq extremoꝝ: qō nō pōt ee: qr vnū accñs nō est i duobꝰ subis. ⁊ iō dōm q in vtroq extremoꝝ est vna relo differēs ab alia in gbusdaz fm spēm sicut in illis que diuersis nominibꝰ vtrinq nominant: vt pr̄nitas ⁊ filiatio: sed in quibusdaz nō differunt spē: fz numero tm̄: sicut qñ vtrūq est vnuz

nomẽ: vt in similitudine ꝛ eqlitate. ꝛ tũc relo q̃ est ĩ vno sicut in subo est in altero sicut in termio ꝛ eo. ꝛ iõ relo secundũ esse suũ ꝑut ĩ re fundamẽtũ hz nõ ẽ mediuz sz extremũ: sz fm respectũ est mediũ. vñ pz q realr distinguũtur. ¶ Ad 3m dom: q sicut attributa eẽntialia nõ sũt plures res: ita nec ꝓprietates vni psone ꝓueniẽtes: sed sunt vna res q̃ est illa psona. Sz tñ qz relo manet ĩ dinis etiã fm cõem rõnẽ gñis: manet ẽt relonis distinctio inquãtũ ẽ relo. Et iõ põt dici q sunt ples relones: ꝛ vna relo de alia nõ ꝑdicar. Nõ sic aũt est in eẽntialibꝰ q̃ nõ manẽt ibi fm cõez rõnẽ gñis. vñ nõ distiguunr fm rõnẽ alicuius cõis: cuius rõ in deo sit: si tñ accipiar cõe reale vt significatur noie ꝑme ipõnis. Si vo accipiar cõe rõnis qõ significar noie scõe ipõnis: sic cõe est oibus q sunt attributa: ꝛ iõ qz dicũt vnũ cõe ratiõis fm B nõ ꝑdicanr deiuicẽ. Nõ enĩ dicimus q B attributũ sit illud attributũ: sz q est aliud attributũ ab illo. Sz qz nõ dicũt vnũ cõe reale. iõ ratione diuĩe simplicitatis fm qõcũq nomẽ ꝑme ipõnis õ seinuicẽ ꝑdicãtur vt dicar B res est illa res: vel ẽt ꝓprys noibꝰ vt sapĩa est bonitas. ¶ Ad 4m dõz: q vbũ ꝛ filius nõ distinguũtur dria relatiõis: qz vtrũq dicit relationez eiusdẽ ad idẽ. ꝛ pp hoc nõ importãtur noie vbi ꝛ filꝫ due relatões: sz vna. sil'r noie doni ꝛ amoris: sz distiguunr tñ fm q hñt fundamẽtũ ĩ re: ꝑut vnũ fundar in emanatione nature. s. filius: ꝛ aliud in emanatõe intellectus. s. verbum que in deo nõ nisi ratione differunt. ꝛ ideo verbum ꝛ filius dr̃nt solũ ratiõe ꝛ nõ relatiõe: sz igenitus ꝛ pr̃ nõ respectu eiusdez dr̃. ꝛ iõ ꝟstat q nõ ẽ vna relatio vel notio. ¶ Ad 5m dom: q sicut ẽ ĩ eẽntialibꝰ qõ idẽ ẽ fm rẽ diuina opatio ꝛ deus ꝛ deitas: sz distinguũtur fm rõnẽ tñ fundatã ĩ re: ita ẽt ẽ in psonalibꝰ q idẽ est fm rez opatio psonalis ꝛ psona ꝛ ꝓprietas ꝟstituẽs psonas: sed differunt tñ fz rõnẽ ꝛ modũ significãdi. Unde dico q eadẽ rõ significar ꝑ hec tria pr̃ pr̃nitas generatio: sed pr̃ significat illã ꝑ modũ hypostasis vel psone. pr̃nitas ꝑ modum ꝓprietatis. generatio ꝑ modũ operationis.

¶ Utrum operatio personalis precedat fm rationem relationem persone. II.

Ad secundũ sic ꝓcedit: vr̃ q opatio psonalis ꝓcedat fm intellectũ relationẽ psone. gñatio. n. vt dcin̄ est significat opationẽ psonalẽ: sz magr̃ i lra dicit q iõ ẽ pr̃: qz genuit. g̃ vr̃ q gñatio fm intellcin̄ ꝓcedat relationẽ pr̃is. ¶ P. relo pr̃nitatis ꝛ opatio generatiõis se cõsequũtur: aut g̃ pr̃nitas est p̃n hꝰ opationis que est generatio: vt. s. qz pr̃ est iõ gñat: aut ꝟsequer ipsam ꝑ modũ effectus relicti ab ipsa: vt. s. qz gñat est pr̃: sz pr̃nitas non ẽ p̃n ipsius opatõis: qz vt dicit Anſ. eo q est deꝰ generat ꝛ nõ eo q ẽ pr̃. g̃ vr̃ q pr̃nitas ꝟsequar generatiõez fm intellectũ. ¶ Itẽ oĩs relo fm itellectũ ꝟsequir illud ĩ quo fundar sicut eqlitas cõsequir quãtitatem: sz fm phm. 5. metaph̃. pr̃nitas ꝛ filiatio fundanr in opatiõe. g̃ pr̃nitas sequir opationẽ generatiõis fm itellectuz. ¶ P. sicut se hz gñatio actiua ad pr̃em: ita se hz gñatio passiua vel natiuitas ad filiũ: sed filiatio nullo mõ ꝓcedit natiuitatem fm itellectũ: sed semp cõsequir. g̃ nec pr̃nitas generationẽ actiuã. sz consequir ea. g̃ videt q ẽt paternitas fm itellectũ generationem actiuam sequatur.

Contra, opatio fm ph̃m ẽ ididuoꝝ distinctoꝝ vl'r singulariũ: sz nõ ẽ distinctũ qd ĩ dinis nisi ꝑ relatiõez. g̃ itellectum operationis personalis ꝓcedit intellectus relatiõis. ¶ P. ꝓncipium operatiõis ꝓprie alicuius opz q sit forma ꝓpria eius: sed generatio est ꝓpria opatio pr̃is: cũ igr̃ nulla forma pr̃is potẽtie sit ꝓpria nisi paternitas: videt q paternitas sit p̃n generatõis in patre: ꝛ ita ꝓcedit fm intellectum.

Quæstio. II.

Respondeo dom: q fz illos q dr̃it q relones nõ distiguũt nec ꝟstituũt psonas: sz tñ manifestãt ꝟstitutas ꝛ distictas. relo ꝟsequir operationẽ personalẽ absolute fm itellectũ. Sed qz nõ ꝓueniꝛ aligd distinguẽs psonas ꝛ ꝟstituẽs eas nisi relo fm ratiõez sue oppõnis. iõ dico q relo inquãtũ est cõstituẽs psonã ꝓcedit fm itellectũ opatiõez. Scõm B g̃ dico q ipsa relatio põt triplr ꝟsiderari. Uel iquãtũ est relo absolute: ꝛ ex B nõ hz q ꝓcedat opatiõem: ĩmo magis q ꝟsequar. Uel inquãtũ est relo dina q̃ est ꝟstituens psonã: ꝛ est ipsa psona subsistẽs: ꝛ sic ꝓcedit fm itellcin̄ operatiõez. Uel iquãtũ est ipsa opatio psonalis: ꝛ sic sunt sil'r fm itellcin̄ ꝛ idẽ.

Ad primuz igr̃ dom: q cum dicit magr̃ q qz genuit est pr̃: accipit gñatiõez nõ ꝑut significat ꝑ modũ opatiõis: sz ꝑut significat ꝑ modũ ꝓpetatis ꝟstituẽtis psonã. ꝛ sic fm itellcin̄ ꝓcedit psonã ꝟstitutam ꝛ distictã. Sic. n. generatõez ꝑ pr̃nitate ponũt. sicut ẽt supra ꝓcedẽti di. Uel dom q attẽdit ad relonẽ secundũ q relo est: ꝛ nõ fm q est relo diuĩa ꝟstituẽs personã ꝛ distiguẽs. Uel põt meliꝰ dici q in hoc q dicit q est pr̃ qz genuit: nõ ipoꝛtar aliqs ordo ꝑ modũ cãe: sz potius idẽtitas relonis. vñ etiã ipe dicit q iõ est filiꝰ: qz genitus ꝛ qz filiꝰ ideo genitus ex vbis Augu. ¶ Ad 2m dom: q vt supra dcin̄ est p̃n generatiõis in dinis nõ põt esse tñ natura: nec itez tñ ꝓpetas: sz nã dina ꝑut est in pr̃e vel ꝓprietas q̃ est pr̃nitas. Unde Anſ. nõ dicit totuz qõ exigit ad p̃n generatõis. Ut. n. totũ cõplectamur opz dici q non tñ: qz deus est gñat: vel qz pr̃: sz qz deus pr̃. ¶ Ad 3m dicendũ q rõ illa ꝓcedit de relatiõe fm ratiõez relationis absolute: sz B relo q̃ est pr̃nitas hz aligd vltra: qz cũ sit diuina ꝟstituit psonã: ꝛ ẽ ipsa psona ꝟstituta ratõe cuiꝰ precedit fm itellcin̄ opatõez. ¶ Ad 4m dom: q nõ est silis rõ ĩ pr̃e ꝛ filio: qz forma ꝓpa gñati nullo mõ est p̃n generatiõis actiue vel passiue: sz ꝑñs ꝛ q. termin. ꝛ iõ filiatio nullo mõ ꝓcedit itellectũ natiuitatis: sed forma generãtis ꝓpria est p̃n generatiõis actiue. ꝛ iõ opz q precedat intellectum generationis. ¶ Questio. II.

De einde q̃rit de verbo. Et circa hoc tria querunt. Primo vtrũ vbũ ꝑpe sit in diuinis. Scõo vtrũ dicar essentialr vel personaliter tñ. Tertio vtrũ in verbo ipotetur respectus ad creaturam.

¶ Utr vbũ dicar ꝑpe in diuinis. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr̃ q vbuz nõ ꝑpe ĩ dinis dicar. Omne. n. nomẽ qõ signãt corpalẽ opõnẽ põt do ꝓuenire metaphce: sz vbũ ẽ hꝺ. dr̃. n. a vberatiõe aeris: vt dicit ꝑscianꝰ. g̃ vbũ ꝑpe de deo nõ dr̃. ¶ P. iter oĩa q̃ apud nos sunt verbũ videt magis esse trãsiẽs vel de magis trãseuntibus: nec est quid subsistẽs: sed qcqd dr̃ in diuinis ꝑmanẽs ꝛ subsistens. g̃ videt q verbuz de deo nõ ꝓprie dicar. ¶ Si dicas: q de deo dr̃ nõ verbum vocis: sed verbũ cordis. ¶ Cõtra B vbuz diffiniẽs Anſ. dicit q dre sũmo spũi nihil ẽ aliud q̃ cogitãdo ĩtueri: sed cogitare deo nõ ꝓuenit: qz cogitatio dicit quẽdã discursuz rõnis ingrẽtis ꝛ ꝓcedẽtis ex vno ĩ aliũ. g̃ vr̃ q nec vbũ aut dicere deo ꝓueniat. ¶ P. vbum coꝛdis vr̃ eẽ q̃dã ꝛceptio itellectꝰ: sz nihil cõcipir ab itellectũ nisi spẽs rei itelligibilis quã apud se formar: cũ igr̃ deus nõ cognoscat ꝑ spẽm aliq̃: sz se ꝑ essentiã suã videat. ꝛ sic cognoscat oĩa: vr̃ q nõ sit ibi ꝑpe vbũ itellectus.

Contra. Joan. i. In principio erat verbũ tc̃. ¶ P. nihil aliud est verbum: vt infra Augus. dicit: q̃ genita sapĩa: sz genita sapĩa ẽ ĩ deo. g̃ vr̃ q ꝛ vbũ.

Respondeo absq; omni dubio ꝺfitẽdũ ẽ deũ eẽ vbũ ⁊ ꝑpe vbũ dici. ¶ Ad cui⁹ itellectũ sciẽdũ ẽ q; ī nobis: vt q̃dã glo. sup Joã. dicit. Jnuenit triplex vbũ. ſ. cordis ⁊ vocis: ⁊ qȝ hȝ imagines vocis: cui⁹ necitas est: q; cũ locutio nr̃a fit q̃dã corpalis opatio: opȝ q; ad ipsaȝ ꝯcurrãt ea q̃ ad oẽm motũ corpalem exigunt: opȝ aũt ad lꝫ q; sit mot⁹ corpalis hoīs q. ſ. est p deliberatões q; p̃cedat delibatio ⁊ iudiciũ in pte itellectiua: ſz qr itellect⁹ ẽ vliuȝ ⁊ opatões singulariuȝ. iõ vt dr̃ 3° de aia: opȝ eẽ q̃dã vtutẽ pticularẽ q̃ apꝓbẽdit itẽtões pticulare rei: circa quã ẽ opatio. ⁊ 3ᵘ oȝ q; sequat mot⁹ ī corpe p vtutes motiuas affixas musculis ⁊ neruis: vt. q. videatur eẽ q̃dã sillus cui⁹ in pte itellectiua hẽat maiorꝫ vlis. ⁊ in pte sensitiua habeat minorꝫ pticularis: ⁊ demũ sequat ꝯclõ opatiõis pticularis p vtutes motiuã impatã: ipsa. n. opatio se hȝ in opabilib⁹ sicut ꝯclõ in speculatiuis: vt dr̃ 7° metaphꝫ. ¶ Si g̃ accipiat locutio ſm q; est ī pte itellectiua tm̃: sic ẽ vbũ cordis qõ ẽt ab alys dr̃ vbuȝ rei: qr est imediata silitudo ipsius rei. Et a Dam. dr̃: q; est nãlis itellectus mot⁹ velut lux ei⁹ ⁊ splẽdor. Et ab Augu. dicit vbũ aie ipressum. Scõm aũt q; est ī imaginatõe: qm̃. ſ. qs imagiat voces qb⁹ itellect⁹ ꝯceptuȝ ꝓferre valeat. sicut est vbũ qõ hȝ imaginẽ vocis. Et q; ab alys dr̃ verbũ spẽi vocis. Et a Dama. dr̃ vbũ ī corde enũciatũ. Et ab Augu. dr̃ vbũ animi simℓ cogitatũ. Scõm aũt q; iã est ī corpali actiõe p motũ lingue ⁊ alioꝝ ĩstroꝝ corpaliũ dr̃ vbuȝ vocis. ⁊ a Dama. vbũ qõ est anglꝭ. ſ. nũcius itelligẽtie: ⁊ ab Augu. vbũ cũ sillis ꝓnũciatũ. ¶ Dico igit q; vbũ vocis ⁊ qõ hȝ imaginẽ vocis nõ põt dici in dīnis nisi metaphᶜᵉ: ſz vbũ cordis qõ cõsistit in itellectu tm̃ dr̃ ẽt p ꝑsone de ꝺo q̃ de alys. ¶ Sz tm̃ sciẽdũ ẽ q; ī opatiõib⁹ itellectus est qdã gradus. Primo. n. ẽ simplex ituitus itellectus in cognitiõe itelligibilis. ⁊ hoc nõdũ hȝ rõnes vbi. Scõo ẽ ibi ordiatio illi⁹ itelligibilis ad manifestatiões vel alterius ſm q; aligs alteri logtur: vel suiipsius ſm q; cõtingit aliquẽ ẽt sibiipsi log. ⁊ lꝫ pmo accipit rõnem vbi. vñ vbũ nihil aliud dicit q̃ quãdam emanationẽ ab itellectu p modũ manifestãtus. Et qr põt esse duplex ituit⁹ vel veri simpliciter: vel vlteriꝰ ſz q; vex extẽdit in bonũ ⁊ ꝯueniẽs. ⁊ hẽ pfecta apꝓhẽsio. iõ est duplex vbuȝ. ſ. rei plate que placet qõ spirat amorẽ. ⁊ hoc est vbũ pfectuȝ ⁊ vbũ rei q̃ ẽt displicet. vñ dicit Augu. q; vbuȝ dr̃ aio ipressum q̃uis ipsa displiceat aut complaceat.

Ad primuȝ igit dõm: q; quãuis nomẽ vbi impositum sit a motu corporali qõ ẽ vltimũ in nr̃a locutiõe tm̃ ipositũ est ad significãdum omne qõ dr̃ vel exteri⁹ vel iteri⁹. Vñ quãuis iterpretatio noīs nõ ꝯueniat deo ꝯuenit tm̃ res significata per nomẽ sicut frequẽter ꝯtingit: vt dcm̃ est de lꝫ noīe psona. ¶ Ad 2ᵐ dõm: q; vbuȝ vocis neq; pmanet neq; subsistit in nobis: ſz vbuȝ cordis nr̃i permanet q̃uis nõ subsistat. ⁊ iõ pz q; quãuis vbũ nõ hẽat ex ratione vbi q; pmaneat vel subsistat: tm̃ hȝ diuersas rõnes pfectiõis ſm q; in diuersis iuenit. ⁊ iõ vbũ dīnũ inquãtũ dīnũ hȝ q; sit pmanẽs ⁊ subsistens. sicut ⁊ de amore supra dcm̃ est. ¶ Ad 3ᵐ dõm: q; sine dubio cogitatio in deo ꝓpe nõ ẽ: ſz Ansel. p silitudinẽ nomẽ cogitatõis posuit. Sicut. n. in cogitatiõe est exitus rationis ab vno in aliud p collectionẽ: ita ẽt rõ vbi: vt dictũ est cõpleẽ in q̃dã emanatiõe ⁊ exitu ab intellectu. vñ addit supra simplicẽ ituitũ itellectus aligd cogitatiõi simile. ¶ Ad 4ᵐ dõz: q; itellect⁹ dīnus nõ itelligit eẽntiã suã p aliquã spẽm dr̃ntẽ essentialr aut realr ab ipsa essentia: nihilomin⁹ tm̃ ipse itelligit eẽntiã suaȝ p eẽntiã suam. vñ eẽntia se hȝ vt itelligẽs ⁊ vt itellecta ⁊ vt quo itelligitur: ⁊ iquãtũ se hȝ vt itelligẽs sic ꝑe ⁊ ꝓpe est ibi rõ itellectus: ⁊ inquãtũ se hȝ: vt id qõ itelligit est ibi vere rõ itellecti: sed inquãtũ se hȝ vt quo itelligit. sic ẽ ibi rõ vbi.

¶ Utr̃ vbũ dicatur psonaliter. II.

D secunduȝ sic ꝓcedit: vr̃ q; vbuȝ non dicat psonalr. sic̃ .n. dicit Aug. vbũ qõ ĩsinuare itẽdimus cum amore noticia est: ſz noticia dr̃ essentialr. g̃ ⁊ vbũ. ¶ ℙ. oẽ illud qõ põt itelligi nõ intellecta distictõe psonaꝝ est eẽntiale ī dīnis: ſz nõ itellecta distinctõe psonaꝝ adhuc põt itelligi q; itellect⁹ dīn⁹ manifestat se sibi ⁊ manifestat se creature: cũ g̃ vbũ nõ addat aligd supra rõnẽ itellect⁹ nisi ordinẽ manifestatõis: vr̃ q; vbũ sit eẽntiale sic̃ ⁊ itelligere. ¶ Jtẽ vbũ ẽ termin⁹ huius act⁹ q; ẽ dr̃e. nihil. n. dr̃ nisi vbũ: ſz q̃libꝫ psona põt dicere se ⁊ põt dr̃e eẽntiã suã. g̃ eẽntia ẽ vbũ ⁊ q̃libꝫ psona ẽ vbũ: ⁊ ita vbũ eẽntialr dicet. Nec põt dici q; qlibet eoꝝ dicat se vbo pr̃is: qr pfecti⁹ ẽ dicere vbo ꝓpo q̃ alterius: ⁊ ita cũ vnaquecꝫ psona pfectissime se dicat: vr̃ q; qlibet dicat se vbo ꝓpo: ſz nõ vbo ꝓpo q; sit ab ipsa: qr sic essent ples psone q̃ tres. g̃ vbo ꝓpo qõ ẽ ipsa. ¶ ℙ. vt dcm̃ est vbũ dicit ꝯceptõeꝫ itellect⁹: ſz ꝯcept⁹ itellect⁹ nullus est nisi spẽs itelligibilis formata ī itellectu. g̃ ī deo nõ põt eẽ vbũ nisi illud qõ se hȝ p moduȝ spẽi ⁊ quo itelligit: ſz lꝫ ẽ ꝑn̄ᵐ itelligẽdi ī quo aligd itelligit ⁊ quo itelligit. g̃ vr̃ q; si filiꝰ dr̃et tm̃ vbũ psonalr q; filiꝰ eẽt ꝑn̄ᵐ act⁹ itelligẽdi in pr̃e: qõ supra improbatũ est in. 5. di. ab Augu. ¶ Cõtra est qõ Aug. dicit q; eo dr̃ verbũ in dīnis quo filius ⁊ quo sapia genita: sed ista oīa dr̃ psonaliter. g̃ vr̃ q; ⁊ verbuȝ. ¶ ℙ. Augu. dicit: q; quãuis sint tres q dicãt tm̃ nõ est ibi nisi vnũ verbũ. g̃ vr̃ q; verbũ tm̃ dicat psonalr. ¶ Jtẽ verbũ: vt dcm̃ est: dicit ordinẽ cuiusdã exit⁹ ⁊ ꝯceptiõeꝫ itellectus ⁊ dr̃ ad aligd sicut in lr̃a dr̃ oīa aũt lꝫ videntur ad psonas pertinere. g̃ videt q; verbũ sit psonale.

¶ Ulteriꝰ q̃rit circa lꝫ si vbũ dicat psonalr vtrũ solus filiꝰ dicẽdus sit vbũ vr̃ q; nõ: qr sic̃ filiꝰ exit a pr̃e vt manifestãs ipm: ita ⁊ spũs scũs. g̃ rõ vbi vtriq; equalr ꝯuenit. ¶ ℙ. itellect⁹ ẽ q̃si mediũ iter nãm quã segt̃ ⁊ volũtatẽ quã p̃cedit: ſz mediũ pertinet ad vtrũq; extremoꝝ. cũ g̃ vbũ dicat ꝓcessionẽ itellect⁹ vr̃ q; nõ magis dicat filius vbũ g̃ ꝓcedit p modũ nãe: q̃ spũs scũs g̃ ꝓcedit p modũ volũtatis. ¶ Jtẽ cã manifestat p effectũ: ſz itellectus dīnus est cã oīum creaturaꝝ sicut itellectus artificis cã artificiatoꝝ. g̃ oẽs creature pñt dici vbuȝ dei.

Contra. est qõ dicit Aug. lib. de tri. q; sic̃ ī trinitate solus filiꝰ dr̃ vbũ. g̃ ita solus spũs scũs dicitur donũ. g̃ sic̃ donũ nõ ꝯuenit filio: ita nec vbũ spi. san.

Respondeo dõm: q; circa lꝫ sunt diuerse opiniones. Quidã. n. dñt q; dicere de deo dr̃ triplr. Qñq; .n. dicere ẽ idẽ qõ itelligere: ⁊ sic ẽ eẽntiale. Qñq; n. dicere idẽ ẽ qõ gnare: ⁊ sic ẽ notõale. Qñz. n. dicere est idẽ qõ creare: ⁊ sic dicere cõnotat respectũ ad creaturã: ⁊ est essentiale. Dñt igit q; hoc actui nõ rñdet vbũ nisi q̃tũ ad 2ᵐ modũ dicẽdi. ⁊ ideo quãuis dicere dicat eẽntialr ⁊ psonaliter: tm̃ verbũ nõ dr̃ nisi psonalr. Sz lꝫ nõ vr̃ verũ: qr nõ est itelligibile q; aligd dicit ⁊ non sit vbũ. vñ oz q; quotiẽs dicat itelligere: totiẽs dicat vbuȝ. ¶ Alꝫ dñt q; dicere nihil aliud est in vlꝫ q̃ manifestare itellectũ suũ. põt aũt hõ manifestare itellectũ suũ vel alteri sicut verbo vocali: vel sibiipsi sic̃ verbo cordis. Jta dicũt q; vtroq; mõ deꝰ manifestat itellcm̃ suũ. ſ. cõdẽdo creaturã q̃ est verbũ ipsiꝰ q̃si verbũ vocale: ⁊ gñando filiũ ſm q; manifestat se apud seipsuȝ. ⁊ lꝫ ẽ idẽ qõ verbuȝ cordẽ. Vñ dicũt q; verbũ dcm̃ de deo semp ẽ psonale: ſz lꝫ nõ vr̃ verũ: qr si ingrat̃ gd sit istud verbũ quo aligs sibi logt̃: nõ iuenit esse nisi ꝯceptio itellectus: ꝯceptio aũt

intellectus est vel operatio ipsa que est itelligere: vel species itellecta. Uñ opz q vbū vel dicaf ipsa opatio itelligēdi; vel ipsa spēs q̄ est silitudo rei itellecte: ⁊ sine vtroq; isto nō pōt qs itelligere. vtrūq; n. isto est id quo qs itelligit formal'r. Et iō ipo'e est q accipiēdo ꝟ mō verbū aliqs itelligat nisi verbo itellect⁹ sui: q sit vel opatio ei⁹ vel rō opatōis ad eā sic mediū cognoscēdi se hūs que est spēs rei itellecte. Unde cū pr̄ itelligat se si nō eēt ibi nisi vbz psonale qō ē fili⁹: oporteret q pr̄ itelligeret filio. q. formal'r. ⁊ ꝟ supza ip̄obatuz ē. ¶ Et iō dōm ē cū alys q hoc nomē vbū ex virtute vocabuli pōt psonal'r ⁊ eēntia liter accipi. Nō. n. signāt trīn relonē sic ꝟ nomen pr̄ vel fili⁹: sz ponit ad significādū rē aliquā absolutā sil'cū respectu. sic ꝟ nomē scīa: sz i ꝟ differt: qz relo q̄ importaf ꝟ nomine scīa nō est relo ozigis fm quā referaf scīa ad illud a quo ē. s. sz ē relo fm quā referr̄ ad illud ad qō ē. s. ad scibile: sz ꝟ nomen verbū ipoztat relonē fm quā referr̄ ad illud a quo ē. s. ad dicētē. Dui⁹ aūt relones i dīnis cōtingit eē dupl'r. Quedā. n. sunt reales q̄ regrūt distictōez realē: sicut pr̄nitas ⁊ filiatio: qz nulla res pōt eē pr̄ ⁊ fili⁹ respcū eiusdē. Quedā aūt sunt relones rōnis tm̄ q̄ nō regrūt distictōez realē: sz rōnis: sic relo q̄ ipoztaf in ꝟ noīe opatio. Dabz. n. opatio respcm̄ implicitū ad operatozē a quo ē. Nec i dīnis differūt opans ⁊ opatio nisi rōne tm̄. Si igr̄ relo ipoztata ꝟ noīe vbz sit relo rōnis tm̄ sic nihil ꝓbibet gn eēntial'r dicaf: ⁊ vr̄ sufficere ad rōnem vbi: fm q a nobis i deū trāsumiť: qz i nobis: vt dcm̄ ē nihil aliud ē vbū nisi spēs itellecta vel forte ipsa opatio itelligentis: ⁊ neutrū eoz real'r distinguiť ab eēntia dīna. Si aūt importet relonē realē distictiōez exigētē opz q psonal'r dicaf: qz nō ē distictio realis in dīnis nisi psonaz. Et est sil'e de amoze: q fm eandē distictōez eēntial'r ⁊ psonal'r dr̄: vt supza dcm̄ ē. cū. n. verbū sit silitudo ipsi⁹ rei itellecte ꝓput ē ꝓcepta i itellcū ⁊ ozdiata ad manifestatōez vel ad se vel ad alterū. ista spēs i dīnis pōt accipi dupl'r: vel ꝼz q dicit id quo aliqd formal'r i dīnis itelligiť: ⁊ sic cū ipsa eēntia p se itelligaf ⁊ manifesteť ipsa eēntia erit verbū: ⁊ sic verbū ⁊ itellect⁹ ⁊ res cui⁹ ē verbū nō dr̄nt nisi fm rōnē. sic i dīnis dr̄t quo itelligiť ⁊ qō itelligiť: ⁊ qō itelligit: vel fm q spēs itellecta notat aliqd distictū real'r ab eo cui⁹ simi litudinē gerit. ⁊ sic verbū dr̄ psonal'r ⁊ cōuenit filio i quo manifestaf pr̄: sic ꝑn̄ manifestaf i eo qō ē a ꝑn⁹ p modū itellect⁹ ꝓcedēs. Sz trī i vsu sanctoz ⁊ cōiter loquētiū ē q hoc nomē verbū relonē real'r distiguētē ipoztat: vt dicit Aug. Qz vbū idē ē qō sapia genita: ⁊ iō ista qō paz valet: qz nō ē de re sz de vocis significatiōe: q̄ est ad placitū. vñ i ea plurimū valz vsus: qz noīb⁹ vtendū est vt pl'es ꝼz ꝓbm: de reb⁹ aūt iudicādū fm sapiētes. Cū. n. de reb⁹ cōstat frustra i verbis habeť cōtrouersia: vt dicit magr̄ lib. 3⁹ dist. 14. Sz trī ea q̄ in dīnis dīr nō sunt extendēda nisi quātum sacra scriptura eis vtitur.

Ad primuz igiť dōm: q noticia nō dicit totaz rationē vbi: qz noticia ⁊ sapia dīr p modū gescētis ⁊ manētis i eo cuius sunt. ⁊ iō nunq̄ dīr nisi eēntial'r q̄uis possint eē appzopata. Sz vbū dicit quādā emanatōez itellect⁹ ⁊ exitū i manifestatōez sui. ⁊ iō quia exit⁹ iste pōt itelligi vel fm rē distictā: ꝓput fili⁹ exit a patre: vel fm rōnē trīn: ꝓput itelligere ē ab itellectu dīno. iō ⁊ verbū q̄nq; eēntial'r: ⁊ q̄nq; psonaliter dr̄: sicut ⁊ amoz. ¶ Ad 2ᵐ dōm: q nō itellecta distinctiōe psonaz: adhuc itellect⁹ dīn⁹ pōt manifestare seipm ⁊ ad se ⁊ ad alteruz. Ad alterz sic creādo creaturā vel ispirādo cognitiōez sui creature. Ad se ipm p modū quo aliqs cōuertiť supza id qō intellexit vt manifestū fiat vtr̄z vez sit vel nō qō itellectu pcipit. Doc. n. ꝓpe ē log i cozde: pp qō bz aliqd sile cognitiōi: nō trī eēt ibi manifestatio ꝑncipy nō itellecta distinctiōe psonaz in aliquo real'r distincto ⁊ exīte p modū itellect⁹ in eadē nā nō itelligibili. ¶ Tertiū ꝓcedit. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q nullo mō est ꝓcedēdū q pr̄ itelligat a filio vel q itelligat in filio. sic in obo vel spē q̄ cognoscit: qz ꝟ poneret filiū hēre aliquā rōnē ꝑncipy ad p̄rem. Sz trī ꝓcedēdū est q pr̄ itelligit in filio ⁊ seipm ⁊ alia inquātum videt filiū eē silitudinē suā ⁊ oīum alioz sicut ꝑncipiū vr̄ in eo cui⁹ est ꝑn⁹: quāuis ⁊ i seipso videaf. Possuz .n. videre hoiez i imagie sua q̄uis ipsuz ēt p se videā: ita ⁊ quāuis pr̄ seipm videat i se ⁊ oīa alia: trī oīa pōt videre in filio ⁊ seipm: sicut ⁊ seipm i creatura videre pōt: iquātuz ipm creatura repūtat q̄uis iperfecte. ¶ Ad 5ᵐ qō in ꝟriū obycit dōm: q Aug. accipit vbū ꝓput dicit realē exitū ⁊ distictōez a dicēte: ⁊ nō fm q ad rōnē vbi sufficit distictio rōnis: ⁊ iō accipit verbuz trī psonal'r. ¶ Ad 6ᵐ dicendū: q i dīnis nō ē nisi trī vnū verbū ⁊ trī ē ibi verbū psonale ⁊ eēntiale: qz psona nō distinguiť ab essentia. vñ nec excludiť p dictōem exclusiuā. ¶ Ad 7ᵐ dōm: q oīa illa q̄ dīr p̄nt accipi real'r vel fm rōnez: ⁊ vtrūq; sufficit ad rōnē verbi: ⁊ iō pōt dici eēntial'r ⁊ psonaliter.

¶ Ad id qō vlteri⁹ queriť: dōm q si verbū psonal'r sumatur soli filio ꝟenit ⁊ nō spi. sancto: qz spiri. sanct⁹ ꝓcedit p modū volūtatis: ⁊ iō ꝓpe dr̄ amoz ⁊ donuz: sz ꝓcedere p modū nāe vel itellect⁹ ꝟenit filio: ⁊ iō ipse ꝓpe ⁊ genitus ⁊ verbū dr̄. ¶ Ad 8ᵐ q̄ qō obyciť dōm: q ad rōnem verbi nō solū exigiť esse manifestatiuū: qz sic cuiuslibet cāe eēt vbū suus effect⁹: qō nō pōt dici nisi metaphoce: sz oz q i illo verbo itelligaf ꝓcessio itellect⁹: ⁊ ꝟ nō ꝟenit spūi scō. ¶ Ad 9ᵐ dōm: q spūs scūs ꝓcedit a duob⁹: ⁊ iō sua ꝓcessio ē p modum ꝟformitatis amoris: q̄ ē ex vnione volūtatis i volētib⁹: ⁊ pp ꝟ ꝓcedit trī p modū voluntatis. Sz taz ꝓcessio itellect⁹ q̄z ꝓcessio nāe est ab vno trī: nō aūt ab vno fm q vniť alteri si sit pfectuz agēs. sic est agēs dīnū. ⁊ iō vterq; modus ꝓcessiōis ꝟenit illi psone q̄ soluz ab vno est. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q creatura nō pōt dici ꝓpe verbū: sz magis vox verbi. sic. n. vox manifestat verbum: ita ⁊ creatura manifestat diuinā artē: ⁊ iō dīr sci q vno verbo deus dixit oēm creaturā. vñ creature sunt. q. voces exprimētes vnū verbū diuinū. vñ dicit Augu. oīa clamāt deus me fecit: sz ꝟ nō dr̄ nisi metaphoce.

¶ Utr̄ verbū dicat semp respcm̄ ad creaturā. III.

Ad tertiuz sic ꝓcedit: vr̄ q verbū sp respcm̄ dicat ad creaturā. sicut. n. dicit Aug. Dixit ⁊ facta sunt. i. verbū genuit i quo erat vt fieret creatura: sz ꝟ ponit respectus ad creaturā. g̃ vr̄ q verbuz dicat respcm̄ ad creaturā. ¶ P. Aug. i ꝑn⁹ Joā. dicit q verbum est opatiua potētia pr̄is: sz opatiua potentia dr̄ prespectū ad creaturā. g̃ ⁊ verbū. ¶ Itē Anſ. dicit: q de⁹ dicendo se dixit oēm creaturā: sz dicēdo genuit verbū sibi eqlē. g̃ vr̄ q verbū qō genituz est a pr̄e ponat respcm̄ ad creaturā: ꝼz qō p verbū creature dīr a deo. ¶ P. artificiata nō cognoscunť ab artifice nisi fm q ꝟuertiť ad formā artis quā apud se hz. g̃ idē est artifici cōuerti ad artē suā ⁊ ad artificiata ⁊ itelligere vtrūq;: sz verbum est ars oīum eoz̄ q̄ a summo artifice cōdita sunt. g̃ vr̄ q nunq̄ fiat cōuersio intellectus pr̄ni ad artificiata nisi p hoc q ad verbū cōuertiť ⁊ ecōuerso: qñcunq; cōuertiť ad verbum ad artificiata conuertiť. g̃ vr̄ q verbum semp accipiendum sit cū respectu ad creaturam.

Contra. nihil qō dicit respcm̄ ad creaturā cōuenit deo ab eterno: vt dīs ⁊ hō: sed verbuz cōuenit deo ab eterno: qz in ꝑn⁰ erat verbū. g̃ verbuz nō dicit respcm̄ ad creaturā. ¶ P. omne nomē ꝟnotās efficiū

in creatura signat dinā eēntiā: sz verbuz ē psonale ad minus qñqz. ḡ vr̄ q verbuz nō dicat respcñ ad creaturā.

Respondeo dōm: q verbum nō semp dr̄ fm respectū ad creaturā: sz qñqz cū respectu: ꝛ qñqz sine respectu. ꝛ b̄ sic pz. Uerbuz. n. siue dicat psonal'r siue eēntial'r ē spēs cōcepta in q̄ ē silitudo ei⁹ qō dr̄ ꝛ dicētis qñ aligs seipm dicit. Cōstat aūt q dina eēntia siue pr̄ phabz in se silitudinē oīs creature sic exēplar. vñ illud qō significat vt spēs vel silitudo pris: aut eēntie dine: si pfecta silitudo sit: ꝛ tinebit i se silitudinē oīum rerū: sz q̄uis aligd sit spēs vel silitudo alteri⁹: nō tñ ops q semp qñcūqz ꝛuertit i spēm: ꝛuertat i illa cui⁹ ē spēs vel silitudo: qz in spēm vel i imaginē ꝛtingit fieri ꝛuersionē dupl'r. Uel fm q ē spēs talis rei. ꝛ tūc ē eadē cōuersio in rē ꝛ spēm rei. Uel in spēm fm q ē res q̄dā: ꝛ sic nō oz q eadē ꝛuersione ꝛuertat gs p itellcñ i spēm rei ꝛ i rē. Sicut q̄ aligs ꝛsideret imaginē inquātū ē coz⁹ lapideū ꝛ iquātū ē silitudo sortis vel platōis. Dico igr̄ q cū ipse ōs sit silitudo ꝛ spēs oīum rez: duplex cōuersio itellect⁹ pōt fieri i ipm. Uel absolute fm q res q̄dā. Uel iquātū ē silitudo oīuz rez: ꝛ vtroqz mō seipm de⁹ cogñscit: ꝛ supra se ꝛuertit q̄uis nō diuersa: sz vna opōne. Uñ si vbū accipiat ꝓut ꝛsegr̄ ituitū itellect⁹ dini fm q absolute seipz ituet. sic vbū absolute dr̄ i dinis: sine respectu ad creaturā siue eēntial'r: siue psonal'r dicat. si aūt vbū ꝛsequatur ituitū itellect⁹ dini ꝓut ꝛuertit supra se iquātū est silitudo oīuz rez ꝛ exemplar. tūc ēt i vbo accipit respectus ad creaturaz: vt ē respect⁹ artis ad artificiata: ꝛ sic ꝓpe vbo ꝓperit nomē artis. Si tñ vbū accipiat sz ordinē manifestatiōis ad altez sic sp dicit respcñ ad creaturā: q talis manifestatio dini itellect⁹ ē p eductōez creaturaz.

Ad primuz igr̄ dōm: q q̄uis i vbo sit vñ fiat oīs creatura: nihilominus tñ ꝛsideratio vbi ꝛ ei⁹ cui⁹ ē vbū nō depēdet a ꝛsideratiōe creature. ꝛ iō vbū nō de necitate dic respcñ ad creaturaz. ¶ Ad 2m dōm: q vbū dr̄ pō opatiua p̄is p modū artis. vñ iquātū significat vt ars significat p respcñ ad creaturā. Sz nō de necitate sic itelligit q̄ significat vt vbū: sic pz de spiscō q ipse ē amoz quo pr̄ diligit filiū: ꝛ iste amoz ē rō amoris quē i creatura hz: quā i sue silitudinē dilectōis adducit: ꝛ inq̄tū ē amoz absolute signat noīe amoris ñ ꝓnotādo aliquē respcñ ad creaturā: sz iquātū ē rō eoz q̄ libaliter creature cōferunt: significat noīe doni qō respcñ ad creaturā iportat. sic ē de noīe vbi ꝛ noīe artis: qz vbū pōt absolute dici: sz ars dicit respcñ ad artificiata. ¶ Ad 3m dōm: q vno ꝛ eodē vbo pr̄ dixit se ꝛ oēm creaturā: tñ diuersa ē ꝛsideratio vbi sz q p illud dr̄ pr̄ ꝛ creature. Non enim deest cognitio absoluta suiipsi⁹: nec ēt cognitio absoluta creaturaz: nec ēt cognitio cōpata fm q cognoscit se eē cām illoz: q̄uis iste tres cognitōes nō differāt realiter i ipso: sz rōne tñ. ꝛ iō nō exigit ad itellcñ vbi sz q eo intelligit pr̄ dixisse seipm respectu ad creaturā fm q eo itelligit creaturas dixisse. ꝛ iō vbuz absolute ꝛ cū respcū ad creaturā itelligit. ¶ Ad 4m dōm: q artifex pōt ꝛuerti ad spēm artis q̄ apud ipz ē triplr. Uel fm q ē silitudo rei p ipm fiēde: ꝛ sic absolute ꝛuertit i rē artificiatā nullā ꝛsideratōez bñs de arte sua. Uel i ipsaz spēm artis sz eē qō hz in aīa ei⁹: ꝛ sic ē ꝛsideratio absoluta ipsi⁹ spēi inquātū ē res q̄dā: nec aligd tūc de re artificiata ꝛsiderat. Uel ꝛpando vnū ad altez dū ꝛsiderat illā spēm q̄ apud se ē eē cāz eoz q̄ ab ipo fiūt: ꝛ ita ēt ē de itellectu dino sz q ꝛuertit supra seipz vel iquātū ē res q̄dā: vel ꝓut ē silitudo rez tñ: vel ꝓut illa res q̄ ē silitudo est cā eoz q̄ sibi assilat: q̄uis iste cogñes i deo sil'sint ꝛ real'r nō differāt. ¶ Ad 5m dōm: q vbū nō dic respcñ ad creaturā i actu sz q̄si in hitu sic donū. ꝛ iō vtrūqz eternū ē. ¶ Ad 6m dōz: q ois effect⁹ creature ē cōis toti⁹ trinitatis. vñ qcqd dic respcñ ad creaturā ducit i cognitiōez eēntie sic i effectu sitio cā cognoscit. Sz qz nō tñ essentia hz ordinē ad creaturā: sz ēt ꝓcessio psonalis q̄ ē rō ꝓcessiōis creaturaz. Jō pōt ēt aligd psonale cū respectu ad creaturā significari: ꝛ tūc tale nomē ꝑncipy significabit psonā ꝑncipal'r: sz ex ꝛsideratione ducet in itellcñ eēntie: ꝛ sic ē i noīe vbi ꝛ noīe doni.

¶ Expositio textus.

Natura igr̄ dina si pr̄ est ge. filiuz.) istud nō segr̄: qz q̄uis hz rē idē sit pr̄ ꝛ gñatio: tñ p vbū gñatiōis significat illa ꝓprietas: vt iberēs ꝛ determinās illud de quo dr̄. ꝛ iō qz eēntia nō determiat a ꝓpetate vt p se subsistēte nō dr̄ q eēntia gñet: sz pr̄ significat eadē ꝓpetatē vt p se subsistēte. ꝛ iō pp idētitatē rei dr̄ q eēntia ē pr̄. (Aliter.) Dr̄ntia nō ꝑpe i dinis ē: qz opponit silitudini: sic diuersitas vnitati: tñ b̄ large accipit p distinctiōe.

¶ Qz nō tñ tres ꝑdicte ꝓprietates sunt in psonis: sz ēt q aljs significant noibus vt ingenit⁹.

¶ Distin. XXVIII.

Preterea ꝛsiderari oz q ñ tñ tres ꝑdicte ꝓprietates sine notiōes i psonis sunt: vez ēt alie q̄ aljs notātur noib⁹. Nā ēt b̄ nomē ingenit⁹ relatiue dr̄ de pr̄e tñ ꝛ aliā designat notōez q̄z pr̄ vel genitoz. Nō ē. n. idē eē pr̄em ꝛ eē igenitū. i. nō ea notiōe pr̄ dr̄ q̄ ingenit⁹. Pater. n. vt ꝑdictū ē dr̄ fm ꝓprietatē gñatōis. Ingenit⁹ aūt fm ꝓprietatē inascibilitatis. Differt g̃ pr̄ a filio auctē gñatiōis, differt ēt ꝓprietate inascibilitatis. i. qz igenit⁹. Uñ Aug. distiguēs iter ꝓprietatē q̄ pr̄ dr̄: ꝛ illā q̄ dr̄ igenit⁹ i. v. li. de tri. sic ait. Nō est hoc dicere igenitū qō ē pr̄em dicere: qz ꝛ si filiū nō genuisset: nihil ꝓhiberet dicere eū igenitū. Et si gignat q̄sqz filiū: nō ex eo ipe ē igenit⁹: qz geniti hoies gignūt alios. Nō g̃ iō dr̄ pr̄: qz igenit⁹. Jōqz cū d̄ deo pr̄e vtrūqz dicat alia notio est q̄ itelligit genitoz: alia q̄ igenit⁹. Genitoz. n. dr̄ ad genitū. i. filiū. Cū vo ingenit⁹ dr̄: nō qd sit: sz qd nō sit oñdit. Hoc exēplis planū faciēduz ē. Qz dr̄ igenit⁹: hoc oñdit q nō sit fili⁹: sz genit⁹ ꝛ igenit⁹ cōmode dr̄: filiꝰ aūt latine dr̄. Sz vt dicat ifili⁹: nō admittit loq̄ndi ꝛsuetudo: nihil tñ itellectui demit: si dicat nōfili⁹: quēadmodū ēt si dicat nōgenit⁹ p eo qō dr̄ igenit⁹ nihil aliō dr̄. Jō nō ē i reb⁹ ꝛsi derādū: qd vel sinat vl' nō sinat dici vsus fmonis nr̄i: sz qs rez ipsaz intellcūs eluceat. Nō g̃ iā tñ dicamus ingenitū: sz ēt nōgenitū: qō tñ valet. Nūqd g̃ aliud dicimus q̄z nō filiū? Negatiua pozo pticula non id efficit: vt qō sine illa relatiue dr̄: eadez ꝓpositā subal'r dicat: sz id tñ negat qō sine illa aiebatur sicut in aljs ꝑdicamētis: cū dicimus bō ē: subam designam⁹.

Qui ḡ dicit nō hō est: nō aliud gen⁹ p̄dicamēti enūciat: ꝫ tm̄ illud negat. Sic ḡ ꝑm subaz aio: hō ē: sic ꝑm subam nego cū dico: nō hō ē. At si tm̄ valz qō dī genit⁹: q̄ztū valz qō dī fili⁹: Tā tūdē ḡ valet qō dī nōgenitus: q̄ztū valet qō dī nōfili⁹. Relatiue aūt negamus dicēdo nōgenitus. Ingenit⁹ porro qd ē nisi nōgenit⁹? Non ḡ recedit a relatiuo p̄dicamēto cū igenit⁹ dī. Sicut.n. genit⁹ nō ad se dī: ꝫ q ex genitore sit. ita cū dī igenit⁹: nō ad se dī: ꝫ q ex genitore nō sit oñdit. Utrūq; tm̄ relatiue dī. Qō aūt relatiue ꝓnūciat: nō idicat subam. Quānis ḡ diuersuz sit genit⁹ z igenit⁹: tm̄ nō idicat diuersaz subaz: qz sic fili⁹ ad p̄rem: z nō fili⁹ ad nōp̄rez referr̄: ita genit⁹ ad genitorē: z nōgenit⁹ ad nōgenitorē referatur nece est. Ecce euidenter oñdit q igenit⁹ relatiue dī: z de solo p̄re accipit. Aliaq; notio ē qua dī igenit⁹: alia q̄ p̄r. Atq; tm̄ valet cū dī igenit⁹ q̄ztuz nōgenitus vel nōfilius.

¶An sic̄ solus p̄r dī igenitus: dici debeat nōgenitus vel nonfilius.

Deo solet q̄ri vtr̄ sic̄ solus p̄r dī igenit⁹ ita ipse solus debeat dici nōgenitus: vel nō filius: vt nec ēt spūs scūs possit dici nōfili⁹ vel nōgenit⁹? Quibusdā vr̄ q p̄r solus debeat dici nongenit⁹ vel nōfili⁹. Spūs ꝟo scūs sic̄ nō dī ingenit⁹ ita inquiūt nō ē dicēdus nōgenit⁹ vel nō fili⁹. Debz qdez dici z credi spūs scūs nō eē genit⁹ vel nō eē fili⁹: ꝫ nō dz dici eē nōgenitus vel nōfilius.

¶Alijs aūt vr̄: q cū spūs scūs nō possit dici igenitus: pōt tm̄ dici nōgenitus vel nōfilius. Qz aūt Augu. supra ait: tantū valere cū dī ingenitus quātuz cū dī nōgenitus vel nōfilius: etymologiam nomis ostēdendo eū hoc dixisse dicunt: nō ratione predicationis.

¶Que sit ꝓprietas ꝑm quā dī pater igenitus.

Si aūt vis scire q̄ sit ꝓprietas ꝑz quā dī p̄r igenit⁹: audi Hylariū ipsaz vocantē inascibilitatē in. iiij. lib. de tri. ita aientem. Est vnus ab vno. s. ab igenito genitus: proprietate videlicet in vnoquoq; z originis z inascibilitatis. Significata ergo in scripturis personarū itelligētia z distinctio inascibilitatis natiuitatisq; sensu solitarius deus nō est opinādus. Discretio ergo vl distinctio personaz in scripturis posita est: in nullo aūt nature distinctio.

¶Arriani nitebantur ꝓbare alterius substātie patrem: alterius filiū: qz ille igenitus: iste genitus: qbus rñdens Ambrosius dixit se hoc nomen in scripturis nō legisse dinis.

Illud ēt taceri nō oz: q arriani ex eo ꝓbare nitebant alteri⁹ sube eē p̄rez: alteri⁹ filiū: qz ille igenitus: z iste genitus dr̄: cū diuersuz sit eē igenitū z eē genitū. Uñ Amb. eoz qōni respōdēs: dicit se i dinis scripturis h̄ nomen. s. igenitus nō legisse: ita iquiēs i. iiij. li. de spū scō. Cū dudū audierit qdā dicētibus nobis filiū dei q gñatus est patri q gñauit iequalez eē nō posse: q̄uis ille gñatus sit: iste gñauit: qz gñatio ē nature: aduersus qdē illā qōnē vocē sibi arbitrantur acclusaz: ꝫ i tergiuersatiōe dānabili i eodē loco vestigiū vertūt: vt putent mutatōez fieri qōnis mutatōe ꝑmōis dicētes. Qūo p̄sit eē ingenit⁹ z genitus vnius nāe atq; sube? Ergo vt rñdeā mihi ꝓposite qōni: primo oium i dinis scripturis igenit⁹ nusq̄z inenio: nō legi: non audiui. Cui⁹ ḡ mutabilitatis sūt boies hmōi: vt nos dicāt ea vsurpare q̄ nō sūt scripta: cū ea q̄ sunt scripta dicamus: z ipsi obj̄ciant qō scriptū nō sit? Nōne ipsi sibi aduersant̄: z auctoritatē calūnie sue derogant? Attende lector qm̄ hoc nomie igenitus nolebat vti Ambrosi⁹ ꝓpter hereticos. Ita z nos subticere quedā oz ꝓpter calūntātiū isidias: q̄ catholicis ac pijs lectoribus secure credi p̄nt. Sūt eteni q̄dā q̄ nō tāte sūt religiōis z auctis: vt eis nos oporteat semp ꝓfitēdo ac recipiēdo iseruire: vez silētio aliqñ p̄teriri queūt: nec illi⁹ tm̄ sūt quersitatis: qn cū opportunū fuerit: eis vti libeat habeamus.

¶An diuersum sit esse patrem z esse filium.

Reterea q̄ri solet cū supra dcm̄ sit: qz aliud est dicere ingenitū: aliud patrem. Et q diuersum sit genitus z igenitus: vtrū sil̄r diuersum sit eē patrem z eē filium: an idē? Ad qō dicimus qz ex eodē sensu quo dr̄ diuersuz genitus z igenitus: z quo dr̄ nō esse idē dicere genitū z igenitū: pōt dici nō esse idē: ꝫ diuersuz esse patrē z eē filiū: vel eē spm̄ scm̄: qz nō ea notōe p̄r ē pater q̄ filius ē filius: vl q̄ spūs scūs ē spūs scūs. Jōq; ex hoc sensu ꝓcedimus: q aliud ē esse p̄rem: z aliud ē eē filiū: qz alia notio ē qua p̄r est p̄r: alia q̄ filius ē filius. Sz si trāsponas: vt dicas: aliud ē p̄rem eē: aliud filiū eē: variat itelligētia: z iō nō cōcedit̄. Est.n. sensus talis: ac si dicat̄: aliud ē quo p̄r nō qdē p̄r: ꝫ ē: aliud quo filius ē: nō qdē filius: ꝫ ē: qō penitus falsum est. Eo.n. pater est quo p̄r deus est. i. per eēntiā vel naturā. Ac filius eo deus ē quo pater ē deus. Eo ḡ filius ē quo p̄r ē. Et ita idez ē p̄rem eē z filiū eē: ꝫ nō ē idē eē p̄rez z eē filiū.

Añ Augu. i. v. li. de tri. ait. Quãuis diuersus sit eẽ pr̃em ⁊ eẽ filiũ: nõ est tñ diuersa suba: qz nõ hoc ꝑm subaz dr̃: ꝫ ꝑm relatiuũ: qõ tñ relatiuuz nõ est accñs: qz nõ est mutabile. Ecce diuersum eẽ dicit esse pr̃em ⁊ eẽ filiũ qõ iuxta rationẽ ꝓdictã accipi opz: qz. s. alia notio est qua est pater: alia q̃ est filiꝰ. Nõ. n. ꝑm eẽntiã pr̃ dr̃ pater: vel filius filius: sed ꝑm relonem.

¶ Qũo dicaẽ sapia genita vel nata: an ꝑm relationem an ꝑm subam.

Siendũ quoqz est: q sicut solus filiꝰ dr̃ ẏbũ vel imago: ita ẽt ipe solus dr̃ sapia nata vel genita. Et iõ q̃rit vtrũ hoc relatiue dicaẽ: ⁊ si relatiue dr̃: an ꝑm eãdẽ relonẽ qua dr̃ ẏbũ ⁊ imago. De hoc Augu. i ,vij. li. de tri. ita ait. Jd dici accipiamus cũ dr̃ ẏbũ: ac si dicaẽ nata sapia vt sit filiꝰ ⁊ imago. Et hec duo cũ dñr. i. nata sapia: i vno eoz: eo q est nata ⁊ ẏbũ ⁊ imago ⁊ filius itelligaẽ. Et in his oibus noibus nõ oñdaẽ essentia: qz relatiue dñr. At i altero qõ est sapia: ẽt essentia demõstreẽ: qñ ⁊ ad se dr̃: seipsa. n. est sapiẽs. Et hoc est eiꝰ eẽ qõ sape. Añ pater ⁊ filiꝰ sil̃ vna sapia: qz vna eẽntia. ¶ Caue lector qual̃r hoc itelligas qõ hic dicit Aug. Videẽ. n. dicere q cũ dr̃ nata sapia: ibi sapia essentiã significet: ⁊ nata relonez notet. Qõ si ita est cogimur dicere essentiã dinã esse natã: qõ supioribus repugnat. Sz ad hoc dicimus: q i altero. i. i eo q nata est: eadẽ notio itelligaẽ: q̃ notaẽ cũ dr̃ verbũ ⁊ imago. In altero ẏo. s. sapia demõstraẽ eẽntia. i. demõstraẽ q filiꝰ sit eẽntia: qz sapia secundũ essentiã dr̃. Et iõ cũ dr̃ nata sapia: itelligaẽ q ipse q natꝰ ẽ: eẽntia est: ibi tñ sapia nõ ꝓ eẽntia: ꝫ ꝓ hypostasi facit itelligẽtiaz: vt sicut qñ dr̃ ẏbũ vl̃ filius: itelligiẽ hypostasis cũ sua ꝓꝛietate. Itẽ cũ dr̃ nata sapia: idez itelligiẽ. i. genita hypostasis. Jõ vigilãter ait idẽ eẽ itelligẽdũ cũ dr̃ ẏbũ: ⁊ cũ dr̃ nata sapia. i. eadẽ relatio: eademq hypostasis cui ieſt illa ꝓꝛietas. Et ex hoc adiuuaẽ illud qõ supiꝰ diximus. s. cũ dr̃ pater vel filius vel spũs sanctus: nõ tantũ ille ꝓꝛietates significanẽ cuz dr̃ paternitas filiatio: ꝫ ẽt hypostasis cũ suis ꝓꝛietatibꝰ.

¶ Qz imago aliquãdo dr̃ ꝑm essentiam.

Illud ẽt sciri oz: qz cũ supꝛadictuz sit imaginẽ relatiue dici de filio sic̃ verbũ vel filiꝰ: iterdũ tñ repit̃ ꝑm subaz dici. Añ Aug. i li. de fide ad Petrũ dic̃: q vna ẽ sancte trinitatis eẽntialiter dinitas ⁊ imago: ad quã factꝰ est hõ. Hylariꝰ ẽt i. v. li. de trinitate qit. Homo fit ad cõmunẽ imaginẽ. Nomẽ non discrepat̃: natura nõ differt. Una ẽ. n. ad quã hõ creatus ẽ spẽs. Ex his ẏbis oñdit̃ q imago aliqñ essentie intelligentiã facit: ⁊ tũc ad se dr̃ ⁊ nõ relatiue.

¶ Diuisio textus.

Hic determinat magr̃ de notõibꝰ psonarũ q̃ nõ sũt psonales. Et didit̃ in ptes duas. In pa determiat de inascibilitate q̃ est ꝓꝛietas psone cui nõ sit ꝓꝛietas psonalis. In za de hoc noie ꝑnm q nec ẽ ꝓꝛietas psonalis nec psone. ibi. (Est ꝓterea aliud nomẽ). z9. dis. Prima i duas. In paoñdit q̃liter pr̃ dicaẽ igenitꝰ. In za q̃liter eẽrio. Omne qõ genitũ dr̃ õ filio sit accipiẽdũ. ibi. (Sciẽdũ ẽ quoqz q sicut.) Circa pm duo facit. Primo ostendit q̃liter pater ingenitꝰ dicatur. Secũdo mouet qõnẽ ex dictis. ibi. (Ꝑ. q̃ri solet.) Circa pm duo facit. Prio oñdit q̃lr nomẽ igeniti a scis accipiẽ. Scõo q̃liter ab eis ẽt qñqz taceaẽ. ibi. (Illud etiã taceri nõ opz ꝛc̃.) Circa pm duo facit. Primo oñdit q̃liter pr̃ ingenitꝰ dicaẽ. Scõo oñdit q̃ sit notio pr̃is quã nomẽ ingeniti designat. ibi. (Si autẽ vis scire.) Circa pm tria facit. Prio exponit igeniti significatõez. Scõo ponit expõnis manifestatõez. ibi. (Dis exẽplis.) Tertio excludit q̃dã dubitatõez: circa cuiꝰ solonez diuersoz opiones narrat. ibi. (Jõ solet q̃ri ꝛc̃.) (Sciẽdũ quoqz) Dic oñdit q̃liter filiꝰ dicaẽ sapia genita. Et circa hoc duo facit. Prio ostẽdit dicti significatõez. Scõo excludit dubitatiõez ex dictis. ibi. (Caue lector.) vbi duo facit ꝑm duas dubitationes quas remouet. Scõa icipit ibi. (Illud sciri opz ꝛc̃.) ⁊ vtraqz p sepz in lr̃a.

¶ Questio. I.

Hic est duplex qõ. Prio de inascibilitate. Scõo de imagie. Circa pmuz duo q̃runt̃. Primo vtz innascibilitas sit notio vel ꝓꝛietas patris. Secũdo vtz sit psonalis ꝓꝛietas eiꝰ. vtz aũt inascibilitas vel ingenitus cõueniat spũi scõ habitũ est supꝛa. iz. di.

¶ Utz inascibilitas sit ꝓꝛietas patris. I.

Ad primuz sic ꝓcedit̃: vr̃ q inascibilitas nõ sit notio vel ꝓꝛietas pr̃is. Ut. n. i lr̃a hr̃ cũ pr̃ igenitꝰ dr̃ nõ qd sit: sz qd nõ sit ostendit̃: sz negatio nõ põt eẽ sufficiẽs ꝑnm notificandi aliqd. g̃ cũ notio dicaẽ illud qõ est ꝑnm cognoscẽdi psonã vr̃ q igenitũ nõ dicat aliqz notionẽ pr̃is. ¶ Ꝑ. si igenituz sit ꝓꝛietas pr̃is aut ẞ erit ꝑm q itelligit negatiue: aut ꝑm q itelligit priuatiue: sz nõ ꝑm q intelligit negatiue: qz sic cõuenit ei q nõ gñaẽ: ⁊ sic ꝛuenit eẽntie ⁊ spũi scõ. Sil̃r nec ꝫ q ꝓuatiue: qz ꝓuatio semꝑ ponit ipfectõez i eo cuiꝰ ẽ: cũ ꝓuatio sit eiꝰ qõ natũ ẽ hẽri ⁊ nõ hr̃. g̃ vr̃ q ingenitꝰ nullo nõ sit notio vel ꝓꝛietas pr̃is. ¶ Ꝑ. cũ psone dine nõ distiguaẽ nisi p relones: nihil ꝑt eẽ ꝓꝛietas vl̃ notio dine psone qõ nõ ẽ i gñe relonis: sz igenitꝰ nõ ẽ i gñe relonis. g̃ nõ est notio psone dine. Prob̃ medie. sic̃ se hz inferiꝰ ad supiꝰ: ita se hz negõ supioris ⁊ eo ad negatiõez iferioris. Quãto. n. hõ est i pauciozibꝰ q̃z aĩal: tãto magis negõ aĩalis de pauciozibꝰ ꝓdicaẽ q̃z negõ hois. Sz gñatio ꝓut signaẽ relonẽ est minꝰ cõe q̃z relo. g̃ negõ gñatõis ẽ plus cõe q̃z nõ relo. ⁊ ita ꝓdicaẽ de illa ⁊ saluaẽ cũ ea sic̃ cõe cuz ꝓꝑo: sz qcqd saluaẽ cũ opposito gñis nõ ẽ ꝛtẽtũ sub gñe. g̃ igenitꝰ cuz saluer̃ cũ eo qõ ẽ nõ relo nõ ẽ i gñe relonis. ¶ Itẽ igenitũ ꝛuenit pr̃i ꝑm q ẽ ꝑnm: sz ipse nõ ẽ ꝑnm solũ g̃ gñatõez: sz ẽt p spiratõez. g̃ vr̃ q nõ debeat notificari p negõnem gñatõis: sz p negõnẽ ꝓcessiõis q̃ ẽ cõe ad vtrũqz vt dicaẽ ꝓcessibilis: vel ꝑm spãlẽ rõnez vtrisqz ꝓcessiõis: vt sic

dicitur ingenitus ita dicaꝫ ispirabilis.

Contra. est qđ in lra p Dyl. dr. ¶ P. illud q̄ psona dina distiguiꝫ ab alys psonis ē notio vl' p prietas ei⁹: sz igenitū soli patri conuenit: vt supra. iz. dist. habitum est. g̃ est notio vel ꝓprietas patris.

Respondeo dom: q̄ fm Augu. pr ē p̄n^m toti⁹ diui nitatis. vñ ēt Dyo. dicit: q̄ in pre est fontana dinitatis. vñ si in dinis psonis esset ordo q̄ ponere pus ꝛ posteri⁹ pr ceēt p̄^m p̄n^m: sz qz ibi nō ē talis ordo loco ei⁹ qđ ē pmū dicimus p̄n^m nō de p̄n⁹. Uñ pr pōt dupl'r inotescere. Uel iquātū ē de nō p̄n⁹ ꝛ sic inotescit p notionē inascibilitatis. Uel iquātū ē p̄n^m: ꝛ sic qz p̄ncipiū dr fz emanatōez q̄ ab ipso ē fm duplicē modū emanatōis i diuinis duab⁹ notōib⁹ inotescit. s. pr̄nitate iquātuz ē p̄n^m p gñatōez: ꝛ cōi spiratōe iquātū est p̄n^m spūs sci p spiratōez amoꝛis: ꝛ sic pz qđ i vniuerso sunt tres notōes pr̄is.

Ad primum igit dom: q̄ aliq̄ dictio dr ponere aliqd dupl'r. Ul'ita q̄ illud qđ ponit sit de itellectu ei⁹ sicut aliqd eēntie ipsius: vt hō ponit aīal. Uel qz ꝓsupponit illud q̄si i quo fundaꝫ: q̄uis non sit de eēntia ei⁹. sic oē accīs ponit subaz. Dico g̃ q̄ B nomē ignit⁹ nō ponit aliqd qđ ꝛstituat itellcm ipsi⁹: qz B nō posset eē nisi poneret aliq̄z rōnez p̄ncipy vel i cōi vel i spāli: qz nihil aliud notōale pōt pr̄i ꝛuenire: ꝛ quocunq̄z mō dicaꝫ nō ponet i numeruz inascibilitas cū pr̄nitate: qz cōe nō ponit i nūero cū ꝓpo. Sz tñ ponit aliqd qđ ꝓsupponit i quo fundaꝫ: ꝛ ex B ē q̄ gdā dixerūt q̄ ignit⁹ aliqd ponit: ꝛ gdā q̄ nihil. Sz q̄uis nihil ponat qđ sit de intellectu ei⁹ ꝛstitutiue: nō tñ segꝫ q̄ nō possit eē notio: qz illud cui⁹ rō ꝛsistit i remotōe optime p negōnē certificaꝫ sicut cecitas ꝛ hꝫ. ꝛ hꝫ ē rō p̄mi vel eius qđ est nō de p̄n⁹ eē: qz pmū est añ qđ nihil. ¶ Ad z^m dom: q̄ igenitus nō importat negatōez absolutā: sz aliquo mō ꝓuatiōez. Omnis. n. negatio q̄ est in aliquo subo determiato pōt dici ꝓuatio. vñ in. 8. metaph. dr q̄ priuatio est negatio in subo vel in suba. Uñ dico q̄ hec negatio quā iportat ingenit⁹ intelligiꝫ vt fundata in rōne p̄ncipy fm q̄ ē notio pr̄is: ꝛ B mō nō ꝛuenit nec eēntie nec spūi scō qb⁹ nō cōpetit esse p̄ncipiū p originē alicui⁹ dine psone: nec itez filio cui ꝛuenit affirmatio opposita. Sz ex hoc nō segꝫ q̄ i pre sit aliqua īpfectio. Quāuis. n. ꝓuatio semp sit ei⁹ qđ natū ē hēri: tñ hoc ꝛtingit triplr: vt dicit phus. 5. metaph. Uel qñ aliqd nō hz qđ natū est hēri a quocūq̄z: q̄uis ipm nō sit natuz hēre: sic̄ pes nō dr hēre visum. Uel qñ nō hz illud qđ natū est hēri a suo genere: q̄uis nō ab ipo nec ab aliquo sue spēi: sic̄ talpa nō hz visum. Uel qñ nō hz illud qđ natū ē hēre: ꝛ qñ ꝛ vbi ꝛ fm alias ꝛditiōes: ꝛ sic ꝓpe dr ꝓuatio: ꝛ impfectionē importat: ꝛ hoc mō nihil ꝓuatiue in deo dr: fz alys pmis modis pōt dici. Sed quātū ad pmū modū pōt ingenituz dici de essentia ꝛ de spiri. scō: vt supra accepit Hiero. sed quātum ad scām modū dr tñ de patre: qz ipse est p̄ncipiū notiōaliter ꝛ nō hz generationē passiuaz quā hz filius g etiā notionaliter p̄ncipiū est. ¶ Ad 3^m dicendū: q̄ in genere cōtineꝫ aliqd dupl'r. Uel p se ꝛ ꝓprie sicut species ꝛ ea que recipiūt ꝓdicationez generis. Uel per reductionem sicut p̄ncipia generis vt materia ꝛ forma ad substātiaz: ꝛ vnitas ꝛ pūctus ad quātitatē: quāuis neutrū sit quātitas. Ita etiā nulla negatio vel ꝓuatio est in genere per se: qz nō habz aliquā quiditatē nec esse: sed reducīt ad genus affirmationis fm q̄ in nō esse itelligit esse: ꝛ in negatione affirmatio: vt dicit phs in. z. elenchorum: qz omnis ꝓuatio per habituz cognoscit ꝛ remotio p positionez: ꝛ sic etiam nō relatio est in genere relationis quāuis ea de quib⁹ dicīt ista negatio nō sint in illo genere. ¶ Ad 4^m dom: q̄ in hoc q̄ dicīt ingenitus remouet a patre esse ab alio simpliciter ꝛ non solum fm aliquem determinatū modū. Quare aūt nominet p negationem specialis ꝓcessionis. s. generationis pōt assignari triplex causa. Una est qz ꝓcessio spiri. sci fm ordinē nature presupponit generationez filij. ꝛ iō qz negato pōi remouet posterius: ad remotionē generatōis a p̄ncipio fontali: sequit ꝓcessionis remotio p moduz amoꝛis. Scōa est qz p hoc q̄ dicīt ingenitus fm q̄ est notio pr̄is tollit oīs modus cōsequēdi generationē. hoc. n. cōuenit patri iquātū est p̄ncipium generationis vt nullo modo generationez cōsequat. Generationē aūt cōsequit aliqd fm itellectuz tripliciter: vel sicut genitū vt filius: vel sicut p generationem acceptū vt essentia diuina: vel sicut a generato ꝓcedens vt spūs scūs. vñ nulli horuz cōuenit ingenitus fm p̄dictū moduz. Tertia pōt esse ratio: qz negatio ingeniti fundaꝫ sup rōnem p̄ncipy: vt dictū est: quāuis aūt pater sit p̄ncipium vtriusq̄ ꝓcessionis dine: sola tñ ratio p quā est p̄ncipium generationis est ꝓprietas psonalis constituens personaz patris. s. paternitas. ꝛ ideo etiā per generationis negationē eadē psona conueniētius ꝛ magis ꝓprie notificatur ꝛc.

¶ Utr̄ inascibilitas sit ꝓprietas psonalis pr̄is. II.

A Secundū sic ꝓcedit: vr q̄ inascibilitas sit ꝓprietas personalis patris. Sicut enim paternitas cōuenit tantuz patri ita ꝛ inascibilitas: sz paternitas est ꝓprietas personalis eius. g̃ ꝛ inascibilitas. ¶ P. persona dicit aliquid distinctum ꝓprietate ad dignitatē pertinens: sed innascibilitas magis videtur pertinere ad dignitatez q̄ paternitas: qz paternitas cōmunicaꝫ etiaz creaturis: nō aūt inascibilitas. ergo inascibilitas magis est ꝓprietas personalis q̄ paternitas. ¶ Itē persona nō potest intelligi nisi itelligaꝫ aliquid cōstituēs ipsam in personalitate sua: sed vt in littera dicīt: potest itelligi ingenitus etiā si nō itelligaꝫ pater. ergo opz q̄ inascibilitas constituat personā patris: ꝛ ita videtur q̄ sit ꝓprietas personalis. ¶ P. illud qđ est p̄ncipium personalis operatōis videt esse ꝓprietas personalis: ga propria operatio est a ꝓpria forma operāti: sed inascibilitas est p̄ncipiuz generationis in patre. dicitur enim q̄ pater generat: qz est ingenitus. vnde querit delitias in cōsortio filij. ergo videtur q̄ inascibilitas sit proprietas personalis.

Contra. gcgd dicīt p positionē nō cōstituiꝫ negatiue vel ꝓuatiue tñ: sed pater nomiat aliqd positiue. g̃ psona patris nō cōstituiꝫ per inascibilitatem: quia nihil ponit in intellectu suo.

Respondeo dom: q̄ sicut ē in iferioribus q̄ gcgd ꝛsequit ad eē pfectū nō est cōstitutiuū illi⁹ rei. Ita ēt in dinis gcgd fm itellectū ꝓsupponit aliqd quo psona ꝛstituiꝫ nō pōt eē constitutiuū psone. ꝛ ide ē q̄ cōis spiratio nō pōt eē ꝓpetas psonalis: qz psupponit i pre ꝛ filio gñatiōez actiuā ꝛ passiuā qb⁹ ille psone ꝛstituunt. Silr inascibilitas cū ponat negōnē q̄ fundaꝫ sup rōnē p̄ncipy: vt dcm̄ ē ꝓsupponit fm itellectū ratiōez p̄ncipy supra quā fundaꝫ. s. pr̄nitatē. ꝛ iō nō pōt cōstituere personaz pr̄is: nec pōt esse personalis ꝓpetas.

Ad primum g̃ dom: q̄ ex B q̄ cōuenit soli patri pōt ꝓbari q̄ sit ꝓprietas pr̄is: nō aūt q̄ sit ꝓpetas psonalis nisi ꝛstitueret psonaz pr̄is ad similitudinē dr̄ie ꝛstitutiue. ¶ Ad z^m dōz: q̄ gcgd hz negatio de dignitate hz ab affirmatōe supra quā fundaꝫ. ꝛ iō inascibilitas q̄ fundaꝫ supra talē pr̄nitatē pertinet ad dignitatē sicut talis pr̄nitas: ꝛ sic̄ inascibilitas nō cōicatur creature ita nec talis paternitas. s. que nō est ab alio

ꝓncipio ꝗuis cõicet paternitas absolute. ¶Ad 3m dom q remota paternitate per intellectũ non remanet hypostasis pris: t qđ dr in lra q remanet igenitũ ẽ itelligẽduz ꝗtũ ad cõez rõnẽ igeniti t pris: qz separatiz iueniunt i diuersis: nõ aũt fm q vtrũq ponit ꝓpetas pris: nihilominus tñ ẽt remota pnitate remaneret igenitũ in deo: non ꝗsi ꝓpetas vel notio alicui9 psone: sz ꝗsi attributũ essentie vt ipsius t icreatus. ¶Ad 4m dom q inascibilitas nõ ẽ ꝑn9 gnationis in pre ꝗsi forma eliciẽs hãc opõnẽ: sz solũ ꝗsi ponẽs aliquã ꝺditionẽ circa gnationẽ. Sic enim videm9 in alterationib9 q ꝑma alteratio ẽ quã opat alterans nõ alteratũ. t ex hoc qđ nõ ẽ alteratũ alteratio quã facit ẽ p9: ita ẽt p9 gnatio ẽ ꝗ ẽ gnantis nõ gnati. vñ cõditionẽ istam q sit ꝑma gnatio hz ex hoc q gnans est igenitus. Sed ꝓncipiũ formale ꝗsi eliciens gnationez est forma patris ꝗ est paternitas: sicut calor est ꝓncipium calefactionis in calido. ¶Questio. II.

DEinde queritꝰ de imagine. ¶Et circa hoc tria ꝗrunt. Prio qd sit imago. z9 vtruz imago i dinis dicat cẽtialr vel psonalr. 3o si dicat personaliter vtruz ꝺueniat filio tñ.

¶Utrum diffo imagis. imago est spes idifferẽs ei9 rei ad quã imaginatur. sit cõpetẽs. I.

AD primuz sic ꝓcedit. t ponit diffo Hyl. talis imago est eius rei ad quã imaginat spes idifferẽs. vr aũt q sit icõpetẽs. Imago. n. ẽ fz imitationẽ i exterioꝛib9: sed spes nõ est de extrinsecis rei: imo dicit qditatẽ intrinsecã. ḡ male ponit in diffone imagis. ¶P. imago ꝓpe dr qđ ẽ ad imitatõez alteri9: sz spes idifferẽs duoꝛ nõ ẽ ad imitatõez alteri9 imo ẽ id in q imitatio attẽdit. ḡ imago nõ dz dici spes sz hꝰ spez. ¶Item eoꝛ q in ifinitũ distãt nõ pot esse idẽtia. sz creatura ẽ imago dei: a q tñ i ifinitũ distat. ḡ idifferẽs male ponit i diffone imagis. ¶P. in diffonib9 nõ dz eẽ circulus: sz ex hac diffone segt circulus. diffinit. n. imaginẽ p rẽ imagiatã: t imagiatũ nõ pot diffiniri nisi p imaginẽ. ḡ vr q male diffiniat. ¶Itẽ de rõe imagis ẽ eqlitas t silitudo. vt pz ex alia ei9 diffone q imago ẽ rei ad rẽ coequãdã idiscreta t vnita silitudo. cuz igr in ꝑdicta diffone nihil ponatur ad eqlitatẽ t silitudinẽ ptinẽs. vr q sit diminuta.

Respondeo dom q rõ imagis ꝺsistit in imitatione. vñ t nomen sumit. Dr. n. imago ꝗsi imitago. De rõne aũt imitatiõis duo ꝺsiderãda sũt. s. illud in q ẽ imitatio: t illa q se imitant. Illo aũt respectu cui9 ẽ imitatio ẽ aliq qlitas vl forma p modũ qlitatis significata. Uñ de rõne imagis ẽ silitudo. Nec hoc suffic: sz opz q sit aliq adeqtio in illa qlitate: vel fm qtitatẽ: vel fm ꝓportionẽ. vt pz q in imagie pua: equalis ẽ ꝓportio ptiũ adinicẽ: sic in re magna cui9 ẽ imago: t iõ ponit adeqtio in diffone ei9. Exigit ẽt q illa qlitas sit expssiuz t ꝓximuz signũ nãe t spei ipsi9. vñ nõ dicimus q g imitat aliquem in albedine q sit imago illi9: sed g imitat in figura q est ꝓximũ signũ t expressiuz spei t nãe. videm9 enim diuersaruz specieꝛ in animalibus diuersas esse figuras. Ex parte aũt imitantiũ duo sunt ꝺsiderãda. s. relatio eqlitatis t similitudinis q fundat in illo vno: in quo se imitant. Et adhuc vlteri9 ordo: qz illud qđ est posteri9 ad similitudinem alterius factũ: dicit imago: sed illud qđ est ꝓius ad cuius similitudinẽ fit alteruz vocat exemplar: ꝗuis abusiue vnũ ꝓ alio ponat. Et ideo Hyl. ad significandum ordinẽ t relationem se imitantiũ dixit imago est eius rei ad quã imaginat. Ad designãdũ vo id in quo ẽ imitatio dixit spes indifferens.

Ad primuz igit dom q nõ in imitatiõe qrũcũq exterioꝛ ẽ rõ imagis: sed eoꝛ q sunt signa qdãmõ spei t nãe: t iõ posuit spem poti9 q ꝗlitatẽ. ¶Ad scõm dom q ista diffo data est p cãm. non. n. illud qđ est imago est ipsa spes in qua fit imitatio ꝓprie loquẽdo. Sz indifferẽtia speciei est cã quare dicat imago. Ut dicat q vtrũq pot dici imago: t illud qđ imitat: t id in quo est imitatio: quãuis non ita ꝓprie: t sic diffinit Hyl. ¶Ad 3m dom q vnũqq quantũ attingit ad rõnẽ imaginis tñ attingit ad rõnem indifferẽtie: fm. n. q differt nõ est imago. Inuenit tñ quidã gradus perfectiõis imaginis. Dr enim qđq imago alterius in quo inuenit aligd simile qualitati alterius: q designat t exprimit nãz ipsi9: ꝗuis illa natura in ea nõ iueniat sicut lapis dicit eẽ imago bois inqtũ hz simile figurã: cui nõ subsistit nã illa cuius est signuz: t sic imago dei est in creatura sicut imago regis in denario. vt dicit Aug. t hoc est iperfectus modus imaginis. Sz perfectioꝛ rõ iuenit quando illi qualitati que designat naturã subsãtie est de natura in spẽ: sicut est imago homis patris in filio suo: qz habet similitudinem in figura t in natura: quã figura significat. sed perfectissima rõ imaginis est quãdo eandẽ numero formaz t nãm inuenimus in imitante cũ eo quẽ imitat: t sic est filius perfectissima imago pris: qz oĩa attributa dina que sunt per modũ qlitatis significata simul cuz ipsa nã sunt in filio: nõ solum fm spem sed fm vnitatem in numero. ¶Ad quartuz dom q hoc qđ dicit eius rei ad quã imaginat est circulocutio exemplaris. Unde ponit in virtute vnius dictionis: t ponit conueniẽter in diffinitione imaginis: sicut ꝑus in diffone posterioꝛis: t nõ ecõuerso. Exẽplar enim est imagine. vñ non est ibi circulus. ¶Ad gntum dom q in idifferentia spei itelligit t similitudo t equalitas qualis ad imaginẽ regritur. vñ ille due diffinitiones. q. in idem redeunt.

¶Utrum imago dicatur essentialiter. II.

AD secũdum sic ꝓcedit. vr q imago nõ dicat cẽtialr. Ut. n. supra dictũ est ab Augu. nihil ẽ absurdius ꝗ imaginẽ ad se dici: sed illo qđ cẽtialr dr in dinis ad se dr. ḡ absurdũ est vt cẽtialr dicat. ¶P. imago de rõne sua vt dcm ẽ ipoꝛtat ordinem: sz in dinis nõ est nisi ordo originis: cum igit nihil importãs originem in dinis cẽtialr dicat: videt q nec imago. ¶Itẽ ex absolutis vel essentialib9 nõ pot ꝓbari psonaꝝ distinctio: qz in essentialia trinitatis pot ꝺducere nãlis rõ: nõ aũt in personarũ distinctionẽ: sed supra. z. di. probata est distinctio personarũ ex rõne imaginis. ergo

Contra (imago non dr essentialiter. est qđ in lra dr per Augu. t Hyl.

Respondeo dom q sic dcm ẽ imago pot dici dupliciter. vel id qđ imitat aliquẽ. vel id i quo est imitatio. Si dicat imago ꝓut ꝓprie accipit id qđ imitat altez: sic cẽtia dina ñ pot dici imago sz expẽplar: cui9 imago ẽ creatura: qz imago ꝑsupponit ordinẽ ad aliquod ꝑn9: cẽtia aũt dina nõ hz aliqđ ꝑn9: sed tñ sic aliq p9 pot dici imago alteri9 inqtũ p9 ꝑsupponit sibi fm ordinẽ nãe aliã psonã. Uñ sic imago fz q ꝓpe de ꝺo dr sp est psonale. Si aũt dicat imago id in q ẽ imitatio sic nã dina ẽ imago: qz i ipsa est duplex imitatio. Una psone ad psonã fz q fili9 in nã dina quã hz a pre imitat prez. Alia creature ad creatorẽ inqtũ creatura imitat creatorẽ: sz iperfecte fm aliquã silitudinẽ bonitatis ipsi9. Et qtum ad ꝑmã imitationẽ: q. s. ẽ psone ad psonã imago in recto significabit essentiã: sed in obliquo faciet intellectũ plonarum. sic. n. idem erit imago qđ nã diuina psonaꝝ in ea

se imitantiū. ꝛ sic accepit supra Hyl. in. z. dist. Uñ ꝓbauit ex ratione imaginis ꝛ vnitatē essentie ꝛ distictionem personaruz. Sed quātū ad scām imitationez q̄ est creature ad creatorez imago significabit dinaz essentiā ꝛ cōnotabit respectū ad creaturaz q̄ imitat ipam. ꝛ sic accepit ibidē Aug. vñ ex ratione imaginis nō ꝓbauit nisi vnitatem essentie. ¶ Et ꝓ ꝫ ꝑz solō ad obiecta.

¶ Utruz spūs scūs possit dici imago. III.

AD tertium sic ꝓcedit. vī q̄ spi. scūs possit dici imago. Ꝓ hio ꝓ Dam̄. q dic̄ q̄ spi. scūs ē imago filij. ¶ Ꝑ. sic̄ filius imitat ꝑez ꝓ oia ꝺsimilis sibi: ita ēt ꝛ spi. scūs: ꝫ ꝫ est qđ regrit ad ꝓfectaz rōnem imaginis vt dictū est. q̄ spūs scūs ē imago ꝑris. ¶ Si dicis q̄ spi. scūs nō hz ꝫ q̄ sit filius ꝑri ꝓ oia ex rōne ꝓcessionis sic̄ filius ꝫ hz inq̄tū ꝓcedit vt genit⁹. ¶ Cōtra. q̄ ꝓcessio spi. sci nō tm̄ est ꝓcessio amoris: ꝫ ꝓcessio amoris dīni: ꝫ ꝓcessio amoris dīni inq̄tū hꝺ hz q̄ sit in plenitudine eiusdē nāe. q̄ vī q̄ spi. scūs ex ꝓcessione sua hēat q̄ sit imago. ¶ Ꝑ. dī absolute q̄ spi. scūs ē eq̄lis ꝑri ꝛ filis ꝛ ꝺnālis: q̄uis ꝫ nō hēat ex rōne sue ꝓcessiōis absolute. cū igr̄ filitudo ꝛ eq̄litas ꝛ ꝺnālitas ꝺstituāt perfectā rōnem imaginis. videt q̄ spi. scūs absolute sit imago.

Contra est qđ Hyl. dicit q̄ eternitas est in patre: et species in imagine: ꝛ vsus in munere: sic̄ ergo munus vel donū est ꝓprium spiri. sci. ita imago filij. Hoc idem videt ꝑ Aug. supra dist. 27.

Respondeo dōm q̄ imago ꝼm q̄ ꝑsonalis dī cōuenit tm̄ filio ꝛ nō spi. scō. Cuius rō diuersimode assignat. Quidaz enim dicūt q̄ cum imago ponat imitationez in exterioꝛib⁹: ꝛ notionalia in diuinis sint. q. exterioꝛa: filius cōueniēter dicit imago ꝑris q̄ imitat patrem ēt in aliq̄ notiōe. ſ. in cōi spiratiōe: nō aūt spi. scūs q̄ nullā notionē cōem cū ꝑre hz. Sz ꝫ nō vī ꝓueniens ꝓpter duo. Ꝓimo. q̄ notionalia in dīnis nō se magis hñt ꝑ modū exterioꝛū q̄ essentialia ꝓter illa q̄ sunt assequētia subaz ꝼm Dam̄. ꝛ ideo imitatio in illis adhuc faceret rationem imaginis. Scōo. q̄ ꝼm relonem oꝛigi nis nō attendit in dīnis filitudo aut eq̄litas: vel dissimilitudo vel ineq̄litas: vt ex verbis Aug. habitū est supra. zo. dist. Ad rōnez aūt imaginis regrit filitudo ꝛ eq̄litas: vt dictū est. Et iō aly dicūt q̄ ꝓssibile est vnius rei esse plures imagines īmediate ducētes in illaz nisi ꝑ mām diuisas. Nec ēt eōrio est ꝓssibile q̄ idē sit imago plīuz. ꝛ ideo cū ꝑris imago sit filius: nō ꝓt ēt esse imago spi. scūs: q̄ sic plures eēnt imagines vni⁹. Nec itez ꝓt eē q̄ spi. scūs sit imago ꝑris ꝛ filij: q̄ sic idē eēt imago īmediata plīuz. Istud ēt nō videt cōueniens ꝓ duo. Ꝓimo. q̄ spi. scūs refert ad ꝑez ꝛ filiū vt ad vnū ꝓncipiū. vñ posset esse imago eoꝝ vt sunt vnū ꝓn̄ eius. sic̄ hō est imago totius trinitatis. Scōo. q̄ nō est maioꝛ rō q̄re nō possūt esse vnius plures imagines q̄ vni⁹ plures silēs vel equales. Hꝺ. n. conuenit in dīnis. ſ. q̄ plēs sint silēs vel equales vni⁹ nō ꝑ diuisionē māe: sed ꝑ distinctionē relonuz. Et iō dōm cū alys q̄ q̄uis diuersitas rōnis attributoꝛū nō sufficiat ad distinctionē realem ꝓcessionū. tamē sufficit ad diuersas notiones eoꝝ. vt supra. iz. dist. dictum est. ꝛ ideo quāuis spi. scūs sua ꝓcessione accipiat naturā: q̄ tm̄ sua ꝓcessio nō est ꝑ modum nāe: nō dicit: nec est gnātio: q̄ gnātio est ꝓcessio ꝑ modū nāe: ꝛ ꝑ ꝺns nō dicit filius. Ita etiaz dico q̄ filius ex ratione ꝓcessionis sue hz q̄ sit imago ꝛ inquātuz ꝓcedit vt filius: q̄ filius dicit ex ꝫ q̄ hz nām ꝑris. ꝛ inq̄tuz ꝓcedit vt verbuz: q̄ verbū vt dictū est: est q̄dā filitudo in ītellectu ipsius rei intellecte. Sz spi. scūs nō hz ꝫ ex rōne sue ꝓcessionis: q̄ ꝓcedit vt amoꝛ: ꝛ iō sicut nō dicit filius q̄uis accipiat sua ꝓcessione nām patris: ita nec imago quāuis habeat similitudinem ad patrem.

Ad primum igit dōz q̄ Dam̄. large accipit imaginē ꝓ q̄cūq̄ filitudie. ¶ Ad scōz dōz q̄ q̄uis spi. scūs imitet ꝑez: nō tm̄ hz ex rōe sue ꝓcessiōis vt imago dicat: ꝛ iō nō dī imago sic̄ nō dī filius. ¶ Ad 3m dōz q̄ idētitas rei in dīnis nō ꝓiudicat distictioni ꝼm rōnē in ỹitate attributoꝝ: ꝛ iō q̄uis sapia inq̄tuz ē dīna sit eēntia: nihilomin⁹ manet ibi ꝓꝑa rō sapie ꝓter rōnez eēntie. ꝛ silr rō volūtatis ꝓter rōnē nāe ꝛ itell's. ꝛ ꝓꝑ ēt remanet distictio ī ꝓcessiōib⁹ q̄ sūt ꝓ modum volūtatis ꝛ itellect⁹ ꝛ nāe ad min⁹ ꝼz rōnē: ꝛ diuersitas rōnū causat diuersitatē noiuz. vñ illa noia nunq̄ ꝺcurrerēt ī idē nisi rōnes in eadē re fundarent: ꝛ qz ꝓcessio ꝓ modū volūtatis ꝛ nāe nō eidē ꝺpetit in dīnis: iō nec noia se ꝺsequūt q̄ ꝓꝑias rōnes ꝓcessionū demōstrāt. ¶ Ad q̄rtuz dōz q̄ q̄uis nomē imaginis sit ipositū ab eq̄litate ꝛ silitudine: tm̄ ē ipositū ad significādū rē cui ex mō sue ꝓductiōis cōpetit similitudo ꝛ eq̄litas: ꝛ iō nō opz q̄ dicatur absolute similis ꝛ eq̄lis nisi ex mō sue ꝓcessionis ꝫ habeat: q̄ etiaz imago ꝓꝑie ꝛ absolute dicatur.

¶ Expositio textus.

ITem q̄busdā videt ꝛc.) Sciēdū q̄ ꝛtraq̄ opinio ꝼz aliq̄d vez dicit. Si. n. accipiat nō genit⁹ put dicit negationē absolute: tūc nō ꝺuenit patri tm̄ nec ē idē qđ ingenit⁹: qđ ipoꝛtat negationē ꝓ mōz ꝓpositionis: put ingenit⁹ ꝓꝑie accipit. Si aūt dicat negatioez in genere ꝓncipy sic ē idē qđ ingenit⁹ ꝛ tm̄ patri cōuenit: ꝛ sic ꝓcedit ꝓma opinio. (Sz si trāsponas ꝛc.) rō dicta ē qz esse dī dupl'r. ſ. ꝓut significat veritatē ꝺpositiōis ꝛ ꝼz q̄ significat actū eēntie. Qm̄ q̄ dī aliud est ꝑez eē: aliud est filiū esse: ita q̄ ly eē sit ꝓdicatū dicti significat esse qđ est accūs eēntie. vñ falsa est: qz sic̄ vna est essentia triuz: ita ꝛ vnū esse. Cum aūt dicit aliud est eē patrez ꝛc. Ita q̄ ly patrē ꝓdicet in dicto īesse: significat veritas ꝺpositionis: ꝛ ꝼm ꝫ ꝑ eo est pater quo verū est ipm dici ꝑem. ſ. paternitate: ꝛ nō eēntia. Et qz alio de⁹ dī pater. ſ. paternitate. ꝛ alio filius. ſ. filiatione: iō cōcedit q̄ aliud est eē patrem ꝛ aliud esse filiū: ꝼm q̄ ly aliud dicit alietatem notionis ꝛ non alietatem essentie.

¶ De principio qđ relatiue dī: ꝛ multiplicē notat relationem. ¶ Disti. xxix.

ESt ꝓterea aliud nomē m'ltiplicez notās relonē. ſ. principium. Dī. n. principiū sp ad aliqd: ꝛ dī ꝑ principium: ꝛ filij⁹ principiū: ꝛ spūs scūs principiū: ꝫ differēter. Nam ꝑ dī principiū ad filiū ꝛ ad spm̄ scm̄. Uñ Aug. i. iiij. lib. de tri. ait. Ꝑ ē principiū toti⁹ dīnitatis vel si meli⁹ dī deitatis: qz ipse ē a nullo. Nō. n. hz de quo sit: vel de quo ꝓcedat: ꝫ ab eo ꝛ filio ē genit⁹: ꝛ spūs scūs ꝓcedit. Nō q̄ dī principiuz toti⁹ deitatis: q̄ vl' sui vl' dīne eēntie principiū sit: ꝫ qz principiū ē filij ꝛ spūs sci: i qb⁹ singul' tota dīnitas ē. Filius ad spm̄ scm̄ dī principium. Spūs xo scūs ñ dī principiū nisi ad creaturas: ad q̄s ꝑ ēt dī principiū ꝛ filij⁹ ꝛ trinitas ipa sil': ꝛ singula ꝑsonaꝝ principiū dī creaturaꝝ. Ꝑ er-

go principium est sine principio. Filius principium de principio. Spūs scūs principium de vtroqz. i. de patre z filio.

¶ Qz ab eterno pr̄ est principiū z filius sed spūs scūs non: imo cepit esse principium.

ET pater ab eterno principiū est filij: z pr̄ z filiꝰ principiuz spūs sci: qz filiꝰ est a patre: z spūs sanctꝰ ab vtroqz. Spūs ꝙo scūs nō ab eterno principiuz est: sed cē cepit: qz nō dr̄ principium nisi ad creaturas. Cū ergo creature esse ceperunt: z spūs scūs esse cepit principiū earū: Ita etiā pr̄ z filiꝰ esse cepit cū spū scō vnuz principiuz creaturaꝝ: qz creature esse ceperūt a patre z filio z spū scō. Et dr̄ bi tres nō tria: sed vnuz principiū oium creaturaꝝ: qz vno eodēqz mō principiuz rez sunt. Nō enī alr sunt res a patre: z alr a filio: sed penitꝰ eodē mō. Jō aplūs itelligēs hāc trinitatē esse vnuz principiū reruz ait. Ex ipso: per ipm̄: z i ipso sunt oia. Cū ꝙo audiuimus oia esse ex deo: vt ait Augustinus de nā boni: omnes vtiqz nās itelligere ōbemꝰ z oia que nālia sunt. Nō. n. ex ipso sunt petā: q̄ nām nō seruāt: sed viciāt: q̄ ex voluntate peccantiuz nascunt. Oium ergo q̄ nāliter fūt: vnū principiuz est pr̄ cū filio z spū scō: z hoc esse cepit. Ab eterno aūt pater principiū est filij generatiōe. z pr̄ z filiꝰ vnuz principiū spūs sci. Vñ Augu. in. v. lib. de trini. ita ait. Dī relatiue pr̄: idēqz relatiue dr̄ principiū. Sed pr̄ ad filiuz dī: principiuz ꝙo ad oia q̄ ab ipso sunt. Et principium dī filiꝰ. Cū. n. diceret ei. Tu quis es: respondit principiuz q z loquor vobis. Sz nunquid pr̄is principiuz est: imo creatorē se voluit ondere: cuz se dixit esse principiū: sicut z pr̄ principiuz ē creature: qz ab ipso sunt oia. Cuz ꝙo dicimꝰ: z pr̄ez principiuz z filiū principium: nō duo principia creature dicimꝰ: qz pater z filiꝰ sūt ad creaturā vnuz principiuz est: sicut vnꝰ creator. Si aūt qcqd in se manet z gignit vel opaī aliquid: principiū est eiꝰ rei quā gignit: vel eius quā opaī: nō possumꝰ negare ēt spūm scm̄ recte dici principiū: qz nō cū separamꝰ ab appellatione creatoris: qz scriptū est de illo q operī: z vtiqz in se manēs opaī. Nō. n. in aliqd eoz q̄ operatur ipe mutaī z vertiī. Unū ergo principiuz ad creaturā cū pr̄e z filio est spūs scūs: nō duo vel tria principia. Ecce apte ostendit Aug. patrem z filiuz z spūm scm̄ esse vnuz principiū rerum creataꝝ. i. vno eodemqz modo esse principium: z illum modum satis aperuit: qz. s. operantur oia: z quia similiter operantur bi tres: ideo vnum principium esse dicunt.

¶ Hic ostendit quomodo pater sit principiuz filij: z ipe z filiꝰ principium spūs sancti.

DEinde in eodez libro ꝓsequit ostēdit quō pr̄ dicaī principiuz ad filiū: z ad spūm scm̄ ipe filiꝰ dicens iō esse pr̄ez principiū filij: qz genuit eum: z patrez z filiuz esse principiū spūs sci: qz spūs scūs ꝓcedit vel daī ab vtroqz. Ait. n. ita. Si gignēs ad id qō gignit principiū est: pr̄ ad filiū principium est: qz genuit eū. Utrū aūt z ad spūm scm̄ principiuz sit pater qz dictū est de patre ꝓcedit: nō parua questio est. Qō si ita est nō iā principiuz eius tm̄ erit rei quā gignit vl facit: sz z eiꝰ quā dat: z q̄ ꝓcedit ab ipo. Si ergo qō daī vel qō ꝓcedit principiuz hz a quo daī vel ꝓcedit: fatēdum est pr̄ez vel filiū vnū principium esse spūs sci: nō duo principia. Sz sicut pr̄ z filiꝰ ad creaturaz relatiue vnꝰ creator z vnꝰ dīs dī: sic relatiue ad spūm scm̄ vnuz principiuz. Ad creaturaz ꝙo pr̄ z filiꝰ z spūs scūs vnum principiuz: sicut vnꝰ creator z vnꝰ dominꝰ. Ecce habes q pr̄ principiuz filij dī: qz genuit eum. Qua ergo notione est pater: ea principium filij dicīt idest generatione: sz quā etiā dicīt auctor filij. Unde Hilariꝰ in. iiij. libro de trinitate ita ait. Jpo quo pater dicitur eius quē genuit auctor ostēdit: id nomen habens qō neqz ex alio ꝓfectuz intelligatur: z ex quo is qui genitus est subsistisse doceatur. Nouit ecclesia vnum inascibilē deum. Nouit vnigenituz dei filiuz. Confitet patrem ab origine liberum. Cōfitetur z filij originem ab initio: nō ipm̄ ab initio: sed ab initiabili: nō per seipm̄: sed ab eo q a nemie est natum ab eterno: natiuitatez. s. ex paterna eternitate sumentē. Edita est hic fidei ꝓfessio: sz ꝓfessionis ratio nondū expōsita est: z ideo querenda. s. quomodo itelligendū sit q ait filij originem esse ab initio: z nō ipz esse ab initio: sed ab initiabili. Hoc vtiqz subdens: determiauit quomodo acceperit initiū: iquiens originez filij esse ab initio. Ac si diceret. Nō ita itelligas originem filij esse ab initio: quasi ipse filius habeat initium: sed qz ipse est ab initiabili. idest a patre a quo sunt oia. Nam licet filius sit principium de principio: non est tamen concedendum q filius habeat principiū. Cūqz filiꝰ sit principium de principio: z pater principium non de principio: non est principium de principio: principium sine principio: sicut filius nō est pr̄. Neqz tamen duo principia sed vnū: sicut pater z filiꝰ nō duo creatores: sed vnus creator.

¶ Cum pr̃ ⁊ filius sint vnũ principiũ spũs sci: quer̃ an eadem notione.

Nuz aũt principiũ sunt pr̃ ⁊ fili⁹: nõ tãtũ creaturaꝝ: vt dictũ ẽ supra: sed ẽt spũs sci. Jõ q̃ri solet vtrũ eadẽ notiõe pr̃ sit principiũ spũs sci ⁊ fili⁹: an sit alia notio q̃ pr̃ dicaf̃ principiũ spũs sci: ⁊ alia q̃ filius: Ad qõ dicim⁹: cũ pr̃ dicaf̃ principiũ spũs sci ⁊ fili⁹: qz spũs scũs ꝓcedit vl̃ daf̃ ab vtroq; nec alr̃ ꝓcedit vel daf̃ a pr̃e q̃z a filio: Sane itelligi põt pr̃ez ⁊ filiũ eadẽ rel'one vel notiõe principiũ dici spũs sci. Si ẽo q̃rif̃ que sit illa notio quã ibi notat principiũ: nomẽ ei⁹ nõ hẽm⁹: ſz nõ ẽ ipsa pr̃nitas vl̃ filiatio: imo notio q̃dã q̃ pr̃is ẽ ⁊ filij: qz ab eterno pr̃ ⁊ fili⁹ vnũ principiũ est spũs sci. Bonator ãt vt p̃dictũ ẽ dr̃ pr̃ vel fili⁹ ex tpe: sicut spũs scũs donũ vel donatum.

¶ Diuisio textus.

Postquã õtermiauit de inascibilitate q̃ ẽ ꝓpetas psone: ſz nõ psonalis. Nic õteriat de alia notiõe q̃ ñ ẽ ꝓpetas psõe: qz ñ vni tñ pc̃ ꝓuenit nec ꝓpetas psonalis: qz nullã psonã ꝟstituit. ſ. de cõi spiratiõe q̃ õsignaf̃ cũ dr̃: pr̃ ⁊ fili⁹ sũt p̃nm spi. sci. Et dicit in ptes duas. Jn p̃a ostẽdit qũo nomẽ p̃ncipy de õo dicaf̃. ⁊ qz qñz dr̃ ex tpe. qñz ab eterno p̃nm. Jõ i za oñdit q̃lr aligd de õo ex tpe dici posſit. 30. di. ibi. (Sũt. n. q̃dã ⁊c.) ¶ Circa p̃m duo fac̃. Prio oñdit: q̃t modis õs dicaf̃ p̃nm. 2o ꝓsequit diſiõis ptes. ibi. (Et pr̃ ab eterno.) Et h̃ i duas. Jn p̃a oñdit q̃lr õs dicaf̃ p̃ncipiũ creature: qz ñ ab eterno ſz ex tpe: ⁊ qz h̃ cõe ẽ toti trinitati: ⁊ qz ẽ p̃ncipiũ p creationẽ p aliquã opõnez in creatura. Jn zam oñdit q̃lr dicaf̃ p̃ncipiuz diuĩe psone. ibi. (Demũ i eodẽ) Et h̃ i duas. Jn p̃a oñdit q̃ pr̃ dr̃ p̃nm fily: ⁊ ipe ⁊ fili⁹ ẽ p̃nm spũs sci ab eterno ñ eẽntialr̃ ſz notõalr̃. zam oñdit q̃ notiõe p̃nm dicaf̃. ibi (Qua q̃ notiõe) Et circa h̃ duo fac̃. p̃ oñdit q̃ notiõe pr̃ p̃nm fily dicaf̃. 2o q̃ notione vterq; p̃nm spũs sci. ibi (Unũ aũt p̃ncipiũ) Et circa h̃ duo fac̃. ſm duas qõnes q̃s mouet. zam incip. t. ibi. (Si ẽo q̃rif̃ q̃ sit illa notio ⁊c.)

Questio. I.

Jc querunt q̃tuor. p̃ vtz vna pa sit p̃nm respcũ alteri⁹ ⁊ supposito q̃ sic. 2o vtrũ p̃nm dicaf̃ vniuoce de õo respectu dine psone ⁊ respcũ creature. 3o vtz eadez notiõe pr̃ ⁊ filij sint p̃ncipium spũs sci. 4o ſi põt dici vnũ principiũ ipsius.

¶ Utrum vna psona sit p̃ncipiũ alterius. I.

Ad primuz sic ꝓcedit. vr̃ q̃ vna pa ñ sit p̃ncipiũ alterius. Nomẽ. n. p̃ncipy ponit a pozitate sic ⁊ nomẽ sonat: ſz in dinis psonis nõ ẽ pus ⁊ posterius. vt supra habitũ ẽ. g̃ vna psona ñ ẽ p̃cipiũ alteri⁹. ¶ P. qõ ẽ p̃nm alic⁹ vr̃ eẽ cã ei⁹: qz sic dic̃ phs i. 5. meta. q̃t modis dr̃ cã: tot modis dr̃ p̃ncipiũ vel initiũ. Sed vna pa ñ ẽ cã alteri⁹: qz i dinis psonis nihil ẽ cãtuz. g̃ vna psona nõ ẽ p̃ncipiũ alteri⁹. ¶ Itẽ vna psona nõ ẽ p̃ncipiuz alteri⁹ nisi inq̃tuz dat eẽ. ſz tale p̃cipiuz ẽ opatiuuz vel effectiuũ. cũ igr̃ vna psona non dicaf̃ factrix vel opatrix alteri⁹: vr̃ q̃ vna nõ sit p̃cipiũ alteri⁹.

Contra ẽ qõ i lra dr̃: q̃ pr̃ ẽ p̃nm toti⁹ deitatis. ¶ P. a q̃cũq; ozir̃ aligd ẽ p̃ncipiũ illi⁹: ſz ab vna pa ozir̃ alia. g̃ vna est p̃ncipium alterius.

Respondeo dõz q̃ ad significãdũ originẽ dinaruz psonaꝝ vtẽdũ ẽ talib⁹ noib⁹: q̃lia mõ ozigis ꝟpetãt: qz ſz Dyl. ſmo dz eẽ rei subiectus. Doc ãt iuenim⁹ i ozigie diuinaꝝ psonaꝝ: q̃ tota essentia vni⁹ accipir̃ i alia: ita q̃ vna nũero ẽ eẽntia triũ ⁊ idẽ eẽ. Et iõ ad significãdũ ordinẽ taf̃ ozigis ñ ꝟpetit nomẽ cãe pp duo. p̃ qz oĩs cã vel ẽ ex̃ eẽntiã rei sic efficiẽs ⁊ finis: vl̃ ps eẽntie: sic mã ⁊ fora. 2o qz oĩs cã hz ordinẽ p̃ncipy ad eẽ sui cãti qõ p ipaz ꝟstituir̃. pr̃ ãt ñ hz aliquẽ ordinez p̃ncipy ad eẽ fily sic nec ad eẽ suũ: cũ vnũ ⁊ idẽ sit eẽ vtriuſqz. vñ pr̃ ñ ẽ cã filij ſz p̃ncipiũ: qz p̃ncipiũ dic̃ ordinẽ originis absolute: nõ õterminãdo aliquẽ mõz: q ab origine psonaꝝ alien⁹ sit. Jnuenir̃. n. aliqđ p̃cipiũ qõ ñ ẽ extra eẽntiã p̃ncipiati: sic pũct⁹ a q̃ fluit linea. ⁊ qõ ñ hz aliquã ifluẽtiã ad eẽ p̃ncipiati: sic termin⁹ a q̃ dr̃ p̃ncipiuz mot⁹: ⁊ sic mane dr̃ p̃cipiuz dici: ſz nomen auctoris addit supronẽ p̃ncipy h̃ qõ ẽ nõ eẽ ab aliq̃. ⁊ iõ solus pr̃ auctor dr̃: q̃uis ẽt filij⁹ p̃ncipiuz dicaf̃ notionaliter.

Ad primuz igir̃ dõm q̃ qz nomẽ p̃ncipy ꝟpositũ ẽ ſm q̃ ꝟuenir̃ i creaturis vbi pnm est pus aliq̃ mõ p̃ncipiato: iõ a pozitate ꝟponir̃: ſz tñ ꝟponitur ad significãduz illud a quo ẽ aligd. Uñ q̃uis quãtuz ad mõm significãdi dĩnis nõ cõpetat sicut ⁊ alia nõa essentialia q̃ a nobis ꝟposita sũt: tñ quãtũ ad rẽ significatã p̃ pryssime rõ p̃ncipy sibi cõpetit. ¶ Ad scõz dõm q̃ q̃uis pr̃ dicaf̃ p̃cipiuz fily: nõ tñ dicẽdus ẽ cã nisi iproprie. sic Ebry. vtir̃ nõie cãe dicens pr̃ez cãm fily. p̃ncipiuz. n. in plus est q̃z cã: ⁊ causa in plus est q̃z el'm: sicut dic̃ Cõme ſ. metaphy. vñ oĩs cã est p̃ncipiuz: ſz nõ conuertir̃. ¶ Ad tertiuz dõm q̃ qz factio ⁊ opatio semp terminant ad eẽ rei. iõ fili⁹ nõ põt dici fact⁹ nec opat⁹ a pr̃e cuz q̃ vnuz eẽ hz: sed tñ gnãt⁹ ꝓpter originez persone.

¶ Utr̃ p̃cipiuz dicaf̃ vniuoce de deo ſm q̃ dr̃ p̃cipium diuine psone ⁊ creature. II.

Ad secũdum sic ꝓcedit. vr̃ q̃ p̃cipiuz vniuoce dicaf̃ ſz q̃ õs dr̃ p̃cipiũ pc̃ dine ⁊ creature. Sic̃ enim dic̃ Basili⁹. accipe a pr̃e fili⁹ hz cõe cũ omni creatura. ſz hr̃e p nãz ẽ filij ꝓpriuz. Sz rõ p̃ncipy fundaf̃ supra originẽ vni⁹ ab alio vt dcñ est. g̃ p̃ncipium vniuoce dicir̃ respectu psone dine ⁊ respectu creature. ¶ P. magr̃ vtir̃ tali diuiſiõe p̃cipy: q̃ p̃cipiuz ẽ de nõ p̃ncipio: ⁊ p̃cipiuz de p̃ncipio: ⁊ p̃ncipiũ de vtroq; p̃ncipio. Jn hac aũt diuiſiõe opz q̃ p̃ncipium accipiatur: ⁊ ſm q̃ dicit respectuz ad creaturaz: ⁊ ſm q̃ dicit respectum ad psonã. cuz igir̃ h̃ diuiſio oino esset inartificialis ſi p̃cipiuz eq̃uoce diceref̃. videf̃ q̃ p̃ncipiũ vniuoce dicatur ſm vtrũq; modum.

Contra eterno ⁊ tpali nihil põt eẽ vniuocũ: ſz p̃cipiuz respectu creature ẽ ex tpe: p̃ncipiũ aũt respectu dine psone ẽ ab eterno. g̃ p̃ncipiũ eq̃uoce dicir̃. ¶ P. pr̃ ẽ p̃nm fily p gnãtionẽ: ⁊ spũs sci p spirationem: ⁊ creature p creatõez. hec ãt sũt dinerse rõnes ozigis. g̃ videtur q̃ p̃cipiũ in istis acceptiõib⁹ eq̃uoce sumaf̃.

¶ Ulterius querir̃ quomodo per pri⁹ dicaf̃. Uidef̃ enim q̃ ſm q̃ dicit respectuz ad creaturã: essentiale. n. est pri⁹ ſm intellectuz notionali ⁊ cõe ꝓprio: sed esse p̃cipiuz creature est essentiale ⁊ toti trinitati cõe: ee aũt p̃ncipiũ dine psone est notionale ⁊ ꝓpriũ. g̃ ⁊c. ¶ Cõtra eternuz est pri⁹ tpali: sed p̃cipiuz psone dr̃ ab eterno: p̃cipiũ autez creature a tempore. ergo ⁊c.

Respondeo dõm q̃ idem iudiciuz est de p̃n: ⁊ õ origine super quã fundaf̃ rõ p̃ncipy. põt aũt ozigo cõsiderari duplr̃. aut ſm cõem rationẽ originis q̃ est aligd ab aliquo esse: ⁊ sic vna rõ est cõis ad

originē psonaꝝ ⁊ originē creaturarū:nō gdē cōitate vniuocatiōis sz analogie.⁊ sil'r ēt nomē pncipy:pt ēt ꝯsidera ri fm ōterminatū mōz origis:⁊ sic sūt diuerse spāles rōes originis ⁊ pncipy:sz ꝑ non facit eguocationē:qz sic ēt fm ph̄m pmo de aīa:aialis rō fm vnūqōqꝫ est alia.

Ad primuz dōm q̄ pn̄m ē cōe cōitate analogie et nō vniuocatiōis. ¶ Ad scōm dōz q̄ magr accipit pncipiū i diuisiōe fz cōez rōnē q̄ vna ē vt dēz est:⁊ nō fm spāles q̄ dr̄nt. ¶ Ad 3m dōz q̄ q̄uis eterno ⁊ tpali nihil sit vniuocuz:ē tn aligd cōe fm analogiā vt sepe dictū ē. ¶ Ad q̄rtū dōz q̄ rō illa ꝓcedit q̄tum ad spāles rōnes origis q̄ nō faciūt eguocatōez vt dcm̄ est.

¶ Ad id qō vlteri' q̄rit dōm q̄ ꝓcessio creaturarū exemplat' a ꝓcessiōe dinaꝝ psonaꝝ.vn̄ absolute loq̄ndo ꝑ ꝑus dr̄ pn̄m respectu p̄c q̄z respectu creature.Sz tn̄ sciēdū q̄ i pn̄o:fz q̄ dr̄ respectu creature ē ꝯsiderare ipaz bitudinez q̄ tpal' ē:⁊ illō i q̄ fundat' ista bitudo.s.vt' ⁊ opatio dīna:i qb' tn̄ nō ē rō pncipy nisi q̄si habitual'r.⁊ sic z̄ ꝯsiderando pn̄m fm q̄ dr̄ pncipiū creature ē p' q̄z pncipiū dine p̄c qō fundat' in ꝓpetate:ꝑ modū q̄ eēntiale dr̄ ꝑus notiōali fm intellectū:sed ꝑ nō est nisi fm quid. ¶ Et per hoc patet respōsio ad vtrūq; obiectum.

¶ Utꝝ ꝓpetas p̄ris ⁊ filij que dicuntur pncipiuz spūs sci sit tn̄ vna. III.

Ad tertium sic ꝓcedit.vr̄ q̄ n̄ sit nisi vna ꝓpietas p̄ris ⁊ filij fm quā dr̄ pn̄m spūs sci.ꝓpietas.n.vnitatē ⁊ mltitudinē trahit a suppositis:sz p̄r ⁊ fili' n̄ sūt vnū suppositū.g̃ nec ipsoꝝ ē vna ꝓpetas. ¶ ℙ.nihil idē ē vniēs pn̄m ⁊ distinguēs:sz notiōes i dīnis sūt distinguētes.g̃ vr̄ q̄ nulla notio p̄rez ⁊ filiū vniat. ¶ Itē magis sūt vnū q̄ vniunt' i nā ⁊ ꝓpetate q̄z q̄ vniunt' in nā tn̄: sz p̄r ⁊ fili' nō sūt magis vnū q̄z p̄r ⁊ spi.scūs cū igr̄ p̄r ⁊ spūs scūs nō ꝯueniāt nisi i nā:vr̄ q̄ p̄r ⁊ fili' n̄ vnianť i aliq̄ ꝓpetate vna. ¶ ℙ.ꝓpingus ē ꝓpetati illō i q̄ ē q̄z illō ad qō dr̄:sz ꝓpetates q̄ sūt i vna p'sl' ples ex ꝑ q̄ ad diuersa referūt: sic gnātio i p̄re ad filiū:⁊ cōis spiratio ad spi.scūz.g̃ mlto magis efficienť due ꝓpetates ex ꝑ q̄ sūt i duab' psonis.

Contra fm Ansel.in oībus p̄r ⁊ fili' vnū sunt:in quibus nō distinguit inter eos rel'onis oppositio:sed in cōi spiratiōe p̄r ⁊ filius nō opponunť.g̃ est vna ⁊ eadem numero in vtroq;.

Respondeo dōz q̄ vna nūero notio ē p̄ris ⁊ filij fz q̄ pn̄m spūs sci dīr:vt dr̄ i lr̄a.Cuius rō ē.qz distinctōez rez̄ fz formā aliquā n̄ iuenim' nisi dupl'r.Uno' fz q̄ aligd cōe distīguit ꝑ ples rōnes spāles: sic rō gn̄is distīguit i ples spēs.Alio' fz q̄ nā spālis distīguit i pla fz nūez̄.Dic ār sc̄os mod' nō ꝑt eē in dīnis duplici rōne.Prio qz multiplicatio fz nūez̄ vni' spēi n̄ ē ex aliq̄ formali adiūcto:sz ex mālī pn̄o' diso:qz rō spēi spālissime ꝯstituit ꝑ aduēnū vltīe for' ꝯstitutīe.mā ār n̄ ē in dīnis duplici rōne.Prio qz multiplicatio fz nūez̄ vni' spēi n̄ ē ex aliq̄ formali adiūcto:sz ex mālī pn̄o' diso:qz rō spēi spālissime ꝯstituit ꝑ aduēnū vltīe for' ꝯstitutīe.mā ār n̄ ē in dīnis.z̄:qz nā spāl'r n̄ mltiplicat' nisi fm eē qō i diuersis hz: qz tota gditas ꝯpleta ē i spē.In dīnis ār n̄ ē nisi vnū esse. vn̄ n̄ ꝑt eē q̄ aligd dcm̄ fz spālē rōnē i dīnis nūero mltiplicet'.Relingť igr̄ q̄ gcgd ē i dīnis:vl'r remāeat idistīctū ⁊ vnū nūero:sic nā cōis trib' psonis. vel bēat rōnē cōem distīguibilē fm ples rōnes spāles:sic rel'o cōis ē trib';nō tn̄ vna nūero rel'o:sz alia ⁊ alia:ēt fm rōnē spālē distīcta. Cū igr̄ cōis spiratio nō̄et spālē rōnē pncipy fz spālē mōz origis:ipol'e ē q̄ sit nisi vna nūero in p̄re ⁊ filio.

Ad primū igit' dōz q̄ in creaturis suppōsita distīcta sūt ꝑ eē:⁊ iō ꝓpetates ipsoꝝ ēt fm eē distīguunť:sz in dīnis suppositis ē vnū eē.vn̄ ⁊ ꝓpetas nō ꝑōt mltiplicari fz eē sz solū fz rōnē ꝓpetatis spālem.

¶ Ad scōz dōz q̄ fz idē;nō ꝑt eē aligd vniēs ⁊ distīguēs ⁊ respectu eiusdē.vn̄ cōis spiratio distīguit p̄rez a spū scō sz vnit filio. ¶ Ad 3m dōz q̄ fz Aug.s̄.dist.20.fz rel'ones origis nō attēdiť eq̄litas vel ineq̄litas:⁊ iō ex ꝑ q̄ ꝑ ꝯuenit cū filio i aliq̄ notiōe nō dr̄ magis vnū eē cū eo q̄z cum spū scō:sz solū in plib'. ¶ Ad q̄rtū dōz q̄ ꝓpetas relatia q̄tū ad eē qō hz ꝓximi' se hz ad suū suppositus q̄z ad id ad qō dr̄.vn̄ si esset ibi variatio fm esse ꝑ hret a suppositis:sed fm rōnez rel'onis dr̄ ad aliud.⁊ iō distīguit spālis ratio relationis fm q̄ ad aliud ⁊ aliud referť.

¶ Utꝝ p̄r ⁊ filius sint vnū pncipiū spūs sci.

Ad quartum sic ꝓcedit.vr̄ q̄ p̄r et fili' nō sint vnū pncipiū spūs sci. Si.n.vnū sūt pn̄m aut vnum qō est p̄r aut vnū qō nō ē p̄r.si vnū qō ē p̄r.g̃ fili' ē p̄r:qō falsū ē. si vnū qō nō ē p̄r. g̃ p̄r nō ē p̄r: qō iterū falsū ē.g̃ nullo' sūt vnū pncipiū. ¶ ℙ.ō p̄re ⁊ filio ⁊ spūi scō ex eo q̄ sūt vnū pncipiū creature dicim' q̄ sūt vn' creato:sz nō dicim' q̄ p̄r ⁊ fili' sūt vn' spirato:. g̃ nō sūt vnū pncipiū spūs sci. ¶ Itē vnitas cā ē identitatis:sz p̄r ⁊ fili' nō dīr idē pncipiū spi.sci.g̃ nec vnū.

Contra sic supra habitū ē.In oīb' p̄r ⁊ fili' vnū sūt in qb' nō distīguit rel'onis oppō: ⁊ in qb' ꝑ de illo dr̄:sz fili' ē pn̄m de pn̄o g̃ p̄r ⁊ fili' sūt vnū pncipiuz. ¶ ℙ.vni' rei vnū ē pn̄m sz spūs scūs ē vn'.g̃ vnū ei' ē pn̄m.

Respondeo dōz q̄ fz oēs p̄r ⁊ fili' sūt vnū pncipiū spūs sci q̄ spñ scīm ab vtroq; ꝯsitent ꝓcedere.Sz circa ꝑ ālīter dicať sunt diuerse opiones.Quidā.n.dīt q̄ vnū nō designat nisi vnitatē ꝓprietātis:qz sic se hz p̄r ad spīm scīm vt spirās:ita ⁊ filius. Sed istud nō sufficit:qz fm vnitatē ꝓprietātis ēt ꝯueniūt p̄r ⁊ filius in rōne suppositi:⁊ tn̄ nō dicimus eos eē vnū supposituz.Et ideo alij dicūt q̄ vnū dicit vnitatez nature:q̄ videnť inniti auctoritati Anselmi q̄ dic̄ q̄ p̄r ⁊ fili' spirāt spūz scūz inquātuz vterq; eoꝝ est de'. Sz nisi aligd pl's dicant:ab vnitate pncipy notionaliter dicti nō excludereť spūs scūs:qui nō excludiť ab vnitate nāe.Et iō alij dicunt q̄ dicit vnitatē notiōis:⁊ istud videť eē cōueniens: qz in substātiuis noīb' vnitas ⁊ pluralitas attendiť fm vnitatez ⁊ pl'alitatē forme significate.vn̄ dicim' vn' de' ꝓp vnitatē diuīe nāe.forma aūt quā significat ꝑ nomen pncipiū fm q̄ psonal'r sumiť est ipsa notio vl' ꝓpetas:sic ꝑ nomen p̄r significat p̄rnitatē.vn̄ ad vnitatez notionis sequiť vnitas pncipy.Pōt nihilomin' dici vt saluēť dictuz Ansel.q̄ significat vnitatē in potētia spiratiua q̄ dicit nāz diuīnā sub ratiōe talis ꝓprietatis q̄ ē pncipiū operationis psonalis:vt supra dictum est.

Ad primum igit' dōm q̄ ista diuisio aut sūt vnū qō est pater:aut sunt vnū q̄ nō ē pater nō ē per ȝdictoria.vn̄ vtraq; falsa est.Sz ꝑ va:nō sūt vnū qō est pater tn̄:sed sunt vnū qō est pater ⁊ fili':sicut sunt etiā vn' de' q̄ est pater ⁊ fili'. ¶ Ad scōz dicēduz q̄ quāuis dicanť vnū pncipiū spūs sancti:nō tn̄ dicunť vn' spirans vel vn' spirato:qz hȳ distīctiones ponunť ab actibus:q̄ semp significāt vt adiacēter:⁊ in talib' nō attendiť in cōsignādo pl'aliter pl'alitas forme significate: sed suppositoꝝ. vt supra dictū est.16.dist. Sz ō creatione nō est silis rō ⁊ spiratiōe.qz spiratio ꝑrigit distīctiones in suppositis.vn̄ ē aliquo mō a plurib' suppositis inquātū distīcta sunt:cū sit operatio psonalis: sed creatio ē opus eēntie diuine.vn̄ est opus suppositi indistīcti prout eēntia significat id qō est.vt ꝑ nomine de'.⁊ iō sicut pater ⁊ filius dicunť vnū qō est vn' deus: ita ⁊ vnus creato:nō tn̄ creans vn':qz participiuz est adiectiuuz. ¶ Ad tertiū dōz q̄ nō ꝓcedit cōiter q̄ sint idē pncipiū:qz rōne articulationis icludiť vnitas suppositi:sic ēt supra magr

dixit q; de⁹ nō genuit se deū nec aliū deū: quidam tñ dicunt q; filiꝰ ꝛ pr̄ sunt idē ōs: ꝛ sūt idē p̄n̄ᵐ: eo q; ly idez est adiectiuū ꝛ nō ponit idētitatē absolutaz sz respectu eius cui adiungit. ꝛ p̄m ꝫ pōt ꝓcedi q; sunt idē p̄ncipiū.

¶ Expositio textus.

Pater est p̄nᵐ totiꝰ deitatis) Ur̄ eē falsū qz aut dīnitas sumit̄ p eēntia dīna aut p p̄sonis. Si p p̄sonis sic nō ē p̄nᵐ totius dīnitatis. i. oiuz p̄sonarū cū nō sit p̄nᵐ sui ipsiꝰ. si p eēntia vr̄ falsū: qz nō ē p̄nᵐ eēntie. Et pterea totalitas exigit aliquā distictōez ī ptibꝰ. ī eēnª ãt nulla ē dist.

¶ Rñdeo dōm q; vtroq; modo accipi pōt. Si enim accipiatur p̄o essentia tunc totum non dicit integritatem partiuz sed perfectionē nāe. ꝛ dr̄ eē p̄nᵐ totius diuinitatis: nō qz deitatē gñet vl̄ spiret: ꝫ qz dīnitatē gnãndo vl̄ spirando cōicat. Ut sit sensus ē p̄nᵐ dīnitatis. i. vt deitas hēaṫ. Sz sic ēt filiꝰ posset dici p̄nᵐ dīnitatis totius: qz ab ipso pfecta dīnitas ē ī spūs scūs: nisi p tãto q; nō p̄m oēm mōz q̄ cōicabil' ē: ꝛ qz ñ p gnãtōez. Si ãt sumaṫ p vniuersitate p̄sōaꝝ tūc planiꝰ ē: qz sic dr̄ p̄nᵐ totiꝰ dīnitat' iquãtū ī oibꝰ p̄sonis dīnis ipse ē q̄si p̄nᵐ a q̄ alie p̄sone fluunt. sic̄ punctuz dr̄ p̄nᵐ totiꝰ linee q̄uis suypsiꝰ p̄nᵐ nō sit. Ur̄ si meliꝰ dr̄ dīnitatis: p tãto meliꝰ. qz deitas dr̄ a do: qō significat p se ꝛ eēntial'r dīnitatē hñtē: ꝫ dīnitas dr̄ a dīno qō ē ōnoīatiuū. Uñ pōt ēt pticipatiōez dīnitatis significare: p̄m ēt q; dr̄ ꝑpetuitas spēꝝ a ꝑbis dīnuz eē. Uñ ad singl'aritatē excellētie ōsignādū magl ꝓpetit nomē dīnitatis q̄z deitatis. (Oēs naturas). i. oēs subas. (Et q̄ nāl'r sunt). i. ꝑpetates ꝛ opatiões nāles. (Cōfiteṫ etiam ꝛc̄.) vult dicere q; ozigo filij ē a p̄n?: vl̄ initio qz a pr̄e: ꝫ qz initiuz pōt itelligi ēt de p̄n?: duratiōis: iō ad excludēduz falsuz intellectū subiungit (Nō ipz ab initio). s. durationis. (Sed ab initiabili). i. p̄n?: initiatiuo s. pr̄e. vñ subiungit. (Quo filiꝰ nō est per seipm). i. a seipso: qz sicut ifra habebit ita est filius per se q; nō a se sed a patre. ꝛ subiungit. Etiam de eternitate ipsius ꝛc̄.

¶ De his que temporaliter de deo dicunt̄ ꝛ relatiue p̄m accidens: quod non deo sed creaturis accidit. ¶ Distinctio. XXX.

Sunt. n. q̄dã q̄ ex tpe de deo dr̄: eiq; tpal'r ꝓueniunt sine sui mutatiõe: ꝛ relatiue dr̄ p̄m accñs: non q; accidit deo: ꝫ q; accidit creaturis: vt creator: dñs: refugiũ datum vl̄ donatū: ꝛ hmõi. De his Aug. i. v. li. d trini. ait. Creator relatiue dr̄ ad creaturaz sic dñs ad seruū. Itē nō aliquē moueat q; spiritꝰ scūs cū sit coeternꝰ p̄ri ꝛ filio: dr̄ tñ aliquid ex tpe: veluti d ipz q; donatū dixim⁹. Nã sempiterne spūs scūs ē donū: tpal'r ãt donatū. Et si dñs nō dr̄ nisi cū hr̄e icipit seruū: ēt ista appellatio relatiua ex tpe est do. Nō. n. sempiterna creatura ē: cuiꝰ ille dñs ē. q̄ dñm eē nō sempiternū hz: ne cogamur ēt creaturã sempiternaz dicere. qz ille sempiterne nō dñareṫ: nisi ēt ista sempiterne famulareṫ. Sic̄ ãt nō pōt eē seruꝰ q; nō hz dñm: sic nec dñs qui nō hz seruū.

¶ Oppositio q; nō ex tpe sit dñs: quia est dñs tēporis q; non est ex tempore.

Sed ꝫ aliqs dicet q; nō ex tpe ꝓpetit do hec appellatio q̄ dr̄ dñs: qz nō ē tñ dñs rer̄ q̄ ex tpe ceperūt: ꝫ ēt illiꝰ rei q̄ nō cepit ex tpe. i. ipsiꝰ tpis. Q; nō cepit ex tpe: qz nō erat añ tps q̄z icipet. Et iō nō cepit eē dñs ex tpe. Ad q; dici pōt: qz licet nō cepit ex tpe dñs eē tpis: cepit tñ eē dñs tpis: qz nō sp fuit tps: ꝛ ipsiꝰ bois ex tpe cepit eē dñs. De ꝫ Aug. in eodē li. continue ita ait. Quisqs extiterit q eternū deū soluz dicat: tpa no nō ee eterna pp varietatē ꝛ mutabilitatē: ꝫ tñ ipsa tpa nō in tpe eē cepisse: qz nō erat tps añq̄z tpa icip̄eret. Et iō nō ī tpe acciderit do vt dñs eēt: qz ipsoꝝ tēpoꝝ dñs erat: q̄ vtiq; nō in tpe eē ceperunt. Quid respōdebit de hoie q in tpe factꝰ est: cuiꝰ vtiq; dñs nō erat añq̄z esset: Certe vt dñs bois esset ex tpe accidit deo. Et vt omnis amoueaṫ cōtrouersia: certe vt tuus dñs esset vel meus qui mō esse cepim⁹: ex tempore habuit. Quo ergo obtinebim⁹ nihil p̄m accidēs dici deū: nisi qz ipsiꝰ nature nihil accidit quo muteṫ: vt ea sint accidentia relatiua: que cū aliqua mutatiõe rerū de quibꝰ dicũtur accidũt: sic̄ amicꝰ relatiue dr̄. Nō. n. amicꝰ esse incipit: nisi cū amare cepit. Fit g̃ aliq̄ mutatio voluntatis vt amicꝰ dicaṫ. Num⁹ no cū dr̄ p̄cii relatiue dr̄: nec tñ mutatꝰ ē cū eē ceperit p̄cii: nec cū dr̄ pignꝰ: ꝛ hmõi. Si g̃ nūmꝰ pōt nulla sui mutatiõe totiēs dici relatiue: vt neq; cū icipit dici: neq; cū desinit: aliqd in eiꝰ nã vel forma qua nūmus ē: mutatiõis fiat: quãto facilꝰ de illa icõmutabili dei suba debemꝰ accipe: q ita dicaṫ relatiue aliqd ad creaturam: vl̄ q̄uis tpal'r incipiat dici: nō tñ ipsi sube dei accidisse aliqd itelligaṫ: sed illi creature ad quã dr̄: q̄liter ēt refugiũ nr̄m dr̄. Refugiũ. n. nr̄m dr̄ deꝰ relatiue: ad nos. n. referṫ: ꝛ tūc refugiũ nostꝝ fit cū ad eū refugim⁹. Nunqd tūc fit aliquid in eius nã q̄ anteq̄z refugerem⁹ ad eū non erat: In nobis ergo fit aliq̄ mutatio: qui ad eū refugiendo efficimur meliores. In illo aũt nulla. Sic ꝛ pater nr̄ esse incipit cū per eius gratiam regeneramur: q dedit nobis potestatez filios dei fieri. Substãtia g̃ nostra mutaṫ in meli?: cuz filij eius efficimur. Simil'r ꝛ ille pater nr̄ esse incipit: sed nulla sue ꝓmutatiõe substãtie. Qz ergo tēporaliter dici incipit deꝰ: q̄ antea non dicebatur: manifestū est relatiue dici: nō tamen p̄m accidēs dei: q; aliquid ei acciderit: sed plane ꝫ accidens eius: ad q̄ dici aliquid deus incipit relatiue. Ex his aperte ostenditur: q; quedam de deo tēporal'r dicunt̄ relati-

ue ad creaturas sine mutatõe deitatis: ꝫ nõ fine mutatiõe creature: ⁊ ita accñs ẽ in creatura nõ in creatore: ⁊ appellatio q̃ creatura dr̃ relatiue ad creatorẽ: relatiua ẽ: ⁊ rel'onẽ notat q̃ ẽ in ipsa creatura. Appellatio ꝝo illa q̃ creator relatiue dr̃ ad creaturã: relatiue qdẽ ẽ: ꝫ nullã notat relationẽ que fit in creatore.

¶ Hic soluit qõ q̃ q̃rebat vtruz spũs scũs dicat datum relatiue ad se cum ipse det se.

QUi põt solui qõ supi⁹ ꝓpposita: vbi q̃rebat cũ spũs scũs datũ dicat vl' dõatuz. Qõ aũt dat referr̃ ad eũ q dat: ⁊ ad illũ cui dat ⁊ spũs scũs det seipm: vtꝫ ad seipm relatiue dicat: cũ dr̃ dari vel donari. Cui qõni respõdẽtes: dicim⁹ spm̃ sanctũ dici datũ vel donatũ relatiue: ⁊ ad dantẽ ⁊ ad illũ cui dat. Dans aũt siue donator ẽ pr̃ cuz filio ⁊ spũ sãcto. Nec tm̃ dicim⁹ spm̃ scm̃ referri ad se: ꝫ appellatio dati vl' donati referr̃ ad dãtez ⁊ ad recipiẽtez: qz nõ põt aliqd dici datum nisi ab aliquo ⁊ alicui det. Cũ aũt spũs sanct⁹ dari a se vel datus a se dicit̃: relatiue quidẽ dicitur ad illum cui datur ⁊ est appellatio relatiua: ⁊ in illo cui dat mutatio fit: nõ in dante.

¶ Diuisio textus.

OStenso q̃ p̃n^m respectu creature dr̃ de deo ex tpe. ꝓcter ostẽdit q̃lr aliqd de deo ex tpe dici possit. ⁊ dividit̃ ptes duas In p^a oñdit aliqd de deo dici ex tpe. In z^a ostẽdit modũ q̃ ista de deo dñr. ibi. (Quo igr obtinebimus.) ¶ Circa p^m duo fac̃. p^rio oñdit vitatẽ. z^o excludit obiectõez. ibi. (Sz B aliqs dicet ⁊c.) (Quo igitur ob.) Dic oñdit mo^m q̃lr ista de deo dicant̃. Et circa B duo fac̃. p^rio oñdit modũ: qz. s. dñr de ipo sine sui mutatõe: ⁊ sine aliq̃ accñte sibi adueniẽte: ⁊ sine aliq̃ reali habitudine: ꝫ q solũ nomen ẽ relatiuũ. z^o ex mõ determinato solvit quãdaz qõnẽ quã supra. 18. di. reliq̃rat insolutam. ibi. (Dic põt solui questio ⁊c.)

Questio. I.

QUi tria q̃runt̃. p^rio vtꝫ aliqd õ deo ex tpe dicat. z^o vtruz ista significent cẽntiã dinã. ȝ^o vtrũ illa noia rel'iua ponant aliquã rel'onẽ realr̃ in deo exñtẽ.

¶ Utꝫ aliqd dicat de deo ex tpe. I.

AD primũ sic ꝓcedit. vr̃ q̃ de deo nihil ex tpe dicat. De q̃. n. dr̃ aliqd ex tpe: postq̃ nõ dicebat põt dici eẽ factũ illud: sic̃ hõ dr̃ eẽ fact⁹ alb⁹: si ꝑus non dicebat vere de eo qõ eẽt alb⁹: ꝫ fieri nullo modo ꝓpetit deo: sic̃ nec mutari: cũ sit p̃muz mouẽs. g̃ vr̃ q̃ nihil de deo ex tpe dicat. ¶ P. gegd p̃dicat̃ de aliquo aut dr̃ de eo p se aut p accñs: ꝫ ista nõ p̃dicant̃ p se: qz qõ p se iest sp̃ iest. B aũt nõ ab eterno de deo dñr: nec ẽt p accidens: qz nullũ accñs in deo ẽ. ¶ Et ꝑterea. cuz oẽ p accñs reducat̃ ad aliqõ p se B dicerent̃ de aliq̃ alio p se qõ non inuenit̃: qz nihil aliõ q̃z deus dr̃ creator: vl' vniuersitat̃ dñs. g̃ vr̃ q̃ ista nullo⁹ de deo dicant̃. ¶ Si dicat̃ q̃ ẽ p̃dicatio p causam. ¶ Cõtra vbicunqz ẽ p̃dicatio per cãm põt resolui p̃dicatio talis ⁊ exponi per ꝓpositionẽ denotantem habitudinẽ cause, vt si dicat̃ q̃ deus ẽ spes nostra: põt exponi q̃ spes nr̃a ẽ a deo: ꝫ nõ põt dici q̃ creator sit a deo. g̃ cuz dr̃ deus ẽ creator: nõ ẽ p̃dicatio p cãm. ¶ P. oẽ verum aut ẽ necessariũ aut contingẽs. Si igit̃ B p̃dicant̃ de deo ve: aut p̃dicant̃ necessario: aut contigẽter: ꝫ non p̃dicant̃ necessario: qz non semp: nec ẽt cõtingẽter: qz in deo nihil ẽ cõtingens. g̃ vr̃ q̃ non possunt de deo vere p̃dicari.

Contra est totũ qõ in lr̃a dr̃ ⁊ ab Augu. ⁊ a magro: ⁊ vsu loquẽtiũ: ⁊ ꝼm fidẽ ⁊ ꝼm ph̃iam.

Respondeo dõm q̃ necesse est q̃ aliqd de deo ex tẽpore dicat̃. Cum. n. oẽ eẽ cuiuslibꝫ rei effluat ab ipso deo non soluz vniuersi: ꝫ cuiuslibꝫ partis eius: oꝫ q̃ ipse designet̃ in habitudine p̃ncipy ad qõlibet eoꝝ q̃ sunt: ⁊ cum multa eoꝝ q̃ sunt nõ semp fuerint ẽt si ponat̃ vniuersuz semp fuisse: qõ gdam ph̃i errantes senserunt: oꝫ q̃ nomina designãtia illaz habitudinẽ: nõ ab eterno de deo dicant̃: ꝫ ex tẽpore: qz rel'o ꝼm actũ exigit duo extrema in actu existere. vnde nõ põt referri ad creaturã vt actuale p̃n^m creature nisi creatura exñte in actu: qõ nõ sp fuit ꝫ ex tpe. Hoc aũt non cõtingit õ alys q̃ absolute de deo dicunt̃ q̃ ex tpe dicant̃ de ipso: qz ea q̃ absolute dicunt̃ ꝼm ꝓprias rõnes ponunt in eo aliqd in quo dicunt̃: vt q̃titas ⁊ q̃litas ⁊ hꝫ. Unde nihil hoꝝ siue nit̃ qõ non realr̃ sit in deo de quo vere ⁊ ꝓprie dr̃. ⁊ ꝓp B non põt de aliquo ex tpe dici nisi illud mutet̃ p susceptionez ei⁹ qõ ꝑus non habuit. Sz rel'o ꝼm rõnẽ suaz non hz q̃ ponat aliqd in eo de quo dr̃: ꝫ ponit tm̃ habitudinem ad aliud. vñ inuenit̃ aliq̃ rel'o vt supra dictuz ẽ. nõ realr̃ exñs in eo de quo dr̃. ⁊ iõ in talib⁹ habitudines ille õ nouo dicunt̃ de aliq̃ nõ per mutationẽ ei⁹ ꝫ illi⁹ ad qõ dr̃. ⁊ ita est in oibus q̃ de deo ex tẽpore dicunt̃.

Ad primuz igit̃ dõm q̃ sicut hꝫ habitudines nõ ponunt̃ realr̃ eẽ in deo ꝫ ꝼm rõnem tm̃: ita ẽt ex B q̃ de nouo de deo dicunt̃ non sequit̃ q̃ in eo sit aliquid fieri ꝼm rem: ꝫ ꝼm rationez tm̃: sicut dicit̃ i psal. Domine refugiũ factꝰ es nobis. Tm̃ ⁊ si cõcedatur ꝼm rõnem aliquid vt refugiũ vel hꝫ factus. nullo tamen modo dicẽdus est mutatus: qz mutatio ꝑonit̃ ꝓ remotione eius a quo est motus: ꝫ fieri p adeptionẽ ei⁹ ad qõ motus terminat̃. A deo aũt nullo modo aliqd remouet̃: ⁊ si adueniat habitudo aliq̃ ꝼm rõnẽ. vnde ⁊ si dicat̃ fieri aliquid non dz dici mutari in illud. ¶ Ad scõm dõm q̃ ꝼm magistruz ista p̃dicant̃ p accidẽs: nõ q̃ i deo sint ꝫ q̃ in creaturis. Tm̃ intelligẽduz ẽ q̃ in istis noibus est duo considerare. s. habitudines ipsas: ⁊ illud supra qõ fundat̃ rõ habitudinis in deo: sic̃ habitudo creatiõis hz ꝑ fundamento in deo vtutẽ dinã. cui⁹ ẽ ducere res in eẽ de nihilo. Si igit̃ ꝓsiderat̃ B qõ bñt ꝓ fundamẽto in re dina: constat q̃ p se dicunt̃ ⁊ ab eterno ꝓueniũt q̃tũ ad illud: quia cẽntia vtus opatio dina ab eterno ẽ. Si aũt ꝓsideret̃ ipa habitudo tũc p accñs de deo dñr q̃tũ ad B. Accñs aũt dupl'r dr̃. Aut ꝼm q̃ noiat nãm accñtis ꝓdiuisam subẽ: ⁊ sic in deo nihil est accñs. Aut ꝼm q̃ noiat aliqd p aliud conueniens: sicut dicim⁹ q̃ albuz edificat p accñs: qz adiungit̃ ei qõ per se est cã edificationis. s. edificatori. ⁊ sic per accñs conuenit deo referri ad aliud extra se. Nõ. n. dr̃ relatiue nisi qz aliud referr̃ ad ipm: sicut dicit ph̃s. 5. meta. qz scibile ẽ relatiuũ: nõ qz ipm referat̃: ꝫ qz aliud referr̃ ad ipm. Nec tm̃ sequit̃ q̃ illa habitudo q̃ in deo designat̃ alteri cõueniat p se: ꝫ magis respect⁹ oppositus qõ ẽ esse creaturã vel eẽ seruũ vl' aliquid hꝫ. ¶ Ad z^m dõm q̃ nõ põt ꝓprie dici p̃dicatio per cãm nisi forte ꝛtelligat̃ q̃ hꝫ noia p̃dicant habitudinẽ alicui⁹ cãe. ¶ Ad 4^m ꝑz rñsio per id qõ ad z^m dictũ est: qz eodẽ mõ p̃dicant̃ necessario quo per se: ⁊ eodẽ modo contingẽter quo per accñs: non tamẽ sequitur aliquid contingens in deo esse.

¶ Utrum que dicuntur de deo ex tempore significent diuinam essentiam. II.

AD secundum sic, pcedit. vī q̄ hȝ nomina q̄ de deo dīr ex tpe nō significent diuinā eēntiā. Essentia.n. dīna est eterna. sȝ B nō dīr de ꝺo ab eterno. g̃ nō significāt dīnā eēntiā. ¶ P. ꝺs dī ex tpe patīa nr̄a ⁊ spes nr̄a ⁊ hȝ: sed hȝ qz hīt īperfectionē ānexam nō pūt ꝓuenire dīne essentie. sic dī q̄ dīna eēntia est charitas ꝺ cui⁹ intellectu nō est aliq̄ impfectio. g̃ vī q̄ non oīa q̄ de deo dicunt̄ ex tpe significēt diuinā eēntiā. ¶ P. diuina eēntia est cōis tribus pſonis: sed q̄dȝ dīr de deo ex tempore q̄ nō ꝓueniūt trib⁹ pſonis vt missus donatus ⁊ hȝ. g̃ nō oīa significāt diuinā essentiā. ¶ Itez ꝺs ex tpe dī hō: sed hō significat humanā nāȝ q̄ in īcarnatōe nō ē admixta diuine nāe: sȝ remāsit ab ea distās. g̃ vī q̄ ea q̄ dīr ex tpe nō significēt dīnaȝ essentiam.

CONTRA est qꝺ magr̄i dīt q̄ oē nomē cōnotans effectum in creatura significat dīnā eēntiā: sed ea q̄ ex tpe de deo dīr: dīr in respectu ad creaturā vt dictum est. g̃ significāt dīnā eēntiā. ¶ P. Dio. dī. 2. ca. de di. no. q̄ oēm bñficā dei noīationē de q̄cun q̄ dīna ꝓ pſonarū dicat̄ in tota deitate oȝ in obseruātia accipi: sed oīa q̄ dīt habitudinē ad creaturā noīant aliqꝺ bñficium in creaturis. g̃ ad totā trinitatem pertinent sine distinctione: ⁊ sic idem quod prius.

RESPONDEO ꝺīm q̄ sicut dictū est nihil ex tpe ꝺ deo dī. nisi qꝺ īportat habitudinez ad creaturā. Habitudo aūt dei ad creaturā pōt designari duplr̄. Uel ſm q̄ creatura refert̄ in ipȝ sic in pn̄m. Uel ſm q̄ creatura refert̄ in ipm vt in terminū. Si ꝑ mō B cōtingit duplr̄. Aut.n. ꝑpa ꝑdicatiōe ꝑdicat̄ aliqd de ꝺo ex tpe qꝺ designat habitudinē pncipy ad pncipiatū. Aut aliqd qꝺ ōsignat ipm pncipiatū a deo sic q̄ est ꝑdicatio p cām. vt cū dī. ꝺs est spes nr̄a. Si pmo mō B ꝓtingit duplr̄. Aliq̄ n.nomē īponit̄ ad significādū ipaȝ habitudinem: sic B nomē dīs ⁊ hȝ q̄ sunt relatiua ſm eē. ⁊ alia dicta de deo sunt gdē relatiua: qz ēt significāt ex ꝑ suo ītellectu habitudinē q̄ ſm rōnē ē in deo. sȝ ex pīti faciūt intellectū eēntie ſm q̄ talis habitudo fundat̄ in aliq̄ eēntiali. Aliq̄ aūt nomē īponit̄ ad significandū illud supra qꝺ fundat̄ habitudo: sicut B nomē scia q̄litatē: quā ꝓsequitur respect⁹ gdā ad scibile. Uñ ista talia nō sunt relatia ſm eē: sȝ solū ſm dici. Uñ ista pncipalr̄ dāt ītelligere rez alteri⁹ ꝑdicamēti. ⁊ ex pīti īportāt relōnē. Ita ēt in diuinis: vt pȝ in B noie creator: qꝺ īponit̄ ad significādū diuinam actionē q̄ est ipsi⁹ eēntie quā cōsequit̄ habitudo q̄dam ad creaturā. ⁊ ista pncipalr̄ eēntiā significāt. ⁊ ex cōsequēti īportāt respectū ad creaturā. Et sil'is rō est ī illis in qbus ē ꝑdicatio p cām: qz tales locutiōes resoluunt̄ in habitudines cāe: vt cū dī ꝺs est patīa nr̄a. i. cā patie nr̄e. ⁊ in oībus istis q̄ dīr de deo ex tpe ⁊ īportāt habitudinē pncipy ad pncipiatū. vez est q̄ ꝓueniūt toti trinitati. Si aūt ꝓsiderer̄ relō creature ad creatorē vt ad terminuȝ. possibile est q̄ talis relō creature sit ad aliqd eēntiale vl̄ ad aliquid pſonale. Contingit aūt B triplr̄. Aut ſm operationē: sicut aliqs pōt ītelligere vel noiare deuȝ vel paternitatē. Uel ſm exēplaritatē: sicut in creatiōe rerū est termīatio in sil'itudinē eēntialiū attributoꝝ: ⁊ in ifusiōe charitatis ē terminatio in sil'itudinē pcessiōis pſonalis spūs sci. Uel est terminatio ſm eē. ⁊ iste modus ē singularis in īcarnatiōe: p quā humana nā assumpta ē ad eē ⁊ vnitatē ꝺīne p⁹. nō aūt ad vnitatē ꝺīne nāe. Sȝ ista relō q̄ creatura refert̄ in deū vt ad terminū ītudit ex pīti in se relōnē q̄ est ad deū vt ad pn̄m. Uñ in oīb⁹ q̄ dīr de ꝺo ſm habitudinē ad creaturam: ex eo q̄ creatura refert̄ in ipm vt terminū: ꝓsiderādū est q̄ q̄tū ad habitudinē termini possiunt trñ cōuenire p⁹. sed rō pncipy que ibi ītelligitur ex ꝓsequenti cōuenit toti trinitati. Unde ſm habitudinem vnam possūt facere ītellectū p⁹. ⁊ ſm aliam faciunt intellectū eēntie: sicut pȝ cū dī ī carnat⁹ B trñ filio cōpetit. qz ad solam pſonā filij ī carnatio terminata ē: quā trñ tota trinitas fecit.

AD PRIMUZ igit̄ dīm q̄ hȝ noīa ꝓueniunt deo ex tpe rōne habitudinis īportate. vl̄ pncipalr̄: vel ex pīti. Principalr̄ vt cum dī de⁹. Ex pīti vt cum dī creator. ⁊ illa habitudo nō est in dīna eēntia: nec aliqua res in deo: sed ſm eēntiaȝ in q̄ fundat̄ talis habitudo: hȝ ꝓueniūt deo ab eterno. q. habitualr̄. ¶ Ad scōz dīm q̄ eēntia dei nō ē patīa vel spes: nec B significat̄ cū dī de⁹ est spes nr̄a. sȝ significat̄ circa dīnā eēntiā habitudo cause respectu talis effect⁹ in nobis. vñ sil'e ē de bis. ⁊ de alys. ¶ Ad 3ᵐ dīm q̄ missus ī carnat⁹ ⁊ hȝ īportant duas habitudines. s. termini ⁊ pncipy. q̄re vna. s. habitudo pncipy ꝓuenit toti trinitati. vnde dicim⁹ q̄ tota trinitas mittit̄ vel fac̄ ī carnationē. sȝ altera ꝓuenit alicui pſone determinate ꝓpter qꝺ hȝ nomīa nō de tota trinitate dicunt̄. ¶ Ad 4ᵐ dīm q̄ deus dicit̄ esse homo inc̄tum suppositum diuine nāe. s: filius subsistit in humana nā p vnionem. B aūt vnio relatio q̄dam est realr̄ in creatura assumpta existēs. que qdē considerata ſm habitudinez ad terminuȝ sic terminat̄ ad personā filij in qua ē facta vnio. sed ſm habitudinem ad pncipiū sic refert̄ ad totā trinitatem que vnionem fecit.

¶ Utrum habitudines designate in noībus dictis de deo ex tempore sint realiter in deo. III.

AD tertium sic, pcedit. vī q̄ habitudines designate in istis noibus realr̄ in ꝺo sint. Nomē.n. ⁊ rō cui nō subest aliqd in re est vana vel falsa. sȝ nō vane ⁊ falso dicim⁹ ⁊ cogitam⁹ deū dīm ⁊ creatorem. g̃ hȝ nomīa hīt relones quas signāt rīdētes sibi realiter in deo. ¶ P. illud qꝺ est ſm rōnē trñ cessante ītellectu rōnante nō remanebit. Sȝ si nullus eēt rōcinās adhuc de⁹ eēt dīs ⁊ creator. g̃ hȝ noīa significāt aliquid realr̄ in deo exīs ⁊ nō ſȝ rōnē trñ. ¶ Itē oī relōni respōdet suum correlatiuū qꝺ sibi opponit̄: sȝ cū dicim⁹ creaturam seruire īportat̄ aliq̄ relō in creatura realr̄ exīs. g̃ opȝ oppositā relōnē alicubi ponere: sȝ nō est in creatura: qz tūc creatura eēt dīna suupsi⁹ ⁊ creator suupsi⁹. ⁊ oppositi respect⁹ eēnt in eodē. g̃ opȝ q̄ in deo realr̄ ponantur oppositi respect⁹ relonib⁹ creature ad deū. ¶ P. illa relatiua in qb⁹ nō ē relo ſm rē ītuenim⁹ eē ad aliqd ſm dici trñ: sicut scibile: de quo dicit phs: q̄ est relm: qz aliō refert̄ ad ipm: sed de deo dīr quedā relua q̄ sunt ad aliqd ⁊ ſm suum eē vt dīs rex ⁊ hȝ. ergo saltē illa aliquā relationem realez in deo significant.

CONTRA in deo nihil est nisi eternum: qz quicqd est in deo deus est. sed hȝ habitudines nō sūt eterne: ꝓpter qꝺ nec nomina ab eterno de deo dicunt̄. ergo non sunt realiter in deo.

RESPONDEO ꝺīm q̄ scōm theologos ⁊ phos vez est cōiter q̄ relones qb⁹ de⁹ ad creaturam referr̄ nō sunt in deo ſm rē: sed ſm rōnē trñ: quia intellect⁹ noster nō pōt accipe aliqd relatiue ad alterum dici nisi ipm sub opposita habitudine ītelligat. Sciēdū trñ est q̄ rō in intellectu rez triplr̄ se hȝ. Qñqz. n. apphendit aliquid qꝺ est in re: ſm q̄ apphendit̄: vt qñ apphēdit̄ forma lapidis. Qñqz vero apphendit aliquid qꝺ nullo modo in re est. vt qñ quis imaginat̄ chimerā vl̄ aliqd

hꝫ. Aliqñ aũt appĥēdit aliqd cui subest ī re nā q̄dā nō tñ ſm rōnem qua appĥēdit. ſicut pz qñ appĥēdit itentiōez generis ſubē q̄ in re ē nā q̄dā nō determiata ſz ſe ad hāc vel ad illā ſpēm ⁊ huic nāe appĥēſe ſm modū quo est in itellectu appĥēdēte q ex oībus accipit vnū qd cōe ī gbꝰ iueniť nā illa attribuit rōnem generis: q̄ qdē rō nō est in re. Ita ēt ē in hꝫ relonibꝰ quas itellectꝰ noſter attribuit deo. iuenit. n. ī ipſo vtutē ⁊ essentiā ⁊ opatōez q̄ creatura pducit ī ipm relonē hñs. ⁊ iō eēntie illi vel opatōi habitudinē attribuit: ⁊ ſz q itelligit noīa relatiua īponit.

Unde patet rñſio ad pm: qz intellectꝰ noſter neq; caſſus neq; vanꝰ ē: qz hz aliqd reſpōdēs ī re: cui nō ſm modū quo ē in rōne. ſic ēt itellectus mathematicoꝝ nō ē falſus neq; vanꝰ ē cui nulla linea ſit abſtracta a mā ī re: ſicut ipſi ꝓſiderāt. vñ dicit phs. 2. phy. abſtrahētiū nō ē mēdaciū. ¶ Ad 2m dōz: q ēt ſi nullus itellectus eēt adhuc ī deo eēt. vñ vere dñs ⁊ dici ⁊ itelligi poſſet. ſ. potētia coercendi ſubditos: ſz nō diceret vel itelligeret dñs ſm actū. ¶ Ad 3m dōm: q relatiuoꝝ iueniť triplex diuerſitas. Quedā ſunt quoꝝ vtrūq; īporat relonē nō ī re exīstē: ſz ī rōne tñ: ſic q̄ ens refert ad nō ens: vel relo ad relonē vel aliqd hꝫ: vt ſupra dcm̄ est. Quedā vo quoꝝ vtrūq; relonē realē īporat ſic pr ⁊ filiꝰ. Quedā vo quoꝝ alterꝝ īporat relonē realē ⁊ alteruz relonē ratōis tm̄ ſicut ſcia ⁊ ſcibile. Et hꝫ diuerſitatis rō est: qz illud ſupra qō fundať relo qñz iueniť ī altero tm̄: ⁊ qñq; ī vtroq;: vt pz q relo ſcie ad ſcibile fundať ſupra ap prehēſionē ſm eē ſpūale. hoc aũt eē ſpūale ī quo fundať relo ſcie ē tm̄ ī ſciēte ⁊ nō in ſcibili: ga ibi ē forma rei ſm eē nāle. ⁊ iō relo realis ē ī ſcia nō in ſcibili. Ecōtrario est de amāte ⁊ amato: qz relo amoꝛis fundať ſup appetituz boni: bonū aũt nō ē aliqd exīs tm̄ ī aīa: ſz ēt ī reb9. vñ dicit phs. 6. metaph̄. q bonū ⁊ malū ſunt in reb9: vez ⁊ falſum ī aīa. ⁊ iō dicit Auicē. q ī amāte ⁊ amato ī vtroq; relatiuoꝝ est iuenire diſpōnē p quā referať ad alterꝝ nō in ſciente ⁊ ſcibili. ⁊ iō vtrobiq; relo realis est. Sic ēt ⁊ eq̄li tas q̄ īmediate fundať ſupra q̄titatez q̄ in vtroq; est. Et qz omnes relones creature ad deū fundanť ſupra modū quo accipiūt a deo q in deo nō est: qz nō ꝓſequunť pfectū modū ſm quē deꝰ ī eis opať. iō relonibꝰ q̄ ſunt in creatura nō rñdet aliq̄ relo ī deo realr: ſz reloni quā filius accipit a pr̄e rñdet aliq̄ relo ī pr̄e: qz ſm vnū ⁊ eūdē modū ⁊ eādē rōnē pr̄ dat ⁊ filiꝰ accipit nām dīnā. ¶ Ad 4m dōz: q illud nō facit ad ꝓpoſitū: qz de vtriſq; relatiuis iueniunť aliq̄ q̄ īportāt relonē realē: ⁊ q̄ īportāt relonē rōnis: ſic idē īportat relonē ratōis cuius ſit relatiuū ſz eē: ⁊ ſcia īportat relonē realē cuius ſit relatiuū ſm dici.

¶ Expoſitio textus.

AD quod dici pōt ꝛc.) Intētio ſoluentis ē q deꝰ cepit eē dñs tpis: q̄ cepit eē tps. vñ ſic tps nō cepit eſſe in tpe vl ex tpe: ita nec deꝰ dr dñs tpis ex tpe vel ī tēpore. Et dicit ī tpe vt deſignet habitudinē mēſure: qz ſic locatum est in loco vt in mēſurāte: ita ⁊ in tpe. Ex tpe vero dicit īquātū tps ē mēſura includēs ſuuz mēſuratū. vñ opz q ad vtrāq; partē excedat. ⁊ iō q̄ ſemp ſunt inquātū ſemp ſunt nō mēſuranť tpe: ſz que q̄nq; ſunt: vt dicit phs 4° phyſi. Et iō q̄ mēſurātur tēpore ſunt ex tēpore: qz tps ꝓcedit ipſa: tempus aũt nō menſurať tēpore ſicut nec locus loco. ⁊ ideo tempus nec in tēpore incipit: nec ex tēpore: ſed alioꝝ que icipiūt in tempore vel ex tēpore est deꝰ dñs in tpe vel ex tpe: ⁊ aliq̄ talia ſunt ſic hꝫ ⁊ illud gñatū: quāuis etiā vniuerſum ſemp fuiſſet: vt quidā pbi poſuerunt. Uñ hoc querere nō pertinet ad ꝓpoſitū: qz vtrūq; verum ſit, habetur ꝓpoſitum q deus est dominus ex tēpore ad minus aliquoꝝ. (Dic pōt ſolui ꝛc.) magiſter hāc queſtionē mouerat. diſ. 13. ⁊ ſoluit hic p ea que dicta ſunt: qz hꝫ nomina que dicūtur de deo ex tēpore important relatiōes nō reales in deo exiſtētes: ſz ſm rationez ⁊ nomē. Et ideo cū ſpiri. ſcūs dr dari a ſe ī creatura est relatio realis que referť ad totā trinitatē vt ad ꝑncipium ⁊ ad ſpm̄ ſcm̄ vt ad terminū per modum exemplaritatis: ſed in ſpiri. ſancto nō est relo niſi ſm ratiōem: ⁊ nō est inconueniēs q tali ratiōe aliquid ad ſeipſum referatur vt cum dicit idem eidem idem.

¶ Quō dicať filiꝰ eq̄lis pr̄i: an ſm ſubam: an ſecundū relonē ita ⁊ ſilis. ¶ Di. XXXI.

RETEREA ꝓſiderari oz: cū tres pſone coeq̄les ſibi ſint: vtruz relatiue hoc dicať: an ſm ſubam. ⁊ ſi relatiue: vtꝝ ſm relonē an ſm cēntiaz ꝓſideranda ſit equalitas. Deinde qd ſit ipſa eq̄litas. Ad qō dicimus: qz ſicut ſimile nihil ſibi ē. Sil'itudo. n. vt ait Hyla. ſibi ipſi nō est: ita ⁊ eq̄le aliqd ſibi nō dr: ac p hoc ſicut ſil'e: ita ⁊ eq̄le relatiue dr. Dicit g relatiue filiꝰ equalis pr̄i: ⁊ vtriq; ſpūs ſcūs. Est tm̄ eq̄lis pr̄i filiꝰ: ⁊ vtriq; ſpūs ſcūs ꝑpter ſūmā ſimplicitatē eſſentie ⁊ vnitatē. Equalis ē g filiꝰ pr̄i ſm ſubam: ⁊ nō ſcōm relonē. Uñ Augu. i. v. lib. de tri. ait. Querimus ſcōm qd eq̄lis ſit pr̄i filiꝰ nō ſcōm hoc q ad patrē dr filiꝰ eq̄lis est patri. Reſtat g vt ſcōz id eq̄lis ſit qō ad ſe dicit. Quicqd aũt ad ſe dr: ſcōm ſubam dr. Reſtat g vt ſm ſubam ſit equalis. Eadez g ē vtriuſq; ſuba. Itē ī. vi. lib. Satis ē videre nullo mō filiū equalē eſſe pr̄i: ſi ī aliquo. ſ. qō ptineat ad ſignificādū eiꝰ ſubam īequalis iueniť. In oībus g equalis ē pr̄i filiꝰ: ⁊ est eiuſdē ſube. Equalis est ēt ſpūs ſcūs: ⁊ in oībus equalis ꝑpter ſummā ſimplicitatē illiꝰ ſube. Ex his pſpicuū fit q ſm ſubaz filiꝰ est eq̄lis pr̄i: ⁊ vtriq; ſpūs ſcūs ⁊ appellatio tm̄ relatiua ē. Eq̄litas g pr̄is ⁊ filij nō ē relo vel notio: ſz nālis vnitas ⁊ idētitas.

¶ Dic qūo dicať ſimilis: ⁊ qd ſit ſil'itudo.

HOc idē ēt dicimus de ſimili ⁊ ſimilitudine. Cū. n. dr filius ſimilis patri: relatiue qdē dr: ſed ſimilis est patri ꝑpter vnitatē cēntie. Est g appellatio tm̄ relatiua. Similitudo ꝛo idiſ ferēs essentia. Uñ qbuſdā nō idocte videt nomine equalitatis vl ſimilitudis nō aliqd poni: ſz remoueri: vt ea ratiōe dicatur filius equalis patri: qz nec maior est eo nec minor: ⁊ hoc ꝑpter vnitatē eſſentie. Ita ⁊ ſimilis dr: qz nec diuersus: nec alienus: nec ī aliquo diſſimilis. Et hoc ꝑpter eſſentie ſimplicitatē. Non g ſm q filius est genitus a patre: equalis vl inequalis est patri: nec ſimilis vel diſſimilis: ſed equalis

ꝛ similis secundum substantiam.

¶ De sententia sancti Hylarij q̄ in trinitate psonarum propria ostendit.

NOn est igit̄ hic ptermittēdū: q̄ vir illustris Hyla. ꝓprietates psonaꝝ assignās: dicit ipse esse eternitatē: spēm i imagine: vsum i munere. Que tante difficultatis sunt ꝟba: vt i eoꝝ itelligentia atq; explanatōe vehemēter laborauerit Augus. vt ipse oñdit in. vi. lib. de tri. ita dicēs. Quidā cū vellet breuissime singularū in trinitate psonarū ifinuare ꝓpria: Eternitas ē inqt i patre: spēs i imagie: vsus i munere. Et q̄ nō mediocris auctis in tractatōe scripturaꝝ ꝛ assertōe fidei vir extitit. Hec. n. Hyl. i libris suis posuit. hoꝝ ꝟboꝝ. i. patris ꝛ imagis ꝛ muneris eternitatis spēi ꝛ vsus abditā scrutatus itelligentiā quantū valeo: nō eū secutū arbitroꝛ in eternitatis vocabulo: nisi q̄ pater nō hꝫ patrē de quo sit: filius aūt de pre est vt sit: atq; vt illi coeternus sit. Imago. n. si pfecte implet illud cuius imago ē: ipsa coequat ei: nō illud imagini sue: i qua imagine spēm noiauit. Credo pp pulchritudinē vbi tāta est cōgruentia ꝛ prima eq̄litas ꝛ prima similitudo: nulla in re dissidens: ꝛ nullo mō iequalis: ꝛ nulla ex parte dissimilis: sed ad idētitatē rīdēs ei cui⁹ imago est: vbi est prima ꝛ summa vita: cui non est aliud viuere ꝛ aliud esse: ꝫ idē ꝛ primus ac summus itellectus: cui nō ē aliud viuere ꝛ aliud itelligere: sed idē boc est vnū tanq̄ ꝟbū perfectū: cui nō desit aliq̄d: ꝛ ars quedā oīpotentis ꝛ sapientis dei: plena omniū rationū viuentiū incōmutabiliū: ꝛ oēs vnū i ea: sicut ipsa vnū de vno cū quo vnū: ibi nouit oīa deus que fecit per ipsam.

¶ Hic de spū scō quare vsus dicatur.

ESt aūt ineffabilis quidē cōplexus patris ꝛ imagis qui nō ē sine pfruitōe: sine charitate: sine gaudio. Illa g̃ dilectio: delectatio: felicitas vel beatitudo: si tñ aliq̄ humana voce digne dī: vsus ab illo appellata est breuiter. Et est i trinitate spūs scūs: nō genitus: sed genitoꝛis genitiq̄ suauitas: igeniti largitate atq; vbertate perfundens oēs creaturas ꝓ captu eaꝝ. Itaq; illa tria ꝛ a seiuicē determiari vñr: ꝛ in se ifinita sunt. Qui videt hoc vel ex parte: vl̄ per speculuꝫ in enigmate: gaudeat cognoscēs deuꝫ ꝛ gr̃as agat. Qui ꝟo nō videt tēdat ꝓ pietatē ad videndū: nō per cecitatē ad calūniādū: qm̄ vn⁹ est deus: sed tñ trinitas. ¶ Ecce hēs qualiter verba Hylarij p̄missa accipiēda sunt: licet tante sint ꝓfunditatis: vt etiā adhibita expositione vix aliq̄tenus ea itelligere valeat hūan⁹ sensus: cū ipsa eoꝝ explanatio quā h Augu. edidit: plm i se hēat difficultatis ꝛ ābiguitatis.

¶ Q̄ p̄m hāc expositionē nō distinguuntur ibi proprietates personarū tres.

NOn enim p̄m premissam expositiōez distiguunt hic tres ille ꝓprietates superius assignate: sed ipse hypostases distincte abiuicē monstrātur. Eternitatis tm̄ noie eadē videt designata proprietas: quā notat hoc nomē igenitus. Sed videam⁹ qd sit qd̄ ait. Imago si perfecte iplet cui⁹ imago est ipsam coequat ei: nō illud sue imagini. Videt. n. dicere q̄ fili⁹ q̄ est imago patris: patri coequat: non p̄ filio: cū ꝛ filius dicat equalis patri i scriptura: ꝛ pater filio: sed filius hoc habꝫ a patre vt sit ei equalis: pater autem non hꝫ a filio: ꝛ tñ filius plene ac pfecte equalis est patri. i. imago ei cuius est imago.

¶ Quare dicat Hyla. ꝓpria psonaꝝ assignasse in p̄dictis ꝟbis: cū ibi ñ sint exp̄sse ꝓprietates.

PRopria g̃ psonaꝝ i predictis verbis assignasse dī Hyl. q̄ relatiua nomia personarū posuit. s. patris imagis ꝛ muneris: que relatiue dicunt̄ ō psonis: ꝛ ꝓprietates notāt q̄bus distinguunt̄ persone. Ita. n. dī spūs scūs munus relatiue sicut donū. Verūtamen ipsas ꝓprietates aliꝭ tribus nomibus nō significauit: iuxta predictam Augustī. expōnem: nisi solo nomie eternitatis: quo nō ipsam paternitatē: sed eam voluit itelligi notōez qua dī igenitus.

¶ Q̄ earūdē psonaꝝ distictōez notat Augustī. aliꝭ ꝟbis sine exp̄ssiōe triū ꝓprietatū.

ILlud ēt sciri opꝫ q̄ earūdē triuꝫ psonarū distinctōez Augustī. ostendere volens: sine exp̄ssione illaruꝫ triuꝫ proprietatū superius cōmemoratarum i primo libr. de doctria x̄piana sic ait. In p̄e est vnitas: i filio equalitas: i spū scō vnitatis equalitatisq; ꝯcordia. Et hec tria vnū oīa ꝓpter patreꝫ: equalia oīa ꝓpter filiū: cōnexa oīa propter spm̄ scm̄. Itaq; pater ꝛ filius ꝛ spūs scūs: ꝛ singulus q̄q; eoꝝ deus est: ꝛ simul omnes vn⁹ deus: ꝛ singulus q̄q; horum plena ſba est: ꝛ simul omnes vna ſba. Pater nec fili⁹ est nec spūs scūs: ꝛ fili⁹ nec pater est nec spūs scūs. Spūs sanctus nec pater est nec filius: sed pater tm̄ pater: ꝛ filius tm̄ filius: ꝛ spūs sanctus tm̄ spūs scūs. Eadem tribus eternitas: eadeꝫ incōmutabilitas: eadem

maiestas:eadez potestas. Jn his ꝟbis aperte insinuatur personaꝝ trium distinctio.

¶Quare ꝑi attribuaꝫ vnitas:ꝛ filio eqlitas.

Sed plurimos mouet q̄ patri attribuit vnitatē:filio eqlitatē. Cū.n. vnitas dicaꝫ ꝑm substam: nō tm̄ in patre est:ꝫ ēt i filio ꝛ i spū scō:ꝛ equalitas vna ē patris ꝛ filij ꝛ spūs sci. Cur ḡ patri attribuit vnitas:ꝛ filio equalitas? Forte eadē ratōe attribuit patri vnitas ꝑm Augu. qua supra eidē eternitas ꝑm Hylariū:qz videlicet pater ita est:vt ab alio nō sit. Et qz filiū genuit vnū secum deū: ꝛ spūs scūs ab eo ꝓcedit vnus cū eo de⁹. Unitas ḡ in patre esse dī:quia est aliqd aliud a quo sit. Nō.n. ab alio est: nec ab eo aliqs vl aliqd est ab eterno: qđ vnū cuz eo nō sit:filiꝰ.n. ꝛ spūs scūs vnū sunt cū patre. Unde veritas ait. Ego ꝛ pater vnū sumus.

¶Quare pater ꝛ filius dicāt̄ eē vnū vel vnꝰ deus:sed nō vnus:qz res ꝛ einsdē nature recte possunt dici vnū simplr eē ꝛ cū adiectōe. Res vero diuerse nature nō possunt dici vnum nisi dicatur qd vnum.

Hic dici opz q̄ pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūs sanctus recte dr̄ esse vnū ꝛ vnꝰ deus: ꝫ nō vnus. Res.n. due vl plures recte ꝑnt dici vnū eē:si sint vniꝰ essentie:ꝛ earuz vna sit natura. Unus aūt vel vna nō potest dici de diuersis rebus nisi addaꝫ qd vnꝰ vel vna. Quo addito recte potest dici de rebꝰ ꝛ vnius ꝛ diuerse substantie. Unde Augu. in. vi. libro de trinitate sic ait. Nescio vtruz iueniaꝫ in scripturis dcm̄ vnū sunt quoꝝ est diuersa natura. Si autem ꝛ aliqua plura sunt eiusdē nature ꝛ diuersa sentiant: nō sunt vnū inquātū diuersa sentiunt. Cuz ergo sic dicitur vnū: vt nō addatur qd vnum:ꝛ plura vnū dicūtur eadez natura atq̄ essentia nō dissidēs neq̄ dissentiens significaꝫ. Unde Paulus ꝛ Apollo:q ꝛ ambo homies erāt ꝛ idē sentiebant: vnū esse dicunt cū dī. Et q plantat ꝛ q rigat vnū sunt. Cuz ꝟo additur qd vnū: potest significari aliqd ex pluribus vnū factum:quānis diuersa natura sit:sicut anima ꝛ corpus nō possunt vtiq̄ dici vnū. Quid.n. tā diuersuz:nisi addaꝫ vl subitelligatur qd vnuz.i. vnus homo. Unde apostolus. Qui adheret iquit domio:spūs vnus est. Nō dixit vnꝰ est vel vnū sunt:sed addidit spiritus. Diuersi sunt enī natura spūs hominis ꝛ spūs dei:sed inherendo fit spūs hominis vnus spiritus cū deo:qz particeps fit veritatis ꝛ beatitudinis illius. Si ergo ꝫ bis qui diuerse substātie sunt:recte dr̄ q̄ sint vnus spiritus: quanto magis qui vnius substātie sunt:recte dicuntur vnus deus esse. Pater ergo ꝛ filiꝰ vnum sunt vtiq̄ ꝑm vnitatē essentie ꝛ vnꝰ deus. Jn quo ꝛ arriana heresis damnaꝫ:que patrē ꝛ filiū ꝛ spm̄ sanctuz:vt ait Augu. in lib. de heresi: non vult eē vniꝰ eiusdēq̄ substātie atq̄ nature: vel vt expressius dicaꝫ essentie:que grece dr̄ vsia: sed filiū esse creaturā. Necnō ꝛ sabelliana que vt ait Augu. in eodē lib. dicebat ꝑm eundem ipsuz ꝛ patrē ꝛ spm̄ sanctū esse: vt esset trinitas nominum sine subsistentia personarum. Utrāq̄ pestez:vt ait Augus. super Jobā. elidit veritas dicens. Ego ꝛ pater vnuz sumus. Utrūq̄ audi ꝛ aduerte ꝛ vnuz ꝛ sumus: ꝛ a caribdi ꝛ a scilla liberaberis. Qz enī dixit vnū: liberat te ab Arrio. q̄ dixit sumus: liberat te a sabellio. Si vnū ergo nō diuersum. si sumus: ergo pater ꝛ filius. Sumus enim non diceret de vno:nec vnū de diuerso. Erubescant ergo sabelliani qui dicunt ipsum esse patrē qui est filius:confundentes personas: qui ꝛ dicti sunt patripassiani:qui dicunt patrez fuisse passum. Arriani vero dicunt aliud patrez esse: aliud filium:nō vnam substantiā sed duas:patrē maiorem:filiū minorē. Noli hoc dicere tu catholice. Jn medio ergo naviga. vtrūq̄ periculosum latus deuita ꝛ dic. Pater pater est:ꝛ filius filiꝰ est. Alius ꝑ:alius filius: ꝫ nō aliud: immo bocipsuz:quia vnus deus. Ecce ostensum est quare vnitas in patre esse dicatur cuz tres vnum sint.

¶Quare dicitur esse equalitas in filio:cum sit vna equalitas trium.

Nunc videamus quare equalitas dicaꝫ esse in filio:cū vna ꝛ summa equalitas sit triū. Hoc iō forte dcm̄ est:qz filiꝰ genitus ē a patre eqlis gignenti ꝛ dono qđ ab vtroq̄ ꝓcedit:ꝛ ideo illa tria dr̄ esse eqlia ꝓpter filiuz. Filiꝰ.n. bz a ꝑe vt sit ei equalis ꝛ spūi scō:ꝛ spūs scūs ab vtroq̄ bz:vt sit equalis vtriq̄. Hoc autē sine assertionis supercilio ꝛ maioris itelligentie ꝓeiudicio dicimus:malētes in aptiōe tam clausoꝝ sermonū pitiores audire ꝫ aliquid alijs ifluere.

¶Quare in spū sancto dr̄ esse vtriusq̄ ꝯcordia vel connexio.

Quod autē in spū scō dr̄ esse vtriusq̄ ꝯcordia:ꝛ q eū oia cōnexa: facilioꝛ ē intelligētia nobis ꝑmissa ad mētē reuocātibus. Supra.n. ꝑm auctoritates sanctoꝝ dictū est q̄ spiritus sanctus amoꝛ

est quo pater diligit filiū ⁊ filiꝰ patrē. ℜecte ⁊ spūs scūs dr̄ connexio vel concordia patris ⁊ filij: ⁊ per eum omnia cōnexa. Unde Augus. in. vi. lib. de tri. Cōmunio quedā cōsubalis patris ⁊ filij est amboꝝ spūs scūs. Idē in. vij. lib. de trini. Spūs scūs est summa charitas vtrūq; cōiungens nosq; subiungens.

¶ Diuisio textus.

POstquā determiauit de ꝓprijs psonaruꝫ. Nic determiat de appropriatis ipsaꝝ. Et oidiť in ptes duas. In ꝑma determiat appropata psonaꝝ. In 2ª inquirit quo ſm illa appropata dine psone adinuicē cōparenť. 3z. di. (Nic oziť qō.) Prima in duas. In ꝑma determiat significatōes quozūdā nominū q̄ psonis diuinis appropanť. In 2ª ꝓsequť diuersas sanctoꝝ appropriationes. ibi. (Nō ē ptermittēdū.) Circa ꝑm tria facit. Prio ingrit de significatōe hꝰ noīs eq̄litas. Scōo de silitudine. ibi. (Hoc idez ēt dicimus.) Tertio ex dictis approbat quozūdā sentētiam. ibi. (Uñ gbusdā ꝛc̄.) (Non est ptermittēdū.) Nic ponit appropriata psonaꝝ. Et diuidiť in ptes duas. In ꝑma ponit appropriationē Hyla. In scōa appropriationē August. ibi. (Illud ēt sciri.) Circa ꝑmū duo facit. Primo ponit appropriationē Hyla. cū expōne Augu. Scōo magr̄ remouet quedaz dubia circa expōnē Augu. ibi. (Nō. n. ſm ꝑmissam ꝛc̄.) (Ueletiam sciri opz.) Nic ponit appropriationē August. Et circa hoc duo facit. Primo narrat appropriatiōez. Scōo inquirit appropriatiōis rōnē. ibi. (Sz plures mouet.) Et circa hꝰ facit tria. Primo oñdit q̄re ꝑſi appropriatur vnitas. Secundo q̄re filio eq̄litas. ibi. (Nunc videamus.) Tertio q̄re spūi scō connexio. ibi. (Qō aūt ī spiri. sancto.) Circa ꝑmū duo facit. Primo querit quare vnitas patri appropriatur. Scōo q̄liter vnitas in dīnis ꝑdicet in neutro vl̄ in masculino genere. ibi. (Nic dici oportet ꝛc̄.)

¶ Questio. I.

HIc quattuoꝛ querūtur. Primo de equalitate. Scōo de approbatiōe in cōi. Tertio de rōne approbatiōis Hyl. Quarto de approbatiōe Augu.

¶ Utꝝ equalitas ponat aliqd in diuinis. I.

CIrca primuꝫ supposit̄is his q̄ supra de eq̄litate dcā sunt. 19. dis. q̄riť vtꝝ equalitas in dīnis aliqd ponat: ⁊ vr̄ q̄ sic. Quicqd. n. ē ī deo ⁊ ī creaturis nobiliꝰ est ī deo q̄ ī creaturis: sz eq̄litas ⁊ silitudo ī creatura aliqd ponūt. ḡ ⁊ in deo. ¶ Ꝓ. arriꝰ dānatꝰ ē: q̄ eq̄litatē psonaꝝ negauit. Nō āt fuisz hereticꝰ nisi aliqd negassz qō in deo est. ḡ eq̄litas ī dīnis aliqd positiue ꝑdicat. ¶ Itē eq̄litas vr̄ esse vna eēntia in tribus psonis idifferēs vt in lr̄a dr̄: sed essentia indifferēs aliqd positiue est ī deo. ḡ videť q̄ ⁊ equalitas. ¶ Ꝓ. equalitas est relo q̄dā: sed relo aliqd positiue ꝑdicat ⁊ nō puatiue. ḡ videť q̄ equalitas aliqd positiue ꝑdicet.

Contra. est qō a magro in lr̄a dr̄. ¶ Ꝓ. pbus dicit ī 5º metaꝑ. q̄ eq̄le opponiť magno ⁊ paruo sicut due puatōes. vñ ēt ꝓ puatōez equalē diffiniť: sz puatio nihil positiue ꝑdicat. ḡ nec equalitas.

Respondeo dōm: q̄ equalitas est relo quedam fundata supra vnitatē q̄titatis: ⁊ in diuinis fundata supra vnitatē eēntie, put significať noīe q̄titatis virtualis vt cū dr̄ magnitudo vel eternitas vel potētia. vñ de equalitate dupl̄r cōuenit loqui. Aut quantum ad vnitatē quātitatis que est causa ipsius. Aut quātum ad relonē ꝛ̄tem. Si quātū ad vnitatē quantitatis supra quā fundať talis relo sic rō eius cōsistit in puatōe sicut ⁊ rō vnitatis: vt supra dcm̄ est. ⁊ iō dicit pbus q̄ eq̄le opponiť puatiue magno ⁊ paruo. sicut vnum multo: ⁊ idē in lr̄a innuiť. Si aūt ꝛsideret equalitas quātū ad relationē. sic equalitas in creaturis aliquid realiter ponit in vtroq; extremoꝝ: sz in dīnis psonis nihil nisi ſm rōnez. Cuiꝰ rō est: q̄ si poneret aliquā relonē realem in psonis: aut hꝰ eēt ex parte essentie que cōis est: aut ex parte relationū gbus distinguunť. Non aūt hꝰ ex parte essentie q̄ sit relo realis: q̄ essentia ē vna ⁊ eadē nūero: ⁊ idē ad seipsum nō referť aliq̄ relone reali: vt supra dcm̄ est. Nec ēt ex parte psonaꝝ relonibus constitutarū: q̄ relo nō referť ꝑ aliquā relonē realem mediā: q̄ sic eēt abire in infinitū. Et iō dico cū magro q̄ eq̄litas nō ponit nisi relonē ſm nomē vel ſm rōnē cū de deo dicitť: sz verus est q̄ aliqd ponit. s. vnitatē essentie nō q̄ sit de ītellectu eius: sed q̄ ꝓsupponiť ad intellectū ipsius: sicut est in puatiuis ⁊ ī illis que dicūtur de deo ex tēpore.

Ad primuz igiť dōm: q̄ ex parte vnitatis vniuersaliter sumpte ſm q̄ vnū cōuertiť cū ente: nec in deo nec in creatura equalitas aliqd positiue ꝑdicat: sicut nec vnitas: vt supra dcm̄ est. Sed q̄ in creaturis suppositā eq̄litatis sunt absoluta. iō referunť adinuicem ꝑ relationē realē mediā qō in diuinis nō cōpetit.

¶ Ad 2m dōm: q̄ ex q̄uis eq̄litas sit ſm rōnē relo: tñ habz aliqd in re rñdēs rōne cuius dr̄ hereticus q̄ equalitatez negat. sicut ⁊ qui negaret deū esse dām: q̄uis illa relo nihil ſm rem ponat in deo. ¶ Ad 3m dōz: q̄ sicut in creaturis equalitas nō est vna q̄titas pluriū: sed relo includēs talē vnitatē: ita in dīnis equalitas nō est vna eēntia: sed relo ſm intellectū ꝛ̄nis eēntie vnitatē. ¶ Ad 4m dōz: q̄ illa relo nō pōt esse realiter in deo. ⁊ iō nō sequiť q̄ aliqd ponat ex hꝰ qō relatiue dicitur.

¶ Utrū attributa eēntiali a hꝰ debeāt appropriari diuinis personis. II.

Ad secundus sic procediť: vr̄ q̄ hꝰ essentialia attributa ꝓsonis dīnis appropriari nō debeāt. Qō enī pluribus cōe est nulli eoꝝ debz appropriari: sz oia attributa sunt cōia tribus ꝓsonis. ḡ ꝛc̄. ¶ Ꝓ. de similibus idē est iudiciū: sed oīa hꝰ attributa significāt eēntiam cōem. ḡ videť q̄ omnia debeāt appropriari vel nullum: ⁊ q̄ oīa vni ꝓsone appropriēnť. ¶ Itē appropriatū ſm ratiōez sequiť ꝓprium: q̄ ꝓprium cadit in ratiōe appropriati: sz attributa eēntialia nō sequunť ꝓpria ſm intellectū: q̄ possunt ītelligi ꝓprijs nō ītellectis sicut ē apud infideles. ḡ nō debēt dici appropriata. ¶ Ꝓ. nihil est faciendum a nobis qō possit in errorē fidei vergere: sed si aliqd cōmune appropriet vni pōt vergere in errorem fidei: vt credať aut tñ illi: aut magis illi ꝓsone conuenire. ḡ nō debemus attributa eēntialia ꝓsonis appropare.

Contra. est auctoritas Hyla. ⁊ Augus. in lr̄a. ¶ Ꝓ. ꝓcessiones ꝓsonarū distinguunť ⁊ noiaňť ſm diuersas ratiōes attributoꝝ inquātū dicimus q̄ spi. sanctꝰ ꝓcedit per modū voluntatis: ⁊ filius ꝑ modū nature. ḡ vnū attributuz cui competit ratio ꝓcessionis ꝓsone potest illi persone appropriari.

Respondeo dōm: q̄ de approbatiōe dupliciter cōuenit log. Aut ex ꝑte nostra. Aut ex ꝑte ipsiꝰ rei: ⁊ vtrobiq; ītueniť ꝓueniēcia. Quātus enim attributa eēntialia cōia sint tribus: tñ vnū ſm rōnez suā magis hꝰ similitudinē ad ꝓprium vnius ꝓsone q̄ alterius. vñ illi ꝓsone approbari pōt ꝓueniēter. verbi gra. potētia

habet in ratiõe sua ꝓncipiũ. ⁊ ideo appropriat̃ ꝑri qui est ꝓncipiũ nõ de ꝓncipio: ⁊ sapia filio qui ꝓcedit vt verbuz: ⁊ bonitas spiri. sancto q ꝓcedit vt amor: cuius obiectum est bonũ: ⁊ ita silitudo appropati ad ꝓprium ꝑsone facit ꝓuenientiã appropatõis ex pte rei q̃ eẽt ẽt si nos nõ essemus: ſz ex pte nr̃a facit ꝓueniẽtiaz vtilitas ꝓñs. Inuenit̃ .n. distictio ⁊ ordo in attributis dinis ⁊ in ꝑsonis: ſz differenter: qz in ꝑsonis ẽ distictio ⁊ ordo realis: ſz in attributis ſm rõnẽ. Uñ q̃uis p attributa nõ possimus sufficienter deuenire in ꝓpa ꝑsonarũ: tñ ispicimus in appropatis aliq̃ silitudinẽ ꝑsonaruz: ⁊ ita valet talis appropatio ad aliq̃ fidei mãifestatiõez q̃uis ipfectã sic ẽt ex vestigio ⁊ imagie sumit̃ aliq̃ via ꝑtuasiua ad mãifestatõez ꝑsonaꝝ.

Ad primum igit̃ dom: q ex B q ꝓuenit oib⁹ aliq̃ attributũ, pbat̃ sufficiẽter q nõ sit ꝓpriũ vni⁹ ꝑsone: nõ tñ q nõ sit ꝑsone appropriatum: qz hec ꝓpositio ad. q̃ venit ad cõpositõez vocabuli notat accessuz cũ q̃dã distãtia. vñ ſm Aug. bõ q ita imitat̃ deũ q semp inuenit̃ distãtia similitudinis dr̃ imago ⁊ ad imaginẽ: fili⁹ aũt q imitat̃ ꝑrem sine aliq̃ dissimilitudie dicitur imago ⁊ nõ ad imaginez: ⁊ pp B qz hs attributa accedunt p silitudinẽ ad rõnẽ ꝓpoꝝ ⁊ distãt p cõitatez recte appropata dr̃. ¶ Ad z^m dõz: q q̃uis oia attributa eẽntialia sint vnũ re: tñ differũt rõne: ⁊ ſm rõnẽ suã hñt silitudinẽ vel ad originẽ ꝑsonaꝝ vt potentia q̃ est ꝑn^m, productiõis: vel ad determinatũ modũ ozigis vt bonitas ad, processionẽ amoris: ⁊ ad, pcessionẽ verbi sapie: ⁊ ita diuersis ꝑsonis ꝑñt ista appropari: ſz eẽntia de ratiõe sua neq; originẽ neq; aliqd ad modũ ozigis ptinens dicit. ⁊ iõ nõ appropat̃. ¶ Ad 3^m dõm: q appropatũ põt sumi duplr. aut mãliter. i. id qõ appropatũ est: ⁊ sic illud attributũ nõ sequit̃ rõnẽ ꝓpry. aut formalr. i. iquãtũ appropatũ est: ⁊ sic in rõne sua ꝓpa ꝓpry rõnẽ icludit. ¶ Ad 4.^m dõm: q appropriãdo attributa eẽntialia determiatis ꝑsonis nõ excludimus alias ꝑsonas: nec gradũ ꝓticipatiõis constituimus: ſz tñ oñdimus silitudinẽ in rõne appropati ad propriũ ꝑsone: ⁊ ex hoc nõ segt̃ error ⁊c. ¶ Qõ. II.

Circa tertium duo q̃runt̃. ꝓmo õ rõne appropatiõis Dyla. Scõo de expõne Augu. quãtũ ad hoc qõ dicit q imago coequat̃ ei cui⁹ ẽ imago ⁊ nõ ecõuerso vtr̃ in diuinis sit mutua equalitas: sed B supra. 19. distin. habitum est.

¶ Utr̃ Dyla. ꝓueniẽter appropet eternitatẽ ꝑri spẽm filio vsum spiritui sancto. I.

A primum sic ꝓcedit̃: vr̃ q appropriatio Dyla. sit icõpetens: qz ſm Augu. hs appropriatiões fiũt ad excludẽdũ errorez. ⁊ iõ ꝑri attribuit̃ potẽtia ne ifirm⁹ credat̃: sic ꝑres apud nos pp senectutẽ ⁊c. ſz circa eternitatez ꝑris nullus errauit sic circa eternitatẽ filij vt arri⁹. q̃ eternitas magl eẽt appropriãda filio q̃ ꝑri. ¶ P. ꝓz equoca nõ attẽdit̃ aliq̃ silitudo: ſz eternitas ꝓuat ꝓncipiũ durationis. Innascibilitas aũt ꝓuat ꝓncipiũ ozigis: cũ igit̃ appropriatiões fiãt ſm silitudinẽ ad, ꝓpa vr̃ q ꝑri nõ sit attribuenda eternitas: qz est innascibilis. ¶ Si dicas q eternitas appropriatur ꝑri: qz ipoꝝtat ex ñti, ꝓprietatẽ ꝑris. ſ. innascibilitatez quãuis ꝓncipaliter significet diuinã essentiam.

Contra. qñcũq; notiõale addit̃ essentiali nõ põt to tũ ꝑdicari de ꝑsona cui nõ cõuenit illa notio. Sicut de⁹ genit⁹ nõ ꝑdicat̃ de ꝑre. Si igit̃ eternitas aliquo mõ in ıtellectu suo icluderet innascibilitatẽ nullo mõ filio ꝓueniret: qõ ẽ arriane ipietatis. ¶ Itẽ ſm Dio. 4.º ca. de di. no. pulchrũ ⁊ bonũ se ꝓsequunt̃. vñ dr̃ q oia pulchrũ ⁊ bonũ appetunt. vñ ſm nomẽ in greco etiã propinqua sunt: qz bonũ dr̃ calos pulchrũ thalos: ſz bonitas nõ appropat̃ filio: ſz spiri. scõ. q̃ nec spẽs vel pulchritudo. ¶ P. vtí est referre aliqd ad obtinẽdũ ℔ quo fruẽdũ ẽ: sed spiri. sanct⁹ est ipz fruibile: ⁊ nõ refert̃ ad aliud sicut ad finẽ. q̃ vsus nõ dz sibi appropriari.

Respondeo dõm: q in appropriatiõe Dyla. ponunt̃ tria ꝓpa noia ꝑsonaꝝ. ſ. pater imago mun⁹ vel donũ: ⁊ hoc pz ex ꝑdictis: ⁊ ponunt̃ tria appropata. ſ. eternitas quã dicit eẽ in ꝑre sicut appropata sibi: ⁊ spẽs. i. pulchritudo quã dicit eẽ in imagie. i. in filio q ꝓpe imago ẽ: vt supra habitũ est: ⁊ vsus quẽ dicit eẽ in munere. ſ. i spiri. sancto q donũ ẽ. Rõ aũt hs appropatiõis ℔ est. Eternitas. n. i rõne sua hz duo. ſ. q sit ꝑn^m oĩs durationis iquãtũ est ꝑma mẽsura. Uñ ab ipsa fluit ⁊ eũ ⁊ tps: ⁊ sic hz similitudinẽ ad, ꝓpa ꝑris que cõueniũt sibi iquãtũ ipe est ꝑn^m vel p generatõez vel p spiratiõez. ſ. ad prnitatẽ ⁊ cõem spiratõez. Habz ẽt in ratõe sua ꝓuatõez ꝓncipy ⁊ in hoc cõuenit cũ ꝓpetate ꝑris que competit sibi ſm q est auctor vel nõ de ꝓncipio. ſ. inascibilitatẽ. Ad rõnez aũt pulchritudinis duo ꝓcurrũt ſm Diony. 4.º ca. de di. no. ſ. ꝓsonãtia ⁊ claritas. Dicit. n. q de⁹ ẽ causa oĩs pulchritudis iquãtuz est cã ꝓsonãtie ⁊ claritatis. sicut dicimus boies pulchros q hñt mẽbra ꝓportiõata ⁊ splẽdẽtem colorẽ. His duob⁹ addit tertiũ ꝓbus. 4. ethi. vbi dicit q pulchritudo nõ est nisi in magno corpe. vñ qui homines ꝑñt dici cõmẽsurati ⁊ formosi: ſz nõ pulchri. Et secundũ hec tria pulchritudo ꝓuenit cũ ꝓpry filij: iquantum. n. fili⁹ est imago pfecta ꝑris. sic est ibi ꝓsonantia pfecta. est. n. equalis ⁊ silis sine iequalitate ⁊ dissimilitudie: ⁊ hoc tãgit Augus. vbi dicit. Ubi est tãta conueniẽtia. i. maxima ⁊c. Inquãtũ vo est fili⁹ verus hz pfectã nãm patris: ẽt ita hz magnitudinẽ q̃ cõsistit in pfectiõe dine nature: vt supra dcm̃ est. vñ dicit Augus. q ibi est pfecta ⁊ summa vita ⁊c. Sz iquãtũ est vbũ pfectũ ꝑris hz clarita tem q̃ irradiat sup oĩa: ⁊ in quo oĩa resplẽdent. Uñ dicit Augu. q est tanq̃ vbũ pfectũ ⁊c. põt etiã totuz accipi ex verbis Augu. ſm rõnem ꝓsonãtie q̃ triplex in eo cõsiderari põt. i. ꝓsonãtia ipsius ad ꝑrez cui potẽtia est equalis ⁊ similis: ⁊ hoc tãgit Aug. vbi dicit. (Prima eq̃litas ⁊c.) ¶ Itẽ ꝓsonãtia sui ad seipm iquãtũ oĩa attributa in eo nõ differũt: ſz vnũ sunt: ⁊ hoc tãgit vbi dicit. (Cui nõ est aliud vi. ⁊c.) ¶ Item cõsonãtia ad res creatas: quarum ratiões i eo sunt ⁊ vnũ sunt i eo sicut ipse est vnũ cũ ꝑre: ⁊ hoc tãgit. ibi. (Et oẽs vnũ in eo ⁊c.) Usus etiã de ratione sua duo hz. Primo q est assumptũ i facultatẽ voluntatis: ⁊ sic cõuenit spũi scõ inquantuz est amor: ⁊ hoc tangit Augu. cũ dicit. (Qõ illa delectatio filij ⁊c.) Habz ẽt aliud qõ est ordinatũ ad alterũ: ⁊ iste ẽt ordo cõpetit spi. sancto inquãtũ ipse amor q est spũs scũs nõ tñ ẽ in filio: sed redũdat i oẽs creaturas ſm q cõpetit sibi nomẽ doni: ⁊ hoc tãgit Augu. cũ dicit. (Ingeniti largi ⁊c.)

Ad primum igit̃ dom: q vna ⁊ ꝓncipalis ratio est appropationis. ſ. similitudo ad, ꝓpriũ: vt dcm̃ est: sed ꝑñt eẽ multe ꝓnites vtilitates: quarum vnã Augu. tãgit. vñ ex hoc nõ põt ꝓcludi q aliquid debeat appropari ꝑri vel filio nisi assit ratio ꝓncipalis.

¶ Ad z^m dõm: q in equocis quo p fortunã sunt ⁊ casum vt canis nõ attendit̃ similitudo aliqua: ſz in equocis que dr̃ p respectũ ad vnũ ꝓncipiũ attendit̃ aliqua similitudo analogie vel ꝓportiõis: ⁊ talis est multiplicitas hui⁹ noĩs ꝑn^m. vñ ẽt phs. 5. metaph̃. docet reducere oĩa hs ad vnũ ꝓmuz ꝑn^m. ¶ Ad 3^m dõm: q rõ illa nõ valet. ¶ Ad 4.^m dõm: q pulchritudo nõ hz rõnez appetibilis nisi inquãtũ induit rõnẽ boni. sic. n. ⁊ vez appetibile est: ſz ſm

rōnem ꝓpriā hz claritatē ⁊ ea que dicta sunt que cū pro/prys filij similitudinez hñt. ¶ Ad 5m dōm: q vsus: vt su/pra dcm ē: sumit dupl'r. Cōmuniter ꝓput vti dr assumere aliqd in facultatē volūtatis. Et stricte ꝓput dicit relonez in finē. Et ꝓmo mō sumit h quo cōtinet in se ēt fruitionē vt h dr: q felicitas vel beatitudo ad vsuz ptinet. Nihilo minus tñ competit ꝓposito. ⁊ fm q hz rōnez ordinis nō qdē in finē: sed ī effectū in quo bonitas diuina p spiri. sanctū vberrime effundit. ¶ Qō. III.

Circa quartum

duo q̄runt. Pri/mo de ratōe ap/propriatiōis Augus. Secūdo de hoc qō dicit q omnia sunt vnum ꝓpter patrem.

¶ Utr Augu. cōueniēter appropriet vnitatē pri. equa litatem filio. nexum spiritui sancto. I.

Ad primuz

sic ꝓcedit: vr q appropa/tio Augus. sit icompetēs. Supra. n. io. di. dcm est q spir. sanct⁹ est vni/tas duoz. g̃ vr q vnitas nō pri: sz spir. sancto appropet. ¶ P. appropatio est fm similitu/dinē ad ꝓpriū: illi g̃ pson dz appropari vnitas in q̄ min⁹ de pluralitate iuenit. Sz maxima pluralitas notionū ī/uenit in pre q hz tres notōes: minima in spiri. sancto qui hz vnā tm̄. g̃ vnitas spiri. sancto ⁊ nō pri appropari debz. ¶ P. vnitas cā est eq̄litatis. Si igit vnitas pri appropa/tur ⁊ eq̄litas sibi appropari dz: ⁊ nō filio. ¶ Itē hz cōue/nientiā in nā vel in forma magis attendit similitudo q̄z eq̄litas: sz fili⁹ inquātū est genit⁹a pre hz nām ⁊ formam pris: ⁊ silr imago ⁊ vbū hz similitudinē ei⁹ ad qō dr. g̃ ma/gis dz appropari filio similitudo q̄z eq̄litas. ¶ P. nexus ꝓpe dr de spiri. sancto: sz eternitas ⁊ eq̄litas nō ꝓpe dñr de pre ⁊ filio. g̃ vr q appropatio nō sit vniformis.

Respondeo

dōm: q appropatio Augus. bona ē: ⁊ rō appropatiōis h ē. Unitas. n. q̄tū ad id qō positiue aliqd dicit hz rōnez ꝑncipy: fm qō ē ꝑn/cipiū nūeri: ⁊ ita hz silitudinē cū duab⁹ ꝓpetatib⁹ pris. s. cū prnitate ⁊ cōi spiratiōe qbus dr ꝑn⁹ filij ⁊ spūs sci. Se/cundū aūt q rō ei⁹ cōsistit in negatiōe sic negat diuisionē. ⁊ p oñs cōpositiōez ꝑexistentē: ⁊ ita negat rōnez ꝑncipy: qz ea in q̄ aliquid dicit sunt ꝑncipia itegrantia ipm: ⁊ ita vnitas hz silitudinē cū innascibilitate sic ⁊ eternitas: vt dicit magist⁹. Simil'r ēt eq̄litas fm ꝓpriū modū sue ꝓ/cessiōis cōuenit filio: vt pz in oib⁹ noib⁹ psonalib⁹ ipsi⁹ fi/lij. ex eo. n. dr filius q recipit equalē ⁊ eādē nām quā ha/bet gnans. silr ēt imago icludit in se rōnē eq̄litatis: ⁊ silr vbū ꝓfectū. Ita ēt nexus cōuenit spiri. sancto. ex mō sue ꝓcessiōis: inquātū est amoz pris ⁊ filij quo vniunt: ⁊ etiā est cōnectēs nos deo inquātū est donum.

Ad primuz

igit dōm: q differt vnitū ⁊ vnum: qz vnitū est qō ex plurib⁹ vnū effectū ē. vñ vnio ꝑportat relonē quādā plūz fm q in vno conue/niūt: sz vnū absolute dr. Unū dōm: q vnitas fm q ponit ꝓ vnione plūz in vno amore attribuit spūi scō: fm aūt q absolute sumit inquātū est ꝑn⁹ hz silitudinē ad ꝓpriū pris. vñ appropriat pri. ¶ Ad 2m dōm: q tres notiōes in patre nō sūt tres res: sz tres rōnes ꝑnoteścēdi. vñ pluralitas notionū nō impedit qn sibi vnitas appropriet: ⁊ ꝑci/pue cū rō vnitatis cū oibus notiōib⁹ eius similitudinem hēat. ¶ Ad 3m dōm: q eq̄litas nō est vnitas: sed relo vni/tatē ꝑnōs. ⁊ ideo appropriat filio q adequat prem ꝓcedēs ab eo quāuis nō appropet sibi vnitas. ¶ Ad 4m dōm: q sicut equalitas appropat filio: ita ⁊ similitudo: sed Aug. posuit equalitatē: qz ī dīnis eq̄litas icludit similitudinez ⁊ nō ecōuerso. Cū. n. in dīnis nō sit quātitas nisi vtutis q̄ fundat in aliqua forma: sequit vt quecūq cōueniunt in quātitate vtuali conueniāt in forma: ⁊ ita si sunt equalia q sint similia: sz nō cōuertit: qz equalitas ꝓuat excessum quē nō ꝓuat silitudo. vñ duo quoz alterū altero albioz ē sunt similes in albedīe: sed nō equales. ¶ Ad 5m dōm: q nexus vel cōnexio amoris ꝓpriū est spiri. sancti. Sz quia quecūq cōueniūt in aliquo vno pñt dici cōnexa in illo. Ideo cōnexio absolute dicta nō importat nisi cōuenien/tiā quādā: ⁊ sic nō est ꝓpriū spiri. sci: sed appropatū. Si ta/mē sumeret vt est, ꝓpriū nō esset magnum iconueniēs q assignatio nō est vniformis simpl'r: qa hz attribuunt pso/nis inquātū sunt appropata: ⁊ sic accedūt ad rōnem ꝓpo/rum. vñ ꝓpriū ⁊ appropatū inquantū appropriatum nō habent rationem diffōrmitatis.

¶ Utr omnia sint vnū ꝓpter patrem. II.

Ad secunduz

sic ꝓcedit: vr falsum qō dicit Augu. Cū. n. h ꝓpositio ꝓpter. importet habitudinē alicu/ius cāe cū dr q oia sunt vnū ꝓpter prez: aut importat habitudinē q̄si efficiētis: aut quasi forme. Si q̄si forme tūc falsuz est: qa fili⁹ formal'r loquē/do nō est vn⁹ cū pre: sed essentia dīna vel ꝓpetate sua vr seipo. Si quasi efficiētis sic idem erit dictu ꝓpter patrē: ac si diceret q hz vnitatē a pre: sed sicut hz vnitatē a pa/tre filius: ita ⁊ equalitatē: g̃ sicut dñr oia vnū ꝓpter prez: ita dñr oia equalia pp prez: ⁊ sic distinctio nulla eēt. ¶ P. qcqd sit de pre cōstat q filius nullā rōnē ꝑncipy hēat re/spectu pris. Si g̃ h ꝓpositio ꝓpter. importat hitudinē ali/cui⁹ ꝑncipy vr oino flm qō dicit q oia sūt eq̄lia pp filiū. ¶ Itē sicut idē ē deo sape qō eē: ita idez ē eēeq̄lē deo qō esse: sed nō pōt dici q omnia sint in diuinis ꝓpter filiuz.

Contra.

ergo nec q omnia sint equalia. est quod in littera dicitur.

Respondeo

dōm: q dcm Augu. pōt vificari du/pliciter. s. q̄tū ad ꝓprietatē psonaz ⁊ quātū ad nūerū ipsaruz. Si. n. ꝓsideremus numez. sic vnitas statuz ī pre iuenit. ⁊ iō pp eū ī quo ꝑmo vnitas iue/nit fm ordinē nāe oia dñr vnū. Sz binari⁹ psonaz ꝑmo iuenit ī filio q ꝓcedit alius a pre. ⁊ silr eq̄litas q̄ ꝑmo in duob⁹ iuenit: ⁊ pp hoc oia p filiū eq̄lia dñr. sicut pp eū ī quo ꝑmo eq̄litas iuenit. Sed in spiri. sancto ꝑmo iuenit ternari⁹. ⁊ silr cōnexio q̄ tria regrit: duo cōnexa ⁊ vnū cō/nectens: ⁊ ꝓpter hoc oia dicūtur cōnexa ꝓpter spiri. san/ctū. Si aūt cōsideremus ꝓpetates psonaz: in pre iuenit rō ꝑncipy q̄si ꝑmi: ⁊ qa in q̄libet nā iuenit vnū ꝑncipiuz nō de ꝑncipio a cui⁹ vnitate est q vna ī oib⁹ nā, ꝓpget. oia dñr vnū ꝓpter prem: ⁊ hoc vr tāgere Hyla. in q̄dam notula. Si ꝓsideremus ꝓpriū fily fm oia ꝓpa sua cōue/nit sibi q adequet vel coequet prem: ⁊ inquantū filius ⁊ īquātū vbū ⁊ inquātū imago. Sicut aūt dicimus q rela/tiōes q̄ sunt ad creaturā resultāt ex creaturis īquātū re/ferūtur in deū: ita ēt relones qbus pr referr ad filiū sup/positis relatiōibus distinguētibus resultāt ex hoc q fili⁹ referr ad prem: ⁊ ꝓpter hoc pr dr equalis filio īquātū fi/lius coequat prem: ⁊ ex hoc ēt sequit q spūs scūs sit eq̄/lis vtriq. Nisi. n. filius q est ꝑn⁹ spūs sci eēt equalis pa/tri. nullo mō eq̄lē amorē spiraret: ⁊ ita quodāmō ex eq̄li/tate fily resultat equalitas in tota trinitate. Silr ēt pro/priū est spūs sci q ꝓcedat vt amor: ⁊ amor hz rōnē ner⁹. ⁊ iō oia dñr pp spiri. scm̄ cōnexa. Posset tm̄ breui⁹ expo/ni vt diceret q sunt oia vnū pp prem. i. pp vnitatē essen/tialē que appropriat pri. ⁊ sic de alijs.

Ad primum

igit dōm: q cū dr q oia sunt vnuz pp prem: ly pp nō tm̄ dicit habitu/dinē ꝑncipy p modū efficiētis: sed ēt p modum forme: in/quātū vnitatē ꝑncipy sequit vnitas forme. s. dīna ēntia

qua in diuinis oia vnū sunt. ¶ Ad 2m dōm: q sicut creature nō sunt ꝑn^m dei: quāuis dicaꝫ deus relatiue: pp hoc q ad ipz creature referunt: qz hꝰ relatōes nō sunt realiter i deo: ita ēt nō segt q filius sit ꝑn^m ꝑris: qz eālitas nō ponit i deo relonē realē. ¶ Et p hꝰ ēt pz rnsio ad 3m. Nō enim dnr oia esse eālia pp filiū: qz filius sit ꝑncipiū equalitatis in ꝑre: sz vt dcm ē. ¶ Expositio textus.

PReterea ꝓsiderari oz. tria qrit ō eālitate. Primo vtz dicaꝫ relatiue vl absolute. ad hoc rndet q relatiue. ibi. (Ad qō dicimus.) Scōo qrit fm qd attēdaꝫ eālitas. vtz fm vnitatē eētie vel fz vnitatē relonis. Et ondit q fm vnitatē eētie. t iō eālitas fm eētiā dr t h. ibi. (Est tn eālis.) Tertio qrit qd sit eālitas. Et ad hoc rndet q ē relo i deo fm nomē tn. ibi. (Et appellatio tn ꝛc.) (Imago si perfecte iplet ꝛc.) ex hoc vr q in dinis nō sit mutua eālitas si ꝑr sue imagini nō coequaꝫ. ¶ Sed dōm: q sicut filiꝰ est eālis ꝑri: ita t ꝑr filio cū quātitas vtualis pfecte sit in vtroq. Sz coeqre dicit motū ad coeqlitatez: t ꝗ ꝗuis in dinis nō sit motus: est tn ibi acceptio eālitatis: t qa filius accipit eālitatē a ꝑre: t nō ecōuerso. Iō filius coequaꝫ patri: t nō ecōuerso. (Idētitatē). i. oia idē in nā. (Hyla. lib. de fino. imago est ꝛc.) h notula iducit ad onděd̄ū q imago coequaꝫ ei cuiꝰ est imago in qua notula duo facit Hyla. Primo ponit diffones imaginis q̄ patēt ex his que dicta sunt. 28. dis. Scōo ex illis diffōnibus ꝛcludit duas ꝛclones. Per qrtz vnā onděd̄ distictio filij a ꝑre ex h q imago ad aliqd refert: t hoc ibi (Est g ꝑr ꝛc.) Per scōam vo onděd̄ vnitas nāe pp spēi indrntiā q est de ratōe imagis: t h ibi. (Imago ꝛc.) Alia notula. (Sigs innas. ꝛc.) Hec notula iducit ad onděd̄ū qūo oia sunt vnū pp ꝑrem. Et est itentio Hyla. dre q cū in ālibet nā sit vnū ꝑn^m nō de ꝑn^o si aliquis poneret in dinis duos inascibiles poneret duas nās t ita duos deos: sz oz vt fm ordinē vnius nature sit relo in vnū ꝑn^m non de ꝑn^o qui est ꝑr. (Initiabile) .i. initiatiuū. (Ex inascibili eētia). i. ex ꝑre inascibili q est eētia. (Oia h gradu.) Drīū est qō supra dixit Hiero. 25. dis. q in dinis psonis nō est gradus. ¶ Et dōm: q h ponit duplicē relonē: vnā creature ad filiū: t in hac relone ē gradus. t aliaz filij ad ꝑrem in q̄ nō ē gradus: pōt tn dici q gradus large sumit ꝑ ordine. ¶ Alia no. (Oibus creaturis.) Hec notula iducit ad onděd̄ū qūo ꝑr t filiꝰ vnū sunt in nā: qō ꝓbat sic. Qz ꝑn^m creatiōis rex est voluntas: t iō tales fecit deꝰ res āles voluit t nō āles ipe est in nā sua: sed ꝑn^m generatiōis filij est nā ꝑris. g oz q filiꝰ nō solū sit talis ālē ꝑr voluit: sed ālis ꝑr est i nā. vñ dicit Si genit^ in suba dei. i. filius q est natus de nā ꝑris. (Attulit). i. accepit. (Scōm originē). i. ꝑ generatōez. (Essentiā nāe). i. talē essentiā ālis est nā ꝑris t. (Nō eētiā voluntatis). i. ālē volūtas habuit. (Scōm creaturas). i. sic creature acceperūt. ¶ Alia notula. (Unius forme ex.) Hoc iducit ad onděd̄ū qūo oia cōnexa sunt ꝑ spi. sanctū. Et itētio Hyla. est recitare q q̄dā synodus fuit cōgregata ō sabellianos: q dicebāt eādē eē psonā ꝑr t filiꝰ t spūs scūs. Lōtra quos synodus ad hoc vt distingueret ordo ꝓsonaruz: t glia vel dignitas psonalis t suba. i. hypostasis ꝓfessa est eē ꝑrez t filiū t spm scm ꝑ subaz tria t ꝑ psonātiā vnū. Et acceperūt subam nō ꝑ eētia ne diuisionem essentie fm arrianos iducerēt: sz ꝑ hypostasi: vt sabellia nā cōfusionē excluderēt. Et dixerūt q sunt ꝓsonātiam vnū iquātū vniunt amore q ē spi. sanct^. (Que vitatez ꝑr ꝛc.) Sabelliana heresis dixit istis noib^ distictis pater t filiꝰ t spūs scūs: q i scriptura inueniunt nō subiacere aliquā in re distinctionē: t q eadē res habuit nomē ꝑr t filiꝰ t spūs scūs ex quo sequebaꝫ q nō esset veritas nominū: qz nulla res vere suiipsiꝰ ꝑr est. ¶ Alia notula. (Cū deuz pa. osi. ꝛc.) h notula inducit ēt ō sabellianos t arrianos. Dicit. n. sil q cū nos noiemus filiū deū sicut t ꝑrem t nō dicamus ples deos: sz vnū cōstat q eētia ꝑr t fil. ē vna: cuiꝰ nomē est vnū. i. singulariter ꝓdicaꝫ: t qz vterqz dicit deus. Sed hoc nō segt q nō sit aliq̄ ꝓsona genita q̄ accipit eētiā eādem numero a ꝓsona generāte. (Religiosa vnio.). i. fidelis cōfessio q nomē dei singulariter t cōiter ꝓdicaꝫ (Nō ademit). i. nō abstulit ꝓsone genite essentie. i. ꝓsonaz filij geniti q est eētia. (Lōstitutā). i. natam ex essentia patris indeficientis nature.

¶ Utz ꝑr vel filiꝰ spū scō diligat: cum diligere idē deo sit qō esse. ¶ Bis. XXXII.

HIc ozit qō ex ꝓdictis deducta: dictū ē. n. supra atqz sanctoz auctoritatibꝰ oñsum q spūs scūs est cōmunio ꝑris t filij: t amoz quo ꝑr t filiꝰ sciuicez diligūt: Ideo qrit. Utz ꝑr vel filius ꝑ spm scm diligat: Qō vtiqz vr oportere dici fm auctoritates suprapositas: qbꝰ oñdit spm scm esse quo genit^ a gignēte diligaꝫ: genitorēqz suū diligat. Sz eō si ꝑr vel filiꝰ dicatur diligere ꝑ spm sanctū: vr esse ꝑ spm scm: qz nō ē aliud deo esse t aliud diligere: fz idez: qz vt ait Augu. i. xv. lib. de tri. Quicqd fm ālitates i illa simplici natura dici vr: fm eētiā est itelligēdū: vt bonꝰ: magnus: imortalis: sapiēs: diligens: t huiusmodi. Ideoqz si ꝑr vel filiꝰ diligit per spm scm: per ipsuz spm esse videtur: neqz tantū essentia sua diligit: sed etiam dono.

¶ Hec questio isolubilis est: humanū superās sensum: in q̄ auctoritates sibi occurrunt.

HAec questioni cū altitudinem nimie ꝓfunditatis cōtineat: id solū respōdemus qō Augusti. significare videtur. s. q pater t filius se diligāt t vnitatez seruēt: nō solū essentia sua: sed suo dono ꝓprio: qō licet suprapositū sit: itera re tamē nō piget: qz sic expedit. Ait ergo Augusti. in. vi. libro de trinita. ita. ¶ Manifestū est q nō aliquis duoz̄ est quo vterqz cōiungitur quo genit^ a gignēte diligatur genitorēqz suuz diligat: sintqz nō participatiōe: sed eētia sua: neqz dono superioris alicuius: fz suo ꝓprio seruātes vnitatē pacis. Ecce hic dicit q essentia sua t dono seruant vnitatē. Idem in. xv. libro de trinitate ait. In illa trinitate qs audeat dicere patrē nec se nec filiū nec spiritū sanctuz diligere: nisi per spirituz sanctum. Hic aperte ostēdit patrē nō tantum per spm sanctuz diligere. Noaūt simꝑr dicit ꝑrez nō diligere ꝑ spiritum sanctum.

¶ Utrꝫ pater sit sapiens sapia quã genuit: sicut diligit amore qui ab ipso procedit.

PRæterea diligenter inuestigari oportet vtrũ pater sapiẽs sit sapiẽtia quã genuit que tantũ filiꝰ est: Quod videtur a simili posse ꝓbari. Si enim pater diligit amore qui ab ipo procedit: cur nõ ⁊ sapiẽtia vel itelligẽtia quã ipse genuit: sapit vel intelligit. Hãc questione vrgere videtur: vt ait August. in sexto lib. de trinitate qõ scripsit apostolus dicẽs christi dei virtutẽ ⁊ dei sapientiam. Ubi queritur vtrũ ita sit pater sapientie ⁊ virtutis sue: vt hac sapientia sapiens sit quã genuit: ⁊ hac virtute potẽs quaꝫ genuit: Sed absit vt ita sit: quia si hoc est ibi esse qõ sapere: nõ per illã sapientiã quã genuit sapiens dicitur pater: alioquin nõ ipsa ab illo: sed ille ab ipsa est. Si enim sapientia quam genuit causa est illi vt sapiens sit etiam vt sit ipsa illi causa est: quod fieri non potest: nisi gignendo eum aut faciendo: sed nec genitricem: nec conditricez patris vllo modo quisqꝫ dixerit sapientiam. Quid enim est insanius: Ergo pater ipsa sapientia est qua sapiens est. Filius vero dicitur sapientia patris: ⁊ virtus patris: nõ quia pater per eum sit sapiẽs vel potẽs: sed qꝛ filius sapia ⁊ virtus est de patre sapia ⁊ virtute. Ex his ergo ꝓz ꝙ pater nõ est sapiẽs sapia genita: sed seipo sapientia igenita.

¶ Utrũ filiꝰ sit sapiẽs sapia genita vel igenita.

POst hec queri solet a quibusdã vtrũ filius sit sapiens sapientia genita vel ingenita: Si enim non est sapiens sapientia genita: nec seipo sapiens est. Si vero sapiẽtia genita sapiens est: non videtur sapiens esse sapientia ingenita: ⁊ ideo non videtur esse sapiens a patre: cum a patre habeat omnia. Ad quod dicimus: quia vna ẽ sapientia patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti: sicut vna essentia: quia sapiẽtia in illius nature simplicitate est essentia: ⁊ tamẽ filius tantũ est sapientia genita ⁊ pater tantuꝫ est sapientia ingenita vel a sapiẽtia igenita. Et cum idem sit ibi esse quod sapientẽ esse: relinquitur vt sapientia genita sit sapiens de sapiẽtia ingenita. Non ergo filius dicitur sapiẽtia dei tanꝫ ipse solus itelligens sit vel sapiens sibi ⁊ patri ⁊ spiritui sancto: quia vt ait August. in libro de trinitate. Si solus ibi filius itelligit ⁊ sibi ⁊ patri ⁊ spiritui sancto: ad illam reditur absurditatem vt pater nõ sit sapiẽs de seipso: sed de filio. Nec sapientia sapientiam genuerit: sed ea sapientia pater dicatur sapiens esse quam genuit. Ubi enim non est intelligentia nec sapientia potest esse. Ideoqꝫ si pater non itelligit ipse sibi: sed filius itelligit patri: ꝓfecto filius patrem sapientem facit. Et si hoc est deo esse quod sapere: ⁊ ea illi est essentia que sapiẽtia: nõ filius a patre qõ verum est: sed a filio potius pater habet essentiam: quod absurdissimũ atqꝫ falsissimuꝫ est. Est ergo deus pater sapiens ea que ipse ẽ sua sapia ⁊ filius sapia patris est sapiens de sapia que est pater: de quo est genitus filius. Ita ⁊ pater est itelligens ea que ipse est sua itelligentia. Non enim esset sapiens q non esset intelligens. Filius aũt itelligẽtia patris: de itelligentia genitus est que ẽ pater: de qua ⁊ itelligens est. Proinde pater est sapia: ⁊ filius sapia: ⁊ vterqꝫ vna est sapia: ⁊ tamen solus pater ẽ ingenita sapia: ⁊ filius solus genita sapia: nec tamen alia sapia pater: alia sapia filius: sed vna eademqꝫ est sicut pater est deus igenitus: ⁊ filius ẽ deus genitus: neqꝫ deus genitus ẽ deus igenitus: nõ ideo tamẽ aliꝰ deus ẽ pater aliꝰ filius: sed vnus deus vterqꝫ: nõ aũt vnus. Aliꝰ est eni genitus: alius igenitus: sed nõ aliꝰ deꝰ: imo vterqꝫ vnuꝫ siue vnus deus. Ita non est sapia genita sapia igenita: sed alia est sapia genita: alia igenita: non tamen est alia sapia: sed vna eademqꝫ sapia.

¶ An filius sit sapiens seipo vel ꝑ seipsum.

EX predictis constat ꝙ filius non est sapiens a se: neqꝫ de se: sed de patre ⁊ a patre. Queri autem solet: vtruꝫ filius sit sapiẽs seipo vel per seipm: Quidam dicũt multiplicem hic fieri itelligentiam ⁊ ideo distinguendũ foze ita: vt cum dicis filium esse sapientem seipso vel per seipm: si sui natura ⁊ essentia sapientem itelligas: verus sit intellectus. Si vero a seipso vel de seipso sapientem esse itelligas: falsitati subiectã habes intelligentiam. Alij vero simpliciter ⁊ absqꝫ determinatiõe cõcedũt huiusmodi locutiones: filius est sapiẽs per se: sed non a se vel de se: ⁊ filius est deus ꝑ se: ⁊ est per se: sed nõ a se vel de se. Hoc cõfirmãtes verbis Hylarij ꝙ filium nõ a se: sed ꝑ se agere in lib. ix. de trinitate ait. Nature iquit cui contradicis hereticebec vnitas est: vt ita ꝑ se agat filiꝰ ne a se agat: ⁊ ita non a se agat: vt per se agat. Intellige filium agentem: ⁊ per eum patrem agentez: nõ a se agit: cum pater in eo manere monstratur. Per se agit: cum secundũ nativitatez filij agit ipe que placita sunt. Infirmus sit nõ a se agẽ

do nisi a deo ipse agit: nō sit vero in vnitate natura si que agit: ⁊ in quibus placet nō p se agit. Sicut ergo inquiūt: filius per se agit. sed nō a se: ita ⁊ filius debet dici sapiens per se: sed non a se. Sic ⁊ ipse per se deus est vel eē dicendus est: vt aiunt: sed nō a se vel de se.

¶ An vna tātum sit sapiētia patris.

QVOst hec a qbusdam queri solet: vtrū vna tātuz sit sapia pris: Qō nō eē nitunt̄ ꝓbare hoc mō. Filiꝰ inquiūt est sapiētia pris genita: qua pr̄ sapiēs nō ē. Est igit̄ aliq̄ sapiētia patris qua sapiēs nō ē: Est aūt ⁊ sapiētia patris ingenita: ⁊ ea pr̄ sapiēs est. Est ergo quedā sapia patris q̄ sapiēs est: ⁊ ipsa nō est illa sapia patris q̄ pr̄ sapiēs nō est. Nō est ergo vna tātū sapia patris. Itē sapiētia igenita est sapia patris: ⁊ sapia genita ē sapia patris. Nō est aūt sapia igenita sapia genita. Nō est igit̄ vna tātum patris sapia. Hec ⁊ bis similia tāquā sophistica ⁊ a veritate lōginqua: cūctisq̄ in theologia peritis patentia abijcimus: respōso idigna aduertētes. Jd tamen adijciētes quia vna est tātuz sapia patris: sed nō vno modo dicit̄. Nam sapiētia pris dicit̄ illa quā genuit: ⁊ sapia patris dicit̄ ea qua sapiēs est. Diuersa est ergo rō dicti. Illa enim dicit̄ patris: q2 eā genuit: ⁊ ea dicit̄ sapia pris: quia ea sapit. Una est tamē sapia patris: quia sapia genita est eadē sapia ⁊ ea qua sapiēs est: siue ea qua sapiēs est itelligat̄ ꝑsona patris siue essentia patris: quia ꝑsona patris que intelligitur cum dicitur sapiētia ingenita: ⁊ ꝑsona filij que significatur cuz dicit̄ sapientia genita vna eadēq̄ sapia est: que essentia diuina intelligit̄ cōmunis tribus personis.

¶ Q2 in trinitate ē dilectio que est trinitas ⁊ tñ spūs scūs est dilectio que nō est trinitas: nec iō due sunt dilectiones: ita ⁊ de sapia.

ET sicut in trinitate dilectio est: que ē pr̄ filiꝰ ⁊ spūs scūs: que est ipsa eēntia ūitatis: ⁊ tñ spūs scūs dilectio ē: que nō est pr̄ vel filius: nec iō due dilectiones sūt i trinitate: q2 dilectio q̄ ꝓꝓie spūs scūs est: ē dilectio q̄ trinitas est: nō tñ ipsa trinitas est: sicut spūs scūs est eēntia que trinitas ē: nō tamē ipse trinitas est. Jta in trinitate sapiētia est que est pater ⁊ filius ⁊ spiritus scūs que est essentia diuina: ⁊ tamē filius est sapia que nō est pater vel spūs scūs. Nec ideo due sapiētie ibi sunt: quia sapiētia que ꝓprie est filius: est sapientia que est trinitas: ipsa tamē nō ē trinitas: sicut filius est essentia q̄ est trinitas: ipse tamen non est trinitas.

¶ Qua ratione pater non dicitur sapiens ea sapientia quā genuit: eadem videtur debere dici q̄ non sit diligens pater vel filius dilectione que ab vtroq̄ ꝓcedit.

PRetera diligenter notādū est q̄ ea rōne qua pater nō dicit̄ sapiēs ea sapientia quā genuit: videt̄ fore dicendum q̄ pr̄ nō diligat filiū vel filiꝰ patrez ea dilectiōe que ab vtroq̄ ꝓcedit. s. q̄ ꝓprie spūs scūs est. Sicut. n. idē ē dō sapere q̄ō esse: ita est ei idem diligere q̄ō esse. Jdeoq̄ sicut negat̄ pater eē sapiens sapientia quā genuit: q̄ si ea diceret̄ sapiens: non ipsa ab eo sed ipse ab ea itelligere tur eē. Jta vr̄ nō debere cōcedi q̄ pater vel filius diligat dilectione que tātuz spūs scūs est: q2 si ea diligit pater vel filius: nō spūs scūs videt̄ eē a patre ⁊ filio: sed pater ⁊ filius a spū sancto: q2 idē est ibi diligere q̄ō esse. At supra dictuz est: atq̄ auctoritate Augustini sancituz: q̄ in trinitate tria sunt vnꝰ diligēs eum q̄ de illo est: ⁊ vnꝰ diligēs euz de quo est: ⁊ ipsa dilectio: ⁊ nō est aliquis duoꝝ quo genitus a gignēte diligit̄ ⁊ genitorem suū diligit. Quibꝰ verbis apte significat̄ patrez filium: ⁊ filiuz patrē diligere: ea. s. dilectiōe que nō est aliqs eoꝝ: sed tātuz spūs scūs. Cuz idez ergo sit ibi diligere q̄ō eē: quomodo dr̄ pater vel filius non esse ea dilectiōe qua alter alterū diligit. Cum ideo pater negetur sapere sapia quā genuit ne ea esse itelligat̄.

¶ Q2 ⁊ hec questio inexplicabilis est que excellit ifirmitatem hominis.

DIfficilē mihi fateor hāc qōnez ꝓcipue cuz ex p̄dictis oriatur que similē vident̄ hr̄e rōnez: q̄ō mee itelligētie attendens ifirmitas turbat̄: cupiens magis ex dcis sāctoꝝ referre q̄z afferre. Optimus enī lector est inqt Hylarius in. i. libro de tri. q dictoruz itelligētiā expectet ex dictis potius q̄z iponat: ⁊ retulerit magis q̄z attulerit: neq̄z cogat id videri dcis contineri q̄ō ante lectionē ꝑsumpserit itelligēdū. Cū ergo de rebꝰ dei sermo est: ꝓcedamꝰ deo sui cognitionē: dictisq̄ eius pia veneratiōe famulemur. Jnnestiget ergo diligēter pius lector rōnē dictoruz si forte dictoꝝ aliquā valeat reperire cām qua nota ipsa p̄missa questio aliquatenus explicari valeat. Ego aūt hāc qōnē nō absoluēs: sed errorem excludens profiteor non eē dictū patrē diligere filium: vel filium patrē: ea dilectione que ab vtroq̄ ꝓcedit: que nō est aliqs eoꝝ

sed tñ spiritus sanctus tanquã ea dilectiõe pater sit vel filius. Sed sic ea pater diligit filiũz ⁊ filius patrem vt etiam pater per se ea q̃ ipse est dilectione diligat: sic ⁊ filius: nõ autez sic vt pater per se non diligat ⁊ filius: sed per eaz tantuz. Quis hec in illa trinitate inquit Aug. opinari vel affirmare presumat? Eam tamen questionem lectorum diligentie plenius dijudicandam atqz absoluendam relinquimus ad hoc minus sufficientes.

¶ Diuisio textus.

POstquã determiauit de ppzys ⁊ appzopziatis psonarũ. Dic ingrit q̃liter adinuicẽ diuine psone cõparenẽ fm ppzia vel appzopziata. Et diuidit in partes tres. In pma ostẽdit q̃liter cõparenẽ fm ppziũ vel appzopziatũ spũi scõ. In scda q̃liter cõparenẽ fm ppziuz vel appzopziatuz fily. ibi. (P. diligẽter iuesti.) In tertia ingrit q̃liter cõparenẽ fm vtrũqz simul. s. de vno per cõparationẽ ad alterum. ibi. (P. diligẽter notãduz.) Circa pmũ duo facit. ·Pzimo mouet qõnẽ. 2° õterminat eaz. ibi. (Huic qõni ⁊c.) (P. diligẽter.) Dic inquirit qõo cõparenẽ fm appzopziatũ fily qõ est sapia. Et diuidit in partes duas. In pma mouet qõnem ⁊ õterminat veritatẽ. In scda excludit quãdã dubitationẽ ex determinatione occasiona tam. ibi. (·Post B queri solet.) ·Pzia in duas. In pma inquirit vtrũ pater sit sapiẽs sapia genita vel ignenita ⁊ determinat eã. In scda ingrit vtrũ filius sit sapiẽs sapia genita vel ignenita: ⁊ determinat eã. ·Pzimo oñdens q̃ nõ ẽ sapiẽs sapia genita sz a sapia ignenita. 2°ostendens q̃ est sapiẽs per sapientiã ignenitaz. Et sic pz rñsio ad qõnẽ per distinctionẽ: qz ablatiuus sapia põt cõstrui in habitudie pncipij efficientis. ⁊ sic est sensus q̃ sit sapiens a sapia genita. ⁊ B falsum est. Uel põt pstrui in habitudie cãe formalis: ⁊ sic est sensus q̃ sit sapiẽs per sapiam genitaz formaliter. ⁊ B vez est. ⁊ B dicit ibi. (Ex pdictis cõstat ⁊c.) (·Post B queri.) Dic excludit dubitationem ex pdictis ortam. Et circa B tria facit. ·Pzimo mouet dubitationẽ. 2°ponit determinationez. ibi. (Sed ⁊ his similia.) 3° manifestat per silitudinez. ibi. (Et sicut in trinita.) (P. diligẽter no.) Dic ingrit de vno per comparationem ad aliud. Et pmo mouet questionẽ. Scõo addit questionis difficultatem relinquẽs questionẽ insolutam. ibi. (Difficile est mihi ⁊c.)

Questio. I.

HIc est duplex qõ. ·Pzimo de his q̃ ptinent ad spi. scñ. ⁊ 2°de his q̃ ptinent ad filiũ. ¶ Circa pmuz queruntur tria. ·Pzimo vtruz pater diligat filium spi. sancto. 2°vtrum pater diligat se spi. scõ. 3°vtruz pr̃ ⁊ filius diligant nos spi. scõ.

¶ Utrũ pr̃ diligat filium spũ sancto. I.

AD primuz sic ꝓcedit. vr̃ q̃ pr̃ nõ diligat filiũ spũ scõ. Sic. n. idez est deo eẽ qõ sapere: ita idẽ est deo esse qõ diligere. Sz de° pr̃ nõ dr̃ eẽ aliq̃ mõ spi. scõ. g̃ videt q̃ nec diligere. (P. cuz dr̃ pr̃ diligit filiũ spi. scõ: opz q̃ ablatiuus cõstruat in habitudine alicuius cause. Uel. q. efficientis. Uel q̃si formalis: sed oĩs talis cõstructio põt resolui ⁊ exponi per aliquã ppositionem designantez habitudinẽ cause. g̃ videt q̃ pr̃ diligat filium vel a spi. scõ. vel per spi. scñ. haruz autẽ vtraqz vr̃ esse falsa. qz spi. scũs nõ hz aliquã habitudinẽ pncipij respectu patris: sicut ppositio designat. ergo videt q̃ ẽt B sit falsa: pr̃ diligit filiũ spũ scõ. (I Jtẽ B vbuz diligit. aut significat actum eẽntalẽ: aut notionalez. Si eẽntialem cum idẽ iudiciũ sit de oib° eẽntalib° poterit loco ei° poni alius act° eẽntialis. vt dicat pr̃ viuere spi. scõ vel intelligere aut velle: qõ falsũ est. Si aũt dicat actuz notionalem nõ dicit aliã notionẽ q̃ cõem spirationem. g̃ loco ei° poterit poni B vbuz spirat: vt dicat pr̃ spirat spi. scũz spũ scõ: qõ falsum est. g̃ ⁊ pma oib° modis falsa est. (P. ois amoz quo alig se diligũt est vinculum vel nexus vniens eos: sed spi. scũs nõ põt vnire pr̃z ⁊ filiũ: qz oẽ vniens hz aliquẽ ifluxuz super vnita sicut vnionẽ faciens. g̃ videt q̃ pater ⁊ filius nõ diligant se spi. scõ.

Contra sicut amoz alicui° homis ꝓcedit ab eo ita ⁊ spi. scũs. ꝓcedit a pr̃e ⁊ filio vt amor: sz vn° homo diligit alium amoze q̃ ab ipso ꝓcedit. g̃ ⁊ pater diligit filiũ spũ scõ. qui est amoz ab ipso ꝓcedens: ⁊ ẽ ratio Hugo. de sancto vict. (P. omni amoze pfecto aliqd diligit. si ergo spi. scũs ẽ amoz pfect°: qõvtiqz verũ est. videtur q̃ eo aligs diligat ⁊ aliquis diligat: sed nõ nisi pr̃ ⁊ filius. ergo pr̃ ⁊ filius diligunt se spi. scõ.

Respondeo dõm q̃ circa B sunt plurime opiniones. Quidam enim dicũt oẽs hs locutiones esse falsas ⁊ in suo simili ab Augu. retractatas: vbi retractauit qõ pus dixerat patrez sapientia ab eo genita sapientez esse: vt in notula in littera posita pz. Sz B nõ videt cõueniẽs: qz Augu. ea que retractare voluit specialiter expressit. Et pterea ipse nõ retractauit dicta aliorum: sed tñ sua. vñ cũ ipse ⁊ oẽs alij cõiter talibus locutionibus vtant: ꝓsumptuosum videt eas negare. Jõ alij dñt eas qdem veras eẽ: sed ipzopzias: ⁊ sic exponendas. pr̃ ⁊ filiũ dili. se spi. scõ. i. amoze essentiali: qui spi. scõ appzopziat. Hoc ẽt nõ videt cõueniẽs: qz sic etiã pr̃ diceretur sapiẽs filio. i. sapiẽtia eẽntiali q̃ filio appzopziat: ⁊ diceret bon° spi. scõ ꝓpter eandem rõnem. Jdeo alij dixerunt q̃ est vera ⁊ ppzia: ⁊ hoz multiplex est opio. Quidã enĩ dicũt q̃ ablatiu° ille resoluẽdus est in ppõnem vt sit sensus. ·Pater diligit filiũ spũ scõ. i. per spi. scñ. ⁊ tunc q̃ly per. denotat subauctatẽ in spi. scõ. ⁊ auctatez in pr̃e ⁊ filio: sicut cũ dr̃ q̃ pr̃ opat per filiũ. Sz B nõ vr̃ 2ueniẽs qz per ppositionez. p. designat habitudo cause in casuali cui adiungit: q̃uis nõ respectu operantis sz respectu operati. filius. n. hz cãlitatez in creatura: q̃uis nõ sit pncipiũ operationis in patre: sed cũ dr̃. pater diligit filiuz per spi. scñ nõ denotat aligs effectus in creatura: nec aligd cui° pncipiũ spi. sanct° sit. ⁊ iõ nõ est similis rõ dicẽdi. Et ideo qdam dicũt q̃ ablatiu° cõstruit in habitudine signi ⁊ q̃si effectus: qz sicut gnãtio quodãmodo terminat ad filiuz: ita spiratio q̃ designat in dilectione terminat ad spi. sanctuz. vñ exponunt sic. ·Pater ⁊ filius diligunt se spũ scõ. i. spi. scũs est signum q̃ pr̃ ⁊ filius diligũt se. Sed B nõ vr̃ 2ueniẽs: qz ẽt amoz creatus est signũ dilectiõis qua pr̃ ⁊ filius diligũt se: ⁊ ita per viã ifluxuz dicerẽ q̃ pr̃ ⁊ filio° diligunt se amoze creato: qõ falsum est. P. spi. scũs est amoz pris: ⁊ amoze formaliter aliquid diligit: ⁊ ita spi. sãcto ẽt formaliter loquẽdo pater diligit. Et ideo alij dixerũt q̃ ablatiu° ille construit in habitudine forme: qz pater ⁊ filius formaliter amoze diligũt q̃ est spi. sanct°. Sed B ẽt ex toto nõ videt sufficiens: qz forma non denominat aliquid nisi inhereat. ⁊ ita cũ spi. sanct° nõ se habeat ad patrem vt iherẽs: sed vt per se subsistẽs nõ põt esse q̃ sit sic forma eliciẽs actuz dilectionis. Et pterea forma hz rõnẽ pncipij respectu eius cui° ẽ forma. quecũqz forma sit: vel quãtum ad esse subale vel accidentale: ⁊ operationẽ cõsequẽtẽ. ⁊ ita spi. scũs eẽt pn̄ alicui° in pr̃e: qõ falsuz est.

Et iō aly dixerunt quoꝝ vī esse auctor Hugo. de sancto vic. q̄ cōstruit in habitudine.q. effect⁹ formalis: vt dicatur effect⁹ largo mō oē id qō a p̄ncipio est:qz p̄prie in diuinis nō est efficiēs ⁊ effectū:⁊ formale dicat̄ q̄ hz actus forme in denominādo. Et est sensus a patre ⁊ filio procedit amor q̄ est spūs scūs quo diligit se.vñ h̄ opio simul cōcludit duas vltimas p̄dictaruꝫ. Uñ perfecti⁹ cōtinet veritatez ⁊ sibi cōsentiēdū videt̄. Tñ ad explanationez ei⁹ sciēdū est q̄ fm diuersam nām generis diuersus est modus denominationis. Quedā.n.genera fm rōnē suam significant vt iherēs:sicut qualitas ⁊ quātitas ⁊ hꝺ:⁊ in talibus nō fit denominatio nisi per formā iherentē:q̄ ē p̄ncipium fm aliqō eē vel substalis vel accītalis. Quedā aūt significant fm rōnez suā vt ab alio ens ⁊ nō vt iherēs:sic̄ p̄cipue pz in actione. Actio.n.fm q̄ est actio significatur vt ab agente.⁊ q̄ sit in agente h̄ accidit sibi inc̄tū ē accidens. Uñ in genere actionis denominat̄ accīs per id qō ab eo est:⁊ nō p id qō p̄ncipiū eius ē. sicut dī actiōe agēs nec tñ actio ē p̄ncipiū agētis sed ecōuerso. Et si p ipossibile poneret̄ eē aliquā actionē q̄ nō esset accīs nō eēt iherens:⁊ tñ denominaret agentē:⁊ tūc agens denominaretur per id qō ab eo est:⁊ in eo nō est vt iherens. Sz qz cuiuslibet actionis p̄ncipiuz est aliq̄ forma inherens:iō aliquid p̄t dici agens duob⁹ modis. Uel ipsa actione q̄ denominat agentē:⁊ nō est p̄ncipium eius. Uel forma q̄ est p̄ncipium actionis in agēte:⁊ fm qd p̄ncipiuz agentis:sic̄ dicimus ignē moueri sursuz motu ꝓprio ⁊ leuitate. Dis visis pz de facili q̄liter cōcedendū sit qō dcm̄ est:⁊ qd est qō dubitationē iduxerit. Diligere.n. in diuinis p̄t dici ⁊ essentialr fm q̄ nō importat nisi ꝓcessionez fm rōnem. Uel notionaliter fm q̄ iportat ꝓcessionez realem amoris ab amante. Et ab vtroq; modo inuenit amor dupliciter dici.s.vt qualitas ꝑut amor significat habitū amantis in amante:⁊ vt opatio ꝑut amor significat actuz vel passionē amantis in amante. Si igit̄ diligere sumat̄ essentialiter cum dī pater diligit filiuz:dicet̄ diligere denominatiue amore q̄ est act⁹ essentialis:⁊ sicut p̄ncipio illi⁹ act⁹ ipsa charitate q̄ est suba diuina. Si aūt sumat̄ notionaliter:tunc amor si significat formā q̄ est p̄ncipiuz hui⁹ act⁹ dicet̄ pater diligere filiū ipsa ꝓprietate q̄ est p̄ncipiū ꝓcessionis spi.sci sicut paternitas est p̄ncipiuz generationis fily. Si aūt amor nominet ipam actionē ꝓcedētē:sic p̄ dicit̄ diligere filiū amore qui est spi.scūs: vl spū scō. Iz hoc non adeo expressam ꝓtineat veritatez. Et similiter ē in alys nominib⁹ personalib⁹ que significant personam per modum operationis vt verbum:⁊ ideo dicitur q̄ pater dicit verbo suo.

Ad primum igit̄ dom̄ q̄ diligere ꝑut essentialr sumit̄ est omnib⁹ modis idē qō eē ⁊ quātuz ad rem ⁊ q̄tum ad modū significādi q̄ est significare absolute in diuinis. Uñ accipiendo h̄ mō diligere nullo mō pater diligit spiñ spiñ. Sed diligere notionaliter sumptū nō idē est p̄ri qō eē fm modū significandi:qz diligere dī relīue:⁊ eē absolute:⁊ iō non sequit̄ q̄ spū scō sit:q̄uis spū scō diligat:sic̄ p̄nitate est p̄:nec tñ p̄nitate est. Sz sape in dīnis nunq̄ dī nisi eēntialr:⁊ iō nullo mō p̄t dici q̄ p̄ sit sapiēs sapia genita. (℣ Ad 2m dom̄ q̄ sic̄ dcm̄ est amor psonalis nō se hz ad p̄rez diligētē vt p̄nm di lectionis:sed magis vt act⁹ denominās:⁊ iō nō cōstruit̄ i habitudine alic⁹ p̄ncipy:nec in habitudine forme inc̄tū forma est p̄nm:sed solū inc̄tū forma ē denominās. vt cū dī:ille est agens actione. Et iō qz ꝓpones iportant exīsse habitudinē cause:nō ita est ꝓpria ista.p̄ diligit filiuz per spiñ scñ:sic̄ h̄.p̄ diligit spū scō. q̄uis ēt ꝓcedi possit: iquātum est p̄nm denominatiōis nō simplr. h̄ aūt:p̄ diligit a spū scō.nullo mō cōcedenda est:qz dicit p̄nm per modum efficiētis. (℣ Ad 3m dōz q̄ nō dic̄ actū eēntialē sz notionalez. Sciēdū tñ ē q̄ in actu notiōali q̄ ē diligere duo itelligunt̄.s.act⁹ ipse:⁊ exit⁹ act⁹ ab agēte:⁊ ipse act⁹ est psona spūs scī:sz emanatio act⁹ ab agēte ē ꝓprie notio: siue notionalis act⁹:q̄ ē processio.⁊ iō ēt psona spūs sci. nō significat̄ p actū designatū vbo:qz vbum significat actum vt egrediētē ab agēte:sz significat̄ p actuz designatū nomine qō significat actū absolute vt amor ⁊ dilectio. Diligere aūt ꝓprie dicit notionē:qz diligere idē est qō amorem emittere. Uñ in vbo diligēdi importat̄ ⁊ ipse actus qui ē psona:ratione cui⁹ fm illum actuz denominat̄ pater diligēs amore qui est psona spi.sci:⁊ importat emissionem actus:rōne cui⁹ est notionale. Sz h̄ vbum spirat.significat ipam emissionē actus ⁊ nō actū emissum. ⁊ iō p̄ non dī spirans spi.scō. sz actu vel ꝓprietate spiratiōis. Et sile est de gnātione:qz gnātio dicit emissionē geniti. Uñ non dī q̄ p̄ gnāt vbo:sz dīe dicit emissionē verbi ⁊ verbum emissum:⁊ iō dicit̄ q̄ dicit vbo. vbuz aūt nominat id qō emissum est:⁊ nō emissionē:⁊ iō vbum est psonale sicut ⁊ amor:⁊ diligere est dicere notionale. (℣ Ad 4m dōz q̄ h̄ est vā.p̄ ⁊ fili⁹ vniunt̄ spū scō fm q̄ spiri.scūs ē ipa vnio: sicut ⁊ amor quo formalr vniunt̄:vt dcm̄ est: sicut ab eo qō ab eis ꝓcedit:sicut alīq vniunt̄ vno actu. Nec tñ ista simplr cōcedēda est:q̄ spūs scūs vniat patrē ⁊ filium: qz vnire significat per modū vniētis effectiue:qō nō conuenit spūi scō.p̄t tñ cōcedi si itelligat̄ vniēs formaliter sicut albedo dicitur facere album.

(℣ Utrum p̄ diligat se spū sancto. II.

Ad secūdum sic ꝓcedit̄. vī q̄ p̄ nō diligat se spū scō. Aut n.diligere iportat actū eēntialē aut notiōalē. Si eēntialem cōis ē toti trinitati ⁊ significat dīnā eēntiā.q̄ ñ diligit se eēntialr spū scō. Si aūt significat actū notionalē. Cōtra:nlls act⁹ notiōal reflectit̄ sup̄ euz a q̄ ē.nō.n.p̄ gnāt se. Si igit̄ diligere sit actus notionalr vī q̄ h̄ sit falsa:p̄ diligit se spū scō. (℣ P. ꝓcessio spūs scī sz ordinē nāe p̄supponit gnātōez fily:qz spi.scūs ꝓcedit a p̄re ⁊ filio. Sz gcgd ꝓuenit p̄ri sz seipz: p̄t ēt sibi ꝓuenire:gnātiōe fily nō itellecta.q̄ cū diligere se dicat̄ ō p̄re respectu suuꝑsi⁹:vī q̄ nō diligat se spū scō. qz sic spi.scūs itelligeret̄ ꝓcedere a p̄re p mōz amoris:ēt filio nō exīte. (℣ Itē amor gratuit⁹ sp in alterū tēdit. vt dic̄ Greg. q̄ charitas min⁹ q̄ ītер duos hr̄i nō p̄t: sz charitas creata ē exēplata a charitate increata: q̄ ē spi. scūs.q̄ vī q̄ amor iste q̄ diligit p̄ seipz nō sit amor psonalis q̄ ē spūs scūs. (℣ P.q̄cūq; amore amat se p̄ amat se filius ⁊ spūs scūs.si igit̄ p̄ amat se spū scō. q̄ ⁊ spūs scūs amabit se spū scō. sz ois amor ꝓcedit ab amāte. q̄ spūs scūs ꝓcedit a seipo:qō ē icōueniēs.q̄ nec p̄ spū scō amat se.

Contra p̄ eodē amore amat filiū ⁊ seipz: sz filiū diligit spū scō.q̄ ⁊ seipz spū scō amat. (℣ P.sicut amor est ꝓpriuz spūs scī:ita ⁊ verbū ꝓpriū fily. sz fm Ansel.p̄ dicit se vbo.s.qō est filius.q̄ ⁊ amat se amore ab ipso procedente qui est spiritus sanctus.

Respondeo dōm q̄ cū dī p̄ diligit se spū scō. p̄t itelligi de dilectiōe eēntiali vel notionali. Si de dilectione eēntiali: sic sicut nec filium ita nec seipm spū scō diligit:sed charitate eēntiali ⁊ opatiōe eēntiali. Si aūt intelligat̄ de dilectione notionali: sic sicut filiū:ita ⁊ se spiritu sancto amat. Quia diligere notionaliter sumptū nihil aliud dicit q̄ esse p̄ncipium amoris psonalis q̄ est spūs scūs qa amor q̄ significat̄ per moduz opōnis denoiat patrē a quo est.vt p̄ dicat̄ spū scō diligere. Et cū tota rō dilectionis q̄ est in filio sit in p̄re. ⁊ ꝯ ex

neutra parte pōt ipediri gn pr̄ spi.scō seipm diligat.s.nec ex pte spirātis amoꝛez:nec ex pte diligibilis:qz ipse pr̄ ex vna pte sufficiēs p̄nm est spūs scī.ꝛ ex alia pte sufficiēs rō diligibilitatis in ipso ē.ꝛ ēt in spū scō. Uñ sic pr̄ filiuz spū scō diligit:ita ꝛ seipm ꝛ spm̄ scm̄ spū scō diligit.

Ad primuz igit̄ dōm q̄ itelligit̄ de actu notionali. Sz sciēdū est q̄ cū actꝰ oīs notiōalis ipoꝛtet rōnē p̄ncipij q̄tū ad oꝛiginē dīne psone. Hoc ꝓtingit dupl'r.aut q̄ntū designatur ratio p̄ncipij respectu eiꝰ in qō terminat̄ actꝰ notionalis:vt cū dicit̄ pr̄ gnāt filium.gnāre.n.ipoꝛtat habitudinē p̄ncipij q̄ est in gnānte respectu gnāti:ꝛ in talibꝰ nō pōt fieri reciprocatio: vt dicat̄ q̄ pr̄ generat se:qz nulla pª est p̄ncipiū suuꝑsi. Q̄ntū aūt habitudo p̄ncipij nō ipoꝛtat respectu eiꝰ in qō trānsit actꝰ:vt pz cuz dr̄ pr̄ dat essen tiā filio:nō enī significat pr̄ esse p̄ncipiū dati qō est eēntia:sed eiꝰ cui dat̄ : ꝛ sil'r est in ℔ vbo diligere:qō ipoꝛtat habitudinē p̄ncipij nō diligentis ad dilectū:sed diligētis ad amoꝛē q ipoꝛtat in vbo diligit:ꝛ ió in talibꝰ pōt cē reciprocatio:ꝛ ℔ cōtingit qz verbum diligere nō tm̄ ipoꝛtat emissionē:sz ipz amoꝛē emissum.vñ si accipiat̄ separatim id qō ad oꝛiginē ptinet tm̄: nō erit ꝙuersio.nō.n.pōt dici q̄ pater spiret se. ¶ Ad 2m dōm q̄ si gnātio filij non esset:pr̄ non diligeret se spi.scō. qz nec pr̄ esset:cū pª patris p̄rnitate cōstituat̄. Si tm̄ det̄ per ipole q̄ pª p̄ris remaneat:poterit p se amoꝛē spirare psonalē. Nec tm̄ ab ℔ excludit̄ filius:qz oīs patris perfectio est ēt filij:in qua fm̄ relationez oꝛiginis nō opponunt̄. ¶ Ad 3m dōm q̄ amoꝛ gratuitus nō ē amoꝛ p̄uatus q in alterū tendat.nihilomin'ꝰ tm̄ ꝛ in ipz amātē reflectit̄ . nō enīz tm̄ ꝓximꝰ ex charitate diligēdus ē:sz ēt seipz ꝛ q̄tū ad aiam ꝛ q̄tuz ad coꝛpꝰ ex charitate dz hō diligere:ita etiā pr̄ spū scō se diligit. ¶ Ad 4.m dōz q̄ cū dr̄ spūs scūs diligit se spū scō si itelligat̄ de dilectiōe essentiali exꝑsse verꝝ est:qz sic seipso deꝰ ē:ita seipso eēntial'r diligens est. Si aūt itelligat̄ de dilectiōe notionali: tūc in ℔ vbo diligere ipoꝛtat̄ q̄si duplex actꝰ.s. ipse actꝰ amoꝛis q significat psonā spūs scī:ꝛ emissionē amoꝛis. Uñ diligere notional'r sumptū nihil aliō ē q̄ spirare amoꝛē.ꝛper spirare.n. significat̄ ipsa emissio: sz p amoꝛem pª spūs scī. ac si dr̄et gnāre filiū. vñ sic filio nō ꝓpetit gnāre filiuz :ita nec spūi scō spirare amoꝛē.nec ex ℔ aligd ipfectiōis ī spū scō vl' in filio relinquit̄:vt ex ꝓdictis pz di.7.ꝛ ió fz būc sensuz nō ꝓceditur q̄ .s.notional'r diligat. Si autem ab itellectu bꝰ vbi diligit sepet̄ actꝰ oꝛigis p quē efficit̄ notionale ꝛ remaneret tm̄ id qō psonale ē.s.ipe amoꝛ.sic spūi scō ꝙueniret:qz ipse ꝓcedit vt operatio subsistēs.vñ ipa operatio est operās.ꝛ fm̄ ℔ spūs scūs ēt seipo diligeret seipz vel pr̄ez: ꝛ tūc diligere nō ipoꝛtaret aligd notionale sed tm̄ psonā alio mō significatā. Uñ ℔ vbū diligere pōt tripliciter sumi. Aut fz q̄ dic̄ eēntiā tm̄:ꝛ tūc dic̄ exitus fm̄ rōnē:opōnis eēntialis q̄ ē ipsa eēntia ab eēntia diuina:ꝛ sic pr̄ non diligit spū scō.ꝛ sil'r fili'ꝰ ꝛ spūs scūs. Aut fm̄ q̄ noīat tm̄ psonā spi.sci.ꝛ sic ēt nō dicit exitū nisi fz rōnē. vñ fz ℔ ꝙuenit tm̄ spi.scō diligere:sz iste modus icōsuetꝰ ē. Aut dic̄ exitū realē:ꝛ tūc sil'r ipoꝛtat notionē actiuam ꝛ psonā spi.sci.ꝛ tūc nō ꝙuenit nisi pr̄i ꝛ filio.

¶ Utꝝ pater ꝛ filiꝰ diligant nos spū scō. III.

A ℔ tertium sic ꝓcedit̄. vr̄ q̄ pr̄ et filius nō diligant nos spū scō. Oē.n.dcm̄ de deo ꝓnotās effectū ī creatura ē eēntiale: sz cū ōs dr̄ creaturā diligere in dilectiōe ꝓnotat̄ effectꝰ in creatura quem diligēdo cōfert.g̃ oz q̄ eēntial'r sumat̄. Sz dictuz ē q̄ pr̄ ꝛ filiꝰ nulloꝰ diligunt spi.scō:si diligere eēntial'r sumat̄:qz spi.scūs nullā rōnē hz p̄ncipij respectu aliꝰ eēntialꝰ:neqꝫ per moduz denoiantis neqꝫ alioꝰ.g̃ vr̄ q̄ pr̄ ꝛ filiꝰ nō diligunt nos spi.scō. ¶ ℘.cū dr̄. pr̄ diligit filiū spi.scō. vt supꝛa dcm̄ est fm̄ opionē Hugonis de scō vict.ablatiuꝰ cōstruit̄ in habitudine effectꝰ.q.formalis:sz in illa cōparatione qua deꝰ ad creaturā cōparat̄ nullo mō se habz spi. scūs vt effectus:imo magis id qō ī creatura efficit̄. ergo videt̄ q̄ nō possit saluari ℔ eadē rō veritatis. ¶ Itez sic dilectio se habz ad spi.scūz.ita ꝛ gnātio ad filiū:sed pater nō generat nos filio: imo potiꝰ dicit̄ nos regenerare spi. scō.g̃ videt̄ q̄ nec nos spi.scō diligat.

Contra est qō dr̄ Joā.17.vt sint vnū in nobis sicut ꝛ nos vnū su. Nō.n.logt̄ ibi de vnitate eēntiali tm̄:qz illo mō deo nō vnimur:sz de vnitate cōsonantie vel amoꝛis.q est spi.scūs.g̃ vr̄ q̄ sic pr̄ ꝛ filiꝰ diligūt se spi.scō.ita ꝛ nos. ¶ ℘.sic ꝙbuz ē ꝓprium filij:ita ꝛ amoꝛ ꝓprius spi.sācti.sz pr̄ dic̄ oēm creaturā ꝙbo suo. vñ Augu. dixit ꝛ facta sunt.i. ꝙbū genuit in q̄ erat vt fierēt. g̃ diligit creaturā amoꝛe suo q est spi.scūs.

Respondeo dōm est simpl'r q̄ pr̄ ꝛ filiꝰ nos diligūt spi.scō:sic supꝛa. io.di. exꝑsse dr̄. Sciēdū tm̄ est ad eiꝰ itellectū q̄ ꝓcessio dīnaꝝ psonaruz est q̄dā oꝛigo ꝓcessionis creaturarū: cū oē qō est p̄mū in aliquo genere sit cā eoꝝ q̄ sunt post:sed tm̄ efficiētia creaturarū eēntie cōi attribuit̄. Uñ dōm est:q̄ cuz dr̄ pr̄ ꝛ filiꝰ diligūt nos spi.scō ℔ ꝙbum diligere pōt sumi eēntial'r ꝛ notionaliter:ꝛ vtroqz mō vera est locutio. Si.n.sumat̄ eēntialiter tūc in ꝙbo dilectiōis designabit̄ efficiētia totius trinitatis:ꝛ in ablatiuo designante personā spi.sācti designabit̄ ratio efficiētie: nō ex parte efficientis:sed ex pte effectoruz:quoꝝ rō ꝛ oꝛigo est ꝓcessio spi.sci. sicut ꝛ verbū:q̄uis ꝓprie ꝙbū sit ratio creaturarū fm̄ q̄ exeūt a deo per modū intellectus. vñ dr̄ q̄ pr̄ dicit oīa ꝙbo vel arte sua. Sz spi.scūs ē rō earū ꝓut exeunt a deo p libertatez volūtatis:ꝛ ió dr̄ ꝓprie diligere creaturā spi.scō et nō ꝙbo. Si aūt sumat̄ notional'r tūc est ꝙa ēt locutio: sed hz aliā rōnē veritatis:qz ꝙbū dilectiōis non ipoꝛtabit ex p̄ncipali itētiōe habitudinē efficiētie respectu creature: sed p̄ncipaliter denotabit rōnem huiꝰ efficientie ex pte effectoruz:ꝛ ex cōsequenti dabit itelligere habitudinem efficientie vt supꝛa dcm̄ est.30.dist.ꝛ tūc ē sensus.pr̄ diligit creaturā spi.scō.i.spirat amoꝛē psonalem q est rō oīs liberalis collectiōis facte a deo creature.

Ad primuz igit̄ dōm q̄ sicut dictū est vtroqz mō pōt sumi. si.n. sumat̄ essential'r nihil sequit̄ icōueniēs:qz spi.scūs nō designabit p̄ncipiuz diligentiū sed dilectoꝝ.vñ tūc designabitur habitudo ablatiui substantiue in ipso ablatiuo.vt dixit ꝓpositinus. Si aūt sumat̄ notionaliter nominatiꝰ poterit ꝓnotare effectum in creatura per modū habitudis ad terminū: sicut supꝛa dictū ē.30.di.z.ar. ¶ Ad 2m dōm q̄ sicut in egressu artificiatoꝝ ab arte est cōsiderare duplicē ꝓcessum.s. ipsi'ꝰ artis ab artifice:quā de coꝛde suo adinuenit.ꝛ scōo ꝓcessum artificiatoꝝ ab ipsa arte inuenta. Ita etiam in ꝓcessu voluntatis est duo cōsiderare.s. exitū amoꝛis ab amante.ꝛ scōo exitū ipsi'ꝰ rei date per amoꝛez ab amoꝛe. Unde q̄tū ad p̄mū exitū se hz spi.scūs in cōparatiōe dei ad creaturā vt effectus siue qō est de p̄ncipio:sic ꝛ ꝙbuz: sed q̄tū ad 2m exitū vtrūqz se habz vt p̄nm.s.ꝛ verbum ꝛ amoꝛ:sed creatura vt effectꝰ. ¶ Ad 3m dōm q̄ ℔ verbuz gnāt ipoꝛtat tm̄ oꝛiginē psone ꝛ nō ipoꝛtat personaz per modū actꝰ:sicut diligere ꝛ dicere ipoꝛtāt vtrūqz:ꝛ ió pr̄ nō denoiat̄ gnāns filio:sed gnātione: denominat̄ aūt diligēs amoꝛe q est spi.scūs.gnātio aūt q̄ nos regnāt non est per nām sed p volūtatem:ꝛ ió ex pte nr̄a accipiendo: spi.scūs est rō talis gnātionis magis q̄ filiꝰ:q ꝓcedit per

modum nature.

DEinde queritur de his q̄ ptinēt ad filiū.⁊ circa B q̄rūtur duo. ⁊Prio vtrū pr̄ sit sapiēs filio vel sapientia genita. 2° vtrū ipse filiꝰ sapia genita vel ingenita sapiens sit.

CUtr̄ pr̄ sit sapiens sapientia genita. I.

AD primus sic ꝓcedit.vr̄ ꝙ pr̄ sit sapiēs sapia gēita. Dis.n. sapiēs sua sapia sapiēs dr̄: ſz filiꝰ ē sapia pris ꝙ ē sapia genita.g̃ ⁊c. CP. dis sapiens est sapiēs illa sapia sine q̄ sapiēs nō esset:ſz sine filio pr̄ sapiēs nō eēt.vt supra dixit Aug.9.dis.g̃ vr̄ ꝙ pr̄ sit sapiēs filio vel sapia genita. CItez illa sapia gs sapiens dr̄ in q̄ videt ea q̄ ipse cognoscit:sed supra dixit Augu.3i. dist.ibi.ſ.in vbo videt oia deus.ergo ⁊c. CP. deꝰ sapiēs nō diceret nisi seipsum videret:sed seipsum videt in filio sicut res videt in sua imagine. g̃ videt ꝙ sit sapiēs filio (vel sapientia genita.

Contra est ꝙ in lra ab Augu.dicitur.

Respondeo dōm ꝙ q̄uis pr̄ dicat se vbo suo nullo mō cōcedēduz est ꝙ sapia genita sapiēs sit:⁊ B pp diuersuz modum significādi in vtroq;. Uerbū.n.significat p modū opatiōis q̄ ōnoiat illud a q̄ pgredit.ſ.opantē.vñ pr̄ denoiat dicēs vbo genito.sic̄ et diligēs amore ꝓcedēte.Sz sapia significat p mōz forme manētis in eo cuiꝰ ē.vñ nō pōt denoiari aliqs sapiēs nisi p id qō in ipso ē:⁊ nō p id qō ab ipso ē. Quicgd aūt significat eē in aliq̄ p modus forme vel substalis vel accītalis significat vt ꝑnᵐ alicuiꝰ in ipso:q2 forma substalis est ꝑncipiuz substantialis esse ⁊ accidētalis dat aliqō esse.ſ.accidentale.⁊ vtrūq; principiuz est operationis in eo in quo est.Cum autem filius nullam rationez ꝓncipy habeat respectu patris non potest dici ꝙ pater filio vel sapientia genita sapiens sit.

Ad primum igit̄ dōm ꝙ sapientia patris dr̄ dupliciter.ſ.sapientia q̄ in ipo est: que est eētialis sapientia.⁊ hac formaliʳ sapiens est:sicut gliber sapiens denominat̄ sapiens sapientia que in eo ē. Dicit etiā sapiētia pris q̄ est a pre ꝓcedens: ⁊ hac nō denominat̄ sapiēs sicut nec bō sapiēs denominat̄ a sapientia quā in alterū docēdo ꝓducit. CAd 2ᵐ dōm ꝙ Augu.in illa rōne contra hereticū accipit sapientiā essentialez sine q̄ pater sapiēs non esset ꝼm ꝙ ab aplo est appropriata filio.i.Lozin.i.ꝟbm dei vir.⁊c.⁊ sapia in rōne appropriata nō esset si filius nō esset.vnde opz filiū patri coeternū esse:sicut ⁊ sapientiā filio appropriatuz. CAd tertiū dicendū ꝙ videre in aliquo dr̄ dupliʳ. Aut cuius cognitionem in eo accipit sicut itellectꝰ sciam in sensibilibꝰ accipit:vel itellectus possibilis in lumine itellectus agētis. vel discipulus in vbo magistri dicto vel scripto. Aut rez cognitam in alio repītatā ituri in repītādo ituri:sicut edificator videt artē suā in domo quā facit. vel sicut aliquis videt illud qō scit in lib. vbi scriptū ē. ⁊Primo ergo mō pr̄ nihil videt in filio:q2 nō accipit cognitionē a filio. sed 2°mō q2 rōnes ipse oīum creaturarū in verbo suo posuit ipm generando. CAd 4ᵐ dōm ꝙ quidā dicunt ꝙ q̄uis pater videat in verbo creaturā:nō tn̄ ibi videt seipsuz:imo in se videt se. ⁊Non tn̄ video cām q̄re sic̄ p modus ꝓdictū creaturā in vbo videt q̄ ibi relucet nō multo magis seipm videat q ꝓfectissime in vbo repītatur:⁊ sic ēt nō ē icōueniēs ꝙ per modū istū in creatura se videat q̄ ipsiꝰ dine bonitatis repītatiua ē p imaginē vel vestiᵐ: nō tn̄ sequit̄ ꝙ pr̄ sapiēs sit sapia genita.

CUtr̄ filiꝰ sit sapiens sapientia genita. II.

Questio. II.

AD secūdum sic ꝓcedit.vr̄ ꝙ filius nō sit sapiēs sapia genita. ⁊Filiꝰ.n.nō alio est sapiēs q̄z pr̄: sicut nec alio ē ōs:ſz pr̄ ē sapiēs sapia eēntiali. g̃ ⁊ filiꝰ sapia eēntiali sapiēs ē: ſz sapia eēntial nō est genita:sic̄ nec eēntia.g̃ ⁊c. CP.sapia q̄ ōnoiat aliqs sapiēs bz aliquā rōnē ꝓncipy respectu ipsiꝰ sapiētis: ſz filiꝰ nullo° suupsiꝰ ꝑnᵐ ē.g̃ vr̄ ꝙ nō sit sapiēs sapiētia genita. CItē sic̄ supra dixit magr̄:sapia genita ē ipa hypostasis fily:hypostasis aūt nō significat p mōz fo2ᵐ.cū igit̄ denominatio fiat a fo2ᵃ: vr̄ ꝙ nō possit dici sapiēs sapia genita.

Contra oē qō p se nō ē sapiēs:nō ē sapiēs nisi p accidēs:ſz filiꝰ nō ē sapiēs p accīs.g̃ ē sapiens p se:ſz ipse ē sapia genita.g̃ est sapiēs sapia genita.

CUlteriꝰ q̄rit vtrū sit sapiēs sapia ingenita:⁊ videt ꝙ nō. Q2 sapia q̄ aliqs denoiat sapiens significat eē in sapiente p modᵐ forme iherētis:non aūt sic pr̄ ē in filio:sicut nec ē.g̃ sic̄ pr̄ nō dr̄ sapiēs sapia genita: ita nec filiꝰ sapia ingenita. CCōtra.oīs sapiēs illa sapia sapiēs dr̄ a q̄ bz ꝙ sit sapiens:sed filiꝰ a pre q est sapientia ingenita bz ꝙ sit sapiens.g̃ filiꝰ est sapiens sapientia ingenita.

Respondeo dōm ꝙ iste ꝓpones a.et p.in B dr̄nt q2.a.ō signat tiñ bitudinē ꝓncipy p modū efficiētis:ſz.p.designat bitudinē ꝓncipy ꝼz qōlibz genꝰ cāe.vñ oē illud qō ē ab aliq̄ ē p illud: ſz nō ꝟuertit. In dīis aūt nō pōt esse nisi habitudo ꝼz duplex genus cāe:q̄rū vna tiñ est habitudo realis.ſ. per modū cāe efficientis vel originantis:sic̄ pr̄ dr̄ ꝑnᵐ fily. Alia vo habitudo ꝓncipy pōt designari in dīis ꝼm rōnē tiñ ⁊ nō realʳ .ſ.habitudo forme:vt cū dicimꝰ ꝙ pr̄ est deꝰ p deitatem suā.Lū g̃ dr̄ ꝙ filiꝰ est sapiēs sapia genita:ablatiuꝰ iste nō pōt cōstrui:nisi vel in aliq̄ habitudie.q.efficiētis ⁊ sic falsa est.Est.n.sensus ꝙ filiꝰ sit sapiēs a sapia genita:⁊ ita sit sapiens a seipso:qō falsuz est: q2 sic̄ esse ita ⁊ sape bz a pre q sapia ingenita est. Uñ dr̄ per modū istum sapiēs a sapia ingenita vel p sapiam ingenitā.si ly p.designat habitudinē ꝓncipy efficiētis:⁊ silʳ a sapia ingenita:nō aūt a se vel p se vel seipso B mō sapiens est. Aut cōstruit in habitudie.q. ꝓncipy formalis.B aūt ꝛtingit duplʳ.q2 qō segtur formā alicuiꝰ rei pōt dici eē p formā illā: sic̄ bō dr̄ intelligere p aīam. Uel per hītē formā.sic̄ dicimꝰ ꝙ bō p se est rōnal: q2 per id qō est de eēntia sua: p aīam rōnalē. per se enim ꝼm pbm.5.meta.significat qō est per eēntiaz rei. Si igit̄ ꝛsideret illud q̄ filiꝰ formaliʳ sapiens est.B est sapia eēntialis.q̄ neq; genita neq; ingenita est.⁊ sic per eam ⁊ ea sapiens dr̄:sed nullo°ab ea:q2 essentia nō generat. Si aūt ꝛsideret hīs illaz formā q̄ est ipsa hypostasis fily:q̄ etiā sapiētia genita dr̄:sic per sapiam genitā vel per se sapiēs dicit siue sapientia genita vel seipso.

Ad primū igit̄ dōz ꝙ sapia ꝼm ꝙ supponit essentiā nō pōt dici ingenita vel genita: ſz ꝼz ꝙ supponit hypostasim:ſp tñ eēntiā significat:sic̄ ēt B nomē ōs.Et q̄re B nomē sapia potiꝰ talē suppōnē bre possit q̄z B nomē eēntia.ā.5.di.dictū ē.⁊ tūc q̄uis sit eadē essentia q̄ ē pr̄ ⁊ filiꝰ:nō tn̄ est eadē hypostasis:⁊ ita nō segt̄ ꝙ sapia genita pr̄ sapiēs sit:ſz tn̄ filius. CAd 2ᵐ dōm ꝙ in illis q̄ dr̄ p se est aliqd de eēntia rei accipe qō ē ꝑnᵐ illiꝰ qō per se ꝓdicat:sic̄ rōnale de boie. nec oz ꝙ ipz supposituz de q̄ p se aliqd dr̄ sit ꝑnᵐ illius nisi sic̄ hīs vel sic̄ operans.vt qñ aliqua opatio dr̄ esse p se alicuiꝰ:ita ēt nō opz ꝙ ipsa hypostasis fily sit ꝑnᵐ suupsiꝰ:ſz vt id qō ē eēntia eiꝰ:vel de essentia sit ꝓncipiū formale huiꝰ qō est sapiētē esse.⁊ B competit filio.q2 per essentiā suā quā cōem cum pre habz sapiens est:⁊ iō per se sapiēs dr̄. CEt p B pz solutio ad 3ᵐ. CEt quartū cōcedimus.

¶ Ad id qđ vlteri⁹ q̄rit dđm q ꝓ fili⁹ est sapiēs sapia īgenita: si ablatiu⁹ cōstruat in habitudie ꝑncipy q̄si efficiētis: nō aūt si ꝯstruat in habitudine ꝑncipy q̄si formalis: imo sic sapia eēntiali sapiens est: vel seipso.

¶ Expositio textus.

 uidam dicunt multi. ⁊c.) Jam patet ratio istarū opinionū: qz ꝑmi accipiebant hanc ꝓpositionē. p. ꝑm q cōiter designat habitudinem cuiuscunqz principy. Alij vero accipiebant ꝑm q. q. cōdiuidit cōtra hāc ꝓpositionē. a. vel ab. q̄ designat habitudinē ꝑncipy efficientis. vñ ꝑm B. hec ꝓpositio. p. designat habitudinē in diuinis. q. formē: ⁊ sic simplr cōcedebant q filius p se sapiēs est. (Nature inquit cui ꝺicis ⁊c.) In verbis istis Hyl. ostēdere intēdit q fili⁹ nō agit a se sz agit p se ex duabus auctatib⁹ quaz vna dr Jo. 14. pater in me manens ipse fa. o. ex quo cōcludit q nō a se agit sed a patre in ipso manente. Alia est Joā. 8. q̄ placita sunt ei facio semp. ex qua cōcludit q ipsemet agit per seipm. vñ subdit. (Jnfirm⁹ sit non a se agendo ⁊c.). i. cum B qđ a se ipso nō agit. seq̄retur q esset infirmus. (Nisi a deo ipse a.). i. nisi B a ꝺo patre haberet: vt ipse ageret sicut hypostasis per se subsistens ⁊ per se operans. (Post hoc queri solet ⁊c.) Eadez ratione sapientia genita ⁊ sapientia īgenita qua de⁹ genitus ⁊ deus īgenitus sunt vnus deus: quia ꝑpter cōmunitatez forme significate. i. deitatis ⁊ sapientie dicit vnus deus ⁊ vna sapientia: sed ꝑpter distinctionē hypostasiuz subsistentiū in deitate ⁊ sapiētia dr sapientia genita. (Et sicut in trinitate ⁊c.) Huius rō est: qz psonale non ponit in numerū cum essentiali: qz psona nō realiter ab eēntia distinguitur sicut infra patebit.

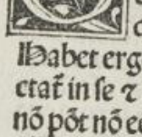
¶ Utz ꝓprietates personaz sint ipse psone vl deus. i. diuina eēntia. Dist. XXXIII.

 ost supradicta iterius cōsiderari atqz subtiliter inquiri opz. Utrum ꝓprietates personarum quibus ipse persone determinant sint ipse persone: ⁊ sint de⁹ idest ꝺiuina essentia: an ita sint in personis: vt nō sint persone: ac per hoc nec diuina essentia. Qz enim in personis sint ꝓprietates: nemo inficiari audet cum aperte clamet auctoritas q in personis est ꝓprietas ⁊ in essentia vnitas. Superius qu oqz multis sanctoruz testimonijs astruximus psonas per ꝓprietates distingui atqz ꝺeterminari: ipsasqz ꝓprietates tres. s. proprijs expressim⁹ vocabulis. Cum ergo ꝓprietates ipse ab eterno fuerint: qbus ipse persone determinant ⁊ differunt: quo eēnt si in eis nō eēnt: ⁊ quō i eis eēnt ⁊ ipse psone nō essent: quin ibi eēt multiplicitas? Quocirca sicut ꝓprietates eē in psonis: ita ⁊ eas psonas eē cōfitemur: sicut supra auctoritate Hiero. vt non pigeat reuocare ad mētem: ptestati sum⁹ i expositiōe fidei ita dicētis. Sabellij hereſiz declinātes: tres psonas exp̄sas sub ꝓprietate distiguim⁹. Non. n. nomina tm̄modo: ꝫ ēt noiuꝫ ꝓprietates. i. psonas: vel vt greci exprimūt hypostases hoc est subsistentias cōfitemur. Ecce aperte dicit psonas ꝓprietatibus distingui: ⁊ ipsas proprietates eē personas: cuius hic verba perstrigim⁹: quia supra latius posuimus.

¶ Qz ꝓprietates sint diuina essentia.

 Umqz ꝺ simplicitate deitatis supra dissereremus auctoritatib⁹ sanctoruꝫ .s. Augu. Hyl. Jsido. necnō ⁊ Boetij: euidēter monstrauimus deū hoc esse oino qđ in se habz: excepto q p̄r hz filiuz: nec est fili⁹. ⁊ fili⁹ hz p̄rem: nec est p̄r: ⁊ sic esse in natura triū: vt q hz hoc sit qđ hz: ⁊ totuz qđ ibi ē vnū eē vnā vitā eē: qđ mō nō iteramus ne fastidiū lectori īgeramus. Si ergo ꝓprietates ibi sunt: singula eaz ē id in quo est ⁊ vnum eaꝺēqz vita singule sūt. Fateamur ergo ⁊ ꝓprietates eē in tribus personis: ⁊ ipsas esse personas atqz diuinam essentiam.

¶ Auctoritate astruit q ꝓprietas sit natura.

 uod enim ꝓprietas etiā ꝺina nā sit: ostēdit Hylari⁹ ꝺicens natiuitatē filij eē nāz. Uñ i. vij. li. ꝺe tri. ait. Utrūq nā non differt. vnū sunt p̄r ⁊ fili⁹. Habet ergo hoc sacrāmēti natiuitas vt cōplectat in se ⁊ nomē ⁊ nām ⁊ ptātez: qz natiuitas nō pōt nō eē ea nā vñ nascat filius. Jdez in. vi. Natiuitas ꝓprietas ē: veritas est. Jdem in vij. ꝺicit q nature natiuitas sit itelligēda eē in natura dei. Supra eni ꝺixit q proprium patris est q semp p̄r est: ⁊ proprium filij est q semp filius est: significans q proprietas p̄ris est p̄r: ⁊ proprietas filij est fili⁹. His alijsqz plurib⁹ auctoritatibus aperte significari videt: q ꝓprietas filij filius sit: sic ⁊ deus: ita ⁊ ꝺeus: ita ⁊ ꝓprietas patris ⁊ ꝓprietas spūs sancti.

¶ Quidam negant. s. ꝓprietates esse psonas ⁊ diuinam naturam ⁊ quare.

 Oc autē aliqui negāt: ꝺicētes qđez ꝓprietates in personis eē: sed nō eē psonas ipsas: qz ita ꝺicunt eē in psonis vel in eēntia ꝺina: vt nō sint iterius sicut ea sunt que ꝑm substātiaz ꝺicunt ꝺe deo: vt bonitas: iustitia: ꝫ extrinsec⁹ affixa sūt: atqz ita eē rōnib⁹ pbare cōtēdūt. Si eni inquiūt ꝓprietates sūt persone: nō eis psone determinant. Contra qđ ꝺicim⁹: qz etiam seipsis persone differūt: sicut supra Hiero. loquens ꝺe patre ⁊ filio ⁊ spiritu scō ꝺic. Substantia vnum sunt: ꝫ psonis ac nominib⁹ distinguuntur. Sed iterū addūt. Si ꝓprietates ipse ꝺiuina essentia sunt: cū essentia nō differāt tres persone: nec proprietatibus differunt. Quo-

modo enim differt pater a filio: eo q̄ diuina eēntia est: cum in essentia vnum sunt.

¶ Responsio ad p̄missa auctoritate nitens.

HOrū doctrinis nouis t hūanis ꝓmē tis verbo Hyl. rñdeo. Immēsus est qđ exigit t icōprehensibile. extra significātiā est sermonis: extra sensus intentionē. nō enūciat. nō attingit nō tenet. verbor significātias rei ipsi⁹ nā cōsumit. Sensus cōtemplationē iperspicabile lumē obcecat. intelligētie capacitatē qđ fine nullo cōtinet excedit. Mihi ergo in sensu labes est: in itelligētia stupor est. In sermōe vero iā nō ifirmitatē: ħ filētium confiteor. periculosum nimis est de reb⁹ tātis ac tam recōditis aliquid vltra p̄scriptum celeste proferre: vt vltra p̄finitionē dei sermo de deo sit. forma fidei certa est. Nō ergo aliquid addēdū est: ħ modus cōstituendus audacie. qcqd vltra q̄rit nō itelligit.

¶ Quo improbi heretici isistāt alia addētes.

QEretici hereticor improbitas istinctu diabolice fraudulētie excitata nōdus quiescit: sed in tanta rer qōne addit. Si p̄nitas t filiatio in deo siue i diuina eēntia sūt: eadē ḡ res sibi p̄ ē t fili⁹. Nam in quo p̄nitas est: p̄ est: t in quo filiatio est: filius est. Si ḡ vna eadēq; res hz i se p̄nitatez t filiationē: ipsa generat t gnātur: qđ dicētes in Sabellianā heresim ptrahuntur: extēdētes p̄ez in filiū cū ip̄m sibi filiū: ip̄m ꝓponāt t patrez. Si ꝙ negauerit i vna dei eēntia p̄nitatē eē t filiationem: quo ḡ dñt eē deū? His atq; alijs argumētor aculeis vtunt in sue opionis assertione: vt veritatis formā dissecent.

¶ Responsio cōtra hāc eorū opinionē vbi traditur q̄ proprietates nō penitus ita esse in dei eēntia sicut in hypostasibus dicunt.

QVorū audacie resistētes: atq; ignorantie ꝓuidētes audebim⁹ aliqđ sup hoc loq. P̄nitas t filiatio nō ita eē oino in diuina substantia dicunt: sicut in ipsis hypostasibus: in qb⁹ ita sunt q̄ eas determināt. vt ait Jo. dama. Caracteristica idiomata sunt. i. ōterminatiue ꝓprietates hypostaseos t nō nāe: ceteni hypostasiz ōtermināt t nō nām. Jōq; licet p̄nitas t filiatio sint in diuina eēntia: cū eā nō ōterminēt: nō iō pōt dici: q̄ diuina eēntia t generet t gnēt. Vel q̄ eadē res sit sibi pater t filius. Ita enim ꝓprietas determinat psonaz: vt hac ꝓprietate hypostasis sit generās: t illa alia hypostasis sit genita: t ita nō idē gnāt t gnāt: sed alter alterum.

¶ Querit qđo ꝓprietates possunt esse in natura nec eam determinent.

SEd forte queres cū he ꝓprietates nō possint eē in psonis q̄n eas determinēt: qđo in diuina eēntia esse p̄nt: ita vt nō eā ōterminent? Rñdeo tibi t hic cū Hyla. Ego nescio nō requiro: t cōsolabor me: tñ archangeli nescīūt: angeli nō audierūt: secla nō tenēt: ꝓpheta nō sensit: apostolus nō iterrogauit: filiꝰ ipe nō edidit. Cesset ḡ dolor q̄rela. Nō puret hō sua itelligētia generatiōis sacrm posse cōseq. Absolute tñ itelligendus ē p̄ t filiꝰ t spūs scūs. Stat i hoc fine itelligētia verbor. Et filiꝰ a p̄re q̄ ē vnigenitꝰ ab igenito. ꝓgenies a parēte. viuꝰ a viuo nō nā deitatis alia t alia: q̄ ambo vnū. Hoc credendo icipe. pcure. pfiste: t si nō ꝓuenturū sciā: tñ gratulabor ꝓfecturū. Qui. n. pie ifinita ꝓsequtur: t si nō cōtigat aliq̄n tñ ꝓficiet prodeūdo. Sz ne te iseras in illud secretū t archanū iopinabilis natiuitatis: nec te imergas sūmā itelligētie cōprehēdere p̄sumēs: ħ itellige icōprehēsibilia eē. His alijsq; multis euidēter oñdit nobis nullaten⁹ licere maiestatē pscrutari: ius ponere ptāti: modū circūscribere infinito.

¶ Quib⁹ auctoritatib⁹ opinionē suā. s. q̄ proprietas p̄is vel filij nō sit de⁹ muniāt.

VErūtamē nōdū desistunt ipatientie spiritu agitati: sed opionē suam etiā sanctorum auctoritatib⁹ munire conant q̄bus ostēdere volūt ꝓprietatē qua p̄ est p̄: t proprietatē q̄ filiꝰ est filiꝰ: non eē deū: ad hoc iducētes ꝙba Aug. sup illū locū psal. Et nō est substātia: ita dicētis. Deus enim q̄dā suba est. Unde etiā in fide catholica sic edificamur: vt dicam⁹ p̄rem t filium t spirituz scī vni⁹ eē sube. Quid ē vni⁹ substātie? Quicqd est p̄ quod de⁹ ē: hoc est filiꝰ: hoc ē spūs scūs. Cū autez p̄ est: nō illud ē quod vel quo ē. Pater enim nō ad se sed ad filiuz dicit: ad se aūt de⁹ dicit. Eo igit quod vel quo deus est: suba ē. Et quia eiusdē sube ē filiꝰ: procul dubio t filius est de⁹. At ꝙ quod pater ē: q̄ nō sube est: sed refert ad filiū: non sic dicimus filiū p̄ez esse sicut dicim⁹ filiū deū esse. Ex his verbis significari dicūt: q̄ ꝓprietas p̄is vt ꝓprietas filij nō sit de⁹ vel essentia diuina. Cū eni dic: eo q̄ deus est suba est: ħ q̄ p̄ est: suba nō est: apte iquiūt oñdi id esse subam quo deus est. Id vero quo p̄ est: nō eē subam. Itē cum ait. pater nō illud est qđ est: ostēdit eum nō eē patrez eo q̄ suba est. Non enim simplr dixit.

Pater nō ē:illud qō ē:ſz ait. Cuz pr̄ est:nō illud est qō ē: ſignificās quo pr̄ ē nō eē illō quo est.i.eēntiā. Hec illi ita exponētes ſua cōmēta ſimplicib⁹ ꝛ icautis vera videri faciunt. Nos aūt aliter forte iſta itelligēda dicim⁹. Dicēs.n. eo q⁹ de⁹ ē:ſuba ē:ſed qō pr̄ est:ſube nō ē:hoc itelligi volnit:qz eēntia ōs ē: ꝛ deitate ſuba ē. Eo.n.ſuba ē quo de⁹ est: ꝛ ecōuerſo:cui⁹ ea ē deitas q̄ est ſuba: ꝛ ſuba q̄ deitas: ſed q⁹ pr̄ est nō est ſube.i.nō quo pr̄ est eo ſuba ē:qz ꝓprietate gnātionis pr̄ est qua ſuba nō est. Ihpaz tñ ꝓprietatem ſubam eſſe nō negauit. Ita etiam illud itelligendū est qō ait. Cuz pater est:non illud est qō est.i.non illo pater est:qō vel quo ipſe est.i.eſſentia:ſed notione.

¶ Alīs etiaz verbis Auguſtini vtunt̄:vt aſſerant quod dicunt.ſ.ꝓprietates perſonarum non eſſe dei ſubſtantiam.

Item illis verbis Auguſtini vehementer iſiſtūt ſuperius poſitis. ſ.q⁹ verbuz ſm q⁹ ſapia est ꝛ eēntia: hoc est qō pr̄:ſm q⁹ verbuz:nō hoc ē qō pr̄. Si inquiūt verbū nō est hoc qō pr̄ ſm hoc qō ē verbū. Id ergo quo verbuz ē nō ē illō qō pater ē. Ꝓprietas ḡ quo verbū est:non ē id qō pater ē:nō est igit̄ diuina eēntia? Ad qō dicimus:qz lz ſm q⁹ verbū nō ſit hoc qō pater ē ea tñ ꝓprietas qua verbū est:est id qō pater .i. diuina eſſentia:ſed nō ē hypoſtaſis patris.

¶ Diuiſio textus.

Poſtquā determiauit magr̄ de eēntia ꝛ perſonis ꝛ ꝑpetatib⁹. Dic ōterminat cōparationes eoz adiuicez. Et diuidit in partes duas. In p̄ma oñdit q̄liter ꝓprietates cōparent̄ ad eēntiā ꝛ ꝑſonā. In ſcōa qualr ꝑſone ad eēntiaz cōparent̄.34.di.ibi. (Predictis aūt addēdū.) Dꝛia in duas. In p̄ma oñdit vitatē. In ſcōa excludit errorem. ibi. (Hoc aūt aliq ne.) Dꝛia in duas. In p̄ma mouet qō nez. In ſcōa determinat eā.ibi. (Qō.n.in ꝑſonis.) ¶ Et circa B tria facit. Dꝛio oſtēdit ꝓprietates eē in ꝑſonis:qō tñ in qōne poſituz nō fuit. zo oſtēdit ꝓprietates eē perſonas.ibi. (Superi⁹ quoq; ꝛc.) 3o oſtendit ꝓprietates eē diuinā eſſentiā.ibi. (Cūq; de ſimpli.) Utrūq; oſtēdit dupliciter:rōne ꝛ auctate. Et vtraq; rō ſumit̄ ex diuina ſimplicitate q̄ nō cōpatit̄:nec qō est in deo ſit aliud ab ipo:ꝛ ſic ꝓprietas q̄ est in ꝑſona nō est aliud ab ea: nec q⁹ hēns ſit aliud ab habito:ꝛ ſic ꝓbat q⁹ eſſentia vel de⁹ nō ē aliō a ꝓprietate quā hz. (Hoc aūt aliqui.) Dic excludit errorez. Et circa B duo facit. ꝑ ponit falſaz poſitionē. zo ponit rōnes pōnis ꝛ ſoluit eas.ibi. (Si.n.inquiunt ꝛc.) Et circa B duo facit. Dꝛio īducit ꝓbatiōes q̄ ſunt accepte p rōnē. zo īducit ꝓbationes acceptas ex auctatibus.ibi. (Uerūtñ nō deſiſtūt.) Circa p̄mū tria fac. ꝑ īducit rōnez q̄ ꝓprietates exītes ꝓbaṫ in ꝑſonis nō eſſe ꝑſonas. zo inducit aliā rōnē q̄ ꝓbaṫ q⁹ ꝓprietas nō est eſſentia. ibi. (Sz itē addunt.) 3o ponit rōnē q̄ ꝓbaṫ ꝓprietatē nō eſſe in eēntia.ibi. (Ceterū hereticoz ipꝛobi.) Et h̄ diuidit in tres. In p̄ ponit ꝓbationē illoz. zo ponit rōnez. ibi. Quorum audacie. 3o īducit qōnē ꝛ rñſionē ꝛ excludit eam.ibi. Sed forte queres ꝛc. Qō. I.

Hic querunt gnqz. Dꝛio vtz ꝓprietates ſint diuina eēntia. zo vtz ſint ipſe ꝑſone. 3o vtz ſint in ꝑſonis ꝛ in eēntia. 4o vtz de ꝑpetatib⁹ poſſint ꝓdicari adiectiua eſſentialia ꝛ perſonalia. Quinto vtrum de notionibus ſine peccato ctrarie opiniones eſſe poſſint.

¶ Utrum relones diuine ſint eēntia dīna. I.

Ad primuz igit̄ ſic ꝓcedit̄. vr̄ q⁹ relationes ipſe nō ſint eſſentia dīna. Aut.n.que relatiue in deo dr̄ ſunt relatiua ſm eſſe:aut tñ ſm dici: ſed non tñ ſm dici:qz ſic īcideret hereſis ſabellij. vt ſupra in notula Hyl.habituz est.g̃ ſunt relatiua ſm eē. Sz talium relonē ſz pōm eē est ad aliud ſe hr̄e.ergo cū eēntie dīne eſſe nō ſit ad aliud ſe hr̄e:ſed ſit eſſe abſolutū:videt̄ q⁹ nō ſit idez cum relone:q̄ ſm eſſe ad aliud ē. ¶ P. q̄cūq; ſunt idē ſm rez in quocūq; est vnū ꝛ alterum: nec pōt inſtātia ferri:ſed nō ī quocūq; est eēntia dīna est paternitas.qz eēntia dīna est in filio in quo p̄rnitas nō est. g̃ eēntia dīna nō est idē qō p̄rnitas:ꝛ eadē rōne: nec idez qō alia ꝓprietas. ¶ Si dicas.q⁹ est idē re. ſz differt rōe. ¶ Cōtra aut iſta rō est aligd in re aut nihil. Si nihil cuz nō ſit diſtinctio niſi ſm relones:tūc diſtinctio perſonaz nō erit ſm rez ſed ſm rōnē tñ vel ītellectum. Si aūt ſit aligd in re:ꝓſtat q⁹ gcgd est realiter in deo: de⁹ vel eſſentia diuina hz illud:ſed in deo est idē hñs ꝛ qō hr̄:vt in littera dr̄.g̃ eēntia dīna est rō p̄rnitat̄ ſicut est ipſa res q̄ est p̄rnitas.g̃ nō ſolū ſunt idē re:ſed ēt rōne:ſi re idem ponātur. ¶ Itez ſi ſunt idē re ſz differūt rōne ſolū.g̃ ꝓprietas vel relo nō addit ſupra eſſentiā niſi rōnem quādā:ſz ſili relones q̄ dicunt̄ ex tpe ponūt circa eſſentiā diuinā aliquas habitudines ſm rōnē.g̃ videt̄ q⁹ nō magis ſunt in deo iſte relones qbus diſtinguunt̄ ꝑſone q̄z iſte q̄ dr̄ de deo ex tpe:ſed iſte ſunt tñ aſſiſtētes ꝛ nō īherētes:alias nō poſſent aduenire ſine aliq̄ mutatiōe ipſi⁹ dei. g̃ vr̄ q⁹ iſte relones q̄ diſtinguūt ꝑſonas ſint ēt aſſiſtentes ꝛ non eſſentia dīna. ¶ Itez ſic̄ est alia rō p̄rnitatis ꝛ eēntie:ita est alia rō eſſentie ꝛ bonitatis dīne. Si g̃ ꝓp B dicit Aug. q⁹ ōs alio est pr̄ alio ōs.eadē rōne deberet dicere q⁹ alio est de⁹:alio bon⁹. B aūt nō dicit:imo ꝛriū aſſerit. g̃ videt̄ q⁹ cū dicit:q⁹ alio est pr̄ alio est de⁹:nō intendat diſtingue re ſm rōnem tñ:ſed ēt ſm rem: ꝛ ita videt̄ q⁹ p̄rnitas q̄ pr̄ est:non ſit eſſentia dīna qua deus est.

Contra nihil est adozād̄ adoratione latrie niſi ōs: ſed ꝓprietates ꝑſonarū ſūt adozāde vt cantaṫ in ꝑfatione:vt in ꝑſonis ꝓprietas ꝛc. g̃ vr̄ q⁹ ēt ipſe ꝓprietates ſunt aligd in re:aut nihil. Si nihil cū perſone nō diſtinguant̄ niſi ꝓprietatib⁹:tūc perſone nō diſtinguūtur adinuicez ſm rez qō est hereſis ſabellij. Si aūt ſunt aligd in re. Illud aligd qō ſunt:aut est dīna eſſentia: aut aligd aliud. Si aligd aliud.illud est in perſona in qua ē ꝓprietas:ſed in ꝑſona ēt est eſſentia.g̃ in perſona ē aliud ꝛ aliud.g̃ est cōpoſita.ſed nullū cōpoſitū est de⁹.vt ſupra ꝓbatū est.ergo ꝑſona diuina nō est de⁹:ꝛ ita pr̄ nō est ōs nec fili⁹ est de⁹ qō excedit etiā errorez arry.g̃ opz q⁹ ꝓprietates ſint eſſentia diuina.

Reſpondeo dōm q⁹ ſimplr cōfitēdū est ꝓprietates eſſe dīnā eſſentiam. Erroz.n.iſte g in lr̄is tangit̄ dr̄ potetani fuiſſe:quem poſtmodū in remenſi cōcilio retractauit. Cum.n.vt ſupra dictū est in relatione ſint duo.ſ.relonis reſpect⁹ q̄ ad alterū referr̄:in quo cōſiſtit relonis rō:ꝛ iteruz ipſuz est relonis: qō habz

fm q̄ in aliq̄ re fundat vel quātitate vel essentia vel ali quo hꝫ ꝯsiderauerat relones dinas fm respectū in quo relonis rō ꝯsistit: ex quo nō hz q̄ aliquā rē iherentez ipo nat. vñ ēt iueniunt alique relones nihil realr in re ponē tes: vt supza dcm ē. ⁊ pp hoc dixit eas assistētes vel exte rius affixas. Ille. n. ꝑpe relones dnr exteri⁹ affixe ⁊ assi stētes: q̄ cū ꝑpe nō bēant fundamentū in re tm̄modo ex bitudine alteri⁹ ad rē de qua dnr aduenīūt: sicut dextrū in colūna qō dr de ipsa: ꝑ hoc q̄ hō eā ad sinistrā hz: ⁊ hꝫ etiā sunt relones gbus de⁹ ad creaturas referr. Sz rela tiōes distinguētes psonas nō pnt esse hꝫ: cū fundet su per aliqd qō vere in re est. s. i cōicatiōe nāe. ⁊ iō sunt rea les relatiōes bnītes esse fundatū in nā rei. Sz hoc est nā dine simplicitatis vt in ipsa nō nisi vnū esse possit eē: nec in ea differat eē ⁊ qō est ⁊ quo est: istud g̃ eē pnitatis nō pōt esse aliud eē q̄ esse entie: ⁊ cū esse entie sit ipsa eēn tia ⁊ esse pnitatis sit ipsa pnitas: relinquit de necessita te q̄ ipsa pnitas fm rē est ipsa entia. vñ nō facit cōposi tionē cū ea. Sed q̄ manet ibi verus respect⁹ ptinens ad nām relatiōes que nō ptinet ad rōnez essentie: ex illo re spectu relo pōt distinguere quāuis eēntia nō distinguat: de cui⁹ itellectu nō est iste respectus oppōnē bnīs. ⁊ p con sequēs distinctionē causans. Et ita dōm: q̄ ꝑpietates ⁊ eēntia sunt idē re: sz differūt rōne. In alys aūt realibus relatiōibus in creaturis exīstibus est aliud esse relatiōis ⁊ sube que refert. ⁊ iō dicūtur inesse: ⁊ fm q̄ insunt com positionē faciūt accidētis ad subm qō nō conuenit in di uinis relationibus: vt dictum est.

Ad primum igit dōz: q̄ relatōes iste nō sunt tm̄ scōm dici ad aliqd: sz ēt fm eē. Sz sciēdū q̄ esse dr dupl'r. Uno mō dr eē ipsa gditas vel nā rei: sicut dicit q̄ diffinitio est oro significans qd est esse. Diffinitio. n. gditatē rei significat. Alio mō dicit esse ipe actus eēntie: sicut viuere qō est eē viuētibus est aīe act⁹ nō actus secūdus q̄ est opatio: sz act⁹ ꝓmus. Tertio mo do dr esse qō significat veritatē compositōis in ꝓpōnib⁹ fm q̄ est dr copula: ⁊ fm hoc est in itellectu componēte ⁊ diuidēte quātū ad sui cōplemētū: sed fundat in esse rei qō est actus eēntie: sicut supza de veritate dcm est. Dico igit q̄ cū dr ad aliquid sunt: quoꝝ esse ⁊c̄. itelligit de esse qō est gditas rei que diffinitiōe significat: q̄ ipsa nā rela tionis per quā cōstituit in tali genere est ad aliud refer ri: ⁊ nō itelligit de esse qō est actus essentie. hoc. n. esse hz relatio ex bis q̄ causant ipsaz in subo fm qō esse nō refer tur ad aliud sed ad subm: sicut ⁊ qōlibet accns. Et sic di co q̄ nō opz q̄ eē essentie diuīe sit ad aliud se habere: ga illud esse in quo pnitas ⁊ eēntia vniunt significat vt eē: qō est actus eēntie: nō aūt vniunt in eē qō significat dif finitio rei: q̄ alia est rō pnitatis q̄ ad aliud refert: ⁊ alia ratio eēntie. ¶ Ad 2m dōm: q̄ si aliq̄ duo sint idē fm id qō idē sunt in quocūq̄ est vnuz ⁊ alteruz. paternitas aūt ⁊ eēntia dina sunt idē fm eē. ⁊ iō sicut in filio est esse eēn tie: ita ⁊ in filio est eē pnitatis: q̄ in dinis nō est nisi vnū esse. Sz pnitas hz aliqd in quo nō vnit cū essentia. s. ra tionē pnitatis q̄ est alia a rōne eēntie. vñ fm illā rōnez: respect⁹ pōt eē in pre ⁊ nō in filio. s. distinguere prem a fi lio. vñ in ꝓcessu icidit fallacia accntis. Nec opz̄ his ali quid sile ingri: q̄ in nulla re creata iueniat aliqd sil'e diui ne simplicitati: vt bnīs sit id qō habet. oīa. n. silia que pos sent iduci vel de pūctis: vel de dr̄ntys exīstibus in gene re plus habēt de dissilitudine q̄ de silitudie. ⁊ iō magis abducūt a veritate q̄ in vez itellcm̄ iducūt. Sicut. n. di cit Boe. lib. de tri. in bis q̄ sine mā sunt: opz nō ad imagi nationē deduci: q̄ hoc plurimū officit in diuinis. ¶ Ad 3m dōm: q̄ illa rnsio bona est. Sciēdū est aūt q̄ rō sumit dupl'r. Uno mō dr id qō est in ratiocināte. s. ipe act⁹ rōnis vel potētia q̄ est rō. Alio mō. n. rō est nomē itentiōis siue fm q̄ significat diffinitionē rei, put rō est diffinitio. siue ꝑput ratio dr argumentatio. Dico igit q̄ cū dr q̄ est alia rō pnitatis ⁊ eēntie in dinis: nō accipit rō fm q̄ est in rōcināte tm̄: sz fm q̄ est nomē itētiōis: ⁊ significat dif finitionē rei. quāuis. n. in dinis nō possit eē diffinitio: nec genus nec dr̄ia nec compō: tm̄ si itelligat ibi aliqd diffini ri alia erit diffinitio paternitatis ⁊ alia diffinitio eēntie. In oibus aūt itentōibus Ꝫ cōiter verū est: q̄ intentiones ipse nō sunt in reb⁹: sz in aīa tm̄: sz bnīt aliqd in re rndens. s. nām: cui itellect⁹ hꝫ intētiones attribuit. sicut itētio ge neris nō est in asino: sz nā aīalis cui ꝑ intellectū Ꝫ inten tio attribuit: ⁊ ita ēt ipsa ratio quā dicimus aliā ⁊ aliaz i dinis nō est i re: sz i re aliqd rndēs ei inquo fundat. s. ve ritas illi⁹ rei cui talis itētio attribuit. est. n. i deo. vñ pnt ratiōes diuerse ibi cōuenire. ⁊ ideo nō segt q̄ deus sit ra tiōes ille: sz q̄ sit tm̄ bnīs eas. hoc. n. qō dr q̄ in deo ē idē bnīs ⁊ qō habet. itelligit de illis q̄ habētur ꝑ modū rez: nō aūt de illis que bnītur ꝑ modū itētionuz. sicut nō pos sumus dicere q̄ deus sit nomē: quāuis nomē habeat: sz q̄ deus est bonitas: q̄ bonitatē hz. sil'r ēt pnitas: q̄ pnitatē hz: sed nō sequit q̄ sit ratio quauis rōnem habeat. ¶ Ad 4m dōm: q̄ ille ratiōes relationū que dicūtur de deo ex tpe: nō habēt aliqō esse in re dina in q̄ fundet: sicut bnīt iste relationes psonaꝝ. ⁊ iō nō est sile de vtrisq̄. ¶ Ad 5m dōm: q̄ scia nō dicit cōtra subam nisi ex genere suo ꝓout est qualitas. vñ dr q̄ hec est imediata nulla qualitas est suba: sz Ꝫ est mediata nulla scia est suba: ⁊ sic est in oibus alys generibus. Sz sicut supza dcm est: nul la rō cōis alicui⁹ ꝓdicamēti manet in dinis nisi relatōis. ⁊ ideo id qō dr ad aliqd in dinis hz aliā rōnem a ratione subē. ⁊ aliū modū ꝓdicādi cōdiuisuz cōtra subam: sz scia ⁊ bonitas ⁊ hꝫ q̄ sunt in alys generibus ⁊ dnr de deo nō habēt rōnē cōis generis ꝑ quā diuidunt cōtra subaz: im mo loco illius ratiōis cōis qualitatis vel quantitatis ve nit ibi rō subē. vñ dr alia rō esse sciētie ⁊ alia subē in diui nis: nō q̄ q̄si sit cōdiuisa cōtra rōnez subē: sz sicut rō spēi est alia a ratiōe generis iquātū addit rōnez dr̄ntie supza rōnez generis. vñ ita in dinis est alia rō scie ⁊ subē: sicut i creaturis ē alia rō scie ⁊ qualitatis: qō nō ē simpl'r aliud. ⁊ ideo sicut in creaturis dicit q̄ eodē est qualis ⁊ sciens: ita in dinis dr q̄ eodē est suba ⁊ sciēs: nō tm̄ q̄ eodem sit suba ⁊ pr̄: cū relatio q̄ ꝑ se subē cōdiuidit fm rōnez gene ris ⁊ modū significādi in diuinis saluet.

¶ Utrum ꝓpietates sint persone. II.

Ad secundus sic ꝓcedit: vr q̄ ꝑpe tates non sint psone.

Quecūq̄. n. sunt idē re multiplicato vno mul tiplicat reliquū. si igit ꝑpetates sunt psone. g̃ quot sunt ꝑpetates tot sunt psone: sz ꝑpe tates sunt. 5. vt supza dcm ē. g̃ ⁊ psone: qō falsum ē. ¶ ℙ. deus dr trin⁹ pp trinitatē psonaꝝ. si igr ꝑpetates vel no tiōes sunt psone vr ēt q̄ gnus dici debeat pp gnariū no tionū: ⁊ eadē ratōe pr̄ trinus ⁊ fili⁹ bin⁹. ¶ Itē fm Aug. omne q̄ ad aliqd refert est aliqd excepto Ꝫ q̄ ad alterū dr: sicut denari⁹ est aliqd excepto Ꝫ qō ꝑciū dr: sed pr̄ refert ad aliū: q̄ ad filiū. g̃ ꝑter relatōez ē ibi aliqd iuenire qō relationi subst. hoc aūt ē hypostasis vel psona: g̃ vi det q̄ ꝑpetates nō sūt psone. ¶ ℙ. nihil vr eē distinctiuū suiipsi⁹: sz ꝑpetates distinguūt psonas: vt dicit Dama. g̃ ꝑpetates nō sūt psone. ¶ Itē omne ꝓcretū addit aliqd sup abstractū. sicut albū sup albedinē: sz psone diuine si gnificāt ꝓcretiue: vt pr̄ ⁊ fili⁹. ꝑpetates aūt significāt in abstracto. g̃ ꝑpetates nō sunt psone.

Contra. sicut dicit Hyla. nec gcq̃ est filiꝰ nisi filiꝰ: ſz filiꝰ significat relonē.g̃ vr̃ q totū ℔ qō ē filiꝰ sit relo filiatiōis:ꝛ sic essentia eius ꝛ hypostasis erit relo. ¶ P.oīs forma ē p̄nᵐ eius cuiꝰ est forma quātū ad aliqō sui eē.si igit̄ p̄nitas qua formalr p̄ est p̄ sit aliud ab ipo p̄re:erit aligd p̄ncipiū p̄is ꝛ p̄us eo: qō est incōue niens.ergo p̄nitas nō est aliud a p̄re:ꝛ eadē ratione nec aliqua proprietas a persona.

Respondeo dōz: q circa ℔ sunt tres opiniones. Porretani.n.dixerunt q ꝓprietates sunt in psonis vt assistētes:ꝛ nō sunt ipse psone. Sz℔ nō p̄t eē:qz aut ꝓpetas aligd ē i re:ꝛ sic si nō ē psona i q̃ ē oz ibi eē cōpositionē:aut nihil est in re:ꝛ sic nō erit distictio psonaꝝ ꝑz rē. ¶ Et ideo alq dicūt sicut dixit Porepositi nus q ꝓpetates sunt ipse psone �sm rē:nec distinguūtur a psonis ēt �sm rōnē nec aliquo mō. Uñ dixit in dīnis tm̄ esse eētiā ꝛ psonas:ꝛ ꝓprietates negauit. Sz cū dr̄ p̄ni tas:sumit̄ abstractū pro ↄcreto: sicut dicimus rogo beni gnitatē tuā.i.te benignū:ꝛ sic ēt ꝓprietates adozari dr̄:ꝛ dicebat q psone cū sint simplicissime seipsis distinguun tur. Sz hoc ēt nō pōt stare pp duo. Porimo qz ꝟuenimus in vna psona plres ꝓpetates ꝛ relatiōes �sm q ad aliaz ꝛ ad aliā psonā referr̄. Scōo qz aligd attribuit̄ ꝓprietati qō nō attribuit̄ psone:sicut distinguere.psone aūt distin gui.ꝛ iō opz q differāt �sm modū significādi ꝓpetates a psona. Nec modus significādi diuersus vitatē hēret:sed vanitatē:nisi eēt alia ratio ꝓprietatis ꝛ psone; cui rñdet aligd i re:vt dcm̄ est. ¶ Et iō dicimus q ꝓpetates ꝛ pso ne sunt idē re:ſz differūt ratiōe:sicut ꝛ de ꝓpetatibꝰ ꝛ de eēntia,dcm̄ est. Sz in hoc differt q rō ꝓpetatis ꝛ eēntie differt sicut rō diuersoꝝ genez:vt dcm̄ est.ſz rō ꝓprieta tis ꝛ psone differt sicut ratio abstracti ꝛ cōcreti i eodē ge nere acceptoꝝ. In ↄcreto aūt est duo ↄsiderare in rebus creatis.ſ.compōnē ꝛ pfectōez:qz qō significat̄ cōcretiue significat̄ vt p se exñs vt hō vel albū. Silr de ratiōe ab stracti duo sūt.ſ.simplicitas ꝛ impfectio: qz qō significa tur i abstracto significat̄ p modū forme:cuiꝰ nō est opari vel subsistere in se:ſz in alio. vñ pz q sicut ēt est in alys q̃ de deo dr̄:neutra ratio �sm totū dīnis cōpetit ex quo ꝓ batur li. de causis:q nihil ꝓpe de deo dr̄: qz nec abstra ctū pp impfectionē:nec ↄcretū pp cōpositionē: ſz quātū ad aligd vtrūq; vere dr̄:qz ꝛ concretū ꝓpter perfectiōez ꝛ abstractum ꝓpter simplicitatem.

Ad primum igit̄ dōm: q ꝓpetates sunt idez re cū psonis quātū ad eē: ſz �sm eē pso ne nō distinguunt̄.vñ nō sequit̄ q �sm multitudinē ꝓpe tatū sit multitudo psonaꝝ:qz distictio psonarū nō ē nisi �sm oppōnē relūaz.vñ ꝑm q pōt variari oppō relatiua i ꝓpetatibus segt̄ distictio in psonis:ꝛ ℔ si diligēter ↄside reт nō pōt venire ad maioē numeꝝ q̃ ternariuz.ꝛ iō re latiōes opposite sunt psone:ꝛ sunt due psone sicut due re latiōes:ſz relatiōes q̃ sunt i eadē psona nō opposite: sunt qdē due relatōes vel ꝓpetates:ſz nō due psone:imo vna psona. ¶ Ad 2ᵐ dōm:q relatōes signātur p moduz foꝛ maꝝ vel q̃litatū in dīnis:nūerus aūt ꝓpetatū vel forma rum nō ponit simplr numeꝝ in rebꝰ ipsis: ſz nūerus sup positoꝝ sicut ſoz.nō dr̄ trinꝰ pp hoc q tres ꝓpetates ha beat:ꝛ ita ēt p̄ nō dr̄ trinus ꝓpter tres notiōes:ſz deꝰ di citur trinꝰ pp tres psonas vel tria supposita. ¶ Ad 3ᵐ di cendū:q dcm̄ Augu.vitatē ℔z in dīnis ꝛ in creaturis:sed diuersimode:qz illud qō in creaturis ad aligd dicit̄ sub stat relationi:sicut subm accñti.ꝛ iō ē aliud ꝛ aliud:sed il lud qō in dīnis ad aligd dr̄ ē ipsa relo: qz i deo nō ē aliud �sm rē ſz �sm rōnē eēntia ꝛ hñs eēntiā qō est psona: ꝛ ipsa ꝓpetas distiguēs psonā. ¶ Ad 4ᵐ dōm:q ꝓpetas signi ficat̄ q modū forme:ꝛ forme est distiguere.iō ꝓprietates psonas distiguūt: ꝛ hoc est quātū ad modū signñandi:qui fundat̄ in vera ratōe ꝓprietatis. Jō ex hoc nō pōt ↄcludi aliqua diuersitas �sm rē. ¶ Ad 5ᵐ dōz:q in dīnis abstra ctum ꝛ cōcretū nō differūt �sm rem:ſz �sm ratōez:vt dcm̄ est.vñ ita differt proprietas a psona sicut deitas a deo:q est �sm rationem tantum.

¶ Utꝝ ꝓprietates sint in psonis ꝛ in eēntia. III.

Ad tertium sic ꝓcedit̄: vr̃ q ꝓpeta tes nō sunt i eēntia: nec in psonis:quecūq;.n.sunt idē �sm rē vnū eoꝝ nō pōt eē i altero:qz ꝓpositiōes sūt trāsitiue. vñ �sm pl̃m. 4. phȳſi. nihil ē in seipo nisi per accidēs:ſz ꝓpetates sunt idē re cū eēntia ꝛ psonis.g̃ non sunt in eēntia vel i psonis. ¶ P.oē illud in quo ē relo re ferr̄:ꝛ omne qō referr̄ i diuinis relatiōe distiguit̄:cū igit̄ eēntia nō distiguat̄:vr̃ q in eēntia nō sit relo. ¶ Itē cuz relatiōes sint ↄñtes motū vel mutationē aliq̃ in quo nō pōt eē motus vel mutatio nec relo eē poterit:ſz i diuinis nullus pōt eē motꝰ vel mutatio.g̃ nec relones siue i eēn tia seu i dīnis psonis. ¶ P.oē qō est in aliquo �sm aliquē modū i illo ē: ſz nullus modoꝝ quo aligd i aliquo a ℔o 4.º phȳ.ieē dr̄:pōt ↄcīre ad ℔ q ꝓpetates i psonis sint. g̃ vr̃ q nec ꝓpetates sint in eēntia nec i psonis.

Contra. in p̄fatōe.'In psonis adozat̄ ꝓpetas. ¶ P. qō denominat̄ ab aliq̃ forma ops q bēat illā in se:ſz psone denominātur a ꝓpetatibꝰ.dr̄.n.a pater nitate p̄r.g̃ vr̃ q ꝓpetates sint in psonis.

Respondeo dōm:q ꝓpetates sunt in eēntia ꝛ in personis:ſz diuersimode: qz i eēntia sunt p idētitatē rei:ꝛ nō sic in suppōsito:ſz i psonis sunt si cut i suppōsito:ſz diuersimode �sm q aligd dr̄ suppositū alicuiꝰ duplr. Uel nāe p quā cōstituit̄ sicut hūanitas ē in ſoz.ꝛ hoc mō ꝓpetates psonales sunt i psonis. Uel sicut illud qō aduēit post eē cōstitutuz:sicut albedo ē i sorte:ꝛ ita �sm ſrellcm̄ ꝓprietates nō psonales vt inascibilitas ꝛ cōis spiratio sunt i psonis:nō tm̄ ita q suppositū sit aligd aliud ab eo qō ineſt �sm rem:sed �sm ratiōez tm̄ cōcreti ꝛ abstracti: vt dictum est.

Et per hoc pz rñsio ad p̄ᵐ:qz ex hoc qō ratiōe di stiguūtur ꝛ idē sūt ꝓprietates cū eēntia ꝛ psonis: vnū in altero dr̄ eē. ¶ Ad 2ᵐ dōm:q i quocūq; ē relo sicut in suppōsito illud referr̄ sicut i quocūq; ē albedo sic in sup posito illud ē albū.i nā aūt diuīa vel eēntia dīna nō ē ꝓ prietas relatiua sicut i suppōsito:imo p oīmodā rei idēti tatē. vñ relo nō pōt p̄dicari cōcretiue de eēntia:vt dicat̄ eēntia referr̄:ſz p̄dicatōe designāte idētitatē: vt dicatur eēntia ē relo.ꝛ iō nō oz q eēntia distiguat̄. sicut ēt i crea turis p̄nitas ē i ſoz.sicut i suppōsito. vñ ſoz.p̄r dr̄: nō aūt hūanitas eiꝰ p̄r dr̄:ēt qua possz dici p̄nitas eē nō qdēſz idētitatē rei sicut ē i dīnis:ſz �sm cōueniētiā i vno suppo sito qō ē ſoz.i quo ē humanitas ꝛ p̄nitas. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q ℔ qō relo cōsequit̄ motū accidit relatōi iquātū nō est eterna. vñ si aliq̃ relatiōes eterne sūt nō cōsequūtur mo tū aliquē.sicut si ponat̄ mūdus eternꝰ erit designare i ce lo aliqō cozpꝰ eq̃le alteri vel duplū vel ſz aliā ꝓportōez: ꝛ tñ ille relatiōes nō ↄsequūtur motuz aliquē vel muta tiōez:qz i celo nō ē motꝰ ad quātitatē:ꝛ silr cuz relatiōes gbus psone distiguūtur sint ab eterno nō oz q motū ali quē ↄsequātur:ſz loco motꝰ aliquo mō ↄsequūtur cōica tiōez ꝛ acceptōez nāe diuīe. ¶ Ad 4ᵐ dōz:q �sm Hyla. ↄparatio terreноꝝ ad diuīa nulla ē. vñ nullus illoꝝ mo doꝝ quē p℔us enumerat sufficit ad explicādū qūo in di uinis aligd i aliquo eē dicat̄:ꝛ p̄cipue modus ille quo ꝓ prietates i eēntia eē dr̄:qz nō ꝟuenit̄ in creaturis aliqua

diuersoꝝ generū i idētitatē rei ꝟuenire sicut relo ⁊ suba in diuinis cōueniūtur: ratiōe cui⁹ vnū in altero esse dr̄. s. pr̄nitas i eēntia sicut i ꝑexistēte ſm itellcm. Sz modus ille quo ꝓpetates nō psonales sunt i psonis hz aliqd sile illi mō quo forma est in mā. s. forma accētalis i subo. Sz modus ille quo ꝓprietates psonales sunt in psonis habz aliquid simile cū illo mō quo differētie sunt i spē: vel natura cōis in iferioꝛi: quāuis in his oībus maioꝛ dissimilitudo q̄z similitudo ĩueniatur.

¶ Utꝝ eēntialia adiectiue p̄dicēt ō ꝓpetatib⁹. IIII.

AD quartuz sic ꝓcedit: vr̄ q eēntialia adiectiua de ꝓprietatibus p̄dicētur. q̄cūq;. n. sunt idē ſm rē qd de vno dr̄ ⁊ ō altero vr̄ dici: alias affirmatio ⁊ negatio de eodē vificaret: qꝛ de quo nō dr̄ affirmatio dicit negatio: sz ꝓpetates sunt ipse deus vt ꝓbatū ē. g̃ eēntialia adiectiua que de diuīa eēntia p̄dicātur ēt de ꝓprietatib⁹ p̄dicari debēt. ¶ P. ō sil⁹ idē ē iudiciū: sz q̄dā adiectiua eēntialia de ꝓpetatibus p̄dicātur vt ĩmēsus icreatus ⁊c. g̃ vr̄ q etiā oīa alia. ¶ Itē vr̄ q ēt adiectiua notiōalia seu psonalia de ꝓprietatibus p̄dicētur: qꝛ maioꝛ ē ꝟueniētia psonaliū adiectiuoꝝ cū ꝓprietatibus q̄z eēntialiū: sz q̄dā eēntialia p̄dicātur de ꝓprietatibus: vt dcm̄ ē. g̃ multo magis oīa psonalia: vt dicat pr̄nitas ē gn̄ans vel ĩnascibilis. ⁊ sic de alys. ¶ P. ſm Boe. nulla ꝓpositio vioꝛ illa ē in qua idē de se p̄dicat: sz oēs dicūt q ĩ pr̄e idē ē pr̄nitas ⁊ generare. g̃ potest v̄e dici q pr̄nitas generet.

Contra. sicut ꝓprietas ē idē re cū psonis: ita etiā ⁊ eēntia: quāuis vtrūq; ratōe differat: sz rōne bui⁹ idētitatis nō sequit̄ q notiōalia adiectiua p̄dicētur de eēntia ꝓp diuersuz modū significādi q cāt diuersitatē suppositōis. nō. n. dr̄ q eēntia sit genita. g̃ vr̄ q eadē ratiōe nō debeat dici q filiatio sit genita.

Respondeo dōm: q sicut dcm̄ ē ꝓpetas psona ⁊ eēntia ſm rem nō differūt: sz ſm rationē tm̄ ⁊ diuersum modū significādi. vñ distiguēduz ē in adiectiuis: qꝛ oīa illa q̄ p̄dicāt conditionē rei absolute p̄dicātur cōiter de ꝓprietate psona ⁊ eēntia: ⁊ hȝ ꝑcipue sunt adiectiua negatiua vt icreatus. ⁊ hȝ. Quecūq; vero exprimūt modū significādi in quo ista tria distinguūtur nō p̄dicātur de eis cōiter. Tm̄ in his ēt ē diuersitas. Quedā. n. sunt q̄ importāt illū modū significādi i p̄ncipali significato: sicut ℔ nomē cōe importat significādo modū eēntie. ⁊ sil⁹ ℔ nomē distinctū modū psone. ⁊ ℔ nomē distiguēs modū ꝓpetatis. ⁊ iō si istoꝝ p̄dicatio pmutet̄: vt dicat eēntia distincta vel ꝓpetas cōis vel aliquid hȝ erit falsa ꝓp̄. ⁊ nō solū ĩpropa. Quedā āt ĩportāt illū modū nō significādo ipm: sz dāt euz itelligere ex suo mō significandi: sicut illa q̄ significāt p modū act⁹: qꝛ act⁹ sunt ꝓpositoꝝ. vñ talia nō ꝑe pñt attribui nisi psonis q̄ sunt suppositaꝝ diuīe nāe: nō aūt ꝓpetati vel eēntie q̄ significātur p modū forme. Uñ nō ꝓprie dr̄ q pr̄nitas gn̄at: neq; q pr̄nitas creat. ⁊ sil⁹ ēt illa q̄ significāt ꝛcretiue dāt itelligere modū psonarū. Uñ ⁊ ℔ nō est ꝑa: pr̄nitas ē sapiēs vel hȝ. ⁊ sil⁹ nec ℔. pr̄nitas est pr̄. si ly pr̄ adiectiue sumat vel paternitas est inascibilis.

Ad primum igit̄ dōm: q quāuis sint idē ſm rez tm̄ ſm rōnē differūt. ⁊ iō pōt aliqd de vno dici qō de altero ꝓpe nō dr̄. ¶ Ad 2m dōz: q illa adiectiua negatiua nō dāt itelligere aliquē modū determinatū q ptineat ꝑpe ad eēntiā vel psonā: sz dicūt cōditiōes q̄ pñt ꝛseq; qđ vtrūq; quātū ad modū significādi. ¶ Ad 3m dōm: q adiectiua psonalia nō magis ꝟueniunt cū ꝓpetatib⁹ q̄z eēntialib⁹ quātū ad modū significādi q nomē: quāuis magis ꝟueniāt quātū ad rōnez generis: qꝛ adiectiua psonalia ⁊ ꝓpetates significāt ad aliqd. ⁊ ideo eadez rōne nō pñt de ꝓpetatib⁹ p̄dicari: q̄ nec eēntialia. Tm̄ de ipsa eēntia dīna magis ꝑpe p̄dicant̄ eēntialia adiectiua q̄z psonalia de ꝓpetatib⁹: qꝛ ꝓpetas significat̄ vt rō q̄dā psone. vñ q̄tū ad modū significādi magis elōgatur a pfectōe suppositi q̄z eēntia q̄ dicit totū eē suppositi: sz alio mō significatuz: sz tm̄ psonalia adiectiua de eēntia dīno p̄dicari nō pñt pp distinctōez quā significāt q̄ est opposita mō eēntie. ¶ Ad 4m dōm: q gn̄are significat idē cū pr̄nitate i re: sz differt i mō significandi: qꝛ gn̄are significat vt egrediens a supposito: ⁊ qꝛ pr̄nitas nō significat̄ vt suppositū nō pōt gn̄are de ea p̄dicari.

¶ Utꝝ ɔrie opiones ō notiōib⁹ possint eē sine pctō. V.

AD quintuz sic ꝓcedit: vr̄ q ɔrie opiniones in notiōib⁹ nō pñt eē sine pctō. sicut. n. dicit Augus. nec piculosi⁹ alicubi errat̄ q̄z i mā trinitatis: sz ɔrie opiniones de notiōib⁹ nō pñt eē sine erroꝛe alicui⁹. g̃ cuz iste erroꝛ sit circa mām trinitatis vr̄ q sit piculosissimus. ¶ P. duoꝝ ɔdictoꝛioꝝ opz alteꝝ eē flm: sz qdā dicūt nō eē ꝓpetates. ⁊ qdā esse ifinitas: ⁊ qdā. ſ. ⁊ qdā esse eēntiā: ⁊ qdaz nō: q̄ ɔdictoꝛie opponunt̄. g̃ vr̄ q ex altera pte ĩterueniat mēdaciū: sz ſm Aug. oīuz mēdacioꝝ graui⁹simū est qō est circa dīna. g̃ vr̄ q ista ɔrietas sine pctō nō possit eē. ¶ Si dicas q excusant̄ pp ℔ q de notiōib⁹ nihil in sacra scriptura hr̄: ⁊ ita licuit vnicuiq; opinari qō voluit. ¶ Contra. aut. n. sacra scriptura dr̄ canon biblie: aut dicta scoꝝ patrū. Si canō biblie sicut de notiōib⁹: ita ēt nec de psonis ibi fit mētio. g̃ p eādē rōnez liceret negare psonas vel diuersificari circa numeꝝ psonaruz: qō tm̄ hereticū iudicaret̄. Si dicta sanctoꝝ patrū. ɔ exp̄sse ĩueniunt̄ facere mētōez de ꝓpetatib⁹: sicut pz in multis auctoritatib⁹ dictis. g̃ vr̄ q oīno excusari nō possit.

Contra. oē pctm̄ vel est fidei vel moꝝ: sz circa istā cōtrarietatē nō ĩcidit pctm̄ moꝝ: qꝛ ℔ peccatū est circa actiōes: nec etiā pctm̄ fidei: qꝛ nullus ar. fidei negat̄. g̃ videt̄ q sit sine peccato.

Respondeo dōz: q ɔrie opinari ō aliquo pōt eē dupl⁹. Uel q ptineat ad religionez fidei. Uel q nō ptineat. Et si qdē sit de nō ptinētib⁹ ad fidē qb⁹ positis vel remotis nihil incōueniēs fidei sequat̄ nullū pctm̄ ē: nisi forte p accns. ſ. p̄sumptōis i eo q nimis asserit qō dubiū ē: vel mēdacy vel ĩanis glie: vel multoꝝ alioꝝ: qꝛ cāe p accns sunt ifinite ſm phz. z. phy. Si āt est ɔdictio de his q̄ ad fidē ptinēt. hoc pōt eē dupl⁹. Uel qꝛ ē de illis q̄ exp̄sse in articulis fidei ɔtinent̄ quos scire oēs tenent̄: ⁊ circa talia ɔdictio nō ē sine pctō i altero: vt errozis simplicis vel hereſis si ptinacia adiūgat̄. Uel est de illis ad q̄ ꝛseq; aliqd icōueniēs ⁊ ɔriuz fidei: sz in fide exp̄ssiuz nō sit nec determiatū. ⁊ tūc añ ptractiōez p quā scit q aliqd icōueniēs fidei seq̄t̄ pōt vtrūq; sine pctō opinari: ⁊ maxie si ptinacia nō adiungat̄. Sz ptractata vitate ⁊ viso qđ seq̄t̄: idē iudiciū ē de his ⁊ de illis q̄ determinata sunt i fide: qꝛ ad vnū sequit̄ alteꝝ: sicut si aliqs simplex ⁊ scripturas ignoꝛās crederet Jacob pr̄ez ysaac fuisse. Ad qō seq̄t̄ scripturā eē falsaz qō ē exp̄sse ɔ fidē. añq; seq oñderet̄ sibi posz ei⁹ opio sine pctō eē: sz oñso q seqtur scripturā eē falsaz: si adhuc i opione ptinaciter p̄sisteret hereticꝰ iudicādus esset: ita ē ēt de notiōib⁹ de qb⁹ nihil ē exp̄sse in fide determiatū. Tm̄ ex erroꝛe circa notiones seq̄t̄ erroꝛ circa psonas ⁊ circa fidē. sic̄ si ponant̄ relatiōes eē assistētes tm̄ seq̄t̄ vel ꝛpō in deo vel distictio nō ſm rē: sz ſm rōnez qō est sabelliane ipietatis. ⁊ iō poꝛeta nus qui ꝓmo ℔ posuerat post yiso q ℔ seq̄t̄ retractauit.

filr ēt q ꝓprietates negāt nō oīno ponūt eas nō esse: imo iplicite ponūt eas ī psonis ⁊ eas eē psonas. Sz si oīno negarent eē hereticiz eēt. ⁊ filr ptinaciter defendere q relatōes sūt tm assistētes hereticū eēt. ⁊ iō heretici i lra appellant. ¶ Et p b̄ pz rnsio ad ea q̄ obiecta sunt.

¶ Expositio textus.

SUperius quoq;.) Nec ꝑpetates probat esse psonas: ⁊ ē rō talis. ꝑpetates distinguūt psonas: sz psone ab eterno sunt distincte. g̃ ꝑpetates sunt ab eterno: sz nihil ē eternū nisi i deo. g̃ ꝑpetates sūt ī psonis: qcqd aūt ē ī psonis ē ipe psone: alias compō eēt ī psona. g̃ ⁊c. (Cūq; de simplicitate.) b̄ ꝓbat ꝑpetates eē eēntiā dīnā: ⁊ ē rō talis. Jn deo idē est qō hz ⁊ qō br̄: sz de⁹ hz ꝑpetates q̄ ī deo sunt: vt ꝓbatū ē. g̃ ꝑpetates ipe sūt de⁹ vel dīna eēntia. (Si. n. iquiū.) Vic ē p⁹ eoz rō: q̄ oñdūt ꝑpetates nō eē psonas: q̄ talis ē. Distiguēs nō ē distictū: sz ꝑpetates distiguūt psonas. g̃ ⁊c. Et ad b̄ rndet p iterē ptionē maioris: qz psone seipsis distiguunt. (Sz idē addūt.) Vic ponit secūdā rōnē eoz p quā ꝓbat ꝑpetatem nō eē eēntiā. ⁊ ē talis. Jmpole est idē esse qō vnit ⁊ distinguit: sz ī eēntia vniunt psone: ī ꝑpetatib⁹ distiguūt. g̃ ⁊c. Hāc nō soluit: sz ad solonē se excusat pp difficltatē māe qūo tm rndēdū sit ī p articu⁹ dcm̄ ē. (Leteꝛ hereticoꝛ.) Vic ponit 3^am^ rōnē p quā ꝓbat ꝑpetates nō eē ī eēntia ⁊ est talis. Jn quocūq; ē pr̄nitas illud est pr̄ ⁊ ē gn̄ans: ⁊ in q̄cūq; ē filiatio illō ē fili⁹ ⁊ ē genitū. Si g̃ ī eēntia ē pr̄nitas ⁊ filiatio. tūc eēntia erit pr̄ vel gn̄ans: ⁊ fili⁹ vel genitus: sz eēntia vna ⁊ eadē res ē. g̃ eadē erit res gn̄ans ⁊ genita vl pr̄ ⁊ fili⁹: qō ē heresis sabelly vt idē sibiipsi pr̄ sit.

¶ Ad qō rndēdū q⁹ sunt ī eēntia nō determinātes ipaz. ⁊ iō adiectiua q̄ ꝓcretiue ꝑpetates p̄dicāt de essentia nō p̄dicant. (Sz forte q̄res.) Vic ponit 4.^am^ rōnē q̄ ē ɔ vlti mā rnsionē: ⁊ ē talis. Ubi ē eadē cā ⁊ idē effectus: sz ꝑpetates determināt psonas: qz sunt in psonis. g̃ ⁊ determinabūt essentiā si sunt in eēntia. Et ad hoc nō respōdet: sz excusat se ꝓpter difficultatē materie: qualiter tamen respondēdū est in tertio articulo dcm̄ est. (Uerūtamē nō desistūt.) Vic īducit auctoꝛitates p se in gbus Augu. vr̄ dicere q⁹ nō eo de⁹ est quo pr̄: ⁊ ita cū paternitate sit pr̄ ⁊ eēntia sit deus: paternitas nō erit eēntia. Et ad oīa hō respondet b̄ mō: qz cū dr̄ nō eo est pr̄ quo deus: h̄ ē duplex: quia negatio pōt includere oꝛdinē quasi cause formalis q̄ importat in hoc qō dicit eo: ⁊ sic est vera: ⁊ nō facit pro illis. Est. n. sensus nō eo quo pater est de⁹ est. i. paternitate qua denominat deus. Uel pōt ī cludi ab oꝛdine: ita q⁹ oꝛdo remaneat affirmatus: ⁊ sic est falsa: ⁊ i hoc sensu facit pro eis. Est. n. sensus. nō. n. eo quo pater est deus est. i. illud quo pater est. nō est illud quo deus dicit: ⁊ hoc falsum est: qz pr̄nitas qua denominat pater est deitas qua denominat deus: quāuis a pr̄nitate nō dicat deus: ⁊ hoc ꝓpter rationē diuersam vtriusq;.

¶ Opīo quoꝛūdā nō idē esse psonā ⁊ eēntiā vel nām dicētiū: ⁊ eādē essentiā nō posse eē pr̄ez ⁊ filiū ⁊ spm̄ scm̄. ¶ Bi. XXXIIII.

PRedictis aūt adjciēdū est: q⁹ qdā puersi sensus boies in tātā pflieꝛūt i sanitā: vt dicerēt nō idē eē nāz dei ⁊ psonā siue hypostasim dicētes eādē eēntiā nō posse esse pr̄em ⁊ filiū sine psonaꝝ confusiōe. Si. n. iquiūt ea eēntia q̄ pr̄ est: filij ē: idez sibi pr̄ est ⁊ filij. Si hāc rē dicis esse pr̄em: aliā q̄re quā dicis esse filiū. Si ꝙo aliā nō q̄sieris: sz eandē dixeris: idē genuit ⁊ genit⁹ est. ¶ Propter hec ⁊ hmōi iter nāz ⁊ psonā didūt ita: vt nō recipiant vnā deitatis nām ⁊ simplicē eē tres psonas. Jdcq; testimonio Hylarij defendere nitunt: q ī. vij. li. de trī. querēs: vtrū aplus spm̄ dei noīans: ⁊ spm̄ xp̄i idē significauerit vtroq; ꝙbo: inqt ita. Sētiū p̄dicatoꝛ volēs nature vnitatē ī pr̄e ⁊ filio docere ait. Spūs dei ī vobis est. Si q⁹ aūt spm̄ xp̄i nō hz: hic nō ē ei⁹. Si aūt spūs ei⁹ q⁹ suscitauit Jesum ⁊ c̄. Spūales oēs sumus si in nobis est dei spūs: sz ⁊ h̄ spūs dei ē ⁊ spūs xp̄i. Et cū xp̄i spūs ī nobis est: ei⁹ spūs ī nobis est q⁹ suscitauit xp̄m. Et cū ei⁹ q⁹ suscitauit xp̄m in nobis est spūs: ⁊ spūs ī nobis est xp̄i. Nec tm̄ nō dei ē spūs q⁹ in nobis est. Biscerne g̃ o hereticе spm̄ xp̄i a spū dei: ⁊ excitati a mortuis spūm xp̄i: a spū dei xp̄m a mortuis excitātis. Cū q⁹ habitat in nobis spūs xp̄i: spūs ꝺi sit: ⁊ spūs xp̄i a mortuis excitati spūs dei tm̄ sit xp̄m a mortuis excitātis. Et q̄ro nūc ī spū dei: vtrū nām an rem nāe significatā existimes? Nō est. n. idē nā q⁹ res nāe: sicut nō idē est hō: ⁊ q⁹ hois ē: nec idē est ignis ⁊ q⁹ ipsi⁹ ignis nobis ē: ⁊ ꝑm hoc nō est idē de⁹ ⁊ q⁹ dei est. Hui⁹ dicti occasiōe ꝑsati hereticī dogmatizauerūt nō idē esse psonā ⁊ nām dei: asserētes nām dei nō eē tres psonas. Jntelligētes in his p̄missis ꝙbis Hylarij p rē nāe psonā: ⁊ noie nāe dīnā nām. Et iō dicūt Hylariū iterrogasse hereticū. Utrū p spm̄ dei putaret significatā esse naturā an rem nature: vt sic ostēderet distinguēdū esse inter naturaz ⁊ rem nature. i. personam.

¶ Hic docet qūo eis obuiat ipi⁹ scripture circūstātia: ⁊ qualr̄ p̄dicta itelligi debeāt: ⁊ q⁹ spūs scūs ē res vni⁹ nāe pr̄is ⁊ filij ⁊ ē ipsa natura.

HOc qdē dicūt nō itelligentes pia diligētia scripture circūstantiā qua cōsiderata pcipi pōt qūo p̄missa dixerit Hyla. Subsequēter. n. in eadē serie oñdit ī spū dei aliq̄n significari pr̄em: vt cū dī. Spūs dn̄i sup me. aliquādo significari filiuz: vt cū dr̄: Jn spū dei ejcio demōia: nāe sue potestate se demones ejcere demonstrās: aliq̄n spm̄ scm̄: vt ibi. Effundā de spū meo sup oēz carnē. Q̄d dicit ꝙsumatū fuisse cum apostoli spū scō missō oībus liguis locuti sunt. Deide q̄re hanc distinctōez fecerit ⁊ q⁹ ī supioꝛibus ꝙba apostoli idez spūs scūs significat⁹ sit: ⁊ q⁹ ipse sit res vnius nature pr̄is ⁊ filij: apte oñdit iquiens ita. Hec iccirco sunt demonstrata: vt

quacūcq; parte heretica falsitas se cōtulisset: finibus veritatis ꝓcluderet. Habitat.n. in nobis xp̄s: quo habitāte habitat deus: ⁊ cū habitat in nobis spūs xp̄i: non aliud habitat q̄z spūs dei. Q̄z si p spm̄ scm̄ xp̄s in nobis itelligit esse: hūc tm̄ ita spm̄ dei vt spm̄ xp̄i esse noscedū est: ⁊ cū p naturā dei natura ipsa habitat in nobis: idifferens natura filij credit esse a patre: cuz spūs scūs q ē spūs xp̄i ⁊ spūs dei: res nature demōstretur vnius. Quero nūc g̃ qūo nō ex natura vnum sunt: A patre ꝓcedit spūs veritatis: a filio mittit: ⁊ a filio accipit. Sed oīa que hz pater filij sunt. Jccirco q ab eo accepit: dei spūs est: ⁊ idē spūs xp̄i est: Res nature filij est: ſz ⁊ eadē res ⁊ nature p̄ris est. ⁊ dei excitātis xp̄m a mortuis spūs est: ⁊ idē spūs xp̄i ē a mortuis excitati. Jn aliquo differt xp̄i ⁊ dei natura: ne eadem sit si prestari pōt vt spūs q dei est: non sit etiā xp̄i. Est ergo in nobis spūs dei: ⁊ est in nobis spūs xp̄i. ⁊ cū spūs xp̄i ineſt: ineſt spiritꝰ dei. Jta cum qđ dei est ⁊ xp̄i est: ⁊ qđ xp̄i est dei est: non pōr qd aliud diuersum xp̄s esse q̄z deus est. Deꝰ igit xp̄s est vnus cuz deo spūs: ꝑm illud. Ego ⁊ p̄ vnū sumus. Jn quo docet veritas vnitatē esse nature: nō solitudinē vnionis. Ecce si hec verba diligēter attēdas iuenis spm̄ scm̄ rem nature dici patris ⁊ filij: ⁊ eūdē dici esse naturā dei: vbi dr̄ per naturā dei natura ipsa habitat in nobis: si per spūm scm̄ xp̄s ē in nobis. Jtaq; in trinitate nō ita distinguēdū est iter naturā ⁊ rem nature: sicut i rebus creatis: q: vt ait Hylarius: cōparatio terreno⁊ ad deū nulla ē: ⁊ si qua cōparationū exēpla iterdū afferunt nemo ea existimat absolute i se rationis pfectiōez cōtinere. Non.n. humano sensu de deo loquendum est.

¶ Q̄z propter res creatas illud dixerit: non idē est natura ⁊ res nature.

AB nāz g̃ rez creatarū respiciēs ingt. Nō idē est nā qđ res nāe: subiciens exēpla de ipsis creaturis. Jnde ostēdēs errozis eē sub mēsura creaturarū metiri creatozē: addit. ⁊ ꝑm hoc nō idē ē ds ⁊ qđ dei ē: ac si diceret. Si ad istar creatura⁊ de creatoze sentis: cogeris fateri: qa nō idē est deꝰ ⁊ quod dei est: qđ dicere impiū est: cū spiritus dei deꝰ sit: ⁊ dei filius sit deus.

¶ Q̄z nō aliud ē deꝰ ⁊ q̄ sua sunt: ita vt sint: alia

NEni sunt q̄ sunt: alia q̄ nō sunt.

On ergo secundu⁊ corporales modos: vt in eadē subdit serie: accipiēda sunt hec que de deo dicūtur: vbi euacuans opinione⁊ eoꝝ qui ita putant aliud deum esse: ⁊ aliud quod dei est: aliudq; naturam dei ⁊ rē nature: vt est in creaturis. Aperte docet nō aliud esse deum ⁊ que sua sunt: ita vt sint illi sic dicēs. Homo aut aliquid ei simile cum alicubi erit: alibi nō erit: q: id quod est: illic cōtinetur vbi fuerit in forma: vt nō vbiq; sit qui sistēs alicubi sit. Deus aūt immēse virtutis viuēs potestas: q̄ nusq; nō assit nec desit vsq;: que se omnē p sua edocet: ⁊ sua nō aliud q̄z se esse significat: vt vbi sua insint ipse esse p sua itelligatur. Non aūt corporali modo cum alicubi sit: nō etiam vbiq; esse credatur: cum p sua in oībus esse nō desinat. Nō aūt aliud sunt q̄z quod est ipse que sua sunt. Et hec ꝓpter nature itelligētiā dicta sunt. His ꝟbis apte significatur: si tm̄ intelligis heretice: q: diuina natura nō aliud est ab his que sua sunt: ita vt sint: ⁊ per illa in omnibus suis est q̄ nō sunt. Sua .n. sunt etiam que non sunt. i. oēs creature: ⁊ sua sunt q̄ sunt vt tres ꝓsone que sunt eiusdez nature ⁊ eadē natura: sicut supra Augusti. testimonio firmauimus dicentis tres personas esse eiusdem essentie vel eandē essentiā: sed nō ex eadē essentia: ne aliud intelligatur essentia: aliud persona. Nō tamē diffitemur aliquā distinctōez habendā foze ꝑm itelligētie rationez cū dr̄ hypostasis: ⁊ cū dr̄ essentia: q: ibi significatur quod est cōmune trib⁹: hic ꝟo non. Est tm̄ hypostasis essentia: ⁊ ecōuerso. Fateamur ergo vnū atq; idē esse tres personas ꝑm essentiam: differentes aūt ꝓpꝛietatibus. Ām Aug̃st. super locū p̄taxatuz psal. ait. Queris qd sit pater: respōdetur deus. Queris quid sit filius: respondetur deus. Queris qd sit pater ⁊ filiꝰ: respondetur deus. De singulis iterrogatus deum responde. De vtroq; iterrogatus: nō deos: sed deū responde. Nō sic in hominibus. Tanta.n. est ibi substātie vnitas vt equalitatez admittat: pluralitatē nō admittat. Si g̃ tibi dcm̄ fuerit cū dicis filium esse quod pater est: profecto filius pater est. Respōde ꝑm substantiā tibi dixi: hoc esse filiū qđ pater est nō secundū id qđ ad aliud dr̄. Ad se.n. dr̄ deus: ad patrem dicit filius. Rursumq; pater ad se dicitur deus: ad filiū dicitur pater. Quod pater ad filiū dicit nō est filiꝰ. Quod dicit filiꝰ ad patrē nō est pater. Quod dr̄ pater ad se: filius ad se hoc est pater ⁊ filiꝰ. i. deus.

¶ Utrum ita possit dici deus trium personarū vel tres persone vnius dei vt dicit: vna eētia triū ꝓsonaꝝ: tres ꝓsone vniꝰ eētie.

Hic cõsiderandũ est. cũ deus sit diuina essentia: ⁊ ita dicaẽ vn⁹ deus eẽ tres persone: sicut vna eẽntia dr tres psone: vtrũ ita valeat sane dici: vn⁹ de⁹ triũ psonaꝝ: vel tres psone vni⁹ dei: sicut dr vna essentia trium psonaꝝ: ⁊ tres psone vnius eẽntie? Jn his locutionibus scripture vsus nobis emulãdus videẽ: vbi frequẽter repitur ita dcm̃. Una ẽ eẽntia triũ: ⁊ tres sunt psone vnius essentie: nusq̃ aũt occurrit legisse vnũ deuz triũ psonarũ: vel tres psonas vni⁹ dei. Quod ideo puto sanctos doctores vitasse: ne ita forte accipeẽ in dinis psonis: vt accipitur cuz de creaturis simile qd dicit. Dicitur eni deus Abraaz Jsaac ⁊ Jacob: ⁊ deus ois creature. Quod vtiq̃ dicitur ꝓpter principiũ creationis vel gre priuilegiũ: ⁊ creature subiectionẽ vel seruitutẽ. Cũ ergo in trinitate nihil sit creatum vel seruiens vel subiectũ: nõ admittit fides in trinitate talẽ locutionis modũ. Jta etiaz econuerso nõ dr de dei essentia: q̃ ipsa sit essentia Abraam Jsaac ⁊ Jacob: vel alicuius creature: ne creatoris vel creature naturã confundere videamur.

¶ Oz licet potentia: sapia: bonitas: de deo ꝑm subaz dicanẽ in scriptura: tñ solẽt hec noia distincte ad psonas iterdum referri.

Ex ꝓdictis constat q̃ sicut eẽntia: ita potẽtia: sapiẽtia: bonitas de deo dicunẽ ꝑm subam. Que aũt ꝑm subaz de deo dicunẽ: tribus personis pariter cõueniunt. Una est ergo potẽtia: sapiẽtia: bonitas patris ⁊ filij ⁊ spũs sci: ⁊ hi tres eadẽ potentia: eadẽ sapia: eadẽ bonitas. Unde aperitur in trinitate summa esse pfectio. Si. n. ibi deesset potẽtia: vel bonitas nõ eẽt summũ bonũ. Sz qz ibi est pfecta potẽtia: infinita sapientia: icomprehẽsibilis bonitas recte dr ⁊ creditur summũ bonũ. Cumq̃ vnũ ⁊ idẽ penit⁹ sit in deo potentia: sapia: bonitas: in sacra tamen scriptura frequẽter solẽt hec noia distincte ad psonas referri: vt patri potẽtia: filio sapiẽtia: spũi scõ bonitas attribuaẽ: qõ quare fiat: non est ociosum inquirere.

¶ Quare id fiat. s. q̃ patri potentia: filio sapiẽtia attribuatur.

Ide ergo sacri eloquij prudentia facere curauit: ne dei imensitatẽ filitudine creature metireẽ. Dixerat. n. scriptura sacra. Quia de⁹ pater est: ⁊ q̃ de⁹ fili⁹ est: ⁊ audiuit hoc homo q̃ boiem pr̃ez viderat: deũ pr̃ez nõ viderat: ⁊ cogitare cepit ita esse in creatore: vt viderat esse in creaturis: a qbus hec noia translata sunt ad creatorẽ. Jn qbus pater est prior filio: fili⁹ est posterior patre: ⁊ ex antiqtate in patre defectus: ex posteritate in filio imperfectio sensus solz notari. Jõ occurrit scriptura dicẽs patrẽ potentez: ne vt deaẽ prior filio: ⁊ iõ min⁹ potẽs: ⁊ filiũ sapientez: ne videaẽ posterior pr̃e ⁊ iõ min⁹ sapiẽs.

¶ Quare spũi scõ bonitas attribuaẽ.

Dictus est etiã spũs sanctus deus: ⁊ dictus est habere spm̃ deus: ⁊ videbatur hoc quasi nomẽ inflationis ⁊ tumoris. Unde humana conscientia ad deuz ꝓ rigore ⁊ crudelitate accedere metuit. Jdeo scriptura tẽperauit sermonem suum spũm bonũ nominans: ne crudelis putareẽ qui mitis erat: nõ q̃ pater solus sit potens vel magis potẽs: ⁊ filius solus sapiẽs vel magis sapiẽs: ⁊ spũs sanctus solus bonus vel magis bonus. Una est ergo potentia: sapientia: bonitas triuz: sicut vna essentia. Jdeoq̃ sicut dicitur filius homousios. i. consubstantialis patri: ita ⁊ coomnipotens.

¶ De hoc nomine homousion: vbi in auctoritatem receptũ sit: ⁊ qd significet.

Hic nõ est pretermittendũ qõ Augustinus in lib. secũdo cõtra Maximinum dicit de hoc noie homousion: quo latini tractatores frequẽter vtũtur. Pater iquit ⁊ filius vnius sunt eiusdẽq̃ substãtie. Hoc est illud homousion: qõ in cõcilio niceno aduersus hereticos arrianos a catholicis patrib⁹ veritatis auctoritate firmatũ est. Qõ postea in cõcilio ariminẽsi ꝓp nouitatẽ verbi minus q̃z potuit itellectã: quã tñ fides antiqua peperat: multis paucoꝝ fraude deceptis: heretica ipietas sub heretico iperatore Cõstantino labefactare tentauit. Sed post nõ longũ tps libertate fidei catholice ꝓualente: postq̃z vis verbi sicut debuit itellecta ẽ: homousion illud catholice fidei sanitate lõge lateq̃z defensuz est ⁊ diffusuz. Quid. n. est homousiõ nisi vni⁹ eiusdẽq̃ subẽ? Quid ẽ inquã homousiõ nisi ego ⁊ pr̃ vnuz sum⁹? Nõ g̃ iter ꝓphanas vocũ nouitates hoc vitãdũ est.

¶ De noibus que trãslatiue ⁊ ꝑ similitudines de deo dicuntur.

Reterea sciẽdũ ẽ q̃ in assignatõe distinctõis nominũ iter alia q̃ supra dill gẽter exequti sum⁹: q̃dã diximus trãslatiue ⁊ ꝑ filitudinẽ de deo dici: vt speculum: splẽdor: character: figura: ⁊ hmõi.

de quibus pio lectori breuiter trado qđ sentio vt.s.rõne silitudis ꝓsiderata:ex causis dicendi dictoꝝ itelligẽtiã assumat:ꝛ catholicã.

¶ Nihil dignuꝝ excellẽtia ieffabilis trinitatis se tradidisse dicit ad alia transiturus.

DE sacramẽto vnitatis atqꝫ trinitatis summe ꝛ ineffabilis multa iam diximus. Nihil tñ ei⁹ ieffabilitate dignũ tradidisse ꝓfitemur:ꝫ potius ex nobis mirificaꝫ eius scientiam:nec potuisse nos ad illam peruenire.

¶ Diuisio textus.

HIc magister cõpat psonã ad eẽtiã. Et dicit in ptes duas. Jn p⁹ ponit comparatõez. Jn z⁹ ponit mãe finẽ.ibi.(P.sciẽdũ est) ·Prima ĩ duas. Jn p⁹ cõparat psonã ad eẽntiã ꝼm idẽtitatẽ. Jn z⁹ ꝼm cõitatẽ eẽntie ad psonas.ibi.(Cõsiderandũ.) ·Prima ĩ duas. Jn p⁹ ponit errozẽ quozũdã:ꝛ rõnes errãtiũ. Jn z⁹ rñdet ad illas rõnes.ibi.(Dic gdã dñt.) Circa p̃mũ duo facit. ·Primo ponit errozẽz.Scõo errozis ꝓbationẽ.ibi.(Si.n.ingunt ꝛc.) Et hec ĩ duas. ·Primo.n.ponit ꝓbõnẽ p rõnẽ.Scõo p auctẽ.ibi(Idẽ quoqꝫ testimonio ꝛc.)(Hoc gdã dñt.) Dic rñdet ad ꝓbõnes.Et circa hoc duo facit. ·Primo rñdet ad auctẽ.Scõo ad rõnẽ.ibi. (Nec tñ diffitemur.) Circa p̃mũ duo facit. ·Primo põit auctis exponẽ.Scõo ꝛfirmat suã sniam p auctẽ Augusꝫ. ꝛ Hyla.ibi.(Nõ g̃ ꝼm coꝛ ꝛc.)(Dic ꝛside.) Dic comparat eẽntiã ad psonas ꝼm cõitatez.Et circa hoc duo facit. ·Primo ꝓsequit eẽntie cõitatẽ.Scõo determinat significatõez cuiusdã nois qđ cõitatẽ eẽntie designat.ibi.(Dic nõ ẽ ꝑmittẽdũ) Circa p̃mũ duo facit. ·Primo ponit illud qđ ptinet ad cõitatẽ eẽntie ꝓut nois eẽntie significatur.Scõo ꝓut significat nois alioꝝ attributoꝝ.ibi.(Ex ꝓdictis ꝛstat.) Ubi duo facit. ·Primo oñdit eoꝝ cõitatẽ. Scõo ꝓsequit approꝑatõis rõnẽ.ibi.(Jd g̃ sacri eloquij.) (P.sciẽdũ) Dic iponit finẽ tractatui de trinitate. Et circa ꝫ duo facit. ·Prio ꝓsequit gddã qđ videbat deficere.s. de nois⁹ trãslatiuis.Scõo ꝓfitet ꝛsufficiẽtiã ꝑp mãe difficultatẽ.ibi.(De sacro vnitatis ꝛc.) ¶ Qõ. I.

HIc est triplex qõ. ·Pria de cõparatiõe eẽntie ad personã.Scõa de approꝑatõe q̃ in lra ponit. Tertia de his q̃ translatiue de deo dñr.Circa p̃m q̃runt duo. ·Primo vtꝝ eẽntia sit psona.Secundo vtꝝ possit dici ꝙ tres psone sint vni⁹ eẽntie.

¶ Utꝝ psona ꝛ eẽntia in dinis sint idem. I.

AD primuz sic ꝓcedit: vr ꝙ psona ꝛ eẽntia in diuinis nõ sunt idẽ.nois.n.psona vel hypostasis in dinis aut ẽ generãs vel genita vel ꝓcedẽs:ſz eẽntia nõ ẽ hꝫ:vt supra dcñ est.g̃ ꝛc. ¶ P. affirmatio ꝛ negatio nũq̃ vificant de eodez.vificant aũt de eẽntia ꝛ psona:qz eẽntia nõ ẽ distincta.psona est distincta. g̃ psona ꝛ eẽntia nõ sunt idẽ. ¶ Jtẽ nois psona vel hypostasis ẽ suppositũ alicui⁹nãe:ſz idẽ nõ põt sibiipsi supponi.g̃ psona ꝛ essentia nõ sunt idẽ. ¶ P.oẽ ꝓpriũ se hꝫ ex additiõe ad cõe:ſz eẽntia ẽ cõis.psona aũt ẽ ꝓpriũ.g̃ psona se hꝫ ex additiõe ad eẽntiã:nõ igit sunt oino idẽ. ¶ Jtez nulla duo vniunt in eo qđ oino idẽ est vtriq̃:qz iaz in nullo distinguj possent.Sed due psone vt ꝑ ꝛ filius vniunt in essentia.g̃ eẽntia nõ oino idẽ est vtriq̃ psone.

Contra. ꝑ Boe.in dinis idẽ est quo ẽ ꝛ qđ ẽ:ſz essentia significat vt quo ẽ.psona vt qđ ẽ. g̃ idẽ est eẽntia ꝛ psona. ¶ P.si psona ꝑris nõ est ipsa deitas q̃ de⁹ dr:ꝑ dicet de⁹ pticipatõe alicui⁹ nãe. Sz illud cui⁹ pticipatõe aliqd denoiat est mai⁹ ꝛ pfecti⁹ q̃tũ ad illud gen⁹ ꝼm qđ denoiat q̃ ipm pticipãs:vt supra hitũ ẽ.zz⁸. dis.ꝛ Dio.ẽt dicit ꝙ pticipatões excedũt ipsa pticipãtia. g̃ sequeret ꝙ aliqd qđ nõ ẽ ꝑ.s.ipa dinitas eẽt mai⁹ ꝛ pfectius ꝑe:qđ est iconueniẽs.g̃ opz ꝙ essentia ꝛ psona sint oino idẽ. ¶ P.seq̃ret si eẽntia eẽt alia res a trib⁹ psonis ꝙ eẽnt q̃ttuoꝝ res in dinis qđ ẽ hereticũ.

RESpondeo dõm:ꝙ psona ꝛ eẽntia oino re in diuinis nõ distiguunt. Jn illis.n.i quibus aliud ẽ eẽntia q̃ hypostasis vel suppositũ: opz ꝙ sit aliqd mãle p qđ nã cõis idiuiduet ꝛ determiet ad ꝫ singulare.vñ illã determinatõez mãe vel alicuius: qđ loco mãe se hꝫ addit in creaturis hypostasis supra eẽntiam ꝛ nãm.vñ nõ oino ista ĩ creaturis idẽ sunt. Jn deo aũt non est nã ipsi⁹ subsistẽs p aliqđ ad qđ determiat sicut p materiã:ſz p seipaz ẽ subsistẽs ꝛ ipz suũ eẽ subsistẽs ẽ.vñ nã est ipm qđ subsistit:ꝛ eẽ in quo subsistit:ꝛ ꝓpter ꝫ in deo oino idẽ est q̃ est ꝛ qđ est. Uñ opz ꝙ oino idẽ sint re eẽntia ꝛ psona ẽt si poneret ꝙ ꝓpietates nõ essent eẽntia: qz psone nõ hñt ꝙ sint psone ex hoc ꝙ subsunt ꝓpietatib⁹: ſz ex hoc ꝙ subsunt eẽntie:qz psona dicit idiuiduũ subsistẽs in gñe sube.vñ magis ẽ iconueniẽs ponere dr̃ntiam ꝼz rẽ iter eẽntiã ꝛ psonã:q̃ iter eẽntiã ꝛ ꝓpietatẽ. Nihilomin⁹ tñ eẽntia ꝛ psona distiguunt ꝼm rõnẽ:cui tñ rõni vitas rei p fundamẽto substat.Cum.n.in deo sit summa simplicitas ꝛ summa pfectio: vtroqꝫ mõ possumus deuꝫ significare.s.q̃tũ ad simplicitatẽ p noia abstracta:ꝛ q̃tũ ad pfectiõez p noia ꝛcreta:q̃ significãt aliqd subsistens. ¶ Jtẽ in dinis iuenimus aliqd cõe ꝼm rẽ ꝛ aliqd ꝓpriũ. Sic g̃ rõ psone duo icludit in dinis: nomẽ.n.psone significat de⁹ vt subsistẽs ꝛ ꝓpriũ:ſz noie eẽntie significat vt simplr:nõ aũt vt subsistẽs:ꝛ significat vt cõe:sed noie paternitatis nõ significat vt subsistẽs:ſz vt ꝓpriũ: nõ gdez vt distictũ ſz vt distiguẽs. Et sic pz ꝙ psona re ab eẽntia ꝛ ꝓpetate nõ dr̃t:ſz ꝼm rõnẽ tñ:p quã vtrũq̃ significat vt formale respcũ psone q̃tũ ad duo q̃ sunt de ꝛtellectu psõe:qz eẽntia signat vt forma ei⁹ iquãtũ ẽ subsistẽs:ꝛ ꝓprietas vt forma ei⁹ iquãtũ ẽ ꝓpriũ vel ĩ cõicabile.

Ad primuz igit dõm:ꝙ gñare ꝛ silẽs actus attribuunt psone dine ꝼm duplicẽ modũ significãdi quo ab eẽntia distiguit. Tũ qz significãt relatiões distiguẽtes psonas. Tũ qz significãt p modum act⁹: act⁹ aũt ois ẽ rei subsistẽtis ꝛ pfecte. ꝛ iõ nõ pñt essentie attribui ex hoc qđ attribuunt hypostasi:qz hypostasi attribuunt ꝼm id in quo nõ ẽ idẽ cũ eẽntia.ꝛ iõ icidit fallacia accñtis in ꝓcessu. ¶ Ad z⁹ dõz:ꝙ de eodẽ ꝼm ꝙ idẽ est impossibile est aliqd idẽ affirmare ꝛ negare: ſz ſi ĩ aliquo distiguãtur affirmatiões ꝛ negatiões pertinẽtes ad illã distictõez de ipso vificari poterũt:qz ois distinctio siue rei siue ratiõis fundat in affirmatiõe ꝛ negatiõe:sicut pz etiã in ſynonimis.tunica.n.ꝛ vestis eãdẽ rẽ significãt: tñ noia sunt diuersa:ꝛ silr idumẽtum. vñ affirmatiões ꝛ negatiões q̃ ptinẽt ad rẽ nõ pñt verificari:vt dicat tunica est alba idumẽtũ nõ est albũ:sed affirmatiões ꝛ negatiões que ptinẽt ad ipsa noia pñt vificari:vt dicat:indumẽtũ est neutri generis.vestis nõ est neutri generis. Jta ẽt cũ psona ꝛ eẽntia sint idem ꝼm rẽ:nihil qđ ad nãm rei ptinet qđ ꝑdicat de eẽntia:põt negari de psona:vt dicat ꝙ eẽntia est icreata ꝛ psona nõ est icreata:eẽntia ẽ deus: psona nõ ẽ de⁹:vel aliqd hꝫ.Sz qz ratiõe distiguit ꝙcqđ ptiet ad ratõez illã ĩ q̃ distiguũtur qđ ꝑdicat de vno põt

negari de altero: vt dicaꝫ q̄ eēntia ē cōis: ꝑsona nō ē cō-
munis: ꝑsona gñat: eēntia nō gñat: ⁊ sic de alijs. vñ i oīb⁹
talib⁹ nō idē attribuiť essentie ⁊ ꝑsone. ¶ Ad 3m dōm: q̄
ꝓpe loquēdo nō ē in dīnis aliqd sub alio: vñ supra. 8. dis.
Augu. nō recipit nomē subē i dīnis: ⁊ ēt Ri. de scō Uict.
nomē subsistentie i nomē exñtie mutauit. vñ ēt nec ꝑpe
ibi suppom dř: vt suppō ad rē referaꝫ. Sz vtimur talibus
noīb⁹ ꝑm itellcm nr̄m: q accipit i dīnis aliqd rñdēs illis
duob⁹ in creaturis: quoꝝ vnū alteri supponiť: sicut res ꝑ
se exist̄s supponiť forme cōi simplici: ⁊ intellect⁹ accipit
aliqd simplr in deo qō rñdet forme: ⁊ aliqd subsist̄s qō
idē ē re cū simplici. ⁊ iō rē subsistētē in dīnis noīat suppo
sitū nāe simplicis. ¶ Ad 4m dōm: q̄ cōe est duplex. Qō-
dā. n. cōe est ꝑm rōnē: ⁊ istud ꝑ additōez alicui⁹ ꝓpry cō-
trahiť ⁊ determiať: sicut genus ꝑ additōez dř̄ie: ⁊ spēs ꝑ
mām idiuiduať. Aliud ē cōe re qō qdē manet idiuisum.
vñ nō opz q̄ aliquo addito determiēť sicut ē eēntia i tri
bus ꝑsonis: sz vez est q̄ oz de itellectu ꝑsone esse aliquā
rōnē. s. relatiōis q̄ nō ē de itellectu eēntie: q̄ tñ rel'o: re ab
ipsa eēntia nō differt. vñ nec compositōez facit nec in ali
quo realiter ꝑsonā ab eēntia distīguit: sz ꝑsonā a ꝑsona.
¶ Ad 5m dōm: q̄ tres ꝑsone vniunť in eēntia: q̄ oīno ꝑm
rē idē ē vnicuiq; illaꝝ: tñ differt ꝑm rationē ab vnaqua-
q̄: ꝑut ꝑsona icludit i se itellectuz rel'onis: q̄ rel'o quāuis
cōparata ad eēntiaz rōne tñ differat ab ea: tñ cōparata
ad suū relm cui opponiť realē distīctiōez facit. Nō. n. re-
latio distīguit realr nisi ꝑm oppōnē respect⁹ quā hz. illa
aūt oppositio nō est ad hoc in quo rel'o hz esse: sz ad ꝗ ad
qō dř: ⁊ iō rel'o nō distīguit realr ab eēntia ⁊ persona in
qua est: sed a ꝑsona alia ad quā dř.

¶ Utr̄ tres personas esse vnius essentie conuenien-
ter dicatur. II.

Ad secundū sic ꝓcedit: vř iconueniē
ter dici q̄ tres ꝑsōe sint
vni⁹ eēntie: qz ꝑm grāmaticū oblig trāsitiui
sunt: sz ꝛstructio trāsitiua exigit diuersitatē
coꝝ q̄ ꝛstruūtur: cū igiť eēntia nō sit diuersa a ꝑsona vř
iconueniēter dici tres ꝑsonas eē vni⁹ eēntie. ¶ Si dicas:
q̄ genitiui illi ꝛstruūtur itrāsitiue: sicut cū dř. donū spir.
sancti. i. qō ē spi. sanctus. Cōtra. sicut tres ꝑsone sunt vna
eēntia ēt sunt vn⁹ ōs. q̄ si illa rō sufficit ad ꝗ vř q̄ sil'r pos-
sit dici esse tres ꝑsonas vni⁹ dei qō in lr̄a negať. ¶ Item
omnis cōstructio oblig pōt exponi ꝑ aliq̄ ꝓpositionē cū
cāli: sz ꝗ est falsa q̄ tres ꝑsone sunt ex eadē eēntia: vel ō
eadē eēntia vel ꝑ eādē. q̄ vř q̄ ꝗ ēt sit falsa q̄ tres ꝑsone
sunt vni⁹ eēntie. ¶ ꝑ. eadē ē rō rei ⁊ vni⁹ rei: vt dic̄ pbs.
Si igiť tres ꝑsone sunt vni⁹ eēntie ꝙueniēter poterit di-
ci q̄ tres ꝑsone sunt eēntie: qō nihil ē dcm̄. q̄ nec ꝑmū.

Contra. vt in lr̄a habeť ab oībus catholicis cōfes-
sum ⁊ defensum est nomē homousion: sed
hoc nihil aliud est q̄ esse vnius essentie vt in lr̄a dř. ergo
tres persone sunt vnius essentie.

Respondeo dōz: q̄ ista simplr ꝓcedēda ē. Tres
ꝑsone sunt vni⁹ eēntie. Quāuis enī
q̄ttuor sint cāe in reb⁹ creatis: nō tñ hītudines oīuz cārū
in deo iueniūtur. Habitudo aūt cāe mālis nō competit
deo nec respcū alicui⁹ qō i ipso ē nec respcū ei⁹ qō in crea
turis ē: qz mā iperfecta ē ⁊ i potētia. Sz hītudo cāe fina-
lis ē qdē i deo respcū creaturaꝝ cui⁹ bonitatē finem oīs
creature dicimus: nō aūt respcū alicui⁹ qō i ipo ē. nō enīz
vna ꝑsona ē finis alteri⁹: qz ex ꝗ seq̄reť gradus i bonita-
te. Habitudo aūt cāe formalis cōpetit deo ⁊ respcū crea
ture cui⁹ exēplar ē ⁊ respcū ei⁹ q̄ i ipso est: tñ ista hītudo
nō fundať sup aliq̄ rel'onē realē: sz ꝑm modū significan-
di: qz aliqd significatur vt forma sicut eēntia: ⁊ aliqd vt
subsistēs in forma sicut ꝑsona. Habitudo aūt cāe efficiē-
tis cōpetit deo ⁊ respcū creature ⁊ respcū ei⁹ qō i ipso est:
nō qdē eē ad ꝑsonā: sz ꝑsone ad ꝑsonaz: q̄ ab ipso ē: nec tñ
ista hītudo fundať supra acceptiōez itellect⁹: sz supra re-
latiōez q̄ i re ē: vt tñ efficiēs large sumať: qz i dīnis nō est
aliqd faciēs ⁊ factū: sz ē ibi ozigo vni⁹ ꝑsone ab alia: ⁊ ita
pz q̄ oīs ꝛstructio i dīnis respcū dīnoꝝ: vel ē ꝑm hītudi
nē cāe efficientis: vt cū dř fili⁹ ꝑris: vel ꝑm hītudinē cāe
formalis: vt cū dř tres ꝑsone sunt vni⁹ eēntie. vñ dōm q̄
isti genitiui ꝛstruūtur i hītudīe cāe formalis.

Ad primum igiť dōm: q̄ quāuis eēntia ⁊ ꝑsona
sint idē re: tñ differūt rōne: qz vnū
vt forma alterius significať: ⁊ talis diuersitas sufficit ad
grāmaticū q̄ modos significādi ꝑ nomē ꝛsiderat. ¶ Ad
2m dōm: q̄ nō est ibi oīno ꝛstructio ꝑm idētitatē: sed ꝑm
hītudinez formē: vt dcm̄ est: ⁊ qz de⁹ nō significať vt fo-
ma triū ꝑsonarū. iō nō ꝑt dici q̄ tres ꝑsone sint vni⁹ dei.
nō. n. posset itelligi ista cōstructio nisi possessiue: ⁊ simlr
ꝓpter eādē ratōez dř̄ q̄ est vna essentia triū ꝑsonaꝝ: nō
aūt q̄ sit vnus de⁹ triū ꝑsonaꝝ ⁊ in noīe dei ꝑortať habi
tudo ꝓncipij creantis ⁊ gubernātis. ¶ Ad 3m dōm: q̄ de
ꝓpositiōes ex. ⁊ de. designāt habitudinē alicui⁹ qō se ha-
bet ad motū vel operatiōez sicut initiū ⁊ nō sicut termi-
nus. ⁊ iō designāt habitudinē cāe efficiētis vel mālis: nō
aūt forme vel finis q̄ sunt pot⁹ vt termin⁹ motus. ⁊ ideo
nullo mō pōt dici q̄ tres ꝑsone sint ex eadē eēntia vel ō
eadē eēntia: sz pōt dici q̄ sint in eadē essentia: qz ꝗ ꝓpsi
tio in. pōt denotare habitudinez cāe formalis cōtinētis.
¶ Ad 4m dōm: q̄ iste constructōes q̄ sunt i designatiōe
forme regrūt duos genitiuos: quoꝝ vn⁹ significet ipsaz
formā ⁊ ali⁹ determinatiōez forme: vt cuz dř colūna mi
re altitudis: vel vnū genitiuū habētem vim genitiuorū
duoꝝ: vt cū dř vir sanguinū. i. vir multi sanguis effusor.
⁊ iō opz ēt in ꝓposito esse duos genitiuos: quoꝝ vn⁹ signi
ficet ipsaz dīnā essentiā: ⁊ ali⁹ designet simplicitatez aut
vnitatē ei⁹ vel aliq̄z aliā eēntie cōditiōez. vñ potest dici
cōueniēter tres ꝑsone sunt vnius essentie vel eiusdē eēn
tie vel increate essentie: non aūt q̄ sint essentie simplr.

¶ Utrum potētia cōueniēter attribuať patri. sapien
tia filio. ¶ Questio. II.

Deinde querit̄ de appropriatiōe que in
littera ponit̄: videť. n. q̄ sit icō-
petens. Uirtus. n. ad potētiā ptinet: sz virt⁹
appropriať filio. i. coz. i. Xp̄m dei vir. q̄ potē
tia nō debz appropriari patri: sz filio. ¶ ꝑ.
ꝑn⁹ enūciatiōis vel ꝓnūciatiōis vbi est ipsa sapia: sz dre
vbū q̄ est filius ptinet ad patrē q̄ est ꝑn⁹ eius. q̄ sapiētia
debet appropriari patri potiusq̄ filio. ¶ Item sicut filius
ꝓcedit ꝑ modū itellect⁹ vt vbū: ita etiā ꝓcedit ꝑ modus
nāe vt fili⁹. si q̄ sapia appropriať filio: qz ꝓcedit ꝑ modum
itellect⁹ eadē ratiōe debet sibi appropriari nā: qz ꝓcedit
ꝑ modū nāe. ¶ ꝑ. ꝑm Dio. bonuz ē diffusiuū sui ipsi⁹ ⁊ ē
. q. ꝓncipiū fontale omnis emanatōis dīne bonitatis: sed
esse fontale ꝓncipium cōuenit patri. ergo bonitas debet
patri appropriari.

Contra. est quod in littera dicitur.

Respondeo dōm: q̄ noīa ꝑsonaꝝ dř̄ur ⁊ de dīnis
⁊ de reb⁹ creatis: nō qdē vniuoce: sz
ꝑ ꝑius ⁊ posteri⁹. vñ ꝑm aliū modū ē ꝑnitas ⁊ filiatio in
creaturis ⁊ i dīnis. Et iō appropatio ꝑt fieri dupl'r. Uno
mō ꝛsiderādo rōnes noīuz ꝑm q̄ de creaturis dř̄ur: ⁊ ita
appropatio semp dz fieri ꝑ ꝓtrariū: vt modus creature a
creatore excludať. Alio⁹ ꝛsiderādo rōnes noīuz ꝑm q̄ i
dīnis iueniunť: ⁊ ita dz appropatio fieri ꝑ similitudines
ad ꝓpriū: vt supra. 31. dis. dcm̄ est. Utroq; aūt modo con-

ueniens est ista appropriatio. Si enim cōsiderent rōnes bonoꝝ noīum ꝼm modū quo iueniunt in creaturis inueniꝫ per ꝺriuꝫ facta: qz apud nos iueniꝫ ifirmitas in patribus ꝓpter senectutem. vñ patri celesti potētia attribuitur. Inueniꝫ iperitia in filys ꝓpter iuuētutis motꝰ ⁊ ꝓpter inexperientiā: ⁊ iō filio dei sapiētia attribuiꝫ. Sꝫ nomen spūs apud nos ptinere solet ad quādā rigiditatez ⁊ inflationem vel ipetuositatez. vñ ꝺr Esa. z. Quiescite ab homie: cuiꝰ spūs in naribꝰ eius. ⁊ iō spi. scō bonitas attribuiꝫ. ⁊ h̄ modus tangiꝫ in lra. Si aūt accipiantur rōnes nominū ꝓut in ꝺiuis sunt: sic etiā poterit fieri per assimilationē ad ꝓpria vt patri g est fontale p̄nm totius ꝺiuinitatis potētia ascribaꝫ q̄ in rōne sua p̄nm icludit. ē. n. potētia p̄ncipiū trāsmutationis. vt in. 5. meta. ꝺr. ⁊ qz filiꝰ ꝓcedit per modū intellectꝰ g sapiētia pficiꝫ attribuiꝫ sibi sapiētia: ⁊ qz spi. scūs ꝓcedit per modū volūtatis cuiꝰ obz ē bonitas: ideo sibi appropriaꝫ bonitas.

Ad primuꝫ igiꝫ ꝺōm g virtus nō noīat potētiaꝫ absolute: sed pfectionē potētie. vñ dicit pbus. i. celi ⁊ mūdi. g vtus est vltimū in re de potētia. Sic ergo pōt tripliciter vtus cōsiderari. Uel ꝼm g in potentia radicaꝫ: ⁊ sic patri pōt appropriari: sicut ⁊ potētia. Uel inq̄tū est id p qō potētia in actuꝫ exit. ⁊ ita filio appropriaꝫ: per quē pr̄ operari ꝺicit. vñ ⁊ filius brachiū patris ꝺr. Job. 40. Si habes brachiū sicut de⁹. vt Greg. exposuit. Uel inq̄tū circa opus bonitatem iponit. vñ ꝺr. z. ethi. g vtus est q̄ bonū facit hñtē ⁊ opus eius bonū reddit: ⁊ ita appropriaꝫ spiri. scō: sicut ⁊ bonitas. ¶ Ad scōm ꝺōm g sapia ad vbum pōt cōparari triplr. Uel sic idem. Uel sic ꝑus vel sic posteriꝰ: ita in ꝺiuis: sic in būanis. Cuꝫ .n. vbū ꝺicat quādā cōceptionē itellus: ista ꝛceptio apud nos opz g cōsequaꝫ aliqō lumē itellectuale ⁊ saltē lumē itell's agētis ⁊ ꝑmoꝝ p̄ncipioꝝ ex qbus cōcipiꝫ cōclusio. Uñ si cōsideret sapia apud nos ꝼm g cōsistit in cognitione cōclusiōis q̄ mente cōcipiꝫ sic est ideꝫ qō vbū mentis. Si aūt cōsideret sapia ꝼm g ꝛsistit in lumie itell's agentis ⁊ cognitiōe p̄moꝝ p̄ncipioꝝ: sic ꝓcedit vbū: qō est conceptio cōclusiōis. Si aūt accipiaꝫ sapia que est ad gnāta in mente ꝺiscipuli per vbū magr̄i sic sequiꝫ vbū. Ita etiā est in ꝺiuis: qz ipa sapia genita est idē qō verbū. vt ex ꝓdictis pz. Ipse aūt itellectus pr̄nus se hz in ꝓductōe vbi sicut lumē itell's agētis cū p̄ncipys in ꝓductiōe ꝛclusiōis. ⁊ sic ꝼm ordinē nāe sapia est p̄nm vbi: sicut ꝺicimꝰ sapientiam ꝑgenitaꝫ esse p̄nm sapie genite. Ipsa aūt sapia creata sequiꝫ verbuꝫ q̄si effecta per ipm. vñ eccl'ici. i. fons sapie vbuꝫ dei in excelsis. ⁊ iō sapia eētialis q̄ ꝑgenita est neqꝫ generās filio appropriari pōt ꝓpter silitudinē ipsi⁹ ad ꝓpriuꝫ filyꝫ inq̄tū est vbū quā silitudinē nō hz ad aliqō ꝓpriuꝫ patris. ¶ Ad 3m ꝺōz g nā semp hz rōnē p̄ncipy: est enim p̄nm motꝰ ⁊ quietis in eo in quo ē per se ⁊ nō ꝼm accidens: vt in. z. phy. ꝺr. ⁊ iō nō pōt appropriari filio g est a p̄ncipio ꝼm originē nāe: ⁊ nō p̄nm in illa origine: sed sapiētia nō hz trñ rōnē p̄ncipy: ꝛz etiaꝫ eiꝰ qō est a p̄nº. ⁊ ēt magis: inquātū ꝓprie sapia ⁊ scīa de conclusionibꝰ est: q̄nis etiaꝫ sapia p̄ncipioꝝ sit. vt in. 6. ethi. ꝺr. ⁊ ideo filio appropriari pōt. ¶ Ad quartuꝫ ꝺōm g bonū ꝺr diffusiuū per modum finis ꝼm qō ꝺicit g finis mouet efficientem: non aūt sic pater est p̄ncipiū ꝺīnitatis: sed magis ꝑ modū efficientis vt ꝺictum est.

Questio. III.

Deinde queriꝫ de his q̄ trāslatiē ꝺeo ꝺīr. ¶ Et circa h̄ q̄runt duo. p̄ vtꝝ aliqd de deo trāslatiue ꝺōm sit. z°a quibus rebus deus translatiue nominandus sit.

¶ Utꝝ aliqd debeat ꝺici trāslatiue de deo. I.

Ad primū sic ꝓcediꝫ. vr̄ g de ꝺo mihil trāslatiue ꝺicidebeat. Sicut .n. ꝺicit Boe. lib. de tri. In ꝺīnis intellectualr̄ versari oz neqꝫ ad imagiatiōes ꝺuci: ꝛz hꝺ trāslūptiue locutiōes sūt sūpte ex imaginatiōibꝰ sensibiliū. g̃ nō ē eis vtēdū in ꝺiuinis. ¶ P̄. ꝼm phm. 6. top. oēs trāsferētes ꝼm aliquā silitudinez trāsferūt: ꝛz ꝼm Boe. silitudo est rexꝝ differētiū eadem q̄litas. cū igiꝫ q̄litates rerū corporaliuꝫ nō iueniant in ꝺiuis vr̄ g nulla silitudo vel metaphoꝛa possit sumi ex rebꝰ sensibilibꝰ vt aliqd de deo trāslatiue ꝺicaꝫ. ¶ Itē oīs doctrina est ad manifestatōez vitatis: ⁊ p̄cipue sacra scriptura: sed hꝺ metaphoꝛe vel symbolice locutiōes sunt g̃si qdā velamina veritatis. vt ꝺicit Diony. g̃ eis nō videt vtēdū in theologia. ¶ P̄. ꝼm pꝺos scīa fit per assimilationē intellectus ad rē scitā. Intellectꝰ aūt nr̄ cū sit icorporeꝰ ⁊ imālis maiorē silitudinē hz cū rebꝰ ꝺīnis q̄z cuz rebꝰ corporalibꝰ q̄ māles sunt. g̃ magis se hz ad cognoscēdū ꝺiuina q̄z hꝺ corporalia: ⁊ ita vr̄ g per silitudinē corporaliuꝫ nobis ꝺiuina manifestari nō ꝺebeant.

Contra est qꝺ ꝺicit Diony. i. cel. hierar. neqꝫ possibile est nobis aliter sup lucere diuinū raꝺituꝫ nisi varietate similitudinū circūuelatuꝫ: ꝺiuinꝰ radiꝰ aūt est veritas ꝺīnoꝝ. g̃ oz g sub similitudinibꝰ corporalibꝰ nobis ꝺiuinorum veritas ꝓponaꝫ.

Respondeo ꝺōz g ꝛueniētissimū est ꝺīna nobis silitudibꝰ corporalibꝰ ꝺsignari: cuꝰ rō pōt assignari q̄ꝺruplex. p̄° ⁊ p̄ncipal'r pp māe altitudinē q̄ nr̄i itell's capacitatē excedit. vñ nō possumꝰ vitatē ꝺiuinoꝝ ꝛz mōꝛ suū capere: ⁊ iō oz g nob ꝛz modū nr̄z ꝓponatur. Est aūt nobis ꝺnāle a sensibilibꝰ in itelligibilia venire: ⁊ a posterioꝛibꝰ in ꝓoꝛa. ⁊ iō sub figura sensibiliū itelligibilia nobis ꝓponunt: vt ex his q̄ nouimus ad icognita animꝰ surgat. z° rō ē: qz cū in nob sit ꝺuplex ps cogscitiua. s. itellectiua ⁊ sensitiua: ꝓuiꝺit ꝺiuina sapia: vt vtraq; pars ꝼm g poꝛe eēt in ꝺīna reduceret: ⁊ iō figuras corporaliū aꝺhibuit q̄ sensitiua pte capi pñt: qz ipsa itellectualia ꝺīnoꝝ nō poterat attīgere. 3° rō ē: qz ꝺe ꝺo veriꝰ cognoscimꝰ gd nō ē q̄z gd ē. vñ Dio. ꝺicit g in ꝺīnis affirmatiōes sunt icōpacte: negatiōes vē: ⁊ iō cū ꝺe oibꝰ q̄ ꝺe deo ꝺicimꝰ itelligēꝺū sit g nō eoꝺē mō sibi ꝛueniūt: sicut in creaturis iueniunt: ꝛz per aliquē modū imitatiōis ⁊ silitudinis. expressius oñꝺebaꝫ hꝺ eminētia dei per ea que sunt magis manifesta ab ipso remoueri. Bꝰ autē sunt corporalia. ⁊ ideo cōueniētius fuit spēbus corporalibꝰ ꝺīna significari vt bis assuefactis būanꝰ animꝰ ꝺisceret nihil eoꝝ q̄ ꝺe deo ꝓꝺicat sibi attribuere nisi per quādaꝛ simi litudinem ꝼm g creatura imitaꝫ creatoꝛez. 4ª ratio ē: ꝓpter occultationē ꝺiuine veritatis: qz ꝓfunda fidei occultanda sunt ⁊ ifidelibꝰ ne irrideant: ⁊ a simplicibus ne errandi occasionē sumāt: ⁊ he oēs cause assignant a Dio. in p̄ncipio cel. hierar. ⁊ in epl'a ad titum.

Ad primuꝫ igiꝫ ꝺōm g in cognitiōe intellectualium est ꝺuo considerare. s. p̄ncipiuꝫ speculationis ⁊ terminū. ꝓncipiū qꝺeꝫ ē ex sensibilibꝰ sed terminꝰ ē in itelligibilibꝰ: ꝼm g in cognitione nāli ex spēbꝰ a sensu acceptis itētiōes vl'es accipimꝰ ꝑ lumē itellectꝰ agētis: ⁊ iō ꝺōz ē g q̄ztū ad terminuꝫ speculationis p̄nm oz ex aliqꝺ sensibilibꝰ spēbꝰ ī ꝺīna ꝛsurgere. ¶ Ad 2m ꝺōz g silitudo ē ꝺuplex. qꝺā. n. ē p ꝛticipatiōez eiusꝺē forme: ⁊ talꝫ silitudo nō ē corporaliū ad ꝺīna vt obiectio ꝓbat. Est ēt qꝺā silitudo ꝓportiōalitatis q̄ ꝛsistit ī eaꝺē habitudine ꝓportionū vt cū ꝺr. Sicut se hñt. s. ad. 4. ita sex ad tria. ⁊ sicut se habet cōsul ad ciuitatē ita se hz gubernatoꝛ ad nauez: ⁊ ꝼm talem silitudinē fit trāsumptio

ex corporibus in dīna: vt si dicaī talis ignis ex ℔ q̄ sicut se hz ignis ad ℔ q̄ liquefacta efluere facit p suū calorez: ita ōs p suā bonitatē pfectōes in oēs creaturas diffūdit: vel aliqd hō. ¶ Ad 3m dōm q̄ manifestatio vitatis ē faciendā fm ꝓportionē recipientiū: ꝛ qz qbusdā poti⁹ manifestatio vitatis noceret q̄ ꝓdesset: dum vel ex ipietate ipugnarēt: vel ex simplicitate deficerēt. Jō ē dīnorū veritas occultāda. vt dr Mat. 7. Nolite scīm dare canib⁹ ꝛc. ¶ Ad 4m dōm q̄ ē q̄dā assimilatio fm ꝓueniētiā in nā: ꝛ sic est maior assimilatio ītellⁱs nostri ad dīna q̄ ad sensibilia: sz ℔ nō ē illa q̄ regrit ad sciam. Est ēt q̄dā assimilatio per iformationē q̄ requirit ad cognitionē sicut visus assimilat colori cui⁹ spē iformat pupilla. hec aūt iformatio nō pōt fieri in ītellectu fm viā nāe nisi p spēs abstractas a sensu: qz sic dic plōs. z. de aia. sic se hz color ad visū: ita fantasmata ad ītellm: ꝛ iō ꝓstat q̄ ℔ mō ītellⁱs magis pōt assimilari sensibilibus q̄ diuinis.

¶ Utr trāsūptio ī dīna ōbeat fieri ex reb⁹ vilib⁹. II.

AD secūdum sic ꝓcedit. vr q̄ ex rebus vilib⁹ nō ōbeat fieri trāsumptio in dīna. Sic. n. dcīm ē. ois trāsūptio fit p aliquē mm silitudīs: sz in reb⁹ vilibus nō inueniunt ꝺditiōes nobiles ex qb⁹ ad dīna possit aliq̄ silitudo attēdi. g̃ vr q̄ ex talib⁹ reb⁹ non debeāt trāsumptiōes in dīna fieri. ¶ Si dicas q̄ ī reb⁹ q̄tūcūq; vilib⁹ inuenit aliq̄ silitudo dīne bonitatis inq̄tū sūt vestigiū creatoris. ¶ Cōtra in oī creatura inuenit silitudo vestigy vel imaginis. si igit ℔ sufficit ad trāsumptōez faciendā vr q̄ ex oibus creaturis possit fieri trāsumptio in dīna: qō nō inuenit. ¶ ꝑ. expressior silitudo dīne bonitatis est in reb⁹ incorporeis q̄ in reb⁹ sensibilib⁹. g̃ videt q̄ noīa angelorū magis deberēt in dīnā ꝓdicationē transumi. ¶ Itē q̄ sunt oīno diuersa nō debēt eisdem figuris exprimi: sed q̄dā figure sunt q̄ inducunt ad designandum ꝺrias ptātes. sic nomē serpētis ꝛ leonis. g̃ vr q̄ ad minus hō noīa in dīnis transumi nō deberent.

Contra est qō in dīnis scripturis frequēter inueniū tur: nomina etiā brutorū aīaliū in dīnā ꝓdicationē trāsumi. vt dr Osee. iz. ero eis q̄si leena ꝛc. ꝛ silr in plurib⁹ alys locis. g̃ vr q̄ ēt ex vilib⁹ reb⁹ trāsumptio ad diuina fieri possit.

Respondeo dōm q̄ hāc qōnē Dio. z. c. cc. hierar. ptractat ꝛ ostendit q̄ ēt ꝓueniēti⁹ significant nobis diuīa p creaturas viliores q̄ ēt nobiliores. Et ꝑmā rōnez assignat qz bis magis occultant dīna: cui⁹ occultatiōis necessitas dcā ē. Scōaz assignat: qz ista magis a deo remouent ꝛ distāt: ꝛ iō cū cōueniētissim⁹ mod⁹ significandi dīna sit per negationē. cōuenientius ilis similitudinib⁹ ytimur. Tertiam assignat ex vtilitate nra. qz minus daī nobis occasio errandi in figuris rerū viliū q̄ in figuris rerum nobiliū. Nullus enīz dubitat deū hz ꝓprietatem dici nō posse aliqō vile animal. ꝛ iō cōstat q̄ scriptura hō deo fm ꝓprietatez non attribuit: sed apud aliquos simplices q̄ vix aliquid ꝑter sensibilia suspicari possunt de facili videret ea que sūt nobilissima in corporibus ꝓprie deo ꝓuenire si de ipso dicerent: ꝛ iō similitudines a rebus viliorib⁹ sumpte: ipsa qualitate rerum retrahunt animū ab errore: inuenit tamē etiā in nobilibus creaturis deus significari in scriptura: sicut sole ꝛ stella ꝛ hō: non tamen ita frequenter.

Ad primum igit dōm fm Dionȳ. q̄ nihil diuine bonitatis oīno participatiōe careat: ꝛ ideo ex rebus quātūcūq; vilibus possunt sumi aliquе cōuenientes silitudines ad diuina. ¶ Ad 2m dōz q̄ quedam nomina creaturarū sunt que nō nomināt tm̄ id qō creatū est: sz ēt defectū culpe annexū: sicut nomē dyaboli nomiat nām deformatā peccato: ꝛ iō talib⁹ noīb⁹ non possumus trāsumptiue vti ad diuina. ¶ Ad 3m dōz q̄ in creaturis spūalib⁹ possum⁹ duo considerare. s. ipsas pfectiones diuine bonitatis fm se acceptas. ꝛ his nominat de⁹ nō qdem symbolice sed ꝓprie: sicut dicit sapiēs ꝛ intelligens ꝛ hō. vnde etiā dicit lib. de causis: q̄ de⁹ nominat nomine ꝑmi causati sui qō est ītelligētia. Uel possumus cōsiderare ipm modū determinatū participādi hō pfectiōes: qui modus ptinet ad determinatā nāz vl ordinem angelorū. Uñ noīa exprimētia istū modū nō possūt ꝓprie de deo dici: nec ēt meta^cc: qz metaphora sumenda est ex his q̄ sunt manifesta fm sensum: ꝛ iō nusq̄ inuenimus deū in scriptura noīatū cherubin vel seraphin vl aliquid hō: sic leonē vel vrsum vel aliqō hō. ¶ Ad q̄rtuz dōm q̄ in vna re pōt cōsiderari diuersē ꝓprietates: ꝛ iō nō est incōueniēs q̄ ex eadē re fm diuersas sui ꝓprietates fiat trāsumptio ad aliq̄ ꝺrias. sicut q̄ de⁹ dr leo ꝓpter liberalitatez vel fortitudinē vel aliqd hō: ꝛ diabolus dr leo ꝓ crudelitatē. Contingit ēt q̄nq; vt dic Dio. in eplis ad titū. q̄ idē nomē trāsfert ad significādū pticipantem ꝛ participationē ꝛ participatiōis pn̄m: sicut ignis dicatur hō bñs charitatē: ꝛ ipsa charitas ꝛ de⁹ charitatē ifundēs: ꝛ fm oīa diuersimode exponenda est.

¶ Expositio textus.

SI enim inquiūt ꝛc.) Dec rō talis est. Eēntia dīna ē vna ꝛ eadē res. sz eēntia dīna ē pr̄ ꝛ fili⁹ vt dicitis. g̃ eadē res ē pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ eadē res genuit ꝛ genita ē. ¶ Ad qō pz rnsio p equocationē rei: qz si res sumat essentialr: tūc eēntia dīna ē vna res: ꝛ illa res neq; genuit neq; genita ē: neq; ē pr̄ neq; ē fili⁹. Si āt res sumat psonalr sic eēn⁹ dīna nō ē vna res sed tres res: q̄z vna ē gnāns alia genita. 3a ꝓcedēs q̄nis eēntia neq; gnāns sit nz gēita nz ꝓcedēs. (Idē q̄q; testi. ꝛc) Intētio Hyl. in oīb⁹ vbis ei⁹ q̄ ℔ iducūt ℔ ē. vult ꝓbare q̄ pr̄ ꝛ fili⁹ sūt vni⁹ nāe: ad qō ꝓbādū sumit vbū apli. Ro. 8. vbi cūdē spīm noīat pr̄is ꝛ filij: ex q̄ ꝓcedit sic. Cū spūs dupl̄r sumat in dīnis: qz q̄nq; eēntialr sumit ꝛ significat dīnā nāz ꝛ in ℔ sensu. q̄nq; vo ꝓ pr̄e q̄nq; ꝓ filio q̄nq; ꝓ spi. scō ponit. Q̄nq; vo psonalr: ꝛ tūc significat rēnāe vel psonā spi. sci. Aut in vbis apli sūt spēs xpi ꝛ pr̄is eēntialr ꝓ nā: vt sit sensus. spūs q̄ ē xps ꝛ pr̄: ꝛ sic plane hr ꝓpositū q̄ si vn⁹ ē spūs vtriusq; q̄ eadē sit vtriusq; nā. aut sumit ꝓ re nāe q̄ ē spi. scūs. ꝛ sic idē hr q̄ spi. scūs ē a pr̄e ꝛ filio. sed nulla res vni⁹ nāe ē a reb⁹ diuersaz nārū. cū igit spi. scūs. sit vni⁹ nāe: qz simplex ē: oz q̄ pr̄ ꝛ fili⁹ nō sint diuersaz nārū. (Discernere ꝛc.) q. d. si potes discernas qz discerni nō pōt vt ex auctate apli pz. (Et fm ℔ nō idē ꝛc.) Istud dupl̄r pōt legi. Uno⁹ vt sit q̄si ōductio q̄dā ad impoſe. q. d. si ita ē in deo sic in creaturis seq̄ret q̄ illud qō ē dei nō ē ōs: qō ē ipoſe: ꝛ sic magr ī lra exponit. Ul pōt ītelligi absolute: ꝛ tūc vult dr̄e q̄ nō ē rōne idē. (Sz oēz) i. pfectū (Per sua.). i. p vtutē ꝛ potētiā suā q̄ vbiq; est: q̄ oīa ptinet. docet se vbiq; eē. (A gb⁹ ℔ nomē trā. ꝛc.) Cōtra. apl̄s ephe. z. ex q̄ ois pr̄nitas ꝛc. g̃ magis a deo trāslata sūt ad creaturas. Et dōm q̄ q̄tū ad rē significatā per ꝑus ē pr̄nitas in deo q̄ in creatura: sz q̄tū ad modū significandi: per nomē qō est a nobis iposituz per ꝑus creature ꝓuenit. ꝛ inde ad creatorem translatuz est.

¶ De qbusdā que sz substātiā de deo dicunt: que spālez eſlagitāt tractatū. s. de scia ꝛ pscīa ꝛ puidētia ꝛ dispositione: ꝓdestinatione: voluntate ꝛ potentia. Distin. xxxv.

CUmqz supra disseruerim⁹ ac pla
dixerim⁹ ō his cōiter q̄ ꝑm subam
de ꝺo dñr: eoꝝ tñ q̄dā spāle efflagitāt tractatū: de qb⁹ āmodo tractāduz ē. i. de scia: ꝑscia: ꝓuidētia: dispōne: ꝑdestiatōe: volūtate: ⁊ potētia. Sciē dū ꝙ ē: ꝙ sapia vl̄ scia dei: cū sit vna ⁊ simplex: tñ ꝓp varios rerū stat⁹ ⁊ diuersos effect⁹: pla ac diuersa sortit noia. Bꝛ. n. nō tātū scia: ꝫ etiā ꝑscia vel ꝓuidētia: dispō: ꝑdestiatio: ⁊ potentia. Et ē ꝑscia siue ꝓuidētia nō de futuris tātū: ꝫ de oib⁹: de bonis. ſ. ⁊ ō malis. Dispō ꝙ ꝺo de faciēdis. Predestiatio de oib⁹ saluādis: ⁊ de oib⁹ bonis: qb⁹ ⁊ hic liberant ⁊ i futuro coꝛonabunt. Predestiauit. n. de⁹ ab eterno hoies ad bona eligēdo: ⁊ ꝑdestiauit eis bona ꝓparādo. Oꝛ homies ꝑdestiauit: aplus oñdit dicēs. Predestiauit quos ꝑsciuit fieri ꝙformes imaginis filij sui: ⁊ alibi. Elegit nos añ mūdi cōstitutionē: vt essem⁹ sci ⁊ imaculati. Oꝛ aūt bona eis ꝓparauerit: ꝓpheta Esaias ostēdit dicēs. Oculus nō vidit ꝺs abs te q̄ ꝓparasti diligētibus vl̄ expectātib⁹ te. Ergo ab eterno ꝑdestiauit quosdam futuros bonos ⁊ brōs. i. elegit vt eēnt boni ⁊ bri: ⁊ bōa eis ꝑdestinauit. i. ꝓparauit. Prouidētia āt ē gubernādoꝝ: q̄ vtiqz eodē mō vꝛ accipi quo dispō. Interdū tñ ꝓuidētia accipit ꝑ ꝑscia. Sapia ꝙ vl̄ scia q̄ de oib⁹ ē. ſ. bonis ⁊ malis: ⁊ de ꝓñtib⁹: ꝓteritis: ⁊ futuris: ⁊ nō tātū de tpalib⁹: sed ēt de eternis. Nō enim ita scit de⁹ ista tpalia vt seipm nesciat. sed ipse solus seipm ꝓfecte nouit: cui⁹ scie cōparatione oīs creature scientia iperfecta est.

CVtꝝ scia vel ꝑscia: vel dispō: vl̄ ꝑdestinatio potuerit esse in deo si nulla fuissent futura.

HIc ꝙsiderari oꝛ: vtrū scia vel ꝑscia vel dispō vel ꝑdestiatio potuerit eē in ꝺo si nulla fuissent futura. Cū. n. ꝑscia sit futuroꝝ: ⁊ dispō faciēdoꝝ: ⁊ ꝑdestiatio saluādoꝝ: si nulla eēnt futura: si nihil eēt facturus ꝺs: vl̄ aliquos saluatur⁹: nō vꝛ potuisse i deo eē ꝑscia vel dispō vel ꝑdestinatio. Potuit aūt de⁹ nulla ꝑscire futura: potuit nō creare aliq̄d vel nō saluare aliquos. Potuit ꝙ i ꝺo nō eē ꝑscia vel dispō vl̄ ꝑdestiatio. Ad hoc āt ita a q̄busdā opponit. Si inqunt potuit ꝑscia dei nō eē i deo ab eterno: ⁊ potuit ñ eē. Si ꝙ potuit nō eē: cū ꝑscia dei sit ei⁹ scia: ⁊ scia sit ei⁹ eēntia. potuit ꝙ nō eē ab eterno: id q̄ ꝺ ē ꝺina eēntia. Ita ⁊ de dispōne ⁊ ꝑdestinatiōe q̄ ē ꝺiuina eēntia obiciūt. Addūt quoqz ⁊ alia ita loquētes. Si potuit de⁹ nō ꝑscire aliq̄: cū idē sit deo ꝑscire q̄ ꝺ scire: ⁊ scire q̄ ꝺ eē: potuit ꝙ non esse. Itē cū idē sit deū presciū eē: ⁊ deū eē: si potuit nō eē presci⁹: potuit nō eē ꝺs. Potuit aūt nō eē presci⁹: si potuit nulla prescire. At potuit nulla prescire: q̄ potuit nulla facere.

CRñsio q̄ ꝑscia ⁊ dispō ⁊ predestinatio quasi relatiue dicunt̄ ad futuras res vel faciendas.

AD hoc iuxta modulū nr̄e itelligentie ita dicim⁹. Prescia ⁊ dispō vel ꝑdestinatio ad aliq̄d dici vident̄. Sicut ēni creatoꝛ ad creaturaz relatiue dꝛ: ita ꝑscia vel ꝑsci⁹ ad futura referri vꝛ: ⁊ dispō ad faciēda: ac ꝑdestinatio ad saluāda. Verūtñ creatoꝛ ita relatiue dꝛ: vt eēntiaz nō significet. Prescia ꝙ vel ꝑsci⁹: ⁊ in respectu futuroꝝ dꝛ: ⁊ eēntiā designat. Ita ēt dispō ⁊ ꝑdestinatio. Jōqz cū dꝛ. Si nulla eēnt futura: nō eēt in deo ꝑscia: vel nō eēt ꝺs presci⁹. Quia varia ē ibi cā dicēdi: distigui opꝛ rōnē dicti. Luz ꝙ dicis. Si nulla eēnt futura: nō eēt in ꝺo ꝑscia: vl̄ nō eēt presci⁹. Si in dicēdo hāc cām attēdis. ſ. q̄ nulla eēnt subā ei⁹ prescie. vñ ipsa possit dici prescia vel ipse presci⁹: q̄ vtrūqz dꝛ ꝓp futura: verus est itellect⁹. Sin aūt ea rōne id dicis ꝙ non sit in eo scientia qua ꝑscit futura: vel ꝙ ipse non sit deus qui est futuroꝝ prescius: falsa est itelligētia. Similiter ⁊ ille locutiōes determināde sunt. Potuit nō esse ꝑscientia dei: vel potuit nō esse presci⁹: ⁊ potuit de⁹ nō prescire aliqua. i. potuit esse ꝙ nulla futura subiecta essent eius scientie: ⁊ ita nō posset dici prescius vel prescire: vel scia eius prescietia: nō tamen eo minus ipse esset: vel eius scia. Sed nō posset dici ꝑscius vel ꝑscire vel prescietia: si ei⁹ scientie futura nulla foꝛēt subiecta. Similiter de dispositione ⁊ ꝑdestinatione vel ꝓuidētia. Hec. n. vt dictum est ad tēpoꝛalia referunt̄: ⁊ de tempoꝛalibus tantum sunt.

COꝛ scientia dei non tantum est de tempoꝛalibus: sed etiam de eternis.

SCientia vero vel sapientia nō tātum de tempoꝛalib⁹: sed etiaz de eternis est. Jdeoqz ⁊ si nulla fuissent futura: esset tñ in deo scia eadez que mō est: nec mioꝛ eēt q̄z mō: nec maioꝛ ē q̄z eēt. Sciuit ergo de⁹ ab eterno eternū: ⁊ omne q̄ futurū erat ⁊ sciuit imutabiliter. Scit quoqz nō min⁹ preterita ⁊ futura q̄z presentia: ⁊ sua eterna sapiētia ⁊ immutabili scit ipse oīa que sciuntur. Omnis. n. ratio superne ⁊ eterne sapientie: vt ait Ambꝛosius: in eo est: q̄ oēm sapientiam ⁊ scientiam capit sua immensa sapientia.

¶Quare omnia dicãtur esse ī deo: ⁊ quod factum est habet vitam esse in eo.

PRopterea oia dr̃ esse in deo ⁊ fuisse ab eterno. Ūñ Augu. super Geñ. Hec visibilia ingt antecz̃ fierent non erãt: quo g̃ nota deo erãt q̃ nõ erant: Et rursus. Quo ea faceret q̃ sibi nota ñ erãt: nõ. n. quicz̃ fecit ignorãs. Nota g̃ fecit: nõ facta cognouit. Proinde antecz̃ fierẽt ⁊ erãt ⁊ nõ erãt. Erãt in dei scia: nõ erãt in sua nã. Ipsi aũt deo non audeo dicere alio modo inotuisse cũ ea fecisset: cz̃ illo quo ea nouerat vt faceret. Apud quẽ nõ ẽ trãsmutatio: nec vicissitudinis obũbratio. Ecce hic habes q̃ hec visibilia añ cz̃ fierent in dei scia erant. Ex hoc g̃ sensu oia dicunt eẽ in deo: ⁊ oẽ qõ factũ ẽ dicit vita eẽ in ipso: nõ ideo q̃ creatura sit creator: vel q̃ ista temporalia essentialiter sint in deo. sed quia in eius scientia semper sunt: q̃ vita est.

¶Or eadẽ rõne dicunt oia ei presentia.

HAde est ẽt q̃ oia dicunt ei pñtia eẽ: nõ solũ ea q̃ sunt: z ẽt ea q̃ pterierũt: ⁊ ea q̃ futura sunt: fm illud. Qui vocat ea q̃ nõ sunt tãcz̃ ea q̃ sunt. Quia vt ait Ambrosi⁹ in lib. de trí. Ita cognoscit ea que nõ sũt vt ea q̃ sunt: ⁊ hac rõne oia dicunt eẽ in eo vel apud eũ siue ei pñsentia. Ūñ Augu. sup illũ locũ psal. Et pulebritudo agri mecuz est. Jõ ingt mecũ est: q̃ apud deũ nihil pterit: nihil futurũ ẽ. Cũ illo sunt oia futura: ⁊ ei non detrahunt iaz pterita. Cũ illo sũt oia cognitione quadã ineffabili sapiẽtie dei. Ecce hic aperit Augu. ex qua itelligẽtia accipiẽda sunt huiusmodi verba: oia sunt deo presentia: in deo sunt omnia vel cũ deo vel apud deuz vel in eo vita: q̃ ineffabilis oium cognitio in eo est.

¶Diuisio textus.

POstquã determinauit magr̃ de ꝓcessione dinaꝝ psonarum in vnitate eẽntie: q̃ est ꝑncipiũ creaturarũ ⁊ cã. Antecz̃ de creaturis determinet ꝓsequr̃ ea in gb⁹ ꝓsistit pfecta rõ ꝑncipy fm q̃ de⁹ creaturaꝝ dr̃ ꝑn^m. Rõ autez ꝑncipy efficiẽtis in his q̃ agunt per necessitatẽ nãe sufficienter ꝓsistit in potẽtia ⁊ vtute pfecta: quã ꝓsequr̃ effectus nisi sit ipedimẽtuz ex pte recipiẽtis. Sz h̃ nõ sufficit in his q̃ agunt per volũtatẽ: imo supra h̃ exigit scia ⁊ voluntas vt ostẽdit phs in. 9. meta. Et iõ diuidit h̃ in ptes tres. Jn ꝑma determiat de scia dei. Jn z^a de potẽtia. 42. di. ibi. (Nũc de oipotẽtia dei ⁊c.) Jn z^a de bonitate. 45. dist. (Jã de bonitate dei ⁊c.) Ratio ãt ordinis ẽ: q̃ scia ad plura se extẽdit cz̃ potẽtia. est. n. tã bonorũ cz̃ malorũ quoꝝ nõ est potẽtia: q̃ ẽt ad plura se extendit cz̃ volũtas: q̃ volũtas est tm̃ respectu illoꝝ bonoꝝ q̃ sunt vel erunt vel fuerũt. Sz potẽtia vlteri⁹ est ifinitoꝝ alioꝝ q̃ facere posset. Pria diuidit in duas. Jn ꝑma ꝑmittit de scia in cõi. Jn z^a de q̃dã spẽ scie dei: q̃ spãlẽ ꝺifficultatem affert .s. de ꝑdestinatiõe. 40. di. (Predestinatio ẽ de bonis salubrib⁹ ⁊c.) Pria in duas. Jn ꝑma oñdit quoꝝ sit dei scia. Jn scõa oñdit q̃liter se hẽat ad res scitas. 38. di. (Nunc g̃ ad ꝓpositũ reuertamur ⁊c.) Pria in duas. Jn ꝑma ostẽdit q̃ scia dei vl'r est oium. Jn z^a ostendit qũo ea que de⁹ scit in dei scia eẽ dicunt. 36. dist. (Solet queri h̃ cum oia dicant ⁊c.) Pria in duas. Jn ꝑma ostendit sciam dei esse oium. Jn secũda ex h̃ duas cõclusiões iducit. ibi. (Proptere oia dicunt ⁊c.) Circa ꝑmũ duo facit. Primo ostẽdit necessitatẽ tractatus. z^o ꝓsequr̃ suã intentionẽ. ibi. (Sciendũ est igr̃ q̃ sapia ⁊c.) Et circa h̃ duo facit. Primo ostẽdit gũo oina scia rõne diuersoꝝ scitoruz diuersimode noiat. z^o ostẽdit q̃ istoꝝ nom: inũ esse res creatas actu exigant: ⁊ q̃ nõ. ibi. (Dic cõsiderari oz ⁊c.) Et circa h̃ duo fac. Primo oñdit q̃ noia deo nõ ꝓpetũt creaturis remotis. z^o ostẽdit q̃ noia nihilomin⁹ sibi conueniunt si creature nõ eẽnt. ibi. (Scia vo vel sapia ⁊c.) Circa ꝑmũ tria facit. Primo oñdit vitatẽ. z^o iducit obonẽ in ꝺriuz. ibi. (Ad h̃ aũt ita ⁊c.) 3° ponit solonẽ. ibi. (Ad h̃ iuxta modum nostre ⁊c.) Qõ. I.

HIc quinqz q̃runt. ꝑ vtrũ in deo sit scia. z^o vtrũ hẽat tm̃ sui sciam vel ẽt alioꝝ. Et si alioꝝ q̃rit. 3° vtruz de eis certã ⁊ ꝓpriã cognitõez hẽat. 4° vtr scia sua sit vniuoca nr̃e scie. 5° vtrum scia sua possit dici vl'is vel pticularis vel in potẽtia vl' in hitu: sic scia nr̃a.

¶Utrum scia conueniat deo. I.

AD primuz sic ꝓcedit. vr̃ q̃ scia deo nõ ꝓueniat. Ubi nõ ẽ intellect⁹. ibi nõ põt eẽ scia. Sz nomẽ itellect⁹ ꝑpr deo nõ ꝓpetit. Immo dr̃ in li. de causis: cũ de⁹ dr̃ itelligẽs noiaꝝ noie creati sui ꝑmi qõ ẽ itelligẽtia. g̃ vr̃ q̃ scia ꝓprie deo nõ conueniat. ¶Ꝑ. simplicissimo ⁊ ꝑmo nihil ꝓueniet q̃ sibi aligd ꝑsupponat ad qõ ex additione se hz. Sed scia ꝑsupponit vitam ⁊ eẽntiã ⁊ habet se ex additione ad illa vt ex ꝑncipio lib. de causis patet. ergo cũ de⁹ sit simplicissimus ⁊ ꝑmus sibi scia nõ cõpetit. ¶Ꝑ. nihil qõ pluralitatẽ regrit ꝓueniẽt in eo qõ sũme est vnũ: sed scia regrit pluralitatez quãdam. s. sciẽtis scie ⁊ scibilis. ergo deo q̃ sũme vnus est nõ ꝓuenit. ¶Si dicas q̃ in deo idẽ ẽ scibile ⁊ sciens. ¶Cõtra. Nihil sibi ipsi simile dici põt: vt dicit Hyla. nec aligd seipm recipit aut capit. sed fm phos scia est assimilatio sciẽtis ad rem scitã. Jtez scia fit fm receptionez scibilis in sciente. ergo videt q̃ nõ possit idez esse in deo sciens ⁊ scituz. ¶Ꝑ. fz phum in. 6. ethi. scientia cõclusionuz est: ⁊ itellectus ꝑncipiorum: sed cognitio cõclusionũ sequr̃ inquisitionẽ rationis: cũ igr̃ in deo nõ sit cognitio per inquisitiones: vr̃ q̃ ꝓprie in deo scientia esse nõ possit.

Contra est quod dicit ad Col. i. Jn ipso sunt omnes thesauri ⁊c. Et Cõmen. in. ii. meta. q̃ vita ⁊ sciẽtia ꝓprie esse in deo dicunt. ¶Ꝑ. nulla pfectio deest ei qui perfectissim⁹ est. Sz scientia est nobilissima perfectio. g̃ deo in quo oium genꝝ perfectiones adunant. vt in. 5. metaphy. dicit scia deesse nõ põt.

Respondeo dõm q̃ fm Dio. in lib. de di. no. Tribus vijs ex creaturis in deuz deuenimus scilicet per remotionez: per causalitatez: per eminentiam: quarum quelibet nos in dei scientiam inducit. Prima igitur via que est per remotionem est hec. cum a deo oĩs potentia ⁊ materialitas remoueat eo q̃ ipse est actus ꝑmus ⁊ purus: opz essentiaz ei⁹ eẽ denudatã a mã: ⁊ esse formã tm̃. Sicut aũt particulatiõis ꝑncipiũ ẽ mã. ita forme debet intelligibilitas. vñ forma ꝑn^m cognitionis est. vñ opz q̃ ois forma ꝑ se exñs separata a materia

sit intellectualis nãe. Et siquidẽ sit per se subsistens ⁊ intelligẽs. si aũt nõ sit per se subsistens: ſz quasi pfectio alicuius subsistẽtis nõ erit intellect⁹: sed p̃cipiũ itelligẽdi: quẽadmodũ oĩs forma nõ in se subsistẽs nõ opaꝛ sed est operationis p̃cipiũ: vt caliditas in igne. Luz igiꝛ ipse ös sit imunis ab omni mã ⁊ sit p se subsistẽs: qz eẽ suum ab alio nõ depẽdet: opz ꝙ ipse sit intelligẽs ⁊ sciẽs. Secũda via q̃ est per cãlitatẽ ẽ h̃. Oẽ. n. ages hz aliquã intentõez ⁊ desiderium finis. oẽ aũt desideriuz finis p̃cedit aliqua cognitio pstituẽs finẽ ⁊ dirigẽs in finẽ ea q̃ sunt ad finẽ. Sz in qbusdã ista cognitio nõ ẽ ꝟiuncta tẽdenti in finez. vñ opz ꝙ dirigaꝛ̃ per aliqõ p̃us agens: sic sagitta tẽdit in determinatũ locũ per determinationẽ sagittantis: ⁊ ita est in oĩbus q̃ agunt p necessitatẽ nãe: qz hoꝛ operatio ẽ determinata p̃ intellectũ aliquẽ instituentẽ nãm. vñ phs dicit ꝙ opus nãe ẽ opus itelligentie. Jn aliqbus aũt ista cognitio est ꝟiũcta ipsi agenti: vt patz in aĩalib⁹. vñ oz ꝙ p̃mũ nõ agat per necessitatẽ nãe: qz sic nõ cẽt p̃mũ: ſz diri gereꝛ̃ ab aliq̃ p̃oꝛi itelligente: opz igiꝛ ꝙ agat p intellm ⁊ voluntatẽ: ⁊ ita ꝙ sit intelligens ⁊ sciẽs. Tertia via que ẽ per eminentiam est h̃. Oẽ. n. inueniꝛ̃ in plurib⁹ magis ac magis ſm ꝙ plures alicui appꝛopinquat: oz vt in illo maxime inueniaꝛ̃: sic̃ calor in igne ad quẽ quãto corpora mixta magis accedũt calidiora sunt. Jnueniꝛ̃ aũt ꝙ quanto aliqua magis accedũt ad p̃mũ nobili⁹ cognitionez ptic̃ipant: sic̃ boĩes plus q̃z bruta: ⁊ angeli magis boĩb⁹. vñ opz ꝙ in deo nobilissima cognitio inueniaꝛ̃.

Ad primuz g̃ dõm ꝙ qñcunq; scĩa vel intellect⁹ vel aligd qõ ad perfectionez ptinet a deo negaꝛ̃: intelligendũ est ſm excessum ⁊ nõ ſm õfectũ. vñ dicit Dio. in. 7. ca. de di. no. sine mente ⁊ insensibile eẽ ſm excessum ⁊ nõ ſm defectũ in deo est ordinandũ. p tã to ergo negaꝛ̃ nomen itellectus deo ꝓpꝛie conuenire: qz nõ ſm modũ creature itelligit: sed eminẽtius. ¶ Ad 2m dõm ꝙ circa h̃ nomina q̃ de deo dicunꝛ̃ inueniꝛ̃ triplex opinio. Quidã. n. dicũt ꝙ scĩa vita ⁊ h̃ significant in deo aliquas dispõnes additas essentie. Sed h̃ nõ põt eẽ qz h̃ poneret ꝟpõnẽ in deo ⁊ possibilitatẽ in eẽntia ipsi⁹ respectu h̃ dispõnuz: ꝙ oĩno absurdũ est. Jdeo aly dixerũt ꝙ oĩa h̃ noĩa nihil p̃dicant in deo nisi forte eẽ ipsi⁹. vñ improꝓie de deo dñr: ſz duab⁹ rõnibus inueniunꝛ̃ dicta de deo. Uel rõne negatiõis: vt qñ dr̃ de⁹ sciens: intelligiꝛ̃ nõ esse ignoraãs sicut lapis. Uel ꝓpter silitudinez operis vt dicaꝛ̃ de⁹ sciens: qz opaꝛ effectuz sic̃ aliqs sciens: sicut dr̃ iratus inquãtũ punit ad similitudinẽ irati: nõ ꝙ ira sit in eo: ita nec scĩa nec vita nec aligd h̃: sed tm̃ eẽ. Sz h̃ non vr̃ sufficiens. Primo. qz oĩs negatio de re aliq̃ fundatur sup aligd in re existẽs. vt cuz dr̃ bõ nõ est asinus: veritas negatiõis fundaꝛ̃ supra boĩs nãm q̃ nãm negatã nõ compatiꝛ̃. vñ si de ẽo negaꝛ̃ ignorãtia opz ꝙ h̃ sit rõne alicui⁹: qõ in ipo est: ⁊ ita oppositũ ignorantie opz in ipso ponere. Scõo. qz oĩs actus ꝓcedit ab agente rõne alicui⁹ ꝙ i ipso est sicut calidũ calefacit ⁊ leue qscẽdit sursuz. vñ oz ꝙ in eo qui operaꝛ̃ actũ scie sit aliquid ad rõnez scie pertinẽs: q̃tus illud forte nõ cõpetẽter tali nomĩe significeꝛ̃: sicut punire dei act⁹ est iustitie ipsi⁹: nec oz iraz in eo ponere: qz nõ est p se act⁹ ire. Et iõ dõz ẽ ꝙ oĩa h̃ ꝓpꝛie dñr õ õo q̃tũ ad rez significataz lz nõ q̃tũ ad modũ significandi: ⁊ q̃tũ ad id qõ est ꝓpꝛiũ de rõne cuilibet horum: lz nõ q̃tũ ad rõnẽ gnis vt supra habitum est. Et iõ dõm ꝙ oĩa ista q̃ nõ dicũt aliquã mãlẽ vel corporalẽ dispõnez: in õo vere sũt ⁊ veri⁹ q̃z in alys: nec aliquã ꝟpõnẽ in ipso induc̃t: imo sic̃ ista noĩa ꝓpꝛie ꝟueniũt creature ꝓpter diuersa in ipsa existẽtia: ita etiaz ꝓpꝛie ꝟueniũt deo ꝓpter vnicum ⁊ simplex suũ esse ꝙ oĩum in se vtutes vnifoꝛmiter ꝓcc̃ipit. vt Diony. dicit ꝙ pz in simili si ponanꝛ̃ tres homines: quoꝝ vnusq̃sq; ſm suũ habitũ sciat ea q̃ ptinẽt ad vnã scĩaz. s. nãlia geometricalia ⁊ grãmaticalia. ⁊ quart⁹ qui hoꝛũ oĩum per vnũ habitũ scĩaz hẽat: de quo constat ꝙ vere poterit dici ꝙ ẽ grãmatic⁹ vel grãmatica est i eo ⁊ſil̃r geometria ⁊ pĥica: ⁊ quãuis in eo nõ sit nisi vna res ſm quã oĩa h̃ sibi ꝟueniũt: tm̃ aliud ⁊ aliud ſm rõnez nominis vnũqõq; horũ in ipso nomiat: eo ꝙ vnũqõq; eoꝛũ iperfecte exprimit illaz rez. Jta etiaz est ⁊ in deo. cũ. n. in alys creaturis inueniatur esse viuere ⁊ itelligere. ⁊ oĩa h̃ ſm diuersa in eis exñtia. in deo tamẽ vnũ suũ simplex eẽ hz oĩum horũ vtutez ⁊ pfectionẽ. vnde cũ de⁹ noiaꝛ̃ ens nõ exprimiꝛ̃ aliquid nisi qõ ptinet ad perfectionẽ eius: ⁊ nõ tota pfectio ipsi⁹. ⁊ ſl̃r cũ dicit sciens ⁊ volens ⁊ h̃: ⁊ ita pz ꝙ oĩa h̃ vnũ sunt in deo ſz rẽ: ſz rõne differũt: q̃ nõ tm̃ est in itellectu: ſz fundaꝛ̃ in vitate ⁊ pfectione rei. ⁊ sic ꝓpꝛie ös dr̃ ens: ita ꝓpꝛie dr̃ sciẽs ⁊ volens ⁊ h̃. nec ẽ ibi aliq̃ pluralitas vel additio vel ordo in re sed in rõne tm̃. ¶ Ad 3m dõm ꝙ q̃uis ad rõnẽ scie exigaꝛ̃ scĩa sciens' et scitũ. nõ tm̃ exigiꝛ̃ ꝙ h̃ tria differãt ſm rem: sic̃ ẽt de rõne mot⁹ ⁊ ꝙ sit mouẽs ⁊ motũ: ſz ꝙ motũ sit aliud a mouente nõ põt sciri nisi demõstratiõe: ante cui⁹ ꝟuentionẽ multi sunt opinati ad seipsum mouere. Sciẽdũ est ergo, ꝙ in omni intellectu aliq̃liter est idẽ intelligẽs ⁊ itell'm: ⁊ i ꝙbusdã ẽt aliq̃liter differt. Jn aligb⁹ vo sunt oĩo idẽ. Jntellectus. n. hũan⁹ g aliqñ ẽ in potẽtia. ⁊ aliqñ i actu qñ ẽ in potẽtia itelligẽs. nõ ẽ idẽ cũ itelligibili i põ: qõ ẽ aliq̃ res exñs extra aĩaz: ſz ad h̃ ꝙ sit itelligẽs in actu oz ꝙ itelligibile in potẽtia fiat itelligibile i actu p h̃ ꝙ spẽs ei⁹ denudaꝛ̃ ab oĩb⁹ appẽditys mãe per vtutẽ intellectus agẽtis: ⁊ opz ꝙ h̃ spẽs q̃ est itellecta in actu pficiat intellectũ in potentia ex quoꝝ cõiunctione efficiꝛ̃ vnũ perfectum qõ est itellectus in actu: sicut ex aĩa ⁊ corpoꝛe efficiꝛ̃ vnũ qõ est hõ bñs opatiões humanas. vñ sic̃ aĩa nõ est aliud ab hoĩe. ita itellectũ in actu nõ est aliud ab itellectu itelligente actu: ſz idẽ: nõ tm̃ ita ꝙ spẽs illa fiat suba itellect⁹ vel pars ei⁹ nisi formalis: sicut nec aĩa fit corpus. Si g̃ ẽ aliquis itellectus sicut diuin⁹ g ad nihil est i potẽtia: ſz ẽ totuz act⁹ ⁊ semp in actu: tũc intellectũ ab itellectu nullo mõ differt re in eo sed cõsideratione tm̃: qz ꝓut cõsideratur eẽntia eius vt imunis a mã sic est itelligẽs. vt ꝓbatum est: sed ꝓut ꝟsideraꝛ̃ essentia sua ſm ꝙ itellect⁹ accipit eam sine mã sic est itellectũ: sed ꝓut cõsideraꝛ̃ ipsum intellectuz ꝓout nõ deest sibi itelligenti: sed est in seipso quodãmõ sic, est itelligentia vel scĩa: qz scĩa nihil aliud ẽ q̃z ipressio vel cõiunctio sciti ad scientẽ. ¶ Ad 4m dõz ꝙ oĩa ista vocabula quib⁹ dicimus scĩam eẽ assimilationẽ vel apprehẽsionẽ vel ipressionẽ vel aligd h̃ veniunt ex cõsideratione intellect⁹ possibilis: qui non cognoscit nisi per receptionez alicui⁹ spẽi: respectu cui⁹ est in potẽtia: ꝙ quã assimilaꝛ̃ rei extra aĩaz. Uñ vbi est itellect⁹ in actu tm̃ nihil hoꝛ ꝓpꝛie dr̃: ſz ſm modũ itelligẽdi tm̃. ¶ Ad qntũ dõm ꝙ ea q̃ dñr de deo ſp intelligẽda sũt ꝙ eminentiam ablato oĩ eo qõ iperfectiõis eẽ põt. Uñ a scĩa ſm ꝙ in deo est opz auferre discursuz rõnis ingrentis: ⁊ retinere rectitudinẽ circa rẽ scitã: sed qz scientia ꝓpꝛie cõplexoꝛũ est itelligere ꝓpꝛie est qditatis rei: iõ de⁹ dr̃ sciẽs inquãtum cognoscit eẽ suũ: ⁊ dicit itelligens inq̃tũ cognoscit nãm suã: q̃ tm̃ nõ ẽ aliud q̃z suũ eẽ nec magis simplex. Et iõ in deo nõ ẽ aliud itelligere q̃z scire nisi ſz rõnẽ. Sapientia vo nõ ponit in nũerũ cũ scĩa ⁊ itellectu: qz oĩs sapiẽtia scĩa ẽ: ſz nõ ꝟuertiꝛ̃: qz illa scĩa sola sapia ẽ: q causas altissimas ꝟsideraꝛ̃ p q̃s ordinanꝛ̃ ⁊ cogſcunꝛ̃ oĩa sequentia. vñ ꝓpe de⁹ sapiẽs dr̃ inq̃tũ scipm cognoscit: ⁊ itelligens ⁊ iciens ſm ꝙ se ⁊ alia cognoscit.

¶ Utrum deus intelligat alia a se. II.

AD secūdum sic ꝓcedit. vr̃ q̃ ds nō intelligat alia a se. Intellectū.n. pfectio ē itelligētis: q̃ fac̃ ipz esse in actu: sz ois pfectio excedit id qō pficit. si g̃ aliqd aliō a se itelligeret hret illō maiº se: qō est icōueniēs. ¶ ℙ. Fz ordinē nobilitatis oboꝝ est ordo nobilitatis in opōnibº. vñ dic̃ phs. io. ethi. q̃ pfecta opō felicitatis ē respcū nobilissimi obi: sz qcqd ē aliō a ds est vilioº ⁊ iperfectioº eo. Si igr̃ itelligeret aliō a se ds vgeret i iperfectionē ⁊ vilitatē opōnis ipsiº. ¶ ℙ. itellecta se hñt ad itellectū sic picture ad tabulaz. vñ phs in. z. de aīa cōparat itellectū polem anteq̃ intelligat tabule in q̃ nihil scriptū est: sed ipole est idez cozpº figurari diuersis figuris simul ⁊ ℏm eādē ptez. g̃ ipole est eundē itellm simul pla intelligere. si igr̃ itellectº diuinº itelligit se ⁊ multa. alia opz q̃ sit successio in intellectu ipsiº q̃ lassitudinē sibi inducat. ex ds q̃ nō hz in actu illud qō querit. ⁊ ds ē inconueniens. ¶ ℙ. sic̃ dic̃ phs in. z. de aīa. Scientie diuidunt̃ quēadmodū ⁊ res. Si ergo deº intelligat plura oz q̃ in eo sint scientie plures. ⁊ ds vgit in pla litatem diuine ēntie si sua scia est eiº essentia vt dcm̃ est.

Contrariū est qō dr̃ ad Ve. 4. oia nuda ⁊ aperta sunt oculis eiº. ¶ ℙ. sic̃ dictū est deº cognoscit essentiā suā. sed per ēntiaz suā est p̄nm rerum. g̃ ipse cognoscit se eē p̄nm reruz: sed ipossibile ē q̃ cognoscat aliquid eē p̄nm nisi cognoscat aliqualr̃ id cuiº ē p̄nm: q̃ qui nouit vnū relatiuoꝝ cognoscit ⁊ reliquū: vt in p̄dicamentis dr̃. g̃ cognoscit alia a se.

Respondeo dōm q̃ ex scōa via q̃ supza tacta est pōt ostēdi q̃ deº nō solū se: sz ēt alia cognoscit. Cū.n. ea q̃ agunt ex necessitate nāe nāliter tendant in finē aliquē: oz q̃ ab aliq̃ cognoscēte ordinent̃ in finez illū. Hoc aūt est ipossibile nisi ille cognoscēs cognoscat rez illā ⁊ opōnē eiº ⁊ ad qō ordinat̃. sic̃ faber nō posset facere securiz nisi cognoscat actū icisiōis ⁊ ea q̃ icidēda sūt. vt māz ꝓueniētē iueniat ⁊ formā ipzimat: ⁊ ita oz q̃ ds cognoscat ea q̃ ad ipz ordinant̃: q̃ sic̃ eē ab ipo hñt: ita ⁊ ordinē nālē in finez. vñ Rabi moy. hanc rōnē dicit itēdisse Dauid cū dixit. Qui finxit oculū ñ ꝓsiderat. q. d. cū ds oculū faceret nūqd ipe nō ꝓsiderauit actū oculi q̃ est videre ⁊ obm eiº qō ē visibile particulare. Sciēdū tñ est q̃ itellm dupl̃r dr̃: sic̃ visuz ēt. Est.n. p̄mū visuz qō est ipsa spēs rei visibilis in pupilla existens: q̃ est etiā perfectio videntis ⁊ p̄ncipiuz visionis ⁊ mediū nomē respectu visibilis. Et est visum z^m qō est ipsa res extra oculū. Similiter itellm p̄muz est ipsa rei similitudo q̃ ē in intellectu. ⁊ est intellm z^m qō ē ipsa res q̃ per similitudinē illaz intelligit̃. Si g̃ ꝓsidereꝝ itellm p̄mū nihil aliud itelligit ds nisi se: q̃ nō recipit spēs rerū: per quas cognoscat: sz p ēntiā suaz cognoscit: q̃ est silitudo oiuz rerū. Sz si accipiat intellm z^m sic nō tñ se intelligit: sz ēt alia: ⁊ ℏm primuz modū dic̃ phs in. ii. meta. q̃ deº intelligit tñ se. Et p ds pz de facili respōsio ad obiecta.

Quod enim obycit̃ p̄ q̃ itellm ē pfectio intelligētis: ver̃ ē de itellecto p̄ ⁊ nō ō intellecto scōo. Nō.n. lapis q̃ est extra aīaz ē pfectio itellectus: sz similitudo lapidis q̃ est in aīa. ¶ Ad z^m dōm q̃ tripl̃r intellectus diuinº posset vilificari si itelligeret vilia. Uno mō si informaret̃ silitudine illius vilis. Scōo si simul cū illo vili nō posset itelligere nobile. Tertio si alia opatione intelligeret ⁊ vilius ⁊ nobiliº: sed h̃ oia remota sunt ab ipso. vnde sua opatio ē pfectissima q̃ vna ⁊ cadez exñs talis est q̃ p eaz ipse seipsuz cognoscit ⁊ omnia alia. ¶ Ad z^m dōm q̃ illa rō tz in omni intellectu q̃ cognoscit diuersa per diuersas spēs: qō remotū est a ōo q̃ cognoscēdo ēntiā suam alia cognoscit. ¶ Ad 4^m dōm q̃ q̃ sunt multa scita q̃ cognoscunt̃ ℏm vnā rōnem medy gñe vel spē: tūc reducunt̃ in vnā sciam gnālez vel spālē sic̃ metaphysica ⁊ geometria. vñ si plura scita reducunt̃ in vnuz mediū ℏm numerū illoꝝ oium nō erit nisi scia vna in numero. ⁊ iō scia dei ē vna nūero oiuz rez: q̃ p vnū mediū simplicissimū qō est sua ēntia oia cognoscit.

¶ Utꝝ bēat cognitōez certā ⁊ ꝓpriā de alys a se. III.

AD tertium sic ꝓcedit. vr̃ q̃ nō bēat certā ⁊ ꝓpriā cognitōez de alys a se. Certa.n. cognitio nō ꝑt de re bri nisi p rōnē eiº exñtē in cogscēte. sz nihil eiusdez rōnis ē i deo ⁊ creaturis. g̃ cū nō cogscat creaturas nisi cogscēdo id qō i ipso ē. vr̃ q̃ nō bēat ꝓpriā ⁊ certā cognitionē de eis. ¶ ℙ. p cām p̄mā ⁊ remotā nō pōt bri certa cognitio de re. sz ēntia dīna ē cā p̄ma ⁊ remotissima. g̃ cū ds nō cognoscat res nisi p ēntiam suam: vr̃ q̃ certā cognitionē ō rebus hr̃e nō possit. ¶ ℙ. ꝓpria cognitio de re nō ē nisi p id qō ē ꝓpriū sibi. sz ipole ē idez eē ꝓpriuz pluribº inquātū plura sunt. ⁊ si aliqd sit ꝓpriū pluribº inq̃tuz vnū sunt: sic̃ risibile oibº boibº. g̃ cuz deº cognoscat oia p vnū ⁊ idē qō est sua ēntia: vr̃ q̃ nō bēat ꝓpriā ⁊ certaz cognitionē de rebº singulis. ¶ ℙ. illud p qō hr̃ certa cognitio de re pōt esse mediū ad cōcludēduz rē illaz. sz ex ēntia dīna nō pōt ꝓcludi eē alicui rei cum ds ab eterno fuerit q̃n res nō erant. g̃ vr̃ q̃ ds p ēntiam suam certā cognitionē de rebº hr̃e nō possit.

Sed contra illud ē qō dr̃ in p̄nō meta. scia quā ds hz dea sciaꝝ ē ⁊ honorabilissima: sz deus hz sciam de rebus. g̃ nobilissime cognoscit res: ⁊ ita certissima ⁊ ꝓpria cognitiōe. ¶ ℙ. qō ē p̄mū in quolibet gñe ē maximū in gñe illo. vt in. z. meta. dr̃. sic̃ ignis ē calidissimus in q̃ iuenit calor: sz in ōo p̄mo ē scia. g̃ ipse nobilissime cognoscit qcqd cogscit: ⁊ ita vr̃ q̃ ds de oibº rebº cognitis ꝓpriā ⁊ certam cognitionē habeat.

Respondeo dōz q̃ ds certissime ꝓprias naturas rerum cognoscit. Sciēduz tñ q̃ Lō. in. ii. metaphy. dic̃ q̃ ds nō habz cognitionē de rebº alys a se nisi inquātuz sunt entia. q̃. n. eē suuz est causa ēndi oibus rebus inq̃tū cognoscit eē suū nō ignorat nāz ēntie inuētā in rebº oibº: sic̃ q̃ cognosceret calorē ignis non ignoraret nāz calozis exñtis in oibº calidis. non tñ sciret nām hº calidi ⁊ illiº inq̃tū ē h̃ ⁊ illō. Ita ds p h̃ q̃ cognoscit ēntiā suā q̃tuis cognoscat eē oium rez inquātū sunt entia: nō tñ cognoscit res inq̃tū ē h̃ ⁊ illa. Nec ex h̃ segt̃ vt ipse dic̃: q̃ sit ignorāns: q̃ scia sua nō ē de gñe sciētie nostre. vñ nec ignorātia opposita sibi pōt conuenire: sic̃ nec de lapide dr̃ q̃ sit videns vel cecus. Sed h̃ positio dupl̃r appet falsa. ℙrimo q̃ ipse nō ē cā reruz q̃tū ad eē ipoꝝ solū cōe: sz q̃tū ad oē illud qō in re ē. cum.n. p cās scōas ōterminet̃ vnaq̃q̃ res ad ꝓpriū eē. oēs aūt cāe z^e sunt a p̄ma oz q̃ qcqd ē in re vl̃ ꝓpriū vl̃ cōe reducat in deū sic in cām: cū res a seipsa nō bēat nisi non eē: ⁊ ita cognoscet ꝓpriā nām vniuscuiusq̃ rei. z^o ipzobat̃ p illud qō. ē. tactum ē: q̃ ipole ē q̃ aliqō agēs ordinet effectū suuz in finez nisi cognoscat ꝓpriū opus rei p qō ordinat̃ in finem. vñ si a ōo ordinatio ē oiuz rerū in finē suuz. opz q̃ cognoscat ꝓpriū opº cuiuslibz rei: ⁊ ꝓpriā nām q̃ tali opationi ꝓuenit. Nec obstat si ēt ponat̃ nō imediate cāre ordines in vnaq̃q̃ re. sic̃ quidā phi posuerunt dicētes a deo immediate ꝓcedere vnū p̄mū. qō ē intelligētia p̄ma: a q̃ ꝓcedat scōa intelligētia ⁊ orbis ⁊ aīa eius. opz. n. ℏm h̃ q̃ cognoscat ad minus opus sui p̄mi creati: qō ē itelligētia: ⁊ ita cognoscet q̃ p illud opus ꝓduci pñt: ⁊ sic deinceps

vsq; ad vltima reruz. ⁊ sic opz q; cognoscat oēs ꝓprias naturas ⁊ ꝓprias operationes rerum.

Ad primuz g̃ dōz q; eē dīnū nō negaī eiusdē rōis eē cū eē nr̄o. qz ōficiat a rōne nr̄i esse: sz qz excedit: q̃to aūt mediū pfecti⁹ est tāto in eo res pfecti⁹ cogscit: ⁊ iō q̃to esse suū excedit nr̄m: tāto scia sua de eē rei qō cogscit p esse suū excedit scias nr̄az q̃ē de eē rei accepta ab ipa re. ¶ Ad 2m dōz q; nulli⁹ scie certitudo pt eē nisi p reductionē in p̄a⁹ sui p̄n⁹. sz q; p̄m⁹ p̄n⁹ ī geometricis nō suffic̄ ad certā cognitōez eoz q̃ ꝓsequunt. B̄ est qz ipz nō ē tota cā eoz. vñ oz q; adiūctis oīb⁹ alys ī eoz notitiā veniaī. sz ipse ōs ē pfecta cā oīuz q̃ ab ipo sūt: cuz nihil possit accipi qō ab ipo nō sit: ⁊ iō ipse p eēntiā suaz oīa pfecte cogscit. ¶ Ad 3m dōz q; ipole ē idē eē ꝑpriū plūz q̃ eodē mō ipz pticipēt ⁊ fm totū ⁊ pfecte. sz bonitatē diuinā q̃uis oēs res pticipēt: tñ nulla res creata ipam pfecte imitaī: sz in aliq̃ assimilaī sibi vna res in q̃ nō assimilaī sibi alia: ⁊ iō ipse ē ꝑpa silitudo vniuscuiusq; rei: sic̄ pz in exēplo pus īducto de illo q bz hītū sufficiēte ad pla scibilia. ē. n. hīt⁹ ille vn⁹. silitudo vniuscuiusq; triū habituū q in diuersis iueniunt. et fz id qō vn⁹ ab alio distīguiī. cō uenit. n. cū grāmatica ī eo qō p ipm cogscunt grāmaticalia. ⁊ sic de alys. ⁊ ita pz q; vna res pōt esse ꝑpzie silitudo plūz nō pfecte ipam imitātiū: sic̄ creature nō pfecte imitant dīnā bonitatē. ¶ Ad 4m dōz q; nō solū esse dīnū est cā essendi res: sz et scia ⁊ volūtas sua. ex qb⁹ optime ꝛcludiī esse rei: qz illud qō ōs vult esse cuz possit ⁊ sciat vtute essentie sue in esse ꝑducit. B̄ autez deo cognita sunt: ⁊ ita certam de rebus cognitionem habet.

¶ Utr̄ scia dei sit vniuoca scientie nostre. IIII.

AD quartuz sic ꝓcediī. vī q; scia dei sit vniuoca scie nostre. Agēs. n. fz formā ꝑducit effectū sibi vniuocuz: sic̄ ignis p calorē īducit calorē vniuocuz suo calori. sic̄ dic̄ Ozi. ⁊ et Dio. deus dī sapiēs inq̃tū nos sapia īplet p suā sapiaz. g̃ vr̄ q; sapia sua sit nostre vniuoca. ¶ P̄. mēsura ⁊ mēsuratū sūt vni⁹ rōnis. vñ vnicuiq; ꝓpa mēsura rñdet. nō. n. eodē mensuraī ligda ⁊ arida. vt in. z. meta. dī: sz scia dei mensura est scie nr̄e q̃ tanto verior ē q̃to ad eā magis accedit. g̃ vr̄ q; sit vniuoca scie nr̄e. ¶ Si dicas qō non ē vniuoca ex eo q; scia dei nr̄az excedit scias. ¶ Cōtra. magis ⁊ min⁹ ñ diuersificat spēz: sz excessus scie attēdiī fz B̄ q; est eē magis ⁊ minus scientē. g̃ vr̄ q; ex B̄ vniuocatio scie ñ tollaī. ¶ Si dicas vt dic̄ cōmē. in. io. meta. q; ꝑ tanto nō est vniuoca: qz scia dei est cā rerum ⁊ nr̄a scia est cāta a reb⁹. ¶ Cōtra scia speculatiua in nobis cāta est a rebus: sed scia ꝓactica est cā rer̄. nec tñ de vtroq; nomē scie equoce ꝑdicaī. g̃ ⁊ rō ꝑdicta vniuocationem non tollit.

Contra eterno ⁊ corruptibili nihil est cōe nisi fz nomē. vt in. io. meta. a Cō. dī et ⁊ a phō. sz scia dei ē eterna: nr̄a āt ē corruptibil: quā ꝛtigit p oblīiones amitti: ⁊ p doctrinā vel īuētionē acgri. g̃ scia equoce ⁊ nobis: ⁊ deo ꝛuenit. ¶ P̄. q̃cūq; vniuocant in aliq̃ boꝛ est silitudo aliq̃: sz oīuz silūz ē aliq̃ ꝛparatio. ꝛparatio āt nō ē nisi ꝛueniētiū in nā aliq̃. cū igr̄ nulla creatura cū deo cōueniat in aliq̃ nā cōi: qz illa esset vtroq; ꝑus. g̃ vr̄ q; nihil vniuoce de deo ⁊ creatura dicaī. ¶ P̄. nihil vniuoce dcīn pōt esse in vno suba ⁊ in alio accīs: sz scia in nob ē accīs: in deo aūt suba. ergo equiuoce ꝑdicaī.

Respondeo dōz q; trib⁹ modis ꝛtigit aliqd alig bus cōe eē: vel vniuoce: vel equoce: vel analogice. Uniuoce gdē nō pōt aliqd de deo ⁊ creatura dici. Cui⁹ rō ē qz cū in re duo sit ꝛsiderare. s. nāz vl̄ gditatē rei: ⁊ eē suū: oz q; in oīb⁹ vniuocis sit cōitas fz rōnē nāe ⁊ nō fm esse: qz vnū eē nō est nisi in vna re: vñ habit⁹ hūanitatis nō ē fz idē esse in duob⁹ boīb⁹: ⁊ iō q̃cūq; forma significata p nomen est ipz esse: nō pōt vniuoce ꝛuenire: ꝑ qō ēt ens nō vniuoce ꝑdicaī. Et iō cū oīuz q̃ dīr de deo nā vel forma sit ipz esse: qz suū esse est sua nā. ꝑ qō dī a qbusdā plūs q; est ens nō in eēntia: ⁊ sciēs ñ p sciaz: ⁊ sic de alys. vt ītelligaī eēntia nō esse aliud ab eē: ⁊ sic de alys. iō nihil de deo ⁊ creaturis vniuoce dici pōt. Et iō gdā dicūt q; gcgd de deo ⁊ creatura dī p purā equocationē dī. Sz B̄ ēt nō pōt eē: qz in his q̃ sūt pure equoca p casuz ⁊ fortunā. ex vno nō cogscī alterz. vt qñ idem nomen duob⁹ boīb⁹ ꝛuenit. cū igiī p scias nr̄am ꝛueniaī in cognitōez dīne scie. nō pōt eē q; sit oīo equocū. Et iō dōz q; scia analogice dī de deo ⁊ creatura. ⁊ silr oīa bō. Sz duplex est analogia: q̃dā fz ꝛueniētia in aliq̃ vno q; eis per ꝑus ⁊ posteri⁹ ꝛuenit. ⁊ h̄ analogia nō pōt eē īter deuz et creaturā: sic̄ nec vniuocatio. Alia analogia est fm q; vnū imitaī aliud q̃tum pōt: nec perfecte ipsuz assequiī. et h̄ analogia est creature ad deum.

Ad primum ergo dōm q; ab agente fm formaz non ꝑduciī effectus vniuocus nisi quādo recipiens est ꝓpzionat⁹ ad recipiendū totā virtutem agentis: vel fm eandez rōnez. ⁊ sic nulla creatura est ꝓpzionata ad recipiendū scientiā a deo per modū quo in ipso est: sicut nec corpoza īferioza possūt recipe calorem vniuoce a sole: quāuis per formā suaz agat. ¶ Ad scōm dōm q; scientia dei nō est mēsura coequata scie nostre: sed excedens: ⁊ iō nō sequiī q; sit eiusdem rōnis fm vniuocationez cū scia nostra. sed fm analogiā. ¶ Ad tertiū dōm q; magis ⁊ min⁹ nunq̃ vniuocationē auferunt: sed ea ex gbus magis ⁊ min⁹ causaī possunt dīaz spēi facere ⁊ vniuocationez auferre: ⁊ B̄ cōtingit quādo magis ⁊ minus causāī nō ex diuersa participatiōe vni⁹ nature: sed ex gradu diuersarū naturaꝛ sicut angelus est homīe intellectualioꝛ. ¶ Ad q̃rtuz dōm q; rō Cōmē. per se non est sufficiens nisi fm q; accipiī in tali mā. scia enim q̃ sic est cā rerum vt scia diuina. nō pōt scie create a rebus vniuoca esse: cui⁹ ratio dicta est. Et qz alie rōnes videnī cōcludere q; oīno equoce dicaī. ideo ad eas respondendū est. ¶ Ad qntuz ergo dōm q; dictū illud est ītelligenduz quātuz ad esse ⁊ nō quātū ad intentionē rei q̃ cōiter ꝑdicaī: qz corpus etiā fm B̄ q; ibi dī equoce de corruptibilibus ⁊ incorruptibilibus ꝑdicaī. cui⁹ tñ ratio eadez est in vtroq; si fm intentionē cōem cōsidereī. ¶ Ad sextū dicendū q; īter deuz ⁊ creaturaz nō est similitudo per ꝛuenientiaz in aliquo vno cōi: sed per imitationē. vñ creatura similis deo dicīī: sed nō ꝛuertiī. vt dicit Dio. in lib. de di. no. ¶ Ad septimū dōm q; scia non ꝑdicaī de deo fm rōnem generis sui q̃litatis. s. accītis: sed solū fm rōnem dīe q̃ ad perfectionē pertinet fz quā a natura attendiī per imitationem vt dictuz est.

¶ Utrum scientia dei sit vniuersalis. V.

AD quintum sic ꝓceditur. videī q; scientia dei sit vniuersalis. Scientia enim vlis est q̃ est per causas vles. sed deus scit oīa per cām vniuersalissimā. s. per essentiā suaz. ergo sua scia est maxime vlis. ¶ Itē vr̄ q; sit ꝑticularis. cognitio. n ꝑticularis est per quā cognoscitur ꝓpria nā rei: sed ꝓprias naturas oīum rer̄ deꝰ perfecte cognoscit. g̃ sua scia ꝑticularis est ¶ Itez vr̄ q; sit in potētia. sicut. n. opatio sua extēdiī ad ea q̃ sunt extra ipm que ipsi⁹ operatiōe causaī: ita ⁊ scia cum ea q̃ extra ipm sunt ab eo cognoscaī: sz deꝰ nō semper operatus est res in actu: qz ab eterno nō fuerūt. g̃ vr̄ q; nec debeat dici semp sciēs in actu: sz q̃q; in potentia.

¶ Item videt q̄ ēt sit in habitu. sīc. n. potētia est mediū ītер eēntiā ⁊ opationē: ita habit⁹ est mediū iter potētiā ⁊ actuz: sz q̄uis in deo oīa vnū sint: tñ designam⁹ eēntiam opationē ⁊ vtutē. g̃ ⁊ silr habitū in ipso designare poterimus vt dicam⁹ deū eē sciētē in habitu. ¶ Jtē vī q̄ sciat in actu. nihil. n. ē agēs nisi fm q̄ ē in actu: sz ōs agit oīa p sapiaz suā. vñ in ps. dr̄. Oia in sapia fecisti. ergo sua scientia maxime est in actu.

Sed contra ea q̄ nō sūt eiusdē rōnis nō diuidunt eisdē differētys: q⁹ fz pbz diuersoz generū diuerse sūt spēs ⁊ dre: sz scia dei ⁊ scia nra nō sunt eiusdē rōis. g̃ cū oīa pdcā sint drie nre scie. vī q̄ ad dinā sciaz nō sint referēda. ¶ P. B ēt ꝓmen. dic in. ii. meta. q̄ scia dei nec est vlis nec particularis nec in potētia.

Respondeo dōm q̄ nihil dictoz dine scie conuenit nisi B solū q̄ est semp in actu eē: cui⁹ rō ē q⁹ ꝺditōes scie p̄cipue attēdunt fz rōnē medy: ⁊ silr cuiuslibz cognitiōis. id aūt quo ōs cognoscit q̄si medio ē eēntia sua: q̄ nō pōt dici vle: q⁹ oē vle additionē recipit alicui⁹ per qō determinat. ⁊ ita ē in potētia ⁊ iperfectuz in eē. silr nō pōt dici pticulare: q⁹ pticularis p̄n̄ mā est: vel aliqd loco māe se hñs q̄ ōo nō cōuenit. silr ēt ab eēntia ipsi⁹ oīs pō passiua vel mālis remota ē cuz sit act⁹ purus. vñ nec ēt rō habit⁹ sibi cōpetit: q⁹ habit⁹ nō ē vltima pfectio sz magis opatio q̄ pficit habituz. ⁊ iō scia sua neq; vniuersalis neq; pticularis neq; in potentia neq; in habitu dici potest: sed tñ in actu.

Ad primuz g̃ dōm q̄ q̄uis dina eēntia sit cā vlis rez: nō tñ ita q⁹ aliqd sibi sit addibile p qō ꝑpa ⁊ pfecta cā efficiat: imo p sciꝑz est sufficiēs ⁊ pfecta cā cuiuslibz rei: ⁊ iō ꝯgregatio q̄ ē p talē cāz nō est scia in vlī: sz ī ꝑpa nā cuiuslibz rei. ¶ Ad 2m dōz q⁹ quāuis ōs cog̃scat ꝑpriā nāz cuiuslibet rei: nō tñ cognoscit p aliqō acceptuz a re: q⁹ vt dic Dio. 7. ca. de di. no. dina scia nō imittit se singulis reb⁹ q̄ cog̃scunt nec ē alia scia qua seipz cog̃scit ⁊ alias res: ⁊ iō nō pōt dici pticularis q⁹ ꝑpe illa scia ē pticularis q̄ ē p mediū pticulare a re acceptuz. ¶ Ad 3m dōm q⁹ ōs nō agit p opationē mediā: sz sua operatio ē sua eēntia. vñ sicut scia sp ē in actu ⁊ nō in potentia: ita ⁊ opatio q̄uis opatū nō sit sp: qō ꝓtigit pp ordinē sapie disponētis. Et tñ de⁹ nō dr̄ fecisse res ab eterno: sic̄ sciuit ab eterno: q⁹ opatio significat vt exiens ab opante in opatū vel factum: ⁊ iō nō pōt dici ōs eē faciens nisi q̄n aliqd fit: sz scire ēt q̄uis exterioz sit: nō ē tñ eoz nisi fm q⁹ sunt in sciēte p sui silitudiez. ⁊ iō fm ꝺditionē sciētis ⁊ nō sciti dr̄ ōs ab eterno sciuisse ēt q̄ nō ab eterno fuerūt. ¶ Ad 4m dōz q⁹ vtus noīat p̄n̄ opōnis pfectū: ⁊ iō vtutez opatiuā ī ōo significare possum⁹. sz habit⁹ nō est nisi pfectio alicui⁹ potētie icōplete ad actū: nō tñ vltima pfectio. vñ ponit duplicē iperfectionē. s. ⁊ ī pō pfecta p habitū: ⁊ in bitu q̄ p opōnē pficit: ⁊ iō nomē bit⁹ ꝑpe loquēdo ōo nō ꝓpetit. ⁊ si aliqñ dicat dñs ab eterno nō i actu sz in habitu magis ē p silitudinē q̄z fm ꝑprietatē dictū.

¶ Expositio textus.

Sciendum est igit q⁹ sapia ⁊c.) Considerandū est in oībus istis noīb⁹ q̄ h ponunt q⁹ vnū se hz ex additōe ad aliud: nō q⁹ sit additio ex pte scientis sz ex pte scitoz: q⁹ diuersimode se ad sciam hñt. Doc. n. nomē scia vel sapia absolute cognitionē dic̄ cū ꝺditōe certitudis. vñ ē ⁊ tpaliū ⁊ eterno z. Sz ꝑuidētia vl ꝑscia addit ꝺditionē duratiōis q̄ pōt esse eternitatis ad tpus: ⁊ iō pōt eē tñ respectu tpaliū tā bonoz q̄z malorum. Sed diſpō adhuc addit ordinē cāe ad causatū in essendo. vñ ē de faciēdis. ꝓuidētia vo adhuc plus addit. s. ordinem cause cōseruantis ⁊ ordinātis in finē. ⁊ iō prouidētia ad gubernationē ptinet. Sz ꝑdestinatio addit supra ꝑuidētiam determinatū finē. vñ est tñ respectu coz q̄ ad gliaz ordinant. ⁊ iō dr̄ de bonis saluādis eē. Reprobatio autē cū sit respectu maloz nihil ad sciaz ptinens addit supra ꝑsciaz. ⁊ iō de ea h̄ mētionē ñ fac̄. (Ad h ita a gbusdā opponit ⁊c.) Dic ponunt tres rōnes q̄ q̄si p eādez viā ꝓcedunt nisi q⁹ ꝑma accipit ex ꝑscia abstracte significata. secunda ex ꝑscia significata cōcretiue ⁊ verbalr: vt cū dicitur ꝑscire. tertia ex ꝑscia significata cōcretiue ⁊ nō māliter: vt cū dr̄ ꝑsci⁹: ⁊ rōnes in lra patent. (Uerūtamē creatoz ⁊c.) Uidet B eē falsuz: q⁹ cū sit nomē verbale significat actū: sed act⁹ creationis fm q⁹ est in deo est dina eēntia. ergo significat eēntiā. Et dōm q⁹ in creatione ꝑut est actio dina duo ē ꝑsiderare. s. opationē ipaz: ⁊ habitudinē ad creaturam. magr aūt accipit hoc nomen creator: non fm q⁹ ꝑponit ab opatiōe que ꝑculdubio essentia est: sed fm q⁹ ꝑponit ab habitudine q̄ nō est eēntia: nec est aliqd in deo realiter: vt ꝑius dictum est.

¶ Utrum concedendū sit omnia esse in dei essentia vel in deo per essentiam: vt oīa dicūtur eē in dei cognitōe vel p̄nti a. Di. XXXVI.

Solet hic queri cum omnia dicantur esse in dei cognitiōe: seu ꝑsentia: vel in deo per cognitionem: ⁊ eius cognitio vel p̄sentia sit diuina essentia: vtruz concedendū sit oīa esse in diuina essentia: vel in deo per eēntiam: Ad q̄ dicimus: q⁹ dei cognitio ei⁹ vtiq; eēntia est: ⁊ eius p̄sentia in qua sunt oīa: ipsius cognitio est: nec tamē omnia q̄ sunt in eius p̄sentia vel cognitione: in eius eēntia eē dici debēt. Si enim hoc diceret: intelligerētur esse eiusdē cum eo eēntie. Jn deo. n. dicit eē per eēntiam q̄ est diuina eēntia q̄ ē deus. Habz ergo ōs apud se in p̄sentia sua: que non habz in sui natura. Uñ Augustinus de verbis apostoli ita ait. Elegit nos añ mundi constitutionē. Quis sufficit hoc explicare: Eliguntur qui nō sunt: nec errat qui eligit: nec vane eligit. Elegit tamē ⁊ habet electos quos creaturus est eligēdos: quos habuit apud semetipsum: nō in natura sua: sed in p̄nti a sua nonduz erant quibus promittebatur: sed ⁊ ipsi promissi sunt quib⁹ ꝑmittebatur. Ecce hic aperte dicit deuz apud semetip̄m habere electos añ mundum: non in natura sua: sed in p̄nti a sua: cum tñ eius p̄nti a non aliud sit q̄z eius natura: q⁹ ipsius p̄nti a ei⁹ est notitia. Pōt tamē ad electos referri cum ait. Jn natura sua. i. illoz um: illos quippe habuit ab eterno apud se. nō in natura sua. i. illorum: quia nondum erāt: sed in sua p̄nti a: quia eos ita nouit ac si essent.

¶ Utrum mala debeāt dici eē in deo vbi sunt omnia bona: cum vtraq; sint in eius cognitione ⁊ p̄nti a. omnia. n. cognoscit.

POst ꝓdicta queriť: cū oia dicāt̄ eē in deo nō ꝑ essentiā nature: ꝫ per cognitionē sciēte: t deus sciat bona t mala: vtrū cōcedendū sit simplr mala eē in deo: siue esse i deo ꝑ cognitionē? Scit enī de⁹: t sciuit semp oia: taz bona q̄z mala: ēt anteq̄z fierent: t ꝓsciuit ab eterno ea futura. Ideoq̄z cū oia bona diximus eē in deo ꝓpter p̄sentiā cognitiōis: eadē rōne videť dicēdū oia mala esse in eo: cū ea semp nouerit: t ꝑ cognitionē ei p̄sentia fuerit. Precognouit.n. deus ab eterno quosdā futuros malos: t eoz malitiam: vt ait August. p̄sciuit: ꝫ nō ꝓparauit. Cū ergo peccata omniū sciat: nunqd itelligendū est ea icludi i illa gñalitate locutionis: qua dixit aplūs oia esse in deo. Ex ipso iquit t per ipsum t in ipso sunt oia. Sz qs nisi insanus dixerit mala eē in deo? Illa.n. esse in deo itelligūtur: q̄ ex ipso t ꝑ ipsum sunt. Ea vo ꝑ ipsum sunt t ex ipso quoz auctor est: ꝫ nō est auctor nisi bonoz. Nō g̃ ex ipso t ꝑ ipsuz sunt nisi bona: ita g̃ nō i ipso sunt nisi bona. Non g̃ mala i deo sunt: q̄ licz ea noscat: nō tñ ita oīno noscit vt bona. mala quasi de longe cognoscit: vt ait ꝓpheta. Et alta a lōge cognoscit. i. supbiam. Et alibi ad deū loquēs de malis ait. De absc̄ōditis tuis adimpletus est vēter eoz. Qō exponēs Augu. Absc̄ōdita inq̄t pcta sunt: q̄ a lumine tue veritatis absc̄ōdunť. Sz qūo pcta a lumine veritatis dīne absc̄ōdunť cuz a deo sciātur? Si.n. nō sciret: qūo de illis iudicaret: t ꝑ illis malos dānaret? Alibi ꝓpheta. Quia neq̄z ab oriēte neq̄z ab occidēte deest. Quod exponēs Cassiod. inq̄t. Neq̄z a bōis neq̄z a malis deest de⁹: ꝫ oib⁹ p̄ns t cognitor ē. Cognoscit g̃ ōs t bona t mala ꝑ sciam: ꝫ bona cognoscit ēt ꝑ approbatiōez t ꝑ bñplacitū: mala vo nō. Uñ Cassiodo. sup psal. dicit. Pcta absc̄ōdita deo sunt: q̄ nō nouit. i. non approbat. Et ex eo sensu Augu. dixit ea absc̄ódita a lumine dei. Qui ēt i lib. ad Heluidiū insinuat cognitōez dei variis modis accipiēdā iquiēs. Si ad sciam referas nō ignorat de⁹ aliquos vel aliqua: q̄ tñ i iudicio qbusdā dicet. Nō noui vos: ꝫ eoz iprobatio hoc vbo insinuata ē. Ecce nō cognoscere dī de⁹ q̄ nō approbat: q̄ ei nō placēt. Apparet itaq̄z verū esse qō diximus. s. q̄ quodaz mō cognoscit de⁹ bona quo nō cog̃scit mala. Pariť quidem vtraq̄z eodēq̄z mō noscit q̄ztū ad notitiā: ꝫ bona ēt approbatōe t bñplacito cog̃scit.

¶ Hic aperit quare bona tantum dicantur esse in deo t non mala.

ET ide est q̄ bona tm̄ dr̄ esse in deo nō mala: t illa ꝓpe: hec lōge: quia licet i deo aliqua dicāt̄ eē ꝓpter cognitōis p̄ntiam: t de⁹ bona t mala cog̃scat: mala tñ nō cognoscit nisi ꝑ noticiā: bona vo nō solū ꝑ sciam: ꝫ ēt ꝑ approbatōez t bñplacitū. Et ob talē cognitiōez aliq̄ dr̄ esse in deo. s. q̄ ita ea scit vt ēt approbet t placeāt. i. ita scit vt eoz sit auctor.

¶ Or idē est oia eē ex deo: t ꝑ ipm t in ipso.

RIsoide si diligēter ispiciamus: idem videť eē: oia esse ex deo: t ꝑ ipm t in ipso. Uñ Amb. in. ij. lib. de spū scō. Hec tria ex ipo t ꝑ ipz t i ipso sunt: oia vnū eē supra diximus. Cuz dicit ꝑ ipz eē oia nō negauit i ipso eē oia. Eadē viz dr̄ oia h. s. cū ipso t i ipso t ꝑ ipz: t vnū i bis atq̄z ꝓfile: nō ꝛriū itelligiť. Ecce bēs: q̄ ex eadez itelligētia scriptura dicit oia eē in ipso: t ꝑ ipz t ex ipso vel cū ipso. Cū g̃ ex eadē rōne oia dicāt̄ eē ex deo vel ꝑ ipz: nō soluz q̄ scit: ꝫ ēt q̄ eoz auctor ē: ꝓsequēť vt eadē rōne ita eē i deo dicanť. s. q̄ scit t eoz auctor eē dr̄: q̄ in illo viuimus t mouemur t sumus: q̄ eo auctore sumus: mouemur: t viuim⁹. Cū g̃ nō sit auctor nisi bonoz: merito sola bōa i eo eē dr̄ sicut ex ipso t ꝑ ipz. Cū g̃ in ei⁹ cognitōe vel p̄ntia sint oia. s. bona t mala: i eo tñ nō dr̄ eē nisi bona quoz auctor est. Uñ Augu. i lib. de natura boni. Cū audimus iquit ex deo t ꝑ ipm t in ipso eē oia: oēs vtiq̄z naturas itelligere debemus: t oia q̄ naturaliter sunt. Neq̄z. n. ex ipso sunt peccata q̄ naturā nō seruāt ꝫ viciāt: q̄ ex volūtate peccātiū nascūtur oia. Hic apte dī q̄ i illa gñalitate locutiōis bona tm̄ cōtinentur.

¶ Or omnia ex patre t ꝑ patrē t in patre sunt ita de filio t de spiritu scō est dicendū: licet ꝓpter personas fiat distinctio.

PRetera sciēdū est: q̄ licet ibi indicet distinctio ꝓsonarū cū dicit ex ipso t ꝑ ipm t in ipso: oia tamē ex p̄re: t per patrē t in patre sunt. Similr de filio t spiritu scō accipiēdū est. Uñ Augu. in. i. lib. de trini. Nō cōfuse iquit accipiēdum est qō ait aplūs: ex ipso t per ipm t in ipso. Ex ipso dicens ꝓpter patrē: per ipsuz ꝓpter filiū: in ipso ꝓpter spūm scūm. Uigilāter aūt attēde: ne qa patrē volens intelligi dixit ex ipso: sic itelligas oia esse ex patre: vt neges oia esse ex filio vel ex spiritu scō. cum ex patre t per patrē t in patre omnia eē sane dici possint. Similiter t de filio t de spiritu scō dicendum est.

¶ Qz nō omnia q̄ ex deo sunt etiā de ipso sunt: sed ecōuerso.

ILlud etiā hic ānectēdū est: q̄ nō oīa que dicūtur esse ex deo: etiaz de ipso esse dici debeant. Quia vt ait Augustinus i lib. de natura boni. Nō hoc significat penitus ex ipso q̄ de ipso. Qd̄ eniz de ipso est pōt dici esse ex ipo: sed nō omne q̄ ex ipso est: pōt dici esse de ipso: q̄z nō est de sua substātia. Ex ipso. n. sunt celū ⁊ terra: q̄z ipe fecit ea: nō aūt de ipso: q̄z nō de substātia sua: sicut aliqs hō generat filiū vel facit domuz. Ex ipso est filiꝰ: ex ipso est ⁊ domus: sz filiꝰ de ipō: domus vero de terra ⁊ ligno nō de ipso.

¶ Que dicta sunt summatim colligit.

EX p̄missis apertuz est q̄ in dei cognitiōe siue p̄sentia sunt oīa. s. bona ⁊ mala: sed nō omni mō sunt ibi mala quo bona. Et q̄ in deo bona tantuz sunt sicut ex ipso ⁊ p ipm: nō mala. Et ex quo sensu hec accipiēda sunt: assignatū est. Et q̄ de ipso nō dī esse ꝑp̄rie q̄d aliud ē ab ipo. Ex ipo aūt esse dr̄ omnia que eo auctoze sunt.

¶ Diuisio textus.

POstquā magister oñdit q̄ scia dei vl̄r est oīum ⁊ exide dr̄ res i deo eē. Z ingrit qūo cognita sint i ipso deo cogscente: ⁊ dīdit i ptes duas. In ꝑ⁹ oñdit qūo res q̄s cogscit sint i deo. In z⁹ qūo deꝰ sit i rebꝰ. 37. dist. (Et q̄n demr̄atū est ⁊c.) Prima i duas. In ꝑ⁹ ingrit vtz oīa que ōs scit p̄t dici i eētia eiꝰ eē: ⁊ oñdit q̄ nō. In z⁹ inquirit vtz oīa possint eē in deo. ibi. (Post p̄dicta ⁊c.) Et circa hoc tria facit. Primo mouet qōnē ⁊ determiat eā. Scōo ꝓfirmat determiatiōez. ibi. (Proīde si diligēter ispiciamus.) Tertio iducit epilogādo ꝓclonē i tota distinctiōe itentā. ibi. (Ex p̄missis aptū ⁊c.) Circa zm tria facit. Primo ꝓbat mala nō eē i deo: cū nō sint ex ipo vel p ipz. Secūdo oñdit qūo Z tria distīguēda sunt: ex ipso: ⁊ p ipm: ⁊ i ipso: fm q̄ ad psonas distictas referūtur. ibi. (Preterea sciēdū est ⁊c.) Tertio distīguit iter eē de ipso ⁊ eē ex ipo. ibi. (Illud ēt hic ⁊c.)

¶ Questio. I.

HIc est duplex qō. Primo de his q̄ a deo cogscunt. Secūdo de ideis p q̄s res cognoscit. Circa p̄mū q̄runt tria. Primo vtz deꝰ cognoscat singularia. Scōo vtz cogscat mala. Tertio qual̄r ea que cognoscit in ipso esse dicūtur.

¶ Utrum deus cognoscat singularia. I.

AD primuz sic ꝓcedit: vr̄ q̄ deꝰ nō cognoscat singularia. dic. n. Boetiꝰ q̄ vl̄e ē dū itelligit ꝓticulare dū sentit: sz i deo nō ē potētia sensitiua cuz sit virtꝰ impressa orgāno corpali: nisi forte metaᶜᵉ sumēdo. q̄ vr̄ q̄ cognitio singulariū deo nō ꝓueniat. ¶ P. nihil cognoscit ab aliquo nisi fm q̄ ē i cogscēte: sz ꝓticulares effectus nō sunt i cāis vniuersalibꝰ nisi i potētia. q̄ vr̄ cū eētia dīna sit vl̄is cā oīum i q̄ oīa cogscit q̄ singulariū ꝑp̄riā cognitōez nō hēat. ¶ P. oīs cognitio ē p assimilatōez cogscētis ad cognitū: sz singulare nō ē singl̄are nisi p mām. q̄ nulla vtus q̄ abstrahit a mā ⁊ ab oībꝰ apenditys eiꝰ: pōt cogscere singl̄are iquātū ē singulare: sz ītellectꝰ dīnꝰ ē maxime a mā ⁊ a cōditiōibꝰ mālibꝰ separ⁹. q̄ ōs singl̄aria nō cogscit. ¶ P. sic dic Dio. i. 2. ca. de di. no. eodē mō creature ꝓticipāt: q̄uis sūt diuerse: vnā dei bonitatē: sicut ples linee egrediunt ab vno cētro: ⁊ sic ples figuratōes fiūt ab vno sigillo: sz q cogscit cētruz nō ex Z cognoscit lineas ꝓductas a cētro iquātū est Z ⁊ illa: sz in cōi tñ: ⁊ fil̄r est i alio exēplo iducto. q̄ vr̄ q̄ deꝰ cognoscēdo seipm nō cognoscat singularia iquātū hȝ.

Contra. ad Heb. xi. Accedētē ad deū opz credere: q̄z ē: ⁊ q̄ diligētibꝰ se remūeratoz sit: sz nō pōt remunerare opa hoīuz singulariū nisi cogscat opantes ⁊ ipsoz opa. q̄ opz credere q̄ singl̄aria deꝰ cognoscat. ¶ P. ōs hz de rebꝰ sciam ꝓacticā q̄ ē opatōis p̄ncipiū: sz opatio ē circa singl̄aria. q̄ vr̄ q̄ sua scia sit ēt singulariū.

Respondeo dōm: q̄ deꝰ absq̄ dubio oīum ⁊ vniuersaliū ⁊ singulariū cognitiōez hȝ. Sciēdū tñ q̄ circa hāc qōnē diuersi diuersimode senserūt. Cōmētatoz. n. in. xi. metaphȝ. vr̄ exp̄sse negare a deo ꝓticulariū cognitōez: nisi iquātū cogscit eētiā suā que ē p̄nᵐ oīs eē: sz cū ōs nō tñ sit cā eē rez: sz oīum q̄ in rebus sunt: oz vt cognitiōez rez nō tñ i eo q̄ sunt hēat: sz ēt in eo q̄ sunt talia vel talia. Et iō aly dixerūt. s. Aui. ⁊ Algazel ⁊ seq̄ces eoz q̄ ōs cogscit singularia vl̄r: q̄ō sic exponūt p exēplū. Si aliqs sciret oēs distātias ozbiū ⁊ planetaz ⁊ tps motuū ipsoz ipse ꝑuideret oēm eclipsim q̄ poset ocīgere: nō tñ sciret hāc eclipsiz: iq̄tū ē Z eclipsis nisi p aliqd a sensu acceptū: sz sciret eclipsiz q̄ cras ocingeret vl̄r. s. fm suas cās vl̄es. Ita ēt dñt q̄ cū oēs cāe reducantur i ipsuz deū sicut in cām: ipse cognoscēdo se cognoscit oēs cās scōas: ⁊ cognoscēdo cās illas cogscit omne q̄d est effectū ex illis cāis: nō tñ nisi vl̄r. Et iō dñt q̄ deꝰ non cognoscit ꝓticularia nisi vl̄r. Ita vt fm eos determiatio accipiaᵗ ex pte cogniti: ⁊ nō solū ex pte cognoscētis: q̄z si solū ex pte cognoscētis illa determiatio accipeᵗ: vez indubitāter eēt; q̄ deꝰ ꝓticularia nō ꝓticulari scia cognoscit: vt supra ꝓbatū ē. Cognoscit tñ ꝓticularia fm ꝓticularitatē ipsoz. Unū dcm illud ēt ē insufficiēs. Cognoscere. n. hoc mō singulare i vl̄i: nō ē cogscere ꝑp̄riā nāz hꝰ singularis vel illiꝰ: eo q̄ quocūq̄ mō vl̄ia aggregētur nunq̄ ex eis fiat singulare: nisi p hoc q̄ indiuiduant p mām. Et iō ex hac ēt via seq̄reᵗ q̄ ōs nō pfectā cognitōez de singularibus hēret. Uniuersales. n. cāe nō ducūt in cognitōez ꝓticulariū nisi fm q̄ ꝓticularia ꝓticipāt nām cōem: ⁊ sic ex cāis vl̄ibꝰ nō scireᵗ de ꝓticulari nisi q̄ hz talē vl̄ talē nāz cōem: vel accītaliter vel subaliter. Jō aūt aly dixerūt sicut Raby moyses q̄ deus scit pfectissime singularia. Et oēs ratiōes q̄ in Zriū iducunt solvit p Z q̄ dicit sciētiaz dei eē equocā scie nr̄e. vñ p ꝺditiōes scie nr̄e nō possum⁹ aliqd de scia dei arguere. sic. n. eē dei nō cōprehēdit a nobis: ita nec sua scia. Hoc ꝓfirmat p id q̄ hr̄ p Ysa. 55. Sic exaltati sunt celi a terra ⁊c. Sz istud q̄uis sit vez: tñ oz aliqd plus dicere. vs. q̄ quāuis scia dei sit alteriꝰ modi a scia nr̄a: tñ p sciaz nr̄am aliq̄liter deuenimus i sciaz dei: ⁊ sic scia nr̄a nō ē penitꝰ vniuoca scie dei: sz potiꝰ analogica vt i ꝓcedēti distictiōe dcm est. Et iō oz dr̄e fm q̄d scia nr̄a imitaᵗ sciam dei: ⁊ i quo deficit: ⁊ q̄re: ⁊ ita ratiōes dissoluere. Uñ ꝓcedēdū ē p viā q̄tū docet Dio. 7. ca. de di. no. Dicit. n. q̄ cū ōs cognoscit res p eētiā suā q̄ est causa rez: eodē mō cognoscit res q̄uo eē rebꝰ tradidit. vñ si aliquid est in rebꝰ nō cognitū ab ipso oz q̄ circa illud vacet dīna opatio. i. q̄ nō sit opatuz ab ipso: ⁊ ex Z accidit difficultas pl̄is pp̄ dcm. ¶ P. io. q̄z q̄dā ipsoz nō ponebant deū operari imediate i rebꝰ oībꝰ: sz ab ipso esse p̄mas res

gbus mediãtibus ab eo alie ꝓducũtur. ⁊ iõ nõ poterant ĩuenire: q̃liter cognoscer̃et res q̃ sunt h̃: nisi ĩ ꝑmis causis vlib⁹. ¶ Scõo. qr gdã eoꝝ nõ ponebãt mãm eẽ factã: ſz deũ agere tm̃ ĩducendo formã. Et iõ cũ mã sit ꝑn^m ĩdiuiduatiõis nõ poterat ĩueniri apud eos qũo de⁹ singularia ĩquãtũ hꝭ cognoscat. Sz qr nos ponimus deũ ĩmediate operãtẽ in reb⁹ oĩbus: ⁊ ab ipso eẽ nõ solũ ꝓncipia formalia: ſz ẽt mãm rei. iõ p eẽntiã suã sicut p cãm totũ qõ est ĩ re cognoscit: ⁊ formalia ⁊ mãlia. vñ nõ tm̃ cog̃scit res ſm nãs vles: ſz ſm q⁹ sunt ĩdiuiduate p mãz: sic̃ edificato: si p formã artis ꝛceptã posset ꝓducere totã domũ q̃tũ ad mãm ⁊ formã p formã artis quã hz apud se: cognosceret domũ hãc ⁊ illã: ſz qr p artẽ suã nõ ĩducit nisi formaz. Jõ ars sua est solũ silitudo forme domus. vñ nõ põt p eã cognoscere hãc domũ vl illã nisi p aliqd acceptũ a sensu.

Ad primum g̃ dõm: q⁹ sicut ex ꝑdictis pz forma p quã itellect⁹ dinus itelligit: neq; est vlis: qr additiões nõ recipit: neq; singularis: qr a materia ⁊ a diſpositiõib⁹ eius ĩmunis ẽ: ſz tm̃ est ꝑn^m ⁊ simili tudo pfecta toti⁹ qõ in re ẽ: ⁊ mãe ⁊ forme: vt dcm̃ est. Et iõ h̃ qõ dr̃ q⁹ vle dũ itelligit ⁊c. referẽdũ est ad cognitionẽ nr̃am q̃ in sensu ẽ p formã mãlẽ ⁊ ĩ itellectu p formaz vlem. ⁊ iõ pticularia nõ cognoscimus nisi p v̊tutẽ ĩ qua ẽ aliqd pticulariter: ſz de⁹ particularia cognoscit: neq; vniuersaliter: neq; pticulariter ex pte cog̃scentis: ſz vl ⁊ pticulariter ex pte rei cognite. ¶ Ad 2^m dõm: q⁹ in cãis vlibus q̃ nõ sunt tota cã rei nõ põt pticulare pfecte sciri: sed deus ẽ cã oĩuz vlis: ita q⁹ ẽ pfecta cã vniuscuiusq;. ⁊ iõ se cognoscẽs oĩa pfecte cognoscit. ¶ Ad 3^m dõm: q⁹ q̃uis ĩ deo nõ sit aliqd mãle: ſz eẽntia ei⁹ sit act⁹ tm̃: tm̃ ille act⁹ est cã oĩum q̃ sunt ĩ re ⁊ mãliũ ⁊ formaliũ: quẽ actũ imitatur q̃tũ põt oĩs res ⁊ gcgd ĩ re ẽ. ⁊ iõ eẽntia diuĩa ẽ silitudo nõ tm̃ formaliuz: ſz ẽt mãliũ rei. ⁊ iõ p ipm pñt cog̃sci singularia ẽt ĩquãtuz hꝭ. ¶ Ad 4^m dõm: q⁹ oĩa exẽpla q̃ adducũtur a creaturis ĩ deũ deficiẽtia sunt: vt idez Dio. dicit. nõ. n. ĩuenit̃ in creaturis aliq̃ cã cõis: q̃ sit cã totius qõ in re ẽ: sicut sigilluz est cã figure ĩ cera: ⁊ nõ ipsi⁹ cere: ⁊ iõ p cognitiõez sigilli nõ põt cognosci figura ĩpressa inquãtũ est hec vel illa: qr h̃ hz ex materia.

¶ Utrum deus cognoscat mala. II.

A D secundum sic ꝓcedit̃: vr̃ q⁹ deus nõ cognoscat mala: sicut. n. dicit Lõmẽ. ĩ. 3. de aĩa. Si aliqs itellect⁹ sit semp ĩ actu nõ cognoscit ꝓuatõez oĩno: ſz itellect⁹ dĩn⁹ semp ẽ ĩ actu: cũ igit̃ malũ sit ꝓuatio: vt Aug. dicit: vr̃ q⁹ de⁹ nõ cognoscat malũ. ¶ Ꝑ. oĩs scia vel est cã scitoꝝ vel cãta ab eis: ſz dei sciẽtia cãta nõ ẽ: cũ g̃ maloꝝ cã nõ sit: vr̃ q⁹ deus mala nesciat. ¶ Ꝑ. scia ẽ assiſlatio sciẽtis ad rẽ scitã: cũ igit̃ malũ ĩquãtuz hꝭ nõ assimileť deo: ĩmo ipe recessus a silitudie ẽ malũ: vr̃ g̃ q⁹ ds malũ nõ cog̃scat. ¶ Si dicas. q⁹ cog̃scit malũ p bonũ. ¶ Lõtra. cognoscere aliqd nõ p se: ſz p aliud ẽ impfecte cognitiõis: nihil aũt impfectũ deo est attribuendũ. g̃

Sed contra. (ds nõ cognoscit mala p bona. ẽ qõ in ps. dr̃. Deus tu scis ĩsipiẽtiã meã ⁊c. ¶ Ꝑ. pbs dicit in 2° de aĩa: q⁹ rectũ est iudex sui ipsius ⁊ oblig: cũ igr̃ malũ sit obliq̃tio a rectitudie boni: vr̃ q⁹ deo q oĩa bona pfecte cog̃scit noticia boni nõ desit.

Respondeo dõz: q⁹ nescire dr̃ dupl^r. Uno modo metapho^ce ad silitudinẽ nesciẽtis sẽ bre: ⁊ sic ipm reprobare dei nescire dr̃: qr malos a gloria sua excludit: sic̃ aliqs ignotos a secretis suis excludit: ⁊ p oppo^m ds dr̃ scire q̃ approbat: ⁊ sic verũ ẽ q⁹ ds dr̃ nescire mala. Alio⁹ dr̃ nescire ꝑpe noticia rei carere: ⁊ p oppositũ scire noticiã rei bre: ⁊ ita deus nouit ⁊ bona ⁊ mala cognoscẽdo essentiã suã: sicut tenebre cognoscũtur p cognitiõez lucis: vt dicit Dio. 7°. cap. de di. no. Sz sciẽdũ est q⁹ ꝓuatio nõ cognoscit̃ nisi p habitũ opposituz: nec habitui opponit̃ ꝓuatio nisi circa idẽ subm ꝛsiderata. Luz aũt lucem dine essentie ipossibile sit deficere non opponit̃ sibi ꝓuatio aliq̃. Unũ malũ nõ opponit̃ bono ꝓut in deo ẽ determinate: ſz forte opponit̃ sibi ſm cõem itentiõez boni. Opponit̃ aũt determiate bono qõ est participatũ ĩ creaturis: cui põt admisceri defect⁹. Unũ p h̃ q⁹ de⁹ cognoscit eẽntiã suaz cognoscit ea q̃ ab ipso sũt ⁊ p ea cognoscit defect⁹ ipsoꝝ. Si aũt eẽntiã suã cognosceret tm̃: nullũ malũ vel ꝓuatõez cognosceret nisi in cõmuni.

Et ideo patet rũsio ad ꝑm: qr ex hoc q⁹ Lõmen. ponit q⁹ nihil nisi eẽntiã suam cognoscit sequit̃ q⁹ mala nescit. vnde ibidẽ subdit q⁹ nescit alia eẽ. vñ eodẽ modo quo alia a se cognoscit ⁊ ꝓuatiões ipsoꝝ nouit nõ sicut ꝓmũ cognitũ: qr ĩ itellectu suo nõ potest eẽ aliq̃ ꝓuatio: ſz sunt secũda intellecta: vt ex ꝑdictis pz. ¶ Ad 2^m dõm: q⁹ scia dei nullo mõ a re cãta est: nec tamẽ est cã oĩum q̃ cognoscit: sed hoꝝ tm̃ quoꝝ ẽ p se cognitio. ſ. bonoꝝ. mala aũt cognoscit p bona: vt dcm̃ ẽ. ¶ Ad 3^m dõm: q⁹ malũ nõ cognoscit a deo p silitudinez suã: ſz p silitudinẽ boni. ſm. n. q⁹ de⁹ cognoscit eẽntiã suaz cognoscit vnãquãq; rẽ q̃tũ de sua bonitate ꝑticipat ⁊ i quo deficiat: ⁊ ita cognoscit malũ: cũ in defectu rõ mali ꝛsistat. ¶ Ad 4^m dõm: q⁹ cognoscere p aliud id qõ p se natũ est cognosci ẽ impfecte cog̃nis: ſz malũ p se nec cãm nec volũtatẽ nec cog̃nẽ hz: ſz p bonũ: vt dicit Dio. 4. cap. de di. no. ⁊ iõ h̃ ẽ pfecta cognitio mali vt p bonũ cognoscat̃.

¶ Utr res q̃ cognoscunt̃ a deo sint in deo. III.

A D tertiuz sic ꝓcedit̃: vr̃ q⁹ res q̃ a deo cognoscunt̃ ĩ deo nõ sint. oẽ illud ĩ quo ẽ aliqd diuersum ab eo cõpositũ ẽ: cũ igit̃ de⁹ sit simplicissimus: vr̃ q⁹ res q̃ sunt diuerse ab eo ĩ ipso nõ sint. ¶ Si dicas q⁹ nõ sunt ĩ eo p eẽntiã: ſz p sui silitudinẽ. ¶ Lõtra. vnaqueq; res verius ẽ vbi est p suã eẽntiã q̃ vbi est p suã similitudinẽ: qr ibi nõ vr̃ esse nisi ſm qd. Si igit̃ res ĩ deo nõ sunt nisi ſm sui silitudinez vr̃ q⁹ veri⁹ ⁊ melius sint in seipsis q̃ in deo: qõ est ꝺ Aug. ⁊ Anſ. ¶ Ꝑ. silitudo respõdet ei cui⁹ ẽ silitudo: ſz res oẽs nõ hñt in se lucẽ ⁊ vitã: cũ igit̃ in deo sint vita ⁊ lux vr̃ q⁹ nõ sint in deo p silitudinẽ. ¶ Ꝑ. vbi est res ſm sui silitudinem ibi nõ attribuit̃ sibi opatio ꝓpa sua. lapis. n. ĩ oculo nõ mouet̃ deoꝝ suz: ſz act. 17. dr̃ q⁹ ĩ ipo deo viuimus mouemur ⁊ sumus. g̃ vr̃ q⁹ nõ sumus ĩ deo p silitudinẽ tm̃. ¶ Ꝑ. silitudines rer̃ in dei scia exñtes cũ ad sciaz ptineãt filio appꝛopanť: ſz in ipso appꝛopꝛiať ĩ lra spi. sancto: p ipz filio: ⁊ ex ipso pri. g̃ vr̃ q⁹ nõ dicať res esse in deo ſm similitudinem.

Sed contra est quod dicitur Joã. i. Qõ factũ est in ipso vita erat ⁊c.

Respondeo dõz: q⁹ hec ꝓpõ ĩ. ſm q⁹ diuersis adiũgit̃: diuersas habitudies notat: vt cũ dr̃ esse in toto: vel eẽ ĩ loco: ⁊ hꝭ. Et iõ sciẽdũ q⁹ aliud ẽ esse in scia dei: ⁊ aliud in deo eẽ: ⁊ aliud eẽ in eẽntia dina. Scia. n. nominat cognitiõez quãdã. Unũ esse in scia nihil aliud est q̃ p sciam cognosci. ⁊ iõ oĩa q̃ deus scit ⁊ bona ⁊ mala ĩ scia ei⁹ eẽ dr̃. Sz essentia significať p modũ formẽ vel nãe. vñ eẽ in eẽntia diuĩa nihil aliud ẽ q̃ subsistere ĩ nã dina vel eẽ idẽ nãe dine. ⁊ iõ creature nõ pñt dici in eẽntia dina esse: ſz tm̃ pſone dine ⁊ ꝓpetates ⁊ attributa. Sz h̃ nomẽ ds signiat rẽ subsistẽtẽ c⁹ ẽ eẽ ⁊ opari. Unũ eẽ ĩ deo põt itelligi dupl^r. Uel q⁹ ẽ in eẽ ipsi⁹: ⁊ sic creatura nõ sunt in deo. Uel q⁹ subiacet opi ei⁹ sic̃ dicimus opa: quoꝝ dñi sumus ĩ nobis eẽ: ⁊ p modũ istũ oĩa q̃ a deo sũt

in eo esse dñr: nō aūt mala q̄ ab ipso non sunt. Et ita pz q̄ tria p̄dicta se bñt fm quēdā ordinē. q. c. g. d. n. ē i eēntia diuīa est i deo q̄si ptinēs ad eē ipsi⁹: sz nō ꝓuertit: sicut ea q̄ subiacēt opi ei⁹ i ipso sunt: sz nō in eēntia ei⁹. ꝛ silr q. c. g. d ē in deo ē in scia ei⁹: sz nō cōuertit: vt pz de malis.

Ad primum g̃ dōm: q̄ i deo nihil ē diuersum ab ipso. vñ ꝛ creature fz b̄ q̄ i deo sūt nō sunt aliud a deo: q̄ creature i deo sunt cātrix eēntia: vt dic̄ Ansel. sunt. n. i deo p suā silitudinē: ipsa aūt eēntia dīna silitudo ē oīum eoꝝ q̄ a deo sunt. ¶ Ad 2m dōm: q̄ eē creature pōt q̄druplr ꝯsiderari. ꝑmo mō fz q̄ ē i ꝑpa nā. 2o mō, put ē i cognitōe nr̄a. 3o mō, put ē in deo. 4o mō cōiter, put abstrahit ab oīb⁹ his. Cū g̃ dr̄ q̄ creatura veri⁹ eē bz i deo q̄ i seipso cōparat p̄m ꝛ 3m eē respcū q̄rti: q̄ oīs cōparatio ē respcū cōis: ꝛ p tāto dr̄ q̄ in deo bz veri⁹ esse: q̄ oē q̄ est i aliquo ē i eo p modū ei⁹ in quo ē: ꝛ nō p modū sui. vñ i deo ē p eē increatū: i se aūt ē p eē creatū in quo min⁹ ē de vitate eēndi q̄ i esse ī creato. ¶ Si aūt cōparet eē p̄m ad 2m respectu q̄rti iueniūtur se hr̄e fm excedētia ꝛ excessa. eē. n. q̄ est in ꝑpa nā rei i eo q̄ est subale excedit eē rei i aīa: q̄ est accīntale: sz excedit ab eo fm b̄ q̄ est eē māle ꝛ illud ītellectuale: ꝛ ita pz q̄ aliq̄ res veri⁹ eē bz ybi ē p suā silitudinē q̄ i seipsa. ¶ Ad 3m dōz: q̄ silitudo rei q̄ ē in aīa dupl'r cōsiderat. Uel fm q̄ ē silitudo rei: ꝛ sic nihil attribuit sibi nisi quod i re iuenit. Aut fm eē q̄ bz i aīa: ꝛ sic attribuit sibi itelligibilitas vl' vniuersalitas: sic̄ ēt pz i imagie corpali cui ꝓuenit eē lapideū ex pte ei⁹ i quo ē: ꝛ nō ex pte ei⁹ cui⁹ ē silitudo. silr dico q̄ silitudini rei q̄ ē in deo ꝓuenit eē vitā ꝛ lucē nō fm b̄ q̄ silitudo rei ē: sz fm q̄ ē i deo: ꝛ dr̄ vita iquātū ē p̄nm opōnis ad eē rei: sic̄ ēt dr̄ a pho in. 8. phy. q̄ mot⁹ celi ē vt vita q̄dā nā exīntib⁹ oīb⁹: sz iquātū ē p̄nm cognitiōis rei dr̄ lux. Uel alr pōt dici q̄ silitudo rei q̄ i aīa ē: dr̄ vita iquātū est vt forma q̄dā ꝛ pfectio ītellect⁹: ꝛ lux iquātū ē p̄nm ītellectualis opatōis: ꝛ p talē silitudinē dñr ēt in deo res eē vita ꝛ lux. sūt. n. i eo sic̄ artificiata i artifice p suas silitudines. ¶ Ad 4m dōm: q̄ eē ꝛ viuere ꝛ moueri nō attribuunt reb⁹ i deo exīntib⁹ fm eē q̄ in ipso bñt: sz fz eē q̄ in seipsis bñt a deo: vt eē ptieat ad eēntiā: viuere ad vtutē: ꝛ moueri ad opatōez: vl' viuere ad aīaz: moueri ad corpus. ꝛ eē ad vtrūq̄: ꝛ sic res i ꝑpa nā exīntes dñr eē i deo fm q̄ eē earꝝ a deo ꝓtinet: ꝛ sic de alijs. s. de motu ꝛ vita. ¶ Ad 5m dōm: q̄ silitudo rei q̄ ē in deo nō ē accepta a re: sz ē cā rei. vñ q̄cūq̄ ē i eo p sui silitudinē est in eo sic̄ i p̄n⁹ opāte ꝛ ꝯseruāte. Opatio aūt ꝛ ꝯseruatio rez a deo ꝯplet̄ur p volūtatē ꝛ bonitatē ei⁹: q̄ volūtas īter tria. s. sciam potētiā ꝛ volūtatē, primius ē ad op⁹. ꝛ iō i ipso approbat spi. sancto q̄ ꝓcedit p modū voluntatis: ꝛ cui bonitas approbat: cū b̄ ꝓpō ī. dicat bītudinē ad ꝓtinēs ꝛ ꝯseruās. Sz p ipz approbat filio: q̄ p. denotat cām formalē: ꝛ ars p quā sic̄ p formaz opat artifex filio approbat. Ex ipso aūt pp habitudinē p̄ncipy quā ipoztqt b̄ ꝓpositio ex. approbat pr̄i: g est p̄ncipiū nō de p̄n⁹. ¶ Qō. II.

Deinde querit̄ de ydeis. Et circa b̄ tria querūtur. Et p̄mo an ydee sint. Secūdo de pluralitate ydeaꝝ. Tertio vtꝝ ydee omnium in deo sint.

¶ Quid nomie ydee importet. I.

Ad primus sic procedit: vr̄ ydeas nō eē. sicut. n. dic̄ pho in p̄n⁹ metaph. dicere exēplaria eē vaniloquiū ē ꝛ poeticas metaphoras dr̄e: sz ydeas exemplaria rez dicimus. g̃ vanuz ē ydeas dr̄e. ¶ P. pfecti⁹ ē agēs q̄ nō eget i sua actōe ad exemplar respicere q̄z q̄ exēplari idiget: sz ōs ē pfectū agens. g̃ nō ē sibi op⁹ ydeis: ad q̄rū exēplar faciat res. vñ ibidez pho subdit. nā q̄d ē op⁹ ad ydeas respicere. ¶ P. sz Augu. meli⁹ scit̄ res p eēntiā suā q̄z p silitudinē suā: sz ōs nobilissime cognoscit res. g̃ scit eas p eēntias earum ꝛ nō p aliq̄s silitudies ydeales rez. ¶ P. oīs cognitio q̄ ē p medium vr̄ eē collatiua ꝛ discursiua hr̄e de vno i aliud: sz ōs cognoscit simplici ituitu sine discursu ꝛ collatōe. g̃ vr̄ q̄ nō cognoscat res mediantibus ydeis.

Contra, ē q̄d dicit Augu. g negat ydeas eē: negat silium eē: sz b̄ ē hereticum. g̃ ꝛ p̄m. ¶ P. Lōmē. dicit i. xi. metaph. q̄ sicut oēs forme sunt i potētia i p̄ma mā: ita sunt i actu i p̄ motoꝛe: sz nihil aliud dicim⁹ ydeas nisi formas rez in deo exīstes. g̃ vez est ydeas esse.

Respondeo dōm: q̄ sic̄ forme artificiales habēt duplex eē. vnū i actu fz q̄ sūt i mā. aliud i potētia fm q̄ sunt i mēte artificis: nō q̄dē i potentia passiua: sz actia: ita ēt forme māles bñt duplex eē: vt dic̄ Lōmē. i. xi. metaph. vnū i actu fm q̄ i reb⁹ sūt: ꝛ aliō in pō actiua: fm q̄ sunt i motoꝛib⁹ oꝛbiū vt ipe ponit: ꝛ p̄cipue in p̄ motoꝛe: loco cui⁹ nos i deo dicimus. Uñ apud oēs pl'os cōiter dr̄ q̄ oīa sunt i mēte dei: sic̄ artificiata in mēte artificis: ꝛ iō formas rez in deo exīntes ydeas dicimus: q̄ sunt sic̄ forme opatiue. Uñ dic̄ Dion⁹. loquēs de ydeis i. 5. c. 6 di. no. exēplaria dicim⁹ subsīātificas rōnes exīntiū in deo: vniformiter p̄exīntes: q̄s theologia p̄diffōnes vocat ꝛ dīnas ꝛ bonas volūtates exīntiū p̄determiatiuas ꝛ p̄ductiuas. Per ydeas tñ ōs ñ tñ practicā: sz speculatiuā cognitiōez de reb⁹ bz cū nō solū cogīscat res fm b̄ q̄ ab ipo exeūt: sz ēt fm q̄ i ꝑpa nā subsīstūt. Ydea. n. dr̄ ab ydeos q̄ ē forma. vñ nomē ydee q̄ntū ad p̄petatē noīs eq̄lr se bz ad practicā ꝛ speculatiuaz cognitiōez. forma. n. rei i ītellcū exīns vtriusq̄ cognitōis p̄n⁹ ē. Quāuis. n. fm vsuz loquētiū ydea sumat̄ p forma q̄ ē p̄nm practice cognitōis fm q̄ ydeas exēplares rez formas nomiamus: tamē etiā p̄ncipiuz speculatiue cognitiōis est fm q̄ ydeas ꝓtēplātes formas rez nominamus.

Ad primus g̃ dōz: q̄ sic̄ dic̄ Lōmē. in. xi. metaph. plo ꝛ alij antiq̄ pb⁹ q̄si ab ipsa vitate coacti tēdebāt i illud q̄ postmodū Ar⁹. exp̄sit: q̄uis nō puenerit i ipm. ꝛ iō plo ponēs ydeas ad b̄ tēdebat fm q̄ ꝛ Ar⁹. posuit. s. eas eē i ītellcū dīno. vñ b̄ ꝓbare pb⁹ nō ītēdit: sz p̄m modus quo plo posuit formas māles p se exīstētes sine mā eē. ¶ Ad 2m dōm: q̄ si ōs idigeret respicere in aliq̄ exēplar eꝛ se: eēt ipfectū agēs: sz b̄ nō ꝓtigit si eēntia sua exēplar oīuz rez ponat: q̄ sic ītuēdo etiā suaz oīa ꝑducit. ¶ Ad 3m dōz: q̄ opz illud p q̄ ē cognitio rei eē vnitū cogīscēti. vnde eēntia rez creataꝝ cuz sit separata a deo nō pōt eē mediū cogīscēdi ipas res a deo: sz cogīscit eas nobiliori medio. s. p essentiā suā. ꝛ iō pfecti⁹ cogīscit ꝛ nobiliori mō: q̄ sic nihil nisi eēntia ei⁹ est p̄nm sue cognitiōis. Oporteret. n. q̄ eēt aliud si p essentiā rez q̄si p medium cognosceret res: cū mediuz cognoscēdi sit cognitiōis p̄nm. ¶ Ad 4m dōm: q̄ cognitio discursiua est q̄n ex pauis notis i ignotū deuenit: ꝛ nō q̄n p silitudinē rei apphēdit res ipsa: q̄ sic ēt oculus vidēs lapidē hr̄et cognitiōez collatiuā de ipso. ꝛ iō q̄uis deus sciat res p silitudinē que i ipo ē sicut p mediū: ꝛ quāuis cognoscat ēt ordinē rez: nō tamē bz discursiuā sciam: q̄ oīa simul ituet.

¶ Utrum ydee sint plures. II.

Ad secundū sic procedit: vr̄ q̄ nō sint plures ydee. ydea enī dr̄ silitudo p quā cogīscit res: sz sic̄ supra hītū ē: deus cogīscit oīa p eēntiā suā: cū igit essentia sua sit vna vr̄ q̄ ydea sit tñ vna. ¶ Si dicas q̄ sunt plures pp respectus diuersos ad res. ¶ Cōtra. rel'ones q̄ sunt dei ad

creaturā sūt realr̄ ī creaturis ꝛ nō ī ōo: creature ār ñ fuerūt ab eterno. g̃ nec relones ōi ad creaturā. g̃ ydee ñ fuerūt ples ab eterno: ſz ōs ñ alio⁹ cog̃scit res factas q̃z añq̃z faceret vt hītū ē ex vbis Augu. g̃ mō nō cognoscit p ples ydeas res: ſz p vnā tm̄. ¶ ℙ. vt dcm̄ est ydea se hz ad rē cui⁹ ē: sic forma artis q̃ ē in mēte artificis ad artificiatū: ſz diuersitas artificiatoꝝ puenit ex pluralitate formaꝝ q̃ sunt in mēte artificis: ꝛ nō eȝ. g̃ vr̄ q̄ nec diuersitas rerū possit īducere plalitatē ydeaꝝ. ¶ ℙ. sic̄ ydea dr̄ relatiue ad ydeatū ita ꝛ scia dr̄ p respcm̄ ad scibile: sed q̃uis sint plura scita a deo: tm̄ est vna eius sciētia. g̃ rep oiuz q̃ ab ipso ꝓducunt̄ est vna tm̄ ydea.

Sed contra illud ī quo nō ē plalitas aliq̃ nō pōt plaliter ꝛsignificari: sed Augu. plalr̄ ydeas noīat dicēs q⁹ ydee sunt rōnes rep stabiles ī mēte dīna exītes: ꝛ cū ipe nec oriant̄ nec itereāt: ſm eas tm̄ fit omne qđ iterit ꝛ oriť. g̃ ydee sunt ples. ¶ ℙ. ſm Dama. dr̄ia ē cā nūeri: ſz ſm Augus. de⁹ alia rōne creauit hoiez ꝛ equū. g̃ vr̄ q⁹ sint ples rōnes ydeales rep in deo.

Respondeo dōz: q⁹ cū ōs de singlis reb⁹ ꝓpriam cognitōez bēat: oz q⁹ eēntia sua sit similitudo singulariū rep ſm q⁹ diuerse res diuersimode ꝛ pticulariter ipsaꝝ imitant̄ ſm suā capacitatē: q̃uis ipsa se totā imitabilē ꝓbeat: ſz q⁹ pfecte nō imitant̄ eā creatura: ſz diffozmiter: ℍ ē ex earū diuersitate ꝛ ōfectu: vt dic̄ Dio. i. z. ca. ō di. no. Uñ cū ℍ nomē ydea noīet eēntiā diuinā ſz q⁹ ē exēplar imitatū a creatura dīna: eēntia erit ꝓpa ydea ilti⁹ rei ſm determinatū imitatiōis modū. Et qz alio⁹ imitant̄ ea diuerse creature. iō dr̄ q⁹ ē alia ydea vel rō q̃ creať hō ꝛ equ⁹. Et exide segť qđ ſm respectū ad plures res q̃ dīnā eēntiā diuersimode imitant̄ sit pluralitas ī ydeis: q̃uis eēntia imitata sit vna. vbi gra. sic̄ ex p̄dictis p⁹ gcgd pfectōis ī reb⁹ ē: ℍ totū deo ſm vnū ꝛ idē idiuisibile ꝓuenit. s. eē viuere ꝛ itelligere: ꝛ oīa hȝ. Cū ār oēs creature imitenť ipsaꝝ eēntiā quātū ad eē: nō tm̄ oēs q̃tū ad viuere. Nec itep illa que imitant̄ ipsam quātuz ad eē eodē mō esse ꝓticipāt: cū quedā alys nobilius esse possideāt: ꝛ ex ℍ efficiť ali⁹ respect⁹ essentie dīne ad ea q̃ hūt tm̄ eē: ꝛ ad ea q̃ hūt eē ꝛ viuere. ꝛ silr̄ ad ea q̃ diuersimode eē hūt: ꝛ ex ℍ sunt ples rōnes ydeales ſm q⁹ deus ītelligit essentiā suā vt imitabilē per hunc vel p illū modum. Ipse. n. ratiōes imitatiōis intellecte seu modi sunt ydee. ydea. n. vt ex dictis p⁹ nominat formā vt ītellectā: ꝛ nō ꝓut est in natura intelligentis.

Ad primum g̃ dōz: q⁹ ydea nō noīat tm̄ eēntiā: ſz eēntiā imitabilē. vñ ſz q⁹ ē multiplex imitabilitas ī eēntia dīna pp plenitudinē sue pfectiōis ē plalitas ydeaꝝ. ¶ Ad 2ᵐ dōz: q⁹ q̃uis relones q̃ sunt dei ad creaturā realr̄ ī creatura fundētur: tm̄ ſm rōnē ītellectū in deo ēt sunt. Intellcm̄ aūt dico nō tm̄ humanū: ſz ēt angelicū ꝛ dīnū. ꝛ iō quāuis creature ab eterno nō fuerit: tm̄ ītellect⁹ dīn⁹ ab eterno fuit ītelligēs eēntiā suā diuersimode a creaturis imitabilē: ꝛ pp ℍ fuit ab eterno plalitas ydeaꝝ ī ītellcū dīno nō in nā ipsi⁹. nō. n. eodē mō ē in deo forma eq ꝛ vita: qz forma eq nō ē i deo: nisi sicut rō ītellecta: ſz rō vite i deo ē nō tm̄ sic̄ ītellecta: ſz ēt sicut i nā rei firmata. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q⁹ q̃uis plurales ydeaꝝ attēdať ſm respect⁹ ad res: nō tm̄ plalitas repꝝ est cā pluralitatis ydeaꝝ: ſz eȝ. nō. n. qz res diuersimode imitant̄ dīnā eēntiā. iō ītellect⁹ ei⁹ ītueť eā diuersimode imitabilē: ſz poti⁹ eȝ. Intellect⁹. n. dīn⁹ est cā repꝝ: distinctio aūt ydealiū rōnū est ſm opationē ītellect⁹ dīni: ꝓut ītelligit essentiā suā diuersimode imitabilē a creaturis. ¶ Ad 4ᵐ dōz: q⁹ eēntia dīna vna ē ꝛ respect⁹ ples: ꝛ iō illud qđ noīat tm̄ eēntiā nō pōt plaliter ſignificari: sicut ē scia q̃ tz se magis ex pte sciētis vt forma ipsi⁹. ℝō aūt se tz magis ex pte rei vt cōsignificari ꝛ significari plaliter possit. Dicimus. n. rōnes ples. Ydea autē. q. medio mō se hz: qz eēntiā ꝛ rōnē imitatōis q̃ ē ſm respcm̄ ipoztat: ꝛ iō si iueniať ī noīe ydee ꝛsignificata plalitas: vt cū plaliter ꝓferť: raro tm̄ aut nūq̃ iueniť significata p additōez termini numeralis: vt si dicať plures ydee. plalitas. n. exprimiť magis significando q̃z cōsignificādo ꝛc.

¶ Utꝝ in deo sint ydee oīum que cognoscit. III.

Ad tertiuz sic ꝓcediť: vr̄ q⁹ nō omniz q̃ cognoscit ōs: ydee in ipo sint. Mala. n. cog̃scit ōs: ſz mali ydea ī ipo eē nō pōt: cū ydea imitatiōez ipoztet. vnūqōq̃z aūt p ℍ malū ē qđ ab imitatōe dei recedit. g̃ nō oīum repꝝ ydee sunt ī deo cū ples res male sint. ¶ ℙ. ydea noīat formā. dr̄. n. ab ydos qđ ē forma: ſz māe pc nō est aliq̃ forma: sic̄ nec pmus actq̃ ē ōs hz aliq̃s mām: alꝫ neutꝝ eēt pm. g̃ nō oīum ē ydea ī deo. ¶ ℙ. ōs nō tm̄ cognoscit vlia ſz ēt pticularia. Sz pticulariū īquātū hȝ nō vr̄ eē ydea cū oīa singularia vni⁹ spēi in forma ꝓueniāt. g̃ nō oīuz cognitoꝝ a deo ē ydea. ¶ ℙ. ydea nō ē nisi alic⁹ qđ eā p imitatōez pticipat: ſz accītia cū nō sint p se subsistētia nihil participāt: sed ipsa sunt participatōes quedā: g̃ cū accidētia sint cognita a deo sicut subē: vr̄ q⁹ nō oīuz cognitoꝝ a deo sit ydea.

Sed contra oīs cognitio ē p spēm aliq̃s cogniti ī cognoscēte: sed spēs rerū in deo exīstētes ydee dr̄. ergo oīum cognitoꝝ a deo ydea in ipso est.

Respondeo dōz: q⁹ sic̄ ex aūcte Dio. inducta p⁹: ydea dr̄ silitudo vel rō rei ī deo existēs ſz q⁹ ē ꝓductiua ipsi⁹ rei ꝛ ꝑdeterminatiua. ꝛ iō vnūqōq̃z ſz q⁹ se hz ad ℍ q⁹ a deo ꝓducať: ita se hz ad ℍ q⁹ ipi⁹ ydea sit ī eo. Dē aūt qđ ab aliq̃ p se agēte ꝓducť: oz q⁹ ſm ℍ qđ ab ipso effectū ē ipz imiteť: qz vt ꝓbat phs. silr̄ agit sibi silr̄ tā i bis q̃ agūt p volūtatē q̃z i bis q̃ agūt p necitatē. Uñ ſm id qđ aliqd a deo ꝓducť ſz ℍ silitudinē ī ipso hz: ꝛ ſz ℍ ē ydea ipsi⁹ ī deo: ꝛ ſz ℍ a deo cog̃scit: ꝛ iō cū oīs res a deo ꝓducať: oz oīum repꝝ ydeas in ipso esse.

Ad primuz g̃ dōz: q⁹ malū īquātū malū nihil est cū sit ꝓuatio q̃daz: sic̄ cecitas. ꝛ iō rei male ydea qdē ī deo est: nō qdē īquātū mala ē: ſz īquātū res ē: ꝛ ipz malū p oppom bonū cog̃scit a deo: a q̃ res ꝓuatiōi subiecta deficit. ¶ Ad 2ᵐ: q⁹ cū mā ꝓma a deo sit: oz ydeā ei⁹ aliq̃lr̄ ī deo eē: ꝛ sic̄ attribuiť sibi eē: ita attribuiť sibi ydea i deo: qz oē eē īquātū pfectū ē exēplariter ductū est ab eē dīno. Esse aūt pfcm̄ māe nō ꝓuenit i se: ſz solū ſm q⁹ ē ī ꝓposito. Jn se vo hz eē ipfectū ſz vltimū gradū eēndi q ē eē ī pō. ꝛ iō pfectā rōnē ydee ñ hz: nisi ſz q⁹ ē ī cōpositō: qz sic sibi a deo eē pfectū ꝓferť. Jn se vo ꝓsiderata hz in deo ipfectā rōnē ydee: ℍ est dictu: qz eēntia dīna ē imitabilis a ꝓposito ſz eē pfcm̄: a mā ſm eē ipfectū: ſz a ꝓuatione nullo. Et iō cōpositū ſm rōnē sue forme hz pfecte ydeā ī deo: mā vo ipfecte: ſz ꝓuatio nullo⁹. ¶ Ad 3ᵐ dōz: q⁹ pticularia hūt ꝑpas ydeas in deo. vñ alia ē rō petri ꝛ martini ī deo sic̄ alia rō hoīs ꝛ eq. Sz tm̄ diuersimode: qz diuersitas hoīs ꝛ eq ē ſm formaz cui pfecte rñdet ydea. Sz distictio singulariū vni⁹ spēi essentialis ē ſm mām q̃ nō pfecte hz ydeā. ꝛ iō pfectioz ē distictio rōnū rñdētiuz diuersis spēb⁹ q̃z diuersis ididuis: ita tm̄ q⁹ ipfectio referať ad res imitātes ꝛ nō ad essentiā diuinā quā imitant̄. ¶ Ad 4ᵐ dōz: q⁹ accītia ēt pfectū eē ñ hūt. vñ ōficiūt a pfectōe ydee: pp qđ ēt plo ñ posuit ydeas accītiū ſz substātiaꝝ tm̄: vt pmo metaph. dr̄: tm̄ ſm q⁹ esse hūt p imitationē dīne eēntie: sic essentia dīna est eoꝝ ydea. Et sic patent oīa obiecta ꝛ etiā dicta in littera.

¶ Quibus modis dicatur deus esse in rebus.

¶ Distinctio. XXXVII.

ET quñ demñatũ est ex pte: qũo oia dicañ eẽ in deo: addẽdũ vr h: qb⁹ modis dicañ de⁹ eẽ in reb⁹: si tñ id hũana mẽs vl ex pte d igne valeat cogitare: vel ligua sufficit eloq. Sciẽdũ g ẽ q de⁹ icõmutabil'r semp in se existẽs: pñtial'r: potential'r: eẽntial'r est in oi nã siue eẽntia sine sui diffõne: t in oi loco sine circũscriptiõe: t in oi tpe sine mutabilitate. Et ꝓterea i scis spiritib⁹ t aiab⁹ est excellẽti⁹. s. p gram habitãs: t i homie xpo excellẽtissime: i quo plenitudo dinitatis corpaliter hitat: vt ait apl's. In eo. n. ds habitauit nõ p gram adoptõis: ꝫ p graz vnionis. Ne aũt ista q capacitatẽ hũane itelligẽtie excedũt: falsitatis arguere aliq ꝓsumãt: sanctoꝝ auctoritatib⁹ muniẽda mihi vñr. Btus Grego. sup cantica cãticoꝝ inqt. Licet ds cõi mõ oib⁹ reb⁹ sit pñtia: potẽtia: suba. tñ familiariori mõ p gram dr eẽ in illis q mirificẽtiã opeꝝ dei acutius t fideli⁹ ꝓsiderãt. Be h. n. codẽ Augu. ad Bardanũ i li. d pñtia dei ait. Cũ ds sit nã ico⁹ porea t icõmutabil'r viua: eterna stabilitate in seipo manẽs: tot⁹ adest reb⁹ oib⁹: t singulis totus. Sz i qb⁹ hitat: hñt eũ p sue capacitatis diuersitate: alĩ ampli⁹: alĩ min⁹: quos ipe sibi dilectissimũ tẽplũ gra sue bonitatis edificat. Hy lari⁹ quoqz i. viij. li. de tri. aptissime docet deũ vbiqz eẽ. Be⁹ inqt imẽse virtutis viuẽs ptãs q nusqz nõ assit: non desit vsqz: se oẽm p sua educet vt vbi sua sint ipe eẽ itelligañ. Nõ ãt corpali mõ cũ alicubi sit: nõ ẽt vbiqz eẽ credañ: cũ t i oib⁹ eẽ nõ desinat. Amb. i li. i. de spũ scõ. Spiritũ scñ ꝑbat nõ eẽ creaturã: q vbiqz ẽ: qd est ꝓpriũ dinitatis ita dicẽs. Cuz ois creatura certis nãe sue sit circũscripta limitib⁹: qũo qs audeat creaturã appellare spñ scñ: q nõ habeat circũscriptã determiatã virtutẽ: q t i oibus t vbiqz semp ẽ: qd vtiqz dinitatis t dñatiõis est ꝓpriũ. Idẽ in eodẽ. Bñi ẽ oia cõplere: q dicit. Celũ t terrã ego cõpleo. Si g dñs ẽ q celũ cõplet t terrã: qs g ꝑt spñ scñ iudicare dñatõis t dine ptãtis exortẽ q repleuit orbem. Et qd plus ẽ repleuit t Jesuz toti⁹ mũdi redẽptorẽ. Ex bis alĩsqz plib⁹ auctib⁹ apte mõstrat: q ds vbiqz t i oi creatura eẽntial'r: pñtial'r: põlit ẽ.

¶ Qr in scis nõ mõ est: ꝫ ẽt hitat: q nõ vbicũqz est habitat.

IN scis xo ẽt hitat i qb⁹ ẽ p graz: nõ. n. vbicũqz est ibi hitat: vbi xo hitat ibi ẽ. In solis bonis hitat: q sũt templũ ei⁹ t sedes ei⁹. Añ p Esaiã dñs alt. Celuz mihi sedes ẽ: terra aũt scabellũ pedũ meoꝝ: q in electis q sunt celũ hitat ds t regnat: q ei⁹ volũtati deuoti obtẽperãt. Malos xo q sunt terra: iudicij districtõe calcat. Añ t i lib. Sap. dr Thron⁹ sapie aia iusti: qr i iustis spãli⁹ est q̃z i alĩs rebus: i qb⁹ tñ oibus tot⁹ ẽ: quẽadmodũ aia: vt ait Aug. i epla ad Hiero. de origie aie: p oẽs pticulas corpis tota adest sil': nec minor in minorib⁹: nec maior i maiorib⁹: ꝫ tñ in alĩs itẽsi⁹: i alĩs remissi⁹ opañ cũ i singulis pticulis corpis eẽntial'r tota sit: Ita t de⁹ cũ sit i oibus eẽntial'r ac tot⁹: i illis tñ pleni⁹ eẽ dr quos habitat. i. i qb⁹ ita est vt faciat eos tẽplũ suũ: t bi tales cũ eo sunt iã ex pte: ꝫ i beatitudie pfecte. Mali xo t si ibi sint vbi ipe est q nusqz deest: nõ tñ sunt cuz eo. Añ Aug. sup Joã. Nõ satis fuit dicẽ vbi ego suz t illi sũt: ꝫ addidit mecũ: qr t miseri pñt eẽ vbi t ille est: q nusqz deest. Sz bti sunt cũ illo: qr nõ sunt beati nisi ex eo q cũ illo sunt: q fruunt eo: t vidẽt illũ sicẽ. Mali xo nõ sunt cũ illo vt ceci i luce nõ sunt cũ luce: nec boni ita nũc sũt cũ eo vt videañ p spẽm: t si sunt aliquo mõ cũ eo p fidez. Qũo aũt de⁹ habitet in bonis: ex illis aliqtenus itelligere valebis q̃ supra dicta sunt: cũ de spũs sci ꝓcessione tpali agerem: vbi licz ex pte expõim: ex pte. n. cognoscimus t ex pte ꝓphetam⁹ qũo spũs scũs habitet in nob: q nõ sine pre t filio inhabitat.

¶ Ubi erat vel hitabat de⁹ añ q̃z eẽt creatura.

SI aũt q̃ris vbi habitabat ds añ q̃z sciẽnt: Dicim⁹ qr i se hitabat. vñ Augus. i li. ꝯ Maximi. In tẽplo igt suo hitat ds. s. i scis q sũt tẽplũ dei mõ ꝫ fidẽ ãbulãtes: t tẽplũ dei erũt aliqñ ꝑm spẽm: q̃lr ẽt nũc tẽplũ dei sũt angeli. Sz dicet aliqs: añq̃z faceret ds celuz t terrã: añq̃z faceret scos vbi habitabat: In se habitabat deus: apud se hitat: t apud se est. Non g sci sic sunt domus dei: vt ea subtracta cadat deus. Immo sic habitat deus i scis: vt si ipse discesserit: cadãt.

¶ Multa ꝺ breuiter docet q̃ ꝓfir mãt ꝑdicta.

SCiẽdũ ẽ ẽt: qr vt ait aug. i li. ad Bardanũ. Dici nisi stultissime negt: spñ scñ ñ bre locũ i nro corpe: qd totuz aia nra impleuerit. Stulti⁹ ẽt dr ãgustijs alicubi ipediri trinitatẽ: vt pr t fili⁹ t spũs scũs alicubi sil'r eẽ ñ ꝑnt. Uex illud ẽ multũ mirabili⁹: q cũ ds vbiqz sit tot⁹: ñ tñ i oib⁹ hitat. Quis porro audeat opinari: nisi ipabilitatẽ trinitatis penit⁹ ignorẽt: q i aliquo possit hitare pr t fili⁹ i quo ñ hitet spũs scũs. Aut i aliquo

spūs scūs i quo nō bitet pr̄ z filiꝰ. Fatēduz ē ꝙ vbiqz eē deū p dinitatis pñtiā: ꝫ nō vbiqz p inbitatiōis gr̄am. Propter hāc.n.bitatiōez gratie nō dicimus pater noster qui es vbiqz: cū z hoc verꝝ sit: ꝫ qui es in celis.i.in sanctis:in qbꝰ est quodam excellentiori modo.

¶Qr deus bitator est quorūdā nōdū cognoscētium deū: z nō quorūdā cognoscentium.

ILlud quoqz mirabile ē: quia vt ait Aug.i eodē: ds ē ibitator quorūdaz nōdū cogñscentiū deū: z nō quorūdā cogñscētiū deū. Illi.n.ad tēplū dei nō ptinēt:q cogñscētes deū ñ sic̄ deū glorificāt. Ad tēplū dei ptinēt paruuli scificati sacramēto xp̄i z remūerati spū scō: q nōdū valēt cognoscē deū. Ergo quē potuer̄t illi nosse nec hr̄e:isti potuerūt hr̄e añqz nosse. Btissimi aūt sunt illi qbꝰ ē deū hr̄e qđ nosse. Hic aliq̄tenus apit Aug.qūo ds bitet i aliquo.i.hēar̄:cū.vz. ita ē i aliquo vt ab eo cognoscar̄ z diligatur.

¶Qūo deꝰ totꝰ vbiqz sit p eēntiā:nō pōt itelligi ab humano sensu.

EX pdictis pz q ds vbiqz totꝰ ē p eēntiā: z i scis bitat p gr̄am. Cūqz supi licet tenuiter oñsum sit q̄ rōne dicar̄ bitare i qbusdā:efflagitaret ordis rō id ēt assignari qūo vbiqz p eēntiā z totꝰ sit:nisi bꝰ ꝓsideratōis sublimitas atqz īmēsitas humane mētis sensum oīno excederet. Ut.n.ait Chrysо.sup epl̄az ad Heb. Sic̄ multa de deo itelligimꝰ q̄ loq penitꝰ nō valemus:ita mlta logmur q̄ itelligere ñ sumus idonei. Ybi gr̄a. Qr vbiqz ds ē: scimꝰ z dicimꝰ:qūo āt vbiqz sit:itellcū nō capimus. Itē q ē icopea q̄dā Ytꝰ:q̄ oīuz ē cā bonorū scimꝰ:qūo āt vel q̄ ista sit:penitꝰ ignoramꝰ.

¶Quorūdā opio q pſumūt oñdere qūo deus vbiqz sit p essentiā:potentiā:pſentiam.

QUidaz tñ īmēsa igenio suo metiri pſumētes:ꝫ ita forte itelligēdū tradiderunt:q ds vbiqz p eēntiā eē dr̄:nō q dei eēntia ꝓpꝛie sit in oi loco z omni creatura:ꝫ q oīs nā atqz oē qđ nāl̄r ē: in quocūqz loco fit:p eū hz eē: z oīs locꝰ in quo illud est. Idē ēt dicūt iō deū vbiqz dici eē p pñtiā vl̄ p potētiā:q cūcta loca sunt ei pñtia: z q̄ in eis sūt:nec i eis aliqd opari cessat. Nā z ipa loca: z qcqd i eis ē:nisi ipe ꝓseruet manere nō pñt. In eis ḡ p subaz ds eē dr̄ vt ailūt:q pyrutē pprie subē sue facit: vt ēt loca sint z oīa q̄ in eis sunt: Sz licet hec vera sint que asserūt i explanādis itelligētijs pdictoꝝ. In illis tñ ybis qbꝰ dr̄ deꝰ vbiqz esse p essentiā:plus ꝓtineri credēdum est:qđ homo viuēs capere nō valet.

¶Qr deus cū sit in oibꝰ rebus:nō tñ sordibꝰ rerum inquinatur.

SOlet ēt ab eisdē q̄ri qūo ds substaliter insit oibꝰ rebus: z corporaliū sordiū iquinatiōibus nō ꝓtingar̄:q đ taz friuolū est: vt nec respōsiōe sit dignū:cū etiā spūs creatꝰ sordibꝰ corporeis ēt leprosi vl̄ q̄tūcūqz polluti ingnari non possit. Sol quoqz radios suos sine sui pollutōe effūdit sup loca z corpa: nō solū mūda:ꝫ ēt imunda: ac sordibꝰ fetētia: quoꝝ ꝓtactu boies talie q̄dā res ificiunt. Solis ꝙo radij ipolluti z icōtamiati ea ꝓtingētes existūt. Nō ē ergo mirādū: si eēntia dina oīno simplex z icōmutabilis oīa replet loca: z oibꝰ creaturis eēntialiter iest: nec tñ cuiuslibz rei sordibꝰ ꝓtaminar̄ vel ꝓtingit. Vñ Aug.in lib.de nā boni. Cū i deo ingr sint oīa q̄ cōdidit:nō tñ iquinār eū illi q peccāt. De cuiꝰ ēt sapia q̄ attingit a fine vsqz ad finez fortiter dr̄. Attingit oīa pp suā munditiā: z nihil iquinatū in eam īcurrit. Postremo respōdeant:qđ potiꝰ de deo respondēdū existimēt: vel q nuslibz p essentiā sit: vel vbiqz: vel q alicubi ita q nō vbiqz. Sz qs audeat dicere q nuslibz dinia essentia sit: vel q alicubi z nō vbiqz sit: Si.n.ita est alicubi q ñ vbiqz:ḡ localis est. Est ergo vbiqz tota q̄ cōtinet totū: z penetrat totū: que nec p sui simplicitate didi: nec p sui puritate maculari: nec p sui īmēsitate vllo mō cōprehendi pōt. Vñ Augusti. Deus vbiqz est:cui nō locis sed actionibus propinquamus.

¶Diuisio textus.

OStenso qūo res sint in deo. Nic ex inci dēti oñdit qūo deus sit i rebꝰ: z diuidit in partes duas. In pma oñdit deū esse vbiqz z in oibꝰ rebus. In scda pte remouet a deo quedaz:q̄ creature in loco existentes ꝓsequunt̄.ibi.(Cū natura dina zc̄.) Prima in duas. In pma ponit modos qbꝰ deus i rebꝰ eē dr̄. In zꝰ ingrit rōnes illoꝝ modoꝝ.ibi.(Qūo āt ds bitet i bōis zc̄.) Circa pmꝰ duo fac̄. Prio enūerat modos. zº auctibꝰ cōfirmat. ibi.(Nūc āt ista zc̄.) Et p ꝓfirmat modū q̄ ē cōiter i oibꝰ creaturis. zº modū q̄ spāl̄r est i scis.ibi(In scis vo zc̄.) Modꝰ āt q̄ spālissime ē i boie xp̄o ptinet ad 3ꝰ libꝝ. z iō eū ptermittit(Qūo āt ds zc̄.) hic oñdit rōnes dcōꝝ modoꝝ. Et p q̄tū ad modū q̄ spāl̄r i scis est. zº q̄tū ad modū cōez q̄ ē i oibꝰ creaturis.ibi(Ex pdictis pz zc̄.) Et circa pmꝰ duo fac̄. Prio oñdit vitatē. zº excludit q̄sdā dubitatōes.ibi(Si āt q̄ris zc̄.) Et sūt tres p ordinē inducte: vt pz i lra.(Ex pdict pz zc̄.) Dic ingrit rōnē q̄tū ad modū cōez. Et circa ꝫ tria fac̄. Prio oñdit modi illiꝰ icōprehēsibilitatē. zº redarguit quorūdā īsufficiētē assignatōez. ibi.(Quidā tñ immēsa zc̄.) zº excludit erroneā q̄stionē. ibi.(Solet etiā ab eisdez q̄ri zc̄.) Ubi duo facit. Primo excludit obiectionē. Scōo destruit positionez.ibi.(Postremo respōdeant zc̄.)

¶Questio. I.

Hic est duplex qō. Primo qūo ōs ī oīb⁹ rebus sit. z⁰ qūo vbiq; sit. Circa p⁹ mū duo. Primo vtr ōs sit ī oīb⁹ reb⁹. z⁰ ō diuersitate modoꝝ qb⁹ in reb⁹ eē dr̄.

¶ Utr deus sit in rebus. I.

AD primuz sic ꝓcedit: vr̄ q ōs ī reb⁹ nō sit. Inter cās. n. ille sole rei ītrisece sunt q̄ ptes ei⁹ sunt: vt mā t forma: nō āt agēs t finis: sz ōs nō ē cā rer vt veniēs ī ꝓstitutōez ipsaꝝ: qz regit oēs res pter q̄s cōmisceat cū eis: vt dr̄ li. de cāis. g̃ ōs ī reb⁹ creatis nō ē. ¶ P. nobili⁹ agēs ē B qō pt ꝓducere effectū ī absentia sua q̄s qō nō pōt B facere nisi p suā pūtiā: ōs āt ē nobilissimū agēs: cū igit̄ iueniant q̄dā agētia t fm volūtatē t fm nām: q̄ ī absentia sui ꝓducūt effect⁹: sic̄ sol ī celo exūs efficit calorē ī terra p emissionē vtutis sue: t rer aliqs p ipiū suū multa efficit vbi ipse nō ē pñs: vr̄ q multo fort⁹ ōs in absentia sui possit effectū ꝓducere: t ita nō oz q sit in reb⁹ q̄s ꝓdidit. ¶ P. q̄to aliqō agēs nobili⁹ ē tāto nobiliorē effectū ꝓducere pōt: sz pfecti⁹ ē qō pōt p se ꝓseruari ī eē absente sua cā q̄s qō nō pōt: sic̄ figura pfecti⁹ ē ī cera ī q̄ manet ēt sigillo amoto: q̄s ī aq̄ vbi nō manet ī absentia ipimētis: cū igr̄ ōs sit pfectissimus agēs: vr̄ q reb⁹ q̄s ꝓdidit ꝓtulerit B vt ēt ī absentia sue cāe ꝓseruari possint ī eē: t ita ad ꝓseruatōez rer nō exigit̄ q ōs in reb⁹ sit. ¶ P. ipole ē q duo agētia īmediate operent eādē rē: ita q vtrūq; illoꝝ pfecte operet: qz ad vnū opatū terminat vna opō q̄ exit ab vno opāte: sz single res hūt opones ꝑpas: vt dic̄ Dam. g bus suos effect⁹ pagūt. g̃ vr̄ q ōs nō īmediate sit opans gcgd in reb⁹ efficit: t ita vr̄ q nō in oīb⁹ rebus sit. ¶ P. demões res q̄dā sunt: sed absurdissime dr̄ deus in demonibus esse. g̃ deus nō est in oībus rebus.

Sed contra Je. zz. Nūqd ñ celū t terrā ego impleo: sz p celū t terrā itelligit̄ omnis creatura: vt pz ex pn⁹ geñ. g̃ ōs ī oīb⁹ creaturis ē. Hoc ēt vr̄ p B qō br̄ ad Heb. i. Portās oīa vbo vtutis sue. Nō āt pt ꝓseruare res nisi sit pñs eis. g̃ vr̄ q in oīb⁹ rebus sit.

Respondeo dōz: q ōs eētialr̄ ī oīb⁹ reb⁹ ē: ñ tñ ita q reb⁹ cōmisceat q̄s ps alic⁹ rei. Ad cui⁹ euidētiā oz tria p̄notare. Prio q mouēs t motū agēs t patiēs t opās t opatū opz sil'eē: vt ī. 7. phy. pbat̄. Sz B diuersimode ꝓtigit ī cōpalib⁹ t spūalib⁹. Qz. n. corpus p eētiā suā q̄ circūlimitata ē termīs q̄titatis determiatū ē ad sitū aliquē nō pōt eē q corp⁹ mouēs t motus sint in eodē situ: vñ opz q sil' sint p ctactū: t sic vtute sua īmutat corp⁹ qō īmediate sibi ꝓiūgit̄: qō ēt īmutatū aliō īmutare pt vsq; ad aliquē terminus. Spūal' vo suba cui⁹ eē⁹ oīno absoluta ē a q̄ti⁹ t situ ac p B loco ñ ē distincta ab eo q mouet p locū vel sitū: sz vbi ē qō mouet ibi ē ipz mouēs: sic̄ aīa ē ī corpe: t sic vt⁹ mouēs celū dr̄ eē in dextra pte orb quē mouet. vñ icipit mot⁹: vt br̄ i. 8. phy. Secundū ē: q eē cuiusl; rei t cuiusl; ptis ei⁹ est ime⁹ a deo: eo q nō ponim⁹ fm fidē aliquem creare nisi deū: creare āt ē dare eē. Tertiū ē q illud qō ē cā eē ñ pōt cessare ab opōne q̄ eē dat̄ qn ipsa res ēt eē cesz. Sic̄. n. dic̄ Aui. B ē dria iter agēs dīnū t agēs nāle: qō agēs nāle ē tñ cā motus: t agēs dīnū ē cā eē. vñ fz ipm q̄lz cā efficiēte remota remouet effectus suus: sz nō esse rei. t iō remoto edificatore ñ tollit̄ eē dom⁹: c⁹ cā ē grauitas lapidū q̄ manet: sz fieri domus c⁹ cā erat: t silr̄ remota cā eēndi tollit̄ eē. vñ dic̄ Hre. q oīa ī nihilū ōciderēt nisi ea man⁹ oipotēt ꝓtineret. vñ oz q opō ipsi⁹ q̄ dat eē nō sit itercisa sz ꝓtinua. vñ dr̄ Joā. 5⁰. Pr̄ me⁹ vsq; mō opat̄ t̄c. Ex qb⁹ oīb⁹ apte colligit̄ q ōs est vnicuiq; intimus: sic̄ eē ꝓpriū rei est itimum ipsi rei: que nec icipe nec durare posset nisi p operationē dei p quā suo opi cōiungit̄ vt in eo sit.

Ad primuz g̃ dōz: q q̄uis eēn⁹ dīna ñ sit itriseca rei q̄si ps veniēs ī ꝓstitutōez ei⁹: tñ ē itra rē q̄si opās t agēs eē vniuscuiusq; rei: t B oz ī oi agēte icor⁹: vt ex ꝓdictis pz. ¶ Ad z^m dōz: q illud qō agit p suā absentiā ñ ē cā ꝓxia ei⁹ qō fit sz remota. vt⁹. n. solis p iprimit̄ ī corpe sibi ꝓiūcto: t sic deiceps vsq; ad vltim⁹: t B vt⁹ ē lumē ei⁹ p qō agit ī his iferioribus: vt Aui. dic̄. silr pz q rex pcipiēs ē cā p⁹: sz exeq̄ns pceptū ē cā ꝓxima t ꝓiuncta: ōs aūt ime^{rc} in oīb⁹ opat̄. vñ oz q ī oīb⁹ sit. ¶ Ad z^m dōz: q sic ex ꝓdictis pz eē rei ñ pt ꝓseruari sine cā eēndi: sic nec mot⁹ sine cā moueāt. vñ si sine aliq̄ agēte eē rei cō seruet̄: illud agēs ñ erit cā eēndi sz fidei tñ: sic̄ sigillū est cā figure ī cera. vñ remoto sigillo remāet figura: sic̄ ēt edificatore deñ ē: t B ē agēs ipfectū: vñ rō ꝓcedit ex falsis. ¶ Ad 4^m dōz: q respcū eiusdē opōnis ñ pt eē duplex cā ꝓxia eodē mō: sz diuersimode pt: qō sic pz. Opō reducit̄ sic̄ ī pn^m ī duo: in ipz agētē t ī vtutē agētis q̄ mediāte exit opō ab agēte. Quāto āt agēs ē magis ꝓximū t īmediatū tāto vt⁹ ei⁹ ē mediata: t ꝑmi agētis vt⁹ ē immediatissima. Qō sic pz ī termīs. sint. a. b. c. tres cāe ordiate: ita q. c. sit vltia q̄ exercet opōnē. ꝓstat tūc q. c. exercet opōnē p vtutē suā: t q p vtutē suā B possit: B ē p vtutez. b. t vlteri⁹ p vtutē. a. Uñ si q̄rat̄ q̄re. c. opat̄: rñdet̄ p vtutē suā: t q̄re p vtutē suā: pp vtutē. b. t sic q̄usq; reducat̄ ī virtutē cāe p^c ī quā docet phs qōnes resoluere in posteriorib⁹: t ī z⁰ phy. Et ita pz q cū ōs sit p⁹ cā oīum sua vt⁹ ē immediatissima oībus. Sz qz ipemet ē sua vtus. iō ñ tñ ē immediatū pn^m opōnis ī oīb⁹: sz ime^{rc} in oīb⁹ opās: qō ī alys cāis nō ꝓtigit: q̄uis singule res ꝓpas opones hēant q⁹ ꝓducūt suos effect⁹. ¶ Ad 5^m dōz: q ñ ē ꝓcedēdū simplr: q ōs sit in demōe duab⁹ de cāis. Prio. qz demon ñ noīat nāz tñ sz nāz ōformatā: cui⁹ deformitatis ōs ñ ē opator. Scdo. qz demon noīat nāz itellectualē. vñ cū dr̄ ōs ē ī demōe: itelligit̄ p modū q̄ nā itellectualis ei⁹ ē capax. s. p gram. Uñ nec ō hoīe pcōze simplr̄ dicimus ōs ē ī isto hoīe: nisi addat̄ iquātū est creatura vel p eētiā t pūtiā t potentiā: quo addito dr̄ ēt deus in demone esse.

¶ Utr ōs sit ī oīb⁹ p potētiā pūtiā t eētiaz. in sanctis p gram. in xpo per esse. II.

AD secundū sic ꝓcedit: vr̄ q icōueniēter assignent̄ modi illi q⁹ ōs ī reb⁹ eē dr̄. Cū. n. dicim⁹ deū eē ī reb⁹ significamus q̄lr̄ ōs ad res se hēat. Sz ōs vno⁹ se hz ad oīa q̄uis ñ oia vno⁹ ad ipz se hēant: vt dic̄ Dio. g vr̄ q ñ obeat eē nisi vn⁹ modus exp̄ndi deū ī reb⁹. ¶ Si dicas: q isti mōi diuersificāt fm diuersas bitudies creature ad deū. ¶ Cōtra. q̄lz effect⁹ ī creatura cāt aliq̄ bitudinē creature ad deū. Sz q̄si ifiniti sūt effect⁹ di ī creaturis. g̃ ifinitis modis dicet̄ ōs eē in creaturis t ñ q̄ntū tñ. ¶ P. ea fz q diuersimoꝺ creature ad deū referūt̄ ñ iueniunt̄ ī oīb⁹ creaturis. Sz q̄dā istoꝝ modoꝝ ꝓueniūt oi creature. s. p eētiā pūtiā t potētiā. g̃ vr̄ q modi isti ñ differāt fm diuersaz bitudinē creature ī deū. ¶ Si dicas: q distinguunt̄ fm diuersas rōnes attributoꝝ. ¶ Cōtra. nō pl's differt pō ab eētia q̄ scia t volūtas: sz eē ī reb⁹ p eētiā t potētiā ꝓstituit duos modos. g̃ t silr̄ diuersificabunt̄ fm oīa attributa.

In contrariū ē qō ī lra dr̄: t auctib⁹ ꝓfirmat̄.

Respondeo dōz: q distictio istoꝝ modoꝝ ptim sumit̄ ex pte creature: ptim ex pte dei. Ex pte creature iquātū diuerso mō ordiat̄ ī deū: t ꝓiūgit̄ ei: nō diuersitate rōnis tñ: sz realr̄. Cū. n. ōs in reb⁹ eē dicat̄ fm q eis aliquo mō applicat̄: opz vt vbi ē diuersus coniunctiōis vel applicationis modus: ibi sit diuersus mo-

dus eẽndi. Cõiũgit ãt creatura deo triplr. ꝑmõ ꝟz silitudinẽ tñ: inq̃tũ iuenit ī creatura aliq̃ silitudo dine bonitatis: ñ q ꝑ attigat ipz deũ ꝟz subz: ⁊ ista ꝟiuctio iuenit ī oĩbus creaturis dinã bõitatẽ assimilatib⁹: ⁊ sic erit modus cõis q̃ ös ẽ ī oĩb⁹ creaturis ꝑ cẽntiã pñtiã ⁊ potentiã. 2º creatura attigit ad ipz deũ ꝟz subz suũ ꝟsideratũ ⁊ nõ ꝟz silitudinez tñ: ⁊ B ẽ ꝑ opõnẽ. s. qñ aliqs fide adheret ipsi ꝑᶜ vitati: ⁊ carit[cc] ipsi sume bõitati: ⁊ sic ẽ ali⁹ modus q̃ ös spāl'r ẽ ī scis ꝑ gr̃az. 3º creatura attigit ad ipz deũ nõ solũ ꝟz opõnẽ: s ẽt ꝟz eẽ: nõ qdẽ ꝑut eẽ ẽ act⁹ eẽn[c]: q creatura nõ ꝑt trãsire ī nãz dinã: s ꝟz q est act⁹ hypostasis vl' ꝑ[c]: in cui⁹ vnionẽ creatura assũpta ẽ. ⁊ sic ẽ vltim⁹ mod⁹ q̃ ös ẽ in ꝟpo ꝑ vnionẽ. Ex pte ãt dei ñ iuenit diuersitas in re s ꝛõne tñ ꝟz q distiguit ī ipo eẽn[a] vt⁹ ⁊ opõ. Essentia ãt ei⁹ cũ sit absoluta ab oi creatura nõ est ī creatura: nisi inq̃tũ applicat sibi ꝑ opõnẽ: ⁊ ꝟz B q̃ opat ī re dr̃ eẽ ī re ꝑ psentiã: fm q̃ oz opans opato aliq̃ ꝑñs esse: ⁊ q opatio ñ deserit vtutẽ dinã a q̃ exit: iõ dr̃ esse in re ꝑ potentiã. ⁊ q vt⁹ est ipa eẽntia: iõ ꝟsequ̇t vt in re etiã ꝑ essentiã sit.

Ad primũ g̃ dõz q si loq̃t ō vnitate ⁊ diuersitate ꝟz rẽ: sic ös vno: se hz ad res: sed q res diuersimode se hñt ad ipm ꝟtigit deũ significare ī diuersa bitudie ad res: inq̃tũ relones fũdate ī creaturis reliq̃rũt diuersas bitudies ꝟz rõnẽ ī deo. Si aũt ꝟsidereť vnitas ⁊ distictio ꝟz rõnẽ tñ: sic ös plib⁹ modis se hz ad res vt sciẽs vt potẽs: ⁊ sic de alys. ¶ Ad 2m dõz q disio eẽntialis sp ẽ ꝑ dr̃ias q̃ ꝑ se dicunt aliqō cõe: sic hñs pedes ꝑ se dicit ꝑ bipes ⁊ q̃drupes: ñ ãt ꝑ albũ ⁊ nigrũ. Sil'r dico q deũ eẽ ī creaturis ꝑ se dicit ꝟz diuersos mõs gb⁹ creature attigũt deũ: ⁊ B ẽ disio essential' ⁊ formal'. Sz si accipiant diuersi effect⁹ ī creaturis ꝑ se ī gb⁹ ẽ ös ꝑ nãles effectus tñ ñ iuenieť nisi vn⁹ mod⁹ attigẽdi ī deũ: ⁊ iõ ñ ẽ disio nisi ꝑ accñs ⁊ mãlis q̃ ab oi arte ꝑtermittit. ¶ Ad 3m dõz q illi tres modi ñ sumũť ex diuersitate creature: s ex pte ipsi⁹ dei opantis ī reb⁹: ⁊ iõ oẽz creaturã ꝟsequũtur: ⁊ ꝑsupponunť ẽt ī alys modis. In q̃. n. ẽ ös ꝑ vnionez ẽt ẽ ꝑ gr̃az: ⁊ ī q̃ ẽ ꝑ gr̃am ẽ ꝑ eẽntiã pñtiã ⁊ potẽtiã. ¶ Ad 4m dõz q oia attributa ñ ꝟsiderant nisi ꝟz triplicez ozdinez ad res vl' ꝟz opõnẽ vl' vtutez vl' ꝟz essentiã: ⁊ iõ nõ sũt nisi tres modi essendi ī reb⁹ q sumunť fm diuersuz ozdinez ꝟparatiõis dei ad res. Qõ. II.

Deinde q̃rit quõ deus vbiq̃ esse dicat'. ¶ Et circa B tria q̃runť. ꝑ ⁊ de⁹ sit vbiq̃. 2º vt ⁊ B sibi soli cõueniat. 3º vt ⁊ cõueniat sibi ab eterno.

¶ Utrum deus sit vbiq̃. I.

Ad primũ sic ꝓcedit. vr̃ q de⁹ nõ sit vbiq̃. Esse. n. vbiq̃ significat ī oi loco eẽ: s sic dic Ansel. si vsus admitteret magis dõs eẽt ös cũ oi loco q̃ ī oi loco. g̃ vr̃ q ös ñ ꝓpe dicat' vbiq̃ eẽ. ¶ ꝑ. sic tps noiat mẽsurã q̃dã sic ⁊ loc⁹: s ꝟz ꝑbz ī. 4. phy. eẽ ī tpe est q̃dã pte tpis mẽsurari. g̃ eẽ ī loco significat loco mẽsurari: s ös ẽ imẽsus. g̃ ñ ẽ ī loco. ¶ Jtẽ ꝑt obyci ex auc̃. Ans. q dic q oẽ q̃ ẽ ī loco ⁊ tpe segt leges loci ⁊ tpis. ¶ ꝑ. sic se hñt succssiua ad tps: ita se hñt pmanẽtia ad locũ: s in succssiuis idiuisibile vnuz: ⁊ vna idiuisibilis opõ nõ põt esse ī diuersis tpib⁹. g̃ nec vnũ idiuisibile pmanẽs ꝑt esse in diuersis locis: s ös est idiuisibil'. g̃ ñ ẽ vbiq̃. ¶ ꝑ. nlla ꝟditio corpal' deo ꝑt ꝟuenire nisi metapho[cc]. s esse ī loco est cõditio corpis nãlis: adeo q ẽt corpib⁹ meta[cc]. ñ dat loc⁹ nisi silitudinarie: vt in ꝑ ō gnãtõe dic phs. g̃ mlto foz tius ōo nõ ꝟuenit nisi meta[cc] in loco esse vel vbiq̃.

Sed contra ös ẽ ī oĩb⁹ reb⁹. vt. ō. dcin ẽ. s loc⁹ glz res aliq̃ est: g̃ ös ī oi loco ẽ. g̃ vbiq̃.

Respondeo dõz q eẽ ī aliq̃ diuersimode ꝟuenit spũalib⁹ ⁊ corpalib⁹: q corp⁹ ẽ ī aliq̃ vt ꝟtẽtũ: sic vinũ ẽ in vase: s spũal'suba est ī aliq̃ vt continens ⁊ ꝟseruãs. Cui⁹ rõ ẽ: q corpale ꝓ eẽntiã suã q̃ circũlimitata est q̃titatis termis: ōteriata est ad locũ: ⁊ ꝑ ꝟñs vt⁹ ⁊ opõ ei⁹ ī loco est: s spũal'suba q̃ oino absoluta a situ ⁊ q̃titate est: hz essentiã ñ oio circũlimitatã loco. Uñ nõ est in loco nisi ꝑ opõnẽ. ⁊ ꝑ ꝟñs vt⁹ ⁊ essentia ei⁹ ī loco est. Dõz ẽ g̃ q si esse ī B loco sumať ꝟz q corp⁹ ī loco esse dr̃: sic nõ ꝟuenit ōo esse vbiq̃: nisi meta[cc]: q ꝑ let locũ sic corpus locatũ ñ qdẽ distãtia dimẽsionũ: s cãlitate effectuũ. Si aũt accipiať esse ī loco ꝑ modũ q̃ suba spũal'ī aliq̃ esse dr̃: sic ꝓpyssime ōo ī loco esse ꝟuenit ⁊ vbiq̃: ⁊ nõ qdẽ vt mẽsuratũ loco: s vt ōs loco nãz locãdi ⁊ ꝛtinendi: sic dr̃ esse in hoe inq̃tũ dat hoi nãz bũanitatis: ⁊ i q̃lz re eẽ dr̃ inq̃tũ dat reb⁹ ꝓpriũ esse ⁊ naturam.

Et per hoc ꝑz rñsio ad duo ꝑ[a] ⁊ ad auc̃tatẽ Ansel. ⁊ ẽt ad 4m q̃. ꝓcedũt ꝟz modũ q̃ corp⁹ ī loco esse dr̃. ¶ Ad 3m dõz q idiuisibile ꝟz successionez dr̃ duplr. Ul' illõ q̃ oio absolutũ est a successiõe vt idiuisibile negatiue sumať sic eternitas: ⁊ tale idiuisibile ꝑt esse ī diuersis tpib⁹: imo ī oi tpe: q nũc eternitat] uariatũ adest oĩb⁹ ptib⁹ tpis. Ul' illõ q̃ est successiõis termin⁹ vt istãs tpis: ⁊ q cq̃d ꝑ illõ istãs mẽsurať. ⁊ B ñ ꝑt eẽ ī plib⁹ tpib⁹. Sil'r idiuisibile ꝟz dimẽsionẽ dr̃ duplr. Ul' illõ q̃ oio absolutũ ẽ a diuñsiõe sic suba spũal'. ⁊ B ñ ẽ icõueniẽs ī oĩb⁹ vl' plib⁹ locis eẽ. Ul' q̃ ẽ termin⁹ dimẽsiõis vt pũct⁹. ⁊ B q determiatũ est ad sitũ: nõ ꝑt ī plib⁹ locis esse: ⁊ iõ relicta imagiatiõe idiuisibilitatis sube icorpee vt dei vl' ãgeli vl' aĩe: vl' ẽt mãe sic idiuisibilitas pũcti nõ cogiteť: q vt dic Boe. li. ō tri. oz ī itellectualib⁹ ñ ōduci ad imaginatiõez.

¶ Utr esse vbiq̃ soli deo ꝟueniat. II.

Ad secũduz sic ꝓcedit. vr̃ q eẽ vbiq̃ nõ soli deo ꝟueniat. Ponere. n. mãz ꝑmã eẽ deũ: vl' ẽt ens vle vt q dã posuerũt est hereticũ: s vle est vbiq̃ ⁊ sp fm ꝑbz: ⁊ sil'r mã ꝑ[a]: q̃ ẽ ī oi corpe: q̃ ois loc⁹ ꝓpleť: cũ nihil sit vacuũ: vt ꝑbi ꝓbat. g̃ eẽ vbiq̃ ñ tñ ōo ꝟuenit. ¶ ꝑ. ī oibus nũerat] ẽ aliqs nũer⁹: s oẽs ptes vniuersi sũt nũerate. g̃ nũer⁹ collect⁹ est ī toto vniuerso: ⁊ ita ẽ vbiq̃. ¶ ꝑ. fm Aug. aĩa tota ẽ ī singul' ptib⁹ corpis s potuisset ōs tñ creare vnũ corp⁹ aiatũ. g̃ aĩa ei⁹ vbiq̃ esset: s q̃ō soli deo ꝟuenit nlli creature cõicat'. g̃ esse vbiq̃ ñ ꝟuenit soli ōo.

Sed contra Amb. ī lr̃a ꝓbat spi. scñ eẽ deũ: quia vbiq̃ est: s ꝓbatio nihil valeret nisi esse vbiq̃ soli deo ꝟueniret. g̃ esse vbiq̃ soli deo cõuenit.

Respondeo dõz q esse vbiq̃ si ꝑ se sumať soli ōo ꝟuenit nec alicui creature cõicabile est: s p accñs ꝑt alicui ꝟuenire. Hoc ãt accñs ꝑt duplr cõsiderari: vl' ex pte ei⁹ q̃ ī loco ẽ. Ul' ex pte loci. Si ex pte ei⁹ q̃ ī loco est sic cũ p accñs vl' ꝑ posteri⁹ ꝟueniat toti q̃ attribuiť sibi rõne sue ptis: ꝟstat q illud q̃ fm diuersas suas ptes est ī diuersis locis: nõ ꝓ ꝑ se est ī illis: imo est ī vno loco tñ. Uñ si esset vnũ corp⁹ ifinitũ illõ esset vbiq̃ p accñs: ꝟz q dicereť esse vbi sũt sue ptes ⁊ nõ ꝑ se: q ipz nõ esset ꝑ se vbi est sua ps. Si ex pte loci tũc accidit alicu bi vbiq̃ esse: eo q nõ est ali⁹ loc⁹ q̃ ille ī q̃ est: s si fuerit mlta alia loca nõ esset vbiq̃: sic si ponať vn⁹ tñ loc⁹ in q̃ vn⁹ bõ est. Deo ãt ꝑ se ꝟuenit vbiq̃ esse: q ipe tot⁹ est in q̃lz loco: ⁊ ifinitis alys locis exñtib⁹ ī oĩb⁹ esset. ⁊ B nõ est cõicabile alicui creatur̃: nisi cõicareť sibi eẽ vtut] ifinite.

Et per hoc ꝑz rñsio ad ea q̃ oba sunt: q oĩb⁹ illis ꝟuenit eẽ vbiq̃ p accñs: vl' q fm diuersas ptes sũt: vel q pl'a loca nõ sũt vel q fm vnuz esse nõ sunt in plib⁹: sic vle ⁊ ꝑterea illa q̃ fm aliud ⁊ aliõ esse

sunt in diuersis.nūer⁹ vo per se nō est i loco: ⁊ tū fz qꝫ i loco est nō est tot⁹ i vno loco:sz i diuersis fz diuersas ptes.

¶ Utrum esse vbiqz cōueniat deo ab eterno. III.

AD tertium sic ꝓcedit. vī qꝫ eē vbiqz ab eterno ðo ꝓuēiat. ꝓ.ío ꝓ B qꝫ i lra dī ab Amb. g i oīb⁹ ⁊ vbiqz sp est qō est dīnitatis ꝓpriū:sz qō est sp ē eternū.g eē vbiqz ðo ab eterno ꝓuenit. ¶ ꝑ.sīc vbiqz ē distributiuū loci:ita sp est distributiuū tpis:sz ðs ab eterno ē sp:ēt tpib⁹ ñ exñtib⁹.g ⁊ ab eterno ē vbiqz ēt locis ñ exñtib⁹. ¶ ꝑ.esse deū i reb⁹ coordiat B a magro ei qō ē esse res i ðo:sz res ab eterno fuerūt in ðo g eternā sciaz de reb⁹ bz.g ⁊ ðs ab eterno est in reb⁹ ⁊ vbiqz.

Sed contra i q̄cūqz ē aliqd illō oz esse:qz i nihilo nihil oīo ē sz nz loc⁹ neqz aliq̄ res ab eterno fuerī.g nz ðo ab eterno ꝓuenit vbiqz vl i reb⁹ eē.

Respondeo ðōz qꝫ cū dī ðs ē vbiqz ipoꝛtaī q̄dā rel'o dei ad creaturā fundata sup aliquā opatiōez p quā ðs in reb⁹ dī esse:oīs aūt rel'o que fundaī sup aliquā opōnez in creaturas,ꝓcedentez nō dī de deo nisi ex tpe:sicut dñs ⁊ creatoꝛ et hꝺ: qz bꝺ relationes actuales sunt ⁊ exigunt actu esse vtrūqz extremoꝛū: sicut g̃ non dī opari in reb⁹ ab eterno:ita nec esse in reb⁹: qz B operationez ipsius designat.

Ad primuz g̃ ðōz qꝫ Amb.accipit sp deū eē vbiqz creaturis exñtib⁹:illō.n.qō ex pte ōi est sp ē i q̄ nihil ē nouuz sz ōfect⁹ ē ex pte creature q̄ nō sp fuit.vñ ñ pt significari i bitudīe ad creaturā ab eterno vt opans circa eā. ¶ Ad 2m ðōz qꝫ sp ō vtute vocabuli ipoꝛtat ideficiētiā q̄dā:quā eternitas totā sil'hz: sz tps p successionē diuersoꝛ tēpoꝛ eā soꝛtiī:⁊ iō sp pōt ipoꝛtare ideficientiā q̄ ē p successionē ꝓtinuā:⁊ sic ē distributiuū temporz nec ab eterno ꝓuenit:qz successio ⁊ tps ab eterno nō fuit:vel pt dicere ideficientiā eternitatis: ⁊ sic ab eterno ꝓuenit:sz vbiqz i rōne sua īcludit locū: ⁊ iō sil'is rō nō est vtrobiqz:vbi.n est i loco esse ⁊ vbiqz in oī loco. ¶ Ad 3m dōm qꝫ sīc mot⁹ rōnez ex termīo accipit:ita ⁊ rel'o: cū aūt dī ðs esse in reb⁹:ipoꝛtaī rel'o dei ad creaturas fz egressum diuine opatiōis in eas:qz eterne nō sunt:nec esse i eis eternū esse pōt.Sz cū dī res esse i deo ipoꝛtaī rel'o creature ad deū nō fz exitū ab ipso:sed magis fz adunatōem creature ad ꝑn⁹:⁊ qz ꝑn⁹ est eternū: iō etiā ⁊ scire eternuz:⁊ res ab eterno i deo:de⁹.n.est in reb⁹ tpal'r p modū rez:sed res ab eterno in deo p moduz dei:qz omne qō in altero est:est in eo p modū ei⁹ i q̄ est:⁊ nō p modū sui.

¶ Expositio textus.

ITa deus cū sit in oīb⁹ essential'r ⁊c.) Querīt rō hꝰ dīe. Et dō.qꝫ alie creature q̄ꝫ ꝓseq̄nt dīnā silitudinē p opōnē ipsi⁹ dei:ñ tñ attīgūt ad ipz deū fz suppositū:⁊ iō q̄ꝫ ðs i eis sit:nō tñ ipa cū ðo sūt.Sz creatura rōal'p grāz attīgit ad ipz deū fz qꝫ ipz amat ⁊ cogscit. ⁊ iō cū eo eē dī:⁊ eadē rōne dī capaz dei:sīc sue pfectiōis p modū obi.⁊ pp B ēt dī tēplū dei ⁊ ihabitari a ðo. (Sīc mlta de ðo itelligim⁹ ⁊c.) Rō hꝰ diuersitatis hꝰ ē:qz cā sp excedit cātū.in qbusdā āt locutio cāt itellz sīc i his q̄ per disciplinā sciunt.vñ ꝓtigit qꝫ itellus adiscētis nō ptingit ad vtutē locutiōis:⁊ tūc pt log ea q̄ audit sz nō itelligit.⁊ sil'r ē in his q̄ pure sūt fidei q̄ itellz hūanū excedūt: fides āt ex anditu ē. Ro.io. Qñz āt itell's ē cā locutōis sīc i his q̄ p iuētōez sciunt.vñ i his itell's locutōez excedit vt mlta itelligāt q̄ pferri nō valēt. (Nō qō dei eēn⁹ ⁊c.) Jn B ōfecerūt qz accepert eē i loco p modū q̄ coꝛp⁹ i loco ē:⁊ iō dicebāt qꝫ eēn⁹ dei ñ ꝑpe ē i loco:sz dī eē p eentiā inq̄tū oīs eēn⁹ ab eo ē:⁊ inq̄tū ipe p vtutez eēn⁹ sue opaī:sz B ñ sufficit:sz oz addere q̄.s.dcā sūt. (Solet ēt ab eis q̄ri ⁊c) Jsta qō stulta ē:qz nō opz qꝫ oē tangens imuteī ab eo qō tangīt nisi in his q̄ agunt ⁊ patiunt abiuicē:vt in p̄ de generatiōe dī:⁊ bꝺ sūt q̄ in mā ꝓueniūt. Uñ oꝛbis lune nō imutaī ab igne ꝓtīgēte:⁊ iō stultū est dīe qꝫ eēn⁹ dīna inq̄naī reb⁹ imundis qb⁹ per opationē applicatur.

¶ Qꝛ de⁹ vbiqz sit ⁊ i oi tpe:nō tñ localis ē:non circūscriptibilis:nec loco: nec tpe moueī.

CUmqz dīna nā veraciter ⁊ cēntial'r sit in oi loco: ⁊ i oi tpe: nō tñ moueī p loca vel p tpa:nec tpalis nec local' est. Local' nō ē:qz penit⁹ nō circūscribīt loco:qz nec ita ē in vno loco qꝫ nō sit i alio. Neqz dimēsionē hz:sicut coꝛp⁹ cui fm locum assignaī p̄cipiū:mediū: ⁊ finis: ⁊ añ ⁊ retro: dextera ⁊ sinistra:sursuz ⁊ deoꝛsuz: qō sui interpositiōe facit distātiā ⁊ circūstātiā. Duob⁹ nāqz his modis dī in scriptura aliqd locale siue circūscriptibile ⁊ ecōuerso.s.vel qz dimēsionē capiēs lōgitudis:altitudis: ⁊ latitudinis distantiā facit i loco:vt coꝛp⁹: vel qz loco diffinitur ac determinaī:qñ cū sit alicubi non vbiqz inueniī:qō nō solum coꝛpoꝛi: sed etiam omni creato spiritui congruit. Omne ergo coꝛpus omni modo locale est. Spiritus vero creatus quodā modo est localis: ⁊ quodam modo nō est localis. Local⁹ quidem dicitur:qz diffinitione loci terminaī:quoniā cum alicubi p̄sens sit totus:alibi nō inueniī. Non aūtē ita totalis est vt dimensionez capiens distantiam in loco faciat. Diuina ergo sola essentia omnino illocalis ⁊ incircūscriptibilis est:que nec locis mouetur aliquo modo.s.vel determinatione finita: vel dimensione suscepta: nec temporibus .s.affectu ⁊ cognitione. His enim duob⁹ modis.s.loco vel tempoꝛe fit mutatio creature:q̄ longe est a creatoꝛe. Unde Aug.super Geñ. Deus inquit omnipotēs incōmutabili eternitate:voluntate: veritate semper idem mouet per tēpus creaturam spiritualez. mouet etiaz per tps ⁊ locū creaturaz coꝛpoꝛalē:vt eo motu naturas quas condidit administret. Cum ergo tale aliqd agit:nō debemus opinari eius substantiā qua de⁹ est temporib⁹ locisqz mutabilē:siue per tempoꝛa ⁊ loca mobilem.cum sit ipse ⁊ interioꝛ omni re:qz in ipso sunt oīa.⁊ exterioꝛ omni re:ga ipse ē sup oīa. ⁊ antiquioꝛ omnibus:quia ipe idem est ante oīa.⁊ nouioꝛ omnibus:quia ipse idez ē post oīa.s. post oiuz initia. Ecce hic apte oñditur: qꝫ nec locis nec tēporibus mutaī vel mouetur deus. Spīalis autē creatura per tempus moueī.coꝛporalis vero etiam per tempus ⁊ locum.

¶Quid sit mutari ſm tẽpus.

Mutari aũt p tps ẽ variari ꝫ q̃litates iteriores vel exteriores q̃ sũt in ipa re q̃ mutaf: vt qñ suscipit vicissitudinẽ gaudij: doloris: scie: obliuionis: vel variationez forme: siue alicuius qualitatis exteriozis. Hec eni mutatio que fit ſm tps: variatio ẽ q̃litatum que fit in cozpozali vel spũali creatura: ꝛ ideo vocatur tempus.

¶Opio quozũdã q dñt spũs creatos nõ mouer loco: nec esse locales.

De mutatiõe ꝙo loci magna iter conquirẽtes disceptatio ꝙsaf. Sũt.n.q dñt nullũ spm̃ aliquo mõ posse mutari loco: ab oi spũ locũ v l̃r remouere volẽtes. quoniã ſm dimẽsionem tantũ ꝛ circũscriptionẽ locũ cõstare asserunt. atqz id solũ esse locale: vel in loco esse dicũt qõ dimensionem recipit ꝛ distantiã in loco facit. Et hoc dicunt Augu. sensisse mutationẽ tpis tanruz spũali creature tribuentẽ: loci vero ꝛ tẽpozis cozpozee.

¶Hic respondetur eis.

Sed vt supza dixim9: dupl̃r dr̃ res eẽ local' vel circũscriptibil'. s. vl' q̃ dimẽsionẽ recipit ꝛ distãtiã facẽ: vel q̃ loci termio diffuniẽ: quoz vtrũqz cõuenit cozporee creature: altez ꝙo tãtũ spũali. Nã vt supza dixim9 cozpal' creatura ita ẽ local' vl' circũscriptibilis q̃ ẽtermiaẽ diffõne loci: ꝛ q̃ dimẽsionẽ recipiẽs distãtiã facit. Spũal' ꝙo tñ diffõne loci ꝓcludiẽ: cũ ita sit alicubi q̃ nõ alibi. Sz nec dimẽsionẽ recipit: nec distantiã in loco facit: q̃ si multi essent spũs hic: nõ eo coangusta rent locũ: quo min9 de cozpib9 cõtineret. Jõqz Aug. attribuit mutationez loci cozpi: nõ spũi. q̃ licet spũs trãseat de loco ad locũ: nõ tñ ita vt dimẽsionib9 circũscriptus: iterpositiõe sui faciat distãtiã circũstantiũ sicut cozpus.

¶Cõclusio ex p̃dictis q̃ spũs creati sũt locales ꝛ circũscriptibiles quodammõ. Spũs ꝙo dei oino icircunscriptibilis.

Sunt g̃ spũs creati i loco ꝛ trãseunt de loco ad locum: ꝛ quodãmõ locales ꝛ circũscriptibiles: sed nõ oĩ eo mõ quo creature cozpee. Spũs aũt icreat9 q de9 ẽ: i loco qdẽ est: ꝛ in oĩ loco: ꝛ oino illocalis ꝛ icircũscriptibilis. Añ Beda sup luc. ait. Cum ad nos angeli veniũt: sic exteri9 iplẽt ministeriuz: vt tñ añ deũ iteri9 per cõtẽplationez assistãt: q̃ ꝛ si angelus ẽ spũs circũscript9: sũm9 tñ spũs q de9 est: icircũscript9 ẽ: itra quẽ currit angelus quocũqz mittaf. Ecce hic dr̃: q̃ spũs angelic9 circũscript9 est. Spũs aũt q de9 est icircũscriptus. Alibi ẽt Amb. distãtiã ostẽdẽs iter spũz icreatuz ꝛ spm̃ creatum dicit seraphin de loco ad locũ trãsire ingens ita in li. de tri. Dixit Esaias: q̃ missus est ad me vnus de seraphin. Et spũs qdẽ scũs dr̃ missus: ꝫ seraphin ad vnum: spũs ꝙo ad oẽs. Seraphin mittiẽ in misterio: spũs opaf misteriũ. Seraphin ꝺ loco ad locũ trãsit. Nõ.n. ꝓplet oĩa: ꝫ ipse repleẽ a spũ. Hic apte oñdiẽ q̃ angeli quodãmõ locales sũt.

¶Cũ repetitõe superioz ꝓfirmat auctatib9 deũ esse vbiqz sine locali motu.

Fateamur itaqz dinã nãm p imẽsitate sui nusqz deesse: eãqz solã oĩo illocalẽ: ꝛ oĩo icircũscriptibilẽ: nullo cõcludi loco: ꝫ a fine vsqz ad finẽ attigere: nõ tñ spacioſa magnitudie: nec locali motu: sed imẽ sitate atqz imobilitate sue essentie. Añ Augu. ad Bardanuz ait. Nõ q̃si spacioſa magnitudine opinemur deũ p cũcta diffundi: sicut fum9 aut lux ista diffundiẽ: ꝫ poti9 sicut in duob9 sapiẽtib9: quoz alter altero cozpoze grãdioz est: sed sapiẽtioz nõ est: vna sapia est: nec ẽ in maiore maioz: nec i mioze mioz: nec mioz in vno q̃z in duobus. Jta deus sine laboze regẽs ꝛ contines mũdum: in celo totus ẽ: i terra totus: ꝛ in vtroqz totus: ꝛ nullo cõtent9 loco: ꝫ in seipso vbiqz tot9. Jdẽ quoqz sup psal. ait. Ad verbũ dei ptinet nõ esse in pte: sed vbiqz eẽ p seipsuz. Hec.n. est sapia dei q̃ attingit a fine vsqz ad finez fortiter: nõ tñ motu locali: sed imobilitate sui: velut si moles aliqua saxea ipleat aliquem locũ: dr̃ q̃ attigit a fine illi9 loci vsqz ad finẽ: cũ tñ alterũ nõ deserat altez occupãdo. Nõ ergo habet motũ localẽ verbũ illud: ꝛ sapientia illa solida est ꝛ vbiqz. Ex p̃dictis inotescit: q̃ de9 est ita vbiqz p eẽntiã: q̃ nec spacioſa magnitudine diffundiẽ: nec vno deserto loco aliũ occupat: q̃ localez motũ nõ habet. Jdeoqz Augu. volẽs pscidere a dei puritate oẽm localez motuz ꝛ localẽ circũscriptionem: potius dicit oĩa eẽ in illo q̃z ipsum eẽ alicubi: nec tamẽ ipsuz eẽ locũ q̃ nõ est in loco. i lib. lxxxiij. q. ita inquiẽs. Deus non alicubi est. qõ alicubi est ꝓtineẽ loco. qõ cõtineẽ loco: cozpus est. Deus aũt nõ ẽ cozpus: nõ ergo alicubi est: ꝛ tamẽ q̃ est ꝛ in loco nõ est: in illo sũt potius oĩa q̃z ille alicubi. Nec tñ ita in illo vt ipse sit locus. Locus eniz in spacio est: qõ lõgitudine ꝛ latitudine ꝛ altitudine cozpozis occupaf: nec deus tale aliqd est: ꝛ oĩa ergo in ipso sũt: ꝛ loc9 non est: nec in loco ẽ. Locus tamẽ dei ꝫ ipzopzie dicit tem-

plum dei: nō q̄ eo ꝓtineāt. Id aūt nihil melius q̄z aīa mūda itelligit. Ecce hic dicit deū nō esse in loco: ſz itelligendū ē cū nō eē in loco localr. ſ. q̄ nec circūſcriptionē: nec localē motū hz.

¶ Oppoſitio q̄ vr̄ ꝓbari q̄ deus muteť loco.

AB B aūt ſolet opponi ſic. Quotidie fūt creature q̄ añ nō erāt: ⁊ i eis de⁹ ē: cū añ nō eēt i eis: ē g̃ vbi añ nō erat: iōq̄z mutabiľ eē vr̄. Sed licet quotidie icipiat eē in creaturis in qb⁹ añ non erat: q̄ ille nō erāt: B tñ fit ſine ſui mutatiōe: q̄r in mūdo cepit eē quē fecit: tñ ſine mutabilitate: ⁊ ſil'r deſinit eē in qbus añ erat ſine ſui mutatiōe: nec tñ ipſe deſerit locū: ſed locus deſinit eſſe.

¶ Epilogus vbi exponiť quare in p̄dictam venerit diſceptationem.

IAm ſufficiēter demr̄atū eſſe vr̄: qūo oia dicanť eē i deo: ⁊ ds in oib⁹: quā diſceptatiōez q̄ſi icidēter ſuſcepim⁹: q̄ id videbať poſtulare res: circa quā nr̄ ỹſabať ꝓmo. Diſſerebam⁹. n. ō ſcia ſiue ſapia deī: ⁊ cū docerem⁹ deū ſcire oia: q̄ſitū ē vt̄z pp cognitiōez quā de oib⁹ hz: dicanť oia eē i deo: an alia rōne hoc diceret ſcriptura. Hui⁹ g̃ qōnis occaſio in p̄miſſaz nos deduxit diſputatōez.

¶ Diuiſio textus.

OStenſo q⁹ ds eſt vbiq̄z B excludit a ō duo q̄ creaturā ꝓſequūť i loco exñtē. ſ. localitatē ⁊ motū. Et diuidiť in ptes tres. In p⁹ pte ꝓponit q̄ itēdit. ſ. dīnā eēntiā neq̄z moueri: neq̄z localē eē. In z⁹ oñdit B duo oi creature ꝓuenire. ibi. (Duob⁹ nāq̄z ⁊c.) In z⁹ ꝓbat vtrūq̄z a ō remoueri. ibi. (Fatenť itaq̄z ⁊c.) z⁹ ps i duas. In p⁹ oſtēdit localitatē oi creature ꝓuenire. vel p circūſcriptiōez ⁊ diffōnē ſic corpori. vl' p diffōnē tm̄: ſic ſpūi. Oñdit ēt corpori duplicē motū ꝓuenire. ſ. p tps ⁊ locū. ſpūi vo alteruz ſ. motū p tps. In z⁹ ingrit vt̄z ēt mot⁹ p locū ſpūi cōueniat. ibi. (De mutatiōe vo loci.) Et circa B tria facť. In p⁹ ponit alio⁹ opiōnē ⁊ eo⁹ rōnē. In z⁹ ōtermiat illā rōnē. ibi. (Sz vt. ſ. dixim⁹ ⁊c.) z⁹ ponit opiōnē ſuaz ⁊ confirmat eā. ibi. (Nūc g̃ ſpi. ſcūs creati ⁊c.) (Fateamur itaq̄z ⁊c.) Dic pbat quo p̄dcā a ō remoueri. Et circa B tria facť. p oñdit ꝓpoſitū p auctates. z⁹ mouet obonez ⁊ ſoluit. ibi. (Ad B aūt ſolet ⁊c.) Tertio epilogat ea que dixerat. ibi. (Jam ſufficienter.) Queſtio. III.

HIc etiā duplex ē q̄ō. p⁹ ō loco āgeli. z⁹ de motu ipſi⁹: q̄z ō īmutabilitate di ⁊ q̄r ipe vbiq̄z ē. ſ. expeditū ē. De motu aūt ⁊ loco corpor⁹ nō ptinet ad theologū tractare: ſz ad nālez. ¶ Circa p̄mū tria q̄runť. p vt̄z angelus ſit in loco. z⁹ vt̄z vn⁹ angelus poſſit eē in pl'ibus locis ſimul. z⁹ vtrum plures angeli pñt eſſe in vno loco.

¶ Utrum angelus ſit in loco. I.

AB primuz ſic ꝓcediť. vr̄ q⁹ angelus nō ſit i loco. Dic. n. Boe. i li. de hebd. cōis animi ꝓceptio apd oēs ſapiētes icorpalia i loco ñ eē: ſz āgeli ſť icorpei ⁊ īmāles. vt Dio. dic. g̃ āgeli nō ſūt i loco. ¶ p. ei q⁹ oio abſolutū ē a ſitu ⁊ dimēſiōe nō ōbeť loc⁹ niſi p accñs: ſic pz de mā p⁹: ſz eēntia āgeli oio ē abſoluta a ſitu ⁊ dimēſione ſic oēs ponūt q̄ eos icorpeos dñt. g̃ ñ ōbeť ſibi loc⁹ niſi p accñs: ſz p accñs ñ ē in loco niſi aſſūpto corpe. g̃ vr̄ q⁹ q̄ñ nō aſſumit corp⁹ q⁹ nō ſit i loco. ¶ Si dicas q⁹ ē i loco p opōnē ſuā. ¶ Cōtra. q̄cḡd ꝓuenit alicui p aliqd oz illi cōuenire p qō ꝓuenit: vt ſi aīal ē i loco p corp⁹ oz corp⁹ i loco eē: ſz opōni nūq̄z p ſe attribuiť eē i loco. g̃ āgel⁹ p opōnē i loco eē nō pt. ¶ p. ſi p opōnē ꝓueniat ſibi eē i loco ñ niſi in q̄m opať circa locū aliquē: ſz āgeli ñ opanť ſp circa corpalia. g̃ aliq̄ ñ alicubi eēnt. Nec vbiq̄z ſūt: q̄ deo p̄riū ē. g̃ nuſq̄z ſūt: qō vr̄ abſurdū. ¶ p. ſi āgel⁹ ē i loco p opōnē ſuā. g̃ ⁊ diffinitiē ē i loco. q̄ opō ſua ad lo⁹ diffiniť ⁊ ōterīať. ſz ſil'r aliq̄ opō di diffiniť ad locū aliquē eť quē illā opōnē ñ exercet: vt pz i ſuſcitatōe alic⁹ mōtui. g̃ vr̄ q⁹ ēt ōs diffinitiē eēt i loco. ¶ p. phi ēt poſueŕt opōnes itelligētiaz eē circa ea q̄ ſť B. n⁹ tñ dixeŕt itelligētiā i aliq̄ loco eē: imo pl'o poſuit ideas n⁹ ifra celū n⁹ eť celū eē: q̄ i loco ñ ſūt: vt i. z. phy. dr̄. g̃ n⁹ p opōnē āgeli i loco eē dr̄.

Sed contra eē q̄ō in collecta dr̄. āgeli ſci tui habitātes i ea ⁊c. Dañ. ēt dic⁹ q⁹ vbi opantur ibi ſūt: ⁊ mltis alys auctatib⁹ facile eſt ꝓbare.

Reſpondeo dōz q⁹ circa B triplex eſt opio. Una opio ē pḥoz q⁹ itelligētie vel āgeli nll'o⁹ ſūt i loco. ponūt. n. q⁹ itelligētia ē q̄dā eēn⁹ ōnudata a mā ⁊ ab oīb⁹ ꝺditōib⁹ mālib⁹. ⁊ q⁹ itelligē⁹ mouet ordē p aīaz ei⁹ ꝓuctā ipi ordi. ſic ōſideratū ab ipa: ⁊ iō nullam applicatōez ad corp⁹ vl' ad locū hz: q̄ nō imediate opať circa aliq̄ō corp⁹. Dec aūt opio heretica ē: q̄ fz fidē nr̄am ponim⁹ āgelos īmediate circa nos opari. Et iō aly dīnt q⁹ ipſi āgelo ēt q̄ſtū ad eēntiā ſuā ōbeť loc⁹ a ō: qō ñ ē itelligibile āgelū eē niſi loc⁹ eēt: dñt tñ q⁹ āgel⁹ ñ ē i loco circūſcriptiē ſz diffinitiē: q̄ ōtermiať ad locū aliquē ſic q⁹ ēi B loco: ita q⁹ ñ i alio: cū. n. eēn⁹ ei⁹ finita ſit eo q⁹ creatura ē: oz itelligere q⁹ ſit ōteŕiata ad locū aliquē. Sz iſta ē val de rudis ꝓbatio: q̄ ꝓcedit ex equocatiōe finis. cuz. n. dr̄ eēn⁹ āgeli finita accipiť finis p fine eēn⁹ ⁊ vtutis: fz q⁹ ēt diffō termin⁹ dr̄ ⁊ ñ p fine dimēſiōis. loc⁹ aūt dr̄ finiēs vl' finit⁹ fz termios q̄ſtitati dimēſiue. finis aūt fz vtrāq̄ acceptōez nullā ꝓmēſuratōez ſeu ꝓpoſitōez hz. vñ ñ oz vt q̄ ē finitū i eēn⁹ ad terios loci finiať. Et ꝓterea q⁹ aliqd determineť ad locū aliquē B ñ ē niſi in q̄ntū p aliquē mōz applicať ad locū illū: ⁊ ñ ad aliū. Dec aūt applicatio vl' itellr fz ſitū aut ꝓtactū: vl' fz formā vl' fz opōnē aliquā. z⁹ formā ſic aīa ē i corpe: qūo āgel⁹ i re locali eē nō pt cū nō ſit act⁹ corpis. z⁹ ōteŕiatū ſitū: ſic pūct⁹ i linea quā termiat. qūo āgelus i loco ñ ē: q̄ eēn⁹ ei⁹ oio a ſitu abſoluta ē. z⁹ ꝓtactū ſic i loco ē corp⁹. ꝓtact⁹ aūt dr̄ duplr: ꝑpe ⁊ metaꝑpe ē tāgere bre vltia fil': ⁊ pz q⁹ B āgelo ꝓuenire ñ pt: tact⁹ aūt metaphorice ē p actōez: ſic dr̄ ꝓtriſtās tāgere: ⁊ iſte tact⁹ āgelo pt ꝓuēire. Relingť g̃ q⁹ āgel⁹ diffinir vl' ōteŕmiari ñ pt ad locū aliquē niſi p actiōez ⁊ opōnē. Et iſta ē 3⁹ opio q̄ pōit āgelū eē i loco in q̄ntū alicui loco p opōnez applicať. Et B confirmať auctē Greg. nazāzeni. q̄ B expſſe dic. vñ ēt ſubiūgit q⁹ cū ōberem⁹ dicere B opať abuſiue dicim⁹ B ē. ⁊ iō hāc opiōnē ſequēdo q̄ rōnabilior vr̄ dico q⁹ angelus ⁊ q̄libz ſuba icorpea nō pt eē i corpe vl' loco niſi p opōnē: q̄ effectū aliquē i eo cāt. Doc aūt ꝓtigit multipl'r. Suba. n. ſpūal' pōt alicui ꝓferre nō qdē eē ſed aliqd ad eē ſupadditū: ⁊ ſic angelus ē in loco in q̄ntū opať circa aliq̄ō corp⁹ locatū vel motū vel lumē vel aliud hmōi: cui tñ eē nō ꝓfert. Aliq̄ñ vo ſuba ſpūal' dat p opōnē corpori eē: nō tñ ſuū eē ſz aliud: ⁊ B mō de⁹ ē in oīb⁹ creaturis q̄bus dat eē ſz nō ſuū. Aliq̄ñ aūt dat corpori ipſ⁹ ſuū eē: ſz B contingit dupl'r: q̄ eē ⁊ eſt act⁹ forme ⁊ ē act⁹ hypoſtaſis. vñ ſuba ſpūalis pt ꝓferre rei corporali eē ſuū in q̄ntū eſt act⁹

forme:⁊ sic forma ipsi⁹ efficiat̃.⁊ B mõ aia ē in corpe.aut fm q̃ est act⁹ hypostasis ⁊ nõ forme.⁊ B mõ būana nā in xpo assumpta est ad eē dine psone: qz facta est vnio i hypostasi:⁊ non confusio in natura.

Ad primuz g̃ dõm q̃ loc⁹ ē nomẽ mẽsure.vñ esse in loco ꝓpe significat̃ vt eē in mensura:⁊ sic nulli rei icorporee ꝓuenit i loco eē.s.vt i loco:sz tñ alicui rei icorporee ꝓuenit eē in loco nõ vt in loco:sed sic operãs in opato. vel sic forª i mã. vñ ēt angelus nõ locat̃ dr̃ nisi fm qd in q̃tũ.s.hz aliqd file rei locali:vt.s.õtermineat̃ ad būc locũ poti⁹ q̃z ad illũ. ¶ Ad zm dõz q̃ eē in loco vt in loco nõ ꝓuenit ãgelo nisi p accis:in q̃tũ.s.corpus assũptũ vel corp⁹ cui p opõnẽ applicat̃ i loco ē:sz esse i loco vt operãs i opato ꝓuenit ãgelo ēt p se fz q̃ p se in loco opat̃:sic ēt mã p⁹ p se ē in loco aut i locato vt ps:⁊ sic punct⁹ p se ē in loco vt termin⁹ nõ vt locatũ. ¶ Ad 3m dõz q̃ opõ ēt angeli nõ ē i loco vt locatũ:sz vt pfectio locati: qz opõ agẽtis sp ē pfectio patiẽtis in q̃tũ hȝ. ¶ Ad 4m dõz q̃ B nõ reputo icõueniẽs q̃ angelus sine loco possit eē ⁊ nõ in loco:qñ nullã opõnẽ circa locũ hz: nec ē icõueniẽs: vt tũc nusq̃ vł in nllo loco eē dicat̃: sic ēt nõ ē icõueniẽs q̃ nullo colore colorat⁹ dicat̃. fz B tñ nõ ē imagiabile: qz imagiatio ꝓtinuũ nõ trãscẽdit. ¶ Ad 5m dõm q̃ angelus diffinitiue i loco ē p opõnẽ suã:ds aũt nõ:qz opõ ipsi⁹ dei: ⁊ si õtermiata sit ad locũ in q̃tũ trãsit sup operatũ:nõ tñ in q̃tũ exit ab opante: qz ita opatur B ⁊ ēt alibi: sz angeli opõ diffinita ē ad locũ vtroq̃ mõ:qz ipse nõ opat̃ alibi q̃z B.vt ifra dicet̃. ¶ Ad 6m dõz q̃ opans nõ oz eē in opato vel applicari sibi nisi circa qõ imediate opat̃.phi aũt ponebãt q̃ opõ itelligẽtie nõ ꝓuenit ad ea q̃ sunt B nisi mediãte motu orbiũ:⁊ ad orbẽ nõ nisi mediãte aia eius quã in orbe esse dicebant:⁊ ideo sequit̃ intelligentiã oĩno absolutam a corpore ⁊ a loco esse.

¶ Utr̃ angelus possit esse in plurib⁹ locis. II.

Ad secũdum sic ꝓcedit̃. vr̃ q̃ angelus possit sil'in plib⁹ locis eē. Qõlibz.n.corp⁹ est magis õtermiatuz ad locũ q̃z angelus:sz aliq̃ corp⁹ ē sil'in plib⁹ locis sic corp⁹ xpi in plib⁹ altarib⁹.g̃ mlto fortius angelus sil'in plib⁹ locis eē pt. ¶ P̃.q̃ ãgelus assumit corp⁹ ꝓstat q̃ imediate mouet q̃z ptẽ ei⁹. alias motus iordiat⁹ fieret ⁊ dissilis motui aialis: sz ãgelus ē vbicũq̃ imediate opat̃.g̃ angelus ē in singulis ptib⁹ illi⁹ corporis:⁊ ita vr̃ q̃ sit sil'in plib⁹ locis. ¶ P̃.celũ empyreuz debeт angelis fz op⁹ ꝓtẽplatõis:sz qñ opanť B circa nos: nõ desinũt ꝓtẽplari.g̃ sil'sunt B ⁊ in celo empyreo: ⁊ ita i plib⁹ locis. ¶ P̃.oẽ agẽs cui⁹ vtus excedit illud in quod opat̃:pot ēt circa aliud operari: sz vtus angeli excedit B corpus circa qõ opat̃.g̃ pot ēt in alio opari:⁊ ita pot̃ i pluribus locis esse:sed vbi opatur ibi est.

Sed contra Dam̃.dicit q̃ dũ sunt in celo nõ sũt i terra:⁊ ita vr̃ q̃ nõ sint sil'in plurib⁹ locis. ¶ P̃.in lra ponit̃ ⁊ pbat̃ angelus diffinitiue in loco esse:sed qõ ē in plurib⁹ locis ad nullũ locũ ē diffinitus vel determinatũ.g̃ angelus nõ ē in plibus locis.

Respondeo dõz q̃ circa B sunt diuerse opiones. Quidã.n.dixerũt q̃ angelus pot eē in plurib⁹ locis simul:sed nõ vbiq̃ sicut de⁹: corp⁹ aũt in vno loco tñ est:sz B reputatũ est pro erroze a magris:qz sequeret̃ q̃ angelus nec diffinitiue nec circũscriptiue in loco esset. Unde alij dixũt q̃ angelus est in loco idiuisibili qz ponũt q̃ eẽntie angeli fm se debeт locus. vñ qz essentia ei⁹ idiuisibilis est:opz q̃ locus ei⁹ sit idiuisibilis. Sed iste erroz ꝓtingit eis:qz nõ pñt imaginationẽ transcendere vt intelligãt aliqd idiuisibile nisi sic dñs situm in cõtinuo. Et iõ dõm est q̃ angelus est in vno loco tñ: sz ille locus pot̃ esse diuisibilis vel idiuisibilis aut magn⁹ vel paruus fm q̃ opõ ei⁹ imediate ad magnũ vel paruũ terminat̃.vñ si imediate opeт circa totã domũ: tota dom⁹ rñdet sibi:sic vn⁹ loc⁹:ita q̃ in q̃libz pte erit:sic ēt dicim⁹ q̃ ania est in q̃lz pte corpis. Et dico imediate:qz si angelus moueret lapidẽ ex cui⁹ motu mlta alia moverenť:ñ oporteret q̃ esset nisi vbi est ꝑmũ motũ:sic pz ēt i motore corporali quẽ necesse est tãgere solũ id qõ mouet̃ ab eo. Jõ aũt dico q̃ nõ pot̃ esse in plurib⁹ locis sil': qz est eẽntie finite. ⁊ per ꝓns vtutis finite:ipole est aũt q̃ ab vna vtute finita ꝓcedat nisi vna opatio.opõ aũt vna est q̃ terminatur ad vnũ operatũ:⁊ iõ opz q̃ operatũ angeli sit vnũ:circa qõ imediate operat̃.Uñ sic aia nõ ē sil'in plurib⁹ corporib⁹:ita nec angelus in plurib⁹ locis. Deo aũt soli cõuenit in plibus ⁊ in oĩb⁹ locis esse:qz ipse vtutis ifinite est:⁊ q̃uis opõ ei⁹ sit vna fm q̃ est in ipso:q̃ est ipemet: tñ effectus opõnis sũt ifiniti in q̃tũ ipse ē pmũ dãs esse. ⁊ p ꝓns creãs oĩa alia q̃ ad esse sunt supaddita. vñ ē in oĩb⁹ nõ soluz sic in vno opato:sz sic in plurib⁹:qz ēt ea p q̃ distiguũtur res in q̃b⁹ operat̃ ab ipso sunt.

Ad primuz g̃ dõz q̃ corp⁹ xpi nõ hz in q̃tuz ē corpus nec in q̃tũ dinitati vnitũ q̃ sit in plib⁹ locis:sz hz B rõne ꝓsecratiõis ⁊ trãsubatiõis:in q̃tũ diuersi panes q̃ in ipm trãsubanť sunt in diuersis locis:⁊ qz suba panis transit in corpus xpi manentib⁹ accñtib⁹: ideo manet quãtitas vtriusq̃ panis.⁊ per ꝓns locus vtriusq̃:⁊ idem cõtingeret in qcqd aliud panis diuina vtute transubareť. ¶ Ad zm dõm q̃ totuz illud corpus assumptum ꝓparat̃ ad angelũ sicut vnũ idiuisibile vbi: put circa ipm est vna opõ. vñ q̃uis sit in q̃libz pte ipsius assumpti corporis:nõ oz q̃ sit in plurib⁹ locis. ¶ Ad 3m dõm q̃ opõ est q̃si mediũ iter opans ⁊ operatũ. vñ pot̃ ꝓsiderari vel fm q̃ exit ab opante: vel fm q̃ terminat̃ ad opatuz. Opatiõi aũt angeli nõ debeт locꝰ fz q̃ exit ab eẽntia ei⁹ q̃ fz se absoluta ē:sz fz obm ad qõ terminat̃:⁊ iõ opõni contẽplatiue angeli nõ debeт aliqs locꝰ corpore⁹ cũ obz ptẽplatiõis spũale sit:⁊ iõ celũ empyreũ nõ ē de necitate cõtẽplatiõis:sz assignat̃ ꝓtẽplationi p cõgruẽtiã in q̃tũ locꝰ ille sanctificat⁹ ē ad gloriã btõz: sicut ēt ꝓtẽplationis dr̃ magis esse locꝰ ecclia q̃z forũ. vñ nõ oz q̃ qñcũq̃ cõtemplat̃ sit in celo empyreo. ¶ Ad 4m dõm q̃ virtus angeli q̃uis excedat B operatũ excessu quasi quãtitatis ꝓtinue eo q̃ posset circa aliqõ maiꝰ operari:nõ tñ excedit excessu quãtitatis discrete. qz nõ pot̃ nisi circa vnum operari: siue illud sit magnum siue paruum.

¶ Utr̃ plures angeli possint esse in vno loco. III.

Ad tertium sic ꝓcedit̃. vr̃ q̃ ꝑles angeli possint sil'eē in vno loco. Magis.n.ē repletiuũ loci corp⁹ q̃z spũs: sz vbi ē corp⁹ pot eē ãgelus.g̃ mlto magis nõ ipedit̃ qn possit eē vbi ē ali⁹ ãgelus. ¶ P̃.fz Aug.aia ē in q̃lz pte corpis:sz dõmões ⁊ angeli q̃uis nõ illabanť mẽtib⁹:illabunť tñ corpib⁹ vt sci dñt.g̃ vr̃ q̃ ãgelus ⁊ aia possint esse in eodẽ loco ⁊ eadẽ rõne vr̃ q̃ angelus ⁊ angelus. ¶ Si dicas q̃ B nõ pot eē ne seq̃t̃ ꝓfusio. ¶ Cõtra.maioꝝ distictiõi magis repugnat ꝓfusio:sz magis distiguit̃ spũs creat⁹ a spũ icreato q̃z spũs creat⁹ a spũ creato:cũ igit̃ sine aliq̃ ꝓfusiõe sint vbi ipse deus ē:intra quẽ currũt vbicũq̃ mitttanť vt in lra dr̃: vr̃ etiaz q̃ duo angeli simul esse possint. ¶ P̃.sic angelus opat̃ circa corpus:ita ēt opat̃ circa angelũ:qz supiores iferiores illuminant:vt dic̃ Dio.sed per B qõ opat̃ circa locũ dr̃ esse in loco.g̃ per B qõ opat̃ circa angelũ dr̃ esse in angelo:⁊ ita vr̃ q̃ duo angeli in vno loco esse possint.

Sed contra sicut se hꝫ corp⁹ ad eē circūscriptiue in loco: ita ⁊ angeli ad eē diffinitiue: sed duo corpora nō circūscribunt eodem loco. ꝯ nec duo angeli diffiniunt ad vnū locū. ¶ ℙ. vni⁹ corporis nō sūt due aīe: ⁊ tñ aīa fuba ſpūalis eſt ſic ⁊ angelus. ꝯ vī ꝙ nec duo angeli in vno ⁊ eodez loco eſſe poſſint.

Respondeo dōz ꝙ loc⁹ pōt ſumi ꝓprie ⁊ meta⁽ᶜᵉ⁾. Locus meta⁽ᶜᵉ⁾ dī loc⁹ ſpūalis angeli .ſ. ipſe de⁹: ꝙ ad ſil'itudinē loci ꝺtinet: ⁊ ſic oēs angeli: imo oīa entia ſunt in vno loco. ſ. deo: ꝙ oīa ꝺtinet: ſed ſic nō loq̄mur de loco: ſꝫ de loco ꝓpe dicto: ꝙ ē loc⁹ corporalis. Et ſic dico ſm cōez opīonē ꝙ plēs angeli non pñt ſil'in vno loco eē cui⁹ rō accipiēda eſt ex pte opōnis ſm quā angelus in loco eē dī: qz ſm plām in. 4. phy. tunc pulcherrime vnūqōq; diffinit qñ p diffinitionem manifeſtat nā rei ⁊ demōſtrant oēs ꝓprietates ꝙntes ⁊ ſoluunt oēs dubitationes ĩcidētes. Scōm B ꝯ dōm ē ꝙ ĩpoſſe eſt idē ſꝫ idez pati ⁊ moueri a diuerſis agentib⁹ vel mouētib⁹ ſi vtrūq; ſit pfecte vtutis ad inducēdū effectuz illum: ſed B cōtīgit qñ plēs mouent in vtute vni⁹ mouētis: quoꝝ qlibz ē imperfect⁹ mouēs: ſicut pz ĩ trahentibus nauiz. ⁊ B iō qz ab agēte pfecto patiēs ducit in actū pfectū: q̄ habito nō remanet in potētia ad ſuſcipiēdū aliqd plūs. Cū igit vn⁹ angelus agēs ĩ vtute ipery dīni ſit ſufficiētis vtutis ad educendū in actū totū illud: qđ vtute dīna operādū eſt circa aliqđ corp⁹ ſupra act⁹ nāles: ad quoꝝ operatiōes nō mittunt angeli: nō pōt eē qđ circa idē operatū ꝺueniant immediate opatiōes duoꝝ angeloꝝ: ⁊ iō nō pñt eē in eodē loco: qz alter eoꝝ ſupflueret. vñ ēt plūs vni ozbi nō attribuerunt niſi vnum motorem.

Ad primum ꝯ dōm ꝙ nō ĩpedit repletio loci gn plēs angeli ſil'i vno loco eē poſſint. Sꝫ ꝓfuſio opōnū: q̄ quodāmō redūdaret in ꝓfuſiōe vtutis ⁊ eēntie. ¶ Ad z^m dōm ꝙ aīa ē in corpe vt forma dās eē ⁊ operās opōnes nāles: ſꝫ angelus ē ĩ corpe vt operās opōnes ſupnāles: ⁊ iō nulla ꝓfuſio opationū fit: qz nō eſt vni⁹ rōnis opatio. ¶ Et p B ēt pz rñſio ad z^m qz de⁹ ē in reb⁹ vt dās oīb⁹ eē ⁊ opans in q̄libz vtute operante: ⁊ iō alteri⁹ rōnis eſt opatio ipſi⁹ angeli. vñ nō ſequit ꝓfuſio. ¶ Ad 4.^m dōm ꝙ ſic cōiter dī angelus illuminās nō operat intra eēntiā angeli: qz nō eſt cauſa eē ei⁹: ⁊ lumē receptū in eē ei⁹ nō recipit: ⁊ iō dī q̄ſi exteri⁹ opari per modū ſuggerētis. Et ſil'r q̄uis effect⁹ angeli nō recipiat ĩtra eē corporis cui⁹ nō ē cā: recipit tñ ĩtra dimēſiones ei⁹: rōne cuius angelus ĩtrinſecus corpori dici pōt: nō autē anime nec angelo. vnde nō ſequit ꝙ ſit in angelo vel cū angelo in vno loco.

Questio. IIII.

Deinde querit ō motu āgeli. ¶ Et circa B tria q̄runt. ℙ vtꝝ angelus moueat. z°: vtꝝ ptranſeat mediuz motu ſuo. ȝ°: vtrum motus eius ſit in tempore vel in nunc.

¶ Utrum angelus moueat. I.

Ad primū ſic ꝓcedit. vī ꝙ āgelus nō moueat: qz ſm plām mot⁹ ē act⁹ iperfecti: qz ē act⁹ exiſtis ĩ potētia inq̄tū hꝺ: ſꝫ āgel⁹ ē pfect⁹ ⁊ ꝑcipue btūs. ꝯ nō mouetur. ¶ ℙ. qcqd mouet aliq̄ ſpē mot⁹ mouet: ſꝫ enumeratis oīb⁹ ſpēb⁹ mot⁹ ⁊ mutatiōis: pz ꝙ nulla ꝺuenit āgelo niſi forte alteratio ⁊ loci mutatio. non. n. auget vel diminuit cū nō ſit q̄t⁹: nec itez gñat ⁊ corrūpit: cū in ipſo nō ſit ȝrietas: vt p ſe corrūpat: qz nihil p ſe corrūpit niſi rōe ȝrietatis: ⁊ ſit p ſe ſubſiſtēs vt nō corrūpat p accīs: qz id qđ corrūpit p accīs corrūpit ad corruptōez ei⁹ in q̄ ē ſic in ſubo. ſꝫ nō mouet alteratiōe vl loci mutatione. ꝯ nllo⁹ mouet. Qz aūt nullo⁹ alteret ſic ꝓbat. ſic. n. ꝓbat phs ĩ .7. phy. alteratio nō ē niſi circa q̄litates ſenſibiles ⁊ circa ſenſibilē ptē aīe: ſꝫ B ab angelo remota ſūt. ꝯ angelus nō alterat. ſil'r vī ꝙ nō mouet ſm locū: qz oīs mot⁹ local' vī eē pp'aliquā idigētiā: ſꝫ angelus ꝓcipue btūs nulli⁹ ē idigēs. ꝯ local'r nō mouet. ¶ ℙ. ſi mouet ſꝫ locū: moueat ꝯ de a. in b. ⁊ ſit b. illud in qō p mutat. ꝯ cū mouet aut ē in a. aut in b. aut eſt in vtroq; ſꝫ in a. nō mouet: qz ibi icipit moueri: ⁊ ꝑn⁹ mot⁹ nō ē mot⁹. Nec iterū in b. mouet: qz ibi mutatū ē. nihil aūt ſil'mouet ⁊ mutatū ē. ꝯ oz ꝙ dum mouet ſit ſil'in vtroq; ſꝫ nō pōt eē ſil'in duob⁹ locis tor⁹ vt pbatū ē. ꝯ oz ꝙ ſit ptiz in a. ⁊ ptī in b. ꝯ ē diuiſibil: qđ ē ĩcōueniēs. ¶ Si dicas ꝙ nō mouet p ſe ĩ loco: ſꝫ ꝓz accidēs. ¶ Cōtra. qcqd mouet p accīs in loco mouet ad ei⁹ motū in q̄ ē: ſꝫ angelus ē ĩ eo in q̄ opat. ꝯ mouet p accīs ad motū ei⁹: ſꝫ ſic illō in q̄ ē angelus mouet: ita illō in q̄ ē ꝺs. ꝯ ꝺs mouebit ſm locū: qđ ē ĩcōueniēs: qz ꝺs nec p ſe nec p accīs mouet. vt in. 8. phy. pbat. ꝯ eadē rōne angelus nec per ſe nec per accīs mouebit. ¶ ℙ. ea q̄ dco vel de angelis meta⁽ᶜᵉ⁾ a ſcis exponunt nō ſunt eis ſimplr attribuēda. ſꝫ Dio. 15. c. cel. hierar. exponit aſcēſum ⁊ deſcenſuz angeloꝝ inter meta⁽ᶜᵃ⁾. ergo videt ꝙ mot⁹ localis nō ſit ſimpliciter angelo attribuēdus.

Sed contra qđ eſt ꝓpriū alicui ſibi ſoli ꝺuenit: ſꝫ imutabilitas. vt ſupra di. 8. dañ eſt. dei ꝓpriū ē. ꝯ āgelo nō ꝺuenit: pōt ꝯ moueri. ¶ ℙ. oē qđ ē B ⁊ ibi ⁊ nō ſil'mouet ſꝫ locū: ſꝫ angelus ſil'nō ē in duobus locis vt habitū ē. cū igit vn⁹ ⁊ idē angelus ĩueniat ĩ ſcripturis opari in diuerſis locis: ⁊ ita eē: qz vbi opat ibi eſt: ſic de gabriele legit Luc. i. ꝯ ānūciauit Zach. i tẽplo ⁊ Marie in nazareth. vī ꝙ angelus ſm locū moueat.

Respondeo dōm ꝙ triplex mot⁹ angeli ĩueni⁹ a ſcis tradit⁹. ℙrim⁹ mot⁹ ē ſꝫ illuminatiōes a dō in mētē angeli deſcēdētes q̄ qdē meta⁽ᶜᵉ⁾ motus dicit: ⁊ hunc tradit Diony. in. 4. ca. de diui. no. ⁊ diſtinguit cum per tres ſpecies. ſ. in motuz circularez: rectum: ⁊ obliquum. Motus aūt circularis angeli dicit ſm ꝙ lumen intellectuale deſcendit oziginaliter a deo in intellectum angeli: ⁊ per illud lumen ĩtellect⁹ angeli aſcēdit in cōtemplationē dei: ⁊ ſic eſt motus ab eodē in idez ⁊ ēyni formis inquātū lumē illud nō egredit intellect⁹ ſimplicitatem. Motus aūt rectus dicit quādo angelus lumen a deo receptū iferioꝛib⁹ tradit. q. ſm rectā lineā. Sꝫ motus obliquus dicit ꝓut cōſideraī exit⁹ luminis a deo in mentē angeli: ⁊ deīde reflectit lumē illud ad iferiora ꝙbus lumē ſuū tradit per qō nō reducunt in angelū ſicut in finē: ſꝫ in deū: ⁊ talis mot⁹ eſt. q. cōpoſit⁹ ex recto ⁊ circulari ſicut mot⁹ q eſſet per cordā ⁊ arcuz ab eodē in idē. obliquat. n. mot⁹ iſte ꝓut recedit ab vnifōmitate recepti luminis: qđ ſil'r non eſt in ſcōis angelis ſicut in ꝓmis. Scōs mot⁹ ē p tps qnē aſſignat ei Augu. vt hī in lra. ⁊ qꝫ tps ē mēſura ſucceſſiuoꝝ iō oēm ſucceſſionē nomiat motum per tps. Inuenit aūt ſucceſſio in ĩtellectu angeli: qđ ſic pz. omnis ĩtellect⁹ qui cognoſcit diuerſa per diuerſas ſpēs nō pōt ſimul actu illa cognoſcere vt ex pdetermina tis pz. Intellect⁹ aūt āgeli pōt cognoſcere res dupl'r ſine duplici ſpē. ſ. Uel in cōſideratiōe vbi qđ eſt vna ſilitudo omniū reruz: ⁊ ſic ſimul pōt multa videre. Uel per ſpēs ĩnatas vel cōcreatas rerū q̄ ſibi indite ſunt: q̄ plēs pluriū ſunt. vñ opz ꝙ ſm illas ſpēs nō cognoſcit plura ſiml. Uñ ſm B ē ſucceſſio in ĩtellectu angeli et iſta ſucceſſio largo mō dicit mot⁹. Differt tñ a motu ꝓprie dicto in duobus ad minus. ℙrimo. qz nō ē de pō in actū: ſꝫ de actu ĩ actū. z°: qz nō eſt cōtinu⁹. ꝺtinu⁹. n. mot⁹ ē ex cōtinuitate eius ſup qđ ē mot⁹. vt in li. phy. pbat: ſꝫ ĩter duas ſpēs intelle-

etas nō est aliqua cōtinuatio: sed successio tm̄: ꝛ ꝑ eadem successio motus dr̄: ꝛ silr̄ rō ē de successiōe affectionum. Tertiꝰ motus ē fm locū g ēt in lra attribuit eis auctate Amb. ꝛ bede. Et qz moueri in loco sequit ad esse in loco: ideo eodē mō ꝟuenit angelo moueri in loco sicut eē in loco: ꝛ vtrūq; est eq̄uoce respectu corporaliū. Dicit̄. n. angelus esse in loco inquātū applicat̄ loco per operationez: et qz nō sil̄ est in diuersis locis: iō successio taliū operationū per q̄s in diuersis locis eē dr̄: motꝰ eiꝰ vocat̄. vñ sic cōceptiōes intellus ꝟnter se hñt sine ꝟtinuatiōe: ita ꝛ opationes eius. vñ motus localis angeli nō ē ꝟtinuꝰ: sz ipe operatiōes eius ꝟnter se hñtes circa diuersa loca fm q̄s in illis esse dr̄ localis motus eius esse pater.

Ad primuz g̃ dōm q̄ motus ꝓprie sumēdo semp est exñtis in potentia: sed aliq̄n ipꝛo ꝓprie ipsa operatio rei dicit̄ motus eius: vt itelligere ꝛ sentire: ꝛ tūc motus est actus perfecti: vt in tertio de anima dicit̄. Qz aūt operatio a motu differat patet ex. io. ethy. ꝛ sic sumit̄ motus a Dio. ſ. ꝓꝛo opatione q̄tū ad p̄mū modm̄ qui tripartitus est fm euz. Sz duo alij modi motꝰ ponūt aliquā iperfectionē in angelo: q̄ tm̄ nō repugnat beatitudini. iperfectio aūt pōt attendi si cōpareꝝ ad deū q vno ꝛ eodez. ſ. eēntia sua simul oia videt: ꝛ sil̄ vbiq; est: in q̄ angelus deficit a pfectiōe eiꝰ: ꝛ iō de loco in locū trāsit q̄tū ad 3m modū motꝰ eiꝰ: ꝛ de itellectu ad itellectū q̄tuz ad 2m. ¶ Ad 2m dōm q̄ ꝑmus modus motꝰ angeli nō reducit̄ in aliquā speciez motus. est. n. metaꝯ dictus: quia nō est trāsitus de vno in aliud cū angelus semp in receptōe dini lumis ꝓmaneat: sz scōs modus hz aliquā silitudinē cū motu alteratiōis. Et qđ obycit̄ q̄ alteratio est fz sensibiles q̄litates. dōm q̄ vez est qñ passio q̄ in itellectu alterationis icludit̄ ꝓprie sumit̄ ꝓut dicit trāsmutationē māe abyciēte a ſuba: sed fz q̄ passio large sumit̄ ꝑ q̄libz receptiōe: ꝓut ēt itelligere pati qdaz ē vt in. 3. de aīa dr̄ sic ēt alteratio ē in itellectualibꝰ opationibꝰ: fm q̄ dr̄ i. 3. de aīa. q̄ exire de otio in actū est nouū genꝰ alterationis: Sz tertiꝰ modus hz silitudinē cū motu locali. Nec opoꝛtet q̄ sit ꝓpter idigētiā suā: sed ꝓp idigētiā nostraz: nō dico sicut ꝓp finē vltimum: sic ēt est de motu celi. cuiꝰ finis vltimꝰ nō est generatio iferioꝝ corpoꝝ fm phos: cuz nihil sit ꝓp vili ꝰ se: fz vltimū itentū est assimilatio ad deuz cuiꝰ silitudinē cōsequit̄ in B q̄ suo mō cā iferioꝝ efficit̄: sic etiaz vltimꝰ angeli finis circa nos opantis ē vt diuinā silitudinē ꝟsequat̄: deo cooperādo in reductiōe iferioꝝ in deū. vt Dio. dic̄. 3. c. cel̄. hierar. ¶ Ad 3m dōm q̄ illa ratio cōcluderet si motꝰ angeli ponereꝝ cōtinuus sic motꝰ corporis: q̄ oporteret q̄libz ptē motꝰ esse motuz: ꝛ ita oporteret q B qđ est esse in aliquo signo nō esset pars motus: sed pars motꝰ esset in dimittēdo vnū locū ꝛ intercipiēdo alium cōiūctū ꝟtinue. vñ oporteret q partiz esset in vno ꝛ partim in alio. ꝛ sic mouereꝝ: sed qz motꝰ angeli localis nō est positꝰ esse cōtinuus: iō nō opz q pars illiꝰ motꝰ sit motus: ꝛ ideo nec in a. mouet̄ nec i b. mouet̄: ꝛz a. ꝛ b. sint partes eiꝰ: ꝛz successio hoꝝ qđ est eē in a. ꝛ eē in b. motus eius vocat̄: sic plane pz si attendat̄ motus eiꝰ vel fm intellectum vel fm affectū: qz ipsa successio affectionū motus eius dr̄. ¶ Ad 4m dōz q̄ ꝑdicto mō mouet̄ angelus per se fm locū fm q̄ ēt p se est in loco operando: sz si acciꝑat motus in loco per modum corporalis motꝰ: sic non mouet̄ in loco nisi per accīs ad motū corporis assumpti: nec tm̄ opz q̄ deꝰ p accidēs in loco moueat: qz nihil mouet̄ per accidēs moto eo in quo ē nisi diffinitiue sit in eo: ita q̄ nō in alio: sicut aīa mouet̄ per accidens moto toto corpoꝛe ꝛ nō mota manu tm̄. ¶ Et per hoc ēt pz solō ad qntuz qz motus localis fm q̄ ē corpoꝝ nō ꝟuenit angelo nisi metaphoꝛice. Sz equiuoce loquēdo de motu conuenit ei ꝓprie vt dictum est.

¶ Utrum angelus in suo motu de necessitate transeat medium. II.

Ad secūdum sic ꝓcedit. vr̄ q̄ angelus de necessitate trāseat mediū in suo motu. Qz sic dr̄ in. 5. physi. mediū ē i qđ ꝑus venit qđ mutat̄ q̄ in qđ mutat̄ vltimū. Si g̃ angelus mouet̄ de a. in c. ꝛ b. sit mediuz opz q̄ ꝑus veniat in b. q̄ in c. ꝛ ita oz q̄ medium trāseat. ¶ Ꝑ. moueat̄ angelus de a. in. c. ꝛ b. sit mediū: cū ē in c. mutatū est. añ oē mutatū ꝑcedit moueri. vt in. 6. phy. probat̄. g̃ ꝑus mouebat̄ q̄ veniret in c. ſz in a. non mouebat̄ qz erat locꝰ idiuisibilis angeli: ꝛ in idiuisibili nō ē motꝰ. g̃ oz q̄ mouereꝝ in b. ꝛ ita oz q̄ trāseat mediū. ¶ Ꝑ. angelus cū ē in a. nō ē in c. oz g̃ si postmodū sit in c. q̄ vl̄ eēntia sua de nouo creet̄ ibi. ꝛ hic corrūpat̄: vel q̄ ꝑ mediū trāseat: sed ꝑm̄ ē ipole. g̃ opz q̄ ꝑ mediū trāseat. ¶ Si dicas q̄ cū angelus sit nāe itellectiue pōt trāsire de vno ī aliō sine B q̄ ptrāseat mediū: sic ꝛ cogitatio. ¶ Cōtra. successio cogitationū est ꝑ spēs q̄ eq̄liter sūt ipsi itellectui ꝑsentes ꝛ ꝓpinq; ꝛ nō magis spēs loci medy q̄ extremi. ſz angelus in vno loco exñs nō hz oia loca pñtia: ſz ꝓpinquior est sibi vnꝰ locus q̄ alius. g̃ videt̄ q̄ oporteat q̄ ꝑus veniat ad mediū q̄ ad extremum.

Sed contra vt. 6. phy. dr̄ ꝛ per se pz. Oē qđ mouetur ꝑus ptrāsit locū equalē q̄ maiorem: sed angelo idiuisibili nō est locꝰ eq̄lis nisi idiuisibilis ꝛ punctalis. g̃ si mouet̄ opz q̄ transeat punctū ante eq̄ lineā: sed inter q̄libz duo puncta sunt ifinita pūcta. Infinita aūt nō cōtingit trāsire. g̃ si oz angelū motum media ptransire nunq̄ veniet de ꝓncipio vnius linee q̄tūcūq; parue in finē eiꝰ. ¶ Ꝑ. eadē rō est de vno medio ꝛ de oībus: sed oia nō pōt pertrāsire: qz sunt ifinita vt ꝓbatū ē. g̃ nec aliq̄: ꝛ ita videt̄ q̄ semp veniat de loco in locuz nō pertranseundo medium.

Respondeo dōm q̄ circa B sunt due opiniones. Quedā. n. dicūt q̄ angelus trāsit de loco ī locū nō ptrāseūdo mediū. Alij dñt q̄ ptransit mediū in suo motu: ꝛ vtriq; vt credo vez dñt fz aligd. Dico. n. q̄ angelus pōt trāsire de loco in locū ita q̄ trāseat oia media: ꝛ pōt eē q̄ trāseat de loco ad locū sine B q̄ sit in aliq̄ medioꝝ: ꝛ pōt eē q̄ sit in aligbꝰ: ꝛ aligbꝰ non: cuiꝰ rō ex ꝑdictis sumit̄. Dico. n. q̄ eēntia angeli fz se absoluta ē ab oī loco ꝛ nō diffinit̄ ad locū nisi ꝑ opationē: non aūt ꝑ opationē fz q̄ exit ab eēntia: sed fz q̄ termiat̄ ad opatū in loco. vñ qñ operat̄ circa būc locū: ab eēntia sua cuz nō sit ex se ōtermiata vel obligata ad locū illū: ſz idifferēter se hñs ad oia inq̄tū in se ē: pōt egredi opatio statiz ad locuz ꝓximū vel remotū: nec operatio ad distās dependet ab operatiōe ad ꝓpinquū. vñ fm q̄ hz aligd operari vel in oībus medys locis vel in aligbꝰ vel in nullo fm B pōt ptransire oia media vel qdā vel nullum.

Ad primuz ergo dōz q̄ obo nulla est si addat̄ qđ ꝑbus met addit. Dicit. n. q̄ medium est in qđ ꝓmo venit continue mutatum ꝛc. angeli aūt motus nō est continuus: vt dictum est. ¶ Ad scōm dōm q̄ ante qlibet mutatū est moueri: sed tm̄ diuersimode ē in motu angeli ꝛ in motu corpis: qz in motu corporis mutatuz esse nō est pars moueri: sed terminꝰ eiꝰ. vñ totū moueri ꝑcedit mutatū eē: ꝛ iō oz ꝑsupponere añ id in qđ dr̄ mutatū esse aligd in quo moueat̄: ſz in motu angeli q nō est ꝓtinuꝰ mutatū eē est vna ꝑs motꝰ: vltima. ſ. ꝛ ꝓma ꝑs est vñ icipit moueri: ꝛ neutra pars est motꝰ: sed successio vtriusq;. Unde moueri ꝑcedit mutatū esse sicut totum

in discretis partem. ¶ Ad 3m dom q rō illa ꝓcederet in illis q̄ per eēntiā suā sunt determinata ad vbi: qō nō ꝓtingit in angelo. vñ motꝰ eiꝰ est ſm opationes tīm: q̄ sunt h̄ ⁊ ibi successiue. ¶ Ad 4m dom q dcīm illud non ē vsq; q̄q; sufficiēs: qz p̄ h̄ qō angelus itelligit h̄ ⁊ illud nō dr̄ esse h̄ ibi. qz exīs in vno loco pōt itelligere id qō ē in alio loco: sed accidit ad veritatē inquātū successio opationū sequitur successionē q̄ ē in itellectu. ¶ Ad 5m dom q angelus pōt pertrāsire per oīa media: nō tñ opz q nūeret infinita puncta exīstia in linea: qz locꝰ in quo est angelus nō semp est idiuisibilis: sed qñq; diuisibilis: vt dcīm est. ⁊ cū nullū spaciū finituz diuidat in ifinita diuisibilia actu accepta: ꝓstat q oīa media pertrāsire pōt. ¶ Ad sextū dōz q nō est eadez rō de oībus medys: qz media possunt accipi diuisibilia ⁊ h̄ finita sunt. Uel idiuisibilia q̄ infinita sunt ⁊ pertrāsiri si actu numerent nō pīt. Et ꝓterea in vno mediorum locoꝝ hz aliqd operari ⁊ nō in alio. vñ sequit q per aliqō mediū trāseat. ⁊ non per aliud.

¶ Utruz angelus moueat in instanti. III.

Ad tertium sic ꝓcedit. vr̄ q āgelus moueat in īstāti. Mutatio. n. angeli ſm locū ē simplicioz q̄libet mutatiōe corporali: sed aliq̄ mutatiōes corporales sūt in īstāti. vt in. 6. phy. Lōmē. dic. sic illuminatio gnātio ⁊ corruptio ⁊ hꝺ. multo ꝺ fortius ⁊ mutatio angeli. ¶ P̄. mutet angelus de. a. in. b. sic in qō p̄ mutatū ē. dr̄ aūt in illud p̄ mutatū eē qō est locꝰ cōtiguꝰ loco in quo p̄us erat: ⁊ si mutat in tpe sit tps in quo mutat. c. Si ꝺ istud tps mēsurat illū motū opz q in vltimo nunc tpis sit in termino motꝰ ſm q ē in. b. Relinquit ꝺ q in toto tpe p̄cedente vltimū nūc. aut est tīn in a. aut est ptiz in a. ⁊ partiz in. b. Sz nō ptiz in vtroq; qz idiuisibile ē. ꝺ in tpe illo erit totꝰ in. a. sed cū oē tps sit diuisibile: in q̄libet tpe est accipe p̄us ⁊ posteriꝰ. ꝺ in p̄ori ⁊ posteriori pte illius tpis angelus erit in. a. ꝺ gescit in a. Qz pōt de eo dici q in a. est nūc ⁊ p̄us: qō est gescere. Motꝰ ꝺ angeli ps erit quies eiꝰ: qō est iconueniens. Et qō plus est sequit q tps illud in quo ponit ē moueri: nō mēsurat motū eiꝰ sed getez. ꝺ videt q nullo mō in tpe moueat. ¶ P̄. si mouetur in tpe moueat vt dictuz ē. de a. in b. in tpe c. ponat ꝺ q per idē spaciū moueat qōdā corpus. f. f. qō mouebit in maiori tpe. f. d. qz angelus ē maioris vtutis q̄ corpꝰ: ⁊ fz q addit ad vtutē mouētis: sic oz q diminuat de tpe motus: qz maior vtus in minori tpe mouet. vt in. 6. phy. si. dr̄. Sz cū oē tps finitū ꝓportionē hēat ad qōlibet tpus finituz accipiat ꝓportio duoꝝ tēporum. f. tpis c. in quo mouet angelus: ⁊ tpis. d. in quo mouet corpus: sic ꝓportio tripli ad subtriplū: qz nō dr̄t q̄cūq; sit. Accipiat ēt aliud corpus qō excedat ip̄m. f. ſm vtutē in tripla ꝓportiōe: ⁊ sit. g. inde sic. Scōz excessiuz vtutis mouētis est diminutio in tpe motus: sed. g. excedit. f. in tripla ꝓportiōe. ergo ⁊ tps in quo mouet. g. p idē spaciū erit minus q̄z. d. in tripla ꝓportiōe: sed h̄ est tps c. in quo mouebat angelus. ꝺ in eodē tpe ⁊ equali mouebit virtus corporalis ⁊ virtus angeli ēt si ponat angelus moueri velociter q̄tūcūq; pt. Et similis rō pōt accipi ex pte mobiliū ſm quoꝝ ēt proportionē diminuit ⁊ auget tpus motus. vt habet ex. 4. phy. ergo cū h̄ sit ipossibile: videt q angelus in tpe non moueat. ¶ P̄. oē tps est diuisibile. si igit moueat angelus de. a. i. b. in aliquo tpe: in medio illiꝰ tpis alicubi erit: sed nō est in. a. qz ibi erat in ꝓncipio tpis: nec in. b. qz ibi erat in fine tēporis: ⁊ dū mouet in duobꝰ instātibꝰ nō est in eodē vbi. vt ꝓbat in. 6. phy. vñ cū in vno īstanti. sit i a. vel in b. in alio īstanti nō pōt esse in eodē. ꝺ in instāti qō ē mediū tpis erit in medio spacy: sz nō necio trāsit mediū vt supra dictū est. ꝺ motus eiꝰ nō est semp in tpe.

Sed contra omnis motꝰ ⁊ mutatio hz prius ⁊ posterius: qz hz duos terminos quoruz vnꝰ cōsequit aliū. Sz numerus p̄oris ⁊ posterioris in motu est tps vt dr̄ in. 4. phy. ꝺ oīs motus mēsurat tpe. ergo ⁊ motus angeli. ¶ P̄. moueat angelus de a. in b. aut i eodem īstanti est in a. ⁊ in b. aut in diuersis. si in eodez tunc erit simul in duobꝰ locis qō ē ip̄robatū. Et ꝓterea tūc nō moueret ad b. qz nihil mouet ad id in q̄ est. Si aūt in diuersis. ꝺ est designare duo īstātia: in quoꝝ vno ē in a. ⁊ sit c. ⁊ in altero in b. ⁊ sit illud d. Inde sic. Motus angeli est iter d. ⁊ c. sed inter q̄libet duo īstātia est tps mediū vt ꝓbatur in. 6. phy. si. ꝺ motꝰ angeli erit in tpe. ¶ Si dicas q illa duo nūc succedūt sibi sine aliquo medio sicut dicuz est de operationibꝰ. ¶ Cōtra. moueat angelus de a. in b. ita q in h̄ īstāti q est c. sit in a. ⁊ in h̄ īstāti qō est d. sit i b. Itē ponat q aliqō corpus sit g. moueat. simiꝰ de a. in b. ⁊ incipiat simul moueri cū angelo. s. in c. Inde sic. Angelus citius puenit ad b. q̄ corpus g. ꝺ in īstāti d. corpꝰ nondum peruenit ad b. sed erit citra b. ⁊ sit ille locus. r. Inde sic. g. mouet de a. in r. ⁊ in tpe c. d. Sz spaciū a. r. est diuisibile. diuidat ꝺ in pūcto b. Inde sic. corpus istud. s. g. in instāti c. est in a. ⁊ i īstāti d. est in r. ꝺ h. erit in aliquo alio instanti medio iter illa duo: ⁊ sit illud n. in n. ꝺ angelus vel erit in a. vel in b. vel in medio: sed nō in a. qz sic in duobꝰ īstantibꝰ esset in eodē vbi: ⁊ eadē rōne nō est in b. ꝺoz q in īstāti n. sit in medio: ⁊ sic semp ꝓcedēdo inuenit iter q̄libet duo īstātia īstans ⁊ tps. ꝺ opz q motus angeli sit in tēpore cōtinuo. ¶ Si dicat q in motu angeli nō est assignare vltimū īstans in quo sit in a. qz in a. est in toto tpe ⁊ in b. est in termio tpis. Inter tps aūt ⁊ terminū tpis nō est assignare mediū: sic ēt dicit phs in. 8. phy. in mutationibus nālibus: vt q̄ aliqs mouet de albedine in nigredinē ē designare duo tpa. In quoꝝ p̄mo est albū. ⁊ in 2ō nigrum. ⁊ īstans qō cōiungit duo tpa tz se cū sequēti tpe. vñ in eo est nigrū. vñ nō fuit inuenire vltimuz nūc in quo esset albū. Sed vltimū tps in cuiꝰ termio erit nō albū: si inq̄z sic dicat. ¶ Cōtra. oīs motus q nō ē semp iter duas quietes: q̄rū vna ē in termio a quo ē motus. altera in termio ad quē est motus. Sz sicut īstās ad qō terminat motus tz se cū gete sequēte: ita īstans a quo icipit motus tz se cū gete p̄cedente: vt ꝑz quādo aliqd mouet de albedine in nigredinez: qz sicut in fine tpis: qō mensurat motū est nigrū: ita in p̄ncipio tpis est albū. ꝺ ex h̄ ꝑz q oīs getrabit ad se ⁊ nūc p̄cedens ⁊ nūc sequēs. Inde sic arguo. Angelus q mouet de a. in b. vt tu dicis in tpe c. d. ē in a. ꝺ gescit ibi. qz vt ꝓbat in. 6. phy. qcqd est in tēpore in aliq̄ vno ybi. gescit ibi. Sed vbi est aliqd gescens in tpe: est ⁊ in termio tpis. ꝺ in d. qō est nūc vltimū tpis erit angelus adhuc in a. ⁊ nō in b. vt ponebat. ¶ P̄. oē tēpus cātur a motu: vt ꝑz ex. 4. phy. Sz angelus ī a. nō mouet nec iteꝝ hz ordinē ad aliquē motū p̄orē per cuiꝰ tps sua gesmensuret. ꝺ nihil est dictu q angelus sit in a. in tpe.

Respondeo dōz q cū oīs mutatio habeat duos termios q non pōt esse simul: qz oīs mutatio est in īcōtingēs: vt dr̄ in p̄mo phy. oz cuilibz motui vel mutationi adesse successionē: ex h̄ q nō pōt duo termini eē simul: ⁊ ita tps qō est nūerus p̄oris ⁊ posterioris in q̄bus ꝓsistit tota successionis rō. Sed h̄ diuersimode ī diuersꝫ ꝓtigit. Qñz. n. terminꝰ motꝰ ē mediat p̄ncipio motꝰ. Uel ſm mediū q̄titatis dimēsiue: sic ē in motu locali corporū: ⁊ in motu augmenti ⁊ diminutiōis. Uel ſm mediū q̄titatis vtualis: cuiꝰ diuisio attēdit ſm itēsionē ⁊ remissionē alicuiꝰ forme: sicut in alteratione q̄litatum sensibiliū. ⁊ tūc tps per se ip̄m motuz mēsurat: qz ad ter-

minum successiue ꝓuenit: eo ꝙ diuisibilis est. Qñq̃ vo termin⁹ ad quē nō est mediatus termino a quo: sicut est in illis mutatiōibus in ḡbus est mutatio de ꝑuatione in formā: vel eō. vt in gnātiōe ⁊ corruptiōe ⁊ illuminatiōe: ⁊ in oībus hōi: ⁊ in istis etiā mutatiōibus opꝫ annexū esse tps: cū ꝺstet māz nō simul esse sub forma ⁊ ꝑuatione nec aerē eē simul sub luce ⁊ tenebris. Nō aūt ita ꝙ exitus vl' trāsitus de vno extremo in aliud fiat in tpe: ſz alterū extremoꝝ. ſ. ꝑmū qō in mutatiōe abycit est ꝺiunctū cuidā motui vel alteratiōi: sicut in generatione ⁊ corruptione: vel motu locali solis: sicut in illuminatiōe: ⁊ in termino illius motus est etiā termin⁹ mutatiōis. Et ꝑ tāto mutatio illa dr̄ esse subito vel in istāti: qz in vltimo istāti tpis qō mēsurabat motū ꝑcedentē. acgrit illa forma vel ꝑuatio: cui⁹ nihil ꝑus inerat. Et in illo instāti dr̄ generatuz eē nō aūt ꝓprie gnāri: qz oē qō generat generabat ⁊ generabit: vt in. 6. phy. ꝓbat. vñ oēs tales mutatiōes istātanee sunt termini cuiusdā motus: vt in. 6. phy si. Cōmen. dicit. Motus aūt angeli nō pōt esse termin⁹ alterius motus. vñ opꝫ ꝙ sit in tpe ⁊ nō in istanti. Sz dico ꝙ tps istud est aliud a tpe quo mēsurat motus celi ⁊ alioꝝ corꝓaliuz qō sic ꝓbat. Nullus motus mēsurat ꝑ motū celi nisi q ē ordinatus ad ipm. vñ ēt ꝓbāt phi. ꝙ si essent plures mūdi: oporteret esse plures ꝑmos motus ⁊ plura tpa. vñ cū motus angeli nullū ordinē habeat ad motū celi: ⁊ ꝑcipue si motus ei⁹ dicat ꝓcessio operationū: vt dcm̄ est: opꝫ ꝙ non mēsuret tpe qō est mēsura ꝑmi mobilis: ſz alio tpe: cuius tpis nām ex nā motus accipe opꝫ. In tēpore. n. est aligd q̃si formale: qō tz se ex pte quātitatis discrete. ſ. numer⁹ ꝓris ⁊ posterioris. ⁊ aligd māle ꝑ qō est ꝺtinuū: qz continuitatē hz ex motu in quo est sicut in subo ⁊ ꝑmo mensurato. ſ. motu celi: vt dr̄. 4. phy. mot⁹ aūt ille hz ꝺtinuitatē ex magnitudine. Unū cū motus angeli nō sit ꝺtinuus: qz nō ē fm necessitatē magnitudis ꝺditiōes bñs ꝑ quā trāsit: sicut est in illis q̃ sunt sic nata in loco esse vt eoꝝ subasit cōmēsurata termis loci. ſ. corꝓorib⁹: ſz ꝑ successionem operationū in ḡbus nulla est rō cōitatis. iō tps illud nō est ꝺtinuū: ſz est cōpositū ex nūc succedentib⁹ sibi: vt numerus ipsoꝝ operationū succedētiuz sibi tps vocet: sicut ipsa successio operationū dr̄ mot⁹: ⁊ quot sunt operatōes ex ḡbus cōponit mot⁹ fm diuersa loca: tot erūt nūc ex gb⁹ cōponit tps. Et hoc ēt ꝺsonat ei qō phs dicit in. 6. phy. ꝙ eiusdē ratiōis est idiuisibile moueri ⁊ tps componi ex nūc: ⁊ motū ex momētis: ⁊ lineā ex pūctis: qz q̃uis linea sit ꝺtinua ꝑ quā ag̃elus trāsit: nō tn̄ est ꝺtinuitas fm ꝙ refert ad motū angeli q diuersa vbi nō ꝺtinuatiz ꝑtrāsit.

Ad primum ḡ dōm: ꝙ oēs ille mutatiōes q̃ instantanee dicunt sunt termini motus: qō nō ꝺtingit in motu angeli: vt dcm̄ est. ¶ Ad 2m dicendū: ꝙ tps illud in quo mouet de. a. in. b. cōpositū ē ex duob⁹ istātibus ⁊ in vno instāti est in. a. ⁊ in alio in. b. vñ nō opꝫ ꝙ in altero eoꝝ gefcat: qō oporteret de necessitate si tps esset ꝺtinuū. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ nō pōt accipi aliq̃ ꝓportio tpis in quo mouet corpus ad tps in quo mouet ag̃elus: qz tps quo mouet angelus nō est diuisibile diuisione ꝺtinui: ſz diuisione discreti in plura istantia finita. in tpe aūt quo mouet corꝓ sunt infinita istantia in potentia: ⁊ ita nulla ē ꝓportio: sicut nec infiniti ad finitū. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ tps istud quo angelus mouet diuisibile est in duo q̃ nō copulant ad vnū cōem terminū: cū hoc tps nō sit ꝺtinuū. vñ nō sequit ꝙ in medio instanti sit in medio spatij: qz nō est necessariū accipe mediū istās. ¶ Sed qz ex alijs rōnibus vr̄ ꝺcludi ꝙ motus ei⁹ sit in tpe ꝺtinuo. iō ad eas rndēdū est. ¶ Dōz ḡ ad 5m: ꝙ oīs mot⁹ hz ꝑi⁹ ⁊ posterius: sed diuersimode: qz in motu cōtinuo accipit ꝑus ⁊ posterius: vel respectu duoꝝ tēpoꝝ copulatoꝝ ad vnū nūc: vel respectu duoꝝ nūc icludētium vnū tps. In mutatiōibus aūt istātaneis est ꝑus ipsum tps mensurās motū ꝑcedentē cui adiungit altex extremoꝝ: ⁊ posteri⁹ ipsuz nūc qō mensurat terminū motus. ⁊ iō iter duo extrema nō cadit mediū: sicut nec iter tps ⁊ nūc. In motu aūt angeli ꝑus ⁊ posteri⁹ sunt duo nūc succedētia: inter q̃ nullū est mediū tps ꝺtinuās. ¶ Ad 6m dōm: ꝙ B ꝙ iter duo nūc sit tps mediū ꝺsequit tps ratiōe ꝺtinuitatis: qz B est passio cōis omni ꝺtinuo: ꝺtinuitatē aūt hz ex motu. vñ cū motus angeli nō sit ꝺtinuus: rō non sequit. ¶ Ad 7m dōm: ꝙ si ponat motus angeli ⁊ corꝓoris simul īcipere: qñ ag̃elus erit in alio termio fm aliud instās sui temporis: corꝓ⁹ ēt erit in alio termio fm aliud instās sui temporis. Inter duo aūt istātia tpis isti⁹ corꝓoris est tps mediū in eo qō mot⁹ eius est ꝺtinuus. vñ est ibi signare mediū istans: ſz iter duo istātia angeli nō est tps mediū. vñ nec mediū istās opꝫ ibi significari: ſz cōtingit significari si in trib⁹ locis successiue sit: qz ita ēt tps ex trib⁹ nūc cōponet. vnde vnū erit mediū: ⁊ illa duo instātia pñt includere omnia istantia tpis: cū etiā vnū nūc eui istās icludit omne tps: ⁊ ita nō est iconueniēs ꝙ dū motus angeli est in duob⁹ tm̄ istantib⁹: motus corꝓis sit in infinitis: quāuis quātūcūq; duret motus corꝓoris tm̄dez etiā duret motus angeli: ⁊ quāuis vtrūq; nō sit indiuisibile. Et ꝑterea ꝺtingit ꝙ qñ corpus est in medio istāti angelus in nullo loco sit: cū nō sit necessariuz eū semp esse in loco: vt dcm̄ est. ⁊ ita fm coordinationē illius tēporis nullū nūc angelo respōdeat: sed tm̄ euum. Alia cōcedimus.

¶ Expositio textus.

Deus inquit ⁊ omnipotēs ⁊c.) Distinctio horum motuum: ⁊ rō noiationis in. 8. dis. posita est. (Sicut humus aut lux ista ⁊c.) Hoc iōo dr̄: qz nihil hz distēsionez in loco nisi fm ꝙ est quātuz: vel ꝑ se sicut corꝓora. vñ ponit humū. i. terrā: vel ꝑ accidens sicut corꝓales q̃litates vt lux sapia. (Una sapia est ⁊c.) Sapit potest dupl'r ꝺsiderari. Uel ꝑ respectū ad scibile: ⁊ sic hz vnitatē in spē ēt fm ꝙ est diuersoꝝ hītiū. Uel fz eē qō hz in sciēte: ⁊ sic differt nūero in diuersis: nō tn̄ est maioz ⁊ minoz fm quātitatē corꝓoris: qz nō est forma situalis: sed pōt esse maioz ⁊ minoz fm intensionē certitudinis: vel fm numeꝝ scitoꝝ.

¶ Hic redit ad ꝓpositū repetēs superius dicta vt addat alia. ¶ Distinctio. XXXVIII.

Nunc ḡ ad ꝓpositū reuertētes: ceꝑto insistamus. Supza dcm̄ ē ꝙ ꝑscia dei futuroꝝ tm̄ est: sed omniū tam bonoꝝ q̃z maloꝝ. Sciētia vo vel sapiētia nō mō de futuris: fz ēt de pñtib⁹ ⁊ futuris: nec tm̄ de tēpoꝝalib⁹: sed etiā de eternis: qz seipm̄ nouit de⁹. Hic oritur qō nō dissimulāda: vtꝝ. ſ. sciētia vel ꝑscia sit cā rerū: an res sint cause scie vel ꝑscientie dei? Uidet. n. ꝑsciētia dei causa eē eoꝝ que ei subsunt: ac necitatē eueniēdi eis facere: qz nec aliq̃ futura fuissent: nisi deus ea ꝑscisset: nec pñt nō euenire: cū de⁹ ea ꝑsciuerit. Si aūt ipole est ea nō euenire: qz ꝑscita sunt: videt ḡ ipsa ꝑscientia q̃ ꝑscita sūt eis eē cā eueniēdi. Impole ē. n. ea ñ

euenire cū p̄scita sint: q2 si nō euenirēt cū p̄scita sint: falleretur dei p̄sciētia. At dei p̄sciētia falli nō p̄t. Impossibile est g̃ ea nō euenire cū p̄scita sunt. Sic g̃ p̄scientia causa eo2 eē videt q̄ p̄scita sunt. Hoc idez t de sciētia dī. s. q2 q2 de⁹ antiqua nouit ideo sint. Cui sentētie Augu. attestari videt in. xv. lib. de tri. sic dī. Nō ista ex aliquo tempo2e cognouit de⁹: sed futura oia tēpo2alia atq3 i eis etiā qd t quādo ab illo petituri fueramus: t quos: t de q̄bus rebus vel exauditurus vel nō exauditurus eēt: sine initio ante p̄sciuit. Uniuersas aūt creaturas t spūales t co2po2ales: nō q2 sunt ideo nouit: sed iō sunt q2 nouit: nō. n. nescinit que fuerat creaturus: q2 g̃ scinit: creauit: nō quia creauit: sciuit. Nec aliter sciuit creata q̄ creāda. Nō. n. ei⁹ sapiētie aliqd accessit ex eis: ꝫ illis existētibus sicut opo2tebat ille: t quādo opo2tebat: mansit vt erat. Uñ in ecclesiastico. Anteq3 crearent: oia nota sunt illi: sic t postq3 ꝓsumata sūt. Ecce his verbis videt Augu. inuere sciētiam vel p̄sciētiā dei causaz esse eo2 que fiūt: cū dicit iō ea eē: q2 deus nouit. Idē quoq3 in. vi. lib. dicere videt. Cū ingt decedāt t succedant tēpo2a: nō decedit aliqd vl succedit scie dei: in qua nouit oia que fecit p ipsam. Nō. n. hec que creata sunt ideo sciūtur a deo q2 facta sunt: ꝫ poti⁹ iō facta sunt: q2 imutabiliꝫ ab eo sciuntur. Et hic ēt significare videt dei sciētiā causaz eo2 esse q̄ fiūt: dicēs nō iō deū ea nouisse: q2 facta sunt: ꝫ iō facta sunt: q2 nouit ea de⁹. Jōq3 vī dei scientia vel p̄scia causa eē eo2 que nouit.

¶ Incōueniētia oñdit q̄ seq̄rent si diceret scientia vel p̄scia cā oiūm re2 q̄ ei subsunt.

QUod si ita est: est ergo causa omniū malo2: cū oia mala sciant t p̄sciant a deo: qō longe est a veritate. Si. n. dei scia vel p̄sciētia causa esset malorum: eēt vtiq3 de⁹ auct2 malo2: qō penit⁹ falsuz ē. Nō ergo scia vel p̄sciētia dei cā est omnium que ei subsunt.

¶ Q2 res future nō sunt cā scie vel p̄scie dei.

NEq3 etiam res future causa sunt dei p̄sciētie: licet. n. nō eēnt future nisi p̄scirētur a deo: nō tamē ideo p̄sciuntur: quia future sunt. Si. n. hoc eēt: tūc eius qō eternū est aliqd existeret causa ab eo alienū: ab eo diuersuz: t ex creaturis pēderet sciētia creato2is: t creatum causa eēt icreati. Origenes tamē sup ep̄lam ad Romanos ait. Nō ꝓpterea aliqd erit: quia id scit deus futurū: ꝫ q2 futuruz est: ideo scitur a deo anteq3 fiat. Hoc videt premissis verbis Aug. obuiare. Hic enim significari videtur q̄ res future causa sint p̄sciētie. Ibi vo q̄ p̄sciētia causa sit rerum futurarum.

¶ Quid ex predictis tenēdum sit cum determinatione auct2itatum.

HAnc igit: que videt: repugnantiā de medio tollere cupiētes: dicimus res futuras nullatenus causam eē p̄sciētie vel scie dei: nec iō p̄sciri vel sciri: q2 future vel facte sunt: ita exponētes qō ait Orig. q2 futurū est: ideo scit a deo anteq3 fiat. i. qō futurū ē scit a deo anteq3 fiat: neq3 sciret nisi futurū eēt: vt nō notet ibi causa: nisi sine q̄ nō fieret. Jta etiaz dicimus sciam vel p̄sciam dei nō eē causaz eo2ū q̄ fiunt: nisi talē sine qua nō fiunt: si tamē sciam ad noticiam tñ referamus. Si vo noie scie icludit etiā bñplacitum atq3 dispositio: tūc recte p̄t dici causa eo2ū q̄ deus facit. His. n. duobus modis: vt sup⁹ p̄taxatū est: accipit cognitio vel scia dei. s. p noticia sola: vl p noticia simul t bñplacito. Hoc modo fo2te accepit August. dicēs. Jō sunt q2 nouit. i. q2 sciēti placuit. t q2 sciens disposuit. Et hic sensus ex eo adiuuat: q2 ō bonis ibitātū agit Augu. s. de creaturis. de his q̄ deus facit: q̄ oia nouit: nō solum scia: ꝫ etiā bñplacito ac dispositōe. Sic g̃ ibi accipit dei cognitio vt nō mō noticiā: ꝫ etiaz bñplacitū dei significet. Malaꝫ vo scit deus t p̄scit anteq3 fiant: sed sola noticia: nō bñplacito. Presc it. n. deus t p̄dicit etiā que nō est ipse facturus: sicut p̄sciuit t p̄dixit infidelitatē indeo2ū: ꝫ nō fecit. Necio q2 p̄sciuit: ad pctūz infidelitatis eos coegit: nec p̄sciſſz: vl p2e dixiſſz eo2ū mala: nisi eēnt ea habituri. Uñ Augu. sup Joan. Deus iquit futuro2ū p̄scius p ꝓphetā p̄dixit infidelitatē indeo2ū: ꝫ nō fecit: neq3 p̄sciſſz mala eo2ū nisi ea haberēt. Nō. n. iō quēq3 ad peccādū cogit: q2 futura boium peccata prenouit. Illo2ū. n. presciuit peccata nō sua. Jdeoq3 si ea q̄ ille presciuit ipso2ū nō sunt: nō vera ille presciuit. Sz q2 illius presc ia falli nō p̄t: sine dubio nō alius: ꝫ ipsi peccāt quos deus pcto2es eē presciuit. Et iō si nō malū ꝫ bonū facere voluissent: non malū facturi p̄uiderētur ab eo q̄ nouit qd sit q̄sq3 facturus. His ꝫ bis apte oñdit: si diligēter attendamus presciaz dei nō eē cām malo2ū que presc it: q2 nō ea presc it tāq3 facturus: nec tanq3 sua: ꝫ etiā illo2ū q̄ sunt ea facturi vel habituri. Presciuit g̃ illa sola noticia: nō beneplacito auct2itatis. Unde dat itelligi q̄ deus ecōuer

so pscit bona tanc3 sua: tanc3 ea que facturus est vt illa prescienda simul fuerint ipsius noticia 7 auctozitatis bñplacitum.

¶ Contra hoc quod dictum est prescientiã dei non posse falli oppositio.

AB B aũt qꝺ supza dcm̃ ê pscìam dei falli ñ posse: solet a qbusdã ita oppoꝛi. Be⁹ pscìuit hũc lecturũ vel aligd huiusmodi: ꝫ põt eẽ vt iste nõ legat: ꝫ põt aliter esse ꝫ de⁹ pscìuit: ergo põt falli dei pscia: qꝺ oino falsuz est. Põt eqdẽ nõ fieri aliqd: 7 illud tm̃ pscitũ ê fieri. Nõ iõ tamẽ põt falli dei pscia: qz si illud nõ fieret: nec a deo pscitũ eẽt fieri. Sz adhuc vrgẽt qõnem dicẽtes. Aut aliter põt fieri ꝫ deus pscìuit: aut nõ aliter. Si nõ aliter: ergo necio cũcta eueniũt. Si ẏo alr: põt ergo dei pscia falli vel mutari. Sz põt alr fieri: qz põt aliter fieri ꝫ fiat. Ita autẽ fit vt pscitũ est: aliter ꝫ põt fieri ꝫ pscitũ ê. Ad qꝺ dicimus illã locutõez multiplicẽ facere itelligentiã. s. aliter põt fieri ꝫ deus pscìuit: 7 huiusmodi: vt põt nõ esse qꝺ deus pscìuit: 7 ipoſe ê nõ esse qꝺ de⁹ prescìuit: 7 ipoſe est nõ eẽ prescita oia q̃ fiũt. 7 huiusmodi. Pñt. n. hec ẓiunctiz itelligi: vt ẓditio sit iplicita: 7 disiũctiz. Si enĩ ita intelligas nõ põt aliter fieri ꝫ de⁹ pscìuit. i. nõ põt vtrũqz simul eẽ. s. qꝺ de⁹ ita pscìuerit fieri 7 alr fiat: vez itelligis. Si aũt p disiunctõez itelligas: vt dicas hoc aliter nõ posse euenire ꝫ euenit: qũo futurũ deus pscìuit: falsum est. Hoc. n. aliter põt euenire ꝫ euenit: 7 tm̃ de⁹ B mõ futurũ prescìuit. Silr 7 alia determinatio. s. impoſe est illud nõ euenire qꝺ ds prescìuit: vel cũ de⁹ prescierit. Si ẓiunctim itelligas: verũ dicis. Si disiunctim: falsuz. Ita ẽt 7 illud. Impoſe est nõ esse prescituz omne qꝺ fit. i. nõ pót esse vtrũqz silr. s. vt fiat 7 nõ sit prescitũ: hic sensus verus est. Si ẏo dicis deũ nõ potuisse nõ pscire omne qꝺ fit: falsum ê. Potuit. n. facere vt nõ fieret; 7 ita nõ esse prescitũ.

¶ Diuisio textus.

OStenso quoꝛ sit dei scia. Vic õtermiꝺ nat de scia p comparationẽ ad ipsa scita: 7 vidit ĩ ptes duas. In ꝑma ingrit vtꝛ scia sit dei scitoꝛ cã. In zª oñdit qlis cã sit. ibi. 39. di. (P. solet qri 7c.) ¶ Pria in duas. In ꝑª ingrit de cãlitate diuine scie. In zª de ieffabilitate ipsi⁹. ibi. (Ad B aũt qꝺ supza dcm̃ ê 7c.) ¶ Prima in duas. In ꝑª mouet qõnẽ. In zª determiat eã. ibi. (Hanc igit q̃ vr 7c.) Circa ꝑm̃ tria facit. ¶ Primo ostẽdit qꝺ scia dei sit cã scitoꝛ rõne 7 auc̃te. Scõo oñdit qꝺ neqz est cã eoꝛ: neqz cãta ab eis q̃ duo duabus rõnib⁹ ostendit. ibi. (Qõ si ita est 7c.) Tertio oñdit auc̃te Ozige. scìaz dei creatã esse a scitis. ibi. (Ozige. tm̃ 7c.) (Ad B aũt qꝺ supza dcm̃ ê 7c.) Vic ingrit de ieffabilitate dine scie: 7 supposito qꝺ sit ieffabilis ex ꝓdictis. B soluit obiectiões in ẓriuz factas. vñ vidit ĩ duas ptes. In ꝑª ponit obiectõez 7 soluit eã. In zª obycit ẓ solone 7 itez soluit. ibi (Sz adhuc vrget.)

¶ Questio. I.

HIc quinqz q̃runt. ¶ Primo vtꝛ scientia dei sit cã reꝛ. Secũdo vtꝛ oia vnifozmiter cogscat. Tertio vtrũ sit enũciabiliũ. Quarto vtrũ earuz que nõ sunt. Quinto vtrum sit contingentium.

¶ Utꝛ scia dei sit causa reꝛ. I.

AD primuz sic ꝓcedit: videt qꝺ scientia dei sit cã reꝛ. Scia. n. dei tã a scis ꝙ a ꝓpbis scie artificis ꝓpat: ꝫ scia artificis cã ê scitoꝛ p arte ꝓducẽdoꝛ. q̃ vr qꝺ scia dei sit cã reꝛ. ¶ P. cũ silitudo sit q̃dã vnitas ĩ forma oz qꝺ ĩ omni assimilatõe vel vnũ silium sit cã alterius: vel vtrũqz ab vna cã deducatur: qz vnitas ĩ effectu designat vnitatẽ cãe: ꝫ scia ê assimilatio q̃dã. q̃ opz semꝑ qꝺ scia sit cã sciti siẽ est ĩ scia practica: vel scitũ cã scie: siẽ est ĩ nr̃a scia speculatiua: vl vtriusqz sit cã vna: siẽ est ĩ cognitiõe quã angeli de reb⁹ hñt: qz ab eodẽ. s. deo ipzimũtur spẽs reꝛ ĩ mẽte angeli ad cogscẽdũ: 7 ĩ mã ad eẽndũ: ꝫ scie dei q̃ ê ipse ds nihil ê cã neqz scitũ neqz aligd aliꝺ. relinquit q̃ qꝺ ipsa scia dei sit cã sciti. ¶ P. mẽsura semꝑ bz rõnẽ ꝓncipij respectu mẽsurati: vt pz ex. io. metaphy. q̃titas. n. mẽsurat p ꝓncipiuz q̃titatis vt sube oẽs p ꝓnm̃ sube: ꝫ scia dei mẽsura ê rerũ. vñ dicit Ans. qꝺ vnaqueqz res vitatẽ bz qñ iplet illud ad qꝺ ĩ mẽte diuia ordiata ê. q̃ scia dei ê cã scitoꝛ. ¶ P. siẽ voluntas dei ê ipe ds: ita 7 scia ei⁹: ꝫ volũtas dei absolute dr cã oiuz volitoꝛ 7 bonitas oium bonoꝛ. q̃ scia ei⁹ ꝺz dici cã oiuz scitoꝛ.

Sed contra cuiuscũqz cã ê dei scia: cã est ds: ꝫ nõ oium scitoꝛ a deo cã ê ds: qz mala q̃ sunta deo scita: nõ sunt ab ipso: q̃ nec scia dei cã ê oiuz scitoꝛ. ¶ P. posita cã ponit effectus: ꝫ scia dei fuit ab eterno: res aũt ab eterno nõ fuerũt. q̃ scia dei nõ ê cã rerũ.

Respondeo dꝺz: qꝺ loquẽdo de attributis dinis attẽdẽda ê attributoꝛ ratio: q̃ qz diuersa ê diuersoꝛ. iõ aligd attribuit vni qꝺ nõ attribuit alteri: q̃uis oia sint vna res: 7 ide ê qꝺ bonitas dina dr cã bonoꝛ: 7 vita cã viuẽtiũ: 7 sic de alys. Si q̃ accipiam⁹ diuersas attributoꝛ rõnes iuenient aliq̃ hre cõparationẽ nõ tm̃ ad hñtẽ: ꝫ ẽt ad aligd siẽ ad oẽm: vt potẽtia 7 volũtas 7 scia. Quedã aũt ad hñtez tm̃: vt vita bonitas 7 hꝺ. Et B oia hñt vnũ modũ cãlitatis. s. p modũ cõem efficiẽtis exẽplaris: vt dicimus qꝺ a ꝑ bono sunt oia bona: 7 a ꝑª viuẽte oia viuẽtia. Sz illa q̃ dñr p ꝓparatõez ad obz hñt ẽt aliũ modũ cãlitatis respcũ. s. obiectoꝛ. vt voluntas respectu volitoꝛuz: 7 sic queriť hic de cãlitate scie. Constat. n. qꝺ scia sua ê cã p modũ efficiẽtis 7 exẽplaris oiuz scientiaꝛ: ꝫ dubiũ ê vtꝛ sit cã scitoꝛ. Sciẽdũ ê q̃ qꝺ scia ꝫ rationẽ scie nõ dicit aliq̃ cãlitatẽ: als oia scia cã esset: ꝫ inquãtũ ê scia artificis opãtis res sic bz rõnẽ cãe respectu rei opate p artẽ. Uñ siẽ est cãlitas artificis p artẽ suã ita ẓsiderãda est cãlitas dine scie. Est q̃ iste ꝓcessus in ꝓductiõe artificiati. ꝑmo scia artificialis oñdit finẽ. scõo volũtas ei⁹ itẽdit finẽ illũ. tertio volũtas impat actũ: p quẽ educať op⁹: circa qꝺ op⁹ scia artificis ponit formã conceptã. Uñ scia se bz vt ostendẽs finez 7 volũtas vt dirigẽs actũ 7 ifozmãs op⁹ opatũ. 7 iõ ẽstat qꝺ q̃cqd accidit ĩ effectu p defectũ a forma artis vel a fine nõ reducit ĩ sciam artificis sicut ĩ cãm. Pz ẽt qꝺ ꝓncipalitas cãlitatis ẓsistit penes volũtatẽ q̃ impat actũ. Uñ pz qꝺ malũ qꝺ ê deuiatio a forma 7 a fine nõ causať a scia dei: ꝫ tm̃ cãlitatẽ bz respectu bonoꝛ ꝫ qꝺ ẓsequunť formã dine artis 7 finẽ:

nō tñ q respcū hoc dicat pfectā rōnez cālitatis nisi fm q adiūgit volūtati. & iō i lra dr q scia būplaciti est cā rerū. Et pp B et Aui. dicit: q iquātū deus cognoscit cēntiā suā & amat vel vult eā fm q est pn̄m rez quaz vult se eē principium fluunt res ab eo.

Ad primum g dōm: q scia artificis nō ē cā defectus q cōtingit in artificiato: q̄uis ēt eēt pscitus ab eo: nec ēt est cōpleta causa artificiati nisi addat volūtas: vt dicit phs in. 9. metaph. & sil'r est ēt ō scia dei. ¶ Ad 2m dōz: q mala nō cogscunt a deo p silitudinē suā: sz p silitudinē bonoz: vt pus dcm ē. & iō nō segt q sit cā nisi bonoz. ¶ Ad 3m dōz: q iqtū scia dei ē sicut exēplar p modū artis rez sic dr mēsura eaz. vñ mala sic ōficiūt a pticipatōe formе artis: ita deficiūt a rectitudie mēsure. Et pp hoc ēt malū diffinit ab Augus. q ē puatio modi iquātū deficit a mēsura: spēi iquātū deficit ab imitatiōe exēplaris: ordinis iquātū deficit a fine. ¶ Ad 4m dōm: q volūtas hz cpletā rōnē cāe iquātū obm eius est finis fm rōnē boni q est cā cārū. vñ & imperiuz sup alias vires hz. & iō absolute volūtas dei cā rez dr: de scia autē nō sil'r se hz sicut de volūtate: vt dcm ē: nec ēt ita cōparatur scia ad scitū sicut vita ad viuētē. vñ pz q rō nō cōcludit. Quintū pcedimus. ¶ Ad 6m dōm: q sic creature nō exeūt a deo p necitatē nāe vel potētie nālis: ita nec p necessitatē scie: sz p libtatē voluntatis in q̄ cōpleē rō cālitatis. & iō nō q̄cūq; sciuit creauit: sz q̄cūq; voluit.

¶ Utz scia dei sit vnifozmiter de reb⁹ scitis. II.

Ad secundū sic pcedit: vr q scia dei nō vnifozmiter sit ō rebus scit]. Ois. n. scia q ē de reb⁹ aliter q̄z sint est falsa: sz scia dei vissima ē: cū igit oēs res nō hēant vnū modū vr q nō vnifozmiter sit de oīb⁹. ¶ P. fm Augu. ali⁹ modus cognis ē cognoscere rē p sui eēntiā & p sui similitudinē: sz deus seipsuz per essentiam suaz cognoscit: creaturas vo p similitudines eaz in ipo exītes. g nō vnifozmiter seipsuz & creaturas cogscit. ¶ P. vt supra bitū est: ōs bona cogscit p se. mala aūt per aliud: sz B facit diuersuz modū cognitōis. g nō vnifozmiter oīa cognoscit. ¶ P. fm Diony. i. 7. de di. no. de⁹ eodē mō cognoscit res quo reb⁹ esse tradidit: sz fm Augu. alia ratiōe creauit hominē & equū. g alia ratione cognoscit: & ita nō vnifozmiter de omnibus est.

Sed contra Diony. in eodē cap'o dicit: q mālia imāliter cogscit: & multa vnite: & sic de alys. g vr q sit vnifozmiter de oīb⁹. ¶ P. modus cognitiōis pcipue attēdit penes rōnem medy ex cuius diuersitate de eodē pōt hēri opīo & scīa: sed deus eodē medio oīa cognoscit. s. p eēntiā suā: vt in eodē cap'o Diony. dicit. g de oībus est vnifozmiter.

Respondeo dōm: q ī q̄libz cognitōe pōt cōsiderari duplex modus. s. modus rei cognite: & modus cognoscētis. Modus gdē rei cognite nō est modus cognitiōis sz modus cogscētis: vt dicit Boet. Qō pz ex B q eiusdē rei cognitio est ī sensu cū ꝺditiōib⁹ mālib⁹: qz sensus ē potētia ī mā. Jn itellectu aūt: qz imaterial'ē: eiusdē cognitio ē sine appēditys māe. Cui⁹ rō ē: qz cognitio nō fit nisi fm qō cognitū ē ī cognoscēte. vnūqōq; aūt est ī aliquo p modū ipsi⁹ & nō p modū sui: vt pz ex lib. de cāis. & iō opz q cognitio fiat fm modum cognoscētis. Qz g in itellectu dīno est summa vnitas. iō ei⁹ cognitio ē vnifozmis de oībus: oīa. n. in eo vnū sunt. Cuz g querit vtz deus oīa vnifozmiter cognoscat distīguēduz est: qz aduerbiū pōt dre modū actus cognitōis: & sic vez est: vel modū obiecti. & sic falsuz est. Qz de⁹ nō tñ scit rē: sz ꝓpriū modum rei. vñ scit diuersis diuersos modos inesse: & similiter dōm est ad oēs similes qōnes.

Ad primum g dōm: q cuz dr scia q̄ est de re al'r q̄z sit est falsa. est duplex. Qz aduerbiū al'r pōt designare modū ipsi⁹ scie: & sic falsuz ē: qz scientia vna ē imālis de reb⁹ mālib⁹. Uel pōt designare modum scitoz: & sic vez est. vñ ad ꝓpositū nō ꝓcludit. ¶ Ad 2m dōm: q eēntia dei p quā scipm cognoscit ōs: est ēt similitudo p quā cognoscit oīa creata: & ita per idez mediū se & alia cognoscit. Uñ ex pte cognoscētis ꝺuenit vnitas: sed ex pte cognitoz diuersitas: qz aliqō eoz. s. ipse de⁹ se habet p idētitatē ad mediū illud: alia per imitationē. s. ipse creature. ¶ Ad 3m dōm sil'r q de⁹ eodez medio. s. eēntia sua cognoscit & bona & mala: sz ad hoc mediū diuersimode comparant bona: que ipsuz imitant: & mala q̄ ab ipso discedunt. ¶ Ad 4m dōm: q vna eēntia dīna est p quaz esse oībus tradidit p quā oīa cognoscit: vt idē Diony. dicit. Alietas aūt rōnum est ex diuersitate respectuuz qui attendunt fm diuersitatem rerum.

¶ Utrum scientia dei sit enunciabilium. III.

Ad tertiuz sic ꝓcedit: videtur q scia dei nō sit enūciabiliū. scientia. n. dei ē de reb⁹ p ideas eaz: sz idea ē similitudo rei īcōplexe. g vr q ꝓplexoz vel enūciabiliū ōs sciam nō hēat. ¶ P. vt dr ī 3⁰ de aīa: qñ itellect⁹ itelligit affirmationē & negationē fit q̄dā compō: sz ī dīno itellcū nulla ē compō. g enūciabilia nō cognoscit. ¶ P. sicut ibidē dr operatiōi q̄ itellect⁹ affirmat aliqd aut negat admiscet tps. vñ oīs enūciatio cum tpe significat: sz itellectus dīnus oīno absolut⁹ est a tpe. ergo nō est enūciabiliū. ¶ P. intellect⁹ dīnus est verissimus cui nulla falsitas admisceri pōt: sz duaz opationuz itellectus vni admiscet falsitas. s. ei q̄ affirmat aliqd aut negat: alteri vo nō: qua. s. ītuet gditatē rei: vt ī 3⁰ de aīa dr. ergo vr q ista tñ opatio sit deo attribuenda: & nō prima qua enūciabilia cognoscuntur.

Sed contra nra sciētia nō tñ est de reb⁹: sz ēt de enunciatiōib⁹. si g eēntia dei nō esset de enūciatiōib⁹ eēt ipfectioz q̄z nra. ¶ P. qcqd pdicit de⁹ scit: sz multa enūciabilia p ꝓphas pdixit: sicut vginē pituraz. Isa. 7. ergo enunciabilia scit.

Respondeo dōm: q fm opionē Aluic. & ex dictis Alga. vr seq: q deus enūciabilia nesciat: & pcipue ī reb⁹ singularib⁹: qz ponunt q scit singularia tñ vl'r. i. fm q sunt ī cāis vlib⁹ & nō particulariter. i. in nā particularitatis sue. Uñ ꝓcedunt q scit B idiuiduū & illud: sz nō scit B idiuiduū nūc eē & postmodū nō eē: sic si aligs sciret eclypsiz q̄ futura est cras in suis cāis vlibus: nō tñ sciret an mō eēt vel nō esset nisi sensibil'r videret. Sz qz supra oñsuz est q ōs nō soluz hz hꝰ cognitionē de particularib⁹: sz pfectā iquātū cognoscit ea in sua particularitate fm oēs ꝓditōes idiuiduales q̄ ī eis sunt. Jō dōm ē q deus nō solū cognoscit ipsas res: sz ēt enūciabilia & cōplexa: tñ simplici cognitōe p modū suū: qō sic pz. Cū in re duo sint: gditas rei & eē ei⁹. bis duob⁹ rñdet duplex operatio itellect⁹. Una q̄ dr a phis formatio q̄ apprehendit gditates rez: q̄ ēt dr idiuisibiliū itelligētia. Alia aūt cōprehēdit eē rei cōponēdo affirmatiōez: qz ēt eē rei ex materia & forma ꝓpositē: a q cognitōez accipit: ꝓsistit ī quadā compōne formе ad mām vel accētis ad subm. Similiter ēt in ipso deo ē ꝓsiderare nām ipsi⁹ & eē eius: & sicut nā sua ē cā & exēplar oīs nāe: ita ēt eē suū est cā & exēplar oīs eē. Uñ sicut cognoscēdo eēntiā suā cognoscit oēz rē: ita cognoscēdo eē suū cognoscit eē cuiuslibet rei: & sic cognoscit oīa enūciabilia gb⁹ esse significat: nō tñ diuersa opatiōe nec cōpositiōe sz simplr: qz eē suuz nō ē aliud ab

ēntia:nec ē ꝓpositū ꝓñs:ꝛ sic ꝑ idē cogſcit bonū ꝛ malū: ita per idem cognoscit affirmatiões ꝛ negationes.

Ad primum g̃ dōz: q aliud ē de forma exīte in mēte artificis:ꝛ de idea rei que est in mēte dīna:qz forma q̃ est in mēte artificis nō est cā totius qđ ē in artificiato:ſz tm̃ forme.ꝛ iō eē hāc domū ꝛc. q̃ ꝓsequunt̄ nām ꝑ formaz artis nescit nisi sensibilr̄ accipiat:ſz idea q̃ est in mēte dīna est cā oīs eiꝰ qđ ī re ē. vñ ꝑ ideā nō tm̃ cognoscit nām rei: ſz ēt hāc rē eē in tali tpe:ꝛ oēs ꝺditões q̃ ꝓsequunt̄ rē:vel ex pte mātē vel ex pte forme. ¶ Ad 2m dōz:q ipm eē dīnū qđ ē simplex:ē exēplar oīs eē ꝓpositi qđ in creatura est.ꝛ iō ꝑ eē suū simplex cognoscit sine ꝓpōne itellectuū vel diſionē oē eē vel nō eē qđ rei ꝓuenit:ſz itellectus noster cuiꝰ cognitio a rebꝰ oritur q̃ eē cōpositū hīt:nō apprehēdit illud eē nisi cōponēdo ꝛ diuidēdo ꝛ de tali itellcū phs loquit̄. ¶ Ad 3m dōz: q opatiōi itellectꝰ nr̄i cōponētis ꝛ diuidētis admiſcet̄ tps duplici de cā. Tū ex pte sua:qz accipit sciam a cōtinuo ꝛ tpe.ſ.a sensu ꝛ imaginatiōe. Tū ex pte itellectoꝝ q̃ ī tpe sunt. In opatiōe aūt dīni itellectus aduēit tps tm̃ ex pte itellectoꝝ:qz sic alias res determiate cognoscit: ita ꝛ tēpus. vñ cogſcit hāc rē eē ī tali vel ī tali tpe: ſz ex pte ipsiꝰ itellectꝰ nullū tps vel aliq̃ successio aduenit:qz tpalia intpaliter cogſcit. ¶ Ad 4m dōm:q sic opatiōi itellectꝰ nostri q̃ ispicit gditates reꝝ nō admiſcet̄ falsitas nisi ꝑ accidēs:iquātū cognitio gditatis dependet a cognitione affirmatiōis:qō ꝓtingit in gditatibꝰ cōpositis:ꝛ nō ī simplicibus:vt dr̄ in.9.metaphꝫ. Ita opatiōi itellectꝰ dīni nō pōt aduenire falsitas nec ī cōprehēdēdo nās rerū nec in cōprehēdēdo enūciabilia:qz vtrūq; eadē opatione cognoscit:ꝛ ꝑ vnuz idē simplex:vt ex dictis pz.

¶ Utrum scientia dei sit non entium. IIII.

Ad quartuz sic ꝓcedit̄:vr̄ q scīa dei nō possit eē nō entium. Scīa.n.ipoztat respectuz ad scibile. Sz ea q̃ dīt respectū ad creaturā nō dīr̄ de deo nisi creaturis exīt̄ibꝰ:vt dīs ꝛ creatoz ꝛ hꝺ.g̃ vr̄ q nō possit ds dici scire res aliq̃s nisi q̃n̄ sunt. ¶ ℙ.sci ētia nō ē nisi voꝝ: vt ī posteriozibꝰ dr̄:ſz veꝝ ꝛ ens ꝓuertūtur.g̃ nō ē nisi entiū. ¶ ℙ.scīa dei ē mēsura scitoꝝ: ſz ea q̃ nō sunt nō mēsurant̄ alicui.g̃ eoꝝ nō est scīa dei. ¶ ℙ. pmū cadēs ī apphēsiōe itellectꝰ est ens:vt Aui.dicit:sed nulla vtꝰ pōt cognoscere aliqd nisi ꝑ suppositā rōne pmi obiecti sicut visus nihil videt sine lumie. ergo nec aliqs intellectus potest cognoscere nisi entia.

Sed contra qcqd eligit̄ sine erroze ℔ scit̄:sed ꝼm Aug.eliguntꝝ q nō sunt: nec tm̃ errat g eligit.ſ.ds. g̃ vr̄ q eoꝝ q̃ nō sunt noticiā hēat. ¶ ℙ.sic se hz scibile ad sciaz nr̄az vt ꝑs:ita se hz scīa dei ad scibilia vt pōt eis:ſz q̃dā scibilia sunt:quoꝝ nō hēmus sciētiā vt phūs tradidit.g̃ ꝛ scīa dei pōt esse eoꝝ q̃ nō sunt.

Respondeo dōm:q qcqd cogſcit aliquo mō opz eē ad mīnꝰ in ipso cognoscente. vñ ꝛ Auicē.dicit:q de eo qđ oīno ē nō ens nihil pōt enūciari. Uñ ꝼm q aliq̃ se hīt ad eē:ita se hīt ad dīnā cognitōez. Esse aūt rei pōt triplr̄ ꝓsiderari. Uel ꝑut ē in ꝑpa sua nā ex suis ꝓncipys educta. Uel ꝑut est ī potētia alicuiꝰ cāe. Uel ꝑut ē ī apphēsione alicuiꝰ cognoscētis. Dia g̃ illa q̃ hīt eē in sua nā ꝼm qōcūq; tps:ds ab eterno sciuit: ꝛ apphēdēdo nāz ipsoꝝ:vt vidēdo ea eē:nō tm̃ ī cognitōe sua: vel potētia alicuiꝰ cāe:ſz ēt ī eē nāe:qđ ꝑz:qz ꝓstat q re existēte cogſcit ds ipm esse qđ hz in ꝑpa nā. Si aūt ab eterno nō coguisset nisi eē eiꝰ qđ ē in cognitōe vel in potētia cāe:cognitio sua ꝑficeret ꝑ tēpoꝝ successiōes:ꝛ talia dici tur ds scire scīa visiōis. Res aūt illas q̃rū eē ī nullo tpe est in ꝑpa nā:cogſcit eē in potētia cāe: vel creature deficiētis sicut mala: vel in potētia opatiua sua sicut bona. Scit ēt ea eē in cognitōe sua iquātū scit se cognoscere ea ꝛ posse se facere ea quātū ad bona: vel posse ꝓtingere ex defectu creature q̃tuz ad mala. Et iste modus cognitionis noiat̄ scīa simplicis itelligētie iquātū.ſ.ꝑ modū istuz cogſcit ipsa simplex nā rei:q̃ possz eē:nō tm̃ cogſcit ipsam esse simplex:cuiꝰ ꝑpe ē visio:ſz ꝼm qđ tm̃: vt dcm̃ est.

Ad primuz g̃ dōm:q oēs rel'ones q̃ fundant̄ sup aliq̃ opationē actualē ꝓcedētem in creaturis nō pōt ꝓuenire deo nisi ex tpe creaturis existētibꝰ:ſz rel'o ipoztata in scīa potētia ꝛ volūtate nō fundat̄ sup aliq̃ opationē actualr̄ ī creaturā ꝓcedētē.ꝛ iō nō est silē. ¶ Ad 2m dōm:q ꝼm q nō entia hīt ẏitatē:sic ea ds scit:q̃.n.erūt post mille ānos nō scit ea ds eē nūc:qm̃ nō ē veꝝ ea eē nūc:ſz scit ea futura eē tūc:qm̃ veꝝ erit ea eē:sī militer illa q̃ nec sunt nec erūt nec fuerūt scit ea eē in cognitiōe sua:ꝛ in potētia cārū suaꝝ put est veꝝ ea sic esse. ¶ Ad 3m dōm:q illud qđ nō est nō scit̄ a deo vt cōmēsuratū actu scīe sue:ſz vt cōmēsurabile:ꝛ ℔ sufficit ad scientie veritatē. ¶ Ad 4m dōm:q qcqd cognoscit̄:cognoscitur vt ens:vel ī ꝑpa nā vel ī cā sua vel in cognitiōe aliq̃: ꝛ sic ēt sunt entia omnia que deus cognoscit.

Ad quintū ¶ Utꝝ scīa dei sit contingentium. V. sic ꝓcedit̄:vr̄ q scīa dei nō sit ꝓtingētium. Scīa.n.dei est cā oīum scitoꝝ bonoꝝ:ſz oīs cā necia inducit necio effectuz:posita.n.cā necio ponit̄ effectus nisi cā sit deficiēs in minozi pte:sicut cā nālis: cuz g̃ scīa dei nō sit deficiēs:vr̄ q id cuiꝰ ē sit necīuz:ꝛ ita nō sit ꝓtingētiū. ¶ ℙ.scīa nō est nisi voꝝ:ſz ī futuris ꝓtingentibus nō ē alterū determiate veꝝ:vt phūs ꝑbat. g̃ vr̄ q nō possit eē eoꝝ scīa dīna. ¶ ℙ.si sit ꝓtingētiū ponat̄ q ds sciat soz.currere ide sic. Aut est possibile soztez nō currere:aut impoſe. Si nō est possibile ipz nō currere.ergo ab egpolleti nece est ipz currere:ꝛ sic hr̄ ꝓpositū q illud cuius ē scīa dei sit necīū. Si aūt possibile est ipm nō currere:ponat̄ g̃. Possibile.n.ē ꝼm phm:quo posito nō sequit̄ icōueniēs:ſz posituz erat q ds sciret soztē currere.g̃ scit eē qđ nō ē:ois aūt talis scīa falsa ē. g̃ scīa dei erit falsa:qđ est ipoſe:relinquit̄ g̃ soz.nō currere nō fuit possibile:ſz necessariū. ¶ Si dicat̄ q est necessariū necessitate cōsequētie ꝛ nō necitate ꝓmtis siue necitate cōditionata. hac .ſ.ꝺditōe si est ꝑscitū:ꝛ nō necitate absoluta. ¶ Cōtra.in omni vo ꝺditionali si añs est necessariuz absolute:ꝛ ꝓñs est necessariuz absolute:qz ad añs semp sequit̄ ꝓñs:ꝛ ad necessariū nunq̃z sequit̄ nisi necessariū:sicut ad verū nūq̃z sequit̄ falsuz:cuius ecōuerso vt ꝑbat̄ in ꝑmo posteriorū:ſz hꝰ cōditiōalis.soz.currit si est ꝑscitū a deo:añs ē necessariū absolute:tū qz omne ꝓteritū est necessariū:ꝛ tuz qz omne eternū est necessariū.g̃ ꝛ soz.currere est necessariū absolute.g̃ vr̄ q scīa non est nisi de necessarys. ¶ ℙ. ꝼm phm in lib.ꝑoꝝ ex maiozi de necessitate ꝛ minozi de inesse sequit̄ ꝺclo de necessitate. Inde sic:omne scitum a deo necesse est eē veꝝ:ſz hoc ē scitū a deo.g̃ necesse ē esse veꝝ:ꝛ sic idē qđ ꝑus. ¶ Si dicas:q ista ē duplex scitū a deo neče est esse verū:qz pōt eē de dicto:ꝛ sic est ꝓposita ꝛ va. Uel pōt eē va de re:ꝛ sic est diuisa ꝛ falsa. ℔.n.dictū est necessariū.ſ.scitū a deo est veꝝ:ſz hāc rē q̃ ponit̄ scita a deo nō necesse ē fieri:qz ꝓtingēter fit. ¶ Cōtra.ista distinctio tz tm̃ in formis separabilibꝰ in quibꝰ subm eē potest:nō aūt in formis iseparabilibꝰ a subo. Uñ istam nullus distinguit.cignū albū possibile est eē nigruz:qz albedo a cigno nō separat̄ nisi ꝼm rōnē ꝛ itellcīū. vñ qđ nō pōt simul eē cū albo nō pōt simul eē cū cigno:ſz ī ℔ qđ dr̄ scitū

importaꝝ gdā semp cōcomitans subim: qz qō semel ē scitum a deo nō pōt nō eē scitū ab eo. ergo vr̄ q̄ distinctio illa nihil ad ꝓpositū valeat. ¶ Si dicas q̄ ⁊tingēs qñ futurū est pōt nō eē. Sz nō ex quo ponit̄ pñs vel ꝑteritū: ⁊ sic ōs cognitionē ei⁹ hz. ¶ Cōtra. oīs scīa q̄ est de aliquo pñte de quo nō erat quādo futurū erat recipit additōez fm tēpoꝛ successionē. Sz scīa dei nihil accipit additiōis a rebus: nec est in ea aliqua successio fm tēpora. g̃ si futura ⁊tingētia nō cognoscit vt futura sunt: nullo mō ē contingētium vt sunt pñtia vel ꝑterita.

Sed contra ea q̄ subsunt lib. ar. sunt maxime cōtingētia: sz hoꝛ cognitōez deus hz: alꝫ nō redderet vnicuiq; fm opa sua. g̃ sua scīa ē ⁊tingētiū. ¶ ꝑ. supra hītū ē q̄ scīa dei est oīum: sz nō oīa ex necessitate cōtingūt vt ad ipm sensum pz ⁊ a phīs ꝓbatum est: ⁊ in fide suppositū est. ergo sciētia dei nō tm̄ est necessariorum: sed etiam contingentium.

Respondeo dōm: q̄ ꝓpter hꝫ difficultates qdaz phi negauerūt deū de ꝑticularibus ⁊tingētib⁹ cognitionē hēre: cogitātes intellectū dīnū ad modū itellectus nr̄i. ⁊ iō errauerūt. Qz aūt itellectus diuinus nō ipediaꝝ a cognitiōe ꝑticulariū ratiōe particulationis q̄ est ex mā sicut itellect⁹ noster impedit̄ in. 36. di. oñsuz est. Et iō nūc restat ingrere: vtꝛ ipediaꝝ rōne ⁊tingētie. cōtingētia. n. vñr duplici rōne effugere dīnā cognitionē. ꝓmo ꝓpter ordinē cāe ad cātū: qz cāe necessarie ⁊ īmutabilis vr̄ eē effect⁹ necessari⁹. vñ cū scīā dei sit causa rei ⁊ sit īmutabilis videt̄ q̄ possit eē ⁊tingētiū. scōo pp ordinē scīe ad scitū. Qz cuz scīa sit certa cognitio: ex ipsa rōne certitudinis ēt exclusa cālitate regrit certitudinē ⁊ determiatōez in scito: quā ⁊tingētia excludit: vt pz i scia nr̄a q̄ nō ē cā rei ⁊ in scia dei respectu maloꝛ: sz neutruz hoꝛ remouet sciam ⁊tingētiū a deo. ⁊ de ꝓmo gdez satis manifeste pōt accipi. Qñcūq; n. sunt cāe multe ordinate effectus vltimus nō sequit̄ cām ꝓmā in necessitate ⁊ cōtingētia: sz cām ꝓximā: qz virtus cāe ꝓme recipit̄ in causa scōa fm modū cāe scōe. Effect⁹ n. ille nō ꝓcedit a causa ꝓma nisi fm q̄ vtus cāe ꝓme recipit̄ in scōa cā: vt pz i flozitiōe arboꝛis: cui⁹ cā remota est mot⁹ solis. ꝓxima āt virtus generatiua plante. flozitio aūt pōt ipediri p ipedimētū vtutis gnātiue: quāuis motus solis iuariabilis sit. Silr ēt scīa dei est iuariabilis cā oīum: sz effectus ꝓducūtur ab ipso p opatiōes secūdaꝝ cārum: ⁊ iō mediantibus cāis secūdis necessarys ꝓducit effect⁹ necessarios: vt motum solis ⁊ hꝫ: sz mediātib⁹ cāis secūdis ⁊tingētib⁹ ꝓducit effect⁹ ⁊tingentes. Sz adhuc manet dubitatio maioꝛ de scōo: qz cā ꝓma necessaria pōt simul eē cū defectu cāe scōe sicut motus solis cū sterilitate arboꝛis: sz scīa dei nō pōt simul stare cū defectu cāe scōe. Nō. n. pōt eē q̄ deus sciat simul būc cursurū ⁊ iste deficiat a cursu: ⁊ hoc est ꝓpter certitudinē scīe: ⁊ nō ꝓp cālitatē ei⁹. Opz. n. īuenire ad hꝫ qō scit certa scīa aliquā certitudinē in scito. Sciendū est igit̄ q̄ anteq̄z res sit nō hz eē nisi in cāis suis: sz cause q̄dā sunt ex qbus necessario sequit̄ effectus q̄ impediri nō pōt: ⁊ in istis causis hz causatū esse certū ⁊ determinatuz: adeo q̄ pōt ibi demōstrare sciri: sicut ē oꝛtus solis ⁊ eclypsis ⁊ hꝫ. Quedā aūt sunt cāe ex qbus cōsequūtur effect⁹ vt in maioꝛi pte: sz tm̄ deficiūt in minoꝛi parte: vñ in istis cāis effectus futuri nō hīt certitudinē absolutā: sz quādā: iquātū sunt magis determinate cāe ad vnū q̄z ad aliud. ⁊ iō ꝑ istas causas pōt accipi scīa ꝓiecturalis de futuris: q̄ tanto magis erit certa: quāto cause sunt magis determinate ad vnū: sicut est cognitio medici de sanitate ⁊ morte futura: ⁊ iudiciū astrologi de ventis ⁊ pluuys futuris. Sz quedā cause sunt q̄ se hīt ad vtrūq;: ⁊ in istis causis effectus de futuro nullā hīt certitudinē vl̄ determinationē. ⁊ iō ⁊tingentia ad vtrūlibz in cāis suis nullo mō cognosci pōt. Sz qñ iā efficiunt̄ in rez nā tūc hīt in seipsis eē determinatū. ⁊ iō qñ sunt in actu certitudinal̄r cognoscunt̄: vt pz i eo q̄ videt soꝛ. currere: qz soꝛ. currere dū currit necessariū est: ⁊ certā cognitionez hēre pōt. Dico igit̄ q̄ itellcūs dīnus itueꝝ ab eterno vnūq̄q; ⁊tingētium nō solū ꝓut est in cāis suis: sz ꝓut est in eē suo determinato: cū. n. re exīte ipsaz rē videat ꝓut in eē suo determinato ē: alr cognosceret rē postq̄z est: q̄z anteq̄z fiat: ⁊ sic ex euētib⁹ rez aliquid ei⁹ accresceret cognitiōi. ꝓz etiā q̄ deus ab eterno nō solū vidit ordinē sui ad rē ex cuius ptāte res erat futura: sz ipm eē rei ituebaꝝ. Qō qualr̄ sit cuidēter docet Boe. in fine de ꝑso. Dis. n. cognitio ē fm modū cognoscētis: vt dcm̄ ē. cū igit̄ deus sit eternus: opz q̄ cognitio ei⁹ modū eternitatis hēat: q̄ est eē totū simul sine successiōe. Uñ sicut q̄uis tēpus sit successiuū: tamē eternitas eius ē pñs oībus tēporibus vna ⁊ eadē ⁊ idiuisibilis: vt nūc stāt. Ita ⁊ cognitio sua intueꝝ oīa tpalia q̄uis sibi succedētia vt pñtia sibi nec aligd eoꝛ est futurū respcū ipsius: sz vnū respcū alterius. vñ fm Boet. meli⁹ dr̄ ꝓuidētia q̄z ꝑuidētia: qz nō. q. futurū: sed oīa vt pñtia vno intuitu ꝓcul videt. q. ab eternitatis specula: sz tamē pōt dici ꝑsciētia inquātū cognoscit id qō futurum est nobis nō sibi. Qō vt meli⁹ pateat exēplis oñdaꝝ. Sint gnāq; homies g successiue in gnāq; hoꝛis quinq; ⁊tingētia facta videāt. ꝓssum g̃ dicere q̄ isti gnāq; videt hꝫ ⁊tingentia succedētia pñtialiter. Si aūt poneret̄ q̄ isti quinq; actus cognoscētiū eēt actus vn⁹ posset dici q̄ vna cognitio eēt pñtialr̄ de oībus illis cognitis successiuis: cū g̃ os vno eterno intuitu nō successiuo oīa tpa videat oīa ⁊tingētia in tēporibus diuersis ab eterno pñtialr̄ videt: non tm̄ vt habētia eē in cognitiōe sua. Nō. n. deus ab eterno cognouit de reb⁹ tm̄ se cognoscere ea: qō ē eē in cognitione sua: sz ēt ab eterno vidit vno intuitu ⁊ videbit singula tpa: ⁊ rē talē eē in hꝫ tpe: ⁊ in hoc deficere. Nec tm̄ videt hanc rē respectu ꝓcedētis tēporis esse futurā: ⁊ respectu futuri ꝑteritā: sz videt istud tps in quo est pñs ⁊ rē esse pñtē in hꝫ tpe: qō tm̄ in itellectu nr̄o nō pōt accidere: cū⁹ actus est successiuus fm diuersa tpa: ⁊ ita pz q̄ nihil phibet ⁊tingentiū ad vtrūlibz certā scīam deū hre: cum intuitus eius ad rem ⁊tingētez referaꝝ: fm hꝫ q̄ presentialiter in actu est: quādo iam determinatuz est ⁊ certitudinaliter cognosci potest.

Ad primum g̃ dōm: q̄ a causa ꝓma nō trahit effectus necessitatē: sz solū a cā prima: vt dictū est: ⁊ ideo rō nō ꝓcedit. ¶ Ad 2m dōm: q̄ futurū cōtingēs nō est determinate verū anteq̄z fiat. qz nō hz causam determinatā. ⁊ iō eius certa cognitio hēri nō pōt ab intellectu nr̄o: cuius cognitio est in tpe determinato ⁊ successiue: sz dū est in actu determinate vez est. ⁊ iō a cognitōe q̄ est pñs illi actui pōt certitudinal̄r cognosci: sicut pz ēt de visu coꝛporali: ⁊ qz cognitio diuīa eternitate mēsuraꝝ: q̄ eadē manēs omni tēpori pñs est. ⁊ iō vnūq̄q; ⁊tingētiū videt ꝓut est in suo actu. ¶ Ad 3m dōm: q̄ actus dine cognitiōis trāsit supra ⁊tingēs etiā si futurum sit nūc. sicut trāsit visus noster supra ipsum dū est: ⁊ qz eē qō est q̄ñ est necesse est: qō tamē absolute nō est necessariū. iō dr̄ q̄ in se ꝯsideratū est ⁊tingēs: sz relatuz ad dei cognitionē est necessariū: qz ad ipsaz nō referr̄ nisi fz q̄ est in eē actuali. ⁊ iō sīle est sicut si ego videā soꝛ. pñsentialiter currere: qō gdē in se ē ⁊tingēs: sz relatū ad visuz meū est necessariū. vñ bona est distinctio q̄ est necessariū necessitate ⁊ntie ⁊ nō ⁊sequētis: vel necessitate ⁊ditiōata non absoluta. ¶ Ad 4m dōm: q̄ ad hꝫ arm multipl̄r re-

spondeꝛ. Quidã.n.dicũt qꝫ B añs.ſ.B eẽ pſcitũ a deo nõ eſt neceſſariũ. Et ſi obyciaꝛ qõ eſt dcñ de ꝓterito. ergo ẽ neceſſariũ. Reſpõdẽt qꝫ B hz iſtãtiã in ꝓteritis que dñt reſpectũ ad futurũ. vñ cũ dr B fuiſſe futuꝝ: quãuis ſit dctũ de ꝓterito: tñ qz depẽdet a futuro nõ eſt neceſſariuz: qz qõ fuit qñqz futurũ põt nõ eẽ futuꝝ: qz futurus ꝙs incẽdere nõ icedet: vt dr in ſcõo de gnãtiõe. Sz iſta inſtãtia nulla eſt. Qz quãuis qõ fuit futuꝝ poſſit nõ eẽ futuꝝ impeditis cauſis q̃ erãt determinate ad effectũ vt in maiõꝛi pte: nõ tamẽ põt nõ fuiſſe futuꝝ. Semp.n. verũ erit dr. B qñqz fuit futurũ. Similr nõ eſt ad ꝓpoſitũ: qz cuz dr pſcitũ nõ impoꝛtaꝛ tñ ordo ad futurũ: ſz ẽt actus qdã qui ſignificaꝛ vt ꝓteritus. Et iõ aly dñt ſicut vr magiſter dr in lra: qꝫ B añs nõ eſt neceſſariũ: qz pſcitus quãuis ſz vocẽ ꝛſignificet tẽpus ꝓteritũ: tamẽ ſignificat actũ diuinum cui nõ accidit ꝓteritio. z iõ ſicut deus põt nõ pſcire: ita põt nõ pſciſſe. Sz iſtud ẽt nõ ſoluit: qz quãuis actꝰ diuinus nõ bẽat neceſſitatẽ coactiõis: hz tamẽ neceſſitatẽ ĩmobilitatis loquẽdo de actibus ĩtrinſecis: vt velle ĩtelligere z hꝺ. vñ nõ eſt ꝓtingẽs nõ eẽ ſi ponaꝛ eſſe. Et qz cõſequẽs nõ põt poni nõ eſſe: quin ẽt añs ponaꝛ nõ eẽ: cõſequẽs nõ poterit poni nõ eſſe. Sz hoc certũ eſt qꝫ añs põt poni eẽ. Uez.n.ẽ determinate deũ aliqd futurũ nũc ſcire: z ita ſeqr qꝫ añs nõ poſſit poni nõ eẽ ẽt abſolute ſumptuz: z multo minus qꝫ poſſit ꝓtingere nõ eẽ. Et ideo aly dñt qꝫ iſtud añs eſt ꝓtingẽs: qz deſignanꝛ ibi duo. ſ. actus dĩꝰ q ĩmutabilis eſt: z ordo ad futuꝝ: q mutabilis ẽ mutabilitate rei. z iõ totũ iudicãdũ eſt ꝓtigẽs ꝓp alterũ tñ. Iſtũ.n.eẽ hoiem albũ ꝓtingẽs eſt: quãuis eẽ hoiez ſit neceſſariũ. Sz iſtud ẽt nõ vr dubitatiõnẽ ſoluere. Cũ.n.dr deus pſciuiſſe aliqd: ordo ille ad futuruz deſignaꝛ ibi vt obm ſup qõ trãſit actus. Eſt.n. ſenſus pſciuit. i. ſciuit B eẽ futuꝝ. Qñ aũt aliqõ dcñ ponit vt mã alicuius actus: vt dcñ: opz qꝫ mãliter ſumaꝛ: z nõ ſm qꝫ ad ſignificationẽ rei referr: vt cũ dr ſcio iſtuz currere: ea aũt q̃ ſic ſumũtur nullã dr̃iam ꝓtingẽtie vel neẽcitatis in ꝓpõne faciũt: tuz qz vitas z neẽcitas ꝓpõnis ex ꝓncipali vbo pendet in quo ĩtelligiꝛ ꝓpõ: tũ ẽt qz dcñ B mõ poſitũ nõ ſumiꝛ vt verũ z falſum: vel vt neẽciũ vel ꝓtingẽs: ſz vt dcñ qõdã tñ. vñ eq̃lis neẽcitas vel ꝓtingẽtia eſt haꝝ duarũ ꝓpõnum. dico ſoz. currere. z dico ſolẽ moueri. ẽt poſito qꝫ ipm dicere ſit neẽciũ: z ita poſito ẽt qꝫ ordo ille ipoꝛtaꝰ ad futuꝝ ſit mutabilis nihil ĩpediꝛ de neẽcitate añtis. Uñ aly dñt B añs eſſe neẽciũ: nec tñ ꝓtingẽs eſt neceſſariuz: qz illa maxima ĩtelligiꝛ tñ in illis ꝛditõalibꝰ: in q̃bus añs eſt cã ꝓxima ꝛñtis. Sz B ẽt nõ plene ſoluit: qz regula illa non ꝓbaꝛ a pbõ rõne cãlitatis: ſz ex rõne ꝛñtie: ſm quã ex neẽcio ſeq̃tur neẽciũ ſiue ſit cã ſiue ſit effectus. Et iõ alr dõm eſt: qꝫ añs eſt neẽciũ abſolute. Cũ ex ĩmobilitate actꝰ. Cũ ẽt ex ordie ad ſcitũ: qz iſta res nõ ponit ſubiacere ſcie dĩne: niſi duz eſt in actu: ſm qõ terminationẽ z certitudinez hz. Ipm.n. neẽe eſt eẽ dũ eſt. z iõ filis neẽcitas eſt iferenda in ꝛñte: vt. ſ. accipiaꝛ ipm qõ eſt ſoz. currere: ſm qꝫ eſt ĩ actu z ſic terminationẽ z neẽcitatem hz. Uñ pz qꝫ ſi ſumaꝛ ſoz. currere ſm B qꝫ ex añte ſequit: neẽcitatez hz. nõ.n. ſequit ex añte niſi ſm qꝫ ſubſtat dine ſcie cui ſubycit ꝓut ꝛſideraꝛ pñtialr in ſuo eẽ actuali. vñ ẽt ſic ſumẽdũ ẽ ꝛñs quo mõ pz qꝫ ꝛñs neẽciũ eſt. neẽe.n. eſt ſoz. currere duz currit.

¶ Ad 5m dõz: qꝫ iſta. oẽ ſcituz a deo neẽe ẽ eẽ. eſt duplex: eo qꝫ põt eẽ de dicto vel de re: z ſi ſit de dicto vez eſt: z ſi ſit de re falſa eſt. Et ſilr ꝛcl'o duplex eſt. Et hꝰ diſtinctionis rõ eſt: qz põt iſtud ſumi ſm ꝛditionẽ qua ſubiacet diuine ſcie: z hoc eſt ſm qꝫ hz eẽ determinatuz in actu: z ſic neẽcitatẽ hz: vel põt iſta res ſumi ſine aliq̃ conditiõe: z ſic nõ eſt neẽcia: qz põt ſic ꝛſiderari vt eſt in cãis ſuis anteq̃ ſit in actu: z ibi nõ hz neẽcitatẽ nec ibi eſt ſcita a deo futura eẽ. nõ.n. ſcit ds effectũ ꝓtingẽtẽ eſſe determinatuz ĩ cã ſua: qz eẽt falſa ſcia: cũ in cã ſua determiatũ nõ ſit. ¶ Ad 6m dõm: qꝫ quãuis iſte reſpectꝰ ad rẽ ſit iſeparabilis ſz qꝫ attingit eã: nõ tñ attingit eã niſi ꝓut eſt in eẽ actuali ſuo pñtialr ꝛſiderata. z iõ põt fieri diſtictio ſm qꝫ res illa cõſideraꝛ: vt cadẽs ſub reſpectu illo: vel vt nõ cadẽs. Uerbi gra. curſus ſoz. ſubiacet certitudini dĩne ſcie ꝓut eſt in actu: z hoc nõ bũit ſemp: qz qñqz erat ĩ potẽtia tñ: z ſm qꝫ ſic tñ erat nõ erat ſubycibilis certitudini diuĩe ſcie. ſi.n. ds vidiſſet ipſaz cãm vt ſoz. z nõ vidiſſz ĩmediate effectum in eſſe ſuo: ſicut nos futura cognoſcimus: nunq̃z potuiſſet iſtud ſcire. z iõ pz qꝫ diſtinctio illa. ſ. qꝫ poſſit eẽ de re vel de dicto bona eſt. ¶ Ad 7m dõm: qꝫ deꝰ nõ tñ cognoſcit ea q̃ ſunt nobis pñtia: ſz q̃ ſunt nobis ꝓterita z futura: ſupza que tñ oĩa ĩtuitus dĩnus cadit ſm qꝫ ſuis temporibꝰ pñtia ſunt. vñ nõ ſequiꝛ: qꝫ aliquã rem deus quando ſciat: quaz aliquando neſciuit.

¶ Expoſitio textus.

QUia futuruz eſt ideo ſcitur a deo. Dic denotaꝛ cã cõſequẽtie z nõ eẽndi. (Illoꝝ.n. peccata ꝑs ꝛc̃.) Quaſi dicat. ſi ſua pſcia eos ad peccãdũ cogeret nõ ipſi peccarẽt: qz coacti facerẽt: ſz ipe ds coactoꝛ.

¶ Utrum ſciẽtia dei poſſit augeri vel minui vl aliquo modo mutari. vtrũq̃z enĩz videtur poſſe pꝛobari. ¶ Diſtinctio. XXXIX.

PReterea q̃ri ſolet: vtꝝ ſcia dei poſſit augeri vel minui: vtrũq̃z.n. videꝛ poſſe ꝓbari. Qz dĩna ſcia poſſit augeri vel mutari: hoc mõ pꝛobaꝛ: qz põt deꝰ ſcire qõ nunq̃z ſcit. Eſt.n. aliqs q nõ eſt lecturus hodie: z tamen põt eẽ vt legat hodie. põt.n. hodie legere. Nihil añt põt fieri qõ nõ poſſit a deo ſciri. Põt ꝙ deꝰ ſcire hũc lecturũ hodie. põt ergo aliqd ſcire qõ nõ ſcit. ꝙ põt eius ſcia augeri vel mutari. eadẽq̃z vr poſſe minui. Eſt.n. aliqs hodie lecturus quẽ deꝰ ſcit lectuꝝ. At põt eſſe vt nõ legat. ꝙ põt deꝰ nõ ſcire hũc lecturũ: põt ꝙ nõ ſcire aliqd qõ ſcit. ꝙ põt minui eius ſcia vl mutari. Ad qõ dicimus: qz dei ſciẽtia oĩno ĩmutabilis eſt: nec augeri põt vel minui. Nã vt ait Augu. in. xv. lib. de trinita. Sciẽtia dei eſt ipſa ſapiẽtia: z ſapiẽtia eſt ipſa eſſentia ſiue ſuba dei: qz in illiꝰ nature ſimplicitate mirabili nõ ẽ aliꝺ ſape z aliud eẽ: ſz qõ eſt ſape: hoc eſt z eẽ. Jõqz nouit oĩa ꝟbuz q̃ nouit pater: ſz ei noſſe de patre eſt ſicut eẽ. Noſſe.n. z eẽ ibi vnũ eſt. Et iõ patri ſic̃ eẽ nõ eſt a filio: ita nec noſſe. Pꝛoinde tanq̃z ſeipm dicẽs. Pater genuit verbuz ſibi eq̃le p oĩa. Nõ.n. ſeipm ĩtegre pfecteq̃z diciſſz: ſi aliqd minꝰ aut ampliꝰ eẽt ĩ eiꝰ ꝟbo q̃z ſeipſo. Hoc ẽ ꝙ oĩno ꝟbũ qõ pater: nõ tñ ẽ pater: qz iſte filiꝰ: ille pater. Sciũt ꝙ inicẽ pater z filiꝰ: ſz ille gignẽdo: iſte naſcẽdo. Et oĩa q̃ ſunt in eoꝝ ſcia: ĩ coꝝ ſapia: ĩ coꝝ eẽntia: vnuſq̃z

eoꝝ simul videt: nō particulatim aut singulatim velut alternāte ꝓspectu hinc illinc ⁊ ide huc ⁊ rursuꝫ ide: vel ide in aliud atqꝫ aliud: vt aliꝙ videre nō possit nisi nō videꝫ alia: ꝫ oia simul videt: quoꝝ nullū ē qꝺ nō semp videat ⁊ sciat. Eius itaqꝫ scia inamissibilis ⁊ invariabilis est. Nostra ꝝo scia ⁊ amissibilis ⁊ receptibilis est: qz nō hoc est nobis eē qꝺ scire. Propter hoc sicut nr̄a scia illi scie dei dissimilis ē: sic ⁊ nostrū ꝝbū qꝺ nascit de scia nr̄a: dissimile est illi ꝝbo qꝺ natū est de patre scientia. Ex hac auctoritate clare ondit sciētiā dei oino invariabilē esse: sicut ipsa essentia dei oino invariabilis est: ⁊ qꝫ pater ⁊ filius cuꝫ spū sancto simul oia sciūt ⁊ vidēt. Sicut ꝫ nō pōt augeri vel minui diuina essentia: ita nec diuina scia: ⁊ tamē concedit posse scire qꝺ nō scit: ⁊ posse nō scire qꝺ scit: qz posset aliqd esse subm eius sciētie quod nō est: ⁊ posset nō eē subm aliqd qꝺ est sine ꝓmutatione ipsius scientie.

¶ Oppositio an deꝰ possit nouiter vel ex tempore scire vel prescire aliquid.

Hic opponit aḡbusdā ita. Si deꝰ potest aliquid scire vl̄ pscire qꝺ nunqꝫ sciuit nec psciuit. Pōt ꝫ ex tempore aliqd scire vel pscire. Ad quod dicimus. Pōt qdē deus scire vel pscire omne qꝺ pōt facere: ⁊ pōt facere qꝺ nūqꝫ fiet. Pōt ꝫ scire vel pscire qꝺ nunqꝫ fiet: nec ē nec fuit: nec illud scit vel sciuit: neqꝫ pscit vel psciuit: qz scia eius nō est nisi de his q̄ sunt vel fuerunt vel erunt: ⁊ psciētia nō est nisi de futuris. Et licet possit scire vel pscire qꝺ nunqꝫ est vel erit: non tñ pōt aliqd scire vel pscire ex tēpore. Pōt vtiqꝫ scire vel pscire qꝺ nunqꝫ ē nec erit: nec illud scitū vel psciū est ab eterno. Nec tamē pōt icipe scire vel pscire illud: ꝫ ita pōt modo scire vel pscire: sicut pōt scisse vel pscisse ab eterno. Si.n. dicas eū modo posse scire vl̄ pscire qꝺ ab eterno nō sciuit vel psciuit. i. ita ꝙ ab eterno nō sciuerit vl̄ psciuerit q̄si vtrūqꝫ sit' eē possit: falsuꝫ ē. Si ꝝo dicas eū posse modo scire vel pscire qꝺ ab eterno nō sciuit vel psciuit. i. hr̄e potētiā sciēdi vel psciēdi ab eterno ⁊ mō aliqd: nec tñ illud pscitū est vel futuꝝ: vez est. Nō pōt ergo nouiter vel ex tpe scire vel pscire aliqd: sicut nō pōt nouiter vl̄ ex tpe velle aliqd: ⁊ tñ pōt velle qꝺ nunqꝫ voluit.

Item vtꝝ ds possit scire plā q̄ scit. Item a qbusdaꝫ dr̄ deꝰ posse plā scire q̄ sciat: qz pōt scire oia que scit: ⁊ pōt aliqua facere q̄ nunqꝫ erūt: ⁊ illa pōt scire: nō.n. aliqua incognita facere pōt. Si ꝝo oia eēnt q̄ mō sunt: ⁊ alia q̄dā faceret que nō sunt nec erūt: ⁊ illa omnia sciret: ꝓ certo plura sciret q̄ꝫ modo sciat: nec tamē eius scientia augeri pōt: qz hoc totū fieri possꝫ sine mutabilitate scie. Cōstat ꝫ dei sciam oino eē immutabilē: nec augeri posse vel minui: ꝫ ei subiecta.

¶ Quod videt aduersum illi snie qua supra dictum est deū semp ⁊ simul scire omnia.

Ijvo qꝺ pdictū est. s. ꝙ deus omnia semp videt ⁊ simul: videt obuiare qꝺ ait Hieron y. i expone Abacbuc. Absurdū ē inqt ab hoc deducere ꝺi maiestatē: vt sciat p mometa singula quot culices nascātur: quotve moriant: quota pulicū ⁊ muscaꝝ sit multitudo: quotve pisces natēt i aquis ⁊ similia. Nō simus tā fatui adulatores dei: vt duꝝ ꝓuidētiam eius etiā ad ima retrudimus: in nos ipsos iniurioſi simus: eandē irratōabiliū ⁊ rōnabiliū ꝓuidētiam esse dicētes. Hic videt dicere Hieronymus: ꝙ deus illoꝝ minimoꝝ sciam siue ꝓuidētiaꝫ nō habeat: qꝺ si hoc ē. tunc nō omnia simł scit ⁊ semper. Ex tali itaqꝫ sensu illud dcm̄ eē nouerimus vt deū illa alternatim vel particulatiꝫ scire neget: nec p diuersa tēpoꝝ mometa sic illa cognouit: sicut p varia mometa illoꝝ q̄dā deficiunt: q̄dā icipiunt. Neqꝫ illis alijsqꝫ irrōnabilibus ita ꝓuidet quēadmodum rōnabilibus. Nunqd enī vt ait aplus: cura est deo de bobus: ⁊ sicut nō est cura deo de bobus: ita nec de alijs irrōnabilibꝰ. Dicit tamē scriptura: qz ipsi est cura de oibus. Prouidētiaꝫ ꝫ ⁊ curā vl̄r de cunctis q̄ condidit habet: vt habeat vnūquodqꝫ qꝺ sibi debetur ⁊ cōuenit. Sed spālem ꝓuidentiam atqꝫ curā habet de rōnabilibꝰ qbus p̄cepta tradidit: eisqꝫ recte viuēdi legē pscripsit: ac pmia pmisit. Hanc ꝓuidētiam ⁊ curam de irratōabilibus nō habet. Ideo dicit apostolus: quia nō est cura deo de bobus: ꝓuidet tñ omnibus ⁊ curat. i. gubernat oia: q̄ omnibus solē suuꝫ facit oriri: ⁊ pluuiā dat. Scit itaqꝫ deꝰ quāta sit multitudo pulicū: culicum: ⁊ muscaruꝫ: ⁊ pisciū: ⁊ quot nascātur: quot ve moriant: sed nō scit hoc per mometa singula: imo simul ⁊ semp oia. Neqꝫ ita scit vt eandē habeat prouidentiā irrationabiliū ⁊ rationabiliū. i. vt eodē penitꝰ modo ꝓuideat irrationabilibꝰ ⁊ rationabilibꝰ. Rationabilibus.n. ⁊ p̄cepta dedit ⁊ angelos ad custodiam delegauit.

¶ Breuis summa predictoꝝ cum additione quoꝝundam.

SImul itaq; t imutabil'r scit ōs oia q̄ fuerūt t sūt t erūt:tā bona q̄z mala: p̄scit quoq; oia futura tā bona q̄z mala. Predestiatio ꝟo de bonis salutaribꝰ é:t de hoibꝰ saluādis.vt.n.ait Augu.i lib. de p̄destiatiōe scōz. Predestiatio ē gr̄e p̄paratio:q̄ sine p̄scia eē nō pōt. Pōt aūt sine predestinatiōe eē p̄scia. Predestiatōe qppe deus ea p̄sciuit q̄ fuerat ipse factur⁹ sz p̄sciuit ea deꝰ ēt q̄ nō est ipse facturus.i.oia mala. Predestinauit eos quos elegit:reliquos ꝟo reprobauit.i.ad mort̄e eternā p̄sciuit peccaturos.

¶ Diuisio textus.

HIc ostendit cuiꝰ cā sit dīna scia. Et diuidit in ptes duas. In pª ingrit vtz sit inariabil'. In zª vtruz sit v'lis.ibi (Ei ꝟo qō pdcm̄ ē t̄c.) pª i duas. In pª mouet qōnē t obycit ꝺ vitatē. In zª ꝺterminat.ibi (Ad qō dicimus t̄c.) Et dīdit i duas. In pª ꝺteriat ꝓcedēdo ea q̄ ponūt variationē ex pte sektoz t ñ ex pte scie. In zª ꝺteriat q̄ ex pte scie variatōez ipoztāt.ibi (Dic opponit a gbusdā t̄c.) Et circa B duo fac. p negat ea q̄ simpl'r neganda sūt. In zª ponit opionē q̄rūdā q ꝓcedūt q̄sdā locutiōes q̄ variatōez scie significare vidēt:retoꝛquētes tm̄ ad varietatē scitoz.ibi (Itē a gbusdā dr̄ t̄c.) (Ei ꝟo qō pdictum est t̄c.) Dic ingrit vtz p̄scia v'l puiª dei sit v'lis cā oīum. Et circa B tria fac. p pōit obonē. zº ꝺteriat eā.ibi (Ex tali itaq; sēsu t̄c) 3º recapitulat.ibi (Sil'itaq; t̄c) Qō.I.

HIc est duplex qō. pº ꝺe inariabilitate scie dīne. In zª ō v'litate puidēˢ eius ꝺē.

¶ Circa pm̄ tria q̄runt. p vtz ōs possit nō scire illō qō scit. zº vtz possit aliqd scire qō ñ scit v'pl'a q̄z scit. 3º vtz ōs sciat infinita.

¶ Utz ōs possit nō scire illō qō ē scitū ab eo. I.

CIrca pm̄ sic ꝓcedit. vr̄ q ōs ñ possit ñ scire illō qō scitū ē ab eo.q; fz Augu. Diero.t pbz i.6.ethi.ōs nō pt facere vt id qō ē pteritū nō fuerit:sz cū dr̄ B ē scitū a deo significat vt pteritū.g nō pt ñ eē scitū ab eo.

¶ Si dicas q ē pteritū ꝺpēdēs a futuro.

¶ Doc nihil ē vt pus dcm̄ ē.q; ñ ipoztat i pticipio tātū ozdo ad futurū vt in B pticipio futurū:sz ēt actº qdā.

¶ P.oē qō ē neēe ē esse dū ē vt dic̄ pbs:sz scire dei ñ ē nisi vt ens actu cū mēsuret eternitate:i q̄ nihil pterit v'l succedit.g vr̄ q ñ possit nō eē:t ita ōs ñ possit nō scire illō qō scit.

¶ P.fz pbz in zº gnātiōe oē eternū ē neciū:sz qōlibz scire dei ē eternū g ē neciū.g ab eqpolēti nō pt nō eē.

¶ P.scire ipsiº est ipm eēˢ eiº:sz ipe nō pōt nō eē.g nō pōt nō scire qō scit.

Sed cōtra qcqd ōs scit opando opat:sz pt ñ opari qō opat.g pt nō scire illud qō scit.

Respondeo ꝺōz q sic attributa dīna ꝺr̄nt fz ꝓprias rōnes:t sunt tm̄ vna res:ita ēt actª attributoz sequunt̄ rōnes eoz:t iō alicui actui attribuit qō alteri nō ꝟuenit.Dicimº.n.deū scire qō non vult vel qō nō facit.Est g B rō volūtatis:vt libe actū suū ꝑducat:qō.n.fit volūtate nō fit necitate: vt dic̄ Augu.vñ pōt velle t nō velle:sz B itelligēdū ē dū actª ē in egrediēdo a voluntate:q; postq̄z trāsit nō subiacet facultati eiº: nō.n. pōt nō voluisse qō voluit.Sil'r nō subiacet facultati eius vt vtrūq; sil' ꝑducat.Nō.n.pōt sil' velle t nō velle.t boc nō tm̄ itelligēdū est de actu ipsiº volūtatis imediato:sz de oībª actibª ꝑatis a voluntate:sic cogitare log t bz: Luz igit actª dīne voluntatis sp sit in actu:t nō trāsiēs in futuz:semp est.q.in egrediēdo a volūtate: t iō manet libertas dīne volūtatis respectu ipsiº. Uñ pōt dici q ōs pōt nō velle B:nō tm̄ pōt vt sil'r velit t nō velit:vel vt nūc velit t postmodū nō velit:accipiēdo post t nūc ex pte voluntatis:q; mutabilis eē nō pōt.Et q; dictuz est supra de actu diuine scie fm q est causa operis eiº vt iformās ipz: qō est imperatª a volūtate:ideo pōt cōcedi q deus B mō pōt nō pscire:nō tm̄ pōt esse vt simul pscīat t nō pscīat:vl' q nunc pscīat t postmodū nō pscīat: loquēdo de pscīētia ex parte scie tm̄:ita q nō fiat vis de ratione futuri: q; qō modo est futuruz postea erit pñs:t tūc nō eēt pscituz:sed scituz est. Et ideo dōm est fm distictionez magistri q si accipiat cōiunctz:deº non pōt nō scire qō scitū est ab eo. Si aūt accipiat diuisz:sic est in ptāte sua scire t nō scire: t B libertas demonstrat cū dr̄ q deº pōt B nō scire.

Ad primuz g̊ dōz q actª scie dīne nunq̄z trāsit in pteritum sz semp est in actu:t iō semp manet in libertate volūtatis.

¶ Ad zm dōm q illa solutio nihil valet.

¶ Ad 3m dōm q illud qō est necesse ē esse duz est:absolute tm̄ loquēdo nō necesse est eē: ita a ōo scire necesse est dū scit:nō tm̄ necesse est eū scire nisi necessitate imobilitatis q̄ volūtatis libertatē nō excludit: t B libertas significat cū dr̄ q deº pōt B nō scire vel nō velle.

¶ Ad 4m dōm q oē eternū ē neciū necitate imobilitatis q̄ libertatē volūtatis nō excludit vt dcm̄ ē.

¶ Ad 5m dōz q lz eē t scire sint idē fz rē: tm̄ scire segt volūtatē vt ꝑatū ab ipsa:esse aut nō:t iō eē suū nō subiacet libtati volūtatis sicut scire operatiuuz creature.

¶ Utz deº possit scire aliqd qō nescit. II.

AD secūduz sic ꝓcedit. vr̄ q ōs non possit scire aliqd qō nescit. Nihil enī exīm̄tiū cognoscit deus nisi per ideam:sz nō pōt aliq̄ idea in ipo esse q̄ nō sit: q; cū idea sit forma rei in deo exīs: non pōt itelligi q aliq̄ forma aduenīat deo sine mutatione eiº. g nō pōt scire ea q̄ nō sūt.

¶ P.scia realr refert ad scibile t dep̄dēt ad ipz:sz mutato eo qō ad aliqd ōp̄dēt ēt ipz mutat. g vr̄ q si aliqdª posset eē scitum a deo qō nō ē mō scituz ab eo:q scia eiº possit mutari.

¶ P.q̄titas scie attendit fm quātitatē scibiliuz:sicut q̄titas vtutis fz q̄titatem oboz.g ad pluralitatē scibiliū segt augmētū scie: sed si posset scire aliqd qō nō scit: posset pl'a scire q̄z sciat. g posset augeri eius scia:qō est ipossibile. g t pmū.

¶ P. supra dcm̄ ē q deº nō tm̄ scit ea q̄ sunt sz ea q̄ nō sunt:ab bis aūt nihil pōt aliud esse cū nihil sit meᵐ iter ens t nō ens:g nō pōt aliqd aliud scire ab illis q̄ scit.

Sed contra deus pōt operari qō nō opat.sed q; quid operat:opat per suā sciaz.ergo pōt scire aliquid aliud ab bis que scit.

Respondeo ꝺōm q deº dicit scire aliquid dupl'r vel scientia visiōis fm q videt res que sunt vel erūt vel fuerunt:nō soluz in potētia cārum suaruz:sed ēt in esse ꝓprio vel scia simplicis itelligentie fm q scit ea q̄ nullo tpe sunt eē in potētia cārū suaz. De hac igit loquēdo deº nō pōt scire aliqd aliō ab bis q̄ scit: q; nihil pōt esse aliud ab bis q̄ sunt:t q̄ pñt eē:loquēdo āt de scia visiōis de q̄ B magr̄ log t:sic pōt aliqd aliud videre ab bis q̄ videt:fm q pōt ei qō bz eē in ꝓtētia sua tm̄: dare eē in ꝓpria nā:si tm̄ B i eē ꝑduceret ab eterno ab eo eēt pscitū:t iō distiguēdū est B ēt sic t.s. Si.n. intelligat ꝓiuctz sic deº nō pōt scire qō nō scit:q; ista duo sunt icōpossibilia:q ōs sciat aliqd qō ab eterno nescīuit. Si aūt itelligat diuisim:sic ē vez t designat ptās libtatis.vt.g. dcm̄ est,t nō mutabilitas scie vel voluntatis.

Ad primū g̃ dōz q̃ idea ſz eēntiā ē vna ⁊ nō diſtinguit̃ niſi p reſpcm̃ ad diuerſa. vñ ſi pōeret̃ aliq̃ alia res nō fieret additio alicui⁹ forme: ſz reſpect⁹ tm̃. Ul'dōz meli⁹ q̃ ſic ipz ſcire ē ſubm libtati volūtatis: ita ⁊ idea ſz q̃ ad ip̃az termiat̃ act⁹ dine ſcie: ſic ſcia artificis ad formā artificiati quā excogitat: ⁊ iō ſilis ē rō de idea ⁊ ō actu ſciēdi. Sic̃.n. nō p̃t poni q̃ act⁹ ſciēdi ſit i eo ⁊ q̃ nō fuerit: ita nō p̃t ōſignari q̃ idea ſit i eo ⁊ nō fuerit: tm̃ reſpcū vtriuſq; p̃t ōſignari libtas volūtatis. ¶ Ad 2m dō. q̃ ſcia nr̃a ōpēdet ad ſcibile: ſz ſcibile ōpēdet a ſcia dei. vñ ſic ſcia nr̃a variat̃ ſcibili īmobili pmanēte. ita ſcibile mutat̃ ſcia dei nō mutata. ¶ Ad 3m dōz q̃ q̃uis aliq̃ mō ꝺcedat̃ q̃ ōs p̃t ſcire aliqd aliō ab his q̃ ſcit. nō tm̃ vī poſſe ꝺcedi q̃ poſſit ſcire pl'a q̃ ſcit: qz cuz dī pl'a ōſignat̃ ꝺparatio ad aliqd ꝑeñs: cū q̃ B nō erat: ⁊ B nō p̃t eē vt iſta duo ſint ſil'. Ad 4m dōm q̃ ea q̃ nō ſunt de⁹ nō ſcit ſcia viſionis: ⁊ de hac tm̃ hic loquimur.

Ad tertium

¶ Utz de⁹ ſciat infinita. III.

ſic ꝓcedit. vī q̃ ōs ſciat infinita. Scia.n. nūerat̃ ſz ſcita. Sz ī ps. dī q̃ ſapie ei⁹ nō ē nūerus. g̃ ſcita ei⁹ ſūt infinita. ¶ P̃. ōs nō alio⁹ ſcit q̃ſdā ſpēs nūeroz q̃z alias: ſed q̃ſdaz ſcit actu ⁊ ōtermiata ſcia ẽ ſcū q̃z aliqs hō ſcit: cū igit̃ ſpēs nūeroz ſint infinite vī q̃ ipſe ſciat infinita ōtermiate. ¶ P̃. pticularia ſunt infinita ſz ōs ſcit pticularia vt. ſ. dcm̃ ē. g̃ ſcit infinita. ¶ P̃. pō ſua dī infinita ⁊ dī infinitoz ſimplr̃: ſz nihil pōt facere niſi per ſciam. g̃ vī q̃ ſcia ei⁹ ſit infinitoz ſimplr̃.

Sed contra

gcḡd ſcit̃ pfecte ſcia ꝺphendit̃: ſz gcḡd ꝺphēdit̃ itell's ꝺphēſiōe finit̃: vt dic̃ Aug. ī li. de vide⁹ deū. ⁊ pbus in. z. meta. cū igr̃ infinitū nō poſſit finiri: vī q̃ a nll'o itellū poſſit pfecte ſciri. ¶ Si dicim⁹ q̃ q̃uis ſit infinitū in ſe: tm̃ ꝺparatū ad itell'm dīnū infinitū finitū ē. ¶ Cōtra. qō dī ō aliq̃ diuerſimoꝺ reſpcū diuerſoz ē ī gñe relonis. ex B.n. pbat pbs magnū ⁊ puū relatiā eē. g̃ gcḡd p̃dicat̃ de aliq̃ abſolute cuicunq; ꝺueñ: ꝺueniet ſibi: ſz eē infinitū ē p̃dicatū abſolutū. g̃ qō ī ſe ē infinitū reſpcū nulli⁹ pōt dici finitū. ¶ P̃. infinitū finito infinitū ē: qz nō p̃t ptrāſiri ab eo: ſz ſic infinitū nō ptrāſit a finito: ita nō trāſit ab infinito: vt pbat ī. 6. phy. g̃ infinitū nz reſpcū finiti neq; rm infiniti finitū ē. ¶ P̃. gcḡd ſcit̃ ī actu actu ē ī ſciēte. ſz infinita ñ p̃t eē ī actu: g̃ infinita ſciri ñ p̃t

Respondeo

dōz q̃ infinitū pōt accipi dupl'r. vl' itē ſiue ad mom̃ q̃titatis ꝺtinue: ⁊ ſic ōs nō ſcit infinitū ī actu: qz q̃titas infinita ꝺtīua neq; ē neq; eē p̃t: niſi dicat̃ ſcire infinitū inq̃tū ſeipz ſcit g̃ infinit⁹ ē. Alio⁹ p̃t ſumi infinitū ſz q̃titatē diſcretā. Et ſic dōz ē q̃ ſcia ſimplicis itelligētie ōs ſcit infinita q̃ ſūt ī pō ipſi⁹: nō tm̃ ſz indiuidua: ſz ēt ſz ſpēs. poſſet.n. infinitas alias ſpēs ꝓcreare ⁊ ſcit ſe poſſe illas. Loquēdo āt de ſcia viſiōis ſz q̃ videt res nō tm̃ ī ſeipo: ſz ēt vnūq̃q; ī ꝓpo eē: ſic ſcia ſua ñ ē infinitoz. Hoc āt nō ē ex ōfectu ſcie ei⁹: ſz ex ōfecū reꝝ q̃ nō ſūt infinite ſz oē tps nūerate. Unī ſi ponerēt mūdus ſemp fuiſſe ⁊ nūq̃ ōficere ſic̃ phi poſuerūt: ſcia ſua eēt infinitorū ēt videndo ſingula ī ꝓpo eē: qō ſcie nr̃e nō pōt ꝺuenire: qz nō pōt ſingula ꝓpe cog̃ſcere niſi p diuerſas formas ab eis acceptas. vñ opz q̃ vnū poſt aliō itelligat vt ex p̃dcis pz: ⁊ ita ſi itelligeret infinita ſeq̃ret̃ q̃ infinita nūeraret: qō

Questio. II.

eſt ipoſſe. Sz tm̃ itell's nr̃ pōt q̃dām̃ō itelligere infinita inquātū itelligit formā vl'ez q̃ ē in pō ad infinita ſingularia. vñ ēt a phis ꝓbat̃ itell's īmāl'eē: qz q̃dā mō ē vtutis infinite: qō nullo⁹ vtuti in mā exñti ꝺuenire pōt. Intell's āt diuin⁹ vno qō ē eēntia ſua oia q̃ ſunt vel p̃nt eē itelligit: nō tm̃ vl'i cognitōe: ſz ēt ꝓpa ⁊ ōtermiata: vt ex p̃dcis pz. vñ nō oz q̃ cog̃ſcat res diuerſas aliquo trāſitu ſz vno ituitu oia videt: ⁊ pp̃ B nō ꝓhibet̃ eſſe infinitoz um.

Ad primū

g̃ dōz q̃ ſcie dei dī ñ eē nūer⁹ pp infinitā vtutē ei⁹ ī ꝺphēdēdo ⁊ nō pp infinita tē ſcitoz ſcia viſiōis ōterminata p quā res ī ꝓpa nā cog̃ſcunt̃. ¶ Ad 2m dōz q̃ aliq̃s ſpēs nūeroz ſcit de⁹ ēt ſcia viſiōis ſz nō oēs: qz poſito initio ⁊ fine mundi ē aliq̃ ſpēs nūeri quā res in ſucceſſiōe tēpoz exñtes ñ ꝓtergredīt̃: oēs tm̃ ſcit ſcia ſimplicis itelligētie. ¶ Ad 3m dōm q̃ numer⁹ pticulariū nō ē infinit⁹ ſimplr̃ niſi ſuppoſita eternitate mūdi: qō ē ɔ fidē. ¶ Ad 4m dōm q̃ pō reſpicit ſicut obm ens pole: cui⁹ rō nō ōpēdet ab eē ī actu. vñ ſi nunq̃ ponāt̃ ifinia reduci ī actu ſucceſſiōe tpis: dī tm̃ pō ſimplr̃ ifinitoz. Scie aūt obz ē ve q̃ cū ente ꝺuertit̃. vñ ñ p̃t dici ſcia ſimplr̃ eoz q̃ nō hñt eē ī actu ſz aliqō tps ſz fm gd tm̃: ſic ēt ſz gd eſſe dñr ī pō cāe. ¶ Ad 5m dōz q̃ itell's diſcurrens p rez nō pōt ꝺphēdere rē ifinitā: qz finiret eā nūerādo p̃tes ei⁹: ſz ſcia dei ſine diſcurſu vnifoꝛmiter eſt vni⁹ ⁊ ml'toz finitoz ⁊ infinitoz. ¶ 6m ꝺcedim⁹. ¶ Ad 7m dōz q̃ itell's dīn⁹ ñ itelligit res ptrāſeūdo vñ obo ñ ꝓcedit. ¶ Ad 8m dōm q̃ oia q̃ deus ſcit ſūt in ipſo vnuz: ⁊ nō diſtinguunt̃ niſi p diuerſos reſpectus: nō eſt aūt incōueniens rel'ones q̃ ſequunt̃ operationez itellect⁹ eſſe infinitas. vt dicit Auic. Questio. II.

Deinde

q̃rit̃ de diuina ꝓuidentia. ¶ Et circa B duo q̃runt̃. ꝓmo q̃d ſit. 2o vtrum ſit omnium.

¶ Utz ꝓuidētia ptineat ad ſciam. I.

Ad primuz

ſic ꝓcedit̃. vī q̃ ꝓuidentia ptineat ad ſciaz. Sic̃.n. dic̃ Boe. ī. 5. de ꝺſo. ꝓuidētia dei dī: qz porro videt. q. a ſpeculo eternitatis: ſz videre ptinet ad ſciaz. g̃ vī q̃ ⁊ ꝓuidētia. ¶ Jtē vī q̃ ad oīpotētiā. Dī.n. Bap. 14. Tu āt p̃ gubnas oia ꝓuide⁹ ſz gubna⁹ ptiet ad pōz. vt hī ad Heb. ī. pōtāſq; oia rē. g̃ vī q̃ ⁊ ꝓuide⁹. ¶ Jtē vī q̃ ad volūtatē. Sic̃.n. dic̃ Dam. ꝓuidētia ē dīna volūtas ſz quā oia ī finē ꝺueniētē ꝺuctōez accipiūt: ⁊ ita vī exp̃ſſe q̃ ad volūtatē ptineat. ¶ Jtē vī q̃ ſit idē q̃ diſpō. ſic̃.n. dic̃ Boe. ꝓuidētia ē rō ī ſūmo oium p̃ncipe ꝺſtituta p quā cūcta diſponit: ſz diſpōere ē diſpōnis. g̃ vī q̃ diſpō dīna ⁊ ꝓuiden⁹ idē ſint. ¶ Jtē vī q̃ ſit idē qō fatū. ꝺpatio.n. alic⁹ ad diuerſa nō diuerſificat eius eēntiā: ſz fatū ⁊ ꝓuide⁹ ñ dīnt niſi ſz ꝺpatiōez ad diuerſa: ſic̃.n. dic̃ Boe. mod⁹ q̃ res geruntur cū ad dīnā cognitionez referunt̃ ꝓuidētia dī: cū vo ad res ipſas q̃ gerunt fatuz vocat̃. g̃ vī q̃ ꝓuidentia ⁊ fatū nō differāt p eſſentiā.

Respondeo

dō. q̃ iſta tria diſpō ſcia ⁊ ꝓuide⁹ ſe hñt p additōez vni⁹ ad altez. Cū.n. ōs ōrebus creat̃ ſciaz. q. ꝓactica hēat: ad mom̃ ſcie artificis ei⁹ ſcia ꝺſiderāda ē. Sciēdū ē g̃ q̃ artifex p̃cōcipiēdo artificiatū ſuū ꝺſiderat finē p̃: ⁊ deiñ ꝺſiderat ordines rei quā facere ītēdit ad finē illū: ⁊ ordines ēt ptiū adiuicez ſic̃ q̃ fūdamētū ſit ſub piete: ⁊ pies ſub tecto: ⁊ iſte ordo ptiz adiuicez ordiat̃ vlteri⁹ ad finez dom⁹. 3o oz q̃ ꝺſideret ea q̃b⁹ ꝓmoueat̃ ad ꝺſecutōez finis: ⁊ vt tollant̃ ea q̃ p̃nt impedire finē. vñ excogitat ſuſtētamenta dom⁹ p aliq̃s appenditias: ⁊ feneſtras ⁊ hō q̃b⁹ dom⁹ ſit apta ad habitatōez. Jſta g̃ excogitatio noiat̃ noie ſcie rōne ſoli⁹ cognitōis et nō rōne alic⁹ opōnis. Unī eſt ⁊ finis ⁊ eoz q̃ ſūt ad finem

Sed rōne ordinis excogitati in re operanda vocaī noīe dispositōis:qz dispō ordinē quēdā significat.vñ dispō dr̄ gnātiōis ordiatio.Sz rōne eoꝝ q̄ ꝓmouēt in finē dr̄ ꝓuidētia.ꝓuidus.n.dr̄ q bñ cōiectat de ꝓferētib⁹ i finē ⁊ de his q̄ ipedire pñt.Unī ēt ⁊ in deo scia dr̄ fz q⁹ hz cognitionē ⁊ suppsi⁹ ⁊ eoꝝ q̄ facit.Sz dispō dr̄ rōe duplicis ordinis quē ponit in reb⁹.s.rei ad rē fz q⁹ iuuant seiuicem ad ꝓsequēdū finē vltimū:⁊ iteꝝ toti⁹ vniuersi ad ipz deum: sic ēt phūs ponit in.ii.meta.vbi ēt ponit exēplū de ordie ptiū exercit⁹ adiuicē ⁊ ad bonū ducis.ꝓuidētia āt dr̄ fm q⁹ reb⁹ ita ordinatis attribuit ea q̄ ordinē cōseruent ⁊ propellit oīum inordinationem.

Ad primuz ergo dōm q⁹ ꝓuidētia ⁊ dispō diuersimode cōsiderata ptinēt ad sciētiaz voluntatē ⁊ potētiā:qō sic pz ex simili ducto. pōt.n.aliquis artifex cognitionē hr̄e ō artificiatis speculatiue tm̄ sine ꝟ qō opari intēdat:⁊ sic ꝓuidētia ⁊ dispositio ei⁹ ptinet tm̄ ad sciam.Scōm aūt q⁹ vlteri⁹ ordinat in op⁹ cuz ꝓposito exequēdi ptinet ad scīaz ⁊ voluntatē.Scōz aūt q⁹ exequit in ope sic ptinet ad scīam voluntatē ⁊ potentiam per quā opatur.Ita ēt ⁊ in deo ē.Patet ēt q⁹ p̄mis duobus modis accepta sunt eterna. sed 3°modo sunt exte.Et ipsa executio ꝓuidētie gubnatio dicīt. ¶Unī pz solutio ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ ⁊ sil'r ad 4ᵐ.qz ꝓuidētia icludit dispositionē ⁊ addit:⁊ ꝓpter ꝟ ēt p ꝓuidētiā disponere dicīt. ¶Ad 5ᵐ dōm q⁹ ꝓuidētia ⁊ fatū dr̄nt p eēntiaz. sicut.n. forma dom⁹ ē aliud p eēntiā fz q⁹ ē in mēte artificis vbi nomē artis hz:⁊ fz q⁹ ē in lapidib⁹ ⁊ lignis vbi artificiuz dr̄.ita ēt rō gubernatiōis reꝝ aliud eē hz in mēte diuina vbi ꝓuidētia dr̄:⁊ aliud in cāis scōis q̄ruz offō gubnatio dīna explet̄:ex qbus fatū dr̄ a for faris:vel qz est qōdam effatū dīne ordinatiōis sic v̄buz vocale ē qōdaz effatum interiozis cōceptus:vel ex eo q⁹ ex harū cōsideratiōe cārum fari solebāt antiquitus de reb⁹ futuris sicut ex consideratione motus celi ꝓcipue.

¶Utrum ꝓuidētia sit omnium. II.

AD secūduz sic ꝓcedīt.vr̄ q⁹ nō oīuz sit ꝓuidētia. Ad ꝓuidētiam.n.ptinet remotio coꝝ q̄ ipediunt a fine ſz maluz dr̄ p deordinationē a fine. cum igit̄ multa mala sint in vniuerso:vr̄ q⁹ nō oīa ꝓuidētie dīne subiaceāt. ¶P̄. nihil qō casu fit ē ꝓuisum:qz casus dr̄ inopinat⁹ rei euēt⁹:⁊ fm phūm in.3.phy. ē in bis q̄ aguntr̄ pp aliqd cū aliud ꝓtīgat ꝑter qō itēdebat̄:ſz multa fiūt casu in mūdo:vt ꝓbat phūs i.6.meta. alīs oīa ex necessitate ꝓtīgerēt nisi cāe aliq̄ ōficerēt vt in mīozi pte qō casuz iducit.q̄ nō oīa sūt ꝓuisa a deo. ¶P̄.oē qō ē ꝓuisū ē ordinatū in vnū:ſz libe.arbitriū nō ē ordiatū in vnū:ſz se hz ad vtrūlibz.q̄ ea q̄ sunt a li.ar. ꝓuidētie dīne nō subiacent. ¶P̄.oē qō ē ꝓuisuz ꝓsegt̄ finē vt in plīb⁹ nisi sit ꝓuidētia errās:ſz malū iueniī vt in plīb⁹ qō est fm exitum a fine.q̄ vniuersuz ꝓuidētia nr̄a erit. ¶P̄. ꝓuidentie ꝓpriū ē ordinare.ſz multa ioordinate ꝓtīgūt in vniuerso:tā in reb⁹ nālib⁹ sic qō estates sunt pluuiose ⁊ hyemes sicce:quā ēt in hoībus: vt q⁹ iusti ab impys puniunt̄:qui ꝓsperitatib⁹ affluunt ⁊ multa hō. ergo videt̄ q⁹ vniuersum ꝓuidētia nō regat̄. ¶P̄.Abac.i.dr̄.Nūquid facies boies ⁊ pisces maris:⁊ ꝟ dicit admirando ea que videntur inordinate in homīb⁹ cōtingere. ergo vr̄ q⁹ ad bruta nō se extendat dei ꝓuidētia.

Sed contra est qō dr̄ sap̄.iz.q⁹ ē ei cura de oīb⁹: sed noīe cure vel sollicitudīs ꝓuidētia signat̄.q̄ ꝓuidētia ei⁹ ad omnia se extēdit.

Respondeo dōm q⁹ ꝟ qō fere ab omnib⁹ sapientibus ventilata est:⁊ ideo oz diuersozum positiones videre vt errozibus euitatis viaz veritatis teneamus.Sciēduz est q̄ ꝓmo q⁹ qdā posuerūt nullius rei eē ꝓuidētiā:ſz oīa casu cōtingere:⁊ ista fuit positio Democriti ⁊ quasi oīum antiquoꝝ nālium. qui negauerunt cām agentē:⁊ posuerūt tm̄ cām materialez: sed ꝟ positio satis efficaciter in phūa ꝓbata ē. Alij posuerūt ꝓuidētiam esse quarūdā reꝝ ⁊ nō oīum.Et hi diuidūtur in duas vias. Quedā.n. positio est q⁹ ꝓuidētia dei nō se extendit nisi ad spēs ⁊ nō ad idiuidua nisi q̄ necessaria sunt: eo q⁹ ponebant illud qō exit cursuz suuz ꝓuidētie legibus nō subiacere:⁊ iō ea que frequēter deficiunt a cursu ordinato nō sunt ꝓuisa:sicut ꝑticularia cozruptibilia ⁊ generabilia:⁊ ista opinio ꝓponīt Ar.quāuis ex verbis suis expresse haberi nō possit.sed Cōmē.suus expresse ponit eam in.ii.metaphy.Dicit.n.q⁹ nō est fas dīne bonitati hr̄e sollicitudinē de singulārib⁹ nisi fm q⁹ habent cōicationē in natura cōmuni:sicut q⁹ aranea sciat facere telam ⁊ hō.Sed ꝟ opinio expresse tollit iudiciuz dei de operibus hominuz.Et ideo alia positio fuit q⁹ deus ꝓuidentiaz hz de omnib⁹ q̄ dicta sūt ⁊ vlterius de idiuiduis hoīum:nō tm̄ fm q⁹ cōicant in specie: sed ēt fm particulares actus eoꝝ:⁊ hāc ponit Rabymoyses:⁊ rōnem assignat:ex eo q⁹ in hoīe ēt particulari iueniī nā intellectualis:per quā cōprehēdit itellectu suo formā speciei in q̄tū est spēs:qz itellectus attribuit intētionez vniuersalitatis nāe apprehēse:quā nō hz in reb⁹ extra aīaz:⁊ iō idiuiduū hominis ēt nō deseriī a ꝓuidētia:q̄ est spērum:⁊ ꝑcipue qz cōicat cū substātys ꝑpetuis:q̄ruz ēt est per se ꝓuidētia ⁊ fm idiuidua.⁊ ꝟ q̄tū ad nobiliozē partē eiꝰ q̄ est itellectus.Sz qz dīna cognitio eq̄lr est singulariū ⁊ vlīum.vt supra habitū ē:⁊ ei⁹ q̄ sūme bon⁹ ē:est ordinare oīa ad finez fm q⁹ nata sunt:nō vr̄ ꝓueniēs nō oīuz ēt singulariū ꝓuidētiā eē.Et ꝑterea ꝟ ē expīsse ℨ sniaz dñi. Mat.io.dicētis q⁹ vn⁹ ex pascerib⁹ nō cadit in terrā sine pr̄e celesti .i.sine ꝓuidētia eius. Alioꝝ positio est q⁹ de⁹ oīum prouidentiam hēat.Sz hoꝝ qdā dix̄t oīum ꝓuidentiā eq̄liter esse:⁊ hos necesse ē incidere in tres errozes. Quidaz enīz estimātes simul eē ꝓuidētiā bonoꝝ ⁊ maloꝝ: cuz ꝟ duo nō possint eē intenta ab vno agēte:coacti sunt ponere duos deos:quoruz vnus ꝓuidet bona: alius mala fm heresim manicheoruz.Et ꝟ positio sufficienter a sanctis ⁊ phūs ꝓbata est:qz maluz nō habz cām efficientē nec pōt esse intentū.Alij estimātes q⁹ simil'r sit ꝓuidētia cōtingentiū ⁊ necessariozū coacti sunt libeꝝ arbitriū ⁊ contingētiā negare asserētes cūcta q̄ ꝓuidētie subiacent ex necessitate euenire:qō ad sensuz pz eē falsuz.Alij estimātes similiter esse ꝓuidētiā rōnabiliū ⁊ irrōnabiliuz coacti sunt ponere q⁹ nihil mali ēt brutis cōtingit: qō nō sit in penam eis ꝓuisum vel in occasionē maiozis ꝑmy. vñ ponūt q⁹ peccatū est occidere brutū sicut ⁊ boiez: qō quidam heretici nostri tpis sentire videntr̄. Sz qz ꝟ oīa a fide aliena sūt:iō simpl'r dōm ē q⁹ oīa ꝓuidētie subiacent: sed nō eodē mō:et q̄liter ꝟ sit vidēdū ē.Dcīm est.n.q⁹ ꝓuidētia dispositionē supponit q̄ ordinē in rebus ōterminat in diuersaruz nāruz gradu saluatuz. cum igit̄ ꝓuidētie nō sit destruere ordinē reruz:explet̄ effectus ꝓuidētie in rebus fm cōuenientiaz rei ꝓut nata ē cōseq finē. Sic̄.n.dicit Dio.4.c.de diui.no.non est ꝓuidentie nām rei destruere sed saluare:⁊ iō quasdaz res sic instituit vt fm suam cōditionē ꝓsequant̄ finē ꝑ p̄nm qō ē nā:ī aliqbus super ꝟ p̄nm addidit aliō:qō ē volūtas. Jn bis aūt q cōsequunt̄ finē ꝑ p̄nm qō est nā iueniī qdaz gradus:eo q⁹ quarūdā reꝝ nā ipediri nō pōt a cōsecutiōe effectus sui:⁊ iste est gradus altioꝝ sic̄ ē in cozpozib⁹ celestibus. vñ in bis nihil cōtingit nō itentū a deo ex defectu ipsoruz:⁊

ꝑpter ꝟ Aui. dicit q̄ supra ordē lume nō ē malū. Aliq̄ aūt gradus nature ē q̄ ipediri pōt ⁊ deficere: sic̄ nā gnābiliuz ⁊ corruptibiliū: ⁊ quāuis ista nā sit iferior in bonitate: tñ etiā bona est: ⁊ meli⁹ ē q̄ ytraq; sit simul q̄ altera tñ. Si aūt de⁹ cōtulisset huic nāe q̄ nūq̄ deficeret iaz non esset ꝟ nā sed alia: ⁊ sic nō cēt ytraq; nā in q̄ vniuersi pfe ctioni derogaret. Uñ bāc nāz ꝺdidit ꝑsciēs defectū ꝺtīgentē q est malū nāe: sz nō est itēdēs. Sz ita ꝓuidit vt si malum cōtingeret ex defectu alicui⁹ nāe qō ordinaret ī bonū: sicut videm⁹ q̄ corruptio vni⁹ est gnātio alteri⁹. ⁊ iste modus ꝓuidētie extēdit se ēt vsq; ad bruta aialia: q̄ poti⁹ agunt istinctu nāe q̄ electiōe volūtatis. Et iō malum qō accidit in eis recōpēsat per bonū nāe: nō p bonū ꝓmu: sic̄ q̄ moꝛs muscę est vict⁹ aranee. Sz in nobiliozibus creaturis iuenit aliud ꝑn̄m ꝑter nāz qō est voluntas: qō quāto vicini⁹ est deo tāto a necessitate nāliū cārū magis est liberū. vt dicit Boe. ⁊ iō ex cōditiōe sua sequitur q̄ rectū ordinez tenere possit tendēdo in finez. ⁊ ēt defi cere: si aut ineuitabiliter in finē tēderet per dīnā ꝓuidē tiam tolleret sibi ꝺditio sue nāe: vt dicit Diony. ⁊ iō tali ter a ꝺo istituta est: vt ēt deficere posset: ita tñ q̄ in ptāte ei⁹ cēt deficere vel nō deficere: qō nō erat in defectu nā lis ꝓncipy. Et istos defect⁹ volūtatū cōtingētes ꝑter in tentionē ꝓuidētie preſciuit de⁹: ⁊ ordinauit eos in bonū nō tñ nāe: sz ēt singularis grē sic̄ in bonū iustitie: q̄ ostē ditur dū culpa p penā ordinat: ⁊ in bonū volūtatis alio rum: q̄ per eoꝝ nequitiā vel corrigunt de peccatis vel in meritis ⁊ glīa crescunt: ⁊ in multa alia q̄ būana rō nō suf ficit explicare. Uñ pz q̄ bonū ⁊ malū subiacēt diuine ꝓ uidentie: sz malū tanq̄ ꝑscitū ⁊ ordinatū: sed nō vt itēt ū a deo: bonū vero q̄si intētū. Sz necessariū ita q̄ defice re nō possit ⁊ cōtingēs ita q̄ deficere possit: ⁊ voluntariū ita q̄ penā vel ꝓmiū habeat: aut in ꝓmiū vel in penā ali cuius ordinet. Nāle aūt ita q̄ ꝺsequat finez nālez si bo num est: ⁊ cedat in bonū alteri⁹ nāe si malū est.

Ad primum ergo dōz est q̄ ꝓuidētie ē dirigere vnūqōq; in finem ⁊ subtrahere im pedimenta: salnata tū nā in finē directa: ex cui⁹ cōditio ne mala cōtingūt: ⁊ nō ex dīna intentiōe q̄ ipsa mala ī bo num ordinat. ¶ Ad scām dōm q̄ effect⁹ cōsequit condi tionē cāe sue ꝓxime: ⁊ iō q̄uis sit aliq̄d a deo ꝓuisum dr casu fieri si accidat ꝑter itentionē nāe operātis. Uel fo rtuna: si accidit ꝑter itentionē agentis a ꝓpositō. ¶ Ad 3m dōm q̄ liber ar. per se ordinatū ē ad vnū. s. ad bonuz ita q̄ ab eo deficere possit. ⁊ q̄ ꝟ in ipso sit. Si enim ineui tabiliter in vnū tēderet tolleret ratio voluntatis in tali nā. ¶ Ad 4rtuz dōm q̄ malū pōt accipi. Uel in reb⁹ nā libus. Uel in volūtarys. Et si accipiat in nālib⁹ cōstat q̄ malū est vt in pauciozib⁹: tū fm suppositā: qz malum na ture nō cōtingit nisi in spera gnābiliū ⁊ corruptibiliū: q̄ ē parue q̄titatis respectu corpoꝝ celestiū: in q̄b⁹ maluz eē nō pōt: qz īcorruptibilia sunt: ⁊ mot⁹ eoꝝ ꝺordinationem hr̄e nō pñt: cū semp eodē mō sint: tū ēt qz ī cōsiderādo in eodē: qz cāe nāles ꝺsequunt effect⁹ suos in maiori pte: et deficiūt in minori: ⁊ ex ꝟ malū icidit: sz in volūtarys etiā q̄tum ad nūeruz iuenit malū vt in pauciozib⁹ in nā āge lica: qz multo plures fuerūt remanētes q̄ cadentes. ⁊ fo rte etiaz plures q̄ oēs dānandi demones ⁊ boies. Sed in nā humana bonū vr̄ eē vt in pauciozib⁹. Et bꝫ rō pōt a ſignari dupl'r. Una est ꝑpter corruptionez būane natu re ex peccato originali quā ēt de⁹ ꝓuidit ⁊ ꝓordinauit si cut ⁊ alia mala: sed nō ꝓhibuit vt nā maneret ī sua liber tate qua subtracta nāe rō deperiret. Alia rō sumi pōt ex ipsa nā cōditionis humane. Sic̄. n. in nālibus iuenit tri plex gradus. Aliq̄d. n. est qō bz eē tū in actu: ⁊ huic nllus defectus essendi aduenire pōt. Aliq̄d aūt est qō ē tñ ī po tētia sic̄ mā p⁹. ⁊ ꝟ sp bz defectū nisi remoueat per aliq̄ agens reducēs eaz in actū. Est ēt aliq̄d qō bz actū admix tum ꝓuationi: ⁊ ꝟ pp actū dirigentē in ope recte operat vt in maiori pte: deficit aūt in miori: sic̄ pz in nā gnābiliū ⁊ corruptibiliū. Ita ēt est in ītellectualib⁹. Est. n. aliq̄ ītel lectualis nā q̄ est actus cōplet⁹ sine admixtiōe alicuius ꝓuatōis vel potētie: ⁊ ex hac nō pōt aliq̄d nō rectū proce dere: sic̄ pz de deo. Est ēt q̄dā nā cui admisceat potētia: sz tñ in ipsa sua nā bz aliquē actū dirigētē in opōne sic̄ ē in angelis: ⁊ iō talis nā deficit a rectitudie vt in minori pte: Sz in nā būana pfectiōes scōe q̄b⁹ dirigunt opa nō sūt ī nate: sed vel acq̄site vel ifuse. vñ Lōmē. in. 3. de aīa cōpa rat ītellectū potētialē būanū māe ꝑme. ⁊ pbus tabule in q̄ nihil scriptū est: ⁊ iō ipsa nā būana in se cōsiderata eq̄ liter se bz ꝺ differēter ad oīa vel ītelligēda vel facienda: ⁊ qz maluz cōtingit multipharīā fm Dio. ⁊ bonū vno mō: ⁊ ideo vt in plurib⁹ flectit in malū. Sic. n. cōsiderata nā humana nōdū est vt agēs pfectum: nisi respectu nāliū opationū: sed tūc est agēs pfectū q̄tū ad oēs suas opera tiones q̄ iam pfecta ē pfectiōib⁹ scōis q̄ sūt vtutes. ⁊ iō q̄ determinat per pfectionē scōaz vel ifusaz vl acq̄sitā: tūc determinat ad vnū: vel ad qō tēdat vt in maiori pte sicut in statu vie: vel vt sp: sic̄ in statu patrie. Et iō tullius cōparat vtutē nāe dicēs: q̄ ē habit⁹ volūtari⁹ in mo⁹ nāe rōni cōsentaneus: ⁊ iō volūtas pfecta vtute iustitie se bz ad opa iusta: sic̄ ignis ad motū sursuz. ⁊ per ꝟ ēt pz q̄ ma gis seruat ordo ꝓuidētie in bonis q̄ in malis. ¶ Ad 5m dōm q̄ gcgd est in mūdo totū ordinatū est: q̄uis rō ordi nis nobis nō appeat in gbusdā: ⁊ ꝑcipue in volūtarys: cū malis quādoq; bona: quādoq; mala eueniāt: ⁊ similiter bonis. Sed ratio ordinis hui⁹ scitur a deo: sicut medicus scit: quare gbusdā egris quandoq; det calida: ⁊ quādoq; frigida: ⁊ similiter sanis: qō tamen ignorans artez admi ratur. vt dicit Boe. ista tamē inordinatio si diligēter ad uertit nō inuenit in his: ad que per se ordinant humana opera: ⁊ q̄ p se sunt tñ bona vel mala. Habz. n. bonū op⁹ semp sibi adiūctū bonitatis ꝓmiū in perfectione vtutis q̄ est bonū būanū: ⁊ in consecutione beatitudinis ad quā opera humana ordinant: ⁊ ecōtrario est de malis. Sed ista ꝓmixtio vr̄ accidere in his bonis q̄ extra hominē sūt vel q̄ nō sunt bona ei⁹ inq̄ntū est hō: sicut ī bonis corpo ralibus ⁊ in bonis foꝛtune: cū tamē ista ꝓmixtio sp ordinet ad id qō ē per se boīs bonū vel grē vel glie fm apo. Ro. 8. diligētib⁹ deū oīa cooperant in bonū: vel in iustitie di uine manifestationē. frequēter. n. ipy ꝓsperant in hac vi ta: vt manifestioꝛ appareat in iudicio eoꝝ animaduer sio. ¶ Ad sextuz dōm q̄ ex illa auctoꝛitate inuit q̄ non est ſil'r ꝓuidentia de brutis ⁊ de hominibus: ⁊ ꝟ verū est vt ex predictis patet.

¶ An aliquis predestinatoꝝ possit dānari vel reproboꝝ saluari. ¶ Distin. XL.

Prædestinatoꝝ nullus vr̄ posse dā nari: nec reproboꝝ aliq̄s posse sal uari. Uñ Aug. in lib. de corrector ne ⁊ gra. In apoca. inquit dr. Te ne q̄ habes ne ali⁹ accipiat coro nam tuā. Si ali⁹ nō ē accepturus nisi iste pdi derit: cert⁹ ē electoꝝ nūerus. i. non pōt auge rī vl minui. Ad hoc aūt quidam obijciūt nitē tes probare nūerū electoꝝ posse augeri ⁊ mi nui sic. Posset deus nō apponere gram qbus

apponit ꝛ posset subtrahere qb⁹ nō subtrahit: qō si faceret vtiqꝫ dānarent. Posset ꝫ dānari isti q tñ saluabunt. Posset itaqꝫ minui electoꝝ nūer⁹. Ita ēt posset augeri: qz posset apponi gra qb⁹ nō apponit p quā saluarent. Possent ꝫ saluari habita gra: q tñ sine ea dānabuntur: posset itaqꝫ augeri nūer⁹ electoꝝ. Quibus rñdem⁹ ex ea rōne dcm̄ esse. ꝛ verū eē: nūeruꝫ electorū nō posse augeri vel minui: qz nō potest vtrūqꝫ sil eē. ſ. vt aliqs saluet ꝛ nō sit p̄destinatus: vel vt aliqs p̄destinat⁹ sit ꝛ dānet. Intelligētia.n. cōditiōis iplicite: veritatē facit ī dicto: ꝛ ipossibilitatē in ꝟo. Si ꝟo simplr itelligat: ipossibilitas nō admittit: vt cū dr. p̄destinatus pōt vel ñ pōt dānari: ꝛ reprob⁹ pōt saluari. In his.n. ꝛ huiusmōi locutiōib⁹ ex rōne dicti dūdicanda est sīa dictiōis. Alia nāqꝫ fit itelligentia: si per ꝫiūctionem hec accipiant dicta: arqꝫ alia si p disiūctionē: vt supra cū de p̄scia agebatur p̄tratū ē. Si.n. cū dicis p̄destinat⁹ nō pōt dānari itelligas ita. i. nō pōt esse vt p̄destinat⁹ sit ꝛ dānet: verū dicis: qz ꝫiuncti itelligis: falsum aūt si disiunctiz: vt si itelligas istū nō posse dānari quē dico p̄destinatū: potuit eni nō eē predestinatus: ꝛ ita damnaretur.

¶ Quō adhuc instant questioni.

Erūtñ adhuc instāt. ꝛ fm cōiūctionē argumētādo ita ꝓcedūt. Nō.n. iquiūt pōt esse vt aliqs p̄destinat⁹ sit ꝛ dānetur. Utrūqꝫ istoꝝ sil eē nō pōt. ꝫ alterū boꝝ nō pōt nō eē. ſ. qn iste sit p̄destinat⁹: ab eterno eni p̄destinat⁹ ē: ꝛ nō pōt mō nō eē p̄destiat⁹. Cuz ꝫ ipole sit sil vtrūqꝫ eē. ꝛ ipole sit alterū nō eē. videt nō posse alterū eē. ſ. vt dānet. Dō si est ꝫ nō pōt eē: vt non saluet. In hui⁹ qōnis solone: mallem alios audire q̄z docere. Dicim⁹ tñ de p̄scia sil̄em posse moueri qōnē. Jōqꝫ tā h q̄z ibi vnā facim⁹ rñsionē dicētes determinādū fore illud cui initit tota h qō. ſ. ipole est alterū istoꝝ nō eē. ſ. qn iste mō sit p̄destinat⁹: ab eterno eni iste p̄destinat⁹ ē. Distiguēdū.n. est cū ait. Iste nō pōt mō nō esse predestinat⁹: vel non pōt mo do esse quin sit predestinatus: hoc eniz coniunctim ꝛ disiunctim itelligi potest. Nō enim pōt esse vt ab eterno sit predestinatus: ꝛ modo nō sit predestinatus: nec pōt eē simul vt sit predestinatus: ꝛ nō sit predestinatus: sed tamē potuit esse ab eterno q nō esset predestinatus. ꝛ potuit ab eterno nō esse predestinatus. Et sic ab eterno deus potuit euz nō predestinare: ita conceditur a quibusdaz q ꝛ modo potest de⁹ eum non predestinasse: ab eterno ergo potest deus nō predestinasse eū: ergo pōt iste nō fuisse predestinatus. Si vero nō fuisset p̄destinatus nec modo esset predestinatus: ergo modo pōt non esse predestinatus. Ita ꝛ de p̄scientia ꝛ de p̄scitis dicunt: q in actionibus vel in operationibus dei ꝛ hominum nullatenus concedunt. Ex quo eniz aliquid factum est vel dictū non concedunt q possit non esse vel nō fuisse: imo impossibile est non esse vel non fuisse qō factum est vel dictum: referentes possibilitatem vel impossibilitatez ad naturam rei existētis. Cuz vero de prescientia vel de predestinatione dei agitur: possibilitas vel impossibilitas ad potentiam dei refertur: que semper eadem fuit ꝛ est: quia predestinatio: prescientia: potētia vnum in deo est.

¶ Quid sit reprobatio dei: ꝛ in quibus cōsisteret: ꝛ quis sit p̄destinationis effectus.

Cumqꝫ predestinatio sit gratie preparatio. i. diuina electio qua elegit quos voluit ante mundi constitutionē: vt ait apostolus. Reprobatio ecōuerso intelligēda est p̄sciētia iniquitatis quorūdam ꝛ preparatio dānationis eorūdem. Sicut enim predestinationis effectus illa gratia est: qua in p̄nti iustificamur atqꝫ ad recte viuēduz ꝛ in bono perseuerādū adiuuamur ꝛ illa qua in futuro beatificamur. Ita reprobatio dei q̄ ab eterno non eligēdo quosdā reprobauit: ꝫz duo cōsideraī: quorū alterū prescit ꝛ nō p̄parat. i. iniquitatē: alterū prescit ꝛ p̄parat. ſ. eternā penā. Añ Aug. ad ꝓsperū ꝛ Hilariū. Hec inquit regula icōcusse tenēda ē: peccatores in peccatis p̄scitos eē nō preparatos: penā aūt eē preparatam. Preparauit.n. de⁹: vt ait Aug. in lib. de bono pseuerātie. in prescientia sua quib⁹ voluit bona sua: ꝛ quibuscūqꝫ donat procul dubio se donaturū eē p̄sciuit. Preparauit ēt de⁹: vt ait Fulgēti⁹: malis ignē eternum: illis vtiqꝫ quos iuste p̄parauit ad luēda supplicia: nec tñ p̄parauit ad facienda pcta. Preparauit.n. de⁹ qō dina equitas redderet: nō qō hūana iniquitas admitteret. Nō.n. sic preparauit scōs ad iustitiā peipiēdaz: sic p̄parauit iniquos ad iniustitiā admittēdā: qz prauitatis preparator nunqꝫ fuit. Sic ꝫ predestiatio dei ꝓprie ē prescia ꝛ preparatio bñficioꝝ dei q̄bus certissime liberā tur qcūqꝫ liberant: ita reprobatio dei ē prescientia malitie in quibusdā non finiende: ꝛ preparatio pene nō terminande. Et sicut predestinatiōis effect⁹ ē gratie appositio: ita reprobationis eterne quodāmodo effect⁹ cē videt obdu-

ratio. Nec obdurat deus: vt ait Aug. ad Sixtum: ipartiēdo malitiā: ꝫ nō ipartiēdo gratiaz sicut nec digni sūt. Quib⁹.n. nō ipartit: nec digni sūt: nec merent poti⁹ vt nō ipartiat: hoc digni sūt hoc merent. Uñ apl's ait. Cui⁹ vult miseret de⁹ ꝛ quē vult idurat: misericordiā appellans p̄destinationē ꝛ p̄cipue p̄destinatōis effectuz. i. gr̄e appositionē: obdurationē vero gr̄e priuationē. Nō.n. vt ait Augu. ad Simplicianuz: itelligēduz ē q⁹ de⁹ ita idurat: quasi quēq̄ peccare cogat: sed tm̄ qbusdaz peccatoribus⁹ misericordiā iustificatiōis sue nō largit: ꝛ ob hoc eos indurare dicit: qz nō eoz miseret: nō qz impellit vt peccent. Eoz aūt nō miseret: qb⁹ gratiam nō esse p̄bendā equitate occultissima ꝛ ab humanis sensib⁹ remotissima iudicat: quā nō aperit sed mirat apl's dicens. O altitudo diuitiarum sapiētie ꝛ scientie dei.

¶ Diuisio textus.

Postquā determiauit de scia dei in cōi ꝫ spāl'r de p̄destinatiōe determinat. Et diuidit in ptes duas. In p̄ⁿ ōterminat gd sit p̄destinatio. In zª ōtermiat de cālitate ei⁹. vtz. s. fit cā p̄ma vel bēat aliā. ibi. (Si aūt q̄rim⁹ meritū ⁊c.) 4i. di. Prima in duas. In p̄ma ōterminat de p̄destinatiōe. In zª de reprobatione. ibi. (Cūq̄ p̄destinatio ⁊c.) p̄ª in duas. In p̄ª oñdit gd sit p̄destiatio ꝛ q̄rū sit. In zª ōtermiat de p̄destiatiōis certitudie. ibi (Predestinatoz nll's ⁊c.) Circa qō tria fac. Prio oñdit p̄destiatōis certitudinē. Scōo ponit obonē in ꝛiū. ibi (Ad ꝫ āt obyciunt ⁊c.) ꝫ⁹ponit rñsionē. ibi. (Quib⁹ rñdem⁹ ⁊c.) Circa qō ēt tria fac. p̄ rñdet ad p̄mā obonē. zº obycit ꝛtra rñsionē. ibi. (Uerū tm̄ ad ꝫ istant ⁊c.) ꝫ⁹soluit obm. ibi. (In huius questionis ⁊c.)

Questio. I.

Hic est duplex qō. p̄ª ē de p̄destiatione. zª de reprobatōe. Circa p̄ᵐ q̄runt tria. p̄ gd sit p̄destinatio. zº quoz sit. ꝫ⁹de certitudine ei⁹. ¶ Circa p̄muz querunt duo. Prio vtz p̄destinatio sit aliqd in creatura vel tm̄ in deo. zº gd in deo nominet.

¶ Utz p̄destinatio sit aliqd in p̄destinato. I.

Ad primū sic ꝓcedit. vr̄ q⁹ p̄destinatio sit aliqd in re p̄destinata. Ois.n. actio fert ex se passionē: sed cuz dr̄ de⁹ p̄destinat significat in vbo act⁹ diuin⁹. g̃ vr̄ q⁹ rñdeat sibi aliq̄ passio in creatura q̄ sit p̄destinatio passiue dicta: sicut ēt de creatiōe est. ꝟuenitur enī creatio actio ꝛ creatio passio. ¶ Ꝑ. ois denominatio fit fm aliquā formā iherentē: sic fm q̄litatez dicimur q̄les: sed p̄destinatiōe aliqs denominat: cū p̄destinat⁹ dr̄. g̃ vr̄ q⁹ p̄destinatio sit aliqd in ipso. ¶ Ꝑ. cōparatio est eorum q̄ sūt vni⁹ gnis: ꝫ in glo. Jo. i. dr̄ q⁹ meli⁹ erat natbanaeli duas naturas in xp̄o cogscere q̄ p̄destinatū esse cū igit cognitio nārum cui cōparat p̄destinatio in ipo aliqd ponat. videtur q⁹ predestiatio sit aliqd in predestinato. ¶ Ꝑ. nullum eternuz diffinit per tpale: sed p̄destinatio diffinit per tpale: qz dr̄ q⁹ ē iperatio gr̄e in p̄nti: ꝛ glie i futuro. g̃ nō est eterna: sed ois actio q̄ tpal'r de deo dr̄ ponit aliquē effectū in creatura: sicut regere gubernare ꝛ hm̄. g̃ vr̄ q⁹ p̄destinatio sit aliqd ēt in predestinato.

Sed contra nō eligunt nisi p̄destinati: ꝫ eligunt g nō sūt vt dic̄ Aug. g̃ vr̄ q⁹ p̄destinatio sit nō entiū: ꝫ i nō ente nō p̄t aliqd eē. g̃ p̄destiatio nō ē aliqd in p̄destiato. ¶ Ꝑ. vt. s. dixit magr. p̄destiatio est q̄dā spēs scie dine: sed scia nihil est in scito: ꝫ tm̄ in sciēte. g̃ vr̄ q⁹ p̄destinatio nō ponat aliqd in p̄destinato.

Respondeo dōm q⁹ ponere aliqd in alio pōt itelligi dupl'r. Aut q⁹ ipz significatū per nomē in aliq̄ eē dicat: sic albedo ponit aliqd in albo: ꝛ sic dico q⁹ p̄destiatio nō ponit aliqd i p̄destinato ꝫ in p̄destināte tm̄. Aut ita q⁹ ad significatū qō ē i vno segt aliquid eē in alio: sic p̄nitas ponit aliqd in filio: cū tm̄ ipsa ꝫ suū esse in p̄re tm̄ sit: sed dr̄ ponere aliqd in filio inq̄tū ad paternitatē sequit aliqd eē in filio. Sz ꝫ cōtigit dupl'r. Ut qz relinquat illud eē in alio sil: sicut p̄nitas relingt filiationē. Aut nō necio sil: ꝫ vel pus vl' posteri⁹ sic audit⁹ ponit pcussionē sonātē sil. Aut pus: ꝛ ꝫ mō dico q⁹ p̄destinatio ponit aliqd in p̄destinato: qz ad opationē bāc dei segt effect⁹ p̄destiationis in eē p̄destinato nō semp q̄cūq̄ ē predestinatio: sed q̄nq̄. ꝛ ꝫ effect⁹ ē gratia ꝛ glia.

Ad primuz g̃ dōm q⁹ vt pbs tradit in. 9. metaph. Actionū q̄dam transeūt in exteriorē mām: circa quā aliquē effectuz operant: vt pz in actionibus naturalib⁹: sicut ignis calefacit lignū: ꝛ in artificialibus sicut edificator facit domū ex mā. ꝛ in talib⁹ actio est recepta in eo qō fit: per modū passionis: fm q⁹ mot⁹ ē in moto vt in subo: ꝛ iō in talib⁹ est ꝟuenire actionez in re agente ꝛ passionē in re patiēte. Quedaz vero sunt q̄ exteriorem mām nō trāseunt: vt effectū aliquē circa ipsam ꝓducant: vt pz in visione q̄ cum sit actio vidētis nullum effectum in re visa efficit: ꝛ tales actiōes q̄ ꝓprie opationes dicunt: in ipsis operantib⁹ tm̄ sunt. Uñ ꝛ nō pōt fieri cōuersio passionis ad actionem acceptā a re exteriori fm q⁹ in se est: sed solū fm q⁹ in operante ē: ꝛ si enī oculus videt lapidē: lapis tamē nō videt nisi fm q⁹ ē in oculo q̄ sui similitudinē. Scōm ꝫ g̃ dico: q⁹ cātio est talis actio q̄ effectū exteriorez relingt. Unde oz passiue sumptā creationē aliqd in re cāta eē: sicut calefactionez in calefacto. p̄destinatio vo cū nominet opationē volūtatis ꝛ itellect⁹ exītē solum in ipso opante. sicut visio in videntez speculatio in speculāte: si passiue accipiat nō erit aliqd in p̄destinato fm q⁹ in se cōsiderat: sed solū fm q⁹ in p̄destinante ē fm suā similitudinē: per quā ibi cognoscit: sic ꝛ sciuz in sciente: ex quo ēt pz q⁹ p̄destinatio nō ponat p aliquā passionē in ipso exītē sz p opōnē ipsi⁹ p̄destinantis sic ꝛ reōnoscat visa p opōnē videntis. Uel al'r dr̄: q⁹ p̄destinatio ꝓprie loquēdo de actōe fm q⁹ in nālib⁹ sumit nō ē actio sz opatio. Opatio.n. agētis q̄dā ē vt transiens in effectū: ꝛ ꝫ ꝓprie actio vel passio dr̄: ꝛ tali actioni semp rñdet eē passio. vñ ꝟuenit calefactio actio ꝛ calefactio passio: ꝛ similiter creatio actio ꝛ creatio passio. Quedaz vo opatio est que nō significat vt ꝓcedens in aliquē effectuz sz magis fm q⁹ est aliqd in ipso. ꝛ sigdem ꝫ recipiat in ipso illa receptio dicet passio: ꝛ actio ꝛñs cōiunctuz ex recepto ꝛ recipiente dicet opatio: qz opatio semp ē pfecti: vt pz i sensu. sentire.n. ē q̄dā opatio sentiētis nec ꝓcedēs i effectuz aliquē circa sensibile: sz magis fm q⁹ spēs sensibil' in ipso est. vñ sentire q̄tū ad ipam receptōez spēi sensibil' noiat passionē: sil'r ꝛ itelligere qō ēt pati qōdā ē: vt in 3º de aia dr̄: sz q̄tū ad actū ꝛñtez ipm sensuz pfectū p spēm noiat opōnē q̄ dr̄ mot⁹ sensus de q̄ dic̄ pbus in 3º de aia: qō est act⁹ pfecti. Sz in ōo ē silitudo rei cognite: nō p receptionē sz per eēntiā suā. vñ suū itelligere nullo mō dic̄ passionē sz opationē tm̄. Oēs igit tales opōnes nō bñt passiones rñdentes nisi per modū significādi tm̄: sic cum dicit

aliquid sciri nō ponit aliq̄ passio ſm rez in scito. sed solū quidā respect⁹ ad sciētē ſm rōnem: g per modū passiōis significat a grāmatico: sic⁊ opatio per modū actiōis. vñ dicit g scire est actiuū: ⁊ sciri passiuū. Uñ dico g p̄destinatio est q̄dam opatio dīna: ⁊ p̄destinari nō ponit aliquā passionē in p̄destinato: sed solū respectū quēdaz ſm mo⁹ intelligēdi. qui respect⁹ relinquit ex assimilatiōe sciti q̄ ē in sciēte. ¶ Ad 2⁹ dōm g in oīb⁹ absolutis ōnomiat aliquid p id qō sibi iest. Sz in relatiuis q̄nq; ōnoiat aliqd p id qō in ipso ē: sic pr̄ pr̄nitate q̄ realr in ipso ē. Q̄nq; aūt ōnoiat eo g solū in altero ē: sic in illis in q̄ruz vno ē rel'o ſm rē ⁊ in alio ſm rōnē tm̄. vñ dicit plōs in. 5. meta. g scibile dr relatiuū nō q; ipm referat sed q; aliud refert ad ipm: ⁊ ita pz g p̄destinatio ſm rem nihil est nisi in itellectu diuino. ¶ Ad 3⁹ dōm g comparatio illa nō attēdit absolute cognitiōis duaz nāruz in xpo ad p̄destinatōez: sz cognitionis simul cū p̄destinatiōe ad p̄destinationē sil' cū statu veteris legis. p̄destiatio. n. stat cū vtroq; Uñ dicit g meli⁹ ē nathanaeli cog̃scere xc. q̄z ee p̄destiatū ⁊ manere subymbra legis ⁊ mortis. Ac si diceret meli⁹ est esse p̄destinatū ⁊ hr̄e gr̄am noui testamēti q̄z ee p̄destinatū ⁊ nō hr̄e gr̄az noui testamēti: q; p̄destiatio currit cū vtroq; testō. ¶ Ad 4⁹ dōz g tpale nō ponit in diffōne eterni i recto. q. denotās subaz eterni: sz in obliq̄ nihil ꝓhibet poni vt significet respect⁹ eterni ad tēporale: ⁊ sic gr̄a ⁊ glia in diffinitione predestinationis ponit.

¶ Utrum p̄destinatio ptineat ad sciam. II.

AD secūduz sic ꝓcedit. vī g p̄destiatio ad sciaz ptineat. Qz vt dr in lr̄a. p̄destiatio sine p̄scia nō pōt esse. p̄scia aūt sciaz noiat cū ordie ad futura. ergo p̄destinatio ad sciaz ptinet. ¶ Item vī g ad volūtatē. dic. n. Aug. g p̄destinatio ē ꝓpositū miserendi. ꝓponere aūt ē act⁹ volūtatis: qz vī idē ee qō finē ōtermināre. q̄ vī g p̄destinatio ad voluntatē ptineat. ¶ Itē vī g ad potētiā: qz ꝓparare ē act⁹ potētie. sz p̄destiatio ē ꝓparatio bñficioz dei. vt in lr̄a dr. q̄ xc. ¶ Itē vī g sit idē qō ꝓuidentia vel dispō: qz p̄destinatio dr alicui⁹ in finez directio. Sz ordo in finē ptinet ad ꝓuidētiam vel dispositionē. q̄ vī g ⁊ p̄destinatio. ¶ Itē vī g sit idē qō liber vite. Uita. n. aīe est p gr̄am ⁊ gl̄iam: sz p̄destinatio ē ꝓpatio gr̄e in p̄nti: ⁊ glie in futuro: ſm magistralem diffinitionem. ergo ad librum vite pertinet.

Respondeo dōm g p̄destinatio icludit in itellectu suo ꝓuidentiam ⁊ aliqd addit: addit aūtē ad min⁹ tria. Unum ex pte ipsoz̄ p̄destinatorum: qz cū ꝓuidētia dei sit respectu oīum: ⁊ spāliter quodammō sit respectu habētiū voluntatē p̄destinatio icludit in se ꝓuidētiaz ſm illuz spāle moduz quo est boiuz ⁊ habētiū volūtatē. 2⁹ addit ex pte ipsius finis: ⁊ eoruz q̄ habent vt ꝓmouentia ad finē. cū. n. ꝓuidentia respiciat ordinē vniuscuiusq; boni ad quēlibet finem: p̄destinatio est tm̄ respectu eoz̄ q̄ sunt eleuata supra facultatez nāe: vt glie q̄ est in perfecta dei fruitiōe ⁊ gratie ꝓmouētis in ipaz. vñ dicit Dam̄. g p̄destinatio est eoz̄ q̄ nō sūt in nobis. 3⁹ addit ex pte ipsi⁹ p̄destinantis: ex cui⁹ pte videt duo addere. Primo. qz ꝓuidētia est idē qō ars gubernatiōis rez̄ q̄ ſm rōnē sui nomis pōt saluari in speculatiōe tm̄: sz p̄destinatio ipoztat ꝓuidētiaz ſm g ē ordinata ad executionē operis per volūtatē: ⁊ iō diffinit per ꝓpositū ⁊ per ꝓparationē. 2° addit p̄sciam exitus ex pte eius qō ꝓuidet. vñ ꝓpter aliqd ab ordine ꝓuidētie q̄ztum ad id qō itentū est exire: sicut de⁹ vult oēs hoies saluos fieri. sz nō oēs saluent. nō aūt ab ordine p̄destinatiōis. Dic. n. p̄destinatio itentionē dīnaz de salute ist⁹ cum p̄scientia eius qō saluabit: ⁊ ideo dr g est p̄scia ⁊ ꝓparatio.

Unde patet solutio ad ꝓmū: qz nō tm̄ ponit p̄scia in eius diffōne. ¶ Ad 2⁹ dōm g p̄positū nō simplr noiat actum voluntatis: sed p̄supponit actum cognitiōis ostēdentis finē in quē voluntas tēdit. ¶ Ad 3⁹ dōm g ꝓparatio q̄ ponit in diffinitiōe p̄destiationis nō est ſm executionē in opus: sz itelligit ſm ꝓpositum dine voluntatis. ¶ Ad 4⁹ dōm g p̄destinatio est quidā modus ꝓuidētie: sz addit aliq̄ spālia super eam vt dcm̄ est. ¶ Ad 5⁹ dōm g liber vite metaᶜᶜ dr. Sicut. n. i libro aliqd scribit ex quo i eo vitas rei intelligit: ita etiā in itellectu describunt silitudines rerū. per quas res cognoscunt. vñ itell⁹ possibilis añ itelligere ꝓparat tabule in q̄ nihil est scriptū in 3° ō aīa. Cū ḡ dr lib vite in ōo: pōt sumi vita vel ex pte dei itelligētis: ⁊ sic p̄scia creaturarū dr lib vite: qz qō factum est in ipso vita erat. Jo. i. Uel ex parte rei scite: ⁊ sic dr liber vite p̄scia vite q̄ est in conformitate ad deū. Nec aūt est duplex. s. vita gr̄e ⁊ vita gl̄ie q̄ ad perfectaz cōformitatem accedit. Uñ cuius talis vita repzesentat in libro dīne p̄scie dr simpliciter scribi in libro vite. Scōm qd aūt. s. q̄ztū ad pñtē iustitiam dicit ibi scribi. cuius vita gr̄e tm̄ ibi cognoscit. Et ēt quodammō dr̄ ibi scribi opposita boz. s. glozie ⁊ gr̄e inq̄ztum per ꝺ cognoscunt. Sic ḡ pz g liber vite ē mediū iter p̄sciētiaz cōiter sumptā ⁊ p̄destinationē: qz p̄scia est cōiter oīum: sz liber vite ē tm̄ cognitio gr̄e vel gl̄ie: sz p̄destiatio ē nō tm̄ gr̄e sz gr̄e sil' ⁊ glie. Uñ nullus dr ee p̄destinat⁹ q̄ztum ad pñtē iustitiā: sic dr scriptus i libro vite. ⁊ sup ꝺ addit predestinatio ꝓpositum voluntatis. Questio. II.

¶ Quozum sit predestinatio.

DEINDE q̄rit quoruz sit p̄destinatio. ⁊ vī g sit tm̄ eoz̄ q̄ sunt. Predestiatio. n. significat missionē quādā: sed nihil mittitur nisi qō ē. ḡ p̄destiatio ē tm̄ entis. ¶ P. qō nō est nō pōt ad aliqd ꝓparari: sed p̄destinatio est ꝓparatio q̄dā. ergo vī g nō sit nō entiuz. ¶ Itē vī g nō sit angeloz̄: qz ſm Aug. p̄destinatio est ꝓpositū miserandi: sz angeli nunq̄ fuerūt miseri: cū igit mīa miseriam respiciat. vī ḡ g eis p̄destinari nō cōpetit. ¶ Itē vī g nec btis q̄ sunt in glia: qz qō est in fine vltimo: nō pt dirigi in illud: sz bti sūt in suo fine vltimo. ḡ eis nō cōpetit p̄destinari. ¶ Itē vī g nec filio dei. Quia p̄destiatio iportat añcessionē quādā sic ⁊ p̄scia: sed respectu filij dei cū sit etern⁹ nō pōt designari aliq̄ añcessio. ḡ filio dei pre

Sed ecōtrario (destinari nō cōpetit.

vī g p̄destiatio sit oīuz boīum: qz ds ꝼz Dio. eq̄lr se bz ad oīa. ḡ si aliqb⁹ ipe ꝓparat gr̄az: ⁊ oib⁹: sz p̄destinatio ē gr̄e ꝓparatio. ḡ si aliq̄s p̄destinat ⁊ oēs p̄destiat. ¶ P. sic dirigimur in bona gr̄e a ꝺ ita ⁊ in bona nāe: qz oē bonū nr̄m ab ipo ē: sz bona nāe oib⁹ largit bonis ⁊ malis. vt hr̄ Mat. 5. cū ḡ p̄destinatio sit directio in finē: finis aūt ē bonū. vī qō p̄destiatio sit oīum.

Respondeo dōm g p̄destinatio dr esse aliquozū dupliciter. Uel sicut finis ⁊ cōferentiuz ad finē: ⁊ sic dr esse gr̄e ⁊ glie. Uel eoruz q finez cōsequūtur. ⁊ sic est oīum g gl̄iaz per dei gr̄am adipiscunt. Utrūq; aūt ex noīe p̄destinatiōis accipi pōt in quo cōiungitur actus destinationis cū hac ꝓpositiōe pre. per 2ponez adueniente: destinare aūt significat directionē alic⁹ i aliqd sicut nūcy. dr ēt alio⁹ ōstinare. vt habet. z. Machab. 6. Eleazarus destinauit nō admittere illicita. pp vite amorez. Sz ꝺ significatio vī ōducta ex p°: qō. n. ꝓponit dirigit in executiōe opis. Illud aūt ꝓpe dr dirigi i aliqd qō nō bz i se. vñ i illō vadat: ⁊ iō ꝓpe i illa dr p̄destiatio q̄ bō ex naturalib⁹ suis cōsequi nō pōt. s. gr̄az ⁊ gl̄iam. Et ideo

dicit Dam̃.q̄ pdestinatio est coꝛ q̄ nō sūt in nobis. Et iō gcgd nō pōt ꝓseq̄ gr̃am ꝛ gl̃iaz illud nō pdestinat̃:sed illi tm̃ pdestinari dr̃ q̄ ꝓsecuturi sūt gl̃iaz p gr̃az. Sz ꝟ pre/positio pre ipoꝛtat añcessionē que diuersimode diuersis ꝓuenit. Jnuenit̃.n.in pdestinatiōe hoīs añcessio eternita tis ad nām ꝛ nāe ad gr̃am ꝛ gr̃e ad gloriā. Jn angelo autē inuenit̃ anteceſſio eternitatis ad nām ꝛ nāe ad gr̃am ꝫm eos q̄ ponūt angelos tm̃ in nālib⁹ creatos:sed ꝫz eos gra/tie ad gloziam duratione. Scōm aūt alios q̄ ponūt ange los in gr̃a creatos nō inuenit̃ anteceſſio nāe ad gr̃am ꝫm durationē:sed gr̃e ad gl̃iam. Jn xp̃o aūt nō inuenit̃ añceſ/sio eternitatis ad psonā:sed tm̃ ad alteram nām:nec nāe ad gr̃az nec gr̃e ad gl̃iam q̄tū ad fruitionē:ſz solū q̄tum ad ipassibilitatez aīe ꝛ dotes coꝛporis: ꝛ sic diuersimode pdestinatio diuersis conuenit.

Ad primum g̃ dōm q̄ illi q nō sunt nec erūt non pdestinant̃:sed illi q erunt q̄uis nō sint:quos ōs scīa visiōis cognoscit: ꝛ q̄uis ipsi nō dirigan tur actu in aligd.vt in ꝓpa nā exīstes tm̃ pdirigunt̃ in fi/nem ꝓput sūt in dei pscia. ¶ Ad 2m dōm q̄ est duplex pre/paratio. Quedā māe ꝫm q̄ disponit̃ ad recipiēdū formā ꝛ sic nō ꝓparat̃ nisi qō est. Quedā aūt est ꝓparatio agētis vt sit agēs:ꝛ ista sicut est in nālib⁹ inq̄tuz agēs acgrit di/spositionē p quā agat:ita est in artifice ꝫm q̄ cōcipit for/mam artificiati:ꝛ ꝓponit eam exeq̄ in ope:ꝛ talis ꝓpara/tio est in deo ēt respectu futuroꝝ. ¶ Ad 3m dōm q̄ illa diffinitio data est de pdestinatiōe inq̄tū respicit statum ꝓsentis miserie:ꝛ nō de ipsa absolute. Uel pōt dici q̄ mi/sereri sumit̃ ꝟ nō pro amotiōe miserie ꝓus habite: ſz pro coll'one coꝛ sine q̄bus miseria eēt:ꝛ ꝑcipue q̄ sola gratuita volūtate ꝓferunt̃. ¶ Ad 4m dōm q̄ pdestinat⁹ pōt ac cipi dupl'r:vl'participial'r ꝫm q̄ ꝓsignificat tps ꝓteritū:ꝛ sic exīstes in pr̃ia sunt pdestinati: q̄ qō semel est ꝓteritū semp erit ꝓteritū. Uel alio mō pōt sumi neutral'r:ꝛ sic nō ꝓprie pñt dici pdestinati nisi ꝫm q̄ dirigunt̃ in ꝓtinuita tem btitudinis:qō tm̃ nō ꝓprie dr̃:q̄ extensionē successio nis nō ꝟz. ¶ Ad 5m dōm q̄ q̄uis nō possit designari aliq̄ anteceſſio ad personā filꝫ dei absolute: pōt tm̃ designari ad nām humanā vel ad psonā ꝫm qō in tali nā subsistit: sed ꝟ ꝟz q̄ri magis in tertio. ¶ Ad 6m dōm q̄ q̄uis deus q̄tū in se est eq̄liter se habeat ad oēs: nō tamē equaliter se habent omnes ad ipsum:ꝛ ideo non equaliter omnib⁹ gr̃a ꝓparat̃. ¶ Ad 7m dōm q̄ pdestiatio ē ꝓpe coꝛ q̄ sūt eleuata sup facultatē nāe vt dcm̃ est:ꝛ iō nō opz q̄ oīum sit pdestinatio q a deo bona nālia ꝑcipiūt: sed eoꝝ q̄bus gratia ꝛ gloria ꝓparatur.

Questio. III.

¶ Utrum predestinatio sit certa.

Deinde q̄rit̃ de certitudine pdestinatio nis:ꝛ vr̃ q̄ nō sit certa. Dr̃ enim apo.3. Tene qō habes ne ali⁹ accipiat coronā tuā. aut ꝟ intelligit̃ de coꝛona pñtis iustitie: aut de coꝛona gloꝛie. ſz nō de coꝛona pñtis iu stitie:q̄ gr̃a quā qs ꝟz eo peccāte destruitur: nec de subo in subm mutat̃.g̃ itelligit̃ de coꝛona glie:sed gloria nō est alicui⁹ in statu vie nisi q̄ ē sibi pdestinata.g̃ vr̃ q̄ vn⁹ possit accipere ꝟ qō aly pdestiatū est: ꝛ ita pre/destinatio certitudinē nō ꝟz. ¶ P̄. Grego. in mozalib⁹ di cit q̄ alys cadētibus in coꝛ locū aly succedūt:ſz loc⁹ glo rie nō pōt dici coꝛ:nisi q̄ ē eis pdestiatus. g̃ idē qō ꝑus. ¶ P̄. i psal. dr̃. Deleant̃ de libꝛo viuētiū:ſz nō pōt deleri ō libꝛo qō ibi scriptū nō ē:cū g̃ pdestiatio sit lib. vite vt di ctum ē. vr̃ q̄ aligd a pdestinatiōe possit deficere:ꝛ ita nō erit certa. ¶ P̄. coꝛ q̄ nō sūt ōterminata nec in se nec in causis suis non pōt eē certitudo:ſz mot⁹ liberi ar. qō ē cā ad vtrūlibꝫ nō sūt ōterminati:nec in se nec in suis causis antecꝫ sint. g̃ cū effectus p̄destinationis expleat̃ motib⁹ liberi arbitrij q̄ sūt opa meritoria vr̃ q̄ pdestinatio nul/lam certitudinē bēat. ¶ P̄. ois certa cognitio posita de necessitate cōcludit cognitū:ſz illud qō ē eternū cū sit in oī tpe pōt in quocūꝫ tpe poni:cū igit̃ pdestinatio sit eter na pōt poni aligs pdestinatus anteꝫ saluet̃.g̃ pōt cōclu/di. iste saluabit̃ sicut ve xp̃:ſz si futurū cōtingēs eēt verꝫ: tūc accideret de necitate. vt ꝓbat ph̃s. g̃ seqret̃ q̄ iste ex necessitate saluaretur:ꝛ q̄ nō posset nō saluari:ꝛ sic liberum arbitriū piret:qō ē ipossibile:ꝛ ipossibile non sequit nisi ex ipossibili.g̃ vr̃ q̄ ipossibile sit pdestinationē certi/tudinē bre:q̄ alia ꝓbata sūt possibilia eē.

Sed contra pdestinatio in sui rōne icludit ꝑsciē/tiam:ſz ipse ōs ꝟz certam cognitionē de oīb⁹ q̄ cogſcit:vt.s. bītū ē.g̃ vr̃ q̄ pdestiatio sit certa.

Respondeo dōm q̄ quidam dixerūt q̄ ōs nō cog/scit futura cōtingētia nisi ꝫz q̄ sunt .s. sciens ea eē cōtingētia: sicut necessaria eē necaria. Sz ꝟ ipꝛobat Boe. q̄ ꝫz ꝟ seqret̃ q̄ ōs nō plus cognosceret de salute hoīum futura q̄ bō q̄ scit ēt ea cōtingētē. Uñ aly dixerūt q̄ pdestinatio ꝟz certitudinez:ita q̄ nūerus saluandoꝝ apud deū ē cert⁹ accipiēdo nūerū quo nūera mus. s. q̄ saluabunt̃ cētū vel mille. ꝛ sic de alys. Nō aut̃ certus ē nūer⁹ mäliter sumpt⁹. s. quo ad suppositā: q̄ isti hoīes pñt ꝛ saluari ꝛ nō saluari. Sz ꝟ ē attribuere deo ꝑfectā cognitionē. Si.n. cognoscit q̄ tot saluabūtur ꝛ nō q̄ isti:ꝑfecta ē ei⁹ cognitio ꝛ in vl'i tm̃. Si āt cogno scit: q̄ ēt isti:opz ꝟ certū eē: q̄ cognitio ei⁹ ꝑcerta eē non pōt:sic nec falsa. Et iō dōm ē q̄ nūerus pdestinatoꝝ vtro q̄ mō acceptus. s. ꝛ formal'r ꝛ mäliter cert⁹ ē oō: ſz ꝑcert⁹ ē nobis:nec tm̃ ista certitudo necessitatē saluādis ponit: qō patz ex bis q̄ dicta sūt. Predestinatio.n. ꝑcludit in suo ꝑtellectu ꝑsciam ꝛ ꝓuidētiā salutis oīum. Prouidētia āt vt dcm̃ ē:q̄uis sit oīum:nō tm̃ oīa necessario ꝓtingūt:sed ꝫm cōditionē causarū ꝓxima ꝝ:quaꝝ naturas ꝛ ordines ꝓuidētia ꝛ pdestinatio saluat. Prescīa ēt nō ponit necel sitatem reb⁹:nec inq̄tū ē cā:cū sit cā ꝓma cui⁹ cōditionē effectus nō ꝟz ſz cāe ꝓxime. nec rōne adequatiōis ad rē scitam:q̄ ad rōnē ꝓitatis ꝛ certitudinis scie exigit̃ q̄ ade quatio ista attēdit̃ scie dei ad rē nō ꝫm q̄ ē in causis suis in q̄bus ē vt possibile futurū tm̃:sed ad ipam rē ꝫm q̄ ꝟz eē ōterminatū:ꝓut ē pñs ꝛ nō futurū:ꝛ ꝟ supꝛa expositū est:ꝛ ita patz q̄ certitudo pdestinationis nullam necessi/tatem saluandis imponit.

Ad primum g̃ dōm:q̄ vtroq̄ mō pōt exponi. si.n. itelligat̃ de coꝛona pñtis iustitie dici tur coꝛonā ei⁹ ali⁹ accipe:dum opa ipsi⁹ in charitate fcā q̄ sibi ꝛ alys ꝓderāt ꝫm q̄ ꝑpūs charitatis facit cōia me/rita sanctoꝝ:ipso peccāte sibi ꝓdesse desinūt ad meritū vite eterne:coꝝ tm̃ fruct⁹ in illis manet q̄ in gr̃a ꝑseuerāt nō aūt ita q̄ eadē nūero gr̃a q̄ ē in vno:ipso peccāte in al/tero fiat. Et sil'r exponit̃ si itelligit̃ de coꝛona future glie: q̄ sci in pr̃ia exīstes gaudēt de oīb⁹ meritis sanctoꝝ q̄ in mūdo sunt. vñ aliq̄ peccāte cui⁹ multa merita ꝑceſſerūt gaudiū illoꝝ merito ꝝ in eternum manebit in beatis:qō ipse peccādo amisit:nō ita q̄ gl'ia q̄ pdestinata est vni al/teri deꝛ. Dr̃ tm̃ ne alius accipiat coꝛonā tuā non ad exclu dēduz pdestinatōis certitudinē:ſz ad ostēdēdaz arbitrij libertatē. ¶ Ad 2m dōm q̄ dcm̃ Greg. nō itelligit̃ de lo co q̄ scīs pdestinatus ē:ſz de loco quē tenēt in eccl'ia q̄ sta tum pñtis iustitie:q̄ eccl'ia nunq̄ destituit̃ exīstib⁹ i gra. vñ peccātib⁹ q̄busdā aly in gr̃az a dño aduocant̃. ¶ Ad 3m dōz q̄ pdestinatio ē liber vite ꝫz q̄ dr̃ in eo alig d scri bi nō solum q̄tū ad pñtē iustitiā:ſz ēt q̄tū ad futurā glo riam:ꝛ sic nullo⁹ pōt dici aligs deleri de libꝛo vite:ſz illō

qō est ibi scriptū quātū ad pñtē iusticiā tñ dr̄ deleri non mutatiōe fcā ex pte libri: vt q aligd in eo fuerit: qō postmodū nō sit: sz ex parte illi⁹ q in lib. script⁹ dr̄: inquātū. s. ipse mutat a statu pñtis iusticie: ꝛ sic vita ei⁹ nō repūtab pñs: sz vt pterita. ¶ Ad 4m dōz: q ꝓtingēs futur vt motus. lib. ar. quāuis nō sit determiatū i cā sua: est tñ determinatū in eē suo fm q est actu: ꝛ sic subiacet certitudini pscietie: sicut supra dcm̄ est de futuris ꝓtingētib⁹. dis. 38. ¶ Ad 5m dōm: q illud qō mēsurat eternitate ē simul cū omni tpe: ita tñ q nullo eor mēsurat. ꝛ iō act⁹ dine prescie nō pōt poni ita eē nūc: q̄si mēsuret p pñs tps: vt ordinē pñtis ad futur ad suū scitū bēat: sz ad omne tps ꝛ ad omne scitū bz ordinē pñtis ad pñs. vñ cuz dr̄: de⁹ pscit b nō itelligit q hoc sit futur respectu dine sciētie: sz respectu hui⁹ tpis in quo pfert. ꝛ iō opz hꝫ vba ꝛ participia dicta de deo a determinatōe tpis absoluere vt ꝓsignificēt nūc eternitatis ꝛ nō tēporis: alꝫ ieuitabil⁹ segt error.

¶ Questio. IIII.

Deinde queritr de reprobatiōe. Et circa hoc quer̄tur duo. Primo qd sit. Scōo vtr deus sit cā obdurationis ꝛ excecationis que reprobationi quodāmō respōdet.

¶ Utr reprobatio addat aligd supra pscīam. I.

Ad primum sic pcedit: videt q reꝓbatio nihil addat supra pscīam. Reprobatio. n. malor ē: sz bor nō hz ōs nisi sciaz simplicis noticie: vt supra hītū est. g reprobatio supra pscīam nihil addit. ¶ ℙ. illud qō addit aligd supra cōe nō approꝓat sibi nomē cōis. sicut ꝓuertibile qō nō idicat subam rei approꝓriat sibi nomen ꝓpriu: qr nō addit aligd: sicut diffinitio addit: sed reprobatio approꝓriat sibi nomē pscie. dicimus. n. cōiter malos pscitos ꝛ bonos predestinatos. g vr q reprobatio nihil supra pscīaz addat. ¶ ℙ. magister supra 35. dis. posuit rōnes eor q̄ aligd supra pscīam ꝛ scīaz addūt vel dispōnis ꝓuidētie ꝛc. g cū nō fecerit ibi de reprobatōe mētionē: vr q nihil supra pscientiā addat.

Sed contra pscia ē oīuz tā bonor q̄z malor: sed reprobatio nō ē nisi dānador. g aligd supra rōnē pscie addit. ¶ ℙ. reprobatio opponit approbatiōi: sz approbatio dicit aligd in voluntate: cū g opposita sint eiusdē: videt q reprobatio ponat aligd in voluntate ꝛ nō in prescientia tantum.

Respondeo dōm: q reprobatio addit supra prescīam rōnē ꝓuidētie. Cū. n. ꝓuidentia dīna sit cōiter oīum: cuz quodā spāli mō ꝛ ꝓulegiato est eor in qb⁹ inuenit volūtas: p quā eterne glie capaces sunt. vñ spālis qdē modus ꝓuidētie dine attēdit fm ordinē talis nāe in finē glie: ꝛ fm collationē eor q̄ in finez illū ꝓmouēt. Et qr ex ꝓditiōe talis nāe ē vt a ꝓsecutōe finis deficere possit. iō p ꝓuidētiā dīnā ordinatū est vt talis defect⁹ in bonū iusticie cedat: dū culpe pena adhibetur. ꝛ iō sicut ꝓuidētia dīna respectu ipsi⁹ boni qō est per ꝓsecutōez gr̄e ꝛ glie cū pscia cuētus dr̄ predestinatio: ita ꝓuidētia dīna respectu mali oppositi cū pscia defectus dr̄ reprobatio. Et qr bonū subiacet ꝓuidētie vt cātum ꝛ ordinatū. iō dr̄ q predestinatio est cā gr̄e ꝛ glie ad quā ordiatur: sz qr malū nō subiacet ꝓuidētie vt itentū vel cātū: sz solū vt pscitū ꝛ ordiatuz. iō reprobatio ē tñ pscia culpe ꝛ nō cā: sz pene: p quā culpa ordinat⁹ est pscia ꝛ cā.

Ad primum g dōm: q malor vt fiāt ōs bz sciētiā simplicis noticie: sz vt ordinentur bz ēt bor sciam approbatiōis: ꝛ hoc ipoꝛtat reprobatiōis nomē. ¶ Ad 2m dōz: q reprobatio nō addit ex parte reprobati supra pscīam: qr nihil cātur in ipso p qō malus fiat. ꝛ iō approꝓat sibi nomē cōe: addit tñ aliquid ex pte dei reprobātis. s. volūtatē ordis pene ad culpā. vñ ēt in abstracto nō ita approꝓriat sibi nomē cōe sicut in concreto. vñ magis dr̄ reprobatus pscitus q̄z pscia roprobatio. ¶ Ad 3m dōm: q reprobatio opponit̄ predestinatiōi: ꝛ iō p oppositū dar̄ itelligi posita predestinatione.

¶ Utrum deus sit causa obdurationis. II.

Ad secundū sic pcedit: vr q obduratiōis ꝛ excecationis cā sit ōs p id qō hr̄ scōa coz. 4. ōs h⁹ seculi excecauit mētes ifideliū: ꝛ vna glo. exponit de deo vo. g vr q ipe sit cā obduratōis ꝛ excecatōis. ¶ ℙ. excecatio ꝛ obduratio sunt q̄daz pene: sz oīs pena iusta ē a deo est. g excecatio ꝛ obduratio a deo sunt. ¶ ℙ. fm phm in posterioꝛib⁹ si affirmatio ē cā affirmatiōis: ꝛ negatio est cā negatiōis: sz velle dīnū ē cā q iste bēat gr̄az: qr. s. ipse vult. g vr q nō velle dei sit cā q̄re iste gr̄am nō bēat: sz b est obduratio. g ex pte dei accipiēda ē cā obdurationis. ¶ ℙ. sicut dicit phs i 2o phy. id qō p sui pñtiā est cā salutis nauis. s. gubernator: p sui absentiaz ē cā piculi: sz deus p sui pñtiā in aīa est causa gr̄e. ergo per sui absentiam est causa obdurationis.

Sed contra est qō dicūt sci cōiter Diony. Augu. ꝛ Anſ. s. q cā q̄re iste nō bz gr̄am est: qr ipse noluit accipe: ꝛ nō qr deus noluit ei dare: qr lumē suū oīb⁹ offert: qō tñ ab oīb⁹ nō pcipit̄: sicut nec lumē solis a ceco: sz obduratio ē ipsa carentia gr̄e. g obdurationis cā nō est ex pte dei. ¶ ℙ. nullus culpar̄ vel punit̄ de eo cui⁹ cā in ipso nō est: sz homo punit̄ ꝛ culpatur p obdurationē vel p carētia gr̄e. ergo hꝫ causa est ipse.

Respondeo dōm: q obduratio dr̄ q̄z act⁹ volūtatis obstinate in malū cui ptinaciter adheret: ꝛ sic ꝓstat q obduratōis cā nō ē ōs sz hō: sicut nec alic⁹ act⁹ pctī iquātū deformis est: q̄z vo obduratio dr̄ ipsa puatio gr̄e q̄ ēt excecatio dr̄: qr gr̄a est qōdā lumē aīe ꝛ pfectio q̄dā habilitās ipsaz ad bonū. Jstū aūt carere gr̄a ex duob⁹ ꝓtingit. Tū qr ipse nō vult recipere. Tū qr ōs nō sibi ifundit vel nō vult sibi ifundere. Noz autē duor talis ē ordo vt 2m nō sit nisi ex suppōne pmi. Cū. n. ōs nō velit nisi bonū: nō vult istū carere gr̄a nisi sz q bonū ē: sz q iste careat gr̄a nō est bonū simplr̄. vñ hoc absolute ꝓsideratū nō est volitū a deo. Est tñ bonū vt careat gr̄a si eā hr̄e nō vult: vel si ad eā hñdā negligēter se ꝓparat: qr iustū ē: ꝛ hꝫ mō ē volitū a deo. ℙz g q h⁹ defectus absolute cā pma est ex pte hois q gr̄a caret: sz ex parte dei nō est cā h⁹ defect⁹ nisi ex suppōne illi⁹ qō est cā ex pte hois. Et p hūc modū ꝛuenit̄ dici deus qñq̄z cā excecatiōis vel obduratiōis: nō qdē imitēdo malicia: sz nō impartiēdo gr̄am: qō in ipso ē. Si. n. nō necio ipartir̄ gr̄am: in ipso est ꝛ nō ipartiri. vñ ei⁹ qō ē nō ipartiri aliquo mō cā ē. Jste aūt defect⁹ pōt dupl̄r ꝓsiderari sicut ēt glibet ali⁹: cū. n. defect⁹ icidat ex defectu cāe scde ꝛ nō ex defectu cāe pme: quē tñ defectū ōs nō ipedit tñ ipedire possz ne ipedimētuz nāe cedat. Si iste defect⁹ gr̄e cōparet̄ ad volūtatē q̄ ē sicut cā prima: ꝛuenit̄ volūtas hēre cālitatē ad ipm: q̄ bonū ꝓposituz nō accipit cū accipe possit: ꝛ ex hoc ē culpabilis ꝛ vituperabilis: qr malū cui⁹ pn̄m ē volūtas ē hꝫ. Si aūt cōparet̄ ad ipm deū nō ꝛuenit̄ cātus ab ipso: sz tñ pmissus ꝛ ordiat⁹: vt. s. sit i penā ipsius volūtatis deficere. vñ dicit Augu. i pmo ꝓfessionū. Jussisti dñe ꝛ sic ē vt oīs iordinat⁹ aīus sibiipsi sit pena: ꝛ talis ordiatio a deo est. vnde respectu ipsi⁹ defectus nullā causalitatem habet: sed respectu ordinationis tantuz: ꝛ hoc significatur cum obdurare dicitur.

Et per hoc ꝓz rñsio ad ꝑm. Quidã tñ dñt q; deꝰ est cã obduratiõis: sicut nã cã getis: qõ exꝑsse falsuz ẽ: qz ges nãlis ẽ finis motꝰ nãlis ⁊ ꝓ se ĩtẽta a nã: qõ ħ dici nõ põt. Oz ös dr excecare ꝑmittẽdo defectũ ⁊ ordinãdo. ¶ Ad 2m dõz: q; obduratio dr pena ꝑut diẽ defectũ iã ordiatũ: ⁊ sic reducit in dinã cãlitatẽ nõ rõne defectꝰ: sz rõne ordis: g ẽ a deo. ¶ Ad 3m dõm: q; effectꝰ nõ ꝓsequit nisi ꝓcurrẽtibꝰ oĩbus cãis: sz ex defectu vniꝰ ꝓsequit negatio effectꝰ. Dico g; q; cã gre sicut agẽs est ipse ös: ⁊ sicut recipiẽs ẽ ipsa aia ꝓ moduz subi ⁊ mãe: ⁊ iõ qz forme iducte nõ est cã mã neqz subm nisi tale ex cuiꝰ ꝑncipijs fluit accñs: qle accñs nõ est gra. iõ nõ dr simplr aia cã gre: sz recipiẽs tñ: deꝰ aũt cã. Nec opz q; oĩs defectus icidat ex ꝑte agẽtis: sz põt icidere ex ꝑte recipiẽtis: ⁊ ita est in ꝓpsito. ¶ Ad 4m dõm: q; deꝰ quãtũ est in se nulli ẽ absens: sz hõ a deo ꝑite se absentat: sicut a ꝑite lumine q; claudit oculos. ⁊ iõ nõ ẽ sile qõ ꝓ sili iducit.

¶ Expositio textus.

Intelligẽtia eniz ꝺditiõis ⁊c.) Hoc sic exponi põt: accipiãtur duo dicta: quoꝝ vnũ ẽ vez. s. petrũ posse dãnari. altez falsuz. s. petrũ nõ posse dãnari: si adiũgaf ꝺditio q; iplicite itelligit in ħ participio ꝑdestinatꝰ itellectꝰ illiꝰ ꝺditiõis facit dcm qõ ꝑius erat falsuz eẽ vez: qz si petrus ẽ ꝑdestinatꝰ petrũ nõ posse dãnari est vez. faciet ẽt iposibilitatez in dicto qõ ꝑius erat vez. petruz. n. posse dãnari est iposibile si est ꝑdestinatus: vt tñ iposibilitas ad necitatẽ ꝑtie referaf. (Qõ tñ in actiõibꝰ vel opatiõibꝰ ⁊c.) opatões dei noĩat quas explet nulla creatura mediãte sicut itelligere velle ⁊ hꝫ. ⁊ qz tales opatões eternitate mẽsurãf: ⁊ nõ tpe: iõ nõ sequunt necitatẽ ꝓteriti: sz manẽt in libertate ꝑtis: ita tñ q; imobilitas nõ tollaf. nõ. n. põt deus nũc velle: ⁊ quod nũc vult postea nõ velle: sz suũ eternũ velle semꝑ ẽ in libertate volũtatis ei. ⁊ iõ ex vitate ꝑdestinatõis nõ segf aliq necitas ex ꝑte ꝑdestinãtis: sicut nec ex ꝑte ꝑdestinati. põt. n. ⁊ ꝑdestinare ⁊ nõ ꝑdestinare. Opatões aũt dei ⁊ hoĩum noĩanf q; a deo mediãte creatura vel in creatura explenf: ⁊ qz ex parte creature tpe mẽsuranf ideo trãseunt in ꝓteritũ ⁊ necessitatẽ acgrũt. (Ita reꝓbatiõis eterne quodãmõ effectus ⁊c.) Hoc iõ addit: qz nõ ẽ simpliciter ꝺcedẽdũ q; reꝓbatio obduratiõis sit cã: sz solũ ꝑmissionis ⁊ ordinationis: vt dictum est.

¶ Utrum aliquod sit merituz obdurationis ⁊ misericordie. ¶ Distinctio. XLI.

Iaũt qrimus meritũ obdurationis ⁊ misericordie: obdurationis meritũ iuenimus: misericordie ãt meritum nõ iuenimus: qz nullũ ẽ misericordie meritũ: ne gra vacuetur si nõ gratis donef: sed meritis reddif. Miseref itaqz ꝑm gram q; gratis daf: obdураf autem ꝑm iudiciũ qõ meritis reddif. Uñ daf itelligi: vt sicut reꝓbatio dei ẽ nolle misereri: ita obduratio dei sit nõ misereri: vt non ab illo irrogef aliqd quo fit hõ deterior: sz tñ quo fit melior nõ erogef. Ex his apte ostẽdit qd misericordiã: qd obdurationẽ intellexerit apl'us: ⁊ qz misericordia nullũ aduocat meritũ: obduratio ꝺo nõ est sine merito: ⁊ misericordie ꝺbo hic accipif ꝑdestinatio: ⁊ ꝑcipue ꝑdestinationis effectꝰ: obduratõis ꝺo nõ ipsa dei eterna reꝓbatio: qz eiꝰ nullũ est merituz: sz gre ꝓuatio siue substractio: qua quodãmõ est reꝓbatõis effectꝰ. Accipif tñ aliqñ reꝓbatio ꝓ obduratiõe: sicut ⁊ ꝑdestinatio ꝓ suo effectu: q est gra apposita. Gra. n. q apponit effectus est ꝑdestinatiõis. Cũ g; gre q apponit homini ad iustificatõez nulla sint merita: multo minꝰ ⁊ ipsi ꝑdestinatõis: qua ab eterno elegit deus quos voluit: aliqua pñt existere merita. Ita nec reꝓbatõis qua ab eterno quosdam ꝑsciuit futuros malos ⁊ dãnãdos: sicut elegit Jacob: ⁊ reꝓbauit Esau: qõ non fuit ꝓ meritis eoꝝ: q tũc bẽrẽt: qz nulla bẽãt: qm nec ipsi existebant: nec ꝓꝑ futura merita q ꝑuideret: vt vel illũ elegit vel illũ reꝓbauit.

¶ Opinio quoꝝdã in qua fuit aliquando Augustinus: sed postea retractauit.

Opinati sunt tñ qdã deũ iõ elegisse iacob: qz talẽ futuꝝ ꝑsciuit: q in eũ crederet: ⁊ ei seruiret: qõ aliqñ Augul. se sensisse dicit i li. retractationũ: vbi apte oñdit: q; si ꝓꝑ futura merita electus eẽt: iam nõ ex gra eẽt electio. Nõ g; iõ electus est a deo: qz talis futurus erat: ħ ex electõe talis est factus ita dicẽs. Disputãs qd elegerit deus in nõdũ nato: cui dixit seruituꝝ eẽ maiorẽ: ⁊ qd i eodẽ maiore silr nondũ nato reꝓbauerit: ad hoc ꝑduxi rõcinatõez vt dicerem. Nõ g; elegit deꝰ opa cuiuscz in ꝑscia q; ipse daturus ẽ: ħ fidẽ elegit in ꝑscia: ⁊ quẽ sibi creditурũ esse ꝓsciuit: ipz elegit: cui spm̃ sanctũ daret: vt bona opando etiã eternã vitã cõsequereť. Ecce hic apte dicit nõ ꝓꝑ opa eũ elegisse: ħ ꝓꝑ fidẽ qua eũ ꝓuidit creditурũ: ħ qz in fide meritũ ẽ sicuti ⁊ in opibꝰ: hoc retractauit dicẽs. Nõdũ diligẽtius q; inerã nec adhuc iueneram qualis sit electio gre: de qua dicit apl's. Relige ꝑ electionẽ gre salue fiẽt: q; vtiqz nõ ex gra si ex meritis ꝓcedit: vt iã qõ daf: nõ ꝑm gram: ħ ꝑm debitуz sibi reddaf potiꝰ cũ meritis cz doneť. Perinde qõ ꝓtinuo dixi. Dicit. n. idẽ apl'us. Jdẽ deꝰ q; opaf oĩa in oĩbꝰ. Nusqz aũt dcm̃ est. Deus credit oĩa in oĩbꝰ: ac deide subiũxi. Oz g; credimus nostrũ est: q; ꝺo bonũ opamur illius est q; credẽtibꝰ dat spm̃ scm̃: ꝓfecto nõ diceꝝ si iã scirẽ ẽt ipm̃ fidẽ iter dei munera repiri q; dãtur in eodẽ spũ. Utrũqz g; nrm est ꝓꝑ arbitriuz volũtatis: ⁊ vtrũqz datũ est ꝓ spm̃ fidei ⁊ charitatis. Et qõ paulopost dixi. Nostrũ. n. ẽ eũ credere ⁊ velle. Illius aũt dare credẽtibꝰ ⁊ volen

tibus facultatē bene operandi per spiritū sanctū: p quē charitas dei diffundit in cordib⁹ nostris. Hec est qdē: sed eadē regula est ⁊ vtrūq; ipsius est: qz ipse ꝓparat volūtatē: ⁊ vtrūq; nostrū: qz nō fit nisi volētibus nobis. ℊ ⁊ meritū fidei de misericordia dei venit. Non ℊ pp fidez vel aliqua merita elegit deus aliquos ab eterno vel apposuit gr̄am iustificatiōis in tpe: sed gratuita bonitate sua elegit vt boni essent. Unde Augu. in lib. de p̄destī. san. Non qz futuros nos tales esse prescīuit ideo elegit: sz vt essemus tales p ipsaz electionē gratie sue: qua gratificauit nos in dilecto filio suo.

¶ His videt̄ ꝓtrariū qđ alibi ait Augustinus.

Hs tñ aduersari vr̄ qđ dicit Augus. sup Malachiā ꝓphetā vbi scriptū est Jacob dilexi: Esau aūt odio habui. Cui vult iquit miserē deus: ⁊ quē vult indurat: ħ hec volūtas dei iniusta esse non pōt. Uenit. n. de occultissimis meritis: qz ⁊ ipsi peccatores cū ꝓpter generale pcm̄ vnam massaz fecerunt: tamē nōnulla iter eos diuersitas. Precedit ℊ aliquid in peccatoribus: quo quāuis nōdū sint iustificati digni efficiant iustificatiōe. Et idē p̄cedit in alijs peccatorib⁹ quo digni sunt obtusiōe. Ecce hic videt̄ Augu. dicere: q ⁊ ipsa dei volūtas qua alios elegit alios reprobat ex meritis p̄oueniat: sed occultissimis. i. p meritis alios voluerit eligē: alios reprobare: ⁊ q ꝓ meritis alijs apponit gr̄a iustificationis: alijs nō. vñ obtunduñt. Sed quid itelligere voluerit ignoratur: nisi forte hoc dicatur intellexisse qđ supra diximus eū retractasse. Haz ibidē etiā quedā alia cōtinue subdit que in lib. retracta. aperte retractat: qđ vtrūq; legenti patebit. Uñ verisimile est in p̄missis etiā hoc retractasse. Quidam tñ ex eo sensu accipiūt forte dcm̄: nō qz aliquis p̄destinetur p meritis: vt iustificatiōis gratiaz mereaī: sed qz aliqui nō adeo mali sunt vt mereanī sibi gr̄am nō ipartiri. Nullus. n. dei gratiā mereri pōt p quā iustificaī: pōt tamē mereri vt nō apponatur vt penit⁹ abijciatur. Et quidem aliq in tm̄ ꝓfundū iniquitatis deuenerūt vt hoc mereantur: vt boc digni sint: alīq̄ vo ita viuūt: vt ⁊ si nō mereanī gr̄am iustificationis: non tñ merentur oīno repelli ⁊ gr̄am sibi subtrahi. Jdeoq; dixit in quibusdā p̄cedere quo digni sint iustificatiōe: ⁊ in alijs quo digni sint obtusione: sed boc frīuolū est.

¶ Opinio quoꝝdam falsa de occultis dei differentiū carnaliter.

Multi vo de isto ꝓfundo q̄rētes reddere rationē atq; p̄m cōiecturas corꝺis sui iscrutabilē altitudinē iudicioꝝ dei cogitare conantes: in fabulas vanitatis abierūt dicētes. Qz aie sursum in celo peccāt: ⁊ p̄m peccata sua ad corꝑa prō meritis dirigunī: ⁊ dignis sibi quasi carceribꝰ icludunī. Jerūt bi tales post cogitatiōes suas ⁊ volentes disputare de dei ꝓfundo: vbi sunt in ꝓfundū: dicētes: alias in celo ante conuersas: ⁊ ibi aliqd boni vel mali egisse: ⁊ ꝓ meritis ad corꝑa terrena detrusas esse. Hoc aūt respuit catholica fides pp euidentez apostoli sniam qua ait. Cū nōdū nati eēnt aut aliqd boni vl̄ mali egissent ⁊c. Melioz ē ℊ fidelis ignorantia q̄z temeraria scia. Elegit ℊ quos voluit gratuita misericordia: non quia fideles futuri erāt: ħ vt fideles essent: eisq; gr̄az dedit: nō qz fideles erāt: ħ vt fierēt. Ait. n. ap̄lus. Misericordiaz ꝓsecutus suz: vt fidelis essez: nō ait qz fidelis erā. daī qdē ⁊ fideli: sed data est etiam p̄ꝰ vt eēt fidelis. Jta ēt reprobauit quos voluit: nō pp futura merita q̄ puniret: vitate tamē rectissima ⁊ a nostris sensibus remota.

¶ Questio.

Sed q̄rit vtrū sicut dī elegisse quosdā vt boni fierēt ⁊ fideles: ita ēt ꝓcedi debeat reprobasse quosdā vt mali essent ⁊ ifideles: ⁊ obdurare vt peccēt: Qđ nullatenus concedi opz. Nō. n. reprobatio ita est causa mali sicut p̄destiatio est causa boni: neq; obduratio ita facit hominē malū: quēadmodū misericordia facit bonum.

¶ An ea que semel scit deus vel prescit semper sciat: p̄sciat: ⁊ semp scierit vel p̄scierit.

Preterea ꝓsiderari opz vtrū ea oīa q̄ semel scit vel p̄scit deus: semp sciat ⁊ scierit: ac p̄sciat ⁊ p̄scierit: an oliz scierit vel p̄scierit qđ mō nō scit vel p̄scit: Be p̄sciētia primo respōdemus dicētes multa eū p̄sciisse q̄ mō nō p̄scit: cū. n. eiꝰ p̄scientia nō sit nisi de futuris: ex quo illa que futura erāt p̄ītia fūt vel ptereūt: sub dei p̄scia eē desinūt: sub scia vo semp sunt. Prescīuit ℊ deus oīa ab eterno q̄ futura erāt: neq; p̄scire dsinit: nisi cū futura eē desinūt. Neq; cū p̄scire dsinit aliq̄ q̄ añ p̄sciebat min⁹ ea noscit q̄z añ cognoscebat. Nō. n. dī ex defectu scie dei q aliq̄ prescierit aliq̄n q̄ mō nō p̄sciat: ħ ex rōne vbi qđ ē p̄scia. Prescire. n. ē añ scire aliqd q̄z fiat. Jōq; nō pōt dici deꝰ p̄scire nisi ea q̄ futura sunt.

¶ Hic de scia dicēs deū semp scire q̄ semel scit.

DE scia aūt aliter dicimus. Scit enīz ōs semp oīa q̄ aliqñ scit: oēz.n. sciaz quā aliqñ hz semp habuit: ⁊ hz ⁊ habebit. Ad hoc aūt opponīt ira. O liz sciuit hūc boiem nasciturz q nat⁹ est: mō nō scit eū nasciturū. Sciuit ḡ aliqd qō mō nō scit. Itē sciuit mūdū eē creādū: mō ñ scit eū esse creādū. aliqd ḡ sciuit qō mō nō scit: ⁊ alia huiusmodi infinita dici pñt. Sz ad h dicim⁹: q idē de natiuitate h⁹ hois: ⁊ mūdi creatiōe nūc ēt scit qō sciebat añq̄z fieret: licz tūc ⁊ nūc hāc sciaz ei⁹ diuersis exp̄imi ꝟbis oz. Nā qō tūc futurz erat: nūc p̄teritū ē. Jōq̄z ꝟba cōmutāda sunt ad ipm̄ designādū. Sīc diuersis tp̄ib⁹ loq̄ntes eādē diē mō p h aduerbiū cras designamus dū adhuc futura ē: mō p hodie dū pñs ē: mō p heri dū p̄terita ē. Jta anteq̄z crearet mūdus sciebat ōs hūc creādū: postq̄z creatus est scit eū creatū: nec ē h scire diuersa: hz oīno idez de creatōe mūdi. Sicut antiq patres credidērūt xp̄m nasciturū ⁊ morituruz: nos aūt credimus cū natū ⁊ mortuū: nec tñ diuersa credim⁹ nos ⁊ illi: hz eadē. Tpa.n. vt ait Aug. variata sunt. ⁊ iō ꝟba sūt mutata: nō fides. Indubitāter ḡ teneamus deū semp oīa scire q̄ aliqñ scit.

¶ Diuisio textus.

HIc determinat magr̄ de cālitate p̄destinatōis ⁊ reprobatiōis excludēs errorē eoruz q̄ vtriusq̄z cām ex pte nr̄a assignabāt. ⁊ dīdit in partes duas. In p oñdit vtrūq̄z ex pte nr̄a cām nō hēre. In scōa oñdit sciam dei nūq̄z diminui. ibi(P.Osiderari opz ⁊c.) P̄ma i duas. In p⁹ oñdit vitatē. In z⁹ excludit errorē. ibi. (Opiati sūt tñ qdā) Et h dīdit i duas. In p⁹ excludit errorē illoz q ponebāt opa nr̄a fm h q̄ sūt a deo p̄scita: eē cām vtriusq̄z. In z⁹ errorē illoz q ponebāt opa p̄cedētia ēt in rez nā esse cās p̄destinatiōis ⁊ reprobatiōis. ibi. (Multi vō de isto p̄fundo ⁊c.) P̄ma i duas. In p⁹ ponit opionē q̄ aūcte Aug. vr̄ muniri: quā tñ aūctē magr̄ simul cū opione ab Aug. retractatā oñdit. In z⁹ pōit obiectionē eoz ex alia aūcte sumptā: quā ēt retractatā dicit: hz qdā soluere conent eā ifficiēti solone. ibi. (Dis tñ videt ⁊c.) (P.Osiderari oz ⁊c.) Dic oñdit scie dīne īmutabilitatē. Et circa h duo fac. P̄mo mouet qōnē. z⁹ determiat eā. ibi (De p̄scia p ⁊c.) Circa h duo fac. P̄mo determiat q̄tū ad p̄sciaz. z⁹ q̄tū ad sciaz. ibi (De scia aūt al⁹di. ⁊c.) Ubi tria facit. P̄mo determiat qōnē. Scōo pōit obiectionez in ꝛriū. ibi. (Ad h aūt opponīt ⁊c.) Tertio soluit eā. ibi (Sz ad hoc di. ⁊c.) ¶ Questio. I.

HIc querunt gnq̄. P̄mo vtr̄ electio deo ab eterno ꝛueniat. z⁹ de ordie p̄destiatōis ad electōez. 3⁹ vtrū p̄scia meritoꝛ sit cā p̄destiatōis ⁊ reprobationis. 4⁹ vtr̄ p̄destiatio iuuet meritis ⁊ oīonibus sanctoꝛ. 5⁹ vtr̄ ōs sciat nūc oē qō oliz sciuit.

¶ Utrum in deo sit electio. I.

AD p̄muz sic p̄cedit: videt q̄ electio nullo mō i deo sit. Electio .n. fm phz i 3⁹ etbi. segr̄ ꝛsiliū sicut ꝛcio ei⁹, cō-

silium aūt vt ibidē dicit: est qō q̄dā: cū ign̄ deo nō competat ingsitiua cognitio: vr̄ q̄ deo nō ꝛpetat electio. ¶ P. electio ponit discretionē quādā: sz de⁹ equaliter se habet ad oēs: q⁹ sicut Diony. in 4.⁹ ca⁹. de di. no. dicit. sicut. n. sol nō rōcinās: neq̄z p̄eligēs radios suos diffundit in oīa corpora: ita ⁊ dīna bonitas in oēs creaturas. ḡ vr̄ q̄ deo eligere nō cōpetat. ¶ P. electio regrit multitudinez in eis quoꝛ est electio: sz ab eterno oīa nō fuerūt nisi vnum in deo. ḡ vr̄ q̄ electio nō sit eterna: sz gegd est in deo ē eternū. ḡ electio nihil ponit in deo. ¶ P. opatiōi eligētis aliqd itelligīt p̄existere i re q̄ eligīt: sz opatiōi dīne nihil p̄existit in creatura. ḡ vr̄ q̄ electio deo nō competat.

Sed contra ad Eph̄. i. dicīt: elegit nos in ipso āte mundi constitutionez ⁊c. ergo videtur q̄ deo conueniat electio.

Respondeo dōm: q̄ electio iportat segregationē q̄daz. Nec aūt segregatio nō pōt eē nisi aliquoꝛ q̄ hñt aliq̄z p̄mixtionē vel ꝛuenientiā. ⁊ iō illius q̄ō in se determiatū est ⁊ discretuz nō pōt eē electio. Et iō electio vt dr̄ in 3⁹ ethico. non est finis vltimi: q̄ vnicuiq̄z nāliter est determinat⁹: sz tñ eoꝛ q̄ sunt ad finem: ad quē p̄ pla media deueniri pōt: sz quedā sunt ꝛuenientioꝛa q̄ eligunt. Nec aūt segregatio pōt eē tñ in ꝛceptōe alicui⁹ opantis: vel ēt in executiōe opis. Ex his tria possumus accipe circa electionē de deo dictā. P̄imo q̄ electio nō cōuenit deo respectu suiipsi⁹. nō. n. ē electio finis: sz eoꝛ q̄ sunt ad finē. Scōo pōt accipi a gb⁹ eligunt: q⁹. s. ab his q̄ nati sunt participare eundē finē. vñ nō dr̄ q̄ homines q̄ eligunt ad gloriā eligant ab irratiōabilibus: sz ab hoib⁹ q̄ nati sunt gliam assēq. Tertio pōt accipi q̄ electio vno mō est eterna, alio mō tpalis. si. n. accipiat sz q̄ in p̄posito ipsi⁹ dei: sic eterna est: q⁹ ab eterno voluit bonos a malis segregare in gliam. Si aūt sumat fm q̄ est i executiōe opis sic est tempoalis: sicut q̄ñ aligs segregatur a culpa oīginali vel actuali in grām: vel a cōi statu i prelationis officiuz ⁊ sic de alijs que diuino munere aliquibus specialiter conferuntur.

Ad p̄muz q̄ dōm: q̄ accidit electioni q̄ sequat ingsitiōez: ex eo. s. q̄ ē i tali nā q̄ eoꝛ q̄ sunt ad finē sine iquisitōe cognitionē nō hz: sicut est in nobis: qō oīno deo nō cōpetit q̄ oīuz certā cognitōez hz. ¶ Ad z^m dōm: q̄ q̄uis ipse q̄tuz i se ē eq̄liter se hēat ad oīa: nō tñ oīa eādē idoneitatē hñt ad recipiēdū largitionē bonitatis ei⁹: ⁊ h⁹ diuersitatis cognitōez ⁊ ordinatōez hz. ⁊ iō cōuenit sibi electio. Qō aūt dicit Diony. de cōparatōe dīne bonitatis ad solē itelligēdū est eē sīle q̄tū ad vniuersalitatē cōicatōis: ⁊ nō q̄tū ad p̄uationē electōis. Sicut. n. sol nulli radios suos subtrahit: ita nec deus munera bonitatis sue: q̄ tñ nō eodē mō in oībus recipiunt: ⁊ h⁹ diuersitatis ōs est cognitor ⁊ ordinator: qō soli corporali nō cōpetit. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ de⁹ ab eterno nō tñ cognouit de reb⁹ illud eē qō tūc in ipso hēbāt: sz eē qō in p̄pa nā hīture erāt: fm qō eē vnitatē nō hñt: sz magnaz distātiā ad participādā dīnā bonitatē: ⁊ ita cōuenit sibi ab eterno electio. ¶ Ad 4^m dōm: q̄ opationi creationis nō p̄existit aligd in re. ⁊ iō nō ꝑpe dīr ea que terminant ad esse eligi: sz opationi dīne qua iustificat ⁊ glorificat p̄existit nā vel in p̄po eē vel in dīna cognitione.

¶ Utr̄ electio p̄cedat fm rōnē p̄destinationē. II.

AD secundz sic procedit: vr̄ q̄ electio p̄destinationem nō p̄cedat fm rōnē. Electio. n. addit aligd supra p̄sciaz. als ēt eēt malo: addit aūt actuz volūtatis: vt pz ex pho. 3. ⁊. 9. ethi. Cū ḡ p̄destinatio nihil addat supra p̄sciam nisi voluntatē salutis:

quozūdā:vr̄ q electio p̄destinationē nō p̄cedat ꝟz rōnē: ſz ſit idē ſibi. ¶ P.electio p̄ſupponit diuerſitatē in eis īter q̄ eſt electio:ſz diuerſitas q̄ ē in hoīb⁹ ad ꝯſecutionez finis ē p effectū p̄deſtinatiōis.i.p gr̄am.g̃ vr̄ q electio ēt p̄deſtinationē ſequat ꝟm rōnē. ¶ P.vocatio ſegt̄ p̄deſtinatōez:vt dr̄ Ro.8.Quos p̄deſtinauit hos t vocauit: ſed vocatio videt̄ ideꝫ eſſe electioni: quia qō eligitur ad aliquid videt̄ quodāmō vocari in illud.g̃ videtur q electio p̄deſtinationem ſequatur.

Sed contra dilectio p̄ſuppōit electōez ſīc ipz nomē oñdit:ſz p̄deſtiatio ſegt̄ dilectionem:q nō p̄parant̄ bona niſi eis quidiliguntur. ergo videtur q p̄deſtinatio electionē ſequatur.

Reſpondeo dōm:q p̄deſtiatio t electio addunt aligd ſupra p̄ſciaz ſīc diſpō t ꝓuidētia:vt itelligat̄ q ſīc diſpō t ꝓuidētia ſe hñt reſpcū oīum cōiter:ita electio t p̄deſtinatio reſpectu boīum. vñ ſicut ꝓuidentia addit ſupra diſpōnē:ita p̄deſtinatio ſupra electionē.Qō ſatis pz ex his q̄ ſupra dicta ſunt. Dictū eſt.n. q diſpō dīna attēdit̄ in ordinatōe ptiū vniuerſi adiuicē t ad finē:ꝟm q vna nā aly p̄ferr̄ ex ordie dīne ſapie.Similr eſt in electiōe. Ipſa.n.dīna ordinatio q̄ quedā alys p̄ferunt̄ ad ꝯſequēdā beatitudinē electio dr̄.Prouidentia aūt attēdit̄ in collectiōe eoꝝ:p q̄ res attingūt finē: t i applicatiōe ad finē.Similr p̄deſtinatio attēdit̄ in hoc q electis p̄parant̄ bona gr̄e t bona glie:gbus applicant̄ ad finē.t ꝟ pz ēt ex mō loquēdi ēt ꝯſueto.Sicut.n.dicimus diſponi res.ꝓuideri aūt tā res ipſas q̄ ēt ea q̄ reb⁹ ꝯferūtur in finē ordinātia. Ita ēt electio ꝓpe eſt boīum: ſz p̄deſtinatio tā boīum q̄ ēt eoꝝ q̄ eis cōferunt̄.nō.n.dr̄ q gr̄a eligat̄ homini.dr̄ tñ q gr̄a p̄deſtinat̄ homini.

Ad primum g̃ dōm:q electio nō eſt act⁹ voluntatis abſolute:ſz in ordie ad itellectū ordinātē:ſicut phs ibidē inuit. Predeſtinatio aūt dicit actū volūtatis abſolute g ꝯſequit̄ ordinē iſtū.Electio .n.dīna eſt q̄ aliq̄ ex ordie ſue ſapie ordinant̄ ad finē beatitudis:ſz p̄deſtinatio eſt ꝟm q ꝓparant̄ eis ea q̄ pducūt in finē.t ió ſicut volūtas ordinās i finē p̄cedit actū volūtatis ꝓparātis ea q̄ ducūt in finē ita electio p̄deſtinatōez p̄cedit. ¶ Ad 2ᵐ dōm:q electio dīna nō ꝑexigit diuerſitatē gr̄e:q ꝟ electionē ꝯſegt̄:ſz ꝑexigit diuerſitatē nāe i dīna cognitiōe:t facit diuerſitatē gr̄e ſicut diſpō diuerſitatē nāe facit. ¶ Ad 3ᵐ dōz:q vocatio ſp ē tpalis: q ponit adductionē quādā ad aligd. Et ió eſt q̄dā vocatio ad eſſe p creationē:cui vt dcīn ē:nō rñdet eterna electio. vñ dr̄ Ro.4.g vocat ea q̄ nō ſunt ꝛc. Et eſt q̄dā vocatio tpalis ad gr̄az:cui rñdet t electio tpalis t eterna. ꝟ aūt vocatio ē vel iterioꝝ p īfuſionē gr̄e:vel exterioꝝ p vocē p̄dicatozis. Interioꝝ aūt vocatio t tpalis electio ad gr̄az ſemp ſunt ſil:ſz differūt ꝟm rōnē:q electio iquātuz dicit ſegregationē reſpicit terminū a quo. vocatio aūt terminuz ad quē magis:ſz differt a iuſtificatōe ꝟz rōnē: q vocatio p̄tinet ad motū nāe,pficiētis i gr̄am:ſz iuſtificatio reſpicit eē ꝛñs terminū mot⁹ ꝟz q gr̄a facit iuſtū eē. De dilectōe āt qūo ſe hz ad electōez t p̄deſtinatōez ptinet ad 3ᵐ libꝝ vbi agit̄ de dilectōe q̄ ōs diligit creaturā.3.z.diſtin.

¶ Utꝝ p̄ſcia meritoꝝ ſit cā p̄deſtinationis. III.

Deinde queritur vtꝝ p̄ſcia meritorū ſit cā p̄deſtinatiōis:t vr̄ q ſic.Primo p glo.Ambro.q̄ dr̄ ſuper epl̄am ad Ro.vbi ꝟ vba ex ꝑſona dei,ponit.Dabo illi gr̄az quē ſcio ad me toto coz de poſt errozē reuerſuꝝ:ſz ꝓpoſitū dādi gr̄am dr̄ p̄deſtinatio.g̃ vr̄ q p̄ſciam meritoꝝ p̄ſupponat. ¶ P.volūtas dei p̄deſtinātis iniuſta eē nō p̄t:ſz ad iuſticiā diſtribuūam ptinet vt inequalia nō niſi inequalib⁹ tribuant̄:cū g̃ hoīes nō ſint ꝛequales ad p̄ceptionē gr̄e:niſi p aliq̄ opa ipſoꝝ vel alioꝝ cū ex nā oēs hēant capacitatez gr̄e vr̄ q p̄ſcia opeꝝ ſit cā p̄deſtinatiōis. ¶ P.in p̄ſcia operū duo ſunt. Unū eternū.ſ.dei ſcīa:t vnū tpale.ſ.opa p̄ſcita. Similiter in p̄deſtinatiōe duo ſunt.vnū eternū.ſ.voluntas dīna:t alteꝝ tpale.ſ.collatio gr̄e.Sz eternū qō ē in p̄ſcia eſt p̄us rōne t quodāmō cā ei⁹ qō eſt in p̄deſtiatōe:q vo lūtas p̄ſciaz p̄ſupponit.ſil̄r tpale eſt aliquo mō cā tpalis. q op⁹ quo iſte ſe p̄parauit ad gr̄am eſt aliq̄ cā ad min⁹ſicut diſpō mālis ad acceptiōez gratie t op⁹ informatū gr̄a eſt cā meritoria glie.g̃ vr̄ q p̄ſcia operū ſit cā p̄deſtiationis. ¶ P.p̄deſtinatio p̄ſupponit electōez: ſz electio alic⁹ ab aliquo nō ē niſi pp aliq̄ idoneitatē maiozē ad cōſecutionē finis.Bñ aūt nō p̄t eē niſi p maiozē p̄parationez ad gr̄am q̄ p opa fit.g̃ vr̄ q p̄deſtinatio p̄ſupponat p̄ſciētiaz opeꝝ. ¶ P.p̄deſtinatio ē volūtas ſalutis boīs nō tñ vt itelligat̄ de volūtate añcedēte:q hac volūtate vult oēs boīes ſaluos facere:vt dicit Dama. ſed de volūtate cōſequēte: cū igit̄ volūtas cōſequēs reſpiciat merita vr̄ q p̄ſciētia meritoꝝ ſit cauſa predeſtinationis.

Sed contra oē illō qō reſpicit meritū ē aliq̄ mō debitū t nō oīno gratuitū:ſz p̄deſtiatio ē ex gratuita volūtate quā nulla merita aduocāt: vt dicit Augu.g̃ vr̄ q p̄ſcia meritoꝝ nō ſit cā p̄deſtinatōis. ¶ P.ad idē eſt totū qō in lr̄a adducitur.

Reſpondeo dōm:q p̄ſcia meritoꝝ vel aliquoꝝ opeꝝ nullo mō ē cā p̄deſtinatōis diuine:qō pz ſi ꝯſideret totū id qō in p̄deſtiatiōe ē de eēntia ipſi⁹:ſz nihil ꝓhibet illud qō eſt effectus p̄deſtinationis.ſ.gr̄a t glia q̄ oblīq̄ ponunt̄ in ei⁹ diffinitiōe hēre aliquā cām ex pte nr̄aꝝ opationū. De eēntia.n.p̄deſtinationis eſt p̄ſciētia t volūtas ſalutis aliquoꝝ. Scia aūt de ſalute eoꝝ nō cātur a ſcia operū aliquoꝝ:q ipe nō venit in cognitionē effectus p cām ſz p ſeipm. Uñ nō p̄t dici i eo:q ipſe ſcit ꝟ q ſcit cām ꝟ⁹:ſz iquātū ituet̄ eēntiā ſuaz q̄ ē oīum ſilitudo videt ynūqōq̄ in ſe:tā cāz q̄z cātū. Similiter ēt volūtas ſua cū ſit libera magis ēt q̄z aliq̄ volūtas nō bz cām:niſi finē volūtatis ſue.finis aūt volūtatis ſue eſt ſua bonitas q̄ eſt ipſemet. vñ dr̄ cōiter q ōs vult ꝟ pp bonitatē ſuā:nō q ſciuit ꝟ: vel q ꝟ factū eſt. Sed tñ effect⁹ volūtatis ei⁹.ſ.ipm volitū ordinatū ad bonitatē ſuā p̄t ꝓcedere ex aliq̄ cā quā de⁹ p̄ſciuit ab eterno t iſtū ordinē cāe ad cātū de⁹ vult:t vult q effect⁹ ſit q cā eſt.nō aūt ita q cālitas referat̄ ad volūtatē ſz ad volitū: t iſta cā volīti nō volēdi dr̄ rō q̄dā volūtatis ex pte effectus. Sz ꝟ cā in gbuſdā bz cōpletā rōnē cāe t ſufficiēter iducit effectū:q̄z ꝟo eſt tñ diſpō. Ita ēt ad duplicē effectū p̄deſtinatiōis diuerſimode ſe hz nr̄a opatio:q op⁹ meritoziū iformatū gr̄a eſt cā meritoria glie: ſz opus bonum p̄cedēs gr̄am nō eſt cauſa meritoria eius: ſz ſolū diſpoſitio q̄dā. Uñ pz q p̄deſtinatio cām nō bz:ſz bz rōnez ex parte effect⁹ ꝟm quā rōnalis t iuſta dr̄.

Ad primuz g̃ dōm:q in illis ꝟbis Ambr.nō deſignat q op⁹ nr̄m ſit cā volūtatis diuine:neq; ēt q ſit cā ipſi⁹ dationis gr̄e:ſz ſolū diſpō q̄dā: vt ꝟ itelligat̄ nō de ope ſequēte gr̄am q virtutē merēdi hz a gr̄a:t neq; cā ei⁹ eſt:neq; diſpō ad ipſam:ſed de ope p̄cedente qō eſt diſpō ad gr̄am. Illi.n.deus ꝓponit gratiam ifundere qué p̄ſcit ſe ad gr̄am ꝓparaturꝝ: nō tñ pp ꝓparationē q̄ nō eſt ſufficiēs cauſa gr̄e nec finis volūtatis eius: ſz pp bonitatē ſuā. Uult tñ q iſte hēat gr̄az: q ꝓparauit ſe:ꝟm modū loquēdi quo dr̄ q dat ſibi gr̄am:q preparauit ſe: vt cōiunctio denotet diſpōnem t nō cauſa. Sz reſpectu act⁹ volēdi nō p̄t deſignare neq; diſpōnem:neq;

cām.nō.n.iō voluit: qz iste ꝑparauit se:ſz solū: qz bonum est. ¶ Ad 2m dōm:q; ēt ī iusto hoīe cā eliciēs actū volendi ē finis volūtatis:ſz ex pte effect⁹ accipit cām ex opere hoīum:qō discretionē in eis facit. Ut si q̄rer̄ a iusto iudice:q̄re vis huic plus dare q̄ illi: si vellet reddere cām volūtatis dr̄et pp bonū iusticie:qō ī ꝺ ope relucet. Si āt vellet assignare cām opis diceret q; iste magis dign⁹ est. Sz tñ sciēdū q; ꝑdestinatio respcū h⁹ effect⁹ hz rōnez iusticie diffinitiue.ſ.respectu glie.ꝛ iō possumus dr̄e q; det isti glīaz ꝛ nō illi:qz iste meruit ꝛ nō ille. ꝛ sil'r vult q; iste hēat ꝛ nō ille:qz iste dign⁹ ꝛ nō ille. Sz respectu p̄mi effectus.ſ.gr̄e hz rōnē magis libalitatis q̄ iusticie:qz gr̄a dat̄ gratis ꝛ nō reddit̄ meritis.vñ ex pte recipientis nō ē assignare cām:q̄re dign⁹ sit gr̄a:ſz solū dispōnē quādam. ¶ Ad 3m dōm:q; ꝑscia nō est causa voluntatis:qz voluntas libera est.possum.n.illud qō scio nō velle.ꝛ iō rō non ꝓcedit:qz causa eliciēs actū volūtatis nō ē nisi finis ei⁹. ¶ Ad 4m dōm.q; electio dīna regrit diuersitatez in electis:nō tñ que sit causa volūtatis eligētis: īmo poti⁹ ecōuerso.sic.n.dispō ei⁹ causat reruz diuersitatē in naturis. ¶ Ad 5m dōm:q; ī itellectu ꝑdestinatōis icludit̄ voluntas ꝺnis q̄ respicit opa nō quasi causam volūtatis:ſz sicut cām meritoriā glīe ꝛ sicut ꝑparatiōem ad gr̄am.

¶ Utr̄ ꝑdestinatio iuuet aliquo ope bōano. IIII.

Quarto querit̄ vtr̄ ꝑdestinatio iuuet aliq̄ ope humano: ꝛ vr̄ q; nō. Cā.n. q̄ p se iducit effectū sine adiutorio alteri⁹ pfectior est q̄z q̄ adiuuat̄ ad effectū iducēdū:ſz ꝑdestiatio est cā pfectissima.g̃ nō iuuat̄ aliquo ad effectū suū. ¶ Ꝑ.illud quo posito vel remoto nihilomin⁹ manet effectus:nō vr̄ iuuare ad ꝓsecutōez effect⁹:ſz exq̄ ꝑdestiatio ponit̄ eē alic⁹:siue aliqs ozet ꝑ eo siue nō ozet saluabit̄: qz ꝑdestiatio irrita eē nō pōt.g̃ vr̄ q; oīno nihil iuuet ad salutē ei⁹. ¶ Ꝑ.effectus ꝑdestiatiōis ē gr̄a ꝛ glīa:quoz vtrūq; a solo deo ē. g̃ nihil aliud iuuat ad predestinationis effectum.

Sed cōtra ē qō Hre.dic̄ ī Dya. q; ꝑdestiatio oīoni b⁹ scōz iuuat̄ : qō ꝑbat p id qō hr̄ geñ. 25°. q; Isaac ozauit ꝑ vxore sua rebecca:eo q; sterilis eēt ꝛ dñs dedit ei ꝺceptū:ꝛ tñ Jacob g ō illo ꝺceptu nat⁹ ē ꝑdestinatus erat ad vitā. ¶ Ꝑ.si ꝑdestinatio nō iuuat̄ ex opib⁹ nr̄is.g̃ nō oz ozare ꝑ aliq̄ vt saluet̄:ꝛ eadē rōne:neq; ꝑ seipso:neq; aliqō op⁹ bonū opari:ꝛ ita lex dīna vana est q̄ ad bonū opandū nos īducit. ¶ Ꝑ.pōe nāles ꝛ hit⁹ gratuiti ī vanū erūt: ex q̄ ñ oz nos opari ad ꝓsecutōez finis q̄ oīa icōueniētia sr̄.g̃ ꝑdestiatio oīonib⁹ scōz iuuat̄.

Respondeo dōm:q; ista qō dependet a ꝑdicta: eo .n.mō ꝑdestiatio iuuat̄ q̄ cām hz.vñ sic̄ dcñ ē q; ꝑdestinatio iquātū ē act⁹ dīn⁹ g est velle vel scire nō hz aliq̄z cām ex pte nr̄a:ita ēt nec ex pte ista adiutoriū hz:qz hūc actū g ē velle ōs nulla creatura coopāte opat̄.Sz effect⁹ ꝑdestiatiōis ꝺ mō hz adiutoriū q̄ ꝛ cām hz.Unū ſm ꝺ oīs cā cui⁹ opōne iterueniēte ꝓsequit̄ effect⁹ ꝑdestinatōis dr̄ ꝑdestiatiōez iuuare:vel p modū cāe meritorie vel ex ꝺdigno:sic̄ aliqs hūs gr̄am mereat̄ suo actu vitā eternā: vel ꝺgruo sic̄ aliqs ozādo ꝑ aliq̄ alio mereat̄ sibi ꝑmā gr̄az:vl'ēt ꝑsuadēdo ad bonū.vñ.i.Lo.3.dr̄:Dei .n.adiutorez sumus:vel p modū dispōnis. sic̄ qñ gs ꝑparat se ad hūdū gr̄am:vel ēt nāli opatōe: sicut motus celi ꝛ oēs cāe nāles iuuāt ꝑdestinationē:iquantū eoz officio perficit̄ generatio ꝛ sustentatio electoz.

Ad primuz g̃ dōz:q; adiutoriū istud ñ ē pp īdigētiā ꝑdestiatōis:ſz vt saluet̄ ozdo quē in reb⁹ dīna sapia constituit:vt.ſ.effect⁹ ꝓcedat a cā ꝑma mediātib⁹ cāis scōis. ¶ Ad 2m dōz:q; ī argūmēto suppo nit̄ fl'z.Si.n.Steph⁹ ꝑ ꝓsecutorib⁹ nō ozauſſz: forte ꝓ Paulus salu⁹ nō fuiſſz:sic̄ si aliqs nō faceret opa meritoria nō accipet cozonā q̄ ꝑdestinata ē sibi:nec tñ ꝑdestinatio frustrari pōt:qz ꝓscitū ē a deo q; iste tali cā ꝛ tali ordie saluabit̄.vñ sic̄ est icōpole ꝑdestinatōi q; iste nō saluet̄: ita est ēt sibi icōpole q; nō fuerit ozatū ꝑ eo:q̄uis vtrūq; ī se sit pole nō eē. ¶ Ad 3m dōm:q; cā ifundēs gr̄am ē solus ōs:ſz dispō ad gr̄am pōt eē ex ipso eodē g gr̄as recipit:ſz meritū gr̄e ex ꝺgruo pōt esse ēt alteri⁹ iusti:ſz ex cōdigno est etiā ipsius hois xp̄i:cui⁹ merita efficaciā habuerūt in totam humanā nām:qz ipse caput ecclesie est.

¶ Utr̄ qcqd olim deus sciuit modo sciat. V.

Quinto querit̄ vtrū qcqd ōs sciuerit olim mō sciat:ꝛ vr̄ q; sic.Scia dei:vt.ā.hituz ē:ē iuariabilis: ſz oīs scīa q̄ desinit eē alic⁹:cuius ꝑs fuerat variat̄. g̃ vr̄ q; qcqd ōs olim sciuit mō sciat. ¶ Ꝑ.omne scitū a deo aut accipit̄ vt res q̄dā:aut vt enūciabile signāns eē rē:ſz quācūq; rem ōs sciuit mō scit⁹:qz vna ꝛ eadē res ē q̄ mō ē pñs ꝛ ꝑs fuit futura:ꝛ cras erit ꝑterita.ꝛ sil'r vr̄ eē vna vitas:qz vitas enūciabilis reducitur ad vitatē rei:sic̄ ad cāz. g̃ vr̄ q; qcqd ōs oliz sciuit mō sciat siue sit res siue enūciabile. ¶ Ꝑ.ꝺsignō se hz ꝓpingus ad dictōez q̄z ad oronē:ſz diuersus modus signandi nō ꝺpedit vnitatē nois.vñ dr̄ a grāmaticis alb⁹ albū esse vnū nomē:ꝛ sic de alys.Lū g̃ ꝺ enūciabilia.ſoz.currere ꝛ cucurrisse ad vnū istās relata in diuersis tpib⁹ ꝓlata:nō dr̄ant nisi p diuersaz ꝺsignōnē tpis: vr̄ q; sit vnū enūciabile.ꝛ sic idē qō ꝑs. ¶ Ꝑ.aut vnitas tpis ꝓtinet ad vnitatē enūciabilis:aut nō.si ꝓtinet ad vnitatē enūciabilis. g̃ cū dicta enūciabilia referant̄ ad vnū tp̄s vr̄ q; sit vnuz enūciabile.si āt nō ꝓtinet.g̃ cū dcā enūciabilia nō distinguāt̄ nisi p diuersaz ꝺsignōnē tpis: vr̄ q; sint vnū enūciabile. ¶ Ꝑ.enūciabile ēt res q̄dā ē rōnis:ſz q̄cūq; rez ōs sciuit scit.g̃ ex hoc etiaz vr̄ sequi q; qōcunq; enunciabile deus sciuit scit.

Sed contra oē scitū a ōo est vez: ſz quōdā verū erat xp̄z eē mozitur.g̃ fuit scitū a ōo. ¶ Itē qcqd ē scitū a ōo ē vez.g̃ cū mō nō sit vez xp̄z eē mozitur nō ē scitū a ōo:nō g̃ qcqd ōs sciuit scit. ¶ Si dicas q; ī ꝓcessu est figura dictōis:qz mutat̄ qd ī qñ. ¶ Cōtra.ista soone posita remāet eadē difficultas: qz mutabit̄ ꝓpō:ꝛ dicet ñ qōcūq; enūciabile ōs sciuit scit vt ꝺclusuz ē:ſz enunciabile est aliqō scituz.g̃ nō qcqd deus sciuit scit.

Respōdeo dōz:q; sic̄.ā.dcñ ē.Scia ōi nō tñ ē rū:ſz ēt enūciabiliū.si g̃ scia ōi referat̄ ad res: sic nulli dubiū ē gn oēz rē quā ōs sciuit sciat:ꝛ sic optie ꝓcedit solo magr̄i ī lr̄a.Una.n.ꝛ eadē res ē q̄ signātur cū diuersis tpib⁹ ꝓfert̄.ſoz.currit ꝛ cucurrit.ſ. cursus ſoz.Si āt referat̄ ad enunciabilia. tūc sup ꝺ fuit duplex opio.Quidā.n.dixerūt q; ad vnitatē rei signāte seq̄t vnitas enūciabil': q̄uis ēt cū diuersa ꝺsignōne tpis ꝓferat̄. Et ꝓz ꝺ segt̄ q; enūciabile qō semel ē vez ſp fuit ꝛ ē vez: ꝛ ita qō semel ē scituz a ōo ſp erit scituz ab eo. Sz ista pō exp̄sse ꝛiar̄ dictis pḃi ī pdicamēt': q dicit q; eadē opio.ſ. ſoz.sedet.q̄ ꝑ⁹erat vā.forte sedēte eodē surgēte efficit̄ falsa. Et ꝓterea si ab vnitate rei enunciabile bēret vnitatez eadē rōne ex diuersitate bēret diuersitatē: ꝛ ita ꝺ enunciabile ſoz.currere diuersis tpib⁹ ꝓlatū nō eēt vnū. Nec aliqō nomē significās diuersas res vnū eēt:ꝛ sic ꝓiret tā equocatio q̄z vniuocatio ārū vtraq; regrit vnitatē nois qō plib⁹ ꝗueīt.vñ ab oīb⁹ modernis cōcedit̄ q; sunt duo diuersa enūciabilia . ſoz.currere ꝛ currisse:ēt si ad eundē cursuz referat̄. Et ꝓz ꝺ distīguēdū ē de enūciabili:qz vel pōt sumi iquātuz ē res q̄dā rōnis q̄si māl'r: ꝛ sic qōcunq;

enũciabile sciuit scit. Semp.n.scit B enũciabile sor.currere bñe talẽ nãz t tales ptes. Ul'pt sumi signatiue ꝓut pꝫ designaꝫ eẽ rei cũ suis ꝺitõib⁹q̃ vanꝫ itelligi ex cõsignone vbi:t sic nõ qõcũqz enũciabile ds sciuit scit. Sciuit.n.B enũciabile eẽ vex xpꝫ crucifigi cũ crucifigebaꝫ:

Ad primuz g̃ dõz:q⁹ B nõ ꝺtigit ex aliq̃ mutatõe fcã circa sciaz õi:fz circa rẽ ipsaz. Sic.n.cũ dicim⁹ ds pscit xpꝫ mozituꝝ designaꝫ respect⁹ ad futuꝝ. vñ qñ desinit eẽ futuꝝ ds iã ñ pscit illõ. nulla tñ mutatõe i ei⁹ pscia fcã. Jta ẽt cũ dr ds sciuit xpꝫ mozituꝝ designaꝫ respect⁹ futuri i ꝓticipio. vñ re i ꝓteritũ träseũte ñ mãet idẽ respect⁹ q̃ remoto ds nescit rez sub tali rõne eẽ. Uñ nõ variaꝫ ei⁹ scia q vno ituitu oia ꝝspicit:fz variaꝫ respect⁹ i nã rei. cõtigit.n.vt.ꝫ. dciñ ẽ q⁹ i relatis ꝑdicatõib⁹ fiat mutatio altero extremoꝝ mutato altero iuariabili manẽte. ¶ Ad 2m dõz:q⁹ q̃uis vitas enũciabilis cãeaꝫ ab eẽ rei:ñ tñ oz q⁹ pp vnitatẽ rei enũciabile vnitate hẽat:fz vitatẽ. vnitatẽ ãt bz t diuersitatẽ ex bis ex qb⁹ eẽntialr ꝝstituiꝫ. s. ex ptibus suis. vñ cũ diuerse sũt ptes hoꝝ enũciabiliũ sor.currere t currisse diuersa sũt enũciabilia. ¶ Ad 3m dõ. q⁹ diuersus mod⁹ signãndi faꝫ ẽt diuersuz nomen:fz q⁹ dicaꝫ idẽ nomẽ a grãma^co. B ñ ẽ: qz simplr sit vnũ:cũ sint plres voces. alb⁹. ba. bũ. t mltiplicato gñe q⁹ ẽ voz:neẽe sit mltiplicari spẽz qõ ẽ nomẽ. vñ vbi mlte voces t mlta noia: fz dñr vnũ nomẽ:qz ptinẽt ad idẽ ꝺdeclinabiuz. ¶ Ad 4m dõz:q⁹ tps signãtuz est extra eẽntiã enũciabil'. t iõ ab eo enũciabil'ñ ꝺcipit vnitatẽ vl'diuersitatẽ:fz a tpe ꝝsignato:qz pp diuersaz ꝝsignonẽ tpis sũt diuerse termiatiões vboꝝ t diuerse voces. vñ t diuersa enunciabilia. ¶ Ad 5m dõz:q⁹ accipiẽdo enunciabile vt ẽ res q̃dã dei sic ꝓcedit argumẽtatio:fz sic ñ ẽ ad ꝓpm. ¶ Expõ textus.

Sed hoc (Sed hoc friuolũ ẽ tc.) Doc ꝓ tãto dic⁹ q⁹ nimis ẽ extorta expõ: vt dicaꝫ illos eẽ dignos gr̃a:qz ñ sunt ita idigni vt alq. (Sic ãtiq̃ ꝑres credi. tc.) Diuersitas enũciabil'ñ ꝺpedit vnitatẽ rei credite: qz vl'obz fidei estres t nõ enũciabile vt q̃dã dñr: vel enũciabile ꝼm q⁹ abstrahit ab omni dña tpis: t tps determinatũ nõ est de suba fidei: sed fidei aduenit ꝼm q⁹ determinaꝫ ꝓ doctrinam: put fides ex auditu est.

¶ De oipotẽtia dei vbi ꝓi⁹ ꝝsideraꝫ q̃re dicaꝫ oipotẽs. ¶ Bis. XLII.

Nunc de oipotẽtia dei agẽdũ ẽ: vbi ꝓia cõsideratio occurrit qũo vere ds dicaꝫ oipotẽs: an qz oia possit: an tñ qz ea possit q̃ vult. Qz.n. ds oia possit plib⁹ auctib⁹ ꝓbaꝫ. Ait.n. Aug. i li. qõ. veteris ac noue legis. Oia qdẽ ꝓt ds: fz nõ facit nisi qõ ꝺuẽit ꝟitati ei⁹ t iusticie. Jdẽ i eodez. Potuit de⁹ cũcta facẽ sil': fz rõ ꝓhibuit .i. volũtas. Rationẽ nempe ibi voluntatez dei appellauit: qz dei volũtas rõnabilis est t equissima. Fatendũ est ergo deũ oia posse.

¶ Qũo dicaꝫ de⁹ oia posse: cũ nos multa possimus que ipse nõ potest.

Sed q̃riꝫ qũo oia posse dicaꝫ: cũ nos q̃dã possim⁹ q̃ ipse nõ pot: Nõ ꝓt. n. ãbulare: loq: t hꝺ: q̃ a nã diuinitatis sũt penit⁹ aliẽa: cũ hoꝝ instãa nullaten⁹ hñe q̃at ico:pea t simplex suba. Quib⁹ id rñdẽdũ arbitroꝛ q⁹ hꝺ actões ãbulatio. s. t locutio t hꝺ a õi põ aliene ñ sĩt: fz ad ipaz ptinẽt. Licz. n. hꝺ actiones i se ds hñe ñ possit: nõ. n. põt ãbulare vel loq t hꝺ: eas tñ i creaturis põt oparí: faĉ. n. vt bõ ãbulet t loquaꝫ: t hꝺ. Nõ g̃ ꝓ istas actiões dine põe ꝺtrabiꝫ aliqd: qz t B ꝓt facẽ oipotẽs.

¶ De alĳs obĳcitur.

Sed sũt alia q̃dã q̃ de⁹ nullaten⁹ facẽ põt vt pctã. Nõ. n. põt mẽtiri: nõ ꝓt peccare: fz nõ iõ oipotẽtie dei in aliquo detrabiꝫ vl'derogaꝫ si peccare ñ posse dr: qz ñ eẽt B põe: fz ifirmitatis. Si. n. B possz: oipotẽs nõ eẽt. Nõ g̃ ipotẽtie fz potẽtie iputãdũ est q⁹ ista nõ põt. Uñ Aug. i. xv. li. de tri. Absurdum inqt dei põ ẽ nõ posse mẽtiri. Sũt. n. q̃daz q̃ i alĳs reb⁹ põe deputãda sũt: i alĳs ꝟo minime. Et q̃ i alĳs laudabilia sũt: i alĳs ꝟo reꝑhẽsibilia sũt. Nõ g̃ iõ de⁹ min⁹ potẽs ẽ: qz peccare nõ põt: cũ oipotẽs nullaten⁹ possit eẽ q̃ B põt.

¶ Item de alĳs opponiꝫ.

Sunt ẽt t alia q̃dã q̃ de⁹ nõ põt. vñ vr nõ oia posse: nõ. n. põt mori vel falli. Uñ Aug. i li. de simbolo. Be⁹ oipotẽs ñ põt mori: nõ põt falli: nõ põt miser fieri: nõ ꝓt vinci. Hec vtiqz t hmõi abñt vt possit oipotẽs. Si. n. huiusmõi passiõib⁹ atqz õfectib⁹ subĳci posset: oipotens minime foret. Et idem monstraꝫ oipotẽs: qz ei hec ꝓpinquari nõ valent: põt tñ hec in alĳs operari.

¶ Qz oipotẽtia õi fz duo ꝝsideraꝫ.

Hic g̃ diligẽter ꝝsiderãtibus oipotẽtia ei⁹ fz duo appz. s. q⁹ oia facit q̃ vult: t nihil oio patiꝫ: ꝼm vtrũqz ds oipotẽs verissime ꝑdicaꝫ: qz nec aliqd ẽ qõ ei ad patiẽdũ coꝛruptõez iferre valeat: nec aliqd ad faciẽdũ ipedimẽtũ afferre. Manifestũ est itaqz deũ oino nihil posse pati t oia facẽ posse: ꝓter ea sola qb⁹ eius dignitas ledereꝫ: eiusqz excellẽtie derogareꝫ: in quo tñ ẽ min⁹ oipotens. Hec. n. posse nõ eẽt posse fz nõ posse. Nemo g̃ deũ oipotẽtẽ in aliquo dicere ꝑsumat: q oia potest q̃ posse potẽtie est: t inde vere dr oipotens.

¶ Quibusdã auctib⁹ traditꝫ q⁹ dr oino oipotẽs qz põt quicquid vult.

Ex qbusdã tñ auctib⁹ traditꝫ iõ ꝟe dici oipotẽs: qz qcqd vult ꝓt. vñ Aug. i enchi. Nõ ob aliõ ꝟaciter vocaꝫ oipotẽs: nisi qñ qcqd vult põt: nec volũtate ciuspiã creature volũtatis oipotẽtis ipediꝫ effect⁹. Jdẽ in li. de spũ t lra. Nõ põt de⁹ facẽ iniusta: qz ipe ẽ sũma iusticia t bonitas. Oipotẽs

ho ē: nō q̄ possit oia facē: ꝫ q̄ pōt efficē qcqd vult: ita vt nihil valeat ei⁹ volūtati resistere qn ꝓpleat: aut aliquo mō impedire eādē. Joā. Cri/sost. i home. q̄dā de expōne simboli ait. Oipotens dī de⁹: q̄ posse illi⁹ nō pōt inuenire nō pos/se dicēte ꝓpheta: oia q̄cūq̄ voluit fecit. Jpe ē g̃ oipotēs: vt totuz q̄ vult possit. Uñ aplus. eius iquit volūtati quis resistit. Uis auctoritatibus videt ostēdi q̄ deus ex eo tñ dicat oipotens q̄ oia pōt que vult: nō q̄ oia possit.

¶ Determinatio p̄missarum auctoritatum.

Sed ad h̄ pōt dici q̄ Aug. vbi dicit. Oipotēs nō dī q̄ oia possit ꝛc̄.tam ample ꝛ gñaliʒ accepit oia vt ēt ma/la iclūderet: q̄ ōs ñ pt: nec vult. Nō g̃ negauit eū posse oia q̄ cōuenit ei posse. Sicʒ cū dic̄: nō ob aliud ꝓbaciter dī oipotēs: nisi qñ qcqd vult pōt: ñ negat eū posse ēt ea q̄ ñ vult: ꝫ aduersue illos q̄ dicebāt deū multa velle q̄ ñ poterat: affirmat euz posse qcqd vult: ꝛ ex eo ꝓpe dici oipotētē ñ ob aliud: q̄ pōt qcqd vult. Sz caue qūo itelligas p̄t qcqd vult. An qcqd vult se posse: an qcqd vult facere: an quicqd vult fieri. Si.n. dicas iō oipotētem vocari: q̄ pōt qcqd vult se posse. g̃ ꝛ petrus silʒ oipotēs dici pōt: vel glibz scōz btōz: q̄ pōt qcqd vult se posse: ꝛ pōt facere qcqd vult facere. Nō.n. vult facere nisi q̄ō facit: nec posse nisi q̄ō pōt: ꝫ non pōt facē qcqd vult fieri. Vult.n. saluos fieri q̄ saluādi sūt: verūtñ eos saluare nō valet. Deꝰ aūt qcqd vult fieri pōt facere. Si.n. vult aliqd fieri p se: pōt illud facere p se ꝛ p se facit: sicē celū ꝛ terrā p se fecit: q̄ voluit. Si aūt vult fieri p creaturā: ꝛ p eā opaī: sicē p hoies facē do mos ꝛ huiusmōi artificialia: ꝛ deꝰ qdē ex se ꝛ p se pōt. Homo aūt vel āgelus q̄ꝫtūcūq̄z beat⁹ est: non est potēs ex se vel p se.

¶ Oppositio.

Sed forte dices nec dei filiꝰ pōt a se: nec spūs scūs: ꝫ solus pī. Ille.n. pōt a se q̄ ē a se: filiꝰ aūt q̄ nō ē a se ꝫ a pī̄e: nō pōt a se ꝫ a pī̄e: ꝛ spūs scūs ab vtroq̄z. Ad q̄ō dicimus: q̄ licz filiꝰ nō possit a se nec opet a se: pōt tñ ꝛ opaī p se: sic ꝛ spūs scūs. Unde Hyl'.i.ix.li.ō tri. Hāe ingt cui ꝺdicis beretice h̄ vnitas est: vt ita p se agat filiꝰ: ne a se agat: ꝛ ita nō a se agat vt p se agat. Per se aūt dī agere ꝛ potēs cē: q̄ nāle hz potētiā eādē quā ꝛ pī̄ q̄ potēs est ꝛ opaī: ꝫ q̄ illā hz a pī̄e: nō a se. iō a pī̄e nō a se dī posse ꝛ agere. Nō aūt vl' angelus gratuitā hz potētiā q̄ potēs est. Jō g̃ vere ac p ꝓpie deꝰ trinitas oipotēs dī: q̄ p se. i. nāli potē/tia pōt qcqd vult fieri: ꝛ qcqd vult se posse. Nihil.n. vult fieri q̄ō non possit facere p se vl' per creaturā: ꝛ nihil vult se posse q̄ō nō possit: ꝛ omne q̄ō vult fieri vult se posse: ꝫ nō omne q̄ vult se posse vult fieri. Si.n. vellz fieret: q̄ volūtati eius nihil resistere potest.

¶ Diuisio textus.

Determinato de scia dei. h̄ magr̄ ꝛº deteriat ō pō eiº. ꝛ di uidit in ptes duas. In pª magr̄ ondit vlitatē pōe ipsius ꝫ quā oipotēs dr̄. In zª excludit quozūdā errozē pōaz dei limitātiū. 43. di. (Quidā tñ de suo sensu ꝛc̄.) pª i duas. In pª ingrit: q̄re ōs oipotēs dica/tur. In zª qōnē deteriat. ibi (Qz.n. ōs oia possit ꝛc̄.) Et di uidit i duas. In pª determiat qōnē tenēdo alterā ptē. In zª soluit ea q̄ ꝓ pte reliq̄ iducūt. ibi (Ex gbusdā āt aucti bus ꝛc̄.) Circa pm tria fac̄. p ondit vitatē. s. q̄ ōs oia pos/sit. zº excludit q̄sdā istātias tres. s. Quaꝝ pª ē de actibº corpalibº. zª de pctis. 3ª de passiōibº. ibi (Sz q̄rit q̄o oia ꝛc̄.) 3º ex dict' ꝺcludit pfectā oipōe rōnē. ibi (Sic di/ligēter ꝺsiderātibº ꝛc̄.) (Ex gbusdā tñ auctibº ꝛc̄.) Dic iduc ea q̄ ad alterā ptē qōnis facere vñr: q̄. s. dicat oipo/tēs: q̄ oia pt facere q̄ vult: ꝛ didit in ptes tres. In pª iduc auctes ad ptē illā. In zª soluit eas. ibi (Sz h̄ pt dici ꝛc̄.) In 3ª assignat relonis multiplicitatez: vt videat q̄liter h̄ etiā deo sit ꝓpriū. ibi. (Sed caue qūo itelligas ꝛc̄.)

¶ Questio. I.

Hic est duplex qō. pª ē de pō dei fm se. zª ō bis q̄ sue pōe s biacēt. Circa pm querunt duo. Primo vtꝝ pō deo ꝺueniat. Scōo vtꝝ in eo sit vna pō vel plures.

¶ Utrum in deo sit potentia. I.

Ad primuz sic ꝓcedit: vr̄ q̄ pō deo nō ꝺueniat. Sic.n. pō se hz ad actū: ita hz se pm⁹ actº ad pōaz: ꝫ pª pō q̄ ē mā nō ē aliqs actº q̄ sit ō eēntia eiº. g̃ nec pmi actº q̄ ē ōs ē aliq̄ pō. ¶ P̄. oē q̄ō agit p eēntiā suā nō agit me/diāte aliq̄ potētia: q̄ pō est mediū iter eēntiā ꝛ opōnē: ꝫ ōs cū sit pm⁹ agēs ñ ꝓticipatiōe alicº: ꝫ p eēntiā suā agit: vt Dio. dic̄. 4. ca. de di. no. ꝛ Aui. ꝓbat. g̃ nō ꝺuenit sibi aliq̄ pō p quā agat. ¶ P̄. oīs pō vel est actiua vel passiua fm pm in. 5. metaph. Sz deo nō ꝺuenit pō passiua: q̄ nihil pt pati: vt i lra dr̄. Nec iterū actiua: q̄ sic̄ ibidē dr̄ a pho. pō actiua ē pn⁹ trāsmutatiōis in aliud fm q̄ est aliud: ōs aūt in agēdo nō regrit mām in quā agat. g̃ vr̄ q̄ nullo⁹ fi/bi pō ꝺueniat. ¶ P̄. oīs pō est pn⁹ alicº opōnis: ꝫ deo nō ꝺuenit opatio nisi q̄ sit sua eēntia: cū g̃ sue eēntie nihil sit pn⁹: q̄ essentia neq̄z est genita neq̄z ꝓcedēs: vr̄ q̄ pō sibi nō ꝺueniat. ¶ P̄. dei pō aut ē semp ꝺūcta actui aut nō. Si p mō. Oīs aūt pō cōiuncta actui iducit effm q̄cūq̄z ipsa est. pō aūt dei ab eterno fuit. g̃ ꝛ effectº ei⁹. s. creature ab eterno sunt: q̄ō hereticū ē. Si scōo mō. Oīs aūt poten tia nō cōiūcta actui ꝛ diūgibilis ē ipfecta: ꝛ pficit̄ p actū. g̃ aliqd impfectū erit in deo: q̄ō cū sit incōueniēs vr̄ potē

Sed contra tia oīno in deo nō esse.

est qō hr̄ Luce. i. fecit mihi magna q̄ potēs ē. Et in ps. Potens es dñe: ꝛ vitas tua ꝛc̄. ¶ P̄. oīs effectus ꝓducit̄ p potētiā cause efficiētis: sed deꝰ est cau sa efficiēs rez. g̃ in ipso opz potentiā ponere.

Respondeo dōz: q̄ nomē pōe ꝓ impositū fuit ad sī/gnificādū ptātē hoīs ꝓut dicimus ali/quos hoies esse potētes: vt Aui. dicit: ꝛ deide ēt trāslatū fuit ad res nāles. Ur̄ āt i hoiꝰ eē potēs: q̄ pōt facere q̄ō

vult de alys sine ipedimẽto: ⁊ fm q ipediri ꝑt sic minui tur põ ei⁹: ipedit aũt põ alic⁹ vl nãlis agẽtis: vl et volũta ry in⁹ctũ pot pati ab alio. Uñ de rõne põe ⁹ctũ ad ꝑmaz ipositionẽ sui ẽ nõ posse pati. Uñ et illõ qõ nõ pot pati ⁊ si nihil possit agere dicim⁹ potẽs: sic dr ouruz qõ bz põz vt nõ seceꝺ. Et ex B ꝛcludit ꝓfcã rõ põe in õo: tũ qz oia agit qõ conuenit sibi inquantũ ẽ act⁹ ꝑmus ⁊ ꝓfectus. nihil. n. agit nisi fz q ẽ actu ens. Tum qz nihil patit qõ conuenit sibi in⁹ctũ est actus purus sine ꝑmixtiõe alic⁹ mãe. vnũ quodq; n. patit rõne alicui⁹ mãlis in ipso.

Ad primum g̃ dõz q eẽ ꝑ[um] põz nõ cõuenit mãe fm ꝑncipalẽ significationẽ põe: qz vt dciñ ẽ põ ꝑ iposita ẽ ad significãdũ ꝑn[m] actiõis: fz scdo trãslatũ ẽ ad B: vt illud ẽt qõ recipit actionẽ agẽtis pom bre dicat: ⁊ B ẽ põ passiua. Et sic põe actiue rñdet opõ vl actio in q̃ ꝛplet põ actiua: ita ẽt illõ qõ rñdet põe passiue q̃si pfectio ⁊ ꝛplemẽtũ act⁹ dicat. Et pp B oĩs fo[r]a actus dr ẽt ipse forme sepate: ⁊ illõ qõ ẽ ꝑn[m] pfectiõis toti⁹ qõ ẽ õs vocat act⁹ ꝑm⁹ ⁊ pur⁹ cui maxie illa põ ꝛuenit. ¶ Ad 2[m] dõz q põ ipoꝛtat vt dciñ ẽ rõne ꝑncipy actiõis. vñ qcqd sit: illud qõ ẽ ꝑn[m] agẽdi põ dr: sic calo[r] ⁊ frig⁹ ⁊ hõ: ⁊ sic ẽt ipsa eẽntia dina fz B qõ ẽ ꝑn[m] opõnis põ vocat: non q põ sit aliõ ab eẽntia in deo. ¶ Ad 3[m] dõz q deo nullo⁹ põ passiua ꝛuenit sz actia tñ. Põe ãt actiue accidit q requi rat subtaz mãz in quã agat: in⁹ctũ ẽ iperfcã nõ potẽs ĩ to taz rei subaz: q̃ iperfectio a dina põ remouet. Ul dõm q fm Aluic. agẽs al dr ĩ nãlib⁹ ⁊ in dinis. agẽs. n. nãle agit p motũ: ⁊ qz oĩs mot⁹ ẽ act⁹ exñtl ĩ põ. iõ regrit mã q̃ mo tui substernat: dinũ ãt agẽs agit ĩ eo q dat eẽ ñ p motũ. vñ põ actia ẽ ꝑn[m] opõnis i aliõ sic ĩ effciñ ꝓductũ nõ sic ĩ mãz trãsmutatã. ¶ Ad 4.[m] dõz q õs nõ agit opõne me dia q̃ sit aliõ ab eẽn[a] sua fz suũ eẽ ẽ suũ opari: ⁊ suuz opari ẽ sua eẽn[a]. nihilomin⁹ tñ eẽn[a] significat vt ꝑn[m] eẽndi: ⁊ ea dẽ rõne põt significari põ vt ꝑn[m] opandi: ⁊ ꝑter B vt ꝑn[m] opati. ¶ Ad 5[m] dõz q opõ sua ẽ idẽ qõ põ sua fm rẽ: ⁊ iõ nõ põt opatiõi sue põ nõ eẽ coniuncta: nec tñ semp ꝛsegt effectus q̃cũq; opõ est: qz opatio quodãmõ regulat⁹ vo luntate ⁊ sapia ordinante. vñ effect⁹ nõ sequit nisi ad nu tum voluntatis dine fm cuius dispositionez ex operatio ne eterna sequitur effectus temporalis.

Utz in deo sit tñ vna potẽtia. II.

A B secũduz sic ꝓceditur. vr q nõ sit tñ vna põ in deo. Nõ. n. põt eẽ vnũ ⁊ idẽ ꝑpriuz vni: ⁊ plib⁹ cõe: fz põ creãdi cõis ẽ trib⁹ ꝓnis: posse aũt gnare ꝓ priũ ẽ ꝑri. g̃ ẽ alia ⁊ alia põ. ¶ Ꝑ. ĩ nob iueniunt q̃dã act⁹ nãles vt gnare ⁊ hõ: ⁊ q̃dã volũtary vt edificare domos ⁊ hõ: ⁊ q̃dã aiales vt itelligere scire ⁊ hõ: fz hõ actus redu cunt in nob in diuersas potẽtias: cũ igit in singulis pdcõ ruz actuũ rñdeat silis act⁹ in deo: qz dicim⁹ ipz scientem creãtẽ ⁊ gnantẽ: vr q sit ples potẽtias ĩ eo ponere ad q̃s isti act⁹ reducant. ¶ Ꝑ. fm pBos sube sepate dicunt in itellm ⁊ volũtatẽ: nõ aũt sic in diuersas nãs. g̃ sic ĩ diuer sas potẽtias. g̃ in deo ad min⁹ sũt due potẽtie. ¶ Ꝑ. ratio põe cõsistit in B qõ ẽ eẽ ꝑn[m] opõnis: fz qõlibz attributuz dinũ fm ꝓpriã rõnẽ ẽ ꝑn[m] opõnis: qz ex bonitate ei⁹ fluit oĩs bonitas: ⁊ ex vita eius fluit omnis vita: ⁊ sic de alys. vt Dio. tradit in lib. de diui. no. g̃ sicut dicim⁹ plura attri buta sic debemus dr plures potẽtias.

Sed contra fm Aug. qcqd in dinis absolute dici tur singulariter ⁊ nõ plr pdicat: fz põ inter absoluta cõtinet. g̃ nõ sunt ples põe ĩ deo fz vna tñ. ¶ Ꝑ. fm pBm in lib. de causis. oĩs vtus vnita plus ẽ ifinita q̃z multiplicata fz vtus dina ẽ maxie infinita. g̃ vr q sit maxie vna nullã multiplicationẽ habẽs.

Respondeo dõm q in deo simplr ⁊ absolute di cenduz est vnaz tñ potẽtiaz esse. Lũ. n. potẽtia fm modũ itelligendi sit mediũ iter eẽntiaz et opationẽ: ex vtraq; pte põt ei⁹ vnitas ⁊ diuersitas pensa ri. Sed tamẽ simplr vnitatez ⁊ multiplicationẽ habz ex parte eẽntie: non q̃ est subiectum eius: qz cõtingit in vna eẽntia ples esse vtutes vel potẽtias: fz ex pte eẽntie q̃ est imediatuz ꝑn[m] actus: sicut in igne alia ẽ potẽtia q̃ fertur sursum. s. leuitas: ⁊ alia q̃ dissoluit vel vrit. s. caliditas. Ex parte aũt opatiõis nõ dr vna vel ples simplr fz fm quid: qz tunc magis dr eẽ vna potẽtia pluz q̃z ples potẽtie. Et ita cũ imediatuz ꝑncipiũ cuiuslibz sue operatiõis sit sua eẽntia q̃ simplr vna ẽ: iõ ⁊ potẽtia vna ẽ. Bz in⁹ctũ ẽ ꝑn[m] opationũ distinctaz fm rõnẽ accipit aliaz ⁊ aliaz rõnez potẽtie: sicut ⁊ essentia hz plures rõnes attributoz. Nec tñ ex B est q̃ sit plures fz tñ vna põ. Potẽtia. n. actiua q̃ sola in deo iuenit: põt dupliciter cõsiderari: vel ⁹ctũ ad essen tiam potẽtie: vel ⁹ctũ ad actiões q̃ a potẽtia ꝓcedũt. Dico aũt eẽntiã potẽtie illud qõ ẽ imediate ꝑn[m] act⁹: ĩ quo cũq; genere sit. sicut calo[r] ꝓncipiũ calefactiõis. ꝓncipiuz aũt oĩum diuinaz opationũ est sua eẽntia: qz ꝑ eẽntiam suã agit. Uñ sic eẽntia sua est vna re: plalitatẽ quãdã rõ nuz bñs fm diuersa attributa: vt supra dciñ ẽ: Ita ẽt po tentia dei re ẽ vna: fz fm diuersas rõnes attributoz plalitatẽ rõnũ accipit: cuilibz. n. attributo cõuenit rõ poten tie: fm q ꝛpetit eẽ ꝓncipiũ opatiõis. Et qz opatio dei est eius eẽntia: iõ ẽt ipsa ẽ vna fm rẽ diuersimode significa ta fm diuersas rõnes diuersoz attributoz: ⁊ fm diuersi tatẽ effectuũ q̃ simplr ples sunt. Patz g̃ q põ sue fz eẽn tiaz suã cõsidereꝺ: sue ẽt ꝑ ꝛparationẽ ad diuinã opatio nez fm q in operãte est: vnitatẽ hz: fz multitudo realis ẽ tñ in effectib⁹ q̃ ex operatione dina cãnt. Et iõ pz q ab solute dõz ẽ potẽtiã dinã eẽ vnã: fz tñ q ẽ plurium: qz iu dicium de vnitate rei absolute sumẽdũ est fm eẽntiam eius: ⁊ nõ fm id quod extra est.

Ad primum ergo dõm q potẽtia generatiua no minat eẽntiale cõiunctuz notiona li: sicut cũ dicit deus generat. vñ illud qõ est eẽntiale pti nens ad rõnẽ potẽtie cõe est trib⁹: sicut est põ eẽndi. eadẽ. n. potẽtia pater gnãt: ⁊ fili⁹ nascit: sed notio remanet ꝓ priia patri: ⁊ B pleni⁹ pz ex dictis supra. ¶ Ad 2[m] dõm: q deo idẽ est ꝑncipiũ eẽndi ⁊ opandi. vñ sic de⁹ eodẽ ẽ vn⁹ ens iust⁹: ⁊ sic de alys: ita ipse eodez operat actus diuer sarum rõnuz: nos aũt diuersis. ¶ Ad 3[m] dõm q in oĩbus alys subys sepatis nõ vr oĩno idez esse re volũtas ⁊ ĩtel lectus: fz q in alys est fm diuersitatẽ realẽ est in deo fm vnitatem rei ⁊ distinctionem rõnis. ¶ Ad q̃rtuz dõm q attributa in deo sunt vnũ re ⁊ distinguunt tñ rõne: ⁊ iõ nomẽ potentie ⁊ qcqd aliud est nomẽ rei: siue sit nomen ꝑme ipositõis: nõ põt plalr pdicari: vt dicant plura attri buta esse plures potẽtias vel plures bonitates vel aliqd hõ: sed nomina scõe ipositionis vt attributum ⁊ hõ plali ter predicantur.

Questio. II.

D einde querit de bis q̃ subiecta sũt diui ne potẽtie. ¶ Et circa B q̃runt tria. ꝓ vtruz deꝰ possit qcqd est alteri pole. zº vtz possit facere ipossibilia. 3º vtruz sit aliquid iudicandũ simplr possibile vel ipossibile fz cau sas superiozes vel inferiozes.

Utz deꝰ possit qcqd est alteri possibile. I.

A D primum sic ꝓcedit. vr q õs pos sit qcqd alteri pole est. Oĩs. n. põ creata est exẽplata a põ ipsi⁹: sic oẽ bonũ a bonitate eius: sed qcquid est in exem plato veri⁹ ⁊ pfecti⁹ iuenit in ꝑmo exẽplari.

g̃ potẽtia dei se extẽdit ad oĩa in q̃cũq; creata potẽtia p̃t. ¶ P. phus dic̃ q; ös ꝛ ẽt studiosus põt praua agere: sz nihil ita elõgar̃ a põ ei⁹ sic̃ malũ. g̃ vr̃ q; ipse oĩa possit que creatura p̃t. ¶ P. de rõne volũtatis ẽ vt libtatẽ ad vtrũ libz hẽat: sz ĩ ẽo vissime inueniẽ volũtas. g̃ põt vtrũlz ꝛ bonũ ꝛ malũ. ¶ P. nihil q̃ ẽ laudabilitatis ei subtrahẽdũ ẽ: q magn⁹ ẽ ꝛ laudabil'nimis: sz posse facere malũ ꝛ non facere ẽ laudabilitat': sic̃ dr̃ eccl'. 30. i. In laudẽ vni⁹ viri iusti. Qui p̃t trãsgredi ꝛ nõ ẽ trãs. facere mala ꝛ non fec̃. g̃ ẽo conuenit. Et sic idem q̃ prius.

Sed cõtra sic̃ ös nõ põt nõ ee ös: ita nõ põt ee ĩperfect⁹: sz q̃dã dr̃ creatura posse sua infirmitate vel ĩperfectiõe: sic̃ pati mozi ꝛ hz̃. g̃ vr̃ q; de⁹ non oĩa possit q̃ creatura põt. ¶ P. sũmũ bonũ non põt ee cã alicui⁹ mali sic̃ nec sume calidũ cã alicui⁹ frigozis: sz de⁹ est sume bon⁹. g̃ nullũ malum facere põt. creatura aũt ß põt: non g̃ qcqd creatura põt ꝛ ipse deus põt.

Respondeo dõm q; qcqd pfectiõis ĩ creatura ẽ totũ ẽ exẽplariter eductuz ex perfectione creatozis: ita tñ q; illã pfectionẽ iperfecti⁹ creatura hz q̃ ĩ ẽo sit. Et iõ põ creature iq̃ztũ defic̃ a repñtatiõe dine põe õfic̃ a pfecto posse. Uñ q̃ attribuit̃ sibi fz q; ẽ in tali gradu pticipata: nõ opz q; dine põe attribuar̃. Sic̃ ẽt dicim⁹ eẽntiã lapidis exẽplatã a dina eẽn⁹: nec tñ dicimus deũ ee lapidẽ: ita ẽt nõ dicim⁹ dei põz ee põz ãbulãdi vl' patiendi. q. primũ p̃n⁹ ãbulatiõis ꝛ passiõis: ita q; ipse ãbulet vl' patiar̃. Sciẽdũ tñ q; grad⁹ põz sic̃ ꝛ nãrũ dina disp̃one ordiati sũt: fz q; vna pl's vel min⁹ deficit a pfectiõe dine põe. Et iõ videdũ ẽ q; q̃uis nll's act⁹ ppri⁹ haz põz fz gradus õtermiatos ꝛueniat põe dine: sic̃ p̃n⁹ primo: tñ oẽs act⁹ ppry haz põz egrediẽtes ab eis fm rõnẽ ordis in q̃ ꝛstitute sũt: reducunt̃ ĩ deũ sic̃ in cãz p̃am. Uñ q̃uis nõ dicam⁹ q; ös possit ãbulare vl' pati. dicim⁹ tñ q; creat ãbulationẽ ꝛ passionẽ in alys. Sz act⁹ g egred iunt̃ a determiatis potẽtys p̃ter dictã rõnẽ ordinis nullo mõ in cãlitatẽ dine potentie reducunt̃. nõ. n. dicim⁹ q; possit peccare nec in alys pctñ facere.

Et per hoc pz rñsio ad p̃m. ¶ Ad ꝛm dõz fz q̃sdã q; ly praua accipiẽdũ ẽ mãl'r: vt sit sẽsus. ös põt facere praua. i. q̃ mõ praua sũt: q̃ tñ si ipse faceret praua nõ eẽnt. Uel dõz q; logt̃ ꝺditiõal'r vt itelligat̃ si vellet: cui⁹ ꝺditiõal' ꝛ añs ẽ ipol'e ꝛ ons. ꝛ ß nõ ẽ icõueniẽs: sic̃ ß: si centũ sũt min⁹ q̃. v. sunt min⁹ q̃. x. ¶ Ad ꝛm dõz q; posse peccare fm Anſ. ꝛ boe. nõ ptinet ad libtatez volũtatis: sz magis ẽ ꝺditio volũtatis õficiẽtis: inq̃ztuz ẽ ex nihilo: sz in ß attendit̃ rõ libertatis: q; possit ß facere vel nõ facere: aut ß vel aliud facere. ¶ Ad q̃rtuz dõz q; aliqd ẽ laudabile iferiozi nãe qõ in supiozi vituperabile eẽt sicut eẽ ferox in cane ꝛ leone est laudabile: sz ĩ homie vituperabile: ita ꝛ nõ peccare cuz possit eẽ laus boĩs: sed blasphemia dei si de ipso dicatur.

¶ Utz ös possit q̃ sunt impossibilia nãe. II.

Ad secundũ sic ꝓcedit̃. vr̃ q; ea que nãe sũt ipolia ös nõ possit. Sic̃. n. dic̃ Lõmẽ. in. 8. meta. oĩs alteratio ẽ ab aliq̃ agẽte corpali: sz ös ẽ agẽs icorpoale. g̃ vr̃ q; nulla alteratio a deo possit fieri in creatura iferiozi nisi mediãte motu superiozis corpozis: qõ ẽ p̃miũ alterãs ñ alteratũ: sz mediãte illo motu nihil ĩpossibile nãe fieri põt. g̃ de⁹ nihil nãe ĩpossibilis facere põt. ¶ P. oĩs ipossibilitas vel necessitas q̃ ẽ in ꝓpositionibus reducit̃ ad ß p̃mũ p̃n⁹: qõ ẽ ipossibile simul affirmare ꝛ negare fm p̃m in. 4. meta. sz ß dicit̃ de⁹ nõ posse q; affirmatio ꝛ negatio sint simul vꝛa. g̃ nulluz ĩpossibile nature facere põt. ¶ P. magis est ipossibile qõ est impossibile per se q̃ qõ ẽ ipossibile p accidens: sz ĩpossibile per accidẽs de⁹ facere nõ põt. g̃ nihil cozũ q̃ per se sũt in possibilia. pbatio medie: ös nõ põt facere q; illud qõ est p̃teritus non fuerit vt pbar̃ auctozitate Jero. q dicit q; cum cetera de⁹ possit nõ põt de corrupta facere vginez. ꝛ per Augu. in lib. 2tra faustum. ꝛ per p̃m in. 6. ethi. vbi agathonẽ cõmẽdat dicẽtem ß solo p̃uar̃ de⁹ ingenita facere q̃ facta sunt. Sz p̃teritus nõ fuisse nõ ẽ ipossibile nisi per accidẽs: qz ß ipsuz qõ p̃teritus est p̃usq; fieret contingẽs erat nõ ee. vt sor. currere. g̃ nõ põt facere illud qõ est impossibile per accidẽs. ¶ P. fm Augu. de⁹ nõ põt facere aliquid contra rõnes quas p̃mitus ĩdidit. Et in quadã glo. ad Ro. ii. dicit̃ q; ös cũ sit auctoz nãe nihil cõtra naturaz facit: sz ea q̃ sunt nãe ipossibilia videnť ɔ nãm esse. ergo nihil bozũ deus facere potest.

Sed contra q oĩa dicit nihil excludit: sz in lr̃a dr̃ ꝛ pbar̃ q; ös oĩa põt. g̃ ab ei⁹ oipotẽtia ipossibilia nõ excludunt̃. ¶ P. Dyl. dicit q; plus põt ös facere q̃z nos possum⁹ dicere: vt habitũ ẽ supra. 19. di. qõ pbar̃ ẽt ex ß qõ br̃ Lu. i. Nõ erit ipossibile apud deũ oẽ vbũ: sz nihil ita ẽ ipossibile gn nos dicere possimus: ẽt cõtingere simul affirmare ꝛ negare: q; gdẽ phi dixerunt vt br̃ in. 4. meta. g̃ vr̃ q; oĩa hz̃ deus possit facere. ¶ P. magis distat de⁹ ꝛ homo q̃z duo ɔria: sz ös vniuit humanam nãz dine. g̃ multo magis põt facere q; duo ɔria sint simul in eodẽ: ex quo sequit̃ q; affirmatio ꝛ negatio sint sil'va: ꝛ si ß põt: oĩa põt. ¶ P. sic̃ cecitas ẽ ɔria dispositio visioni: ita vginitas conceptui: sz deus fecit vt virgo manẽs vgo cõciperet ꝛ mr̃ eẽt. g̃ põt facere vt cecus manẽs cecus. visum habeat ꝛ sic idẽ q; pus.

Respondeo dõz q; posse ipozrtat respectũ mediũ iter potẽtẽ ꝛ pol'e: sicut scire iter sciẽtẽ ꝛ scibile: ꝛ iõ aliqd posse põt negari ex parte potẽtis ꝛ aliquid ex pte possibilis. Nulluz aũt posse qõ sine imperfectione ẽ negar̃ de deo ex pte ipsi⁹ dei potẽtis: sed negatur ab eo ex parte ei⁹ posse defectiuuz: qõ nõ ẽ pure posse: sed admixtuz cum nõ posse: qz potẽtia ei⁹ defectũ habere nõ põt. Uñ nõ concedit̃ q; ipse possit peccare vl' aliquid hz̃. Negar̃ ẽt q̃ñq; de⁹ aliquid posse ex parte ipsius possibilis: qõ nullo mõ rõnẽ possibilis br̃e p̃t. ꝛ ß dicim⁹ impossibile ee p se. Et cuiusmodi sit ß inuestigandum ẽ. Sciẽdũ igit̃ q; oĩs põ vl' est ad ee: vl' ad nõ ee: sic̃ põ q̃ est ad cozrũpẽdũ. Uñ qcqd nõ p̃t br̃e rõnẽ entis vl' nõ entis illud nõ põt ee pol'e: ꝛ iõ ß qõ ẽ idẽ simul ee ꝛ nõ ee: ẽ i se ipossibile: qz qõ ẽ ens ꝛ nõ ens neqz ẽ ens neqz nõ ens. Et iõ dicit̃ ös ß facere nõ posse. nõ pp defectũ põe ei⁹: sz qz ß deficit a rõne possibilis: sicut dr̃ nõ scire falsũ qõ a rõne scibilis deficit: ꝛ per consequẽs dr̃ non posse facere oẽ illud in q̃ ɔdictio iplicar̃: ꝛ pp ß nõ põt facere q; illud qõ p̃teritũ ẽ nõ fuerit: qz qõ est necesse ẽ ee dũ est: ꝛ ipossibile est nõ ee tunc duz est: ꝛ cuz ista necessitate ꝛ impossibilitate in p̃teritus transit: ꝛ ß ẽ qõ Aug. dicit in li. ɔ faustũ. siquis dic̃ ös qz oipotẽs ẽ faciat vt q̃ facta sunt nõ fuerit: nõ videt se ß dicere. faciat vt q; verũ ẽ eoipso q; verus ẽ: nõ sit. Et ex ß sequit̃ vlterius q; nullũ eoz possit in gb⁹ ɔriuz p̃dicati ẽ in diffinitione subi: vt q; faciat ß. s. hoiem non eẽ rõnalẽ: vel triangulum nõ br̃e tres lineas. Jn hoc ipso. n. q; ponit̃ triangulus: ponit̃ tres lineas br̃e. vñ ß ẽ simul br̃e tres ꝛ non br̃e. Et ex ß vlterius sequit̃ q; non possit facere eẽ aliq̃ opposita simul in eodẽ: qz in diffinitione vni⁹ ɔry est p̃uatio alteri⁹ ꝛ in diffinitiõe p̃uatiõis est negatio: sicut p̃us ẽ in posteriozi. Sz qcqd in se nõ repugnat rõni entis vl' rõni nõ entis: ß ös põt facere sic̃ celuz nõ eẽ vl' eẽ aliũ mũdũ: vl' inducere visum p̃us ceco ꝛ hz̃. Dec. n. nõ sũt in se ipossibilia sed alicui.

Ad primum ḡ dōz q̄ posset exponi q̄ B nō pōt fieri ꝓz ordinē nālis opatōis: q̄uis possit eē p actionē agētis. s. nāz: nisi eēt ꝺ ītētionē ei⁹ q B exp̄sse de dō iducit: ꝛ iō ī B errauit: nec et⁹ auctas recipiē da ē: q̄ h⁹ ꝺriū ét phi tradūt. Dic̄.n. Auicē. q̄ mā magis obedit p̄ncipijs ſepatis ꝛ ꝺceptiōib⁹ eoꝝ q̄z ꝺrijs agētib⁹ in nā. Sz gcgd sit de alys B de dō firmissime tenēdū ē q vtutē suā celo nō alligauit. ¶ Ad 2m dōz q̄ ꝓz B q̄ aligd ē ipoſe reducīt in illud p̄nm. vñ qō ē ipoſe p se icludit illō p̄nm ī se: ꝛ tale ipoſe nō pōt ipse de⁹ facere: vt ex dcis pz: ꝛ qō ē ipoſe alicui icludit dcm̄ p̄nm in ordie sui ad illud: sic̄ pz cū dr̄ q̄ ipoſe ē mortuū reuiuiſcere: viuere.n. p se poſe ē: sz ī corpe mortuo nō ē pō ad būc effectū iducendū: ꝛ ex B ē ipoſe. vñ si ponerēt posse viuere ex sua vtute sil̄ ponerēt ei⁹dē rei hr̄e potētiā ꝛ ipotētiā: nec B fac̄ ōs qñ mortuū resuſcitat vt corp⁹ p ꝓpriā pōz viuēdi viuat: sz p pōz quā sibi ꝺfert. ¶ Ad 3m dōz q̄ ꝑterita nō fuisse p̄t accipi vt ipoſe p accñs ꝛ vt ipoſe p se. Si.n. accipiaꝝ ipsa res q̄ dr̄ ꝑterita vt cursus sortis nō hz ipolitatē nisi p accidens suū: qō ē eꝝ rōnē ei⁹. s. ꝑteritionē: ꝛ ipa res in se ꝺsiderata nō dr̄ deo ipoſis. Pōt.n. hāc rē facere. s. q̄ sor. nō currat. Si aūt accipiaꝝ ꝓz q̄ stat sub B accñte qō ē ꝑteritio: sic ē ipoſe p se. ꝛ B dr̄ ōs facere nō posse. ꝛ sil̄e ē de B q̄ dr̄: sor. nō currere dū currit ē ipoſe: q̄z rōne adiūcti hz īpossibilitatē p se. ¶ Ad 4m dōz q̄ ōs māe p̄c indidit duplices rōnes. s. cāles vl̄ obediētiales: p q̄s oēs nate sunt obedire deo: vt fiat ex eis gcgd ei placuerit. Indidit ēt rōes seminales. s. p̄na actīa p q̄ effect⁹ nāles exercēt: ꝛ ꝺ has aliq̄n dr̄ facere ī miraculis q̄ fac̄. Sz ꝓpe loq̄ndo tūc ēt ꝺ eas nō fac̄: sz ꝑter eas vl̄ sup eas. Sup eas qñ iducit effectū i quē nā nullo⁹ attigere pt: sic̄ forꝰ glie ī corporib⁹ gliosis. Preter eas fac̄ qñ effcm̄ quē nā iducere pōt sine offō cāruz nāliū ꝓducit. vt qñ aquā ī vinū ꝺuertit. Joā. 2. Sz ꝺ eas non facit: q̄z nec fac̄ nec facere pōt vt cā nālis actiua manēs eadē ꝼm spēz effcm̄ eēntialē aliuz bēat: sic̄ nō pōt eē q̄ sil̄ sit eadē ꝛ alia. Sz bñ pōt ōstruere vnā nām ꝛ facere aliā: abyciēs vnā formā a mā: ꝛ iducere aliā. sic.n. ꝛ ꝺnāz aeris fac̄ ignis: qñ ipz corrūpit. ¶ Ad 5m dōz q̄ sub distributiōe oīuz nō p̄t accipi nisi ens vl̄ nō ens. Sz ea q̄ dixim⁹ deum nō posse: neq; sūt entia simpl̄r neq; nō entia. ¶ Ad 6m dōm q̄ dcā ipoſia quāuis oze ꝓferri possint. tm̄ corde ꝺcipi nō pñt. vt ꝓbat phs in. 4. meta. vñ nō ꝓprie ꝛ pfecte sūt vba. ¶ Ad 7m dōz q̄ ōs nō cōiunxit būanaz nāz ꝺne: ita q̄ eēt eadē nā: vel qō vna psona ꝓz idē esset de⁹ ꝛ hō: sz ꝼm aliud ꝛ aliud: ꝛ sic nō ē dubiū qō ꝺria ī eodez cōiūgere pōt: q̄z ꝛ nā B fac̄. ¶ Ad 8m dōz q̄ nō ē sile: q̄z cecitas ē ꝑuatio ipsi⁹ visus. vñ icludit in se negationē ei⁹. vñ nō pōt facere ōs qō sil̄ sit cecus ꝛ videṡ: sz in rōne vginitatis nō icludiꝝ negatio maternitatis sz negatio cōiunctiōis ad viruz: ꝛ iō rō non procedit.

¶ Utr̄ aligd sit iudicādū ipoſe ꝓz cās iferiores. III.

A B tertium sic ꝓcediꝝ. vr̄ q̄ aligd ñ sit iudicāduz ipoſe simpl̄r ꝼm cās iferiores. Sup illud p̄c ad corin. prio: stultā feꝰ ōs ⁊c. ita ditꝰ glo. sapiaz h⁹ mūdi de⁹ stultitiā feꝰ: oñdēs poſe qō ipsa ipoſe iudicabat: sz sapia h⁹ mūdi iudicat aligd impoſe eē ꝓz causas iferiores. g̃ vr̄ q̄ B stultū sit dr̄e. ¶ P. cōstat q̄ causa iferior ipiuz iustificare nō pōt: sz tm̄ nō dicimus B eē ipossibile: ꝛ sil̄r nec mundū foze añq̄ eēt quē nā facere nō pōt. g̃ vr̄ q̄ nō sit aligd dōm impossibile ex eo q̄ cāe inferiozi est ipossibile. ¶ P. cōstat q̄ illuminare cecuz ꝛ dare vgini conceptū nāe est ipossibile: ꝛ tm̄ ista fieri potuerūt ꝛ facta sunt. g̃ vr̄ q̄ ꝓz causas iferiores aliquid ipossibile iudicandum non sit.

Sed contra nihil deo ē ipossibile. vt dr̄ luc. i. Si g̃ ꝓz cāz supiozē tm̄ aligd ipoſe dr̄eꝝ ꝛ possibile: nihil ipossibile fozet. g̃ vr̄ q̄ sit iudicādū de ipossibilitate ꝼm causas iferiozes. ¶ P. neciū ꝛ ipoſe sūt ꝺria: sz aligd nō dicīꝝ necessariū ꝑpter necitatē cāe p̄me vt supza dcm̄ ē: q̄z sic oīa essent necia. ergo nec possibile: ꝛ ipossibile iudicandum est ꝼm supiozes causas.

Respondeo dōm q̄ ipoſe est duplr. Aligd.n. est ex se ipossibile: sicut dictū est de his q̄ ꝺdictionē icludūt. ꝛ B iudicanꝝ ipossibilia absolute: nō per respectū ad causas supiozes vel inferiozes. Aliquid aūt est ipossibile qō q̄tuz in se est nō hz rōnē ipossibilis. sed in ordine ad aligd: ꝛ in istis distinguēduz est: q̄z possibile pōt dici ꝼm potētiā actiuā ꝛ passiuā: ꝛ vtroq; mō dicīꝝ aligd poſe ꝛ ipossibile simpl̄r per ꝓparationē ad suaz cām ꝓximā actiuā vel mālez: cui⁹ cōditiones effect⁹ seq tur: vt ꝑus dictū est. vbi gratia. mā statue remota est terra ꝛ aq̄: mā ꝓxima cupꝛū ꝛ lignum. Dicim⁹ aūt ex cupro posse fieri statuaz: nō aūt ex terra. B.n. solū dicim⁹ esse in potētia in aliq̄ absolute: qō pōt educi ō mā vno motoze: vt in. 9. meta. dr̄. Dōm est g̃ q̄ oēs effectus q̄ sunt ímedia te ipsi⁹ dei nō per cām scōaz me⁹m. vt creatio mūdi creatio aīe: ꝛ glificatio aīe: ꝛ hꝰ iudicandi sunt poſes vel ipossibiles ꝼm cāz supiozē dīnā. Pñt nihilomin⁹ alig eoꝝ iudicari poſes ꝼm cās passiuas inferiozes: q̄z cāe receptiue se hñt in iferiozib⁹ sic̄ aia se hz ad corp⁹ pparatū p opatiōnē nāe: ꝛ ad gr̄az li. ar. Sz illi effect⁹ qui nati sunt ex cāis esse iferiozib⁹ ꝓximis actiuis ꝛ pas. iudicādi sūt poſes vl̄ ipoſes ꝼm cās iferiozes: sic̄ in visiōe ceci ꝛ in resurrectōe mortui: ꝛ hꝰ. Uita.n. ꝛ visio sunt effect⁹ imediati cārum inferiozū. s. formaꝝ vnitarum corpori.

Ad primum ergo dōz q̄ sapiētia mūdi in B stulta reputata est: q̄z ita iudicauit B ipossibilia nāe: ita esse ipossibilia q̄ ēt deus ea facere non posset. Aliquid tm̄ ꝑt dici simpliciter ipossibile: qō alicui est possibile: sicut aligd dicīꝝ simpl̄r albuz: qō. s. aligd sui nō est albuz. ¶ Et per hoc pz rñsio ad alia.

¶ Expositio textus.

Potuit de⁹ simul cūcta facere ⁊c.) Hoc solum ita q̄ cōdent oēs spēs: sed etiaz oīa īdiuidua spēruz: q̄ in toto tpe fiunt: sed rō ꝑhibuit: nō gdez per ꝺrietatez sz p incōpossibilitatē: non.n. pōt esse qō de⁹ aligd faciat: ꝛ illud rōnale non sit. vñ rō se hz sicut determinās op⁹: ꝛ potētia sicut exequēs. (Qz nō eēt B poſe ⁊c.) Et B ēt dicit Dio. in. 8. ca. de di. no. ꝛ ponit exēplū sic̄ cū aligd dr̄ eē nō ens. Doc.n. ipz eē est nō eē: ita ꝛ posse deficere ab eo qō ē pfecte poſe nō est posse simpl̄r (Nō aūt vl̄ āgelus ⁊c.) Sciēduz q̄ hō ex se: vel a se nihil boni pōt facere: q̄z iste ppositiones de. ꝛ ab. denotāt cām efficiētē. vñ dr̄ hō posse facere aligd ab eo a quo potētiam hz. ꝓstat.n. q̄ gcgd boni hz ab alio hz. Sz per. denotat cām formalē. vñ q̄daz pōt facere per se. s. q̄ cōplenꝝ p̄ncipijs nālib⁹: q̄dā aūt nō p se sicut ea q̄ fiunt p vtutem dīnā vt miracula: et hꝰ: ꝛ ide ēt est q̄ filius dr̄ oīa agere per se: sed nō a se.

¶ Opinio quorundam dicentiū deum nil posse nisi quod facit. ¶ Distin. XLIII.

Quidā tm̄ de suo sensu gliantes: dei potētiā sub mēsura coartari conati sūt. Cū.n. dñt. bucusq; pt ōs ꝛ nō āpli⁹: qd B ē aliō q̄z ei⁹ potētia q̄ ifinita ē ꝙcludē ꝛ restrigere ad mēsurā. Aūt.n. nō pōt de⁹ aliō facere q̄z fac̄: nec

meli⁹ facere id qđ fac̃:nec aliqđ p̃termittere đ his q̃ fac̃. Istãq; primã suã opionẽ ꝯfilib⁹ argumẽtis causisq; ꝓmẽtitꝰ necnõ ꝛ sacraꝝ auctoritatũ testionꝰ munire conãt dicẽtes. Nõ pt đs facẽ nisi qđ bonũ ꝛ iustũ ẽ fieri: nõ ẽ aũt iustũ ꝛ bonũ fieri ab eo nisi qđ fac̃. Si.n. aliud iustũ ẽ ꝛ bonũ eũ facẽ q̃ fac̃: nõ ḡ fac̃ oẽ qđ iustũ ẽ ꝛ bonũ eũ facere. ꝟ qs audeat ꝟ dicere:

¶ Secunda ratio.

Adũt ẽt. ñ pt facẽ nisi qđ iustitia ei⁹ exigit: ꝟ nõ exigit ei⁹ iustitia vt faciat nisi qđ fac̃: nõ ḡ põt facere nisi qđ facit. Eadẽq; iustitia exigit: vt ꝛ id nõ faciat qđ nõ facit: nõ ãt põt facere ꝯ iustitiã suã: nõ ergo põt aliquid eoꝝ facere que dimittit.

¶ Respõsio ad prius dictum.

His aũt rñdem⁹ duplicẽ ꝟboꝝ itelligẽtiã aperiẽtes ꝛ ab eis inoluta euoluẽtes: sic. Nõ põt đs facere nisi qđ bonũ ẽ ꝛ iustũ. i. nõ pt facere nisi illud qđ si faceret bonũ ꝛ iustũ eẽt: veꝝ ẽ. ꝟ mlta põt facere q̃ nõ bona sũt nec iusta: qz nec sũt nec erunt nec bñ fiũt: nec fiẽt: qz nũq; fiẽt. Itẽ qđ sc̃do ꝓpositũ fuit nõ pt facere nisi qđ iustitia sua exigit: ꝛ nõ põt id facere qđ iustitia sua exigit vt nõ fiat. Dicim⁹ qz exactiõis ꝟbũ de đo ꝯgrue nõ đr: nec ꝓprie accipiꝫ: ꝛ illis locutiõib⁹ duplex est sensus. Si.n. itelligas nõ pt facere nisi qđ sua iustitia exigit. i. nisi qđ voluntas sua iusta vult: falsũ dicis. Justitia.n. ipsi⁹ dei eqssima voluntas accipiꝫ: q̃r accipit Aug. illa ꝟba dñi i Gene. loquẽtis ad loth. Nõ possũ qcq; facẽ dõec illo itrocas. exponẽs: nõ posse ingt se dixit: qđ sine dubio poterat p potẽtiã: ꝟ ñ poterat p iustitiã: q̃si poterat qdẽ: ꝟ nõ volebat: ꝛ illa volũtas iusta erat. Si ꝟo p ꝟb ꝟba itelligis eũ ñ posse facere: nisi illud qđ si fieret iustitie ei⁹ ꝯueniret: veꝝ dicis. Sil'r distigue illud. Nõ pt facere qđ sua iustitia exigit vt nõ faciat. i. nõ pt facẽ id qđ ipse q ẽ sũma iustitia nõ vult facere: falsũ ẽ. Si aũt his ꝟbis itelligas eũ nõ posse facere id qđ iustitie ei⁹ ꝯuenire nõ põt: veꝝ dicis.

¶ Tertia illoꝝ ratio.

Adunt quoq; ꝛ alia dicẽtes. Nõ põt de⁹ facere nisi qđ đz: nõ aũt đz facere nisi qđ facit. Si.n. đz alia facere: nõ ḡ facit oẽ qđ đz. Si ꝟo facit oẽ qđ debz: nec põt facere nisi qđ đz: nõ ḡ põt facere nisi qđ facit. Itẽ aut đz dimittere qđ dimittit ne faciat: aut nõ đz. Si nõ đz nõ recte dimittit. Si ꝟo đz dimittere: ḡ nõ đz facere. Si ãt nõ đz: nec decz: nec oz eũ facere. Et si nõ decet nec oz eũ facẽ: ḡ nõ pt facere. Nõ ḡ põt facere nisi qđ facẽ: nec põt illud dimittere qđ fac̃ qn faciat: qz đz illud facere: ꝛ qđ đz facere ñ pt illud dimittere. Sz vt mihi vr̃ ꝟbũ đz venenũ bz. Adultiplicez .n. ꝛ inolutã ꝓtinet itelligentiã: nec deo ꝑprie ꝓpetit q nõ ẽ debitoꝝ nob: nisi forte ex ꝓmisso. Nos ꝟo ei debitozes sum⁹ ex ꝓmisso. Ut aũt venenũ enacueẽ distigue ꝟbũ sẽsus. Nõ pt đs facere nisi qđ đz. i. nisi qđ vult falsũ ẽ. Sic.n. pt ipse dici debere aliqđ qz vult illud. Si ãt dicaẽ nõ põt nisi qđ đz. i. nõ põt nisi illud qđ si faceret ei bñ ꝯueniret: veꝝ ẽ. Addũt quoq; illi dicẽtes. Nihil facẽ aut dimittit nisi optia ꝛ rõnabili cã: licz nob occulta sit: ꝟ quã opz eũ facere aut dimittere q̃ fac̃ vel dimittit. Nõ.n. penes eũ ẽ q̃ illa facẽ ꝛ illa dimittit: q̃ rõ eterna est ꝛ sp manẽs: p̃ter quã nõ põt aliqđ facere vl' dimittere. Illa ḡ manẽte nõ põt quod facẽ dimittere: nec quod dimittit facere: ꝛ ita nõ pt facer̃ nisi quod facẽ. Et ad ꝟ rñdemus ambiguitatẽ locutiõis determinãtes. Cũ.n. dr̃ rõ vel cã optima penes deũ ẽ q̃ facit cũcta q̃ facẽ: ꝛ dimittit ea q̃ dimittit: veꝝ qdẽ ẽ: qz in eo volũtas ẽ eqssima ꝛ rectissima: q̃ facẽ ꝛ dimittit q̃ vult: ꝯ quã facere non põt: nec p̃ter eã facere põt. Nec vtiq; ꝯ eã faceret: nec p̃ter eã: si ea q̃ facẽ dimitteret: vl' q̃ dimittit faceret: ꝟ eadẽ manẽte rõe ꝛ cã: alia potuit facere ꝛ ista dimittere. Licet ḡ rõ sit penes eũ q̃ alia facẽ ꝛ alia dimittit: põt tñ fm eandẽ rõnẽ ꝛ dimittere q̃ facit ꝛ facere q̃ dimittit. Ipsi aũt addũt. Nõ ẽ eũ facere q̃ facẽ: ꝛ nõ alia: ꝛ nõ pt facere nisi quod rõ ẽ eũ facere: ꝛ ita nõ põt facere nisi quod facẽ. Itẽ rõ ẽ eũ dimittere q̃ dimittit: ꝛ nõ põt nõ dimittere quod rõ ẽ eũ dimittere: ꝛ ita nõ põt nõ dimittere quod dimittit. Et ad ꝟ dicim⁹ locutões ambiguas eẽ: ꝛ ió determinãdas. Si.n. cũ dr̃ non põt facere nisi quod rõ ẽ eũ facere: itelligas eũ nõ posse facere nisi ea q̃ rõnabilia sũt: ꝛ ea q̃ si fierent rõnabilia eẽnt: ver⁹ ẽ sensus. Si aũt itelligas eũ nõ posse facere alia rõnabilia ꝛ bona: nisi ea q̃ vult: ꝛ facit: falsus est itell's. Itẽ aliud adũgũt dicẽtes. Si põt de⁹ aliud facere q̃ facit: põt ergo facere quod nõ p̃sciuit: ꝛ si põt facere qđ ñ p̃sciuit: põt sine p̃scia opari: qz oẽ quod factuꝝ se p̃sciuit facit: nec facit aliqđ quod nõ p̃sciuit. Qz si p̃ter sciam ei⁹ aliqđ fieri ipossibile est: oẽ ergo quod p̃scitũ est fieri necesse est: ergo aliud fieri q̃ sit nulla rõne possibile est: non ergo potest a deo fieri nisi quod fit. Hec aũt questio de p̃scientia facile determinari põt per ea q̃ superi⁹ dicta sunt: cuꝝ de p̃scientia ageret.

¶ Auctoritatib⁹ vtunt i assertione sue opionis.

His aũt illi scrutatores q ꝺfecerũt scrutãtes scrutinia scõꝝ ãnectũt testimõia. Dicit.n. Aug.in lib.de simbolo. Hoc solũ nõ põt ꝺs qꝺ nõ vult: ꝑ qꝺ vr̃ non posse facere aliqd nisi qꝺ vult: ꝫ ñ vult nisi qꝺ fac̃: ⁊ ita vr̃ nõ posse nisi qꝺ fac̃. Illud ãt ita intelligẽdũ ẽ. Jd solũ nõ põt ꝺs qꝺ non vult. ſ. se posse. Jdẽ i. vij. li. cõfes. ad deũ loquẽs ait. Ne cogeris inuit⁹ ad aliqd q⁹ volũtas tua nõ ẽ maior q̃ põ: eẽt aũt maior: si teipꝺ tuipe maior esses. Ex ꝟ vr̃ q⁹ ꝺs nõ possit pl'a q̃ vult. sic̃ non vult pl'a q̃ põt. Sic̃.n. volũtas nõ ẽ maior põtia nec potẽtia maior ẽ voluntate. Jõq̃ sic̃ pl'a nõ vult q̃ põt: ita cũ nõ pl'a posse q̃ velle ꝺnt. Sz ad ꝟ dicim⁹: q⁹ nec volũtas potẽtia: nec potẽtia volũtate maior ẽ: q⁹ vna ⁊ eadẽ res ẽ potẽtia ⁊ volũtas. ſ. ipe ꝺs: q esset maior seipso si volũtas maior eẽt potẽtia: vl' potẽtia volũtate. Nec hac auc̃tate negaꝝ deũ pl'a posse q̃ velle: q⁹ pl'a sũt subta ei⁹ potẽtie q̃ volũtati. Fateamur itaq̃ deũ pl'a posse facere q̃ nõ vult: ⁊ posse dimittere q̃ fac̃. Qꝺ vt certius firmiusq̃ teneaꝝ scripture testimõijs asseram⁹ deũ pl'a posse facer̃ q̃ faciat. Veritas ipa ꝫ Mat. ait. An putas q⁹ nõ possũ rogare pr̃em meũ: ⁊ exhibebit mihi mõ plusq̃. xij. legiões ãgelor̃. Ex qb⁹ ꝟbis patẽter inuit̃: q⁹ ⁊ fili⁹ poterat rogare qꝺ nõ rogabat: ⁊ pater exhibere qꝺ nõ exhibebat. Uterq̃ ꝑ poterat facere: qꝺ nõ faciebat. Aug. ẽt i ench. ait. Qꝺ ipotẽtis volũtas multa põt facere q̃ non vult nec fac̃: potuit.n. facere. vt. xij. legiones angelor̃ pugnarẽt ꝓ illos q ꝛꝑ cepe rũt. Jtẽ i eodẽ. Cur apud quosdã nõ facte sũt ꝟtutes: q̃ si facte fuissent: egissent illi hoies penitẽtiã: ⁊ facte sũt apꝺ eos q nõ erãt crediturꝰ. Tũc nõ latebit qꝺ nũc latet. Nec vtiq̃ ininste ꝺs noluit saluos fieri: cũ possent salui eẽ si vellent. Tũc i clarissima sapie luce videbit̃: quod nũc pioꝝ fides ꝫ añq̃ manifesta cognitõe videat̃: q̃ certa ⁊ imutabil' ⁊ efficacissima sit volũtas dei: q̃ multa possit ⁊ nõ velit: nihil ãt qꝺ nõ possit velit. Jdẽ in lib. de nã ⁊ gr̃a. Ihũs lazarꝰ suscitauit in corꝓre. Nunqd dicẽdũ ẽ: nõ potuit iudã suscitare in mẽte: Potuit qdẽ sed noluit. His auc̃tatib⁹ alij sq̃ multis aperte doceꝝ: q⁹ de⁹ multa possit facere q̃ nõ vult qꝺ ẽt rõne ꝓbari põt. Nõ.n. vult de⁹ oẽs homines iustificare: ⁊ tñ qs ꝺubitat eum posse. Põt ꝑ de⁹ aliud facere q̃ facit: ⁊ tñ si aliꝺ faceret ali⁹ ipse nõ esset. Et põt aliud velle q̃ vult: ⁊ tñ ei⁹ voluntas nec alia: nec noua: nec mutabilis aliquo mõ põt eẽ. Qꝺ ⁊ si possit velle qꝺ nũq̃ voluit: nec tñ nouiter: nec noua volũtate: ſz sempiterna tñ voluntate velle põt: põt enim velle quod ab eterno põt voluisse: hz.n. potentiam volendi ⁊ nunc ⁊ ab eterno: quod tamen nec modo vult nec ab eterno voluit.

¶ Diuisio textus.

Hic magister excludit errorẽ q̃rũdã ꝺpdetermiata q ꝺi põz limitabãt dicẽtes nõ simpl'r oĩum eẽ dei põm. Et dicit̃ i ptes duas. In p⁹ ipꝛobat errorẽ eoꝝ inq̃tũ limitabãt dei potẽtiã ad res q̃ fiũt. In z⁹ inq̃tũ limitabãt ad q̃litatez eaꝝ. dicebãt.n. nec alia nec meliora posse deũ facere q̃ q̃ fac̃. 44. di. ibi (Nũc illꝺ restat ⁊c.) ꝓia i tres. In p⁹ narrat eoꝝ põnẽ. In z⁹ ponit ꝓbatões eoꝝ ⁊ soluit eas. ibi. (Jstãq̃ suã opionẽ ⁊c.) In z⁹ iducit auc̃tates ad ẽitatẽ ꝓbãdã. ibi (Fateamur ergo deũ ⁊c.) (Jstãq̃ suã ⁊c.) Dic ponit ꝓbatões eoꝝ. Et dicit̃ i ptes tres. In p⁹ ponit q̃dã ꝓbabilia argumẽta q̃ habebãt. In z⁹ põit q̃sdã causas q̃s adiunieebãt. ibi (Aduciũt illi q̃q̃ dicẽtes ⁊c.) In z⁹ ponit q̃sdã auc̃tates quas iducebãt ad sue opionis ꝓfirmationẽ. ibi (Dis aũt hi dispu. ⁊c.) ꝓbatiões aũt ⁊ rñsiones patẽt in lr̃a. Questio. I.

Circa banc opionẽ opz duo q̃rere ꝫz q⁹ duo ponebãt. ꝓimo ponebãt q⁹ nõ põt facere aliqd eoꝝ q̃ nõ fac̃: ⁊ in ꝟ negabãt ifinitatẽ dine potẽtie. Unde ꝓmo qõ fit de ifinitate dine potentie. z⁹ ponebant deũ nõ posse nõ facere ea q̃ facit: ⁊ in ꝟ iduceb ãt deum agere ex necessitate. Et iõ z⁹ questio erit vtrũ de⁹ agat ex necessitate. ¶ Circa ꝓmũ q̃runt duo. ꝑ vtꝝ potentia dei sit ifinita. z⁹ vtrũ oĩpotẽtia sua q̃ ꝓuenit sibi ꝼm infinitatẽ potẽtie sit creature cõicabilis.

¶ Utrum potentia dei sit infinita. I.

Ad primum sic ꝓcedit. vr̃ q⁹ põ dei nõ sit ifinita. Sic̃.n. dicit phs i z⁹ phy. Infinitũ hz rõnẽ ptis ⁊ mãe ⁊ ita iperfecti: ſz põ dei ẽ pfectissima. q̃ nõ ꝺz dici ifinita. ¶ ꝑ. ꝼz phz in ꝑ phy. finitũ ⁊ ifinitũ ꝛgruũt q̃titati: ſz oẽ q̃tũ ẽ diuisibile: cũ igit̃ põ diuina sit simplex. videt̃ q⁹ neq̃ finita neq̃ ifinita dicẽda sit. ¶ ꝑ. ꝼz phos si eẽt aliq̃ põ actiua cui nõ rñderet aliq̃ põ passiua in nã: illa eẽt frustra: ſz nulla põ passiua ẽ ad recipiẽdũ effectũ ifinitũ: cũ q̃ põ actiua dei nõ sit frustra. vr̃ q⁹ nõ sit ifinita. ¶ ꝑ. nullũ ifinitũ cõprehẽdi põt: q⁹ ꝼm Aug. in li. de videdo deũ. illud cõprehẽdit̃ cui⁹ fines circũspiciunt̃: ſz itellꝰ dñi⁹ ꝓprehẽdit potẽtiã suã: cũ totam potẽtiã suã ꝺs cognoscat. q̃ sua põ nõ est ifinita. ¶ ꝑ. oĩs põ põt reduci in actum. si q̃ potẽtia dei sit ifinita: poterit actu ifinita facere: ſz si actu ifinita fecisset. Aut aliqd posset facere ampli⁹: ⁊ sic ifinito eẽt aliquid mai⁹. Uel nihil ampli⁹ facere posset: ⁊ sic ipotẽs ex his q̃ faceret redderetur ⁊ sua potẽtia ad opa ei⁹ finiret̃ ⁊ ifinita nõ eẽt: q̃ oĩa ipossibilia sunt. ergo dei potẽtia nõ est ifinita.

Sed cõtra in magnitudine ifinita semp est vt⁹ ifinita: sicut phi ꝓbãt: siue ponaꝝ magnitudo molis: quã tñ impossibile est eẽ ifinitaz: siue magnitudo ꝟtutis: sed in ꝑs. dr̃. q⁹ magnitudinis ei⁹ nõ est finis. ergo virtus vel potentia eius est infinita.

Respondeo dicendũ q⁹ infinituz põt dupliciter sumi. Uel ꝓuatiue: ⁊ sic deo nõ cõuenit. nihil enim proprie loquendo ꝓuatiue de ipso dici potest. vt supra dictum est. Uel negatiue: ⁊ sic deus dicit̃

infinitus ſm Dam̃.q̃ nullo mō finiť. Q̃ qualr̃ ſit inueſtigandū eſt. Quidā.n.accipiētes finitū ⁊ ifinitū ſolū ſm q̄ ſunt paſſiones q̃titatis nō poterāt in deo iuenire ifinita tem niſi ſz q̄ iueniebāt in eo rōnē q̃titatis ⁊tualis. Uñ dicebant deū eē ifinitū: q̃ virt⁹ eius ē ifinita. Jō accidit q̄ gdā negauerūt eēntiā dei eē ifinitā in rone eēntie conſideratā: ⁊ ſic a ſcis eā videri aſſerebāt: ſz iſtud erroneū eſt. Et iō al'r dōm q̄ ſm ph̄m in.5.meta. finis vl' termin⁹ multipl'r dr̃. Uno⁹ termin⁹ q̃titatis ſic̄ punct⁹ linee: ⁊ B mō dr̃ a pone ⁊ a ꝓiratiōe talis finis finitū ⁊ ifinitū ſm q̄ eſt paſſio q̃titatis: ⁊ ſic nō ſunt in ico⁹poreis. Dr̃ alio mō finis q̃tū ad eēntiā rei ſic̄ vltīa dr̃ia ꝓſtitutiua ē: ad quā finiť eēntia ſpēi. Uñ illud q̄ō ſignificat eēntiā rei vocať diffinitio vel termin⁹. Et ſic dr̃ vnūq̄q; finiri ꝑ illud q̄ō terminat vl' ꝺbit eēntiā ſuā: ſicut nā gnis q̃ de ſe ē idifferēs ad multa: finiť ꝑ vnā dr̃iaz: ⁊ mā p̄ma q̃ de ſe ē idifferēs ad oēs formas. vñ ⁊ infinita dr̃ia: finiť aūt per formaz: ⁊ ſimilr̃ forma: q̃ quātuz in ſe ē pōt ꝓficere diuerſas ptes māe: finiť per mām in q̃ recipiť. Et a negatiōe talis finis eēntia dīna infinita dr̃. Dis.n. forma in ꝓpria rōne ſi abſtracte cōſideret ifinitatē habz: ſicut in albedīe abſtracte itellecta ratio albedinis nō eſt finita ad aliqd: ſz tamē rō coloris ⁊ ratio eēndi determinať in ea ⁊ ꝺbitur ad ōterminatā ſpēm. Et iō illud q̄ō hz eē abſolutuz ⁊ nullo modo receptū in aliquo: imo ipſemet ē ſuuz eē: illud ē ifinitū ſimpl'r: ⁊ iō eēntia eius ifinita ē ⁊ bonitas ei⁹: ⁊ gc/quid aliud de eo dr̃: q̃ nihil eoruz limitať ad aliquid: ſicut q̄ō recipiť in aliquo limitať ad capacitatem eius. Et ex B q̄ eēntia ē ifinita ſequiť q̄ potētia eius infinita ſit. ⁊ B expreſſe dicit̃ in lib. de cauſis. q̄ ens p̄mū hz virtutē ſimpl'r infinitā: q̃ ipſūmet eſt ſua ⁊tus.

Ad primuz g̃ dōz q̄ illa obo ꝓcedit de ifinito q̄ō puatiue dr̃: q̄ō. ſ. natū ē hr̃e finē ⁊ nō hz: ⁊ ſic rō ei⁹ ꝓſiſtit in mā cū puatiōe: ⁊ B deo nō ꝓpetit.

¶ Ad z^m dōz q̄ obo illa ꝓcedit de ifinito ſz q̄ dr̃ a puatione finis q̃ ē termin⁹ q̃titatis. ¶ Ad 3^m dōm q̄ pō dei actiua nō ē pp finē ſz ē finis oīuz: ⁊ iō q̃uis nulla pō paſſiua adequet eā nō ē fruſtra: q̃ fruſtra ē ſz ph̄z in.z. phyſi. q̄ō ē ad finē quē nō iducit. alie tm̃ potētie actiue ⁊ paſſiue accedūt ad eā q̃tū pñt. ¶ Ad 4^m dōm q̄ de rone cōprehenſionis ſunt duo. Unū eſt q̄ fines ei⁹ rei apprehēdantur vel cōtineanť: ⁊ ſic ifinitū nullo mō cōprehendiť neq; a finito neq; ab ifinito: nec ſic de⁹ ſeipm comprehēdit q̃ fines nō hz. Aliud ē rōne eius. ſ. nihil cōprehēſi eē extra comphēſorē: ⁊ ſic infinitū ſeipſum cōprehēdit: ⁊ ſic ēt itellectus diuinus eēntiaz ſuam ⁊ potētiaz comprehēdit cum nihil extra ipm eſt. ¶ Ad qntuz dōm q̄ nullus effectus ꝓducit̃ per aliquā potētiaz ꝑ modū qui ē ꝓtra rōnē ipſi⁹: ſicut potētia motiua nō facit oēs partes mot⁹ eē ſimul. iaz.n. nō eēt mot⁹ cum de rone motus ſit ſucceſſio: ⁊ talis actus ē in ifinituz ſm ph̄m in.z. phyſi. qui. ſ. ſemp eſt pmixtus potētie: ⁊ iō nō reducit̃ in actuz niſi ſucceſſiue: ⁊ iō non ſequiť q̄ ōs poſſit facere eē in actu oīa infinita q̃ pōt: quia iam infinita eēnt finita.

Utr̃ oipotētia dei poſſit cōicari creature. II.

A Bſecundū ſic ꝓcedit̃. vr̃ q̄ oipotētia dei creature cōicari poſſit. Oipotētia.n. dei nō ē dignior q̃ ſua bonitas: ſz bonitas ei⁹ cōicať creaturis. g̃ ⁊ oipotētia. ¶ P̃. ſic̄ hr̃e oēm potētiā ē de ꝓfectiōe dīna: ita ⁊ hr̃e oīuz ſciam: ⁊ ēt ſcia ad pl'a ſe extēdit: q̃ ad bona ⁊ mala: ſz hr̃e oīuz ſciaz cōicatū ē aie x̄pi. g̃ ⁊ hr̃e oipotētiā: ⁊ ſic oipotētia vr̃ creature cōicabil'. ¶ P̃. fides facit oīa poſſibilia. q̃ nihil ſpole ē credēti: ſicut hr̃ Mat. 17. ſz fides creature ifundiť. g̃ ⁊ oipotentia cōicať. ¶ P̃. ſicut ꝓbatū ē a ph̄is oīs ⁊tus ſepata a mā ē ifinita: q̃ nō ē accipe ꝓportionē ⁊tutis mālis ad ⁊tutē ſube ſepate: ſz angeli q̄ ſunt creature: ſūt ſube a mā ſepate ſm Dio. cum g̃ōs dicať omnipotēs ꝓp infinitatē ſue potētie: vr̃ q̄ oipotētia aliqbus creaturis cōicari poſſit.

Sed contra creatio vniuſcuiuſq; ꝑtinet ad ōi potētiā: ſz nulli rei ꝓferri ꝑt ⁊t ſibimet creādo eē ꝓferat. g̃ nulli rei create oipotētia cōferri pōt. ¶ P̃. q̄cqd alicui creature cōicabile ē de pfectiōib⁹ diuinis totū aīe x̄pi cōicatū ē: ſz ſibi nō ē cōicata oipotētia: ⁊t in.3.b⁹ dr̃. g̃ nulli creature cōicabilis eſt.

Reſpondeo dōm q̄ ⁊tus vl' potētia ſp ꝓſeq̃t eēntiā. vñ ipole ē ⁊t eēntie finite ſit virtus ifinita. Impoſſibile eſt aūt aliquā eēntiā creatam eē infinitā: eo q̄ eē ſuū ñ eſt abſolutū ⁊ ſubſiſtēs: ſz receptū in aliquo. Si.n. eēt eſſe abſolutū nō differret ab eē dīno. Nō.n. pōt eē pl'alitas alicui⁹ nāe ſic̄ albedīs vel vite niſi B mō q̄ vnū ſit abſolutuz: ⁊ aliud alteri ꝓiūctū: vl' vtrūq; in diuerſis receptū: eo q̄ ſuba vniuſcuiuſq; rei ē ſimł: ⁊t ex.5. metaphy. vñ ſicut nulli creature pōt cōicari q̄ ſit deus ita nō pōt ſibi cōicari q̄ ſit infinite eēntie ⁊ infinite potentie: ⁊ q̄ oipotētiam habeat.

Ad primum g̃ dōz q̄ gcqd pfectiōis ē in creatura totū ē exēplatū a pfectiōe dīna: tm̃ pfecti⁹ ē in ōo q̃ in creatura: nec ſm illū modū in creatura eē pōt: q̃ in ōo ē: ⁊ iō oē nomē q̄ō ſignat pfectionez dīnā abſolute: ñ ꝓcernēdo aliquē modū: cōicabile ē creature: ⁊t potētia ſapīa bonitas ⁊ hm̃. Oē aūt nomen cōcernens modū quo illa pfectio ē in ōo creature icōicabile ē: ⁊t eſt ſūmū bonū eē oipotētē ⁊ hm̃. ¶ Ad z^m dōm q̄ pō ſignificať ꝑ egreſſuz ab eēn^a. vñ ei q̄ō hz eēntiā finitā pō ifinita cōicari nō pōt: ſz ſcia aīe ē in recipiendo. vñ pōt ſz q̄ vniť alicui infinito ⁊t obo oēm ſciam hr̃e: ⁊ ſic aīa x̄pi in vbo oīa videt. ¶ Ad 3^m dōm q̄ ibi ē accōmoda diſtributio. Non.n. virtus fidei abſolute ad oīa ſe extendit: ſic̄ ad creationē celi ⁊ hm̃: ſz tm̃ ad ea q̃ faciūt ad ꝓfirmationē fidei: ⁊t ſuſcitare mortuos ſanare infirmos ⁊ hm̃. Nec iſta ēt efficiunť aliqua ⁊tute creata: q̃ ſit in credēte: ſz virtute icreata ad p̃ces fidelis: ⁊ iō dictū eſt ſupra q̄ hō nec ꝑ ſe nec a ſe iſta facit: B aūt attribuiť potius fidei q̃ alij virtuti inq̃tuz ea q̃ credunť quodāmō miraculis pbāť. ⁊t hr̃ Mar. vl. dño cooperante ⁊ ſmonē ꝓfirmāte ſeq̃ntibus ſignis. ¶ Ad 4^m dōm q̄ ibi. ⁊ in.z. de cauſis dr̃ q̄ virtus itelligētie create nō ē infinita ſimpl'r. ⁊ pbať ꝑ B q̄ ipſa ⁊tus itelligētie nō eſt ꝑ ſe ſubſiſtens ſz eſt recepta in aliq̃ ſubſiſtēte. Nulla.n. itelligētia eſt ſua ⁊tus ſic̄ nec aliqua creatura. Dr̃ tm̃ ibi q̄ ē ifinita iferi⁹ ⁊ nō ſupi⁹. Qō ſic exponiť ibidez: q̃ ſi cōpareť ⁊tus intelligētie ad ſuperius ſuū. ſ. deū: manifeſtať finita inq̃tū nō recipit dīnam ⁊tutez in ſe ſz ſuā totā infinitatez: ſz ꝑ modus poſez ſibi. Sz in cōparatiōe ad ea q̃ ſub ipſa ſunt dr̃ infinita inq̃tū in infinituz pōt mouere ⁊ ifinitos effect⁹ ꝓducere ꝑ motū ſz pōnē ph̄os q̄ ponūt itelligentias mouere orbes: ſic̄ ēt ⁊t vt⁹ ſolis ꝑt dici ifinita iferi⁹: inq̃tū. ſ. ꝑ eā pñt ifinita gñari: ſi mūdus ſemp maneret. Qō. II.

Deinde q̃riť de neceſſitate dīne opationis. ¶ Et circa B querunť duo. Primo ⁊tr̃ opeť ex neĉitate nāe. z^o: ⁊trū opeť ex neceſſitate ſue iuſtitie.

Utr̃ de⁹ opeť de neĉitate nāe. I.

A Bprimū ſic ꝓcedit̃. vr̃ q̄ opeť ꝑ neceſſitatez nāe. Dic̄.n. Dio. i. 4. c. ō di. no. ſic̄ nr̃ ſol nō rōcinās nō eligēs radios ſuos diffūdit i oīa corpa: ita ⁊ dīna bonitas in oīa entia: ſed opari ſine rōcinatione ⁊ electione

est operari per necitatē nāe.g̃ de⁹ per necessitatē nāe operat. ¶ P.oē agēs per eēntiam suā:agit p necitatē nāe:qz qō cōsequit ad eēntiā alicui⁹ rei inq̃tū ē eēntia necio ab ipso cōsequit si eē ponat:ſz deus agit per eēntiaz suā cuz sit p̃mū agēs.vt ibidē etiaz Diony.dicit.g̃ vr agere ex necessitate nāe. ¶ P.sicut ōs p se ē bon⁹:ita ēt z per se necessariuz:cum oīa ab ipso necitatē habeāt:z oē qō est per aliud reducit ad id qō ē per se:ſz in p se bono nihil ē nisi bonū.g̃ ēt in deo p se necessario nihil ē nisi necessariuz:z ita opatio ei⁹ necessaria ē z ex necessitate opat. ¶ P.im possibile ē cām necessary nō eē necessariaz sed oīa entia creant per opationē dīnā:si igit nō eēt necia nihil in mūdo eēt necīuz:sed totū cōtingēs. B aūt est falsum z ꝫ sensum z oēm sciam.g̃ vr q⁹ ōs ex necessitate opet.

Sed contra ab vno ꝑz necessitatē nāe opante nō est nisi vnū:qz ꝑm phm idē semp facit idē.g̃ si ōs eēt agēs per necitatē nāe ab ipso nō eēt nisi vnū imediate:z ab ipso vno eēt aliō vl'alia:z sic deiceps: B aūt ē falsum z ꝫ fidē q̃ deū oīuz entiū creatorē cōfitet z nullum aliuz creatorē eē.g̃ nō agit ex necitate nature. ¶ P.ois agēs per necitatē nāe,pducit effcm coeuū sibi nisi ipediat:ſz vtus dei q̃ ifinita est ipediri non pōt. Si g̃ res ex necitate nāe ageret mundū sibi coeternū creasset: qō ēt cōtra fidē est:nō g̃ agit p necessitatē nature.

Respondeo dōm q⁹ oē qō est ex necitate nāe vel ē intētū vel ordinatū ad finē:vl' nō. Et si gdē nō ē itētū'vel ordinatuz ad finē erit casu:qz casus nihil aliud ē q̃ nā agēs ꝑter intētionē:vt in.z.phy.dr z sic mōstra in nā fiūt ex necitate nāe pticularis h⁹ idiui dui:q̃uis sit ordinata in finē a nā vl'i.vt corruptio vnius sit gnātio alteri⁹:sic aūt non pōt eē q⁹ ōs agat ex necitate nāe:qz seq̃ret q⁹ oīa casu ꝛtingerēt:quasi ea q̃ accidūt ex necitate māe:z q⁹ nulla nā itēderet finē:qō ē ꝫ phm in z⁰ phy. Nō.n.itēdit nā creata finē nisi inq̃tū a sua cā ē ordinata.Si aūt ē ordinatū ad finē:oz q⁹ B sit vel ab alio ordinante sepato: vl'ab ordināte cōiuncto. Ab ordināte separato opōnēs nāe q̃ ad finē certitudinal'r tēdūt in finē illuz ex puisione z ordinatiōe alicui⁹ cāe sic ordinantis. Uñ themisti⁹ dicit q⁹ nā agit q̃si eēt mota ex causis superioꝛib⁹.i.inq̃tū ē in ea gdē ılstinct⁹ ab ordinatiōe subaruz sepataꝛ.Sic ēt nō pōt eē q⁹ illud qō ē a deo sit B mō ordinatū in finē:qz sic oporteret aligd ꝑus ōo eē: ex cui⁹ directiōe z ordinatiōe suū opus itēderet z ꝫseq̃ret finē. Relinquit g̃ q⁹ ea q̃ agunt vtute nāe sue sint ordīata in finē ab ordināte cōiūcto ipsi agēti:qō ē sapīa ei⁹: z ita ea q̃ agunt ab ipso ꝓcedūt ordie sapīe ei⁹. z p ꝫns volūtate ipsi⁹:g amat hūc ordinē:z nō ex necitate nāe: z B ꝑcipue apparet in dispōne celoꝛ in gb⁹ multa sūt:vt nūerus stellaruz z distātia eaꝛ q̃titas orbiū z bo:de gb⁹ nulla pōt ratio assignari nisi ex ordine sapīe ꝓditoꝛis: quāuis fortе alicui⁹ diuersitatis q̃ ē in gnābilibus z corpoꝛalibus possit rō assignari ex diuersitate māe:z ꝑpter B dns frequēter in scripturis in ostēsionē dīnitatis sue remittit ad cōsideratōez celoꝛ. vt Isa.xl. leuate ī celū oculos vr̃os z̄c.

Ad primum g̃ dōz q⁹ Dio.nō itēdit assignare cō ueniētiā bonitatis dīne ad solēvisibilē q̃tū ad necitatē agēdi: ſz q̃tuz ad vltatē causandi: qō pz ex B q⁹ ꝛtinuo oñdit radios dīne bonitatis vsq; ad vltima entiū diffundi. ¶ Ad z^m dōz q⁹ sic volūtas z eēntia z sapīa in deo idē sunt re:ſz rōne distinguunt:ita ēt distinguunt z opationes ꝑm rōnes diuersoꝛ attributorū: quāuis sit vna tm̄ ipsi⁹ opatio q̃ ē sua essentia.Et iō quia creatio rerꝛ q̃uis sit opō eēntie ei⁹:nō tm̄ inq̃tū solū ē eēntia:ſz ēt inq̃tū ē sapīa z volūtas:iō segt ꝓditōez scie z voluntatis:z qz volūtas liba ē:iō dr̃ ōs ex libertate volūtatis res facere:z nō ex nāe necitate. ¶ Ad z^m dōz q⁹ qcqd ī ōo ē:ē sua eēntia:z iō totū ē eternū z icreatū z necīuz: ſz tm̄ effect⁹ g ex ei⁹ opōne ,pcedit nō necio ,pcedit: qz ,pcedit ab opōne ꝑz q⁹ ē a volūtate: z iō ,pducit effcm ꝑm libertatē volūtatis. ¶ Ad 4^m dōz q⁹ nō ē dōz volūtatem dei eē ꝓtigētē:aut opōnē ipsi⁹: qz ꝓtigētia mutabilitatez ꝑportat q̃ in deo ,ppie nulla est: ſz tm̄ ē ibi libertas voluntatis:z operationis ,put exit a voluntate.

¶ Utꝛ deus agat de necessitate iustitie. II.

Ad secūduz sic ,pcedit. vr̃ q⁹ ōs agat de necitate iustitie. Sic .n. dic glo. sup illō.z.ad Thim.z. seipm negare nō pōt.seipm negaret si iustitiā suā dimitteret q̃ ē ipse:cū igit necīuz sit deū seipz non negare vr̃ q⁹ ex necitate iustitie agat. ¶ P.qcqd nō ē iustuz si fiat:iniuste z ꝫ iustitiā fit:ſz ōs nihil pt facere iniuste z ꝫ iustitiā:qz sic posset peccare.g̃ vr̃ q⁹ de necitate iustitie agat. ¶ P. cāe nāles dr̃ ager p necitatē nāe:eo q⁹ ōtermiate sūt ad vnū:ſz volūtas dei imutabilr ōtermiata ē ad iustitiā.g̃ vr̃ q⁹ agat de necitate iustitie.

Sed cōtra Joā.z.dr̃ in glo.ōs misericoꝛs paratus saluare p miam q̃s nō pōt p iustitiaz:z ita vr̃ q⁹ nō de necitate iustitie agat. ¶ P.ostat q⁹ saluare illos q sunt in iferno nō ē iustitie:ſz magis ꝫ iustitiam vr̃:ſz sic legit ad p̃ces bti Greg. dns traianū iperatoꝛez idolatrā z ob B in iferno dānatū ab iferis reuocauit z vite restituit.g̃ vr̃ q⁹ nō agat ō necitate iustitie. ¶ P. si nō pōt agere nisi ꝑz iustitiā:aut B itelligit de iustitia creata: aut de iustitia icreata:ſz nō de iustitia creata: q̃re illa q̃ ē nō regulat:nec ēt de iustitia icreata: qz illa pōe nō ꝫriat nec volūtati.g̃ vr̃ q⁹ nō agat de necitate iustitie.

Respondeo dōm q⁹ deū agere de necitate iustitie ꝑt itelligi dupl'r. Aut ita q⁹ nihil possit agi ab eo qō si fieret iustū nō eēt: z sic verū ē.sic.n. nō pōt facere aligd qō si fieret nō eēt volituz ab eo: z qō nō eēt scitum ab eo:ita ē de iusto. Nihil.n. pōt facere qō si fieret nō eēt iustum.Aut pōt intelligi q⁹ ex iustitia sua ōtermineт ad aliqō vnuz faciēduz ita q⁹ aliud facere nō possit:z sic falsum ē. Et hui⁹ rō ē:qz q̃cūq; tota ōterminatio operis ē ex pte opantis:in opante est ōtermiare ad hunc modū B vl'illud.Quādo aūt ipm op⁹ ex se ōterminatū ē:nō ē vlteri⁹ in opante. Uerbi gra. in opib⁹ humanis aligd q̃tū ē de sui nā ē idifferēs: vt sedere vl'nō sedere z vtrūq; ōterminat ad B qō ē eē vtuosum ex pte bois q adhibet ōbitas circūstantias. vñ ex necitate iustitie ad neutrum cogit:ſz qōcūq; faciat iustum erit ōbitis circūstantys adhibitis ex ordine rōnis.Aliquid aūt ē ex sua forma ōterminatū ad vnū:sicut mētiri qō in se maluz ē: vel seruare equalitatē iustitie qō in se bonuz ē: quorum nec vnum ꝑterire nec alterum facere sine iniustitia possumus.Dico g̃ q⁹ qcqd ē ordinatum iustū vl'bonuz in rebus creatis totum ē ex ipsa voluntate dei ordinante.z iō ex necessitate iustitie non facit B:quin aliud etiaz facere posset:qz modus ordinis quē circa hoc ponit etiam circa aliud ponere posset.sicut enim sciētia sua est causa virorū creatorum:econtrario sciētie nostre:ita z iusta voluntas sua est causa iustoruz.vnde si aliud faceret illud iustū faceret.z iniustus ipse non esset.

Ad primū g̃ dōm q⁹ iustitia potest accipi dupliciter.Uel ipsa ordinatio dīne volūtatis q̃ in deo est.z sic nō pōt facere ꝑter iustitiaz: sicut nō potest facere ꝑter scientiaz.Aut pōt accipi ꝑm q⁹ ex ordine voluntatis sue determiatur iustitia in aliquo opere causato z ꝑter illam iustitiam facere pōt:nec seipsum negaret, quia in B etiā qō faceret:ordo sue iustitie appareret

ꝛ ideo nec cõtra iustitiã faceret nec iniuste. ¶ Et p̃ p̃z rñsio ad ꝛ^m. ¶ Ad 3^m dõm q̃ quãuis volũtas dei sit im mutabilis determinata ad iustitiã: tamẽ ordo iustitie nõ est determinat⁹ ad hanc rẽ: vel ad illã. vñ non sequit̃ qõ ex necessitate iustitie p̃ vel illud faciat. ¶ Ad 4^m dõz q̃ iustitia dr̃ dupl̃r de deo. Uno modo retributio p̃o meritis. ꝛ p̃ rñdet iustitie cuilibet spãliter dicte: ꝛ qz hoc attẽdit equalitatẽ ꝛ ordinẽ ex pte ipsarũ rerũ: ideo deus hãc iustitiam qñq̃ ptermittit ꝛ p̃m misericordiã ꝓcedit op⁹ eius. Alio modo dicit̃ iustitia decentia diuine bonitatis. cui respõdet in politicis iustitia cõiter dicta: que est cõis virtus p̃m pb̃m in. 5. ethi. ꝛ qz p̃ respicit ordinez ex parte ipsius dei: ideo ꝓter hãc deus nunq̃ facit nec facere põt. nihil enĩ põt facere qõ ipsuz nõ deceat. ꝛ huic iustitie nõ repugnat liberalitas qua alicui cõferr̃ id qõ sibi debituz non est: ꝛ p̃ est dei misericordia: qua etiã peccatorib⁹ dignis morte gr̃az ifundit vt digni sint vita. ꝛ sic ponit aliũ ordinẽ in re ipsa: vt. s. qõ ex culpa ordinabat̃ ad penã: ex gratia ordinet̃ ad gloriaz. ¶ Ad gntũ dõm q̃ idez est de Traiano qui forte post. ccc. annos suscitat⁹ est: ꝛ de alys qui post vnuz diẽ suscitati sunt. de omnib⁹ enĩz dicendũ est q̃ non finaliter dãnati erant. pściebat enĩ de⁹ eos sanctorum p̃cib⁹ a penis liberandos ꝛ vite restituẽdos: et sic ex liberalitate bonitatis sue eis veniã contulit q̃uis eternã penã meruissent. nõ enĩ est silẽ de ipso in quẽ solũ peccat̃ ꝛ de alio iudice. vñ et de⁹ libere remittere põt sine vllius offensa. Nõ alius iudex q̃ punire habz culpam in alium vel in rẽ publicã vel in deũ cõmissaz. vñ ꝛ penã licite remittere nõ põt. ¶ Ad sextũ dõm q̃ dicit̃ de⁹ nõ posse iniuste facere nõ ꝓpter iustitie sue ꝓtrarietatez ad suam potẽtiã: sed ꝓpter iustitie incõpossibilitatẽ. Dic. n. duo sũt icõpossibilia q̃ ds aliqd faciat ꝛ illõ iustũ nõ sit.

¶ Dis aũt respondem⁹ ꝛc̃.) Solo magistri in p̃ consistit q̃ cum dicit̃ deus nõ põt facere nisi qõ iustũ est. p̃ qõ dico iustũ põt intelligi ꝑs cõiungi cũ p̃ verbo est. a quo restringit̃ ad stãdũ p̃o pñtib⁹: q̃ cũ p̃ vbo põt: ꝛ sic falsa ẽ. Est enĩ sensus deus nõ põt facere nisi id qõ modo iustuz est: qõ falsuz est. põt enĩz facere quedã que modo nihil sunt. Uel põt ꝑs intelligi cõiungi cũ p̃ verbo põt hũte viz ampliãdi q̃ cũ p̃ vbo est. Et in p̃ sensu est vera: qz sic p̃ nomẽ iustuz supponit p̃o pñti confuso non p̃m aliqõ determinatũ tps. Et est sensus. deus non põt seruare aliquid qõ nõ est iustuz in quocũq̃ tpe ponat̃ ab eo factũ: ꝛ per modũ istũ soluunt̃ omnes obiectiones.

¶ An deus possit facere aliquid melius q̃ facit. ¶ Distinctio. XLIIII.

NUnc illud restat discutiendũ: vtr melius aliqd possit facere q̃ facit? Solent enĩz illi seruatores dicere: q̃ ea q̃ facit deus nõ põt meliora facere: qz si posset facere ꝛ nõ faceret: iuidus eẽt ꝛ nõ sũme bon⁹. Et hoc ex simili astruere conãt̃. Ait. n. Aug. in lib. lxxiij. q. De⁹ quẽ genuit: cũ meliorẽ se generare non potuit: nihil enim deo melius: debuit equalẽ. Si enim voluit ꝛ nõ potuit: infirmus est. Si potuit ꝛ noluit: iuidus. Ex quo cõficit̃ equalẽ genuisse filiũ. A simili volũt dicere q̃ si potest deus rez meliorẽ facere q̃ facit: iuidus ẽ. Sz nõ valet h⁹ similitudis iductio: qz filiũ genuit de suba sua. Idcoq̃ si posset gignere equalẽ ꝛ nõ gigneret: iuidus eẽt: alia ẽo que nõ de substantia sua facit: meliora facere potest.

¶ Questio qua illi artantur.

VErũ hic ab eis responderi deposco: cur dicũt rem aliquã siue etiã rerum vniuersitatẽ in qua maior ꝓsũmatio expressa est: nõ posse eẽ meliorez q̃ est: siue ideo qz sũme bona est: ita vt nulla oĩno boni perfectio ei desit: siue ideo qz maius bonũ qõ ei deest capere ipsa nõ valeat. Sed si ita sũme bona dicit̃: vt nulla ei ꝓfectio boni desit: iam creatura creatori equat̃. Si vero iam nõ põt melior eẽ: qz bonuz amplius qõ ei deest capere ipsa nõ valet: iam hoc ip̃m non posse ꝺfectiõis est: nõ cõsummatiõis: ꝛ potest esse melior si fiat capax meliozis boni: qõ ipse põt q eam fecit. ¶ Põt ergo de⁹ meliorẽ facere q̃ facit. Unde Aug. sup Geñ. Talem potuit de⁹ hoiem fecisse: q nec peccare posset nec velle: ꝛ si talẽ fecisset: quis dubitat eũ meliorem fuisse? Ex p̃dcis cõstat q̃ põt de⁹ ꝛ alia facere q̃ facit: ꝛ q̃ facit meliora ea facere q̃ facit.

¶ Utr alio vl̃ meliori mõ possit facere q̃ fac.

POst hec cõsiderãdũ est vtr alio mõ vel meliori q̃ facit possit ea facere q̃ facit? Si modus opatiõis ad sapiẽtiam opificis referat̃: nec ali⁹ nec melior modus eẽ põt. Nõ enĩ põt facere aliqd aliter vel melius q̃ facit: idest alia sapiẽtia vl̃ maiori sapiẽtia. Nihil. n. sapiẽtius põt facere q̃ facit. Si vero referat̃ modus ad rẽ ipam quã facit deus: dicim⁹: qz ꝛ alius ꝛ melior põt eẽ modus. Et p̃m hoc cõcedi põt: qz ea q̃ facit p̃t facere melius ꝛ aliter q̃ facit: qz põt qbusdã meliorẽ modũ existẽdi p̃stare ꝛ qbusdã aliis. Uñ Aug. in. xiij. lib. de tri. dicit. Qz fuit ꝛ alius modus nostre liberatiõis possibilis deo: q oĩa potest: sed nlls alius nostre miserie sanande fuit cõueniẽtior. ¶ Põt ergo deus eoꝝ q̃ facit q̃dam alio modo meliori: quedã alio modo eque bono: q̃dã etiã min⁹ bono facere q̃ facit. Ut tamen modus referat̃ ad q̃litatẽ operis. i. creature nõ ad sapiẽtiã creatoris.

¶ Utr de⁹ semp possit oẽ qõ olim potuit.

PRetereа queri solet vtr de⁹ semp possit omne qõ olim potuit? Qõ quibusdam nõ videt̃ dicẽtib⁹. Potuit deus icarnari: ꝛ potuit mori: ꝛ resurgere ꝛ alia huiusmodi q̃ mõ non põt. Potuit ergo q̃ modo nõ põt: ꝛ ita habuit potẽtiã quã modo non habet. vñ videt̃ potẽtia eius imminuta. Ad qõ dicim⁹: qz sicut omnia semp scit q̃ aliquã

do sciuit: ⁊ semp vult q̄ aliquando voluit: nec vnq̄z aliquaz sciam amittit vel volūtatē mutat quā habuerit: ita oīa semp pōt q̄ aliqñ potuit: nec vnq̄z aliq̄ potētia sua priuat. Non est g̃ priuat⁹ potētia icarnādi vel resurgēdi licz nō possit mō icarnari vel resurgere. Sicut. n. potuit oliz icarnari: ita ⁊ pōt mō icarnatus eē: in quo eiusdē rei potētia mōstrat. Ut. n. olim sciuit se resurrectuꝝ: ⁊ mō scit se resurrexisse: nec ē alia scia illud olim sciuisse: ⁊ hoc mō scire: ꝫ eadez oino. Et sicut voluit olim resurgere ⁊ mō resurrexisse: i quo vni⁹ rei volūtas exprimit. Ita potuit olim nasci ⁊ resurgere: ⁊ mō ipe potest nat⁹ fuisse ⁊ resurrexisse: ⁊ est eiusdē rei potentia. Si. n. posset mō nasci ⁊ resurgere: nō esset idez posse. Uerba. n. diuersoꝝ tēpoꝝ: diuersis plata tēporibus ⁊ diuersis adiūcta aduerbijs eundē faciūt sensuz: vt mō loquētes dicimus. Iste pōt legere hodie: cras autē dicimus: iste pōt legisse: vel potuit legere heri: vbiq̄z vnius rei monstrat potētia. Si aūt diuersis tēporib⁹ loquētes eiusdē tēporis ꝟbis ⁊ aduerbijs vtamur dicētes hodie: iste pōt legere hodie: ⁊ dicentes cras: iste pōt hodie legere: nō idē: ꝫ diuersa dicimus eū posse. Fateamur g̃ deū semper posse qcqd semel potuit. i. bēre oēm illam potētiā quā semel habuit: ⁊ illi⁹ ois rei potentia cuius semel habuit: ꝫ nō semp posse facere omne illud qō aliqñ potuit facere: pōt qdē facere aut fecisse qō aliqñ potuit. Similr qcqd voluit ⁊ vult. i. oēm quā habuit volūtatem: ⁊ mō habz: ⁊ cuiuscūq̄z rei volūtatē habuerit: ⁊ mō hz: nō tñ vult esse vel fieri omne qō aliqñ voluit esse vel fieri: sed vult fuisse vel factum esse. Ita ⁊ de sciētia dei dicendū est.

¶ Diuisio textus.

Hic excludit ꝓdictoꝝ errorē quantū ad h̄ q̄ ponebāt potentiā dei limitari ad q̄litatē reꝝ. Et diuidit i partes duas. In ꝓma excludit eoꝝ errorē. In 2ª determiat quādā qōnē p quā videbat in dīna potētia diminutio poni. ibi (P. q̄ri solet ⁊c.) Prima in duas. In pª ingrit vtꝝ dei potētia limiteꝝ ad reꝝ bonitatē. In 2ª ingrit vtꝝ limiteꝝ ad reꝝ modū. ibi. (Post hoc ꝓsiderādū est ⁊c.) Circa pm duo facit. Primo excludit rōnē eoꝝ qui ponebāt deū nō posse res meliozes facere q̄z faciat. Secūdo p rōnē destruit eoꝝ pōnez. ibi. (Uez h̄ ab eis rnderi ⁊c.) Sntia i lra plana est. ¶ Questio. I.

Hic quatuoz querunt. Primo vtrū deus vnāquāq̄z rez potuerit meliozē facere q̄z fecit. Secūdo vtrū potuerit melio⁹ facere ipsuz vniuersum. Tertio de quibusdam excellentissimis creaturis: vtrum deus eas facere potuerit meliores. Quarto vtrum olim deus quicquid potuit facere ⁊ modo possit.

¶ Utrum deus potuerit facere aliquam creaturā meliozem q̄z fecerit. I.

Ad primum sic ꝓcedit: vr q⁹ ōs nullā creaturā meliozē facere potuerit q̄z sit: qz ꝫ Dio. ⁊ pl'onē optimi est optima adducere: ꝫ optimo nihil melius pōt eē. g̃ bis q̄ ōs fecit q optimus est nihil melio⁹ esse pōt. ¶ P. ꝼm basi. accipe a pre filio cū oī creatura cōe ē: ꝫ in bis q̄ sunt vni⁹ rōnis tz idē modus arguēdi. g̃ cū Aug. arguat ex h̄ q⁹ in deo iuidia esse nō pōt q⁹ filiū meliozez q̄z genuit gñare neguerit: vr etiā q⁹ res creatas meliozes q̄z sint facere nō potuerit. ¶ P. effect⁹ g̃ ꝓducit a cā ꝼm totaz suā potētiā nō pōt ab ipsa melioꝝ fieri: ꝫ qōlz creatū ōs opaꝝ tota sua potētia: qz p eēntiā suā q̄ idiuisibilis ē. g̃ nullaz rē meliozē pōt facere q̄z sit. ¶ P. vna res nō deficit a bonitate alteri⁹ nisi p h̄ qō deficit a ꝓticipatiōe diuine bonitatis: iste aūt defectus nō ex parte dei est q equaliter se hz ad oēs creaturas ꝼm Diony. ꝫ ex parte ipsius rei q̄ magis vel min⁹ bonitatis dīne capax est. g̃ vr q⁹ ōs vnāquāq̄z rem meliozē nō possit facere q̄z sit.

Sed contra cuilibz finito possibilis ē additio: ꝫ cuiuslibz creature bonitas finita ē. g̃ pōt sibi fieri additio: ꝫ qcqd pōt fieri ōs q oipotēs ē facere pōt. g̃ vr q⁹ q̄libz rē meliozē facere possit. ¶ P. qcqd nā facit ⁊ deus facere pōt: sed opatione nāe mutātur res in melius vt homo de pueritia in iuuentutez. ergo ⁊ deus res meliozes potest facere q̄z sint.

Respondeo dōz: q⁹ vniuscuiusq̄z rei in se ꝓsiderate ē duplex bonitas sic̄ ⁊ duplex esse cū ens ⁊ bonū ꝓuertant. s. bonitas eēntialis vt boi eē viuū ⁊ rōnale: ⁊ bōitas accīntal' vt sanitas scia ⁊ hꝫ. Loq̄ndo de bonitate accīntali vnicuiq̄z rei maiozē bonitatē ōs ꝓferre potuissz. Loquēdo aūt ō bonitate eēntiali q̄libet re creata meliozē aliā rē facere potuissz: nō tñ potuit hāc rē facere eē maioris bonitatis. Qz si adderet ad bonitatē eēntialē aligd nō eēt eadē res ꝫ alia. Qz ꝼm pl'm i. 8. metaph̄. sic̄ nūeris vnitas addita vel subtracta semp variat spēz: ita i diffōnib⁹ dr̄ia addita vel subtracta. Uerbi gr̄a. si diffōni bouis addat rōnale iā nō erit bos: sed alia spēs. s. hō. si subtrahat sensibile: remanebit viuēs vita arboꝝ. Uñ sic̄ ōs nō pōt facere q⁹ ternari⁹ manēs ternari⁹ bēat q̄tuoz vnitates: q̄uis quolibet nūero maiozē numerum facere possit: ita nō pōt facere q⁹ h̄ res maneat eadē ⁊ maiozē bonitatē essentialē habeat vl' minozē. Ex oib⁹ eniz bis sequeret q⁹ affirmatio ⁊ negatio essent simul vera: qō deus nō pōt facere: vt dictum est.

Ad primuz g̃ dōm: q⁹ q̄lz res i se ꝓsiderata nō est optima nisi forte iquātū attigit oēm bonitatē suā eēntialē: sic̄ si diceret ternari⁹ eē maximus: qz attingit q̄titatē sue spēi: ꝫ in ordine hꝫ vniuersum est optimū: sic̄ Aug. dicit. ¶ Ad 2m dōz: q⁹ q̄uis accipe a pre sit cōe filio cū oī creatura cōitate analogie: tñ hr̄e p nām ē sibi ꝓpriū sic̄ ipsemet dic̄: ⁊ iō eq̄litas pr̄na debeꝝ sibi p nām. Uñ si nō eq̄lē genuisset cū potuisset ōs pr̄ iuidus eēt: qz subtraxisset dignitatē filio quā deberet ⁊ posset bēre. Sz creatura nunq̄z pōt ptingere ad eq̄litatē dei: nec alia mēsura bonitatis sibi debeꝝ q̄z ꝼm determinatōez dīne volūtatis. ⁊ iō nulla iuidia i deo resultat si rē meliozē facere potuit q̄z fecerit. Et hoc ē qō Dyla. dicit q⁹ oib⁹ creaturis subaz dei voluntas attulit: ꝫ filio nā dedit. ¶ Ad 3m dōm: q⁹ q̄uis ōs ꝓducat vnūqōq̄z creatū tota sua potētia ifinita: nō tñ segt̄ q̄titas bonitatis i effectu nisi ꝼm volūtatē opificis q̄ se hz vt impās ad op⁹: qō potētia exquēdo educit. ¶ Ad 4m dōz: q⁹ diuersus gradus in entibus nō tñ ē ex gte reꝝ: quaꝝ capacitates abiuicē distāt:

sed etiã ex ordine sapie disponentis: q̃ diuersas capacitates reb⁹ tribuit: qbus postmodũ ꝼm ꝓuidẽtiã suaz dona sua largiẽ: que ꝓ diuersitate capacitatuz a deo ordinatarum diuersimode a diuersis participãtur. ¶ Ad alia pz responsio per ea que dicta sunt.

¶ Utr deus potuerit facere vniuersuz melius. II.

AD secunduz sic ꝓcedit: vr̃ q⁹ vniuersuz ds meli⁹ facere non potuerit: qz ꝼm Aug. sunt bona q̃ ꝏdidit ds et singula: sil' aũt oia valde bona: sz eo q⁹ ẽ supla tiue bonuz nihil meli⁹ eẽ pot. g̃ vniuerso nihil meli⁹ eẽ pot. ¶ P̃. vniuersuz icludit oẽ bonũ: sz nihil potest eẽ oi bono meli⁹. g̃ ds nõ potuit vniuersuz melius facere. ¶ P̃. ꝼz Diony. bonũ z meli⁹ iuenit in reb⁹ ꝼm q⁹ q̃dam participãt plẽs de bonitatib⁹ dinis q̃ alie sicut ea q̃ vniunt ꝓferunt exñtib⁹ tñ: z sic deiceps: sed oẽs pfectiones diuie creature cõicabiles creaturis aligbus cõicate sunt. g̃ vr̃ q⁹ vniuersuz meli⁹ esse nõ possit. ¶ P̃. quanto aligd magis est ordinatũ meli⁹ est. vñ z malũ diffinit ab Augu. ꝓ ꝓuationẽ ordinis: sz in vniuerso nihil est iordinatum: cũ z ipsuz malũ ordinatũ sit a deo: vt supra dcñ est. ergo vr̃ q⁹ vniuersuz melius esse nõ possit.

Sed contra ꝼm pl̃m albi⁹ ẽ qd est nigro impermixti⁹. g̃ et meli⁹ ẽ qd ẽ impmixti⁹ malo: sz ds potuit facere vniuersuz i quo nihil mali eet. g̃ cũ in hoc vniuerso multa sint mala: vr̃ q⁹ ds vniuersum meli⁹ facere potuerit. ¶ P̃. si maiori eq̃le addaẽ totum fiet mai⁹. g̃ z si meliori meli⁹ addaẽ totũ fiet meli⁹: sz angelus est melior q̃ lapis. g̃ duo angeli sunt aligd melius q̃ angelus z lapis. g̃ z si quelibz ps vniuersi eet angelus vniuersuz multo meli⁹ eet. B aũt ds potuit facere. g̃ z c̃.

Respondeo dom: q⁹ ꝼm pl̃m in .ii. metapl̃. bonuz vniuersi ꝏsistit i duplici ordie. s. i ordine ptiũ vniuersi adiuicẽ z i ordie toti⁹ vniuersi ad finẽ q est ipse ds: sic et ẽ in exercitu ordo ptiũ exercit⁹ adinuicẽ ꝼm diuersa officia: z ẽ ordo ad bonũ ducis q̃ ẽ victoria: z B ordo est ꝑcipuus pp quẽ est ꝑmus ordo. Accipiẽdo g̃ bonũ ordis q est in ptib⁹ vniuersi adiuicẽ pot ꝏsiderari: vel q̃tũ ad ptes ipsas ordiatas vel q̃tũ ad ordinẽ ptiuz. Si q̃tũ ad ptes ipsas tũc pot itelligi vniuersuz fieri melius. Uel ꝑ additionẽ pliuz ptiũ vt. s. crearenẽ multe alie spẽs z iplerenẽ mlti gradus bonitatis q pñt eẽ: cũ et iter summã creaturã z deũ ifinita distãtia sit: z sic ds melius vniuersum facere potuisz z posset: sz illud vniuersum seberet ad B: sicut totũ ad ptẽ: z sic nec penit⁹ esset idẽ nec penit⁹ diuersuz: z B additio bonitatis eet ꝑ modũ q̃titatis idiscrete. Uel pot itelligi fieri meli⁹ q̃si itẽsiue: quasi mutatis oib⁹ partib⁹ ei⁹ in meli⁹: qz si aliq̃ ptes meliorarenẽ alys nõ melioratis nõ esset tãta bonitas ordis: sicut pz i cythara: cui⁹ si oẽs chorde melioraẽ fit dulcior armonia: sz qbusdã tñ melioratis fit dissonantia. Nec aũt melioratio oĩum partiũ vel pot itelligi ꝼm bonitatẽ accidẽtalẽ: z sic posset esse talis melioratio a deo manẽtib⁹ eisdem partib⁹ z eodẽ vniuerso: vel ꝼm bonitatẽ eẽntales: z sic et esset deo possibilis q ifinitas alias spẽs cõdere potest: sz sic nõ eẽnt eedẽ partes. z ꝓ ꝏns nec idẽ vniuersuz: vt ex ꝓdictis pz. Si aũt accipiaẽ ipse ordo partiũ: sic non pot esse melior ꝑ modũ quãtitatis discrete nisi fieret additio in partib⁹ vniuersi: qz in vniuerso nihil est iordinatũ: sz itẽsiue posset eẽ melior manẽtib⁹ eisdẽ ptib⁹ quãtũ ad ordinẽ qui sequiẽ bonitatẽ accitalẽ. quãto. n. aligd in mai⁹ bonũ redũdat tãto ordo melior est: sz ordo q sequiẽ bonitatez essentialem nõ possz esse melior nisi fierẽt alie partes z aliud vniuersuz. Sil'r ordo q est ad finẽ pot ꝏsiderari ex parte ipsi⁹ finis: z sic nõ posset eẽ melior: vt. s. in meliorẽ finẽ vniuersum ordinareẽ: sicut deo nihil meli⁹ esse pot: vel quãtũ ad ipsum ordinẽ: z sic ꝼm q⁹ cresceret bonitas partiũ vniuersi: z ordo ea ꝓ adiuicẽ: possz meliorari ordo in finẽ: ex eo q⁹ ꝓpinquius ad finez se haberẽt: quãto similitudinem diuine bonitatis magis consequerentur que est omnium finis.

Ad primum g̃ dõz: q⁹ Augu. loquiẽ de ordie vniuersi supposita nã eadẽ taliũ ptiuz: qz sic melior ordo eẽ nõ potuit: vt dcñ est. ¶ Ad 2m dõz: q⁹ nos nõ loquimur de vniuerso quãtũ ad hoc nomẽ: sed quãtuz ad hãc rem q̃ mõ vniuersuz dr̃: in quo quãuis oẽ qd actu bonũ est ꝏtineaẽ: nõ tñ omne bonũ qd deus pot facere. ¶ Ad 3m dõm: q⁹ ꝓticipãdi eãdẽ pfectionẽ dinaz sunt multi modi: sicut sapie dine participatio est in itelle ctualib⁹ subys aliter z aliter in rõnabilib⁹. s. hoibus z ẽt vsq; ad bruta se extẽdit que sensitiuã cognitionẽ habẽt: q̃uis g̃ oẽs pfectiões forte creature cõicabiles sint creature cõicate: nõ tñ ꝼm oẽm modũ quo pñt a creatura ꝓticipari. ¶ Ad 4m dõm: q⁹ quãuis ordo vniuersi nõ possit esse melior ex hoc q⁹ plẽs partes hui⁹ vniuersi sint ordinate: posset tñ eẽ melior si ad meli⁹ bonũ: sicut ad finẽ ꝓximũ ordinareẽ: qd ꝓtingeret si meliores partes vniuersi fierẽt: vt dcñ est. ¶ Ad 5m dõm: q⁹ vniuersuz in quo nihil mali eẽt nõ esset tãte bonitatis quãte B vniuersuz: qz nõ eẽnt tot bone nãe in illo sicut in isto: in quo sunt q̃daz nãe bone: qbus nõ adiũgiẽ malũ: z q̃dã quib⁹ adiungiẽ: z est meli⁹ in vtraq; naturas eẽ q̃ alteras tñ. ¶ Ad 6m dicendũ: q⁹ quãuis angelus absolute sit melior q̃ lapis: tamẽ vtraq; nã est melior q̃ altera tñ. z iõ meli⁹ ẽ vniuersuz in quo sunt angeli z alie res q̃ vbi eẽnt angeli tñ: ga pfectio vniuersi actẽdiẽ essentialiter ꝼm diuersitatez naturaruz qbus implenẽ diuersi gradus bonitatis z nõ ꝼm multiplicationem indiuiduoz in vna natura.

¶ Utrum deus potuerit facere humanitatem christi (meliorem q̃ sit. III.

AD tertiuz sic ꝓcedit: vr̃ q⁹ humanitatẽ xp̃i de⁹ meliorẽ facere nõ potuerit q̃ sit. tãto. n. vnũqq; melius est quãto deo ꝓpingus: sed nullũ creatũ pot esse in deo propinguus q̃ qd vniẽ sibi vnitate ꝑsone: sicut humana nã in xp̃o. g̃ vr̃ q⁹ nihil ea melius facere potuerit de⁹. ¶ P̃. infinito nõ pot eẽ aligd mai⁹: sz bonitas aie xp̃i est ifinita: qz dat⁹ est ei spũs nõ ad mẽsuram. Jo. 3. g̃ nihil ea meli⁹ fieri pot. ¶ Itẽ vr̃ q⁹ nec beata vgine: qz ꝼm Ans. decuit vt virgo quã de⁹ vnigenito filio suo ꝑparauit i matrẽ ea puritate niteret q̃ maior sub deo negt itelligi: sed nihil pot ds facere qd sibi in bonitate vel puritate equeẽ. g̃ vr̃ q⁹ nihil melius beata virgine facere possit. ¶ P̃. ꝼm Aug. in li. ꝼes. angl⁹ fact⁹ est ꝑpe deũ: sz btã vgo exaltata eẽt sup chozos angeloz: sic̃ Hieronym⁹ tradit z eccl'ia ds ipsa cãtat. g̃ nihil ea deo ꝓximi⁹ eẽ pt: z ita nec meli⁹. ¶ Itẽ vr̃ q⁹ nec btitudie creata: ga ꝼm Boe. btitudo ẽ stat⁹ oĩuz bonoz ꝓgregatõe pfect⁹: sz oi bono nihil pot eẽ meli⁹. g̃ nec beatitudine creata.

Sed cõtra bonũ icreatũ oẽ creatũ bonũ in ifinitũ excellit: sz iter ifinite distãtia pñt eẽ mlta media. g̃ q̃lz bono creato pot ds mlta meliora facere.

Respondeo dom: q⁹ sicut quolz bono creato: eo q⁹ finitũ ẽ pot aligd meli⁹ eẽ: ita bono icreato eo q⁹ ifinitũ ẽ nihil meli⁹ eẽ pot. Et iõ bonitas creature dupl'r ꝏsiderari pot: aut q̃ ẽ ipsi⁹ in se absolute: z sic q̃libz creatura pot eẽ aligd meli⁹. Aut ꝑ ꝏnẽ ad bonũ icreatũ: z sic dignitas creature recipit q̃dã ifinitatez ex ifinito cui cõparaẽ sicut hũana nã iquãtũ ẽ vnita ðo: z btã vgo iquãtũ ẽ mater dei: z gra iquãtuz ꝏũgit deo: z

vniuersuz iquātū ē ordinatū in deū. Sz tñ in istis ꝓparatiōib⁹ ē ēt ordo duplex. Primo. qz q̄sto nobiliori cōparatiōe in deū refert nobili⁹ ē: ⁊ sic būana nā ī xpo nobilissima ē: qz p vnionē cōparaf ad deuz ⁊ post btā vgo de cui⁹ vtero caro dīnitati vnita assumpta ē: ⁊ sic deiceps. Secūdo. qz q̄dā ista ꝓportionū ē fm respectuz tñ sic vniuersi ad finē: ⁊ mīs ad filiū. ⁊ iō ex dignitate ꝓportiōis nō pōt sumi iudiciū de re absolute: vt dicaf q btā vgine nō pōt aligd melī⁹ esse. Sz fm gd: vt dicaf q nō pōt eē melioris mī nec ad mai⁹ bonū ordinatū vniuersuz. Sz cōpatio. s. p vnionē est ēt fm eē. ⁊ iō iudiciū simplr de nā vnita ē fz cōparatiōis bonitatē: vt dicaf q xpo hoīe nihil melī⁹ eē pōt: fz iudiciū qō ē pter hāc ꝓpōnē est fm gd tñ: vt cū dr q būana nā ī xpo iquātū ē creata pōt aligd eē melī⁹. ⁊ B iō qz nā ꝓsiderata pter eē suū ē fz rōnis acceptionē tñ.

Ad primuz g dōm: q q̄uis būana nā sit dīnitati vnita ī psona: tñ nāe remanēt distantes in infinitū: ⁊ ex hac pte pōt eē aligd melī⁹ būana nā in xpo nō ex pte q̄ vnita est. ¶ Ad 2m dōz: q gra bitual' aie xpi ifusa nō ē simplr ⁊ p se infinita: fz fm gd sic dcm ē. s. q vt⁹ intelligētie est infinita ī fieri: iquātū pōt. s. i infinitos effectus: ita ⁊ gra xpi dr infinita fm gd iquātū pōt in oēs effect⁹ gre: ⁊ p accīs iquātū ꝓcurrit ad ipaz vnionē infiniti boni vt mediū ꝓgruitatis ⁊ ad opōnē xpi: q ē infiniti valoris iquātū ē opatio dīne psone. ¶ Ad 3m dōz: q puritas ītendit p recessuz a ꝑrio. ⁊ iō pōt aligd creatū iueniri quo nihil puri⁹ eē pōt in reb⁹ creatis si nulla ꝓtagiōe pcti ignatū sit: ⁊ talis fuit puritas btē virginis q a pctō originali ⁊ actuali īmunis fuit: fuit tñ sub deo iquātū erat ī ea potētia ad peccādū: fz bonitas ītendit p accessuz ad terminuz qō in infinitū distat. s. summū bonū. vñ quolz finito bono pōt aligd melī⁹ fieri. ¶ Ad 4m dōm: q iter āgelos ⁊ deū est infinita distantia. vñ posset ōs facere ītermedios multos gradus bonitatis. ⁊ iō q̄uis btā vgo sit exaltata sup angelos: qz tñ nō vsq; ad eq̄litatē dei: manet adhuc infinita distātia: ⁊ pōt adhuc aligd mediū eē. ¶ Ad 5m dōm: q btitudo creata hz quādā infinitatē ex eo q ꝓiūgit infinito bono: in se. n. ꝓsiderata cōprehēdit oīa bona pticipabilia boī. vñ si nāe capacitas maior eēt: maior eēt pticipatio ⁊ pfectio btitudo: sicut btitudo vni⁹ sci ꝓponīf btitudini alteri⁹. Tñ sciēdū q Boe. vult q B diffō cēntialr btitudini icreate ꝓueniat. Alys aūt p participationem.

¶ Utz deus possit facere oē qō olim potuit. IIII.

A D quartuz sic ꝓcedit: vr q de⁹ nō possit nūc facere oē ꝙ olim potuit. Potētia. n. dei nō se extēdit tñ ad spēs: fz ēt ad īdidua: qz ipse facit ⁊ formaz ⁊ mām: fz añq; sor. eēt potuit sortē facere. g ⁊ sorte exīte pōt sortez facere: fz B flm ē: qz sic suba rei eēt bis: qō est ipole. g nō gcgd potuit pōt. ¶ P. olim potuit de⁹ nō icarnari: fz mō nō pōt nō icarnat⁹ eē: sicut nec aliqō ꝓteritū nō fuisse. g nō gcgd olim potuit mō pōt. ¶ Si dicas: q sic potuit olim facere aligd: ita pōt mō fecisse illud ⁊ B est vnū ⁊ idē posse. ¶ Contra: qz silr ille q exceca tus ē pōt mō vidisse cū pus videre potuerit: ⁊ tñ nō dicimus q gcgd potuerit possit. g vr q nec de deo dicēdum sit. ¶ P. de⁹ ab eterno potuit non pdestinare petrū quē volūtarie pdestinauit: fz mō nō pōt eū nō pdestinare: ga nō pōt esse q aliquis sit pus pdestinatus: ⁊ postea nō predestinatus. g nō quicquid potuit potest.

Sed contra quātitas potētie attendif fm multitudinē obiectoz: qz virtualis quantitas diuiditur secundum obiecta: sed potentia dei diminui non potest. ergo videtur q quicquid deus olim potuit ⁊ modo possit.

Respondeo dōm: q B q negeē aliquez posse aligd pōt ꝓtigere ex duob⁹: vl ex defectu potētie sicut q nō hz potētiā visiuaz dr nō posse videre. Aut ex pte obi qō nō hz rōnē possibilis: sicut hīs visū dr nō posse videre sonū q nō ē visibilis. Et p mō nihil dr deus nō posse: cū sua potētia sit pfectissima. Sz 2o mō dr nō posse q̄dā: sicut qō idē sil' sit ⁊ nō sit. vñ magis ꝑpe dicereē ista nō posse fieri q̄z deū ista facere nō posse. ¶ Si mil'r dōm est: q B qō aligs nō possit gcgd potuit pōt contingere ex duob⁹: vl qz amittit aliq̄z potētiā quā hēbat: ⁊ sic deo nō competit: īmo B mō ꝓcedit solo magr̄i in litera: vl ex mutatiōe obiecti qō amittit rōnē possibilis quā pus hēbat. potentia. n. actiua est respectu opabilis alicuius. vñ qñ aligd est iā determiatū vt sit pñs in actu vel ī ꝓteritū trāsyt possibilis rōnē amittit. ⁊ iō dr q de⁹ illud facere nō pōt: qō gdē est eadē res: sed diuersis enūciationibus signāta ꝓpter tempoz diuersitatem.

Ad primuz g dōm: q qñ iā est exīs actu amittit rōnez possibilis fieri. ¶ Et silr dōz ē ad 2m: q ꝓcedebat de ꝓterito. ¶ Ad 3m dōz: q cū dr aligs pōt fecisse. B pōt duplr intelligi: vl ita q ꝓteritio se teneat ex pte possibilis ⁊ sic nihil ē dictu: qz qō ꝓterituz est possibilis rōnē amittit: vel qō ītelligaf circa exituz possibilis a potētia: ⁊ sic dr ōs pōt fecisse B vel illud: qz hz potētiā q B fecit. Sz B ecce ꝓuenit. nō. n. hz potētiā q̄ qñ; qz vidit. vñ nullo⁹ vez est q cec⁹ possit vidisse. ¶ Ad 4m dōm: q act⁹ pdestinatiōis eternitate mēsuraf ⁊ nō in ꝓteritū trāsit. ⁊ iō semp eodē mō possibilis rōnē hz iquātū ē ex liberalitate volūtatis dīne: fz ex pte effectus in ꝓteritum trāsit ⁊ fm B possibilis rōnē amittit. ¶ Ad 5m etiaz pz rñsio ex dictis. ¶ Expositio textus.

Licet non possit mō incarnari ⁊c.) vr B esse falsuz: qz sicut filius carnē assumpsit: ita ⁊ pr̄ potuit ⁊ pōt carnem assumere: vt ī 3o dr. g vr q ēt possit nunc icarnari. ¶ Ad qō dōm: q magr̄ itelligit ō eadē numero incarnatione que olim facta est. Si enim modo incarnaretur: non esset idez incarnari numero: sed alia incarnatio.

¶ De volūtate dei q ēntia dei vna ē ⁊ eterna: ⁊ de signis eius. ¶ Distinctio. XLV.

Iam de volūtate dei aliquid p sensus nr̄i ibecillitate dōm est. Sciēduz est g: qz volūtas siue volēs de deo fm ēntiā dr. Nō ē. n. ei aliud velle ⁊ aliud esse: fz oīno idē. Et sicut idē est ei eē bonū qō esse deū: ita idez est ei esse volentē qō eē deū. Nā volūtas q̄ semp volēs ē: nō affect⁹ vel mot⁹ ē q ī deū cadere nō valet: fz dīna vsia q̄ volēs est de⁹ ⁊ huiusmodi.

¶ Qz licet idez sit deo velle qō eē nō tñ pōt dici deus esse oīa que vult.

Licz idē sit deo velle qō esse: nō tamē dōm est deū esse oīa q̄ vult. Nō qdā ō dei volūtate ꝑñ recte sentiētes: nobis obiciūt dicētes. Si idē ē deo velle qō esse. g cū dicimus deuz velle oīa q̄ facit: dicimus eū eē oīa q̄ facit: aliogn nō ibi illo ꝙbo idē significaf: qō significaf hoc ꝙbo esse: cū de deo dr. Et si ita est: non semp dr de deo

velle ꝑm essentiã. Si vo ꝑm essentiã nõ dr aliquãdo: quo ergo dr de deo? Relatiue.n.nũcꝫ dr. Ad qd dicimus: qr licet idẽ penitus sit deo velle qd esse: nõ tñ põt dici oia que vult: sicut idẽ est deo esse qd scire: nec tamẽ sicut dr scire oia: ita quocꝫ põt dici esse omnia.

¶Quis sit sensus boꝝ verboꝝ: deus scit vel deus nõ vult. Itẽ deus scit omnia vel vult aliquid: ꝛ qd de deo in his predicet.

AT vbicũcꝫ deus dr scire vel sciẽs: vl velle vel nolẽs: hec de eo ꝑm eẽntiaz dñr. Cũ.n. dr deus scit vel ds vult: siue deus est sciẽs vel volens: eẽntia dina ꝑdicat: ꝛ deus esse enũciat. Cũ aũt addit oia vel aliqd vel aliqua: ꝛ dr deus scit oia vel vult aliqd vel aliqua: essentia quidez dina ꝑdicat: nõ simplr ꝛ absolute: sed ita vt sciẽtie que ipse est oia subiecta mõstrent: ꝛ volũtati que ipsa eadẽ est aliqd vl aliqua subiecta esse dicãtur: vt talis fiat sensus: deus scit oia. i. deus ẽ cuius sciẽtie que ipsius eẽntia est: omnia subiecta sunt. Simlr deus vult hec vel illa. i. deus est cuius volũtati que ipse est hec siue illa subiecta sunt. Volens ergo siue velle dr deus ꝑm eẽntiã: cuius volũtas essentia est sempiterna ꝛ imutabilis: licet ea varient ꝛ trãseãt q̃ ei subiecta sunt: q̃ nõ põt eẽ iniusta vl mala: qr ds ẽ.

¶Or dei voluntas summe bona est omniuz q̃ naturaliter sunt: cuiꝰ causa nõ est querenda: qr nullam habet cum sit eterna.

HEc itacꝫ summe bona volũtas causa est oium que naturalr fiunt vl facta siue futura sunt: q̃ nulla p̃ueta ẽ causa: qr eterna est. Jõcꝫ causa ipsiꝰ querẽda nõ est. Qui.n. eius causam q̃rit aliqd maius ea querit: cũ nihil ea maiꝰ sit. Vñ Augu. in lib. octuagintatriũ qõnuz. Qui querit quare voluerit deus mundum facere: cãm querit voluntatis dei. Omnis aũt cã efficiẽs maior est eo qd efficit. Nihil aũt maius ẽ volũtate dei. Non ergo eius causa querẽda ẽ. Jdẽ in lib. cõtra manicheos. Si q dixerint qd placuit deo facere celũ ꝛ terrã? Respõdenduz est eis: qui volũtatẽ dei nosse desiderãt: cãs ꝛ voluntatẽ dei scire querũt: q volũtas dei oiuz que sunt ipsa sit causa. Si enim habet causam volũtas: est aliqd qd antecedit voluntatẽ dei: qd nepbas ẽ credere. Qui ergo dicit quare fecit deus celũ ꝛ terrã: respõdendũ ẽ illi qr vult: volũtas.n. dei causa est celi ꝛ terre: ꝛ ideo maior est voluntas dei cꝫ celũ ꝛ terra. Qui autez dicit: quare voluit facere celũ ꝛ terraz: maius aliquid querit cꝫ volũtas dei: nihil ea aũt maius inueniri potest. Compescat se ergo humana temeritas: ꝛ id qd nõ est nõ q̃rat: ne id qd ẽ non inueniat. Ecce his auctoritatibus apte insinuatur q volũtatis dei causa nulla est: ꝛ ideo querenda non est.

¶Or volũtas dei prima ꝛ summa cã est oium.

VOluntas g̃ dei: vt ait Aug. i. iij. lib. de trinita. prima ꝛ summa causa est oium spũ atcꝫ motionũ. Nihil eni fit qd nõ de iteriori atcꝫ intelligibili aula summi impatoris egrediat ꝑm ineffabilẽ insticiã. Ubi.n. non opatur qd vult dei oipotẽtis sapientia: que ptingit a fine vscꝫ ad finẽ fortiter: ꝛ disponit oia suauiter: ꝛ non solũ facit ea q̃ pseuerãtia cõsuetudinis admiratione non admittũt: ꝫ etiã ea q̃ ꝓpter raritatez ꝛ insolitũ euẽtuz mira videtur: vt sunt defectꝰ luminariũ ꝛ terremotus ꝛ monstruosi animãtiũ partus ꝛ his similia: quoꝝ nihil fit sine voluntate dei: ꝫ pleriscꝫ nõ apparet. Jdeocꝫ placuit vanitati pꝬoꝝ etiã causis alijs ea attribuere: cũ oino videre nõ possent superiorẽ ceteris oibus cãm. i. volũtatẽ dei. Itacꝫ nõ nisi dei volũtas cã prima ẽ sanitatis: egritudinis: pmioꝝ atcꝫ penaꝝ: gratiaꝝ ꝛ retributionuz. Hec g̃ sola ẽ vñ ortũ ẽ qcqd ẽ: ꝛ ipsa nõ ẽ orta ꝫ eterna.

¶Quibus modis accipit dei volũtas.

HIc non est ptereundũ nobis q sacra scriptura de volũtate dei varijs modis loq ꝓsueuit: ꝛ tamẽ nõ est dei voluntas diuersa: ꝫ locutio diuersa est de voluntate: qr nomine volũtatis diuersa accipit. Nã volũtas dei vere ac ꝓprie dicit que in ipso est ꝛ ipsius essentia est: ꝛ hec vna ẽ: nec mltiplicitatẽ recipit: nec mutabilitatẽ: que inexplera esse nõ põt: de qua ꝓpheta ait. Oia q̃cũcꝫ voluit dns fecit. Et aplus. Volũtati eiꝰ qs resistet. Et alibi. Ut ꝓbetis q̃ sit voluntas dei bona ꝛ bñplacẽs ꝛ pfecta. Et hec volũtas recte appellat bñplacitũ dei siue dispõ.

¶Or ꝑm figurã dicit volũtas dei ꝓceptio: phibitio: cõsiliũ: pmissio: opatio: ꝛ ideo pluraliter dicit scriptura voluntates.

ALiquãdo ꝙo ꝑm quãdã figurã dicẽdi voluntas dei vocat: qd ꝑm ꝓprietatem nõ est voluntas eius vt precꝑptio: phibitio: ꝙsiliũ: necnõ pmissio: ꝛ operatio. Jdeocꝫ pluraliter aliquando scriptura voluntates dei ꝓnũciat. Unde ꝓpheta. Magna opera dñi exquisita in omnes volũtates eiꝰ: cũ nõ sit nisi vna volũtas dei q̃ ipse est:

pluraliʒ tamen dicit voluntates: quia volũtas dei variis modis ac pro diuersis accipit: vt dictũ est. Ira etiã idez ppha ꝓpter multos effectus misericordie: et iusticie pluraliʒ dicit. Misericordias dñi in eternũ cãtabo. Et alibi. Justicie dñi recte letificantes corda: cũ tñ in deo vna sit misericordia: vna iusticia: et vna eadẽqꝫ sit misericordia q̃ iusticia. s. diua vsia.

¶ Quare preceptio et prohibitio et consilium dicantur dei voluntas.

Hec aũt ꝑceptio et ꝓhibitio atqꝫ cõsiliũ cũ sint tria: dr tamẽ vnũqꝺqꝫ eorum dei voluntas: qz ista sunt signa diue volũtatis: quẽadmodũ et signa ire dñi ire: et dilectõis signa dilectio appellant: et dr iratus deus: et tñ nõ est ira in eo aliqua: ꝫ signa tm̃ q̃ foris sunt: qbus irat⁹ ostendit: ira ipsi⁹ nominat: et est figura dicendi: ꝑm quã nõ est falsuz qꝺ dr: sed verũ qꝺ dr sub tropi nubilo obumbrat. Et ꝑm hos tropos diuerse volũtates dei dñr: qz diuersa sunt illa q̃ ptropum volũtas dei dicũtur.

¶ Ubi volũtas dei ꝑ ꝑcepto et ꝯsilio accipiat.

Pro ꝑcepto dei atqꝫ ꝯsilio põt accipi volũtas: vt ibi. Fiat voluntas tua sicut in celo et i terra. Et alibi. Qui facit volũtatẽ pris mei q̃ i celis est: ipe frater me⁹ et soror et mater est. Et ꝯ hãc volũtatẽ multa fiunt. Uñ Aug. in lib. de spũ et lra. Infideles: iquit cõtra volũtatez dei faciũt: cũ eius euãgelio nõ credũt.

¶ Qz de⁹ nõ vult ab hoib⁹ fieri oia q̃ ꝑcepit vl nõ fieri que prohibet.

Et si illa tria dñr dei voluntas ideo: qz signa sunt diue volũtatis: nõ ẽ tamẽ itelligẽdum deũ omne illud fieri velle qꝺ cuicũqꝫ ꝑcepit: vel nõ fieri qꝺ ꝓhibuit. Precepit. n. abrae imolare filiũ: nec tñ voluit: nec iõ precepit vt id fieret: sed vt abrae ꝓbaret fides. Et in euangelio ꝑcepit sanato ne cui diceret: ille aũt ꝑdicauit vbiqꝫ itelligens deuz nõ ideo ꝓhibuisse quin vellet opus suum ꝑdicari: ꝫ vt daret formã homini laudẽ humanam declinandi.

¶ De permissione et operatione vbi dicantur dei voluntas.

Permissio quoqꝫ dei et opatio: volũtas dei appellantur: qualiter accipit Augu. in ench. dicẽs. Non fit aliqd nisi oipotẽs fieri velit: vel sinendo vt fiat: vel ipse faciẽdo. Nec dubitãdũ est deũ facere bñ: etiã sinẽdo fieri quecũqꝫ fiũt male: nõ. n. bec nisi iusto iudicio ꝺi finit: et ꝓfecto bonũ ẽ omne qꝺ iustũ est. Ecce hic manifeste habemus dei voluntatẽ appellari ipsius opationẽ vel pmissionẽ cũ dicit nõ fieri aliqd nisi oipotens fieri velit: vbi icludit et bona et mala oia que fiunt. Ideoqꝫ apte distiguit qũo deum velle dixerit ne eadẽ rõne intelligeretur velle bona et mala subdẽs: vel sinẽdo vt fiat: hoc quãtuz ad mala dicit: vl ipse faciẽdo: hoc q̃ntũ ad bona. Mala .n. sinit fieri: ꝫ nõ facit: bona ꝝo ipe facit. Jõqꝫ dixit eũ velle: qz et volẽs mala finit: et volẽs bona operatur: et ob hoc permissio et operatio voluntas dei dicuntur.

¶ Quinqꝫ supra sunt ꝓposita que dicuntur secunduz tropum: et ideo distinguat lector vbiqꝫ pro quo eoꝝ accipiat voluntas.

Quinqꝫ ergo supra posita sunt q̃ dicũtur ꝑm tropuz dei volũtas: qz signa sunt diuie voluntatis que vna est et imutabilis. s. dei bñplacitũ. Ideoqꝫ diligenter distinguat lector vbi de volũtate ꝺi scriptura cõmemorat iuxta quẽ moduz accipi oporteat. s. ꝓ bñplacito dei: an ꝓ aliquo signorum eius. Magna. n. est adhibenda discretio in cognitione diue voluntatis: qz et beneplacitum dei est voluntas eius: et signum beneplaciti eius ꝺr voluntas eius. Sed beneplacitum eius eternum est: signũ ꝝo beneplaciti nõ. Et cõsonat rerꝫ effectibus beneplacituz ipsius: et ipsi effectus rerũ ab illo nõ discordãt. Fit enim omne quod beneplacito vult fieri: et omne qꝺ non vult fieri: nequaqꝫ fit. Non ita autem est ꝺ signis: qz ꝑcepit de⁹ multis ea q̃ nõ faciũt: et ꝓhibꝫ q̃ nõ cauẽt: et ꝯsulit que nõ implent.

¶ Diuisio textus.

Postquã determiauit magister de sciẽtia et omnipotẽtia dei. Dicꝫ: determinat de volũtate ipsius. Et diuidit in partes duas. In ꝑma determinat de dei volũtate. In secũda de cõformitate voluntatis nostre ad voluntatem eius. 48. dis. ibi. (Sciẽdũ quoqꝫ est ꝛc.) ¶ Pria in duas. In prima determinat de voluntate dei qd sit et quot modis dicat. In secũda ingrit ꝺ efficacia eius. 46. dis. ibi. (Dic ortꝫ questio ꝛc.) ¶ Prima diuidit in tres. In ꝑma determinat de volũtate ꝑm ipsius quiditatem. In secũda determinat causalitatẽ eius. ibi. (Nec vtiqꝫ summe bona ꝛc.) In tertia assignat volũtatis multitudinez quãtũ ad acceptionẽ nominis. ibi. (Dic nõ est ꝓterennndum nobis ꝛc.) ¶ Prima in duas. In ꝑma ostẽdit qꝺ volũtas dei sit sua essentia. In secũda ponit obm cõtrarium et soluit. ibi. (Et ꝛz idẽ sit ꝛc.) (Doc itaqꝫ summe ꝛc.) Dic ostẽdit qꝺ volũtas dei est ꝑma causa rerꝫ. Et circa ꝫ duo facit. ¶ Primo ꝓponit intentũ. Scõo ꝓbat ꝓpositum. ibi. (Qui. n. cãm eius ꝛc.) ¶ Probat duo q̃ pertinent ad rõnẽ ꝑme cause. ¶ Primo qꝺ volũtatis dei nõ sit alia cã. Secundo qꝺ ipse sit oiuz rerꝫ cã. ibi. (Uolũtas igit dei ꝛc.) (Dic

nō est ptereundū ꝛc.) Dic oñdit q nomē volūtatis multipl'r accipiat: quānis sit tñ vna dei volūtas. Et diuidit in partes tres. In ꝑma ponit ꝑncipale significationem ꝛ ꝓpriā fm q dei volūtas dr eius beneplacitū. In secūda ponit significatōez figuratiuā fm q signū volūtatis volūtas dr. ibi. (Aliquādo vo fm quādā ꝛc.) In tertia cōparat volūtatē signi ad volūtatē beneplaciti. ibi (Oñq; igit supra posita ꝛc.) Circa secundā partē duo facit. Primo oñdit volūtatē signi multipl'r dici. Scōo ꝓsequit diuersa volūtatis signa: que voluntates dei dñr. ibi (Ideo aūt ꝑceptio ꝛc.) Et circa hoc duo facit. Primo ꝓsequit de trib⁹ signis que ptinent ad faciēdū vel nō faciendū. Scōo ꝓsequit de alys duobus que pertinent ad id qō in pñti fit. ibi (Permissio quoq; dei ꝛc.) Circa ꝑmū duo facit. Primo assignat rōnē: qre h signa volūtatis dici volūtas pñt. Scōo confirmat p auctoritatē q volūtates dicantur. ibi. (Pro precepto dei atq; cōsilio) Tertio oñdit distantiaz inter hec signa ꝛ beneplaciti voluntatē. ibi. (Et si illa tria ꝛc.)

¶ Questio. I.

Hic quattuor querunt. Primo vtr in deo sit volūtas. Secundo vtr volūtas sit ipsius tñ obi vel etiā alior. Tertio vtr voluntas sua sit causa eorum que fiunt. Quarto de diuisione volūtatis eius in volūtatē signi ꝛ beneplaciti.

¶ Utrum in deo sit voluntas. I.

Ad primum sic ꝓcedit: vr q voluntas deo nō conueniat. voluntas. n. appetitus qdē est: sz ois appetitus est impfecti. vñ etiā in ꝑmo phy. dr q mā appetit formā. g cū in deo nulla sit impfectio vr q nec volūtas. ¶ P. act⁹ volūtatis est tēdere in finē q est ei⁹ obz: sz ei qō est finis vltimus nō cōpetit tēdere in finē. g cum de⁹ sit finis oīum vr q sibi volūtas nō cōpetat. ¶ P. fz phm in 3° de aīa: volūtas est mouēs motū: qz mouet volito: sz fm Boe. de⁹ īmobilis manēs dat cuncta moueri. vñ et i. 9. metaph. dr q mouet sic desideratū: ois desideratū aūt nō motū mouet desideriū. g vr q volūtas sibi nō cōpetat. ¶ P. fm phm in 3° de aīa: ꝛ etiā fm Dama. voluntas est in rōne: sz rō nomiat obūbratā cognitionē: qz ozit in ymbra itelligētie: vt dicit isaac i lib. diffōnū. qualis cognitio deo nō cōpetit. g vr q nec volūtas.

In contrariuz sunt plurime auctes canonis ꝛ sanctoz q et in lra iducuntur.

¶ P. fm illud supꝑmū qō est in nobis maxime deo conformamur: sz supremū in nobis: vr volūtas esse q ē motor aliaz vtutū fz Ans. ꝛ etiā ē liberrimū in nā nra. g vr q volūtas maxime deo sit attribuēda. ¶ P. oēs g deuz cōfitent eū felicissimū ponūt: sz felicitas fine delectatione esse nō pōt: vt in ꝑmo ethico. dr. g in deo ē summa delectatio: sed delectatio nō pōt esse sine cōcupiscentia vel volūtate: qz delectatio cōsistit in quadā voluntatis complacētia. g vr q volūtas in deo sit.

Respondeo dōm: q in omni nā vbi iuenit cognitio iuenit et voluntas ꝛ delectatio. Cui⁹ rō est: qz omne qō hz virtutē cognoscitiuā pōt diiudicare cōueniēs ꝛ repugnās: ꝛ qō apprehendit vt conueniēs opz eē volitū vel appetitū. Et iō in nobis fm duplicem cognitōez sensus ꝛ itellectus est duplex appetitiua. vna que sequit apprehēsionē itellectus que volūtas dr. alia que sequit apprehēsionē sensus que diuidit in irascibilē ꝛ concupiscibilē. Uñ cū i deo: vt supra oñsum ē sit itellectualis cognitio: opz q in eo etiā sit volūtas ꝛ delectatio fm q vna ꝛ simplici operatiōe deus gaudet: vt in 7° ethico. dicit phs. In omni enim natura cognoscēte operatio perfecta ꝛ naturalis delectabilis est.

Ad primum g dōz: q quānis in deo dicat eē volūtas: nō tñ cōcedit ibi esse appetitus: qz fm Augu. appetitus ꝓprie est rei nō habite. Deus aūt totū suū bonū in se hz. vñ nec etiā in nobis ꝓprie volūtas appetitus est: qñ volito iūcta est: sz amor est rei iā habite fm Augu. ¶ Et p hoc ēt pz rñsio ad 2ᵐ: qz tēdere in finē accidit volūtati fz q est distās a fine: sz opatiōez habere circa finē hoc est voluntati eēntiale: ꝛ h ꝑcipue deo cōuenit q se amat ꝛ in se delectat. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q volūtas nō mouet nisi a fine: finis aūt volūtatis diuie ē ipsa sua bonitas que est idē qō volūtas fm rem. ꝛ iō nō sequitur q deus sit mouēs motū ꝓprie loquēdo: qz omne mouens est aliud a moto: sz forte ꝓpter hoc plō posuit q primū mouēs seipsuz mouet iquātū cognoscit se ꝛ amat se: vt in. 8. phy. dicit Cōmē. ꝛ h nō nisi metaᶜᶜ dr. Sicut etiā dr q finis mouet. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q fm gradū cognitionis etiā est gradus vtutis appetitiue. quantū. n. rō supat sensuz: tñ volūtas ratiōis supat appetitū sensus: ꝛ quāto itellectus dīnus supat rōnē nram: tāto voluntas eius superat volūtatē nram: ꝛ h ꝓ rōnez cōcludebat: q deo nō conueniat volūtas ad modū volūtatis nre: ꝛ tamē sicut rō nra vocat itellectus: ꝛ itellectus dīnus vocat rō: vt pz in 7°. cap. de di. no. ꝓpter conueniētiā in īmālitate: ita ꝛ volūtas cōmuni nomine vtrobiq; dicitur.

¶ Utrum volūtas dei sit tñ sui ipsius. II.

Ad secundum sic ꝓcedit: vr q volūtas dei non sit nisi sui ipsi⁹: qz fm ph hz volūtas est finis. electio aūt eoz q̄ sunt ad finez: vt dr in 3° ethico. sz nihil aliud est finis sue operatiōis nisi ipse. g volūtas sua est tñ sui ipsius. ¶ P. volūtas mouet a volito: sz nihil pōt esse mouēs volūtatē diuinā nisi ipse. g volūtas sua est tñ sui ipsius. ¶ P. cuiuslibz volūtas est ei⁹ qō est bonū sibi: sz omne qō est bonū alicui dr ad eū vt illud sit vel nō sit: cū igit de nullo creato dr ad ipsuz vtrū sit vel nō sit: eo q bono eoz nror nō eget: sz totū bonum in se hz: vr q volūtas sua ad ea que sunt extra eū nō se extendat. ¶ P. ea que sunt ad finē nō queruntur nisi ꝓpter finez. ergo habito fine nō est vlterius volūtas eoz q̄ sunt ad finē: sz oīum creaturaruz finis est diuina bonitas que in ipso deo ab eterno est. ergo videt q ad ea que sunt extra ipsum voluntas eius nō se extendat.

Sed contra amor cōsistit in actu volūtatis: sz deo dr Sap. xi. q diligit oia q̄ sunt ꝛ nihil odit eoz que fecit. g volūtas ei⁹ est etiā creatorū ab eo. ¶ P. sicut se hz scia dei ad veritatē: ita se hz voluntas eius ad bonū: sz sciētia eius est omniū verorum. ergo ꝛ voluntas eius est omnium bonorum.

Respondeo dōm: q sicut de⁹ cognoscēdo essentiā suā cognoscit oia q̄ sunt ab eo iquātū sunt similitudo qdā veritatis ei⁹: ita etiaz volēdo vel amādo eēntiā suā vult oia q̄ sunt ab eo iquātum habēt similitudinē bonitatis eius. vñ id qō est volitū ꝑmo ab eo est bonitas sua tñ. Alia vo vult in ordine ad bonitatem suā: nō aūt h mō vt p ea aliqd bonitatis acquirat: sicut nos facimus circa alios bene operādo: ita q eis de bonitate sua aliqd largiat. ꝛ ideo liberalitas est quasi ꝓprium ipsius fm Auicē. qz ex operatiōe sua nō intendit aliquod sibi cōmodum peruenire: sz vult bonitatē suam in alios diffundere. ꝛ ideo Augu. dicit q ipse vtit nobis ad bonitatem suam ꝛ vtilitatem nostram.

Ad primuz g dōm: q in obo alicui⁹ potētie ē duo cōsiderare. s. illud qō est māle: ꝛ illud qō formal'r cōplet rōnem obi. sicut pz in visu: qz color est

visibile in potētia ⁊ nō efficit visibile in actu nisi p actū lucis. Sil'r dico q illud qō formal'r cōplet rōnem voliti est finis: ex quo est rō boni: ⁊ hoc itelligit ꝓbs cū dicit q volūtas est finis: ſz ea q̄ sunt ad finē se habēt māliter ad obm volūtatis: vt. ſ. sint volita p ordinē finis sicut color vī p actū lucis. ¶ Ad 2m dōz: q illud qō est volitū sicut finis est mouēs volūtatē ⁊ pficiens cā: ⁊ sic nihil mouet volūtatē dīnā nisi de⁹: ſz illud qō est ordinatū ad finez ē volitū ab eo sicut effectū a volūtate ⁊ motū ab ea: sicut pz in volūtate artificis q̄ est p̄n'm opationū ordinatax in finē. ¶ Ad 3m dōm: q volūtas dei nō est nisi ei⁹ qō ē suū bonū: ſz tñ nō codē mō sicut in voluntate nr̄a q̄ vult bonū suū: quo. ſ. pficit sicut fine: vel p qō finē ꝓsequit: ſz volūtas dīna vult bonū suū qō est ipsa: ⁊ qō ab ea est ⁊ nō p qō iuuat. ⁊ ideo referr̄ ad ipsū⁹ pfectionē vtx volituz ab eo sit vel nō sit. ¶ Ad 4m dōm: q de⁹ nō ordinat creaturas i finē bonitatis sue: q̄si p eas bonitatē suā assequat̄: vt ipse creature dīna opōne silitudinē aliq̄s dīne bonitatis acgrāt: qō eē nō possz nisi eo volēte ⁊ faciēte.

¶ Utx voluntas dei sit causa rerum. III.

AD tertiuz sic ꝓcedit: vī q volūtati dīne nō sit ascribēda rex causalitas. volūtas. n. dei est tñ bonox: sed oīum bonox sufficiēs cā est scia ipsius. g̃ nō opz volūtatē dei cām rex ponere. ¶ ℙ. ds nō est cā rex nisi p suā opationē: sed esse p̄n'm opōnis pti net ad cām rōne potētie. g̃ potētia poti⁹ dicēda est cā rerum q̄s volūtas. ¶ ℙ. a cā ꝓtingēte nūquā pōt esse effectus necīus: ſz volūtas est causa ꝓtingēs: qz ad vtrūlibet se hz. g̃ nō pōt esse cā neciox: cuz igit in mūdo sint multa necia vt oia icorruptibilia: vī q nō oīum cā sit volūtas. ¶ ℙ. exīte causa sufficiēte alicui⁹ rei supflue addunt̄ ad eādē rē alie cāe. si g̃ volūtas dei sufficiēs causa reruz est. īsufficiēs. n. nō pōt eē: vī q oēs cause nāles superfluāt: ⁊ oēs potētie aie ⁊ oēs habitus īfusi: qō friuolū est. ¶ ℙ. ex causa sufficiēti pōt aliqd demōstrari. si g̃ volūtas dei sufficiēs est causa oīum: vī q b̄ sit sufficiens demōstratio ad oia: q̄re b̄ est qz de⁹ voluit: ⁊ sic facile eēt oia scire: ⁊ su peruacua eēnt sanctox ⁊ ꝓbox studia: q ad assignandas diuinorum operationū rationes multipliciter laborauerunt: quod stultum est dicere.

Sed contra ſm ꝓbm in. 6. metaꝓh. oīuz artificiatox p̄n'm est voluntas artificis: ſz ea q̄ sunt ꝓcedūt a deo sicut artificiata ab artifice: vt a scīs ⁊ ꝓbis tradit̄. g̃ oīuz q̄ sunt cā est dei voluntas. ¶ ℙ. Dio. dicit in 4.° ca. de di. no. amor trahit supiora in ꝓuisionez minus habētiuz: ſz omnia que sunt ꝓuisione dīna in esse ꝓdierunt: cū igit amor in actu voluntatis cōsistat: videt̄ q p̄ncipiū oīum rex sit diuina voluntas.

Respondeo dōm: q op⁹ determinatū nō ꝓgredi tur nisi a determiato agēte: ⁊ ide est q illud qō est tñ in potētia nō agit: qz se hz idetermiate ad multa: ſz forma q̄ ē terminās potētiā māe p̄n'm actiōis dī'r. ⁊ iō in oīb⁹ quox potētia actiua determiata ē ad vnū effectū: nihil regrit ex pte agētis ad agēdū supra potētiaz cōpletā: dūmō nō sit ipeditū ex defectu recipientis ad b̄ q sequat̄ effect⁹. sicut pz in oīb⁹ agētibus ex necessitate nāe. potētia aūt dei cū sit īfinita nō magis determinat̄ ad hoc q̄z ad illud: nec ex pte māe: qz opus ei⁹ determinationē recipe pōt: qz ipe et mām ⁊ formā ꝓducit. vñ oz q supra rōnē potētie sit aliqd aliud: p qō op⁹ determiet̄. b̄ aūt fit p sciam q̄. ꝓpriā rōnem rei cognoscit. Sz qz scia se hz ad opposita. est. n. ⁊ bonox ⁊ malox. ideo opz aliquid adhuc addere in quo pficiat̄ ratio cause. ⁊ hoc est voluntas que determiate accipit ynū ex duob⁹ que scit vl' que pōt. Uñ pfecta rō causalitatis in his q̄ nō agūt ex necessitate nāe īuenit̄ ꝓmo in volūtate: vt dicit ꝓbs i. 9. metaᶜᶜ. ⁊ b̄ cōuenit voluntati iquātū obm ei⁹ est finis q est causa causax: ⁊ a quo sumit̄ determiatio opis: vt pz ex 2° phy. ⁊ iō volūtati dīne ascribit̄ causalitas rerum.

Ad primuz g̃ dōz: q in scia nō pficit̄ rō causalitatis: vt dcm̄ est nisi adiūcta volūtate: iō volūtas potius dr̄ causa q̄z scīa. ¶ Ad 2m dōz: q volūtas est p̄nm opatiōis vt ꝓmū imperās op⁹: ſz potētia i his que agūt p volūtatē est p̄nm opis vt exequēs: ⁊ in hoc ꝓsistit rō potētie vt sit ꝓximū p̄nm opis ⁊ nō ꝓmū: ⁊ sic volūtas dei potius dr̄ cā rex q̄z potētia. ¶ Ad 3m dōm: q volūtas dīna libtatē hz: ⁊ ex hoc ꝓuenit sibi q sit ad vtrūlibet: ſz sup b̄ hz īmutabilitatē vt ei qō vult īmobil'r adhereat: ex quo illud vite ponit̄: ⁊ hāc īmobilitatē imitātur ea q̄ sunt nēcia in entib⁹: q̄z uis nō ipsaz adequēt: ⁊ ꝓpter b̄ nō est dōm q sit cā ꝓtingēs: qz ꝓtingētia mutabilitatē ꝓportāt. ¶ Ad 4m dōm: q cālitas dīne volūtatis nō excludit oēs cās ꝓximas rex: nec b̄ est ex īsufficiētia volūtatis: sed ex ordine sapie ei⁹: q̄ effectus mediātibus alys causis ꝓuenire dispositit: vt sic ēt cāndi dignitas creaturis cōicaret̄. ¶ Ad 5m dōm: q demōratio q̄ facit scīam de re sumit̄ ex causis ꝓximis rei. ⁊ iō opz ad scīam reruz habēdā nobis alias ratōes q̄rere: ⁊ pōt volūtatē eius que ē causa p̄ma rex ⁊ cōis: ⁊ p̄cipue cū volūtatē eius nō plene cognoscamus: vt in ea ꝓpriaz rei rōnem videamus: sicut ipse videt qui in se omnia cognoscit.

¶ Utx volūtas dei distinguat̄ in volūtatē beneplaciti ⁊ voluntatem signi. IIII.

AD quartum sic ꝓcedit: vī q distinctio volūtatis in lr̄a posita sit incōpetēs. sicut. n. voluntas dei se hz ad pl'a: ita ⁊ scīa ei⁹: ſz scie nō assignant̄ diuersa signa. g̃ vī q nec volūtati assignari debeāt: cū ēt vtrūq; occultū sit equaliter. ¶ ℙ. omne signū cui nō respōdet signatū est signū falsum: ſz istis signis volūtatis q̄ in lr̄a ponunt̄ q̄ñq; non rñdet signatū: qz ꝓmittit mala q̄ nō vult: ⁊ ꝓcipit etiā bona q̄ non vult fieri: vt in lr̄a dr̄. g̃ vī q sint falsa signa: ⁊ ita p signis assignari nō debeant. ¶ ℙ. sicut īuenit̄ bonū ⁊ meli⁹ ita īuenit̄ malū ⁊ pei⁹: vt veniale ⁊ mortale: ſz respectu hox duox fiendox est tñ vnū signū. ſ. ꝓhibitio. g̃ vī q etiā bonox eē debeat vnuz tñ signū ⁊ nō duo. ſ. ꝓceptū ⁊ ꝓsiliū. ¶ ℙ. obm voluntatis est bonū: ſz malū fieri nō est bonū: vt infra dicet̄. g̃ respectu bui⁹ nullū signū vocis dīne dz eē: ⁊ ita ꝓmissio superfluit. ¶ ℙ. sicut signa volūtatis respiciūt diuersa: ita ⁊ volūtas bn̄placiti ē diuersox. si g̃ assignātur diuersa signa volūtatis pp diuersitatē eox vī q ēt volūtas bn̄placiti multiplicari debeat: aut si nec b̄ nec illud.

Respondeo dōm: q de deo quedā dicunt̄ ꝓprie ⁊ quedā metaᶜᶜ: ea que ꝓprie de ipo dicunt̄ vē in eo sunt: ſz ea q̄ metaphoᶜᶜ dicunt̄: dicunt̄ de eo p silitudinē ꝓportiōabilitatis ad effectū aliquē: sicut dr̄ ignis deutero. 4. eo q sicut ignis se hz ad ꝓsumptionē ꝛry: ita de⁹ ad ꝓsumēdū negtiā. vñ ipsuz esse destruētem negtiā est ipsuz esse ignē: ⁊ ipsa ꝓsumptio actiua est ignei tas eius: ⁊ p modū istū ipsa punitio dr̄ ira ei⁹: ⁊ qz effect⁹ est signuz cāe ideo ea ſm q̄ attēdit̄ similitudo vel ire vel alicui⁹ alteri⁹ dr̄ esse signa. vñ punitio dr̄ signū ire eius. Sed dico q de⁹ pōt dici velle aliquid dupliciter vel ꝓprie: ⁊ sic dr̄ velle illud cui⁹ volūtas vere in eo est: ⁊ qō sibi complet: ⁊ hec est voluntas beneplaciti. Dicit̄ etiā aliquid velle metaᶜᶜ: eo q ad modū volentis se hz inquantum p̄cipit vl' cōsulit: vel aliquid hō facit. vñ ea in qbus attendit̄ silitudo ipsi⁹ rei ad volūtatē dei; voluntates ei⁹

metaᶜᵉ dicunt: ꝙ talia sunt effectus dñi signa. Dorum aũt signoꝝ diuersitas rõ hꝫ est. Assignant. n. hꝫ signa volũtati dine ſm ꝙ est rex humanaꝝ ꝗbus spãli mõ puidet. Potest ergo signũ voluntatis accipi aut ſm ordinatiõez hominum in finem eterne salutis: aut ſm executionem ordinis. Ad finẽ autem consequendũ ꝓuidentie est duo largiri: ea. ſ. quibus res ꝓmoueat in finez: ꝛ ea quibus ab impediẽtibus libereꝫ: sicut aũt res naturales tendũt in fines suos nãles per virtutes actiuas ex ꝓuidẽtia diuĩa eis collatas: ita ꝛ humana volũtas ꝑ consilia ꝛ ꝑcepta ordinaꝫ in finẽ: ꝛ a peccatis que impediũt ꝓsecutionẽ finis retrahiꝫ ꝓhibitionibus: sicut etiã animalibus diuina ꝓuidẽtia cõtulit cornua ꝛ vngues ꝛ hꝺ. quibus se iuuent ꝫ impugnãtia. Si aũt ptinet ad executionẽ ordinis hoc potest esse dupliciter. Aut ſm ꝙ tẽdit in id ad qõ ordinatũ est bonũ faciẽdo ꝛ respectu huiᵘ est hoc signũ qõ est operatio: qz deᵘ in nobis oĩa bona operaꝫ. Aut etiã exeundo ab illo ordine mala faciẽdo ꝙ etiã exitus ꝓuidẽtie subiacet nõ vt puisus sed vt ordinatus: ꝛ respectu huius est ꝓmissio. Uel põt sumi leuius sic: qz vel signũ volũtatis est respectu ꝓsentiũ: ꝛ sic respectu bonoꝝ est operatio: respectu maloꝝ ꝓmissio. Uel est futuroꝝ: ꝛ sic respectu malorum est ꝓhibitio: respectu boni ad quod omnes tenẽtur ꝓcepti: sed respectu perfectioris boni quod nõ omnes attingunt est consiliũz: ꝛ continentur hoc versu. precipit ac pluribus permittit ꝛ consulit implet.

Ad primum ergo dõm: ꝙ scientia dei vere ꝛ pfecte est omnium: sed non voluntas. ꝛ ideo quedã metaphoᶜᵉ dicit velle: que simpliciter non vult: ꝓpter ꝙ voluntas signi assignat. ¶ Ad 2ᵐ dõm: ꝙ effectus qui est signũ alicuius ſm ꝓprietatẽ in vno: est signũ eiusdez ſm similitudinẽ in altero in omnibus que metaphoᶜᵉ dicunt. sicut punitio est signuz ire in homine ꝛ in deo est signũ voluntatis puniendi: que per similitudinem ira dicit. Et simlr dico ꝙ istis signis respõdet aliquid in deo qõ per similitudinẽ dicit voluntas huiᵘ rei: vt precepto volũtas precipiendi: ꝛ ordinãdi naturam rationalẽ in finẽ: ꝛ sic de alys. vnde ꝑz ꝙ hec signa nõ sunt falsa. ¶ Ad tertiũ dõm: ꝙ sicut in dispositiõe naturarũ dantur a deo diuerse virtutes: quaꝝ vna est nobilior altera: vt sic vna res perfectius consequaꝫ finez q̃z alia: ita etiã in dispositiõe hominũ sunt diuersa ordinantia in finem: vnũ cõmuniter omniũ. ſ. preceptũ: ꝛ alterum perfectorum. ſ. cõsiliũ: sed omne peccatũ est in exeundo ab ordine finis. ꝛ ideo cuilibet peccatũ quodlibet vitandum est: nec in hoc diuersus gradus hominũ attẽditur: ꝛ propter hoc vnũ signũ tñ datur de hꝫ. ſ. ꝓhibitio. ¶ Ad 4ᵐ dicendũ: ꝙ deus nõ vult mala ꝓprie fieri: sed vult aliqd ei cõiunctũ: vt infra dicet: ex quo sequitur ꝙ permittat: ꝛ ideo ꝓmissio ipsa effectus est alicuius voluntatis ꝛ metaphorice voluntas dicitur. ¶ Ad quintũ dicendum: ꝙ voluntas diuina quãuis sit plurium volitorum: non tamen est nisi vna: quia omnia illa vult in vno per se volito. ſ. sua bonitate. sicut omnia etiaz cognoscit cognoscendo essentiam suam.

¶ Expositio textus.

Idcoqz placuit vanitati phoꝝ ꝛc.) Hoc dicit quãtum ad illos qui causam agentẽ negabãt ꝛ ponebãt munduz factum esse casu: ꝛ ꝙ omnia procederẽt ex necessitate nature. Uel quantum ad illos qui ponunt deuz nõ imediate operari in omnibus: sed in vno tñ qõ ẽ ꝓmũ creatũ. (Itaqz nõ nisi dei volũtas ꝛc.) Per hꝫ nõ excluduntur alie cause a causalitate: sed ab hꝫ quod est esse primam causam.

¶ Illi sententie qua dictum est dei voluntatez nõ posse cassari que ipse est: quedaz videntur obuiare. ¶ Distinctio. XLVI.

Hic oritur questio: deñ est. n. i suppositis ꝛ auctoritatibus cõmunitũ ꝙ volũtas dei que ipse ẽ: vocaturqz bñplacitũ eius: cassari nõ põt: qz illa voluntate fecit q̃cunqz voluit in celo ꝛ in terra: cui teste apl'o nihil resistit. Queritur ꝫ quõ accipiendũ sit qõ apl'us de dño ait. Qui vult omnes homines saluos fieri. Cum. n. nõ omnes salui fiant: sed dãnentur: videt vtiqz nõ fieri qõ deus vult fieri: humana. ſ. voluntate impediente voluntatẽ dei. Bñs quoqz in euãgelio impiaz ciuitatẽ cõpellans. Quotiẽs inqt volui ꝯgregare filios tuos sicut gallia cõgregat pullos suos sub alis ꝛ noluisti. Ita hec dñr tanqz dei volũtas supata sit hominũ volũtate: ꝛ infirmissimis nolẽdo impediẽtibᵘ: nõ potuerit facere potẽtissimus qõ volebat. Ubi est ergo illa omnipotentia: qua in celo ꝛ in terra secundum ꝓphetam: omnia quecunqz voluit fecit: ꝛ quomõ volũtati eius secundum apostolum nihil resistit: si colligere filios hierusalẽ voluit ꝛ nõ fecit: Hec enĩ ꝓdictis plurimum obuiare videtur.

¶ Solutio quomõ intelligendũ sit illud volui cõgregare ꝛ noluisti.

Sed audiamus solutionez: ac primũ quomodo accipiendum sit illud qõ dominus ait videamus. Non enim ex eo sensu illud dictum est: vt ait Augustinus in encheridion prędictam questionem soluens: quasi dominus voluerit congregare filios hierusalem: ꝛ non sit factuz quod voluit: quia ipsa noluerit: sed potius ipsa quidem filios suos ab ipso colligi voluit: qua tamẽ nolente filios eius collegit ipse omnes quos voluit: quia in celo ꝛ in terra nõ quedam voluit ꝛ fecit: quedam vero voluit ꝛ non fecit: sed omnia quecunqz voluit fecit: vt sit sensus quotiens volui cõgregare filios tuos ꝛ noluisti: idest quotquot cõgregaui mea voluntate semper efficaci: te nolẽte feci. Ecce in euidenti positum est ꝙ illa dñi verba superioribus nõ repugnant.

¶ Quomodo intelligendum sit illud: qui vult omnes homines saluos fieri.

Nunc videre restat quomõ etiaz premissa verba apl'i predictis nõ cõtradicãt: ꝙ de deo loquẽs ait: vult oẽs hoies: saluos fieri. Quoꝝ occasiõe ꝫ hoꝝ mlti

a veritate deuiauerunt dicentes deum multa velle fieri que nō fiunt. Sed nō est intelligēdū ea ratiōe illud esse dictuz quasi deus vellet aliquos saluari ⁊ non saluētur. Quis eniz taz impie desipiat: vt dicat deuz malas hominū voluntates quas voluerit ⁊ quādo voluerit ⁊ vbi voluerit in bonuz nō posse conuertere? Nō ē vtiqz veruz quod in psal. dicitur. Quecūqz voluit fecit: si aliqua voluit ⁊ nō fecit: ⁊ qz ē indignus ideo nō fecit: quoniaz ne fieret qz volebat oipotēs: voluntas hois ipediuit. Jdeoqz cuz audiuimus ⁊ in sacris litteris legim⁹ q vult oēs hoies saluos fieri: nō tñ ideo debemus oipotētissime dei volūtati aliquid derogare: ꝫ ita intelligere qz scriptuz est. Vult oēs hoies saluos fieri: tanquā diceretur nullū hoiez fieri saluuz nisi quē saluuz fieri ipse voluerit: non q nullus sit hoiuz nisi quez saluuz fieri velit: ꝫ q nullus fiat saluus: nisi quē velit saluari: ⁊ iō rogandus est vt velit: q⁹ necesse est fieri si voluerit. Nō est eni credēdus oipotēs aliqd voluisse fieri qz factū nō sit. Sic etiaz itelligit illud. Jlluminat oēz hoiez veniētē in hūc mūduz: nō quia nll's hoiuz est qui non illuminet: sed quia nisi ab ipso nullus illuminatur. Potest ⁊ alio modo illud intelligi: dū tamē credere non cogamur oipotentez aliqd fieri voluisse: factūqz nō esse: qui sine vllis ambiguitatibus sicut i celo ⁊ in terra: sicut veritas cantat oia quecūqz voluit fecit: profecto facere non voluit quecūqz nō fecit. Ex his aperte ostēditur q deus ea volūtate que ipse est nō vult aliqd fieri qz nō fiat: neqz nō fieri quod fiat.

¶ Utrz mala dei volūtate fiant an eo nolēte.

Deoqz cuz constet omnia bona que fiunt eius fieri voluntate q̄ fieri nollet nullatenus fierent: recte queri solet. Utrum ⁊ mala oia que fiunt. i. peccata dei fiant voluntate an nolēte eo fiant? Super hoc diuersi varia sentiētes sibi cōtradicere inueniūtur. Alij. n. dicunt q deus vult mala esse vl' fieri: nō tñ vult mala. Alij vero q nec vult mala eē nec fieri: in hoc tñ cōueniūt ⁊ bi ⁊ illi: q vtiqz fatēt deū mala nō velle. Utriqz vero rōnibus ⁊ auctoritatib⁹ initunt ad muniēdaz suaz assertionez.

¶ Quare dicunt quidam deuz velle mala esse vel fieri.

Qui eniz dicunt deuz mala velle esse vl' fieri: suaz his modis muniūt intētionez. Si eniz iquiunt mala nō esse vl' nō fieri vellet: nullo modo essent vl' fierent: quia si vult ea nō esse vl' nō fieri: ⁊ nō potest id efficere. s. vt nō sint vl' nō fiant: voluntati eius ⁊ potētie aliquid resistit: ⁊ nō est omnipotēs: quia nō potest omne qz vult sed ipotens ē sicuti ⁊ nos sumus: qui quod volumus quādoqz nō valemus. Sed quia omnipotēs est ⁊ in nullo ipotens certuz est nō posse fieri mala vl' esse: nisi eo volente. Quomodo eniz inuito eo ⁊ nolente posset ab aliquo maluz fieri: cuz scriptum sit: voluntati eius quis resistet? Supra etiaz dixit Augustinus: quia necesse est fieri si voluerit. Sed vult mala fieri aut nō fieri. Si vult nō fieri nō fiunt. fiūt autez: vult ergo fieri. Jtē bonuz est mala esse vl' fieri: alioquin sūme bonus nō pmitteret ea fieri. Unde Augu. in encb. Quānis ea inquit que mala sunt iquātuz mala sunt: nō sunt bona: tñ vt nō solū bōa: sed etiaz sint ⁊ mala bonuz ē. Naz nisi eēt boc bonuz: vt essent ⁊ mala: nllo mō esse sinerētur ab oipotēti bono: cui p̄oculdubio q̄z facile ē qz vult facere: taz facile est qz nō vult esse nō sinere. Hec nisi credamus pielitaē nostra ꝓfessio qua nos in p̄ez oipotētē credere ꝓfitemur Ecce hic aperte habes q bonuz est mala esse: oīs autē boni deus auctor est qui vlt omne bonuz eē qz est. Cuz ergo bonū sit mala fieri vl' eē: ergo ⁊ mala vult fieri vl' eē. His atqz alijs huiusmodi rōnibus ⁊ auctoritatib⁹ vtūtur qui dicūt deū velle mala eē vl' fieri.

¶ Hic ponit rōnes illoruz qui dicūt dei volūtate nō fieri mala vl' nō esse.

Alli vero qui dicunt dei voluntate mala nō fieri vl' nō eē: inductiōibus p̄missis ita rñdēt: dicētes deum nec velle mala fieri nec velle nō fieri vl' nolle fieri: ꝫ tñ nō velle fieri. Si enim vellet ea fieri: vl' eē: faceret vtiqz ea fieri vl' eē. Et ita eēt auctor malorum. Non est autē auctor malorum: vt sanctoruz p̄restaē auctoritates: nō ergo eius volūtate fiunt mala. Jtem si nollet mala fieri vl' vellet nō fieri: ⁊ tamē fierēt: oipotēs nō eēt: cum eius volūtas humane volūtatis effectu ipediret. Jdeoqz nō cōcedūt deum velle mala fieri: ne malorum auctor itelligaē: nec cōcedūt eū velle mala nō fieri: vl' nolle fieri: ne ipotēs eē videaē: ꝫ tñ dicūt cuz nō velle mala fieri: vt nō auctor ꝫ pmissor malo⁹ mōstreē. Uñ ⁊ euāgelista vbi oñdit deuz auctorē eē oīum bonoruz dicēs. O ia p ipz facta sunt. consequēter malorum auctorē eē negat di. Et sine ipso factū ē nihil. i. pctm̄. Nō dixit p deuz factuz eē vl' eo nolēte ⁊ inuito: ꝫ tm̄ sine eo. i.

sine eiꝰ volũtate: qz nõ eiꝰ volũtate fit peccatũ: nõ g̃ deo volẽte vel nolẽte ꝫ nõ volẽte fiũt mala. Quia nõ subest dei volũtati vt malũ fiat vl̃ nõ fiat: sed vt fieri sinat: qz bonũ est sinere mala fieri: ⁊ vtiqz volẽs sinit nõ volẽs mala: ꝫ volens sinere vt ipsa fiãt. Quia nec mala sũt bona: vel ea fieri vel esse bonũ est.

¶ Quomõ intelligendũz sit illud augustini mala fieri bonum est.

QUod ẏo Aug. ait. mala fieri bonuz est: nec sinerent mala ab oipotẽti bono fieri: nisi ꝺ cẽt bonũ vt ea cẽnt: ea rõne dictũ cẽ asserũt: qz ex malis que fiũt deꝰ bona elicit: nec ipse pmitteret ea fieri nisi de eis bñ aliqd faceret. Uñ Aug. in eodez lib. ench. aptẽ idicãs p̃dictoꝝ verboꝝ talẽ esse ꝛtelligẽtiaz ait. Deꝰ oipotẽs cui reruz est sũma potestas cuz sũme bonus sit: nullo mõ sineret aliqd mali eẽ in operibꝰ suis nisi vsqzadeo eẽt oipotẽs ⁊ bonus: vt bñ faceret etiaz de malo. Itẽ in eodẽ. Adeliꝰ iudicauit deꝰ de malis bona facere q̃ꝫ mala nulla permittere. Ex ꝺ itaqz sensu dictũ est ac verũ bonũ ẽ mala fieri: qz ex malis q̃ fiũt bonis: q ꝫ ꝓpositũ vocati sũt sancti: accidit bonitas. i. vtilitas. Talibꝰ. n. vt ait apostolus: in bonum cooperant omnia etiam mala: quia eis ꝓsunt: que alijs faciẽtibꝰ obsũt. Unde etiam aliquãdo in scriptura legitur malum appellari bonum: vt Hieronymus super Marcum. Malum inquit Jude bonũ fuit. s. nobis: nec si bonuz est illi vel illi inde sequitur q̃ simpliciter bonum sit: propzie eni ac simpliciter bonũ est qꝺ in se ⁊ faciẽti bonũ est.

¶ Quadripartita boni acceptio.

ESt. n. aliquid qꝺ in se bonuz ẽ ⁊ cui fit: sed nõ est bonũ faciẽti: vt cũ subuenit̃ pauperi: ꝫ nõ ꝓp deũ. ⁊ aliqd bonũ i se ⁊ faciẽti: ꝫ nõ ei cui fit: vt cũ veritas ꝓp deũ alicui nõ obediẽti p̃dicaꝫ. ⁊ aliqd i se ⁊ faciẽti ⁊ ei cui fit bonũ: vt cũ ẏtas p̃dicaꝫ ꝓp deũ credẽti. Uñ apls. Bonꝰ odor sumꝰ deo: alijs odor vite: alijs odor mortis. Est aũt aliud qꝺ nec i se bonum ẽ: ⁊ faciẽti nocet ⁊ dãnat nisi peniteat vt malum: valet tñ ad aliqd. Ut eni ait Augu. in ench. A summe ⁊ equaliꝫ ⁊ imutabiliter bona trinitate creata sũt omnia: nec sũme: nec equaliter: nec mutabiliꝫ bona: sed tamẽ bona etiaz singula. Simul ẏo vniuersa valde bona. Quia ex omnibus cõsistit vniuersitatis admirabilis pulchritudo. In qua etiaz illud quod malum dicitur bñ ordinatum ⁊ loco suo positum: eminẽtius cõmẽdat bona: vt magis placeãt ⁊ laudabiliora sint dum cõparantur malis.

¶ Qz mala vniuersitati valẽt ⁊ faciẽtibꝰ sua ꝓpria vl̃ patiẽtibꝰ aliena ꝓsint electis tantũ.

HInc pz qꝺ ex malis q̃ fiũt aliqꝺ puenit bonũ dũ bona magis placẽt ⁊ laudabiliora existunt. Ipsis ẽt faciẽtibꝰ ex malis q̃ faciũt iterdũ bona proueniunt: si ꝛm ꝓpositũ vocati sũt sci. Talibꝰ eniz vt ait Augu. i lib. de correctiõe ⁊ gratia: vsqz adeo deꝰ oia cooperaꝫ i bonũ: vt si q bozũ deuiant ⁊ exorbitãt: ẽt hoc ipm eis faciat ꝓficere in bonuz. qz humiliores redeũt atqz doctiores vt Petrus. Illa etiaz mala que ab iniquis fideles pie perferũt: vt ait Augu. in lib. de trini. ipsis vtiqz prosunt: vel ad delenda peccata: vl̃ ad exercendaz probandãqz iustitiaz: vl̃ ad demonstrãdã hui⁹ vite miseriaz. Ideoqz ⁊ Job dei manuz ⁊ apl̃us sathane stimulum sensit. ⁊ vterqz bñ ꝓfecit: qz malũ bene portauit.

¶ Ex p̃dictis cõcludit ostẽdens esse bonuz fieri mala multis modis.

SIquis igit̃ diligẽter attẽdat q̃ scripta sunt: facile est eipcipere ex malis bona ꝓuenire: ⁊ ex ea rõne dictũ esse qꝺ bonũ est mala fieri vl̃ esse: nõ qz malum sit bonum: vl̃ quia bonum sit malum fieri. Non est enim bonum malũ fieri ab aliquo: qz nõ est bonũ vt aliquis faciat malũ. Si eni ꝺ esset bonũ: ꝓfecto huiꝰ deus auctor esset: q est auctor omnis boni. Qz si huiꝰ deus auctor est eo ergo auctore homo agit mala: ⁊ ita eo auctore homo fit ꝺterior. Et si eo auctore homo fit deterior: tunc eo volẽte homo fit deterior. Idem est enim dicere aliquid fieri deo auctore: qꝺ deo volente. Deo autem auctore nõ fit hõ deterior: ergo non deo volente: vt Augu. in lib. lxxxiij. questio. aperte astruit a minore dicens ita. Nullo sapiente homie auctore fit hõ deterior. Tanta eni est ista culpa q̃ in sapiẽtez hoiez cadere negt. Est aũt deꝰ oi hoie sapiente prestãtior. Adhuc minus ergo deo auctore fit homo deterior. Adhuc eniz est prestantior dei volũtas q̃ hois sapientis. Illo aũt auctore cũ dicit̃: illo volente dicit̃: ergo est vitiũ voluntatis humane quo ẽ hõ deterior: qꝺ vitiũ si lõge abest a dei volũtate: vt ratio docet: a quo sit querẽdũ est. Ecce aperte dicit aug. deo auctore vl̃ volente hominẽ nõ fieri deteriorem: sed vitio voluntatis sue. Nõ est ergo deo auctore qꝺ malum fit ab aliquo: ⁊ ita deo volente mala non fiunt.

¶ Qz in deo nō est cā vt sit homo deterioz.

DEinde idez augustinus q̄rens qd sit causa vt homo sit deterioz: i deo nō esse asserit in eodez lib. sic dicēs. Ut sit homo deterioz: aut in ipo est: aut in alio: aut in nihilo. Si in nihilo: nulla causa est. Si in alio: aut in deo: aut in alio quolibet homine: aut in eo qui neqz de⁹ neqz homo sit. Sed nō in deo. Bonoꝝ eni de⁹ tm̄ cā est: ergo aut in hoīe est: aut i eo qō neqz ōs neqz hō: aut in nihilo. Et ex his aperte ostēdit q nō est bonum vt sit homo deterioz: qz non est deus eius rei causa: qui tm̄ cā bonoꝝ est. Et si nō est bonum vt homo fiat deterioz: nō est ergo bonum vt ab eo fiat malum: nō ergo vult de⁹ vt ab eo fiat malum.

¶ Aliter ꝓbat q deo auctoze nō fiūt mala.

ITez aliter etiā ostēdit q deo aucto re. i. volēte non fiūt mala: qz ipe nō ē causa tendendi ad nō eē. Tēdere. n. ad nō esse malum est. Ipse autez auctoz mali non est. Tendit vero ad nō esse qui operat malum: nō ergo deo auctore est q aliquis operat malum. Non est ergo bonum q aliquis operat maluz: quia tm̄ boni deus auctoz est. Hoc aūt Augusti. in eodē lib. aperte explicat ita dicēs. Qui oīum q̄ sunt auctoz ē: t ad cui⁹ bonitatē id ptinet vt sit oē qō est: boni tm̄mō cā est. Quocirca mali auctoz nō est: t iō ipse sūmū bonuz est: a quo in nullo deficere bonū ē: t malū ē deficere. Non ē g cā deficiēdi. i. tēdēdi ad nō eē q vt ita dicā essendi cā ē: qz oīuz q̄ sūt auctoz ē: q̄ inez̄tum sūt: bona sūt. Ecce apte habes q deficere a deo q sūmū ē bonū: malū ē. Mala ergo facere maluz ē: nō ergo deo auctoze vel volente mala fiunt.

¶ Obiectio quoꝝūdaz sophistica qua ꝓbare nitunt ex deo esse q mala fiant.

IAm sufficienter ostensuz est: q deo auctoze nō fiunt mala. Quidā tamē sophistice icedētes: t ideo deo odibiles ꝓbare conant ex ꝺo auctoze esse q mala fiunt hoc mō. Qz mala fiunt verū est: Oē aūt verū qō est: a veritate est q̄ de⁹ ē. A deo ergo est q mala fiunt. Qz aūt oē verū a deo sit cōfirmāt auctoritate Aug. in li. lxxxiij. questionū ita dicēris. Oē verū a veritate verū est. Est aūt veritas de⁹. Beū g hz auctorez oē verū. Est aūt vez q mala fiunt vel sunt. Deo ergo auctoze est q sunt vel fiunt mala.

¶ Responsio vbi concedit omne verum esse a deo: t sophisma aperit.

QUib⁹ facile ē nob rīdē: ꝯ idignū rīsiōe vī qō dīt. Oē nāqz vez a ꝺo ē: vt ait aug. cui ꝓsonat amb. q tractās illō ꝙbū apli. Nemo ꝑt dicē dīs Jesus: nisi i spū scō. dic: q oē vez a quocūqz dī a spi. scō ē. Cū itaqz vez sit q mala fiūt: hvez qō dī illa locutōe. s. mala fiūt: a ꝺo ē: ꝯ nō ide seqt q a ꝺo sit vt mala fiāt. Si. n. h diceret: auctoz maloꝝ deus eē itelligeret: qō ex sili manifeste falsuz ostenderet. De⁹ g ꝓhibet furtū fieri: ꝯ furtū fieri vez est. ergo ꝓhibet vez: nō seqt.

¶ Partez q̄stionis ꝓbat illoꝝ: qui dicunt deum nō velle mala fieri.

HEc igit t alia hmōi iania relinquētes: ꝑmisse qōnis parti saniori fauentes: q̄ scōꝝ testimonijs pleni⁹ ꝓbat: dicamus deum non velle mala fieri: nec tm̄ velle nō fieri: neqz nolle fieri. Omne g qō vult fieri: fit: t oē qō vult nō fieri: nō fit. Fiunt aūt multa q̄ nō vult fieri: vt omnia mala.

¶ Diuisio textus.

POstquā determinauit de volūtate diuina qd sit t quot modis dicat. h ingrit de efficacia ipsi⁹. Et diuidit i ptes duas In ꝑma mouet q̄sdā qōnes de qbusdā q̄ videtur dīnā volūtatē oīdere iefficacē. In scōa oīdit ipaz eē efficacē in oīb⁹. 47. di. (Uolūtas qppe dei t.c.) Pria ps diuidit in duas ꝑtes quo q̄ ꝑit dīnā volūtatē iefficacem oīdere: vl q nō fiat qō vult: vl q fiat qō nō vult. In ꝑ⁹ g pte ptractat qōnē hāc. Utꝝ aligd velit fieri qō non fiat. In z⁹ vtꝝ aligd fiat qō nō velit. ibi. (Jōqz cū cōstet oīa bona t.c.) Circa ꝑm duo facit. Prio mouet dubitationē ex duab⁹ auctatib⁹. z⁹ exponit eas. ibi. (Sz audiamus solonē t.c.) (Jōqz cuz ꝓstet t.c.) Dic ptractat scōaz qōnē inquirēdo vtrū ōs nō velit vl velit mala fieri: q̄ tm̄ fiunt. Circa h tria facit. Primo mouet qōnez t ponit diuersas opiones. z⁹ psequit eas. ibi. (Qui. n. dīt deum t.c.) 3⁹ eligit vnam illaꝝ. ibi. (Dec igit t alia t.c.) Circa z^m duo fac. Prio psequit ꝑmā opionē ponēdo duas rōnes eius. z⁹ psequit scōam opionē. ibi. (Illi vo q dicūt t.c.) Circa h tria facit. ꝑ oīdit qūo ꝑm hāc opionē rīdet ad rōnes ꝑme opionis. z⁹ inducunt rōnes ad opionē scōam. ibi. Siquis igit diligēter t.c. 3⁹ excludit quādā sophi^cam obiectionē ctra hāc opinionē. ibi. (Jam sufficiēter ostēsum est.) Circa ꝑm duo facit. Prio ponit solo rōnis ꝑme. z⁹ scōe. ibi. (Qō aūt ait Aug. t.c.) (Sigs igr diligēter t.c) Dic ponit rōnes ꝑ scōa opinione. Et diuidit in ptes tres ꝑm tres rōnes. z⁹ incipit. ibi. (Deinde idē Augu. t.c.) 3^a ibi. (Jtē aliter oīdit t.c.) Questio. I.

HIc querunt quatuoꝝ. Prio vtrū de⁹ oēs hoies saluos fieri velit. z⁹ vtꝝ mala fieri sit bonum. 3⁹ vtrum malum sit de pfectiōe vniuersi. 4⁹ vtꝝ deus mala fieri velit.

¶ Utꝝ de⁹ velit oēs homines saluos fieri. I.

AD primum sic pcedit. vī q ōs oēs homies saluos fieri velit. Prio ꝑ auctatē apli: q̄ ēt in lra iducit: q ē ꝑme Thy. z. vult oēs hoies t.c. ¶ Si dicas q vult voluntate ꝓditionata t nō absoluta.

¶ Contra. voluntas cõditionata est volũtas impfecta. sed nihil impfectuz deo est attribuẽdum. ergo ꝛc. ¶ ℙ. omne agẽs per intẽtionẽ vult ꝙ opus suum finẽ conseq̃tur: sed finis hominis ẽ salus eterna ad quã ös eum creauit. ergo vult oẽs homies saluos fieri. ¶ ℙ. volũtas habentis charitatẽ imitaf voluntatẽ diuinaz: ſz habẽs charitatem cuiuslibz salutẽ optat. ergo videf ꝙ ꝛ deꝰ oĩum salutem velit. ¶ ℙ. nullus potest saluari nisi deus eum velit saluare. Si ergo deꝰ non oẽm hominẽ saluare vult non est in ptãte cuiuslibz hominis vt saluef: ſz ꝓ eo qõ nõ est in ptãte nostra nõ meremur penaz vel vituperiũ. ergo nõ ẽ imputãduz eis qui nõ saluanf: qõ falsuz ẽ. ergo vr̃ ꝙ ös oẽs homies saluare velit.

Sed contra ꝑdestinatio est ꝓposituz miserẽdi ſm Augu. si igiť ös vellet oẽs saluari oẽs essent ꝑdestinati: ſz ℔ falsuz ẽ. qz cum nõ oẽs saluẽtur aliquis eẽt ꝑdestinatus qui nõ saluaref. ergo nõ vult deus oẽs homines saluos fieri. ¶ ℙ. voluntas dei ẽ ꝓxima ꝛ sũma causa rerum: vt supra dictuz est: ſz posita causa ponif effectꝰ: sed non oẽs saluanf. g̃ vr̃ ꝙ nec volũtas dei sit de omnium salute.

Respondeo dõm ſm Dama. ꝙ voluntas est duplex. ſ. añcedẽs ꝛ ꝯsequẽs. ꝛ ℔ cõtingit nõ ex aliqua diuersitate voluntatis diuine: sed ꝓpter diuersas cõditiones ipsius voliti. ꝑõt enim in vnoquoq homine cõsiderari natura eiꝰ ꝛ alie circunstantie ipsius: vt qõ est volẽs ꝛ ꝑparans se ad salutẽ suam: vel ẽt repugnans ꝛ cõtrarie agẽs. Si ergo in homĩe tm̃ natura ipsiꝰ cõsidereť equaľr bonuz est oẽm hominez saluari: qz oẽs cõueniunt in natura humana. Et cuz oẽ bonuz sit volitũ a deo: ℔ ẽt deus vult: ꝛ ℔ vocaf voluntas añcedẽs q̃ oẽs homines saluos fieri vult ſm Dama. Et buiꝰ voluntatis effectus ẽ ipse ordo nature in finez salutis ꝛ ꝓmouentia in finez omniꝰ cõmuniter ꝓposita taz naturalia q̃z gratuita: sicut potẽtie naturales ꝛ ꝑcepta legis ꝛ hꝺ. Consideratis autẽ omnibus circunstantys ꝓsone sic nõ iueniť tur de omnibus bonuz eẽ ꝙ saluenť: bonuz. n. est euz qui se ꝓparat ꝛ cõsentit saluari: per largitatez gratie diuine. nolentẽ vo ꝛ resistentez nõ est bonuz saluari: qz iniustuz est. Et qz ℔ mõ se habz aliquid ad ℔ ꝙ sit volituz a deo: sicut se habz ad ℔ ꝙ sit bonuz: ꝛ iõ istuz hominẽ sub istis cõditionibus cõsideratũ nõ vult deus saluari: ſz tm̃ istũ qui est volẽs ꝛ cõsentiẽs: ꝛ ℔ dicif volũtas ꝓ̃s: eo ꝙ ꝓsupponit ꝑsciam operum nõ tanq̃ cãm voluntatis ſz q̃si rõnẽ voliti: vt supra dictum est.

Ad primum ergo dicẽduz ꝙ ſm Damn. verbuz apostoli intelligiť de volũtate añcedẽte ꝛ nõ de cõsequẽte. ſz ſm Augu. ītelligiť de cõsequẽte. vñ exponit eam dupliľr. Uno: vt sit distributio accõmoda ꝓ omniꝰ qui saluanf: vt in lra dicif. Alio mõ vt sit distributio ꝓ generibꝰ singulorum: qz de qualibz cõditione hominũ aliquos ꝑdestinauit ad vitam ꝛ nõ ꝑ singulis generum. ¶ Ad scõm dõm ꝙ volũtas añcedẽs põt dici cõditionata: nec tamẽ est impfectio ex parte voluntatis diuine: sed ex parte voliti: qõ nõ accipiť cum oĩbus circũstantys q̃ exigunť ad rectuz ordinẽ in salutem. ¶ Ad 3m dicẽduz ꝙ babẽs charitatẽ optat omniꝰ salutem eternaz absolute eo ꝙ cognitioni sue nõ subiacẽt cõditiones quibꝰ a salute aliquis deordinaf q̃ diuine cognitioni subiacẽt: ꝛ iõ nõ est idẽ iudiciuz de voluntate babẽtis charitatẽ ꝛ de voluntate ꝓ̃te ipsiꝰ dei. ¶ Ad 4m dicendũ ꝙ sapiẽs artifex nõ vult ꝙ opꝰ suum finẽ attingat nisi ſm rõnẽ finis. si. n. aliquã hẽat contrariã disp̃nẽ ad formã quã iducere intẽdit nõ iducit in ea formã nisi forte illa indisp̃ne remota: sicut edificatoꝛ nõ vult ꝙ lapides cõueniant ad ꝓstitutionẽ domus ruditate in eis manẽte: ꝛ ita ẽt est de deo. ¶ Ad 5m dõm ꝙ iste cõditiões: ꝙbus hõ efficiť deordinatꝰ a cõsecutione finis: sub quibus existẽtẽ ös eũ saluũ eẽ nõ vult: sunt ex ipso boĩe: ꝛ iõ totũ qõ sequiť sibi imputatur in culpam.

¶ Utrum sit bonuz fieri mala. II.

Ad secundũ sic ꝓcediť. videť ꝙ mala fieri sit bonuz. Uerũ eniz ꝛ bonũ ꝓuertunť: ſz mala fieri ẽ verũ. g̃ est bonũ. ¶ ℙ. qcqd ẽ volitũ ẽ bonũ: qz maluz ẽ ꝑter volũtatẽ: vt dicit Dio. 4. c. de di. no. Sz mala fieri ẽ volitũ a faciẽte malũ volũtarie. g̃ mala fieri est bonũ. ¶ ℙ. illud qõ est causa boni videť eẽ bonum ꝛ nõ malum: sicut frigiduz nõ est causa calidi: sed ℔ qõ mala fieri est causa boni: sicut ex actione mala causatur bona passio: ꝛ multa hꝺ q̃ ex ℔ ꝙ mala fiunt eliciuntur. ergo mala fieri est bonum. ¶ ℙ. oẽ iustuz est bonũ: sed mala fieri est iustum. ergo ꝛc. ꝓbatio medie. Oĩs pena a deo est ꝛ iusta est: ſz vnuz pctñ est pena alterius. vt Greg. dicit: ꝛ ꝓbaf ex ℔ qõ habeť ad Ro. i. ꝑpter ꝙ tra. il. ꝛc. Et apo. ylri. g in sordib⁹ est sordescat adhuc. g̃ mala fieri est iustuz. ergo est bonum.

Sed contra q̃dam mala sunt sicut actus peccati: quoꝝ eẽ est in fieri. si igiť eoꝝ fieri ẽ bonũ: ꝛ ipa eẽ est bonũ: qõ a nulla opĩone cõcediť. ¶ ℙ. motus ſm pĥm in. 5. phy. recipit spẽm a termino. ſz qõlibet fieri terminaf ad eẽ ℔ eiꝰ ꝙ fit. g̃ cũ malũ non sit bonum. vr̃ ꝙ nec maluz fieri bonum sit.

Respondeo dõm ꝙ super ℔ sumunť due opiniones in lra: q̃ in quodã cõcordãt. in ℔. ſ. qõ est mala nõ eẽ bona. in quodaz vo discordant eo ꝙ vna ponit mala fieri vel eẽ: bonum eẽ. alia vero ℔ negat ꝛ ℔ videť verioꝛ sicut ꝛ magiſter dicit. Omniꝰ eniz constat ꝙ maluz per se loquẽdo bonuz nõ est: sed per accñs põt esse bonuz: inquãtũ. ſ. cõiungiť in vniuerso alicui bono: ad qõ per accidẽs ordinez habz: sicut edificatoꝛ dicif albꝰ ꝓ accñs: inq̃tũ. ſ. ars edificata ꝛ albedo in eodẽ subo ꝓueniũt: ꝛ qz eẽ vel fieri ponit quẽdã ordinẽ ſm ꝙ includit ꝓpositionẽ quãdã. iõ ꝑma opĩo dicebat ꝙ eẽ mala vl̃ fieri bonũ est. Sz ℔ nõ sufficit: qz sicut malũ ꝑ se nõ ẽ bonum: ita ẽt ordo mali nõ ẽ bonũ ſm se: cũ magis malũ inquãtũ hꝺ sit ĩordinatũ: ꝛ ipsa iordinatio ẽ ordo eiꝰ: siť ipz ꝑuari est eẽ eiꝰ: ꝛ ipsa negatio ẽ eiꝰ positio: siť ẽ in ceteris ꝓuationibꝰ: ꝛ iõ mala fieri vl̃ eẽ malũ ẽ ꝛ nõ bonũ: qz cuz dr̃ mala eẽ absolute nullo addito: ly eẽ ös̃ignat ꝓpositionez hꝰ ꝓuatiõis ad subm: in q̃ ꝓpõne nõ ꝓsiſtit rõ bonitatis: sicut ẽt cũ dicimꝰ albedinẽ eẽ abstractuz significamꝰ ordinẽ eiꝰ ad subm: qz accñtis eẽ ẽ ineſſe. ſz ꝓparatio mali ad bonũ qõ ex deo elicif: significat ly eẽ positũ in ℔ dicto mala eẽ occasiones bonoꝝ: ꝛ iõ ℔ bonũ ẽ mala eẽ occasiones bonoꝝ: sed mala eẽ simpliľr nõ est bonum.

Ad primuz g̃ dõz ꝙ sicut supra dictũ est: veritas ẽ de his quoꝝ rõ cõpleť per opatõez aĩe: ꝛ fundamẽtũ habẽt in re. nõ est aũt incõueniẽs ꝙ de re mala sit opatio aĩe bona: ꝛ ꝙ rei male ratio sit in aĩa bona: sicut ẽt nõ ens in re dr̃ ens in aĩa rõcinante vt negationes ꝛ ꝓuationes: sicut ꝑz ex. 4. metaphy. ſz Cõmẽ. vñ si ꝓcedať a bonitate veritatis ſm ꝙ cõpleť in opatione aĩe ad bonitatez eiꝰ qõ ẽ in re: erit fallacia accñtis: ℔ ẽ qõ ẽ mala eẽ accidit ℔ ꝙ ẽ eẽ itelligibile vl̃ significabile siť ẽ in re: in q̃ ꝓsiſtit rõ veri: vt. ſ. significeť vl̃ itelligatur aliqd siť ẽ in re. vñ nihil ꝓhibz dicere ꝙ mala eẽ est verꝝ sed ℔ vitas q̃ ve dr̃ vl̃ significaf mala esse ẽ bonuz q̃uis mala esse sit maluz. ¶ Ad scõm dõm ꝙ mala fieri nõ ẽ volituz per se: sed per accidẽs tm̃ inquãtũ est bonuz elti-

matuz rõne alicui⁹ boni annexi:qz nihil est pure malum ſm Diony.ideo omnis malus quodãmõ est ignorãs ſm pbm inquãtuz decipit in eligendo. ¶ Ad tertiũ dõm q⁹ mala fieri nõ est causa boni nisi occasionaliter ⁊ per accñs. Est enim q̃daz causa per accidẽs q̃ nihil operat ad effectñ: sicut musica edificatoris ad domũ. Est etiã q̃dam causa per accidẽs cui⁹ opatio attingit vsqz ad effectñ:quẽ tamẽ pter intẽtionẽ inducit:⁊ talis causa per accidẽs est casus vel fortuna:sicut fodiẽs sepulchruz ad sepeliẽduz inuenit thesaurum pter intẽtionẽ. Quedaz vo causa per accidens est q̃ aliquid opat:nõ tamẽ ptingit eius opatio vsqz ad effectuz cõiunctũ:⁊ sic mala fieri est per accidẽs boni sicut patz psecutio tyrãni nõ attingit patiẽtiaz martyris: sz cruciatuz corporis qui ẽ materia patiẽtie:⁊ talis causa dicit ꝓprie occasio.vñ nõ sequit q⁹ mala fieri sit bonuz: qz vnum cõrariorum põt eẽ per accidẽs causa alicuius: sicut frigidũ per accidẽs calefacit:vt in.8.physi. dicitur. ¶ Ad quartuz dicẽduz q⁹ peccatuz per se nõ est pena:sz per accidẽs tm̃.s.ratiõe accidẽtis ⁊ cõsequẽtis eam.si enim cõsidereꝫ actio peccati ſm q⁹ egredit ab agẽte voluntario sic habz rõnem culpe ⁊ iniustitie:sed antecedẽs hanc actionez.s.desertio a deo ꝓpter meritum pcedẽtis culpe inquãtum est ex ordinatione diuina rõnez pene habet ⁊ iusta est.vnde nõ sequit q⁹ mala fieri sit bonum.Similr etiam defectus qui cõsequit ipsum actum peccati in eo qõ dum inordinate persequit paruuz bonum deficit a magno bono:pena est ex iusta dei ordinatione ꝓueniens:vt cum aliquis querit delectatiõez corporis ⁊ amittit delectationem dei.⁊ ꝓpter hoc dicit Augu. q⁹ omnis inordinatus animus sibypsi est pena.

¶ Utrum maluz sit de pfectione vniuersi. III.

AD tertium sic pcedit.videt q⁹ maluz sit de pfectione vniuersi. Dicit enim Diony.in.4.cap. de diui.no. Erit maluz ad oẽs.i. vniuersi pfectioni cõferens ⁊ toti ſm seipsum nõ impfectuz esse largiens. ¶ Ꝑ.bonuz vniuersum ẽ bonuz ordinis:sz in vniuerso malum est ordinatũ.vñ dicit in littera q⁹ malũ bñ ordinatuz ⁊ suo loco posituz eminẽtius cõmendat bona. ergo maluz ẽ de pfectione vniuersi. ¶ Ꝑ. illud sine quo multe pfectiones vniuerso deessent ad perfectionẽ vniuersi confert:sed maluz est hmõi. si enim corruptio elemẽtorum nõ esset.nõ esset forma mixti:neqz anima in corpore mixto.⁊ si nõ esset psecutio nõ esset patiẽtia martyrũ:⁊ si non esset miseria nõ eẽt misericordia.ergo ⁊c. ¶ Ꝑ. oĩs ratio bonitatis confert ad vniuersi pfectionẽ: sed si malum nõ eẽt:aliqua ratio bonitatis vniuerso deesset.s.bonitas cõparationis qua bonuz cõmendat per cõparationem ad malũ.ergo malũ est de pfectione vniuersi.

Sed cõtra quicquid est de pfectione vniuersi est vel existens sicut suba:vel in existentibus sicut accidẽtia:sed malum non est hmõi.vt Diony.probat.ergo non est de perfectione vniuersi. ¶ Ꝑ. illud sine quo vniuersum melius esset non cõfert ad perfectionem vniuersi:sed si maluz non esset vniuersum melius esset:quia malum plus tollit vni q̃z addat alteri:quia ei cuius est tollit bonitatem absolutam:alteri autẽ addit bonitatem comparationis.ergo ⁊c.

Respondeo dicẽdum q⁹ maluz per se ad vniuersi perfectionez nõ confert.illud enim per se confert ad perfectionem alicui⁹ totius qõ est pars cõstituens ipsum vel causa per se alicui⁹ pfectiõis in ipso: sed maluz nõ est pars vniuersi:quia neqz habz nãm subeneqz accidẽtis sed ꝓuatiõis tm̃:vt Diony.dicit. nec iterũ per se aliqõ bonuz causat:sed per accidẽs confert ad vniuersi pfectionẽ inquãtuz cõiungit alicui qõ est de perfectione vniuersi. Hoc autẽ põt eẽ:vel per añcedẽs malũ: vel ꝯsequẽs.Antecedẽs sicut natura q̃ quãdoqz deficit:⁊ quãdoqz nõ:vt lib.arbitriuz homis:⁊ sine tali natura ex cuius defectu incidit maluz:nõ eẽt vniuersuz perfectum in omnibus gradib⁹ bonitatis. cõsequẽs autem est illud bonum qõ occasionatur ex malo qõ est decor resultans in bonum ex comparatiõe mali. vel aliqua perfectio ad quã mãliter malum se habz:sicut persecutio ad patiẽtiã. vel alys infinitis modis:qz cause per accidẽs infinite sũt ſm philosophum in.2.physico.

Ad primum ergo dõm q⁹ Diony.cõcludit ꝟ ducendo ad ipossibile:⁊ iõ relinquit ꝟ quasi pro iconueniẽti q⁹ malum per se sit de perfectione vniuersi. ¶ Ad scõm dõm q⁹ illud bonũ ordinis quo malum ordinatuz est:nõ ẽ in eo in quo est malũ: sz in altero sicut seuitia tyrãni ordinat per patiẽtiaz q̃ est in martyrio vel in eodem iaz altero sicut habitualis q̃ resultat ex pcedẽti peccato in eo qui p penitẽtiaziam alter effect⁹ ẽ: qz iustus ordinat pctm̃ pcedẽs in eodẽ. vñ malũ nõ confert ad pfectionẽ vniuersi nisi per accidẽs. ¶ Ad 3m dicẽduz q⁹ illas pfectiões nõ per se adducit maluz: sz cõsequunt illud per accidẽs:⁊ iõ ratio nõ procedit. ¶ Et silr dõm ad quartũ.Sciẽduz tamẽ q⁹ ⁊ si nulluz malum eẽt adhuc posset esse bonitas cõparatiõis magis boni ad minus bonum:quãtis enim minus bonũ careat aliqua pfectione q̃ est in magis bono:nõ tamẽ opz q⁹ sit malum:qz maluz cõsistit in ꝓuatione ei⁹ qõ est debitũ ⁊ natuz haberi sicut est cecitas. ¶ Ad qntuz dõm q⁹ intẽtio Diony.ẽ dre q⁹ maluz nõ sit aliquid positiue: neqz vt per se subsistẽs neqz vt in alio ens:⁊ ex ꝟ põt ostẽdi q⁹ nõ ptineat p se ad pfectionẽ vniuersi:sz per accidẽs ptinere nihil phibet. ¶ Ad 6m dõm q⁹ de oĩbus malis vlr vez ẽ q⁹ si nõ pmitterent eẽ vniuersuz impfecti⁹ eẽt:qz nõ eẽnt nãe ille ex quarũ cõditione ẽ vt õficere possint:qb⁹ subtractis vniuersum impfecti⁹ eẽt:nõ ipletis oĩb⁹ gradib⁹ bonitatis.Sz aliq̃ mala sunt q̃ si nõ eẽnt vniuersum eẽt impfectius:illa.s.ad q̃ cõsequit maior pfectio q̃z illud qõ ꝓuat: sicut ẽ corruptio elemẽtorũ ad quã segt mixtio ⁊ forme mixtorz nobiliores formis elemẽtorum.Quedã vo mala sunt q̃ si nõ eẽnt vniuersuz pfecti⁹ eẽt. illa.s. qbus maiores pfectiões ꝓuant q̃z in alio acgrant:sicut pcipue ẽ in malis culpe:q̃ ab vno ꝓuant grãm ⁊ gliaz:⁊ alteri ꝯferũt bonũ cõparatiõis:vl aliquã rõnẽ pfectiõis:q̃ ẽt nõ habita possz pfectio vltima hr̃i: sicut sine patiẽtie actu in psecutionibus illatis põt aligs ad vitã eternã puenire. Vñ si nullus homo peccasset vniuersum gñs humanũ meli⁹ foret:qz ẽt ⁊ si directe salus vni⁹ occasionet ex culpa alterius:tamẽ sine illa culpa salutẽ ꝯsequi posset:nec tamẽ ꝟ mala neqz illa per se ad pfectionẽ faciunt vniuersi:qz pfectionũ nõ sunt cause sed occasiones.

¶ Utrum deus velit mala fieri. IIII.

AD quartum sic pcedit. vñ q⁹ deus velit mala fieri. qz ſz Senecã.sapiẽtis nõ ẽ turbari sz magis gaudere in ifortunys in qb⁹ bonũ vtutis sue ꝓcipue appet.qõ ẽt phus in ꝓmo etbi. de felice inuit sed de⁹ est sapiẽtissim⁹ ⁊ felicissimus: cum ergo decor iustitie ⁊ sapiẽtie sue appareat in malis q̃ fiunt: vr̃ q⁹ de⁹ velit mala fieri. ¶ Ꝑ.mala fieri ⁊ nõ fieri sunt opposita ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ: sed iter talia opposita nõ cadit mediũ.cum igit ꝟ sit falsa.de⁹ vult mala nõ fieri:vt cõiter concedit.vr̃ q⁹ ꝟ sit vã.deus vult mala fieri. ¶ Ꝑ.nulli⁹ sapiẽtis voluntas ẽ ipossibiliũ: sz ipose est gn remoto ꝟ qõ ẽ mala nõ fieri sequat mala fieri. cuz igit a

volūtate dei remoueaī ℔ q ē mala nō fieri: qz ōs ñ vult mala nō fieri. videl q necessario velit mala fieri. ¶ ℣. sicut deus ē auctor gratie: ita est z auctor nāe: z sicut culpa est priuatio boni gre: ita z pena est puatio boni nāe ꝟz Augu. cum igiī deus velit penas inferri: videl q eadem ratione velit mala culpe fieri.

Sed contra voluntas nō nisi finis est z eorū que ordinaī in finem: sed mala nō fiūt nisi per deordinationē a fine. ergo de⁹ nō vult mala fieri. ¶ ℣. qcunq cōformat voluntatē suam voluntati dei nō peccat: sed quilibz peccator eoipso peccat q vult a se mala fieri. ergo in ℔ voluntatē suā diuine nō cōformat. ergo deus nō vult mala fieri.

Respondeo dōm q cuz voluntas dei sit cā bonorum oīum z oīum suorum volitorum ℔ modo se habz aliquid ad ℔ q sit volitum a deo sicut se habz ad ℔ q sit bonū. Uñ cum malum fieri fm se non sit bonum vt dictum est. nō erit per se volitū a deo: ꝟz vtrūq bonū sibi cōiunctū ē bonū z a deo volitū. ſ. z añs qđ ē cōditio nāe potētis deficere quā de⁹ in tali cōditione instituit z conseruat. vñ dicit q non vult mala fieri: sed vult permittere mala fieri. vult etiaz bonum ꝟsequēs ex quo malum ordinaī: ex quo sequitur q velit mala facta ordinare: nō autē q velit ea fieri.

Ad primum ergo dōm q decor diuine sapiētie apparet in pmissione malorum z ordinatione: quorū vtrūq vult de⁹: sed nō malum fieri: qđ fm se dicit recessum a decore spēi exēplaris p̄mi. ¶ Ad scdm dōm q q̄uis fieri: z nō fieri mala sint opposita per affirmationē z per negationez: nō tamē ℔ duo velle fieri z velle non fieri contradictorie opponunī: qz vtrūq est affirmatiuum: actu volūtatis in vtroq affirmato. Unde neutra cōcedēda est neq ipsum velle mala fieri: neq velle nō fieri: sed nō velle fieri qđ est negatiuum: nō autē velle fieri: qz ℔ remanet actus volūtatis affirmatus: z negatio ferī ad volitum: sicut z in toto cōdeclinio eius. vnde idem est nolle fieri z velle nō fieri. ¶ Ad tertiū dōm q mala culpe nō fieri vult de⁹ voluntate añcedēte: nō aūt voluntate cōsequēte nisi de illis quos scit mala nō velle facere. qz voluntas cōsequēs recipit cōditionē creature. Nec tamē sequit q voluntate cōsequēte velit mala fieri: sed vult pmittere mala fieri: nec tamē ipossibile vult: qz nō vult vt simul mala fiant z nō fiāt vel q neutrū eorum sit vnum: sicut obo ꝓcedebat. Fieri enim mala: z mala nō fieri sunt cōtradictorie opposita. z ideo inter ea nō pōt esse medium: sed velle mala fieri z velle nō fieri non sunt cōtradictorie: z ideo nō est necesse alterum esse verum. ¶ Ad q̄rtum dōm q sicut malū oppositum gre nō ē volitum a deo: ita nec malū oppositū nāe: sed tū ordinez vnius ad alterum vult. ℔ aūt ordo ipoztaī in rōne pene: z ideo penā vult inferri: sed culpā nō vult fieri: qz in culpa significaī malum fm q exit a causa deficiēte z nō fm q ordinatur adeo ordinante.

¶ Expositio textus.

Non quia nullus hoīum est z⁹) Hoc intelligiī de lumine gre. si aūt de lumine nālis intellect⁹ itelligaī sic absolute oēm hoīem illuminat: qz fm Ambro. oē verum a quocūq dicaī a spū scō est. (Est enī aliquid q in se z⁹.) Ratio huius distinctionis est ℔: qz fm Diony. bonū cōstat ex vna cā pfecta: sed malū oīfariam cōtingit ex particularib⁹ defectib⁹. Ad ℔ g̃ q aligs actus sit absolute bon⁹ opz q cōgregeī bonitas obti a q̄ actus est bonus in se: vt dare elemosynā vl aliqd hꝺ. z bonū ex parte agētis vt ℓ bñ faciat: z ℔ includit tria ꝟz pbm in. z. ethi. ſ. voluntatē vel electionē z debitum finē z firmitatē in opere ad minus in ꝓpōsito: z ℔ sufficit ad ℔ q act⁹ absolute bonus dicaī. Sz in actibus qui ad aliud ordinanī opz 3ⁿ ad eē ad pfectionē bonitatis vt in eo ad quem fit effcm bonitatis cōsequaī. Et ex ℔ sumiī quadruplex diuisio boni q̄ ℔ ponīt. Ex qōdam est qđ bz ℔ tria. ſ. qđ ē bonum in se z faciēti z cui fit. z ℔ est fm se z simplr z pfcm bonum. Aliqd autē est qđ habz duo ex his. ſ. qđ ē in se bonum z faciēti: ꝟz nō ei cui fit: z ℔ est simplr bonū ꝟz nō pfectum. Et aliquid habz alia duo. ſ. q ē bonum in se z cui fit sed z nō faciēti: z ℔ nō simplr bonū est: ꝟz est per se bonū. Aliud aūt est qđ habz vnum tm̄ ex his. ſ. q nec est bonum in se nec faciēti ꝟz cui fit: z ℔ per accidēs ē. Ex autē sit bonum faciēti: z nō in se ℔ nō pōt eē. nihil autē est qđ nec in se nec faciēti nec alicui alteri prosit: cū oīa ordinata sint ad bonum. (Aperte astruit a minori z⁹). i. a minori re z nō ab eo qđ minus videī: z iō locus negatiu⁹ ē z nō affirmatiuus. Uel sumēduz qđ min⁹ videī ℔ ipsum negatum qđ est sapiēte hominē nō eē auctorē deteriorationis a quo minus videī ℔ negari ꝟz a deo. (Nullo sapiēte hoīe z⁹.) Uideī ℔ eē falsum: qz sapiētia est in cognitiōe. contingit autē ℨria eorū agere q̄ cognoscunī. Et dōm q sapiēs hic sumiī pro virtuoso: z modus iste accipiēdi deriuaī vel a sapore vtutis vt quidā dñt: vl veri⁹ ab opinione Socratis qui fm pbm in. 6. ethi. vtutes scias eē ponebat: z nullum peccare nisi ignorantē q̄uis aliqualr ℔ verū sit de ignorantia electionis q̄ est in particulari in actu considerato. Uel pōt dici q accipiī sapiēs pro prudēte: sicut ēt in diffinitiōe vtutis q̄ ponīt in. z. ethi. vbi dicit ꝓut sapiēs determinabit. Prudēs aūt fm pbm in. 6. ethi. nō peccat: sicut nec fortis nec tēperatus. (Deinde idē Aug. z⁹.) Nec ratio differt a ꝓcedēti: qz ℔ procedit ex rone bonitatis: ꝟz ꝓcedēs ex auctate diuina: qz nō ē auctor mali ꝟz. (Non ē causa tendēdi ad nō eē.) Cōtra. Deut. 32. ego occidā z⁹. Et dōm q nō eē nunc̄ est p se intētus ab aliquo agēte: ꝟz esse aliqđ ad qđ cōsequit nō eē qđaz: sicut ad eē ignē sequit nō eē aerem: ita z de⁹ vult eē ordinē iustitie z nāe in rebus ad quē sequit corruptio z punitio quorūdā. (Tendit vo ad nō esse qui operaī malum.) Cōtra. malum nihil existētium corrūpit fm Diony. z ita nō vī q peccans ad nō eē tēdat. Ad qđ dōm q malum puatio est: z ois puatio est nō eē qđaz: q̄uis puationi semp substernaī aliqđ eē vñ qui peccat tendit in non esse gratie qua priuatur: non autem in non esse nature.

¶ Qr volūtas dei semp impleī de hoīe quocunq se vertat. ¶ Bi. XLVII.

Voluntas qppe dei semp efficax ē vt fiat oē qđ velit: z nihil fiat qđ nolit: que de homine semp impleī quocūq se vertat. Nihil enī vt ait Aug. in libero arbitrio cōstitutum superat voluntatem dei: z si faciat cōtra eius voluntatem tamē ℨ eius voluntatē q̄ ipse est nihil putandū est ita fieri: tanq̄ velit fieri z non fiat: vl nolit fieri z fiat. Illa enim voluntas: vt ait Augu. in ench. semp impleī: aut de nobis: aut a nobis. De nobis impleī ꝟz tñ nō implemus eam qñ peccamus. A nobis ipleī qñ bonum facim⁹: iō enī facim⁹ qz scim⁹ placere deo. Ita z de hoie sp de⁹ iplet suā voluntatem: qz nihil facit bō de quo deus nō operaī qđ vult.

Non enim vult deꝰ vt peccet hō qlibꝫ. Si autē peccauerit: penitētiā vult p̄cere vt viuat: in peccatis vero p̄seuerantē punire: vt iustitie potentiam cōtumax nō euadat. Sicut alios ab eterno p̄parauit ad penā: ita alios p̄parauit ad gloriam: ꝛ hꝰ sunt magna opera dñi exq̄sita in oēs volūtates eius. Et taꝫ sapiēter exq̄sita vt cum angelica ꝛ humana creatura peccasset. i. non qꝺ ille: sed qꝺ voluit ipsa fecisset: etiaꝫ per eandem creature volūtateꝫ qua factū est qꝺ creator nō voluit: replet ipse qꝺ volut: bñ vtēs ēt malis tanq̄ sūme bonus: ad eoꝝ dānationeꝫ: quos iuste p̄destinauit ad penā: ꝛ ad eoꝝ salutem quos benigne p̄destinauit ad gr̄aꝫ. Quātum. n. ad ipsos attinet qꝺ deꝰ noluit fecerunt: q̄tū vero ad oipotētiaꝫ dei nullo mō id facere valuerūt. Hoc quippe ipso: q̄ cōtra eiꝰ voluntateꝫ fecerūt: de ipsis facta ē volūtas eiꝰ. Pꝛeterea nāq̄ magna dñi sūt opera exq̄sita in oēs volūtates eiꝰ: vt miro ꝛ ineffabili mō non fiat p̄ter eiꝰ voluntatē: qꝺ etiā fit cōtra eiꝰ volūtatem: qꝛ nō fieret: si nō sineret: nec vtiq̄ nolens sinit: ꝫ volēs: nec sineret bonus fieri male: nisi oipotēs ꝛ de malo posset facere bonū bñ. His verbis euidēter mōstraꝝ q̄ volūtas dei eterna sp̄ ipleꝫ de boīe: etiā si faciat hō cōtra dei volūtatem. Sꝫ attēdēdū est diligēter qūo in supioribus dr̄ fieri aliqd cōtra dei volūtatē: qꝺ tñ nō fit p̄ter eam: ꝛ q̄liter itelligēdū sit illud: q̄tum ad se fecerunt: qꝺ deꝰ noluit: q̄tuꝫ vero ad oipotentiā dei nullo mō id facere valuerūt. Videnꝫ eni ista supioꝛibꝰ obuiare: vbi dcm̄ est voluntati eius nihil resistere.

¶ Hic aperit diuersis modis supꝛa accipi dei voluntatem.

Verum vt supꝛa dixim⁹ volūtas dei diuersis modis accipiꝫ: q̄ diuersitas in p̄dictis verbis si diligenter noteꝫ: nihil ibi p̄dictiōis repit. Vbi eni dic̄ nō fieri p̄ter eiꝰ volūtatē: etiā qꝺ fit cōtra eius volūtatē: dissimiliꝛ accepit volūtatē: ꝛ nō ipaꝫ volūtatē q̄ deꝰ est ꝛ sempiterna ē: ꝫ eius signa p̄dictis verbis itelligi voluit. i. ꝓhibitionē siue p̄ceptionē ꝛ p̄missionez. Multa. n. fiunt cōtra dei p̄ceptū vel ꝓhibitionez q̄ tñ nō fiūt p̄ter eiꝰ p̄missionē. Ipsiꝰ nāq̄ p̄missiōe oia fiūt mala: q̄ tñ p̄ter eius volūtatē sempiternā fiūt. Sicut Aug. dic̄ super illū locum p̄s. vt nō loquaꝝ os meū opera hoīum. Opera. n. hoīum dic̄ ea q̄ mala sunt: q̄ p̄ter dei volūtatē fiūt: q̄ ipse est: ꝫ nō p̄ter eius p̄missionē q̄ ipse nō est. Appellaꝝ tñ ipsa dei volūtas: qꝛ deꝰ volēs sinit mala fieri. Fiunt ꝛ cōtra eiꝰ p̄ceptionē vel ꝓhibitionē: sed nō cōtra eius volūtatē q̄ ipse est: nisi dicantur cōtra eam fieri: qꝛ p̄ter eaꝫ fiunt. Cōtra eā quippe nihil ita fit: vt velit fieri qꝺ nō fiat: vel nolit fieri ꝛ fiat: qꝺ euidenter ibi Augu. notauit: vbi ait. Quantū ad ipsos attinet qꝺ deus noluit fecerunt: q̄tum vero ad oipotentiā dei nullo mō id facere valuerunt. Ac si diceret: fecerunt cōtra dei p̄ceptū qꝺ appellaꝝ volūtas: ꝫ nō fecerunt cōtra dei volūtatē oipotētē: qꝛ hꝰ nō valuerunt: illud valuerūt: ꝛ ita per hꝰ q̄ fecerunt cōtra dei volūtatē. i. p̄ceptū de ipsis fcā est volūtas eius. i. ipleta est volūtas eiꝰ sempiterna q̄ eos dānari volebat. Vñ Grego. super Beñ. Multi volūtatē dei peragūt vñ mutare cōtendūt: ꝛ cōsilio eiꝰ resistētes obsequunt: qꝛ hoc eius dispositiōi militat: qꝺ per humanum studiū resultat. Hic aperte ostēdit: qꝛ duꝫ mali cōsilio ac p̄cepto dei resistūt qꝺ voluntas dei appellaꝝ: ea faciunt vñ volūtas eiꝰ q̄ ipse ē impleꝝ: q̄ dispositio vel bñplacitū vocaꝝ. Hā vt ait Aug. in encb. quātelibꝫ sint volūtates angeloꝝ ꝛ hoīuꝫ: bonoꝝ vel maloꝝuꝫ: vel illud qꝺ deꝰ vel aliud volētiū q̄ deꝰ: oipotētis volūtas sp̄ inuicta est: q̄ mala eē nunq̄ pōt: ēt dū mala irrogat: iusta est: ꝛ p̄fecto q̄ iusta est: mala nō est. Deꝰ ergo oipotēs siue per misericoꝛdiam cuiꝰ vult misereaꝝ: siue p̄ iudiciū quē vult obduret: nec inique aliqd fac̄: nec nisi volēs qcq̄ facit: ꝛ oia quecūq̄ vult facit.

¶ Sūmatiꝫ p̄stringit sniam p̄dictoꝛuꝫ addens q̄re deꝰ p̄cepit oībus bona facere ꝛ mala vitare: cum nō velit hoc ab oībus ipleri.

Ex p̄dictis liquet q̄ volūtas dei q̄ ipe est sp̄ inuicta ē nec in aliquo cassaꝝ: ꝫ p̄ oia ipleꝝ. Cōsiliū ꝫo eiꝰ ꝛ p̄ceptio siue ꝓhibitio non ab oibꝰ ipleꝝ qbꝰ ꝓposita ꝛ data sunt. Neq̄ iō p̄cepit oibꝰ bona: vel ꝓhibuit mala: vel ꝓfuluit optima q̄ vellꝫ ab oibꝰ bona q̄ p̄cepit fieri: vl̓ mala q̄ ꝓhibuit vitari. Si. n. vellet vtiq̄ ꝛ fierēt: qꝛ in nullo pōt ab boīe supari vl̓ impediri eiꝰ voluntas: ꝫ vt iusticiā suā hoibꝰ oñderet: ꝛ mali eēnt inexcusabiles. Beniq̄ vt boni ex obediētia gl̓iam: mali ex iobediētia penā sortirenꝝ: siē vtriq̄ ab eterno p̄parauit. Ea g̃ q̄ oībus pꝛecepit: vl̓ pꝛohibuit: a qbusdaꝫ voluit fieri vl̓ vitari: sed nō ab oībus. ꝛ q̄daꝫ personaliꝛ p̄cepit ꝛ in veteri ꝛ in noua lege: q̄ ab eis qbus p̄cepit fieri noluit: vt abꝛae de immolatiōe filij: ꝛ in euangelio quibusdam curatis quibus pꝛecepit ne cui dicerent.

¶ Diuisio textus.

REmotis gbusdã ex gbus videbaꝫ tol li efficacia dine volũtatis ꝟ oñdit eã efficacẽ eẽ: ⁊ diuidit in partes duas. In ꝑma ostẽdit dinã volũtatez sp efficaciter impleri. In scõa exponit q̃dã dubia in auc̃ta te per quã ꝓpositũ ꝓbauit. ibi (Sz attendendũ est diligenter ⁊c.) Ubi tria facit. ·ꝑimo mouet dubitationez. 2° ponit solonẽ. ibi (Uerũ vt supra dixim⁹ ⁊c.) 3°cõcludit ꝓpositũ. ibi (Ex p̃dictis liquet ⁊c.)

¶ Questio. I.

HIc queruntꝰ q̃tuor. ·ꝑimo vtꝝ voluntas bñplaciti semp efficaciter ipleaꝫ. 2° vtrũ ꝑter volũtatem ei⁹ aligd fiat. 3° vtrũ illud qõ fit ꝑter eius voluntatẽ volũtati ipsius obsequatur. 4°vtrũ illud qõ est ꝑter ei⁹ volũtatez possit precepto eius subiacere.

¶ Utꝝ volũtas dina sp efficaciter ipleaꝫ. I.

ADꝑmũ sic ꝓceditꝫ. vꝝ q⁹ voluntas dina non sp efficaciter impleaꝫ. Cã. n. q̃ ad vtrũlibz se bz nõ ẽ efficaxꝫ ꝓductiõe effect⁹: sz dina volũtas ẽ ad vtrũlibet: qz qõ põt velle põt nõ velle. g̃ ⁊c. ¶ ℙ. oĩs cã cui⁹ effect⁹ ipediri nõ põt effect⁹ est necessari⁹. Si ergo voluntas dina adeo est efficaxꝫ q⁹ ipediri non possit effectus ei⁹ erit necessari⁹: sed oĩum cã est volũtas dina. vt supra habituz est. g̃ oĩa ex necessitate ꝯingũt: qõ ẽ impossibile. g̃ ⁊ ꝑmũ. ¶ ℙ. oĩs causa ꝑma q̃ ꝓducit effectuz mediãte cã scõa q̃ ipediri põt nõ ꝓducit efficaciter effectum suũ: sic⁹ mot⁹ solis est cã pullulatiõis arbozꝫ mediãte vtute gnãtiua arbozis q̃ deficere põt. vñ ⁊ effect⁹ efficaciter nõ ꝓducit nec demõstrari põt ex cã ꝑma: sz volũtas dei est cã ꝑma nõ excludẽs causas scõas que õficere pñt. g̃ vꝝ q⁹ nõ efficaciter ꝓducat effectũ. ¶ ℙ. qcqd mõ vult de⁹ ab eterno voluit sed ab eterno nõ voluit facere nisi qõ facit. g̃ cũ nõ possit facere nisi q⁹ vult alꝫ volũtas sua nõ esset efficaxꝫ. vꝝ sequi q⁹ nõ possit facere nisi qõ facit. qõ falsuz est. ergo ⁊ ꝑmũ ex quo sequit.

Sed cõtra nulla causa ipedit nisi ab aliq̃ fortiozi agente: sed nihil est fortiꝰ diuina volũtate g̃ ipediri nõ põt. ¶ ℙ. ex ℙ q⁹ volũtas nõ consequit volitum sequitur diminutio gaudij: sed deus est felicissimus: cuius gaudium est perfectissimuz. ergo nunq̃z volitum eius deficit quin sit.

Respondeo dõm q⁹ quicqd vult deus volũtate cõsequẽte totum fit: nõ aũt qcquid vult voluntate añte: qz ℙ nõ simplr vult ẽt pfecte: sz ꝼm qd tñ: nec ista iperfectio est ex ꝑte volũtatis sz ex conditione voliti. Est. n. ecõtrario de volũtate ⁊ cognitiõe speculatiua: cognitio. n. speculatiua pficit in abstractione a singularib⁹: sed volũtas ⁊ quicquid aliud est ordinatum ad opus pficit in particulari: circa qõ est operatio. illud ergo est simplr ⁊ pfecte volitum qõ subiacet voluntati ꝼm oẽs ꝓticulares cõditiões circũstãtes ipm ꝓticulare: ⁊ ℙ ꝓtinet ad voluntatẽ ꝯñtez: q̃ respicit opa ⁊ dispões q⁹ bus aliquis sufficiẽter ordinaꝫ ad ℙ q⁹ sit sibi cõueniens debitũ ℙ: qõ dꝫ de⁹ velle vt saltez vel ad hꝫ. ⁊ iõ talis voluntas nõ põt ipediri sicut nec ꝑscia cui subycit res ꝼz illas cõditiões q̃bus in actu cõsistit. Illud aũt qõ ẽ rectuz ⁊ bonũ ꝼm aliquã cõditionẽ rei vl'em cõsiderataz nõ habet rõnem voliti simplr: sed ꝼm quid tñ: sic⁹ istuz boiem inq̃tũ est bõ nõ est nisi bonuz saluari: eo q⁹ nã sua ad ℙ ẽ ordinata: ⁊ ℙ de⁹ vult volũtate añte: ꝼm quã nõ dꝫ aligd velle simplr. ⁊ iõ talis volũtas põt nõ impleri.

Ad primuz ergo dõm q⁹ volũtas dei se habet ad vtrũlibz nõ per modũ mutabilitatis vt possit aligd ꝑus velle ⁊ postmodũ nolle: sed poti⁹ per modũ libertatis: qz act⁹ volũtatis sue sp est in ptãte ei⁹. ⁊ iõ ista duo sunt incõpossibilia vt ꝑus velit aligd ⁊ postmoduz nolit. ¶ Ad 2m dõm q⁹ q̃uis volũtas dei sit ĩmutabilis ⁊ inuincibilis: nõ tñ sequit q⁹ oĩs effect⁹ ei⁹ sit necessarius necessitate absoluta quã bz res a cã sua ꝑima sed soluz necessitate cõditionata sicut ⁊ de ꝑscia dictum est. ¶ Ad 3m dõm q⁹ voluntati dine nõ soluz subiacet expletio effectus: sed etiã oĩum cãrum ꝑcedentiũ ordo ꝼm illas ꝯditiones gb⁹ determinanꝫ ad effectũ sine defectu vt q⁹ talis volens ⁊ merẽs salutẽ saluẽ. volũtati. n. ñti subycit effect⁹ cum oib⁹ causis suis ꝼm q⁹ sunt nõ ipedite. ¶ Ad 4m dõm q⁹ de⁹ nihil põt facere qõ nõ eẽt volitum ab eo si fieret: tñ in ptãte sua multa fũt q̃ mõ nec volita sunt nec bona sunt: qz nõ sunt nec vnq̃z erũt.

¶ Utꝝ nihil fiat ꝑter dei voluntatem. II.

ADsecundũ sic ꝓceditur: vꝝ q⁹ nihil fiat ꝑter dei volũtatẽ. Dic. n. dñs Mat. 12. Qui nõ ẽ mecũ ℨ me ẽ. g̃ qõ est ꝑter voluntatẽ dei ẽ ℨ ipam: sz nihil fit ℨ dei voluntatẽ. alꝫ. volũtas dei vinceret. g̃ ⁊ ꝑter eaz nihil fit. ¶ ℙ. potentⁱ⁹ est illud ℨ qõ ⁊ ꝑter qõ nihil põt fieri q̃z illud ꝑter qõ aliquid fieri põt. sz voluntas dei est potẽtissima. g̃ ꝑter eã nihil fit. ¶ ℙ. permissio minimũ bz de rõne volũtatis: sz ꝑter eius ꝓmissionez nihil fit. vt in lra dicit. g̃ multo minus ꝑter voluntatez beneplaciti: vel ꝑter alia signa volũtatis. ¶ ℙ. Augu. dicit in lib. de ciui. dei q⁹ ad ĩnocentis offiñ ptinet nõ solũ nemini mala facere: sed ⁊ peccata ꝓhibere: sed ꝑter ei⁹ voluntatẽ g̃ oĩa bona vult nihil põt fieri nisi ꝓtiñ: cũ g̃ de⁹ sit innocẽtissim⁹. vꝝ q⁹ ad ipm pertineat nõ ꝓmittere sed ipedire oẽ qõ est ꝑter eius voluntatem.

Sed contra est quod in lra dicit. ¶ ℙ. videmus mlta fieri q̃ nõ vult fieri: vt supra habitũ est. g̃ fiunt multa ꝑter eius voluntatẽ.

Respondeo dõm q⁹ fieri aligd ꝑter voluntatem est duplr. Aut q⁹ volũtas fit ℨ oppositoꝰ ⁊ ℙ est nõ tñ ꝑter voluntatẽ: sed ẽt cõtra voluntatẽ: aut ita q⁹ voluntas nec sit de ℙ nec de opposito: ⁊ ℙ ẽ preter volũtatez: sed nõ ℨ: possum⁹ g̃ log de voluntate vl'beneplaciti vel signi ⁊ de voluntate bñplaciti vel ñte vel añte. Loquendo g̃ de voluntate bñplaciti ꝯñte aligd fit ꝑter eã sz nõ ℨ eã: qz totũ ipleꝫ qõ volũtate ꝯñte vult vt dictuz est. sed oppositũ ei⁹ qõ vult volũtate añte fieri ꝑt: cum nõ sp ipleaꝫ: ⁊ iõ ⁊ ꝑter eaz ⁊ ℨ eam fieri põt. Signa aũt volũtatis q̃daz rñdẽt voluntati añti vt ꝓceptũ consilium ⁊ ꝓhibitio q⁹ oĩbus ordinaꝫ rõnalis nã in salutez qõ est volũtatis añtis. Uñ ⁊ ꝑter eã ⁊ ℨ eaz fieri põt. Sz alia duo signa. s. ꝓmissio ⁊ opatio rñdẽt volũtati ꝯñti: sed diuersimode: qz opatio ptinet ad ipz effctñ de q̃ est volũtas ꝯñs: ⁊ iõ sicut nõ põt aligd fieri ℨ voluntatez ꝯñtẽ: sz ꝑter eã: ita nec ℨ opõnẽ sz ꝑter eaz. Nõ. n. põt eẽ oppositũ eius qõ de⁹ operaꝫ: qz sic opposita simul eẽnt. Sz multa fiunt q̃ de⁹ nõ operaꝫ. Sz ꝓmissio ptinet vel ad cãm que voluntati ꝯñti subycit vt sit potẽs deficere ⁊ nõ deficere: cui⁹ tñ effect⁹. s. deficere nõ ptinet ad volũtatẽ ꝯñtez neq̃z añtẽ: sz tñ ptinet ad cãm illaz cui⁹ ẽ ꝓmissio facultez respiciẽs. Uñ ꝑter ꝓmissionẽ nõ fit qõ fit ꝑter voluntatem ꝯñtẽ. vñ ꝑter ꝓmissionẽ nihil põt fieri nec ℨ eam: tamẽ põt fieri oppositũ eius qõ ꝓmissuz est: qõ tñ fit ꝼm ꝓmissionẽ: qz ꝓmissio respicit potẽtiã cause ad vtrũq̃ oppositoruz se habẽtez. vñ neutrũ oppositoruz cõtra ꝓmissionem est: sed vtrũq̃ est ꝼm eam.

Ad primuz g̃ dom:q; illi q nõ sunt cũ deo q̃tũ in eis est ℨ deũ sunt:inquãtũ ℨriañ vo lũtati añti dine:nihil tñ ℨ volũtatẽ ℨñtẽ facũt: ſz pter eã:nõ tñ pter pmissionẽ. ¶ Ad z^m dom:q; nõ ẽ ex ipotentia dine volũtatis qõ aligd pter eaz fiat:ſz ex ordie sapiei^a q̃ reb^a potẽtiã ad vtrũlibz ꝺtulit ꝛ ℔ ẽ bonũ ꝛ ös vult volũtate ℨñte. ¶ Ad 3^m dom:q; pmissio respicit potẽtiã cãe q̃ se hz ad vtrũq;.ꝛ iõ gcgd fiat nõ fit pter eam. vñ ℔ nõ ℨtingit ex primitate ad volũtatẽ bñplaciti:vt obo inuebat. ¶ Ad 4^m dom:q; officiũ inocentis nõ est ꝓhibere pctã nisi fm ℨditionẽ illoꝝ.nõ.n. ꝺz ligare homies ne peccẽt:ſz p admonitionẽ ꝓhibere:ita ꝛ ös saluata ℨditione bũane libertatis pctã ꝓhibet suis legibus.

¶ Utrum id quod est contra volũtatẽ dei nõ obsequatur voluntati eius. III.

A D tertiuz sic,pceꝺit:vr q; illud qõ ẽ ℨ dei voluntatẽ nõ obsequatur volũtati ei^a. Uolũtas.n.ℨñs nõ ℨriat volũtati añti:ſz malũ qõ est pter volũtatẽ dine est ℨ volũtatẽ añtez.g̃ volũtati ℨñti nõ obsequit. ¶ ℙ.oẽ qõ obsequit dine volũtati q̃ semp vult bonũ ꝓsistit i ordine ad bonũ:ſz malũ qõ fit pter dei volũtatẽ fm se ẽ inordinatũ.g̃ volũtati dine nõ obsequit. ¶ ℙ.boni merẽtur in ℔ q; dine volũtati obsequunt: ꝛ ex ℔ eis pmiũ debeñ.si g̃ mali in ℔ q; peccãdo pter dei volũtatẽ faciũt:ei^o volũtati obsequunt ex pctõ eis debeñ pmiũ: ꝛ ℔ est ꝺtra aplz Ro.3°.Faciamus mala vt veniãt bona ꝛc. g̃ ꝛ pmũ fim eẽ vr. ¶ ℙ.malũ est pter ĩtẽtionẽ oĩs agẽtis. nihil.n.ad malũ respiciẽs opaꝝ:vt dicit Diony.in.4.ca. de di. no.Sz illud qõ est pter ĩtentionẽ volũtatis nõ obsequit volũtati ei^o q est de fine intẽto.g̃ mala q̃ fiũt pter voluntatẽ ei^o nõ obsequunt voluntati ipsius.

Sed contra est qõ in lra a Greg.dr. ¶ ℙ.voluntas dina est cã potẽtissima: ſz ad potẽtiã alicui^o ptinet:vt etiã qõ ℨ ipz qs facere nitit in ipsi^o obsequiũ cedat.g̃ ita est de voluntate diuina.

Respondeo dom:q; oĩa q̃ fiũt pter voluntatẽ diuinã ẽt ℨ volũtatẽ añtẽ obsequunt quoꝺã mõ volũtati ℨñti. Uolũtas aũt ℨñs dupliꝛ põt accipi. Aut fm q; segit ꝛceptionẽ finis tñ:ꝛ sic voluntas est de fine in cõi sine aliq̃ determinatõe ei^o qõ est ad finem. Aut fm q; sequit cõceptionẽ ei^o qõ est ad finẽ ꝛ cõditionem ei^o:ꝛ sic volũtas ℨñs est de cõsecutione finis fm aliq̃ determinatũ modũ.vbi gra.edificato; in cõstitutione domus hz duos motus voluntatis. vnũ quo vult forma dom^o iducere ĩ mã sine ℔ q; aligd ꝓsideret determinatõ ptib^o dom^o. Aliũ motũ hz q̃ ꝓsiderato q; lapis iste ẽ aptus ad fundamẽtũ vult ipm in fundamẽto collocare. Utroq; aũt mõ accipiẽdo voluntatẽ ℨñtẽ in deo mala q̃ fiũt obsequunt sibi. Si.n. accipiat volũtas,put est de ordine vniuersi i cõi cõstat q; malũ qõ exit ab ordie p̃cepti in ℨriũ ordinẽ relabaꝝ:vt dicit Boe.ſ.i ordie pene ad culpã:velut lapis molꝛ ꝛ leuis q nõ ẽ aptꝰ ad fũdamẽtũ i superno pietis ponat. Siꝛ ẽt pz qõ obsequit volũtati ℨñti.zº mõ accepte q̃ ẽ qõ iste ꝓuisus pctõ; puniat.nisi.n.ista cõditio ĩ eo p actũ pcti fieret volũtas dina de pena eius nõ ĩpleñ sic ipsa grauitas lapidis obsequit volũtati artificis q̃ vult eũ sic ordinari vt in fundamẽto ponatur.

Ad primuz g̃ dom:q; volũtas añs ꝛ ℨñs nõ ℨrian tur:q; vtraq; est de bono: sed hoc q; aligd est ℨ vnaz qõ nõ est cõtra aliã: sed obsequit sibi est ex pte voliti:cui^o cõditiones diuersimode cõsideranꝛ:vt dcm̃ est. ¶ Ad z^m dom:q; sicut malũ nõ est per se ordiatũ:ita nõ obsequit p se diuine volũtati:sed p accidens:qz pter intentionẽ facientis maluz. Non enim peccato; intendit peccãdo puniri a deo in quo volũtas dei cõpleñ. ¶ Ad 3^m dom q; in actu malo ꝛ bono duo ẽ ꝓsiderare.ſ. vnũ fm q; egrediꝛ ab agente:ꝛ aliud fm q; ab eo in finẽ ordinaꝝ. Actus g̃ bon^o q̃tum ad vtrũq; obsequit diuine voluntati:qz ꝛ ipse agẽs in bonuz eiz ordinat fm bñplacituz diuine volũtatis:ꝛ deus ordinat ipm per bonũ consequẽs.ſ.pmiuz qõ meritis reddit:ꝛ iõ qz ipse homo ẽ cã huius obsequy in hoc mereꝛ. Sz actus malus fm id qõ est ab agẽte inordinat^o ẽ:ſz tñ ordinaꝝ a deo per penam aduenientẽ: vl̃ per aliqõ bonum qõ ex eo elicit:ꝛ iõ malus se habz tñ passiue ad ℔ obsequium ꝛ nõ actiue: sicut in lra dicit q; impleꝛ de eo volũtas dei quã ipse non implet:ꝛ iõ nõ mereꝛ sic obsequẽdo.mereꝛ enĩ quis ſz actũ cuius causa est. ¶ Ad q̃rtũ dom q; q̃uis malum sit pter intẽtionez dei:tñ ordinatio mali ẽ intẽta a deo:ꝛ huic intentioni operans malũ pter intẽtionez obsequit faciens id qõ est pter dei intẽtionẽ.ſ.peccatum.

¶ Utrum id qõ est pter voluntatẽ dei precepto nõ subiaceat. IIII.

A D quartum sic ꝓceꝺit.vr q; id qõ est pter dei volũtatẽ ꝑcepto non subiaceat ꝛ ꝑcipue pctñ. Preceptũ.n.ẽ idicatiuũ dine voluntatis. Sz q̃uq; ostẽdit se velle qõ nõ vult fictor ẽ:qõ lõge ẽ a deo:g̃ videtur q; nihil qõ sit cõtra volũtatẽ ei^o:vel pter eaz ꝑcipiat. ¶ ℙ.cum ꝑceptũ rñdeat voluntati añcedẽti ad quã pti net ordinatio nãe in bonum nihil põt ꝑcipi: qõ ẽ ℨ bunc ordinẽ:sed oẽ pctñ ẽ hꝺ:qz est cõtra legẽ nãe:g̃ vr q; ꝑcepto nõ subiaceat. ¶ ℙ.nullus obediẽs dinis ꝑceptis male facit. Sed q̃dã sunt q̃ nunq̃ pñt nisi male fieri:cũ sint cõiuncta malo fini vt inuidia ꝛ hꝺ fm pbm in scõo ethy. ergo videꝛ q; ista a deo ꝑcipi nõ possint. ¶ ℙ.de similibus idẽ est iudicium:ſz oĩa pctã similia sunt in ℔ q; lege diuina ꝓhibenꝛ.cuz igit q̃dam nullo mõ sub ꝑcepto cadant vt desperare de deo ꝛ hr̃e odio ipm:ꝛ hꝺ vr q; nullũ pctñ sub ꝑcepto diuino cadere possit.

Sed cõtra occidere filiuz innocẽtez est pctñ ꝛ cõtra legẽ nature. hoc autem abrae ꝑceptum legimus: ꝛ eundem de obedientia cõmendatum. ergo videꝛ q; peccatuz sub precepto diuino cadere possit. Et simile etiaz est hoc qõ legit Osee ꝑmo.q; dominꝰ ꝑcepit sibi accipere mulierem foznicariaz ꝛ facere ex ea filios foznicationum.

Respondeo dõz q; ꝑceptũ est signũ volũtatis diuine rñdẽs volũtati añcedẽti ꝛ nõ cõsequẽti. Uñ qõ est pter volũtatẽ cõsequentẽ cadit sub ꝑcepto:nõ aũt qõ est pter voluntatẽ añcedentẽ. Sz in ℔ tamẽ cõsideranduz est q; aliquid fm se acceptuz est pter voluntatẽ añcedẽtez:qõ aliqua subtracta est de volũtate añcedẽte: sicut illa q̃ fm se cõsiderata mala sunt:ſz inq̃tuz stãt sub ꝑcepto dino recipiũt quãdã rõnẽ bonitatis:vt sic in ipsa volũtas tẽdere debeat: qõ qdẽ ĩ qbusdã p se malis cõtingit:ꝛ ĩ qbusdã nõ. Bonũ.n.in reb^o fgit ex duplici ordie.q̃ꝝ pm^o ordo ẽ rerꝝ oĩum ad finẽ vltimũ q ꝺs ẽ.scõs ordo ẽ vni^o rei ad aliã rẽ.ꝛ pm^o ordo est cã scõi: qz scõus ordo ẽ ꝓpter pmũ. Ex ℔.n.q; res sunt ordinate adiuicez iuuant se mutuo: vt ad finẽ vltimũ debite ordinenꝛ. Uñ subtracta bonitate q̃ est ex ordine vni^o rei ad rez aliã:nihilomin^o põt remanere illa bonitas q̃ ẽ ex ordie rei ad finẽ vltimũ. Qz pmũ nõ ꝺpẽdet ex zº:sic zm ex p. Dico g̃ q; q̃dã pctã noiant deordiationẽ vni^o rei ad rẽ aliã:sic homicidiũ.odiũ frnũ. iobedientia ad platũ ꝛ hꝺ. vñ si talia bonitatez illã retinere possint q̃ est ex ordine ad finez vltimũ ꝓculdubio bona essent:ꝛ in ea volũtas ferri posset.Sz ℔ nõ posset eẽ nisi vtute dina p quã ordo

in reb⁹ istitut⁹ est. Sic̄.n.nō pōt fieri nisi p miraculosam opōnē vtutis dīne: vt qō recipit eē a p̄ agēte mediāte aliq̄ cā z³ bēat eē destructa vel subtracta cā z³: vt ℔ q⁹ accidens sit sine subo. sic̄ in sacr̄o altaris. Jta ēt non pōt fieri nisi p miraculū vtutis dīne: vt id qō natū est recipe boni tatē ex ordīe ad finē vltimū mediāte ordīe ad rē illā habeat bonitatē subtracto ordīe q erat ad rē illā. vnde ille act⁹ q ē occidere inocētē vel resistere p̄plato nō pōt eē bon⁹ nisi aucte vel p̄cepto dīno. vñ i talib⁹ nullus dispēsare pōt nisi ōs q̄si miraculose. Quedā vo pctā sunt q̄ nō sit ordinatōez a fine vltīo ime^c. Contingit.n.aliquē actū pctī eē imediate circa id qō ē ad finez: z qz forma bonitatis ē a fine i his q̄ sūt ad finē: oz q⁹ ēt forma malicie sit ex ℔ q⁹ recedit a fine: z id qō ē q̄si māle ē act⁹ exercit⁹ circa id qō est iordīabile i finē. sicut i fornicatōe z homicidio z i hȳ. Uñ si ei qō ē ad finē ꝓferaē ali⁹ ordo i finē: tolleē iordiatio z remanebit act⁹ ordīat⁹ subiacēs volūtati añti. Hoc aūt nō pōt fieri nisi ab eo q ordinē illū posuit. z iō ea que sunt ordīata p legē dīnā nō sunt mutabilia vel dispēsabilia nisi p̄cepto dīno. z sil'r qō statutuz ē a quocūq; supiori iuiolabil'r obseruādū: nō pōt ab iferiori mutari: z sic de⁹ occisionē Jsaac: q̄ de se iordinationez hēbat ex eo q⁹ fili⁹ inocēs nō erat ordīat⁹ i finē: p viā occisiōis a p̄e ordinatā fecit: ponēdo hūc ordinē vt esset ad manifestatiōez fidei z amoris abrae: vt eēt posteris i exēplū z in signātionē mortis xp̄i: z i occisionē sic ordinatā dīna aucte licite ꝓsensit volūtas abrae. Quedā aūt pctā sunt quoz actus iordīat⁹ ē imediate circa finē: vt pctā q̄ sunt i deū: vt odire ipm z despare de eo z hȳ: z cū act⁹ ex obo spēm trahat ꝓstat hȳ actus ēt fm spēz in gñe nāe malos eē. vñ ab eis talis iordiatio auferri nō pōt. nō.n.posz auferre ex ℔ q⁹ ordinarenē in finē: cū fm eē suū sint deordiati a fine. cōtingeret.n. q⁹ aliqd eēt sil'r ordīatū z iordiatū. vñ hȳ nūq̄ subiacēt diuino p̄cepto. Et pp hoc dr̄ q⁹ p̄cepta p̄me tabule q̄ ordināt imediate i deū deus dispēsare nō pōt: sz p̄cepta scde tabule q̄ ordināt imediate ad ꝓximuz: deus pōt dispēsare: nō aūt hoies in his dispēsare nō p̄nt.

Ad primum g̃ dōm: q⁹ q̄uis ōs nō vellet volūtate ꝓnte q⁹ abraā filiū occideret: voluit tñ volūtate añte q⁹ volūtas abrae in ℔ ferreē fm q⁹ erat iam ordinatū: z talē volūtatē p̄ceptū exp̄ssit. z iō nō fuit fictio. ¶ Ad z^m dōz: q⁹ ipsa occisio inocētis ꝓut substat deordinatōi a fine q̄ aduenit sibi post spēm cōpletā ab obo ꝓximo: ē p̄ legem nāe: z nō pōt bñ fieri: sed remota tali iordinatōe z posito alio ordīe circa obm z actū est ꝓueniēs legi nāe: q̄ dictat oē illud eē faciēdū: qō est ordinatū z p̄ceptū ab eo. ¶ Et p hoc pz̄ solo ad 3^m. ¶ Ad 4^m dōm: q⁹ nō est sil'is rō in oibus: vt ex p̄dictis pz̄.

¶ Expositio textus.

Quos iuste p̄destinauit ad penā.) Cōtra. supra dcm̄ ē q⁹ p̄destinatio ē tm̄ de bonis salutarib⁹: z nō de pctis. ¶ Ad qō dōz: q⁹ qñ aliqd absolute dr̄ p̄destinari itelligit directio in finē q est salus eterna. Sz si addaē aliqd. tūc pōt dirigi in qōcūq; z fm qd z min⁹ ꝓpe p̄destinari in illud. (Sz nō pōt ei⁹ pmissionē q̄ ipse nō est.) Sz p̄missio dīna ē ei⁹ opatio: sz dīna operatio ē ei⁹ eētia. g̃ tc̄. Et dōm q⁹ pmissio sumit ℔ nō ꝓ operatōe dīna: sz p effcm̄ eius p modū q̄ ēt dr̄ creatio passio. (Sz in euā⁹ qbusdā tc̄.) Math. 8. Et sciēdū q⁹ q̄uis nō vellet ℔ fieri qō p̄cipiebat voluntate diuia ꝓnte: voluit tñ dīna volūtate añte hoies in ℔ tēdere vt gloriā mūdanā nō q̄rerēt. exēplo ipsius hois xp̄i q volūtate humana suam mundanā gloriā nō querebat: sed gloriā dei: quaz voluntatem preceptum expressit.

¶ Oz aliquando homo bona voluntate aliud vult q̄z deus: z aliquando mala id qō de⁹ bona voluntate vult. ¶ Bi. XLVIII.

Sciendū quoq; ē q⁹ aliq̄ mala est volūtas hois idē volētis qō deus vult fieri: z aliq̄ bona ē volūtas hois aliō volētis q̄z ōs. Ut.n.bona sit hois volūtas oz attēdere qd ꝓgruit ei velle z quo fine. Tātū.n. interest iter volūtatē dei z volūtatē hois vt i qbusdā aliud ꝓgruat deo velle: aliud hoi. Uñ Aug. i ench. Aliq̄ bona volūtate hō vult aliqd qō ōs nō vult hōa m'tro āpli⁹ m'troq; certi⁹ volūtate. Nā illi⁹ mala volūtas eē nūq̄ p̄t. Tāq̄ si bon⁹ fili⁹ p̄ez velit viuere quē ōs bona volūtate vlt mori. Et rursus fieri p̄t vt ℔ velit hō volūtate mala: qō ōs vult bona: velut si mal⁹ fili⁹ velit mori p̄ez: velit ēt ℔ ōs. Nēpe ille vult qō nō vult ōs: iste vo id vult qō vult z ōs: z tñ bone dei volūtati pietas illi⁹ poti⁹ ꝓsonat: q̄uis aliō volētis: q̄z h⁹ idē volētis ipietas. Adhūc.n. interest qd velle hoi: qd deo ꝓgruat: z ad quē finē sua q̄q̄z referat volūtatē: vt appꝛobeē vl' iꝓbeē. Pōt.n. velle bonū qō nō ꝓgruat ei velle: z p̄t velle bonū qō cōgruit: sed nō refert ad finē rectum: z ideo nō est bona voluntas.

¶ Oz bona dei volūtas mala hoiuz volūtate ipleē vt in passiōe xp̄i cōtigit vbi qōdā fcm̄ ē qō de⁹ bōa z iudei mala volūtate voluerūt: voluerūt tñ z aliqd qō de⁹ nō voluit.

Illud quoq; ñ ē p̄termittēduz q⁹ aliq̄ dei volūtas bōa p malā hois volūtatē ipleē: vt i crucifixiōe xp̄i fcm̄ ē quē ōs bona voluntate mozi voluit. Judei vo ipia volūtate eū crucifixerūt. Et volebāt iudei mala volūtate qōdā qō ōs voluit bona: volebat. s. vt xp̄s patereē: mozereē: ℔ volebāt z aliqd aliō qō ōs nolebat. s. occidere xp̄m qō fuit mala actio z pctm̄. Actū qppe iudeoz ñ voluit ōs: passionē vo xp̄i voluit. sic̄ z i ipo ps. xp̄s ad p̄ez ait. Tu coḡuisti sessionē meā. i. voluisti: z approbasti passionē meā: tibi.n. placuit. Uoluit itaq; tota trinitas vt xp̄s patereē: nec tñ voluit vt iudei occiderēt: qz voluit penā xp̄i. ℔ nō voluit culpā iudeoz: nec tñ noluit: si.n. noluisset nec fuisset. ¶ Oppositio.

Sed ad hoc opponit sic. si voluit de⁹ vt xp̄s patereē. Voluit vtiq; vt pateretur a iudeis: vel non. Si voluit vt ñ patereē a iudeis: cū passus sit: fcm̄ est itaq; qō voluit de⁹ nō fieri. Si aūt voluit eū pati a iudeis. ergo voluit eū occidi a iudeis.

Voluit itaq; vt iudei occiderẽt eũ. Ad qs̃ respõdẽtes dicim⁹ simplr ꝓcedẽdũ eẽ q; de⁹ voluit xp̃z pati: mori: qz ei⁹ passio bonũ fuit z cã nr̃e salutis. Cũ ãt dr̃ volebat eũ pati vel occidi a iudeis: h̃ distinguẽdũ ẽ. Si.n. itelligit sic: volebat eũ sustiere passionẽ siue crucifixionẽ a iudeis illatã: ver⁹ ẽ sẽsus. Si vo itelligit sic: volebat vt iudei occiderent eũ: flm ẽ. Nõ.n. volebat de⁹ actiõez iudeoꝝ q̃ mala erat: ꝫ volebat passionẽ bonã: z hec volũtas p malas iudeoꝝ volũtates ipleta est. vñ Aug. i ench. De⁹ q̃sdã volũtates suas vtiq; bonas iplet p maloꝝ hominũ volũtates malas: sic̃ p malinolos iudeos bona voluntate pr̃is xp̃s p nobis occisus est. Qs̃ tm̃ bonũ fuit: vt apl's petr⁹ qñ id fieri nolebat: sathanas ab ipso q occisus ẽ dicereť. Ecce mãifeste hẽs magnũ bonũ fuisse q; xp̃s occisus ẽ: z h̃ bonũ: qz petr⁹ nolebat: iõ r̃dargut⁹ ẽ.

¶ Utrũ placuerit viris bonis q; xp̃s patereť z morereť. placuit qdẽ ittuitu nr̃e redẽptionis: ꝫ non ipsius cruciatus.

EX quo soluiť qõ qua q̃ri solet: vtz v ris scis placere debuerit q; xp̃s patereť vl occidereť: Debuit.n. eis placere ittuitu nr̃e redẽptõis: ꝫ nõ ituitu ipsi⁹ cruciatus. Voluerũt g̃ ac vehemẽter cupierũt xp̃m mori ꝓpter liberatiõez hois z impletiõez diuine volũtatis: sed nõ voluerũt delectationẽ ipsius afflictiõis. De eodẽ g̃ letabãtur z tristabanť: sed ob aliud gaudebant z ꝓpter aliud dolebãt. Volebãt g̃ xp̃m mori ꝓ hois redẽptiõe: z tm̃ de morte ipsius diuersis de causis cogda eoꝝ varie mouebantur.

¶ Quo sentiẽdũ sit de passionib⁹ scõꝝ: an velle vel nolle debeamus.

SI vo q̃rit vtz eodẽ mõ sentiendũ sit de passiõib⁹ z martyrũs scõꝝ: Dicimus aliq; eẽ dr̃iaz iter passionẽ capitis z mẽbroꝝ. Christi nãq; passio cã est nr̃e salutis: qs̃ nõ ẽ passio alicui⁹ sancti. Nullius.n. passiõe redẽpti sumus nisi xp̃i. Profuerť qdẽ nõ modo eis q passi sũt: vez ẽt alĩs fidelibus ipoꝝ passiões. Verũtm̃ nr̃a redẽptio nõ sunt. h̃ .n. passio illi⁹ sola potuit q; ds̃ est z hõ. Illi⁹ g̃ passionẽ credẽtiũ pie mẽtes voluerũt z optauerũt fieri sic̃ futuꝝ credebãt. Passiones vo sanctoꝝ possum⁹ velle z nolle: z vtrũq; bona voluntate si rectos nobis ꝓponamus fines. Cui .n. placuit pauli passio eo fine: qz p̃mium eius p̃ b̃ auctũ z pactũ cernebat: bonã vr̃ hũisse volũtatẽ: q̃ volũtati ei⁹ cõgruebat q̃ cupiebat dissolui z eẽ cũ xp̃o. Qui aũt voluit eũ declinare passionẽ. z effugere man⁹ iniquoꝝ cõpassione pietatis: z ille habuit bonã volũtatẽ. Vñ aug. in ench. Bone apparebãt voluntates piorũ fideliũ q nolebãt apl'm Paulũ hierl'm ꝓgere: ne ibi patereť mala q̃ Agab⁹ ꝓpha p̃dixerat: z tñ hoc illũ ds̃ pati volebat p̃ anũciãda fide xp̃i exercẽs martyrẽ xp̃i: neqz ipe bonã volũtatem suã ipleuit p xp̃ianorũ volũtates bonas: ꝫ p iudeorũ malas: z ad eũ poti⁹ ptinebãt q nolebãt qs̃ volebat q̃z illi p quos volẽtes factuz est qs̃ volebat: qz idipz mala volũtate fecerũt qs̃ ds̃ bona volũtate voluit. Ita z in passione xp̃i factũ est: qs̃.n. deus voluit: boc idẽ iudas z dyabolus: ꝫ illi mala volũtate: de⁹ vo bona volũtate. s. vt xp̃s moereť. Verũtamẽ illi actuz voluerunt quẽ deus nõ voluit.

¶ Diuisio textus.

DEterminato de volũtate dei. Vide õtermiat õ ꝓformitate volũtatis nr̃e ad volũtatẽ ei⁹: z didiť in p̃tes duas. In p̃ª õtermiat vitatẽ. In zª ex vitate determiata q̃sdã qõnes determiat. ibi (Ex quo soluiť qõ z̃.) Prima i tres. In p̃ª oñdit q; volũtas mala hois cũ volũtate dei ꝓcurrit i idẽ volitũ bona volũtate hois i ꝓriũ tẽdẽte. In zº oñdit q; bona volũtas dei ẽt p malã volũtatẽ hois ꝓpleť. ibi (Illõ quoq; nõ ẽ ptermittẽdũ z̃.) In 3ª excludit q̃dã obiectõez. ibi (Sz ad h̃ oppõit) (Ex q̃ soluiť qõ.) Vic ex õtermiatis ꝓcedit ad solõnẽ duaꝝ qõnũ: q̃rũ p̃ª ẽ de passiõe capitis. i. xp̃i. zª de passiõe mẽbroꝝ ei⁹. i. martyꝝ. ibi (Si vo q̃rať.)

¶ Qõ. I.

HIc quatuor q̃runť. p vtz volũtas homis dine volũtⁱ ꝓformari possit. zº in q̃ attẽdiť p̃ncipalr ꝓformitas. 3º vtz ad illã ꝓformitatẽ oẽs teneanť. 4º vtz teneãť ẽt ad ꝓformitatẽ q̃ ẽi volito.

¶ Utrum voluntas humana dine voluntati nõ possit conformari. I.

AD primũ sic ꝓcediť: vr̃ q; volũtas humana dine ꝓformari ñ possit. sic̃.n. dr̃ Isa. 55. sic exaltanť celi a terra: ita exaltate sũt z̃. sz terra nũq; ꝑt ꝓformari celo. g̃ nec cogitatões vl volũtates hoiuz dine volũtⁱ. ¶ P̃. eorũ q̃ i infinitũ distãt nlla ẽ ꝓformitas: qz cõformitas ẽ fm appꝛoxiatiõez aliq;: sz volũtas di i infinitũ distat a volũtⁱ hoiuz. q̃tũ.n. distat ds̃ ab hoie tñ volũtas dei a volũtⁱ hois: vt dic̃ glo. sup illud ps. Exultate iusti i dño z̃. g̃ volũtas hois dine volũtati nõ ꝓformať. ¶ P̃. cõformitas ponit ꝓueniẽtiã duoꝝ in forma vna sic̃ ipz nomẽ oñdit: sz q̃cũq; ꝓueniũt i aliq̃ vno hñt aligd p̃us z simplici⁹ se. s. illõ i q̃ ꝓueniũt: cũ igiť dina volũtⁱ nihil sit simplici⁹ z p̃⁹: vr̃ q; sibi nulla volũtas creata ꝓformari possit. ¶ P̃. nihil ẽ ꝓforme nisi ꝓformi: qz ꝓformitas ẽ relõ eqparantie ponẽs silez hitudinez i vtroq; extremoꝝ. Sz nõ dicim⁹ volũtatẽ dinã ꝓformẽ eẽ volũtati hũane. g̃ nec eꝫ.

Sed cõtra nullũ regulatũ fit rectũ nisi p cõformitatez ad regulã: sz volũtas dina regla ẽ volũtatis humane z itellectus suus itellectus humani. g̃ ois volũtas recta ꝓformis ẽ volũtati dine. ¶ P̃. cuiuslibet obediẽtis volũtarie volũtas ꝓformať voluntati precipientis: sz multi volũtarie dinis p̃ceptis obediũt. ergo multoꝝ volũtas cõformať voluntati diuine.

Respondeo dom: q ꝺformitas est cõueniẽtia in forma vna: ⁊ sic idez est qõ silitudo quã cãt vnitas q̃litatis: vt in. 5. metaph. dr. Uñ ℔ mõ aliqd deo ꝺformat qõ sibi assimilat. Lõtingit aũt aliq̃ dici silia dupl'r. Uel ex eo q pticipant vnã formaz: sicut duo albi albedinẽ: ⁊ sic omne sil'e oz esse cõpositũ ex eo i quo ꝺuenit cũ alio sili: ⁊ ex eo in quo differt ab ipso: cũ similitudo nõ sit nisi differẽtiuz fm Boe. Uñ sic deo nihil põt eẽ sil'e nec ꝺueniẽs nec ꝺforme vt frequẽter a phis dictũ ꝺuenit: vel ex eo q vnuz qõ pticipatiue hz formã imitat illud qõ eẽtial'r hz. Sicut si coz albũ diceret sil'e albedini sepate: vel coz mixtũ igneitate ipsi igni. Et talis similitudo q̃ ponit cõpõẽ in vno ⁊ simplicitatẽ in alio potest esse creature ad deũ pticipãtis bonitatẽ vel sapiam vel aliqd hꝺ: quoz vnũqõq; in deo est eẽntia ei⁹: ⁊ sic volũtas nr̃a dine cõformat. Sz ℔ ꝺformitas volũtatis põt itelligi vel de ipsa potẽtia volũtatis: q̃ homini ẽ data ad exẽplar volũtatis dine q̃ ptinet ad silitudinẽ in q̃ ꝺsistit rõ imagis ⁊ ẽ cõis bonis ⁊ malis: ⁊ de hac ꝺformitate nõ q̃rimus ℔. Uel põt itelligi de actu volũtatis q ẽt ⁊ voluntas ꝺr: ⁊ de hac ꝺformitate ℔ q̃rimus: qz in ista ꝺformitate cõsistit meritũ vel ẽt demeritũ: eo q hõ est cã act⁹ voluntatis sz nõ potẽtie. vñ ista ꝺformitas ẽ tm̃ bonoz.

Ad primuz g̃ ꝺõz: q dñs loquit ibi de malis q p terrã significant q in actu sue voluntatis recedũt a silitudine dina. ¶ Ad 2m ꝺõm: q in infinitum distãtiũ nõ põt esse ꝺformitas p modũ eq̃litatis: vl' etiã fm aliquã ꝺueniẽtiã in aliquo impticipato ab vtroq;: sed per modũ illũ q supza dict⁹ est. ¶ Et p ℔ pz ẽt rñsio ad 3m q; pcedit fm p̃mũ modũ distinctiõis assignate. ¶ Ad 4m ꝺõz q fm Dio. i. 9. c. de di. no. ꝺuersio silitudis nõ recipit in causis ⁊ cãtis in gb⁹ ꝺr silitudo p imitatiõnẽ: sz solũ in eqpotẽtib⁹ in gb⁹ est sil'itudo p sil'ez pticipatiõnẽ eiusdez. nõ. n. dicimus q hõ sit similis sue imagini: sz e⁹. Uñ nõ ẽ ꝺõm: q de⁹ sit sil'is vel cõformis creature: sz q creatura deo ꝺformeť imitãdo ipz q̃tũ põt.

¶ Utz conformitas voluntatuz attẽdat̃ precipue fm volitum. II.

Ad secunduz sic ꝓcedit: vr̃ q cõformitas volũtatũ preciꝓue fm volitũ attẽdat̃. Lõformitas. n. attendit fm ꝺueniẽtiã in forma: sz forma ⁊ perfectio volũtatis est ipm volitũ sicut ⁊ scitũ est pfectio sciẽtis. g̃ fm ꝺueniẽtiã in volito est cõformitas volũtatum. ¶ P. act⁹ cognoscunt̃ ⁊ iudicant̃ p oba fm ph̃m in. z. de aĩa: sz obm volũtatis est volitũ. g̃ vr̃ q fm vnitatẽ voliti sit ꝺformitas volũtatũ. ¶ Si dicas: q obm volũtatis ẽ bonũ ⁊ fm ℔ attendit cõformitas. ¶ Lõtra. volũtas nõ ẽ nisi boni. si igit̃ ex ꝺueniẽtia in bono est ꝺformitas volũtatis: vr̃ q ois volũtas ẽt pctĩ diuine volũtati ꝺformeť. ¶ P. volũtas occidẽtiũ xp̃m nõ solũ ꝺcurrit cũ volũtate dina in qõdã volitũ idẽ: sz ẽt in qõdã bonũ. s. in passiõnẽ xp̃i q̃ magnũ bonũ fuit. g̃ si ex ℔ attendit rõ ꝺformitatis: vr̃ q volũtas iudeoz dine ꝺformis fuit. ¶ P. rõ bonitatis ẽ ex fine: sz ꝺtingit aliquẽ pp bonũ finẽ agentẽ diuie volũtati nõ ꝺformari: sic̃ g furat̃ diuiti: vt det elemosynas paupi. g̃ vr̃ q ẽt nec ex fine ꝺformitas voluntatis attẽdat̃. ¶ Si dicas. q attendit̃ pncipal'r in ℔ q hõ vult qõ ds vult eũ velle. ¶ Lõtra. volitũ ⁊ velle nõ sunt idez nisi per accñs: vt qñ velle vnius est volitũ ab alio: sz ista cõformitas est ad volũtatez dinã inquãtũ ipsa. nostrum velle est volitũ a deo q vult ℔ nos velle qõ volumus. g̃ p hunc modũ nõ ꝺformat̃ velle nostruz ad velle dinũ nisi per accidẽs: ⁊ ita ex his omnibus videt̃ q cõformitas attendenda sit secundum volitum.

Sed contra duo ꝺria iquãtũ hꝺ nõ conformant̃ eidẽ: sz due sanctoz volũtates ꝺ oppositis volitis ꝺformant̃ dine voluntati: cũ vtraq; sit recta sicut pz in lra de ℔ q; gdã mortẽ pauli nolebant: quã ipe volebat. g̃ nõ est conformitas fm volitum.

Respondeo ꝺõm: q sic̃ dctũ ẽ. Dic q̃rit̃ de ꝺformitate q̃tũ ad volũtatis actũ. Act⁹ aũt volũtatis hũane põt imitari actũ volũtatis dine dupl'r. Uel q̃tũ ad eẽ nãe: ⁊ sic nõ logmur ℔: qz ℔ conuenit actui volũtatis fm q; exit a potẽtia cuius ꝺformitatẽ dimisim⁹. Uel q̃tũ ad pfectiõez supadditã: sz quã ꝺr act⁹ talis vel talis: ⁊ hãc ꝺformitatẽ ℔ q̃rimus: q̃ ẽ q̃si fm speciẽ mozis. Dec aũt ꝺformitas q̃drupl'r põt ꝺsiderari fm hitudinẽ q̃tuoz cãrũ. s. fm cãz mãlẽ. Sicut qñ est idẽ volitũ: qõ se hz vt mã circa quã est actus volũtatis. ⁊ iõ ista cõformitas est fm qd tñ ⁊ nõ simpl'r: qz eẽ simpl'r nõ est a mã sz a forma. Uel sz cãm efficiẽtẽ: sic̃ qñ aligs vult q ds vult eũ velle. hũc. n. ordinem volũtatis ds in eo fecit. Uel fm cãm finalẽ: sic̃ qñ aligs in gl'ia dei facta sua ordinat: pp quã ds oĩa facit: ⁊ in his duob⁹ essential'r ꝺformitas ꝺsistit. Uel fm cãm formalẽ vt aligs ex charitate velit: sicut ds oĩa ex charitate vult. ex hitu. n. ẽ forma act⁹: ⁊ i ℔ ꝺsistit pfectio ꝺformitatis. Dui⁹ aũt dicti rõ ℔ ẽ: qa essentialis assimilatio aliquoz attẽdit̃ fm illud vñ spẽs trahit̃. spẽs aũt cuiuslibet act⁹ voluntary trahit̃ ex obo qõ est forma volũtatis, pducẽtis actũ. Ad obm aũt alicuius actus duo ꝺcurrũt: vnũ qõ se hz q̃si mãliter. ⁊ alterũ qõ est sicut formale cõplẽs rõnẽ obiecti. sicut ad visibile ꝺcurrit lux ⁊ color. Illud aũt qõ se habz mãliter ad obm volũtatis est q̃cũq; res volita: sed ratio obiecti cõpleť ex rõne boni. Uñ ex ℔ actus voluntatis humane ꝺformat̃ voluntati diuine q; tendit in bonũ sicut volũtas diuina. Et ex hoc ẽt actus bon⁹ est repñtãs bonitatez diuinã. Et hec est ꝺformitas fm cãm efficientẽ: qz ds vnãquãq; voluntatẽ in bonũ ordinauit. Et ℔ vult deus nos velle: inquãtũ voluntas nostra ordinata est. Sed hec conformitas ĩcludit cõformitatẽ finis inquãtũ ℔ volitũ hz ratõez bonitatis ex fine: ⁊ si quãdoq; etiã in se bonũ sit. vñ ex ℔ attendit̃ essentialiter ꝺformitas: nõ aũt ex ipsa re volita ex qua actus spẽm nõ trahit. Sed habitus charitatis addit perfectionem in bonitate actus. Et ideo fm causam formalem attenditur perfectio conformitatis vt tanto actus volũtatis nostre diuine voluntati sit conformior quanto est melioz ⁊ perfectioz.

Ad primuz g̃ ꝺõm: q volitũ nõ est pfectio volũtatis vl' obiectũ nisi inquãtũ stat sub rõne boni: sicut nec coloz obm visus ⁊ pfectio nisi fm q; stat sub actu lucis. ¶ Unde pz ad 2m rñsio. ¶ Ad 3m ꝺcendũ: q in eo q peccat volũtas ratiõis nõ tẽdit in id qõ est sibi bonũ: sed in id qõ est alteri bonũ. s. cõcupiscibili ⁊ irascibili. nõ. n. hõ ꝺr homo ꝓpter cõcupiscibilez vel irascibilẽ: sz ꝓpter rõnẽ. ⁊ iõ nõ est bona voluntas. Si tamẽ irascibilis p se tẽderet in suũ obm: qõ est suuz bonũ: nõ ẽ culpabilis sicut est in bꝛutis: ⁊ hẽret quãdã ꝺformitatez ad volũtatẽ dinã iquãtũ tẽdit in id in qõ ordinauit eam ds. ¶ Ad 4m ꝺõz: q passio xp̃i hẽbat duo. s. qõ erat salutiua humani generis: ⁊ sic ℔ res volita stabat sub ratiõe boni ⁊ erat volita a deo ⁊ a sanctis. Uel fm q; erat afflictiua inocẽtis: ⁊ sic nõ hẽbat rõnez boni: ⁊ sic erat volita a iudeis. vñ nõ volebant bonuz simpliciter: nisi per accidens: sz p se loquẽdo volebãt simpl'r malum estimatum bonũ iquãtũ satisfaciebãt ire sue vel iuidie. ¶ Ad 5m ꝺcendũ: q sicut forma nãlis est in mã ab agẽte: ita forma bonitatis ẽ in volito a fine: ⁊ sicut mã ip̃ꝓportionata ad formã aduenieẽte debito agẽte nunq; cõsequitur formã:

sicut lapis nō fit caro a virtute digestiua:ita etiā volitum ip̄oportionatū ad bonitatez quātūcunq; sit bonus finis nunq̄ bonitatē recipit:ꝛ talia sunt q̄ per se sūt mala:vt furari ꝛ hō:nisi deformitas tollat auctē diuina:vt supra dictum est.¶ Ad sextū dicēdū:q; oē volituz diuinū imitat volūtatē ipsius inq̄tū est sicut deus vult:nō tn̄ imitat in rōne volēdi ꝛ bonitate actus volūtatis:sed solū actus voluntatis humane tēdens in bonū:ad qō ordinatū est ꝑm dei volūtatē.vnde nō tn̄ est ibi cōformitas volūtatis nostre inq̄tū est volita:sed inq̄tum est volens:ꝛ bonū actū voluntatis eliciens.

¶ Utr̄ ad ꝯformitatē diuīe volūtatis nō teneamur. III.

AD tertium sic ꝓcedit. vī q; ad cōformitatē diuine volūtatis nō teneamur.Sic.n.rectitudo volūtatis humane ē p ꝯformitatē ad volūtatē diuinā:ita ꝛ rectitudo itellectus nostri p ꝯformitatē ad itellectū diuinuz:sed nō oēs tenent ad ꝯformādū itellectuz suū itellectui diuino:alꝫ nullus habēs falsaz opinionem saluaret. ergo ꝛ pari rōne nō tenemur ad ꝯformitatem volūtatis.¶ ℙ.nullus obligat ad impossibile sibi:alꝫ peccatū nō eēt peccatū volūtariū sed necessariū:sed volūtas obstinata in malo nō pōt diuine volūtati ꝯformis eē: que semp bona est.ergo videt q; tales ad ꝯformitatē nō tenent.¶ ℙ.q;cūq; peccat in ipso actu peccati volūtatez suā volūtati diuīe nō ꝯformat.si ergo ad ꝯformitatē oēs tenemur videt q; quicūq; peccāt duplici pctō peccēt.s.peccato trāsgressionis qō cōmittit:ꝛ peccato omissionis quo cōformitatē nō implet ad quā tenet:ꝛ hoc ē falsum.¶ ℙ. quicunq; nō facit id ad qō faciēdū obligat peccat mortaliter obmittēdo:sed q;cūq; peccat venialiter ipso actu nō cōformat volūtatē suā volūtati diuine.ergo si ad hoc tenetur peccat mortalr:qō falsuz est: ergo ꝛ ꝑmū.¶ ℙ.quid vult deus fieri fit:ergo q;q; vult nos velle volum⁹: sed mali nō volūt bona facere.ergo deus nō vult eos velle bona:sed mali peccāt per recessuz eius ad qō tenent. q̄ videt q; nō teneant ad volenduz illud qō deus vult eos velle:in quo tn̄ cōformitas volūtatis cōsistebat.¶ ℙ.sicut volitū diuinū est nobis ignotū:ita ꝛ finis ad quē opus suū ab ipso ordinat:cū etiā in reb⁹ nālibus plerūq; difficile sit assignare finē:sed nullus tenet ad id qō ignorat:ergo ad illā ꝯformitatē que est ex ꝑte finis nō tenemur.¶ ℙ. nullus tenet ad id qō nō est in ptāte sua:sed habere charitatem nō est nobis ex nobis.ergo videtur q; ad illaz ꝯformitatez que est in forma charitatis nō teneamur.

Sed contra. oēs tenemur ad obediēdū deo:ꝛ ad hn̄dū rectā volūtatē:ſz ℍ ñ ꝑt ē nisi ꝯformemur diuīe volūtati. q̄ ad ꝯformitatē oēs tenēur.

Respondeo. dicēdū q; ad illud p̄pe dicit aliquis teneri:qō si nō facit peccatū incurrit. in oibus aūt ꝛ nālibus ꝛ volūtarys cū pctm̄ cōtingit ex ℍ q; aliquid nō puenit ad illud ad qō ordinatuz est:vt in.z. phy.dicit:vt pz in mōstris ꝛ errorib⁹ qui ꝛtingūt in opatione artis.Sz tn̄ differēter est in nālib⁹ ꝛ voluntarys:qz in nālibus defectus ab ordine incidit ex necessitate māe. sed in volūtarys ipsa volūtas est causa sui defect⁹:qz in nobis est posse deficere ꝛ nō deficere.vn̄ defect⁹ voluntatis ab eo ad qō ordinata est nō solū hz rōnē peccati sed etiaz culpe.Cū igit dictū sit q; cōformitas volūtatis attendat ſz hoc qō tēdit per actū suū in id ad qō ordinata est: oz q; defectus cōformitatis inducat peccatū ꝛ culpā:ꝛ ideo tenemur ad ꝯformitatē volūtatis.¶ Sed sciēdū:q; ad aliquid tenemur directe:q;.ſ.q; se est in ptāte nostra:ꝛ sic tenemur ad ꝯformitatē qua volum⁹ id qō cōgruit nos velle ꝛ ꝑm rectū finē:qz in ytrūq; istoꝝ q̄ nālia nostra possumus.ad aliquid vero tenemur indirecte sicut ad habēdā gratiā:qō ꝑm se nō est in ptāte nostra:sed in ptāte nostra est facere aliquid:quo facto habebimus gratiā.ꝛ sic tenemur etiā ad illā ꝯformitatē: que ē ſz formā charitatis.

Ad primum ergo dicēduz q; nō est simile de voluntate ꝛ intellectu:qz defectus itellectus nō est in ptāte nostra sicut defectus volūtatis: qz itellect⁹ violēter cogit.q̄q; rōnib⁹: vt in.ſ.meta. dicitur. nō aūt volūtas.Et tn̄ in his q̄ necessaria sunt ad salutē tenemur itellectū nostrū diuino cōformare:vt in his que fi dei sūt:qz in his si qō in nobis est facim⁹ diuinū nobis nō deerit auxiliū.In alys etiaz peccaret gs si volūtarie ꝑm itellectū verū ipugnaret ꝛ falso adhereret.¶ Ad scōz dicendū:q; dū volūtas est obstinata simul diuine volūtati cōformis eē nō pōt:sed in statu vie nullus est q; mētis obstinationē nō possit deponere:ꝛ sic diuine volūtati cōformari:ſz dānatis ē in penā iflictū vt obstinatiōe sua nunq̄ curēt:ꝛ tn̄ mālet i eis culpa ꝑpetua cū pena nō ōfutura:nō tn̄ demerent:qz nō sūt i via:ſz ad terminū vie vbi ē pena deuenerūt.¶ Ad tertiū dōm:q; ꝯformitas volūtatis est cōis ad oīa p̄cepta legis nālis ꝛ scripte qb⁹ in bonū ordiamur.vn̄ q;cūq; peccāt ꝺ qōcūq; p̄ceptū ꝺ ꝯformitatē peccāt:nō tn̄ facit duo pctā:qz cōe nō ponit i numer̄ ꝺ ꝑpuz:

¶ Ad q̄rtū dōz:q; p̄cepta affirmatiua nō obligāt ad semp: eo q; ipole ē nobis semp agere: vt in lib.de sōno ꝛ vig.dr. ꝛ iō nō oz q; semp actu volūtatē nostrā diuine ꝯformem⁹: sed sufficit q; semp in habitu ꝛ q̄q; i actu.vn̄ q; peccat venialr nō cōmittit ꝺ ꝯformitatē:ſz solū ꝑter ꝯformitatē facit:sicut ꝑter legē.¶ Ad q̄rtū dōz:q; cū dicit cōformitatē attēdi ſz ℍ q; volum⁹ id qō vult nos de⁹ velle:itelligitur de volūtate aūte:cui⁹ effect⁹ est ordo nāe nostre in bonuz.obiectio aūt ꝑcedit de volūtate ñte:ꝛ iō nō ꝑcedit.

¶ Ad sextū dōm:q; ſz finē ꝑpriuz scire nō possum⁹:finez tn̄ vltimū a quo est oīs bonitas in finib⁹ ꝑrimis scire possum⁹:vt.ſ.oīa i deū ordinem⁹ q̄ pp seip̄m vniuersa fecit:vt dicitur ꝓuerb.16.¶ Ad septimuz patet responsio per id quod dictum est.

¶ Utruz ad ꝯformitatē in volito teneamur. IIII.

AD quartum sic ꝓcedit. videt q; ad ꝯformitatē in volito nō teneamur.nullus.n.ad ignotū tenet: ſz volitū diuinū est nobis ignotū sīc ꝛ ei⁹ ꝑscitū: q̄ videt q; ad ℍ ñ teneamur.¶ Si dicat q; ꝑt alicui revelari.¶ Contra.posito q; alicui sua dānatio reueleť iste nō tenet suā dānationē velle:gnīmo tenet suā salutē velle:qz tenet se ex charitate diligere:ꝛ sibi sūmū bonū optare.ergo nō tenet velle qō scit deū velle.¶ ℙ.xp̄s sciebat passionē suā a deo esse volitā:ꝛ tn̄ aliqua volūtate passionez noluit:vt infra dicit magister in tertio.i7.di.cū igitur xp̄us nihil omiserit eoꝝ que sunt de rectitudine vite: ad que oēs tenemur.videt q; ad ꝯformitatē in volito nō teneamur.¶ Idez obycit de beata virgine que passionē filꝫ nō voluit .alꝫ. de morte tristata nō fuisset:quod est cōtrariū eius qō habetur Luc.2.Tuā ipsius aīmā pertrāsibit gladius.¶ Preterea.voluntas diuina inotescit nobis per signa volūtatis:sed permissio que est vnū signoz̄ est etiā de malis culpe que nullo mō velle debem⁹.q̄ non tenemur cōformare volūtatē nostrā diuine in volito.

Sed contra, super illud p̄s. Nō adhesit mihi coz prauuz ⁊c.dicit glosa.coz prauuz habet qui non vult quod deus vult:sed omnes tenemur nō habere coz prauuz.ergo tenemur ad cōformāduz volūtatez nostrā voluntati diuine in volito.¶ Preterea.ſz tullius amicoz̄ est idem velle ꝛ nolle:ſz tenemur deo eē amici.ergo tenemur idē velle quod ipse vult.

Respondeo. dicendū q̄ deus dicit aliquid velle voluntate añte: ⁊ de hoc non est dubiuz qn volūtatē nostrā in tali volito diuino cōformare debeam⁹: q⁹ B est in qó volūtas nostra ordinata est. Dicit etiā aliqd velle volūtate ꝓnte. ⁊ B volitū nō semp notuz est nobis: nisi quaten⁹ opatione eius manifestat. ⁊ B addit aliquā rōnē bonitatis ad rē vt possit esse volita: quia deus eā vult. sicut n. aliqd bz in se bonitatē: vt facere elemosynaz: ⁊ tñ aduenit sibi aliqua ratio bonitatis ex fine: ita etiā aduenit sibi aliqua ratio bonitatis ex hoc qō ē volitū ⁊ ordinatū a deo. Eo. n. ipso q̄ aliqd apꝓhēdit vt volitū a deo apprehēdit vt bonū. Uñ volūtas ꝓsequēs hāc apprehēsionē tenet tēdere in illud: aliogn nō eēt motus volūtatis bon⁹ nec deo ꝓformis si bonū refugeret. Sciēdum tñ q̄ cū sint diuersi gradus appetitus ꝓsequētes diuersas apꝓhēsiones nullus appetit⁹ tenet tēdere in illud bonū cuius rōnē nō apprehēdit. verbi gratia. in nobis est quidā appetitus sensitiuus ꝓsequēs apꝓhēsionē sensus q̄ nō est nisi de bono ꝓueniēti fm corpus. vñ hoc appetitu appetit delectabile fm sensuz. nullo aūt modo aliqō bonuz spūale vt sciētia: aut quedaz voluntas in nobis nālis qua appetimus id qō fm se bonū est homini inq̄tū est homo. ⁊ B sequit apprehēsionē rōnis: put est aliquid absolute cōsiderās: sicut vult bō sciētiā virtutē sanitatē ⁊ bz. est etiā in nobis quedā volūtas deliberata ꝓsequēs actū rōnis deliberātis de fine ⁊ diuersis circūstātys: ⁊ fz hanc tendimus in illud qō bz rōnē bonitatis ex fine vel ex aliqua circūstātia. Si ergo sit aliqd qō habeat has oēs rationes bonitatis quilibet appetitus si sit rectus tēdit in B. si aūt desit aliqua ratio dictarū oz illū appetituz cui respōdet talis rō nō tēdere in B: sed forte in ꝓtrariū: si forte habeat ꝓtrariā rōnē: sicut secari ꝓpter sanitatē ē ꝓtristabile fm sensum: nec fm se bonū est: sed tñ ex fine: ⁊ ideo sectionez solū volūtas deliberata eligit: fz volūtas naturalis ⁊ appetitus sensitiuus abhorret. ¶ Silr etiā dicēdū ē in ꝓposito. si. n. apprehēdat aliquid eē volitū a deo qō precipue per signū operatiōis manifestat volūtas deliberata que sequit rationē put est apprehēdēs ⁊ ꝓferēs de ista ratione bonitat]: tenet aliquid velle: q̄tus volūtas naturalis ⁊ appetitus sensitiuus refugiāt: ⁊ in refugiēdo voluntati diuine cōformāt inq̄tū tendūt in bonū fm rōnez apprehēsaz: sicut est in illo qui pie dolet de morte patris vel alicuius vtilis in ecclesia. Sciēdū tamē q̄ in talibus motus volūtatis deliberate in peccatoribus est corruptus q̄ ex toto relinquūt deliberationē rōnis: ⁊ sequunt impetū volūtat] nālis ⁊ sensitiue murmurātes de dei ordinatione. in iustis vero viatoribus manet quidē iteger: fz iperfectus dupl'r. Tum ex parte cognitionis: q⁹ nō plene voluntatē diuinā cognoscit. Tū ex parte affectionis: q⁹ retardatur ex motibus iferioribus. vnde in talibus sufficit recalcitrare diuine ordinatiōi: nec oportet gaudiū experiri de hoc q̄ fm volūtatē fit. sicut etiā dicit pⁿus in. z. ethicoꝝ. q̄ sufficit forte⁊ nō tristari in periculis mortis: q̄uis non gaudeat sicut est in actibus aliarū virtutū: ⁊ hec est cōformitas vie: sed in beatis est integer ⁊ pfectus. Tum ex pte cognitionis: q⁹ volūtatē diuinā plene cognoscūt. Tuz ex parte affectionis que dominat omni inferiori voluntati: nec in aliquo retardatur vel impedit. vnde in videndo illud qō deus vult qō ⁊ ipsi volunt gaudium experiunt: de quo in ps dicit. Letabit iustus cū viderit vindictā.

Ad primum ergo dicēdū: q̄ volitū diuinū q̄tuz ad volūtatē antecedētē ē nobis notum ex ipsa naturali inclinatione: sed volitū volūtatis cōsequētis innotescit nobis vel per reuelationē vel per operationē. ¶ Ad scōm dicēduz: q̄ illa positio est. q. impossibilis: q⁹ nulli sua dānatio reuelat: sicut etiā nec angelis: vt dicit Aug. si tñ reuelaretur posset credere fm cōminationē: ⁊ nō fm pscientiā dictū: tenet tñ velle istū ordinē iustitie: quo si in peccatis morit dānat: q⁹ hoc ē qō de⁹ vult: ⁊ nō dānationē per se neq̄ culpā. ¶ Ad tertiū dicēdū: q̄ xp̄us volūtate rationis deliberata volebat passionē suā: ⁊ similiter beata virgo ⁊ quilibet sanctus: q̄uis volūtas naturalis dissentiret. ¶ Ad quartum dicendum: q̄ permissio nunq̄ significat q̄ volūtas sit de culpa sed de bono qō adiungit culpe. ¶ Expositio textus.

Cum quippe indeoꝝ nō voluit de⁹ ⁊c.) Uidet hoc esse falsuz: q⁹ passio est effectus actionis. vnde si voluit passionē voluit actionē. ¶ Ad qō dicendū q̄ passio xp̄i subiacebat duplici operationi. s. actioni indeorum inq̄tum afflictiua erat. ⁊ sic non erat volita a deo sicut nec actio: ⁊ operationi volūtatis christi inq̄tum erat meritoria: ⁊ sic erat placita deo. vñ versus. Actio displicuit: passio grata fuit. frequēter enī voluntas: ⁊ ratio diuidunt que natura ꝓiungit. (Ut apl's petrus quādo id. ⁊c.) B sumit Mat. 16. ⁊ dicit sathanas. i. aduersarius inq̄tū bona sua volūtate ex pietate bone volūtati xp̄i aduersabatur. (Et que ad mysteriū diuine volūtatis ⁊c.) Uidet icōueniēter ordinasse: q⁹ fm pbm in. i. phy. Innata ē nobis via a posterioribus in poza: ⁊ ita a creaturis in creatorē. ¶ Ad qō dicenduz: q̄ B tenet in eis que naturali cognitione cognoscimus que ex sensu p̄ncipiuz sumit. sed in his que per fidem cognoscimus nostra cognitio ipsi veritati p̄me innitit. Unde oportet q̄ a p̄ma veritate que est deus: in ea que ab ipso sunt ꝓcedamus ad similitudinem cognitiōis quā sancti in verbo habebūt: vbi ⁊ verbū ⁊ res plene cognoscēt. Cuius cognitiōis nos participes faciat ipsuz verbum dei filius qui hanc cognitionez in nobis per fidē iniciauit: cui ē honor ⁊ gloria p̄ infinita secula seculoꝝ. Amē.

¶ Explicit scriptū sancti Thome de agno ordinis p̄dicatorum super p̄mo libro sentētiarū singulis distinctionib⁹ antepositis a fratre Lornelio veronēsi: in cōuētu sancti dñici de Uenetys lectori. vite regularis eiusdē ordis castigatuz. Impressuz Uenetys mādato ⁊ sumptib⁹ nobilis viri dñi Octauiani Scoti ciuis Modoetiēsis. 1498. Quinto nonas octobris. per Bonetū locatellum Bergomēsem.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUSSELDORF